

j i t r o
časopis katolického studentstva československého

XVIII

**REDIGOVAL PROF. DOMINIK PECKA
TECHNICKY ŘÍDIL MUC ANTONÍN ŠEBA**

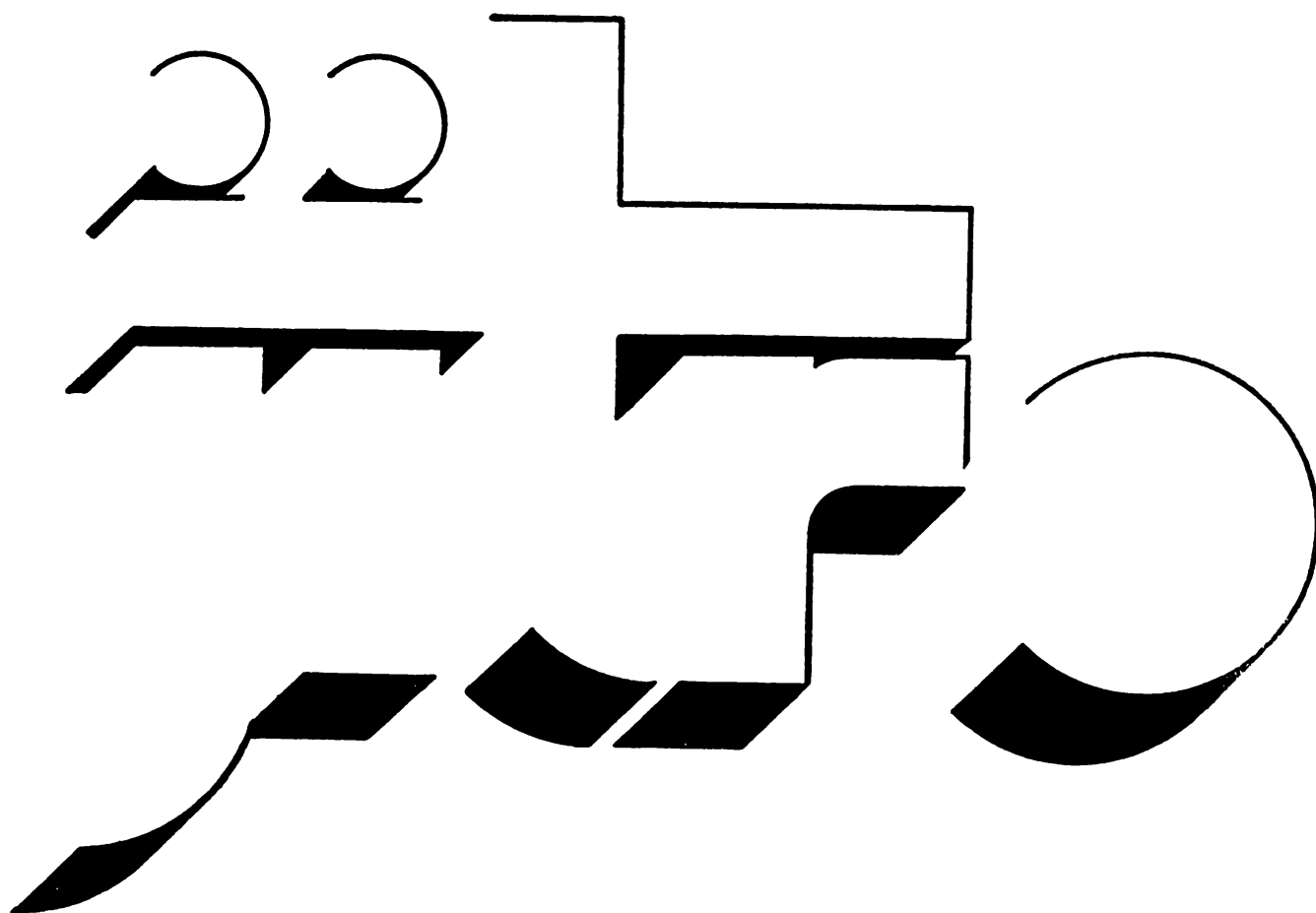
Ústředí katolického studentstva čsl. v Praze 1936-37

A. P.: Ze zápisníku starého profesora 3, 34, 66, 99, 130, 162, 195, 226, 258, 291
 Arcus: Poznání 110
 Artman Dežo: *Mráz 211
 Bárta Josef: *Píseň 240, *První květ 271
 Bartoš Jan, dr.: Ex libris 79, Čtou dnešní studenti? 237
 Birnbaumová Alžběta, dr.: Alma Mater Carolina 267, 298
 Braitovský M., P. dr., O. P.: Křemešník 11, Kristus a Církev 50, Společenství v Církvi 81, Věčně mladá 142, Zázrak Církve 176
 But F. K.: *Máchovi 24
 —cm: Rozhovor o Pax Romaně a o jiném 112, Jdeme za Bedřichem Ozanamem 303
 Čálek Bohuslav: *S Bohem, školo! 293, Odpověď květu 301
 Červinková Hana: Radost 207, Bolest 211
 Děřkin Ivan: *Zpěv pro lunu 12
 DOPIŠY: 64, 94, 127, 159, 190, 224, 256, 288
 G—a: Zo sveta vtákov 240
 Gaube Otto Msgre: Podivuhodná moc 257
 Hartlová Marie: *Křemešnická skalka 10, *Smutek 74, *Podzimní noc 74, *Stesk 208, *Jarní vyzvání 304
 H. Č.: Srdce 10, Klavír 25, Času 113, Mlhy 181, Vítr 266, Ohmuří se 305
 Hodan Josef: Češi v Bratislavě a Slováci v Praze 271
 Horková Jana: *Pro jeden úsměv 176
 H. S. (Mejrima): *Stmívání 98, *Večerní modlitba 273, *Vzpomínka letní noci 176
 Chlebovský Theofil: *Bouře 136, *Ty víš 238, *Slezsko 278
 Chudárek Frant.: *Listopad 69
 Irka: *S Bohem 51

Jakeš Pepa: Běda malověrnému 144
 Janská E.: Na sklonku dne 81
 Jeka: *Nálada 210.
 Jehlička Ladislav: Mládí a poesie 65, Dyrýchův příklad 102, † dr. Josef Pekař 199, Šaldův odkaz 260
 Jitzovský Eda: H. C. PERIFA, studentský sportovní román na pokračování 5, 39, 71, 105, 136, 168, 202, 230, 262, 294
 Kalista Zdeněk, doc. dr.: O katolickém dějepisectví 193
 Kašpar V.: *K Betlemu 113
 Klér Karel: *Neviditelnému příteli 78, *Světla ve tmě 148
 Krejza M.: *Tristium terrae 201
 Kručka Anna: *Melancholie 130, *Španělsku 173, *Fata morgana 229, *Máchovi 258, *Variace 297
 KULTURA: 27, 58, 87, 120, 152, 184, 216, 249, 284, 311
 Lesák J.: *Rampouchy studené 165
 Lovan V.: Smutek bez matky 49
 M.: Cestovatelská pravidla 302
 Mach Ernest: *Přehánky 2, Topoly 36, *Mrtvá 39, *Minulé 45, Studně 75, *Rozloučení 101, *Kytice 197, *Snad přece... 226, *Noc před okny 235, Nahore 242, Mizející pevnina 274, Odpoledne na lukách 309, *Vím 311
 Malý R. I. dr.: K osmdesátinám Pia XI. 289
 Maritain Jacques: Revoluce ducha 161
 Mařan Ctibor: O lidech na západ od Prahy 37
 Mäder R.: Mládež adventní 97, Bělá stráž 225
 M. D.: Z římského zápisníku 133, 165
 MISIE: 57, 150, 215
 Mockerová: Bazar v Janovském přístavu 273

Mucha Leoš: Studenti a liturgie 143
 M. Z.: Maxim Gorkij 164
 NAŠE TÁBORY: 13, 49
 NOVÉ KNIHY: 31, 62, 91, 124, 155, 188, 221, 253, 287, 317
 Pecka Dominik: Tři bludy 33, Člověk jako mechanismus 129
 Pech Ladislav: *Příchod bratří 36, *Přijdu! Slyšíš...? 54
 Plus R., P., S. J.: Život bez Boha 17
 Půda Jiří: Na výšinách 52
 Račanský Gabriel: *Odkaz 24
 Raisichová J.: O jednom spolku 174
 Reně Václav: *Nad prchající vůní 270
 Revenda Josef: *Protože 164
 Rodan: *Anjeli odniesli 110, *O mne 167
 Rot Jiří: *Fantasie 177
 Rubáček J.: XVI. kongres Pax Romany v Paříži 197
 SKAUTING: 76, 112, 172
 Smolíková A.: *Smutek dnů 176
 Sudická J. M.: Tři dny 104
 STUDENTSKÉ SNÍMKY: 21, 53, 82, 114, 146, 179, 212, 244, 276, 306
 —š.: O mladých křesťanech (Rozhovor s P. drem Habánem O. P.) 69
 Š. B.: *Píseň 207
 Štefánik Jožo: *Báseň 104
 TEXTY: 26, 56, 86, 149, 182, 214, 246, 279, 310
 Troup Josef prof.: Ze vzpomínek na I. tábor na Schwaigrovce 304
 UNIONISMUS: 117, 183, 247, 281
 V—an J.: Vteřiny v chaosu 117
 Violette A.: *V samotě 94
 V. K.: *Království duše 113
 Vondra V.: Holandsko 208, 238
 Zord D.: Domov 270
 KRESBY
 FOTOGRAFIE

xviii1

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille.

Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova ulice číslo 28.
Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. — Uzávěrka jest 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelům

O. B. Básně nejsou špatné, ale víte, že anakreontiku v »Jitru« nepěstujeme. — B. B. Přál bych si spíše přehlednou reportáž z tábora, ne pouhou epizodu, která nadto pro vlastní děje tábora je málo charakteristická. — Yes. Tohle jsou ovšem jen klukoviny pramálo nevinné. Hráti na hoby i Číňana pobaví, ovšem, leccos se líbí kvartánům — jenže všichni čtenáři »Jitra« nejsou kvartáni a Číňané také ne. — F. Z. Genius je člověk, který řekne samozřejmou věc první. Kdo ji řekne druhý, není už genius, nýbrž, dejme tomu, lopotící se kompilátor mluvního cvičení, ale kdož ví, nebude-li z něho někdy Karel Čapek. — F. K. Vše jistě dobře míněno, ale zdá se mi, že leccos z toho, co vyslovujete jako požadavek své generace, je těžko nalézt v oblasti umění, byť bylo sebe idealističtější. Není to prostě úkolem umění, aby poučovalo nebo vychovávalo, nýbrž aby dojímalo a rozechvívalo. Umění je cosi lunatického. Chceme-li žít z plné jistoty, musíme k slunci, a tím je Kristus. — M. R. Z důvodů finančních není již možno zvětšovati rozsah »Jitra«. Je dnes tolik esperantských příruček, že zavedení zvláštní rubriky není aktuální, zvláště když okruh zájemců je neveliký. — H. S. Váš dopis mne dojal. Zřejmě vše zůstane tajemstvím. Rád bych i odpověděl, ale neoznámila jste adresu. — Rub. To se rozumí, že se Schwaigrovka nehodí pro dívky. Překvapilo mne, že údaje z dotazníku, určené přece MSS UKSCS, se předčítaly na Schwaigrovce. A pak: ukazovati dívkám mužskou převahu není přece rytířské.

Obálka dle návrhu architekta Jaroslava Čermáka.

Z obsahu: Vyznání G. K. Chestertona. — A. P.: Ze zápisníku starého profesora. — Eda Jitzovský: Hockey Club Perla (studentský román na pokračování). — P. Silvestr M. Braitto: Křemešník. — Naše tábory (reportáže z letních táborů katol. studentů). R. Plus S. J.: Život bez Boha. — Studentské snímky (smutné i veselé příběhy ze středošk. života). — Texty. — Kultura. — Nové knihy. — Básně. — Fotografie.

Napište si naši novou adresu: Jitra, Praha III, Strakova akademie.

Studenti, chcete-li, aby Váš časopis byl stále lepší, propagujte akci Mikulášského daru, z něhož financujeme Jitra a který tvoří peněžní základnu všech prací Ústředí katol. studentstva čsl.

Vázaný XVII. ročník Jitra jest krásná a milá kniha za Kč 25.-. Objednejte ji v administraci Jitra, Praha III, Strakova akademie (Na skladě máme pouze malý počet exemplářů.)

Hádanky odkládáme do příštího čísla pro nedostatek místa.

Vyšlo 1. září 1936. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25.

Vyznání G. K. Chestertona

Orthodoxie není jenom, jak bývá často tvrzeno, jedinou strážkyní mravnosti a zákonitosti, nýbrž také jedinou strážkyní svobody a pokroku. Když totiž chceme sesaditi zásadního tyрана, nemůžeme tak učiniti na základě nového učení o lidské dokonalosti, ale můžeme tak učiniti na základě nauky o dědičném hříchu. Chceme-li odkliditi zakorýněné ukrutnosti, anebo povznésti pokleslé národy, nemůžeme to učiniti na základě vědeckých teorií, že hmota má přednost před duchem. Můžeme tak učiniti jedině na základě nadpřirozené theorie, že duch stojí nad hmotou a před hmotou.

Chceme-li povzbuditi nějaký národ k bdělosti a neúnavné činnosti, nedokážeme toho, budeme-li se odvolávati na imanentního Boha a na vnitřní světlo; neboť to jej učí v nejlepším případě, aby se spokojil s tím, kde je. Můžeme jej však mocně pošinouiti vpřed, jestliže zůstaneme u svého transcendentního Boha a budeme-li držeti onen prchavý, chvějící se nejasný oheň; neboť on žíví božskou nespokojeností. Jestliže se snažíme o docela nadlidskou rovnoprávnost z odporu proti strašné autokracii, budeme instinktivně vystupovati jako stoupenci Trojice a ne jako Unitáři. Chceme-li evropskou civilizaci utvářeti v záchrannou kotvu, budeme spíše zastávati názor, že naše duchovní blaho může býti opravdu ohroženo, než abychom tvrdili, že toto nebezpečí je konec konců jenom preludem. A chceme-li velebiti vyděděné a ukřižované, raději připustíme, že skutečný Bůh byl ukřižován, než že žil a umřel jenom jako prostý hrdina anebo mudrc. Chceme-li chrániti chudé, dáme přednost určitým dogmatům a zřetelným zájmům. Pravidla nějakého klubu mohou nakonec zníti ve prospěch nějakého chudého člena. Ale nálada nějakého klubu bude vždycky ve prospěch bohatého.

Mnohý moderní člověk musil býti odlákán od křesťanství pod tlakem přesvědčujících tří názorů. Nejprve se tvrdilo, že lidé neobyčejně se přibližují svou stavbou, svým útvarem a svou sexualitou zvířatům. Za druhé, že náboženství povstalo z nevědomosti a ze strachu. Za třetí, že kněží otrávilí a zatemnili náš život. Tyto tři protikřesťanské důvody jsou velmi odlišné, ale dohromady logicky velmi se shodují. Ale dá se proti nim jenom jedno namítati, že totiž jsou všechny nesprávné. Když se totiž zadíváme od knih přes lidi a zvířata zase k lidem a ke zvířatům, bude nám nápadné, že podivuhodná není naše podobnost se zvířaty, nýbrž právě naše různost. Právě onen žebřík našich rozdílů potřebuje vysvětlení. Podobnost mezi člověkem a zvířetem jest nakonec falešným závěrem, ale to, že při takové podobnosti jsou tak nepojmenovatelné rozdíly, to jest nejpodivuhodnější a nejzáhadnější. Jsou moderní snílci, kteří praví, že včely a mravenci vedou státem řízený společný život jako my. A vskutku mají civilizaci; ale právě tato skutečnost ukazuje na inferioritu této civilizace. Kdo kdy našel mraveniště, ozdobené sochami slavných mravenců? Kdo kdy viděl úl s obrazy starých královen? Ne, propast mezi člověkem a jinými živočišnými tvory může býti přirozenou propastí, ale je to propast nepřeklenutelná.

Podobně se tomu má s druhým a třetím důvodem, že totiž vše, co sluje božské, má svůj původ ve strachu nebo nevědomosti. Když jsem studoval základy této moderní myšlenky, shledal jsem prostě, že těch důvodů tu prostě nebylo. Několik profesorů se kloní k názoru, že takové věci, jako jsou lidské oběti, kdysi byly obecné a že byly

považovány za dobrou věc a že ponenáhlu zmizely; ale přímé důkazy pro tuto domněnku chybějí, a nepřímé důkazy, které nám zůstávají, mluví spíše pro opak. Všechny legendy vypravují, že země měla v minulých dobách příznivější tvář; ale všechny lidské zkazky mají vypravování o pádu a hříchu. Je to divné, ale právě tato všeobecnost bývá využívána proti původnosti této zprávy. Učení mužové se do slova vyjádřili, že tato prehistorická katastrofa se nemohla udát, protože všechna lidská pokolení a všechny rasy ji znají. Ovšem s takovými paradoxy již nemohu držeti kroku.

A když vyjmeme třetí důvod, přicházíme k témuž výsledku. Náзор, že by kněží otrávil tento svět a jej zatemnili. Dívám se na svět a vidím, že to nesouhlasí. Země, kde ještě možno mluvit o kněžském vlivu, jsou ony země, kde se tančí pod širým nebem, kde pod širým nebem se zpívá a obléká. Křesťanská nauka a křesťanské příkazy jsou sice hradby, ale jsou to spíše hradby hřiště. Křesťanství jest jediným rámcem, ve kterém se udrželo veselí pohanství. Můžeme tu myslit na děti, které si hrají na zelené louce srázného mořského ostrova. Pokud se tam táhly hradby podél propastí, mohly se tam pořádati nejbláznivější zábavy. Ale hradby byly strženy a ponechala se jenom hrozící nebezpečí propastí. Děti se tam sice nezřítily, ale když jsme se na ně znovu podívali, viděli jsme je skrčené bázlivě uprostřed ostrova. Jejich zpěv již dozněl.

Tyto tři věci ze zkušenosti, na kterou se agnostikové stále tolik odvolávají, mohou se tímto způsobem obrátiti proti nim. Pravím: Vysvětlete mi nejprve silný rozdíl mezi člověkem a zvířetem; za druhé velké lidské podání o někdejším zlatém věku; za třetí částečné udržení pohanského veselí a životní radosti v katolických zemích.

Jest tu ovšem odpověď jedna na všechno, theorie totiž, že svět zažil dvojí přerušení otřesem aneb zjevením tak zvaného psychického rázu. Jednou obrátil se Bůh k zemi a vtiskl do ní svou pečeť, to jest Boží obraz, jímž byl člověk ustanoven pánem světa; a po druhé vrátil se Bůh k zemi, ale tentokrát v podobě člověka, aby lidstvo vykoupil. Proto je většina nakloněna ohlížeti se nazpět; a proto také jediným kouskem země, na kterém jest v každém ohledu možno patřiti dopředu, jest ona malá pevnina, na které postavil Kristus svou církev.

Ernest Mach

PŘEHÁŇKY

Často jsem chodil
vlhkým večerem okolo malých zahrad
Větvice bílými květy hladily mě po tváři
Někdy pršelo
a stopy v nasáklé hlíně
vodou se naplnily po okraj

Po vyjasnění
hloubka oblohy zrcadlila se v kalužích
Občas třešňový květ který tam padl
potápěje se
rozvlnil hladinu splývajícími kruhy
a hvězdy
volně odtékaly s povrchu jezer
v mých stopách

Louky se zelenaly do stmívání
Protože měsíc nesvítil
nebylo viděti ničeho
ani jak země dýmala.

Antonín Šeba: Turkoya polední práce.

Ze zápisníku starého profesora P.

Koncem školního roku uveřejnil kterýsi časopis výčet slavných mužů, kteří za svých studií na střední škole bývali útrapou profesorů a hanbou rodičů — a ejhle, stali se z nich vynikající učenci, umělci a vynálezci. Redakce toho časopisu to myslila asi dobře: poskytnouti trochu lidské útěchy rodičům, zarmouceným neúspěchy svých synů... Vždyť Smetana také propadal, V. Mrštík míval dostatečné... Ale zarmoucení rodiče se asi nerozveselí a v geniálnost svých dětí sotva uvěří, zvláště když proti skrovnému celkem počtu slavných mužů, kteří na střední škole nic neuměli, stojí celá falanx slavných mužů, kteří na střední škole — ó vrchole nevkusů! — byli primusy. Leccos útěšného je také ve známé skutečnosti, že mnozí studenti, kteří na střední škole byli žáky podprůměrními, vynikli na škole vysoké a naopak. Jenže zrovna tak je pravda, že na vysoké škole vynikli i ti, kdož vynikali na škole střední.

Ale což naplat: Chceme-li někoho potěšit, musíme zjednodušovat skutečnost, která je složitá, a zevšeobecňovat případy, které jsou řídké.

Kdyby však se mělo vysvětlit, proč někteří slavní muži na střední škole nevynikali, bylo by možno říci krátce: asi proto, že se tam nudili. Střední škola je škola netvořivá. V jejích učebnicích vypadá svět jako museum a jako sbírka starožitností, jako něco byvšího a hotového. Student se dovídá, jak to neb ono se na světě stalo, ale nedovídá se, jak to neb ono se na světě dělá nyní. Jak ta neb ona bylinka vypadá, ale ne jak ta neb ona bylinka se pěstuje. Ve škole se smíme učit, ale nesmíme tam nic dělat. Prakticky si to zařizuje student tak, že se tváří, jako by poslouchal a dával pozor, ale pod lavicí něco »dělá«. Dělá tam, řekněme, papírové lodičky. Anebo kudlou vyřezává nějaké monogramy do spodní desky lavice. Anebo kreslí karikaturu pana profesora. Tomuhle všemu se ve škole říká darebáctví. Ale není to vždy darebáctví. Student něco dělá pod lavicí — něco dělati znamená tvořiti. Student tedy tvoří. A opravuje tak školu, již chybí tvořivost a životnost a která pro duše tvořivé je vězením nebo v nejlepším případě zařízením na přechovávání vědomostí do hlavy.

*

Důkaz pro víru, že duše naše žily v jiném světě již před zrozením, našel Plato v radosti a chtivosti, s níž athenští chlapci se učili. Radost a chtivost — mohou vykvést jen ve škole tvořivé: první, co může žák právem žádati od učitele, jest, aby ho nenudil. Letos o prázdninách zpívali studenti na svých táborech parodii na starou jarmareční písničku o lupiči Babinském: v jedné z posledních slok vyzývá Babinský své soudce:

Usekněte mi hlavu,
ať mám nákou zábavu!

A tak mu ji usekli
až po samou fusekli.

V emfasi, jakou vkládali hoši do těchto veršů, bylo snad víc než »zvrhlé« zalíbení v kriminálnickém paroxysmu: zdálo se mi, že se tu jaksi dožadují svého práva.

*

Nedostatek tvůrčí radosti vyvolává potřebu zábavy. Stroje nahrazují tvořivou práci lidskou. Lidé se nebaví tvořivě a proto musí se bavit pasivně, to jest musí býti baveni. Je třeba vynalézati stroje na bavení lidí. Noviny, film, rozhlas, televise jsou vynálezy na bavení lidí. Lidé netvoří, proto musí býti baveni. Kde mizí tvorba, vzrůstá potřeba zábavy. Je-li život zmechanisován, zeje odevšad smrtelná nuda. Je-li škola úřadem, v němž si profesori-úředníci odbývají svou úřední povinnost, student se nudí a musí se bavit

četbou detektivek pod lavicí a dopolední nudu si vynahrazovat odpoledním běháním za kopacím míčem.

*

Když jsem se jednou zmínil před jedním panem kolegou o neživotnosti naší střední školy, pokrčil rameny a řekl: Snad je to pravda, ale účelem střední školy jest připravovati pro školu vysokou.

Je to tedy odstupňováno asi takto: kdysi se vychovávalo; později se vyučovalo; nyní se připravuje.

Rozumí se, že vysoké školy se odměňují školám středním za jejich služby vytrvalými stížnostmi, že se jim dodává špatný materiál.

*

Měl jsem promluvit s kolegou přírodopiscem. Našel jsem ho v jeho kabinetě. Na stolku měl plechovou nádobku — a v ní trochu bahna. — Nač tohle máte? táži se. — Hoši mi to dnes přinesli z potoka. — A co s tím budete dělat, prosím vás? — Budeme to mikroskopovat v praktiku.

Nabral trochu té špíny, natřel na sklíčko a položil pod drobnohled. — Podívejte se, vyzval mne.

V přístroji jsem viděl živočicha podobného stonožce, mrštného, čile mávajícího četnými bičíkovitými brvami.

— Prosím vás, čím se živí to zvířátko? tázal jsem se. — To můžete hned spatřit, odpověděl kolega a nařídil přístroj na zvětšení sedmisetnásobné. A viděl jsem, kterak kromě toho velikého živočicha krouží množství jednobuněčných, bublinkovitých tvorečků. Těmi se tedy živí. A když jsem se tázal, čím se živí ti drobní tvorečkové, odpověděl mi pan kolega: Živí se mikroby, ale ty vám nemohu ukázat: bylo by třeba zvětšení dvou- tisícnásobného a mimo to bych musil tu látku napustit nějakým barvivem.

A když jsem se díval na sklíčko pouhým okem — trochu špíny. A jaký život v ní! Silný hubí slabého, velký požírá malého.

Měl jsem pak hodinu v kvintě. Hodilo se mi to do výkladu o pantheismu. Zbožňování přírody! Co je vlastně příroda? To nejsou jen modravé lesy a bublající potůčky, to nejsou jen vonné květiny a zpívající ptáčky. Příroda je také boj všech proti všem. V přírodě zuří smrt, a to nejen v temnu džungle nebo v hloubkách oceánu, ale i v kapce řídkého bahna. Ne, příroda není nic božského. Co se nám na ní božským zdá, není její podstata, spíše jen povrch. Příroda není Bůh. Příroda není ani obrazem Božím. Obrazem Božím jest jen duše lidská. Příroda jest jen stopou Boží.

*

Pro pravé wordsworthiány čili zbožňovatele přírody ovšem platí zásada, že procházka lesem je úkonem právě tak zbožným jako účast na mši svaté a že alpská tura se úplně vyrovná pouti do Jerusalema. Jakou cenu má pantheistické uctívání přírody, ukázalo by se nejlépe, kdybychom je exportovali někam do tropů pod vertikální slunce a rovníkové deště. Několik dní na Borneu by stačilo, aby otráslo samým základem pantheistické víry. Menší dávky Sahary mohou člověka rozveseliti jako víno. Ale samá Sahara a nic než Sahara znamená zhynutí žízní. Kousíček pralesa strávíme lehko i na lačný žaludek: ale celý prales s jeho hady, štíry, tygry a opicemi, komáry a papoušky je trochu silná snídaneň. Řeka je krásná, když je přes ni most. Hory mají svůj půvab, jsou-li opatřeny turistickými značkami. Wordsworthiánské uctívání přírody má podle A. Huxleye dva nedostatky: první nedostatek je v tom, že je možné jen tam, kde příroda byla buď zčásti nebo úplně podrobena člověku, druhý je v tom, že je možné jen u lidí, kteří jsou schopni

padělali své neprostřední dojmy z přírody — neboť příroda i v pásmu mírném je vždy cizí a nelidská, leckdy i dábelská. (Aldous Huxley, *Do what you will. Essays.* Watt & Co., London 1936, p. 93.)

*

Někteří rousseauovsky naladěni pedagogové říkají studentům: Příroda je vaše učitelka. Je zřejmo, že ani toto heslo se nedá vyvážeti: těžko je upotřebitelné na Aljašce a pramalý užitek by přinášelo v centrální Africe. Příroda sama o sobě je něco neosobního, nevědomého, často nepřátelského a hrozného. Příroda nás může učit jen pokud ji chápeme jako dílo Boží. Ptactvo nebeské samo o sobě nás neučí ničemu. Jelikož ale Otec nebeský je živí, učí nás nepečovati příliš o život. Polní lilie samy o sobě jsou travou, která dnes roste a zítra posečena bývá. Poněvadž ale Bůh je odívá nádherně, učí nás, abychom úzkostlivě nepečovali o svůj oděv. Proto nebylo řečeno, abychom se připodobňovali přírodě, nýbrž Bohu: Buďte dokonalí, jako Otec váš nebeský dokonalý jest.

Eda Jitzovský

Studentský román

H. C. Perifa

NOVÝ KLUB.

»Gene, to budou mít dnes hoši radost, až jim ukážeš přípis Ligy kanadského hockeye.« Gene se jen usmíval, vracel se právě s Jiřím Milevským z vnitřního města, kde navštívili obchody sportovními potřebami.

»Poslyš, Gene, ale ty musíš s Ernou Veleskou něco mít. Proč jsi s ní mluvil tak chladně, vždyť je to naše bývalá spolužačka a vrátila se z ciziny. Mne toto setkání velmi potěšilo.«

»Mám důvod, abych nebyl Ernou nadšen.«

»Pokud se pamatuji, byla Erna na gymnasiu do tebe zamilována.«

»Snad, ale spíše to byla ješitnost. Chtěla mne také počítat k těm bláznům, kterým vázala na krk pentle s lístečkem — odstaven —. Já jsem příliš dlouhý, abych někomu sloužil za paňácu.«

»Hm! — Ale hezké děvče to je a z bohaté rodiny.«

»Ach!« — a Gene mávl rukou do večerní tmy. A zase šli mlčky vedle sebe. Světla mostů vrhala stříbřité stíny na temnou hladinu řeky, se stromů na nábreží padaly poslední zčernalé a pergamenově tuhé listy. Obloukové lampy se houpaly pod nárazy mrazivého větru a opisovaly na dlažbě bledé kruhy. Chodců ubývalo, ulice se zúžovaly, dláždění bylo horší, blížili se domovu.

V ulici na Perifě prošli domem číslo 37 a na dvoře třikráte zabušili na dveře kůlny. Rolf, topící ve starých, rozpadnutím hrozících kamnech, se ozval: »Že již konečně jdete!«

»Zato ale neseme novinu! Liga přijala naši přihlášku a zařadila nás do třetí třídy v novém mistrovství.«

»Hurá, konečně máme klub.«

»Ano — Hockey Club Perifa — H. C. P.«

Šest hochů se mlčky sklání nad listinou s červenou pečetí Ligy.

Hockeyový klub byl již dávno snem hochů na Perifě. Od útlého dětství bruslili. Začali na jedné staré, rezavé brusli, přivázané k botkám provázky, a postupně podle množství ušetřených peněz postupovali. Dnes mají všichni nejlepší kanadské brusle a boty značky CCM a na knížce ve spořitelně přes tři tisíce korun na úplnou výzbroj a dres.

Trénink šesti kamarádů začal před lety obyčejnou »honěnkou«, při této hře nabyli rychlosti, mrštnosti, skvělé jistoty na bruslích a co hlavně, vycvičili dech. Roky plynuly, hoši cvičili a hráli nedostatečně jen vyzbrojeni s jinými neorganizovanými mužstvy. Při jednom takovém zápase, kdy »Perifejci«, tak je nazývali soupeři, zase vysoko vítězili, přihlížel jim starší pán. Po zápase si zavolal Gene Mardena a chvíli s ním rozmlouval. Byl to bývalý svazový kapitán československého národního mužstva z doby jeho největší slávy. Josef Palouš, to bylo jméno nejlepšího odborníka v kanadském hockeyi. A tento pán v čepici, s lulkou, stal se rádcem a cvičitelem Genových hochů, kteří mu jinak neříkali než »táta Palouš«. Pod vedením táty Palouše se přirozený talent hochů skvěle rozvinul. Jejich zbraní byla dokonalá jízda, technika hole a naprostá souhra všech řad. K tomu přistupovalo nadšení mládí, hráčům bylo jen málo přes dvacet let, a pevné zdraví, zocelené rozumnými cviky. Těch šest hochů bylo viděti všude pospolu. Radosti léta jim byly přípravou na zimu. Začínala třetí zima, co je táta Palouš cvičil, a nyní je teprve uznal »fit«.

»Nacionalia jsme vyplnili. V sobotu zakoupíme dresy. A nyní se vraťme k rozboru stylu švédského mužstva „Göta“, které hrálo včera v Zimním paláci s G. & S. klubem. Styl útoku Švédů...« Hockey byl jedinou zábavou a jedinou vášní Perifejců. — — — Před devátou se hoši na dvorku rozcházeli. »Zdá se, že od řeky vane mrazivý větřík. Přituhne-li v následujících dnech, můžeme začít s tréninkem už na ledě.«

Gene Mardena přivítala doma matka trochu vyčítavě. »Že již jdeš! Proč jsi nepřišel k večeri? Zase jste se oddávali těm pošetilým snům? Vždyť jste již dost staří, abyste v dnešní zlé době chápali život vážněji; život není přece k tomu, aby si člověk věčně hrál.« »Ale, matinko, vždyť je to naše největší radost. Již léta spoříme, ani halěr jsme zbytečně neutratili a těšíme se, že konečně letos můžeme hrát jako opravdový klub a ty, ač jsi dříve nic nenamítala, jsi najednou proti nám.«

»Víš, že ti ráda dopřeji zábavy, ale považ, že je vám už přes dvacet let, a vy stále něco kutíte jako malí kluci, a to přece nejde.«

»A je nám zle, dokud jsme jako kluci?« — Gene přisedl blíže k matce a objal ji. — »Dokud jsme u maminky, nemáme starostí a proč bychom neměli být trochu snílky? Vždyť tím nikomu neškodíme a nám je přitom dobře.«

»Musíte se ale také starat o svoji budoucnost. Život není lehký, vy jste všichni z chudších rodin a budete se muset dost ohánět, abyste se probili životem.«

»Podívej se, matinko, všichni hoši z našeho klubu mají své zaměstnání. Pepa a Rolf Razovští pracují v otcově stolařství, Lojza Cepek doma pekáří, Karel Buchta je v továrně na konzervy, Jiří Milevský se po maturitě domohl jakéhos takéhos místa a dnes již má kolem osmi set, je zatím spokojen. A já mám to štěstí, že bydlíme v universitním městě, takže mne studium mnoho nestojí. Tvoje pense a mé kondice nám dosud nedaly okusit nouze. Všichni konáme bezvadně své povinnosti, to nám nemůže nikdo upříti. Něco člověk pro zábavu také mít musí, a naší radostí je hockey.«

Matka pohladila svého velkého syna a povzdech »Ach, hochu, kdy budeš rozumnější?« nebyl nikterak káravý.

Gene před ulehnutím dopisoval svůj malý deník: »...setkal jsem se dnes náhodou s Ernou, připomněla mi 29. červen. — — Ach, Grace... Grace...«

MONZEN CUP.

Uhodily mrazy. 3. prosince Perifejci po prvé trenovali na ledě.

Ulice Na Perifě hraničila s řekou, nyní vlastně se slepým ramenem řeky, neboť dopravě lodní vadičí zákrut byl uříznut. Ve starém korytu zůstala voda a zde bylo hřiště Perifejců.

Pod vedením táty Palouše se cvičilo přesně a tvrdě. Hřiště bylo bezvadně upravené, mělo i polovysoké mantinely. První přátelský zápas hráli 8. prosince. Táta Palouš jim opatřil soupeře druhé třídy a HCP. zvítězil dvojciferným scorem 18:0 (4:0, 5:0, 9:0). Večer po zápase v klubovní kůlně se Lojza durdil:

»A to nás dali do třetí třídy a druhotřídní klub jsme porazili.«

»Jedna vlašťovka nedělá jara.«

»Ale...«

»Jen hrej vždy tak jako posledně a nefilosofuj. Hoši, potřebujeme druhý útok. My sice dechem vystačíme na celý zápas, ale což bude-li z nás někdo zraněn?«

Nastala pomlčka, všichni dávali Genovi za pravdu, ale klub si vybudovali velkými obětmi a léta trvající trpělivostí, a teď mají brát mezi sebe cizí hráče?

Gene se usmál. »Vidím, že máme stejné myšlenky. Také nechci do mužstva cizí živel. Což tvůj bratr, Karle, a Lojzo, tvůj? Jsou slabší než jiní hoši z ulice, ale já nechci cizí živel mezi nás. Jsme jako bratři, vyrůstáme od dětství spolu. Karel a Lojza se snad za své bratry zaručí.«

»Ovšem, Gene.«

V dalších cvičných zápasech hrál z prvního mužstva vždy jeden s oběma náhradníky Vaškem Buchtou a Jendou Cepkem, aby si tito zvykali na souhru.

HCP. podal také přihlášku k Monzen cupu.

26. prosince přinesl veliký sportovní deník »Goal« na první stránce výrazně tištěný nápis:

**Soupeřem Golf & Skating Clubu o pohár dr. Monzena v silvestrovské noci
je neznámý klub H. C. Perifa.**

Jako každoročně, koná se i letos u příležitosti velikého sportovního karnevalu, který pořádá náš mistrovský golfový a bruslařský G. & S. klub, ve Sportovním paláci hokejový zápas o pohár dr. Monzena. Všechny kluby z celé republiky mají právo zaslati svoji přihlášku, z těch, ať jsou kterékoliv třídy, se jeden vylosuje, který je pak soupeřem Golf & Skating Clubu.

Dr. Monzen, jenž před lety založil slávu G. & S. klubu, chce tímto způsobem pomoci pokladnám finančně slabých klubů a zároveň mají býti tyto silvestrovské zápasy jakýmsi náhodným hledáním talentů.

H. C. Perifa je podle sdělení Ligy úplně nový, do třetí třídy zařazený klub. Je tedy naprosto nemožné, aby ohrozil již páté vítězství červeno-šedých, ale můžeme se těšiti aspoň na úrodu branek. G. & S. musí hráti zápas podle podmínek naprosto vážně. Největší score v Monzen cupu je 27:0!

Karneval G. & S. musí býti dostaveníčkem všech sportovců. Mimo zápas připravuje klub řadu dalších představení. Pak v přilehlých místnostech zábava a tanec až do rána. Hokejový zápas začíná přesně v 10 hodin večer.

Tato zpráva způsobila revoluci ve všech domácnostech jindy tak tiché čtvrti. Perifejci poslední dva dny trénovali dopoledne i odpoledne, Karel a Jiří si vzali volno a ostatním je dali otcové, kteří též přihlíželi poslední průpravě hochů. A tátové, kteří za mlada také bruslili, žasli, co ti hoši dnes dovedou. Vždyť po ledě přímo lítali a co dělali s tou černou krabičkou, to byl hotový zázrak.

Olenka byla miláček paní Milevské, děvče nijak zvláště hezké, ale dobrého srdce. Když vychodila dívčí školu, zůstala doma matce na výpomoc. Nyní se radostně usmívala na sedm krásně vyšitých znaků na dresech a právě brala do ruky Karlův brankářský sweater. Ve světlemodrém kruhu se skvěla krásná hlava medvědí s rudým vyplazeným jazykem. Olenčiny oči zářily, když hbitými prstíky vládla jehlou s hedvábnou nití, vždyť to dělá pro Karla.

Karel Buchta, čtyřiatvacetiletý, nejstarší z Perifejců, byl z nich také jediným, který měl děvče. Čekal jen, až bude jako dělník v továrně zařazen do vyšší třídy a pak se chtěl s Olenkou Milevskou oženit.

Sportovní palác byl doslova nabit různými maskami. Uprostřed pestrého moře diváků se leskla plocha umělého ledu, ohraničená mantinely, za brankami byly husté sítě. Hřiště bylo dvěma úzkými červenými pruhy rozděleno na tři třetiny, uprostřed byl kruhově vyznačen střed a také u branek byl třímetrový půlkruh. Kolem hřiště byly lóže, pak stupňovitě uspořádaná sedadla a galerie. Hlučící obecnost přerušil silný hlas reproduktoru.

Halo! — Halo!

Vítáme všechny sportovce a jejich přátele na náš karneval, jehož předehtou je zápas Golf & Skating Clubu proti H. C. Perifa o pohár dr. Monzena.

Náš mistrovský G. & S. klub nastupuje v kompletní sestavě: Recke — Petraš, Marcoul — De Bruyn, Jaques, Hort — druhý útok: Rous, Koral, Šír.

Mužstvo H. C. Perifa: Buchta — bratři Razovští — Milevský, Marden, Cepek. Druhý útok není úplný, přivedli jen dva střídače.

Reproduktor hrál několik posledních šlágrů, část obecenstva uzavírala sázky na score, když tu z pod tribuny vběhlo do hřiště devět hráčů. Samé atletické postavy v červeno-šedých dresech se zlatými G. & S. písmenami na hrudi. — — —

V přepychově zařízené oblékárně sedí v hlubokých křeslech osm již úplně připravených hockeyistů. Nikdo nemluví, nohama jim prochází divné chvění, každou chvíli se někdo podívá na hodinky, jichž tikot jim klepe v mozku, v srdci, všude.

Nade dveřmi zazářilo červené světlo a zároveň se rozezvučel zvonek, ale nikdo se nehýbal...

Všecek udýchán stanul táta Palouš ve dveřích, chtěl zahartusit, ale rázem pochopil situaci.

»Ale, hoši, proč míti trému, vždyť vy něco dovedete, jen s odvahou a chutí do toho. Hlavy vzhůru a pojďte!«

Část tísně s hochů spadla, klidně kráčeli po kokosových kobercích, ale když vyšli pod tribunami a spatřili to ohromné moře hlav a silné reflektory jim ozářily obličej, začala jim srdce prudce bušit.

Soudce volal kapitány. Širokoramený Kanad'an Jacques potřásl štíhlému Genovi rukou, pak se přihnalo několik fotografií; záblesk magnesia a snímky byly hotovy.

Hráči zaujímalí svá postavení.

Obecenstvu se H. C. Perifa líbil, ale zdáli se jim příliš slabými proti atletům G. & S. Perifejci nastoupili v úplně černých dresech, jen na hrudi měli blankytně modře vyšitá velká písmena H. C. P. a na zádech čísla v téže barvě.

Ozval se ostrý hvizd píšťalky a první bully bylo provedeno. Kanad'an Jacques se zmocnil puku, přihrál Hortovi, ten lehce oklamal Jiřího, prolétl až k obraně a střelil. Karel v pokleku klidně chytil puk, hodil ho k Rolfovi, ten s ním projel přes první čaru, přihrál volnému Lojzovi, ale již tu byl útok G. & S. Jaques krásnou kombinací s De Bruynem se ocitl až těsně před bezmocným Karlem, vedle něhož nezadržitelně scoroval. 1:0.

Střed prováděl Gene, zmocnil se sice po bully puku, ale daleko se nedostal, sám nešťastně ztratil puk a hned čtyři hráči G. & S. zaútočili... první veliký potlesk se rozlehl arénou. Prudkou Hortovu střelu chytil Karel do své veliké rukavice jako míč. Další dva útoky soupeře zase zastavil až Karel svým brankářským uměním, nad nímž diváci žasli, ale v 7. minutě přece nezabránil dalšímu úspěchu G. & S., když nekrytý De Bruyn ze dvou kroků dal druhou branku. 2:0.

Obecenstvo tleskalo, ale nijak nadšeně; vůbec byla dnes jakási nálada v obecenstvu pro Perifejce a proti G. & S. Každý hrdinný zákrok Karlův byl provázen bouřlivou pochvalou. Karlův klid a jistota v lapání těžkých puků nezůstala bez účinku na ostatní hochy. První se vzpamatovali obránci Pepa s Rolfem a dobrým obsazováním útočících soupeřů nedovolili jim už pronikat až k brance. Tím bylo ulehčeno Karlovi, který i nejprudší střely nyní dobře tlumil a nenechal odrážet od těla, což je nebezpečné. V posledních minutách první třetinky se probouzel také útok Perifejců. Gene sám dvakrát krásně pronikl a jeho puky jen těsně svištěly vedle branky. 14. a 15. minuta viděla HCP. v útoku, hochům se začala dařit kombinace.

Siréna ukončila první třetinku.

Táta Palouš, který s usměvavou tváří přišel za svými hochy, našel převlékárnu vzhůru nohama. U hochů se nyní teprve probudila touha po boji.

»Tak se mi to, hoši, líbí, jen vesele do toho, ale trvalo vám to hodně dlouho, než jste pozbyli trémy. Nebýt Karel tak klidný, pak nevím, nevím...«

Rolf, který bratra Pepu nemohl přesvědčit, že hrál lépe než on, se durdíl: »No jo, náš útok, ten tancoval jako sextán v první taneční hodině.«

Lojza by býval rád něco řekl, ale nešlo to, proto jen naznačil plivnutí do dlaní. Červené světlo a zvonění volalo hráče k nastoupení druhé třetinky.

G. & S. udal ohromné tempo a úplně sevřel Perifejce. Střely jen pršely na Karlovu branku, ale ten přes svoji tělesnou váhu — Karel byl tloušťák — a výzbroj byl mrštný jako kočka. V 6. minutě se Jacquesovi podařilo projetí až před Karla, ten se mu sice vrhl k nohám, ale puk byl rychlejší. 3:0.

Perifejci nedeprimováni útočí. Jiří na křídle uniká až do rohu hřiště, vrací puk na čáře stojícímu Genovi, dvě kličky, a . . . soudce za brankou mává bílým praporkem — goal!! Diváci jásají a Recke v brance kroutí hlavou. 3:1. G. & S. začíná ofensivu, ale Perifejci se již dokonale rozehráli a mocně povzbuzování obecenstvem tlumí každé nebezpečí hned v zárodku a sami přecházejí v útok, s nímž si obrana soupeře často neví rady. 12. minuta. Gene vede puk od své branky, řítí se kluzištěm, uniká Hortovi, Jacquesovi, jako blesk proklouzne mezi oběma obránci a puk zvoní na drátěné síti branky. 3:2. Tento opravdu kanadský kousek Genův je obecenstvem dlouho bouřlivě aklamován. Genovi není blahopřáno od spoluhráčů, primadonský individualismus je Perifejcům cizí. Tváře šesti hochů stejně radostí září. Úspěch jednoho je úspěchem všech.

Mužstva nastoupila k poslední třetině.

Od první minuty se rozpoutal rozhořčený boj. G. & S. se uchýlili ke tvrdé hře. Lojza byl u mantinelu tak prudce sražen, že porazil ohradu. Mantinely byly zase rychle postaveny a soudce provedením bully dal puk do hry. Jacques hned nato srazil Gena, ale nebyl to vyložený foul a proto soudce netrestal, diváci ovšem hlasitě reptali. G. & S. ale nepočítali, že obrana Perifejců také není z másla. Hort se odrazil od vyrazivšího proti němu Rolfa jako míč a padl na záda; také to nebyl foul, neboť jedině obráncům je vlastně dovoleno zpředu užívatí těla k zastavení řítícího se soupeře. Přišla kosa na kámen! Boj o puk byl stále urputnější. V 6. minutě Lojza krásně Genem uvolněn div nevstřelil vyrovnávací branku, puk šel do postranní tyče a odrazil se mimo hřiště. Soudce na čáře obranné třetinky G. & S. prováděl bully tím, že hodil puk mezi připravené a o led opřené hole dvou hráčů protivných stran. Gene vyhrál bully, poslal puk Jiřímu, ten oklamal Petraše, ale v okamžiku, kdy chtěl střílet, vyrazil mu zezadu dojíždějící Petraš hockeyku z rukou tak, až se přerazila.

Diváci spustili povyk, hvízdání a volání fuj se rozléhalo arénou. Soudce vyloučil Petraše na jednu minutu.

Útok HCP. začal opět získávat převahu. Tělesně slabší, ale daleko mrštnější a pohyblivější Perifejci unikali tělesným srážkám s robustními soupeři a stále se dostávali do blízkosti Reckeho branky, jenž měl plné ruce práce s vyrazením ostrých střel Perifejců. Petrašův trest uplynul a zase kompletní G. & S. se pokoušel o generální ofensivu, ale vyšli naprázdno. Těsně před Karla se nepodařilo ani skvělým Kanad'anům Jacquesovi a De Bruynovi dostatí a střely z větší vzdálenosti se staly vždy kořistí výborně hrajícího Karla. A zase přišel HCP. ke slovu. Gene tak výborně s Jiřím a Lojzou kombinoval, že G. & S. se rozhodli čistě obrannou hrou udržeti svůj náskok jediné branky. Byla to vlastně ostuda pro mistrovský klub a diváci dali svoji nelibost najevo hvízdáním. Sympatičtí »černí hoši«, jak je diváci nazývali, strhli na svou stranu i přívržence G. & S. klubu. Každý útok HCP. byl provázen souhlasným voláním diváků a povzbuzujícím pokřikem: »Pe-ri-fa tem-po, tem-po!«

Minuty prchají. Diváci na galeriích i sedadlech dupou v tempu nohama.

Poslední minuty hry! G. & S. vedou 3:2! Hřmot a křik se stupňuje, arena je hotovým peklem.

Tempo hry je šílené. Gene hraje jako vyměněn, diváci nevycházejí z úžasu a nadšení, potlesk neutuchá . . . Gene se kmitá s pukem mezi hráči, aby od Lojzy a Jiřího odlákal soupeře. Staří rutiněři z G. & S. klubu věděli, že ty poslední tři minuty pro ně znamenají vše a proto se od své třetinky z obranné pozice nedali vylákat. Poslední minuta hry!! Gene se vrací s pukem od vlastní třetinky, projíždí za Karlovou brankou, svírá pevně rty . . . teď se prudce rozjíždí, s ním od čáry vyráží Lojza s Jiřím. Gene se řítí s pukem, předstírá útok pravou stranou, jede těsně vedle Jiřího, ale vede puk sám. Již nechal za sebou útok G. & S., je před obránci, ti chvíli váhají, ale pak společně vyrážejí proti

Genovi, trik se zdařil, puk již má volný Lojza... dva — tři kroky rozmach paží, hůl se kmitla vzduchem a puk... se třepetá v síti soupeře!!

Vyrovnáno! 3:3!!

Hromový potlesk a nepopsatelný jásot nemá konce...

Soudce provádí střed, nový útok HCP. a siréna ukončuje zápas.

Tisíce diváků bouří a provolávají slávu. Hráči G. & S. rychle ujíždějí s hřiště bez pozdravu, jen Perifejci stojí. Zdá se jim to býti všechno snem...

Karel vyjíždí z branky a bere Pepu a Rolfa pod paží.

»Co je? Snad nechcete hrát ještě jednu třetinku, je toho až dost pro dnešek.«

Hoši se konečně vzpamatovali a radostně provolali své:

»PERIFA — PRAHA — ZDAR!!«

Táta Palouš, když došel za svými hochy do šatny, div nezůstal ve dveřích stát s otevřenými ústy.

Hoši vesele pokřikující tancovali kolem takt dávajícího Karla.

»Hoši, dostali jsme za zápas 5.000, zaplatíme nepatrný dluh na dresech a koupíme ještě nejnnutnější věci. Svoláme valnou hromadu a zvolíme předsednictvo klubu, které by bdělo nad financemi. Takhle byste mohli být závistníky nařčení z profesionalismu.«

»Cože, nás nařknout z profesionalismu? No, to je pustá legrace.«

»Máš pravdu, Lojzo, ale pořádek být musí.«

»Dobře, ale plnoprávními členy klubu HCP. smějí býti jen obyvatelé čtvrti Na Perifě.«

»Tak se mi to, hoši, líbí. Jen žádná prázdná sláva do hlav ať vám nestoupá. Jste a chcete být Perifejci, nuže, teď máte příležitost proslavit svoji chudou a poctivou čtvrt' — Ještě jsem chtěl něco říci, ano, odvetný zápas s G. & S. sehrajeme 3. ledna a 6. nebo 7. ledna jsme snad v Berlíně. Přislíbil jsem reportéru „Sportblattu“, který přijel do Prahy hledat soupeře pro Brandeburger E. V., že se do Berlína podíváme.«

Bylo blízko půlnoci, když Perifejci opouštěli sportovní palác s aktovkami pod paží a jedním starým, otlučeným kufrem, který nesl silák Karel a s hockeykami na ramenou. Čerstvě napadlý sníh vrzal pod botami a jeho krystalky bizarních tvarů se smály svým jiskřivým leskem na chodnících, okenních rámech, drátech elektrického vedení i na přílbě policisty.

Na věžích odbíjely hodiny půlnoc. Dvanáct úderů! Zvony všech kostelů se rozezvučely a vítaly svým stříbrným hlasem zrození nového roku.

Perifejci se zastavili, obnažili hlavy a chvíli mlčky naslouchali vyzvánění zvonů... pak si navzájem pevně stiskli pravice. (Pokračování.)

Marie Hartlová

KŘEMEŠNICKÁ SKALKA

Ramena kříže rozpjatá do dále —
svatého stromu haluze svěží.
Země a oblaka slávu Tvou hlásaly
Majáku jediný na pobřeží.

Ramena kříže rozpjatá do zlata
— západní nebe barvami hoří —
v duhových oblacích kouzla jsou zajata
a slunce v pokoře k zemi se koří.

Ramena kříže rozpjatá do noci
— tichá a tajemná v přehořké muce.
Není nám pomoci, není nám pomoci,
jen tam, kde svítí Tvé bělostné ruce.

Srdce

Srdce dítěte je nově založená zahrádka, zelená a vonná mladými květy-nadějemi.

Srdce milující je vzbouřená hladina moře, hořící, vybuchující traskavina.

Srdce starce je visitkový košíček na vzpomínky, ovitý snad trním, ale vystlaný růžovým hedvábím drahých, zašlých dnů.

Však nejkrásnější ze všech srdcí:

Srdce matky je nakrojený bochník chleba, ze kterého si umí ulomit každý trpící, je studánkou čistou, kam přicházejí ptáci pít.

H. Č.

Křemešník

Motor pracně hučí, úpí a táhne těžký vůz do kopce. A já chtěl tenhle kopec vyšlápnout pěšky. A přitom prší docela bezohledně. Z dálky prosvítá světlo dvaceti mohutných reflektorů baterek a slyšet vítající zpěvy . . . Dvacet akademiček veselých, čistých tváří, rozzářených očí. To bude mé stádečko na týden. Kněz pocítí krásu svého povolání dvojnásob, když jest mu svěřeno dvacet duší, otevřených, radostně přichystaných ku přijetí poselství života a radosti. Že by svatost mohla býti smutnou?

Křemešnické akademičky by potřeby tuto heresi svým zvonivým smíchem, který následuje docela spontánně po chvílích nejvážněji prožité meditace.

Bohudíky, u nás se již začíná dokonce mluvit o liturgickém hnutí. To znamená, že za nějaký čas si u nás i dobude domácího práva. Ale naše studentky předběhly volání po liturgickém hnutí.

Dvacet studentek provází kněze modlíciho se u oltáře sborovou recitací mešních modliteb. Dvacet zladěných, skromně dušených hlasů uskutečňuje ono svaté spojení věřících s posvátnou obětí, sjednocení všech věřících v jedné oběti všech, protože nepatří oběť mše svaté jen knězi, nýbrž všem . . . A když zaspívají studentky ladně vyrovnanými, svěžími hlasy Missa de Angelis, ocitáte se v klášteře na konventní mši svaté.

Čistrounký, opravený kostel! Nádhera Křemešníku! Nádhera, do které jeden kněz vložil všechnen svůj čas, své peníze, všechnu svou energii, všechnu svou lásku. Dr. Tatzauer, zachránce Křemešníku. Musili byste viděti jeho domácí dílnu se stem dlátok, štětců a štětečků, pilníků atd. Kdopak by to dovedl všechno pojmenovati. Bylo mu líto zpustlého starého poutního místa, které po staletí jest navštěvováno zbožným jihočeským lidem. Žebрал, prosil, vyjednával, pokořoval se, burcoval, a pak se dal sám do práce. Dovedl i sám nádenickou práci konati, jen aby práce šla rychleji vpřed, když neměl dosti peněz na opravy. Jeho ruce jsou plné mozolů, které by patřilo s úctou zlíbat. Sám lezl po žebřících a jsa sám talentovaným malířem, restauroval s pomocí akademického malíře nástropní freska, která se na vás smějí, plná světla a života . . . Ani na barvy a na štětec mu nedali ti, od kterých by to byl býval mohl očekávati . . . Restauroval freska, oltářní a sloupové obrazy, oltáře, dal novou věž, novou střechu.

Křemešník má mnoho uměleckých pokladů.

K tomu nevyslovitelně krásná poloha asi osmi set m nad mořem na vrcholku bohatých lesů. Ty lesy nás denně skrývaly ve svůj klín.

Někde na skalách, na hřebenech jsme se rozsadili a přednášeli a debatovali.

Po exerciciích Dr. Habáně, které pečlivě zryly a zalily duše dobré vůle, byly vděčně přijaty přednášky, soustředěné v cyklu Církev.

Přednášelo, debatovalo a zase se žertovalo. Zvláště když se sešlo více hostů. Pak sršely vtipy jako střelba ze strojních pušek.

Pořádek se ovšem zachovával, aspoň v zásadě. A byl velmi přijatelný. Ti, kteří tvrdí, že studovaná děvčata se odcizují svému ženství, by se řádně mýlili. Za hlaholu smíchu se nosily konve ze studánky záračné i profánní a pak vždy dvě a dvě denně dělaly hospodyňky. Uklidily, připravily na stůl. Pomáhaly i při vaření a nakonec i samy vařily. A dalo se to dokonce i bez obavy jísti. A nejenom to, odvážily se i krmí vybraných, komplikovaných, jako knedlíků s borůvkami; houby byly na denním pořádku, aniž by se přejedly. Dovedly je dělati naše dívky na několikérý způsob. I duchovní vůdce pomáhal sbírat, někdy jen na svůj hábit, ale to jenom přispělo ke zvýšení efektu a nálady.

Lesy znají studentky kříž na kříž, protože nás proháněl po okolí duchovní správce Kře-

mešníku pan dr. Tatzauer. Není pak divu, že jsme se večer vraceli vyhladovělí, takže by klidně byly bývaly mohly na to hospodyňky hřešiti. Ale nehřešily. A co dovedly z borůvek vykouzlit, jaké půvabné talířky borůvek se šlehačkou a podobnými lahodami.

A když se ještě do syta vysmály, odešly naposled do kostela, kde za úplné tmy jsme vzpomínali na celý den, složili Bohu své účty, poděkovali a pomodlili a pak se ponořili do tiché meditace na několik prostých slov duchovního vůdce.

Ještě jeho velký kříž jako mamínčin křížek na dobrou noc a tábor se snažil o silentium a usnutí. Škoda, že již je konec. Duše i tělo se občerstvily; družné kamarádství, které všechny slilo v jeden celek, studentky z Moravy, z Čech i Slovenska se přesvědčily o možnosti uskutečnění a prožití onoho katolického společenství, které musí vyrůst z živého chápání Církve.

Na shledanou příštího roku. A přijďte i ostatní, které jste tomu ještě nevěřily. Posilněte své přesvědčení. Pookřejte na těle a potěšíte se na duši. P. Silv. M. Braitó O. P.

Ivan Děrkin

ZPĚV PRO LUNU

Aničce Smolíkové

Od hvězdy k hvězdě
bys kamenem nedohodil
dál mnohem dál
je štěstí mé

však ty to víš
má luno bleďouštá
vždyť spolu noc co noc
když tma a smutek vzrůstá
tvář v slzách truchlíme

Jen ty jež s básníky
již jak ty bloudíš v tmách
tajemství mámivá sdílíš
ve hvězdných hlubinách
dnů jejich žeh a tíž
však chladný necítíš

z nich nejmenšího hlas
zda luno slyšelás
když tiše prosil tě

Své záře rosu na ni
skanout nech
ať usne štěstí v dlaních
smích dětství na ústech
Polib ji polib ji dlouze
ať zví že za ní v touze
sny letí mé

Až usne pak
jen vzdej se vzdej se vánkům
nezapomeň však
že máš ji chránit v spánku
měsíci
lekníne

—š— Cigánský typ ze Slovenska.

NAŠE TÁBORY

Obrázky ze Schwaigrovky

Na sluncem rozžhavené bystřické nádraží právě přisupěl vlak. Z něho vystoupili dva hoši — adepti prázdninového tábora na Schwaigrovce.

»Dívám se, dívám; a pořád ten vůz, co na nás má čekat, nevidím,« obrátil se Franta na svého soudruha.

»Taky se mi zdá, že potáhnem kufry až na Schwaigrovku pěšky,« odpověděl Karel.

»No, co se dá dělat? Pojd'!« připomínal Franta, že oba ještě stojí na nádraží a hledí na vzdálené hory, kde někde stojí Schwaigrovka, cíl jejich pouti.

S bolestným povzdechem chopili se oba svých přetěžkých kufrů a vykročili z nádraží. Polední slunce nemilosrdně pražilo jim do zad. S tváří oběma kapaly kapky potu a rozstříkovaly se na mizerném dláždění ulic města Bystřice.

»Hele, Franto, tady je prima cukrárna. Pojd'me na zmrzlinu.«

»Pojd'me.« A za chvíli si již pochutnávali v chládku na porci vanilkové zmrzliny.

»To bylo dobré, co?« zaliboval si Franta, když byli opět venku. »Ale teď:

cesta dlouhá před námi,

ohřívá nám pěkně záda;

slunce svítí nad námi,

každému se potí brada . . .«

»Neblázni zase s básněním! Raději si schovej svoji energii. Budeš jí moc potřebovat, než dojdeme na Schwaigrovku.«

»A ty mluvit můžeš, co? Ty té energie potřebovat nebudeš, že?«

»Budu, nebudu, po tom ti venkoncem nic není. Ale šťve mě, že pořád mluvíš a otravuješ a táhneš se jako hlemýžď. Já už mám hlad, nejraději bych už byl na Schwaigrovce a abych se s tebou táhl.«

»Jo, Karle, na Schwaigrovku dnes moc nespolehej! Nemysli si, že tam dnes dostaneš k obědu řízeček, zemáčky, salát, moučník . . .«

»Franto, máš-li rád svoje ctěná ústa, přestaň, nebo . . .«

»To už je s tebou zle, Karle, když se tak rozčiluješ při pouhém jmenování jídel. To už musíš mít kapitální hlad.«

Pak oba zmlkli. Ticho polední krajiny bylo přerušováno pouze jejich hlasitým funěním. Jen občas zahekl některý z nich, když přendával kufr z jedné ruky do druhé.

»Podívej se, Karle, tamhle už je Schwaigrovka,« upozornil Franta svého druha, když mezi stromy lesa počala se prokmitávat silueta domu.

»No, to je dost, že se už objevila. Vždyť to byla cesta s tím kufrem! Kdybych tady spatřil toho chlapíka, co nám psal, že je na nádraží povoz pro kufry připraven, já bych mu dal,« funěl mezi zuby Karel.

»Hle, cíl naší cesty!

Zpocené je totiž velmi.

Oblecte si proto vesty,

Nasad'te si také helmy!

by vám nenastydlo břicho.

Chovejte se důstojně — a ticho!«

»Prosím tě, Franto, netrap mě zase svými nepodařenými verši!«

»Co, nepodařenými? . . .«

»Snad si nemyslíš, že jsi nějaký nový Ovidius. To bych tě zrovna zabil, aby se nemuseli o tobě budoucí studenti učit.«

»No, no! Tobě se nějak rozvázal jazyk, jak jsi uviděl Schwaigrovku.«

*

Je krásná noc. Na lavičce před Schwaigrovkou sedí Karel a Franta, dnešní hlídači.

»Podívej se, Franto, kdo to tamhle jde?«

»Kde?«

»No, tam! Vidíš? Teď vychází z lesa.«

»Aha, už ho vidím. A podívej se, Karle, za ním jde ještě někdo!«

»Kdo to může být?«

»Copak já vím?!«

»Podívej se, Franto, teď si sedají. A jeden cosi říká druhému. A dívej se! Ten začíná hrát na mandolinu. Musíme je zahnat, aby nám neprobudili kluky! — Haló! Co tady děláte?!«

Muži se překvapeně otočili. »No, sedíme. Copak nevidíte?«

»To tedy vidíme. Ale hrát tady nesmíte, abyste neprobudili naše kluky.«

»Vás se budem ptát, vy nemluvnata!«

Franta i Karel zaraženě zmlkli. Tak si to nepředstavovali. Myslili, že se oba muži po jejich napomenutí vzdálí.

»Co budeme dělat, Karle?« tázal se šeptem Franta.

»Běž pro Vojvodu!« také šeptem odpovídal Karel.

Franta tedy potichu plíží se po schodech ke dveřím. Opatrně otvírá skřípající dveře a řadou »štrozoků« míří k Vojvodovi.

»Vojvodo!« šeptem budí Vojvodu. — Nic.

»Vojvodo!« — Zase nic.

»Vojvodo!« zakřikl konečně Franta Vojvodovi do ucha.

»Co je?« vyletěl Vojvoda.

»Venku zpívají dva trampí a nechtějí odejít.«

»Tak počkej, až si něco obuju. Nesviť, ať nic nezpozorují. Na, vem si ten klacek. A co bych si vzal já?« chvilku se rozmyšlel Vojvoda. Pak uchopil oštěp, který tu ležel u jeho »štrozoku«, a klusal ven. Franta za ním.

»Kde jsou?« ptal se šeptem Vojvoda, když sestoupili po skřípajících schodech.

»Tamhle sedí u toho stromu.«

»Haló, co tady děláte?« zakřičel Vojvoda, když spatřil sedící trampy.

»Už jsme jednou říkali, že tu sedíme. Máme vám to snad napsat, abyste se pořád tak hloupě neptali?«

»Ale ať už jste pryč!« zakřičel na ně vztekle Vojvoda.

»A jeje! Tady jsou jacísi rázní lidé. Radši pojd', Tondo, nebo nás tím oštěpem propíchnu!« — a za velikého smíchu vzdalovali se trampí, kteří svým příchodem přerušili libý spánek Vojvodův.

Rub.

Poslední chvíle na Sv. Kopečku

Smutně »házíme« věci do kufrů a naposledy se díváme širokým oknem do úrodných rovin Hané a na krásné lesy, které se tolik naposlouchaly našich písní, veselých i smutných. Boža leží v okně a pobrukuje si svoji zamilovanou: »... milováááa som Ťa, ale len špáááasom ...«. Majda sedí na kufru a vzdychá. Světla se pečlivě češe, nasazuje klobouk, místo zrcadla vzhlíží se ve skleněné tabulce okna a mluví k sobě: »Narok musí býti tábor tři neděle a kdybych měla utéct z domu, tak musím jet, vždyť německy se také mohu

naučit za měsíc!« Do této nálady vpadne Alena. »Prosím tě, co děláš, vždyť za čtvrt hodiny jedeme a tys ještě nezačala balit,« obrátila se na ni Světla. Jedna bota, druhá bota — jedny šaty, druhé šaty — hop! Klekla na kufr — a již se šlo. »Máš všechno?« »Nu, ovšem, starostlivá Julinka!« (Za týden za ní museli posílat boty.)

Sbohem a díky, ctihodné sestry, díky! Sbohem, útulná kapličko, která jsi byla svědkem našich duchovních cvičení, recitovaných mší svatých, a která jsi vyslechla všechny naše děkovné modlitby k Bohu za šťastné mládí, za to, že je nám dopřáno věřit, milovat a doufat. Fortna hřmotně zapadla. Konec. Konec exercicií. Jak jsme vděчны panu profesorovi Peckovi za jeho krásné meditace, ze kterých si odnášíme v duších mír, v srdcích lásku ke Kristu. Ještě jednou děkujeme panu dr. Braitovi za vše, i za jeho skvělé vtipy; panu dr. Dacíkovi za jeho krásné večerní promluvy i za výlety, na kterých jsme zažily tolik »legrací«.

Škoda, že nám autobus neujel! »Bobečku« (Liba, 170 cm délky), piš do brněnského sdružení a na shledanou příští rok na táboře. Bylo to moc krásné! Všechny jistě přijedeme.
A. B.

Reportáž z Křemešníku

Dvě vlajky se zatřepaly nad střechou domu, označeného jménem biskupa Šimona Barty. »Tahle postel bude moje.« — »Jé, já jsem si zapomněla baterku!« — »Já se u okna bojím!« — »Děcka, pusťte mne ke zdi.«

Šaty jsou rozvěšeny, takže »cimra vypadá jako museum starožitností nebo lepší zastavárna«, jak to nazval »náš« pan doktor Tatzauer. A už se zahajuje letní tábor »těch nejstarších«.

*

»Tak dnes pojedeme pro brambory,« hlásí Anča. Malý vozík stojí přede dveřmi a »děcka« se vydávají na cestu i s panem profesorem. Písničky se rozběhly po silnici, prázdný vozík drkotá po kamení a »děcka« mlsají jahody. Po zvážení celého průvodu i brambor se jede zpět. Pan profesor se ujal vozíku. Zatáčka. »Pozor, pane profesore!« — Bác. Vozík leží na boku a brambory se sypou na všechny strany.

*

Večer je v kostele tma a ticho. »Náš« pan doktor mluví o sv. Janu Boskovi. Prostými, krásnými slovy, z nichž svítí láska k světcům i k těm ztichlým divoškám v lavicích. Křemešnický kostel všem přirostl k srdci (v těch večerních chvílích). Pod jeho klenbou jsme ukládaly do duše slova dra Habáně při jedinečně krásných exerciciích.

*

Silentium. V ložnicích či »cimrách« to vypadá jako v ústavu pro hluchoněmé. Mluví se rukama a jen chvílemi někdo vyprskne smíchem při nedorozumění, ale hned se se všech stran ozývá varovné »pst«. »Cimra« číslo 2 se stává útočištěm těch, které už jazyk bolí od mlčení, protože tam leží nemocná Irena. Má horečku, dostává anginu a je přece nutno se jí zeptat, jak se jí daří.

*

Grafologická sláva p. dra Habáně se mu stala těžkým břemenem. »A co tohle písmo, pane doktore?« Pan doktor s nekonečnou trpělivostí vykládá. V »cimrách« jsou pak dozvuky. »Dyť já nejsu taková. Nu, řekni, jsu já diplomatická nebo ne?«

»Dyž s ním můžu vorat, tak si ho nevezmu. To má marný. Dobře, že to vím. Hned mu napíšu, aby se nenamáhal.«

»Váž si mě. Slyšela jsi, že mám dobrý srdce.«

*

Pršelo celý den a byla neděle. Po požehnání jsme hrály »sekretáře« a pak »básničky«, t. j. každá napsala jeden verš, papírek založila a dala další. Výtvary křemešnické nezadají našim nejvýznačnějším surrealistům. Na ukázkou stůž zde toto:

»O lásce když zpíváš	dám ti dobrou menáž,
kam as oči své upíráš	velrybu spolkl Jonáš;
a slzu v oku máš.	ty lumpe, tu máš, tu máš —
Ivanku náš, copak děláš,	a navlékli jí rubáš.«

*

Pozdě večer přijel pan dr. Brait. V jídelně bylo slavnostní osvětlení. Přece si ho musíme důkladně prohlédnout, to každý uzná. »A co, děcka, umíte tu písničku o Babinském?« — »Neumíme.« — »Tak já vás jí naučím.« A už byl pan doktor celý náš a my jeho. — Písnička o lotru Babinském byla zařaděna do hymen křemešnických. Později k ní přibyla ještě »Hercegovina«, takže hymny byly celkem čtyři: »Akademická« (»Chaloupka nízká« atd.), »Revolver v ruce« a ty dvě poslední, »Lotr« a »Hercegovina«.

*

»Pane doktore, pozor, tam jsou borůvky.« Už je pozdě. Bílý habit je modře poznamenan. Těch stop za ten týden na Křemešniku značně přibýlo.

Pan doktor v modré radiovce a s aparátlem chodí s »děcký« na houby. »Našel dokonce tři kuřátka,« říká Jožka — a také je s nimi svorně čistí. »Budu dnes jísti plody své práce,« prohlašuje.

*

Na Hřebenech je přednáška »O Církvi«. Na chvíli jsou zapomenuty anekdoty i písničky. Cítíme všecy, že k nám mluví vědecká autorita a horlivě zapisujeme. »Když budu mluvit moc učeně, tak mě zakřikněte.« Jsme soustředěny, snažíme se rozumět a rozumíme.

*

V pátek jsme měly moc šťastný den. Přijel pan doktor Berounský, kol. Banzet (že by inspekce?) a když jsme se s velkou slávou vrátili všichni domů, uvítal nás tam p. profesor Pecka. V táboře bylo pozdvižení. Stěhovala se umývadla, sklenky, postele a jiné náležitosti. V čele stolu při večeri sedělo pět mužů. Nálada je znamenitá. Po večeri se dlouho do soumraku zpívají na Skalce písničky. Pak je poslední meditace s otcem Brait. Nejkrásnější. Dojatě se rozcházíme do »cimer« a ani o okna se nehádáme. Silentium. — Ale z pokoje pánů zní veselý smích . . .

*

V sobotu se pekou »buřty« venku na ohni. Romantika, černé prsty i pusy. Odpoledne odjíždí dr. Brait. Těžké loučení. »Vám všem dávám srdce a Jožce čepici!« Auto už ujíždí s kopce a nám je teskno.

*

U rybníka je »velké prádlo«. Heda — Slovenka — má salon krásy a umývá vlasy každému, kdo přijde. Barunka si toho přepychu dopřává třikrát. Teď prý se nebude půl roku mýt.

Pan doktor Berounský dopřednášel o autarkii a předříkává »Hercegovinu«. Má velmi učenlivé žáčky. V neděli odpoledne se vracejí všichni úplně promoklí z vycházky, ale zpívají vesele »... lautr rovina, chacha...«

Poslední dny na Křemešníku. Přednášky pana profesora a večerní rozjímání už mají příchut' loučení. V úterý je balení a večer loučení s »naším« panem doktorem, kterého jsme si za ty 3 týdny všechny velmi zamilovaly. Pan doktor je dojat a »děcka« tiše pláče.

*

»To už máme vstávat?« Cimra číslo 2 je jako obyčejně ospalá a obyvatelky, snad aby dodržely tradici, jdou zase pozdě. Mše svatá je už o půl 6. Poslední společné svaté přijímání, poslední vroucí prosby k sv. Donu Boskovi, pak rychlá snídaně, autobus a »S Bohem, pane doktore,« »S Bohem, Křemešníku«. Prší jen leje.

*

Vlak se rozjíždí. »Ať žijí naše tábory, ať vlají modré prapory...« — »Na shledanou!«
M. Hartlová.

POSLEDNÍ SOUD

(Isaiáš 66, 20—24.)

A bratry vaše dovedou všechny
z národů darem Jahvovi
na koních, vozích a na nosítkách,
na mezcích a dromedárech
na svatou horu v Jerusalemu,
tak promlouvá Jahve, Pán.
Jak dary nosí Jisraele děti
v nádobách čistých do mého domu —
promlouvá Jahve, Pán —
pro sebe z nich si vyberu kněze
a také levity. Tak mluví Jahve.

Neb jako nová nebesa
a nová země, jež tvořím,
přede mnou jsou, praví Jahve, Pán,
tak potrvá semeno vaše i jméno.
A bude: Novoluní co novoluní,
sobotu jako sobotu,
přijde se modliti veškero tělo
přede mnou, praví Jahve, Pán.
Když ven vyjdeš, uvidíš mrtvolu lidí,
těch, kteří od tebe odpadli:
červ jejich nikdy neumírá,
oheň jejich nikdy nehasne.
Na ošklivost budou veškerému tělu.

(Nový překlad Dra Josefa Hegra.)

Život bez Boha

R. Plus S. J.

»Bůh přišel do vlastního domova. Vlastní jej nepřijali!« To je tak krutě bolestné zjištění — a vždycky pravdivé. Bůh si v nás vyvolil domov, místo, kde chce říkati »doma«. Není to nějaké přechodné bydliště; chceme-li, zůstane u nás trvale.

A my Ho hříchem vyháníme! Nechceme, aby v nás měl svůj domov!

I když jsme svoji duši očistili, přece nám zůstává palčivá vzpomínka na ony smutné hosty, jimž jsme snad kdysi poskytli přístřeší.

Je možná náprava — velikou láskou. A měli-li jsme štěstí, že jsme si uchovali milost, nabídněme žár svého důvěrného přátelství jako náhradu za druhé.

Máme na mysli svoje určení: bytí bez bytí v milosti jest nebytí. Svatý Pavel praví: »Caritatem non habuero, nihil sum.«¹⁾ Nemám-li milosti, nic nejsem.

Hřích, jenž nás sám sebou hubí na věky k věčné smrti, sráží nás v určitém, dokonale pravdivém smyslu pod nicotu. Když Pán Ježíš mluvil o Jidáši, pravil: »Lépe by mu bylo, kdyby se byl nenarodil.«²⁾

Býtí »člověkem« — jen pouhým »člověkem« — to odpovídá nějaké abstraktní definici, ne však skutečnosti. S v ě t e c nebo h ř í š n í k, uprostřed není nic.

Člověk nebyl stvořen podle formulky filosofa, nýbrž podle plánu Božího. Ale podle

¹⁾ I. Cor. 13, 2.

²⁾ Mat. 26, 24.

plánu Božího jsme bytosti povznesené do řádu nadpřirozeného, tedy bytosti vyšší než příroda. Jak neblaze si počínáme, snižujeme-li se jen tak beze všeho.

Dokonalost křesťanská: býti jen »bohy«. — Dokonalost »laická«: býti jen lidmi. Lidmi! . . . Jen kdyby lidé vždycky dbali významu toho slova! . . .

Kdo jest zavrženec? — Bytost navždy zbavená lásky, bytost, v níž již nesídlí Bůh. Býti o d s o u z e n znamená: »Býti odbožštěn« na věky. Život »bez Boha« jest počátek zavržení. Odsouzení jest laicisace, již jsme se navždy oddali.

Jak strašná podívaná naskýtá se zrakům andělů, patří-li na věčné ztroskotání dítěte Božího! A jaký to pohled nevyjadřitelné hrůzy, patří-li na takový pád Bůh, jenž vidí a zná celou jeho hrůzostrašnou skutečnost!

Když za války v roce 1914 byla rodina Sartova přinucena opustiti Benátky, napsala na zdi domu: »Respektujte obydlí papeže Pia X.!!« — Jak málo lidé respektují duši, obydlí Boží!

Na křtu svatém nám přece důrazně kladli na srdce, abychom žili b e z p o s k v r n y: »Přijmi bílé roucho. Pamatuji, že je máš přinést n e p o s k v r n ě n ě p ř e d t r i b u n á l B o ž í.«

Mnozí lidé přijímají Boha do svého srdce asi tak, jako hrob přijímá mrtvého.

Kolik duší se podobá zahradě Getsemane zvečera. Zeleného čtvrtku. Mistr je tam. Zapomínají bdíti, zapomínají býti s Ním. A cosi v nitru stoupá, rozlévá se v tmě, snad aby dokonalo zradu.

Musím žíti v Bohu, abych se nemusil obávati vstoupiti do domu, ježž Bohu otvíráme. Přemýšlím-li vážně sám o sobě, hanbím se, mám-li vejíti sám k sobě.

Jde kolem člověk . . . Je ž i v ý? . . . Je m r t v ý? . . . »Kolik lidí žije — a ani zdaleka netuší, že již dávno jsou mrtvi.«

Jen málo lidí by mohlo pobývati s mrtvolou v jídelně nebo v ložnici. A kolik jich žije a ve svém nitru vláčejí mrtvolu své vlastní duše!

Ezechiel stojí před zdí chrámovou, u vchodu do vnitřní brány, obrácené k severu: — »Myslíš,« praví mu Pán, »že tu není nic jiného než to, co vidíš? Rozbourej hradbu a uvidíš!« Ezechiel prolomil zeď a spatřil všeliké množství plazů a živočichů nečistých, kteří byli modlami Izraele.

»Pohleď dále!« praví Pán. Ezechiel spatřil veliké množství žen, oplakávajících smrt Adonisovu.

»Ještě dál!« A prorok uzřel dvacet pět mužů, obračejících se zády k chrámu pravého Boha a klanějících se slunci.³⁾

Bolestná jest naše výsada, že si můžeme vzpomenouti. *P e c c a t u m m e u m c o n t r a m e . . . s e m p e r . . .* Hřích můj . . . přede mnou . . . vždycky.

Není tragičtější žaloby v celých dějinách lidstva. Mohu zapomenout — jaká to moc! Musím si však stále připomínat — jaké to utrpení!

Mezi Bohem a mnou stále hřích! Po každé, když se pokouším vejíti ve společenství s Bohem, po každé hřích, můj hřích — m ů j, m e u m. Po každé, když mlčím, hřích se ozývá! David říkal »můj«. A já? . . . singulár nebo plurál?

V tom nejsou muka, že toužíme v p ř e d, nýbrž v tom, že máme čeho litovati, co zůstalo z a n á m i. Utrpení Tantalovo se znovu vrací.

Hle, těžká koule galejníková . . . Orel, jenž se vrhl na antilopu a nepouští jí. Vzpomínka drásá dravým zobanem a zkrvavuje zobákem nikdy nenasyceným, a slídí zchytrale v každém zákoutí.

³⁾ Ezech. VIII., 5—19.

Myslíte, že jest klid, pokoj — a najednou, ach, bolest ostrá jako jehla! To jest ten drásavý orel vzpomínky. *P e c c a t u m . . . s e m p e r!* Kdo mne obdaruje blahou schopností zapomenutí?

Kéž bychom si uvědomili ve chvíli, kdy hřešíme, to, že hřích nás navždy podrobí jhu vzpomínání!

Tam, v tom koutě stínu spí onen netvor, spí, ale dosud dýchá, tam za tou železnou mříží, a já jej pečlivě střežím — jest to o n! Už jest tam deset, dvacet, čtyřicet let. Nemůže zemřít. A na jeho pařátech jsou snad stopy, jež se mi hnusí. Ubil nevinné? Bylo to kdysi ve starověku v jednom zámku. Když všichni odpočívali, vstával jeden z předků a vcházel do galerie obrazů, kde plátna kolem zdí hlásala slavné činy jeho rodu. Vše se tiší, hluk umlká, vcházíme do *s v é h o m u s e a v z p o m í n e k* — velkých fresek — nebo nepatrných obrázků — všude ta zlověstná výstava porážek!

Jak o mně lidé smýšlejí? Nevím; a málo na tom záleží. — Co jsem? . . . To je to! A jak jest pro nás těžké, máme-li pohrdati sami sebou!

Jest velmi prospěšné přemýšlet o hrozných možnostech *z l a*; jsou nám skryty, budíž to řečeno k naší hanbě v našem životě i ve chvíli naší největší víry; — a ještě prospěšnější jest přemýšlet o vznešených možnostech *d o b r a*, jež jsou zahrabány v minulosti anebo dokonce právě teď jsou zahrabávány — a v tom je vina největší.

Bolestná vzpomínka na naše hříchy bývá svrchovaně dobrá pro duše špatné, ale taková vzpomínka může někdy býti zlá pro duše dobré.

Jak bychom byli nešťastni, kdyby nebylo odpuštění! Smrtelný hřích . . . Bůh odchází. Rozhřešení . . . Bůh se navrácí. Podivuhodná jest moc ruky kněžovy, když dělá znamení kříže nad tím, jenž se zkroušeně vyznal ze svých hříchů.

Stačí otočiti vypínačem a padající Niagara osvětluje celou Ameriku. — *E g o t e a b s o l v o*; hle, nad naší duší vzdouvá se celá Niagara milosrdenství Božího a odplavuje ve svém proudu navždy všechny naše neřesti.

Zpověď jest víc než stvoření. Stvořením vzniká z ničeho něco. Zpověď obrací v nic.⁴⁾ Učiniti *n i c* tam, kde byl *h ř í c h*, to vyžaduje více moci než učiniti *n ě c o* tam, kde nebylo *n i c*. Sám Bůh vykonal ten div. Ke stvoření mu stačila účinná myšlenka. K odpuštění potřebuje účinného zapomenutí. Chce jíti až tak daleko. — To jest zázrak svátosti pokání.

Přece nás něco tísní v našich vztazích k Bohu. Jest příliš vznešený. A já jsem zcela a úplně ubohý. Vždycky, při každé rozmluvě, o niž Jej prosím, mne drtí poznání vlastní bídy . . . Bůh má bohatství *p r o d v a*.

A pak: proč chcete mluvit o *s o b ě*. Chcete s Ním přece mluvit o *N ě m*!

Ale jak se k tomu odvážit, jsem-li tak ubohý?

Ochromuje vás pocit té vzdálenosti? Spolehněte se na to, jak Bůh usiluje vyplniti tu vzdálenost. S nebe až k nám. Od nás až k vám, od vaší duše k vám, a to jen proto, aby s vámi jedno byl: »*T u i n m e e t e g o i n t e e t s i c n o s i n u n u m.*«⁵⁾ Proč stále tvrdit, že není možno býti v důvěrném styku, když Bůh rozdrtil tuto nemožnost a obnovil dokonalé společenství života, jména, blaha i dědického podílu?⁶⁾

⁴⁾ V tom smyslu, že urážka, Bohu způsobená, jest zahlazena.
(R. Plus, S. J.: *Vivre avec Dieu*, Apostolat de la prière, Toulouse 1927, str. 69—91.)

⁵⁾ Následování, kn. IV., kap. XIII., § 1.

⁶⁾ P. de la Colombière píše v dopise 44. řeholnici, zkroušené nedostatkem důvěry: »Zdá se mi, že čtu ve Vašem svědomí, a že tam vidím nevďek k Vašemu největšímu dobrodinci. Ale to vše . . . mě ještě více upevňuje v předsvědčení o velikém milosrdenství Božím k Vám proto, že Bůh jest schopen té neskončené dobrotivosti a vydává se, plýtvaje sám sebou, ve společenství duší; a nic ho k tomu nenutí, leda právě to plýtvání, a to, že se rozhodl prokazovati dobro.«

Nikdy nestojí hřích v cestě naší lásce k Bohu ani lásce Boha k nám, postaví-li se mezi náš hřích a nás *l í t o s t a d ů v ě r a*. Pohleďte na Magdalenu. V Bethanii ji volá Mistr. Když visí na kříži, přeje si, aby stála u Jeho nohou. Po Zmrtvýchvstání chce, aby byla u hrobu mezi prvními. Zoufáte ještě po tom všem?

Mohl bych však zapomenouti, že Blaženost jest vyhrazena jen čistým. Zhřešil jsem. Na věky přede mnou zapadly brány důvěrného přátelství! »Mundo corde . . . videbunt.«⁷⁾ Lidé čistého srdce — uzavřený kruh! Ubozí žízníci, kteří umdleli, jimž však milosrdný Bůh zachoval žížeň, jak Jej uvidí? Což jsou definitivně, neodvolatelně vyloučeni?

Nejsou . . . Mistr sestoupil s hory. Jiná jest Jeho řeč, mluví-li o bídě morální. Mohli bychom říci, že opravuje to, co řekl prve — ale přec nic z toho neslevuje. Přece něco může soupeřiti s čistotou: láska. *Q u i a d e l i x i t m u l t u m*.⁸⁾

Magdalena milovala. Kristus se jí zjevuje ráno v neděli velikonoční — *v i d e b u n t* — jí, první. Dříve než svatému Janu! Blahoslavení milující. I když hřešili, přece také mohou *v i d ě t i* Boha.

Avšak Magdalena již neklesá, jakmile se jednou oddala Bohu. Může nám však Mistr odpustiti, když se napřed obětujeme a potom se zpronevěříme svému závazku?

Pohleďte na svatého Petra. Právě před hodinou přistoupil k prvnímu svatému přijímání. Právě přijal svátost svěcení kněžského. Zapírá třikráte.

Čtete někde, že Pán vůbec neodpouští? — Ustanovuje Petra hlavou Církve.

K oficiálnímu prohlášení svatosti jest zapotřebí vyšetřování, procesu a komisi. Svatost *s u b s t a n c i e l n í* má základ ve stavu milosti.

Je tedy svatost věc nepatrná? — Jdeme-li na to s druhé strany, můžeme říci: »Stav *h r d i n s t v í* je stav milosti.«

Praktickým synonymem slov: býti »ve stavu milosti« jsou slova: býti »ve stavu *o b ě t i*«.

»Přemýšlela jsem o tom,« praví Callista v knize Neronově, »že není možno, aby existoval křesťan bez svatého zápalu.«

— Běda! . . .

Jest na světě jen jedna věc, jež by nás měla poděsiti: dostává se nám tolik výzev na cestu k výšinám — a my stále zůstáváme na nevalné cestě *p r o s t ř e d n í* — a snad ještě níže.

»Hle, takový jsi,« nám řekne Bůh. »A takovým jsem tě chtěl míti. Srovnávej!«

Zachovat *v ě r n o s t* milostem, jichž se nám dostává — to by měla býti naše jediná starost. Horlivost rozhoduje o síle tvé ctnosti. Jsi-li hříšný, jediné věrnost zabezpečí tvůj budoucí život.

Veškerá svatost má základ v počátečním *v n u k n u t í*, jemuž jsme se zcela poddali. Milost nepřijatá zaplaňuje další milosti, jež měly vstoupiti do duše. Těch milostí se zmocňuje jakýsi strach, že je čeká stejný osud — odmítnutí, a jejich vstup do naší duše již není tak lehký. Bůh je musí takřka povzbuditi, aby přece jen zaklepaly na brány duše. Stejně pravdivé jsou věty: Každá ztráta jakékoliv milosti jest nenapravitelná! Vždycky je čas k nápravě.

Ježíš Kristus pravil k jedné svaté duši: »Jsem skryt v srdcích mnohých jako neužitečný poklad; mají mne, protože mají milost, ale netěží ze mne: dej mi za to náhradu!«

A v kolika srdcích není Boha? Také za to mu dejme náhradu!

Svět se odklání od Boha. Vlákejme Boha do svého nitra a uchylme se v Boha. Láska *n a h r a z u j e* pohrdání, důvěrné přátelství nahrazuje zapomenutí.

⁷⁾ Mat. 5, 8.

⁸⁾ Luk. 7, 47.

Studentské snímky

Vzpomínky

Septimán Hloucha sedí v skrytu své komůrky a pracuje s úsilím na »šalabastru« pro francouzskou úlohu, bzuče si při tom co by pilná včelka.

Kdosi klepe. Vstupuje třídní, zvaný Bumbera, franštinář a takto i soused Hlouchův v ulici. Nepřichází sám, přichází se svým potomečkem.

»Poslyšte, Hloucho, víte, mám teď ve městě nutnou práci; nechte mi zde našeho Karlíka! Za chvíli si pro něj přijdu.«

Karlík byl takto přijat do opatrování. Batolil se chvíli po světnici a pak se věnoval cele Hlouchovi: »Tak čo děláš! Já še kouknu na štůl, ano?«

Usadil se vážně na židli a »bavil« svého opatrovníka.

Nakonec ho, potvůrka, počal neodolatelně vábit, aby mu vstrčil prsty do buclaté pusinky a s chutí se do nich zakousl.

Při několikáté reprise se Hlouchovi podařilo obratně podstrčit místo prstu konec držátka. Karlíček sklapl zuby jako krokodil, jenže dva z nich nerozuměly žertu a zůstaly v držátku, když už ostatní se ladně uspořádaly v poloze, kterou vyžaduje bohatýrský řev. Pan profesor Bumbera se na Hlouchu zlobí. Domnívá se zarputile, že si s jeho synáčkem dal partii boxu.

*

Jednu zajímavost měl pan profesor Flíček: dovedl náramně dobře číst písmo obráceně. Inu, cvik! Každou hodinu dějepisu, jak přišel do třídy a vykonal obligátní akt zkoušení, zakotvil u první lavice, nechal žáčkovi otevřít knihu a přednášel, t. j. s velkou bravurou předčítal novou lekci hlasem líbezně monotonním jako je harašení deště na okenních tabulkách, takže slabší »náture« upadaly do spánku přímo hypnotického. Potom obezřele otáčel knihu, aby přednáška šla »zpříma« rychleji a na konci hodiny si mohl spokojeně ulehčit: »Nó, dneska jsme toho udělali hodně!«

Ale stalo se jednou, že »lenochod« Bedrník z první lavice byl krutě zaskočen a zkoušen ve chvíli, kdy horoskop ukazoval: Vyvolání dnes naprosto vyloučeno. A protože pomsta je sladká, zmizely příští hodiny podle úmluvy knihy s první lavice a čekalo se, jak bude pan profesor vykládat »z hlavy«.

»Kam jsme došli?« zeptal se podezřívavě, když obrýlenýma očima hledal marně oporu své paměti.

»K Isabele Kastilské.«

»Tedy k Isabele Kastilské? Mhm. Tedy ano. Tak u Isabely, že ano? Tedy poslyšte... kterou to už máme stránku?«

Bedrník vytáhl s nechutí knihu, ukázal str. 124, přitáhl ji k sobě a pozoroval dějepisce, který se zoufale snažil úkradkem si přiblížit vzdálený zdroj. Konečně se mu podařilo přistrčiti si knihu ke kraji. Protože čas již valně pokročil, chtěl si ji i otočiti a procházej se podél lavice, otáčel poznenáhla svým pramenem. Ale Bedrník mu jej nenápadně vrátil zpátky. Vida však potom na jeho tváři hrozící bouři, dal knihu do dřívější polohy. Flíček, který před chvílí pozoroval obrácení učebnice, postavil se k ní, mluvil cosi ke třídě, otáčel si znovu knihu a konečně ji povznesl k očím, aby se rychle mohl pustit do »přímé« četby. Ale překvapením se mu protáhl obličej a oněměl; kniha byla obrácená! První dvě lavice vybuchly ve smích.

Od té doby trhá pan profesor Flíček »hodinovou látku« ze své knihy, za stolkem ji opatrně vytahuje ze šosu a stejně vážně ji předčítá.

*

Vína sklínka
činí mysl veselou;
rozum pruží,
zdraví tuží,
zapuzuje chvíli zlou...

můžete číst ve švabachových zašlých literách na vinárničce »Pod věchýtkem«, kam zapadali páni profesori Kníže a Buk. Těch zlých chviliek měli asi hodně, protože mysl veselili, a to nejednou skleničkou, téměř každý den. Ovšem, jen trochu přetáhli, už tam byla paní Buková. Ale kolegové Venoušovi, starému mládenci, se tohle stát nemohlo. A tak přicházel občas do školy po způsobu dávných opů, jak o nich ve stavu střízlivém se zalíbením vyprávěl. Školníku Pejzlovi, který se na něj díval vždy velice lítostivě, se snažil namluvit, že ho zase noha zlobí, a obratně simuloval kulhání, aby se dostal bezpečněji do své třídy, opíraje se o zeď.

U dveří stál už »Golem«, jenž ho vyslekl z burnusu, posadil za stolek, s plešaté hlavy stáhl tvrdák a falšoval bezvadně jeho podpis v třídnici.

»Tak, Kulihrášku, co jsme měli naposled?«

»Sím, nic!«

»Ták, nic, kluku střapatá?! A já se s ním půl hodiny domlouval, kdy ho dá táta na ševcovinu. — No tak budeme pokračovat!«

Pan profesor zvedl své mohutné těleso, pod nímž vzdychal stupínek, přibatolil se ke Kulihráškovu, opřel se o jeho útlé rámě a počal »dišputýrovat« o svém zeměpise.

»Ták, byl jsi, žáče, někdy v Africe? Nebyl, ták, já ta...«

Nedomluvil, neboť žák neplechý, nemoha snést hroznou tíži, dovolil si uhnout a pan profesor padl mocně na lavici, div si čelist nepřerazil. Pachatel se ukryl moudře kdesi vzadu a škodolibě si pochvaloval mrzutost pana profesora, který se strastiplným výrazem se štrachal s místa své hanby.

»Ták, žáče, co tam vzadu pohledáváš,« bručel vztekle, »a zas to tele hubou mele!«

Zpod poslední lavice jako z hrobu ozve se hlas žáka Kulihráška: »Však ten vůl tlučte sůl.« Ted' se rozpoutal divý hon. Pan profesor supal krvežíznivě po třídě, třímaje dlouhé pravítko, aby ztrestal nezvedence, a zanechával za sebou nesmazatelné stopy, jako rozbité žárovky a okna, rozšlapanou křidu, vylité kalamáře, zlámané lavice, převrácenou katedru, židli invalidu atd. Konečně dopadl vinníka, vyvedl ho za ucho na stupeň a tam »šup s fešákem do chlívků«, t. j. vstrčil ho pod katedru, kterou přisunul jedinou nezabedněnou stranou ke zdi, a usedl si vítězoslavně na ni.

Když potom o přestávce nahlédl prof. Kundera do třídy, byl mile překvapen podivnou idylou: na stole spal Kníže Václav a vespod, v tak zvaném Tartaru, vydával kdosi srdcervoucí řev.

Vilík.

Návštěva

Aťa stojí vedle ředitele. Nemluví, není vhodná atmosféra. Slunce zapadá, nad Aťovou hlavou se stahují mraky.

»Mám čest?« — »Disciplinárka.« — »Těší mne velmi, Aťa. — Račte se posadit, prosím; není líbo doutník? Ach, madame patrně nekouří? Jaká škoda!« — Nic; mlčí. Nezdvořilá! A je tu. Hubená, dlouhá a příšerná jako stín za večera, lstivá...

Za Aťou se táhne jako smůla, po chodbách, v kabinetě, ve sborovně, všude. Hlavně v ředitelně...

Kostnatými prstisky se mu zavěsila do ramen a hnáty svými svírá jeho život; je silnější než on. Unaví ho svou tíží. Drží se jako klíště, Aťa cítí, jak pije jeho starou krev. Chutná, velice chutná, že je tak letitá a má právo na nové, lepší bytí...

Ředitel odchází zamračen. Aťa ledva se dotkl jeho suchých studených prstů...

Klid, klid.

Třída mlčí, Aťa mlčí; cítí, že mu selže hlas, promluví-li. Hledí oknem, mračí se; ani trochu mu to nesluší. Ví o tom.

Pociťuje zakyslost špatného vína, které pomalu, hezky zvolna, číši za číši, mu bude podávat ta suchá, studená ruka; a on musí vychutnávat spodek, kal, který vléváme do stok. Což hoši! Ti všechno střešou za nejbližším rohem, jsou mladí. — Ba ne, Aťo, nestřešou; budou pít s tebou...

Aťa se rozklepal. »Studenti, hoši...«, hrdlo se mu nějak stáhlo, ohnul se.

Ze septimy odcházel všecek nahrbacený, jakoby naráz uschlý; vypadal tuze, tuze staře ten náš Aťa...

Karel Haar.

Konce lenocha jsou hořké

»Pssst! No tak! Honem, měli jsme toho na dnešek dost. Tak — honem — Fulín! Honem a k tabuli! Podmínky kongresu vídeňského!«

»Tak to máme — Rakousko podrželo Halič.«

»Ukaž! Ale kdež! — Výš!«

»Potom Anglie dostala Kapsko, Helgoland...«

»Ukázat! Ale kdež! Už se mi klid! Kluku darebná, máš hieroglyf. Ani to neviděl, lenoch jeden. Ještě jednou — honem — Kopecký! Ukaž! Haličsko! Celé! — A pořádně! Tak dále. Co se stalo s Belgií?«

»Belgie byla...«

»Taky ses tuze nepotil.«

»Byla spojena...«

»S kým? No s Holandskem. Ale už se mi klid! Konce lenochovy jsou hořké! Zpro-padení lenoši. Doma se na to nepodívají a ve škole nedávají pozor. Půjdeme dál.«

Začne vykládat.

»Ale... já už toho mám právě dost! To není maličkost pět hodin za sebou vykládat.« A zase se mráček přežene a za chvíli opět.

»Schulz.« — »Prosím?« — »Řádně sedět!«

A vykládá znovu. Pojednou rozčileně:

»Ale — Pavlousek sem, sem do první lavice! Já už toho mám právě dost. Ostatně, vždyť já nemusím se namáhat. Na příště šest stránek z paměti!«

Zvoní.

»Tak na příště krátce co je v knize.«

Příhoda »pana France«

Bylo to v septimě, v přírodopisné posluchárně. Část třídy kouká z oken. Druhá část se otáčí okolo »pana France«, lidské kostry, kterou před chvílí dva nejlepší »tělovědci« z naší třídy na pokyn »Blatoucha obecného« přinesli. Bend'a drží kostru za prsty, jako by chtěl líbat ruku nějaké paní majorové od letectva (on bude letcem, jiné by ji nelíbal), a hledá na vyschlých kostech stopy masa. Jirka úzkostně počítá obratle a Pepa loví vedle v akvariu rybičky.

Bend'a s Josefem právě s rukama »pana France« provozují mimickou hru, složenou na námět »Ruka ruku myje«. A když byli právě v historickém okamžiku, kdy jedna ruka má pohladit druhou, promluvila hlava »znalce přírody Baltoucha«, náhle se objevivší v polootevřených dveřích přípravný: »Tož, študente, tedy pojd'te!« A zase zmizela. A Pepa chtě nechtě musel nechat rybiček a jít do kabinetu pomáhat. Ze vzteku za sebou bouchl řádně dveřmi, takže se trhlina na stropě (budova je již 8 let stará), ještě rozšířila. Ale zároveň se ozvalo ještě jedno třesknutí. Na ruce »pana France« se přeneslo Bend'ovo a Josefovo překvapení. Místo co se ruce měly hladit, vrazily do sebe, mrštěné z leknutí oběma »kostroborci«. Třeskot, který tím vznikl, zanikl poněkud, jak Pepa bouchl dveřmi, a »Baltouch« nic nezaslechl. Ale ta spoušť ve třídě! »Pan Franc« měl místo rukou jen pahýly a ostatní kosti se rozlétly po třídě. Byl z toho huronský křik celé třídy. Jen ti dva »kostimilci« se nesmáli. Takhle se dát vylekat profesorem, který proti všem právům si dovolil o přestávce se ukázat ve třídě! S podivnými obličejí se pustili do práce. Musí tu kostru zase nějak slepit. A k tomu mají už jen 10 minut času. No, ještě štěstí, že se tenhle malér stal před odpoledním vyučováním. Konečně po delší námaze se jim podařilo nalézt větší množství rozmanitých kůstek, ale k svému zděšení poznali, že chybí vřetenní kost levé ruky. Teprve, když obrátili na ruby koš a zevrubně prošťouchali akvarium, našli ji zastrčenu za »Mapou nerostné chudoby ČSR«. Potom pomocí nití, získaných za tučné zpropitné od kolegyně »Božské Betty«, svázali kůstky k sobě a navlékli na pahýly. Nyní jim přišly vhod bohaté vědomosti medika »in spe« Jirky, který s vážností starého Sokrata počítal jednotlivé kůstky. Konečný jeho posudek zněl: »Až na dvě záprstní na pravé a jednu na levé je to vše.« Ostatní bylo v pořádku. Ruka »pana France« vypadala jako by ji právě vytáhl z mlátičky. Prsty

rozmanitě dlouhé a levá asi o půl metru delší než pravá. Ale to už bylo dávno po zazvonění. Narychlo ustavená deputace z »Leona vousatého« a sáhodlouhého Bogana běžela oznámit »Baltouchovi«, že je přeložen do Prahy (říkal to školník), a tak jej radostí zmámeného zdržela. Konečně Bend'a se svým spolutrpitelem byli hotovi a celí zpocení usedali do svých lavic.

Za chvíli přišel »Obávaný« a začalo vyučování. »Tož, študente, budu tedy dnes zkoušet. Tedy, pojd'te sem třeba vy — študente!« ... a ukazoval na Bend'u. Ten krokem snivého tanga zamířil k »panu Franci«. Srdce mu usedalo nad tím, co se stane, až »to« pan profesor pozná. Nepoznal sice nikdy nic, ale náhoda je náhoda. »Tož, študente, a co že znáte na ruce? Tedy, jaké že kosti?« — »Na ruce je kost vřetenní,« odříkával Bend'a to, co se před chvílí dověděl od Jirky, když »pana France« spravoval. Že je osm zápěstních, to věděl také, ale za nic na světě si nemohl vzpomenouti, kolik je záprstních. »Tož, spočítejte si je, študente!« — A Bend'a s trpitelským úsměvem počítal. Ale dobře si vzpomněl, že nějaké chybí, a když na jedné ruce napočítal tři a na druhé čtyři, odvážně řekl: »Šest.« — »A to si, študente, sedněte. A to zase né. Vy řeknete šest, a tedy já je spočítám, a je jich ... tož tenhle člověk nebyl normální, ale ani to jste neuhod. Tož, študente, dávám vám nedostatečné dvě.«

Bend'a sice dostal dvě nedostatečné, ale ještě nikdy se po tělovědě celá septima tolik nesmála jako tehdy.

F. K. But

MÁCHOVI

Snílku chmurných žití chvílí
dechem hrobů, skal a lesů
prodchnuty jsou verše tvé.

Marné touhy, marná přání
smutné kraje, naříkání,
v nichž se radost neozve — — —

Ozvuky tvých bolných tónů
neštěstí tvé velké lásky
ozvalo se v duši mé.

Gabriel Račanský

ODKAZ

Chcete nás poznať, pochopiť
i mäkké duše naše?

Príďte do našich dediniek,
do hôr a na salaše!

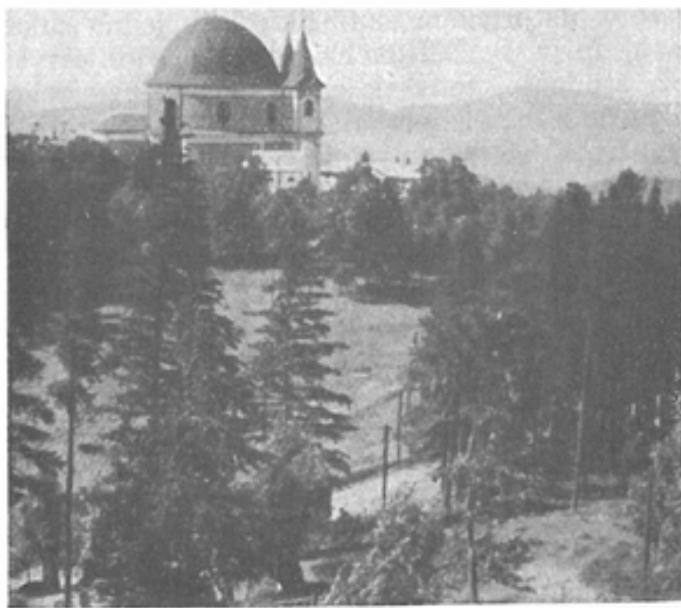
Bratmi nám buďte a my vám
(ved' sa to aj tak patrí!).

Rovnakou láskou milujme
Krkonose i Tatry.

A svet nám bude závidieť.

Nech bijú hromy, nech.

S pýchou sa priznám: Slováč som
a mojím bratom — Čech!

—š— Sv. Hostýn na Moravě, kde se konal letos
v červenci úspěšný XXIII. valný sjezd katolického
studentstva čsl.

J. Em. dr. Karel kardinál Kašpar na sjezdu francouzské katol. mládeže v Paříži. (Foto Šeba)

Klavír

Ten klavír stojí dnes tichý, jako začarovaný, ani tón z něho nezazní, nevyletí veselá, drobná písnička, ni vážný Grieg — a nevím, dovedou-li si ještě jeho klávesy vzpomenout na Sukovu »Píseň lásky«.

Klavír je smutný jako churavý člověk — snad srostl s duší bytosti, která tu sedala, která mu v tónech žalovala, povídala pohádky o své podivné duši. Prsty se tu pohybovaly tak pomalu, tak v zamyšlení loudavě pomalu, ztuhly snad docela? Snad odešel ten plachý, vzdušný stín někam, kam všechny stíny s jitem odcházejí? — Na tmavém nástroji se jen růže modlí k svatému obrázku . . .

V žlutočerveném pološeru náhle přikvapil zdánlivý západ slunce — a vichřice zapráskala bičem nad spřežením svých divokých, tmavých koní, ženoucích se prostorem s pronikavým rzaním.

Ptáci se rozlétli v poplašeném úprku, rozváté a rozechvělé květy se stiskly v chomáčky, meluzina úpěnlivě zalkala v korunách stromů, větve se zazmítaly v tanci a reji urvaného listí. Náhle dusné ticho přikrylo horkou dlaní celý ustrašený kraj. —

Přihlala se bouře, bouře divoká a zlá — a co po ní zůstalo, jsou jen trosky.

Všechny ty hrůzné zpěvy zápasu živlů klavír uschoval v sobě, vždyť někdo zapomněl zavřít okno — a nyní nad klavírem dumá lidská bytost a diví se, že klavír nemá již písni — jen chaos bouře z něho vychází a za noci temně struna zaduní — — —

Byla kdysi doba, kdy tak slavně zněl nástroj Gounodovým »Ave Maria . . .« — je to pravda?
H. Č.

T E X T Y

Smysl dějin

Dějiny jsou jakýmsi děním mezi dvěma póly: nicotou a jsoucnem. Ale tento obraz, je-li vzat z oblasti bezobrazné, může klamati. Neboť tyto dva póly nejsou rovnocenný — nicota není rovna jsoucnu, ani Hegel není roven Tomáši Akvinskému. Dějiny budou míti konec, jako měly začátek, ale ne v nicotě, nýbrž ve věčném jsoucnu, kde jest i jejich počátek. Principium et finis. A tak vidí křesťan veškero částkové dění ve světle dění obecného, jehož cílem je sám Bůh, samo Jsoucno, ano se naplňuje p r o č l o v ě k a v nejhlubším bytí a vrcholu yší stvořené jsoucnosti, v imago Dei, v dějinách a dokonání duchovní osobnosti jakožto údu království Božího v obcování svatých vzkříšením těla pro život věčný.

(Theodor Haecker, *der Christ und die Geschichte*, J. Hegner, Leipzig 1935, S. 142.)

Základ civilisace

Pravá civilisace může býti založena jen na účtě k lidské osobnosti a k jejím věčným hodnotám. Každé zřízení hospodářské, jež směřuje k obmezení osoby v její skutečnosti, svobodě a odpovědnosti, je špatné. Každá soustava, která je založena na materialismu, která oklešťuje člověka zbavujíc ho jeho snah duchovních, dopouští se zrady a zaslouží, aby zanikla. Pravá civilisace zdůrazňuje prvenství osobnosti nad jakoukoliv jinou hodnotou nebo jakoukoliv jinou potřebou.

Úkolem člověka na zemi není vyráběti a také ne spotřebovávati, a dokonce ne vyráběti více, aby více spotřebovával, a více spotřebovávati, aby více vyráběl. Tento produktivismus, z něhož pochází rozvrat, bída a válka, je výrazem současného materialismu v jeho nejhanebnější podobě. Pravá civilisace je antiproduktivistická.

V nejhlubším základě osobnostní civilisace, z důvodu hluboké jednoty a vzájemné odpovědnosti prvku duchovního a prvku tělesného, tkví právo člověka, aby, ať je kdokoliv, mohl ukojiti své životní potřeby a aby v jejich ukojování nebyl podroben ani otroctví produktivistické sugesci, ani panství nezřízených snah hospodářských. Hospodářský řád musí býti založen na skutečných potřebách člověka a ne na sobecké a bezvztahné touze po zisku.

(Daniel Rops, *Éléments de notre destin*, Éditions Spes, Paris 1935, p. 250-1.)

Protestantism a kapitalism

Dílo Webrovo, Tawneyovo a jiných současných historiků jasně ukázalo, jakou úlohu měla reformace a protestantství v šíření úcty k úspěchu. Protestanté věřili v bibli a předurčení. Valná část bible se týká starých Hebreů, kteří nevěřili v nesmrtelnost duše a kteří se domnívali, že ctnost jest nebo měla by býti odměňována na tomto světě rozmnožením pozemských statků. Kalvínská nauka predestinační hlásá, že milost je vše, a že skutky — hlavně skutky, jež středověcí theologové nejvýše cenili, jako rozjímání, učení, úkony sebezáporu a lásky — neznamenají nic. Milostí může býti obdařen úspěšný obchodník právě tak snadno jako rozjímavý asketa. Ba mnohem snadněji. Neboť skutečnost, že obchodník má úspěchy, je podle starozákonních názorů důkazem, že Bůh je na

jeho straně; a Bůh je na jeho straně, poněvadž je ctnostný. Nezájmový, rozjímavý a dobročinný člověk je beznadějně neúspěšný. Bůh ho tedy musí nenávidět. Proč? Protože je špatný. Na počátku osmnáctého století a v nejlepších protestantských kruzích měřila se pravá ctnost pokladničními výrazy.

(Aldous Huxley, *Do what you will. Essays*, Watts & Co., London 1936, p. 66.)

K U L T U R A

Gabriel Račanský

Vývin slovenského národného povedomia

Národne uvedomelé sú národy, ktoré poznaly a vedia si oceňovať prvky svojej národnej individuálnosti; ktoré s nadšením, pýchou — a jak treba i samožertvou — hlásia sa k svojej rodnej zemi, reči a k tomu, čo národ cez dlhé storočia získal a má. Národné povedomie sa prebúdzá s rásťúcim blahobytom hospodárskym a s vývojom kultúry. Národ hmotne i duševne zaostalý nemôže byť národne prebudený. Hojné doklady toho sme mali na našich slovenských dedinách, ba ešte i dnes to vidieť v zapadlých kútoch našej vlasti.

Ako sa vyvíjalo slovenské národné povedomie? Možno v krátkosti odpovedať: Zvoľna a ťažko. Až do osvietenstva nemáme nijakých väčších prejavov národného života. Tatranské hory sa ozývaly slovenským spevom a mäkkou rečou ľudu, ale národné povedomie driemalo v chudobných chalúpkach porobenej sedliackej a vyhýbalo sa kaštieľom latinčiacej, nemčiacej a neskôr maďarčiacej šľachty. O uvedomelom národnom celku slovenskom v Horných Uhrách vtedy nemôže byť, pravda, ani reči. (Je to ovšem zjav všeobecný. Vtedy sa ani zďaleka nemôže hovoriť o vyhranenom nacionalizme dneška.)

Len básnici a romantizmom nadšení pisatelia dejín v neskoršej dobe začali dokazovať silné národné cítenie slovenské, počínajúc už od časov Veľkej Moravy a stále s osilňovaním vlivom českým. S pýchou poukazujú na Matúša Trenčianskeho, odvolávajú sa na styky Slovákov s českou univerzitou pražskou, na husitstvo, Jiskru a na odboje horňohorských stolíc pod vedením luteránskych kniežat.

Sú to však postavy a udalosti dejín nie ani tak národné ako skôr politické a náboženské. A mnohé veci nie sú ešte dostatočne historicky doložené a osvetlené. Účelom týchto vojen bolo obyčajne získanie majetkov, alebo vynútenie nejakého ústupku, výsady. Tak musíme pozerieť na odboj Betlenov, Tökölyho, Bocskaya i Rákoczyho. Na národné povedomie slovenské mali ony nepriamo ovšem veľký

Marie Hartlová

STROM

Stojí tak sám —
jak žebrák prosí,
ale mlčí,
mlčí jak noc
a jako kámen
a tak, jako ten,
jenž bosý
u brány stanul
posmíván
a sám,
tak strašně sám.
Do oblak trčí,
do tmy a do ticha,
do mlhy, do deště —
Větvemi prosí
a snad se i modlí —

In m a r g i n e

PROVOLÁNÍ K VEŘEJNOSTI. Počátkem léta vyšlo svolání, podepsané vládou, hierarchií a řadou osobností světa kulturního a politického, v němž se žádá, aby veřejnost přispěla na zachranu a obnovu velehradské basiliky. Jakýsi pan učitel chv. napsal v Časopise české obce učitelské 25. VI. 1936, že by takový předseda vlády nebo sněmovny neměl »agitovat« pro opravu kostela velehradského ve své funkci, neboť »by to mohlo buditi zdání jejich politické nebo náboženské stranickosti«, jelikož »se domníváme, že kostel velehradský patří jen katolické části národa«. Hlavně pak mrzí pana učitele poznání, »že pro uchování mrtvé hmoty, již se užívá k náboženským úkonům, projeví někteří naši zákonodárci činitelé« tolik porozumění a zájmu, neboť »to není humanita, ale fašismus a klerikalismus«. Ale hlavní věc řekl pan učitel nakonec: »Do-

mnívame se, že každý majiteľ jakéhokoli provozovny je povinen sám se postarať o to, aby jeho hosté boli opatrení všími komfortom. Je-li kavalír a nevybírá-li vstupné vôbec alebo jen dobrovoľné, potom měl by si také veškeru režií hraditi sám a neobtěžovat prosbou o dary ty, kteří do jeho lokálů nechodí.« — Kostel je tedy českému učiteli provozovnou a lokálem. Nemůžeme si pomoci, ale zde nejlépe cítíme, proč se český učitel stává typem české zaostalosti a neomalelosti — mírně řečeno.

HONBA NA LIŠKU. Dověděli jsme se od účastníků tábora Etického hnutí studentstva v Brandýse nad Orlicí, jak to tam chodilo. Jádrem tábořících byla skupina komunistů, dobře znajících svou věc a zběhlých v diskusi. Ostatek byla masa indiferentních, kteří měli býti zpracováni a získáni. A konečně hosté, kteří měli přednáseti to a ono. Po přednášce diskuse, v níž skupina levých se vrhla na přednášece a snažila se ho udebatovat, a když to nešlo, prostě ho určovala. Mase indiferentních se tak předváděla ad oculos nadřazenost a průbojnost marxistické ideologie, která jediná spasí svět. Který z přednášečů přečkal tuto štvanič se zdravými nervy, mohl si uleviti v novinách nebo se zahloupati nad otázkou, je-li pravda výslednicí nějakých debat, zvláště takovýchto:

NEBYL TO TAKÉ PAN UČITEL? Prohlíželi jsme si poutní kostel na Chlumku u Luže. Smělá jeho výška mluví o velikém rozletu duše těch, kteří jej stavěli. Právě se provádí renovace hlavního oltáře a oprava celého kostela uvnitř. Pan děkan Šavřda se zánícením v oku i na tváři vykládá o své životní touze. Chce uviděti krásný poutní kostel v lesku, dříve než si zašeptne: »Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji.« Vodí, ukazuje, líčí minulost a rýsuje plány do budoucna. Na zdi visí anglický časopis s krásnými fotografiemi zdejšího kostela a pojednáním o jedinečném původu řezbář. práce na všech oltářích. — Přichází také pán, kterého odchoval liberalistický vcerejšek. — »To stavěli je z o v i t í?« ptá se blahosklonně pana děkana, a když ten nepozorovaně opravuje jeho hrubství přitakáním: »Ano, jesuité,« slušný pán dokládá: »Já jsem si to hned myslel, oni si na takové věci potrpěli.« »Lidové listy.«

ŠPANĚLSKÁ PŘÍTOMNOST. »Vyslovíme-li slovo španělsko, vyvstane představa mocné hierarchie římsko-katolické církve, grandů, majitelů to rozsáhlých lánů

vliv. A najmä nadobudlo si tu nemalého významu husitstvo. Tradícia veľkomoravská, podporovaná častým odtrhnutím Slovenska od ostatných zemí uhorských, priviedla za dôb osvietenských niektorých vzdelancov na myšlienku o slovenskom národe jako celku historickom. V latinsky písaných spisoch poukazujú na dávnu slávu Slovákov, na ich niekdajšiu samostatnosť a chcejú aspoň čiastočne oživiť minulosť. Papánek, Sklenár, Severini a celá rada menších pracovníkov pripravovala svoj ľud na národné prebudenie. Prvými zábleskami (nie, bola to už vatra, lebo svitať začalo dávno predtým) ozajstného národného povedomia slovenského sú Bernolákovci. Oni prví pochopili v celom rozsahu, že najvzácnejším pokladom národa a najúčinnnejším buditelským prostriedkom je reč. »Tovarišstvo literného umeňá« od r. 1792 šíri slovenské knihy. V tej dobe vyniká Bajza, Bernolák, Tándli, Hollý. Bárs bernoláctina nesjednotila rečove Slovákov, má jej zavedenie predsa veľký historický význam. Ukázala budúcim generáciám cestu, ktorou sa má kráčať k ľudu, cestu ľudového jazyka jako prirodzeného prostriedku.

Buditel'ská práca na Slovensku sa uberala trojou cestou. Jední videli vo Veľkej Morave mocný štát Slovákov, ktorých reč je najbližšia jazyku staroslovanskému. Národ čisto slovanský, nezasiahnutý ešte cudzími vlivmi, pred ktorými ho treba pečlivo chrániť. Usilovali o utvorenie jednotného spisovného jazyka z domácich nárečí.

Iní obracali svoj zreteľ na blízku príbuznosť s Čechmi, túžili po úzkom spojení oboch národov (alebo podľa nich: vetví národa), po vzájomnosti kultúrnej, rečovej, a mnohí i politickej. Ich ideálom bol silný, národný celok československý. Opierali sa o české tradície na Slovensku, kde od dôb husitských sa užívalo hojne češtiny ako spisovného jazyka. Pôsobili tu jednak exulanti a potom hlavne cirkev evanjelická, ktorá češtinu, t. z. bibličinu (neskôr nazývanú i staroslovenčinou) prijala za svoju bohoslužobnú reč. Slovenskí spisovatelia a básnici, obzvlášť evanjelici, užívali bibličtiny i v literatúre svetskej, keďže ustáleného spisovného jazyka slovenského nebolo.

Strediskom snáh československých bolo bratislavské ev. lyceum (študoval tam i Palacký), na ktorom dlhé roky pôsobil Jiří Palkovič. Stanovisko československej jednoty hájil Šafárik a Kollár. Kollár však mal už skôr program všeslovanský, rusofilský. Neskoršie Vajanský, najväčší slovenský rusofil, vidí jedinú záchranu v Rusku cárskom a je zásadným odporcom jednoty československej.

Smer slovenský a československý sa stále preplietajú, dopĺňujú a niekedy i stoja proti sebe. Oba majú svoje veľké

výhody a mnohí slovenskí vlastenci sa nevedeli rozhodnúť, ktorou cestou majú kráčať. (Aj sám Kollár nebol v niektorých chvíľach dost rozhodný.) Na jednej strane sa Slováci v krušných chvíľach tešili mocným sväzkom československým, národné povedomie širokých vrstiev sa však dalo lepšie prebúdzat' rodnou rečou, sladkou materčinou.

Snahy slovanské a československé boli národnému vývoju slovenskému veľmi užitočné, lebo obracaly zraky národa od hungarizmu ku kmeňovej príslušnosti slovanskej a posilňovali národ v utrpení nádejou a vierou v moc a víťazstvo slovanského sveta.

Pod rásťucím maďarským tlakom zosilnievalo i slovenské národné povedomie. Rok štyriaty ôsmy minulého storočia našel na Slovensku už káder odhodlaných bojovníkov za práva Slovákov a slovenčiny. Štúr, Hodža a Hurban, zákonodarcia terajšej spisovnej slovenčiny, pracujú, ako len môžu. Neľutujú námah a neboja sa nebezpečí. A nielen oni. Francisci, Daxner, a kto zná mená tých všetkých nadšencov, ktorí sa postavili so zbraňou v ruke vedome za slovenský národ. Vatra národného povedomia sa rozbíjala, nebolo ju už možno nijako zhasiť.

Mohutné národné shromaždenie v Turč. Sv. Martine r. 1861 a memorandum slovenského národa k vláde a ku kráľovi sú jeho skvelým prejavom. Hlavnej požiadavke memoranda o utvorení autonómneho »Slovenského okolia« nebolo vyhovené. Slováci však preca dostali Maticu a svoje gymnáziá.

Keď potom prišli zlé časy a všetko, čo si národ krvopodne vydobyl a utvoril, bolo zničené, rozkradnuté, nemohli ukradnúť zo srdca slovenského národa slovenský cit a národné povedomie. Smelo mohol zvolat' neohrozený Vajanský: Ja som pyšný, že som Slováč. Coky, kto ma haní! Kto zahasí blesky zory ráno na svitaní?

Bárs roky sedemdesiate zadaly ťažkú ranu slovenskému národu krutým útiskom a smrťou mnohých význačných dejateľov národných, slovenský národ preca nezahynul, lebo mal svoje národné povedomie a vieru v budúcnosť.

Keď prišla veľká svetová katastrofa, ktorú čakal Vajanský, slovenský národ spolu s bratmi Čechmi sa zúčastnil oslobodzovacej akcie v povedomí práva na svojský národný život vo vlastnom slobodnom štáte, nechcejú už ďalej znášať ťažké jarmo maďarskej poroby.

Národné povedomie naše došlo výrazu vymanením slovenskej krajiny z cudzej moci. Ale mnohí Slováci ešte ani dnes nie sú tým, čím by mali byť: národne uvedomelými Slováčmi. Mládež naša, tá »držiteľka rána«, má ešte dosť práce, aby každý Slováč plne pochopil, že je ozaj Slováčom, že

púdy, na jednej strane, a horníků, hutníků a zemědělských dělníků, živořících při nízkých mzdách, na straně druhé!» »Přítomnost.«

KDO JE G. B. SHAW?

»Shaw je nadšeným obdivovatelem Sovětského svazu, — ve kterém spatřuje opravdu socialistickou budoucnost. Shaw dobře poznal, že dnes nestačí psavecké zesměšňování života měšťáků a proto se dal společně se všemi pokrokovými spisovateli celého světa do boje za mír.« Nár. soc. »Mladé proudy.«

CO SE STALO NA XXIII.

SJEZDU ÚKSČs. »Sjezd znamená velký obrát v našem hnutí, radikální řez starých bolavých vředů, mužný a rázný krok kupředu.« Účastník

v »Hlasech Svatohostýnských.«

OSTUDA POCHODNĚ.

»Vezměme si jen několik zpráv z Československa. Na hranicích uvítání s nápisy »Pryč s Hitlerem!« a »Neneste pochodeň míru do země války!« Nápisů opakují se po celé trati. Města Tábor a Soběslav odmítají vítat pochodeň. A pak Praha. Od vstupu pochodně na území Prahy doprovázejí ji neustále protesty obecnstva. V Nuslích dokonce je pochodeň běžci vyrvána a policie musí ji na demonstrujícím davu dobývat. Na Staroměstském náměstí je stíněná nálada.« »tvorba.«

ZPRÁVA Z NOVIN. »Na nádvoří věznice krajského soudu v Jihlavě byl dnes v 6 hodin ráno popraven čtyřicetiletý Jindřich Musil. Byl odsouzen k trestu smrti provazem jihlavskou porotou za zločin loupežné vraždy, několik zločinů krádeže a vydírání. Odsouzen byl před dvěma roky, vraždy se dopustil jako dvaadvacetiletý. Poprava tohoto mladistvého zločince přichází po serii otřásajících hrdelních zločinů, spáchaných mladými lidmi: Pérem, Černým a Štěpánkem.«

KOMENSKÉHO UNI-

VERSITY. »Rozhodneš sa ísť na vysokú školu do Bratislavy, na Komenského univerzitu. Veríš, že tu bude lepšie, ináč, ako na gymnáziu. Dáš sa zapísať, chodíš na prednášky — a ilúzie ti pomalu odumierajú. Ideály ti aj tu šliapu. Keď ideš na právo k prvej a tretej štátnej skúške, nieto slovenských učebníc, lebo niet tu ani profesorov — Slovákov (výnimka potvrdzuje pravidlo): medicini majú iba skriptá slovenské, profesorov Slovákov málo, a na filozofii nenajdeš ani slovenských kníh, ani profesorov Slovákov. A posluchači filozofie musia často zhltnúť horkú

pilulku zaznávaní svojej slovenčiny...» (Pozn. red.: Pokračování odstavce zabaveno.)

Autonomistický »Nástup«.

MA ĎARSKÁ SVATBA.
»Kult rasy, krve a pudů se z Německa šíří i do Rakouska («deutsche Volkskirche») a do Maďarska, kde ke cti přišel bůžek Hadur. Sňatky podle novopohanského ritu se v Maďarsku provádějí tak, že ženichu a nevěstě se naríznou ramena a smíšená krev se vyleje z poháru do ohně.«

»Rozpravy.«

MÓDA. »Většina výstřelků módy měla původ v zakrývání tělesných nedostatků lidí, po kterých se svět opičí. Tak dcery krále Ludvíka XI. zavedly vlečku, aby zakrývala jejich ohromné nohy. Žena španělského krále Filipa III., zoufalá pro svůj strašně dlouhý krk, zavedla živůtky s vysokými límci. Takových příkladů udávají dějiny módy na sta.«

»Serafinský prapor.«

Z VÝROČNÍ ZPRÁVY
arcidiecévního Svazu katol. charity v Praze za rok 1935. Celkový přehled stavu o činnosti katolických charitativních institucí v arcidiecési pražské v roce 1935. První číslo značí počet ústavů a zařízení, druhé počet chovanců nebo ošetřovanců, třetí náklad na vydržování a podpory. Děť. opatrovny 15, 715, 151.625'95; sirotčince, útulky, jesle 15, 845, 1,771.088'51; ústavy pro těles. i duševně vadné 11, 857, 3,790.668'71; domovy a útulky 7, 253, 697.157'—, útulky pro služebné 4, 4417, 352.342'60; nemocnice 3, 10.345, 7,256.032'50; ošetřování chudých nemocných po domech 13, 916, 92.125'55; prázdninové osady 4, 109, 39.062'40; útulky pro řemeslný dorost 3,80, 45.297'15; útulky pro studující 15, 267, 851.147'42. Ústavy celkem 90, 18.804, 15.046.547'80. Charitativní spolky širší působnosti 1,076.363'70. Farní odbory Charity, charitativní odbory Katolické akce, duchovní správy a kláštery 1,752.570'80. Chudinské péče celkem 2,828.934'50. Celkové vydání charity 17,875.482.30 Kč.

BOUŘLIVÝ BALKÁN.
»Zvláštní zjev je pozorován po několik let v obcích Afion, Karahissar a Sandikli v Turecku. Jde o krvavé bitky mezi orly a čápy. Orli se snaží napadnouti hnízda čápů, aby se zmocnili čápích vajec. Čápi se zuřivě brání. Desetitisíce čápů bojuje se sty orlů. Nejpodivnější je, že za bitvy dostávají čápi posily z celého balkánu. Skutečně bylo v těchto dnech pozorováno zmizení tisíců čápů.« »Lidové listy.«

československý stát je jeho vlastou; aby bol na to právom hrdý, a keď bude treba, aby vedel sa i obetovať za svoj slovenský národ a československú vlasť.

Nech dobrotivé nebo nám dá, aby plameň národného povedomia, zapálený s takou námahou, nikdy nevyhasol v našich srdciach, aby nikdy nezamĺkly citné slovenské spevy v našich krásnych tatranských horách!

Nuž, drahý národe: Ruš teda, bež, leť . . Boh ťa sprevádzaj. (Hviezdoslav.)

Leť v ústrety krajšej a lepšej budúcnosti vo svojej drahej slobodnej otčine! Nech ti bude tvoja domovina domovom prítulným a milým! A tak aj milovaným.

Co nás dělí od socialismu

Mnohý řečník v ohni slovní potyčky anebo nadšení dá se strhnouti k výroku, že mezi námi a socialismem není vlastně jiného rozporu kromě náboženského, populárně vyjádřeno, protože socialismus popírá a potírá důsledně a cílevědomě náboženství. Tak také kdosi prohlásil v jednom časopise, že prý papež ve svých posledních projevech proti komunismu odsoudil marxismus vlastně jen pro jeho protináboženské stanovisko. Svatý Otec nejmenoval tento časopis, ale v nejbližší veřejné promluvě odsoudil tento způsob psaní. A revue L'aube sama kajicně opakovala svůj výrok. Měl jsem o prázdninách debatu se socialistickými studenty, prudkou a vášnivou, která se nakonec zvrhla vlastně v soud nad Církví a nad křesťanstvím.

Když jsem stál sám proti spoustě útočících, jakoby bleskem se mi objasnil postup svatého Otce. Nás od socialismu dělí více než jenom odsuzování katolictví co by reakčního, kapitalismu přátelského principu. Tu stojí proti sobě dva světy:

Kristus právě proto přišel, aby obrátil oči lidí čekajících pozemské království, ke království duchovnímu. Proto byl tak nenáviděn, proto byl nepochopen, že hlásal království duchovní, království svatosti Otcovy, království dokonalého přetvoření celého člověka. Nepřišel rozdělovati pozemské statky, nepřišel převraceti sociální a jiný řád světa. Jenom duši chtěl převrátiti a přetvořiti svou milostí. A kdykoliv křesťané říkali: Zde jest, v tomto hospodářském, jedině v tomto politickém řešení jest Kristus, platila slova Kristova: Řekne-li vám kdo: Hle, tuto jest Kristus nebo tamto, nevěřte, řeknou-li vám: Hle, na poušti jest, nevycházejte; Hle, v pokojích jest, nevěřte.

Dva světy jsou socialismus a křesťanství. Království socialismu jest královstvím světa, této země, královstvím budujícím na hmotě, království pak Kristovo jest královstvím duchovním. Ale přesto neplatí tu další výtka socialismu, že tedy křesťanství odvrací oči od skutečného života, že prý slibuje království nebeské, zatím co nechává státi nespravedlivý řád světa, že odnímá energii, tento řád opravit a přeměnit.

Neboť království nebeské jest přece v nás, v našich duších. Tam již začíná. Není propasti mezi pozemským životem a životem nebeským v tom smyslu, že život časný má býti věčnem naplněn a pak jest teprve šťastnou přípravou na blažený život věčný.

Jestliže Kristus blahoslaví ty, kteří lační a žízní po spravedlnosti, pak také jistě i ty, kteří dychtí a pláčí po spravedlnosti sociální. Socialismus dále tvrdí, že náboženství křesťanské nezměnilo prý lidi ani za dva tisíce let. Proto prý již nemožno očekávat od křesťanství, že by takto proměnilo lidi pro snesitelný řád sociální. Socialismus ale prý zaručuje tuto přeměnu lidí. Jak? Převýchovou? Co má socialismus kladného v této snaze po blahu všech a lásce ke všem, má z křesťanství. Může tedy pracovat s tím, co křesťanství vložilo svou dvoutisíciletou výchovou do lidských srdcí. Ale, jestliže křesťanství neučinilo dostatečně pro socialisty, a to všemi prostředky přirozenými i nadpřirozenými, ať se netěší socialisté, že by oni vytvořili nového člověka, nesobeckého, kolektivně cítícího již svou celou bytostí. Jedině terorem mohou docílití skupení sil a prostředků a spolupráce jich, ale jak dlouho může teror ovládati svobodné lidi?

Závěr? Nepodceňujme hnutí socialistické mezi mládeží, mezi studentstvem! Snažme se osvojiti si dobrou znalost křesťanských zásad, podle kterých můžeme a musíme v praktickém životě sociální spravedlnost uskutečňovat.

P. Silv. M. Brait O. P.

Ernest Mach

ARPEGGIO

Zrcadla oblohy v kolejších
a těžkých mraků
spojených se zemí
obrážejí i mou tvář

Mlhy jež ostaly s luk
zahalují mne
Průhlednými kapkami vod
mé vlasy provlhly

Jak vane vítr
je slyšeti pláč stromů
Po dlaních stékají mi
oblaka proměněná

Vychladlými prsty
dotýkám se strun
harfy padajícího deště

NOVÉ KNIHY

Je Š A c J A H U. Podle kriticky upraveného textu hebrejského přeložil Dr. Josef Heger. Edice Akord v Brně 1936. Stran 163. — Čilé studentské vydavatelství brněnské pokračuje ve vydávání překladů Hegerových. V půvabné úpravě vychází kniha proroctví Je Š A c J A H U čili Isaiáše. Isaiáš je první v řadě velikých proroků starozákonních. Jeho hled je obrácen k budoucímu Mesiáši. Svatý Jeronym o něm napsal, že ne tak prorokem, jako spíše evangelistou sluší ho nazývat; tak jasně rozvinul tajemství Krista a Církve, že se zdá, jako by neprorokoval věci příštích, nýbrž rozprávěl dějiny událostí minulých. Hlavní předností jeho díla je opravdová výmluvnost a mistrovství slova; co nejvíce uchvacuje čtoucího, je vzlet a pádnost jeho myšlenky, svéráz v obrazech, schopnost přechodu od prudkosti k sladkosti: nebot ten, který rozněcuje duše nenávistí k neřesti a hrozí hříšníkům v prvních kapitolách, změniv hlas, mluví o milosrdenství a něžně hladí kající, utěšuje bojácné a získává všechny, kdož nejsou zatvrzelí. Nedivno, že po Ijjobovi a Velepísní obrátil dr. Heger svoji pozornost právě k Isaiáši; nejen klasická řeč, ale energický boj Isaiášův za náboženství, mravnost a právo, činí jeho knihu zvláště žádoucí v době rozvratu a společenského chaosu. Za kriticky přesný, dlouhým studiem připravovaný, jasný a rytmicky vyvážený překlad této knihy nemůžeme být dru Hegerovi dosti vděční.

PROJEVY O KOMUNISMU svatého Otce Pia XI. Sbírky »Roma locuta« č. 2. Edice Akord v Brně, 1936. Stran 55. Cena Kč 4.20. — V řadě projevů, promluv, dopisů a alokucí věnoval svatý Otec Pius XI. pozornost komunismu a nebezpečnostem, z něho pocházejícím. Tyto projevy souborně vydal P. Ledit v červnovém čísle »Lettres de Rome«. Záslouhou edice Akordu dostávají se nám tyto projevy do rukou i v českém překladu. Tato sbírka papežských dokumentů nejlépe ukazuje pravý stav věcí v době, kdy nastává (snad vlivem politické konstelace) jakási nejasnost a shovívavost v souzení komunismu. Komunismus je dílo v jádře protikřesťanské. Hlavní zásady, z nichž komunismus vyrůstá, jsou naprosto bludné: cíl

života lidského je jen na zemi, hmotné blaho věcí nejdůležitější na světě, náboženství opium národů atd. Radikální rozdíl mezi komunismem a křesťanstvím tkví pak v odlišném pojetí lidské osobnosti a lidské společnosti: komunismus neuznává cenu jedince, cele ho podrobuje kolektivu, a společnost lidskou již nevidí jako organismus, nýbrž jako shluk individuí, spojených jen vnější juxtaoposicí za ryze časným cílem. Jasná řeč papežova nás nutká, abychom studovali otázku sociální a nepřestali býti na stráži, poněvadž ne vždy »ex Oriente lux«.

K. B. HROCH: SV. JAN KŘ. DE LA SALLE. (Olomouc, Vítězové, III. roč., 5. sv., cena 3 Kč.) — Právě teď, kdy se tak zdůrazňuje nutnost dobré výchovy na školách, vyšel život velikého vychovatele sv. Jana de la Salle, zakladatele řádu Školských bratří. Dlouho jsme neměli u nás soustavnějšího životopisu tohoto velikého světce, který by zhodnotil jeho velké dílo a hlavně prozíravý rozum tohoto muže Božího. Tento život z pera K. B. Hrocha ukazuje opravdovou velikost sv. Jana. A hlavně staví do popředí iniciativnost a originalnost tak velké myšlenky sv. Jana o dobré školní výchově.

SPISY SV. VOJTĚCHA. (Legenda o sv. Gorgoniovi, homilie o sv. Alexeji.) Z latin. textu přeložila S. Kateřina. Edice Krystal, Olomouc, 1936, stran 24, cena Kč 2.50. — Téměř po tisíci letech dovídá se veřejnost, že sv. Vojtěch byl — i spisovatelem. Dosud byla tato součást jeho činnosti tajemstvím badatelů, kteří — jak je dnes obvyklé — byli nakloněni pochybovat o pravosti jeho spisů. Docela zbytečně. Nejen přímé označení obou spisů jménem biskupa Vojtěcha, ale i jejich asketické zaměření, osobní zmínky a volba obou látkových motivů přesvědčivě dokládají autorství. Je to v souhlasu s tragedií Adalbertinskou, že celý význam svatého zjevu našich dějin nebyl dosud zdůrazněn a osvětlen tak, aby jeho bohatství bylo učiněno přístupným. Překladatelka dbala, aby text byl plyný a aby při tom byla zachována veškerá jednoduchost originálu.

P. JAN EV. URBAN OFM: BŮH - RODINA. (Osmero řečí, které měl při náboženském týdně ve chrámu Panny Marie před Týnem v Praze r. 1934.) 116 stran. Cena brož. výtisku (i s poštovním) Kč

6.50. Vyšlo jako 7. svazek homiletické edice »Rozsevač« v Olomouci. (Vydává Lidové knižkupectví a nakladatelství tamtéž.) — Nezmůžeme nic pro království Boží v lidstvu ani v jednotlivci, nevnikne-li dokonale víra a život Kristův do rodiny. Čím tedy více posílíme rodinu, tím solidněji upevníme vládu víry Spasitelovy. K tomu také dává nejhlubší dogmatický základ tato řada kázání, kde se postupuje až k nejhlubšímu zdůvodnění jak rodinné jednoty a pospolitosti, tak i k duchovnímu jejímu ohnisku, ježto má plodit život přirozený především k tomu cíli, aby plodila život duší pro věčnost. A rodina je skutečně i také ohniskem duchovního, nejen přirozeného života každého jednotlivce. Vycházejí od samého života trojjediného Boha, který je účinnou, ale i účelnou příčinou všeho a zanechává stopy své bytosti ve svých tvorech, ukazuje autor, že je Nejsvětější Trojice věčným obrazem pozemské rodiny a že právě v jejím věčném vnitřním životě je nejhlubší důvod nerozbornosti, jednosti a svatosti rodinného života. Přecházejí potom od jednotlivých členů rodiny k jejich místu a povinnostem v rodině, vyvrcholuje funkci rodiny ve spojení s kněžstvím Kristovým, ukazuje, že kněžství ve své čistotě a panictví právě se stává součástí každé rodiny, a že tedy kněz patří do rodiny jako její plodný a integrální člen. — Kniha bude také, a snad pro délku kázání, která byla misijní a tedy měla právo na delší dobu přednesu, vhodnou duchovní četbou pro laiky, otce, matky i mládež.

VILÉM ONDRÁČEK O. PRAEM.: JINDŘICH ZDÍK. Olomouc, Vítězové, roč. III., čís. 6, cena 3 Kč. — Mezi největší postavy české patří též olomoucký biskup Zdik, velikán duchem i životem, který tak hluboko a silně zasáhl do reformy českého křesťanství a který zanechal po sobě nehynoucí díla, jež až dodnes hlásají jeho slávu. Tak se nám jeví tento biskup v životopise jeho duchovního syna P. Viléma Ondráčka, jenž s opravdovou láskou a oddaností vykresluje podobu zakladatele českého Sionu, Strahova. Po přečtení tohoto svazku cítíme duchovní sympatii k hrdinnému Zdikovi, jenž se v tak mnohém svém životním kroku podobá sv. Vojtěchu.

VÁCLAV M. VLČEK: SESTRA ANUNCIATA. Drama o 4 jedn. Expeduje Fr. Filip v Přibyslavi. — Málokdo zná a uvědomuje si velký význam našich řeholnic pro církev a blaho bližních. Ještě méně pak chápeme velikost obětí, jež přinášejí milosrdné sestry. Za vše klidí často potupu a pronásledování. Kutnohorský případ, jenž nespravedlivým nařčením z otravy lékaře a žalařováním nevinných řeholnic musel otřást naším nitrem, bohužel, brzy vešel v zapomnění. Nadějný básník Václav M. Vlček, autor několika dramatických děl, které svou časovostí a apologetickou tendencí vzbudily rozruch na jevišti, napsal novou hru, v níž vyzdvihuje nezištnou obět milosrdných sester, a to pod názvem »Sestra Anunciata«. Hrdinná sestra, opustivši milované rodiče, svou oběť dokonala v žaláři, kde byla uvězněna na základě krivého nařčení odmrštěného nápadníka. Teprve po smrti vyjde najevo její nevina. — (Hru možno objednat u Fr. Filipa v Přibyslavi, při odběru aspoň 4 exemplářů za Kč 5.)

WILLA CATHER: LUCY GAYHEARTOVÁ. (Vydalo v březnu 1936 v úpravě F. Muziky Nakladatelské družstvo Máje v Praze. Přeložila M. Fantová. Str. 148, cena Kč 16.) — III. svazek Standard Library je prostá historie s počátku století o mladém dívce z malého města, studující hudbu v Chicagu. Tragika tří lidí — Lucy, Gordona a Sebastiana — je líčena s velkým vypravovatelským talentem, vlastním autorce u nás již proslulého sotto voce a jemně. Je to spíš balada než román. —tt.

VLADIMÍR LEVSTIK: ČIN. (1. Svazek Jihoslovanské knihovny. Vydala Československo-jihoslovanská liga v Praze za 20 Kč.) — Velké dílo Vladimíra Levstika můžeme zařadit mezi přední díla literatury nejen jihoslovanské, nýbrž také světové. Kniha tak poutává, s námětem opravdu originelním, zaslouží nejlepší odměnu, aby byla co nejvíce čtena a čtenář aby si z ní vybral to, co v mnohých knihách nenajde. — Hrdina díla Sergěj je velmi pěkně charakterisován jako umělec, nadějný básník a muž, náležející k určité politické straně, již je donucen k zločinu. A protože je přesvědčen, že každý čin, ať dobrý nebo špatný, se vrací a ví, že jeho život je navždy zmařen, zřídá se všeho: lásky i nekonečné pouti, na které každého čeká pláč i smích... MK.

LÁDĚ PECH: ODDECHY NOCI. (Lyrika. Vydal Antonín Ouřada v Přesticích.) — Zás jedna knížka lyriky, která říká více, než mnoho slov o generacích a nových básnických blocích. Vyrostl-li Láďa Pech z kruhu Jitra, můžeme říci, že jsme více než potěšeni, neboť v Pechovi v ústraní vyrostl kdosi, kdo jednou opravdu může zasáhnouti v žně lyrických imaginací a básnické pravdy. Kruh duchovní poesie, intelektuální synthese z básnických fondů se nejen rozšiřuje, ale jeho rýha se stává hlubší a zřejmější. Že Pech dokonale vtiskl se v to mladé snažení, o tom jasně svědčí kniha jeho veršů. Je mnoho duchovních studnic, z nichž Pech čerpá, jejichž pramenitostí omývá a osvětluje své srdce a své písně, a je veliký prostor vesmírový, v němž možno se rozmáchnouti a mladistvě se rozezpívat. Je-li zde nějaká zdánlivá básnická odvozenost, je to jen proto, že ony studnice básnických oas jsou v kraji, kde vyrůstá nový, mocný, početný rod lidí, snažících se o jedno potřebné — o duchovní, katolický řád umělecký. Je-li Pechova kniha lyriky knihou slibných poesií, můžeme se radovati, že život kolem Jitra opravdu je životem, který zrodil lidi dokonale zdravé páteře a duchovní hloubky. Pech nesmí zklamat ve svém vývoji. —jza.

ZONE GALE: SLEČNA LULU. (Vydalo v únoru 1936 Nakladatelské družstvo Máje v Praze. Přeložila Dr. Zdeňka Münzrová. Str. 120, cena Kč 12.) — Za redakce Dr. Ot. Štorcha-Mariena vychází v Standard Library, Angloamerické knihovně, jako II. svazek ročníku 1936 kniha, jež patří k vrcholům soudobé americké realistické prosy. Slečna Lulu, v originále Miss Lulu Bett, je psána s neobyčejným smyslem pro charakteristiku osob i prostředí a životní příběh ženy, čekající na štěstí, je prokreslen s podmanivým jemnocitem. »Je to dílo bez kazu, výmluvné svou zhuštěností,« píše o této knize The Atlantic Monthly. —tt. Th. Dr. BEDŘICH AUGUSTIN: VĚROUKA-LITURGIKA. Pro I. a II. tř. středních škol. 1. vyd. s 57 obr. v textu. Se schválením církevním i Mšano. V Praze, »Vyšehrad«, s. s. r. o. 1936. 8°. 212 — (IV) s. Cena váz. Kč 16.—. Nová učebnice náboženství pro nejnižší třídy středních škol z pera osvědčeného praktika dojde jistě už počátkem školního roku 1936—37 radostného přijetí u všech profesorů náboženství. Jasný rozvrh, zřetelný tisk, názorné obrázky prof. Cyrila Boudy — tot' přednosti, které tuto učebnici samy doporučují.

Nejlacinější obrázkový týdeník pro rodinu!

KATOLICKÁ ŽENA

Bohatě vypravený výtisk 50 h. Žádejte všude.
Administrace: Praha II., Václavská ul. 12.

zprávy z ÚKSČs

Ústředí katolického studentstva čsl. v Praze srdečně gratuluje kol. JUDru ALEXEJI JAROŠOVI, býv. předsedovi, k dosažení titulu doktora věd právních a státních.

Blahopřejeme kol. dru JOZEFOVI CJEKEROVI, bývalému gen. sekretáři Přípravného výboru Pax Romany, k jeho sňatku.

Jaroslav Quitt, tajemník ÚKSČs:

XXIII. valný sjezd Ústředí katolického studentstva čsl.

XXIII. valný sjezd Ústředí katolického studentstva čsl., konaný ve dnech 2. až 4. července t. r. na Sv. Hostýně a posvátném Velehradě, stal se důležitým předělem v historii hnutí katolického studentstva. Přípravoval se s vědomým optimismem, když byl vřaděn do rámce oslav jubilea 1050. výročí smrti sv. Metoděje.

Hlavní část sjezdu byla zahájena 2. července pracovní konferencí. Zúčastnilo se jí 250 studentů a studentek z Čech a země Moravskoslezské. Bylo debatováno o otázkách, souvisejících s organizací katolického studentstva, o poměru ÚKSČs k slovenskému Ústředí a o předpokladech spolupráce katolického studentstva se studenty jiných myšlenkových proudů.

3. července po mši svaté a společném svatém přijímání zahájil kolega JUC František Kolman XXIII. valné shromáždění ÚKSČs. Vedle plného počtu delegátů krajinských sdružení zúčastnili se kromě jiných početná delegace Ústředí katolického studentstva slovenského v Bratislavě, delegáti Ústředního svazu čsl. studentstva v Praze, delegát Svazu čsl. studentstva, delegáti Ústředí čsl. Orla, Omladiny, SKM, katolického učitelstva a slovinského katolického studentstva. Kromě toho došla valnému shromáždění řada pozdravných přípisů. Je dlužno zmínit se o přípisech J. Ex. dra Leopolda Prečana, pánů rektorů Karlovy university a Českého vysokého učení technického, presidenta země Moravskoslezské, předsednictva senátu a poslance sněmovny. Z projevů hostů je potřeba zdůraznit projev předsedů obou pražských svazů. Radostně byl přijat projev předsedy slovenského Ústředí, který sděloval, že valné shromáždění slovenských katolických studentů jednomyslně přijalo návrhy na účelnou spolupráci českého a slovenského ústředí. Zahájená debata o zprávách funkcionářů svědčila, že členské spolky souhlasí s činností výkonného výboru a jeho práci schvalují. Předložené návrhy správního výboru a pracovní konference byly jednomyslně schváleny. Přijat byl statut Ústřední rady katolického studentstva čsl., která bude celostátním orgánem katolického studentstva v našem státě. Ústředie slovenského katolického studentstva v Bratislavě trvalo na požadavku, aby se Ústředí v Praze vzdalo názvu »čsl.«, což kladlo jako předpoklad spolupráce. Jelikož vzdání názvu »čsl.« znamená pro Ústředí v Praze změnu stanov, byla zvolena pětičlenná komise, která návrh na změnu vypracuje a předloží ke schválení příští valné hromadě. Ostatní návrhy týkaly se prohloubení misijní činnosti a jednotlivých úseků organizační práce. Velmi nadšeně byl přijat návrh, aby výkonný výbor upsal Půjčku obrany státu. Nejspontánněji přijalo studentstvo návrh, aby čestným protektorem katolického studentstva byl jmenován J. Ex. ndp. biskup Jan Stavěl. Dále

byl přijat návrh výkonného výboru, který opravuje návrh poslance Antonína Hampla na komasaci studentských nadání. Bude odevzdán poslancům katolických stran v Národním shromáždění. Jednomyslně byla přijata kandidátka, jak ji navrhoval výkonný výbor. Předsedou byl opět zvolen JUC F. Kolman, I. místopředsedou a předsedou moravskoslezské sekce opět JUC František Valena, II. místopředsedou JUC H. Tetzel, I. tajemníkem JUC Jar. Quitt, II. tajemníkem PhC Lad. Jehlička, I. pokladníkem inž. Vlad. Zavadil, II. pokladníkem PhC Zavřel. Členy výboru byli zvoleni: ThC Jar. Kouřil, JUC Vojtěch Kott, JUC Ctibor Mařan a MUC Antonín Šeba. Předsedkyní dívčí sekce v Čechách byla zvolena kolegyně Plátová a dívčí sekce v zemi Moravskoslezské kolegyně Křipalová. Revisory jsou JUDr. Alexej Jaroš a IngC Langr. Pozdravné telegramy byly odeslány: panu presidentu dru Edvardu Benešovi, papežskému nunciovi, J. Em. Karlu kardinálu Kašparovi, J. Ex. dru Leopoldu Prečanovi, J. Ex. dru Kupkovi, J. Ex. Janu Stavělovi, ministru dru Šrámkovi a J. M. Andreji Hlinkovi. Kromě toho byla odeslána řada pozdravných přípisů. Valná hromada byla skončena státní hymnou. Odpoledne konala se na Sv. Hostýně konference, která se věnovala otázce cyrilometodějské. Universitní profesor dr. Vašica vykreslil ve svém referátu lidský profil apoštolů Slovanstva a kanovník Msgre Jemelka ukázal, jak otázka cyrilometodějská stává se dnes vhodnou duchovní náplní naší Katolické akce. Ctp. Soukup informoval přítomné o problémech a sporech X. století a dokázal velikost a pravověrnost sv. apoštolů slovanských. Večer se odebralo přes 200 účastníků do prázdninového tábora katol. studentstva na Schwaigrovku pod Hostýnem. Katolické studentstvo chápe se organizování prázdninových táborů jako nové úspěšné metody, jak vychovávat studentstvo pro katolické ideály. Po táborovém ohni společným vyznáním víry byl zakončen den plný nezapomenutelných dojmů.

V sobotu 4. července ráno opouštělo na 200 studentů Sv. Hostýn, aby vykonalo pout na místa čsl. národu tak drahá. S vlajkou ÚKSČs v čele odcházelo z nádraží v Uherském Hradišti studentské procesí k Velehradu. Po uvítání rektorem papežské koleje na Velehradě P. Koláčkem kázal universitní profesor dr. Cinek o dějinách velehradské basiliky. Mši svatou sloužil duchovní rádce Ústředí P. Alfons Daňha CSsR. Nato účastníci v dojemné účtě položili věnec vděčnosti na hrob arcibiskupa dra Antonína Stojana v královské kapli. Večer ve Slovanském sále byla uspořádána moravskoslezskou sekcí ÚKSČs cyrilometodějská akademie, již byli přítomni vzácní hosté, z nichž zvláště uvádíme J. Em. Karla kardinála Kašpara, J. Ex. ndp. biskupa Stavěla, J. Ex. ndp. biskupa-seniora sboru slovenských biskupů, J. M. dra Zavorala, opata na Strahově, místopředsedu senátu a ministra mimo službu dra M. Hrubana. Touto akademií byl zakončen XXIII. valný sjezd členů ÚKSČs.

Považuji za důležité upozornit ne nejvýznamnější kлады, jež přinesl sjezd našemu hnutí. Pozornějším je skutečnost, že jsme se dohodli s bratry Slováky. Záleží na tom, aby obě strany se snažily uchováti si toto porozumění a pokračovaly v začaté práci. Dalším důležitým okamžikem letošního valné hromady je, že po prvé v dějinách hnutí katolického studentstva může valná hromada ÚKSČs přivítati oficiální zástupce jak Ústředního svazu čsl. studentstva, tak Svazu čsl. studentstva.

**Technická redakce
a vydavatelstvo časopisu »JITRO«**

vypisuje pro své čtenáře a odběratele stálou

fotografickou soutěž

P o d m í n k y

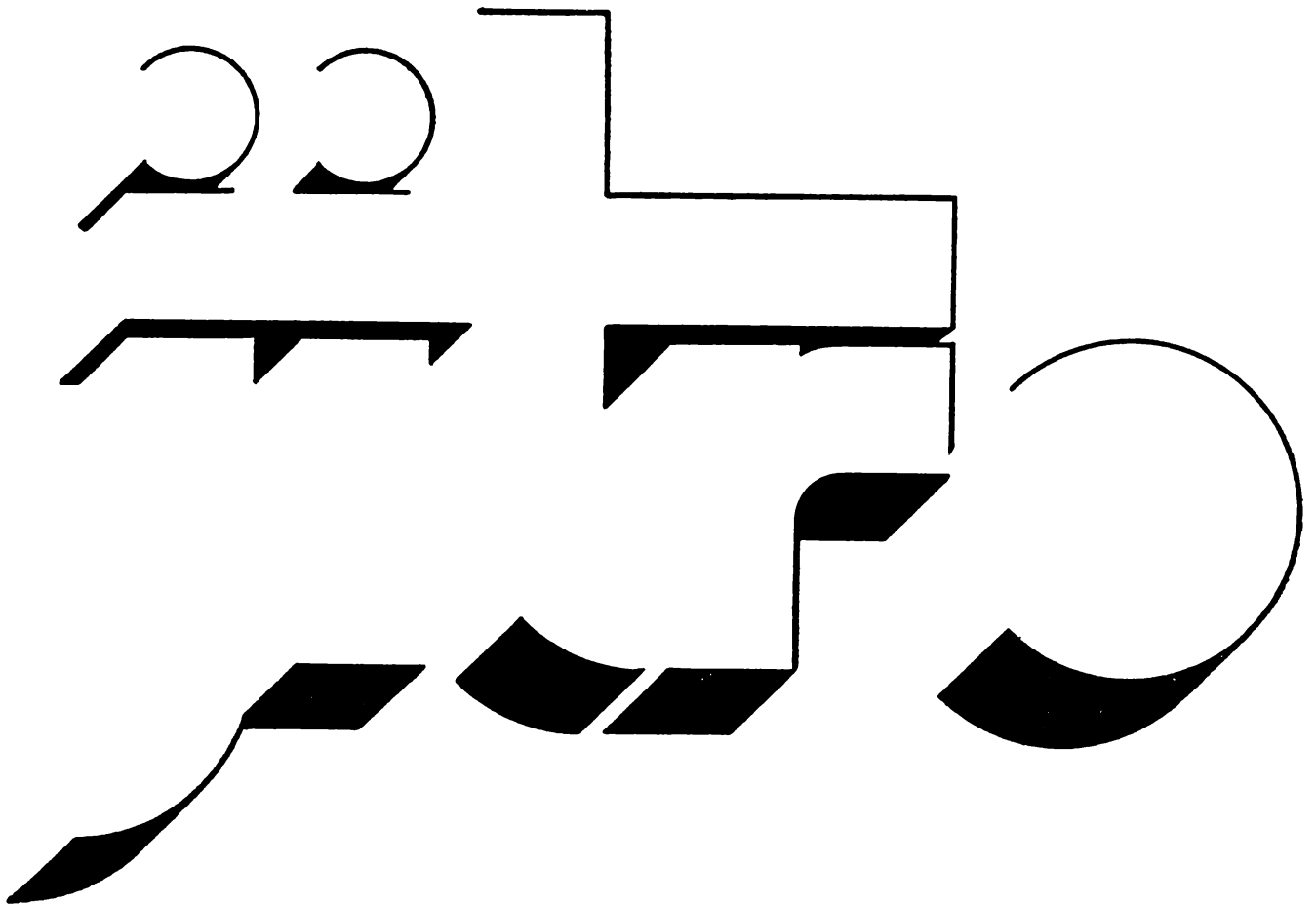
1. Soutěže se může zúčastniti každý čtenář a odběratel časopisu Jitro.
2. Možno zasílati amatérské fotografie hodící se pro studentský časopis a sice kopie (po případě zvětšeniny) jakýchkoliv formátů. Je však dbáti toho, aby zvláště snímky malých formátů byly ostré, netónované a na lesklém bílém papíře. Bude-li třeba negativů k zvětšení, budou zvláště vyžádány.
3. Soutěž je stálá, takže snímky možno zasílati v době od 1. září do 15. května na adresu: Technická redakce čas. Jitro, Praha III., Strakova akademie.
4. Hodnota snímků bude po stránce technické i umělecké posuzována tříčlennou porotou, skládající se z odborníků.
5. Oceněné snímky budou jednak otiskovány v časopise Jitro, jednak bude postaráno o jejich uveřejnění v jiných časopisech. Odměny se budou skládati z obvyklých honorářů a z cenných knižních premií.
6. Nebudou-li se zaslané fotografie (nebo jen některé z nich) hoditi k otištění, budou soutěžícímu vráceny zároveň s posudkem a uvedením důvodů, pro něž nemohly býti otištěny, takže každý soutěžící dostane na svou zásilku odpověď.

Za vydavatelství a technickou redakci časopisu JITRO

MUC Antonín Šeba

technický redaktor

xviii 2

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille.

Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha II., Štěpánská 35. Telefon čís. 285-60. Číslo účtu u Pošt. spoř. 206.271. Předplatné: studenti do 1. ledna 1937 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za odběratele a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor prof. Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova 28. Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. Uzávěrka 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelům

A. S. D. Básně přes dobrou náplň myšlenkovou nepůsobivé. Próza nábožně sentimentální. — N. V. Těžkomyslné a těžkopádné obsahem i formou. — J. P. V Jitru nemůžeme uveřejňovati zprávy, jež nemají význam pro všechno studentstvo. Co souvisí s prací ve sdruženích, o tom bude refer. Raport, nyní již od Jitra odloučený. Redakce Raportu je v Ústředí. — Ssrd Kutná Hora: Totéž platí pro Vás. — M. K. Verše slabé. — M. B. Pro nynější úroveň Jitra nestačí. — Caesar. Verše mají určitou lahodu a průzračnost, ale projevují ještě jakousi nezralost. — L. S. Vaše podněty nejsou špatné, ale předně nemůžeme dělat z Jitra noviny a za druhé není účelem Jitra nahrazovat školu, nýbrž vědění školské doplňovat a ucelovat na správné myšlenkové základně. — Jitka z D. Nu, tak to zkuste, ale za výsledek neručím. — R. Z. Křesťané mohou býti smášenliví, ale pravda ne. K odsouzení časopisu tedy stačí »jiná ideová náplň«. Opravdu, nejste jediný, kdo odpovídá na náš »útok«. Uveřejnění ovšem můžeme jen odpovědi slušné. A abyste byl kliděn, máme své informace od osob, které na táboře Etického hnutí přednášely. Tedy žádné klepy.

Dobří přátelé nemají žádných vzájemných finančních závazků. Hned všechno vyrovnají a žijí pokojně dál. Staňte se dobrými přáteli JITRA a použijte přiložených složenek k zaplacení předplatného. Studenti vyplní 13 Kč, ostatní čtenáři 27 Kč. Proč čekat až do Nového roku, kdy bude předplatné o 1 Kč vyšší.

zprávy účastníkům fotografické soutěže

K. H. Když jste byl o prázdninách v Paříži, jistě budete mít víc pěkných a zajímavých obrázků z cesty. Možná, že najdete ještě lepší. Jen se podívejte. — K. K. Chcete znát chyby. Není jich mnoho. Světlo, které pronikalo stromem proti objektivu, vytvořilo t. zv. švihlé kruhy. Ovšem nemůžete za to Vy, nýbrž negativní materiál, jenž nebyl izolární. Používejte dnes již obvyklých druhů desek a filmů, které jsou vesměs těchto světelných kruhů prosty, jelikož mají barevnou mezivrstvu. Kovový rámeček při kopírování způsobil neostrost, která jde hezky daleko. P. J. »Brejle co by filtr« změkčily obrázek tak dokonale, že to znemožnilo reprodukci. Kolik máte dioptrií? — Ave. technicky dokonale provedená fotografie by hodně ztratila mřížkou, která rozseká drobné detaily, jimiž jest Váš obrázek přeplněn. — O. S. Velmi charakteristické záběry. Postupně budeme používat. Napište příště na každý snímek dozadu své jméno a název obrázku. — Ostatní účastníci. Není možno všem fotoamatérům odpovídati v těchto zprávách. Některé zásilky jsme musili zodpovědět soukromým dopisem. Celkem pěkné a početné obrázky nám způsobily příjemné překvapení a radost. Přejeme všem »dobré světlo«.

ÚKSČS. blahopřeje novomanželům Jarošovým.

Vyšlo 1. října 1936. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25.

Dominik Pecka **Tři bludy**

Materialism v myšlení moderního člověka se projevuje třemi základními bludy.

První blud jest těžkým proviněním proti totalitě. Část se vytrhuje z celku a považuje se za celek. Tento blud má kořeny ve středověkém nominalismu, podle něhož obecné pojmy (universalia) jsou pouhé znaky, prázdná jména, vymyšlenosti nemající základu ve skutečnosti. Proti nominalismu zastávala filosofie scholastická mírný realism jakožto názor, že obsah obecných pojmů má objektivní základ ve všech jedincích, avšak forma všeobecnosti že existuje toliko v rozumu. Nominalism vedl důsledně k materialismu, neboť poznání individuů pokládal za jediné skutečné poznání. V okamžiku, kdy individuální předměty se staly jedinými nositeli skutečnosti, stalo se možným dělit skutečnost smysly poznávanou na další jednotliviny, na »prvky«. Představa, že každá jednota a každá celost se skládá z prvků a dá se vysvětlit z jejich seřazení, stala se vůdčí představou v »nova scientia«. Tato představa ovládala myšlení renesanční a zvláště jasně se projevila v novodobém empirismu jako tendence směřující k zabso-lutňování části. Moderní vědecký specialism jest krajní výspou středověkému nomi-nalismu.

Druhý blud je proviněním proti hierarchii hodnot. Souvisí s bludem prvním. Domněnka, že něco je tím skutečnější, čím je to elementárnější, vedla k úsilí hledat v každé skutečnosti »poslední« a »vlastní« prvky. Tak život nebyl »ničím jiným« než řadou procesů fysikochemických. Duše »ničím jiným« než funkcí mozku. Život společenský »ničím jiným« než průsečíkem sil hospodářských. Umění a náboženství »ničím jiným« než sublimací pohlavního pudu. Názor, že elementární skutečnost jest pravá a vlastní skutečnost, vedl k domněnku, že pravou bytnost člověka lze pozorovat v trestnicích a blázincích, ve stopách pravěkého člověka a v životě primitivních národů a ne tam, kde člověk stojí na vrcholu dokonalosti. Duševní nemoc ovšem znamená rozpad osobnosti: proto v ní lze nalézt »prvky« osobnosti. A při tom se zapomnělo, že skutečnost je budována hierarchicky: nižší slouží vyššímu. To ovšem neznamená, že vyšší je obsaženo v nižším. To znamená pouze, že vyšší má základ v nižším. Descendenční theorie zaměňovala základ a příčinu. Základ není příčina. Vyšší má základ v nižším: tím není řečeno nic více, než že nižší jest podmínkou a nástrojem vyššího. Považovat pouhý základ za příčinu znamená převrácet řád, hlásat prvenství nižšího.

A třetí blud je rovněž důsledkem nominalismu. Je-li skutečností jen to, co lze smysly vnímat, a pochází-li všechna skutečnost jen z dění hmotného, může mít cenu jen to, co se nějak projevuje navenek, co je patrné smyslům, co existuje ve světě jednotlivin. Nezapomínejme, že nominalism neuznává nic všeobecného a ideálního. Myšlenka nemá ceny — neboť je něčím neskutečným. Čin se staví nad myšlenku. Ethos před logos. Prætein je více než theorein. Am Anfang war die Tat. Odtud přeceňování činnosti užitečné, života »praktického« a podceňování života kontemplativního. A poněvadž to vše je proti řádu, vzniká ne-řád, chaos, krise. A nejhorší jest, že všeobecně vládne přesvědčení, že tento chaos zaviněný prvenstvím činu lze napravit činy, to jest industrialisací, racionalisací, sociálními opatřeními, populační politikou, reformami hospodářskými, válkou, revolucí. Všechny tyto »činy«, poněvadž nejsou v řádu, vedou jen k většímu chaosu. Řád nelze obnovit v oblasti činu, dokud nebyl obnoven v oblasti ducha.

Ze zápisníku starého profesora A. P.

Zásluhou četných psychologů víme již, jaká mládež jest. Pouhé pozorování a pouhé popisy nejsou mnoho platny. Jest již na čase, aby se řeklo mládeži, jaká býti má. Že se jí to dosud neříká, má příčinu ne v nechuti k ethice, nýbrž spíše v nechuti k metafysickému zdůvodnění ethiky. Čert se vyhýbá kříži. Nanejvýš se něco povídá o autonomii mravního života a deklamuje se o méněcennosti heteronomní morálky. Řečení psychologové mohli by přece docela snadno zjistiti, že požadavek, činiti to, co býti má, a varovati se toho, co býti nemá, tkví v samém základu lidské duše. Tento postulát je čímsi transsubjektivním a nelze jej odkliditi sebe důmyslnější psychologickou dialektikou. A nelze jej také vysvětliti jinak než jako dílo a výraz bytosti naprosto dokonalé, jako vůli svrchovaného zákonodárce; shoda s touto vůlí jest vlastním smyslem mravního života. Tohleto tvrzení si nemusí metafysik vycucávat z prstu: může se odvolati na výsledky moderní biologie a psychologie: všechny živé bytosti postupují od nižších útvarů k vyšším, směřující k uskutečnění celosti (typovergence). Živé bytosti překonávají takřka sebe. Jdou nad sebe. A není důvodu, proč by se tento zákon nevztahoval i na člověka.

*

Navštívil mne medik, bývalý můj žák. Vypravoval mi, co se přihodilo nedávno jednomu jeho kolegovi při zkoušce z biologie. Profesor se ho tázal, co je Drieschova entelechie. Jelikož nevěděl, profesor ho »vyhodil«. »Vidíte,« řekl jsem, »kdyby to bylo před dvaceti lety, byl by ho vyhodil, kdyby to byl věděl.«

*

Slyšel jsem vtipnou definici dnešního studenta: student je lenoch, který si občas zadře, nebo dřič, který si občas zalenoší. Dobře, řekl jsem, něco na tom může být. Tím však není řečeno, co student je, nýbrž, co student není, nebo co student býti nemá. Nemá být ani lenoch ani dřič. Ne lenoch: má se učit. Ne dřič: nemá se učit jen pro známky. Voilà tout.

*

»Heleď, Jarko, my jsme si udělaly v septimě soutěž krásy!« — »No, a jak to dopadlo?« — »Nijak, každá dostala jen jeden hlas.«
Z čehož vyplývá, že to byla vlastně soutěž hlouposti.

*

Naše mládež neumí čekat, řekl kdosi správně. Život je tvoření. K tvoření je třeba sil. Ty síly se musí uplatniti v určitém okamžiku a na určitém místě. Mládí je shromažďování a rozvoj sil. Ba více: mládí je izolace sil. Náznorně: chci-li, aby mi z vodovodního kohoutku tekla voda, musím se postarati, aby neunikala z potrubí dříve než dojde ke kohoutku. Vybíjí-li elektrický drát svou energii dříve než dojde do žárovky, marně budu otáčet vypínačem. Řídit se zásadou, že mládí se musí vybouřit, znamená porušovat izolaci, vyčerpávat síly před časem; mládí se nesmí vybouřit: mládí se musí soustředit, nalézt odstup, umět čekat — zrát.

Vstupuje-li do života mládež vysílená, vybouřená a znechucená, není divu, že již není schopna budovat své životní štěstí. Nemá se nač těšit. Nemá v co doufat. Všeho již okusila. A nedovede tvořit, neboť nemá sil.

*

Nikoho nelze vychovat pouhými předpisy, pravidly, průpovídkami a hesly. To už je jasné: osobnost vychovává a osobnost jest vychovávána. I náboženská výchova by byla jen šedou teorií, kdyby v jejím středu nestála osobnost Ježíše Krista. Jest nadmíru

důležité, aby to byla celá jeho osobnost. Ne aby se z ní vybíralo, co je útěšné a dispensující. Kristus-Ideál musí se nám jevit ve své integrální podobě. Představujeme si ho ovšem nejraději, jak odpouští hříchy, jak projevuje soucit s lidskými slabostmi, jak uzdravuje neduhy duše i těla, představujeme si ho jen tichého, shovívavého, pokorného a trpělivého. To není Kristus úplný. To není Kristus Evangelii. Tam je i Kristus planoucí svatým hněvem, mávající bičem, převracějící stoly penězoměnců, prásající do znesvěcovatelů chrámu, Kristus volající sedmeré běda farizeům a zákoníkům, předpovídající záhubu Kafarna, Betsaidy a Korozainu, Kristus odmítající ty, kdož ho milují méně než otce nebo matku, bratra nebo sestru, Kristus-Soudce předpovídající zkázu Jerusalema a hrůzy posledního dne, hrozící temným žalářem, kde bude pláč a skřípění zubů. Kristus celý, Kristus Evangelii, nezmenšený dle přání neopravdových a nerozhodných duší — je Kristus nejen slitovný, nýbrž i Kristus přísný.

*

Učený Američan Dr. Thomas Wood vypočítal s podivuhodnou přesností, kolik má vážit a jak má být vysoké dítě v každém měsíci svého života. A na školách bylo zavedeno měření a vážení dětí. Být dobrým zvířetem jest podle Spencera podmínkou životního úspěchu a být národem dobrých zvířat jest první podmínkou národního blahobytu. Opakujme si to ještě v originálu: To be a good animal is the first requisite to success in life, and to be a nation of good animals is the first condition to national prosperity. To je podivuhodné. Nač tedy ještě stavět školy, když stačí zařídit vzorné zvířence, kde by se hygienicky vyvíjela lidská zvířátka? Pořád jsme mysleli, že máme být dobrými lidmi. Nuže, to nestačí. Musíme být dobrými zvířaty, chceme-li mít úspěch v životě. Musíme být fysicky zdatní — chtěl říci Spencer. Jenže to není vše. Myslícimu člověku a vychovateli nepředstavuje zvíře jen fysickou zdatnost: představuje mu i určité ctnosti. Bývalo to ve starých, dobrých čítankách: pilná včela, vytrvalý mravenček, čistotná kočička, věrný pes, bdělý kohout, veselý skřivánek. Zvířata jsou také učiteli. A jejich naučení jsou tím závažnější, poněvadž zvířata zůstala daleko věrnější svému zvířectví než lidé svému lidství.

*

Lidství — lidskost: nemám tuze rád tato slova. Pouhé abstrakce. A vždycky se tím míní jen vnější chování. Málokdy vnitřní stav člověka. Pacifismus na příklad je smýšlení velmi zvrácené proto, že podle něho je dobro a zlo ve vnějším stavu věcí a ne ve vnitřním stavu člověka. Či je pravým mírem pouhá skutečnost, že není válka? Že máme mírové smlouvy? Mír čistě vnější a formální jest právě tak nemravný jako válka. Dokud není mír v lidských srdcích, je tak zvaný »mír« jen latentní válkou.

*

Zabloudil jsem letos o prázdninách do Z., města svých gymnasijských studií. Neopomenul jsem návštěvu hrob profesora J. Učil nás němčině. Rok od roku méně slyšel. Když zkoušel, poznával vlastně jen podle pohybu rtů, co asi říká zkoušený. Napovídalo se ovšem ze zadních lavic až do předních. Ta »psina«, když se zkoušela báseň! To si stoupl jeden na stupeň: natahoval krk, kroutil trochu očima a recitoval, co mu slina na jazyk přinesla. Všichni jsme ovšem dělali vážné obličejy — a nebylo to lehké — a ubohý profesor J. stál mezi okny a dělal, že slyší a kýval svou našedivělou hlavou. Dali ho potom do pense. Umřel brzy — nemohl bez studentů žít.

Řekl jsem si v duchu nad jeho hrobem: Mohli jsme tehdy pochopit takovou bolest a takovou lásku?

Ladislav Pech

PŘÍCHOD BRATŘÍ

Mé duši zasuté v dní zevšednělých tříšti
jste dýchali do oken a ruce podali
a přece příchod váš i hodiny své příští
za bílých večerů jsem tušil z povzdálí.

Byl chud můj dům a moje srdce spalo
v blouznivých temnotách, zakleto v divné sny,
když na dveře mé touhy cosi zaklepalo,
co přinášelo sladké tajemství.

Jak sevřela se hrud' v těch slastných zmatcích,
jak zaleskly se oči měkkým chvěním,
sny, jak jste zruměněly opojením!

Noc vzplála, hvězdy v drahách svých se zastavily,
když Vítězní jste přišli do mé cely
a dálky mé jste Slovem otevřeli — — —

Topoly

Uvidět je nejdříve z dálky. Poznávat je postupně. Přibližovat se jim širokou rovinou
vlhkých luk. Nikdo by neřekl, že tudy teče řeka. Je tak klidná i v zákrutech. Ale skupiny
topolů jsou vidět z daleka. Košaté staré stromy. A opět louky.

Někdy táhnou oslnivá, bílá oblaka. Temné koruny stromů odpichují se od nich, že
oči bolí.

Po topolech poznáte Polabí.

Sekali otavu. V poledne leží sekáči ve stínu. Stromy trčí nad nimi. Ochránci. V čas otav
bývá obzor již zamlžen. To je podzim. Velké uklidňování a smíření.

Na ty topoly a na ty sekáče pod nimi díval se člověk. Mohl to být malíř. Vypadal tak.
Nesl jakési desky pod paží. Náčrtník?

Nebyl to malíř. Konečně, nesejde na tom, čím byl. Měl oči, tak se díval.

Zdá se to divné, ale krajina se neukazuje každému. Někomu se propadá kdoví kam.
Potom můžete slyšet slova: nic jsem tam neviděl.

»Dobré poledne.«

»Bůh dej. Odkud a kam?« ptají se sekáči.

»Ale jen tak. Tak se dívám.«

Sekáči neradi chápou člověka, který chodí jen tak. Ostatně, co v poledne na lukách?

»Napít se nechcete?«

Skutečně, už drží ten neznámý u úst láhev vlažného piva. A pije, pije.

Sekáči: »To byla žízeň.«

»Byla,« dosvědčuje malíř. Vypadal tak, ale nebyl to malíř.

Jeden tu před lety maloval. Také za polední. A kouřil skoro týž čibuk. Proto si sekáči
myslí, že ten zde musí být také malířem.

»Tak vám děkuju,« a staví láhev na zem. K ostatním prázdným lahvím. A cigarety roz-
dává. Všichni kouří.

»Za rok už tady sedět nebudete.«

Sekáči nerozumějí. Jsou přece rádi na světě. Proč by nesekali. Vždycky v poledne leželi ve stínu. Aby pot oschnul.

Čibuk zmizel v kapse, ústa si odplila:

»Budeme tady kopat kanál. Umělé řečiště. Vodní cesta se zkrátí.«

Dobrá, tedy průplav anebo tak něco. Topoly? Inu, topoly. — Sekáči chápou.

»Co z toho? Jen o kus dál se poseče. I odpočine za rok, až tudy poteče voda.«

Jenž nebyl malířem:

»Také se to zde vysuší. Pole tu budou.« To je jiná. Tedy je po lukách. Nic: dnes louka, zítra pole. Dnes topoly, zítra bagry. A my mysleli, že je to malíř. Bůh potěš.

Sekáči již opět pracují. Den pokročil. Ten, co se zdál malířem, jde pomalu dál.

Už není tak, jako o senách. Setmívá se mnohem dříve. Ani nejvyšší větvice topolů nejsou již ozařovány sluncem.

Jeden z pracujících vzpomněl krav:

»Popasou se zde letos naposled.«

»Je to jedno. O kus dál také roste tráva. Zde, nebo tam. Je to jedno.«

»A není to jedno,« říká sekáč, který myslel na krávy, »o ty topoly zde bude méně.«

»I o tebe bude jednou méně,« smějí se ostatní, »a nebudeš chybět.«

Tak. Nebude moudřejšímu než ustoupiti. Je trochu chladno. Teď po otavách jinak nebude.

»Podívejte, ocún, tamhle. Tak brzy? A topoly šumí. Za rok bude v té části prostoru jen vzduch. Tam, kde teď jsou široké koruny. Vzduch, prázdno.«

Sekáči na to už nemyslí. Starají se, jak přetlouci zimu.

Do šera zavonělo podhoubí.

»Shrabeme a půjdeme domů.«

»Ale těch topolů, opravdu, přece jen nebude.« —

Ernest Mach.

C Mařan ● lidech na západ od Prahy

Chci psát o mladých lidech, s nimiž jsem se setkal na cestách. Byla to často setkání náhodná, trvající třeba jen několik minut, ale jsou lidé, na něž nezapomínáme, lidé, kteří v nás za několik chvil zanechají víc vzpomínek, než osoby, s nimiž se stýkáme po dlouhá léta.

Potkal jsem mnoho dobrých lidí. O těch chci psát. Necítím se povolán k tomu, abych psal rozsáhlá a učená pojednání

o mladých lidech francouzských, německých či holandských. Mé řádky jsou jen skupinou mžikových snímků a zachycením několika setkání, která mně dala víc, než tlusté svazky a učené články o zemích, obyvatelstvu a kulturách. Nesmírně si jich vážím, poněvadž mě poučila o tom, že nad všemi nacionalismy, rasismy, třídními teoriemi a kolektivismy stojí člověk s duší v těle.

Měl jsem to štěstí být prvním Čechoslovákem, jež spatřil 22letý Holanďan John Serbrock, obchodní zástupce z města Alkmaaru. Seznámili jsme se v Amsterdamu způsobem zcela banálním. Vyhlédl jsem si ho za oběť, aby mi vysvětlil, kudy je nejkratší cesta do Kreizersgracht č. 67. Bydlil jsem tam u dobrých Bratří sv. Jana z Boha. — Grachty, z nichž Kreizersgracht je jeden z nejznámějších, jsou pro cizince ošidná věc. Postavíte-li se v Amsterdamu doprostřed města a pustíte-li se kterýmkoliv směrem, přijdete jistě na gracht. Grachty jsou dlouhé bulváry, v nichž místo jízdní dráhy je vodní kanál, a obepínají v polokruzích celé město. Tohle všechno jsem ovšem ve chvíli, kdy jsem zastavil milého Serbrocka, ještě nevěděl. Divil jsem se, že se lehce usmál, když jsem se s policejní stručností ptal na cestu do Kreizersgrachtu. Kreizersgracht je prostě všude a máte-li určitý cíl, musíte udat číslo domu. To mi nejdříve John vysvětlil, a poněvadž jsem asi byl pro něho individuum nadmíru zajímavé — dokonalý suchozemec, který se diví, že je v Holandsku tolik vody a žádné kopce, dovedl mě až do Kreizersgracht no. 67. Stěžoval si mi, že nemůže cestovat. Má prý jen čtrnáctidenní dovolenou a malý plat. To obojí mu postačí jen do Belgie. Má však rád hory a ty nejsou ani v Belgii, ani v Holandsku. »Krásné, divoké hory,« povzdechl si John a vzpomínal na krásu zasnežených hor, jak ji viděl ve filmu. — S radostí jsem ho utěšil a vyprávěl jsem mu o Československu, kde jsou vysoké hory a nízká valuta a jež není tak daleko, aby mu na cestu nestačila půlměsíční dovolená. — U domů Bratří sv. Jana jsme si podali ruce a vyměnili adresy. John mi děkoval za radu. — Za tři měsíce se setkáme v Praze.

*

Až někdy uslyšíte chválit francouzské abbé a zvláště studentské duchovní rádce, nezapomeňte se zeptat, neběží-li o abbé Lepoutra z Lille. — Kdo z francouzských studentů by neznal abbé Lepoutra, kdo by neznal jeho čtyřsedadlovou Fordku, na níž vozí lillské delegace na studentské sjezdy, kdo by neznal jeho Leicu posledního typu a zvláště jeho umělecké fotografie, jež najdete skoro ve všech časopisech francouzské katolické mládeže. Abbé Lepoutre je ředitelem jedné z vysokoškolských kolejí v Lille. Ustavičný život s mládím a láska k lidem otevřely jeho širokou duši dokořán všem, kdož mají dobrou vůli a upřímné srdce. — Nikdy jsem nespatriil abbé se stínem smutku v tváři. Nevím, co ho činí tak šťastným, ale patrně radost z cizí radosti, jíž dovede zahrnovat všechny lidi kolem sebe. — Svůj zámeček u Boulogne, jež proměnil na prázdninovou kolonii, dává o prázdninách k dispozici čtyřiceti chudým dětem z dělnických rodin a nemajetným studentům. Snad si vytkl za svůj životní cíl působit svým bližním radost. Tehdy jsem viděl abbé nejspokojenějšího, když pozoroval, že někdo má užitek a radost z výsledků jeho práce. Vzpomínám si, jak jsme se jednou celé odpoledne brouzdali v blátě, vynášeli vodu a čistili dětské koupaliště v rozsáhlém anglickém parku kolem zámečku. To všechno se dalo za zvuků písní, jež abbé zpíval svým věhlasným barytonem. Nikdy jsem neviděl abbé tak veselého jako tenkrát, kdy jsme umazáni a spoceni prohlíželi výsledky své práce. Abbé si už představoval, kolik radostí koupaliště klukům o prázdninách přinese. Po práci jsme zašli na chvíli do útulné kaple, již abbé před rokem dal zřídit.

S těžkým srdcem jsem vcházel do koleje sv. Ludvíka den před svým odjezdem z Lille, abych se rozloučil. Připravoval jsem si dlouhou řeč, jíž jsem chtěl panu abbé poděkovat za všechny krásné okamžiky, jež jsem ztrávil za jeho pohostinství na dlouhých cestách po Francii. Obával jsem se, aby poděkování neskončilo fiaskem. Věděl jsem už ze zkušenosti, že abbé takové obřadnosti nemá rád. Začal jsem potichu a nesměle, ale abbé se zasmál a vpadl mi do řeči: »Ano, ano, já už vím, co chcete říci, ale podívejte se, co říkáte těmhle zvětšeninám. Jsou pro výstavu na propagaci prázdninových táborů. Foto-

grafie vystříháme, nalepíme na překlížky a výstavu budeme stěhovat z města do města. Zapomněl jsem na poděkování a obdivoval jsem se krásným zvětšeninám, jež byly obrazovým doprovodem k textu: »Jdi do světa, projdi velkoměsty, továrnami, kanceláři, školami, všude najdeš Boha. Tím spíše ho najdeš v zákracích přírody. Nauč se i ty hledat Boha a přijď mezi nás na prázdninový tábor.«

Takový byl abbé Lepoutre. Až se s ním ještě jednou setkám, poděkuji mu i za to, že mně otvíral oči a naučil mě hledat Boha i tam, kde jsem ho neviděl. — Tohle poděkování musí vyslechnout až do konce. (Pokračování.)

Ernest Mach **MRTVÁ**

Zas měsíc	branami snů
ta stará dekorace	Už nemyslím
Sloupovým noci	kde procitnu
jdu do práce	hlasem cizím

Dávno láska obětována času
Spolu s květinami zničen popel její
Teď ke mně mluv jak umíš nejzřetelněji
Ale kytice se znovu nezastkví

Eda Jitzovská

Studentský román

H. C. Perifa

GRACE HOWARDOVÁ.

Gene Mardenův Nový rok nepatřil kamarádům, ale matce. Byl s ní odpoledne v kostele a pak na procházce podél zamrzlé Vltavy, která se černala bruslaři. Večer usedl ve svém pokojíku a psal do klubového deníku... H. C. Perifa : Golf & Skauting Club = 3:3 (0:2) (2:1) (1:0).

Pak vypsál krátce průběh hry a knihu zavřel. — — —

Tři veliká, zlatá písmena se odrážela od černého pozadí... H. C. P., Gene se usmál, ale jeho úsměv byl promísen stíny smutku. On i jeho druhové dosáhli svého cíle, o němž již od dětství blouznili; nerozhodná hra s Golf and Skauting Clubem, který jako mistr Československa měl v cizině zvučné jméno, jim otevřela cestu k dalším zápasům; jsou již pozváni do Berlína a zvítězí-li v rozhodujícím zápase v Monzen Cup, budou zahrnováni nabídkami k zápasům v celé Evropě. Ale není radosti, aby v ní nebylo kapky bolu...

Gene složil hlavu do dlaní a hleděl na zavřený klubový deník před sebou, ale jeho oči neviděly zlatá písmena... — nýbrž zlaté kadeře, které tvořily krásný rámec obličejí jemného výrazu, směřícím se modrým očím a rudým rtíkům.

Jen jednou viděl tuto dívku, jen jednou s ní mluvil a nemůže na ni zapomenout — a přece jsou tomu již tři roky.

Oh, nebýt té Erny, té zlomyslné Erny! —

A Gene si zase vše živě připomínal, věděl, že marné je jeho snění, působilo mu to bolest a přece tak rád vzpomínal na každý její pohyb, na každé slovo, které vyšlo z jejích úst. Jako student neměl kdy, aby si pohrával láskou; volné chvíle trávil na hřišti a bylo mu milejší si zahrát football nebo cvičit sprinty a skoky než ubíjet čas blouděním po

ých uličkách, osamělých místech v parcích a pohybovat se jím jako na parketu, okazale, duchaplně a galantně, třebaže vše bylo jen komedií a dunělo prázdnotou. Smíval se dívkám, hrajícím si na veliké dámy a malujícím se. Bylo mu směšné, jak nesly pyšně na promenádě a ohrnovaly rty nad ostatními, když ve škole trnuly rachem před profesorem matematiky nebo latiny. Zde zmizela jejich povýšenost byly rády, když jim někdo napověděl. Gene byl chudý hoch a z periferie, ale příliš hrdý, než aby se pouštěl do pletek s takovými dívkami. Byl sportovcem tělem i duší a tomu, dokud opravdu nemiluje, je hřiště milejší než dívka.

Studentská láska!

V septimě, v oktávě čte se Catullus a tam jsou tak krásné milostné veršíky o lásce, tisíce polibcích a student je tvor učelivý a drží se hesla, že pokus je lepší než studium. Všechna ta imaginární manželství, začínající v tanečních hodinách nebo na promenádě, se zaznamenávají toliko křídou na tabuli nitra, aby se to dalo rychle smazat jako špatně narysovaný příklad z deskriptivní geometrie.

Gene nebyl proti lásce obrněn, ale studentky-spolužačky, v jejich středu se pohyboval, byly mu vlastně hochy v sukních s málo jen delšími vlasy. Vysedávaly s ním od primy do oktávy ve stejných lavicích, snášely stejným dílem bouře profesorů, případně si odpýkávaly i karcer, když se marně hledal vinník a všichni to odnesli za jednoho; zkrátka během doby se vyvinul mezi hochy a dívkami naprosto kamarádský poměr. Hoch i dívka byli součástí onoho celku, o němž profesori nikdy nepřestanou tvrdit, že je hrobníkem jejich zdraví, sebrankou lajdáckou i lenošnou, onoho celku, jenž je reprezentován otřepanou třídní knihou a velikou římskou číslicí nade dveřmi staré a začouzené třídy. — — —

Erna byla typem dívky, která si ráda hrála s hochy, aby se jim pak mohla vysmát. Byla velmi hezká a jejím očím hoši snadno podléhali, jen Gena nemohla počítat mezi své ctitele. Jeho lhostejnost k nejhezčím úsměvům ji dráždila. Gene poznal, že nyní rozhodila po něm své sítě, ale choval se k ní stejně jako dříve; nebyl slepý k její kráse, ale nemohla v něm vzbudit jiný cit, než pouze kamarádský. Byla jeho spolužačka, a to bylo všechno.

Prvních pár dnů po maturitě se pořádaly téměř každého dne výlety. Sešlo se vždy několik hochů a dívek a vyjeli si na celý den z Prahy. Erna nikdy nechyběla, domnívala se, že alespoň nyní bude Gene jiný, protože jeho chladné chování přičítala pilnému studiu před maturitou, ale i v tom měla býti zklamána.

29. června vyjeli si studenti na Karlův Týn. Od nádraží kráčeli vesele zpívající přes most nad Berounkou, pak kolem skal a stoupající cestou, vedoucí přes vesnici k hradu. Poslední příkrý úsek šli serpentínami v lese. Erna stále s Genem a dobře se bavili. Bylo téměř jedenáct hodin, když došli na nádvoří. Slunce nemilosrdně páliło a tak se veselá společnost studentů vrhla hned k velikým dřevěným stolům a k pivu.

Gene se ztratil, aniž to kdo zpozoroval.

Znal dobře Karlštejn a přece znovu rád procházel síněmi, které vydávaly němé svědectví staré české slávy.

Jen málo lidí si prohlíželo hrad, bylo před polednem a každý se staral o oběd.

Na své potulce hradem přišel Gene i do komnaty, v níž byly obrazy manželek Karla IV., které si právě se zájmem prohlížela nějaká dívka v lehkých bílých šatech a slaměném kloboučku se širokou střešou.

Gene si jí dále nevyšiml a pozoroval prastarou malbu Madony na dřevě.

Dívka zatím opustila síň, vrátila se, vyšla druhými dveřmi, zase se navrátila a stála nerozhodně uprostřed komnaty.

Gene, který si jejího počínání a rozpaků povšiml, přistoupil k ní a tázal se, zda si přeje, aby ji vyvedl na nádvoří.

»Ne, já jsem si dosud všechno neprohlédla, ale průvodce a menší společnost, s níž jsem byla, se mi ztratili a nyní je nemohu najít.«

»Nemáte-li nic proti tomu, provedu vás některými místnostmi a dostihneme-li průvodce, můžete se opět připojit ke své společnosti. Znam dobře tento hrad a mohu vám podati i trochu výkladu.«

»Budete-li tak laskav, přijímám ráda.« —

V kapli svatého Křtína byla oslněna leskem zlatých stěn, zdobených mnoha drahokamy a malými, vkusnými obrázky svatých. V kapli sv. Kateřiny na ni velmi působilo vyprávění Gena o Karlu IV., jenž se v pašijovém týdnu v kapli uzavíral a jen otvorem ve zdi přijímal potravu a důležité listiny k podpisu. Gene se rozhovořil a v krátkých rysech jí vyličil kus české slávy, byl hrdým na slavnou historii svého národa a bylo to na jeho hlase znát.

Dívka dychtivě naslouchala. Když skončil, chvíli mlčela a pak s úsměvem pravila:

»Děkuji vám, pověděl jste mi mnohé, co jsem ještě nevěděla... ale snad jste si všiml, že jsem cizinkou, jsem Angličanka — Grace Howardová.«

»Longin Marden« — a oba mladí lidé si podali přátelsky ruce.

»Nedivíte se, že umím česky?«

»Velice, ale...«

»Rozumím, nechcete, abych se domnívala, že jste zvědavým — nuže, povím vám to sama. Moje matka byla Pražanka, ale když se provdala za otce do Anglie, žila stále v Londýně; nikdy však nezapomněla na svoji vlast, naučila mne česky a často mi vypravovala o Praze, Karlštejně i jiných místech památných pro Čechy. Bohužel, nedočkala se toho, aby se mnou navštívila Prahu, zemřela před dvěma roky. Já však nezapomněla na češtinu, objednávala jsem si české knihy a mnoho jsem četla, ovšem výslovnost tím, že jsem tak dlouho česky nemluvila, velmi utrpěla.«

»Ne, mluvíte velice dobře a naše háčky, které jsou kamenem úrazu každého cizince, vám nepůsobí žádné potíže — vy jste ovšem po matce Česka, jen slovesnost a větný přízvuk poněkud měníte.«

»Skutečně to tedy není tak zlé, jak se domnívám? Nevíte ani, jak ráda mluvím česky, otec, který česky neumí, se mi směje, když i v hotelích s anglickou obsluhou mluvím česky.«

Gene se radostně usmál, jak byla statečná ta mladá cizinka, již působilo potěšení mluvit česky.

Přišli také do sklepení, kde byla studně hluboko vytesaná ve skále, Gene vysvětlil dívce čerpání vody pomocí velikého dřevěného bubnu, v němž muselo několik lidí šlapat po oblých stěnách a tak roztáčet buben, aby se řetěz s okovem navíjel, anebo spouštěl. Protože se do studny nesmí házet kameny, vylévali z okovu vodu a počítali, za kolik vteřin se ozve šplouchnutí. Zábava tato je těšila, že zapomínali na čas.

Grace vyprávěla, že byla s otcem v Karlových Varech, kde se léčil, a nyní že jedou do Prahy. Chtěla rozhodně viděti Karlštejn a proto zde přerušili jízdu; z matčina vyprávění si hrad představovala velkolepý, ale co viděla, překonalo očekávání, viděla již tolik hradů v cizině, ale žádný na ni nepůsobil takovým dojmem jako tento.

»Ale — vždyť již bude téměř půl druhé,« zvolala překvapeně, když náhodou pohlédla na malé náramkové hodinky, »musím již jít, otec mne bude jistě hledat.«

Gene ji vedl chodbami a nikdo nemluvil, oběma se najednou nechtělo věřit, že se musí rozloučit. Něco divného jim svíralo nitro, nedovedli si to vysvětlit a nedovedli si to říci. Gene najednou zvolňoval krok, jako by váhal, až se konečně před jednou do leva odbočující chodbou zastavil. Pohlédl dívce do očí a zdálo se mu, že vidí v té nádherné modři nádech smutku. Srdce mu tlouklo, váhal, ale konečně si přece dodal odvahy.

»Promiňte, ale — nemohl bych vás v Praze ještě uvidět? Kdybyste dovolila, rád bych vám byl průvodcem.«

Jiskřička radosti objevila se v očích dívky.

»Ale ano, velice ráda si dám od vás povědět výklad... nezní tak lhostejně a řemeslně jako od placených průvodců,« a dívka se vesele usmála.

Dobrá vůle se sejít byla na obou stranách, ale teď, kde? Grace nevěděla, kde budou bydlet. Gene to rozřešil.

»Myslím, že budete bydlet v některém hotelu na Václavském náměstí nebo blízko ve vnitřním městě, a proto bychom se mohli sejít u Musea, to najdete velmi snadno a každý vám rád poví cestu.«

»Ujednáno.« »Ale kdy?«

»Snad v devět hodin dopoledne, chci toho mnoho vidět a přemýšlejte, co byste mi hezkého ukázal.«

k rukou. — »Na shledanou.«

a shledanou,« a Grace odběhla do restaurace vyhledat otce. —

ne šťastně se usmívaje šel k hochům, kteří ho přivítali s jásotem, ale i výčitkami, kde tak dlouho toulal, že jsou již dávno po obědě. Přisedl k nim a poručil si něco k jídlu. *„Heď abychem zase hledali Ernu« — volal Oldřich Otavský — »šla asi hledat tebe, eviděls ji?«*

„Neviděl.« — Ale vtom již Erna přicházela.

Všichni ještě chvíli poseděli a pak vyrazili dolů k řece se koupat, jen Erna se opozdila a doběhla skupinu až na začátku vesnice...

Studenti, ta veselá bezstarostná chasa, osvěžená chladnou vodou Berounky a do zlatova opálená paprsky slunečními, se vraceli vlakem do Prahy. Výletní vlak se pomalu kolébal od stanice k stanici a studenti si krátili cestu zpěvem, jen dva vůbec nezpívali. Gene hleděl zamyšleně na dozrávající žluté vlny obilí a modrou oblohu, posetou již prvními hvězdičkami, ale jeho myšlenky dlely u dívky, která tak najednou zaujala celou jeho mysl; mysl? — to by bylo špatně řečeno, jakési nevýslovné blaho a zároveň sladká úzkost naplňovala jeho srdce. Jak hezounká byla v těch bílých šatech a širokém florentském kloboučku s modrou stuhou, její oči, hluboké jako studánka křišťálové vody, byly hezčí než azurová modř oblohy a její milý úsměv, ach... na to Gene nemohl ani pomyslit, protože by se rozveselil jako malé dítě a objímal jednoho kamaráda po druhém. Proti němu seděla Erna a lesknoucími se zraky pozorovala změny v rysech Genových. »Takový blázen,« šeptala si, »zamiluje se do takové cukrové panenky, děcka sotva šestnáctiletého, kdo by to na něho řekl, a dokonce rande si dovede vyjednat. Dobře, že jsem vše náhodou vyslechla, ty teprve poznáš Ernu! Z toho mračna nebude déšť.« A zasmála se hlasitě jízlivým smíchem, že vytrhla Gena z jeho snění.

Udiveně na ni pohlédl, ale Erna, která se již opanovala, mu pravila s úsměvem:

»Já jsem tě chtěla jen probudit, sedíš tady jako zamilovaný a ostatní zpívají.«

Slabá červeň vstoupila Genovi do tváře, když odpovídal:

»Promiň, ale zamyslel jsem se trochu a zapomněl, že také patřím celku.« Hoši zpívali

»Hořela lípa, hořela« a Gene s Ernou se připojili.

Před Smíchovským nádražím se studenti rozházeli. Erna jela tramvají, ale Gene šel pěšky. —

V pátek již před devátou hodinou se Gene procházel před museem; byl krásný letní den, zřízenci postříkávali asfalt vodou, socha sv. Václava se leskla v ranním slunci.

Minuty mýjely a Gene marně namáhal zrak, zda někde nespátří štíhlou postavu Grace. Bylo čtvrt na deset, Gene stál smutně podepřen o kamennou podezdívku a hlavou mu kmitaly divné myšlenky.

Nepřišla!

Pomalou kráčel po Václavském náměstí dolů k Můstku, smutně a bez zájmu hleděl na okolí, jež přímo hýřilo životem a radostí.

Jak mohl tušit, že on i mladičká Grace se stali obětí zlomyslnosti a nenávisti pyšné Erny? —

Erna, která tajně vyslechla rozmluvu Gena s Grace, když si umlouvali schůzku u Musea, se schválně zdržela na nádvoří, když již studenti odcházeli, aby se dověděla něco bližšího o dívce.

Štěstí jí přálo, vešla do restaurantu a spatřila, jak od stolu, u kterého seděla hledaná dívka se starším pánem, odešel temně oděný muž, asi sloužící, a vyšel s malým kufříkem. Erna za ním vyklouzla a sledovala ho až k autu, do něhož dal kufřík a zase se vracel.

Erna obešla auto a usmála se na šoféra:

»To jsou nějakí cizinci, že ano?«

»Jsou, Angličané, a ten suchý semafor, jejich sluha, neumí ani česky ani německy, připadá mi jako mumie.«

»A jak jste se s nimi domluvil?«

»Velice snadno, protože dcera toho pána, co je to suché bidlo u něho sluhou, víte, umí dobře česky, ale čert ví, kde se tomu naučila.«

»A kdo jsou ti lidé?«

»Asi nějaký průmyslník, kterému se od samého dělání peněz udělalo zle, že musel do Karlových Varů. Na kufrech mají jména, ale z toho také nebudete moudřejší.«

Erna vyskočila na stupátko a pohlédla dovnitř otevřeného vozu. Na jednom koženém kufříku byla vizitka: Dr. John Howard, London. Záblesk radosti se jí kmitl ve zraku, ale docela lhostejně pokračovala v rozhovoru se šoférem.

»Vy jste přece odtud, a to je vezete zase jen na nádraží?«

»Ne, přímo do Prahy, do hotelu Ambassador.«

»Mají se někteří lidé dobře. Nazdar,« a Erna odběhla.

Takovým způsobem se Erna dověděla více, než Gene, a na tom založila svůj plán. Na druhý den ráno telefonovala z automatu do hotelu Ambassador a žádala miss Howardovou. Když dostala spojení a Grace se ohlásila, mluvila do mikrofónu:

»Váš včerejší průvodce po Karlštejně vám vzkazuje, že zítra nepřijde, protože se smluvil se mnou,« a pověsila sluchátko.

To bylo příčinou, že Gene marně čekal u Musea...

Kdyby byla Erna mlčela, snad by se nikdy nebyl býval dověděl, proč Grace nepřišla, ale ta se jednou nedovedla opanovat a s cynickým smíchem mu řekla, že odřekla jeho jménem schůzku s Grace.

Všechno již během tří let vybledlo, i jeho nenávisť k Erně, jen vzpomínka na zlatovlasou Grace zůstala jasná a žádný jiný dívčí stín na ni nepadl.

»Co asi dělá,« povzdechl si Gene, »bude jí tak asi devatenáct let, snad je již dokonce vdána, kdož ví?«

Gene uschoval klubovní deník a otočil vypínačem elektrického světla.

3. ledna již od šesté hodiny večerní proudily davy lidu jedním směrem. Zimní stadion byl magnetem, který ze všech čtvrtí a ulic milionového města přitahoval k sobě nepřehledné řady aut, přeplněné tramvaje a tisíce temných postav chodců.

Tlupa malých Perifejníků, která čekala již dávno před šestou hodinou před branami a byla první, která vnikla do stadionu, poskakovala v první řadě a držela si chvílemi ručkama, oblečenýma až v trojí rukavice, nosík, který jim v osmistupňovém mrazu působil potíže, jako v létě, když vypili rázem celou láhev sodovky. Jinde než na nos jim zima nebylo, vždyť byli oblečeni jako Eskymáci. Maminky jich nechtěly pustit, ale k hochům se tentokráte přidali tátové a tak mužská přesila prosadila svou a šla na zápas.

Hochy ohromně zajímalo krásně ohraničené a červenými čarami rozdělené hřiště. Frantík by si byl rád na ten led sáhl prstem, zdali je takový, jako u nich na řece. Ti prý tady mají umělý led — umělý led, hm — a nijak mu to nechtělo jít do hlavy.

»Ty jsi janek, Frantíku, cožpak jsi neviděl v létě rozvážet po městě led v takových velikých hranolech?«

»Viděl, Láďo, ale...«

»Cožpak u nás v létě mrzne?«

»No, nemrzne, ale...«

»Ty si asi myslíš, že se takový velký kus jako je tady najednou do té trouby, co v ní ten led pekou, nevejde, vid'?'«

Salva veselého smíchu klučíků následovala.

»To máš tak, ten led tady je jen málo centimetrů silný, pod ním je hladký beton a v tom betonu jsou samé rourky, jedna vedle druhé, a je jich tam mnoho set metrů; někde pod zemí mají stroje, které do těch rourek ženou zimu...«

»Jak to, cožpak se dá do rourek hnát zima?« — přerušil ho Frantík.

»... dej si kus ledu pod čepici a nemluv — tak do těch rourek vhánějí chlazený vzduch a tím se ten beton děsně ochladí, na ten pak stříkají vodu a ta rychle mrzne. Ti zde mohou bruslit i za deště.«

Frantík kýval hlavou, neříkal nic, ale s těmi rourkami se mu to nijak nechtělo líbit. Reproduktoři zahráli »Hockey Fox« a za nadšeného potlesku diváků vběhli hráči G & S do hřiště; hned za nimi mužstvo HCP a tu se potlesk proměnil v orkán.

Soudce zapískal a zároveň hodil puk mezi připravené hole hráčů, které v nastalém tichu hlučně o sebe narazily.

Hort se zmocnil puku, projel a střelil — vedle. Pepa vede puk, Rolf se přidává — Gene s Jiřím zůstávají takticky v obraně.

Bratři kombinují, unikají útoku, ale obrana bere Rolfa lehce »do lisu«, soudce přehlíží, ale puk je ztracen. Útok G & S se rozjíždí, ale Lojza zastavuje De Bruyna, a protože Gene s Jiřím jsou pozadu, útočí sám — Reche s námahou chytá. Marcoul přihrává puk svému útoku, ale hra je rozháraná. V 7. minutě útok HCP, ale Lojza nezachycuje přihraný mu puk a už je útok G & S u Karlovy branky. Rolf se prudce sráží s Jacquesem, oba padají a pohotový De Bruyn střílí Karlovi marně se mu vrhajícímu pod nohy, první branku.

1:0 pro G & S!

Diváci hlučně aklamují a čekají, co podnikne HCP. Perifejci útočí krásnou kombinací a každou příležitost ke střelbě plně využívají. Reche má plné ruce práce. V 10. minutě střílí Lojza goal, který neuznán pro offside. Jiří byl o zlomek vteřiny dříve za čarou třetinky než puk. Po provedení bully a zastavení útoku soupeře projíždí Gene celým kluzištěm, těsně před obránci přihrává Jiřímu, jehož tvrdá rána končí v brance.

1:1, vyrovnáno!

Obecenstvo bouří pochvalou. Poslední čtyři minuty do konce třetinky je boj vyrovnán. Nikomu se nedaří strhnouti vedení na sebe. Hlas sirény posílá hráče na krátký odpočinek.

Hned od začátku druhé třetinky nasadily obě strany ostré tempo. V 5. minutě byl obránce Marcoul soudcem napomenut pro opětovné držení Jiřího. Puk byl vhozen a hra pokračovala.

V další minutě byli Jacques s Rolfem vyloučení na jednu minutu. Diváci nevěděli oč šlo, prostě Rolf tlačil tělem útočícího Jacquesa od branky do rohu hřiště; tam oba porazili mantinely . . . soudce v tom asi viděl více, a protože hra se skutečně přiostrhovala, trestal hned s počátku.

Jiří přešel do obrany a Gene s Lojzou začali útočit.

Při jednom náhlém výpadu Gene prudce střelil, Reche mohl puk jen těžce vyrazit a tak dojíždějící Lojza lehce vrací ze dvou kroků puk do sítě.

HCP vede 2:1!

Po provedení bully se vracejí oba vyloučení hráči do hřiště. Jacques se hned ujímá puku, projíždí, střílí, ale Karel chytá jednou rukou puk do obrovské své rukavice, odhazuje ho do prava, kam si pro puk přijel Jiří. HCP se rozjíždí, dostává se bezvadnou kombinací k soupeřově brance, ale Genova rána jde těsně přes branku do ochranné sítě. Útoky se bleskurychle střídají, a obě obrany mají plno práce. Zkušenost hráčů G & S vyváží Perifejci nadšenou hrou a vtipným krytím útočících soupeřů, lepší tělesnou zdatnost překonávají skvělou kombinací.

Ve 13. minutě Gene útočí, proplétá se s pukem mezi soupeři, jako by ho měl k holi přilepený. Oklamáním několika hráčů ocitá se sám před brankářem. Reche se mu bleskurychle vrhá k nohám, obětavě, ale marně. Gene nestřelil, nýbrž rychlým pohybem těla strhl brusle, těsně před ležícím Rechem, v malém obloučku doleva a lehce vsunul puk do prázdné branky. To vše bylo dílem zlomku vteřiny.

3:1 pro HCP.

Jásot diváků se rozléhá stadionem k černému nebi, na němž se stříbrně třpytí hvězdičky . . . konec druhé třetinky.

Poslední část hry začal G & S ofensivou. Hra se stávala tvrdou, až ostrou.

V 6. minutě Jiří, při srážce s Hortem, padl tak prudce na záda, že zůstal na ledě ležet. Všichni hráči HCP, Karla nevyjímaje, se sjeli k Jiřímu, který jsa Genem podporován, zvolna se zvedl. Odvedli ho z hřiště, kde se ho hned ujal táta Palouš a lékař.

Za Jiřího nastoupil Vašek a hrálo se dále. Vašek trpěl trémou a nic se mu nechtělo dařit a tak ho Hort lehce obcházel a celý útok G & S byl nyní ve výhodě. Pepa s Rolfem nezůstali útočícím soupeřům nic dlužni, lovili puky v posledním okamžiku s holí soupeřů a posílali je hned zase svým útočníkům. Karel byl chvílemi přímo bombardován střelami,

ale chytil klidně, přesto se mužstvu G & S podařilo ošemetnou ranou Hortovou snížit náskok Perifejců na 3:2.

To bylo v 9. minutě. Nyní myslel kdekdo, že G & S vyrovná. Ten se však dal úspěchem strhnouti k neopatrné hře, chtěl za každou cenu vyrovnat a proto útočil o čtyřech hráčích. Mělo se to vymstít. Rolf zastavil v 11. minutě prudký, hromadný útok G & S, rychle přihrál puk vracejícímu se Genovi, ten se rozlétl po ledě, zatáčkou, při níž se divákům zdálo, že se již sesmekne, zbavil se Marcoula a přihrál puk Vaškovi, který ho nezklamal. Vašek byl výtečný střelec a tak puk volně přihraný nemohl zkazit, naopak prudce zazvonil o zadní stěnu branky. Goal!

4:2 vyhrávají HCP.

Jiří, jenž nebyl vlastně zraněn, jen prudkým pádem na led se mu zarazil na chvíli dech, se chtěl opět vrátit na hřiště, ale dokud hra není pro chybu přerušena, není to dovoleno. Náhradník Vašek »náhodou« vyhodil puk přes mantinel a opustil hřiště, když pro tento čin soudce přerušil hru. Bully a hra pokračovala.

Také poslední minuty patřily Perifejcům přes zoufalou snahu G & S zlepšit situaci. Soudce odpískal konec zápasu a obě mužstva se sjela uprostřed hřiště. Tentokrát G & S hráči neutekli, ale docela přátelsky blahopřáli vítězným soupeřům.

Za nepopsatelného jásotu diváků předal Dr. Monzen Genovi pohár. Gene děkoval... »Vaší myšlenka, Dr. Monzene, a štěstí, že los padl právě na nás, vděčíme za dnešní úspěch. Na památku dnešního dne si dovoluujeme předati vlajku našich barev kapitánu Golf and Shating Clubu. Tato vlajka má být malým důkazem vděčnosti nepatrných hochů, kterým G & S klub jaksi nepřímo dopomohl k uskutečnění jejich dávného snu.« Gene vzal tátou Paloušem již připravenou hedvábně černou vlajku s blankytně modrým vyšíváním a podal ji kapitánu Jacquesovi, který ho objal.

Dr. Monzen odcházel s tátou Paloušem, kterého si vedl pod paží.

»Tak co, starý brachu, ty prý jsi z těch hochů udělal takové fenomény.«

»Ba ne, ti již toho uměli, že jsem žasnul; jen trochu taktiky jsem jim vlil do hlavy a naučil správné kombinaci.«

»A to jsi je nemohl vzít k nám?«

»Ti by nešli, chtěli mít jen svůj vlastní klub a drží spolu jako nejlepší bratři. A pak, ti se penězi nikdy nedají zlákat, jsou ryzí a nadšení amatéři. A snad právě ten zatvrdlý amaterismus je jejich nejsilnější zbraní.«

Dr. Monzen jen mlčky přikývl.

(Pokračování.)

Ernest Mach

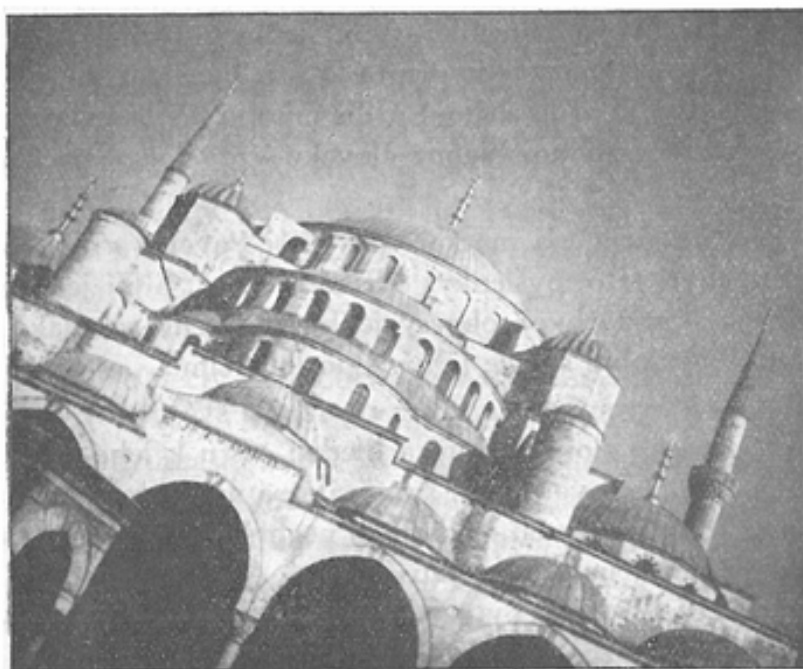
MINULÉ

Rozbitý modré vázy pláče
naplněné oblohou
Škoda že vidiny mým oknem
více nepřijdou

Škoda že v kolejích tramvaje
mateřídouška neroste
Sluneční paprsek nepronik
tmou noci naprosté

A na dně věcí duše vrostlá
modlitbou prohlíží
Jen láska, láska nebytná
mé ruce obtíží

Proč vyzvánět na poplach
ať ohně žhnou
Škoda že vidiny mým oknem
více nepřijdou

JUC. Stanislav Trmal: Ze zájezdu České Ligy Akademické do Istanbulu

Smutek bez matky

Pavel sedí v probuzené trávě a zbožně naslouchá sametovému hlasu Jany, jež mu vypravuje o svém dětství. Drží ji za ruku a myslí si, že bude brzy stár. Kdyby to vyslovil trochu nahlas, Jana by se mu vysmála. Ale Pavel je mladý člověk a každý mladý člověk má občas chvíle, kdy si myslí, že bude brzy stár. Je v tom trochu pýchy: počkejte chvíli a uvidíte, čím jsem! Ale on sám první nepočká. Neboť mladý člověk nikdy nečeká. Snad proto, že nechce být starým . . . Jana má věrné oči, jejichž světlo je neviditelně utkáno z nejjemnější příze novorozeného jara, a krvácející, lahodný hlas. Když vypravuje, všechno, co jest kolem, zatajuje dech a poslouchá celým tělem. Tráva. Stromy. Vzduch. Oblaka. I dálky. Dálky především, protože Jana většinou mluví jen s nimi a k nim. Její slova jsou z této země, ale jsou nepřítomna. Proto voní tak cizokrajně a proto je v nich tolik jasu. Kvete v nich láska, a láska je vždycky nepřítomna: voní cizokrajně a koupá se v jasu. Kdykoliv je Pavlovi smutno (a tomuto dospělému chlapci je vždy smutno, je-li ponechán sám sobě), poprosí Janu, aby vypravovala. Nezáleží na slovech a na jejich letu, ale záleží na hlasu, na jeho lásce, na jeho teple, na jeho vroucnosti. Jana vypravuje a nebe je s ní. Pavel se jí dívá na ústa (která se otevírají pomalu a zlehounce jako mušle), jako by z nich chtěl již napřed uhodnouti, co se z nich narodí. A zářící prostor, jenž je obklopuje a jehož sousta tito dva hladově polykají, nadzdvihuje jeho cudnou uzavřenost. Sedí v trávě, rozvoněné životem a rozdováděné sluncem, a nemůže pochopiti, proč má tak daleko k vlastnímu srdci. Obkresluje si Janin profil zvědavými zornicemi a při tom si opakuje, jak asi je šťastna. Její rodiče mají peníze, dobré jméno a vůli k životu. Jana od nich dědí všechno s velikou samozřejmostí. Majetek, jméno i sílu. Pomáhají jí. Vedou ji. Kolísá mezi otcem a matkou. Oba ji zachycují, kdykoliv klopýtá. Jana patří k lidem, o nichž se říká, že se dovedli narodit. Proto má jistotu pohybu, upřímnost smíchu a odvalu vypravovat. Pavel však musí mlčet a je mu dopřáno jenom naslouchat. Jak dlouho? Protože je sám. Daleko od domova, odkázán jen na své plaché oči a slabé ruce. Otec mu zemřel, když mu bylo šest roků. Tuberkulosní krejčí, studený, mrzutý, věčně pokašlávající, nezanechal svému jedinému dítěti na památku ani své pevnější podoby. Jak by je byl mohl tedy připravit pro život, když mu sám podlehl? Pavlovi zůstala jenom matka. To je příliš málo a příliš mnoho. Příliš málo pro bolest a příliš mnoho pro lásku. Ale to je všechno. Neboť člověku vždycky postačí, má-li komu složit unavenou hlavu do klína.

»Proč tu není má matka?« myslí si Pavel a v té chvíli již zapomíná na Janu. Jakmile se zachytí této myšlenky, odřiká se Jany. Slyší jen její hlas jako ozvěnu z dálky a před očima se mu chvějí obrysy jejího zdravého těla jako vlající šáteček. — Na shledanou, Jano! Nezlobte se, ale já už neposlouchám . . .

Pavel si vzpomíná, že včera dostal od své matky dopis. Má jej v kapse kabátu a zdá se mu, že jeho slova ožívají a hledají cestu k jeho srdci. — Už vás nemohu zadržet, malí hlodavci! Jste ve mně a prodíráte se mnou, připomínajíce odkvetlou máminu píseň, jež mne kdysi uspávala. I kdybych nechtěl, musím vám ustoupit s cesty, vzpomínky! — Ale jak to tam jenom bylo napsáno? — A Pavel shledává ve své proděravělé paměti starostlivé věty předražené bytosti, písmenka nesourodé stavby, načrtnutá unavenou rukou, jejíž prsty jsou rozpíchány jehlou. (Neboť Pavlova matka uzavřela smlouvu s životem a aby nehladověla, musí dnem i nocí šítí prádlo do konfekce.) Pavel pomalu slabikuje ve své paměti: »Mám teď o tebe pořád strach. Jsi daleko a nevím, zůstaneš-li stále mým dítětem.

Chtěl jsi na vysokou školu a nebránila jsem ti. Kdybys však zapomněl na své povinnosti, nevydržela bych toho. Nevidím tě a pořád si myslím, že jsi se změnil. Myslím, že mne teď už nemáš tak rád a je mi toho líto.« Pavel si stále znovu a znovu opakuje tato slova a mimoděk ožívuje jimi matčinu tvář. Vidí, jak se nad ním sklání, vidí její veliké, tázavé, ustrašené oči, a blažené teplo probíhá mu tělem. Je to už dávno? Byl tehdy nemocen, velmi nemocen, a jeho horečkou vytřeštěné oči klečely před maličkým, barevným obrázkem Panny Marie, jež matka sama zavěsila nad Pavlovou dětskou postelí. Matka bděla u něho po celou noc a dotýkajíc se hřbetem svých laskavých dlaní a pak konečky prstů jeho horkých tváří, vkládala do nich úsměv naděje: »Neboj se, můj maličký, to přejde a bude zase dobře. Uvidíš, že bude zase dobře.« A protože to řekla matka, musilo být dobře. — Och, maminčiny ruce, ty smutné, neodpočínuté, věčně spěchavé ruce — to nejsou ruce člověka! To nejsou takové ruce, jaké mám já anebo ty, člověče, který jdeš právě kolem a směješ se do slunce hrubým smíchem! Ale to jsou ruce anděla, který k nám sestupuje s nebe pro naši bolest. — Člověk vzpomíná na své dětství. Ale jeho dětství a jeho matka jest jedno a totéž. A člověk je zase v tom, protože smutek bez matky doluje v jeho srdci, jež se podobá ztraceným karavanám, hledajícím marně zelenou oasu uprostřed pouště. A člověk usedá na ztrouchnivělém obrubí staré studny — zatím co ticho vyřukává na klavíru samoty odkvetlou máminu píseň — a uspán její rozmarýnovou melodií, zaposlouchává se do baladického praskotu vyschlého sena na temně horké půdě rodného stavení. A tak to v sobě všechno nese, ať jde kamkoliv a ať se modlí jakoukoliv řečí. Svě dětství v blankytném povijanu maminčiny lásky. Svě první klukoviny, první pokusy v hvízdání ústy, první výstup na sousedovu jabloň. Dráždivost zelených luk a hlubokost lesa. První polibek slunce. A první pláč nad střepinami rozbitých snů. A člověk se vydává na pout k rozvalinám starého hradu, a tam se opíjí dotyky zrezavělých klíčů, skřipotem propadlých vrat, vůní staletých lip — kde jsou uvězněny zářící, studánkovité, nebeské oči, a ten, který putuje, se jim uctivě klaní a za každým ukloněním bázně šeptá: jak vás ctím, oči! Jak vás zrcadlím v sobě, oči! Jak vás miluji, oči! — Neboť nemáme nikdy dosti slov, abychom uctili krásu; abychom uctili své dětství, abychom uctili svou matku. — Pavel vidí konečně svou matku, když se s ní naposled loučil. Opírala se těžce o skříň, jež se stále otvírala, protože byla přeplněna drobnostmi po otci, a očima objímala, přitahovala, takřka hltala celou jeho postavu. Jako by si ho chtěla zapamatovat, svého velkého hochy, aby poznala, jaký odchází a jaký se k ní vrátí. Pavel ví, že by na něm poznala všechno, i tu nejmenší změnu, i tu nejnepatrnější ztrátu. Všimla si hned špatně přišitého knoflíku, když si to musil někdy sám udělat. Jak by si tedy nevšimla špatně ušité duše? A jako se styděl za ten křivě přišitý knoflík na svrchníku, tak by se musil stydět i za svou duši, když by se jí zpronevěřil.

Pavel si nikdy neporozumí se svými kolegy. Vidí se s nimi na přednáškách i v koleji, ale je mezi nimi propast. Orazítkovali ho jako pecivála, blouznivce našich hor, prostáčka, jemuž stačí, aby spolkl dva petrklíče a má v ústech vůni celé kvetoucí zahrady. A když jej jeden z těch, kteří s ním studovali již na gymnasiu, viděl jít s Janou (s kterou se Pavel spřátelil nejen proto, že studovala na filosofické fakultě jako on, ale hlavně proto, že měla stejné sny, stejné touhy, stejné lásky, i když nikdy nepocítila bídy), nemohl si odpustit, aby se ho při večeři v koleji nezeptal: »Poslouchej, nepíšeš básně?« Pavel byl udiven: »Ne, proč se ptáš?« — »No, protože když jdeš s holkou, jsi vyjevený jako nějaký surrealista na pekáči.« Okolní publikum se kolektivně rozchechtalo, ale Pavel se zdvihl a odešel. Ne, nikdy si neporozumí s touto generací smíchu, která si udělala z života blahoslavenou kocovinu. Bůh je jim příliš daleko, proto není. Odstavili ho do kouta

a nemají ani za mák chuti počítat s jeho spojenectvím. K čemu? K téhle psině, již staří papírkové říkali »život« a na niž upachtění básníři sentimentálně rýmovali à la: »Život mně bolí — tříská mne holí — básník si hrdlo — kořalkou smolí«? Neboť našinec smolí všechno — život, hrdlo i rýmy . . .

Ale v Pavlovi myslí vše docela jinak. — I kdyby Boha nebylo, je má matka. Jest její utrpení. Její odříkání. Její očekávání. A právě proto, že ona je, je se mnou i Bůh. A dívá se na mne. Ba ne, těmhle očím nelze nikdy uniknout. Jdou za námi až na konec světa. Ty oči dobře vědí, že nejsem silný. Nesu v sobě člověka vášně a touhy a vím, jak je hladový. Už dávno byl by mne snědl. Nesu v sobě ubohé, maličké, zvířátkovité srdce, které se nechce v ničem uskrovnit a které si nikdy není dosti vědomo žádostí vlastního těla, jež si přeje být obnaženo v lůně orosené trávy a býti políbena tou, která se dosud nenarodila. Ale má matka! — A v Pavlovi se kdesi hluboko rodí slzy. Je docela něco jiného studovat a něco jiného je utrácet čas všude, kde se utratit dá. Podle toho, milujeme-li svou matku či ne. Je to pravda: člověk potřebuje svou matku až do své smrti. Ztratí-li ji, teprve tehdy se narodí na svět; předtím ještě pořád žil v lůně matky . . .

Bože, kde je Pavel? Jana se zlobí: »Jste vy ale nevděčník, Pavle! Vždyť vy vůbec neposloucháte? A pak chcete, abych vám vypravovala.« Teprve teď si Pavel trošinku uvědomuje, že sedí vedle Jany, že mu Jana vypravuje sametovým hlasem o tom, jak bývala rozpustilá jako docela malá holčička, a že kolem nich voní tráva a lidé tohoto dne se usmívají. Zastřenou tvář zahanbeně se obrací k Janě a jako by umíral, táže se přímo jejího srdce: »Pocítila už jste někdy, Jano, smutek bez matky?« Teď už Jana ví, kde je Pavel. (Nemusí se jí dlouho prozrazovat tento chlapec.) Sedá na bobek a přemýšlí. »Hm, někdy, ale jenom maličko, když maminka odjela k babičce. To jsem vždy plakala a proto také jsem neměla babičku ráda. Říkala jsem, že mi bere maminku.« — »Říkáte maličko, a to je tak, jako byste řekla: to vůbec nebolelo. To je hrozná věc, Jano, vědět, že daleko od nás žije někdo, kdo nás sleduje, kdo se za nás modlí, kdo pro nás trpí, a my ho nemůžeme stisknout v náručí, tohoto drahého a nutného člověka, a vykřiknout: ma-min-ko! Vy nikdy, Jano, nepochopíte smutek bez matky, protože jste se narodila na jiné planetě. Vědět, že matka jest hvězdou, kolem níž musíme kroužit, abychom ssáli světlo z jejího světla, a celá naše sluneční soustava závisí na této jediné stálici lásky a dobra; vědět, že matka jest mateřský strom, z něhož pučí naše ratolesti a bez něhož nemohou kvést; vědět, že matka jest lesní pramének, k němuž žíznící laňky našeho srdce chodí pít útěchu a naději každého jitra, každého večera i každé hodiny — vědět tohle všechno a při tom nemít matky ve své blízkosti, na dosah ruky tak, že ji nelze ani zavolat, ani k ní doběhnout — to je takový smutek, jako by smrt vstoupila do domu.« Jana hledá úporně nějaké potěšující slovo, kterým by zaplašila Pavlův nenadálý stesk. Ale Pavel má dnes výřečný den a Jana už ho slyší znovu mluvit: »Včera jsem pozoroval maličkého kosa v koutku kolejší zahrádky. Krčil se v strachu a v úzkosti a bolestně pískal, dokud k němu nepřiletěla jeho maminka. Nedovedete si představit, jak se třepetal radostí a jak otevíral zobáček, když u něho stará byla. A vidíte, já mohu volat nejsilnějším hlasem a má matka ke mně nepřijde, protože nemůže. Nepřijde, a já jsem slabší než ten ptáček a sám sebe se bojím. Řekněte mi, Jano, proč jsem se narodil s těma svýma podivně překreslujícíma očima a proč jsem se narodil tak pozdě? A proč se bojím, jsem-li ponechán sám sobě?« Janě je líto Pavlova srdce. Kdyby si je mohla vzít do dlaní, pohoupala by je, zazpívala by mu, pofoukala by bebé a bylo by dobře. Vždyť přece vidí, jak se to pískle zmítá a s jakou směšnou namáhavostí se učí létat. Proč je stvořeno tak slabé, jako by bylo utkáno z pavučin? Jana neví odpověď

a neví, jak by potěšila toto srdce. Srdce člověka. Pavel k ní sune hlavu a najednou j. vdechuje přímo do tváře, dotýká se ústy jejích očí: »Měl bych vás, Jano, ještě radši, kdybych vám mohl říci: maminko!«

Jana je zmatena. Vstává. Kleká do trávy za Pavlovými zády a tráva ji šimrá na kolenu. »Ju, Pavle, vy jste dítě!« A teď už ani neví, co se s ní děje; bez váhání bere do svých nezkušených dlaní Pavlovu těžkou, neučesanou hlavu a třesoucími se prsty hladí mu vlasy, ústa, oči, tvář. A líbajíc ho na uši, šeptá mu s mateřskou umíněností: »Ma-lič-ký!« Staří manželé, kteří se nedaleko vyhřívají na lavičce, se k nim obracejí a myslí si, že tenhle park Pán Bůh stvořil pro mladé lidi. Kulhavý flašinetář u cestičky nasazuje novou písničku. Země oddechuje. Země poslouchá. Jana se směje. Opodál hopkuje veverka. A Pavel poznává, že v každé ženě je něco matky, která jediné dovede pohladiti naši titěrnou, chudoučkou, dětskou bolest.

Vít Lovan.

Prázdninové tábory katol. studentstva

S t u d e n t k y. Z exercicií, pořádaných SSSd. Brno za vedení prof. Dom. Pecky nejprve v Rajhradě, pak v Předklášteří, vznikly prázdninové tábory. V roce 1935 v prvním roce činnosti MSS. rozděluje se tábor v Předklášteří na dva: pro studentky nižších a vyšších tříd. Prvý konal se na Žernůvce, druhý v Předklášteří.

R o k 1936. Hledají se nová místa pro tábory; ovšem že se našla za přispění prof. P. A. Glose, P. dr. Habáně a p. prof. Dom. Pecky. Prázdniny zahajujeme třemi tábory s 80 účastnicemi.

Tábor katolických akademiček u Pelhřimova.

K ř e m e š n í k: Pěči p. dr. Tatzauera upravena a laskavostí Matice křemešnické propůjčena škola u starobylého křemešnického kostelíka. Tábor zahájen 1. července a skončil 21. července. Duchovní vedení: P. dr. Tatzauer, dr. Habán, který vedl třídní exercicie, P. dr. S. Brait, prof. Dom. Pecka. Konference o moderní franc. literatuře vedl prof. Vrla a o hospodářské autarkii dr. St. Berounský. **S v. K o p e č e k.** Exerciciemi prof. Dom. Pecky zahájen tábor pro studentky IV.—VIII. tř. V duchovním vedení se vystřídali: P. dr. S. Brait, který měl několik přednášek o církvi, dr. R. Dacík s přednáškami o lidském skutku, P. Rafael. O první pomoci referovala pí dr. Müllerová-Daňková, o tisku redaktor Řezníček.

C h o r y ň: Tábor našich nejmenších zahájen odlišně od prvních dvou až 10. července. Duchovním vůdcem a opravdovým otcem celého tábora, usídleného v klášteře ct. sester sv. Kříže, byl P. A. Glos, profesor z Hranic. Jako vedoucí účastnily se kol. M. Radová, D. Strnadová a D. Švehlíková. **S t u d e n t i.** Na pracovní konferenci v Litovli roku 1935 rozhodla se MSS. pro první tábor katol. stud. J. E. dr.

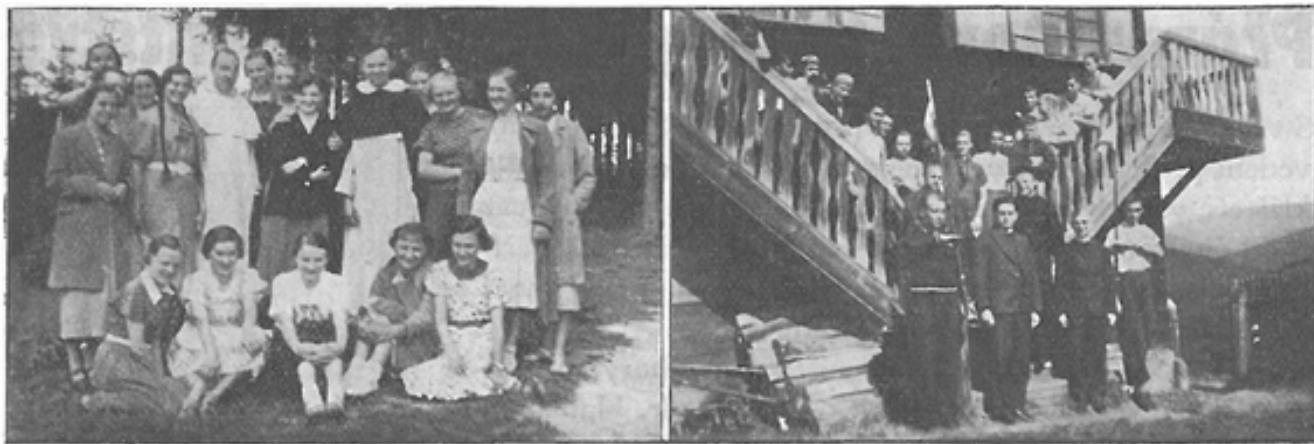

Prečan propůjčil Schwaigrovu vilu pod sv. Hostýnem, a tábor se 17 účastníky byl zahájen.

R. 1936. 1. července otevírá se nový tábor, v pořadí druhý, za duchovního vedení P. Poula. Přihlášek je tolik, že již v červnu jedná se o přístavbu. V červenci se provádí, buduje se nová chata pro 12 účastníků. Denní konference vedl prof. Šráček z Holešova na téma: Moderní poesie, dále prof. Jech o Ot. Březinovi.

27. července zahajuje se třetí tábor katol. stud. za vedení prof. dr. Bureše z Kroměříže, který vlastně vedl všechna jednání s budováním Schwaigrovky. V konferencích pokračoval prof. Jech o Ot. Březinovi a prof. Vrla o francouzské literatuře.

Kristus a církev

Letos chci probrati v Jitře jednu z ústředních otázek církve. O církev, totiž o nesprávný a nepřesný pojem církve stále klopýtá český člověk. Průměrný český člověk vidí v církvi zájmovou společnost kněží, kteří sdružili lidi, aby je ovládali svátostmi, předpisy a jinými zřízeními. Anebo vidí v církvi skupení lidí stejného vyznání, které má za úkol toto vyznání hájiti a rozšiřovati. Tak se vidí v církvi jenom skoro nějaký spolek, ze kterého se dá docela snadno vystupovati a do něho vstupovati; anebo se vidí v církvi jakési sdružení vysokých církevních římských hodnostářů, kteří jí vládou, jako by jim patřila a kteří mají docela jiné, postranní cíle, to jest pozemské ovládnutí celého světa.

Tak, když se chce český človíček pomstíti knězi, faráři, katechetovi anebo Římu, vystoupí z církve. Jako by byla nějakým spolkem. Tak z ní vystupuje, jako vystupuje ze svých střeleckých, šachistických, okrašlovacích a jiných důležitých spolků.

Proto většina katolíků nepochopila volání Pia XI. o Katolické akci. Proto je zvláště o ní tolik zmatených pojmů. Papež jen chtěl připomenouti laikům, že církev neznamena jen kněze, že církev tvoří i laici a že proto i oni mají za ni spoluodpovědnost, že i oni jsou povinni její učení, její život, její působnost přelíti všude tam, kde žijí, do svých rodin, do svých povolání, na všechna místa, neboť církev je něco více než jenom pouhý spolek. Církev je také více než jenom pouhá vnější společnost, která povstala snad sama sebou z těch, kteří se přiklonili ke Kristu, aby snáze uhájili si společné přesvědčení.

Tedy nejprve, Kristus chtěl založiti církev. Nechtěl jenom hlásati království Boží, jen

duchovně shromáždit lidi. Neboť Kristus shromáždí své věřící tak, že se tomu dá porozumět pouze o pevně stanovené náboženské obci. Když praví k Petrovi, že na něm založí jako na skále svou církev, již tím naznačuje, že jeho 'společnost bude viditelná, když bude na skále a na viditelném člověku postavená. A dále tu Kristus užívá o své společnosti slova církev, to jest téhož slova, kterého se užívalo o současné náboženské obci židovské. Tomuto slovu se rozumělo jakožto pevně stmelené, zorganizované, vnější a viditelné náboženské společnosti.

A této společnosti dal takové zřízení, které má skutečně viditelná společnost. Totiž viditelným způsobem, křtem, děje se přijímání do této společnosti. Viditelným způsobem předá Kristus moc svou apoštolům a posílá je, viditelné lidi viditelným způsobem, aby tuto moc dále uplatňovali. Své milosti Kristus upjal v této své církvi, v tomto svém království, na viditelná znamení, takže tuto svou společnost vybavil autoritou, a to vysokou a závaznou, takže kdo ji slyší, Krista samého poslouchá a naopak.

Skutečná, viditelná, prokazovaná láska jest rozlišujícím znamením této společnosti. Tak to pochopili apoštolové, kteří ihned jako prvou povinnost nové církve uskutečňovali účinnou lásku a pomoc chudým věřícím, a to tak, že ustanovili docela nový úřad přísluhy chudým v církvi.

Církev Kristova bude se rozrůstat viditelným způsobem jako zrno hořčičné, jako kvas. Bude pronásledována. Bude tvořiti tak dokonale samostatnou skupinu, že bude i vyvržena ze židovské synagogy, že bude pomlouvána, pronásledována. Věřící budou tak dokonale spojeni, že se bude k nim moci Petr obracet jako ke skupině a utvrzovati svých bratrů. Církev jeho má býti domem na skále, tedy něčím opravdu velmi viditelným. Věřící budou tvořiti stádečko, které Kristus nikdy neopustí.

Apoštolové žili nejbližší Kristu a proto na nich především záleží, kde je duch Kristův, a když oni svým způsobem jednání takto pochopili tato slova a tyto výroky Kristovy, které jsme uvedli, jest jasné, že i my můžeme z nich vyvozovati, že Kristus opravdu chtěl založiti viditelnou církev, že jeho církev neměla býti jenom jakýmsi neviditelným duchovním shromážděním těch, které on vykoupil, protože by pak Kristus nebyl vybavoval svou společnost, své království tak dalekosáhlými, viditelnými prostředky. Ostatně Kristus i zde ukazuje, že je Bohem, který ve své moudrosti bere člověka tak, jak je, totiž, že člověk potřebuje i k nejduchovnějším věcem se dostat přes prostředky lidem úměrné, tedy viditelné, tedy i zde docela podle naší přirozenosti jednal Kristus, podle naší přirozenosti, která se hledí sdružit v každé společné velké myšlence. Tím spíše, že se tu nejednalo jenom o pouhou myšlenku, jak ukáží v příštím článku, nýbrž o spojení ve společném životě, který tvoří podklad této společnosti církve, která jest naplněna svatým společenstvím života dítek Božích z Ježíše Krista.

Dr. Silv. M. Brait O. P.

Irka **S BONEM**

Zítra již odjíždím do pohádky,
kde teče veselé víno
do písku hodin a výhně života.
S Bohem vy všichni, kteří utíkáte na křižovatky,
na pohřeb mé budoucnosti přijdete příliš brzy,
poněvadž se teprve narodila jak děcko,
které zapomnělo na pláč pro hračku radosti.
Nebude plakat, ani snad smát se,
bude jen zpívat v naději vašich usmání,
odběhne z hladiny světa přes devět pahorků,
neboť již zítra odjedu do pohádky
a snad se nevrátím.

Na výšinách

Je v dnešním světě tolik shánky po rekordech, siláckých výkonech na žíněnkách, náradí, ve vodě i ve vzduchu, na závodních drahách. Výkony těla, těla. Jako by se zapomnělo na duši. Na rekordy ducha, oběti, heroismu.

Díváš se s výšin. Tady to cítíš, že Bůh stvořil člověka k obrazu svému. A tam hluboko dole v nížinách vrou stadiony nepřičetným zápalen nad vzpíráním nejtěžších břemen, nad udílením těžkých ran do obličeje . . . Ale kolik z těchto siláků těla a zblázněných fanoušků dovede poručiti své duši, svému srdci a svědomí? Jaký to výmluvný kontrast. Na jedné straně bída ducha, odhozený štít víry — na druhé spojené úsilí o zdatnost těla, triumf hmoty bez ducha. Rozvrácená Evropa zříká se Boha a na jeho místo staví tělo. Školí své ďábly rychlosti, tělesné zdatnosti. Pro co? Pro nové války z opilosti těla. Pro triumf hmotářské ideologie. Darwin je posedá. Silnější musí zvítězit. Tak tě to učí všechny stadiony světa. To je tvá hmotářská násobilka.

Ale zde na výšinách hor klaníš se zázraku víry. Nejenom uznáváš a cítíš Stvořitele hor, moří, země a člověka, ještě víc, miluješ dobrotu, laskavost a milosrdenství Toho, který s výšin též musí patřit na ten mumraj lidských těl, zapírajících duši a Stvořitele. Jak nevystihlé tajemství!

A náhle pocítíš touhu vrátit se silný vírou a zažehnout světla v nížinách, zažehnout plamen víry živé. Nechceš a nemůžeš zůstatí lhostejný k bídě tolika duší. Chápeš, že apoštolát je tvou pochodní. Chápeš, že nebudeš spasen, nezachrániš-li ty, kteří nevědí, co činí. Vrátiš se s hor, abys nasytil vysílené kulturou těla. Abys jim vrátil úctu k duši a lásku k Bohu. Vrátiš jim jediné zdraví lidstva: Kristovu pravdu o milování Boha nade všechno. Proti současnému geocentrismu a homocentrismu zdvihneš prapor orientace kristostředné.

Žhne horské slunce. I víra tvoje žhne. Ať v ní oslepne tvůj zrak, aby viděl dosud neviděné, aby cítil dosud jen tušené blaženství života z víry.

Tak podobně zachvívala se naše srdce, když jsme prožívali čtyři dny tábora katolických akademiků pobežkydského kraje na Gruni, ve výši 900 m. Od 23. do 26. července trval náš tábor, na který nezapomínáme. V nebývalé sluneční pohodě zdálo se nám, jako bychom začínali nejslunnější okamžiky svého života. Ve společenství stejně smýšlejících duší, jaká to pohoda ducha. Začínáš den účastí na mši svaté v horském kostelíčku, nasloucháš pak napjatě referátům

zkušených lodivodů duší, užíváš slunce, vody, her a vycházek po horách, abys po táborovém ohni pod překrásnou klenbou oblohy, rozkvetlé miliony hvězd, vyznával Credo a Otče náš jako svou večerní modlitbu, ukončenou zpěvem za duše v očištění. Kolik to podmanivých dojmů z radosti, že věříš.

Těch 37 účastníků nebude těch zářivých chvil litovati.

Zahájení tábora bylo hned po příchodu na Gruň, po dvouhodinném stoupání z horské stanice Šance-Řečice. Před chatou »U švarné Hanky«, kde bylo ubytování akademiků,

zahájil tábor autor krásné myšlenky našeho tábora a duše celého podniku dp. dr. Jan Strakoš, po jehož úvodním slovu byly vztyčeny na stožáry vlajka papežská a státní za zpěvu chorálu svatováclavského. Jistě po prvé vlály tyto dvě vlajky jako symbol našeho náboženského a státního smýšlení — zde na bezkydských výšinách. V dalších dnech byly předneseny referáty univ. prof. dr. Jos. Vašici (Poučení z baroka), dr. Jana Strakoše (Na výšinách čili duch apoštolátu), redaktora Neděle P. Schikory (Katolický akademik a problémy dnešní doby) a spisovatele Jana Čepa, jehož přednášku (Vyznání spisovatele katolíka) přečetl dr. Strakoš. Vážná jejich slova vrývala se hluboko do našich duší a volný prostor přírodního panoramatu připomínal nám velmi naléhavě, že chtějí býti zanesena co nejdále a nejlouběji. Večer rozléhaly se z Gruně po bezkydských výšinách naše lidové písně a dpp. dr. Vašica, dr. Strakoš a redaktor P. Schikora se spokojeně usmívali. První nad krásou našeho mládí, druhý nad krásným vykonaným dílem, třetí nad krásným poměrem vyrovnaných našich duší k Bohu. Slavnostní bylo zakončení tábora ve Frýdlantě pod Ondřejníkem, kde byla akademie Pěveckého sdružení Matice cyrilometodějské z Místku. Vedle dr. Strakoše promluvil dr. Vašica o cyrilometodějské myšlence jako vůdčí ideji katolických akademiků. Výkony Pěveckého sdružení MCM. za řízení sbormistra prof. Jos. Strakoše byly obecně nadšeně a srdečně přijaty.

Jiří Půda.

Studentské snímky

To je ta historie...

Bylo to léta Páně 1936, na den sv. Skolastiky, o hodinách předpoledních, kdy ubíral se v té »třídě mizerné, kde jen nehistorici sídlí« — sextě, k zelenému stolci vážným krokem historik velmi zasmušilý.

Jeho trup objímal kabát vybledlý, nohy pak vězely v tříčtvrtečních »píšťalkách«. Právě sňal svůj tmavý »biret« s lebkou holé, svítící se, a na nos nasadil skřípec. Z kapsy obstarožního kabátu vyňal odřený a oprýskaný notes, který as »z nějaké truhlice prastaré byl vyšťoural«. Jeho dva páry očí bystře pohlížely na litery jmen těch »mizerných nehistorikův«, na numera nepřiliš vábná, k nim se vážící, a již si vynášel oběť:

»Jinochu Kobylčíku, povězte nám něco o, no — kde zahynul král Ludvík z rodu litevsko-polských Jagellů?«

Kobylčík vrhl zaječí pohled po třídě a jeho hlas dutý, odkudsi ze záhrobí, nesměle se ozval do ticha: »Ludvík, ehm, král český, ehm, po meči, ehm, napovídej, ehm, po přeslici, ehm, neslyším, z rodu polsko-litevských, ehm, z litevsko-polských Jagellů zahynul, ehm, u — Kreščaku!« vítězně zahlaholilo třídou. Pan profesor se zděšeně zatvářil. »No tady to, no tady todlenc to, to je úplný a naprostý vrchol vši nevědomosti z historie! K tomu se mně vůbec slov nedostává. Sedněte si, vy přemizerný historiku!«

Jeho ruka psala pak numero zajisté ne malé do notesu. Odlehčiv tímto své zuřivosti, strčil »brk« svůj za ucho a vyrazil od katedry, maje vzezření Fabricia rudého. Potom mezi škamnami svou oběť hledati počal. Zatím však dobré slunečko vyhouplo se na okraj mraku a začalo nemile svítiti na jeho holou leb.

Tuto lampu, svítící ve dne, vybrala si za »ekzecirák« moucha jakás kočovná, která zde, na zakázaných polích, začala se nehumánně prohánět. Pan profesor si to ovšem líbit nedal a tak se na bezvlasé jeho lebce strhla pŭtka lítá a urputná, která nebyla o nic menší než ta u Kreščaku (soudě tak podle zápalu boje se strany páně profesorovy, který se oháněl rukama s vervou u něho nebývalou a podle houževnatosti mouchy, která se stále na »ekzecirák« vracela). Nakonec však přece musila moucha z »kolbiště« ustoupiti a pan profesor se stal stoprocentním vítězem beze ztrát, ačkoliv bojoval »bez krunýře a s hledím odkrytým«. — — —

X. Y.

V češtině

Do třídy, zpívající a provozující dobový habešský tanec, vtáhne se nejdříve plešatá hlava a za ní vyčouhlá postava češtináře. Z pohotových úst vyjede zoufalé »psss«, ale je již pozdě. Stažené brvy a pět jeho naježených vlasů věští bouři. Přistoupí ke katedře, chvíli to trvá, než se usadí, pak zapíše do třídnice. A už to pomalu začíná. Na kom se asi »sveze«? Zatím co jsme k prasknutí napjati, prohrábne si svou kšticí, nastuduje řeč a posléze se táže: »Zlobil kdo?« — — — Viz, správná čeština! — — — Trapné ticho. Třída urputně mlčí. »Tedy žádný nezlobil?« Nastane individuální výslech a výsledek: žádný nezlobil! »Kdo je hodný?« Veškerá ruka nahoře, žádná. »Poslyšte, vy jste hodná, povězte mi, kdo tady zlobil!« »Prosím, já nevím.« »Hm, vy tedy nevíte? Drzá, sedněte si, ano!? Hm. Boubale, pojd'te sem.« Volaný líně vstane, očima rozdá na všechny strany povely a pomalu se klátí k tabuli. »Já vím, že jste pořádný chlapec. Vy mi řeknete, kdo tady zlobil. Že mi to řeknete, že to víte?!« »...Sím nevím!« »Tak vy to také nevíte?! Tak nám jistě něco povíte o přechylování.« To teprve ne. Boubal mlčí jak pařez a myslí si: Mluví stříbro, mlčeti zlato. Zlato je lepší. Tedy mlčí. Pan profesor ve svém nitru zuří, mění barvy a nastává výbuch: »Vždyť to vždycky říkám a je to už pravidlem, že kdo zlobí, nic neumí. Vy nic neumíte, proto jste zlobil, jste darebák a ještě drzý k tomu. Co jste si myslel, když jste dělal zkoušku do ústavu? Vždyť jste sem nemusel chodit, když jste darebák a chcete zde zlobit! Vy chcete být učitelem? Poslyšte, že jste nechtěl být učitelem! Vid'te, že ne! Chudáčku. No, řekněte, že ne!«

Vzadu se ozve strašné vyprsknutí a smích. Pan profesor vyletí jako by jej bodla vosa: »Vy vzadu tam, tam... vy milostpáni, tam vzadu tříkráloví, darebáci drží, dejte si na mne pozor! dobrý pozor, zapíši si vás červenou tužkou do svého archu a propadnete.« Trochu se vybouřil a opět se vrací k Boubalovi. »Tak mi odpovzte! Že jste nechtěl být učitelem! Že ne — — —!« Boubal hrobově: »Ne.« »No, tak vidíte, že jsem měl pravdu. Poslyšte, čím byste chtěl takhle být? O co byste takhle měl zájem? Jakže, vy nevíte?« Boubal vrtí hlavou, brnkne si občas o nos, znamená, že se nudí. Děvčata dostala najednou rýmu. Všecky kapesníky jsou v činnosti, zachycují smích. »No, povězte mi, Boubale, čím byste chtěl být?! Víte, já myslím, že byste se hodil takhle za četníka, nebo důstojníka, jste takový flegma, a na to byste se hodil. Nemyslíte?« Boubal vrtí hlavou, brnkne si palcem o nos, celá třída usilovně tají smích. »Já vím, že vy nemyslíte, anebo myslíte jen málo, a to je chyba, velká chyba! No co, čím byste chtěl býti? Povězte!« Boubal přemýšlí, co by mu předložil. »No, tak řekněte, což nevíte!« »Sím, já bych chtěl býti — já bych chtěl býti — — — býti — — —« »No, no, čím byste chtěl být? Nevíte. On neví! On neví, čím by chtěl být! Sedněte si! Ano, ano, teď jde každý osel na studie: za mé doby jsem byl já jediný z celé vesnice! —og—

Ladislav Pech

PŘIJDU! SLYŠÍŠ...?

Když trýzeň šedivých dnů přemohla má touha,
klín divokých hus zas z jihu se navrací —
nad lesem procitlým když vůně plují zdlouha
a sluncem opilé se dálky potácí.

Tak jako ty bych chtěl svůj domov opustit
Arthure Rimbaude, básníku-rošťáku,
s nikým se neloučit a do daleka jít
a větrům vyzpívat písně všech tuláků.

Mne dálky volají, mne hory lákají,
tam někde za mořem na mne čeká tvůj sen...
Svou celu rozbiji a prchnu potají
— a půjdu za tebou. A vím, že se sejdem!

Foto Šeba

1. Ráno po mši sv. na procházce po Svatém Kopečku s krásným rozhledem po úrodné Hané.
2. Účastníci poslouchají přednášku Otce Braitto.
3. P. dr. Braitto s »žabí perspektivy«. Právě říká: »Spousta lidí vlastně vůbec neví, co to církev je. Tak, když se chce český človíček pomstít knězi, faráři nebo panu katechetovi, vystoupí z církve. Tak z ní vystupuje, jako ze svých střeleckých, šachistických, okrašlovacích nebo podobných světských spolků.«
4. Na procházce s P. drem Habáněm, kde se debatovalo o křesťanství v politice.
5. Otec Habáně, jenž byl duchovním rádcem a vůdcem akademického týdne a který studentské duši tak dobře rozumí.
6. Kroužek posluchačů P. dra Braitto, jenž s heblem »Zpět k přírodě« se usadil na trávě pod višní.
7. Vzácní hosté dr. Mořic Hrubán, dr. Jaroslav Durych a Th. Vodička, kteří se přijeli podívat a přednášet a byli přivítáni srdečným »Živio!«
8. Přemýšlí se o přednášce a chystají body k debatě.
9. Tajemník Papica (druhý zleva) z Olomouce se loučí se svými vděčnými posluchači. Vedle P. dra Habáně dr. Zavádil, ThC. Jar. Kouřil, prof. V. Stratil a MUC. Antonín Rozsypal. Na domě pamětní deska básníka Jiřího Wolкера, jenž zde byl často hostem.
10. Vzpomínáme na tebe, Svatý Kopečku, a těšíme se, že se zase brzo spolu uvidíme.

T E X T Y

Nová věda

Nejnovější výsledky vědeckého badání, zvláště pokud se týkají složení atomů a vyzářování, přinášejí nový tón. Určitá forma pragmatismu a racionalismu, která triumfovala před třiceti let, jest nyní překonána. Čirý fakt, jak smysly jej zjišťují, ztrácí neustále význam a stává se nakonec jen ověřovacím, téměř nepotřebným prvkem. Vědy směřují k velikým synthesám, jejichž pojmy pronikly se jmény Einsteina a Louise de Broglie i do oblastí mimovědeckých. Učenci, kteří jsou velmi vzdáleni jakékoliv náboženské obediencie, jako Lanevin, připouštějí nejen mez nepoznatelná, nýbrž i pravého nevysvětlitelná, tajemství, před nímž se věda cítí bezbrannou. To jsou zřejmě jen základy metafysiky, kterou by měl nějaký spiritualistický filosof co nejdříve vybudovati (názory Meyersonovy jsou jen prolegomena), ale je aspoň možno pokládati tyto skutečnosti za první krok k oné »metafysické« době, kterou očekáváme.

Daniel Rops, *Le monde sans âme*, Plon, Paris 1935, p. 169.

Filosofie a víra

Víra není filosofie. Žádná filosofie na to nesmí zapomínati. Jinak jí hrozí nebezpečství, že upadne do pokušení mythisovati a racionalisovati víru. Musí se sama chrániti jakéhokoliv druhu gnose. Avšak věřící člověk zůstává člověkem a člověk filosofuje podle Platona celou svou bytostí, a to nutně. I ve víře zůstává člověkem se svou schopností a se svou potřebou mysliti. Čím hlubší jest jeho víra v Boha, tím hlubší jest jeho odpovědnost k myšlení, jež jest přes všechny bludy a zmatky i v padlém člověku Božím darem člověku. Jest podle Tomášova hrdě skromného slova »malým světlem«, jež do nás »bylo vloženo«, ale jest světlem. Filosofovati ve víře a z víry není ani zbytečné ani opovážlivé, třebaže filosofie není cestou k »spáse« člověka. Neboť víra neubíjí a neodsuzuje myšlení, poněvadž neničí myslícího člověka. A ve víře nejví se myšlení jako něco, co nemá smyslu, nýbrž jako vznešený dar božského Logu, skrze něhož všechno, i myšlení, učiněno jest.

Theodor Steinbüchel, *Der Umbruch des Denkens*, Fr. Pustet, Regensburg 1936, S. 163-4.

Nesmrtelnost duše

Je-li duše, jak učí vitalismus, ne pouze druhovým, nýbrž individuálním nebo individuality nabývajícím subjektem, a to subjektem reálným a naše já převyšujícím (můžeme jej v této souvislosti nazývati i entelechií), který jest spolupodmiňujícím činitelem dění tělesného, má-li tato duše, jak hlásá nauka o vzájemném působení, vedoucí úlohu v dění nervovém, jsou-li v člověku psychogenní pochody a vývoje a zvláště jsou-li v něm úkony rozvahy a svobody, jsou-li v něm, jak žádá hypotéza nevědomí, v poslední instanci ještě neformulované, »neztělesněné« duševní obsahy a záměry jako podklad pro stavy a děje, jež vstupují do našeho vědomí provázeny (virtuálními) pochody nervovými, jest otázka existence takového subjektu po smrti tělesné nejen plná smyslu, nýbrž je neodbytná. Neboť pak je tělo sice látkou, v níž je duše činná a jejímž prostřednictvím se vyjadřuje, ale není nezbytnou podmínkou její existence ani obsahu jejích představ a snah. »Přirozený činitel«, jak Driesch nazývá entelechii, aktivní, psychický a psychofysický subjekt

— duše, ať je absolutní substancí, tedy něčím nezměnitelným a nezničitelným, nebo ne, nemůže zaniknout v nicotě jen proto, že zaniká tělo.

Aloys Wenzl, Wissenschaft und Weltanschauung. Natur und Geist als Probleme der Metaphysik. Felix Meiner, Leipzig 1936, S. 329.

MISIE

Katolické rodiny – katolickým misiím

(Z misijního úmyslu na říjen.)

Modlití se za misie a přinášeti za ně menší duchovní oběti, toť věc každému snadná a lehko přijatelná. Dokud to nic celkem nestojí, tu každý ochotně přijímá výzvy k podporování misií. Jakmile se však počne mluvit o hmotné podpoře misijního díla, je obyčejně brzy po obětavosti, nadšení a mnohý »horlivec« hned nemůže, jak se říká, »loktem do kapsy«.

A přece by byla bez hmotné podpory existence katol. misií v kořenech ohrožena. Co by bylo platno všechno nadšení oněch tisíců misionářů, kteří z lásky ke Kristu a nesmrtelným duším vše opustili, kdyby neměli prostředků, jimiž by své odvážné plány a cíle mohli uskutečnit? Jak by mohli bez prostředků vystavěti všechny ústavy a budovy v misiích tak důležité, jako jsou nemocnice, školy, chorobince, kostely a j.? Vždyť každý podnikatel potřebuje do svého podniku peněz a hmotných prostředků, má-li jej uskutečnit. Proto také Církev sv. potřebuje k splnění svého poslání — šíření a hlásání slova božího — dostatečných hmotných prostředků.

Poněvadž však výsledky sbírek na misie rok od roku hrozně klesají, vyzývá sv. Otec v misijním úmyslu na říjen zvláště katolické rodiny k podpoře tak důležitého díla. Proč právě katol. rodiny mají misiím pomoci? Protože v rodině se dá víc ušetřit než může ušetřit každý její člen a proto mohou býti dary větší. Každá katol. rodina také obyčejně počítá ve svém ročním rozpočtu na podporu dobročinných institucí a může proto také snadno věnovati menší položku na podporu misií. Konečně dá při sbírce o misijní neděli buď otec nebo matka za celou rodinu dar, jenž jistě rodinu dobře reprezentuje.

Že se v rodině ročně ušetřit dá, i při menším příjmu, je jisté a dar na misie stačí také podle finančního stavu každé rodiny. Pamatujme podobenství z evangelia o haléři vdovině!

Kde mají v rodině dospělé zručné dcerky, mohou tyto přispěti misiím prací svých rukou — šitím potřebného kostelního prádla pro misijní kostely a kaple. I menší dítky, dosud bez výděl-

ku, se mohou účinně zúčastnit práce pro misie, sbíráním upotřebených známek, po případě jejich zpracováním.

Jak vidno, mohou se v podpoře misií uplatnit všichni členové rodiny, jen trochu lásky k nesmrtelným duším a trochu obětavosti pro jejich záchranu. Uposlechnou-li všechny katol. rodiny důtklivé výzvy sv. Otce a podpoří-li misie podle svých sil a možností, vyplní tím jistě nejlépe Kristovo přikázání lásky: »Miluj bližního jako sebe samého,« a jim budou patřiti díky všech duší, jimž usnadnily poznání světla pravé víry. Matějka.

Na konci měsíce července, jedné noci právě o půlnoci, byli vzbuzeni benediktini misie Ngu-ba z vikariátu Katanga velkým hlukem. Jak velké bylo překvapení misionářů, když otevřeli dveře u refektáře a tam spatřili shluk velkých i malých opic. Nádherný exemplář trůnil v jejich středu na stole. Opice sem pronikly střechou, otevřely schránky s jídlem a vesele si nad zásobami počínaly. Ale několik výstřelů z pušky zahalo je od jejich hostiny. Zanechaly šest mrtvých a utekly divokými skoky, metajíce kotrmelce jedna přes druhou, touže cestou, kterou přišly.

Tohoto roku se v Indii po prvé konala misijní neděle pro nemocné. Poslušni výzvy svatého Otce, obětovalo 1620 dobrovolníků z 9 různých indických diecézí své modlitby za papeže a za misijní dílo.

M a r i a n n h i l l (Natal, Jižní Afrika). Apoštolský delegát pro Jižní Afriku J. E. Msgr Jordan Gijlswijk O. P. vysvětlil 9. července nový klášter domácího bratrstva »Františkánů — rodiny sv. Josefa«, jež bylo založeno r. 1924. Minulého roku daroval totiž evropský katol. farmář p. Farrel asi 500 jiter půdy, takže bratrstvo mohlo se stavbou ihned započítí. »Františkánská rodina sv. Josefa« má nyní 33 členů.

Z ř í z e n í v e l k é h o s i r o t č i n c e v Š a n g h a j i. Dobročinností známého p. Lo-Pa-Hong vzniklo nové dílo a sice v úplně velkém měřítku. V šanghajské čtvrti Lung-Hua byl postaven nový sirotčinec, v němž může býti umístěno až 4000 dětí. Plány ukazují, že bylo užito při stavbě všech moderních vymožeností. Bude připojena hned také ústavní škola. Ústav obdržel na stavební fond od p. Lo-Pa-Hong a jiných dobrodinců 100.000 dolarů na potřebné zařízení.

KULTURA

In margine

JSME NÁROD HUSŮV.

Poznámka pro inspicienty: Místa tištěná kursivou jsou autentické citáty z novin, vyšlých v Praze 5. července t. r.: Nár. listy, Nár. osvobození, Rudé právo, Tvorba, Právo lidu. Slova Husova jsou z jeho Listů.

Podivná náhoda se stala letos 5. července v Praze. Několik starších i mladších pánů, více i méně vážených, lépe i hůře situovaných, bujnějších i usedlejších, se sešlo a rokovalo o významu M. Jana Husa pro naši dobu. Každý rok se ta hranice pálí po českých návrších, pár slov se k tomu přidá, pozpívá se a je to. Husův význam se aktualizuje podle toho, jaká je vláda, jak jest draho a jaká je mezinárodní situace. Ale letos to bylo zvláště pozoruhodné, jak ti svrchu zmínění páni o věci uvažovali. Bylo vidět, jak to mají pěkně promyšleno a jak to dovedou sestavit!

O b r a z I.

(Malá česká hospůdka, to se ví, s takovým tématem se všude nemůže, ale tím je to teplejší, srdečnější a jeden se aspoň něco dozví. Sešli se tu páni ve smyslu neustálého pokroku na slovo vzatí: z mírnějších, ba možno říci velmi mírných za »Národní listy« p. Vladimír Sís, jenž sice měl jakési výhrady k ostatním pánům a naopak, ale dobře se držel, to se musí nechat. Dále mírný, s nádechem radikálního byl pan Josef Stivín, poslanec a šéfredaktor »Práva lidu«, od něhož už jen nepatrně svým sociálním citěním a pokrokovostí se lišil pan Karel Nový z »Národního osvobození«. Zcela na levém křídle naší stolní společnosti seděli pak ti sršatí: v čele pan prof. Zdeněk Nejedlý, jehož pohledy na dějiny jsou čím dál tím mladistvější, vedle něho jeho žák z »Rudého práva« pan Jan Šverma a nejdále pak překvapení letošní husitské sezony: neohusita Kurt Konrad za časopis »Tvorbu«. Mezi touto společností seděl skromně a uctivě pan Hrdlo, učitel v Pokrokořezích.)

O duchovní skutečnost románu

Albert Vyskočil ve svém hodnocení Vlad. Vančury a české prósy vůbec říká jakoby na půl slova, že prosaické umění Vančurovo je »kusem poctivé půdy« (Básníkovovo slovo). Tou poctivostí Vyskočil myslí rovnováhu a jistotu vypravěčského umění a imaginace Vančurovy, předpokládá kus životní skutečnosti, které se člověk může zachytiti svými prsty, na které se může postaviti a do níž se může zatnouti svými smysly a svou duší. A právě toto úsilí o uchopení jistoty je charakteristickým bojovým znakem nebo, řekněme přímo, je rozjitřenou ranou dnešní české a světové beletristiky vůbec, obzvláště románu. Žádá se jako *conditio sine qua non*, aby spisovatel dovedl svým dílem vyhmátnouti přímo kus živého života, t. j. života plného rodivé síly, sršícího mízami a překypujícího zdravou krví; žádá se životní optimismus, který jediné může býti podkladem absolutní synthesy života. Žádá se umění živé, skutečné.

Avšak, běda, že tento boj o životní skutečnost, byť i byl veden velice houževnatě a opravdově, nakonec přináší plané plody, narozené v umělé líhni, zahříváné teoriemi, křikem a ideovou impotencí. A to jen proto, že životní skutečnost je chápána výlučně jako skutečnost smyslů, jako latentní přítomnost pudových komplexů a podvědomých, somnambulních zážitků; taková skutečnost projde varem světa, ale nikdy neprojde srdcem, nestane se krví, vzpínající se dívoce v žilách, nestane se očima, které by opravdu viděly, nepromění se ve svaly, které by nezadržitelně napjaly luk a vymrštily střelu, aby bezpečně zasáhly ony končiny lidské víry, bezpečnosti, míru, plodnosti a rodivého optimismu.

Nestačí studovati jen vášeň, projevy smyslů a lidské bloudění, nestačí pozorovati lidské srdce jen v pivnicích, nestačí poznávati naturalistickými brýlemi člověka jako zvíře. Ale je třeba, aby romanopisec dovedl poznati, že nezřízená a nemravná vášeň je zlem a že zlo je satan. Čili: romanopisec se musí chopiti kořenů člověka a jeho života, musí poznati onen boj, který o lidskou duši svádí Bůh a ďábel. Nedostatek tohoto pohledu je příčinou úpadku. G. Bernanos říká: »Romanopisec ztrácí vše, vyloučí-li ze svého díla ďábla a Boha.«

Moderní materialistický romanopisec se bude bít v prsa na důkaz, že není ďábla, protože jej nerad vidí a nechce o něm ani slyšeti; a bude tvrditi, že všechna zmatenost lidského pokolení pochází jen odtud, že je v člověku porušena vnitř-

ní harmonie instinktu a podvědomí, že křivka životní energie a sociální synthesy byla přerušena zásahy reakčních atavismů a biologických zvrátů působením protisociálních zřízení mezinárodní buržoasie a pod. Materialista nezná také Boha, zkušenosti Boha, nezná milosti a nezná lásky. Z toho plyne, že materialistický romanopisec, nechtějící znáti d'ábla, neznající také Boha — nezná v důsledku toho ani člověka. A tady je příčina, kořen, proč hledání lidské skutečnosti je tápáním a blouděním.

V tomto závěru jsem asi mnoho přemýšlel nad hromádkou knih nobelovské laureátky, jasné Norky Sigrid Undsetové. Hořící keř, Gymnadenia, Kristina Vavřincová a jedno z posledních děl Sigrid Undsetové, Olav Audunssøn z Hertvikenu — to jsou díla, která jasně odpovídají na onu nadepsanou otázku po lidské skutečnosti. Vančurova skutečnost je podivuhodně blízká, ale všelidská skutečnost životů a dějů proudících dílem Undsetové je krásnější, bezpečnější, protože je to skutečnost duchovní, vnitřní. Zmiňuji se v těchto svých poznámkách přímo o Undsetové, autorce cizí, protože se domnívám, že tento překladový počin, pořízený dnes slibně se vyvíjejícím nakladatelstvím »Vyšehrad«, stojí opravdu za zmínku a za krátké srovnání s románovou tvorbou naší, která nese všechny ony stopy zmatenosti pojmů o instinktech, podvědomí, dědičnosti, o právech člověka na život a využití.

Zatím co v českých románech ubohá nebo silácká gesta průměrného nebo patologického člověka jsou podrobována psychologické a sociologické pitvě v domnění, že tak se zkoumá život a hledá pravá skutečnost života, vidíme, jak Undsetová dovede člověka stopovati zcela jinak, jak dovede přidržeti ruku přímo u jeho srdce, jak se umí podívat v onen boj, který svádí v člověku o jeho duši d'ábel s Bohem. Cesta undsetovského člověka, úpícího ve spárech satanových nebo z nich unikajícího, je tak jasná a tak přesvědčivá, že musíme zcela jasně pochopiti, co je opravdovou lidskou skutečností. Děje, lidé a prostředí románů Sigrid Undsetové maně připomínají ona slova Bloyova, která byla tímto nejopravdovějším ironikem a zatrpklým, podrážděným psychologem řečena o díle Barbeye d'Aureillyhi: »... bere duše nejsilnější a nejúplnější. Nalije do nich až po ohryzek pekelných vášní. Dá je do prostředí, kde jsou nuceny ke lži. Zahání je stále víc a více do lži a přetvářky, až dojdou tam, kde jako by se samy pohlcovaly...« I lidé Undsetové, na příklad takový Audunssøn, vyrůstají v prostředí, které je plné lidských vášní, kde krev snadno překypí, neboť msta se stane okamžitým smyslem života, kde manželství je páleno a rváno kleštěmi d'ábelský-

Učitel (zasněně): Jeť Hus v trojici na našem českém nebi postavou, která ční nejvýše. Hus nad ostatní vyniká seč byl. Chtěl bych však, pánové, abyste mi aspoň jednou — a dnes je k tomu vhodná příležitost — pověděli, co ten Hus vlastně byl. Říkám dětem ve škole, jak jsem se tomu sám naučil, že Mistr Jan v nás stále žije. Bojím se však, že se mne třeba zeptají, čím a jak v nás žije.

Vlad. Sís (rychle vpadne): »Na to dr. Karel Kramář pravil: „Ne to, co učil Hus, je pro naši dobu vážné, ale že to, čemu věřil, dovedl hájiti proti mocným tohoto světa, a že za tu pravdu svou dovedl s klidným a úchvatným hrdinstvím umříti...“«

Kurt Konrad (nedočkavě, dialekticky a materialisticky): »Nám záleží na lidu doby husitské, z něhož čerpal Hus svou sílu, a jehož byl ztlumenou ozvěnou.«

Učitel (bolestně): To všechno vím, pánové. »Hlasatel lepšího, čistšího náboženství. Představitel ryzí povahy. Zdůvodněné přesvědčení, stále hotové přijímati názor lepší, správnější, to jest Mistr Jan Hus pro nás.« Ale račte mi rozumět. Chci vědět, jaké náboženství, jaké přesvědčení, v čem lepší?

Vlad. Sís (názorně): »Kalendářová shoda přiblížila k sobě sv. Prokopa, M. Jana Husa a slovanské bratry Cyrila a Metoděje, přiřadila k sobě jména, která symbolisují českou lidovost, demokracii, svobodomyšlnost a nacionalismus a všeslovanskou jednotnost i duchovní vzájemnost (světcové velikých jmen).«

Šverma (pohrdavě): »Proč zvítězil český lid nad mezinárodní kontrarevolucí? Proč zvítězil hrdý Tábor? Ne, husitské války nebyly náboženským blouzněním, ani národní válkou Čechů. Husitské války — to byla sociální revoluce českého lidu proti vykořisťování, proti útlaku a za svobodu.«

Učitel: Ale pánové, já o Husovi, vy o Prokopu a kontrarevoluci, držme se dnes jen Mistra Jana. Prosím, k věci.

Vlad. Sís (Švermovi, jako by s ním souhlasil, až na tu terminologii): »Nacionalismem Prokopovým i Husovým, slovanstvím Cyrilovým i Metodějovým žili všichni ti, kteří šli do nebezpečí, jen proto, že mi-

lovali svůj národ a svou vlast, a že věřili ve slovanství, které je posilovalo vědomím, že nejsme malí — nacionalismem a slovanstvím také tu svoji svobodu udržíme.«

Kurt Konrad (bručí): »Husitská holota zvítězila, dokud nezložená svoboda byla silou jejich zbraní.«

Učitel (nešťasten, mlčí).

Josef Stivín (snaží se svár rozsoudit): »Postava Husova v našem veřejném životě nehraje takové role, jako by se dalo mysliti. Názorové jsme mu všichni vzdáleni na hony, jako hrdinu ho uctíváme státním svátkem — dali jsme mu tím největší poctu, jakou může národ svému hrdinovi dát — ale tento jeho svátek slavíme ve znamení náboženské snášenlivosti, ne-li lhostejnosti. Takový je vývoj věcí.«

(Chvilí je ticho. Potom —)

Učitel (bez naděje): A co vy, básníku?

Karel Nový (roztouženě — jako vždy — cituje svou báseň na Husa): »A hlas Tvůj zní z šumotu hvozdů, z pipání ptačích hnízd.«

Učitel (zoufale): Co jen říci zítra tomu lidu?

Šverma (důvěrně se nakloniv k učiteli, krvežíznivě): »Když pražští bohatí konšelé se paktovali se Zikmundem, lid vnikl do radnice a zatočil s nimi po staročesku.«

Učitel (úpěnlivě): Jen aby se tohleto nedozvěděli baráčníci! Mají zrovna v Praze sjezd! (Obrácen ke všem): Mezi námi, pánové, že jsem tak smělý, byl vůbec ten Hus? Anebo bylo hned to husitství?

Nejedlý (zíraje): »Horší bylo zoficiálnění Husa po převratu, bez věčného při tom přijímání Husa. Tu nastalo přímo trapné zneužívání Husova jména. Na řečništích užíváno jeho jména namnoze, aby byly potlačeny jeho myšlenky i jeho pravý historický význam, a kolem řečniště se kupily či lépe na blahobytných křeslech před řečništěm seděly osoby, které tu teprve — u Husa a před Husem — neměly co dělat. Ve mně to vyvolávalo vždy jednu myšlenku: co by asi udělal největší a nejopravdovější Husův ctitel, Žižka, kdyby toto viděl! Jak by jistě vzal palcát a rozprášil tuto „husitskou“ společnost do všech úhlů světa.«

Učitel: Ja bať. Pojd'me spat.
Opona.

mi, kde rozum lidský se snadno stane šílenstvím; a přece na konec onen spár d'áblův, který se tak dlouho zatínal do srdce člověka, musí povoliti, a třebas by krev tekla proudem a třebas i všechna vytekla, prst Boží otevře cestu milosti a vykoupení. Je-li Olav Audunssøn svými kořeny zapleten hluboko do země a do osudů lidských a padá-li dlouho hloub a hlouběji, nemůže-li už ani vydechnouti pod svými duchovními i pozemskými břemeny, musí přijíti den, kdy se náhle chopí sekyry a přetne onen d'ábelský parát, který jej vlekl od Boha a jeho milosti. A tak bojují o svůj život všechny lidské postavy díla Undsetové. V českém románě lidé bojují ne o život, ale o svou vášeň, o své zklamání, o svou osobní bídu, o majetek, o smysly, nikdy ne o své lidství a o svůj poměr k Bohu nebo — k d'áblu. Finalem naší beletrie jsou lidé zklamaní, lidé patologicky pokleslí, lidé unavení nebo lidé, kteří se dobojovali své hmotné a smyslné uspokojenosti, kteří si naplnili břicha a kteří dělají sociální revoluce. A nikoho z těch komických lidiček ani nenapadne starati se o své lidství, o svou duši a o spásu bratří. Jak rozdílná skutečnost života!

Snad proto stojí za úvahu tato poznámka o duchovní skutečnosti v románě a — o díle Sigrid Undsetové.

Miloš Krejza.

Glosy o Rusku

»Není tomu tak dávno, co při pražské návštěvě velebil ruský spisovatel Erenburg sovětskou kulturu v superlativech a tvrdil, že masy sovětských dělníků se nejenom zajímají o literaturu vůbec, ale že znají do detailů i práce cizích spisovatelů.« (Ap. XXVII., 2, str. 69.)

Dovoluji si několik poznámek.

1. Má ruský dělník možnost číst? — Pokud se jedná o práce domácích spisovatelů, tedy tu možnost připouštím, ačkoliv nevím, zda si bude dělník kupovati knihy pro zábavu, když nemá na živobytí. Co však se týče literatury cizí, tu velmi pochybuji, poněvadž, jak je známo, je zakázáno do Ruska dovážet knihy z ciziny (i práce vědecké), zajisté z obavy, že by mohly šířiti protikomunistické názory.

2. Čte-li ruský dělník, proč čte? — Kdybychom chtěli vyvozovat důkazy, daly by se dokazovat nepřímou i z řeči p. Erenburga: duchovní hlad a vnitřní rozervanost ruského dělníka, jenž se domnívá, že aspoň od literatury se mu dostane odpovědi na palčivé otázky života, když už všechno ostatní zklamalo.

Však není třeba odvozovati: Přečtete si dobře, co píše ruský spisovatel Tretjakov (Der Schriftsteller im Aufbauwerke. Slav. Rundschau, str. 11.): »Největší div jest náš čtenář, který požaduje od inženýrů duše, aby mu

ukázali zákony, podle nichž roste osobnost a tvoří se charakter. Láska, přátelství, rodina, všední život — to jsou veliká témata, na něž čtenář očekává odpověď od literatury. Ještě zřetelněji řečeno: jedná se mu o milující a pevnou rodinu, o ukojení touhy po dítěti a po jeho vychování.« Už víte, proč čte ruský dělník, má-li možnost číst?

Co se pak týče sovětské kultury a těch superlativů, dovoluji si uvést jediný příklad: »75,5% posluchačů vyšší pedagogické školy v Moskvě nezná nejjednodušších pravidel pravopisu.« Tento fakt, prosím, přiznává sovětský časopis, šířící komunistickou kulturu mezi mládeží »Za komsomolskoje prosvěštění« v čísle z 11. I. 1936. Myslím, že tento příklad mluví řečí dosti srozumitelnou. ajs.

Svatý Vojtěch, »apoštol Uhrů a mocný protektor uherského státu«

Univ. prof. dr. Josef Macůrek v chystaném III. díle »Dějiny lidstva«, který nákladem Melantricha začne brzy vycházet, píše toto:

»Pokud se týče jiných poměrů z doby Gejzovy, dovídáme se z pramenů uherských, zejména z legend uherských, o postupu pokřtění země poměrně hojně. Křesťanství nebylo ovšem Maďarům neznámo. Stýkaliť se s křesťany již za pobytu v jižním Rusku. Tam se s nimi srazil podle legendy pannonské sv. Cyril na své misionářské cestě k Chazarům. V Podunají ujímalo se křesťanství mezi Maďary vlivem spolužijících Slovanů a Němců. Mezi východními Maďary šířilo se křesťanství z Byzance. V Cařihradě přijali křest náčelník Bulcs a Gyula a přivedli odtamtud řeckého kněze Hierothea. V X. století vzniklo na uherském území několik klášterů (v Čanadu, Oroszlanos, Vesprimu). Kníže Achutum (Ajtony), vládnoucí na jihovýchodě, dal se pokřtiti v bulharském Vidinu rovněž podle řeckého ritu. Mezi západními Maďary uchovalo se převážně křesťanství západoevropské, ač i tam řecké vlivy zasahovaly. Krátce poté, co kníže Gejza uzavřel skrze zvláštní poselství, poslané do Quedlinburgu, s Ottou I. mír (r. 973), objevil se v knížetství Gejzově sv. Volfgang. Přicházel tam z uložení pasovského biskupa Pilgrima, který se snažil získati si pravomoc nad diecésemi, které měly býti v Podunají založeny. Gejza dovolil, jak praví »Větší legenda svatoštěpánská«, vstoupiti křesťanům na své území a sám rád poslouchal křesťanská kázání. Pokusy Volfgangovy se nicméně přes to nedařily a většina maďarského živlu se stavěla ke křesťanství nepřátelsky. Většího úspěchu při pokřtění Maďarů dosáhl teprve pražský biskup Vojtěch, zvaný v uherských pramenech »apoštolem Uhrů a mocným protektorem uher-

O b r a z I I.

(Noc. Učitel spí ve své posteli. Jeho neklidné převrácení a sténání ze sna neprobudí paní učitelové, která spí učiteli po boku. Zjeví se Hus.)

Učitel (usedaje na posteli, bázlivě): Tos ty, Mistře Jene? Myslil jsem na tebe celý den. Cos mi přišel povědět?

Hus: »Aj, slyšíš zákon Boží, jež jest sám vydal, zákon svatý, ne křivý; zákon věčný, ne vedle vůle lidské proměnlivý; zákon zjevný, ne k rozumu zastieněný!«

Učitel (koktaje): Co to divného pravíš, Jene? Neznám tvého zákona. Znáš ty evangelium pokroku?

Hus: »Já však doufám v Pána, že od toho zlého vás osvobodí, abyste více zákona jeho ostříhali než ustanovení lidských. Ten když zachováte, nikdo vám nebude moci škoditi. Pročež, nejdražší, dbejte těch věcí, které jsou věčné a které nikdy nehynou. Dvě zajisté jsou věci: zatracení a život věčný. V zatracení oheň ustavičný, temnoty, trápení nesmírná a s ďábly věčné pálení. V životě pak věčném radost dokonlá, světlo, kde není bolesti ani muk a s Bohem samým i anděly jeho obcování.«

Učitel: Nerozumím... Mluvíš, jak učiněná reakce. Jsi-li Hus, pak jsi propadl klerikalismu.

Hus: »To, nejdražší, vědouce, že svět k horšímu spěje, smrt přede dveřmi jest, a my v krátkce odtud se odebrati máme, předně zbožně a svatě, hříchů se zřeknouce, žijte, potom o to se snažte, co jest nebeského, konečně Boha z celého srdce milujte a veň důvěřujte, poněvadž vás pro zásluhy Ježíše Krista v své slávě ozdobi a svého království účastnými učiní. Amen.«

Učitel (třeše se a potí): Odstup, přízraku, zrazuješ laickou morálku, odluku cirkve od státu, všechny poklady pokroku. Teď věřím, že jsi nežil, ale žiješ v nás, pokroku oddaných lidech, a budeš žít až...

(Úpěnlivý hlas, zprvu mohutný, pak slábnoucí: Běda, běda mi! Utrpení mého hrozného upálení nevyváží muka ze záplavy těchto slov, jež plameny nesežehnou. A to je rok co rok!)

(Hus zmizí. Svítá. Učitel prudce procitne a vzbudí paní učitel-

telovou: Ženo, dnes máme Husa, tak nevím...)

Opona.

(Tento článek, jehož autorem jest *Vzdoroslaviček*, a jiné bystré postřehy přineslo poslední — 4. — číslo revue pro kulturu a život »ŘÁD«. S radostí pozorujeme, jak stále víc se tento časopis blíží mladým lidem, stává se živou a hodnotnou tribunou mladé katolické inteligence. Administrace »ŘÁDU« jest v Praze VII., Na Rokosce 94.)

ského státu«, který se dostavil do Uher někdy okolo roku 993; při tom mu pomáhalo několik spolubratrů v čele s břevnovským opatem Astrikem (zvaným též Anastasiem, Radlou), pozdějším opatem kláštera sv. Martina na Pannonské hoře a prvním uherským arcibiskupem se sídlem v Ostrihomu. Na podnět sv. Vojtěcha vznikly v Uhrách první kláštery (zejména benediktinský klášter na Pannonské hoře).«

Maďaři tuto vědeckou řeč neradi slyší, protože nikterak se nedá srovnat s aspiracemi jejich propagandy na evropském západě, vyhlašující, že oni jsou nejstarším kulturním národem střední Evropy.

NOVÉ KNIHY

EVŽEN KARDINÁL PACELLI: SVATÝ DOMINIK A TŘETÍ ŘÁD SVATÉHO DOMINIKA. Vydal klášter dominikánů v Olomouci, 1936. Stran 75. — První část této sličné publikace přináší překlad krásné panegyrické řeči kardinála Pacelliho, pronesené 2. června 1935 na oslavu 700. výročí kanonisace svatého Dominika. Pacelli, sám člen Třetího řádu sv. Dominika, oceňuje nadšenými slovy význam svatého patriarchy jako apoštola, kazatele, obhájce Církve a zakladatele řádu, který nám dal svatého Alberta Velikého, svatého Tomáše Akvinského a svatou Kateřinu Sienskou. Život svatého Dominika a činnost jeho řádu je nádhernou ilustrací slov svatého Pavla: Slovo Boží není spoutáno. Učí věřit v sílu myšlenky a nebáti se světa. V druhé části knížky nacházíme překlad apoštolského listu svatého Otce Pia XI. dominikánům, vydaný k témuž jubileu a týkající se zejména Třetího řádu svatého Dominika. Knížku jistě s radostí přijme naše studentstvo, mezi nímž podle příkladu P. G. Frassatiho je dnes již mnoho terciářů dominikánských.

Dr. R. M. DACÍK O. P.: BŮH V DUŠI. Tajemný život milosti. Olomouc 1936, Edice Krystal, sv. 22, stran 118, cena Kč 9.50. — Česká duchovní literatura je zase obohacena novým spisem o tom, co je nejdůležitějším požadavkem opravdové lásky k Bohu, o tajemném životě v milosti. Autor pojednává o podstatě milosti posvěcující, o tom, co působí v duši a jak je zdrojem zásluh, o nadpřirozených ctnostech a konečně o darech Ducha sv. Kniha dává nahlédnouti do tajů božského života v duši, přitom však je jasná, přístupná. Je psána na základě principů sv. Tomáše, ale jsou uváděni i autoři moderní doby. Bylo by si přáti, aby hodně pronikla a tak přinesla co nejvíce užitku všem, kdo touží po hlubším vnitřním životě.

STAVOVSKÁ MYŠLENKA. Sborník uspořádal Dr. Stanislav Berounský. (Knihy Řádu Vesmír v Praze 1936.) — Nutno vřele uvítati snahu po důkladném zpracování otázky stavovství. Dnes je předmětem řady debat, bohužel velmi málo plodných, protože není snadné prolésti se vším, co agitačně i zlým úmyslem bylo k ní vztaženo. Sborník je prvním pokusem o opravdu vědeckou práci na tomto poli, a přáli bychom si, aby ve vydávání bylo pokračováno. Sborník uveřejňuje práce Dra Voříška o filosofických a sociologických předpokladech moderního stavovství, doc. Dra Havelky o moderních stavovských státech, Dra Kosatíka o vztahu encykliky ke stavovskému zří-

zení, Dra Berounského o dějinách stavovské myšlenky a aktuelnosti stavovské myšlenky, Dra Veselého o českém stavovství ve středověku a velmi časovou studií Dra Peřicha o demokracii a stavovství. Je připojen také velmi obsírný přehled literatury. Všechny studie jsou velmi informativní, přesně probírají složitou otázku. Vřele doporučujeme.

Bá.

CHARLES DE VITIS: PAŘÍŽSKÁ DĚLNICE. (Společenské podniky v Přerově za Kč 24.) — Kdo bedlivě sleduje současné dění v literatuře, toho pozornosti jistě neušel překlad sociálního románu Tojohiko Kagavy »Vzpouza a oběť« a bude překvapen románem »Pařížská dělnice«, který byl pravděpodobně napsán z těchto pohnutek. Tvůrcím elementem obou autorů je vykreslení snahu jednotlivce, který na podkladě křesťanské morálky usiluje o vytvoření majetkové rovnováhy, o povznesení duchovní úrovně a ztělesnění mravních hodnot ideálu milosrdné lásky. —jms.

RUSKO-ČESKÁ KONVERSACE. (Šolc a Šimáček v Praze za Kč 12.) — V záplavě různých cizojazyčných učebnic se zapomíná na největší slovanský jazyk, jímž se možno domluvit v jedné pětině světa, skoro v celé Asii. Je to nesprávné, neboť ruština je nám velmi blízká a lehce se učí.

FR. A. ŠMATLÁK: KOUZELNICTVÍ. (Šolc a Šimáček v Praze za Kč 9.) Zábavná učebnice různých kouzel, triků fakirů, společenských her, karetních triků a pod., jasně a názorně podávající a odborně vysvětlující (ilustrace) jejich provedení.

F. S. KOVÁŘ: MUČEDNÍCI. (Společenské podniky v Přerově, Masarykovo náměstí 16, za Kč 25.) — Je to jeden z nejkrásnějších a nejdojemnějších románů, který kdy o misionářském působení a těžkém pronásledování rytířů Církve Kristovy byl napsán. Je známo, že zvláště členové řádu Tovaryšstva Ježíšova jsou proslulí učeností a neohrožeností v hlásání vznešených nauk Kristových, v Mučednících pak provázíme na apoštolské cestě tři neohrožené muže — kněze Tovaryšstva Ježíšova — z nichž zvláště otec Edmund Kampion se vyznačoval učeností a bezměrnou láskou k svému vznešenému povolání: obracet na víru Kristovu protestantskou Anglii XVI. století za vlády královny Alžběty. Autor přistoupil k dílu dokonale připraven a poučen z dobrých pramenů, zasvětil své dílo Bohu a vystihl daný námět s pravým uměleckým záním. Dal myšlenkám patřičnou formu, děj dynamicky vystupňoval a situačně pestře umístil, že se nemohl ani minouti cíle, který mu stále tanul na mysli: vytvořit epopej vzácné křesťanské horlivosti, lásky k Bohu a mučednictví pro spásu tápajících ve tmách náboženského pobloudění.

V ŘÍŠI STŘÍBRNÉHO LVA. Jeho dlouho rozebrané dílo právě vychází v novém vydání. Hadži Halef Omar doprovází opět svého pána na cestách, jde s ním a s karavanou mrtvých mezi fanatické účastníky šitských výprav do zapovězené Kербely, do tajemných chodeb Birs Nimrudu a kouzlem opředených zřícených věží babylonské. Je správné, že nakladatelství Toužimský a Moravec v Praze vydává rozměrné dílo v sešitech, pomáhá tak zpřístupnit barvitost Mayova díla všem, kteří rádi čtou hodnotné dobrodružství z dalekých krajín.

ANDRÉ MAUROIS: VAŽIČ DUŠÍ. (Julius Albert v Praze, 1936, za Kč 15.) — Lidská duše je středem této nové knihy A. Mauroise. Je analysována a ukazuje se na její existenci a odpovídá na naše přesvědčení, že vnitřně bohatý život a citový proud osudu je nesmrtelný, že se nekončí, že duše, které se v životě milovaly, nemohou být od sebe odloučeny tak prostým faktem, jako je smrt těl. Autor byl účastníkem tajemných pokusů svého přítele, v nichž se podařilo zachytit hmotnými prostředky fluidum — lidskou duši — opouštějící mrtvé tělo. Kniha velmi zajímavá. Při četbě vidíte vážit duši na vlastní oči. —š—

QUIDO ZERNATTO: ŽIVOT NARUBY. Přel. Jitka Fučíková, vydal Melantrich, cena Kč 18. — »Sinlose Stadt« — město beze smyslu — je vlastní název tohoto příběhu mladého venkovana, jenž se octne hrou náhod i vlastní touhou na šedé dlažbě velkoměsta, aby byl vydán všanc nesmyslnému a ničivému chaosu městského života, aby vstoupil jako rušivý živel do krotkého života velkoměstských lidiček (a byl ovšem i drcen těmito lidičkami), aby prožil sen lásky k dívce exotické tváře (a roztrpčení a velmi brzkého zklamání), dobrodružství, pytláctví a horkou hrůzu vraždy — a aby konečně došel k poznání, že tento život bez kořene a beze smyslu nemůže být životem jeho. Nastává kající útěk od přeludu »lehkého života«, kající návrat na místa, kam byl postaven a jež hájit a udržovat je jeho povinností, ale i štěstím. Zernatto, známý u nás dosud jen jako lyrik, je umělec skutečně hlubokého, psychologického a lidského postřehu, vyjádřeného jasně, prostě a lehce. Zajímavá a krásná kniha. j—

POSTAVY A DÍLO. — Sv. 11. Frant. Götz: ČESKÝ ROMÁN PO VÁLCE. Sv. 12. Lad. Kratochvíl: WOLKER A NEZVAL. Borový, Praha, po Kč 4.—. Ve studii o českém poválečném románě se pokusil Frant. Götz nakreslit vývojovou linii, jež opouštějíc formy starého individualistického románu, který předváděl osud jedné lidské osobnosti, představující typ, charakter, spěje za novými formami románu kolektivistického, jenž se snaží formou reportáže, »faktomontáže« atd. zachytit dnešní rozkolísaný a rozbitý svět v přerostaných složkách jeho dění. Další fází, případně rozštěpením tohoto vývoje je tak zv. »realism lidské hloubky« (souvisí s Tiefenpsychologie a freudismem), surrealismus atd., směry, nepohlízející již na člověka jako na charakterovou jednotu, ovládanou zásadami etickými a náboženskými, ale jako na nevypočitatelně nelogickou bytost, v níž vládne pud, krev, fantazie a podvědomí. Dalo by se o tom všem (zvláště při značné Götzově fantasii) velmi mnoho hovořit, zde ovšem na to není místo. Jinak je to spisek spíše informační a stylem a postřehem (nefantastickým) nepřesahuje příliš úroveň středoškolských příruček. — Studie Ladislava Kratochvíla je zajímavým pokusem vyložit dvojí, zcela odlišnou básnickou reakci na stejné dobové podněty — v díle Jiřího Wolker a Vítězslava Nezvala. Kratochvíl stanoví tu zajímavě dvojí základní utváření básnické bytosti: zatím co Wolker přináší si všechnu zákonitost básnického světa z dětství a jinošství a vnější skutečnost přetváří k její-

mu obrazu, Nezval, jenž nemá v nitru tohoto pevného řádu, přijímá naopak všechnu zákonitost svého díla z vnějšku, ponechávaje každé věci skutečnou podobu a tvar. Toto základní pojetí vede pak Kratochvíla (zejména u Nezvala) k mnohým opravdu bystrým postřehům (Nezval-kouzelník, princip proměny u N. atd.). Tím ovšem není řečeno, že bychom si o leccems i v této studii nemohli myslet své. —jhl—

NOVÁ BROŽURA EDICE SKM. Sdružení katolické mládeže v Čsl., pokračujíc ve své ediční činnosti, vydalo v těchto dnech II. vydání brožury Dra B. Vaška: »Cesty k sociální spravedlnosti« — příručku pro sociální pracovníky a náčrtky pro práci v sociálních studijních kroužcích. Tím ovšem není řečeno, že brožura tato je pouze pro sociální pracovníky, ba naopak vzhledem k její důležitosti přejeme si, aby došla co největšího rozšíření ve všech vrstvách. SKM po výběrných knihách a brožurách, jakými byly »Vino ze sodomských vinic«, »S otevřenými očima Boží přírodou«, »K Bohu« atd., přináší svému členstvu a všem příručku, ve které každý najde v hlavních rysech, ale výstižně podaný obraz dnešní sociální a hospodářské bídy, všech současných směrů sociálních a hlavně: jasně vytyčený program a pracovní plán všech, zvláště pak mladých katolíků. Objednejte v Sekretariátu Sdružení katolické mládeže v Praze II., Vyšehradská 26n. Cena Kč 1.50, poštou Kč 1.90.

WILLIAMA FAULKNERA SRPNOVÉ SVĚTLO, které vychází jako pátý svazek druhé řady obnovené Standard Library Anglo-americké knihovny v Nakladatelském družstvu Máje v Praze I., Malé nám. 11, za Kč 36, je dílo zcela jedinečné. Slavný anglický spisovatel Arnold Benett, i u nás dobře známý, nazval Faulknera »spícím titanem«. — Oproti jiným americkým spisovatelům, kteří před námi rozestírají obraz amerického života a americké kultury tak, jak my mu rozumíme, je Faulkner zaujat nesmírně rozmanitým procesem obměn, vedoucích teprve ke zralosti. Román »Srpnové světlo« je otrásajícím příběhem muže s černošskou krví, štvaného hlubokou vnitřní rozpolteností. Nápor širého zázemí malých amerických měst je dramatickým činitelem tohoto vyprávění. Anglo-americká knihovna vykonala uvedením tohoto mohutného a jedinečného díla do naší literatury skutečný čin a znovu potvrdila, že knihy Standard Library jsou právem považovány za nejvýznamnější projevy, tlumočené nám z literární Anglie a Ameriky.

ADOLF ZEMAN: VELIKÁ HRA. (Druhá kniha legionářské trilogie Bouře. Nákladem Sfinx v Praze, Stran 314, vázané Kč 19.) — Populární a jeden z nejčtenějších legionářských spisovatelů, Adolf Zeman, vydává druhý svazek své nové trilogie Bouře, podávající tentokrát historii vzniku a bojů československých legií v Italii. Zde už je spisovatel prostředkem nejkrvavějších bojů na italské frontě před rozhodnou rakousko-uherskou a později vítěznou italskou ofensivou. Čeští vojáci na frontě přebíhají na druhou stranu a přepřelují italské zajatecké tábory. A v nich začínají klíčit počátky československých legií v Italii. Jejich duši je několik uvědomělých Čechů, vedených bratrem Janem Čapkem, slavné paměti. Bratr Čapek vyrůstá zde ve vůdce zajatých Čechů a jeho obětavost, pevný charakter a osobní statečnost připomínají hrdinu ruských legií Josefa Jiřího Ševce.

CO VYJDE NA PODZIM. Nakladatelství Julius Albert, Praha XI., se připravuje vydati v podzimních měsících XIX. svazek KNIH STOLETÍ, jímž bude F. Dabivův román »HOTEL SEVER«, který je skvělou studií života drobného pařížského lidu. V dalších svazcích chystá román z holandské literatury od W. Els-

schoota »VRABEČEK« a francouzský román L. Guil-
louxův »ZKAŽENÁ KREV«. — V ALBERTOVÝCH
KRÁSNÝCH KNIHÁCH ještě v tomto měsíci vyjde
jako VII. svazek román slavné americké spisovatelky
M. Bordenové »ŽENA S BÍLÝMA OČIMA«. V tisku
je dále román A. Mauroise »MUDRCI A KOUZEL-
NÍCI«, a román N. Petersenův »ULICE OPÁNKÁ-
ŘŮ«. — V dobrodružné edici »OD PÓLU K ROVNÍ-
KU« vyjde v říjnu jako XIII. svazek detektivní román
V. Williamsův »ZÁVOD SE SMRTÍ«. — Připravuje
se sešitové vydání Viktora Huga »CHRÁM MATKY
BOŽÍ V PAŘÍŽI«. — V podzimní a vánoční sezoně
1936 vydá nakladatelství Gustav Voleský mnoho dob-
rých novinek pro mládež a knih obrázkových: KNIHY
PRO MLÁDEŽ: »Z PRIMY DO SEKUNDY«, mo-
derní román mládeže od J. Hüttlové s trojbarevnými
ilustracemi. Váz. 30 Kč, brož. 20 Kč. »VESELÍ PRÁ-
TELÉ MÍŠI KAREŠE«, dětský román Sokolové-Pod-
pěrové. Ilustrováno. Váz. 30 Kč, brož. 20 Kč. »IRČA
VEDE JEDENÁCTKU«, moderní román pro mládež
od J. Hüttlové. Ilustrováno. Váz. 30 Kč, brož. 20 Kč.
»GULIVEROVY CESTY«, klasické dílo Swiftovo

s mnoha šestibarevnými Scheinerovými obrazy. Váz.
30 Kč, brož. 20 Kč. — KNIHY PRO HOCHY:
»IVAN, LYŽAŘ ZE ZBOJNICKÉ CHATY.« Hein-
richův román pro chlapce v úpravě Vlasty Štáflové.
Ilustrováno. Váz. 25 Kč. — KNIHY PRO DÍVKY:
»PRÁZDNINY STUDENTKY JÁJI«, dívčí román
od M. Morávkové. Ilustrováno. Váz. 30 Kč, brož. 20
Kč. Vyjde jako XXI. svazek sbírky »Pod vlajkou mlá-
dí.« »JINDRA, DĚVČE ZE ŠUMAVY«, román pro
dívky od J. Hüttlové. Ilustrováno. Váz. 30 Kč, brož.
20 Kč. Vyjde jako XXII. svazek sbírky »Pod vlajkou
mládeže.« »BLAŽENČINO POŠETILÉ ZASNOUBE-
NÍ«, dívčí román od M. Novákové. Ilustrováno. Váz.
25 Kč. Vyjde jako I. svazek sbírky »Radostná srdce«,
knihovna dívčích románů.

Objednávky TAJEMSTVÍ ŽIVOTA od Do-
minika Pecky, které vyšlo minulý rok v Edici Jitra,
nemůžeme vyřizovat, protože dílo je rozebráno. Ne-
urgujte tedy. Na skladě máme ještě několik výtisků
Svatý a lidé od téhož autora a Gotické květy od Miloše
Krejzy.

D O P I S Y

Vážený pane redaktore,

v rubrice »In margine« zmínili jste se — ne prá-
vě příznivě — o letošní konferenci EH v táboře
na Radově. Psali jste, že podle Vašich informací
byla jádrem tábora »skupina komunistů« a levi-
čáků, »dobře znajících svou věc a zběhlých v dis-
kusi«, která jednak zpracovávala a získávala
»masu indiferentních«, jednak se snažila »před-
nášeče udebatovat, a když to nešlo, prostě ho
uřvala«, a vůbec »předváděla ad oculos nadřaze-
nost a průbojnost marxistické ideologie, která je-
dině spasí svět«. Toto všechno jste se dověděli
od jistých účastníků tábora. Jakého jsou pol. pře-
svědčení, nechci tvrdit, ale informace, jež Vám
dali, nastavují zrcadlo. Dovolte mi laskavě dáti
jejich tendenčnímu soudu trochu pravdivé reno-
vace.

Radov ani letos neopustil zásady pokroku, demo-
kracie a vzájemné tolerance. Nebylo tu oficielní-
ho, podle Vás, »komunistického« názoru, které-
mu se všechny debaty musí podříditi, nebylo tu
nikoho, kdo by si osvojoval neukázněné projevy
a způsoby primitivů a metody lidí z Reichu a
snažil se »přednášeče ukřičet«. Přednost — a to
asi je trnem v oku nacionalistů, jichž zde bylo
asi 8, letošní radovské konference bylo, že se zde
utvořil kolektiv mladých demokratů, kteří proti
fašisujícímu nacionalismu, jenž sahá na kořeny
pojmu samého lidství, vnáší zmatek, nenávisť, ne-
důvěru a mravní rozvrat mezi národy, ochromu-
je nástroj míru — Společnost národů, a připra-
vuje válku, stavěli uvědomělý socialismus a dy-
namickou demokracii, stojící proti násilnostem
fašismu a komunistické diktatury, humanitní po-
stoj a úctu ke skutečné i potenciální lidské oso-
bnosti, pojmy práva, rovnoprávnosti, lidské dů-
stojnosti a čistého lidství jako ideálu křesťanství
proti vědeckému naturalismu, rasistickým teo-
riím a imperialismu, které vedou k mravní a poli-
tické krizi a k válce. Debaty o problémech, jež
se nás mladých dotýkají nejvíce, vyzněly nakonec
v solidaritu kamarádského prostředí, a ve víru, že
v boji o světový mír zvítězí čisté lidství a du-
chovní hodnoty.

A. H.

Vážený pane A. H.!

Není cílem Jitra rozšiřovati lži. Naše poznámka
o táboře v Brandýse n. Orli. se zakládá na zprá-
vách dvou pánů, kteří tam přednášeli. Redakce
nemá důvodu pochybovati o jejich věrohodnosti.
Debata, která se odchyluje od tématu a ve které
je přednášející zasypáván otázkami a námitkami
týkajícími se ne předneseného referátu, nýbrž
světového názoru, jež přednášející reprezentuje,
může býti zábavou pro debatéry, ale pro předná-
šejícího je štvanicí. Co dalšího se týče, nevyvra-
cíte naši poznámku, nýbrž potvrzujete její prav-
divost přiznáním, že se na táboře utvořil »ko-
lektiv mladých demokratů«, kteří představovali
»uvědomělý socialismus«. Není nám jasno, co
by uvědomělý socialismus mohl býti jiného než
marxismus. Jestliže se ten kolektiv na táboře
utvořil, znamená to, že tam od začátku nebyl a
že tedy vznikl získáním účastníků »indiferent-
ních«. A konečně, že uvědomělý socialismus a
uvědomělé křesťanství jsou pojmy neslučitelné,
napsal Vám dr. Brailo v témž čísle Jitra na str.
30., v článku psaném pod dojmem Vašich debat.
»Když jsem stál proti spoustě útočících«... tato
slova nesvědčí nijak o ukázněnosti debaty »prud-
ké a vášnivé, která se nakonec zvrhla v soud
nad církví a křesťanstvím«. A nakonec dovolte
nám otázku: Čeho se bojíte více: komunismu ne-
bo nacionalismu?

Redakce.

Vážený pane redaktore!

Odebírám již dva roky »Jitro« a mám je velmi
ráda. Dříve a i teď ještě mnohemu nerozumím,
ale přesto je čtu ráda a hledám v něm něco, co by
mně pomáhalo samu sebe vychovávat, neboť jsem
odkázána na svoji vlastní výchovu. Rodičové zna-
jí jen potíže a radosti časného života, neznají du-
še a ani ve škole se nedbá o její city. Jen při ná-
boženství, když náš velebný pán mluví, člověk
trošku pookřeje, je mu tepleji než při ostatních
hodinách, kdy se řekne: »Umiš, neumíš, víc mi
do tebe není«.

Ale proč Vám tohle vše píši? Abych utrácela Váš
jistě vzácný čas? Chtěla jsem Vám zkrátka na-
psat: Miluji Jitro!

Kvartánka.

celá škola se směje

ČEŠTINA

Profesor: »Lásce nic nestačí. Má štěstí a chce ráj, má ráj a chce nebe. Jak byste to vysvětlili?«

Žák: »Že chce pořád víc a víc.«

P.: »Utvořte femininum od „jeden“.«

Ž.: »Dvě.«

Žák recituje: U lavice dítě stálo... a... a... a na topole podle skal, zelený mužik zatleskal.

Žák vypravuje: Babička se ptala po paní myslivcové. Pan myslivec jí řekl, že je mezi drůbeží.

P.: Napovídá při obsahu článku...

Jan Kollár se omlouval, že má ve studovně...

Ž. pokračuje: Že má vestu až po krk.

P.: Praha. To je asi od slovesa...

Ž.: pražiti.

P.: Tedy tam asi pražili...

Ž.: kávu.

P.: Selanka. Z jakého slova vznikl tento název?

Ž.: Ze slova sele.

Ž.: Erben vytvořil ve »Svatebních košilích« z několika proviantů (variantů) malebný celek.

Ž.: B. Němcová narodila se ve Vidni jako žena Josefa Němce.

Ž.: K. Světlá založila pražskou výrobní společnost ženskou.

MATEMATIKA

P.: Jak vznikne poměr dvou těles?... Ticho... No, Lidko, kolik je potřeba lidí, aby měli poměr?

P.: Tak, jak tedy sestrojíme tečny ke kružnici?

Ž.: Ve středu zapícháme... (kružítka).

P.: A ve čtvrtku budeme jíst jelita.

P.: Jaká mohou být čísla?

Ž.: Imaginární, maginární, pomyslná anebo smyslná.

P.: Běž do fyziky pro křidu. Teď tam nikdo není. Tu máš klíče a zaklepej.

P.: Bod B dovedeme nalézt?

Ž. u tab.: Dovedeme.

Ž. v lav.: Nedovedeme.

P.: Kdo to řekl? (Žákyně vstává.) Sedni si ty ozdobo Štramberka, to je lépe pást kozy na ledě.

FYSIKA

P.: Z toho vyplývá, že zavěsíme hmotný bod na nehmotnou nit.

Řekli jsme si, že to teplo... eh... to jsme si ještě neřekli.

Ekliptika se pohybuje v jedlé rodině.

Země se nemůže otáčeti od severu k jihu, protože je tam pól.

Udeřme nějakou dobu kládívem.

Slunce vychází stále severněji od východu.

Vezmu dvě stejně veliké zkoumavky a do té větší naliji vodu.

Tlakoměru užíváme k řízení počasí.

Dutý váleček vydrží větší tlak, a proto se dělají ptačí a lidské kosti duté.

DĚJEPIS

P.: Kdy byla vydána zlatá bula sicilská?

Ž.: Zlatá boule sicilská...

Ž.: Byl poslán s poselstvem do kolébky Kristovy.

Ž.: Byly to veliké močály, které Slované vypalovali. V lese žily divoké včely, které jim poskytovaly medovinu. Mouku mleli Slované mezi dvěma žertouny.

Ž.: Theodorich umřel v Ravenně a nezůstalo po něm nic, než náhrobek.

P.: ...a starý Hefaistos často docházel na Olymp, zřídka pokulhával.

Ž.: Slované lovili včely a vybírali z nich med.

Ž.: Tataři bez milosrdenství zabíjeli pobité.

Ž.: Václav III. měl s počátku jen tři koruny.

Ž.: Potěmkin rád zalidňoval.

ZEMĚPIS

Ž.: Tundry jsou krajiny porostlé bažinami.

P.: Jaké je dopravní zvíře v pánvi Kouřské?

Ž.: Železnice.

P.: Je tam podnebí vlhké a přitom suché.

Ž.: Pouští táhla karavana medvědů.

JEŠTĚ DĚJEPIS

Ž.: Jindřich VIII. se oženil s Annou Boleynovou a chtěl ji pojmouti také za manželku.

Ž.: Jádru tureckého vojska tvořili jantaři.

LATINA

Ž.: Přivedl otroky, které zajal před tím na pastvě.

Ž.: Caesar vystupoval ve prospěch strany lidové.

P.: Měl právo zastřeliti ho sekerou.

Ž.: Ve starém Římě kvetlo opilství a nezřízená mravnost.

Ž.: Bílou páskou byla označena obětní zvířata a panny Vestfálské.

FRANCOUZŠTINA

P.: Silence... Silence... tam vzadu. Je tady brnit jak v tatarské l'ècole.

PŘÍRODOPIS

P.: Řekněte nám něco o rybách žralokovitých!

Ž.: Ryby žralokovité jsou vysoké a statné postavy.

P.: Co je to pradědění?

Ž.: To je na př., když někdo zdědí po prababičce starou almaru.

hádanky

Vojtěch Maňoušek, redaktor,
Svitávka u Boskovic, Morava

Všem, kdož se zajímají o rubriku:

P o p á t é na začátku ročníku vítám k nové další spolupráci vše-

chny, jimž záleží na tom, aby tento díl »Jitra« byl pěkným obrázkem, poskytujícím zábavu a poučení. Hádanky nejsou až tím posledním... Zdaleka ne! Redaktor slouží vám, jako vy časopisu zároveň i sobě. Loňský ročník byl živý, necht' letošek jej předčí! Každý dopis a listek má svůj účel, každá hádanka své místo! Rozkvět rubriky bude vám k užítku i radosti. Srdečný pozdrav!

Vojt. Maňoušek.
Svitávka 15. VIII. 1936.

Luštění a skladbě hádanek se naučíte za jeden den...

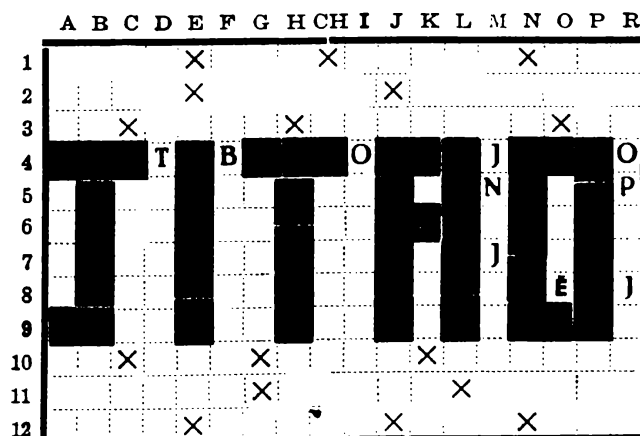
Velmi dobrou pomůckou je »Sborník Vtip se!«, obsažný spisek za 6 Kč, plný zajímavé četby. Návod k tvorbě a luštění různých druhů hádankových podá také stručně »Klíč k tajce« za Kč 2.20. Obraťte se na red. hádanek!

Další čísla přinesou podrobnosti o našich turnajích o ceny. Sledujte!

I. velký turnaj o ceny!

1. Křížovka propagační (10).

Všem hádankářům „Jitra“ věnuje „Jota“.

Vodorovně: 1. Člen Indiánů, část hlavy, písemný projev, zbraň. — 2. Část nohy, myšlenkové viemy, vzpoura. — 3. Zkratka tisk. služby, žák, článek, římský peníz. — 4. Říms. tisíc, dvě samohlásky, Brit, povel bez hlavy, říms. pět set, poměr. — 5. Začátek abecedy, círk. zkratka, egypt. bůh, dopis, zkratka, samohláska, spojka, samohláska. — 6. Koresp. zkratka, české město, citoslovce, žens. cizí jméno bez paty, předložka, říms. tisíc, předložka. — 7. Spojka, kohoutí slabika, Předchůdce Páně bez a, kůň, předložka, říms. padesát. — 8. Vzdychnutí, zájmeno ukaz., strom bez paty, předložka, samohláska, spojka. — 9. Hc, bibl. osoba, druh průzy, přístroj. — 10. Pramen zp., chemie, sloučenina, oděv mrtvého zp. — 11. Žens. jméno, spojka, dvě stejné samohlásky, přibližně, číslovka. —

Svisle: D, F, J, M, R: tajenka. — A: Zkratka mužs. jména, školní pomůcka, sport. výkon. — B: Pruh, poplatek. — C: Míra, japonské město, titul. — E: Říms. padesát, kůň. — G: Nerozt, dřevo, samohláska. — H: Část vozu, ruská řeka zp. — Ch: Elámská bohyně, schválení. — J: Předložka, souhláska, lat. ta. — K: Říkají, že, hud. skladatel, předložka. — L: Hřůzný křik, spojka, předložka. — N: Ženské jméno bez paty, kancel. zkratka. — O: Hluk bez samohlásek, horní část těla, herec div. bez samohlásek. — P: Řecké písmeno, sportovní výraz.

Řešení II. a III. turnaje zaslali:

Ambros 56, 0 - Batušek 45, 55
Blaha* 39, 0 - Blažek 52, 0 - Blecha* 50, 40 - Bombora 50, 0 - Brhel 55, 60 - Čermák 26, 0 - Červinková*

2. Dopinovačka s tajenkou (3).

B. Štefkové „Jota“.

X	⊗	⊗	⊗	X
X		E		X
X		P		X
X		A		X
X		L		X
X		ž		X
X		I		X

ženské jméno
télcovitný výkon
česká řeka
severs. město
užitečné zvíře
vybraná společnost

48, 50 - Dohnal* 57, 0 - Dopita 50, 0 - Fiala 28, 0 - Fučík 48, 0 - Grünwald* 34, 35 - Hadravová 55, 0 - Hampl 52, 0 - Hanková 51, 0 - Hejdušek 51, 0 - Hošek 33, 0 - Hudec 34, 51 - Chladil* 50, 56 - Janáček 31, 0 - Jařabáč 46, 0 - Jílková 44, 51 - Jiříček 54, 62 - Jolík* 56, 0 - Jurák 43, 0 - Kašliková 44, 51 - Karásek 34, 0 - Klein 49, 0 - Klofát 32, 0 - Knessl* 56, 65 - Kohlmünzerová 54, 0 - Kozová 35, 0 - Krátký 56, 0 - Kratochvílová 54, 54 - Kubíčková 35, 0 - Kůžil* 35, 50 - Lisa* 45, 45 - Liška 41, 35 - Mazáčová 34, 0 - Motka 56, 0 - Neubauer 57, 63 - Novotný 57, 65 - Odehnal 54, 0 - Pěcha 40, 0 - Pertl 56, 0 - Pössl 22, 31 - Rajlich 45, 45 - Reichová 46, 0 - Říha* 47, 54 - Sečkař 50, 62 - Sedlár 56, 0 - Skácelová 40, 0 - Skuhrovec 43, 0 - Sluka* 34, 35 - Smejkal 58, 71 - Srovnalík 58, 68 - J. Stehlík* 53, 56 - V. Stehlík* 37, 0 - Šmarda 48, 62 - Šmídek* 56, 47 - Štefková 48, 0 - Toman 33, 0 - Voith 32, 0 - Zabloužil 33, 0 - Zbavitel 41, 0.

La vie des étudiants catholique tchécoslovaques

UNE »SEMAINE UNIVERSITAIRE« A PRAGUE.

Du 4 au 11 Octobre, une Semaine Universitaire sera organisée à Prague par les Pères Dominicains, avec la collaboration des étudiants catholiques et gréco-catholiques de Prague (Ligue Universitaire Tcheque), de Brno (Moravan) et de Bratislava (Fédération des étudiants catholiques slovaques). Le sujet général des conférences et discussions sera celui-ci: »La Révision des Ordres et des Valeurs.« Le problème sera envisagé sous les différents aspects, philosophique, sociologique, juridique et artistique. Les cours seront professés par les éminents savants et experts tchécoslovaques et étrangers. — Même les étudiants de la minorité allemande et hongroise participeront à la Semaine Universitaire. Les étudiants étrangers sont également invités. Ils auront le séjour gratuit. — (Se renseigner à la FECT, Prague II., Štěpánská 35.)

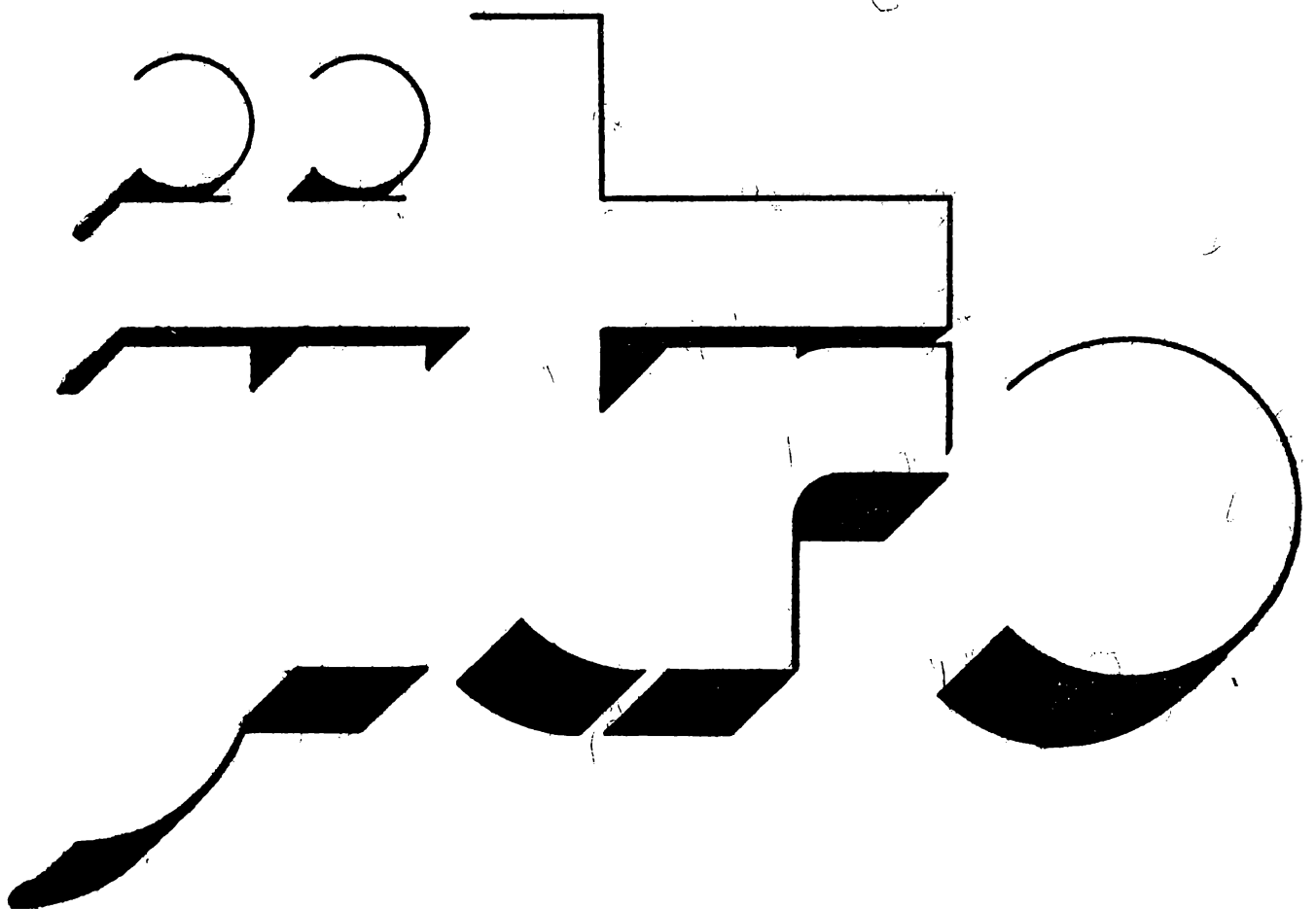
EXCURSIONS D'ÉTUDIANTS CATHOLIQUES DANS LES BALKANS ET EN TERRE SAINTE.

La Ligue Universitaire Thèque a organisé pendant les grandes vacances trois excursions. Premier de ces voyages, en Roumanie, Bulgarie et Turquie, du 4 Juillet au 3 août, a constitué une excursion l'études et de propagande. A Varna (en Bulgarie) un concert de bienfaisance a été organisé par l'orchestre des étudiants catholiques de Prague sous les auspices de M. le colonel Popoff. L'orchestre a joué aussi à Radio-Poste Varna et Sofia. — Le pèlerinage en Terre Sainte, organisé du 14 Juillet au 13 août a eu également un brillant succès.

Les étudiants catholiques tchécoslovaques et les étudiants orthodoxes des pays balcaniques. cm.

Abiturienti, kteří přijdete na vysokou školu do Prahy nebo do Brna, navštivte Českou Ligu Akademickou v Praze II., Štěpánská ul. 35 nebo Moravana v Brně, Klácelova 2. Nайдete veselé, upřímné kamarády, kteří Vám ve všem poradí.

xviii 3

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille.

Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova ulice číslo 28.
Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. — Uzávěrka jest 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelům

A. F. Sám jste zapochyboval, možno-li to nazvat básní. — J. S. Díky vám za účtu ke kněžství: jistě psáno ze srdce upřímného, ale jsou v tom některé nepřesnosti. — J. H. Nevím, byla-li by to posila pro bližního. Já aspoň jsem nepocítil nic. A tolik bych potřeboval posily! — I. S. Sem tam nějaký záblesk v mlze nevalných rýmů. — F. P. Jste z mála básníků, kteří postrehli, že slunce zapadá včas. — Vlator. Nestačí, aby básník sám něco cítil: je potřeba, aby to dal pocíť i nám. — A. K. Nevyniká příliš nad průměrné filosofování v úlohách z češtiny. — D. H. Dřívější věci byly lepší. — S. M. To snad znají čtenáři »Jitra« ze školy. — E. L. Ten motiv jsme už v »Jitru« měli. — B. L. Díky za vzpomínku. Veršíky — nic zvláštního. — Ostatní autory prosíme za strpení; pro veliký nával látky nebylo možno vše přečísti a zhodnotiti.

zprávy účastníkům fotografické soutěže

J. S., Šumbark. Máte dobrý postřeh. Avšak na obrázku »Když jsme všichni pracovali« jest příliš znát strojenost. Nejvíce to prozrazuje ten chlapec s obuškem, který se sice nedívá do aparátu (ještě to také), nýbrž čeká, až řeknete, »tak už je to«. Ponecháváme si dva obrázky, jež budou příležitostně uveřejněny. Ostatní vracíme a přikládáme Vám jako odměnu foto-papír »Foma«. — Z. S., Kroměříž. Zásilku tedy vyřídíme podle Vašeho přání. — F. N., Praha XII. Z Vašich snímků se nehodí nic. Pošlete něco jiného — dokonalejšího. A nezapomeňte napsat na rub každého obrázku své jméno a co snímek představuje. Fotografii nám dochází tak velké množství, že by se v návalu materiálu mohla snadno stát záměna; a k Vaší škodě. — H. S., Praha X. Soudíme-li podle různých známek Vaší zásilky, zdá se, že jste ještě velmi mladým fotoamatérem. Tím spíše nás tedy těší, že jste obratným fotografem. A o to jde, abyste zachycoval život tak, jak jest, v jeho dynamice, a nikoliv jeho jednotlivé, statické fáze. Reportážní snímky z německé ulice jsou sice dobře exponovány, kopírovány atd., ale není to to pravé, co má taková fotografie z ulice přinést. Doporučujeme Vám, abyste sledoval obrázkové časopisy určené fotoamatérům. Jedno číslo letošního ročníku »FOTOGRAFIE«, časopisu přátel amatérské fotografie (red. a adm. v Praze VII., Vinařská 1), bylo věnováno právě těmto pouličním motivům. A bylo to zajímavé vidět, co všechno lze na ulici objevit. Co se dále týče úprav Vašich obrázků, vidíme, že se neobejdete bez zvětšování. A zase budete patrně hledat nějaké vodítko, podle něhož byste se řídil. Hodláte-li se odborně informovat po této stránce, přečtete si velmi pěknou a dokonalou brožuru red. K. Hermanna: Fotografie žije zvětšováním. Stojí asi 5 Kč a dostanete ji všude. Teprve potom, až si své obrázky sám zvětšíte, budete mít radost ze své práce. Queen Mary si necháváme v redakci, ostatní vracíme zároveň s fotopapírem »Foma«. — A. S., Brno. Oznámte nám laskavě, zda můžete pro svůj aparát použít rolfilm 6×9. Poslali bychom Vám jej jako odměnu za uveřejněnou fotografii. — Ave. »Večerní přátelé« jsou šediví a na Konopišti jest víc motivů, nejen »lovecký«. Což se za své obrázky tak stydíte, že nenapišete adresu? — J. D., Bráň. Ten pejsek se Vám povedl. Ostatní snímky jsou milou vzpomínkou na prázdniny v Tatrách. Vracíme je a radíme Vám, abyste je nenosil po kapsách, nýbrž závčas je nalepil do alba. Jako honorář dostanete fotografické papíry, které našim účastníkům laskavě věnovala firma »Foma«. — J. H., Švihov. Fotografie z Jugoslaviie budou uveřejněny v některém příštím čísle. — K. H., Praha III. Těšíme se na příští zásilku, kterou slibujete.

Redakce děkuje firmám »Kodak Ltd.« a »Foma«, které laskavě věnovaly našim fotoamatérům, účastníkům soutěže, fotografický materiál, jímž budou odměněni autoři, jichž fotografie budou uveřejněny.

Vyšlo 1. listopadu 1936. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1936 ze dne 26. ledna 1936. — Podací poštovní úřad Praha 25.

Mládí a poesie

Ladislav Jehlička

Tvrdíme-li my mladí lidé, že základy (možno-li nazývati základy hromadu písku), na nichž buduje dnešní společnost, nejsou schopny unést jakoukoliv společnou stavbu, srovnávající se s důstojností člověka, že zřízení, jež si dává tato společnost, odmítнувši zřízení Boží, vedou k zezvířetění a k otroctví, že nauky, které se nám hlásají, jsou bludné a odporné, že pak celá tato doba je dobou úpadku a zralou k zániku, jest nám jedním z hlavních důvodů, proč to tvrdíme, mimo nesmyslný, falešný a nemravný poměr této doby k náboženství, k vlasti a k člověku, a nesmyslný, falešný a nemravný poměr této doby k poesii a k mládí.

Poesie byla ohněm, který svítil, vzněcoval a spaloval. A necht' si byly sebe naivnější, sebe sentimentálnější, sebe »romantičtější« verše básníků, kteří se v černých širácích a rozevlátých pláštích uchýlovali do samot, lesů a skal, aby se opíjeli kouzelnými zvuky slova a naslouchali tajemnému volání ducha, bylo v nich cosi čistého, něco, co mluvilo k srdci bratrským slovem lásky, co zvučelo, jávalo, zpívalo radostnou nadějí budoucího ráje. Bylo to snad tím, že nebývalo zvykem čísti poesii na pohovce, v županu, bačkorách a s dýmkou, že poesie nebyla malichernou hříčkou, že účelem a smyslem umění nebylo lechtat, ale spalovat. Vina není však jen na poesii samé: hledme a vizme jen, není-li společnosti, odchované v naukách »praktického života«, poesie čímsi zhořelým, čímsi, co ukrádá člověku čas, nenaplňujíc břicha ani kapsy. Za blázny jsou pokládáni básníci, bičíky ocelovými je hnána poesie ze světa a mizí s ní краса.

Byla pak známkou mládí v dobách dávných především svěžest ducha i těla, odhodlání k činům, ochota k oběti a náchylnost k hrdinství. Jestliže však tyto přednosti nerostou s počtem let, ale spíše zakrňují a hynou, bylo shledáváno správným a užitečným, aby všech sil mládí bylo využito, pokud je čas, a především, aby nebyly zašlapávány, ubíjeny a ničeny. Jinoši bezvousí byli uznáváni způsobilými, aby nosili meč a štít, aby v útěk obraceli nepřítel, aby hleděli smrti do očí nejen bez bázně a strachu, ale i s pohrdáním. Nebylo pak shledáváno vhodným a užitečným, aby shromaždištěm jinochů nedospělých byly síně taneční, ale spíše domy Boží nebo pole válečná. I nevzbuzovalo podivu žádného, vyrůstali-li z mládeže takto vychovávané muži a bojovníci; a zdá se nám, že nesmí ani dnes udivovat, vyrůstají-li z mládeže, vychovávané v cukrárnách a biografiích, navonění šviháci, výšky meče nedorůstající, paží příliš nepevných a ducha nepříliš bystrého. Neboť nelze mladému člověku žít bez ideálu, bez oběti, bez lásky, bez hrdinství; a je-li mu toto vše odňato, pak velmi často zbývá z důstojnosti člověka jen vnější podoba.

Jest pak známo, že ve stoletích řádu nebylo mládí důvodem k nečinnosti, lenosti a omezenosti, že nebylo dispensí od práce, vytrvalosti a především odpovědnosti. Mladí lidé byli zvykáni jednati s toutéž rozvahou, určitostí a pádností, jako jejich otcové, ale ovšem s větší odvahou a nadšením, příslušejícím mládí. Vzbudilo by pak u předků našich podiv mnohý, kdyby se byli doslechli o době zvrácené, v níž se vše dovoluje mladým lidem, především nemravnost, nestřídmost a tupost, v níž se jim však jediné nejen nedoporučuje a neschvaluje, ale přímo jest jim to zakázáno tresty přísnými: a b y t o t i ž j e d n a l i j a k o m u ž i . Neboť na to prý mají dosti času, ať si to schovají, až zestárnou, až zmoudří, až jim vlasy zešediví a zuby vypadají. Nic jiného nelze ovšem čekati v době, kdy se tleská cynismu, kdy ideálem je neutralita, kdy úsměv útrpný vzbuzují kadeti alcazarští, kdy neúčastný, divácký postoj k životu je životní moudrostí.

Nabádají se však mladí lidé, aby rozuměli životu a užívali jej. Bylo by však též záhodno vysvětliti jim, jak mu rozuměti a jak jej užívat; nezdá se nám totiž, že správně rozumí životu a správně jej užívá, kdo ubíjí své dny, ale spíše ten, kdo je naplňuje. A tu bude katolictví přitahovat stále ty mladé lidi, kteří odpověděli na výzvu učitelstva francouzského: **Ra d ě j i o t r o c t v í n e ž l i v á l k u !** slovem neméně určitým: **Ra d ě j i s m r t n e ž l i o t r o c t v í !** silou neodolatelnou, poněvadž je samo a celou svou podstatou hrdinstvím. Hrdinstvím lásky, hrdinstvím sebezáporu, hrdinstvím oběti, hrdinstvím života. Není pak na překážku, že hrdinství zbraní kladou se dnes větší obtíže než v dobách minulých. Nespočívá zajisté hrdinství ve vnějších okolnostech, ale v srdci člověka, a lze je uplatňovati nejen na poli válečném, ale i v síních studijních, za pultem kupeckým, v dílně a na poli. Chyby neodpuštělné a omylu zhoubného dopouští se však ten, kdo chce jakýmkoli způsobem toto hrdinství z katolicismu vylučovat, nebo je ulehčovat, zatajovat nebo přehlížet. Katolictví není ohřívárnou, není zátokou, do níž příboj nezasáhne, není závětřím, kam se bouře nedostane. Je tvrzí, v níž je sice určitým způsobem a za určitých okolností bezpečno, ale již je také třeba hájit, pro niž je nutno bojovat a za niž je dlužno i umírat. A je-li pak znakem mládí, že hledí k vrcholům velehor, nemělo by nejen smyslu, ale bylo by i nanejvýš škodливо, tyto skutečnosti zastírat. Je-li však opět toto vše pravdou, pak je nutno, aby ti, jimž připadl úkol nalévatí toto víno silných do úst žíznivých, nevyvolávali svými slovy domněnky, jako by katolíkem nemohl být člověk bez tělesného nebo duševního defektu, člověk, který není slabochem, který se nekrčí, neschovává a neuhýbá. Pravý opak je totiž pravdou. Katolictví neoslabuje život, není proti životu, ale naplňuje jej, dává mu smysl a řád. Pravý smysl života jest však nejen v lásce, ale i v povinnosti, nejen v radosti, ale i v oběti, nejen ve svobodě, ale i v kázni a poslušnosti a především v hrdinství.

Ze zápisníku starého profesora A. P.

Ředitel střední školy nemá práva zakazovat studentům aby chodili s děvčaty. Anebo řekněme: nenalézá opory pro takové zákazy ve školském řádě. Může si pomoci tím, že vydá nařízení, aby studenti po osmé hodině večerní byli doma. K tomu má právo. Učiní-li tak, je možno, že svým nařízením dá té večerní době po osmé hodině všechny půvaby zapovězenosti. Bude se chodit večer ven právě proto, že je to zakázáno.

Naše umění vychovatelské záleží v tom, jak to udělat, aby studenty okouzlovalo dobro a ne zlo.

Naše zákazy mohou míti smysl teprve tehdy, když už jsme vyčerpali všechny síly a možnosti, abychom získali duše pro dobro. Neboť pak již není jiné cesty než brániti zlu. Ale i poslušnost, kterou vyžadujeme v takovém případě, předpokládá aspoň jiskru dobra v duši. A ta tam nebude, jestliže jsme v ni nevěřili.

*

Na mezinárodním kongresu svobodných středních škol, konaném letos koncem července v Lucemburku, mluvil Marcel Légaut o úkolu profesora náboženství na střední škole. Řekl správně, že vyučování světským předmětům může býti třebas i prostřední, poněvadž následek takového vyučování může býti jen zájem nebo nezájem studentů o určitý obor vědní. Ale vyučování náboženství — je-li chatrné, budí odpor, a to ne snad jen k osobě profesora, nýbrž i k náboženství a k životu dle zásad křesťanských. Nestačí se omezovati jen na výklad nauky. Profesor náboženství není jen ten, jenž učí jménem Církve: nýbrž i ten, jenž přináší do vyučování svou osobní autoritu a své vlastní svědectví. Tento učitel musí míti zájem o všechno vědění lidské: nestačí, aby měl zálibu jen v theologii. Jeho úkolem jest právě ukazovati, že náboženství není nijak cizí tomu, co jest na světě

opravdu velikého a krásného. To neznamená, že by měl být odborníkem ve všech vědách, což je nemožno, ale že má být člověkem, který ví, že hodnoty dobyté prací vědeckou jsou hodnoty Boží, poněvadž jsou to hodnoty pravdy. V jeho slovech ať vycítí žáci ohlas jeho vlastního úsilí o pravdu, živé lásky ke všemu, co je opravdu lidské, radostného vítězství nad tmou a pokušením. V jeho bytosti nesmí být nejmenší stopy nedůvěry k člověku, řekněme jansenistické nedůvěry, nýbrž celá jeho osobnost musí být provanuta duchem pravého křesťanského realismu a optimismu.

První část svého výkladu skončil Légaut modlitbou: Pane, smiluj se nad člověkem, kterého jsi povolal, aby byl svědkem tvé vůle. Dobro, jež má zasévat do duší, jest úměrně zlu, které jim může způsobiti, není-li na výši svého úkolu. Pomož mu nésti těžké břímě, jež jsi na něho vložil! A jeho srdce ať se povznese k heroismu svatosti před dušemi, jež od něho očekávají slovo spásy! (Marcel Légaut, *Le professeur de religion. Études* No 18, sept. 1936.)

*

Politický vůdce je prý člověk, který vypátral, co chce dav a postavil se v jeho čelo. — Budíž, avšak něco jiného jest vůdce a něco jiného jest první v davu. Něco jiného jest vésti a něco jiného jest jít v čele. Někteří pedagogové to zkoušeli jako političtí vůdcové: hleděli vyzkoumat, co si mládež přeje či nepřeje a snažili se dávat jí, co si přála, a nedávat, co si nepřála. Hráli si na kamarády svých žáků a žvanili o revoluci moderní mládeže. Rozumí se, že nevychovali nikoho — podobni pastýřům, které viděl Psichari v Mauretanii: černí sluncem, otrhaní, živící se mlékem velbloudic bloudí pouští bez cíle následující svá zvířata, jež sama si hledají vodu a pastvu.

*

Kam? můžeme se tázati takových vůdců. Jediná odpověď: V neznámo. Není jistoty, není cíle, není směru. Čiré bláznovství. A proto, milý vůdče mládeže, rozjímejž tuto šaškovskou historku:

Jeden anglický lord měl ve svém zámku šaška náramně směšného a vtipného. Koupil mu šaškovskou čepici s rolníčkami a když mu ji nasazoval na hlavu, pravil mu: Nos tuto čepici na znamení, že jsi blázen. Nedávej ji nikomu, leda bys našel někoho, kdo je větší blázen než ty. — Po letech umírá lord. Loučí se s přáteli, loučí se se šaškem. — Kam odcházíš, pane? táže se šašek. — Nevím, odpovídá pán. — A co si bereš na cestu? — Nic — odpovídá pán, jenž vyplnil život marnostmi. — Nic? táže se šašek a snímá s hlavy bláznovskou čepici, nasazuje ji svému pánu a praví: — Dnes jsem našel člověka, který je větší blázen než já!

*

Kuriosum v primánské učebnici zoologie: »Kde je mnoho myší, prozradí se známým zápachem, t. zv. myšinou. Snad i to je příčina, proč nemají lidé myši rádi. Zvláště ženy se jich přímo hrozí a utíkají, kam mohou, aby se skryly před nepatrnou, slaboučkou a ulekanou myškou.« (Polívka-Daněk, *Živočichopis* pro I. a II. třídu středních škol, str. 16.)

Toto místo vyžaduje komentáře. Autoři této učebnice dávají primánkům lekce nejen o myším zápachu, nýbrž jaksí (a snad bezděky) i o psychologii ženy. Žena se hrozí nepatrné myšky. Utíká, aby se skryla. Věť tedy, milý primáne, že žena je tvor nerozumný a bázlivý. Budeš-li někdy slyšet o ženách, které skákaají padákem s letadla a jezdí o závod na motocyklu, bude ti tím záhadnější, proč se žena bojí myšky. A až uvidíš velké studentky, jak kouří a plivají jak staří chlapi, já nevím, jak se ti to srovná všecko v hlavě: neboť, jak se pozná, čím se liší žena od muže? — Snad jen podle toho, že se bojí myšky.

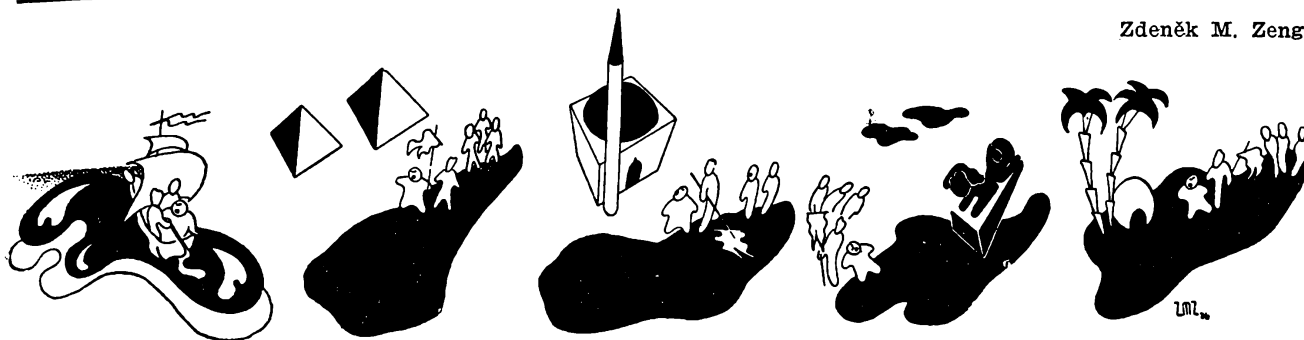
Proto si hluboce vštěp v paměť, čemu tě ti dva, trochu snad misogynští pánové, chtěli naučiti.

*

V Blois stojí Milletův pomník Denise Papina. Ten pomník popisuje kvartánská učebnice franštiny takto: Au pieds de l'inventeur, habillé à la mode du XVIIe siècle, se trouvent deux objets: d'un côté, un gros livre, »la sainte bible«, symbolise la persévérance de Denis Papin dans le foi de ses pères; de l'autre, le marmite qui porte son nom. (Tenora-Šesták, Učebnice jaz. franc. pro IV. tř. reálék a ref. r. gymnasií, str. 59.) — »U nohou vynálezce, oblečeného podle módy sedmnáctého století, jsou dva předměty: na jedné straně veliká kniha »svatá bible«, symbolisuje setrvání Denise Papina ve víře otců; na druhé straně hrnec, jenž nese jeho jméno.« Nepochybně krásný pomník. Jeho smysl mohl by i kvartán pochopiti tak, že Denis Papin byl veliký vynálezce a dobrý křesťan zároveň, čili že není tak zvaného rozporu mezi vědou a vírou. Ovšem, učebnice franštiny není apologetika. Proto autoři si dávají práci, aby jemnými odstíny odvedli pozornost kvartána jiným směrem. Především se naznačuje milému kvartánovi, že víra Denise Papina nebyla jeho osobní víra, nýbrž víra otců. Papin si vážil víry otců jako si vážíme sloupkových hodin po prababičce. Proto v té víře setrval. Nebýt té tklivé piety v jeho srdci, jistě by se řídil nějakými vědeckými důvody a v té víře by nesetrval. Věz tedy, milý kvartáne, že náboženství jest jen starožitnost. Měj k němu úctu, jaká přísluší všem starým a památným věcem. Písmo svaté není kniha myšlenek Božích: je to jen symbol oné úcty, kterou člověk chová k oněm citům, jež zdědil po otcích. Je to jen literatura. Nic svatého a inspirovaného v ní není. Proto je třeba dáti výraz »svatá bible« do uvozovek, neboť páni, kteří napsali tuto učebnici, nevěří, že by ta Bible byla svatá: jen někteří lidé ji svatou nazývají, proto výraz svatý patří do uvozovek. Bible na pomníku Papinově není nic — jen symbol. Jen ten hrnec má význam na pomníku. Proto je napsáno: hrnec — a ne »hrnec«. Neboť věz, milý kvartáne, že bez svaté Bible se můžeme obejít na světě, ale bez hrnců ovšem nikoliv. Neboť v čem bychom si ohřívali svoji polívečku?

*

Sešli jsme se, když jsme měli dvacet let po maturitě. Bylo to zajímavé. Vždyť o mnohých spolužácích jsme léta ani neslyšeli. A vzpomínali jsme. Zvláštní věc: málokterý z nás se stal tím, čím původně se chtěl státi. Komu z nás bylo ideálem býti berním tajemníkem nebo výpravčím vlaků? A pěkně nám řekl náš staříčkový profesor náboženství, který přišel mezi nás: Naprosto nezáleží na tom, jaký úřad máš, ale na tom, jak jej vykonáváš. Je rozdíl mezi úřadem a povoláním. Úřad si člověk hledá ve světě. Chce býti lékařem, učitelem, inženýrem, soudcem. Vykoná studie a podá si žádost. Ale povolání si člověk nehledá ve světě. Povolání musí člověk hledati v sobě. Člověk je povolán nebo není povolán: to jest, je-li povolán, koná svůj úřad s láskou a péčí, z vnitřního zájmu a podle nejlepšího svědomí — nebo není-li povolán, vykonává svůj úřad jen aby vydělával a měl postup. Co děláme — to je úřad. Jak to děláme, to je povolání. Povolání je něco vnitřního, to je náš osobní poměr ku práci, to je služba, ne nádenictví, to je životní poslání, ne živobytí. — Povolán — nepovolán — to zní, jako by povolání bylo něco osudového. Není. I když se to vyjadřuje pasivem, je to v podstatě něco aktivního. S povoláním se člověk nesmí jen smířovati, jak se říkává: musí je tvořiti. To pasivum má význam ten, že Bůh řídí naše kroky: on nás povolává a my jsme ne loutky, ale Boží dělníci. Nikdo se nesmí vymlouvat. Nikdo nesmí říci: Nejsem povolán. Nejsi-li povolán, praví svatý Augustin, učiň, abys povolán byl!

Frant. Chudárek

L I S T O P A D

Boh. Vitulovi

Rezavá měď se taví do gest mdlých dní,
toužení kroků jsou jí těžce poseta,
pahýly zmaru němě nad cestou ční,
v dlaních se lámou snění zítřkem zakletá.

Severské ráno spláchlo hudbu s polí,
lesům se vkrádá tiše spánek do očí,
zhroucená tušení vždy tolik bolí,
s hořkostí sahám k bledým růžím z klokočí.

Zcuchaná krása žhne mou něhu k zemi
v úzkosti líbám její chladný stín,
pod nohou rozkvetly mi chrysantémy
a pod nimi zhas' úsměv Princeznin.

0 mladých křesťanech

Studentský rozhovor s Otcem drem Habáněm O. P.

»Pozdrav Bůh, pane doktore, to jsem rád, že jsem vás našel. Když jsme spolu posledně hovořili, slíbil jste mi, že něco napíšeme našim studentům. Přišel jsem vás tedy „interviewnout“. Pozoruji, důstojný Otče, že naše katolická mládež jest horlivější než kdykoli jindy. Kdybyste věděl, kolik mladých nadšenců propaguje JITRO mezi svými spolužáky, měl byste z toho radost. Však je to také znát. Předstihli jsme všechny studentské časopisy. Ti kamarádi mají velkou zásluhu.« — »Mne přitom všem nejvíc potěšilo, že jsem mohl pozorovat, jak ono množství čtenářů skutečně žije z duchovní náplně JITRA. Byl jsem před časem na studentských exerciciích na Sv. Kopečku a viděl jsem to.« — »To je ovšem radostné, že ono velké množství studentů není jen pouhými „odběrateli“.« — »Nikoliv, JITRO jim jest měsíční stravou, na kterou se těší a která jim živí jejich ideály. Právě zde jsem pozoroval ten skutečný kontakt duše mezi redaktorem a čtenáři. Poněvadž tedy tento časopis pěstuje ducha mladých lidí, jest zřejmo, že své poslání vykonává výborně. Pravost oněch hodnot, které přináší, jest skutečná. Není ji tedy třeba skrývat jako falešné hodnoty, jež přináší v svém tisku hnutí levicové.« — »Myslíte třeba jejich časopisy studentské?« — »Ano, řekněme tu jejich „Mladou kulturu“.« — »Má však v sobě revoluční ráz, pane doktore, a ten vždy upoutává mysl mládeže.« — »JITRO má také podobně revoluční ráz, je to však revoluce mnohem hlubší a pravá, která převrací člověka v jeho nitru — revoluce ducha.«

»Zdá se mi však na druhé straně, že mnoho mladých lidí se dívá na svou budoucnost skepticky. Nedávno jsem kdesi četl, že „vidíme kolem sebe bídu, sebevraždy z hladu,

zbrojení a že se ptáme, proč vlastně studujeme, když snad to někdy všechno zničí děla nebo yperit; to vše nám brání dělat si iluze, že svět jest dobrý a všechno je v pořádku.“ Co tomu říkáte, důstojný Otče?« — »Tato slova se přímo dotýkají jádra života a v nich tkví rozdíl mezi světovým názorem různě orientovaných studentů. Takový obzor, z něhož zmizela věčnost, Bůh a účast na životě Kristově v duši a tedy také na jeho vítězství a vzkříšení se zatemnil. Kdežto křesťan, který prožívá neméně hluboce všechny tyto zmatky a bídu současnosti, dostává sílu, odvahu a prostředky k vyřešení budoucnosti. V mladém člověku se uplatňuje naléhavý požadavek nové pedagogie k velikosti lidské osobnosti. Začíná se tedy uvnitř a odtud teprve vystupuje navenek.« — »Chcete tedy, důstojný pane doktore, říci, že katolický student má především skutečně studovat.« — »Ano, studium se nesmí podceňovat, protože otevírá duševní horizonty. Hloupí lidé nikomou nepomohou, ani sobě, natož pak dnešnímu světu. Jest potřebí lidí moudrých, myslitelů a pevných charakterů, jež lze právě upevnit řádným studováním. Každý mladý křesťan musí o všem vědět.« — »Ano, musí mít řádný rozhled.« — »A mimo to musí znát sebe, svou vlastní duši.«

»Myslím také, že to všechno přispěje k tomu, že nabude větší lásky k svému bližnímu a že se bude víc zajímat a přemýšlet o sociálním problému a jeho vyřešení. Kterýsi student na otázku, zda také někdy přemýšlí o sociálních otázkách, odpověděl: „To já nepotřebuji. Co jíst mám, taťka mne vždycky oblékne. Kondice nepotřebuji. Tak co bych se o to staral.“ A správně bylo podotknuto, že sociální problém se u něho redukoval na jakýsi pojem hladu u druhého, který se tiší tím, že si vydělává kondicemi, aby se mohl najíst.« — »Vidíte, to úplně vyjadřuje mentalitu dospělých. Svět se rozdělil na dva tábory: buržoasii a proletariát. Buržoasie oplývá nadbytkem a nemá žádného porozumění pro druhého. A to zvláště, není-li vychována ke křesťanské lásce a ušlechtilosti. To nejsou zachránci budoucího řádu.« — »Jejich mentalitu je tedy nutno přetvořit.« — »To spočívá právě na mladých křesťanských studentech. Toto přetvoření se může stát skutečným křesťanským světlem a láskou, která má nesmírně mnoho možností se uplatnit. Z toho plyne pro studenty důležitý úkol myšlenkové formace, a z ní zase širší obzor uvědomění a porozumění pro těžké situace jiných. To všechno jest podporováno právě křesťanskou láskou. A má-li již kdo toto porozumění, dostává vnitřní křesťanský popud podle slov svatého Pavla „láska Kristova nás pudí“, a to k dílům, jež jsou vyjádřena slovy: „Láska jest shovívavá, dobrotivá, láska nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se z nepravosti, nýbrž raduje se s pravdou; všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všecko přetrpívá.“ A z toho zas vyplývá dvojí úloha. Především sebe sama vzdělávat a vést cestami lásky Kristovy, poněvadž k tomu jest mladý člověk a zvláště student určen svou podstatou a lásky schopen svou mladistvostí. A za druhé uplatniti se, kde jest mu již dáno pole k uplatnění se. To jsou všechny ty úkony lásky a porozumění.« — »A mimo to si musí všichni katoličtí studenti stále a dobře uvědomovat slova Ježíše Krista: „Cokoli jste učinili komukoliv z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.“«

—š—

J. Silanovi

Š. K. BESKYDOV

Krvavé plačeme slová
do tvrdých rýpeme múrov
kuvičie škreký z olova
do sladkých viažeme dúrov

Cestičky naše hrbaté
cez smútky voskovic bielych
dni naše láskou ustaté
pre smútok rusáliek bledých

Eda Jitzovský

Studentský román

HC. Perifa

BERLÍN.

5. ledna v 9.05 odjela z Masarykova nádraží devítičlenná výprava HC. Perifa rychlíkem přes Drážďany do Berlína. Ve 3/4 vjel rychlík na Anhaltské nádraží.

Berlin — Berlin — vyvolávali průvodčí. Chaos lidí, zřízenců a kufrů, sykot páry, zápach uhlí a oleje. Perifejci opustili s novými kufříky vůz poslední. Ihned byli obklopeni výbory a členy Brandenburger E. V., kteří si k uvítání dokonce opatřili českého tlumočníka, za kteroužto zdvořilost jim Gene německy poděkoval. Táta Palouš odevzdal lístky od velikých kufrů s výzbrojí, a celá malá karavana se brala k východu. Před nádražím je čekal autobus hotelu Esplanade, který je zavezl Stresemannovou třídou přes Postupimské náměstí do třídy Bellevue, a zastavil před hotelem Esplanade.

Mužstvo si chtělo prohlédnout Berlín za večerního osvětlení, a proto brzy opustilo hotel. Pokračováním třídy Bellevue je Alej Bellevue, která vede napříč Zoologickou zahradou; tam se nevydali, ale odbočili na širokou Vítěznou alej, která končila na náměstí Republiky, kde je monumentální budova říšského parlamentu, Vítězný sloup a pomník Bismarckův. Obešli náměstí a dostali se k Braniborské bráně, již začíná třída Pod lipami. A tím se dostali do nejživější části Berlína. Na křižovatce Friedrichovy třídy, která spolu s Lipskou třídou tvoří dopravní tepnu velkoměsta, odbočili napravo a bavili se prohlížením skvěle osvětlených výkladních skříní a barevných reklam obchodních domů. Tramvaje, autobusy, podzemní i nadzemní dráha chrly stále spousty lidstva a s nově nastoupivšími prchaly zase do odlehlých čtvrtí. Všude shon a tempo, ale vše šlo naprosto přesně a bezpečně podle pokynů energických Schupo — strážníků. Pak přišli na křižovatku Lipské třídy. Velmi je bavilo státi na kraji chodníku a pozorovati ten ohromný ruch v záři tisíce světél, obloukových lamp i plynových kandelábrů. Po Lipské třídě se dostali zpět na Postupimské náměstí a k svému hotelu. Bylo již sedm hodin, a za hodinu začínal zápas ve Sportpalastu. Táta Palouš jim dovolil jen něco málo povečeřet a pak odjeli autem do Postupimské třídy; nestálo to ani za jízdu, byl to kousek cesty.

V přepychově zařízených oblékárnách, v nichž se snad již oblékaly všechny nejlepší hockeyové kluby světa, se připravovali nyní na zápas hoši z HC. Perifa.

Přesně v osm hodin vjeli do hřiště; hráči Brandenburger E. V. již trenovali na jednu branku. Obecenstva bylo jen asi pět tisíc. Kapitáni losovali a hra začala.

S počátku byla hra trochu rozháraná, ale pak si hráči HC. Perifa zvykli na okolí; začali kombinovat a lehce pronikali před branku soupeře, kde výborný brankář měl plné ruce práce. Protiútoky Němců zastavovali klidně Pepa s Rolfem, a co propustili, stalo se lehkou kořistí Karla, který chytal rány z větší vzdálenosti. Hra byla pěkná, žádné ostřejší srážky, ale jaksi chabá; konečně se Gene rozejel, projel s pukem celou obranou a dal pěkně umístěnou střelou první branku. Obecenstvo, jemuž se sympatičtí hoši a jejich fair hra líbila, hlučně aplaudovalo. Z dalšího výpadu dal Jiří druhou a o dvě minuty později Lojza třetí branku. Ve dvanácté minutě učinil z obrany výpad Pepa, k němu se přidal Gene, a jejich kombinaci zakončil Pepa čtvrtou brankou.

První třetina končí 4:0! Obecenstvo žaslo, vždyť Brandenburger E. V. byl prvotřídním mužstvem a hrál v mistrovství důležitou úlohu.

Ve druhé třetině nastoupil útok HCP. s náhradními křídelními útočníky, a tak se hra trochu vyrovnala. Němci, hlučně podněcováni obecenstvem, útočili nyní lépe. Ve čtyřce měli výborného střelce, který trochu nepozornému Karlovi vstřelil dvě branky. Vinu na jedné měl také Pepa, který hrál příliš vpředu. Náhradní útočníci Vašek a Zdeněk pomalu setřásali se sebe nejistotu, k tomu jim přispěl Gene, který znovu a znovu zakládal s nimi útoky a přihrával ztracené puky. Z několika dobrých útoků Genem vypracovaných dali

Vašek a Zdeněk po jedné brance. Na konci druhé třetinky byl stav hry 6:2 (4:0), (2:2). V poslední třetině nastoupil zase kompletní útok a Perifejci se činili. Přes dobrou hru Němců, kteří zachraňovali, co se zachránit dalo, nastříleli útočníci HCP. dalších pět branek. Tři vstřelil Jiří a po jedné Gene s Lojzou. Po skončení zápasu obecenstvo hlučně tleskalo hráčům HCP., kteří se ubírali do kabin nijak neunaveni.

Ve Sportpalastu byl sehrán ještě jeden zápas, ale mužstvo Perifejců odjelo zpět do hotelu Esplanade na večeri. Ve vestibulu se k nim přitočil malý liftboy a tázal se Karla — zrovna Karla, který uměl ze všech nejméně německy — jak to dopadlo.

Hoch mluvil berlínským dialektem a Karel si s ním nevěděl rady. Zavolal Gena a povídá: »Zeptej se toho kluka, co chce, já mu nerozumím.«

Gene se usmál a odpověděl na hochův dotaz rovněž německy: »11:2 (4:0), (2:2), (5:0).«

»Tak moc jste prohráli?«

»Ne, vyhráli« — a smál se na hochu, který napřed samým překvapením zapomněl zavřít ústa, a pak se rozběhl k vrátnému a mezi číšníky.

Po večeri se šlo spat — zítra je čekal nový zápas. — —

V půl desáté je čekal před hotelem autocar k prohlídce města. Napřed jeli zase na náměstí Republiky, pak Braniborskou branou a dlouhou třídou Pod lipami kolem university přes most na ostrov, tvořený dvěma rameny Sprévy. Vystoupili a prohlédli si dóm, pak stáli bezradně před spleť budov, jichž sloh připomínal antické chrámy. Jedno museum vedle druhého, odtud také jméno ostrova Museumsinsel. Rozhodli se pro zámek a zámecké museum. Gene by byl rád viděl Diův oltář z Pergamonu a hlavu egyptské královny Nofretete, ale podřídil se celku. Pak šli Královskou třídou před červenou budovu radnice, a dále se dostali do staré části města. Tam si prohlédli nejstarší kostel Berlína, chrám sv. Mikuláše, a na Mléčném trhu Krögel s nejstaršími zbytky staveb prvotního Berlína, kdy toto město bylo rybářskou osadou. Krytý autocar projel s nimi několika hlavními třídami a průvodce je upozorňoval na velkolepé stavby obchodních domů, jako Tietz, Wertheim, na Heřmannově náměstí Karstadt, který je nejmodernějším obchodním domem Berlína. Bylo nedaleko jedné hodiny, když se dostali k obědu. Jet do Postupimi a prohlížeti si toto město s četnými památkami doby císařské a s proslulým zámkem Sanssouci, nemělo v zimě mnoho významu, a proto si zajeli odpoledne do Grunewaldu. Nebyli sami, kteří měli tento cíl. Tisíce Berlínáků s lyžemi a rohačkami tam rovněž směřovalo. Grunewald, kde jsou pořádány v létě dostihy, kde je veliký sportovní stadion a známá automobilová závodní dráha Avus, je v zimě rájem lyžarů. Jeho pahorkovitý terén se dobře hodí k sáňkování i lyžování. V blízkosti chaty strýčka Toma je dokonce tréninkový můstek pro skoky. Četná jezera v okolí Berlína umožňují bruslení a plachtění po zamrzlé hladině.

V 5 hodin se mužstvo z projížďky vrátilo a táta Palouš hned nařídil hochům, aby si na chvíli lehli.

Tentokráte byl Sportpalast úplně naplněn. Noviny se postaraly o dobrou reklamu, ale největším magnetem pro diváky byla sobotní vysoká porážka Brandenburger E. V. Těsně před osmou hodinou vběhli hráči HCP. na hřiště; postavili se uprostřed do jedné řady a zvednuvše nad hlavy hole, pozdravili obecenstvo rázným »Perifa - Praha - zdar!« Bouřlivý potlesk naplněného hlediště byl odpovědí sympatickému mužstvu.

Začátek zápasu přinesl útoky Němců, kteří chtěli dnes docílit lepšího výsledku nežli v prvním zápase. Hra byla celkem otevřená a oba brankáři měli dost práce. Perifejci se nijak nenamáhali, hráli exhibičně, ale nedocilovali branek. Minuty mýjely a stav hry byl stále 0:0. Útok HCP. nevypomáhal obraně a vracel se jen proto, aby nebyl offside. Rolf s Pepou měli tedy při nevalném zájmu útoku dost práce. Ve dvanácté minutě při útoku Němců zmocnil se náhle puku Rolf a neočekávaně přešel sám v prudký útok, nechávaje za sebou útočníky Němců i vlastní. V prudké jízdě oklamal tělem obránce a vjel s pukem téměř až do branky. Goal! 1:0.

Vraceje se šklebil se na Gena a Lojzu, kterým tento »zuřivý« výpad Rolfův připadal legračním. Při novém středu se Gene ohlédl po svých útočnících a pak šli mocným náporům vpřed, ale do konce první třetinky již branky nedali.

O přestávce se Rolf s Pepou durdili, že si také založí ruce a nebudou nic dělat.

»Kdybys, Rolfe, věděl, jak ti to slušelo, když jsi se triumfálně vracel po vstřelené brance, dal bys ještě jednu,« chichotal se svým sopránkem Lojza a ostatní s ním. Rolf se sice mračil, jako by chtěl vypálit sedm vesnic, ale v koutcích úst mu to cukalo, když Lojza seskočil se stolu a napodobil jeho vítěznou pózu. Se smíchem nastoupili k druhé třetině.

Zapísknutí soudce, který vhodil puk mezi připravené hole, bylo znamením k novému boji. Útok Perifejců byl jako vyměněn; puk byl rychle přihráván zprava doleva a divákům se zdálo, že ho mají útočníci HCP. podplacený — stále byl jen u nich. Perifejci s ním zacházeli jako žongléři a v této čtvrt hodině předvedli Berlínákům kus svého umění. Neméně než šestkrát vyškraboval brankář puk z branky. Diváci byli jejich hrou uchvázeni a nadšeně tleskali při každé brance hostí. Gene dal sám pět branek a jednu Jiří. V poslední třetině se stala hra zbytečně ostrou. Němci ve snaze obdržeti co možná nejmenší počet branek, hráli bezohledně. Mužstvo HCP. se k oplácení nedalo strhnout, vyhýbalo se mrštně srážkám a hrálo dále naprosto fair. Gene byl několikrát sražen, a dosti stranický soudce musel konečně na nátlak publika, které s hrou svého mužstva a hlavně s jeho surovostmi nebylo nijak spokojeno, vyloučiti pravého obránce domácích. Minutový trest byl příliš mírný. Perifejci stále vnikali do třetinky soupeřů, ale po každé ráně, která šla vedle nebo skončila v rukou brankáře, se ihned vraceli do své třetinky, aby pustili útok Němců vpřed. Němci útočili však i po návratu vyloučeného hráče jen dvěma útočníky, třetí se držel v zadu a dělal jaksi záložníka. Ale ani tvrdá hra ani vyložené obranný způsob hry jim nepomohl.

Lojza po skvělém sólo-útoku vstřelil osmou a těsně před koncem zápasu z podání Jiřího devátou branku. Ve čtyřicetipěti minutách čisté hry — přerušení hry se odpočítává — dopadl zápas 9:0 (1:0, 6:0, 2:0).

Po zápase odjel HCP. do hotelu na večeri a ve 23 hodiny vyjžděli z Berlína. Ráno byli v Praze. Tiše, bez dlouhých článků v novinách odjížděli, ale se slávou se vraceli. Tiskové kanceláře se o to postaraly.

Ale ještě týž den procházel, v 8 hodin, sotva se doma stačil převléci, Karel branou továrny, Jiří usedal za svůj stůl v kanceláři, Gene šel na fakultu, a Rolf, Pepa a Lojza vstupovali do dílen svých otců...

HCP. CONTRA WEV.

Zápas s Bohemians, hraný 11. ledna ve vyprodaném Zimním stadionu, přinesl lehké vítězství HC. Perifa. 8:1 (3:1, 1:0, 4:0) zvítězilo mužstvo Perifejců bez námahy a hodně střídalo, takže oba náhradníci byli téměř stále ve hře. Nyní bylo jasné, že nemají v Praze soupeře, a to již něco znamenalo i pro celý evropský hockey. Československo bylo přece obávaným soupeřem a několikrát dobylo mistrovství Evropy, jen poslední léta hrálo trochu podřadnější úlohu. Staří hráči, kteří pozvedli český hockey na světovou třídu, zanechali hry, a ze slavných kdysi mužstev, jako Slavia, Vyšehrad, Sparta, zůstaly jen trosky. Jediné Golf & Skating Club byl vynikajícím teamem, ale jeho opory, Kanaďané Jacques a De Bruyn, nemohli hrát v národním mužstvu, protože byli cizinci. Konečně našlo zase Československo v HC. Perifa důstojného reprezentanta své staré hockeyové slávy.

HC. Perifa se rozhodl přijati nabídku Vídně. Hodila se, protože nebylo třeba vymáhat hráčům dovolenou. Mužstvo odjelo v sobotu odpoledne a dávno před půlnocí již spalo v českém hotelu »Pošta«. Všichni hráči byli již dříve ve Vídni, ale přesto se v neděli dopoledne projeli nejznámějšími částmi města: Burg, Kohlenmarkt, Graben, Kärntnerstrasse, Opernring, Mariahilfsstrasse, Hohenmarkt, Rotenturmstrasse, Stephansplatz a jinými třídami. Viděli Vídeň v zimním hávu, nikde nevystupovali, protože byl dosti tuhý mráz.

Krátce po druhé hodině vjelo mužstvo HCP. na umělé kluziště WEV. a pozdravilo obecnost svým »Perifa - Praha - zdar!« Ozval se potlesk asi 8.000 diváků a »Nazdar« české menšiny, která přišla aspoň hlasově posílit své bratry z ČSR.

Vídeňáci jsou nejlepšími krasobruslaři na světě a také rakouský hockey hraje významnou úlohu ve světových championátech. A právě zde ve Vídni měli Perifejci složití mistrovskou zkoušku. Soudce dal puk do hry a zápas začal »výlety« jednotlivců do sou-

peřovy třetinky a několika zkušebními ranami na branky. Hráči se rozehrávali a útoky se rychle střídaly. Jiří byl poněkud z formy, měl rýmu, a ztrácel často puk. Levé křídlo WEV. Schmecks snadno pronikal a jeho přihrávky a střely vždy znamenaly nebezpečí pro Karlovu branku. V 7. minutě dostal střední útočník Bertel dobře přihraný puk a dal první branku. Jásot obecenstva se nechtěl utišit, ale Gene mu brzy připravil sprchu. V další minutě podnikl s Lojzou útok a při nastalé skrumáži vstřelil vyrovnávací goal — puk šel mezi těly obránců, kteří znemožnili brankáři rozhled. 1:1.

Nyní se rozvinul nádherný zápas, útoky se rychle střídaly a tempo bylo takové, že se divákům tajil dech. Ve 12. minutě se opět ujali Vídeňáci vedení Bertelem, který projel po nedorozumění obránců až před Karla, a úžasně tvrdou ranou z bezprostřední blízkosti poslal puk do branky HCP.

Dlouho se však vedení netěšili, hned ze středu rychle projel Gene s Lojzou a poslední vyrovnal ranou pod hořejší břevno. 2:2. V poslední minutě třetinky dal Jiří z dálky nečekanou ranou vítěznou branku. Perifejci vedou 3:2.

Druhá třetinka začala nápory WEV. Brusle jen se kmitaly po ledě, hole o sebe narážely a soudce musel častokrát přerušit hru pro »držení« puku. Při každém vhazování se hráči vrhali na puk jako liti. Hra se stupňovala a stávala se ostřejší, ale nevybočovala z fair play. Hráčům se nezdál žádný puk býti ztracen, v ohni boje o sebe naráželi, padali, ale hned zase byli na nohou. V 8. minutě odešel z hřiště Jiří pro nevolnost a byl nahrazen Zdeňkem. V 10. minutě podnikli Perifejci veliký útok, při kterém i obránci popojeli kus dopředu. Útok byl náhle zastaven a WEV. přešel v protiútok, unikl vracející se a proto nepřipravené obraně a octl se před brankou nikým neohrožován. Karel v posledním okamžiku vyrazil z branky proti Bertelovi, byl jim remplován a oba padli. Puku se zmocnil Schmecks a dopravil ho do prázdné branky. Napadení, tak zvané remplování brankáře není dovoleno, ale Karel byl více než půldruhého metru vzdálen své svatyně, a proto soudce právem neodpískal. Druhá třetinka skončila porážkou HC. Perifa 0:1. Poslední část zápasu byla nejkrásnější. Hráči HCP., třebaže se Jiří již na hřiště nevrátil, konali pravé divy. Mužstvo Wiener Eissport Vereinu, které tvořilo kádr rakouského národního mužstva a podalo jednu ze svých nejlepších her, bylo technicky i bruslařsky na výši, přece se muselo sklonit před uměním Perifejců. Chyběla jim tak dobrá obrana a v útoku hráč takového formátu, jako byl Gene. Gene byl prostě všude, nemohl se smířiti s myšlenkou, že by z Vídně měli odjetí s nerozhodným výsledkem. Stále nutil svůj útok kupředu, vracel se vypomáhat obraně a s uzmutým pukem se řítíl hned k brance WEV. Chvillemi hra vypadala jako honba za jedním mužem, který má puk a dělá s ním, co chce. Lojza i Zdeňk se takticky stavěli soupeřům v cestu a uvolňovali tak Gena, který rychle pronikal před branku. V 7., 8. a 12. minutě hry vstřelil tři nádherné goaly, proti nimž byl soupeř bezmocný. Vídeňáci viděli, že našli svého mistra, a objektivní diváci neskrblili potleskem.

Soudce odpískal zápas a Perifejci, hlučně aklamováni obecenstvem, hlavně čteně shromážděnými Čechy, odcházeli do kabin.

6:3 (3:2, 0:1, 3:0) — to byl výsledek, který letěl za několik minut radiem do světa a vzbudil ve sportovních kruzích opravdovou sensaci. (Pokračování.)

SMUTEK

Marie Hartlová

Na mapu dne čas kreslí tisíc čar
a každé setkání je země neznámá.
Daleký ostrov, ostrov Zanzibar
je mi dnes blíž než v druhé duši tma.

V pralesích slov jdou cesty dál a dál —
Na křižovatkách chvíl je leckdy kříž
a kaple staví samota a žal,
kde srdce sklání k zemi lidská tíž.

PODZIMNÍ NOC

Noc ruce vztáhla za hvězdami
do hloubek mračných prohlubin...
Radosti, štěstí — zůstaň s námi —
Noc mlčí, těžká smutkem vin.

Na světlech aster příkrov leží
a dukát listí ve tmě zhas —
Kyvadlo hodin nocí běží — — —
Maria Panno, pros za nás.

Naše studentky na Křemešniku

1. Dr. Tatzauer, doc. dr. Berounský, otec Braitó a redaktor prof. Pecka v rozpravě u křemešnického kostela. — 2. Rozhled na křemešnické rybníky. — 3. Otec Braitó napomíná některé »děčko«. 4. Otec Habáň vykládá grafologii. — 5. Na prahu našeho obydlí bylo vždy veselo.

Studně

Tou alejí chodí se do parku. Do vlhkého a nepěstovaného sadu. Cesta vymletá, kamenitá; smuteční vrby střídané lipami jsou po obou stranách.

Na konci toho stromořadí začíná dlouhá čára návozu, který chrání vodovod. Pruh je oživen bílými čepicemi z betonu a kovovými kotouči v jejich dnu. Vodárenské studně byly častým útočištěm Josefovým.

Aby k nim přišel dříve, pospíchal kolem soch a záhonů parku neohlížeje se na ně. Bílé vršky studnic čekaly. Jít kolem nich, počítat je a nedopočítat se, jaké to lakadlo svádějí myslet na konečnost a nekonečno.

Potom usednout na jednu z nich a dívat se do žlutého terče sedmikrásy, anebo na stře-pinu lahve kdysi tu rozbité; vid', Josefe, to není sedmikrása, ani zlomek zeleného skla. Četl jsi dosti kalendářů a přeložených pros romantických vypravěčů, abys věcem nacházejícím se u studní přisoudil něco z velkolepých vlastností hrdinů, jejichž čest tlí na půdě tvého domova. Střep svítil ve slunci podivněji než lampa Aladinova a květinu tady ztratila princezna z Darjabaru.

Tehdy stály mlčelivé stromy sadu za jeho zády netečně.

Čekaly, až tráva opět bude travou, země zemí, mrak mrakem. A to nastalo, když se Josef už vracel domů. Někdy přišel vítr. Nejen do stromů — opřel se i do Josefa až mu připadlo, že ostré vanutí proniká vnitřnostmi. Že vstřebává maso. Vylizuje suchým jazykem každou dutinu těla.

Po takovém větrném dni se těžko chodilo na pilu vybírat prkna.

Jak se v nich s otcem přehrabovali, viděl Josef místo suků okrouhlá víka studní.

Naložili dvoukolový vozík vrchovatě. Někdy jim vítr překážel při výjezdu z ohrady. Vanul proti nim. Těžko se jelo.

I když jim bránil v práci, nezlobil se otec ani syn na vítr. Měli rádi pohybující se vzduch. Ovšem, brzy je unavil. Často se zastavili odpočívající.

Bývalo divné rodičům, kam Josef po práci odchází. Proto se jednou vypravili za ním.

Tou vymletou cestou, parkem otlučených soch a starých stromů až dozadu, kde studně ubíhaly do dálky.

»Chodíval jsem tudy často v dobách, kdy jsem ještě pomýšlel na odjezd z domova,« sotva otec dořekl, již uviděl Josefa seděti na jednom z okrouhlých vrcholků. Neviděl je.

Byli těsně za ním, když se otočil.

Cestou domů bylo vzkříšeno mnoho rodinných legend. Prvně si Josef uvědomil, jaká krásná cizí slova otec vyslovuje a v mysli ho souží otázka — co asi bylo předtím, než jsem přišel já? Ale nedohádá se. Nechce se dohádát. Tyto sochy byly asi méně poškozené a otec nosil pravděpodobně slabší brýle. A celý byl rovnější než teď, kdy mluví o svém dětství jako o krajině, kterou dávno zničilo zemětřesení.

»Moje maminka zemřela uprostřed podzimu. Stál jsem nad ní, nad mrtvou, a venku vítr přesypal spadlé listí.«

Josef se dívá na svou matku. Ještě je čas — ještě je čas. Ale vevnitř se otvírá něco pustého — prázdného: co potom bude — až —. Co já — co se mnou potom.

Jak jdou okolo studní, všichni se snaží zažehnat průvan prázdnoty, jenž ovívá každého z nich. Ano, přijde to jednou, určitě to přijde; rozejdeme se. To byl podklad úsměvu, jímž chtěli zakrýt své trápení.

Od toho památného dne se Josef studním vyhýbal. Ale i tak chodil od jedné k druhé. V myšlenkách. »Tam prožíval můj otec svou nejlepší naději.«

A když opět vyjeli na pilu, protože zásoba dřeva došla: »Dnes není vítr.«

Tím připomněl otec Josefovi jiná tři slova: »Přesypal spadlé listí.« Ernest Mach.

Jaroslav Binhack

NÁŠ ROZCHOD

V. K.

Zda vzpomínáš na chvíli tu
kdy při hvězdnatém zákmitu
jsi zřela v hloubky vod
kdy k tancům teskným luzných najád
do ztišených sladkých nálad
já hrál jsem doprovod

Tvůj úsměv z dále ke mně hřeje
kam osud mne v své nové děje
měnivě tak zavál
Proč s Bohem bych ti dával
při našem rozchodu
vždyť jsme jen na schodu
života který další otevírá
zůstane-li v srdcích našich víra
která hory přenáší
sejdeme se opět na cestě na naši
snad zítra
věříš-li v osud —

Skauting

● čisté studánce

Snad se mnohý či mnohá z vás nedůvěřivě tomu usměje a pomyslí si: »Nač se bude v našem časopise psát o těch cikánech, indiánech nebo trampech.« Takový toho ovšem ví o skautingu hodně málo a právě proň bude ta rubrika nejprospěšnější. Mnohý, když uslyší slovo »skaut«, představí si vytáhlého klučinu mezi 12—15 lety se špinavými nahými kolénky, se zálesáckým širákem a se začouzeným hrncem na zádech. I to je chyba! To ještě není skauting. Skauting není ani skautský kroj, ani zálesácký širák, ani začouzený hrnec, ani špinavá kolénka. To je jaksí jen nutným doprovodem skautování — až ovšem na ta špinavá kolénka (bývají opálená, ne špinavá). Skautingem rozumíme jediný život podle krásného zákona skautského. I s tím vás co nejdříve seznámíme. Poznáte pak, jakou krásnou studánkou je ten náš skauting, plničkou nejčistších radostí. Uveřejníme vám tu také články těch, kteří se již napili z té čisté studánky. Budou vám vyprávěti

o radostech i strastech skautského života a nepochybuji, že se vám tento život zalíbí. Dozvíte se od našich hochů i děvčat, jak začali skautovat, jak trávili prvé noci v přírodě, na hlídce, jak se po prvé pokoušeli vniknouti do tajů umění kuchařského. Uvidíte, s jakou radostí na tyto chvílky vzpomínají. A dozvíte se od těch starších, co vše jim skauting dal a dává na cestu do života.

Také pro vás, děvčátka, píšeme tyto řádky. Naše studentky-skautky vám v ní také mnoho krásného poví o půvabném životě skautčině.

A řekneme vám hned a zcela upřímně, proč vám tuto rubriku budeme vyplňovati. Nechceme, abyste ji pouze četli, chceme, abyste se tázali, abyste projevili o věci svůj úsudek, a my vám milerádi odpovíme. Neboť posledním naším cílem je, získati vás pro půvabný život skautský. Ne pro sebe, ne pro naše několikamilionové armády ze všech národů a z celého světa, nýbrž pro vás sami. Chceme, aby i vy jste byli šťastni a šťastny, jako my. Chceme, abyste i vy prožili šťastné a radostné mládí v klínu Boží přírody. Věřte, že na chvílky, prožité v táboře pod skautským stanem, se nezapomíná a prázdniny, prožité po skautsku, jsou prázdninami nejkrásnějšími.

Sledujte proto pilně naši rubriku. Dozvíte se v ní, jak celý rok žijeme, jak se zakládá skautský oddíl, jak je složen atd.

● skautském zákoně

Toto je skautský zákon, podle něhož se rozhodlo žítí 4 miliony mladých mužů a žen všech národů po celé zemi: 1. Skaut je pravdomluvný. 2. Skaut je věrný a oddaný. 3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným. 4. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta. 5. Skaut je zdvořilý. 6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvarů lidských. 7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců. 8. Skaut je veselý myslí. 9. Skaut je spořivý. 10. Skaut je čistý v myšlení, v slovech i skutcích.

Myslíte, že je těžké zachovávat tento zákon? Soudíte-li tak, pak se zdráháte býti pravými muži a ženami, neboť čestný muž a žena je má zachovávat. K čemu tedy skauting? Mohu býti i bez něho čestným mužem a ženou. Zajisté. Na vrchol hory se lze dostat ze všech stran. Proč se ale šplhati nudnými cestami, na kterých už přemnozí zůstali raději státi, když je zde cesta půvabná, kterou jdouce, zapomínáme na námahu? Rozumíte mi dobře? Skauting je tou radostnou cestou nahoru. Hleďte, jak my se učíme býti pravdomluvnými. Hrajeme a umínujeme si, že budeme hráti poctivě. Skaut se nesníží, aby užíval ve hře lsti. Jsme věrní a oddaní Bohu, vlasti a svým oddílům, jež z plna srdce milujeme, protože jsme si je sami stvořili, žijeme v nich, řídíme si je, jsou naše. Pomáháme jiným, protože jsme křesťané. Jsme zdvořilí a uctíví, protože si přejeme, aby také jiní byli zdvořilí a uctíví k našim rodičům, bratrům a sestrám. Chráníme přírodu, protože je dílem Božím, v ní prožíváme nejkrásnější chvílky svého mládí. Posloucháme, protože nechceme být hordou divokých kluků nebo děvčat a chceme, abychom měli svůj oddíl spořádaný. Naše veselá mysl pramení v čistém svědomí. Jsme spořiví, protože milujeme své rodiče. Naš oděv i srdce jsou čisté jako naše oči a celé naše mládí.

Jaci skauti jsou v Československu?

Je nás ve »Svazu junáků skautů a skautek RČS. 45.000. V katolických skautských oddílech je nás sdruženo zatím asi půl druhého tisíce. Katolický skauting je hnutím mladým. Až všichni katoličtí studenti a studentky poslechnou hlasu svého srdce a přidruží se k nám, bude nás nejméně čtvrt milionu. Tato armáda by byla silnější než veškerá lidská zloba a její síla by se stala novou mízou národa našeho. Jsme mladí a naše hnutí kypí životem, poněvadž dává mladým srdcím, po čem touží — radostné a čisté mládí. Není

proto možno, abychom nezvítězili. Vedle Svazu, v němž jsou sdruženy i naše katolické oddíly, jest u nás ještě mizivé procento skautů různých politických stran. Ti živoří.

Jak byl založen skauting

Znáte některou z knih Ernesta Thompsona Setona? Vyprávějí tak krásně o dětech kanadských divočin — zvířatech. Nuže, tento geniální spisovatel a malíř stál u kolébky skautingu.

Proč založil skauting? Píše o tom: Protože jsem poznal trýzeň žízně, vykopal jsem studnu, aby všichni z ní mohli pít. Tou studní byl mu skauting. A žízní? Touha mladého srdce po svobodě, kráse, přírodě, statečnosti, jež cítíte i vy všichni, jste-li mladými, zdravými lidmi. A vše nyní záleží na tom, z jakých studánek tu žízeň uhasíte. Skauting je také jednou z nich.

E. Th. Seton byl vychováván v chladném prostředí severského protestantismu. Je rodem Angličan, rodiče se však již v jeho útlém mládí přestěhovali do Kanady. Mladý Ernest vášnivě miloval přírodu. Život v přírodě, plný vzrušení, nových objevů, nových krás byl jeho snem. Pouze však snem! Rodiče a vychovatelé mu líčili takový život jako marné a bezbožné utrácení času a všemožně mu v něm bránili. Tím živelněji však rostla hochova touha po něm a tak, když jako osmnáctiletý hoch opouštěl domov, srovnával tento odchod s odchodem ze žaláře. Kam unikla veškerá krása domova této jemné duši? Proč odcházel rád z prostředí, jež nám je tolik drahé? Nemohlo napojit žíznivou jeho duši. Nikdo si nezamiluje nádherné zahrady, jejíhož ovoce nesmí požívat.

Smutného mládí svého Seton nezapomněl. Nejen to. On si umínil, že připraví jiným mládí krásné a radostné. A tak r. 1902 zakládá v Kanadě své »Zálesácké Indiány«. A to byli první skauti. Nebyli to ovšem Indiáni skuteční. Byli to bílí hoši, již v půvabném ovzduší jeho osobnosti prožívali šťastné chvílky v kanadských divočinách. Vůdce je učil přijímati dary přírody přímo jakoby z Boží dlaně. Ideálem tohoto života byl život volného indiánského kmene.

Seton byl umělec, básník, idealista. Jedno mu však snad právě proto chybí, smysl pro praktický život. Mohutný plamen, jež zažehl, záhy uhasínal, neboť skutečný život byl tvrdší, než aby v něm obstál. Krásné své myšlenky neuměl vtělit ve formu, v níž by je bylo lze prožívat. Neuměl organisovati.

A přece neuhasl docela plamen jím zažehnutý. Přišel druhý idealista, jenž hasnoucí jiskřičku vyhrabal z popelu. Zažehl jí oheň nový, který už nepohasl, žije a mohutní, rozšířiv se po všech oblastech země stejně za polárním kruhem severským jako ve výhni tropického slunce. O tom však příště.

Dr. Josef Martinovský.

Karel Klér

NEVIDITELNÉMU PŘÍTELI

Slyšíš to zvonění večera
můj starý příteli
s duší a bez těla?

J. D. Naše Jiskra z Bráníka

Slyšíš to zvonění vesmíru
když spolu beze slov mluvíme:
vzdálení od víru
hlučného života?

Dva samotáři
lodníci bez cíle
piloti bloudící v myšlenkách:
dvě malé naivní děti
dobrodruzi v životě a smrti

Ex libris

Dr. Jan Bartoš

Dnes už je skoro těžko najít studenta, aby nevěděl, co je to ex libris, psáno i exlibris, neboli knižní značka. Také každý ctitel dobré hezké knihy už dávno místo nevkusného podpisu inkoustem nebo ještě ohavnějšího razítka, přilepuje za desku svou značku — ex libris. Ovšem ještě před několika lety nebyla známost knižní značky tak veliká, a na př. studentům českým, žádajícím o výměnu francouzské středoškoláky, bylo odpověděno, že nevědí, co to jest. A přece, jak ukazuje latinský název ex libris — z knih nebo z knihovny toho a toho, je tento způsob označování vlastníka knihy už hodně starý, sahá do středověku. Vždyť i český král Jiřík měl malované ex libris, dřevorytové značky knižní byly tu dříve nežli knihtisk. Jenomže stará exlibris byla přísně heraldická, už erb bez textu prozrazoval majitele. V dneš-

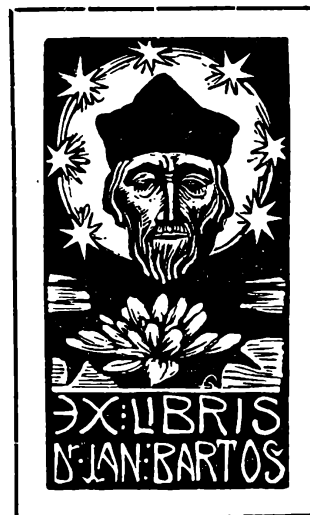
ní době umělec tam zachycuje zálibu vlastníka knihy nebo jeho zvyky, velmi často vysvětluje i jeho příjmení nebo jméno křestní, nevyhýbaje se při tom ani humoru. Často však se i přestřeluje, zabíhá se do symbolů a jinotajů těžko uhodnutelných. Zvrácenosti jsou tak zvaná exlibris erotická, zejména ta, jež nesmějí spatřit zraky každého diváka! Naproti tomu existují i značky náboženské a pro katolíka jsou obzvláště vděčné.

Za skrovný příklad, ovšem jen nedokonalý, může nám sloužit některé z mých exlibris, poněvadž máme právě po ruce stočky. Dříve totiž bylo dost těžko opatřit si exlibris, musilo se čekat na ochotu některého známého malíře, neradi se k takovým maličkostem obraceli od svého díla. Proto také většinou je dělali zdarma. Dnes však se vám nabízí množství zkušených grafiků, kteří si takto rádi vydělají nějaký ten krejcar. Za kresbičku žádají sto Kč, za dřevoryt nebo lept dvě, tři až pět set; záleží na tom, kdo námět provádí, nebo pro koho je. Přirozeně, pro studenty jsou ceny úměrněji sníženy. Kresbičku se sovou, sluncem a řeckým chrámem načrtl mi z ochoty přítel Jan Švehla; je to návrh dost běžný a vysvětlení nepotřebující, neboť naráží na mé učitelské povolání. A přece jsem je s radostí nalepoval do svých knížek, neboť tehdy jsem o nikom nevěděl, kdo by mi nějaké exlibris navrhl. Značku s otakárkem maloval již rutinovaný exlibrista František Molík: motýl má býti znamením sběratelství. Účinná ve své jednoduchosti je symbolika dravce, bojujícího s ošklivým hadem, práce to Rudolfa Pařízka. Všechna tato tři exlibris vytvořili malíři sami. Na mé výslovné přání byla navržena další dvě. Na prvním je zidealizovaný chrám sv. Jana Nepomuckého Na Skalce. Je to můj patron, nedaleko něj bydlím a pak

DR. JAN BARTOŠ
EX LIBRIS

hlásá slávu toho odstrkovaného baroka. S nevšední ochotou mou objednávku vyřídil známý umělec Břetislav Štorm. Konečně jsem se zmožil na dřevorytové exlibris, nejvhodnější to způsob knižní značky. Svérázně pojatý svatý Jan Nepomucký. Pikantní příchuti má do sebe ta okolnost, že většina diváků z druhého tábora v něm vidí Husa, zatím co zobrazený leknín zřejmě svědčí pro našeho světce. Toto exlibris do dřeva vyřezal mistr dřevorytu Arnošt Hrabal, akad. malíř a farář ve Velké Moravě pod Králickým Sněžníkem. Netřeba podotýkati, že tyto dvě značky jsou mi obzvláště milé.

Obratný student dovede si načrtnout sám obrázek a podle něho si dá zhotoviti stoček nebo si vyřeže návrh do linolea. Ovšem exlibris od známého umělce má větší cenu, je po něm větší shánka.

Neboť knižní značky se sbírají jako známky, vyměňují, kupují a prodávají; jednou už v Praze na ně byla dražba neboli aukce. Jest samozřejmé, že studentům hojně se dostane značek úplně zdarma. Jest to zábava velice ušlechtilá, vyměňovat si na př. exlibris s Amerikou nebo s Australií, a zároveň poučná, seznamujeme se s uměním, s umělci a technikou nejen u nás, ale i za hranicemi. Při sbírání mohu se omeziti na př. jen na Čechy nebo jen na některé umělce, nebo sbírám jen dřevoryty nebo jinou techniku. Vždyť sebrat jen česká exlibris už dnes jde do mnoha tisíc. Kniha Bedřicha Beneše Buchlovana »Moderní česká exlibris« zaznamenává jich do roku 1926 na pět tisíc! Kolik jich od té doby přibýlo, kolik se jich tam také nedostalo! S počátku každý sběratel sbírá vše, aby rychle dosáhl velkého čísla. Leckterý můj čiperný žáček během roku sehnal tři i čtyři sta. Časem sám pozná, co je cenné, a podřadné věci vyloučí. Sbírkou je nejlépe uspořádati podle umělců v abecedním pořadí. Proto každý lístek má míti poznámku o jménu umělce, roku provedení a způsobu techniky. Nalepujeme je na listy tuhého papíru (lehce jako známky!). Vodítkem může nám býti už zmíněná kniha a pak publikace malíře Rytíře z Úval, který má největší zásluhy o šíření známosti exlibris tím, že vydává celé soubory značek, provedených jednotlivými umělci. V Praze je docela spolek vlastníků exlibris. Největší sbírky českých značek knižních má ředitel K. J. Obrátil z U. Hradiště, dnes v Praze, ředitel V. Ludl z Mladé Boleslavě, lékárník Mojmir Helcelet z Brna, A. Plecítý na

Vinohradech a j. Vydávají se občas i seznamy sběratelů. Skoro všichni naši malíři účastnili se návrhů na exlibris, aspoň příležitostně, počínajíc Mánesem a Alšem a končíc nejmladšími; dnes však už se někteří grafikové přímo specialisují na knižní značky a vytvořili v tomto oboru opravdu krásné značky. Mezi sběrateli je největší poptávka na př. po dřevorytech vršovického mistra Josefa Váchala, hledány jsou dřevoryty Koblihovy a Hrabalovy, plzeňského Hodka, Mackové, líbí se Karel Němec z Nového Města na Moravě, Bílek, Vik a mnoho jiných mladých, Beran, Doležal, Dobrovolský, Burka atd., kdežto v leptech vyniká Šimon, Röhling, Kulhánek, Jan Konůpek, Wellner, Alex a j. Snahou našeho studenta musí býti především vlastní exlibris, jímž by vyzdobil svou knihovničku a po případě by použil i k vyměňování.

Společenství v církvi

Nebylo úmyslem Kristovým shromáždit lidi jenom v nějakou společnost, ani ne jenom v náboženskou společnost, nýbrž Kristus spojil lidi ve společnost církve, protože je k tomu spojil daleko dokonaleji, daleko plněji ve společenství nového života, svého života, života dítek Božích.

Spasitel přišel proto na svět, ne aby dal světu nějakou morálku vedle druhých morálek, ani ne, aby nám jenom podal několik pravd, nýbrž aby nás učinil dítkami Božími, aby nás spojil důvěrně s Bohem. Ale ještě více přinesl Kristus. Svou obětí na kříži nám zjednal nový život, život oné účasti na božském životě. Za všechny umřel a všechny povolal k této účasti a tak všechny spojil v tomto svatém společenství. V něm se scházíme v tom nejintimnějším, v tom, co nejvíce lidi sbližuje, totiž v životě, a k tomu ještě v životě, který jest účastí na životě Božím, který všemu ostatnímu životu dává život.

Jestliže jsou spojeni v jedno společenství krve ti, kteří pocházejí od jedněch rodičů anebo od jedněch předků, v jaké svaté společenství a v jakou jednotu jsme spojeni my, křesťané, kteří jsme učiněni účastnými lásky Boží a života Božího.

Kristus proto spojil tyto lidi takto naplněné anebo mající a mohoucí býti naplněni životem Božím ještě v lidské, viditelné společenství. Musil dáti své církvi již proto tento duchovní podklad a základ, onu viditelnou formu církve, která jediné je patrna zraku, ale není celou bytostí církve. Již proto, aby tu byla instituce, která by se postarala o to, aby se dostalo všem lidem ovoce onoho vykoupení, aby tu byl někdo, kdo by tento život všude rozdával, kdo by o tomto dobrém Bohu, který takto lidi vyznamenal, poučoval, kdo by bděl nad hlásáním těchto útěchyplných pravd, kdo by je chránil, aby jich nikdo neznešvaril, neskreslil.

Kristus tu jednal docela ve smyslu, jakým jednává Bůh vůbec s člověkem, že totiž používá vnějšího, viditelného, aby přitáhl, naplnil viditelné a k viditelnému zaměřené lidi.

Tedy, viditelné společenství jest nutností vnitřního společenství pro uzpůsobenost lidské povahy. Tak neodporuje vnější stránka církve Kristově myšlence, nýbrž ji zaručuje a naplňuje.

Dr. Silv. M. Braitto O. P.

Na sklonku dne

Nad západem visí rudé slunce jako ohromná věčná lampa. Chladná řeka jásá teplými barvami ohně a tabulky starého skla v oknech kostelní věže oslňují oči posledním zářem dne. Hřbitovní zeď svítí do dálky jako bělostné šaty družiček o Božím Těle. Dole u řeky voní louky čerstvě pokosenou otavou a pod olšemi usíná každodenní život, aby ráno procitl v nové síle.

Za bílou hrází mezi životem a smrtí je zahrada míru. Na hroby padají dlouhé stíny kamenných křížů. První úder zvonu zapadl jako kámen do tůně ticha a vzduch, těžký hřbitovní vůní zvadlých květů, se chvěje v rytmu dvou slov, která letí nad zemí s večerním klekáním: Pokoj vám! Pokoj vám, kteří zde spíte pod těžkou hroudou, nasáklou potem a slzami — pokoj vám všem dole ve vsi. Cítíte mateřský dotyk těch dvou slov, jejichž zvuk je tak milý, jako polední větřík na opuštěné polní cestě? Vyjděte na práh své duše sladkému pozdravu vstříc. V náruči neste své bolesti, kterými posypal den vaši cestu. Přichází k vám pokoj — lék na vaše rány.

Ozvěna opakuje poslední údery zvonu. Zhasla rudá světla v oknech a z lesů přichází do kraje po špičkách noc.

Eva Janská.

z naší fotografické soutěže

Antonín Saňka Na Adriatickém moři.

Jožko Kirschbaum V Dardanelách.

Studentské snímky

Budovy

Byla jsem v museu, a když jsem odcházela, cítila jsem, že jsem v něm zanechala němý obdiv a pokoru.

Byla jsem v divadle, a když jsem odcházela, cítila jsem, že jsem v něm zanechala pohozený smích a rozptýlené myšlenky.

Byla jsem v kavárně, a když jsem odcházela, cítila jsem, že jsem v ní zanechala hudbou a vínem nasáklé vteřiny a nedokončené iluze.

Byla jsem ve škole, a když jsem odcházela, cítila jsem, že jsem v ní zanechala vše — srdce. Školo! Jen jednou jsem tvé jméno vykřikla do světa a tisíce ozvěnami se vracíš! Nikdo nepochopí mou lásku k tobě. Kladu ti ji ke tvým zašlým kamenným schodům. Vím, že tam uvnitř je už cizí... Stopy však mluví i po letech. Nezapomeň na naši úmluvu! Slíbilas mi, dojata mým pláčem, když jsme se loučily naposledy, že na náš ročník nikdy nezapomeš, že jej budeš mítí nejraději. — Ach, odpusť nám, sobcům!

A až mne přivábí podzimkem vychladlé stíny tvých hrdých kmenů, pak dovol jednu opovážlivost. Vezmu si hrstku tvé prstě — nasáklé radostí čtyř prchlých let — aby mi byla útěchou pro nový život, nový svět.

Nový život?!!

Anna Smolíková.

Když se dělá co se nemá

Zvoní. Šestačtyřicet kvintánů (quanta multitudo) se po zvonění velmi živě (ba až hlučně) »baví«. Vzduch je prosycen prachem a omamnými plyny, protože »hospodáři« nestací větrat. Inu — je před latinou. Tedy — abyste si snáze představili: Kuba útočí botkou (která je majetkem třídní tanečnice Isy) na branku, kterou představují čáry vyryté ve zdi. Lola s Budhou pěstují šerm — jeden příložníkem, druhý ukazovátkem. Metin vzadu diriguje čtyřčlenný »pěvecký« sbor.

Bác! — Dveře zahřměly a do »klasy« se řítí klasická postava — pan profesor (vulgo »Těžká pára«). »...? — Kde to jsem? To že by classis quinta? — Ne, to je

zvěřn... (spadly mu zuby) — zvěřinec. Jen počkejte, vy metři! Potrestám a pak vyšetřím.« Dospěv zatím katedry, hodlá zapisovat do třídnice.

»Habeš« (= nejčernější dívka naší klasy) hlásí: »Heri habuimus (pan profesor má totiž latinské hlášení velice rád) doctrinam... nunc habemus linguam Latinam. Legimus C. Julii Caesaris...« — »Summo gaudio afficior; considas,« zní odpověď páně profesora, kterýžto zkoumavým okem po třídě zírá. »Málku, překládejte!«

Pan profesor, nadšen Málkovou »překladatelskou činností«, postřehl, že Málek má knihu »glosovanou«. To že prý je šlendriánství, to že prý je nedovolené a drzé, pravil. (Byl ten náš pan profesor přísný, srdce však předobrého; teď ale mu došla trpělivost.) »A co ten obraz tady?« (Mach totiž před hodinou zakryl portrét Caesara obrazem Homéra.) »A kdo zlomil to ukazovátko? Zas nikdo, co? — Hrom a peklo, to je škandál! Jóó, šak já vám to nasolím, hódně vám to nasolím a bude vám z toho móóc horko.«

Ale nebylo, protože je letos moc chladný podzim.

-ářMin-.

Klasická vznešenost

Otevřela se brána klasy a do ní vsupěl co lita saň náš »Mašinkver«.

Atmosféra byla prosáklá výpary dávného minula antických dob. Pan profesor nejdříve usadil své mohutné těleso, pohodiv při tom elegantně svými šosy. Pak následovalo povinné hlášení. Jen namátkou přeletěl »paleček« vzdušným obloukem k ústům, jako úvodní gesto a začalo se zkoušet...

... »Takra, chlapecku,« ozvalo se řezavě do klasického překladu Caesarova commentaria De bello Gallico, »ještě jednou — tak, zas si myslí, že je pan kvintán, a — pěkně překládat po primánsku,« a chlapec překládá tedy po primánsku. I velké pohoršení dal svým překladem »ochránci antických věd«, a tento, naládovav svůj »mašinkver«, spustil své, tempóó, provázené často hekavými citoslovci, ba přímo bombardoval onu hlavu, ze které vyšel onen klasika tak urážející překlad.

»Ještě jednou!«

Ale překlad se nezlepšil!

Tu ztichla »klasa« před hrozivým zjevem »antika«. A on nabrať dechu, zčervenal hněvem a dravě vykřikl do ticha:

»Zločintě!« (zločinče!) — a oddychl sobě zhluboka, stíraje studený pot s klasického čela a skrání. Vtom přeletěl smích »klasou«, jak vítr dozrávajícím obilím a vyvrcholil obrovským hurráá. »Paleček« vyhoupl se elegantním gestem k ústům rozpačitého klasika, ale drncivé zvonění přerušilo snad další tragikomický výstup.

Když zmizel již poslední šos ve dveřích, ozvalo se třídou úlevné »áách«, a okamžitě se provětrávala třída, jsouc plná ztuchlé anticko-klasické atmosféry.

S. O. S.

Od 10 do 12

Přestávka v 10 hodin, v níž mají všichni žáci sejít na školní dvůr, aby se osvěžili. Na vyšší třídy tohle nařízení ovšem neplatí. Každá má svého hlídače, který hlídá na chodbě a v případě nebezpečí upozorní všechny ty pracovníky, kteří ve třídě dělají to, co měli vykonat doma. Dnes je řada na Haškovi, aby hlídal. Stojí u dveří, dává pozor. Vtom si však vzpomene, že je dnes pondělí a že se včera hrála liga... Rychle seběhne se schodů a běží do trafiky pro noviny. Spěchá zpět a — běda! Před ním volně kráčí profesor, mající dozor, právě k jejich třídě. Rychle jej předběhne, vrazí do třídy a křičí: »Kluci, Luft jde!« Běda! Vše bylo pozdě. V okamžiku se ve třídě objevila vysoká, štíhlá postava profesora Veselého, matematikáře, zvaného pro jeho oblíbené překvapování studentů Luft, který svým basem, jenž rád protahuje poslední slabiku každého slova, se mísí v utuchající zmatek:

»Hašku, pojďte sém! Vy si myslíte, že když běžíte předé mnou do tříd a křičíte, »Luft jde«, že jste náky hrdiná, který kolegiálně zachraňuje třídu před trestem. To jste chochů na omylu. Teď jděte všichni na dvůr! Já zde mám příští hodinu, tak si to vyřídím.« Jako stádo beránek odcházejí všichni ze třídy v trapném očekávání věcí příštích. Na dvoře je kolem Haška velké shromáždění, které jej viní ze špatného hlídání, za což vyinkasuje pořádného »hobla«. Po přestávce, nad očekávání, není žádné vyšetřování.

Profesor zkouší. »Koule lítají zrovna tak, jako všechny ty funkce a kofunkce a jednou »pumou« je obtížen také Hašek. Po hodině pronáší profesor Veselý přísně: »Za tréšt napíseté každý 50krát o fůncích a Hašék 100krát!« Tohle je injekce, na kterou třída reaguje hned, jak profesor zavře dveře. Jedna, dvě, deset rukou se chápe nebohéno Haška a exekuce je vykonána. »Hobl«, jehož poslední fázi je přítomen již profesor Marek, němčinář, vždy s pečlivě učesanou pěšinkou. Svým originálním napomenutím: »Žaci, klid!« zahajuje svoji hodinu, která bývá jednou z nejveselejších, právě pro profesoru zvláštní mluvu. Profesor Marek dává překládat Novákovi, Haškovu sousedovi, nějaký německý žurnál. Hašek zatím odpočívá, tu a tam se pohladí a — dostává hlad. Sám v aktovce nic k jídlu nemá a proto navštěvuje aktovku svého souseda, jenž právě účinkuje na stupínku. Milý Hašek se spokojeně živí sousedovým závinem, když zkoušený Novák, zpozorovav dílo Haškovo, »do kontextu čteného« pojednou vykřikne: »Prosím, Hašek mi tam bere štrůdl!« Vzniká veselí, do něhož profesor Marek pronáší svou obvyklou řeč: »Žaci, podívejte se na toho zpupníka. To je žák s drzým čelem. Pan profesor si musí ihned udělat poznámku.« Otvírá notes, listuje, a s údivem pokračuje: »Ó ty indolente, ty zde máš již poznámčičku z 23. května, že nemravně tlučeš knihou o lavici a dnes je 8. června a ty jsi zas takový neblahý. To pan profesor oznámí tatíčkovi, rozumíš, a aby na to nezapomněl, tak tě zapíše ihned do třídní knihy.« »Prosím, pane profesore...« — »Nic od tebe nechci slyšet, zvučí nádobu. Když tě pan profesor vyvolá, tak jsi nemá ryba tvář.« A pan profesor si říká a píše svým kaligrafickým písmem: »Hašek zlobí, vyrušuje — Marek.« —ne—

Oskar z naší oktávy jest ramenatý (po Béd'ovi má nejširší ramena), asi 180 cm vysoký a vyznačuje se tím, že se skládá z kostry a podstavce.

Když vejdete do oktávy, zašklebí se na vás dobromyslně ze své skříně, rozkolébá se, zachrastí žebry — čímž projevuje radost z vaší návštěvy — a zaklepe přátelsky na sklo dveří své skříně s blahosklonným výrazem ve svých očních důlcích.

Jest nejlepším kamarádem celé oktávy, a činí vše, čím by přispěl k obecnému blahu. Pro každého má vlídný úšklebek a své nejdůvěrnější kamarády vítá hlasitým klapotem svých téměř bezzubých dásní. Nabídnete-li mu menší úplatek, ochotně se před vámi rozpadne v hromádku zvetšelych kostí.

Blíží-li se hodina »matiky«, klepe se Oskar neklidně ve své skříně, a když vstoupí »Bič boží«, znehybní, jako by i naň působil »Attilův« přísný, suchý hlas, jímž napomíná své žáky. Když jest některý z oktávánů vyvolán, Oskarovy rysy vyjadřují napětí a dostane-li »kouli«, pak prázdné oční důlky Oskarovy jsou upřeny za katedru a »Čemr«, který sedí nejbliže, vypráví zastřeným hlasem, jak Oskarovi vyvstanou na čele žíly, krůpěje potu vyrazí na čele, vlasy se zježí na kulaté lebi, ruce se sevrou v pěsti a... bývá násilně umlčen (Čemr).

Při tělovědě jest Oskar k dispozici celou svou kostrou a dá si s úsměvem na tváři líbiti probírání v žebrech, odmontování lebky a jiné lichocení. Chce-li pozlobiti pana profesora, pak se tváří tajuplně a má jistě pravou ruku na místě levé a naopak, nebo mu chybí několik obratlů, a podaří-li se mu, aby jej obelstil pouhým obratným zatajením několika žeber neb spodní čelisti, má nehoráznou, možno říci, dětinskou radost.

Často vedou oktávání učené »badání« o důležitém tématě: »Čím býval Oskar za živa?« »Vejr« přišel s názorem, že mohl býti boxerem nebo exekutorem, poukazuje na stav

jeho zubů, polámaná žebra a naprostý nedostatek nosu. Byl ale rázně odmrštěn Bouškou s odkazem na Oskarovo stáří (a stáří naší školní budovy, jejíž vetché zdi blahé paměti Žižkou z veliké části pobořeny byly, ke kteréžto budově Oskar od nepaměti patří), musí tedy pocházeti z dob, kdy boxerů ani exekutorů nebylo. Nesmělé »Vejrovky« vývody, že tedy mohl býti nějakým slavným bojovníkem, byly opominuty s opovržením. A Bouška vedl smělý důkaz o tom, že Oskar nesporně býval nějakým Archimedelem nebo Pythagorou či co, poněvadž za prvé byl několikrát přistižen s kružidlem a pravítkem v ruce, an snaží se sestrojiti jakýsi geometrický obrazec; za druhé byl dopaden s čepicí a rysem ve svých kostnatých rukách, jak se dožaduje příspěvku na tuš (jak měl napsáno na lístku, který držel v zubech).

Jednoho dne však měl Oskar smůlu. Uviděl ho »říd'a«, jak se naklání z okna s kloboukem na hlavě a s lulkou ve viklajících se zubech (má dva!). A »říd'a« nelenil, mladickým krokem vběhl do oktávy a z přílišné starosti o Oskarovu celistvost, beztak již povážlivou, přísně domluvil žákům, aby Oskara napříště nepouštěli z jeho skříně. A tím zavinil smutný Oskarův konec. Na rozbřesku druhého dne školník, otírající s lavic prach, našel v oktávě sklo Oskarovy skříně rozbité, Oskara samotného zhrouceného a zcela rozpadlého. I školní pomůcky mají život. I kostry umírají.

Robert Quimperlé.

Vyzrál na ně

Zvoní! Pro kvartány je to povel k zábavě, neboť přísný profesor, který měl o přestávce dozor, odchází. Čekáme na »čedináře«, abychom ho přivítali pekelným křikem. »Liliput už 'de«, hlásí »portýr«, který měl toho dne »vartu u dveří«. Všichni křičí jak o závod. Prudce bouchnou dveře a nervosní »kantor« se ocitá na hodinu »v pekle«. Už stojí na stupínku a pronáší svoje: »Tak ticho, prosím, pssst! Dnes dostaneme návštěvu! Nic, nikoho neomlouvám. Včera jsme nic nového neprobírali. Tak bude ticho nebo ne! Že zavolám pana ředitele! Zkoušíme. Půjde sem k tabuli — — Tak ticho chci mít. To není k vydržení!« Odchází, ale nikdo neví kam. Jen zámek tiše zapadl — a dveře už nepovolily. — »Zamkl nás! To je drzost. Kluci, až přijde, to bude „bengál“...«

Ve stálém křiku otevírají se dveře a v nich se objevuje Liliput se »šerifem«. Tak to musí být teď klid! Ale jen chvíli. »Šerif« ovšem nic nevyšetřil, ale »čedináře« bolela jistě celý den hlava z toho »bengálu«.

Kája M. R. G.

Ruská Sicilie

Pravým olympijským marathodem vběhne do třídy profesor zeměpisu. Zapiše do třídní knihy a zkoumavým pohledem rozhlédne se po třídě, hledaje svou kořist.

»Tak nám, miláčku, povíš něco o hospodářských poměrech v Rusku,« vyvolá žáka R. »Hospodářské poměry — — se rozkládají — — na pásma tunder na severu počínaje.« Žák zavádí zoufalým pohledem o první lavici, odkud se nesrozumitelně ozývá: »Sí!...« »Síc... Síb... je nejúrodnější pásmo Ruska.« Na poznámku pana profesora, že tu žák stojí jako zmačkaný Mikuláš, žák pokračuje: Sicilie je nejúrodnější pásmo v celém Rusku. Pěstuje se tam tamaryška a je tam« — — Pan profesor ho přeruší: »Běž s Bohem a schraňuj si na pomník!«

Žák se vrátí do lavice a řekne jen: »To je čistě bezvýznamný detail« a opisuje klidně přípravu z latiny na druhou hodinu.

Hle, pravý cynik!

T E X T Y

Filosofie a Zjevení

Není to náhoda, že velicí mistři naší přirozené theologie jsou zároveň velikými mistry theologie zjevené. Středověk se již pokusil vytvořit filosofii odloučenou od víry, a výsledkem byl averroismus. Po každé, kdykoliv ti, kteří chtěli učit rozumové pravdě o Bohu, nebyli zároveň těmi, kdož hlásají slovo Boží, brzy nastal rozchod. Bůh jediný, pravý Stvořitel a Pán, o němž tvrdí koncil vatikánský, že přirozený rozum ho může poznati s jistotou, jest Bůh Abrahamův, Izákův a Jakubův, jenž se stal ve světle Zjevení Bohem filosofů a vědců. A všichni, kdož ho budou chtít nalézt svým rozumem, učiní nejlépe, budou-li ho hledati v témž světle.

(Etienne Gilson, *Christianisme et Philosophie*, J. Vrin, Paris 1936, p. 107—108.)

Jednota v lásce

Bůh jest jediný ve třech Osobách. A ač je v Bohu nepochopitelná plnost života, již by jediná Osoba prostě nemohla nésti, jest Bůh nejnaternější jednotou, nejuzavřenější a nej-jednotnější bytostí, jaká je vůbec možná. Jakou silou jednoty jest asi naplněna Boží bytost, je-li v ní naprostá jednota a jednoduchost i při Trojici Osob! To je možno jen tak, že v každé z těchto tří Osob žije jediná vůle lásky, která spojuje všechnu různost Osob v jednotu. Ba, je třeba to říci mnohem správněji a přesněji. Bůh je právě tak podstatně trojosobný jako jest jediný. Trojice Osob v Bohu není překážkou jednoty, kterou by bylo teprve třeba překonávat, nýbrž p r o t o, že je Bůh trojosobný, jest tak jednotný, jak by nikdy nemohl býti Bůh jednoosobný. Právě různost Osob dává tak vzkypětí síle lásky, že ty dva — Otce a Syna — stmeluje v jediné lásce v jedinou božskou bytost.

(Josef Dillersberger, *Der neue Gott. Ein biblischtheologischer Versuch über den Epheserbrief A. Pustet, Salzburg-Leipzig 1935, S. 146.*)

Vůdčí osobnost

Vůdcovství se zakládá na rychlém, silném a rozhodném činu. Významná a památná jsou slova, jichž užil maršál Foch ve své zprávě, kterou podal než vyhrál první bitvu na Marne: »Můj střed se vzdává, mé levé křídlo ustupuje; situace je znamenitá, dávám povel k útoku.« O těchto slovech napsal plukovník Buchan: »To nebyla vychloubanost; to byl klid a uzrálé přesvědčení, jež však se nedalo hájiti logickými důkazy; byla to genialita.« Genius nepotřebuje ukazovati vůdcovství a býti vůdcem. Potřebuje správným způsobem a v pravém okamžiku jednati, a to rychle a mocně. Okamžik se může podle okolností měniti, ale čin nemusí. Musí býti vždy silný, jasný a prostý. Ve chvíli, kdy se uskutečňuje, má smysl jen jedna myšlenka: smrt nebo úspěch. Musíš vždycky býti připraven podstoupiti nebezpečí nezdaru, a jsi-li dobře připraven, věc se podaří. Není vhodno ani potřebno dávatí obecná pravidla pro vůdcovství. Vůdcovství jest prostě výsledkem ostatních konů osobnosti.

(Morley Dainow, *Personal Psychology*, I. Pitman & Sons, London 1935, p. 223.)

KULTURA

Čo hlása L'udovit Štúr dnešnej mládeži

Jaroslav Vlček vo svojich »Dejinách slovenskej literatúry« vydáva o Štúrovi toto krásne svedectvo: »K tomuto drahému menu sa pojí celá slovenská literatúra: on jej vdychol svieži život, vykázal samostatný smer, dal svojskú formu a jeho idey oduševňujú až tretiu generáciu!« (Str. 92.)

Štúrova osobnosť bola pred rokmi mohutným pilierom slovenského duchovného života. Štúr bol tvorcom slovenskej spisovnej reči: bol prvotriednym organizátorom mládeže, ktorú strhoval svojím plamenným zjavom až k fanatickému nadšeniu a borbe za lepšiu budúcnosť slovenského ľudu.

Toho roku si spomíname na púť L'udovita Štúra, ktorú pred sto rokmi konal so svojou družinou na Devín. Prišiel ku kolíske slovenskej minulosti, aby nabral sily pre seba i pre slovenskú mládež. Prišiel piť zo živej vody, ktorá sa kedysi prúdmi rozlievala po slovenských nivách a údoliach z Devína. V mysli prebehol celé tisícročie, rozpomínal sa na rušný život Svätoplukovej i Rastislavovej ríše, na náboženský zápal, prinesený sv. Cyrilom a Methodom a tými motívmi formoval svoje vlastné vnútro i skleslé nádeje svojej družiny. Videli všetci a videl to jasne i sám Štúr, že slovenský národ s takými sľubnými zábleskami počiatočného jestvovania nemôže len tak ľahko zaniknúť, ako to veštily neblahé politické udalosti jeho súčasnej doby. Všetci boli presvedčení, že duch ľudu žije: že treba len uvoľniť jeho tep, že mu treba dať možnosť rozvíjať sa: že treba odohnať mraky, ktoré hrozily v každom okamiku znivočiť slávnu historickú minulosť Slovenska.

A jaký bol výsledok tejto pietnej púte na Devín? Štúrovo heslo: »My sme sa postavili do služby ducha, preto musíme ísť života cestou trnistou,« dostalo konkrétnu formu. Mladí sa oduševňujú za svoj národ. A Štúr ako velebný patriarcha, hovorí celej výprave do duše: »Keď život náš za našich časov jedny pokolenia celkom a druhé zväčšia opustili, čo ostalo nášmu životu ku podpore, komu mal úfať, na koho složiť nádej opustený náš národ? M l a d o s ť t y s' n á d e j ž i v o t a. Mládenci slovenskí, náš národ ďaleko stojí za inými národmi, vaša práca je veľká, treba k nej alkejského ducha. Vám treba privyknuť v mladosti k železnej práci. Vám treba v mladosti zahorieť za všetko šľachetné a vystríhať sa každého poklesku, každého nemravného kroku jako pekelného pary. Treba vám už v mla-

I n m a r g i n e

PROSPĚCH NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH. Podle statistiky za školní rok 1934—35 propadlo při maturitách 8682 studentů na československých ústavech a 1673 na ústavech německých. Při klasifikaci na konci školního roku propadlo ve třídě I.: Čechoslováků 8.1, Němců 5.6; ve tř. II.: Č. 8.8, N. 5.5; ve tř. III.: Č. 14.1, N. 11.9; ve tř. IV.: Č. 13.6, N. 8.6; ve tř. V.: Č. 15.3, N. 9.5; ve tř. VI.: Č. 9.9, N. 5.7; ve tř. VII.: Č. 7.9, N. 4.2; ve tř. VIII.: Č. 2.0, N. 0.5%. Říká se, že čeští profesori postupují přísněji než němečtí. Německým profesorům chybí žactvo a tak se drží jen mírnější klasifikace. Těžko rozhodnouti, co je v tom pravdy. — Výsledek klasifikace má ovšem význam při ucházení se o místa. Tak prý u jednoho státního podniku se hlásilo o místo na 50 Čechů a 25 Němců. Z těch mohlo být přijato 18 Čechů, ale 20 Němců, protože podmínkou bylo lepší vysvědčení, a tu byli Němci ve výhodě. Tedy také jistě důležitý problém. Říká se a potvrzuje se z příslušných kruhů, že čím více nezaměstnané inteligence, tím více že je sil méně kvalifikovaných, a proto že školní výchova má býti přísná. Nemá se rozmnožovat studovaný proletariát, zejména když ještě finanční kruhy se vyslovují proti rozmnožování úřednických míst. Na druhé straně však přísnější kvalifikace se projevuje při ucházení se o místa, když podmínkou je lepší prospěch. Nezbývá tedy patrně, než aby se český student více přičinil. Aby se klasifikace na českých školách vyrovnala klasifikaci na školách německých, je nesnadné a mohlo by to být také počínání pochybné.

(»Hlídky« č. 9. 1936.)

DOMÁCÍ PRODUKCE.

»Náš průmysl (fotografický) je dnes na výši a zasluhuje, abychom svoji spotřebu kryli doma, pokud nejde opravdu o docela speciální, nenahraditelné věci. Máme k němu povinnost, protože jeho zdatnost má i význam obranný a protože bez podpory konsumentem se nemůže žádné odvětví na světě vyvíjeti tak, aby jednou splnilo na sto procent své funkce, které mu po případě vážná doba uložila.«

»Fotografie.«

KDO TO BYL BEDŘICH OZANAM. »A neznáte-li Bedřicha Ozanama a jeho díla, řeknete: „Byl to světec? — Byl to apoštol? — Byl to politik či revolucionář?“ Chápu vás, ale tu otázku si položím později. Nyní jen tolik: Byl to dokonalý křesťan tehle diakon pařížského proletariátu, byl to hlasatel, a co víc, skutečňovatel křesťanské sociální lásky a spravedlnosti v době, která ještě stále se zpěchovala dáti za pravdu učení Církve. Byl to bojovník, na jehož štítě byla napsána slova: Pravda, krása, láska. Láska se sestrou pravdou byly stálými inspirátorkami a věrnými strážkyněmi díla Ozanamova. Plamen Božího milosrdenství a lásky rozněcoval srdce zakladatele konferencí sv. Vincence z Pauly, uváděl ve var katolickou mládež studentskou i dělnickou v celé Francii a plamen hoří stále mohutněji a mohutněji po celém světě jako geniální iniciativní setba sociální lásky a sociálního vyrovnání i dnes, když opět těžké doby ohrožují člověka v jeho nejzákladnějších životních podmínkách. Doba, v níž Bedřich Ozanam vybudoval své dílo za cenu vlastního života, nebyla jen stoletím chladné vědy a rozumu, ale byla to doba ledová; tyto ledy rozlámat, rozpustit a na místě jich budovat teplé, šťastné, mravné krby — to se podařilo Bedřichu Ozanamovi a hloučku studentů. — Snad víte, že Ozanam byl učený profesor pařížské Sorbonny, snad znáte jeho konference sv. Vincence z Pauly, snad víte i něco o tom, že byl přítelem P. Lacordaira a inspirátor vzácných duchovních konferencí v pařížské katedrále Notre Dame. Mnozí snad znají více. Ale kolik je těch, kteří bloudí s připravenou pochodní a neznají ohně, jenž by jim poskytl jiskry!«

(Z knihy Miloše Krejzy: »Bedřich Ozanam.« Vítězové. III. Olomouc. 1936.)

dosti privýkať k obetiam a sebazapreniu. Nič pekného, nič šľachetného sa nevyviedlo bez obetí: len slaboch sa nemôže naučiť obetiam, ale duša vznešená po nich horí, lebo práve v obetiach ukazuje duch svoju silu a svoje pántstvo.»

Štúr žiadal od mládeže obetavý život a ten požiadavok bol kategorickým imperatívom. Každá veľká myšlienka k svojmu realizovaniu potrebuje veľa obetí. Tým viac to platí o húževnatom pláne L'udovita Štúra: zobudiť národ driesmajúci v duchovnom sne: ukázať mu nové méty do budúcnosti: dať ideový podklad jeho duchovnému životu.

Najsamprv chytil sa práce on sám. Práce bolo plén ruky a málo prostriedkov i pomocníkov. Na prekážke bola aj nejednotná spisovná reč u samých Slovákov. Štúr po mnohých bojoch túto prekážku víťazne zmohol a za pomoci popredných slovenských pracovníkov uviedol stredoslovenčinu za spisovný slovenský jazyk.

Prvý sľubnejší rozvoj slovenskej literatúry je úzko, ba bezprostredne spiatý s dobou Štúrovou. On sám literárne bol nemálo činným. Vlček hovorí, že Štúr našu literatúru prehľbil, ba o kmeňovom smysle stvoril. Avšak na konci dodáva, že Štúrov zjav sa nevyčerpáva jedine zásluhami o literatúru. Jeho primát má iné, šťastnejšie pole. »Jako poeta nie je z posvätených... ani jako stylist nie z vyvolených: jako zápalistý, sebažertvujúci učiteľ generácií, jako mužný, ideálny charakter a prvý predstaviteľ smeru najpamätnejšej periódy slovenského preporodenia má v našej domácej i v slovenskej kultúre význam epochálny.

Povedali sme, že život jeho bol životom samožertvy. Narodil sa roku 1815 v chudobnom slovenskom domku, Zay-Uhrovci. V mladom veku nikdy nemal na ružiach ustlano. Tvrdó sa prebýjal životom aj na štúdiach. Nemálo chybovalo a bol by nútený nechať štúdia pre hmotné nedostatky doma. Do Bratislavy prišiel v kritickej dobe. Slovenská mládež sdružená v Jednote nemala súceho vodcu. Túto úlohu prevzal na seba Štúr so všetkými ťažkosťami. Podivuhodnou silou získaval si srdcia i sympatie všetkých súdruhov. Jeho bezúhonný život, usilovnosť až po sebazaprenie, znamenitý rečnícky dar a zvláštna schopnosť získávať národu ľuďi, správily ho miláčkom všetkých. I jeho činnosť ad extra bola bohatá a rozmanitá. Českým a inoslovanským časopisom on bol temer jediným prispievateľom: to, čo išlo na slovenský vidiek, všetko prechádzalo jeho rukami.

O krátko prichádzajú tvrdé boje. Spolok »Jednotu« politická vrchnosť zakáže a Štúr odchádza do Halle študovať filozofiu. Oddáva sa Hegelovej filozofii dejín celou dušou

a v duchu vidí skvelú budúcnosť slovanstva opradenú slávou neďalekých vekov. Špecialita Hegelových filozofických záverov o eminentne tvorivej sile každého národa na určitom duchovnom poli vedie Štúra k tomu presvedčeniu, že Slovania a preto aj Slováci si založia svoju budúcu slávu širokým rozvinutím slovesného umenia a zvlášť poezie. Odtiaľ ten veľký záujem Štúra a celej mladej literárnej družiny o ľudovú pieseň.

Druhým životným dielom Ľudovita Štúra je jeho činnosť o spisovný slovenský jazyk. Štúr pri uskutočňovaní svojho dávného sna nijako nechcel robiť kultúrnu prietrz spoločných ideových statkov medzi Čechmi a Slovákmi. Spisovná slovenčina bola požiadavkom doby. Žiadaly ju samotné politické pomery. Rečový kontakt s češtinou, ba samotná jeho identita vzbudzovala vo vládnych kruhoch maďarských podozrenie z vlastizrady. Takými pletichami bola hatena činnosť nie jedného vynikajúceho pracovníka. Osobitý spisovný jazyk žiadaly aj náboženské pomery. Slovenská inteligencia katolícka i evanjelická nemala spoločnej platformy, na ktorej by sa zišla keď išlo o spoločnú prácu na poli národa. Konečne Štúr mal ešte smelý plán oživiť slovenské zemánstvo, túto »suchú ratolesť« na strome slovenského národa vlastnou domácou rečou.

Dôvodom za literárnu slovenčinu je Štúrovi najsamprv kmeňovitosť slovanského národa, ktorého každý kmeň, teda i slovenský, má svoj zvláštny, s ostatnými rovnoprávny ráz. Dl'a Štúra túto kmeňovitosť treba chrániť a opatrne rozvíjať.

Štúrova činnosť politická je tiež rozsiahla. Štúr bol'astne niesol poddanstvo slovenského ľudu. V tom ohľade vykonal kus záslužnej práce. Jeho »Slovenské národné noviny« už od dávna pripravovali pôdu politickej i sociálnej slobode pospolitého ľudu. Keď r. 1848 konečne poddanstvo bolo zrušené, Štúr víta s nádšením novú dobu. V novinách píše: Nebudú už viac vyháňať na panské roboty hajná a krdle nášho nevoľného ľudu: nebudú viac za chrbtom ľudu stať drabi s palicami a nebudú ich nútiť do ťažkej roboty: nebudú sa viac kadejakú nevzdelanci a surovci, často i loptoši po našom biednom ľude voziť: nebude viac náš biedny ľud mozoliť, aby sa druhí pásli a krmili: všetko toto je zrušené. Ľu d n á š j e u ž s l o b o d n ý, u ž b u d e r a z o b y v a t e ľ k r a j i n y a č l o v e k.« Tak plesal Štúr, keď videl slovenského človeka voľného na svojom majetku i v domčeku. Osud ľudu bol jeho vlastným osudom. Ťažké vzdychy a stóny národa vylúdily aj v jeho srdci smutné echo. Venoval sa svojmu ľudu celý i svojou životnou prácou i hlbkou pôsobenia.

ČÍ JE TO PROGRAM?

»Přišel do redakce ředitel pražské střední školy a přinesl ukázat leták, jakých na jeho škole bylo rozhozeno několik desítek. Leták nabízel studentům časopis, který se jmenuje »Panoptikum«, podle slov letáku »nejveselejší plátek na světě«. Leták byl rozdáván i před budovami jiných pražských škol a měl mezi studenty ohlas, který se projevuje i tím, že se nabízený časopis prý na školách čte. Jaký je to časopis, je vidět z programového manifestu, jehož stěžejní věta zní: Za náš program jsme přijali heslo lidu: »Sranda musí bejt, kdyby tátu věšeli.« — S takovým typickým heslem nejsprostšího cynismu se tedy obchází kolem pražských škol. Není to tak příliš dávno, kdy zaniklo »Šejdrem«, proti němuž se postavila všechna veřejnost. Nyní má podobný škvár vycházet znovu a ještě k tomu se obrací především ke studentům, k mládeži, mezi níž může způsobit více zla, než tušíme. To vše jen proto, že polooanonymní majitel chce vydělat peníze a je mu lhostejno, za jaké svinstvo je dostane. Školy s »Panoptikem« zatím bojují tak, jak mohou, ale jak dlouho to potrvá, než se ťezkopádné administrativě podaří vydávání časopisu znemožnit?«

»Lidové noviny«.

INKVISICE. »S tímhle se nepohnulo. Je to přesně na témže místě jako před sto lety. Autodafé, hranice, san-benito, španělské boty a jiná svěradla, skřipce, dřevěné koně, klanýře, kleště, koly, pily, dűtky, hřeby, rožně a hevery, to se stále udržuje. Nástroj mučení je běžným článkem a první nutností. Je záhodno, aby duše rozsvěcovače plyn, lamp a dělníka na hoblování podlah byla přesvědčena o tom, že dějiny Církve jsou dlouhým za živa smažením. Buržoa, nechť jakéhokoliv řemesla, smí pochybovat i o sčítání, avšak ví, že je jeden nebo více řádů náboženských, založených jen za tím účelem, aby upalovali na malém ohni myslitele, neb aby jim dřeli kůži od hlavy až k patám. — Ach! ti myslitelé, což nebylo moje dětství dosti nadíváno a prošpikováno, vrchovatě nácpano, natlačeno, prosyceno a ožráno těmito mysliteli! Do té míry, že každý kněz se mi objevoval uprostřed plamenů a šibenic, obklopen jsa myslícími oběťmi. A co při tom

nejukrutnějšího? Čím byly ctnostnější a čím více myslily, tím méně unikaly těmto tygrům. Co tu slz! co křiku! a co zoufalého vytí! a pro mne jaký to pramen mladických egifonem! a co proklínání! A to vše, kombinujíc se s eufonickým ržáním puberty, přispívalo k tomu, že jsem počal sám stávat se myslitelem... — Na scéně muky mají cosi tak okouzlujícího, že lidé, o nichž by se mohlo mysliti, že jsou postaveni na jistou vzdálenost od krámů a kteří nebyli nevyhnutelně uvězněni do nepřemohitelné nevědomosti, takoví básníci jako Viktor Hugo a Villiers de l'Isle-Adam, pluli šťastně ve starých těchto plachtových člunech Španělské Inkvisice. Každý z nich vytvořil svého Torquemadu. — Ba Villiers, jenž sám sebe považoval za katolíka, připadnul na jakéhos Petra Arbuësa, prvního inkvisitora víry v Aragonii, zavražděného Židy roku 1845 na stupních oltáře a kanonisovaného Piem IX. Tento světec, ba tento mučedník je představen autorem *Povídek neobvyklých* v postoji zarytého a krvelačného licoměrníka, jenž nabádá k lásce Boží tím, že drtí kosti... — Co tedy chcete! Toužebně jsme si přáli, bychom mohli obejmouti s pláčem tyto buržoy a pupence těchto buržoů, kteří pučí ve stínu těchto hor a kteří snad zblbnou lehkověrností svou nevinně.« — (Léon Bloy, Exegese obecných rčení.)

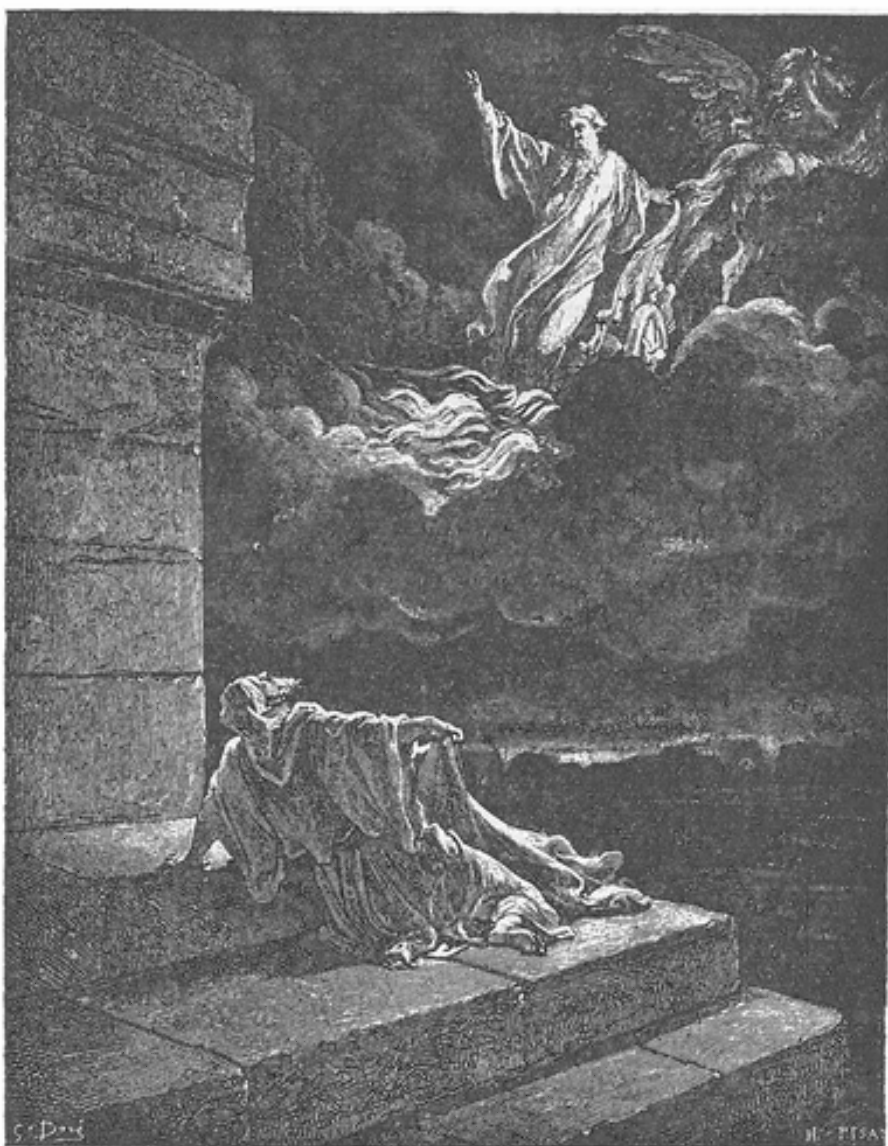
ELIÁŠOVA CESTA DO NEBE. Nadešel čas, kdy chtěl Bůh vzít Eliáše do nebe. Když šel jednou s Eliseem po břehu jordan-ském, udeřil prorok pláštěm do vody. Ta se rozdělila a uvolnila přechod. Když přešli, pravil Eliáš Eliseovi: »Řekni, čeho žádáš ode mne, dříve než budu vzat do nebe.« Eliseus odpověděl: »Přeji si, aby duch tvůj na mne sestoupil v dvojnásobné míře.« Hovoříce, pokračovali dále v cestě. Tu se náhle před nimi objevil ohnivý vůz s ohnivými koňmi a oddělil je od sebe. Eliáš vstoupil do vozu a byl vzat ve vichru do nebe. Eliseus začal volati: »Otče, můj otče...!« Sebral pak plášť, který mu shodil Eliáš, a udeřiv také do Jordánu, přešel jej suchou nohou. — Ilustrace z nové knihy E. Sacheta: »Příběhy Starého zákona«, kterou přeložil dr. F. X. Vilhum O. Cr. Vydal L. Mazáč v Praze za 25 Kč.

Duch Štúrov bol duchom orla, ktorý nielen vysoko lietal v duchovných výškach čistého idealismu, ale aj v činoch svojich prajavoval ten istý mocný vzlet a oduševnenie. Pracoval nezištne. Nebolo u neho rozporu medzi teoriou a praxou. Preto aj zjav Štúrov leskne sa pred nami po 100 rokoch v plnom svojom lesku a sláve.

A odkaz Štúrov nám mladým? Štúra oslávovať prázdnyimi slovami a formalitami je pokrytectvom. Zvelebovanie Štúra a vyznávanie jeho ideálov zaväzuje nás predovšetkým nasledovať jeho žiarivý príklad. Toto nasledovanie v čistom pochopení musí znamenať zredukovanie nášho sebeckta a vystupňovanie činorodej a obetavej lásky k ľudu. Keď sa chceme u nás vyhnúť hrôzam Španielska, iného východiska niet len postaviť sa za ľud.

To žiada od nás pietna spomienka na L'udovita Štúra. Ukázal slovenskému ľudu vznešené méty, dal mu smernice, zanechal vzor. Ide len o to, aby sme si vždy zanechali v duši jeho tradičný odkaz.

E. Stach.

NOVÉ KNIHY

SVATÉHO OTCE PIA XI. ENCYKLIKA O FILMU. (Sbírka Roma locuta č. 3. Vydala Edice Akord v Brně, Klácelova 2. 1936. Stran 37. Kč 3.20.) — Film je dnes obchod, věda, umění a zábava. Ať se na film hledí s té neb oné stránky, je zřejmo, že se film nemůže a nesmí státi něčím protilidským a protisociálním. Dosavadní stanovisko katolíků k filmu, pokud byl špatný, bylo čistě obranné. Encyklika zdůrazňuje, že se nemůže stále jednat jen o vyhýbání zlému. Film má pozitivní hodnoty. Není jen k zábavě. Je způsobit, aby svou podivuhodnou účinností vzdělával duše a povzbuzoval je ke všem ctnostem. V závěru podává encyklika zásadní směrnice o filmu a praktické pokyny pastýřům duší a zařízení evidence a rozřazení filmů podle určitých kritérií: jinak by nebylo spolehlivého základu ani k účinnému potírání špatného filmu ani ke stanovení zásad pro oblast svědomí. — Péče, jakou věnuje edice Akordu vydávání papežských encyklik a projevů, se obecně hodnotí jako zářný příklad studentského idealismu.

MILOŠ KREJZA: BEDŘICH OZANAM. (Vítězové, III. 7. Olomouc, Slovenská č. 14. 1936, stran 56.) — V době, kdy se stalo módou mluvit o zradě vzdělců, přichází vhod i včas dílo o životě vzdělance, který nezdá se, poněvadž byl vzdělanec celým. Zvykli jsme si zúžovat pojem vzdělání na stránku rozumovou a vzdělance pokládati za člověka ryze theoretického: musíme konečně pochopiti, že vzdělanec je člověk celý, harmonický, člověk rozumu i citu, vůle i činu, člověk celý v sobě a celý v Bohu. Takový byl profesor Sorbonny Frédéric Ozanam, zakladatel velikého díla sociálního, konferencí svatého Vincence, jichž je dnes na světě na osmnáct tisíc, pečujících o děti a sirotky, o řemeslníky i vojáky, vězně a nemocné. Dílo Ozanama — studenta — dorostlo časem výše, než charakterisuje životy světců, výše heroické lásky. Právem mohl o něm napsati Lamartine: »Byl to člověk jednoduchý, logický; byl vznešený, ale byl něčím daleko více — měl v sobě lásku.« Můžeme se radovati, že českým čtenářům podává životopis tohoto hrdiny spolupracovník »Jitra«: jistě myslil především na čtenáře z řad studentských, když se zahloubil nad literaturou o Ozanamovi. K těžkému úkolu — zachytiti ve zkratce bohatý život a nesmírné dílo Ozanama — si přinesl svoji schopnost integrálního pohledu a neprostředního uchopení skutečnosti bez duchamorné a neplodné analýsy. Krejzův život Bedřicha Ozanama není ani suše výtčová monografie ani pateticky duté elogium. Je to básnický zřený obraz života i díla, v němž z historicky přesných obrysů září bohaté barvy básnické stylisace.

Dr. HANS FREUND: NĚMECKÝ NA CESTY. (Kvasnička a Hampl v Praze za Kč 12.) Autor se snažil sestaviti příručku němčiny, již by bylo lze užiti bez předchozího učení se gramatiky. Podal jen nejdůležitější gramatické poučky a především sestavil v přehledný celek fráze, s nimiž se setkáme na každém kroku. Pěkná učebnice, a hlavně praktická. —š

BOŽENA BENEŠOVÁ: DON PABLO, DON PEDRO A VĚRA LUKÁŠOVÁ. (Vydal Melantrich.) — Je to kniha o dívčím zmatku a dospívání. Kniha o dvanáctileté Věře Lukášové, která, tisknouc k sobě své dva miláčky, dona Pabla a dona Pedra, jako poslední zbytky svých dětských her, přátelství a snů, ve chvíli, »když se srdce nebojí, nebo ústa zbytečně nesmějí...«, ale když celá bytost cítí, ač ještě dobře neví, co přijde dál,« poznává vyžilého starce, pana Lába a náhle se octne tváří v tvář veškeré

hrůze, která tak úporně lomcuje životem dospělých lidí. Jen jeden krok by byl ještě stačil a bylo by po krásné ferii Věřina dětství. Ale ten tajně přítomný hlas Boží, který varuje děti, vyvedl i Věru Lukášovou ze zmatenosti cest, a děsivou prázdnotu nového srdce nahradil sladkým snem o malém příteli jejích dětských her. — Jemná psychologie, něžná dravost životní a dokonalé umění vypravěčské učinily z knížky o Věře Lukášové mezník, od kterého by bylo dílo B. Benešové stoupalo prudce vzhůru. Žel, nic už nebude následovati, a tak dílo Benešové zůstane nedokončeno, napověděno jen úžasným zlomem autorčiny tvorby. Horečný fatalismus »Bůh tomu chce« zatím nahradil sílu přesvědčení víry. A v tom je právě tragédie B. Benešové, že jí nebylo dopřáno uvést své dílo tam, kam až došla svým srdcem a duší. —jza

BOHUSLAV REYNEK: SETBA SAMOT. (Vyšlo jako pátá kniha »Řádu« v úpravě Otto Stritzka, nákladem Vesmíru v Praze VII., Dobrovského 29.) — Ano, je to skutečně zadumaná, teskná a tichá krása Českomoravské vysočiny, mého rodného kraje, co k vám mluví dojemným hlasem srdce z této sbírky básníka samoty a ticha, a pociťoval jsem to, vzdálen jejích mlčenlivých pahorků, lesů a polí, v plné hloubce a síle. Poslouchejte: »Vonná noc a veliká prostírá se v chudém kraji. Děti na žebř vy-lézají jako andělé. Stoh slámy temně hřeje pod hvězdami. Myši blaženě tam piští: zvěst o nenadálém příští stená ve stěžích ráje. Ráj už k otevření zraje.« — »Jalovce, tichý pěvce tich, temný a plachý pastýři sivého stáda balvanů, kdy se jas očí rozšíří, k dumám tvým klíč kdy dostanu?« — Reynkovy verše vyrůstají z pravých, národních kořenů české poesie, najdte tam zcela zřejmé prvky barokní, ohlas tradice erbenovské a nerudovské v plné její síle a čistotě, místy vám to připomene verše Durychovy, ale na rozdíl od jejich — řekl bych skleněné — křehkosti je to tu všechno určité, pevné, téměř hmatatelné a voní to čerstvou zemí. A jsou to skvosty. —jhl—

A. SACHET: PŘÍBĚHY STARÉHO ZÁKONA. (Podle sedmého vydání z francouzštiny přeložil dr. F. X. Vilhum, O. Cr.) Pro české vydání upravil, poznámkami a vysvětlivkami opatřil Rudolf Tschorn. Ilustrace od G. Doréa. Typografickou úpravu navrhl A. V. Hrska. Vydal L. Mazáč jako 5. svazek Knihovny »Radostné mládí«, v říjnu 1936. (Cena váz. 25 Kč.) — Tak přístupná a poutavě vyličená Starého zákona, jak je zde podává kanovník A. Sachet, nebylo dosud napsáno. Tato kniha má vysokou cenu výchovnou a poučnou. Je podkladem vzdělání i mravní výchovy a má význam pro celý život. Ilustrace a celková úprava vyvažují vnější hodnotou krásný obsah této publikace. Dr. F. X. Vilhumovi vyslovujeme své upřímné blahopřání, protože překlad pořídil po všech stránkách dokonale. —š—

LEONID SOBOLEV: GENERÁLNÍ OPRAVA. (Román. »Knihovna šestiny světa«, sv. 5. Nákladem SFINX v Praze. Stran 312, cena 29 Kč, váz. 39 Kč.) — Třebáže chce Sobolev spoustou detailních a pěkně promítaných postavíček vytvořit proud kolektivního osudu námořníků za revoluce, soustřeďuje se pečlivě a s láskou na hlavního hrdinu Jurije Livitina, mladičkého žáka námořní akademie a pozoruje na něm proměnu, která se děje již s carským Ruskem těsně před revolucí. Jsou tu povstání, vzpoury, ozvěny stávek v městech, Rusko před mobilisací — a Jurij je znepokojován těmi událostmi, otrášen do hlubin své bytosti, ale dbá své povinnosti. Je to román mladého srdce v bouři, srdce ukázněného, živě reagujícího a přece zrychleně tlukoucího v předzvěsti katastrof a zřícení pomyslné budovy, na níž spočívá celá mravní síla

člověka. A postavy Sobolevovy budou muset hledat novou jistotu, novou loď, která generální opravou vznikne ze staré, jež ztratila kormidlo. Sk.

ENCYKLOPEDIE ČSL. MLÁDEŽE. (VII. ročník; doplňky k dosavadnímu vydání. Vydává P. Elstner v Praze. Cena jednoho sešitu Kč 9.) Tyto doplňky podávají výklad a přehled posledních světových událostí, technického a vědeckého pokroku, novodobé literatury, tělesné výchovy a sportu, a není zapomenuto ani armády a posledních úspěchů našich letců. Nový ročník příjemně překvapuje bohatostí a zajímavostí materiálu. Ilustrace jsou skutečně dokonale: většinou barevné nebo hlubotiskové přílohy. Četba tohoto pěkného díla pro mládež doplňuje velmi dobře školské vzdělání, jež má stále ještě tolik mezer. —š—

VÁCLAV KAŠPAR: ŽENA NA POBŘEŽÍ. (L. Mazáč v Praze za Kč 12.) Kašparova básnická sbírka má vroucnost a něhu upřímně prožité osobní zpovědi. Milostná nálada, zbožný obdiv nad krásou přírody, pokorné díkyvdání za dary života, srdečná sympatie k lidem a soucit se strádajícími jsou hlavními motivy jeho formálně vytříbených veršů. Jemná hudebnost a smysl pro odstínění intimních nálad zvyšují milý půvab této ryzí lyriky.

LOUIS BROMFIELD: DVACET ČTYŘI HODINY. (Román. 2 díly. Přeložil Alois Skoumal. Nákladem SFINX v Praze. Stran celkem 448, vázané 35 Kč.) — Bromfield žije mezi Evropou a Amerikou. »Dvacet čtyři hodiny« pokládá sám za svou nejlepší práci a neliší se v tom od světové kritiky. Román líčí události, jež se sběhly za 24 hodiny, podivně se proplety a změnily vztahy několika velmi odlišných lidí z různých společenských vrstev newyorského obyvatelstva. U sedmdesátiletého starce, sběratele umění, sejde se na večeri společnost boháčů, zamilovaných dvojic, gangsterů a chorobných požívačů drog: je to New York v kostce. A ten večer jimi zamíchá jako kostkami v kornoutu. A vy uvidíte celou tu metropoli na ruby jako prst rukavice. Sk.

KLAUS MANN: PATETICKÁ SYMFONIE. Román ze života Čajkovského. (Přeložil Jan Münzer. Vydal Jos. R. Vilímek v Praze za Kč 22.) Autor, syn Thomase Manna, zachytil tragedii života geniálního ruského skladatele Petra Iljiče Čajkovského, toho jemného muže, trpícího strachem z lidí, kteří se po celý život kolem něho tísní. Jeho povaha ho hnala do úkrytu, štvála ho bez oddechu nejen po Rusi, nýbrž i na ozářené rampy největších západoevropských střešk, k hemžícím se, indolentním davům. Klausu Mannovi se podařilo vyhmatat onen trpký úděl mluvčího hudební ruské duše až do nejjemnějších záchvěvů. nk.

PAUL CLAUDEL: KŘÍŽOVÁ CESTA. (Přeložil a vydal Otto F. Babler na Sv. Kopečku u Olomouce.) — Claudel se všemi spravedlivými i hříšnými prochází zastaveními křížové cesty a ukazuje všem, jak i oni dnes jsou spoluvinní na kalvarijské tragedii! Jsou to meditace velmi hluboké a krásné, vrcholící ve výkřiku »Učiň mne trpělivým pod dřevem, jež nésti já mám zas. Neb musíme nésti kříž, než kříž pak ponese nás.« Překlad byl velmi nesnadný a je dobře, že překladatel se snažil o rýmy. Vynikla prostota a skoro žalmový ráz Claudelových obrazů. Knihu doprovází 14 obrázků Břetislava Štorma a je pečlivě upravena. Bá.

Dr. TIHAMÉR TÓTH: DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ. (Vydaly Společenské podniky v Přerově. Stran 26, cena brož. Kč 25, váz. Kč 35.) — Výklad Desatera božích přikázání zaujímá v souboru duchovních řečí věhlasného kazatele Dr.

T. Tótha, universitního profesora v Budapešti, jedno z předních míst. Právě tím, že svými vývody se co nejvíce přiblížil životu kolem nás, nabývají jeho výroky rázu aktuálnosti, tím pak, že na podkladě historie ověřil svá tvrzení a citáty z Písma, dal jim konečnou formu, nabývají jeho soudy důrazu věčné platnosti a neproměnné hodnoty. Avšak nejen ideová stránka staví toto dílo do popředí, nýbrž i výrazové podání jednotlivých pasáží staví je umělecky na přední místo světové literatury řečnické vůbec, neboť výklad o technice duchovního řečnictví zjevuje autora v pravém světle jeho záslužného úsilí. —š—

PŘÍCHOD HOSPODINŮV. (Vydalo Nakl. družstvo Máje v Praze za Kč 21.) Román od jihoafrické spisovatelky S. Millinové navazuje na prostředí, jež bylo i předmětem znamenitého románu »Vydědenci boží«, který vyšel v první řadě Anglo-americké knihovny. Vrací-li se k Millinové i druhá řada Anglo-americké knihovny, činí tak právem, neboť Millinová má vzácné schopnosti umělecké i lidské. Zvláště v dnešní době, kdy rasový problém je tak aktuální, přichází román Millinové právě vhod. V »Příchodu Hospodinově« je to živel černošský a židovský, neboť na pozadí osudů černošské křesťanské sekty Lewitů, očekávající s dojemnou naivností »příchod Hospodinův«, rozvíjí se životní příběh jemného, kultivovaného lékaře, intenzivně si uvědomujícího svůj židovský původ i útisk své rasy. Přesto, že román spěje k tragickému vyvrcholení, vane z jeho konce smíření a vyrovnání. Je to dílo skutečně poutavé svým námětem a zasluhuje pozornosti u všech čtenářů, kteří dovedou oceniti mistrný způsob slovesného podání.

RUDOLF OLDEN: HITLER. (Čin v Praze, za Kč 38.) »Hned první den seděl vedle postele, která mi byla přidělena, muž, který neměl na sobě nic než staré rozbité kalhoty — Hitler. Jeho šaty byly právě odšívovány, neboť celé dny bloudil bez přístřeší a byl v hrozně zanedbaném stavu.« — »Ptal jsem se ho, z čeho je živ, a on mi naznačil, že je již několik dní odkázán na pouliční žebrotu.« Tak tedy »žil« podle Oldena Adolf Hitler, původně zvaný Adolf Schücklgruber ve Vídni, dříve než se odstěhoval do trůních sálů Hohenzollernů v Berlíně. To je jen tak namátkou vybraná stať z knihy Oldenovy. Zdá se nám, že při vši zaujatosti psal autor objektivně a sestavil ve svém díle jakýsi protějšek k Hitlerovu »Mein Kampf«. Publicisticky obratně a poutavě vypisuje celý život diktátora Hitlera od jeho mládí přes nezdařený puč v Mnichově až k prvnímu volebnímu vítězství v roce 1930, jmenování kancléřem a úplném zmocnění vlády. Kdo chce poznat diktátora 60 milionů Němců také z jiného hlediska a pramene, rád si přečte tuto po všech stránkách zajímavou knihu. antoš.

F. X. ŠALDA: MÁCHA SNIVEC A BUŘIČ. (Melantrich, 1936, str. 32.) — Jsme nesmírně vděční F. X. Šaldovi, že promluvil k Máchovu jubileu. Měl k tomu právo a povinnost objevitele, který našel v Máchovi básníka, majícího všechny předpoklady světovosti. Hlas Šaldův byl osvěžením v celé jubileové komedii, z níž nakonec nezbylo o mnoho více než jubilejní známky pro filatelisty, několik ostud ze slavnosti, pořádané pokrokářskými studenty a mnoho nehorázností, vyšeďších z per a úst politických oslavovatelů básníka, literárních diletantů, novinářů a pověstných literárních historiků, kteří se neostýchali ani za universitními katedrami proměňovat kritické umění v odpornou snůšku literárních klepů ze života básníkovy. Třicetistránková brožura, otisk Šaldovy přednášky na Máchovském večeru v Národním divadle dne 22. května t. r., stačila, abychom poznali, že tu mluví mistr, který dovede říci, kdo je to básník a jeho dílo,

a abychom mohli s klidným svědomím pominout pokusy literárních břídlů, kteří chtěli básníka oslavit tím, že o něm psali romány a hádali se, zda byl socialista nebo nebyl. — Nechceme psát kritiku ani obsah Šaldovy přednášky. Je tak hutná a silná, že každý, kdo chce Máchovi rozumět, udělá nejlépe, když si ji koupí a přečte. — Na jednu věc však přece chceme upozornit. — Šaldovi je Mácha zjevením. Kritik sám přiznává, že »při prvních studiích Máchy míval až hmotný dojem, že zde teprve puká naráz nízká klenba, bortí se zdi, roztupují se stěny, nebe se řítí na zem.« — Mácha přichází do doby, kdy poesie byla »rozdupána v šablonu« a »nesena touhou spíše po akademické bezvadnosti než žhavé životnosti.« Vidět Máchu jen jako dítě téhle doby, která i na Šaldu »dělá dojem ne života, nýbrž živoření v něčem nízkém a zatuchlém«, znamená si ho představovat jako zázrak, jako blesk z čista jasna. Ale zdá se, že Mácha vyrostl daleko přirozeněji a zákonitěji. Ukazuje se, že Mácha se nemohl zrodit z doby zkažené racionalismem, nýbrž že svými kořeny tkví až v českém baroku, z něhož roste docela organicky. Mácha vyrůstá z české barokní poesie, která je právě tak živelná a krevnatá jako dílo Máchovo. Tato poesie, která byla pevně zakotvena v lidu, dala Máchovi krásu a sílu slova. Vzpomeňme si na několik úlolek české barokní poesie, které byly dosud objeveny, a vidíme, že i na ně platí to, co Šalda říká o Máchovi: »Celý vesmír, nekonečno prostoru i času ovane tě zde svým bezmezím, opojí svou krásou a závratností, ale ovšem i promrazí svou hrůzou, porazí svou děsivostí.« — Proto bychom byli vděční i druhému muži, který má právo u nás o Máchovi hovořit a který první upozornil na hluboký vztah mezi Máchou a českým barokem, Albertu Vyskočilovi, kdyby i on řekl u příležitosti básníkovy jubilea své rozhodné slovo a podal nám Máchu v tomto novém osvětlení. Bez této souvislosti nám Mácha zůstává osamocen a jakoby pod skleněným příklopem. cm

Dr. JAN BARTOŠ: MIZEJÍCÍ SLOVÁČKO. (Nákladem vlastním, tiskem J. Muchy ve Velkém Meziříčí vyšlo r. 1936 za Kč 10.) Mezi nejlepší folkloristická díla lze zařadit tyto črty prof. dra Bartoše. Tak živě a sytě je podán život na moravském Slovácku, že se vám zdá, jako byste žili mezi tímto lidem a současně s ním prožívali jeho radosti i bolesti. Takových knížek, jako je tato, by mělo být psáno a čteno víc, mnohem víc. —š—

JACQUES MARITAIN: NÁBOŽENSTVÍ A KULTURA. Vydala edice »Akord« v Brně, Klácelova 2. Cena brož. Kč 9, celoplatěná vazba Kč 22. — Tyto dva pojmy se matou napořád, a to nejen ve starověku, ale i, a hlavně, v době nové, a proto knížka Maritainova nevychází zbytečně. Jsou tu probrány pravdy a principy, jež jsou povahy obecné, ale přesto jsou stále přezírány. Maritainovo stanovisko je dáno jeho katolictvím a jeho důkladným prostudováním velkého učitele Církve sv. Tomáše Akvinského, jehož filosofie je věčná, má pevné základy a proto může vésti k nastolení Řádu, jenž byl porušen kartesianismem a reformací, nesprávně pojatým humanismem. Je to kniha úžasně nutná a myšlenkově jasná, usilující o obecné přesvědčení, že jen humanismus, očistěný Vtělením, je opravdu lidský, že jen kultura, proniknutá křesťanstvím, může zajistit člověku bezpečný život na zemi.

VÍTĚZSLAV NEZVAL: ULICE GIT-LE-COEUR. (František Borový v Praze za Kč 20.) Je to pěkné jet do Paříže na několik dní a potěšit se svými přáteli. Příjemné vzpomínky má tedy nyní Vítězslav Nezval. Horší je, že mezi tyto vzpomínky se také vmísil zážitek celkem těžce zapomenutelný, a to

zvláště pro duši tak citlivou. Se vši pečlivostí byla připravena přednáška pro mezinárodní kongres surrealistů. Nebylo však možnosti a vyzvání k jejímu přednesení. To musí roztrpčit každého. A proto se nedivíme, že vane z celé této nové knížky duch nesmiřitelný a jakoby zatrpklý, těžce nesoucí tuto urážku. Nevhodná rozmluva s Benjaminem Péretem o náboženství na mostě Pont du Carrousel se celkem nehodí na začátek, zapadla by však do básně hned za verš: »krásná, jak knoflík ve zdi kláštera«. Při procházce po Rue Git-le-coeur jsme také poznali, že Vítězslav Nezval je nejen básníkem, nýbrž také znamenitým fotografem. antoš.

JAN VYHLÍDAL: VOJENSKÉ OBRÁZKY. (Společenské podniky v Přerově, Masarykovo n. č. 16. 20 Kč.) — Hanácký folklorista v tomto svazku shrnuje veselé i vážné vojenské obrázky ze života Hanáků. Popisuje, jak to chodívalo na Hané za stará, když vojáci místo v kasárnách městských bývali u sedláků na vesnicích, jakou svízel měl sedlák, když dostal na byt zlého vojáka, jaká často zvěrstva páchali zejména maďarští husaři. — Zachyceny jsou v krátkých črtách tohoto svazku vzpomínky na války pruské za Marie Terezie, válka v roce 1866 a hodně pozornosti je věnováno zejména poslední válce světové. Vyhliďalovy spisy mají pro hanácký folklor význam jedinečný. Stávají se základnou, ze které musí vycházeti každý, kdo chce opravdu poznati Hanou, tuto perlu našeho státu.

ČESKOSLOVENSKO. (Sbírka průvodců »Orbis«. Svazek I., II., III. po Kč 85.) Od vydání průvodců »Orbis« není myslitelný žádný turista, který by jel někam bez nich. Zatím vyšla část česká v novém přepracovaném a doplněném vydání, ostatní země budou vydány postupně. Redakční rada, vedená drem Láznovským, se prostě překonala. S neobyčejnou pečlivostí a přesností sestavila toto dílo a vede vás takřka za ruku od kamene ke kameni. Říci, že tyto průvodce doporučujeme, je příliš málo. Musí je prostě mít každý student, který chce skutečně poznat svou vlast. -š-

KAREL MAY: DO ZEMĚ MANDARINŮ. Nový svazek Karla Maye, který právě vychází nákladem fy Toužimský a Moravec v Praze, ukazuje nám spisovatele z velmi sympatické stránky. Právě dnes, kdy je tolik rozbrojů mezi národy, hájí tu May vášnivě zásadu sbratření všech ras a národů, ať je jejich barva, náboženství nebo řeč jakákoliv. »Každý národ má svaté právo žít, ale každý má také svou povinnost nechat žít národ druhý.« Kniha ovšem není nudný traktát — to by to nesměl být Karel May — děj se žene od egyptských pyramid Rudým mořem do Indického oceánu, na Ceylon, do budhistických chrámů na Sumatře a k čínským pagodám v zemi mandarinů. Holandští osadníci, kuliové, Tamilové, Javánci, Číňané; je tu pestrý kaleidoskop ruchu, barev a dění. Jsou tu vzrušující dobrodružství z lovu na tygra, žraloky, z honby na slony v džunglích, zkrátka vše, co skýtá exotické prostředí. L. M.

RICHARD HALLIBURTON: ZA NOVÝMI SVĚTY. (Družstevní práce v Praze, za Kč 40.) Halliburton je mladý Američan, jenž se toulá světem a vyhledává dobrodružství, která pak poutavě a mistrně podává svým čtenářům. Přichází často do tragikomických situací, jež líčí skutečně zajímavě a s notnou dávkou humoru. Dvakrát vyleze na Popokatepetl, prožívá několik krásných neděl na korálovém ostrově, plave Panamským průplavem, objeví ztracené poklady Inků, žije a trpí s trestanci na Dábelských ostrovech a konečně se věnuje osamělému životu na Robinsonově ostrově. Kdosi říkal, když prohlížel Halliburtonovy zápisky: Neumím tolik anglicky, abych se dovedl dopátrat etymologického významu jména Halli-

burton, ale myslím, že to znamená asi tolik, jako správný kluk. A my k tomu dodáváme, že on jím skutečně je. —š—

NOVÉ VYDÁNÍ E. ST. VRÁZE. Jak se dovídáme, uzavřela slečna Vlasta Vrázová smlouvu s pražským nakladatelstvím Toužimský a Moravec o vydání dávno již rozebraných děl nestora českých cestovatelů a badatelů. Byly již zahájeny přípravy k pečlivé revisi, nové úpravě (i ilustrační) jeho krásných knih a vbrzku objeví se na knihkupeckém trhu první sešit jeho sebraných děl. Tento podnik je významným kulturním činem tím, že tu jde o českého autora, jehož díla jsou napořád rozebrána a jehož popularita mezi mládeží i dospělými nikterak nepoklesla. Myslíme, že každý přítel dobré původní tvorby uvítá tuto zprávu s radostí. Úspěch díla Vrázova je při dnešním zájmu o cizokrajné zážitky a objevy nepochybný. F. T.

T. F. MILNE: ŽIVOT POTAPĚČE. (Vyšlo v Knihách osudů a práce jako 17. sv.; vydal »Orbis«. Brož. Kč 25, váz. Kč 35.) — Je to kniha napínavá a přece je v ní skutečný život, ne dílo pouhé obrazotvornosti. Je to životní historie jednoho ze světových dobrodruhů, muže, který šel za vytčeným cílem, neohlížeje se na překážky, jež mu stály v cestě. Autorův popis světa ukrytého sáhy pod vodou, který viděl za tak často dramatických okolností, bude zvláště pro každého čtenáře zjevením. Admirál britského loďstva Mark Kerr napsal o těchto vzpomínkách, že »žádá z dnešních napínavých knih nepřekonala účinek, kterým na mě působila tato dobrodružství, skutečně prožítá!« Tato knížka potěší čtenáře každého věku.

CO VYJDE. Z nových děl oznamuje Laichter Vergiliovy ZPĚVY PASTÝŘSKÉ A ROLNICKÉ (Bukolika a Georgika) v básnickém překladu Otomara Vaňorného. Georgika se dnes uznávají za nejdokonalejší dílo Vergiliovo. Obsahují mistrné popisy života v přírodě, líčí lásku k rodné hroudě a úctu k práci rolnické jako zdroj síly v národě. — Úplné vydání Pascalových MYŠLENEK v novém pře-

kladu Antonína Uhlíře, které u nás tak zaujaly T. G. Masaryka a Šaldu, jsou skvělou ukázkou ducha, který pronikl až ke kořenům novodobého poznání a v němž si každý může nalézt posilu v nejistotě vlastní duše. — T. G. Masaryka **RUSKO A EVROPA**, a to vrcholný a závěrečný 3. svazek, který podle přání autorova připravuje k tisku univ. prof. dr. Jiří Horák. — Stefana Zweiga **TRIUMF A TRAGIKA ERASMA ROTTERDAMSKÉHO**, životopis prvního uvědomělého Evropana, vyznavače míru a obhájce humanitního ideálu. — Aristotelovu **NIKOMACHOVU ETIKU**, jeden ze základních světových spisů o mravouce. — V Platonových spisech dialog **PARMENIDES** o ideách a **FAIDROS** o kráse v překladech Fr. Novotného. — Ve Filosofické knihovně ohlašuje **ROZPRÁVU O ZÁKLADNÍM LIDSKÉM POZNÁNÍ** od George Berkeleye, známého spiritualisty XVIII. století. Z románů chystá **Wirginie Wolfově FLUSH**, milou knihu o slavném psíku spisovatelky E. Browninové, a nové levné vydání **Thackerayova JINDŘICHA ESMONDA**, román silných a pokorných srdcí, knihy pro demokrata a člověka tolerance. — V Umění a řemeslech, redigovaných Ant. Matějčkem, oznamuje Laichter **RUKOVĚŤ ČSL. ARCHAEOLOGIE** od Josefa Schránka, v níž autor, který sklídl velký vědecký úspěch v zahraničí, poskytne znamenitou pomůcku k poznání praehistorické minulosti české. — V Českých dějinách, redigovaných Kamilem Kroftou, vydá Laichter další 4. svazek **VĚKU PODĚBRADSKÉHO** od Rudolfa Urbánka. Pro psychology a pedagogy připravuje informativní příručku **HLAVNÍ SMĚRY SOUČASNÉ PSYCHOLOGIE** od R. Müllera-Freienfelse. — V Pěkných knihách pro mládež vydá novou knížku oblíbeného **Sergěje Rozanova ALENKA S TRÁVKOU** — **DOBYVATELI STRATOSFÉRY** a nové vydání **JURKY STUDENTA Marie Gebauerové**. — Laichterova revue **NAŠE DOBA**, redigovaná Josefem Mackem, vstoupí tohoto podzimu do 44. ročníku. —š—

A Violete

V SAMOTĚ

V samotě jež tichu vládne v strmých výšinách
dej mi dávná sestro skryté podoby
za dnů chvějících se prací v modrých hladinách
lačnými rty píti z drahé nádoby

vsechnu plachou křehkost kterou jarní nebe zná
z fialové dálky když se náhle odívá
v stín a zlaté světlo stoupající z bezedna
času v němž se mizou země lehce zardívá

A pak slaná hořkost předtuch dešťů
do krve se vsákne v sladkost zjemněna
táhlým zpěvem vyřkne novou cestu
po níž je nám nutno jíti oběma

D O P I S Y

Vážený pane redaktore!

V 2. čísle Jitra uveřejnil jste odpověď na můj dopis. Reaguji na ni zvláště pro aktuálnost otázky, již mi kladete.

»Generace, která hledá orientaci« bylo téma kon-

ference EH na Řadově. Mladí slyšeli zde mluvit zástupce všech směrů o politice, umění, filosofii, metafysice a morálce. Takovéto střetnutí protichůdných názorů jen prospívá zdravé orientaci mladé generace, která většinou přijímá názory svých rodičů a známých, nebo čte určitý, vymezený tisk. Hledali jsme odpověď na některé závažné a bolestné otázky, kolem nichž nemůžeme kráčet s hlavou plnou snů a zavřenýma očima,

jako na př. nezaměstnanost, nebezpečí války, proč papež neodsoudil italské přepadnutí Habeše a pod. Byly-li debaty pro přednášející opravdu »štvanicí«, je nám to cti, neboť dovede-li student »útočně« debatovati, nemusí se nikdo obávat, že sedne prvním demagogu na lep. »Kolektiv mladých demokratů«, zahrnujících fašismus a imperialismus, tvořili i uvědoměli katolíci — ne jenom matrikovi, a to nepotvrzuje pravdivost Vaší poznámky. Pan Dr. Braitov ztrávil mezi námi jen jeden den a má tedy právo kriticky se zmínit pouze o tomto dni, nikoliv o celé konferenci. Je téměř historickým faktem, že každé mládí je zaujaté a fanatické a debaty mladých »prudké a vášnivé«. Chcete nám zakazovat divati se přímo do očí?

»Socialismus a křesťanství jsou pojmy neslučitelné!« Tuto propast vytvořil materialismus a t. zv. marxistická filosofie, která se stále socialistům předhazuje. Není správné házet socialisty do jednoho pytle s komunisty. »Nejdříve nutno říci o marxistické filosofii, že to vůbec není filosofie, nýbrž historická generalisace; anebo spíše, že pokud chce být filosofii, je bezcenná, ale pokud chce být jen historickou generalisací, je velmi cenná a důležitá... V celých dějinách, počínajíc řeckými tyrany, byl zřejmě zápas mezi hospodářsky odlišnými třídami z nejmocnějších činitelů, které určovaly běh událostí. Dnes, kdy technický a hospodářský pokrok mnohonásobně světovou výrobní schopnost, stal se činitelem hlavním. Ale když jsme si toto uvědomili, neupademe do opačné krajnosti a nezaměňujeme užitečnou generalisaci za filosofii, která vykládá všecko. Tvrdit, že hospodářský činitel je jediná historická příčina, že všechna lidská mínění, city a tužby jsou jím určovány, že všechno myšlení, literatura a umění jsou výsledkem nějakého mechanického determinismu, znamená prostě přehlížet fakta!« (G. E. G. Catlin, *New Trends in Socialism*.) — Vyrůstáme v době, kdy starý socialismus umírá a nový se rodí. To je příznačné.

Ptáte se mne, zda se »bojím« více komunismu nebo nacionalismu. Bázeň je koeficientem starců a slabochů. My mládí nejsme třasavky. Nacionalismus ve své ušlechtilé formě práce pro stát, lásky k národu, nepomíjejícího patriotismu a solidarity všech se všemi, je krásný. Nacionalismus nenávistný, šovinismus vede ke konfliktům s humanitními ideály, k nedorozumění a nenávisti národů, k negaci politiky světové. Komunismu se u nás nemusí nikdo bát. Lidové masy národa myslí na revoluci tak klidně jako na oběd. Demokratická myšlenka zapustila u nás hluboko kořeny. Taková výjimečně úrodná půda pro komunismus, jako byla v Rusku — chlívasmus v povaze národa, primitivismus mas, carský absolutismus, strašná bída, válečné zmatky — se v Evropě hned tak nenajde. Komunistická revoluce má jedinou naději: katastrofu nové světové války. Komunismus odmítám. V současné době pokládám za větší zlo diktátorský fašismus s vyzývavým hypernacionalismem, bojovnými, dobovatelskými a imperialistickými choutkami, usměrněním, útlakem a porobou.

Závěrem dovoluji mi 3 otázky:

1. Jsou pojmy fašismus a křesťanství slučitelné?
2. Je materialismus hladových horší než materialismus najedených?
3. Věříte, že marxističtí intelektuálové zavinili, že proletariát nevěří v Boha, a věří-li, že jeho modlitby jsou této intonace:

Kdy zachráníš lid,
ó milosrdný Bože, kdy?
Ne krále a lordy, ale národy!
Ne trůny a koruny, ale lidi...?

V dokonalé úctě A. H.

Milý příteli A. H.,

bolí Vás jaksi věta: »Socialismus a křesťanství jsou neslučitelné.« — Jako hlavní důvod neslučitelnosti udává encyklika *Quadragesimo anno*: bludné učení socialismu o společnosti lidské (c. 118.). Všechny problémy společenské řeší socialismus jen se zřetelem k pozemskému blahu, bez jakéhokoliv vztahu k Bohu. Ovšem obsahuje i socialismus kus pravdy, jak přiznává táž encyklika: pravda socialismu je v úsilí pomoci sociálně slabým — s tím úsilím může zajisté každý křesťan souhlasit. Ale nemůže za své přijímání zásady a pohnutky, z nichž toto úsilí vychází. Nemůže přijmouti názor, že hmotný blahobyt je to hlavní a jediné, čeho je třeba člověku, nemůže přijmouti kulturní program socialismu, jenž je v podstatě kulturním liberalismem. Ovšem, Vy řeknete, že tohle platí o socialismu starém, nikoliv o socialismu novém, který se právě rodí a který je vzdálen materialistického pojetí dějin a života. Dokud se takový socialismus nezrodil, nemůžeme o něm mluvit. Socialismus nematerialistický bude patrně znamenat návrat ke křesťanské nauce sociální. Avšak: *non de futuris, sed de praeteritis argumenta sumenda sunt*.

Otázku, čeho se bojíte víc, jsem Vám dal také proto, abyste pochopil, že katolicismus není ani na té ani na oné straně. Je ve středu. Ovšem kapitalističtí nacionalisté vidouce snahu katolíků o sociální reformy nazývají je spojenci komunistů; radikální marxisté slyšíce, že katolíci hájí princip soukromého vlastnictví, prohlašují je za spojence kapitalistů. Pravičáci nás vidí na levici. Levičáci nás vidí na pravici. Co to znamená? Že jsme ve středu. Podstatou každého bludu jest jednostrannost, výstřednost a krajnost. Katolíci nemohou se ztotožnit s žádnou krajností a stojíce ve středu, budou ovšem vždy podezříváni a bití zprava i zleva. Snad je vám známo, že právě studiem heresí dospěl nedávno zesnulý G. K. Chesterton ke katolicismu. Shledal, že v každé heresi je rys výstřednosti. Zjistil, že všichni, kdož napadají katolickou církev, mají v sobě cosi nepřirozeného, výstředního, jednostranného a abnormálního. Uvažoval takto: Řekněme, že znám člověka, o němž slyším úsudky zcela si odporující. Velcí říkají, že je malý. Malí, že je veliký. Tlustí ho považují za hubeného, hubení za tlustého. Světlovasí Švédové pokládají ho za černého, negři za světlého. Co je toho příčinou? Jistě ta okolnost, že tento člověk jest podivuhodně normální, takže lidé abnormální se nad ním pohoršují. Tak je to i s církví: jedněm je málo spiritualistická, druhým málo humanistická, jedněm málo aristokratická, druhým málo demokratická, jedněm málo sociální, druhým příliš politická atd. Je patrně zcela normální, přirozená, rozumná a harmonická. Odpovídám na Vaše tři otázky:

1. »Fašismus« zbudovaný na zbožnění a hegelovském zabsolutnění státní moci, »fašismus« uchvacující monopol všeho hospodářského podnikání a přejímající úkoly, jež náleží svobodné činnosti, »fašismus« osobující si právo určovati, co si má občan mysliti a čemu má věřiti, odporuje křesťanství a je naprosto neslučitelný se svobodou dítek Božích.

2. *Materialismus hladových*: nač může, prosím, mysliti člověk hladový, než na kus chleba? To je také »materialismus«. Ale o ten tu nejde. Je nesporno, že právě lidé náboženští mají velmi mocné důvody, aby usilovali o sociální spravedlnost: podle nauky svatého Tomáše Akvinského jest k mravnímu životu křesťanskému nezbytna určitá míra hmotného blahobytu. (De regimine principum, I. 15.) Člověk hladový se přece nemůže věnovati vyšším myšlenkám. Materialismus najedených: pro něj není omluvy. I Církev se modlí, abychom »časnými statky opatření tím horlivě vyhledávali statků věčných«. To znamená, že ti, kdož jsou zbaveni starostí o chléb vezdejší, mají povinnost žít vyšším životem ducha. Nežijí-li, není pro ně omluvy a jejich hřích je tím větší, že svým materialismem dávají špatný příklad bližním a svým přepychem dráždí hladové.

3. Příčin, proč proletáři nevěří v Boha, je jistě mnoho. Roztrpčenost sociálním útlakem, špatný příklad liberalistické společnosti, pochybná popularisace materialistické lživědy, odpor proti Církvi jakožto domnělé spojenkyni a udržovatelky kapitalistického řádu — a ovšem i vliv marxistických intelektuálů. Vliv těchto intelektuálů by byl ovšem nepatrný, kdyby liberalismus a kapitalismus jim nepřipravil půdu.

Jak málo záleží Církvi na králích, lordech, trůnech a korunách, mohl byste se dozvědět z encykliky Lva XIII. Immortale Dei ze dne 1. list. 1885. Tam je totiž řečeno jasně, že národové mají na vůli vybrati si onu formu vlády, kterou uznávají za vhodnou, jen když jsou zajištěny požadavky spravedlnosti a potřeby obecného blaha. — Redakce.

Vážená administrace!

Poznal jsem o letošních prázdninách Váš časopis, zalíbil se mi tak, že nyní sobě objednávám letošní ročník. Předplatné Vám pošlu způsobem, jež mi určíte. — Jsem oktáván české soukromé realky sp. »Komenský« ve Vídni XVI. Náš ústav má 250 žáků a myslím, že by o Váš časopis byl zájem, proto kdybyste mi poslali též nějaký agitací materiál, doufám, že bych získal počet odběratelů; na ústavě je studentský časopis od fy Fr. Borový, který je však skoro o polovinu dražší než časopis »Jitro«.

Těším se, že mne počtíte důvěrou a že brzy budu moci rozšiřovat časopis, jež se mi líbí duchem i formou. S úctou

Vilém Janota, Wien X.

Mladí diskutují.

Režisér E. F. Burian uspořádal 7. října v Mozartev diskusi na téma: Dejte mi námět na studentskou hru. Sešlo se téměř 300 mladých lidí, kteří buď ústně nebo písemně podávali svoje návrhy, jež podle jejich názoru jsou charakteristickými pro dnešní studentstvo a jejichž syntései by bylo lze postaviti typickou studentskou divadelní hru.

Mezi jinými byl vznesen dotaz asi tohoto znění: »Při tvoření studentské hry nemělo by se zapomenouti, že mezi studentstvem je nyní zvýšený zájem (v kladném smyslu) o otázky náboženské. Svědčí o tom i zduchovnění naší současné mladé poezie [na př.: Seifert, Halas, Zahradníček, Hora (v Máchových variacích)] a jiné věci. Jaké stanovisko zaujme Vaše divadlo k tomuto faktu?«

Jak se poznalo, otázka byla patrně nevhodná a věci tohoto druhu se v »pokrokové« společnosti mají asi zamlčovati. Rozhodně však tento dotaz nebyl čekán, neboť E. F. B. si chvíli mnul ruce, krčil rameny a potom pomalu pravil:

»Co se týče Seiferta, hrát ho budeme, ale souhlasit s ním nemusíme. Naše divadlo nebude nikdy patřit k těm, kteří zduchovňují svůj život způsobem záhrobním (potlesk, smích, plácí slovu), nýbrž k těm, kteří zduchovňují svůj život na této zemi.« Těmto posledním slovům se už netleskalo. Patrně i pokrokové studentstvo vycítilo, že jasná otázka nedostala jasnou odpověď, že E. F. B. uhnul. Nicméně jsme mu však rozuměli a pocho-pili i to, co neřekl.

Aby bylo jasno: I my, snad »zpátečníci či tmáři«, kteří »zduchovňujeme svůj život způsobem záhrobním«, nepochybujeme, že E. F. B. je svým způsobem mnohdy umělec; svědčí o tom na př. i referát v Lid. listech o jeho poslední premiéře. Proto jsme čekali od něho více než ironisující frázi, vlastní tuctovému komunistickému řečníku. Domnívali jsme se totiž, že E. F. B. svoji diskusi minil vážně. Přesvědčili jsme se však, že mu nešlo o to, aby opravdu poznal život studenta a problémy, jimiž žije.

Obáváme se, že divadlo, jež zásadně »zduchovňuje svůj život na této zemi«, nezduchovnilo si jej příliš na př. představením Švejka a j., jež hrálo. To už je konečně jejich věc. My se spokojíme tím, že E. F. B. provede alespoň verše Seifertovy, třebaže s nimi nesouhlasí; stejně asi nesouhlasí s básněmi Halasovými, jež uvede na scénu ještě tento měsíc a které mají v sobě cosi přímo »záhrobně« mystického.

Těšíme se, že uvidíme ještě na scéně D 37 jednou dílo básníka-kněze R. Dilonga nebo V. Kašpara a jiných, kteří »zduchovňují svůj život způsobem záhrobním«.

Mistře E. F. B., chápete už laskavě, že Vaše odpověď neseděla, že je násilná a příliš křehká? Snad Vám můžeme říci proč: Poněvadž se snažíte vyrvati z člověka to, v co věřily a věří všechny národy světa — nejen katolické — poněvadž se snažíte utlumit ve studentstvu to, co byste nikdy neutlumil ani v lidech negramotných. Je totiž těžko bráti mladé inteligenci víru, jež inspiruje jejich nejvýznačnější básníky, jimž i Vy se obdivujete.

F. Stuchlý.

Vážený pane redaktore,

četla jsem se zájmem článek kolegy A. H. o konferenci E. H. na Řadově, neboť jsem se letošní konference také zúčastnila. Ona skupina, která, vpravdě řečeno, pana doktora Braitu div neukřičela, stála sama o sobě. Několik těch uvědomělých socialistů debatovala i v odpoledních kroužcích na svou pěst, a když přišel P. Brait, jeden z té skupiny, septimán, začal prudce na něho útočit. Pan doktor se ho ptal: »A četl jste bibli?« A odpověď byla: »Ne, nečetl, ale já myslím...« A ten hoch chtěl přesvědčovat o opačném světovém názoru! A názor ostatních na přednášku a osobnost pana doktora? »Skvělý člověk a i naše táborové písničky (à la »Generál Laudon«) zná!« To mi řekli kolegové, s kterými jsem o článku v »Jitře« mluvila. Myslím, že ten, kdo to psal, je také z oné »uvědomělé« skupiny, které jsme si my ostatní příliš nevěšovali a která do našeho vlastního programu ani nezapadala.

Oktávánka z Prahy.

hádky

Vojtěch Maňoušek, redaktor,
Svitávka u Boskovic, Morava

5. Koníček kruhový (8 bodů). Luštitelům—luštitelkám „Jota“.

da	bo	ko	boj	le	je
mič			ne	če	ne
z	le	tor	krás	Na	kra stá
ných	ky	zí	ká	své	je
ať	sú	né	Kš	chá	vin
jí	hor	po	zro	ta	chce

Získávejte nové
přátelé naší rubrice!

4. Královská procházka (5 b.). Čtenářstvu Jitra „Jota“.

			V						
		ře	sta	hla	Jit	dat	ská		
pro	ky	jen	mě	bu	ře	ně	tit		
at	dí	stál	me	ba	diž	luš	pil		
		če	ho	vou	chá	zá	mi		
děv	i	cha	ne	to	ši	na	lou		

5. Pyramidovka (5 bodů). Milým spolupracovníkům „Jota“.

6. Záměnka (6 bodů).

Cid, Tišnov.

S »k« bohů služebnice,
s »s« hora, co chceš více?

7. Královská procházka (5 b.). O. Knessl, Praha.

Z	L	A	C	O
O	K	T	O	S
E	C	N	T	E
Š	N	E	Ř	P
V	Í	Í	T	Y

Studujte pozorně
rubriku každého
čísla „JITRA“!

8. Vsuvka (6 bodů).

Vsetínským hád. »Jehel«.

Slabiku spolklá slov, řeka —
a již se jí co jedu leká.

9. Zvratka slabiková (4 body).

L. Hanková, Řepčín.

Zpráva se I II po celé II I.

10. Koníček s 1 tahem krále. 8 bodů — Hád. z Kroměříže „Lola“.

		ci	Ne		sy				
lu	dat	ta	dět		psal	spě	la		
ké	pra	jen	svo	Mu		Ne	Ve		
há	štif	sklá	s	sty	ti	Lo	pro		
pa	etno	bu	pro	ji	la	by	dřiv		
re	dan	tří	stem	stě	nej	mu	nás		
k	sy		Ji	ne	kdo	by	co		
ky	tru	há	ře	při	dvě	pla	chem		
		ká		vždy	ry		spě		
			kte	dan	ti	ji			

11. Doplnovačka s tajen. (7 b.). J. Pávek, Praha.

X						
X						
X						
X						
X						
X						

minerál
první letec
násep
řec. ostrov
platina

12. Přesmyčka časová (5 bodů).

Přispívatelům »Jota«.

Neučíme, učí N....

13. Pádovka (3 body).

Šafaříkové T. B., Marefy.

Lesní pták v pátém pádě.
plod vzácný na západě.

14. Přesmyčka dějep. 5.

»Lolovic« »Kája«, Krom.

I PRADĚD ZŘÍ BOJ.

15. Roháček 4 body.

Jilemnickým »Jo« Kac.

hud. skladatel
slovanský bůh
jméno chlapce
člen národa
římský peníz
souhláska, předl.

16. Přesmyčka lit. 5 b.

Beatrice, Olomouc.

E KLÍČ : HRA VÁLEK.

17. Vsuvka 5 bodů.

O. Burán, Sl. Ostrava.

Selma polkla částku těla,
myslím, že to víš,
jméno králů, co je měla
lepá francká řiš.

18. Zdrobnělka 6 b.

J. Plachetský, V. Mez.

Spisovatel slov. v hrobě leží,
v zdrobnělce jej však nosí kněž.

LISTABNA

Hodnotu uveř. prací II. t.
posoudilo 30 hád. č. 105 —
12 hlasů, 11 — 86, 8 — 98,
8 — 100, 8 — 57, 7 — 91, 7
— 54, 7 — 66, 6 — 93, 6 —
80, 6 — 50, 5 — 64, 5 — 90.
Ostatní méně, j. 97. V ob-
líbě jsou rebusy, kr. proch.
a p. Autoři: Bahenská (Se-
rif), Čichoň, Sedivý, Rei-
chová obdržel odměnu. —
V III. t. 10 hád. č. 143 — 7
hlasů, 115 — 6, 164 — 5.
Ostatní j. 172 méně. Autoři:
Morová, Štefková a Venta
odměněni. — Stým lušti-
lem, spolupracovníkem byl
Ambros. Obdržel odměnu. —
Nejvíce hádanek za celý
ročník rozluštili: Směkal
173, Srovnalík 170, Neu-
bauer, Novotný 163, Jiří-
ček 158, Brhel 155, Sečkař
154. Obdržel odměnu. — Vše-
chni jmenovaní sdělte obra-
tem na listku neb v dopise
s hád. přesnou adresu pro
14 dní! Napište také, které
knihy z Jitra máte, abyste
nedostali tutéž knihu.
Názvy odměn (knih) ozná-
míme. — Řešení přístě.
Slabá účast na III. turnaji

je omluvitelná zkouškami. — Jistě
nemá fair, když odměněný ani sítv-
kem nedá o odměně vědět. Služ-
ností je kvitovat. Doufám, že ze
100—120 spolupracovníků bude stá-
tých aspoň 200 během roku. Na
přirůstky se těším a přeji všem
hodně zdaru v luštění a skládání.
Dosud neodměněným více štěstí
v let. turnajích!

Hádkové příspěvky vítány. Vy-
nasnažíme se všechny uspokojiti,
přes omezený rozsah rubriky. Ře-
šení I. turnaje zašlete ve lhůtě,
která bude s vypsáním odměn
sdělena v dalších číslech. Upozor-
něte na náš velký turnaj o ceny,
získávejte nové hádkáře a odbě-
ratele »Jitra«.

19. Královská procházka 3.

E. Liška, Náklo.

i	á	ě	l	n
f	p	h	k	ě
i	c	e	ř	t
h	j	í	s	h

Získávejte mezi
známými nové
odběratele
»JITRA«
a hádkáře!

20. Záměnka 5 bodů.

F. Sečkař, Louka.

S »k« bystré zvíře našich lesů,
s »s« tekutinu známou nesu.

21. Královská procházka 3 b.

A. Klein, Příbor.

		I	K			
		A	N			
C	R	C	A	R	S	
U	E	S	N	O	T	
		S	A			
		L	U			

Přihlas se k odebí-
rání »Tribuny«! Jistě
tě upoutá úpravou a
obsahem.

Kupon 2.

„Jitra“, 18. ročník, číslo 3.

Katoličtí studenti v Cechách a na Moravě sledujte práci svých slovenských kolegů. Čtete studentský časopis »ROZVOJ«, jenž přináší tvorbu mladé slovenské katol. inteligence. Redakce a administrace jest v Bratislavě, Prayova 38.

Právě vyšlo dlouho očekávané a dávno rozebrané
II. vydání
P. PHDRA JANA EV. URBANA OFM
K B O H U

vůdce duchovního života katolické inteligence
II. VYDÁNÍ MÁ OBSAH VÍCE JAK DVOJ-
NÁSOBNÝ OPROTI VYDÁNÍ PRVÉMU.
KROMĚ ČÁSTI THEORETICKÉ JEST
ZNAČNĚ ROZŠÍŘENÁ ČÁST LITUR-
GICKÁ, TAKŽE TÍMTO VYDÁNÍM DO-
STÁVÁ SE KATOLICKÉ INTELIGENCI
PODROBNÝ PRŮVODCE PRO VŠECHNY
POTŘEBY DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

Cena vázaného výtisku Kč 25.—

Objednávky v knihkupectví „U zlatého klasu“, Praha II., Karlovo náměstí 5.
Čtenáři JITRA při objednávce mají výhodu

Máme na skladě ještě několik posledních exemplářů krásných, celoplátěných desek na XVII. ročník »JITRA« za Kč 5.— a poštovné. Srovnajte si loňský ročník do těchto vkusných desek budete mít z »JITRA« ještě větší radost.

Administrace Praha III., Strakova akademie.

ZAPLAŤTE PŘEDPLATNÉ!

Složenky byly přiloženy k 2. číslu. Bianco složenku vyplňte číslem našeho účtu poštovní spořitelny v Praze č. 206.271.

Čtenáři a kolportéři, vraťte ihned 1. čísla, která Vám zbyla při propagaci!

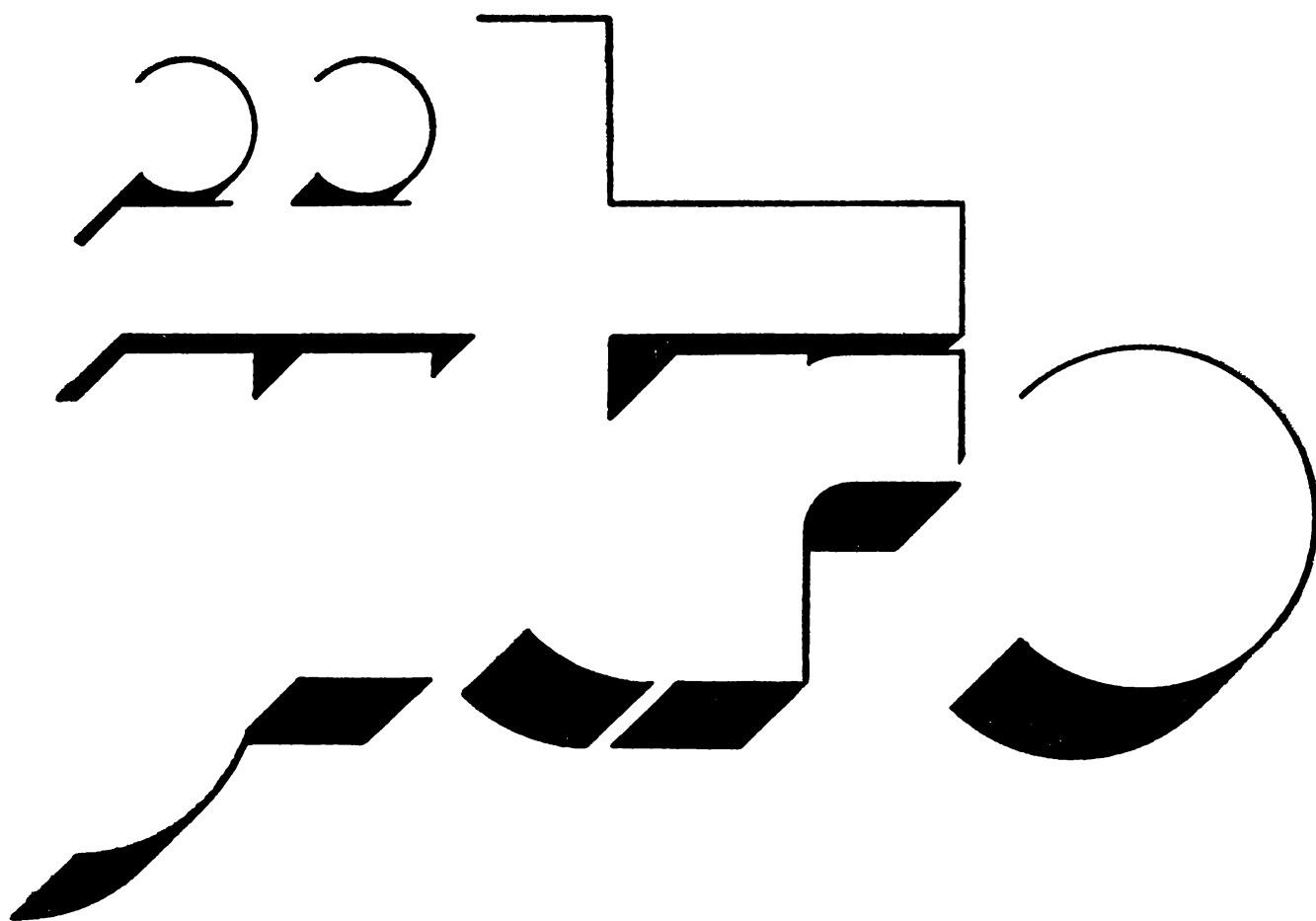
Administrace Praha III., Strakova akademie.

PŘESÍDLILI JSME

ÚKSČs. a JITRO • Praha III - Strakova akademie

Používejte desek, filmů a papírů KODAK a FOMA, a budete mít vždy úspěch.

xviii 4

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille. Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova ulice číslo 28.
Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. — Uzávěrka jest 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelů

J. K. Místy je to hodně těstovité; nu, a těsto nekystalisuje. Já vím, že to bolí, když něco odmítnu. Ale autor se mi obyčejně pomstí tím, že zase něco pošle. — **O. R.** Máte pravdu: intervaly slunka — nejisté začátky. Z tří slok se nedá mnoho vytušit. — **A. O.** Nijak to nevyznívá. Mnoho relativních vět dělá dojem vycpávek z nouze. — **J. S. Z.** Já myslím, že ty mladé slečny nejsou tak zlé, jak se Vám zdají. A rozhodně jim není sympatický, kdo vyhlíží usouzeně. — **J. S.** Vypadá to jako opakování lekcí z katechismu — vše příliš známé, nikoho bychom tím nepovzbudili. — **J. V.** Ten pathos by byl dobrý: báseň má mít pohyb, vzruch a vzlet, řeč básníka je řeč neobyčejná a nevšední — ale znáte to přísloví. Parturiunt montes — nascitur ridiculus mus? I ty zpěněné proudy se promění v zurkoty ztlumené. — **Fanda.** Když už vytáhneme ten starý rejstřík: bohatí — chudí, nesmí z toho být kvikavá sentimentální antithesa, jaké známe z kalendářových povídek, nýbrž musí to zaznít jako onen uragan, jenž prochvil duši básníka Dies irae. — **Marie.** Ten přechod z tónu satirického k vážnému se Vám nepodařil. Dopis nečekejte. — **I. R.** Tenhle surrealismus asi přestovati nebudeme. — **A. S.** Zatím odkládám: myslím, že se nám to hodí později. — **V. H.** Oboje velmi sentimentální. — **J. N.** Pěkné líčení přírody. Hodilo by se i za domácí úlohu z češtiny. Ale v »Jitru« takové věci se nevyjímají dobře a čtenáři se po nich neptají. — **A. M.** Nehodí se: musilo by to být něco úměrného velikosti básníka. Ale je to upřímně procítěné. Zkuste někdy něco jiného. — **J. B.** Té diskuse o E. H. již necháme. Šlo nám jen o věci zásadní. Oni by řekli zase, že jen děláme klepy. Ale jako doklad uschováme spolu s jinými dokumenty toho druhu. — **J. Bđ.** Ty »pravdivé« snímky se nám nevyplácejí. Musíte napřed vyzkoumat, co by ten pan profesor říkal, kdyby to četl. — **J. P.** Úsudek není ještě rozsudek. Verše se vyznamenávají určitou lehkostí a pružností téměř konverzační — ovšem nikde stopy po vnitřním zápase. — **M. V. K.** První sloka je pěkná. Jste básník. A právě proto se musíte snažit, abyste nic nepokazil. Zkoušejte dále. Mínění o autorech, na které se ptáte, bych Vám mohl povědět snad ústně — písemně nemožno. A konečně — nejsem literárně-kritická věšt-kyně. — **M. N.** Nuže, bývalý básník, pamatuji si dobře, jak jste mi posílal své verše: politikou se nemůžeme v »Jitru« zabývat. V leccem máte pravdu, ale tam, kde se dotýkáte sociálních problémů, není vše tak jednoduché, jak se Vám zdá. — **J. J.** Došlo po uzávěrce. —

zprávy účastníků fotografické soutěže

Jar. Č. Většina Vašich obrázků je dobře komponována, takže některé z nich se jistě někde uplatní. Názvy snímků však jsou nevhodné. V takovém případě, kdy se obrázky reprodukuji pro velký počet diváků, musíte také přihlížet na to, aby bylo poznat, odkud co je. Nestací na příklad označení »Věž«, musíte k tomu dodat bližší určení, třeba »Věž radnice ve Znojmě« nebo »Detail barokní architektury chrámu sv. Mikuláše« a podobně. Snímky necháváme v redakci. — **J. K. Kroměříž.** Ač v našich Vysokých Tatrách jsou málokdy dobré světelné podmínky pro fotografování, jsou Vaše obrázky dokonalé. Předělte snímek č. 2 (Západní Tatry s Ostervy) na lesklý papír 6×9 a pošlete nám jej. A podepište se dozadu! — **J. O. Praha XIV.** Poněvadž budeme pravidelně přinášet obrázky z různých končin naší vlasti, použijeme Vašeho snímku z Domažlic. Je velmi dobře technicky proveden. Potřebuje trochu seříznouti; to už uděláme sami. — **A. S. B. S** Vámi si tedy již hlavu lámat nebudeme. — **H. S. Praha X.** Zvětšeniny jsou provedeny dobře; ovšem poškrábané negativy tomu krásy nedodají. — **J. B. Nový Jičín.** Mělník bude uveřejněn později v oné serii obrázků z ČSR, o níž jsme se již svrchu zmínili. Opravte si naši adresu. — **A. M. S.** Když kopírujete a máte ruce znečištěny fixáží, ničíte papíry, poněvadž většinou se vytvoří skvrny. Takové kopie zahazujte a nikam neposílejte. — **V. V. Krásno nad Bečvou.** Vám jsem již psal. K almanachu a fotografiím v něm Vám ještě jednou veřejně blahopřejeme.

Vyšlo 1. prosince 1936. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25.

Mládež adventní R. Mäder

Já jsem hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně! Uvolněte cesty pro toho, který přijíti má! Povolání knězovo jest povolání adventní, a adventní povolání je volání po uvolnění cest. Nové a lepší cesty z každého bodu země k bodu ústřednímu — Kristu! Žádné neurčité tápání. Všudež na všech horách a ve všech údolích ukazatelé cesty. A všichni ukazatelé cesty usměrnění k jednomu bodu světové mapy — k Nazaretu.

To platí především též o době mládí. Méně duchovního potulování. Méně blouznění bez jízdního plánu a za to více teleologie ve směru pradávných osvědčených ukazatelů cest. Mládež je advent, příprava na plný život lidský a mužný věk, jako je stáří především adventem usměrněným k věčnosti. Povolání mládeže je proto povoláním uvolňování, připravování cest budoucnosti. To jest, co bych rád naší mládeži přál — ducha adventního, ducha budoucnosti, ducha přípravy, jarní sílu klíčení pro pokročilé pozdější léto života.

Rozeznávám dvě periody adventu mládeže: první polovici adventu: dobu růstu a víc nic. Druhou polovici adventu: přípravy na veliké tajemství.

První polovice adventní: období růstu. Jak to činil Ježíš? Patří to stále ještě k neprozkoumaným tajemstvím křesťanství: Proč třicet roků skrytosti v životě Ježíšově a jenom tři roky veřejné činnosti? Proč třicet roků advent a jen tři roky učitelem světa? Proč tato zdánlivě nesmírná a nenahraditelná ztráta času v Nazaretě? Odpověď podává sv. Lukáš ve své zprávě o mládí Ježíšově: »Dítko rostlo a sílilo se,« a opět: »Prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.« Mládež má jen jednu povinnost: růsti. Býti mladou. A když Ježíš, který měl opravdu důležitý úkol na zemi, všechno ostatní odsunuje a za to po tři úplná desetiletí na nic jiného nemyslí než na svůj rozvoj: pak rostl tento jeho příklad ve význam nejvyššího opravdového přikázání a světového zákona: Pokud jsi mlád, nemáš nic jiného na starosti než růsti, síliti, prospívat jako Ježíš! Rozvíjení života rozumnou prací, odpočinkem, výživou; rozvíjeti se, prospívat vzhledem k povolání pilností a šetrností. Rozvíjení ducha všeobecným vzděláváním. Rozvíjení především křesťana v člověka k radosti z víry, k smyslu pro spravedlnost, k sebevládě, k čistotě. Každý jinoch a každá dívka musí mít pro léta, kdy vyjde ze školy, nějaký program, seznam úkolů, které jim bude uskutečnit. Tu jsou. Kdo v patnácti letech přestane růsti, je tělesný mrzák. Kdo v patnácti letech nevzdělává dále svůj rozum, je duchovní mrzák. Kdo v patnácti letech pokládá vzdělání svého srdce a charakteru za ukončené, bude morálním mrzákem. Tu především jiným jeví se nesmírná cena svaté zpovědi a svatého přijímání. To jsou svátosti pokroku, rozvoje, růstu; tedy především svátosti mládeže.

Když však mládež znamená v každém ohledu růst, pak jedna myšlenka ještě do první adventní polovice mladistvého věku nepatří: myšlenka na manželku nebo myšlenka na manžela. Byli velcí učenci a vůdcové lidu, kteří v proudu svých prací prohlašovali, že na takové myšlenky nemají času. To musí platiti v tomto věku mládeže. Jde o to, ukládat provozovací kapitál pro bu-

doucnost: sílu, zdraví, zdatnost, úspory a především duchovní provozovací kapitál ctnosti pro čas a věčnost. Obchody, které napřed nepomýšlí na solidní provozovací kapitál, jsou nesolidní firmy. To má platnost i o manželstvích. Hrozné jich procento patří k nesolidním podnikům. Proto moderní zjev nezralých, příliš časných známostí je opravdovým neštěstím národním. Statistika dokázala, že z dětí příliš mladých rodičů třetina ihned umírá, většina pak ostatních zůstává neduživá. Lidská rasa se kazí. To je odpověď nezničitelných přírodních zákonů na ten přímo zločinný nešvar, jak moderní reformátoři vzácné jarní doby mládeže zneužívají. Předčasné známosti jsou znamením slabých povah. A ony zmizí teprve tenkrát ze života lidu, až bude zase uznáván onen přirozený zákon: Mládí je doba tělesného, duchovního, životního povolání přiměřeného a náboženského růstu — a víc nic.

Druhá polovice adventní: Příprava na tajemství veliké, na svatou rodinu. Velikým tajemstvím je podle učení sv. Pavla manželství. Je to nesmrtelnou zásluhou katolické Církve, že po staletí hájila manželství jako velkolepé, svaté dílo Boží a že jako anděl zabraňovala plamenným mečem všeliké nepravosti zneuctíti toto svaté spojení. Dnes je to katolická církev, která tuto pevnost, tento hrad lidského blahobytu se statečností lví brání proti rozbouřeným vlnám nemravnosti. Nebýti katolické Církve, nebylo by dnes na mnohých místech už žádného manželství, žádné rodiny a žádného rodinného štěstí. Vypočítalo se, že 65 procent všech manželství, tedy přes polovici, je nešťastno. Ze 96.694 manželství města Londýna bylo podle podniknuté statistiky tak přibližně 2175 šťastných. Ale přijdou horší věci. Horší věci nastanou, až mládež nebude už znáti vznešený ideál křesťanského manželství s celou hroznou svou odpovědností a až jí z n á m o s t namnoze už nebude leč pouhým přátelstvím a nikoliv tím, čím býti má: přípravou na veliké tajemství, na svatou rodinu. Stupněm k veliké svátosti, nebo ke vstupu do svatyně.

Kdo má první polovici doby adventní za sebou, kdo už období růstu prožil, kdo má duchovní, tělesný a hmotný provozovací kapitál naschráněný, kdo povinnosti manželské a rodinné může plnit, ten také má zpravidla p r á v o n a m a n ž e l s t v í a t í m t a k é p r á v o n a z n á m o s t. Kdo ale tyto povinnosti z nějakého důvodu plnit nemůže, ten také nemá žádného práva na manželství a proto ani žádného práva na známost. Známost není dílo pro ukrácení času, ani dílo temna, nýbrž dílo světla. Nikoli západem slunce a počínající nocí, nýbrž východem slunce a začínajícím dnem. Ranními červánky! Známost dílo světla! Tedy ne tajemnůstkářství, ne bázeň před knězem a ne strachem před očima věrné matky a vážného otce! Známost dílo světla! Proto provázeno a ušlechťováno modlitbou a přijímáním svátostí. Známost dílem světla! Proto doba ušlechtilého zápolení v utváření charakteru a ušlechtilého působení na povahu osoby druhé! Známost dílem světla! Proto doba, kdy jeden v druhém vidí především duši, obraz nejvyššího Boha, kde obojí tělo je pokládáno za úctyhodný chrám Ducha svatého. Známost dílem světla! Proto životní období, na něž mají později vzpomínati s největší vážností a nejčistší radostí. Z n á m o s t — p r í p r a v a n a v e l i k é t a j e m s t v í, n a s v a t o u r o d i n u.

Křesťanství jest náboženstvím pravé ušlechtilé radosti. A bude jí zvláště tenkrát, až naše mládež bude uměti opět velkoryse, ušlechtilé smýšleti o první polovici svých krásných let a až v adventní době bude opravdově pomýšleti na založení rodiny. Z n á m o s t i bývají často pro duchovní správce křížem, hřbitovem jejich nadějí. A mohly by býti něčím docela jiným, k r á s n o u d o b o u a d v e n t n í c h n a d ě j í a a d v e n t n í c h s n a h. C e s t a m i k s v a t é r o d i n ě.

Přel. Tom. Coufal.

H. S. (Mejrima)

STMÍVÁNÍ

Den umírá na rudých květech času,
krev červánků líbají světelné prameny,
prohlubně večera strhují jejich krásu
a mlčí teskně něhou noci zraněny — —

Sní chudé nivy v písni usínání,
nad nimi tmavá silueta kříže
a zdá se, že se láskyplně sklání
Kristova sladká tvář níž a níže
a tiše usmívá se.

Ze zápisníku starého profesora A. P.

Profesor starého typu: plnovous, šosatý kabát, hodinky na solidním řetízku a nezbytný atribut — deštník. Onehdy říkal jeden kolega, že nynější profesori už vypadají jaksi příliš civilisovaně: hladce oholení pánové s náležitě vycpanými rameny, s barevnými vestami, s hodinkami na zápěstí, s modrým pírkem za kloboučkem. Sportsmani a elegáni, tanečníci a turisté, motorkáři a fotoamatéři, sběratelé známek a fotbaloví fanoušci — to jsou dnešní profesori. A prší-li, běda: nepřijdou do školy s deštníkem, nýbrž v impregnovaném plášti a v gumových přezůvkách. Nadobro již pozbyl ceny výpočet jednoho starého profesora, který usuzoval takto: Prší-li mnoho, deštník není nic platen. Prší-li málo, nestojí to za to bráti jej s sebou. Do roka je průměrně šedesát deštivých dnů. Z nich prostředně deštivých dnů, kdy by se osvědčil deštník, je dvacet. Vezmu-li si deštník v takový prostředně deštivý den, je pravděpodobnost jedna ku dvěma, že jej zapomenou ve škole, a pravděpodobnost jedna ku dvěma, že jej zapomenou v kavárně. V deseti případech tedy bych jej zapomněl ve škole, v deseti pak v kavárně. To je dohromady dvacet případů. Z toho vyplývá, že je naprosto zbytečno nositi deštník. — Profesori nenosí deštník. Deštník už není látkou k vtipům na profesorskou roztržitost a zapomětlivost. Ale i bez deštníku jest profesor předmětem pozorování. Desítky očí na něho denně hledí a desítky uší ho poslouchají. Těm očím neujde nic: holá hlava, vystouplý ohryzek, pokřivená kravata, utržený knoflík, trhání rameny. A ty uši slyší každé t e d y a každé ž e a n o a počítají každé o v š e m. Profesor je pozorován, posuzován, karikován. A tu se nám zjevuje tajemný smysl starého deštníku. Chesterton vyložil kdysi duchaplně, že hůl je v rukou muže náhradou meče a deštník náhradou štítu. Deštník profesorský by tedy znamenal, že profesor je ve škole v postavení obraněm, že stojí proti přesile, proti nepřátelskému množství, v dešti šípů a v ustavičném boji a nepřetržitěm nebezpečí. Ale dnešní vtip studentský ho už nevidí jako bojovníka v defensivě, nýbrž jako moderně vyzbrojeného válečníka, jenž útočí na bezbranné nebo špatně vyzbrojené vojsko, metá »kule«, »zuří« a »řádí«, jeho notes sluje »kulomet«. A sbor těchto zuřivých válečníků nazývá se ovšem jinak než »kulometná rota«.

*

Co viděl Joergensen u Salesiánů ve Valdoccu: »Na dvoře veliký hluk. Mladí kněží běhají a skákají mezi hochy a hrají s nimi kopanou. Nějaký misionář na dovolené — poznáme ho podle dlouhých vousů — se prochází pod stromy, jichž listí již žloutne, a modlí se breviář. Míč zaletí až k němu. Misionář odloží breviář, vezme míč, kopne do něj a posílá jej tak zpět na hřiště přes vrcholky stromů.« (Johannes Joergensen, Don Bosco. G. Beauchesne, Paris 1931, p. 198.) — Tato epizoda vydá za celé svazky pedagogických teorií. Vychovatel, který se jeví mládeži jako nepřítel jejich radostí, je možná obáván, ale nevychovává. Bylo řečeno: radujte se s radujícími se. To platí i pro výchovu. Svatý Filip Neri říkal svým chlapcům: »Štípejte mi dříví na zádech, chcete-li, ale nehřešte!«

*

»Řvou-li« studenti v přestávce — bývají někdy za to i trestáni — zapomíná se, že je pro ně zrovna fyziologickou potřebou uvést také v činnost mluvidla. Stalo se nedávno: už bylo po zvonění a kvinta ještě »řvala« — před mou hodinou. Zvuky, které se ze třídy ozývaly, nebyly ani tuze lidské. Vstoupil jsem — ticho. »Když jsem byl v Hamburku, jel jsem schválně do Stellingen podívat se na Hagenbeckův zvěřinec. Drkotat

jsem se tam skoro hodinu elektrikou. Přišel jsem tam právě, když krmili zvěř. Když jsem dnes šel k vám do třídy, litoval jsem, že jsem se tenkrát trmácel do těch Stellingen. Vždyť studenti svedou řev mnohem zvířečtější — a profesora to nic nestojí.« — A hoši, když viděli, že z jejich křiku nedělám tragedii, usedli s úsměvem a byli potichu celou hodinu.

*

Co si představují studenti, když se řekne: zbožný jinoch? Patrně mladíka, který se mnoho modlí, straní se lidí, nemá přátel, nesměje se a nehlučí. Chodí s hlavou svěšenou a tváře má pobledlé. Hotová karikatura, dokonalý podivín. Příliš se vžil zvyk ztotožňovati zbožnost s určitými prostředky zbožnosti, ctnost s určitými formami ctnosti. Nejde o formu, nýbrž o obsah. Seděti na trůně a držeti žezlo neznamená ještě vládnouti. Mávati rukama ve vzduchu neznamená dirigovati, točiti volantem neznamená ještě řídit auto. Více než v noetice je třeba v ethice po kantovsku rozlišovati mezi jevem a věcí o osobě.

*

Co napsal Don Bosco o povaze citové: »Mladý člověk je dobrý sám od sebe, ale tato dobrota rychle vychladá. Nestává se zrovna zlým, ale nezná jiného zákona než svůj vrtoch. Citovost a nestálost jsou hlavní známky povah toho druhu. Chtěli z takového hochu udělati člověka. Bohužel, podařilo se udělati z něho bytost inteligentní s jemným a ušlechtilým cítěním, ale slabou a nerozumnou — živočicha příliš vyvinutého.«

*

Jednoho dne navštívil lord Gladstone proslulý sirotčinec Dona Bosca. Žasna nad překvapujícími výsledky, jež právě viděl, tázal se slavný státník Dona Bosca, jakých prostředků užívá, aby zkrotil ty nejvzpornější. — »Znám jen dva výchovné prostředky,« odpověděl světec. »Svaté přijímání a hůl: hole neužívám — vychovávám svatým přijímáním.«

*

Řekl jsem dnes studentům v exhortě: Cestovali jste o prázdninách a viděli jste asi všeli jaké památnosti a vzácnosti: postel, v níž spal Napoleon, dům, v němž bydlil Palacký, hospodu, do níž chodil král Václav IV., spinet, na nějž hrával Mozart. Takové věci se ukazují, ač byly jen na čas v náhodném, a to ryze fysickém styku se slavnými osobami. Jinak jsou to obyčejné budovy a obyčejné věci. Nejvzácnější však, co jest na tomto světě, jest duše, v níž přebývá Kristus. To není spojení vnější, náhodné, pomíjivé, nýbrž vnitřní, bytostné a trvalé. Obyčejně se nazývá milostí posvěcující. Správně — s ohledem k účinku, který má v duši. Ale budí to trochu dojem, že je to něco, nějaká vlastnost či věc v duši. Není to něco. Je to Někdo. Bůh v duši: Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávatí bude, Otec můj bude ho milovati, i přijdeme k němu a příbytek svůj u něho si učiníme. — To není iluze ani pouhá zbožná představa: skutečnost. Jsi příbytek Boží. Jsi chrám. Onehdy šel primán z přírodopisného kabinetu a nesl do třídy velikou mořskou lasturu. Přiložil si ji cestou k uchu. Na jeho tváři se objevil úsměv. Slyšel mocný šum, jako by nedaleko bouřilo moře. Vzdálil lasturu od ucha. — nic. Opět přiložil — zase šum. Pouhá iluze. Kdybychom mohli vnímati skutečnost duchovní a přiložiti jaksi ucho k srdci, mohli bychom slyšeti, jak v něm burácí oceán bytí — sám Bůh, a nebyl by to klam, byla by to skutečnost. Tak blízko jest! Jakým úsměvem bychom měli vyjádřiti toto své štěstí? Ano, křesťan jako tvor vykoupený a omilostněný je bytostí radostnou. Potírejte tu starou a hloupou heresi o truchlivosti křesťanského života! Kterási filmová herečka v Americe si dala pojistiti svůj úsměv. Budiž: každý si hledí zachovati, co má pro něho cenu. Studente, pojisti si svůj úsměv — pro věčnost.

Krásné slovo Lacordairovo: L'amour n'a qu'un mot et en le disant toujours il ne se repète jamais.

*

Pascal definuje Boha jako kruh, jehož střed je všude a obvod nikde. Bůh je všude. I v pekle? I tam je. Ale zavržení ho nevidí právě tak jako slepci nevnímají světla, i když jsou jím zcela obklopeni. Zavrženým chybí takřka ústroj, jímž by Boha mohli spatřiti. A ten ústroj je láska. Svatá Terezie litovala ďábla: Nešťastný — neboť nemiluje! Cesar Heisterbach vypravuje, co by učinil ďábel, kdyby se mohl vrátiti do nebe. Kdyby z pekla do nebe byl žebřík a v něm místo příček břitvy, ďábel by po těch břitvách vystupoval do nebe. Pěkné, ale ďábel nemiluje. Dante četl na bráně nebeské:

FECEMI LA DIVINA POTESTATE,
LA SOMMA SAPIENZA E IL PRIMO AMORE.

Boží mne utvořila Všemohoucnost
a Moudrost Nejvyšší a První Láska.

Peklo je Dantovi dílem nejen všemohoucnosti, ale i moudrosti a lásky Boží. — V Hořícím keři si to vysvětluje Undsetová: »Peklo musí býti. Boží milosrdenství se musí projevovati v tom, že jest bezpečné útočiště pro ty, kteří chtějí býti po celou věčnost mimo všechen pořádek a mimo Boha nad sebou, kteří si chtějí sami stačiti na věky věkův.« (Str. 619.)

Ernest Mach

ROZLOUČENÍ

Hlinou červených polí
stopy oráčů ubíhají za obzor
torso z té hlíny
uhnětl jsem
Potřísněn krví. Medusy
s vámi
díval jsem se na ně
V přístavu myšlenek kotvíte
mé vzpomínky
hro na kytaru
torso z červené hlíny
uhnětl jsem
Lásko
stopou hluboko vtlačenou
sleduji tě
širokým polem za obzor
ku moři které neznám
A větru v noci
co vane od břehu
až vypluji
zeptám se
proč jsi umřela
hro na kytaru

V. Hayer: Kříž (z fotografické výstavy SKEP).

Durychův příklad

K jeho padesátinám

Generaci, která prožívala tíhu let a bojů popřevratových, a těm z mladších, kdo se od ní učili, nebude nikdy Jaroslav Durych jen umělcem, byť jména sebe slavnějšího; bude v jejich očích někým ne větším, ne menším, ale jistě jaksi bližším: někým, kdo měl odvalu zdvihnouti prapor v krajině zpustošené a plné nepřítelů, v dobách nejistoty, bázně a deserce, kdo měl odvalu troubiti k útoku vojskům mdlým a zmalátnělým. Bude jim vůdcem a bratrem zároveň.

»Vystoupení« Jaroslava Durycha, jež bychom mohli datovati asi článkem »Staroměstský rynek«, namířeným proti specificky českému kramaření s kultem Husovým (vyšel počátkem června 1923 v »Lidových listech«) a pětiletý běh jeho obrodné práce žurnalistické v časopise »Rozmach«, spadá tedy do doby svrchovaně nepříznivé ideálům obecné Církve a křesťanské kultury. Na jedné straně byla tu téměř neomezená vláda českého realismu se všemi přívěsky, hnutí »los von Rom« dosahovalo vrcholu, katolíci byli umlčováni, potlačováni a vylučováni z národa. Katolictví na druhé straně bylo zdiskreditováno předválečnými policajtskými metodami svých představitelů, politickou akcí se sice dosahovalo jakýchs takýchs zdánlivých úspěchů, ale ve skutečnosti vedla tato akce jako vždy jen k zploštění a zesvětštění duchovního života a k úzkému a omezenému katolickému provincialismu, katolictví v zemích českých pozbývalo namnoze výsostné výsady universality a katolicity. Nebylo tu, až na heroické postavy arcibiskupů Kordače a příliš brzo zesnulého Stojana, osobností, jež by mohly imponovat; zejména na poli kulturním byla v českém katolicismu poušť a prázdnota. Byli tu Josef Florián a Jakub Deml, ztraceni ve svých moravských samotách a samými katolíky přehlíženi a podezříváni; to ostatní nestálo buďto vůbec za čtení anebo nepřesahovalo alespoň rámeček velmi bídného průměru. Protikatolický boj, vedený způsobem periferijními i z kruhů tak zvané inteligence, získával sice katolictví skryté sympatie, ale nebylo tu nikoho, kdo by tyto sympatie dovedl proměnit v otevřené přiznání.

To byla tedy situace, když Jaroslav Durych s několika mladými lidmi zakládal »Rozmach« — jako duše a vůdce celé akce. Akce tato pak vycházela z určitých předpokladů povahy pozitivní i negativní. Především katolictví učiněno základem, východiskem a osou celého díla: katolictví ve své plnosti a síle, neomezené a neoklešťované, vládnoucí, určující směr a cíl všemu lidskému počínání, zavazující. Ale ovšem katolictví, zbavené všech lidských, taktických atd. přívěsků, všeho politikaření a provincialismu. »Neomylnost se nevztahuje na kostelníky,« bylo prohlašováno s důrazem. Českému člověku, jemuž se právě počínala hnusit současná libovolnost v myšlení, byla tak hlášána po dlouhé době z úst nezdiskreditovaných závaznost a bezvýjimečná poslušnost dogmatu. Kašlalo se však na ony projevy lidského zbabělosti, uleváctví a chytráctví, jimž se říká kompromis a taktika. »Moje taktika je taktika víry,« řekl tehdy Durych a toto slovo platilo. Nesmlouvalo se a neustupovalo. Centrem všech snah, vši víry a vši naděje bylo učení o milosti: odtud ono naprosté a nenávistné opovrhování všemi lidskými prostředky apologie a naprostá neochota k hádání o věcech božských; Zjevení není věcí diskuse. Výsostné pojmání katolictví v jeho totalitě a učení o milosti, stálá posila veškeré Durychovy práce, vedlo pak k dalším důsledkům: především bylo nutno zahájit energický boj proti tehdejší nábožné manii o »zachraňování Církve«. Zdá se totiž, jako by v těch dobách bylo mezi katolíky zcela zapomenuto slovo o branách pekelných; zapomínalo se

stále, že Církev není dílo lidské, ale Boží, a že zajisté nepotřebuje k svému trvání udýcháných lidských obhajob a kramářských apologií. Osudy Církve na tomto světě zajisté nespočívají v rukou tajemníků spolku katolických holubářů nebo pradlen a nezávisí na prosperitě konsumu nebo raiffeisenky; mnohé pak instituce, vyvolávané k životu zdánlivě k »posile« Církve, jsou skutečnému duchovnímu životu spíše ke škodě než k užitku, jsouce vydatným prostředkem jeho zploštění a zmechanisování. Opravdové křesťanství se projevuje jen životem, činem, prací; prací pokornou a bez domýšlivosti. Ty, člověče, pracuj a bojuj, nejlépe tak, abys klesal únavou; bojuj především se svými hříchy; boj pak s hříchy jiných jest věcí jistě záslužnou, je-li konána bez domýšlivosti: vítězství či porážka jsou však vždy vyhrazeny úradku Božímu.

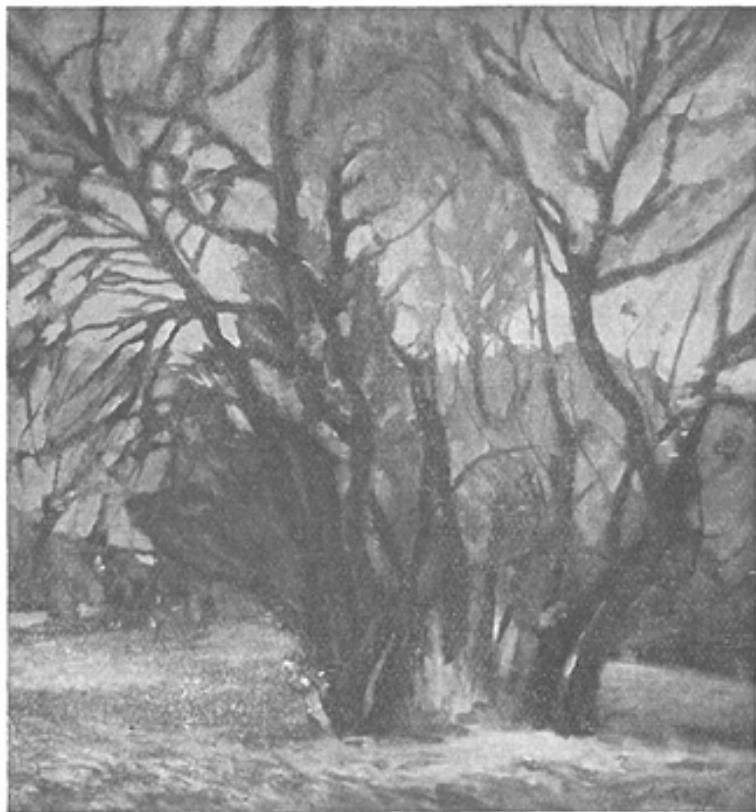
Durychův nacionalismus je druhým zdrojem jeho obrodného podnikání. Má opět dvojí stránku, negativní a pozitivní. Negativní stránkou je boj proti realismu, pozitivismu a pragmatismu, boj proti filosofii břicha, závětrí, otrocké bezpečnosti, drobné práce a nízkých citů. Positivní stránku vyjádřil Durych sám těmito slovy: »Hledáme transcendentní účel českého národa a jeho smysl v Božím řízení. A nejen hledáme, ale také v něj věříme. Věříme, že účel českého národa v Božím díle je tak posvátný a výsostný, že k němu musíme tíhnout celou svou katolicitou, že účel ten bude oslavením katolicity, že zkrátka účel katolicity a nacionality bude jeden a týž. — Náš život roste z katolicity a kvete a zraje češtvím. Rosteme z katolicity a tato nám dává naši nacionalitu. Nacionalita se nám stává květem, odměnou a okrasou za naši víru a věrnost. A tím se nám stává dražší, posvěcenější a nezadatelnější. — Proto se nemůžeme spokojiti drobnou prací a nižšími cíli. Máme-li jednou cíl vysoký, nemůžeme slevovati. Je to boj o národ. Je-li našeho národa k nějakému výsostnému a Božímu účelu třeba, nemůžeme se ani chvíli rozmýšlet, máme-li či nemáme-li říci: »Věci tohoto národa jsou věci naše, jeho čest naši ctí, za jeho porážku budeme i my souzeni.« — Z tohoto vědomí o p o s l á n í českého národa pramení tedy Durychova nacionalita. Nacionalita v pravém slova smyslu duchovní, ale i nacionalita důrazná a sebevědomá. Odtud i stálý a vášnivý důraz na věrnost, hrdinství a čest.

Durychův příklad? Ukázal nám především, že »extra Ecclesiam non est vita«. Dále, že tento život v církvi a s církví jedině stojí za to, aby byl žit. Že naše nacionalita má jediný rozumný základ v katolicitě a že jest a bude odměnou za naši víru a věrnost. Že pak nejvyšším statkem člověka není život, ale čest. Je mu v těchto dnech padesát let. Známe jeho ironii a víme, že by nás mohl stihnout jen slovem posměšným, kdybychom se k němu chtěli hlásit jako ke svému vůdci; nechť nám tedy alespoň dovolí, abychom mu řekli vděčně a oddaně, že nám ukázal cestu.

Ladislav Jehlička.

Na prázdninách nejmladších katolických studentek v Choryni

Zolo Palugyay: Krajinka, ukázka ilustrace »Rozvoje«, studentského časopisu slovenských katol. středoškoláků.

Jožo Štefánik

BÁSEŇ Sestričke Kamile

Bola si pokornou svetickou
smutného večera
a túžby svoje vyriekla si
prosebné do šera.

Len nemé, čierne otázniky
v ohlas ti zavznely ...
To túžby tvoje doráňané
v šeru sa zlomily.

A bôle tvoje zakvílily
nemé sťa výkriky
a slzy tvoje zachvely sa
v haluziach osiky.

Načo blúdiť ostrým mečom
v rane?
Keď ťa čaká čiesi mäkké
ramä?

Sestra moja něžné ja mám
dlane.
Polož srdce ubolené
na ne!

Tři dny

Osm hodin koncem září. Byla sama na silnici uprostřed lesů a luk. Tráva zešedivěla rosou a nad krajem se zvedaly páry a vlály jako neviditelné ženy lomící rukama. V duchu si malovala, jaký plášť si koupí, až dostane vyplaceno za kondice. Nebem uháněl měsíc. Šla za svými vidinami a za svým stínem. Tu se k jejímu přidal jiný, větších rozměrů. Podivila se, ale neuznala za důležité podívat se na původce. A on promluvil. Kdo? Stín? Bylo jí to lhostejno. Stíny plynuly a slyšela ráznou řeč. — Má asi všechny zuby — a husté. Situace jí byla směšnou. Potom se rozhněvala. — Opět vetřelec v mých myšlenkách. — Umínla si, že mu tu společnou cestu otráví, a on se vrátí. Ale nevrátil se, až se octli u vrat. Bylo již pozdě. Stáli na svých stínech. — Ted' se podívám, jak vypadá ten člověk — řekla si. Znamý neznámý. Jeho ústa mluvila. Pozorovala stínovou hru jeho zubů, ale smysl slov jí unikal. Až když jí stiskl ruku, dotkla se jejích uší slova: — ... zas vidět? — Čekal. Zbytečně se zasmála, začervenala a zamračila, načež zmizela v domě. Mrzelo ji to setkání a přála si, aby to vše mohla svinout a spálit jako nepodařenou stránku. Zuřivě ze svých smyslů vymazávala tu tvář i hlas. Mazala, ale nevymazala. A druhý den, když se opět octla uprostřed luk, litovala, že nemá oči jasnější a vlasy vlnitější. Mluvila srdečněji a veseleji. Brzy však byli u cíle. Řekla si: — Bohužel — co všechno se v duši člověka odehrá za jediný den! Roztál led nedůvěry a vyvstaly mraky pochyb. V hlavě měla podivný chaos, proto spěchala domů. — Proč tak rychle, — řekl měkce. Bez zamračení odpověděla: — Až se zítra budu vracet, můžete mně to dopovědět. — Oči se mu zasmály, ale ruka smutně pouštěla její. Stál dlouho zamýšleně na tom místě, než se bezstarostně rozběhl zpět.

Třetí den byl krásný. Slunečko přineslo vlahý večer. Skákala po chodníku přes kvítky a hroudy. Nemyslíla na nic, jen očekávala. Šťěstí, štěstí, štěstí! Pojala ji touha, aby mohla k němu kráčet věčně. — Co se stane, až chodník skončí a přijdou na cestu? — Co? Zarazila v běhu a zahleděla se do země. Myšlenky ji zajaly a dorážely otázkami: Jaký je to člověk? Co z něho zbude, odmyslíš-li pěknou tvář i postavu, akademickou hodnost? Jeho život? Konejšila myšlenky: — Zábava, sympatie, pestrost života, přátelství. — Myšlenky dorážejí: — Jsi jista, že jen přátelství? Vždyť on . . .! A vynořují se z modrých vln vzpomínek dívky a říkají, jedna s úsměvem, druhá s pohrdáním, třetí s trpkostí: — Milovník. — Pak mladíci praví s úšklebkem: — Dobrý učitel. — Ustarané matky: — Stál mnoho slz. — A otcové: — A peněz. — Zavřely se nad nimi modré vlny, odešli, aniž přišli, a objevily se jí jeho oči, když se s ní loučil. — Co v něm hoří, že ty oči mají takový podivný oheň? Duše je zabita, tělo zvítězilo a smutek očí zvířecích je podivný. — Byly děsivé, ale přitahovaly. Odhodila však podobné úvahy a zarytě říkala: — Radost mládí. — Byla to však jen už agonie vášně a ona přicházela s bolestí k rozhodnutí. Odřeknutí? Výstraha i vášně stejně silné.

Stromy ji kolébaly svým šelestem, šla v měkkém, teplém vzduchu a v stříbrném tichu měsíce. Vzkročila na cestu. Před ní se objevila mýtiny a tmavá postava. — Proč tak pozdě? Vy! — usmál se — pojďme! — Krev zašuměla v hlavě, ale rozhodnutí už padlo. — Dnes půjdu sama — řekla s přízvukem, který znamenal dnes a vždy. — Pochopil. Krásu a sílu odříkání? I to snad. Pospíšila do vysokého lesa. Cosi ještě v prsou se hroutilo, ale myšlenky byly jasné a duše jako o velikonocích zpívala: Aleluja! J. M. Sudická.

Eda Jitrovská

Studentský román

H. C. Perifa

LONDON-DOWNING STREET.

Okna prvního patra hledící do smutné a bílé zahrady září žlutými světly. V elegantním salonku na velkém perském koberci tančí několik párů. Ve dvou hlubokých křeslech u nízkého stolku sedí mladý muž a dívka.

»Vidím, Billy, že se chystáte zase říci nějakou pošetilost.« — »A kdyby?« — »Víte, že je to marné, tak proč si nechcete ušetřit nové zklamání?« — »Já doufám, že si jednou vše rozmyslíte a řeknete: ano.« — »Myslíte, že mluvím dnes tak a zítra jinak?« — »Ne, ale jsem přesvědčen, že i ve vás se jednou probudí láska a já chci býti při tom.« Dívka se smutně usmála a zavrtěla hlavou. »Já vás přece miluji, cožpak mi nechcete rozumět?« — »Billy, buďte rozumný, nevím, co vás najednou napadlo se zamilovat do mne. To vaše zamilování, ne první a doufám, že také ne poslední, není tak zlé. Já se s vámi ráda bavím, jste milý a příjemný hoch, ale milovat vás nemohu, to se nedá ani vynutit ani vyplakat. Vaše, již několikáté nabídnutí k sňatku je vlastně farce, vždyť já mám času dost na vdávání a pak — vy to rozhodně nebudete.«

»Tedy nový koš?« — »Když to tak jmenujete, tedy ano.« — »Kdybyste mi pokaždé dala skutečný koš do ruky, mohl bych si již otevřít košíkářský krám.« — »Tak se mi, Billy, líbíte,« usmála se dívka, »neberte nic tragicky!« — »Já tedy opravdu nemám naděje?« — »Ne.« — »Proč? Řekněte mi alespoň proč, vždyť — — pokud vím, nikdo se nemůže pochlubit, že by měl u vás štěstí. Jsem vám snad málo dobrým . . . vždyť zamilována nejste!« — Dívce znovu přeletěl stín smutku po krásné tváři.

»Odpovězte, prosím!« — »Ne, Billy, jste nejlepším z gentlemanů, které znám, a mám vás ráda, ale kamarádsky.« — »Já tedy nemám naděje — a co ti ostatní, kteří vás

obklopují a ucházejí se o vaši přízeň?« — »Ještě méně.« — »Ale proč, přece se jednou pro někoho rozhodnete.« — »Ne. Řeknu vám to, Billy, proč jsem vás i jiné již tolikrát odmítla — — přišel jste pozdě!«

Billy vypadal v tomto okamžiku málo duchaplně. »To, to není možné, vždyť...« Zlatovlasá dívka se schoulila do klubovky a zakryla si úzkou rukou bílé čelo.

Radio reprodukovalo nějaký slow-fox a tančící páry v rytmu hudby neslyšně klouzaly po koberci. Hudba přestala, páni políbili svým dámám ruce. Slabé praskání a chrčení se ozývalo z aplionu. »Grace, zastav to,« volala černovlasá Norma, »já to chrčení nemohu slyšet, a proč posloucháme stále Prahu, vždyť ze Savoye je také vysílán five o'clock a zvuk je rozhodně lepší, je to blízko.« Grace neodpověděla a vztáhla ruku po knoflíku ve stěně — vtom však se ozvalo z amplionu hlasatelovo:

»Halo, přerušujeme na chvíli vysílání taneční hudby z Grand kavárny. Malé přestávky použijeme k tomu, abychom vám oznámili nejnovější zprávy — — Pozornost celé sportovní české veřejnosti i ciziny byla dnes upřena k Vídni, kde byl sehrán zápas v kanadském hockeyi mezi mistrem Rakouska Wiener Eisssport Vereinem a naším nedávno objeveným vynikajícím mužstvem Hockey Clubem Perifa. Zápas skončil vítězstvím pražského klubu 6:3 (3:2, 0:1, 3:0). Byl to nádherný zápas, ve kterém Perifejci, ač hráli polovinu zápasu s náhradníkem za útočníka Jiřího Milevského, podali vrcholný výkon a po zásluze zvítězili. O vítězství se přičinil hlavně střední útočník Perifejců, který byl v poslední třetině hry střelcem všech tří branek a vůbec nejlepším mužem na hřišti — Gene Marden...«

Výkřik přerušil vysílání; všichni se seběhli k Grace a někdo umlčel stisknutím knoflíku amplion.

»Grace, co se stalo, co je ti?«

Grace se omluvila a vyběhla ze salonku. Srdce jí prudce tlouklo, cítila to, když všechna udýchaná stanula ve svém budoirku a opřela se o dveře. Její rty šeptaly: Gene Marden... Po třech letech zase uslyšela jméno, které nikdy nezapomněla, které jí působilo bol a přece se stále vkrádalo na její rty. Jak milý, jemný a taktní byl ten hoch, když ji prováděl Karlštejnem, jak mu zářily oči nadšením, když ji vyprávěl úryvky z dějin svého národa. A jak hezké to bylo, když jako malé děti vylévali vodu do studně a poslouchali, až uslyší žblunknutí... a jiný obraz jako temný mrak zastínil jasnou modř oblohy. Ten ženský hlas v telefonu, který jeho jménem odřekl schůzku! Kolikrát na to myslela, nechtělo se jí věřit, že ten štíhlý hoch se smutným, hnědým očima by byl schopen takového jednání. Její srdce ho omlouvalo a vymýšlelo vše možné, ale jeden fakt zůstal, a ten nebylo možno vyvrátit. Jen oni dva věděli o schůzce, musel to tedy oné dívce, která telefonovala, vyzradit, snad to nevzkázal takovým způsobem... ale všechny tyto polehčující okolnosti, které hledala, nemohly zastříti skutečnost, že on měl přece nějakou dívku. Uráželo to její hrdost, zlobila se sama na sebe, plakala, ale přece nemohla jeho obraz vypudit ze svého srdce. To bylo příčinou, proč stále odmítala všechny, kteří se o ní ucházeli. Nejvytrvalejší ze všech byl William Newman — krátce Billy — který měl tu výhodu, že Dr. Howard, otec Gracin, mu byl nakloněn. Grace však odmítla i jeho — k vůli Genovi? Ach, kdož ví, co se s ním stalo a stará pochybnost se vracela: vždyť není jen jeden Gene Marden v Praze.

Grace, kterou náhlé vyslovení jí tak blízkého jména velmi rozrušilo, se pomalu uklidňovala. »Ne, nebude to on a kdyby — — dávno zapomněl...« Grace se styděla za svoji slabost, ale byla jen dívkou, dívkou něžného srdce, a to se nedá rozumem ovládat. Tři roky o Genovi nic neslyšela, jaký div, že jí srdce počalo prudčeji tlouci, když se z amplionu ozvalo jeho jméno. — Jeho jméno?... Grace potřásla svojí hezkou hlavičkou, jako by z ní chtěla něco vypudit, ale nedařilo se to. —

Billy Newman uvedl amplion opět v činnost, ale hlasatel již domluvil a amplion chrлил zase taneční hudbu. Mladá společnost, shromážděná u Grace na čaji, se dlouho nezbývala nepatrnou příhodou a roztančila se v plynulém tempu waltzu. Hlasatel mluvil česky, nikdo mu nerozuměl a pak, nač by si tím lámali hlavu, proto sem přece nepřišli. Jen Billy Newman se díval na amplion, jako by od něho čekal vysvětlení, ale ten zpíval dále svou a nestaral se o jeho podezřívavé pohledy. Grace se vrátila usměvavá mezi své hosty a pomáhala sloužícím servírovati čaj.

PERIFEJCI DOBÝVAJÍ EVROPY.

Po vítězném zápase ve Vídni byl HC. Perifa přímo zaplaven telegrafickými nabídkami k zápasům do všech států Evropy. Perifejci si hned zase připravili kufříky, a vedeni tátou Paloušem, začali své velkolepé tournée...

BUDAPEST. — 14. ledna večer nastoupili na hřiště P. K. E., kde jim bylo soupeřem kombinované mužstvo Budapešti. Masy diváků lemovaly bílou plochu umělého ledu jako černý pás. Perifejci byli však při nástupu velmi chladně přijati, ozval se jen slabý potlesk několika opravdových sportovců.

Maďaři začali zápas hned surovostmi, ale blahovolný domácí soudce netrestal. Ve 2., 5. a 6. minutě docílil Jiří tří branek, vesměs z krásných přihrávek Genových. Ve druhé třetině surovosti Maďarů se ještě stupňovaly a střídající se Vašek byl prudce sražen holí. Odnesli ho s hřiště a Gene jako kapitán po prvé protestoval u soudce, neboť Maďar, dopustivší se foulu, nebyl ani vyloučen. Diváci přijali Genův protest hvízdáním a výsměchem. V poslední minutě dal Gene čtvrtou branku. 4:0 pro HCP.

V 10. minutě poslední třetinky na pokyn táty Palouše odešel Gene se svými hochy ze hřiště. To, co dělali Maďaři, zacházelo příliš daleko. V kritických situacích podráždili hockeykami nohy útočícím Perifejcům, vráželi foul způsobem do hráčů, nemajících puk, sami si touš přihrávali bruslí, offside pravidlo pro ně neplatilo, prostě tomu se již nemohlo říci, že je to hra, tím méně zápas podle pravidel. Gene udělal dobře, když za těchto okolností nechtěl vystavovati své hochy zbytečným zraněním. Předčasný odchod Perifejců z hřiště byl doprovázen pustými demonstracemi diváků. Perifejci byli velmi rozmrzelí, jen táta Palouš zachoval klid.

»Jo, chlapci, to nevíte, co Maďaři dovedou! Když jsme si před několika lety dovolili jako Československo vyhrát právě zde v Budapešti mistrovství Evropy, to jste měli vidět, jaký dělali cirkus.«

»Ale vždyť jsme hráli slušně, nikdo se z nás ničím neprovinil, a div že nás nezmlátili.«

»Jste přílišní idealisté, vám je sport osvěžením, hra zábavou, ale nezapomínejte, že všichni tak nesmýšlejí. Jedněm je sport výdělkem, značným a lehkým, druhí do něho zatahují politiku, jiní rasovou nenávist, ale... jen zůstaňte takoví, jací jste!«

WARSAVA. — V Polsku byli Perifejci vlivem nepravdivých novinářských zpráv maďarských uvítání nepřítelů přátelsky, ale bezvadný výkon hráčů a vzácná jejich fair hra strhla diváky při zápase s WASK. k bouřlivým projevům sympatie pro české hosty. HCP. se omezil na exhibiční hru a porazil WASK. jen 6:2 (3:1, 1:1, 2:0).

Druhý zápas ve Varšavě s polským národním mužstvem skončil po oboustranně skvělé hře vítězstvím HCP. v poměru 4:1 (1:1, 0:0, 3:0).

To již také místní tisk měl nestranné posudky o pravé příčině odchodu Perifejců s hřiště v Budapešti. Rakouský a německý tisk rehabilitoval úplně HCP. Poláci chtějíce napravit nepříznivý dojem při uvítání projevovali nyní Perifejcům okázale své přátelství. Při zápase s polským národním mužstvem hráli Perifejci plnou parou. Výborný útok Poláků jen jednou dobyl Karlovu branku, také útok HCP. hrál bezvadně, ač často střídal. Hra začala oboustrannými útoky, ale obrany pracovaly bezvadně. V 7. minutě dali Poláci goal, Lojza v 9. minutě vyrovnal. Druhá třetinka skončila po urputném, ale fair vedeném boji bez branek. V poslední třetině nedostižná kombinace a nenapodobitelné vedení puku přineslo Perifejcům vítězství.

STOCKHOLM. — Již více let nehrál český hockeyový team ve Švédsku a proto byl stadion klubu Göta úplně vyprodán. Perifejci také Švédy nezklamali, bezvadným vystoupením i hrou si získali sympatie obyvatel severských Benátek. Černý dres Perifejců byl ostrým protikladem modrozlutého dresu hráčů Göta. Po nerozhodné první a druhé třetině, kdy nebylo vůbec docíleno branky, nastříleli Perifejci rychlou a přesnou hrou utahaným a znaveným Švédům čtyři goaly. HCP.—Göta Stockholm 4:0 (0:0, 0:0, 4:0). Perifejci připojili k dosavadním krásným hrám nový úspěch. Chtěli se zdržeti ve Švédsku déle, neboť se jim dostalo nových nabídek k zápasům, ale musili odříci. Byli telegraficky voláni do Prahy. Liga nařídila povinný trénink hráčů, aby mohlo být sestaveno národní mužstvo pro zápas o mistrovství světa ve Sv. Mořici, určený na dny 15.—25. února.

Dvě žlutá světla expresního vlaku řezala tmu, na stroji bděl strojvůdce s rukou na

páce a hleděl do žlutého kužele, který mu na několik metrů odhaloval lesklou ocel kolejnic. Perifejci dřímali klidně ve spacím voze; ubíhající telegrafní tyče odpočítávaly vzdálenost... Praha! Zase doma...

Vyhledávací zápasy pro sestavu národního mužstva ČSR. vyvolaly bouře odporu u diváků a tiskovou kampaň proti svazovému kapitánu, který by do mužstva nastavěl nejraději hráče G & S. a Bohemians. Při druhém tréninkovém zápase si diváci pekelným ráumusem vynutili, že proti kombinovanému mužstvu nastoupil kompletní HCP. Perifejci se činili a zvítězili 6:2 k ohromné radosti diváků, kteří je po zápase odnesli na ramenou z hřiště. Hlas lidu zvítězil a tak nezbylo než pověřiti hájením československých barev kompletní HCP. Druhý útok byl sestaven z hráčů G & S a Bohemians, také další náhradníci byli z těchto klubů.

PARIS. — Po přípravných zápasech odletěli Perifejci letadlem společnosti Air France do Paříže, a tam hned večer nastoupili v Palais de Glace proti městskému teamu. Hřiště v Palais de Glace připomínalo spíše varietní scénu než sportovní kolbiště. Kolem hřiště byly vybudovány lóže, v nichž seděla elegantní společnost při sektu, páni ve fracích, dámy ve večerních toiletách, zkrátka Palais de Glace skýtal dojem vytopeného divadla, kde místo parketu je malé hokejové hřiště s umělým ledem. Perifejci nastupovali do tohoto prostředí se smíšenými pocity.

»Mně se zdá, že jsme zapadli do cirkusu.« — »Máš pravdu, Lojzo, tohle se mi také nechce líbit.« — »Jsme hokejisté anebo opičky, na které se chodí dívat znuděné Pařížanky?« — »Tohle je trochu moc! Já nejsem přívržencem Darwinovy teorie.« — »Kluci, nedělejte špatné vtipy a hrejte jako vždy poctivý sport. Hrajeme zde po prvé a naposled.« — »Ale, Gene, máme vyjednány dva zápasy.« — »Odřekneme a raději zaplatíme penale...«

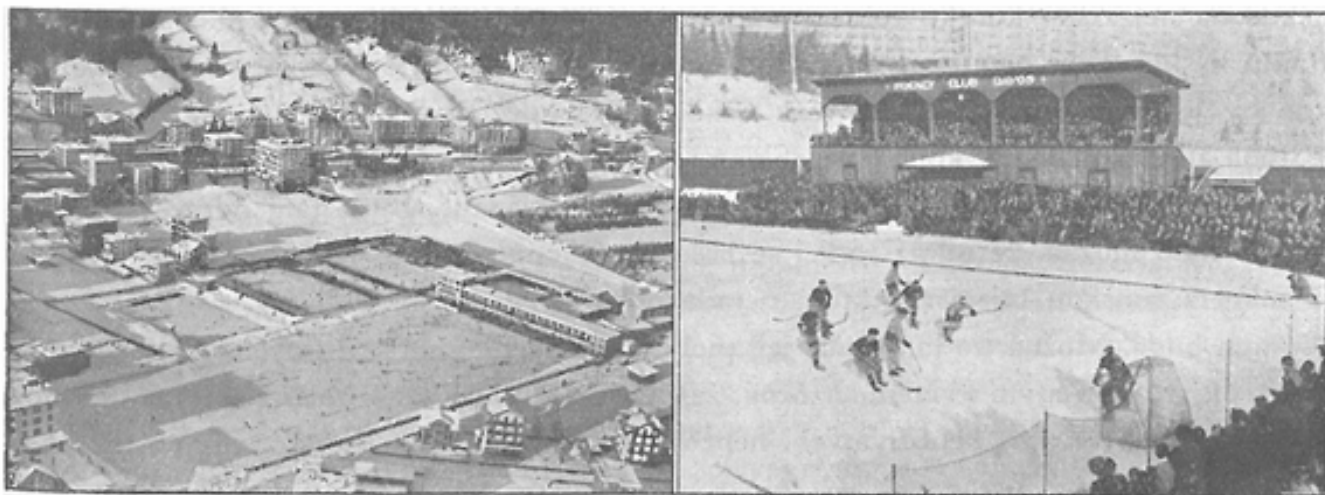
L'équipe de Paris začal zápas tvrdě vedenými útoky, jimž obrana HCP. dobře čelila. Útok Perifejců sice bezvadně kombinoval, střílel a projížděl, ale na hráčích byla znáti jakási nechut. Nepřipadali si zde jako sportovci, ale jako varietní atrakce, a to je mrzelo. Útoky postrádaly oně životní radosti ze hry, ve které Perifejci byli snad vůbec nedostižni. Po zastavení útoku Pařížanů unikl Gene a vstřelil první branku. Centre-avant soupeře krátce nato vyrovnal. První třetinka skončila nerozhodně 1:1, druhá bez branek 0:0 a poslední za prudkých oboustranných útoků 3:1 pro HCP. — L'équipe de Paris—HCP. 2:4 (1:1, 0:0, 1:3). Perifejci skutečně odřekli druhý zápas a odjeli do Mnichova.

MÜNCHEN. — Perifejci byli ubytováni v hotelu »Deutscher Hof« na Neuhauserstrasse, jedné z nejživějších ulic města. Na hotelu vlál československý prapor na počest hostů. Odřeknutím zápasu v Paříži získali den, kterého využili k prohlídce Mnichova. Za východisko si vzali Marienplatz, střed starého města s malebnými domy a paláci z doby barokní a rokokové. Prošli Maximilianstrasse, Prinzregentenstrasse, Maximiliansplatz s krásnou kašnou, zvanou Wittelsbacherbrunnen a prohlédli si dům umění na Leubachplatzu. Po večeri šli na pivo. Perifejci až na Karla, který nechtěl opustit svou luličku, nekouřili, ale nebyli úplnými abstinenty. Mnichov je znám svými velikými pivnicemi. Táta Palouš dovolil hochům podívat se v Löwenbrauerei do dvou sklenic. — Druhého dne ráno Pepa a Rolf Razovští dali přednost prohlídce továren na nábytek Werkstätte für Kunst im Handwerk. Ostatní navštívili známé museum techniky Deutsches Museum. Demonstrační zařízení, na kterých každý návštěvník může pozorovati, jak ten či onen stroj pracuje, jsou největší předností tohoto musea. Jen neradi v poledne opouštěli Perifejci museum, rozkládající se na ostrově, tvořeném řekou Isarou. — Zápas se hrál odpoledne na jezírku v Englischer Garten. Teplý vítr způsobil téměř jarní počasí a mužstva nastupovala na led částečně vodou pokrytý. Led byl temný a tak se hrálo bílým pukem. Nebyl to regulerní zápas, puk často uvázl v kaluži vody, ale diváci, jichž se sešlo několik tisíc, se výborně bavili při občasných pádech hráčů, z nichž pak kapala voda. Gene padl při vstřelení třetí branky na koleno a na pravou ruku; nabral do rukavice hodně vody, takže musel »vylévat«. Lojza při srážce se svým protějškem se namočil celý. Prostě byl to velmi přátelský, ale sportovně téměř bezcenný zápas. Perifejci porazili Mnichovany 7:1 (3:1, 1:0, 3:0). — Z Mnichova odjeli Perifejci k Lindau na Bodamském jezeře. Odtud drahou SBB, podle Francouzů CFF, jeli v přepychových

vozech společnosti Mitropa přes St. Margarethen přímo na jih až do stanice Landquart. Zde přestoupili do elektrického rychlovlaku Rhaetské dráhy. Landquart—Küblis—Klosters—Wolfgang—Davos Dorf—Davos Platz...

DAVOS. — Zalesněné stráně, modré hory, sluncem zružovělý prachový sníh, čistý vzduch, klid a mír jsou magnetem, který ročně vábí tisíce cizinců do Davosu. Před Perifejci probíhala hlavní třída Davosu s velikými obchody sportovními, klenotnickými, konfekčními, expositurami bank, kavárnami... Lidé spěchající s lyžemi, saněmi, bruslemi mluví všemi světovými jazyky. Hoši z HCP. na každém kroku narazili na hotel. Malebný davoský kostelíček jim připadal jako tužka na dlani. — Na bobsleighové dráze dlouhé 3250 metrů se připravovala závodní mužstva v plné výzbroji s přilbami na hlavách pro nastávající bob derby o Flüela Cup. Nejvíce života bylo na sánkařské dráze. Karel se divil starým pánům, házejícím po ledě jakýmiisi bochníčky ementálského sýra s držadly. Vypadalo to také jako čajové konvice. Byl to curling. Odpoledne si šli Perifejci zabruslit na 30.000 m² velké a krásně pěstěné přírodní kluziště, které je největší v Evropě. Vyhledali si odlehlejší místo a pokoušeli se o krasojízdu. Při skoku Axel-Paulsenově padli všichni, jen Lojza ne. Pak rozkročmo v plné jízdě jeden druhého přeskakovali, tréninkovou hodinku zakončili hrou na honěnou. Nikdo se zde nepozastavoval nad veselou hrou dospělých již hochů. — Dávno před 10. hodinou bylo kluziště E. V. Davos obklopeno pestrou směsí lidí všech národností, ale pestřejší byl obraz barev, tvořený čepicemi, pullovery a shawly. Uvítání potleskem rozběhlo se osm naprosto černě oděných postav po bělostném ledě. HCP.! Noviny už dávno vysvětlily všem sportovcům, proč HCP. nemá ani celý náhradní útok, a tak zjev, který by při nástupu jiného mužstva působil snad nepříznivě, byl u Perifejců vždy provázen bouřlivým potleskem. Novináři ve svých referátech zvali Perifejce také »černými bratry«. Slunce prudce svítilo a proto táta Palouš donesl hochům blankytně modré čepičky s velikým stínítkem. Kanadčan Wyss dal puk do hry. EVD. útočí, Gerosi střílí, Karel vyráží a HCP. přechází v útok. Střídavá hra po několik minut. Útočníci HCP., oslněni často slunkem, mají špatnou mušku a střely jdou vedle. V 11. minutě uniká Anderegg a střílí vedoucí goal Švýcarů. 1:0 pro EVD. Švýchaři zůstávají v útoku a Perifejcům se nic nedaří. Konečně těsně před koncem třetinky se rozjíždí Gene, letí jako šíp celým hřištěm, uniká obraně a — brankář Davosu se mu vrhá k nohám. Marně! Gene vši silou zabrzdil, že mu od bruslí sníh stříkal, a pak vsunul puk pomalu do prázdné branky. HCP. již opouštěli hřiště, když diváci stále ještě tleskali skvělému kousku jejich kapitána. Sta kukátek a lorňonů bylo upřeno na klidnou a nehybnou tvář Genovu. Cítil pohledy obdivu, ale zůstal lhostejný. Najednou však jeho obličej ožil... jsou zde většinou Angličané, což kdyby Grace...? Pozvedl nesměle své hnědé oči a přelétl řady na tribuně — marně!

Ve druhé třetině hráli Perifejci po slunci, střelba byla přesnější. Vedoucí branku dal Rolf po kombinaci s Pepou, když přešli jednou v rychlý protiútok. Lojza zvýšil na 3:1. Dvě minuty nato Jiří scoroval po čtvrté. — V první polovině poslední třetinky přišli Švýchaři ke slovu, když Gerosi překonal nečekanou ranou nepozorného Karla, který byl

zaujat počítáním pater nedalekého Grand hotelu. Po 7½ minutách měněny strany, a tu Gene opakoval solo-útok z první třetinky na vlas stejně. S vítězstvím 5:2 (1:1, 3:0, 1:1) opouštěli Perifejci hřiště v Davosu. — —

Odpoledne jeli na Weissfluhjoch. Vůz parsennské dráhy ve dvaceti minutách překonal výškový rozdíl 1100 metrů. Usadili se na terase restaurantu ve výši 2661 m pod barevnými slunečníky a mlčky se poddávali nádhernému kouzlu velehor.

Téhož večera přivezl Engadin-expres Perifejce do Sv. Mořice.

(Pokračování.)

Rodan

ANJELI ODNIESLI

Anjeli odniesli pohádku do raja,
myslím, že pojdem v rozprávke za nimi.
Tuláci prešli svet deväťkrát od mája,
plakaly deti očami modrými.

Na svete modlia sa smútočné vrby žien
a pravdu hľadá, kto sklamaný nebol.
V oblasti tretích snov rozprávku nezažeň,
keď sen Ťa sklame, pomôže tichý bôľ.

Došli späť anjeli s úsmevom na tvári,
v podobe lásky láska sa umučí.

Na výsmech kohosi pyšne sa zatvári
posledný anjel v chvejúcom náručí.

Karol Ondreička: Drotárik (olej).

Poznání

Mám duši. Všichni lidé mají duši. Já však ji mám malinkou, nepatrnou, trochu úlomkovitou, svraskalou vinou. Jsou na ní skvrny, divné skvrny. Ráda bych je všechny smyla křišťálovými kapkami ranní, nedotknuté rosy. Chtěla bych ji mít čistounkou jako úběl, chtěla bych ji mít bez viny. Chtěla bych pochopit, že jen sněhobílá čistota může vítězit. Avšak všechno šedé, popelavě pochmurné, hrbolaté líbí se duši víc, rychleji k ní proniká. Budu ji opevňovat silou, vírou, vůlí a láskou proti vnějším vlivům všednosti. Tam někde na nejzazším koutku tohoto opevnění zřídím si své království, království nedotknuté lásky. Tam nepustím nic cizího, drsného, nepoznaného, tam nepustím nikoho, kdo by je mohl porušit. Přece však někdo tam bude. Bude tam skutečná, živá víra v Boha a láska ke všem, kdož mne obklopují. Budou tam ukryty bolestné, v jádru přece jen šťastné obrázky z dětství, jeden na druhém naskládané. Bude tam odraz lásky mé maminky, a možná, že odraz rodící se lásky k někomu jinému, jehož duševní pevnost je zakryta rouškou tajemství, která nerada odhaluje nejkrásnější květy. Možná, že to vše tam bude. Možná, že tam bude jen pichlavý, studený kaktus, který kvetl Bezručovsky trpkým, červeným květem. Možná, že tam bude pohádka s bolestí skryta... Kdo ví a zná tajemství dna nepoznaných, neproniknutelných lidských duší, zářících na sebe magickým světlem?

Arcus.

Skauting

Jak jsem se stal skautem

Když jsem se stal skautem, věděl jsem toho o skautingu jistě méně než mnohý z vás. A přece již tak dávno jsem toužil obléci si hnědozelenou košili, zamávat širokým kloboukem nad hlavou a rozběhnouti se do přírody. Byl jsem ještě velmi malým, když jsem prvně dostal do ruky knížku »Skautské srdce«. Chodil jsem snad teprve do druhé třídy. Ale ihned jsem se s velikou chutí pustil do čtení — a než se sešel rok s rokem, přečetl jsem ji nejméně patnáctkrát! — Skauti! — To slovo mně dovedlo vykouzlit nejkrásnější představy. Tábořit venku, spát pod stanem, vařit si a pobíhat po lese — v těchto několik představ se vtělil můj ideál skauta. Více jsem o skautech nevěděl.

Až jednou! — — Slyšel jsem od svého spolužáka, že se u nás v Příbrami bude zakládat katolický skauting. Katolický . . . to je divné! O ničem takovém jsem dosud neslyšel! Co to může být za skauty — katolické! Přítele jsem odbyl víceméně nepodařeným vtipem. Když však zanedlouho přišel ke mně jiný kamarád a řekl: »Jsem katolickým skautem!« tu jsem se rychle otázel: »A co jsou to ti katoličtí skauti?« — »Víš, já ani dobře nevím. My jsme ještě neměli schůzku. Ale vím, že se lišíme od druhých pouze tím, že tam jsme všichni katolíci,« slyšel jsem odpověď. »Ale pohleď, dnes máme první schůzku . . .«

Za chvíli jsem již měl svolení rodičů, a v pět hodin jsem byl ve skautské klubovně . . . A za nedlouho jsem již věděl z vlastní zkušenosti, kdo skauti jsou. Že to nejsou jenom hoši oblečení do kroje a tábořící pod stanem. Hned s počátku se mně velmi líbilo, že si máme býti všichni bratřími, jeden druhému pomáhat. A což, když jsme poznali skautský zákon! Příkázání, určená jen a jen pro skauty! A nejkrásnější chvíle byla, když jsme skládali slib. Vesele plápolal náš táboráček, a kol něho se sesedlo asi dvacet skautů. Veselili jsme se, zpívali. Plameny radostně poskakovaly a ozařovaly naše rozjasněné tváře. A náhle povstal br. zpravodaj z Prahy a počal k nám promlouvat: »Bratři! Máte dnes vykonati slavnostní skautský slib. Slíbujete na svou čest před Bohem i . . .« Plameny vysoko vzplanuly a velebně zapraskaly. Dvacet dva postav stálo kolem a zvedalo pravice ku přísaze . . . Nezapomenutelná chvíle pro každého skauta! Domů jsme se vraceli za zvuků skautské hymny i našeho pochodu. A pak přišel tábor. Práce se střídala se zábavou a prázdniny nám příliš rychle uběhly. Ještě doma jsme vzpomínali na veselé okamžiky při stavbě tábora nebo vaření oběda, i na krásné noční hlídky. Hvězdnaté nebe se usmívá na jediného skautíka, hlídajícího v lese tábor. Všichni jeho druhové již klidně spí, jen on bdí a hlídá . . . Ano, to nás naučil skauting, obětovati vše druhům, třeba jenom tak nepatrnou věc, jako je hodinka nebo dvě sladkého spánku! A s probouzejícím se dnem nastaly nám nové radosti. Ranní půlhodinka, stopování, signalisování, plavání, lasování a mnoho jiných krásných věcí zaměstnává skauta v táboře po celý den.

A ani v zimě nezahálíme! Když nás právě nezaměstnává škola, tu zcela jistě najdete družinu skautů v klubovně, jak maluje, vyřezává, řezbaří, truhláří nebo se učí zpívat krásné skautské písničky. A je-li nám počasí příznivo, hrajeme hockey i lyžujeme. Přijďte se někdy na nás podívat, a tu teprve poznáte, co krás v sobě ukrývá skauting. Neumím vyliciti ani desetinu všeho. Či může být něco krásnějšího, než poslouchat po denní práci, co šeptá řeka, jak zpívají ptáci, o čem si vypráví celá příroda? E. Burian.

Rozhovor o Pax Romaně a o jiném

Rozhovor začal v sobotu dne 7. listopadu ve 1/43. hod. odpoledne na letišti ve Kbelích a končil o dvě hodiny později na Wilsonově nádraží. Interviewovaným byl Monsieur Roger Millot, předseda francouzské federace katolických akademiků, toho času také předseda přípravného výboru XVI. kongresu Pax Romany v Paříži. Na letiště jsme přijeli, když už třímotorový Fokker, který nám přivezl milého hosta, zatahovali do hangáru. Toho dne totiž foukal západní vítr a tak se stalo, že letadlo mělo půlhodinové zrychlení. Pana Millota jsme zastihli už v nádražní budově, jak se

svěřoval celníkovi se skrovným obsahem svého čtyřkilového kufříku. — Přátelský stisk ruky, jedno nezbytné »comment ça va« a rozhovor začíná.

Nemohu si odpustit, abych se nezeptal na cestu. — »Přiznám se vám, že to není docela nic nepříjemné cestovat ve vzduchu,« začal pan Millot svým řečnickým stylem, prozrazujícím vynikající schopnosti vyjadřovací a smysl pro kulturu slova. »Můj pocit uspokojení zvyšovala okolnost, že kromě pilota a radiotelegrafisty, obou Čechů, jsem cestoval v letadle sám. Tedy něco jako avion spécial. Vaši piloti jsou skvělí lidé. Letěli jsme něco přes 4 hodiny. Snídal jsem v Paříži, svačil jsem v Norimberku, obědvat budu v Praze, večeret ve Vídni a spát v Budapešti. Není to špatné navštívit všechny státy střední Evropy za necelé tři dny. V pondělí musím už být v kanceláři.« — Jaký je účel vaší cesty? — »Snad budete překvapeni, když vám řeknu, že to je zvací a přípravná cesta. Jedu ve funkci předsedy přípravného výboru pařížského kongresu Pax Romany. Jsme přesvědčeni, že několik minut osobního styku má větší cenu než haldy dopisů. Od srdce k srdci, že! Není jistě náhodou, že jsem se nejdříve zastavil v Praze, již mám osobně nesmírně rád. Snad ani nemusím mluvit o našich sympatiích k vám. Živý vzájemný styk, prázdninové studentské výměny, intelektuální spolupráce hlavně na poli tisku, podávají o tom nejlepší svědectví. Když jsem odjížděl, ukládali mně naši kolegové, abych vyřídil zvlášť srdečné pozdravy našim československým přátelům.«

Ocitli jsme se na Příkopech před Společenským klubem, kde byl pro hosta připraven oběd. Náhoda svedla ke stolu kromě hosta pět lidí: hostitele dra Ciekra, předsedu slovenského ústředí katolického studentstva, kol. Kiršbauma, kol. Kolmana, Tetzeliho a Mařana. Měli jsme příležitost se přesvědčovat, že jsme národ spíše zamlklý než povídacý. Jeden Francouz stačil na všechny. Přišla řada na všechno od Blumovy vlády až po českou husu, na níž si zvláště náš host mile pochutnal. Došlo i na vyřizování pozdravů. O všech jménech jsme se jakž takž dohodli, ale dvě nám zůstávala záhadou: messieurs »Orva« a »Žaro«. Konečně se přišlo na to, že pánové »Orva« a »Žaro« jsou bývalý místopředseda Pax Romany ing. Horváth a zasloužilý organisátor pražského kongresu Pax Romany dr. Jaroš, oba t. č. ve službě vojenské. »Z toho si nic nedělejte,« utěšoval nás pan Millot, »oba tito pánové mají ještě štěstí, že my Francouzi(sic!) je dovedeme vyslovit alespoň nějak. Když jsem studoval v Dijonu, měl jsem tam jednoho přítele-Čechoslováka, který se jmenoval es em er zet. To jméno jsem jakživ nevyslovil

a proto jsem milého kolegu oslovoval jenom jeho křestním jménem.« — Onen nešťastný kolega se totiž jmenoval Smrž.

Hovor přišel i na »Jitro«. Pochlubili jsme se se svými šesti tisíci odběrateli — číslem i na francouzské poměry nezvyklým. Pan Millot vytáhl stříbrný dvacetifrank a projevil přání, že by se chtěl stát odběratelem tohoto živého časopisu. Budou mu na jeho přání vyráběna zvláštní čísla, v nichž budou připisovány francouzské překlady nadpisů článků. Po desertu došlo na věci organizační, týkající se přípravy kongresu a spolupráce československých a francouzských studentů. To asi v detailech naše čtenáře příliš nezajímá. Ale nechme ještě chvíli mluvit pana Millota. Slova, která nám řekl při rozloučení, stojí za to, aby o nich studentská veřejnost věděla. Pochybujeme, že se nám podaří reprodukovat těchto několik slov, pronesených panem Millotem na Wilsonově nádraží tak srdečně a mile, jak byla řečena. — »Vynasnažíme se,« pravil pan Millot, »abychom kongresem uspokojili všechny jeho účastníky po stránce pracovní i turistické. Chceme, aby pařížský kongres byl největším sjezdem Pax Romany. Doufám, že se nám to u příležitosti pařížské mezinárodní výstavy podaří a že i vy nám v tom pomůžete. Bude stačit, když nám alespoň oplatíte stočlennou výpravu, kterou jsme k vám vypravili na XIV. kongres Pax Romany. Ujišťuji vás, že českoslovenští studenti budou přijati zvláště srdečně. Vyříd'te, prosím vás, moje srdečné pozdravy všem vašim studentům, zvláště těm šesti tisícům »jitrů«. Ať jich co nejvíce přijede na kongres. Těšíme se na vás. V červenci na shledanou v Paříži.«

Vídeňský rychlík se pohnul. — Hlasité »au revoir« se ozvalo nádražím.

—em

V. K.

KRÁLOVSTVÍ DUŠE

V zahradě duše zřela jsem hrst květů bílých;
natrhala jsem jich kytici malou,
vše ostatní zarostlo travou
a bodlácím

V hudbě duše mě uchvátila čarovná melodie;
tak prostá a přec líbezná —
když minula noc bezesná,
zbyla jen disonance.

V kostele duše jasným plápolem hořela svíce;
světlo její krásné a čisté bylo,
leč zavanutí větru postačilo,
by zhaslo.

V hřbitově duše mé odpočívá
láska, radost i štěstí;
svůj osud chci pokorně nésti
a neplakat.

Václav Kašpar

K BETLEMU

Dech vánoc opřádá mé srdce,
blíží se večer tajemný.
Mám před očima Betlem,
sním zlaté sny.

Vidím ji, Matku usměvavou,
zřím její Dítě, tiše spí.
Je zářné štěstí ve mně,
v mém tajemství.

Dítěte mého zlaté vlásy
jsou sladké jako první sen.
Očima Tvýma, milovaná,
je ráj mi otevřen.

Vezmeme dítě mezi sebe,
zazáří jasná očka mu.
Půjdeme k světlu zlaté hvězdy,
půjdeme k Betlemu.

Z nového bibliofilského vydání básnické sbírky »Žena na pobřeží«.

Času

Ó, neprchej — ó, neprchej, svůj zastav krok a minut zastav let! Do našich očí zvědavých a do dlaní netrpělivě vztažených vlož poklad svých dnů, jenž chutná trpce, jak plod plané trnky. Slyš mne, slyš! Svůj zvolni let a do mlhy kalné dej znovu vniknout

paprsku slunečnímu! Na svých šedých, mátožných křídlech unášíš bez milosrdenství všechno, co žije a v rmutných vlnách svých rozběsněných vod jsi ztopil mnohou slzu, i mnohý úsměv padl jako květ do černých tvých propastí. Jak je to bláhové a marné volat do hukotu běsnících živlů! Čas nelze zastavit a city v duši není možná zakřiknouti — a říci květu — trávě, nerostě! Lze ruce sepnout však a prosit slovem, myšlenkou, by času stuha, pevná tak, nás nedusila na hrdle a jedu slina zlá nám netřísnila šat — by Boží dlaň se položila na hlavy naše plné dum a zkonejšila smutky nejtěžší, jež v srdci rostou — by nepřátelský čas se změnil ve vonnou slzu balzámu a trny ulomil na stoncích růží, jak činí ruka přítele, když dárek posílá . . .

H. Č.

Studentské snímky

Hovory „kulometčků“

Den po konferenci. Poslední hodina. Třídní profesor mluví bez jakékoliv dramatické koncepce. Sem tam strhující slovo, které si vynutí místo slz smích. Řeč, jíž patrně nevěnují všichni stejnou pozornost, jak o tom svědčí obličejové některých. Je to cosi rázu mluvního cvičení na téma: »Jak studujete.«

»Píchně mne u srdce, vzpomenu-li si na rok 1934. Ano, áno,« praví v sextě mlhavě bílý matematik ve svém vědecky přesném proslovu, »vážené studentstvo! Uvážíme-li, že tenkrát propadlo jen 15%, příštího roku již 25% žáků, musíme začít nahlížet, že vaše studium je prabídné. Letošního roku stoupl počet propadajících na 45%. Bude-li to takto pokračovati, budeme nuceni zříditi další paralelky, neboť, jak víte, máme ve všech třídách žactva nadbytek. Vy se neučíte matematice, nevíte, co je elipsa! Zde důkaz osvědčení matematických metod: 45% vás propadá! Počítejte a uvidíte, že výsledky jsou pozoruhodné a ohromující!«

V septimě promlouval pan profesor Š.: »Podívejte, pacholátka! Jste mladí a trávíte v lenosti léta svoje. Rozum váš pohasl a změkla vůle. Když jsme vás konečně po dlouhé námaze odnaučili sportovnímu bláznění a chování, kouření doutníků, čtení vzrušujících dobrodružství slavných stopařů a detektivů, když jsme vám do hlavy vtloukli čtyři základní úkony početní, když jsme vás rafinovaným způsobem přinutili nositi s sebou logaritmické tabulky, které se jinak nikdy pro velké zásoby proviantu nevešly do aktovky, vidíme, že myslíte na jiné věci, patrně na nějaké schůzky. A proto radu vám na lepší cestu dávám: Netoulejte se večer po sadech a raději se uče!«

V oktávě byl třídním profesor, nazývaný Agronom. Takto velký milenec pudy a znalec venkova. Tvořival jedinečná přirovnání mezi studenty a přírodou. Svou řeč začal takto: »Mladé a zdravé stromy mají svůj určitý, přirozený cíl: co možno nejvíce růsti! Ale milé studentstvo, u vás toho — žel — nepozorují. V kůře i lýku povstanou různé kazy. Úroda není plně kvalitní. A těmto nevýhodám možno snadno předejiti tak nepatrným zákrokem, jakým je řez. Jen prořezáváním a vystřihováním jistých částí může býti stromu dána forma a přivedena hojná a kvalitní úroda. Takové řezy musí dělat každý pěstitel. Proto jsme také my prostřihávali, seč jsme byli. A nebyl-li nějaký ten parazit odstraněn, tak bude. Není to jen němčina a latina, franština a matematika, není to to a ono, je to také fysika. A my budeme soustavně, rok od roku, čistit, až do té doby, kdy budou studenti správně vegetovat!«

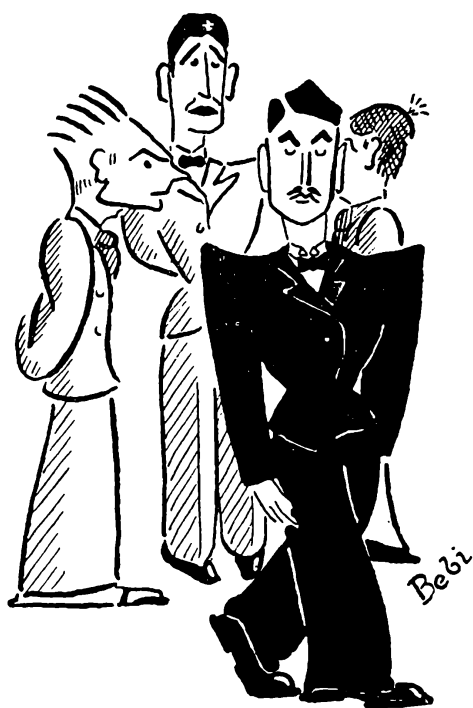
A. Saloh.

Osud poety

»Kluci, septima pořádá letos taneční,« vpadl do sexty Karel Nováků. — »Nehoupej národy,« odbroukl na jeho zprávu Tonda a zahleděl se do dějepisu, z něhož čerpal opravdu »v hodině dvanácté« potřebné znalosti. — »Bez žertu,« trval na svém Karel.

»Právě teď podávali žádost na ředitelství.« — »Kolik za to budou chtít, nevíš?« ptal se honem Franta, který ani minutu nezapřel, že pochází z kupecké rodiny. — »Zdá se mi, že 40 Kč.« — »To, kluci, chodím!« — »Já taky!« — »Já ještě nevím, ale asi taky!« a jiné podobné výkřiky ozývaly se třídou.

Příštího dne v 10 hodin kráčel k sextě vážným krokem Josef Králů, pořadatel tanečních. Zvolna, vědom si své důstojnosti, došel až ke katedře, a pomalu, pomalu si sedl. Z boční kapsy vytáhl ohmataný zápisník a usmolenou, mikroskopickou tužku, a tváře se nadmíru důležitě, zeptal se: »Kdo bude chodit do tanečních? Poplatek je 40 Kč, jednotlivé hodiny 5 Kč.« Pak hbitě si zapisoval jména hlásících se »pánů«. »No, je vás dost. Jste chlapíci,« pochválil sextány. »19. To stačí. První taneční budou asi za 14 dní.« A nasadiv opět masku vážnosti a důležitosti, vyšel. Ve své povznešenosti si ani nevšiml, že za ním vyběhl poeta sexty, Radek Koutný. »Jožko, prosím tě, bude chodit do tanečních také Věra Lýsková z kvinty?« — »To víš, že ano!« odpověděl mu s otcovským úsměvem porozumění. — »Tak, prosím tě, zapiš mě taky. Já budu taky chodit.« Konečně se přiblížila sobota, kdy měly začít taneční. Vyleštěný sál čekal na tanečníky a v dosud neporušeném lesku parket zrcadlila se okna. Kol stěn na židličkách seděli hoši a děvčata nezvykle tiše a zaraženě.

Všichni viseli svými zraky na dveřích, v nichž se měl objevit taneční mistr. Jediný Radek nedíval se tím směrem. Pohlížel pokradmo na Věru Lýskovou a v duchu se již těšil na okamžik, kdy se před ní ukloní s bázlivým: »Smím prosit?« Ze svého snění byl vytržen ruchem a šumotem, který vznikl mezi účastníky tanečních hodin. Podíval se, co se děje. Do sálu vstupoval právě mistr, doprovázený výborem septimánů, mezi nimiž nechyběl ovšem Jožka Král.

První hodina začala. Sálem zazněl hlas tanečního mistra: »Pravá — levá, pravá — levá, půlobrat...« Za chvíli se rozehrál klavír a jednotlivé páry s nováčkovskou neohrabaností pokoušely se o figury tanga. Nikdo nedbal letícího času. A tak všichni byli překvapeni, když mistr ohlašoval konec hodiny. »Už? To to uteklo,« letělo sálem od úst k ústům. V šatně, kam se všichni nahrnuli pro kabáty, srazil se Jožka Králů s Radkem. »Tak co, Radku, tancoval jsi s Věrou?« — »Ne.« — »A proč ne?« — »Víš, Jožko, já se jí stydím,« přiznal se poeta zardívaje se. Rub.

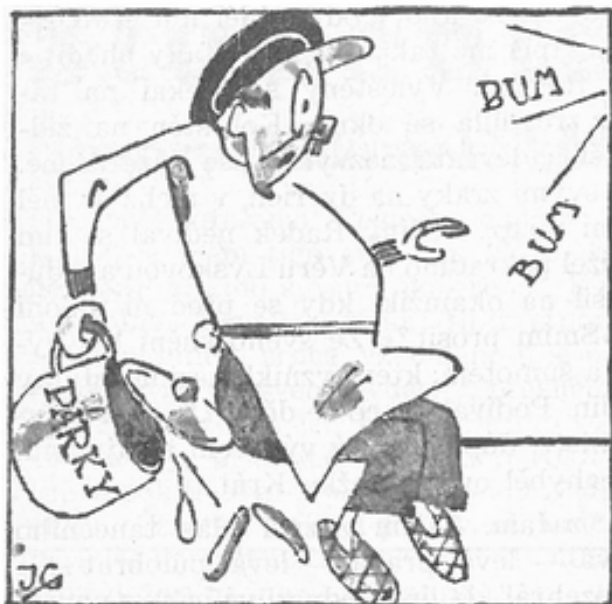
Tajnosti našeho podsvětí

Náš »šulábr« počal zčista jasna chátrati. V tváři zhubl, oči mu nezdravě svítily v zapadlých důlcích, spadl se, šaty na něm visely v mocných záhybech a řídký vlas pod úřední čepicí nadobro zbělel. Ohlížel se při každém sebemenším šramotu a jeho krok se stal plíživým. V noci probouzel se náhle v smrtelných straších ze spánku a zpocen na celém těle, chvěl se cvakaje zuby.

Tento jeho stav měl prazvláštní příčinu. Ve sklepě, kam se vcházelo z chodby, v níž míval svůj stůl s párky, děly se strašidelné věci. Hrušky, které si tam dal »uležet«, zmizely, rozbité lavice, staré bedny, popraskané tabule opředené pavučinami a pokryté prachem měnily záhadným způsobem svá místa, celý sklep byl poset kousky uhlí a dříví, a staré komposiční sešity, rozhlodané od myší, předtím urovnané na pěkné hromadě, válely se porůznu kolem. Mezi tím vším byly ve vysokých vrstvách prachu

četné otisky rukou a mnohotvárné šlépěje. To vše znepokojovalo ctihodného »školního podúředníka«. A tu důstojný ten muž rozhodl se učiniti konec svým útrapám. S nenápadností pravého detektiva střežil vchod do temného podzemí. A přihodilo se, že v přestávce v 10 hodin se ozvaly tlumené rány z hloubi temných chodeb sklepa a myši s poděšeným pískotem vybíhaly z pootevřených dveří. Školník hrdinně vnikl dovnitř a ozbrojen koštětem připlížil se ke skladišti uhlí, odkud ozýval se pekelný hřmot. Nahlédl dovnitř chvěje se strachy a stanul jako přimražen. Za dvěma barikádami z lavic a obrazů císaře Františka Josefa bojovaly proti sobě dvě hordy řvoucích žáků ústavu. Kusy uhlí a obsažná polena poletovaly na všechny strany.

A tu dlouho trpce zkoušený muž vyběhl po schodech ze sklepa a pokud mu chrčivý dech stačil doběhl až ke dveřím, nad nimiž skvěl se nápis »Ředitelna«. Zaklepal a vešel.

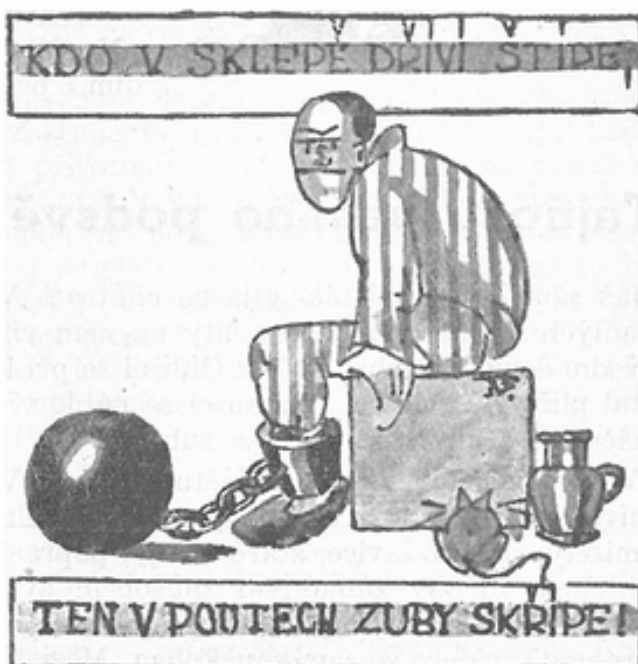
Uvnitř sedícímu muži (jenž v brýlích a s lysou hlavou pozorným okem jej sledoval) svěřil se s hořem svým (»...aspoň ty hrušky kdyby tam byli nechali, pane řediteli!«). A pak ráz na ráz přísný muž s obličejem nakrabadělým spravedlivým hněvem kvapně povstal, až židle, na níž seděl, s hlasitým třeskotem odlétla, zařval a sledoval ztrápenou postavu »školního podúředníka« duše se návaem kleteb, jež stěží potlačoval. Vešli do sklepa. V první místnosti bylo ticho. Již skončil boj, jen sem tam se povalující dřeva, kusy hnědé uhlí a roztráštěné lavice svědčily o jeho úpornosti. Zato z místnosti druhé ozývá se bohopustý ryk. A ředitel nahlédl tam právě včas, aby poleno, jež »Bizík« mocným rozmachem sekery ve dvě rozťal, sneslo se na jeho hlavu. »Mizerové!« jako rána z děla zazněl tento výkřik do nastalého ticha a matné světlo vnikající rozbitým

oknem nejasně osvětlovalo zamlklé tváře čtrnácti kvartánů trnoucích strachem v očekávání věcí příštích. A pak nastal nový řev, to »říďa« střídavě nadávaje, soptě, duše se a ohmatávaje vzrůstající bouli na své hlavě, zjišťoval jména provinilců.

Potom byli žáci jako odsouzenci odvedeni do sborovny a zahájeno rozsáhlé vyšetřování. A bylo vypátráno, že žáci vnikali do sklepa z tělocvičny (jinak »mučírny«), umístěné pod úrovní ulice. Odtamtud se nejdříve dostali do jakéhosi přístěnku, a tam, odsunuvše polici s různým harampátím, vniklo dveřmi za ní ukrytými do lákavého »podsvětí«. Tam potom po celou přestávku řádili.

Památná tato aféra skončila přísným potrestáním provinilých žáků a oběžníkem, jež předčítali páni profesori ve všech třídách žákům a v němž stálo doslovně: »Jísti hrušky a štípati dříví ve školním sklepě, jakož i pobývati v něm vůbec, se zakazuje. Nebude-li tohoto upozornění uposlechnuto, bude sáhnuto k nejostřejším trestům.«

Robert Quimperlé.

Vteřiny v chaosu

Podzim . . .

Ulice ozářená narudle stařeckým úsměvem skloněného slunce spěchá. Aleje plácí listy zrudlými bolestí nikdy nechápanou a duše je ztlačena mučivou touhou rozletět se ven, ven z té šedé hrobky snů a dětinských radostí, daleko, kde dosud kvete chápání života rudými polibky štěstí a lásky. V té duši zaznívá vůní vzpomínky melodie. Melodie, jíž jsem naslouchal ve dnech, hladících kdysi krásou své přítomnosti a dnes teplem vzpomínek. Ach, melodie sladká a utěšující, melodie pění krásou hor a vůní lesy zvlněného kraje, vysmívající se žlutavými reflexy za řevu bouří a vonící z pasek lyrickým smutkem letních večerů. Zazní znovu, ty, jež jsi sametově měkkou náručí dovedla obejmouti srdce, znavené šílenými rythymy, hranými prsty života na nervech v duši napjatých! Tóny, které mě hladívaly . . . Zazníte znovu, a rozžehněte bílé ohně vzpomínek v duši plné černých stínů těžkých chvil, zahřejte duši, zkřehlou děsivou šablonovitostí šedého růžence, deštěm prokvetlých dnů. Zmlkňte chaoty vůní, světél a barev! Zhasněte výkřiky neonových nápisů! Buď ticho, ať slyšíte vy všichni zpěv dalek, píseň nekonečných poznávání, píseň stále novou, rodící se z Času.

Klekněte, lidé, to zpívá Život . . .

Což neslyšíte, šilenci? Stůjte přec, otroci, přikovaní k životu děsivou perioditou týdnů. Otevřte srdce a shod'te s duší prokletý spěch, bubnující ocelovými prsty vteřin po celý váš život! Co máte místo srdcí? Kde jsou vaše duše? . . .

Vaše oči děsí mne studeným nepochopením a nebesa plácí nahořklým deštěm, rozbíjejícím neonová světla v tisíce jisker a házející je do černého smíchu asfaltu. Padající listy kreslí do vzduchu neúprosné ornamenty umírání. Podzim . . .

J. V-an.

UNIONISMUS

Návštěvou u Alji Rachmanové

Už jsou tomu skoro tři týdny, co jsem v Solnohradě navštívil spisovatelku Alji Rachmanovou.

Přečetl jsem dříve již skoro veškerá její díla, obzvláště její velikolepou trilogii: »Studenti, láska, čeka i smrt«, »Manželství v rudé bouři«, »Mlékařka v Otakringu« a kromě toho poslední její román: »Továrna na nového člověka.«

Ve svých spisech počínajíc oním, kde jako čtrnáctiletá gymnasistka svěřila své city a dojmy v ústraní svému deníku — je to sbírka událostí a dobrodružství pod jménem: »Tajemství o Tatařích a bůzcích« — líčí jen osobní, vlastní příběhy. Skoro výhradním pramenem pro všechny její spisy jsou tedy její pečlivě strážené deníky, které psala jen pro sebe.

Alja Rachmanová poznala krutou bídu i s rodinou.

A přece mně řekla, že by se beze všeho mohla zase vpraviti do poměrů, že by mohli všechno ztratiti, jako tenkrát, kdy se všichni tři ubírali z Ruska do vyhnanství s jediným kufrem. Je to opravdu žena nezdolatelná. »Justum ac tenacem propositi virum« zase píše Horác jen o muži; co by asi byl řekl, kdyby byl znal naši Alju? Částečně čerpá vzácnou svoji duševní ustálenost, jak se bájí o Antalovi v jeho zápase s Heraklem,

z rodné země, z otužilosti a zdatnosti ruského národa, a pozorný navštěvovatel nalézá u ní také jednotlivé prvky tatarské, ku př. poctivou a pravdymilovnou povahu — vždyť pochází někde z Podurálska, ale nejvýznačnějším rysem jejím je skalopevná její důvěra v Boha, která v dobách, kdy se jí a její rodině vedlo nejhůře, šla tak daleko, že prostě s nezvratnou jistotou doufala přes všechny námitky se strany muže i v zázrak, který jim pomůže. Od roku 1923 patří k církvi římsko-katolické. Ale již dříve hledala a nalézala ve svých tesknutích a úzkostech útěchu v kostelích katolických, jak o tom sama ve své »Mlékařce v Otakringu« vypravuje. Sdělila mně, že sv. Otec za poslední návštěvy arcibiskupa solnohradského dra Waitze jí poslal svoje zvláštní papežské požehnání. Zároveň prý sv. Otec podotkl panu arcibiskupovi, že sám částečně četl její nejnovější román »Továrna na nového člověka«. Toť jest totéž dílo, které bylo před nějakým časem pařížskou akademií výchovy jako nejlepší novodobý román protibolševický poctěno cenou 50.000 franků.

Alja Rachmanová pracuje denně jen dvě až tři hodiny literárně. Ruský prvopis píše přímo psacím strojem, který však neobsahuje ruskou azbuku. Spisovatelčin muž dr. z Hoyerů, profesor na soukromém ústavě učitelském, řízeném sestrami Voršilkami, který zná dokonale německy, překládá pak díla své choti do němčiny. Velice se divím, že dosud díla její nebyla přeložena do češtiny.

Mezitím, co mně ukazuje spisovatelka své překlady, přichází i její sympatický manžel, profesor dr. z Hoyerů, a brzo nato seznámím se i s jejich synkem, o němž nám vypravuje tolik zajímavého ve své »Mlékařce«. Jest již kvintánem, studuje, jsa velice nadaným, snadno a dobře, jen v tělocviku, jsa tělesně ve vývinu poněkud zaostalým následkem útrap a bídy, kterou, chudák, zažil od nejtělejšího mládí po boku svých rodičů v Rusku, ve Vídni a v Solnohradě na začátku jejího tamějšího pobytu, měl známku dostatečnou. Tak daleko to asi ovšem nepřivede jako jeho proslulá matinka, která v deseti letech již přečetla všechna díla Gogolova, Turgeněva, Čechova, Tolstého, Lermontova, Puškinova a mnoho jiných, mimo evangelium a životopisy svatých.

Pozoruhodná jest Aljina veselá letora, její slunný humor; a přece tvrdí, že nedovede psát o něčem veselém. Rozpor je tu však jen zdánlivý. Kdežto životní poměry v její vlasti, které nám líčí, byly žalostné, někdy až hrozné, je také její veselost výrazem její prohloubené zbožnosti a oddanosti ve vůli Boží. Vždyť život považuje a přijímá vděčně jako nejvzácnější dar z ruky Boží, s jeho radostmi i žalostmi. »Jakkoli by byl (život) trpkým, chci jej snášeti do konce.« A na jiném místě píše: »Nežádám na životě ničeho, vidím v něm jen dar Boží.« Právem tvrdí o ní kritika, že jest neobyčejným zjevem podivuhodné shody mezi osobou a dílem, a není náhodou, že dosud psala jen »deníky« a že v nich nepsala jinak než žila, a že nežije jinak než píše. Dr. Gutmensch.

T E X T Y

Náboženský individualismus

Náboženský individualismus se projevuje nejen jakýmsi egoismem zbožnosti, nýbrž také relativismem nebo subjektivismem vzhledem k autoritě, či, jak Karl Adam praví, svěmocnou autonomií: »takový autonomní křesťan nežije v církvi a s ní jako její úd, jako

tělo z jejího těla, nýbrž vedle ní.« (Christus und der Geist des Abendlandes, S. 49.) Takový individualismus může jít až tak daleko, že se věřící úplně od církve odloučí a domnívá se, že může být »zbožný« svým vlastním, subjektivním způsobem, zcela mimo společenství mystického těla Kristova, mimo církev a její formu zbožnosti, totiž liturgii. Jak velice zachvátil tento směr moderního člověka, netřeba dokazovati v době vystupování z církve. Jest v tom naprostá neznalost největší skutečnosti v díle spásy, totiž mystického těla Kristova. Církev jest modernímu člověku právním zřízením, osobujícím si nároky na člověka, on však se necítí vůbec býti jeho tvořivým údem, mohoucím žítí jen v živém společenství s ostatními údy a ve spojení s jedinou hlavou — Kristem, takže úd odloučivší se od společenství jediného těla Kristova právě tak není schopen života jako úd, který se oddělil od těla lidského. — Nezkoumejme zde, jak mohlo vymizeti vědomí organické jednoty všech údů v mystickém těle Kristově. Ještě dnes se stává, že v mnohém diecézním katechismu není o veliké nauce svatého Pavla, o tajemství mystického těla Kristova ani zmínky, a tudíž že se tam ani nemluví o organickém životě jednotlivého údu v celkovém organismu mystického těla.

Dr. Friedrich Jürgensmeier, *Der mystische Leib Christi*. 6. Aufl., F. Schöningh, Paderborn 1936, S. 153-4.

Duše davu

Kdo badá o duši davu, musí si dáti otázku, je-li člověk v davu týmž člověkem, jakým jest, když je sám, nebo je-li psychologický dav nějakou samostatnou bytostí, jež žije svůj vlastní život a v níž jest jednotlivec jen částí celku. Pojetí, že dav je čímsi samostatným, má svůj výraz v pojmu »davové duše«. Ten pojem značí, že jednotlivec není pánem svých myšlenek, rozhodnutí a činů, nýbrž že duše davu ho ovládá a činí ho svým výkonným orgánem, takže jeho individualita zaniká. Ti, kdo to tvrdí, odvolávají se na skutečnost, že v davu mizí protiklad já a ty a přijímá se podmět »my«. Avšak takové samostatné duše davové není. K této fikci bychom směli sáhnouti teprve tehdy, kdyby se nepodařilo kolektivně-psychologické zjevy odvoditi a vysvětliti z povahy jednotlivců a jejich vzájemných vlivů. Novější badatelé, jako Erismann, Schneersohn, Plaut a Stieler, vycházejí při zkoumání davových zjevů duševních od zážitků jednotlivé osoby a táží se, jaké duševní změny nastávají, ocitne-li se jednotlivec v určité davové situaci.

Theodor Müncker, *Die psychologischen Grundlagen der katholischen Sittenlehre*. L. Schwann, Düsseldorf 1935, S. 266.

Metafysika humoru

Kolem jdoucí theolog: »Rád bych věděl, který to byl Otec nebo Učitel církevní, jenž řekl, že nic nemáme bráti vážně mimo Boha?« Pravda jest, že popřeme-li Boha nebo neznáme-li ho, nic není vážné a člověk už nejméně ze všeho. Člověk už není ani předmětem humoru, poněvadž už v něm není protiv, nýbrž jen pouhá bezútěšná bída, nesmyslná a beznadějná. Co činí člověka směšným a dokonce jediné směšným mezi živými bytostmi, jest protiklad prvku živočišného a božského v něm. Nižší živočich je zajímavý a leckdy i směšný svým nepokojným úsilím přiblížiti se lidství a lidstvím k božské skutečnosti, jež jest smyslem všeho... Avšak pro nevěřícího evolucionistu nic není doopravdy směšné. A co je směšné, jest ustavičná, neviklatelná vážnost určitých nevěřících a dogmatických mudrců.

André Bremond, *La qu'elle des humanités*. Études, 20, Oct. 1936, No. 20, p. 176-7.

K U L T U R A

VAN DYCKŮV*) OBRAZ »ODPOČINEK NA ÚTĚKU DO EGYPTA« zobrazuje v dokonalé harmonii snu a reality scénu nebesky líbeznou a lidsky skutečnou. Panna-Matka, s pohledem smavým a vážným — překrásná — chová na klíně dítě, těšící se ze hry andílků, kteří k němu přilétli s nebe. Dítě oddává se radosti, sv. Josef v pozadí sní — jen Maria má stálý výraz bdění a vznešené vážnosti. Krajina je plna měkkého stínu starých dubů, v němž lazur nebes se odráží nejnádhernejším půvabem. Komposičně pracován je obraz na dvě různoběžky, vycházející z levého horního a levého dolního rohu, které se protnou ve středu ruky Josefovy. Tam probíhá také podélná osa obrazu, která s osou příčnou rozdělí ho ve čtyři vyvážené díly. Prvý harmonuje se

*) VAN DYCK [(čti fan Dajk), malíř, nar. v Antverpách r. 1599, zemřel r. 1641]. Jeden z nejproslulejších malířů, jehož díla, všechna již známá a nalézající se v největších světových galeriích, vyvažována jsou zlatem. Byl žákem P. P. Rubense. Jeho dílo nemá rubensovského rozpětí, zato však předstihuje svého učitele v dokonalosti a projemnělosti formy, v níž nemá sobě rovného. Ani pozdější angličtí mistři, na př. Geiusborough (čti Gejusborou), kteří od něho vyšli, nemají této formální dokonalosti, protože se přiklonili již jen k líbivé sladkosti. U van Dycka je dosud rovnováha mezi obsahem a formou, je tu harmonie dokonalé reality. Hlavní význam jeho díla spočívá v portretu. V tom buduje na starší tradici německé (H. Holbein), holandské, ale hlavně italské, kde ho okouzlil Tizian. — Van Dyck byl sám velmi krásný muž a jeho touha po kráse byla tak velká, že dovedl každou tvář portretovaného učiniti krásnou, aniž byl ji, jako někteří pozdější, zbavil jejích nejvýznačnějších, individuálních rysů. — Zanechal mnohem méně obrazů s motivy náboženskými. Dokonce se však vyhnul v jeho době módním obrazům genrovým a obscenním. Pracuje technikou lehkou, virtuosní. Byl malířem nejvznešenějších kruhů dvorních, které zvětšil s veškerou jejich vysokou a výlučnou kulturou.

čtvrtým (oblaka a draperie), druhý se třetím (figury). Jest nám sladko i bolestno dívati se na tento obraz. Sladko proto, že je důkazem, jak dokonalou písni krásy je člověk schopen chváliti Boha — bolestno proto, že žijeme v době, která podobné harmonie vytvořiti schopna není. Leč vysoký stupeň dosažené krásy je nám zárukou, že lidská duše je ji schopna alespoň sobě žádat — a že tedy opět jednou, až tato žádost nabude plné intensity, opět bude schopna i tuto krásu tvořit. Jedno je jisto: tento obraz při veškeré kráse nás nenabádá ke zbožnosti. Není ani zdaleka tak »svatý« jako primitivní výtvořiny románské a raně gotické. My však toužíme především po o p r a v d o v o s t i v e z b o ž n o s t i. Proto doufejme, že časem dospějeme i ke k r á s e v e z b o ž n o s t i, kdy nám bude formální dokonalost, kterou chápeme nyní jen smyslově — i duchovně bližší.

Dr. A. Birnbaumová.

Vnitřní reforma

Kardinální blud moderního myšlení tkví v tom, že nevidí zdroj zla v nitru člověka, nýbrž v příčinách vnějších. Kristus učí, že hříchem přišlo veškeré zlo a také smrt na lidstvo, že hříchem je člověk tak zatemněn a zeslaben, že těžce dobro poznává a ještě tížeji poznané dobro koná, že jest od přirozenosti nakloněn k zlému, že tudíž boj proti zlým náklonnostem a vášním jest jeho životním údělem. Pravý křesťan ví, že utrpení je trestem za hřích a neviní ani osud, ani Boha z nespravedlnosti, nýbrž připisuje všecku vinu lidským vášním. Moderní, odkřesťaněný svět neuznává hříchu, nezná tudíž ani pravého zdroje zla — a marně volá: »Zaříd'te společnost lidskou tak, aby nebylo bídy a nouze; až se povede každému dobře, nebude zla, nebude zločinu — lidé budou žiti v bratrské lásce, neboť člověk jest od přirozenosti dobrý, šlechetný, jen vnější okolnosti jej kazí.«

Nikdy se nemluvilo tolik o lidskosti, jako nyní; v novinách a knihách, v parlamentech a konferenčních síních, všude se ozývá slovo humanita, lidskost. A také nikdy nebylo tolik různých prostředků pro zvelebení lidského blahobytu, kolik jich skýtá doba moderní: statisíce strojů šetří síl člověka, takže to, co vyžadovalo nesmírné píle a velmi dlouhého času, stroj vyrobí rychle a v ohromném množství. Technické pokroky spojily národy celého světa, moderní věda naznačuje přemnoho cest, jež by měly vésti lidstvo ke štěstí a blahu. A přece nikdy nebylo na světě tolik nespokojenosti, tolik bídy a bolu, jako dnes. Nikdy nebylo tolik vzpour a různých forem zoufalství, tolik zla a sebevražd, jako v době moderní. Proč? Správně napsal Eucken: »Moderní pokrok mluví lidstvu stále o lidskosti a neví, co je člověk.« — Co jsou platny plány, jak zajistiti štěstí a zvýšiti blahobyt lidstva, když se tu vychází z klamných představ o člověku, když se posuzuje člověk jinak, než jakým ve skutečnosti jest. Proto se neosvědčují prostředky

I n m a r g i n e

KULTURA A POLITIKA. »Srovnáme-li vědce s politikem, na př. členem sněmovny, je vskutku ve veřejnosti odstrčen. Je zpravidla méně znám, státem méně vyznamenán, ba i hmotně hůře obdařen. S výjimkou vysokých státních úřadů, je řidčeji povoláván do veřejného života (na př. do parlamentu). Co do popularity vědce předčí operní pěvec, hráč kopané, ba i zápasník, a olympiáda vědců nebyla by jistě světovou událostí. Úděl zůstati skrytý sdílí vědec se všemi ostatními stavy, které dílo své užitečné práce nestaví na odiv. Pokud jde však o začlenění vědců do veřejného života, neděje se tak v četných případech ani podle jejich přání; jen málokdo z nich má sklon a schopnost k politice.« — »Ostatně nabyt jsem v parlamentě zkušenost, že se tam těší zástupci lidu z kruhů vědeckých vysoké účte a nalézají vhodného uplatnění.« (Z odpovědi dra Karla Hilgenreinera, univ. profesora a senátora N. S., v anketě »Vědeckého světa«.)

KONFERENCIER. Zábavní výbor mládeže v Pokrokořezích sešel se v hostinci »U soudku« k důležité poradě, jak »přetrumfnout« úspěch poslední kabaretní zábavy, pořádané samotnými staršími obce »U modré slejšky«. K omráčení celé obce měla být pozvána pražská kabaretní společnost »Janka«. Vyjednávání je v plném proudu, a Věna, nejobávanější rváč po celém okolí a zasloužilý předsesta výboru, dočítá právě dopis, došlý z Prahy: »... a přejete-li si, abychom vzali s sebou konferenciera, zvýší se výlohy na 50 Kč...« — »Tak co tomu říkáte, hoši?« táže se Věna, narovnáva se. — »Padesát korun sem, padesát korun tam, to nás už nezabije,« při-

zvukuje Josef kavalířsky. — »Máš pravdu, Josefe, jen ať Věna napíše, aby ho taky přivezli, ať vidí, že nám na náky dvacítky nezáleží,« připojuje svůj souhlas Tonda. Věna vezme papír, namočí pero a chystá se ku psaní. — »Hrome, Věno, nepiš eště!« vpadne náhle Franta, největší mudrc ze vsi. »Vždyť ani dobře nevíme, co je to ten — ukaž, jak se to jmenuje — ten kon-fe-rencier!« — »Vidíš, Franto, na to bysme byli docela zapomněli,« pochvaluje Věna. »Ty máš přece jen nápady!« — Franta se pýchou nadýmá, druzí badají nad záhadou — konferenciér. — »Bude nejlíp, když Věna napíše do Prahy, aby nám řekli, co to vlastně je, ten konfe-, no, víte, co chci říci,« navrhuje Jarda. — »Chytráku, ty bys tomu dal,« namítá Věna, »a voni se nám vysmějou, že to nevíme!« — »Nemluv tedy moc a napiš, ať to přivezou, ať už je to, co chce,« rozhoduje Josef. — »A co když se nám to sem nevejde? Třebas je to náká mašina?« namítá opět Jarda. — »Tak dám na svoje outraty třebas probourat zeď,« velkodušně usazuje Josef Jardu. — »A Věno, pš už, ať přivezou toho konfe- konfecigea, nebo jak se to jmenuje. Čerti vědí, co je to za zvíře!« — A Věna napsal. — Konečně se přiblížil toužebně očekávaný den. Celý zábavní výbor sešel se na nedalekém nádraží lokálky k uvítání společnosti »Ianka«. Po obvyklém představení přitočil se Franta k jednomu členu kabaretu a otázel se ho: »Tak co, kde máte to zvíře?« — »Jaké zvíře?« — »No, toho psa!« — »Jakého psa?« — »No, přece toho konferenciéra! Já mu přinesl domácí jitrnici!«

JAROSLAV DURYCH
ODPOVÍDÁ STUDENTOVÍ. »1. Nejmladší literární generace se soustřeďuje. Vznikla skupina KOV., která je generační skupinou BLOKU. Nedávno byl uspořádán I. sjezd studentů literárně činných. Co očekáváte od nejmladších autorů? Bylo by neprozřetelné od nejmladších autorů něco očekávat. Buď mezi nimi autoři jsou a něco dají podle toho, jaký je jejich vlastní kořen, nebo nejsou, a pak ovšem nedají. Kdo to může vědět? Nevím tedy, mám-li něco očekávat. A přece bych očekával to, bez čeho autor není pravým autorem. Aby se totiž odnaučili věřit lidem. Mladí lidé si totiž rádi zakládají na tom, že nevěří Bohu, ač v tom přece není žádného hrdinství a dovede to každý nedouk. Hrdinské však je vypovědět víru lidem, otcům, učitelům, vůdcům, vzorům, příkladům

vnější, jež mají přivoditi nebo zvýšiti spokojenost vnitřní, protože ne zlo vnější, nýbrž zkažená vůle lidská jest příčinou nespokojenosti, béd a strážní lidských.

A tu je jediný lék, jenž tvoří divy, lék Kristem nabízený slovy: »Hledejte nejprve království Boží a jeho spravedlnost — všecko ostatní bude vám přidáno.« Jinými slovy: učíte člověka dokonalým a učiníte jej i šťastným — ne od vnějších dober závisí spokojenost člověka, nýbrž od vnitřní reformy.

Msgre prof. Otto Gaube.

Jón Svensson (Nonni)

P. J. Svensson s P. Hrubým v Praze (foto Šeba).

»Pobyt v bohaté, vznešené, čarovné vlasti Českoslováků připadá mi jako okouzlující pohádka,« napsal Jón Svensson v obširném »Zájezdu do Československa.*) Je to

velmi vřele psaná vzpomínka na více než měsíční pobyt u nás v dubnu a květnu t. r., kdy na přednáškové cestě po prvé poznal značnou část Čech a Moravy. Tehdy se také mnozí, kdo ho do té doby neznali, přesvědčili o jeho převelikém vyprávěcím umění.

Svensson je chloubou rodného ostrova Islandu, kde jeho přímí předkové žili nepřetržitě již od konce IX. století, zejména pak chloubou rodného dvorce Mödhruvellir, na němž se narodil 16. listopadu 1857, a blízkého městečka Akureyri, ležícího na jižním konci romanticky ponurého Eyjafjordu, kde ztrávil několik let svého slunného mládí. Nonni — Jeníček — mu tehdy říkali. A tohoto Nonniho zná dnes téměř celý svět; zamilovala si ho upřímně mládež, ba i dospělí se nemálo podivují jeho neobyčejnému umění, s jakým vypravuje o celé řadě většinou velmi napínavých příhod a nejpodivuhodnějších, často nebezpečných dobrodružství, jež

*) Vyšel právě ve svazku »Nonni misionářem«. (Str. 272, brož. 18 Kč, váz. 26 Kč. »Vyšehrad«, Praha.)

už jako »malý divoch« zažil v krásném mládí na souši i na moři, především na rodném Islandě, později pak i v Dánsku a ve sladké Francii, kam se dostal zvláštním řízením Boží Prozřetelnosti. V Dánsku se z protestanta stal katolíkem; tento vnitřní přerod — bylo mu 13 let — vyličil v poutavé knize »Jak Nonni došel štěstí«; ve francouzském Amiensu zase po středoškolských studiích vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova.

Své šťastné, zlaté mládí, prožité se sestrou Boggou a bratrem Mannim, který ho následoval do Francie i do řádu T. J., pod ochrannou péčí znamenité matky, vyličil velmi půvabně i zajímavě v knihách »Za slunných dní«, »Nonni a Manni«, »Vánoce na Skipalónu«, »Z vlasti Nonniho«, kde nám dává nahlédnouti i do slavného islandského dávnověku. V »Nonnim« pak, jenž vedle povídky »Nonni a Manni« znamená vrchol jeho tvorby a jenž založil jeho světovou slávu, zachytil touhu svého mladého srdce po dalekém světě i hrůzně krásnou odysseu, již prožil jako dvanáctiletý hoch za plavby do Kodaně. Touha po dobrodružstvích neopustila ho však ani v Dánsku, kde chlapci, vyrostlému na osamělém ostrově, vzešel docela nový svět, kde se mu s počátku zdálo, jako by byl zaklet do pohádky. O tom výmluvně svědčí kniha »Město na břehu mořském«, jež se důstojně řadí k »Nonnimu«, dále »Člunem přes moře« a »Dobrodružství na ostrovech«, v nichž prožívá opravdu dobrodružství za dobrodružstvím. I v pozdější jeho činnosti profesorské a misionářské se jeví týž rys, jak vidíme z četných črt nejnovější knihy »Nonni misionářem«. Na rodný ostrov zavítal již jen dvakrát, a tyto cesty poutavě vyličil v knihách »Na koni mezi ledy a ohni« a »Ohňový ostrov«.

Duch Svenssonův byl již v nejútlejším mládí odkojen skvostnými severskými, staroislandskými sagami, jež nebyly bez vlivu na jeho jemně vytříbenou formu. Jeho umění je čisté, svěží, prosté sice, ale velmi barvité, často básnický vzletné; má smysl pro působivou drobnomalbu. Děj svých povídek, v nichž neřeší záhady a problémy a do nichž je beze vší tendence jako do zlata zasazeno hluboké mravní jádro, si nevymýšlí. Má jen nevyčerpatelnou zásobu příběhů a příhod, více méně nebezpečných a tragických dobrodružství, jež před čtenářem rozvíjí zpravidla velmi dramaticky a z nichž dovede nejprostšími prostředky vykouzlit pravé perly. Hlavní hrdina jejich je Nonni — autor sám — čilý a veselý, odvážný a podnikavý hoch zlatého srdce a rytířského ducha, v jehož bystré hlavičce se rodí a pojí tolik smělých nápadů, při jejichž provádění se nejednou i se svými druhy ocítá v nebezpečných situacích, takže se čtenář často chvěje obavou o život jeho i jeho malých přátel; způ-

a hledati víru ve skutečnost nefalšovanou a věčnou. Hnusné jsou směry, hnusná jsou hesla, hnusné jsou třídy a jejich hlasatelé a praporečníci a falešní proroci, nepraví mudrci, chytří pokrytci, nošiči vleček, zbabělí revolucionáři, blahobytní hlasatelé komunismu, vypočítaví integralisté a tluchubové všech vrstev a stran. Trochu méně už těch lidí z toho komediantství. Ve škole se musilo odříkávati: Vždy, zvoláš-li Čech, nechť se ti ozve člověk! A zatím přemnoho věcí vedlo k tomu, aby se místo člověka ozývalo prase. Očekávám tedy trochu více čistoty než kolik jí měla ta generace, která nyní už tloustne a začíná šedivěti. — 2. Co soudíte o studentském románu? Bylo by dobré v celé šíři vyjádřit život dnešních studentů. Jistě by v takovém díle nesměla chybět sociální problematika. O studentském románu? Nesoudím nic. Takový román by musil psát člověk, který by byl chytrý jako ďábel. Mně aspoň je studentů velice líto, nade vše líto. Ti na válku doplácí nejhůře. Ti poznali krizi, ale nemohou dosud těm věcem dosti dobře rozumět, nemají ještě dosti odvahy a síly, aby zlořečili, a ti, kteří sílu mají, musí se připravit ještě na mnohé překážky nejen vnější, nýbrž i vnitřní. Zato ti, kteří vítězí vlastní silou, budou moci tvořit věci, o jakých se nám doposud ani nezdá. — 3. Co připravujete? Co připravují? Není to tajemství, přece však nerad o tom mluvím. Za rok, budete-li ještě zvědaví, to uvidíte. A co bude pak, to nevíme.«

»Volnost.«

SVOJE Ť. Tisk slovanské mládeže, který chce informovat čsl. veřejnost o činnosti slovanské mládeže, přináší zprávu, že »Svojeť«, časopis slovanských středoškoláků, vydávaný Svazem slovanského študentstva, zanikne. TSM »informuje«, že »Svojeť« je jediný studentský časopis slovanských středoškoláků. Patrně se »zapomnělo« na »Rozvoj«, jenž svou úrovní »Svojeť« daleko předčí a vychází již 15 roků. Dejte odběratelům a čtenářům »Svojetí« za náhradu »Rozvoj«! Pro informaci našich studentů přinášíme v tomto čísle ukázkou ilustrace »Rozvoje«, který představuje život a tvorbu základnu tvorby katol. středoškoláků na Slovensku.

—š—

NOMEN — OMEN. Kdo nás zplnomocňuje k našemu »bouření«? Poslání řádu, jehož jsme členy, kněžství naše, jehož úkolem je učit a vychovávat a cíl naší revue, který byl církevními úřady přijat a schválen. A potom okolnost, že

když se blíží v noci zloděj, je úkolem hlídačů psa: štěkati. Co jiného chcete od domini-canis-e?

»Na hlubinu.«

O KOMUNISMU. Podstatný a nejvýznačnější znak komunismu a komunistického společenského řádu je především to, že se v něm všechna práce dělá z příkazu a pod dozorem vedoucích orgánů společnosti nebo státu. Na místo svobodné, nebo alespoň v zásadě svobodné práce a svobodného díla nastupuje v komunistickém systému práce předepsaná, nařízená a tudíž nucená. Právě tak vyřizuje a přiděluje komunismus také stravu, oděv, a vůbec všechny lidské potřeby. Na místo svobodného, individuálního potřebám, přáním a okolnostem přiměřeného opatrování všeho potřebného, nastupuje opatrování veřejné, společné, nebo spíše státní, zřízené podle obecných zřetelů. — (Z překladu dra A. Gosara, pořízeného a vydaného Stanislavem Vychytilým v Kunčicích u Kyšperka.)

sob, jakým je podává, uchvátí kdekoho, kdo si zachoval smysl pro pravé umění. Z jeho díla vyzařuje zvláštní »islandské kouzlo« a čistá radost ze života. V životě poznal — ale i sám zažil — mnoho bolesti — a proti té chtěl bojovat svými knihami o Nonnim, z nichž vane radostné ovzduší. Rozlétly se již ve více než v milionu výtisků po celém světě a jsou překládány téměř do třiceti jazyků, i do čínštiny a japonštiny.

Křišťálově čisté povídky o Nonnim a jeho malých družích pro svou literární a uměleckou hodnotu, kterou jinde i u nás uznává kritika nejrozumnějších směrů, znamenají skutečné obohacení krásné literatury vůbec a ušlechtilé, hodnotné literatury pro mládež zvláště. Pro své velké vypravovatelské umění, vysoce ceněné na př. samým Paulem Bourgetem, bývá nazýván — a jistě ne neprávem — severským klasikem. Český soubor jeho děl, vydávaný pražským nakladatelstvím »Vyšehrad«, náleží, jak píše ve zmíněném »Zájezdu do Československa«, k nejkrásnějším vydáním jeho spisů.

Jan Hrubý T. J.

NOVÉ KNIHY

BL. LUDVÍK GRIGNION: TAJEMSTVÍ MARIINO. II. vydání. Přeložil R. M. Dacík. Vyšlo v Olomouci v edici Krystal, cena 3 Kč. — Nikdo nedovedl tak krásně psát o Matce Boží a o našem poměru k ní, jako bl. Grignon. Tajemství Mariino obsahuje krátce a jadrně celou jeho hlubokou nauku o tom, jak se máme obětovat Marii, abychom náleželi dokonaleji Kristu. Je to opravdový klenot mariánské literatury. Tu se naučí každý ctitel mariánský svou lásku k Marii pořádat tak, aby vedla k poslednímu cíli, ke slávě Boží v Marii.

RUDOLF BRUNGRABER: RADIUM. (A. Neubert v Praze, 1936, Kč 33.) Kniha Brunngraberova je z rodu úspěšných knih; nasvědčuje tomu okolnost, že v šesti nedělích vychází německé vydání v nákladu 19.000 výtisků. Vychází současně též v překladech anglickém (v Anglii a v Americe), italském, polském, holandském, dánském a maďarském. Všude je velmi napjatě očekávána; není také divu, neboť tato kniha uchvacuje strhujícím tempem svého básnický skvěle zvládnutého děje a při tom je možno říci, že snad není knihy, kde bychom se byli, ani toho nepozorující, obohatili o tolik nových vědomostí. Vyšla jako úvodní svazek nové edice Neubertova pásma dobrých knih. Je to jedna z nejzajímavějších knih, jež v poslední době byly vydány.

—š—

JAN VRBA: VZPOURA NA VSI. (Naklad. Lad. Mazáč, brož. 30 Kč.) Nový rozlehlý román Vrbův je lícem jeho díla Zrezivělý pluh. Je to lepší, jasnější tvář venkova, přes nějž se přehnaly ničivé vlny poválečného rozkladu. Vesnice byla rozleptaná až do dřene své podstaty, ale nová míza z oživlých kořenů žene již do větví a pomalu zaceluje rány, ba dokonce se chystá do květu. Zde však překvapí černým, drsným květem vzpoury mladých proti starým. Ač mladá generace chce pracovat, zdráhá se převzít zadlužené grundy

svých otců, kteří v poválečném víru ztratili hlavu a málem se odrodili selství a venkovu. Bohatá spleť postav a postavíček řeší různé problémy, vytváří si nový svět. Světla a tvary tohoto světa však nejsou dokresleny, zaměření je ploché a nedostačující. Sestupná linie Vrbovy tvorby doznala nového potvrzení.

—k.

JAN FR. HRUŠKA: NA HYJTĚ. (V. závěrečný svazek cyklu chodských pohádek, bajek a legend. Obrázky nakreslila Jana Brožová. 104 strany, pouze váz. 25 Kč. Vydal »Vyšehrad«, s. s. r. o. v Praze.) Ještě do nedávna na Chodsku při hyjtách (besedách), při přádle, draní perí, přebírání obilí malí i velcí lidé rádi poslouchali pěknou pohádku a kdo opravdu »humíl povídat«, byl za dlouhých večerů rád vidán. Chodská povaha, převahou vážná, ale nikoli zasmušilá, spíše občas z míry veselá, žádala si v pohádkách sama především dvojího: silných mravních zásad nebo zdravého humoru. Je velkou zásluhou věrného syna Chodska, Jana Fr. Hrušky, že zapsal a tak zachránil před zapomenutím tyto jadrné ukázky lidového podání ve chvíli, kdy i na Chodsku, dosud nejzachovalejším a nejsvěřálnějším koutku Čech, poetická tvorivost lidu s vpádem městské kultury nenávratně zaniká. — Celý soubor, právě dokončený V. svazkem, má cenu nejen dokumentární, nýbrž též uměleckou a jako pohádky B. Němcové, K. J. Erbeny, B. M. Kuldy patří především do rukou mládeže. Cena všech pěti vázaných, bohatě ilustrovaných svazků Kč 134.

ERNEST CLAES: SYN PO TÁTOVI. V překladu Jana Čepa vydal Melantrich, cena 20 Kč. — Je to prostá a milá knížka, tento příběh venkovského Kubíka, jenž poslušen tajemného vnitřního hlasu, uchyluje se do klášterních zdí z touhy po dokonalosti života a službě Bohu — provázen posměchem svého — leckdy přespříliš — rozpustilého otce. Mezi bratry nalézá pak přátelské a soucitné přijetí — jeho touha zůstává však nesplněna, i vydává se do světa konat spravedlnost a lásku — a po mnohých nesnázích vrací se do rodné chalupy k věrné Nelince, prožít své dny

tam, kam jej Bůh postavil. Vlamský autor vypověděl tuto prostou historii s opravdovým půvabem, svěžestí a nevycerpateľnou zásobou nevťiravého humoru, ať již jde o žertovného otce Broose, či milé a prosté bratry Kubíkova nedlouhého klášterního života, ale i s účastným pochopením pro onen živý hlas Boží, ono stále volání lásky Boží i v duši člověka nejprostšího. A jsou tam — při vši rozpustilosti a žertovnosti dílka — místa, která působí opravdu hlubokým dojmem svou žízni po životě p o s v ě c e n ě m, po spravedlnosti a lásce v Bohu, jenž se otvírá právě srdcím nejprostším a tím i nejčistším. j—

ARNE NOVÁK: DUCH A NÁROD. Vydal Fr. Borový v Praze, cena 35 Kč. Kdybychom chtěli souditi o Arne Novákovi jen z této jeho knihy, mohli bychom tak učiniti nejlépe těmito slovy, jichž užívá v knize sám o Jaroslavu Kampromi: Jevíl by se nám tu ne jako kritik a soudce, ale spíše jako bystrý interpret a laskavý vykladač děl a autorů, často ostatně nejen názorově, ale i osobně mu blízkých. A můžeme říci hned, že nám vždy není po chuti tato metoda autorova: často spíše místo výkladu názorů toho kterého autora, anebo ještě raději vedle tohoto výkladu bychom rádi uslyšeli i k r i t i c k ý s o u d, ježž význačný brněnský kritik v této knize dost skoupě odměřuje. Jinak je to však kniha, svědčící znovu o pozorovatelských schopnostech Novákových, i když toto pozorování leckde, jak jsme již řekli, se spokojuje jen výkladem. Novák říká sám, že v této knize je vedle stavitelů chrámu věnován zájem především prostým dělníkům myšlenky a slova: Kamarýtovi a Jablonskému, Šmilovskému a Hruškovi, Táborskému a Kárníkovi. A nutno říci, že jeho statě již v zájmu spravedlnosti jsou činem záslužným. Nalézám tak ve studii o chodském bajkari J. Fr. Hruškovi opravdu pěknou práci literární historie a kritiky, právě tak jako ve významnějších statích v Nerudovi, Vrchlickém a Teerovi. Méně šťastně byl již posouzen Winter a pochybné jsou statě o Weignerově sborníku o Rovnocennosti evropských plemen, nebo o Tomáši Baťovi, kde v jednom případě odpor, v druhém obdiv zacházejí příliš daleko. V celku jde však o knihu s p r a v e d l i v o u, jež právem upozorní na leccos, co by jistě jen ke škodě mohlo zůstat zapomenuto. j—

JUNÁK MARCO KRALEVIC. (Toužimský a Moravec; za 45 Kč.) Snad žádná z bájí, co jich který národ měl, se nepojí s dějinnou skutečností tak vroucně, jako junácké písně jihoslovanské, písně hrdinů, kteří v černých horách Balkánu po staletí zápasili o svobodu svou a svého potomstva. Za těch dob chodívali guslaři tím horským světem, plným stínů a zpívali zkazky a vzkazy minulosti. Učili národ nezapomínat. Tak se tyto junácké starodávné písně zachovaly v mysli a srdci národa jihoslovanského a nyní, kdy byly přeloženy do češtiny, bylo by škoda, kdyby naše mládež je přešla. Jsou stejně krásné jako ruské byliny. —š—

LADISLAV BROM: MLADÁ STRÁŽ. S předmluvou generála V. Klecandy. VI. sv. knihovny »Radostné mládí«. Ilustroval dr. J. Fischer. Stran 96. Cena 28 Kč kart. — Knížka poutavým a svěžím způsobem seznamuje chlapce s naším vojenským životem. První kapitoly líčí příběh tří kamarádů. Dva jsou odvažlivci, kteří by se nejraději zúčastnili vojenských manévřů, třetí je rozmazlený klouček, který se bojí vojny. Po letech se všichni dostanou do kasáren, každý k jinému pluku, k jiné zbraní. Zažijí tu příběhy veselé i teskné, ale stanou se z nich praví muži. Jak milé jsou zábavné večírky, kdy zaznívá recitace, hudba a zpěv, jak mohutné jsou dojmy vojáka, když pozdravuje při přehlídce na Václavském náměstí staříčkého presidenta, jaká radost z povýšení a srdečného setkání s rodiči

doma na vánoční dovolené! Je tu zachycen celý ruch veselé vojny. Řada obrázků vtipně doplňuje toto líčení, které jistě plně upoutá naše statečné chlapce. L. K. **PAUL CLAUDEL: POZNÁNÍ VÝCHO- DU.** Přeložil Josef Heyduk. Vydal V. Pojer (edice Atlantis), Brno. — Přeložené prósy vznikly v letech 1895—1905 a vnější popud k nim dal básníkům pobyt v Číně a Japonsku. Ale nejedná se o cestopisné dojmy, ani o Orient a cestu tam, ale jedná se jen o nové krásy, které prožila duše velmi jemná a citlivá. A z každé řádky zavane k vám zvláštní klid a vyrovnaní básníkovo, které osvobozuje jeho básně v próse od hluchých míst. Není tam vnějškovosti, a tím všechny působí velmi silným dojmem. Překrásný »Sestup« nebo »Zvon« a jiné patří k vrcholům francouzské prósy a jsou z nejlepších, co Claudel napsal a stále se k nim budete vracet. Přehled je velmi pečlivý a vydání dokonale. Bá.

JAROSLAV KRATOCHVÍL: VESNICE. (S obrázky Václava Špály vydal Čin za 24 Kč.) Kratochvílova Vesnice jest kniha pěti výrazných, plastických obrazů našeho venkovského života. Plasticity proto, že autor v nich nehledí jen na povrch, nepodává jakýsi líbivý akvarel několika plochých scén. Je tu naopak hloubka, světlo i stín. V několika zkratkových mistrných rysech mluví k vám zjevné i skryté, mluví k vám sama duše vsi. nk.

ANDREJ DOBROTA: LUDIA NA ZE-MI. (Slovenská Liga v Bratislavě; za 18 Kč.) Čtrnáct povídek, v nichž se obráží život různých typů slovenského lidu. Všechny povídky jsou plny životného pohybu a dramatickosti živé mluvené řeči.

HARRIS FRANCK: BEZ HALIERA OKOLO SVETA. (Vyšlo nakladom Československej Grafickej Unie, úč. spol., Praha—Prešov.) — Cestopis H. Francka je vel'mi vyhledávaný pre svoju originalitu. Autor opisuje svoju cestu z Ameriky cez Europu, Sýriu, Egypt, Ceylon, Prední Indiu, Malajskú džunglu, Siam, cestu po mori do Japonska a odtiaľ domov. Svoju cestu opisuje vel'mi živo. Najdeš tu všetko, čo požaduješ od dobrého cestopisu. Obohatíš svoj horizont vedomostí po všetkých stránkach, lebo Harris Franck opisuje nielen krásu krajín, ktorými prechádza, ale dáva ti vniknúť do mentality národov a oboznamuje ťa s ich zvykmi a obyčajmi. Kniha je pestrá, prepletená nesmiernym počtom dobrodružstiev, obsiahla, ale pritom nie rozvláčna. Je po stránke ideovej, estetickej i formálnej bezvadná. —ab.

UTRPENÍ A RADOSTI OČISTCE. (Vydaly Školské sestry OSF., Praha XII., Korunní tř. 4, za 5 Kč.) — Tato kniha potěší každou věřící duši, sblíží ji s jejími drahými, jež Pán k sobě povolal, a zároveň povzbudí, abychom pomáhali svými modlitbami a dobrými skutky duším v očistci.

ZÁHADA KOLEM PLUKOVNÍKA LAWRENCE. Vyd. Naklad. družstvo Máje, Praha I., Malé nám. 11. — Plukovník Lawrence, poeta, vyzvědač a vojenský genius, odmítnutý britskou vládou pro fyzickou neschopnost, odešel do Arabie a sám svojí diplomacií a vrozeným nadáním rozbil turecké císařství. Byl nezdolný a neznal odpočinku, šlo-li o úspěch. Dokázal větší kus práce, než se mu přisuzuje. Nic nemělo pro Lawrence přitažlivost — ani tituly, ani peníze. Zmizel, aby se opět objevil jako prostý mechanik v britském letectvu. Jeho myšlenky, činy i jeho vlastní život patřily Velké Británii. Byl zraněn při motocyklovém neštěstí a zmizel... Zmizel, aby se opět objevil, nebo zmizel již opravdu navždy? To je otázka, kterou nelze odpovědět. Kolem plukovníka Lawrence je velké tajemství. Nakladatelské družstvo Máje vydalo právě knihu jeho přítele Kiernana: Plukovník Lawrence, líčící jeho boj a význam v arabském povstání. Je to dílo,

sledující Lawrence krok za krokem a odhalující i některé choulostivé otázky z pozadí britské Intelligence Service.

A. GALOPIN: SKAUTOVA DOBRODRUŽSTVÍ NA CESTĚ KOLEM SVĚTA. (Jos. R. Vilímek v Praze; za 30 Kč.) Který mladý hoch nesnil o životě námořníků mezi rahnovím na parnicích, zmítaných bouřemi na jižních mořích? Často žil v představě, co by dělal, kdyby byl na pustém ostrově, na který se dostal, jakoby zázrakem zachráněn, na vraku potopené lodi. Při čtení dobrodružství malého Francouze Jacquese lze s ním prožívat všechna ta nebezpečí, která na něho, někdy tak záluďně, číhala při cestování kolem světa. Pěkná kniha pro ony studenty, kteří si oblíbili tento druh knih. —š—

FRANÇOIS MAURIAC: KLUBKO ZMĚJÍ. Vydán Jan Laichter v Praze, cena 29 Kč. — Francouzský psychologický román má již vůbec svoji dobrou tradici, ale můžeme říci plným právem, že v této knize význačného katolického autora dostupuje jednoho ze svých vrcholů: je to úděsný příběh tragického životního nedorozumění, tento román mužského a mužného srdce, které celou svou podstatou tíhne k lásce a dobrotě, zvracející je však, zasaženo strašlivou ranou zklamání na místě nejcitlivějším, v štitivý odpor k svému okolí, v nenávist a tyranii. Celý život cítí zcela blízko na dosah ruky, a přece zároveň v nesmírné dálce neznámý svět, plný dobroty, ale tento svět je mu zároveň zastřen temnou rouškou vlastních vášní, ale především ubíjejícím příkladem nevalných křesťanů, kteří odmršťují hříšníka, kteří ho odvracejí od pravdy, jež z nich nezáří. Nelze neříci, že tuto duševní tragedii, tento mučivý zápas mezi konvenčními, prostředními a průměrnými křesťany, jejichž vlažné a odměřované křesťanství odpuzuje, a mezi velikým srdcem člověka, jenž se rouhá Bohu jen proto, že jej neskonale touží milovat, zachytil Mauriac perem opravdu mistrovským. —j—

KAREL POLÁČEK: OKRESNÍ MĚSTO. (Fr. Borový v Praze; za 30 Kč.) Poláček pojál plán kronikářského zachycení typického českého světa z let těsně předválečných. Všechny vrstvy malého okresního města defilují před našima očima v pestrém rejci drobných příhod a událostí. Autor ironisujícím tónem proniká samu podstatu tohoto života. Kniha končí vypovením světové války a naváže na ni další svazek Hrdinové táhnou do boje.

ČESKO-NĚMECKÝ ČTENÁŘ A PŘEKLADATEL je časopis, vycházející v nakladatelství G. Förstra v Jablonci nad Nisou a který chce zábavným a při tom účinným způsobem naučiti Čechy němčině. Stránky jsou rozděleny na dva sloupce, z nichž jeden obsahuje text český a hned vedle druhý pokud možno ve stejné výši přináší německý překlad. Obsah je dobře sestaven, neboť kromě obrázků reportážních, časových a novinových zpráv přináší také příspěvky beletristické a veselé. —š—

Dr. TIHAMÉR TÓTH: VĚŘÍM. (V překladu Dezidéra Pavloviče, přehlédnutém P. Ant. Střížem. 184 str. Cena váz. výtisku 25 Kč.) Druhý svazek souboru Tóthových homiletických spisů, vydávaných nakladatelstvím »Vyšehrad« v Praze, obsahuje patnáct kázání, v nichž se slavný budapešťský kazatel vyrovnává s pochybovači a nevěřícími. Část první pojednává všeobecně o víře v těchto kapitolách: Víra našich otců, Šťasten, kdo má víru, Nešťastný, kdo víry nemá, Co přivádí k nevěře. V části druhé probírají se všechny známé důkazy Boží jousčnosti způsobem zcela moderním. Bylo by zbytečno zvláště vyzdvihovati přednosti Tóthova podání. Všichni kněží vědí, že je Tóth neoklame a rádi sáhnou i po jeho novém díle »Věřím«. — Ale také každý vzdělaný laik přečte si s užítkem

kázání Tóthova, v nichž se vzácným způsobem snoubí víra s vybroušenou formou.

F. KÖRMENDI: BLAŽENÝ VĚK. (Vydal V. Petr v Praze za 120 Kč.) Pavel Hegedüs, okolo něhož se točí děj románu, je studentem gymnasia v Budapešti, kde prožívá těžká léta války. A hrůzy a strasti vnějšího světa zanechávají v jeho duši hluboké stopy. Poznává po krátkém, rychle, moderně žitém životě, že musí žít jinak — v samotě, aby byl konečně šťasten. Jak život postupuje. »Blažený« věk začíná doma u rodičů, kde se mu zdá svět IDYLOU, přichází do života, ale VE STÍNU VELKÝCH DOB dolehne těžké zoufalství, jež končí ÚTĚKEM DO SAMOTY. Körmendi je znamenitý psycholog, který se dovede podívat až na dno lidské duše. —š—

M. MIRANOVÁ: VČELKA V JANTARU. (I. R. Vilímek za 22 Kč.) Nové pokolení má zobrazit tento román. Pokolení vychované k odpovědné a cílevědomé práci, k činnosti, jež by byla všem prospěšná. Autorka, znajíc poválečné pražské prostředí, staví do něho dívku nového obzoru, nové vůle a síly. Je to kniha v kontrastu starého a nového světa.

HENRYK SIENKIEWICZ: QUO VADIS. (V sešitech po 2.40 Kč vydává Kvasnička a Hampl v Praze.) Dílo začalo vycházet v příručním velkém formátu s hlubotiskovými přílohami slavného polského malíře Jana Styky v týdenních sešitech. Úplný svazek vyjde začátkem prosince za velmi nízkou cenu 54 Kč, váz. 69 Kč. Je to skvělý a reprezentační dar vhodný pro každého a ke každé příležitosti. Sienkiewiczovi se dostalo uznání tím, že byl vyznamenán Nobelovou cenou za literaturu. Jeho dílo se stává dnes aktuální i po té stránce, že ukazuje, jak nadvlády a krutovlády nic nezmohou ani zabíjením a moři krve. Degenerovaný pohanský Řím nepotlačil hnutí prvokřesťanského, této první mocné evropské a světové vlny reforem náboženských a sociálních. Nepotlačil Řím a nezničil ho nikdo. —š—

ANNA MAGDALENA BACH: MALÁ KRONIKA. (F. Topič v Bílých knihách; za 26 Kč.) Tyto paměti, psané druhou manželkou Johanna Sebastiana Bacha, jsou více než román, jsou život sám. Vyrůstá v nich celá dynastie hudebnické rodiny Bachů, kterou autorka sleduje od prvních předchůdců, tvořících stupnici, jež vyvrcholuje Johannem Sebastianem, zakladatelem slávy kantorálu u sv. Tomáše v Lipsku, jakožto synthesou dosavadního hudebního vývoje. Je to kouzelná kniha pro čtenáře, unavené časností a toužící po absolutních hodnotách, neměnných náladami a vířící čas. —š—

C. DELISLE BURNS: DEMOKRACIE. (L. Mazáč, Praha, 1936, 16 Kč, str. 170.) — Po MacDonaldově »Socialismu«, který byl prvním svazkem Mazáčovy politické knihovny, řízené prof. dr. Kaprasem, vychází v této edici kniha profesora glasgovské university C. Delisle Burnse »Demokracie«. Pro československého čtenáře je největší cena této knihy v tom, že podává obsah demokratického ideálu tak, jak je chápán valnou většinou anglické veřejnosti. Vítáme tuto knihu, poněvadž nás učí posuzovati svobodně i ty instituty naší demokracie, které třeba jen z neužitečné setrvačnosti a bezmyšlenkovitosti jsou uměle udržovány při životě. Tam, kde Burns kárá zkostnatělost některých zařízení anglické demokracie, myslíme si sebe a naučíme se chápat, že jediné správnou formou demokracie je, jak to bylo u nás vyjádřeno R. I. Malým, demokracie kvalitativní. — Jinak kniha obsahuje mnoho bystrých postřehů, hlavně kdž mluví o soudobé protivě demokracie — diktatuře nacionalistické a komunistické. — Burns je z těch lidí, kteří věří v budoucnost demokracie. Za nejnesnadnější a nejdůležitější krok směrem k demokratickým ideálům nepokládá vyřešení otá-

zek politických a hospodářských, nýbrž výchovu. Až sem nemáme proti řešení námitek, ale jde-li o výchovu, nestačí vychovávat jen kulturně a mravně k chápání umělé vykonstruovaného blaha »lidstva« — které pro svou abstraktnost se nemůže stát základem všeho lidského usilování — nýbrž musí tu přijít výchova, která zasahuje samé kořeny lidského bytí, člověka i všechny lidi, a učí řešit všechny problémy pod věčnými zornými úhly — výchova náboženská. — Těšíme se na další svazky této zajímavé knihovny a doufáme, že v řadě knih, řešících návrhy na sociální uspořádání světa, bude přihlédnuto i ke katolické literatuře toho druhu. Nejnovější sociální díla francouzská, italská, holandská, založená na sociálních encyklikách, jsou jistě nejceněnějšími přínosy k řešení sociálního chaosu dneška.

—cm—

DR. ANDREJ GOSAR: KAM OD KAPITALISMU? V těchto dnech vyšel překlad »Kolektivismu« vynikajícího lublaňského sociologa, někdejšího ministra sociální péče v Jugoslavii, univ. prof. dra Andreje Gosara, pořízený dvěma pro sociální obnovu nadšenými katol. akademiky pod názvem »Kam od kapitalismu?«. Povoláný ideolog nového křesťanského sociálního a hospodářského řádu, jakým Gosar beze sporu je, přináší v tomto dílku bystrá, hluboká, pádně zdůvodněná přesná hlediska v duchu sociálních encyklik na věci, v nichž je dnes v širších vrstvách ještě stále tolik desorientace, zmatku a nejasnosti — pronikavě se dívá na všechny hlavní stávající sociologické problémy. Řeže do toho nejožehavějšího a podává vše velmi duchaplně a plasticky. Největším přínosem je ovšem náběh na praktické aplikace ozdravujících myšlenek a činů na dnešní sociální vředy, nástin cesty, po níž jedině možno bezpečně vyjít z dnešní chaotické doby. Překlad je celkem dobrý a je míněn překladateli jako příprava k vydání životního díla Gosarova: »Za nový řád společnosti«, jenž má být katol. sociálnímu úsilí tím, čím je komunismu Marxův »Kapitál« a jenž má vyjít ve zkráceném a našim poměrům přizpůsobeném vydání příštího roku. — Není možno dost důrazně a vřele nové toto sociální dílko doporučit. Obdržíte je u JUC. Stan. Vychytila, Kunčice u Kyšperka, velmi levně, za Kč 3.50. J. Kouřil.

MAXENCE VAN DER MEERSCH: HŘÍCH SVĚTA. (Román. Překlad R. Thonová. Za 28 Kč.) Vilímkova knihovna přináší další hodnotný sociální román spisovatele, poctěného Goncourtovou cenou. Van der Meersch drastickým způsobem odkrývá bídu té části Paříže, která žije ze dne na den, zaslápnuta snad navždy do hmotného i morálního bahna. Vzplane světová válka a udeří i do srdce periferie. V rámci této katastrofy, která mění v hrůznou grimasu tvář celého světa a která hazarduje bezcennými lidskými životy, bojuje úporný zápas malé děvčátko o právo na svůj nepatrný život, kterému je upíráno dokonce i vlastní matkou. Život malé Divišky je krvácející ranou stále rozjitrňovanou zhoubnými výpary pařížské spodiny, mezi níž žije se svými rodiči a sourozenci. Nenávidená a týraná přece si zachovává své čisté a dobré srdce. Necítí nenávist k těm, kdož jí ubližují, neodplácí zlé zlým, uvědomuje si, že její zrození je velkým omylem. Má soucit s druhými, ještě ubožejšími tvory a je oporou i své matce v dobách největší deprese. Když odchází v 15 letech z Paříže, má udřené ruce a hlavu dospělého člověka, v srdci však zůstává dítětem a pláče při odchodu z té mizerie. jab.

BENEŠ VE FOTOGRAFII. (Sestavil E. Purghart. Vydal Orbis v Praze za 75 Kč.) Jako K. Čapek uvedl presidenta-Osvoboditele, tak F. X. Šalda doprovodil slovním výkladem tuto knihu, která jako dokument a vzpomínka na život presidenta Beneše má cenu historickou. Kožlany, presidentovo rodiště, zahajují

sbíрку fotografií, jež představují jednotlivé fáze a práci dra Beneše, počínaje studiem v Praze a Paříži, přes činnost v Československé národní radě v Paříži, dobu, kdy zastával úřad ministra zahraničí (1918—1935), až k zvolení prezidentem republiky. Velmi pěkně působí obrázky, které zachycují život v rodině a několik chvil oddechu po vysilující práci. F. X. Šalda končí svůj úvod tvrzením, že značka EB se stane brzy stejně proslulou a rozšířenou jako značka TGM. —š—

KUNCÍŘOVY NOVÉ KNIHY. Nakladatel Ladislav Kuncíř připravil k vánocům 1936 přátelům svého nakladatelství příjemné překvapení vybraným edičním programem. Uskutečňuje tak slib, ohlášený Kruhem přátel Kuncířova nakladatelství a jest si jen přát, aby naše veřejnost věnovala těmto novinkám pozornost, zvláště při nákupu k letošním vánocům. — Z oznámených novinek vyjdou do 15. prosince: **ŽIVOT MARIE, MATKY JEŽÍŠOVY.** Napsal F. M. Willam. Kniha podává nový a pravdivý obraz života matky Vykupitelovy. S 32 obraz. přílohami. Cena bude asi 60 Kč. — **VALDŠTEJNŮV KRAJ.** Jaroslav Durych dokresluje v této knížce svoje velké valdštejské obrazy. Vyjde k padesátinám autorovým. Cena asi 10 Kč. — **PLUKOVNÍK LAWRENCE.** Ed. Robinson, druh Lawrencův, podává v knize prostý a upřímný obraz hrdinských činů skvělého Angličana, který byl naplněn duchem mládí a dobrodružství. Cena bude asi 35 Kč. — V edici »Ráj srdce« vyjde nová modlitební knížka P. dra K. Miklíka CsSR, středověká modlitba k Panně Marii s reprodukcí vzácného mariánského obrazu a slavná modlitba ke Kristu od G. Papiniho, jehož Život Kristův bude v nejbližší době vydán v novém vydání. Zároveň upozorňujeme na nový věstník Kuncířova nakladatelství, jehož první číslo vyjde k 15. prosinci 1936. Ukázkové číslo se zasílá zdarma.

D O P I S Y

Milí přátelé!

Blahopřeji »Jitru« k 18. ročníku a přeji mu, by dále vždy více zkvěťalo a rozsévalo radost a oheň nadšení do řad našeho studentstva. Vždy rád jsem čítal v cizině Váš časopis a těšil se, že se po ta dlouhá léta nejen udržel, ale i zmohtnul, což jest důkazem zdravého vývoje. »Mladost, radost« se říká; čistá mladost, pravá

radost; zanedlouho budou vánoce, doba radosti z toho, že Božské Dítě betlemské »nám, nám narodilo se!«... Kéž ta hvězda betlemská září nad celým Vaším životem, hvězda víry, naděje a lásky, bez níž jsou jen temnoty a propasti. A jako ti Tři z východu šli za hvězdou a upřímně hledali Božské Dítě, tak kéž by každý z nás prostým srdcem a přímou vůlí následoval Toho, který jest Cesta, Pravda a Život, vystřihaje se bludiček, které svádějí do bažin a do záhuby. S přáním veselých svátků vánočních a požehnaného Nového roku zůstávám Váš oddaný

Josef Zeman, P. M.
misionář.

Vážený pane redaktore!

Je pravda, že dnešní průměrný člověk mnohem raději si přečte něco pozitivního a odmítá většinou všechny ty vášnivé polemické články, ať již v knihách či v denním tisku — ale to, myslím, neplatí v 90% o mládeži, u níž dosud vždy vítězil spíše sklon k radikalismu a hlavně bojovnosti.

Výborně využily těchto vlastností na př. politické strany — avšak nevšímají si jich dosud naše školy. Proč? Což je jediným úkolem jejich přestovati pozitivní vědy, a to metodami účtyhodného stáří? Myslím, že hlavní snahou školy by mělo být především buditi zájem o věc. A jak? Stačilo by využití toho nadšení, jež dríme ve většině mladých lidí!

(Dobře to vystihli komunisté, u nichž mládež se zabývá horlivě studiem svých klasiků-filosofů. — Proč? Jenom proto, poněvadž se chtějí bit — a k tomu je ovšem zapotřebí zbrani!)

Jakým ovšem způsobem vzbuditi toto nadšení, to je jiná otázka, ale souvisí též s tím, co jsem již řekl. Nejlépe je to opět viděti u komunistické mládeže! Mladí má sklon k zesměšňování; nuže využijme toho a zesměšňujeme důkladně ty buržousty a všechny ty náhončí falešných ideologií — a když je to vykonáno, počíná se stavěti, a to nejprve tak, že se umlčí všechny pochybnosti o správnosti myšlenky, kterou mám hájiti a později šířiti. A to je, abych tak řekl, to nejdůležitější!

V kterém mladém člověku nehodají pochybnosti zvláště tehdy, týká-li se to oboru tak delikátního, jako je náboženství? A zde se právě leckde činí největší chyba tou přílišnou pozitivností.

Je to pěkné, naučí-li se primán z Písma sv. o stvoření světa v šesti dnech; co mu to však prospěje, když o rok později mu vykládá profesor v zeměpise o nějaké teorii Kant-Laplaceovské či dokonce o teorii vývojové?!

Nebo dozví-li se studentík něco o počátcích papežství a hned nato se mu dostane do rukou knížka, v níž Volná myšlenka dokazuje »nad slunce jasněji«, že sv. Petr nikdy v Římě nebyl atd. A jak jsou takové knížky ještě vyhledávány! Myslím, že to bylo největší chybou dřívějšího školství — ty »libri prohibiti«.

Což kdyby se tak někdy v hodině náboženství předčítaly pro změnu ukázky takového Renana, Zoly, Machara — ovšem patřičně komentované p. profesorem? Nebylo by to nejlepší zárukou, že student po takových knihách v soukromí ani nesáhne? Rozebral jsem jednou v řečnickém cvičení Draperovy Konflikty podle kritiky Tomáše Cármary a ačkoliv potom tato kniha byla studentům doporučována, většinou se jen usmívali.

Prozatím tento způsob vyučování se neuplatňuje, ačkoliv by to bylo podle mého názoru nejlepším očkováním proti možným nákazám; nezbyvá tedy než to dělati alespoň ve studentských časopisech.

Eugen M.

Veledůstojný pane redaktore,

několik posledních dnů žiji pod vlivem neurčité duševní stísněnosti, silnější než obvykle, a nemohu nalézt cestu ven. Myslil jsem, že se snad příliš zaujímám vlastním subjektem. Že postačí několik knih, několik procházek živými ulicemi, několik debat s přáteli, abych se vymanil ze zajetí sebe samého. Bezúspěšně. Pustina, která se prostírá přede mnou (projevuje se i fyzicky — nehnutým setrváváním na jednom bodu, na jednom místě po delší dobu), nechce ustoupiti. A to je nejhorší, když surovina myšlenek pro-

padne někam hluboko a člověk nemůže rozvíjeti jejich pás a čísti znamení, jimiž je popsán. Největší bolest zažívá člověk, když ho toto podvědomí obrazování opustí a zanechá ho osamocena. Modlím se, aby se pruh zmíněného pásma zaběhl opět přede mnou, aby se vynořil ze tmy, jejíž podstatu neznám, ale již se hrozím.

Jak já vlastně hledám a píši své básně? Prál bych Vám, veledůstojný pane redaktore, viděti onu chaotickou směs slov a textů, které zaznamenávám z touhy vyjádřit se — mluvit o něčem, co vlastně není možno zformovat slovesně — vytvořit konkrétním způsobem zrcadlo svého myšlení. Mám pramálo zásluh o vnitřní napětí svých prací. Nehledám je — vynoří se mi samo. Bývám náhle okouzlen podivným smyslem slov, která jsem napsal neumyslně a bez skladby. Potom tento hoto-vý smysl uchopím a počnu se jím zabývat. Hledám jiné a jiné pohledy na něj a myslím, že mám konečně pevné stanovisko ke své práci. A pak to přijde jako úder. Poznávám, že báseň má své vlastní napětí, že sama žije svým životem, a to jiným, než jsem chtěl sám. Lépe řečeno — než chtělo mé oficiální vědomí. A něco spodního, nevyslovitelného se mi vysmívá z každé mé věci: chtěl jsi mě zapřít, ale přesto tu jsem!

A náhle to všechno mizí, zanechávajíc po sobě zrytou půdu a chuchvalce krve. Tak je mi dnes.

Cítím se zvláštním útvarem z nervů, živého (živého! slz, krev, trhání a chvění se) masa (masa tak tajemně hrozného jako zakrvácené krky králičích kůže, obrácených naruby na drůbežím trhu). V těch okamžicích, veledůstojný pane, chápu, co jsou velikonoce, co je kříž, co chudoba, co je tělesnost a co je duševnost.

A je to hledisko tak úžasné, že mě zanechává omráčeného a zbitého — zdánlivě bez možnosti vzbudit se.

Potom utíkávám z té podívané a vrhám se bezmocně do všednosti. Všednost — toť tůň se slizkými břehy, studená a mylně mělká, se zrádnými bahnisky a světélky.

Studuji všechny cesty a brody, které směřují do »lepších končin«.

Kam vztahovati ruce z těch močálů? Je velké nebezpečí sentimentality. Mnoho nás si myslí, že jsme zbožní, ale jsme jen sentimentální.

A cesta ku pravé, pravé, pravé zbožnosti je tak ukrytá a strmá, že je těžko k nalezení i slezení. Myslím, že zbožnost není nic jiného, než odpoutání se od chaosu myšlenek. Zbožnost musí být dívání se mlčky. Obloha je zbožnost. Vítr, strom, pták, déšť, slunce je zbožnost. Nemyslet o tom, proč je strom, člověk, déšť. Říci květina a mysletí Bůh. Pak nebude »lepších končin«. Všechny budou stejně dobré. I bahnitě tůň jsou dobré. Věřím — že i nepřátelé jsou milováníhodní. (Jak to je těžké, těžké milovat je a ještě těžší milovat je skutečně!)

Snad bude potom méně getsemanského bdění, ale nebyli bychom tím ochuzeni?

Jak se nám, Bože, asi usmíváš! Ale nedopust, abychom méně trpěli. Váš Ernest M.

Nejlepnější výchovný rodinný týdeník

Výtisk za 30 haléřů. ● Žádejte všude!

hádanky

Vojtěch Maňoušek, redaktor,
Svitávka u Boskovic, Morava

I. TURNAJ O CENY.

(Pokračování.)

22. Přesmyčka časová. (4 body.)

Všem hád. -ař-, Č. Budějovice.

NOE SE VE VÁLCE.

23. Dopln. s tajenkou. (5 bodů.)

Čten. »Jitra« — Stol. Brno.

X hlava rodiny (lat.)
X obytné stavení
X přímořský vítr
X africká země
X žen. lid. jméno
X dobrý přítel
X vůně, příchut.

24. Záměnka. (4 body.)

Lok. Kyjov.

S »k« část celku se tak nazývá.

s »r« člen národa slov. se ozývá.

25. Záhadný nápis. (5 bodů.)

J. Zabloudil, Albrechtice.

DO SARD SAK ?ZLE! R. O.

SUM AFICTA... DR. A. M.

26. Čtvercovka. (3 body.)

J. Zuska, Uherské Hradiště.

asijská řeka
oběd (franc.)
útěk, vyhnutí
okonečtina

27. Přesmyčka liter. (6 bodů.)

F. Voith, Ivaň.

LANO TĚ SVÍRÁ. M.

(r - ř)

28. Souzvučka. (8 bodů.)

J. Šedivý, Marefy.

Každý záček — — — — —

pospíšiti — — — — —

29. Dopln. s tajenkou. (6 bodů.)

Š — K, Fryšták.

X světec, přítel mládeže
X nositel trofejí z bojů
X pravá ruka panstva
X bydlíště význač. osob
X světélkující nerost
X nestřídavý milov. nápoj

30. Šaráda. (5 bodů.)

B. Štefková, Olomouc.

Malý I venku ztratil II —

hledal je a našel I a II.

31. Záhadný nápis. (5 bodů.)

J. Sedlák, Třebíč.

IR T. A. S A M Y R

C. D O S E T

32. Roháček. (4 body.)

Hád. ze Strážnice F. Sečkář.

posvátná kniha
africká země
drnomistr
staročeské zájm.
souhláska

33. Rebus literární. (5 bodů.)

B. Tomanovi S. Skuhrovec, Lib.

B 100 m2

34. Dvojvsuvka. (6 bodů.)

Třebíčským A. Kuls.

Listina jedna spolkla hlásku.
Bohatýr slavný vznikl z ní,
ježž často zříme na obrázku.
Ten hladov jinou hlásku sní —
známým se, rekem' stane vám všem.
byl prý snad i dobrým vojákem!

35. Rebus. (10 bodů.)

Cidovi Lola, Olomouc.

_____ kov

lyr. báseň

oslavná.

36. Záměnka. (5 bodů.)

J. Stehlík, Brno.

S »e« jméno je ženy.

s »n« známé vězení.

37. Rebus popisný. (6 bodů.)

M. Reichová, Dol. Kralovice.

Solmisač. slabika, předložka a část
obličeje — je vojenská nemocnice.

38. Sloučenka. (5 bodů.)

V. Lenský hád. z Král. Hradce.

Stromek věru malý máme,
k němuž dáme slovní část —
v celku světce z koled známe.

39. Akrostichon. (8 bodů.)

Všem luštit. »Jota«.

? + = dopravní prostředek
? + = člen starověk. národa
? + = zdrob. část obličeje
? + = představený řeholníků
? + = slovanský monarcha
? + = mohamedán. šlechtic

40. Souzvučka. (4 body.)

»Jota«.

Už poslední _____
minul smutný _____

ŘEŠENÍ HÁDANEK

II. turnaje, 17. roč.

46. Vedro. 47. Paruka. 48. Kodaň.
49. Býčí skála. 50. Praskot. 51.
Vlast. 52. Gazela. 53. Narození
Páně. 54. Šťasten... i sobě. 55.

S-m-v-d J-ira. 56. Karlín. 57. Mod-
lete se, hádankáři, hádání at vždy
se daří, ke svatému Gabrielu, by
všem ruku měl na čelu. A. D.
58. Alpy. 59. Smetana. 60. Kominí-
ček. 61. Vánoce. 62. Bárka. 63. Po-
lárka. 64. Záhadný nápis. 65. Hru-
ban. 66. Vitáme vás, novi hádanká-
ři! 67. Labe. 68. Neapol. 69. Pře-
klad. 70. Políček. 71. Jan Čep. 72.
Tomáš. 73. Bůh činí. 74. Jitro. 75.
Štěstí v novém roce! 76. Akrobat.
77. Ob. Odra. 78. Povidla. 79. Parce-
lace. 80. Mnoho zdaru! 81. Advent
a roráty. 82. Svatí tři králové. 83.
Olovo. 84. Kuna, Anna, lotr, bista.
85. Pór. Nor, nok, lok, luk, luh,
Bůh. 86. Kdo hvězdu ztratil na
světě, sám jiným hvězdou buď!
Jiří Wolker. 87. Sudan. 88. Sedlák
šelma. 89. Mladost — radost. 90.
Kras. 91. Jitro je vždy naší nej-
milejší četbou! 92. Jitrocel. 93.
Eduard Beneš. 94. Sopka, čeren,
kopec, sklep. 95. Okoun. 96. Úroda.
97. Pravda vítězí! 98. Hádankáře
každá tváře, do rubriky, JITRO
volá z republiky. V. M. 99. Hmota.
100. Všem hádankářům miléh o
Jitra přeji mnoho úspěchu a
zdaru v novém roce! Nic. 101.
Skandinávie. 102. Láska. 103.
Praha, rákos, erose, racek. 104.
luštěte pilně! 105. Kůrka
chleba. — Odchylná řešení, jakož
i vedlejší a poznámky k řešení II.
i III. turnaje přistě. — Všechny
hádkáře upozorňuji na řešení.
Podle něho se nejlépe učíte luštit
a skládat. Všem doporučuji objed-
nat si SBORNÍK »VTIP SE!« nebo
»KLÍČ K TAJI« a »TRIBUNU«,
které vás do hádankářského světa
rádně uvedou!

LISTÁRNA.

Luštitelé hádanek z č. 2., 3. a 4.
žádám, aby si už nachystali řešení
a mohli je do lhůty, která bude
v č. 5. sdělena, poslati. Číslem 5.
ukončíme I. turnaj o velké ceny.
Prozrazuji, že jde o mimořádné
odměny, jako 17. roč. Jitra, váza-
ný do celoplát. desek, dále krásné
desky, knihy Edice Jitra a jiné zá-
bavně-poučné, plnicí pera, alba na
známky a pohled., razítka, šachy
a pod. Více jak 50 odměn. Udělení
odměn bude mimo rozluštění mi-
nimálního počtu hádanek a kuponů
vázáno na získání nových odbě-
ratelů Jitra, nejméně 3. Proto se
nachystejte rádně. Bližší v č. 5.
Hvězdičkou označení v č. 2. dosta-
nou odměnu. Přes výzvu nesdělena
řada své adresy, ač víme o zmé-
nách. Jak jim poslat odměny? —
Srdečně vítáme Poláška, Hejného,
Dostála a Štola. Jejich příspěvky.
jakož i ostatních po řadě uveřej-
níme. — Všem přeji hojnou nadíl-
ku mikuláš. a bohatého Ježíška!
Těším se na čilejší korespondenci.
Za odměnu z II. a III. turnaje
jsou knihy Edice Jitra a pod. —
S pozdravem vás »Jota«.

À nos lecteurs étrangers

1. La Fédération des étudiants catholiques tchécoslovaques à Prague a l'honneur de vous annoncer qu'elle a déménagé ses bureaux dans l'ancien foyer du comte Straka. Sa nouvelle adresse est la suivante: F. E. T. C. Prague III., Strakova akademie.

2. Le 7 novembre, M. Roger Millot, président de la Fédération française et du comité préparatoire du XVI Congrès de Pax Romana s'est arrêté à Prague pour quelques heures. Il a été reçu par les représentants de la F. E. C. T. M. R. Millot a invité officiellement nos fédérations à participer au XVI. Pax Romana.

3. H. Hugo Tetzeli, président de la commission pour l'étranger de la F. E. C. T. fut élu à l'unanimité II viceprésident de Pax Romana. M. Tetzeli était membre du comité préparatoire du XIV Congrès de Pax Romana à Prague et membre de la délégation tchécoslovaque au XV Congrès en Autriche.

4. Au cours de ces derniers mois, des grands réunions publiques eurent lieu dans les grandes villes tchécoslovaques. A Prague, 2 grandes réunions publiques et une conférence furent convoquées. Parmi les orateurs figuraient les représentants du monde scientifique catholique de la Tchécoslovaquie. H. Tetzeli.

NEZAPOMEŇTE si objednat kalendář katol. studentstva na rok 1936/37, v němž všechno najdete a který vám bude nepostradatelným průvodcem, rádcem a zdrojem poučení a zábavy. Expeduje »Moravan« v Brně, Klácelova ulice číslo 2 za 5.— Kč.

Máme opět na skladě dostatečný počet exemplářů 1. čísla tohoto ročníku a žádáme všechny kolportéry, aby oznámili administraci, kolik ukázkových čísel ještě jim máme poslat na propagaci.

Jak máme platit my, kteří »Jitro« vydáváme, když neplatíte vy, kteří je čtete. V tomto čísle jsou přiloženy složenky, které vyplňte (studenti za rok 13 Kč, ostatní 27 Kč). Po 1. lednu bude předplatné vyšší.

ZDARMA VĚNUJEME svým chudým čtenářům a nadšeným kolportérům 10 vkusně vázaných XVII. ročníků »Jitra« v krásných celoplátěných deskách (v prodejní ceně 25 Kč). Žádáme proto důstojné pány profesory náboženství a katechety ve všech ústavech v ČSR, kde jest »Jitro« rozšířeno, aby nám nejpozději do 15. prosince písemně navrhli jednotlivé studenty, kteří se přičiňují o rozšíření našeho časopisu mezi svými spolužáky. Vylosovaným čtenářům a kolportérům pak pošleme k letošním vánocům tuto krásnou knihu, jež bude projevem naší vděčnosti a současně povzbuzením k další průkopnické práci. Korespondenční lístky s návrhy posílejte vydavatelství »Jitra« v Praze III., Strakova akademie.

Poznamenejte si naši novou adresu: »Jitro«, Praha III., Strakova akademie.

KNIHA KNIH

Zachycuje slovem i obrazem Starý i Nový zákon. Obsahuje 252 strany formátu 35 × 44 cm, z nichž každá je opatřena skvostnou rytinou. Bude to

jedinečný dárek ke každé příležitosti,

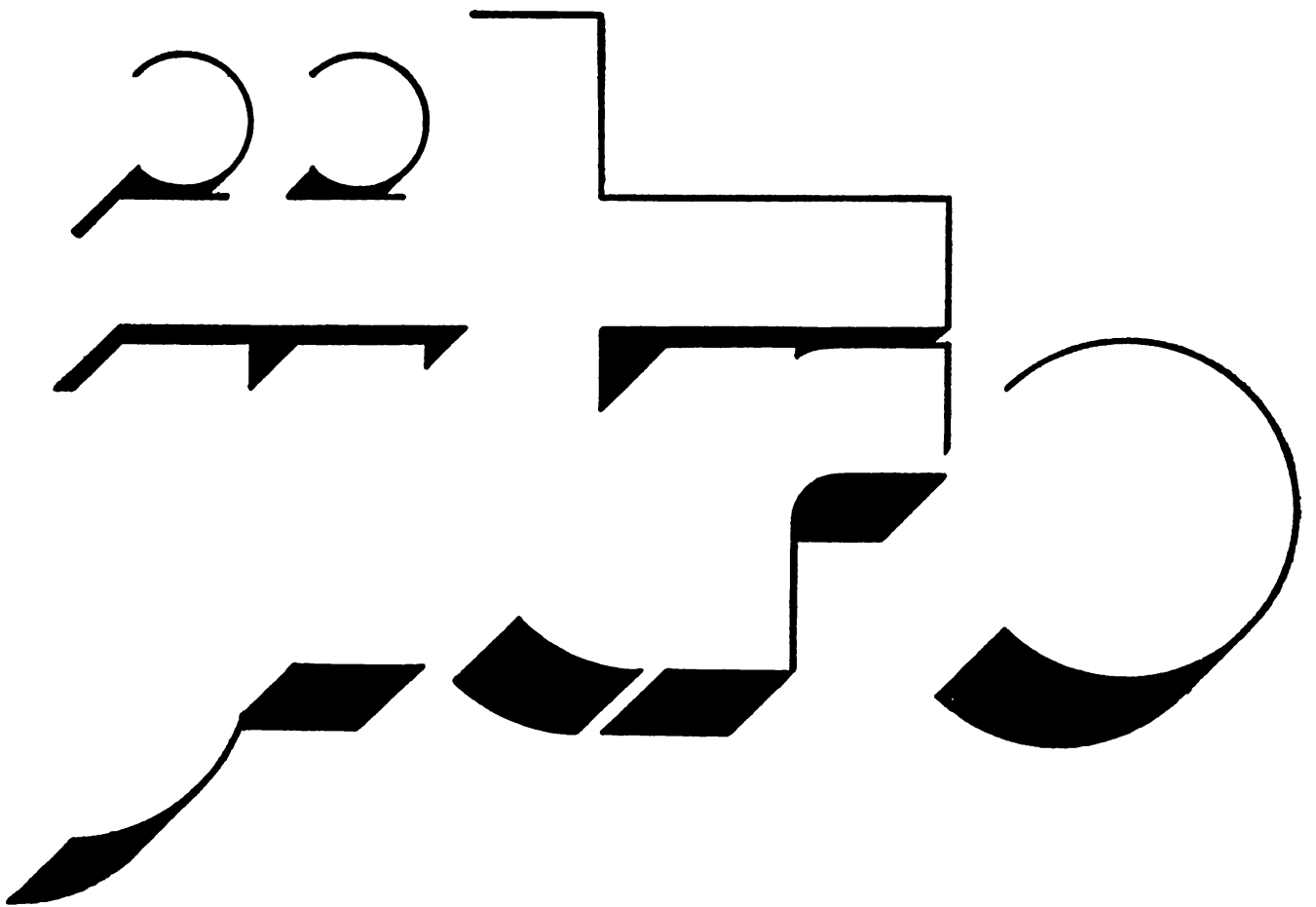
vhodný zvláště jako novinka k letošním vánocům. V překrásné vazbě Kč 130,-, možno též spláceti à Kč 35,- měsíčně.

Nakladatelství »VYŠEHRAÐ«, Praha II, Václavská 12

Na skladě máme ještě několik posledních exemplářů celoplátěných desek na XVII. ročník »Jitra« za Kč 5.80 s poštovným. Vyžádejte si je na ukázkou. Jistě se vám budou líbit a dáte si do nich sešity loňského ročníku svázat, které by se vám jinak umazaly a poztrácely, a bylo by to škoda, protože »Jitro« za to stojí, aby bylo uschováno. Objednejte v administraci a budete určitě spokojeni.

KDO NÁS FINANCUJE? Vydávání »Jitra« nám umožňuje katolický lid v Čechách a na Moravě, jenž dává drobné mince na Mikulášský dar, který jest finanční základnou Ústředí katol. studentstva čsl., majitele a vydavatele »Jitra«. Studenti, řekněte svým známým, že nepožíváme žádných subvencí ani jakýchkoli nadací, že platíme »Jitro« z korun katolické veřejnosti, která nás jistě nikdy neopustí.

xviii 5

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille. Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova ulice číslo 28. Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. — Uzávěrka jest 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelům

Všem: Redakce zachovává tajemství a neprozrazuje nikomu jména autorů, kteří si přejí zůstat v anonymitě. Přesto žádá, aby dopisovatelé ji oznamovali své pravé jméno a dali tak najevo, že nemají v úmyslu někoho mystifikovat a tím méně někoho urážet. — V. V. Symbolika zcela nejasná. — Viator. Verše k ničemu. »Pohádka« by se spíše mohla uplatnit. — Ferry. Přexponovaná anthropomorfisace. — Pepa J. Nemyslíte, že takový optimismus víry, jímž jste vysvobodil svého oktávana z neschopnosti derivovat funkce a zprostil několika metrů strachu, se nezbytně přibližuje tomu, co katechismus nazývá opovážlivým spoleháním na Boha? Stylisticky by vyhovovalo. Nová zásilka je lepší. — V. H. Ani autorita Vašeho SSS, ani ty lesky smaragdů, ani ta sladkost nektaru, ba co dím, ani Vaše prosby nemohou obměkčit tvrdé srdce redaktorské. — J. H. Těch sirotek mrzne na štěstí mnohem více ve vánočních povídkách a básničkách než ve skutečnosti. — A. S. Postřeh máte výborný. Ale raději něco o studentech samých. — H. S. To nejlepší je bohužel nejhorší. — J. A. Velmi slibný pokus. Někdy pošlete zase něco. — E. M. Chtěl jsem obvyklou, krátkou recenzi. Škoda, že nemohu použít celého. Ale aspoň jste ukázal, co dovedete. — E. Mohrb. Očekávám pokračování o jesuitech. — V. M. Kosmas. Jsou v tom opravdu všelijaké silné výrazy: a když už bylo otištěno jinde, nemá pro nás významu. — Hilarius. Není to špatné. Ale podobné »habešské« náměty už v »Jitru« paradovaly několikrát. Regionalismem se nezabýváme. — V. V. Črtu o Holandsku zatím odkládáme pro nedostatek místa.

zprávy účastníkům fotografické soutěže

K. M. Belgie. Skupina vojáků je příliš malá a tím nejasná. Pošlete nám zajímavé fotografie z Vašeho okolí, neboť aktuální snímky z ciziny jistě zaujmou naše čtenáře. Děkuji za pozdrav, jež opětuji. — V. M. Praha. Obrázků z katol. sjezdu máme mnoho; většinou ztratily časovost. Některé z nich ovšem budou ještě uveřejněny jako vzpomínka na tyto slavné dny. Co se týče reportážního zachycení umění vařiti, musíme vás zarmoutiti, že nebudou uveřejněny. Protože většina studentek-čtenářek Jitra to neumějí a ty, co jsou dobrými kuchařkami, si to nemusí z Jitra připomínat. Jste idealista. — Hilarius. Chcete proslavit Chrudim tím, že posíláte obrázky diváků z pardubické steeple-chase, které lze vyfotografovat na každém stadiu, kde je tribuna. Tím jste ani Chrudimi, ani Pardubicím neprospěl a nezbyvá, než poslati něco jiného. — A. M. S. Gobelin je velmi pěkně vystižen. Obrázek však je tak jemný, že by čtenáři z jeho reprodukce nemohli ničeho postřehnout. Ale zlepšil jste se. — J. F. Brno. »Umrlčí prkna« uschováme na pozdější dobu. Domažlický trh je pěkně zachycen, ale škoda, že na rubu obrázku zůstalo razítko fotografa. Obrázky z Bruselu pošlete, něco z nich vybereme. — J. R. Prostějov. Píšete, že se vaše fotografie líbily vám i jiným a že doufáte, že se také budou líbit nám. Hledte, jak názory jsou subjektivní. — MVC. K. H., Brno. Odpovím dopisem. — M. M. Ústí n. L. Vaše snímky přinášejí něco nového a jsou známkou bystrého postřehu. Zvětšete Matku lokomotiv a uvidíme, co se s tím dá dělat. — Pro nedostatek místa v tomto čísle odkládáme již hotové štočky obrázků z Tater, Domažlic a Mělníka do příštího 6. čísla. Doplňte tuto serií snímků z naší vlasti fotografiemi vašeho kraje.

Vyšlo 1. ledna 1937. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvem pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25. Povolena novinová sazba pro Jitra s organizační přílohou Raport.

Dominik Pecka Člověk jako mechanismus

Materialisticko-naturalistický názor na člověka se jeví v několika typech, jimž je společna snaha vysvětliti vyšší z nižšího, ducha z hmoty, člověka z přírody. Tento názor nalézal největší oporu v moderní přírodní vědě, budující na principech materialistických a mechanistických. Že nejnovější výboje vědy (atomová fyzika, vitalistická biologie, útvarová psychologie) otrásly těmito principy, je málo známo.

Materialistům se jevil člověk jako produkt sil fysikochemických, podrobený slepé zákonitosti hmoty a neodvratně determinovaný k určitému jednání. Toto pojetí vzniklo tím, že představy klasické fyziky o hmotné přírodě byly přeneseny na člověka: co se nehodilo do Prokrustova lože těchto představ, bylo zutínáno a prohlášeno za nejsoucí a nemožné.

Avšak nová fyzika ukazuje, že nenávratně minuly doby, kdy se mysli, že existuje jen to, co lze vyjádřiti matematickými symboly a že pravda jest jen to, k čemu inženýr může udělati model. S hlediska epistemologického představuje nová fyzika úsilí osvoboditi poznání přírody od nadvlády matematických představ předem pojatých. Vzpírá se připisovati některým prvkům vědeckého obrazu přírody absolutní ráz, totiž určité vlastnosti nebo neměnná určení kolikostní, jež přísluší těm prvkům, pozoruje-li je matematik samy o sobě, nezávisle na prostředcích zkoumání fysikálního.

Nová fyzika se obrací zády k strohému determinismu a mechanismu. Rehabilituje skutečnost pohybu, kterou krajní geometrismus nechal zahynouti. Obvyklé spojování příčiny a následku prohlašuje za věc zkušenosti: zákon příčinnosti jest jen krajní zevšeobecnování vzbuzené touto zkušeností. Nej přednější symbol ve vlnové mechanice, tajemné ψ , jež kvantový fysik sleduje od rovnice k rovnici, jest — pokud můžeme definovati, nedefinovatelné — ztotožněn s pravděpodobností. R. 1927 formuloval W. Heisenberg princip indeterminace. Tím nenastal ve fysice přechod od determinismu k indeterminismu, nýbrž obrátila se jen pozornost k indeterminismu již existujícímu. Budoucnost není předem určena, prohlašuje A. Eddington, a příroda se nemusí hájiti, že odkládá plány, jichž ještě neznala. Avšak matematik se musí hájiti, že svými rovnicemi předpovídá věci nemožné. Tážeme-li se nerozumně, stává se, že matematická teorie se přímo nezpěčuje odpovídati, ale dává nám věštebnou odpověď v procentech, z níž nemůžeme vyždímati žádný smysl. Podobně, ptáme-li se, kde bude elektron zítra, matematická teorie nedává poctivou odpověď: »Není možno to říci, neboť to není dosud rozhodnuto, jelikož se to vymyká možnostem algebraického slovníku. Dává nám obvyklou formuli v i ích a ϵ psiloních, ale jest jisto, že smysl té formule nepochopíme, a co ta formule znamená, se nedozvíme — leda až zítra.¹⁾

Ústy téhož Eddingtona se vyslovuje moderní fyzika velmi příkře proti matematicko-symbolickému chápání živých bytostí vůbec a člověka zvláště: »I když by fysik rozřešil problém živé bytosti, nesměl by upadnouti v pokušení, aby ukázal na svůj výsledek, a řekl: „To jsi ty.“ Měl by spíše říci: „To je souhrn symbolů, který tě zastupuje v mém popise a ve výkladu oněch vlastností tvých, které mohu pozorovati a měřiti. Přeješ-li si však hlouběji znáti svoji přirozenost, která je vykladačkou těchto symbolů — niter-

¹⁾ Sir Arthur Eddington, *New Pathways in Science*. Cambridge University Press 1935, p. 102.

něji pochopiti skutečnost, kterou já mohu vyjádřiti jen symbolicky — můžeš býti jist, že nemohu podati žádný výklad soupeřský.“²⁾)

Nová fyzika se odřiká klasické mechaniky a bourá samy základy vši oné pseudofilosofie, která považovala ducha a svobodnou vůli za pohoršení pro vědu. Není již nejmenší příčiny domnívati se, že všechny lidské činy jsou predeterminovány. »Usuzujeme,« praví Eddington, »že funkce vědomí neporušují zákonů fyzických, jelikož v nynějším indeterministickém rámci je pro ně možnost svobodného působení.«³⁾)

Není slepé zákonitosti v přírodě. Opustili jsme, prohlašuje Eddington, princip striktní kausality v hmotném universu.⁴⁾)

A není slepé zákonitosti ani v člověku — i kdyby byl chápán jen jako souhrn procesů fysikochemických.

²⁾ Ibid. p. 314. — ³⁾ Ibid. p. 89.

⁴⁾ Správně poznamenává Maritain, že tento odklon od striktní kausality má význam a platnost jen v oblasti empiriologické. Přičítati mu hodnotu filosofickou by bylo hrubým přehmatem. (Jacques Maritain, Distinguer pur unir ou Les degrés du savoir. Desclée de Brouwer, Paris 1935, p. 377.)

Émilie Fiszerová vyjadřuje věc velmi přesně, když upozorňuje, že nová fyzika odmítá jen kausalitu vnější, »transitivní«. Zdůrazňuje současně, že kausalita je něco vnitřního a konec konců tajemného. (Émilie Fiszer, Unité et Intelligibilité, J. Vrin, Paris 1936, p. 214—217.)

Z nové knihy *Smysl člověka*, kterou vydala stud. edice Akord 1936. Brno, Klácelova ulice č. 2.

Anna Krucká

MELANCHOLIE

S večerním závanem šedavá úzkost přichází
a svíjivým krokem tiše plazí se blíž
světelný reflex nadějí budoucích zhasíná —
ty díváš se v paletu vybledlou a barev nevidíš —
umdlenou rukou smutek závoj ti podává
jenž v melancholie modrou mění se tíž
a hlasem prokletým karty sladce ti nabízí
lampa opilá ve vlastních stínech tu tančí
po zdi tápajíc
— tvoje sny v skutečnost jasnou se mění
a v rozkoši neznámé minula poznáváš rub a líc

Ze zápisníku starého profesora A. P.

Konferenční statistiky o prospěchu ukazují, že dívky se lépe učí než hoši. V procentu propadajících mají většinu hoši, v procentu vyznamenaných mají většinu dívky. To se dá všelijak posuzovat a vysvětlovat. Ale jediné uspokojující a správné vysvětlení je v různosti psychologie chlapecké a dívčí. Muž představuje psychologu prvek aktivní, žena pasivní — to je známo. Muž je tvůrce, stavitel, budovatel, bojovník, vladař; žena touží býti oceněna, pochopena, milována. Tu to máte. Znamky ve škole jsou výrazem ocenění a jakéhosi pochopení. Dívka se učí většinou pro známku. Vida — žena, jež chce býti pochopena! Kluk se učí buď aby něco uměl, nebo aby nedostal doma výprask: ostatní je mu celkem jedno. A ještě jedna příčina neprospěchu hochů a prospěchu dívek. Studující dívky zřídka mívají jiný zájem kromě učení, leda četbu, kino, tanec, schůzky. Avšak hoši již velmi záhy propadají vášni sběratelské, pěstitelské a vůbec amatérské. Zájmy dívek jsou, dejme tomu, spíše universální, kdežto zájmy hochů mají ráz speciální: už mezi primány najdeme filatelisty, akvaristy, fotografy, králikáře, holubáře, botaniky,

modeláře, konstruktéry, elektrotechniky, chemiky a last not least — hodináře. Mluvte si, co chcete, je v tom něco mužského: mužský sklon k odbornictví, snaha realizovati určité odborné znalosti a uplatniti určitá sběratelská, pěstitelská nebo technická pravidla. I mezi primány najdete experty a znalce všeho druhu: ani profesori se nevyznají ve značkách aut jako oni; a kdo se jim vyrovná v poučenosti o sportovních událostech? — Tady máte také vysvětlení: dívky nemají odbornických pudů: zbývá jim více času na učení, nevyčerpávají se koníčky: mají jen jednu manii, a to jsou památníky. To je, na štěstí, těši asi jen do sekundy: potom přec jen uznají, že to není k ničemu, když na jedné straně je od pana profesora citát z Kanta a na druhé verše od spolužačky z primy:

Zda vzpomeneš,
až budem staré babky,
že byly jsme kdys
i malé žabky?

Za to však se vytýká dívkám, že nerady pozdravují své profesory. Když jsou v primě, uklánějí se přehorlivě přímo do pravého úhlu. V sekundě už je to úhel jen šedesátistupňový, v tercii pětatřicetistupňový, v kvartě třicetistupňový. Na vyšším gymnasiu pozdravují dívky jen úklonou hlavy: a ta je tím menší, čím vyšší třída. Onehdy tvrdil jeden pan kolega, že oktávanky pozdravují jen jakýmsi příkrčením nosu. Po maturitě nepozdravují ovšem vůbec, nýbrž odpovídají jen více nebo méně milostivě na pozdrav pánů profesorů. Onehdy mohl Šotek kolegy M. přijít o život. Šotek je pes, kterého kolega M. vodívá na šňůře. A tak se stalo, že kolega M. potkal dvě bývalé žákyně našeho ústavu. A ty dvě žákyně ho samy pozdravily. Jelikož to byla věc nebývalá, zapomněl kolega M., že vede Šotka na šňůře — mimochodem řečeno, na šňůře velmi krátké — vztáhl rychle ruku pro klobouk, ale tím pohybem ocitl se milý Šotek mezi nebem a zemí: pohled na ubohého viselce s vyplazeným jazykem vzbudil nemalou veselost u kolemjdoucích.

Několik myšlenek o pozdravu. Pozdrav je něco vnitřního i vnějšího: má duši i tělo. Tělem pozdravu je vnější symbolický úkon: úklona, smeknutí, přiložení ruky k hlavě, vztyčení pravice. Tyto symboly jsou věci konvence a mnoho na nich nezáleží. Nebývají zrovna ani duchaplné: smekání klobouku na příklad je hodně zastaralý způsob pozdravu, jeho symbolismus — byl-li kdy jaký — je zapomenut. Smeknouti klobouk má celkem asi též smysl jako odložití jinou část oděvu na okamžik. Jak by asi vypadalo, kdybychom na pozdrav zouvali jednu botu, rozvazovali kravatu nebo rozpínali knoflíky u vesty? Vyplazují-li Tibeťané na znamení úcty jazyk, lze to právě tak málo zdůvodniti pro rozum jako naše smekání: a padali-li jesuitští misionáři osmnáctého století na kolena před císařem čínským Yung-Čingem, nečinili tak proto, že by ho uznávali za Syna Nebes, nýbrž proto, že to bylo na čínském dvoře zvykem. Tedy zvyk, tradice, konvence. To je tělo pozdravu. Duše pozdravu je přání, aby ten, koho potkáváme, byl zdrav na duši i na těle. Už etymologie slova pozdrav to naznačuje. Pozdrav by neměl býti formalitou. Neměl by býti tělem bez duše. Přání dobra není jen něco psychologického, vnitřní jakési dění, uzavřené a neúčinné. Duch je skutečnost, a to skutečnost vyšší a dokonalejší než je skutečnost fysická. Podléháme stále příliš materialistické pověře, že skutečno jest jen to, co lze hmatati, že skutečné dění jest jen dění hmotné. Přání jest něco na výsost skutečného: přejeme-li někomu dobré, bude mu dobře. To není magie. Čtème Písmo Starého zákona — člověk starozákonní se chvěje, proklíná-li ho někdo. Moderní psychologismus říká, že to je zpředmětnění ducha. Ať si to vykládají psychologisté a okultisté jakkoliv — je to živé vědomí, že duch je skutečno. Proto nemůže nám býti lhostejno, přeje-li nám někdo dobré či zlé: lhostejno nám může býti jen, co zevně dělá. Avšak

o vnitřních věcech se přesvědčujeme jen podle vnějších projevů: neochotný a ledabylý pozdrav je vždy projevem nevůle a nelásky. Odepření pozdravu je kletba. Kdo nepozdravuje, nemiluje a — neodpouští. Prohlašovati pozdrav za pouhý postulát slušnosti je konec konců nevíra ve skutečnost ducha. Naučiti někoho slušnému chování a ničemu víc znamená vychovávat zločince. A není jiný úděl těch, kdož katechismus víry nahradili katechismem slušnosti.

*

Do módy přišlo všeho druhu kamarádství: nejen kamarádské manželství, nýbrž i kamarádská škola, v níž učitel nebo profesor nemá býti představeným, nýbrž kamarádem — blud to velmi hrubý, zakládající se na rousseauovském mythu o prvotní nevinnosti a nezkaženosti člověka. Kamarádský poměr k zvířatům, stále stoupající obliba psů, »nejlepších kamarádů«: úspěch amerického filmu »Sequoia«, v němž zvíře je oslavováno a člověk vyličen jako přírodě nepřátelská bestie — a konečně i kniha manželů Kelloggových, rozumí se, že Američanů, »Opice a dítě«. (»Le Singe et l'Enfant«, Paris, Stock, 1936.) Tito rodiče si koupili malého šimpanze a vychovávali jej lidským způsobem spolu se svým jedenáctiměsíčním chlapečkem, a to naprosto stejným způsobem. Opice ovšem zůstala opicí a dítě se zpozdlilo ve svém duševním vývoji touto výchovou a tímto kamarádstvím. Nejsmutnější v knize jest, že cit něžnosti a lásky se projevuje v knize jen na místech, kde se mluví o opici, kdežto dítě zůstává jen srovnávacím měřítkem.

*

Filmy se rozdělují na filmy mládeži přístupné a filmy mládeži nepřístupné. Nemyslím, že by toto rozdělení působilo na mládež nějak výchovně. Nevidím nijakého důvodu pedagogického, proč by studentka nesměla vidět určitý film jediné proto, že jest jí teprve 15 let a 11 měsíců, a proč by směla viděti týž film za měsíc jediné proto, že už jí bude plných 16 let. Mládeži nepřístupno — to je přímé lákadlo a půvab věcí zapověděných. Jak daleko je domněnka, že ti dospělí se baví nějakými nemravnostmi? Jak to, že jsou věci na světě, které mládeži škodí a dospělým neškodí? Že jsou divadla a filmy, jež jsou nebezpečny mládeži, dospělí však z nich odcházejí beze škody na duši? Tak může uvažovati nedospělá mládež. — Tím není řečeno, že všechna představení divadelní a filmová mají býti přístupna mládeži. Ale je tím řečeno, že se nemají dělati špatná divadla a špatné filmy. Rodiče a vychovatelé, dramaturgové a výrobci filmů by si měli konečně říci: Co není dobré pro naše děti, není dobré ani pro nás — a proto pryč s tím zákazovým farizeismem a pryč s tou dvojí morálkou: co žádáme od mládeže, musíme míti odvahu žádati i sami od sebe.

*

Slyšel jsem o mladém profesoru tělocviku, který se velmi rozčílil, když někteří rodiče projevíli nespokojenost se známkami, které dával jejich dětem. A zadušoval se, že od nynějška bude klasifikovat naprosto objektivně, nadělal si schemat a do nich numericky a graficky, tedy v číslicích i obrazcích, zaznamenával výkony svých žáků, vypočítával průměry, kreslil křivky a zuřivě se honil za objektivitou. Starší kolega mu radil, aby toho nechal, že známka z tělocviku se má dávat podle snahy a dobré vůle, ne podle toho, jak kdo vysoko skočí a jak těžkou činku vyzdvihne.

Vzpomněl jsem si na parabolu o dělnících na vinici. Nestejná práce — stejná odměna. Divná matematika evangelia. Bůh nám dává ne, čeho zasluhujeme, ale čeho potřebujeme. Nehodnotí výkon, nýbrž úmysl. Nežádá úspěchy, ale dobrou vůli. Nestejně sloužíme Bohu, poněvadž jsme stejní. Nezáleží na tom, co děláme, ale jak to děláme. To znamená: zůstat takovým, jakým jsem. To znamená maximum ze zřidel zušlechtěné přirozenosti a přetvořené individuality: musíš zemřít větší, než tě matka zrodila.

Josef Bárta

ENCIAN S „BESKYDU“

Mé dálky jsou zamžené tíhou rosy,
v mých očích hoří modř.
A sedím jako Turek, Rusín trávu kosí,
jen Pikuj se mění k večeru.
Dech vůní táhne s polonin
a ostrý obrys jalovce jak ruka klakérů
nabízí večerní nádech. A z rákosin
ke stanu doléhá koncert k měsíci.

Vyšel a načernil smrk tak labužnický,
že stíny nejasně se plouží,
a oči, srdce touží
natrhat v kytici ohýnky v dáli,
neb vzpomínky se nevracejí vždycky.
A prsty, které lhaly,
se bojácně nesou tam, kde dřímá modř.
Mé dálky jsou zamžené tíhou rosy,
v mých očích hoří modř.

Podkarpatská Rus, polské hranice 1936.

M. D. Z římského zápisníku

Ty můj malý hnědý zápisníčku s bílou sedmikrásou na vrchní deštičce! Našla jsem tě při generální prohlídce zásuvek ve svém psacím stole. Máš usmolené rohy, zežloutlé listy a vybledlé písmo. Ale ovanul jsi mne vůní palem, kaktusů a pomerančovníků, výparem sušícího se prádla na plochých střechách, pachem měsíčků a sedmikrás v rozvalinách pohanských cirků, výdechy mimos a fialek v zadumaných zahradách renesančních paláců, závanem kadidla v svatopetrském dómu a slaným zápachem mořských vln. Pamatuješ se ještě na temný krámek v poboční uličce u Pantheonu v Římě? Tehdy, než jsem si tě tam koupila, ležel jsi v přihrádce poličky, zaváněl jsi lepem a tvá sedmikrás svítila kremžskou bělobou. Byla jsem tehdy ještě docela malá, když jsem do tebe psala a zachytila v tobě jen zlomeček velkých dojmů z nového a zvláštního prostředí kolem sebe. Doufám, že se ještě jednou do Říma podívám. Proč bych byla jinak hodila ten odřený deseticentesim do fontány di Trevi? — Co bych si asi dnes napsala do nového zápisníku? — Myslete si teď, prosím, že máte v ruce malý hnědý notýsek a že luštíte jeho kostrbaté a rozklížené řádky desetiletého dítěte.

I. Sníh v Římě roku 1929.

Co je nám dnes do r. 1929! Zapadl do minulosti a už se na něj nepamatujeme. Ale to byla ta krutá zima, kdy v Čechách klesl teploměr na —30, kdy vymrzly celé ovocné sady, kdy na pražských ulicích měli dobré výděvky prodavači sametových klapků na uši. Tehdy ležel sníh na římských střechách. Jaký paradox! — Červený střepe slunce se těžce prodral mlhami. Tibera je zamrzlá a všechny domy a chrámy jsou posypány slabou vrstvou sněhu. Dívám se z okna do zahrady víly, kde bydlíme. Dlouhé vějíře palem jsou zčernalé a zplihlé; střecha okrouhlého chrámku se sochou Diany je bílá a mramorové robustní poprsí Augustovo má malinkou sněhovou čepičku. Černá kočka s velkýma žlutýma očima — římská »portafortuna« — opatrně přechází zahradou a oklepává packy za každým krokem. V zasklené lóži vrátného sedí černovlasá a černooká domovnice. Její snědá pleť má zsinálý nádech od zimy. Její nos se červeně rýsuje, ohřívá si zmodralé prsty nad plechovými kamínky s řeřavým dřevěným uhlím. Občas se zaleskne její oční bělmo, jak přelétne teskným pohledem ztuhlou zahradu. Rys odevzdanosti do osudu se jí kmitne kolem úst. Přitáhne úže svůj šedý vlněný šátek s fialovými trásněmi. Dlaždicové podlahy a mramorové obložení oken mrazí, pod jednoduchými okny fičí studený vítr. Sedím v papučích na vlažném ústředním topení a vzpomínám na česká, důkladně rozpálená kamna.

II. Před volbami.

Je před volbami r. 1928. Řím vře vzruchem a nadšením. Jdeme Corsem. Nejdeme — prodíráme se davem. Středem ulice se hrnou studenti v červených a zelených sametových čepičkách se zobci, ověšenými lesklými plíškami, řetízky a hvězdičkami. Studenti hlaholí fašistickou hymnu Giovinezzu a sborově vykřikují »si, si, si«. Všichni souhlasí s režimem. Na zčernalém průčelí paláce na piazza Colonna uprostřed Corsa je vyvěšen veliký transparent s fotografií Mussoliniho. Kamenný svatý Petr s velikými klíči v ruce se dívá s vrcholku starobylého sloupu Marca Aurelia na nevelké čtverhranné náměstí, vyplněné vznícenými lidmi. Stále noví a noví přicházejí z Corsa i z postranních uliček. Shora se sloupu to vypadá, jako by se náměstí vzdouvalo a bobtnalo, vid', svatý Petře? Na bílém podloubí velké Národní banky jsou nalepeny obrovské plakáty s ústy, křičícími si — jedna namalovaná otevřená ústa vedle druhých. Fašisté vytáhli své černé košile a černé čepičky s velikými třapci. Giovinezza zaznívá se všech stran. Giovinezza, giovinezza, primavera di bellezza — mládí, mládí, jaro krásy — celý Řím zvučí mládím. Na improvizovanou tribunu se prodírá jeden z přátel Duceho. Je zardělý, zpocený, černá čepička mu sedí šikmo; z očí sálá nadšení; řeční ohnivě a živě gestikuluje. Náměstí při jeho řeči oddaně tichne, ale ze vzdálenějších ulic stále bouří Giovinezza.

III. Zevlování na piazza Venezia.

Je večer 4. listopadu. V římských ulicích je rušno. Se všech domů vlají prapory: červenozeleňobílé — národní, červenožluté — římské a černé se žlutou hvězdou — fašistické. Slaví se památka vítězství nad Rakouskem, jímž končila světová válka. Stojíme ve shluku lidí na piazza Venezia. S Corsa i via Nazionale přicházejí vyšňořené řady vojska v bílých rukavičkách s válečnými řádami na prsou. Na náměstí se právě chystá velká vojenská kapela k veřejnému koncertu. Je trochu mlhavo, palmy zesmutněly a růže odkvetly, ale ve vzduchu je stále ještě vlažné podletí. Ohromný sádrově bílý mramorový pomník krále Viktora Emanuela, napodobící rozlohou kolosální stavby římského starověku, září malinovým bengálem. U hrobu Neznámého vojína planou ohně. Renesanční Benátský palác světélkuje svíčkami ze tmy. Kavárna na druhé straně náměstí září. Celý Řím dnes září iluminací, v dálce nad nádražím oslňuje velký světelný savojský kříž a svítící fašistické svazky prutů se sekýrkou. Kapela zahájila koncert ovšem Giovinezzou. Vojáci ve třírohých »napoleonských« kloboucích hrají chutě, šosy tmavomodrých fráček se jim natřásají, kapelníkova taktovka lítá a kapelník, s hustým černým obočím a blýskavými očima se rozhlíží po zástupu. Opoдал stojí skupina Angličanek. Angličanky se vždycky vyskytují ve skupinách, mají skřipce, jsou postarší, připomínají svým ústrojem anglickou královnu Marii a mají tlusté Baedekery pod pažďím a kostkovaný pléd přes ruku. Zašli jsme za roh náměstí a zastavili se na piazzettě mezi Pallazzo Venezia a pomníkem Viktora Emanuela. Obří kamenná piniová šiška nehybně sedí na svém stolku z kamenných listů a veselé praménky vody šplíchnají zpod šupin. Je to aqua Marcia, dobrá, studená voda přitékající z albánských hor. Proudila kdysi obloukovými nadzemními vodovody a občerstvovala císaře a Římány v togách. Teď už dávno togy zetlely i Římané zetleli, vodovody se rozpadávají, ale tatáž voda v nových, podzemních vodovodech pořád proudí. Občerství stejně umazaného kluka jako naparáděnou kojnou s velkými zlatými kruhy v uších, v pestře pruhované sukni, s náhrdelníkem ze sekaných korálů, nebo zevlujícího cizince.

Na dveřích chrámu sv. Marka jsou ještě rudé a bílé závěsy se zlatým lemem od nějakého

církevního svátku. U vchodu sedí pohyblivá babka u stánku se svatými obrázky, růženci a sádrovými soškami. Do kostela vstupují lidé; babka se přívětivě a povzbudivě usmívá, hlasitě chválí své zboží a nutkavě je nabízí.

IV. U bronzových dveří v kolonádě sv. Petra.

»Jak to pomalu utíká,« zabručel pro sebe dlouhý, hubený Švýcar v žlutomodrém pruho-
vaném kroji z doby Rafaela Santiho. Naškrobené okruží ho škrabalo do krku, ve žlutých
kamaších mu bylo horko a halapartna začínala tížit. Přesto přecházel odměřeně a s přes-
nou obřadností sem a tam u těžkých nazelenalých bronzových dveří, vedoucích k audi-
enčním síním sv. Otce. »Začíná se smrákat a u sv. Otce jsou ještě stále audience! Za jak
dlouho mne asi přijdou vystřídat; kdybych tak měl hodinky. To je horko!« Přelétl
zrakem dlouhé, světlé schodiště a masivní sloupy kolonády. Nic se zde nezměnilo. Na-
pravo stále stejně proniká mezi sloupy jemná prška krajní kypivé fontány na svatopetr-
ském náměstí, vlevo šplouchá voda pod pyramidkou pěti kamenných papežských tiar.
V začouzené osterii naproti sedí stále ještě titíž strýcové v usmolených kazajkách se za-
rostlými tvářemi a popíjejí víno ze sklenic z těžkého skla. Těžké dveře se však přece jen
otevřely. Skupina lidí vychází od audience. Jsou to dvě dámy v černých hedvábných
šatech, upjatých ke krku a ke konečkům prstů, s černými krajkovými šálami na hlavách,
vzadu zvednutými vysokými španělskými hřebeny; pak čtyři muži ve fracích s cylindry
a mladé děvče v bílých splývavých šatech s bílým tylovým závojem na hlavě. »Stranieri!«
myslí si Švýcar pozoruje skupinku, která se rozhlíží a na cosi se vzájemně upozorňuje.
A pak — dívka má velmi, velmi světlé vlasy a modré oči. Odcházejí. A zas přechází
věrný Švýcar na strážu sem a tam a tiše si něco brouká.

V. Osterie na Monte Maria.

Sedíme na lavici u dlouhého nenatřeného stolu v »osterii« na vrcholku Monte Maria.
Nad námi voňavě páchnou krajkové květy černého bezu. Chroupeme slané mandle
a chvílemi usrkneme ze sklenice vína. Víno je jantarově žluté, čisté, jiskří ve sklenici,
chutná nahořkle. Je květnové odpoledne, slunce sálá, vzduch se vlní teplem, v černém
bezu se kovově lesknou zlatohlávci. Řím leží na slunci. Písková a cihlová pláň domů
s černými a světlými skvrnami kopulí chrámů, věžiček, campanill. Pomník Viktora Ema-
nuela září bíle, za ním se hnědá Coloseum, černají se cypřiše na Aventinu. Temnězelené
duby, bílý maják na Janiculu, modrozlatá kopule sv. Petra, palmy na Pinciu, špinavá
stuha Tibery. — Naše lavice zapraskala, k našemu stolu se přihrnula kyprá černovlasá
paní s mužem a třemi dětmi. Všichni hlučně hovoří a smějí se. Paní vybaluje z papíru
pečeného krocana, hostinská s velkou bílou zástěrou, zlatými kruhy v uších a červenými
korály na krku přináší z osterie velkou skleněnou karafu vína a obrovskou porculánovou
mísu s pampeliškovým salátem. Matka rodiny rozděljuje krocana, láme bílý chléb a ozbro-
jena kostěnou lžicí a vidličkou promíchává salát a polévá jej olejem a octem. »Všichni
horlivě jedí a bez přestání mluví a gestikulují.

Slunce zapadlo, světle se zatmívá, obrysy stromů i římských domů se ostře rýsují.
V dlouhé úzké besídce v rohu zahrady, vypletené a pokryté slamou a suchým palmovým
listím, hlučí společnost, sklenice cinkají a teď zaznělo sborové: »Beviam', beviam'.«
Tma. Nad polem artičoků vylétla jiskra. Za ní druhá, třetí... Světlušky. Drobnolisté
duby šumí. Oranžový úplněk se dívá na tisíce pohyblivých světýlek Říma. Noc teple
dýchá a chvěje se hvězdami.
(Pokračování.)

Theofil Chlebovský

BOUŘE

V korunách staletých velikánů
bouří
obloha zatažena
oponou smrti blesky křižovanou
deštěm bičována role těžce oddychuje kouří
v magických zásvitech hrůza ztajena
kde jednou naše stíny spodlomeny sněním stanou

ó svatá hrůzo z rukou mých
již vstřebal jsem do žil,
pokorně přijímám běsnění všech sil
trpělivý v nadějích
poslední zaburácení kdy s dráhy se vykloní země
o padniž všechna tíha hříchu na vetché stěžně
bloudivých korábů našich —
bude před úsvitem

C. Mařan: Radost zimy

Eda Jitzovský

Studentský román

H. C. Perifa

ST. MORITZ.

Sv. Mořic je perlou kantonu Graubünden, a tím je řečeno vše, protože Graubünden od A—Z, tedy od Arosy až po Zuoz slučuje v sobě nejlepší a nejskvělejší místa zimního sportu na světě. Arosa—Davos—Klosters—Poutresina—Samaden—St. Moritz—Zuoz... Ve Sv. Mořici je šestnáct kluzišť, stadion zvaný »Eisstadion St. Moritz«, zamrzlé jezero pro dostihový sport, čtyři sáňkařské dráhy, bobsleighová dráha a světoznámá Cresta-Run pro skeletony jsou dostatečná sportovní zařízení, vyhovující i těm nejnáročnějším. O lyžaře je postaráno dvěma skvělými můstky »Julier«

a »Olympia«, tratí »kilométerlaneé« a terénem pod Corviglií 2500 m vysokou. — — Perifejci byli ubytováni v hotelu Carlton hned vedle Stadionu. Všechny hotely i pensiony byly přeplněny, a tak spali hoši po třech v jednom pokoji. Ráno se projelo mužstvo na saních až do Campfèr.

V Eugadiner Kulmu bylo slavnostní rozlosování účastníků světového championátu

v ledním hockeyi. Přihlásilo se 18 států, tři z nich ze zámoří: Kanada, Amerika, Japonsko. Československo bylo vylosováno do skupiny D, kde vedle vedoucí Anglie měli mu býti soupeři Maďaři a Japonci. Rozhodnuto hráti jen za denního světla. ČSR mělo hráti hned první zápas s Anglií příští den ve 2 hodiny na Stadionu. Táta Palouš hned určil sestavu. Kompletní HCP a náhradní útok: Šimon—Hort—Kadlec.

Příroda přála prvnímu velkému zápasu o mistrovství světa, bylo nádherné odpoledne. Od hotelu Engadiner Kulm, obsazeného většinou Angličany, odjíždějí saně za saněmi. Ve vestibulu vládne dnes nezvyklý ruch. Stojící muži tipují výsledek matche a uzavírají mezi sebou sázky, dámy v klubovkách hovoří o večerní slavnosti v hotelu pořádané na počest účastníků her. Co chvíli slyšeti jméno Setton; je to syn lorda Settona, centreforward Angličanů, krasavec, skvělý tanečník, miláček londýnských dívek »high classe« a prý nejlepší útočník Evropy! Stranou všech sedí mladý muž a dívka, mají v rukou praporky v anglických barvách, ale nemluví, zdá se, že jsou ponořeni do vlastních myšlenek.

»Promiňte, Grace, půjdu se podívat, zda již nepřijely naše saně.« — Dívka sklonila hlavu na znamení souhlasu. — »Snad již za půl hodiny ho uvidím... ale bude to opravdu on? Což nemůže býti více mladých mužů téhož jména? Jak asi vypadá? Co dělal... vzpomněl si někdy na mne...?« Horečný neklid zmítal její nitro, tváře jí hořely...

»Grace, saně již jsou připraveny, nastoupíme.«

ČSR—ANGLIE.

Stadion je vyzdoben prapory zúčastněných států, místa k stání nejsou plně obsazena, zato tribuny jsou vyprodány. Pravá strana tribuny končí dvoupatrovou věží s velikými hodinami. — Angličané v úplně bílých dresech vjeli první; byli bouřlivě přivítáni. Čechoslovákům v rudých dresech se stříbrným lvem na prsou se dostalo jen zdvořilého potlesku. Rozlosováno. Krátký hvizd zazněl do naprostého ticha, puk dopadl na led. Gene střílí na branku Haleye, jenž chytá v pokleku. Angličané útočí — jejich křídlo obchází Lojzu, Rolfa, přihrává uvolněnějšímu se Settonovi a jeho prudká rána ze dvou metrů končí v síti. 1:0 pro Anglii. Burácející potlesk, hřímavé volání, sta praporků se vesele třepotá ve vzduchu. Je znát, že Angličané hrají vlastně před svým obecenstvem. Češi jsou sice překvapeni, ale goal v 5. minutě je přece nedeprimoval, pilně útočí a střílí; obrana synů Albionu je však na místě a často až příliš ostrou hrou na tělo — bodychek — zbavuje útok ČSR puku. Bodychek je obráncům dovolen, ale jen proti hráči vedoucímu puk. V 8. minutě byl Lojza sražen, ač neměl puk, ale soudce Ronald z Kanady netrestal. Podobně unikl v 11. minutě Setton Genovi, když ho »ne-fair« srazil, naše obrana nešla po puku, čekala zapísknutí soudce pro tento foul, ale nic se nestalo. Setton zatím využil váhavosti Rolfovy a dal bezmocnému Karlovi druhou branku. 2:0 pro Angličany. Neutuchající nadšení u diváků.

Gene pomalu se zvedá a sleduje vítězného Settona, jenž mává rukou na pozdrav k některé z lóží na tribuně, odkudž mu mladá dáma šátkem odpovídá. Gene se trpce usmívá, nemá, komu by mával. Úplně zapomněl, že hájí vlastně barvy svého národa. Myslel na Grace místo na hru. Představoval si, jak Grace někdo v Londýně bude číst, že ČSR bylo poraženo Anglií, zajímá-li ji ovšem sport. Usměje se té »samozřejmosti« a snad bude číst, že v mužstvu ČSR hrál také nějaký Gene Marden, který byl spoluvinníkem po-

rážky ale tu ztvrdly mírné jinak rysy Genovy tváře. »Ne — to se státi nesmí!! — Setton právě vtipným trikem oklamal Jiřího a řítil se ku brance, doprovázen potleskem diváků. Gene vyrazil jako blesk, dostihl Settona až téměř u naší branky a v okamžiku, kdy Setton chtěl střilet, nadzvedl mu hockeyku, sebral puk, vyhnul se Karlovi, obešel vlastní branku a jako šíp vyrazil směrem k Angličanům. Lojza, Jiří a celý anglický útok za ním. Marná snaha, Gene svůj náskok zvětšuje, v plné rychlosti klame tělem obránce — je sám před Haleyem a úžasně tvrdě vstřelený puk zvoní o vnitřní síť branky. — Goal! — Jen z jedněch malých rtíků vylétlo jásavé »góól« a anglický praporek vlaje ve vzduchu. Ostatní diváci úžasem na chvíli oněměli, ale pak se ozval uznalý potlesk.

Billy Newman rychle stáhl ruku, která anglickým praporkem mávala Čechoslovákům. Pohlédl při tom úkosem na Grace, ale ta toho nedbala. Grace hned od začátku zápasu nespustila dalekohled s tváře Genovy. Poznala ho s určitostí. Úzkostlivě pozorovala změny v jeho tváři, byl nějak smutný a viděla, že hraje bez zájmu, ale tento jeho náhlý výpad dal silněji zabušit jejímu srdci, neboť správně usoudila, že Gene se rozhodl bojovat. Grace se již neptala, zda zapomněl, co dělal po ty tři roky, ale ze srdce mu přála, aby vyhrál. Její sympatie byly cele na jeho straně. Soudce ukončil první třetinku. O přestávce neřekl táta Palouš hochům ani slova, nic jim nevytýkal, ač viděl, že nehráli tak, jak by měli a mohli. Byl taktik a věděl, že jeho mlčení hochy vzpruží.

Začala druhá třetinka. Češi byli k nepoznání, hravě projížděli a ze všech posic stříleli. Brankář Angličanů za tuto třetinku zestárl aspoň o pět let, měl plné ruce práce, zachránil, co se dalo, ale přece byl třikrát útočníky ČSR překonán. Billy již při vyrovnávací brance odebral Grace praporek, protože s ním mávala na počest Čechů. Billy byl s Grace nespokojen, jako sportsman uznával nedostižnou hru, kterou nyní Češi předváděli, ale nemohl se jimi z pochopitelných důvodů nadchnout. Nedovedl pochopit, jak Angličanka může být takovým fanouškem Čechů; láskou se sice dá mnoho omluvit, ale tohle se zdálo Bilymu přece jen mnoho!

Poslední třetinka byla pravou exhibicí bezvadné kombinační hry Československa. Setton byl vždy hravě oloupen o puk; to ho přivádělo do směšného vzteku. Přízeň žen je vrtkává a zhýčkané Londýňanky začaly zahrnovati svojí pozorností Perifejce a nadšeně jim tleskaly. Setton hrál dost nečistě a složil dvakrát Lojzu. V 9. minutě kombinace Jiří—Gene—Lojza a poslední střílí pátý goal. Krátce nato padá Setton... soudce píská a vylučuje Lojzu na jednu minutu. Diváci reptají. Gene hledí pátravě na Lojzu, nesnese ve svém mužstvu »oplaceče«. Lojza však s tváří nemluvněte ubezpečuje, že Setton padl přes vlastní hůl. Rolf s Pepou a Karlem se smějí na celé kolo, když Lojza s bolestnou tváří leze přes mantinel, kde ho část diváků vítá ostentativním potleskem. Angličané se s napětím posledních sil vložili do hry — marně. Za minutu se vrátil Lojza a prudkým sólo-útokem získává šesté branky. To byla Lojzova pomsta, s kterou přímý Gene a ostatní ovšem plně souhlasili. Konec zápasu. Československo poráží Anglii 6:2 (1:2, 3:0, 2:0).

G. A G. V KULM HOTELU.

Engadiner Kulm zářil tisíci světél, široký koberec splýval od otáčecích dveří až k místu, kde zastavovaly saně, přivázející stále nové hosty. Armáda zřízenců v livrejích běhala, jako by jim půda pod nohama hořela. Společenský sál se naplňoval opravdu nejskvělejší společností evropských velkoměst. Muži se stužkami řádů v knoflíkových dírkách fraků a dámy oslnivé elegance a krásy. Singing boys hráli jazzové skladby, rozproudila se zábava i tanec. Krátce po deváté vstoupili do sálu Dr. Monzen a táta Palouš. Za nimi kráčelo šest mladých mužů, oděných v dlouhé černé kalhoty a blankytně modrý krátký kabátek velmi vkusného střihu. Oči všech přítomných spočinuly na postavách příchozích, ale tu již ředitel hotelu A. Jansenn vítal hosty a předseda Jee Hockey Assoc. sir Perth je představil jako vítěze odpoledního zápasu. Delegáti jednotlivých národů zúčastněných her přicházeli vyměňovati pozdravy a Gene pomáhal Dr. Monzenovi splňovati společenské závazky; nebylo mu to obtížné: ovládal čtyři světové jazyky. Pak nastal konečně klid a každý se bavil svým způsobem. Jiří opustil lóži, Karel s Pepou a Rolfem se bavili o Praze a hleděli si šampaňského více než celé té skvělé společnosti. »Takhle mariáš u nás na pokoji my mně byl milejší.« — »A moji harmoničku k tomu,«

dodával Karel. — Gene se nezdržel smíchu. »Ale, Karle, vždyť je to zde docela hezké.« — »Hm — no jo, ale pro mne to není. Když je u nás Na Perifě v hospodě „U slunce“ bál, tož tam jsem doma. Fouká pořádná muzika, valčíky, polky a co teprv, když je dobré kolo na besedu! Gene, já jsem dělník a dělníkem zůstanu, proto na tohle zde nechci si zvykat.« — Gene stiskl Karlovi ruku: »Máš pravdu.« — Také Lojza někam zmizel a Gene zůstal osamocen se svými myšlenkami. Karel měl pravdu, ale Gene nedovedl zapřít, že se mu zde velmi líbí, měl rád světla, krásu, eleganci, také pro jazz měl jiné uši než Karel, ale proč? Hleděl stejně střízlivě na život jako Karel, ale...

Gene se pojednou prudce vzpřímil a chvějící se rty šeptaly: »Bože, je to možné? — vždyť je to Grace!!« — — Grace Howardová — —

Nějaký mladý muž jí něco šeptá, oba se usmívají v rytmu melancholického tanga. — Jak můžeš býti, ty veliký hochu, tak bláhový a býti žárlivý na dívku, se kterou jsi mluvil dvě hodiny, které jsi, třebaže bez svého vědomí, odřekl schůzku a kterou jsi pár let neviděl? Kdo ti dává právo býti tak hrozně sobeckým a domnívat se, že musí čekat až ji snad někdy najdeš? Vždyť jste si nebyli ničím, než náhodnými známými z prohlídky hradu. — Rozum měl pravdu, ale srdce neuznávalo jeho důvody a nyní velmi trpělo při pohledu, jak manžel či snoubenec objímá Grace při tanci. — Konečně se přesvědčilo i srdce, že jeho touha byla pošetilostí a bláhovým snem jeho iluze, na nichž stavěl v srdci svoji budoucnost. Je všemu konec. Stojí nad troskami své první a jediné lásky...

Ale přece se rozhodl zatančiti si s Grace, vysvětliti jí příhodu s telefonem, očistiti se v jejích očích a požádati ji, aby — chová-li v srdci aspoň nepatrnou vzpomínku na něho — vzpomínala vždy jen v dobrém. Ano, to udělá, je to to jediné, co ještě smí a musí udělat. — — V tanci nastala přestávka, číšníci se překonávali v dolévání prázdných sektových sklenic a ruch hlasitého hovoru se nesl sálem — — Lehký úder paličkou rozezvučel stříbrný gong a chvějící se tón proběhl sálem.

Gene opustil lóži a volným krokem mířil ke stolu, kde seděla Grace. Byl bled a cítil, že jakási nevýslovná slabost proniká jeho údy, když se před ním uklonil. — Grace se nevedlo o nic lépe, když vstala z hlubokého křesla. Po několika krocích stanuli na parketu. Ruce se jim chvěly, když se spojily k tanci... »Singing boys« hráli nádherný anglický waltz, kroky tančících nebylo téměř ani slyšet, všichni se poddávali kouzlu melodické hudby. Světla v sále pohasla a jen malé barevné lampy hořely na stolech. Čtyři reflektory vrhaly žluté, modré, zelené a rudé kužele světla na tančící páry. Gene a Grace dosud nepromluvili spolu ani slova. Gene viděl, že již musí něco říci a dodal si konečně odvahy.

»Grace... slečno Howardová... já — já jsem vám dlužen vysvětlení.« — Grace neodpovídá. — »Promiňte, ale musím vám to říci... vím, pro vás je to bez významu, ale já — — já nechci, abyste o mně špatně smýšlela. — — — Když vám tenkrát do hotelu Ambassador bylo telefonováno, já jsem o tom neměl tušení a čekal jsem vás marně na Václavském náměstí u musea.« — Opět mlčení. — »Moje bývala spolužačka, Erna Velecká, vyslechla náhodou náš rozhovor a ze zlomyslnosti schůzku mým jménem odřekla. — To jsem se ovšem dověděl až mnohem později.« — Zase přešla chvíle oba-polného mlčení, vyplněná jen melancholickými tóny houslí, saxofonů a zřetelných úderů kláves na struny klavíru, než Gene pokračoval: »Vím, že je vám to úplně lhostejné, co jsem teď mluvil, ale chci se jen očistiti ve vašich očích.«

A teprve nyní za celou tu dobu, co s ní tančil, jí pohlédl zplna do tváře. — Radostný úsměv a zářící oči mu hleděly vstříc... Něco ho bodlo u srdce a nová vlna naděje se rozlila jeho nitrem — ale jen na chvíli; představa muže, který před chvílí s ní tančil a seděl u téhož stolu, ji udusila. Grace by nebyla ženou, aby nepoznala, co se děje s Genem. Chvíli se mu ještě pátravě a radostně dívala do tváře, než promluvila.

»Vzpomněl jste si někdy na mne?« — »Velmi často« — vydechl sotva Gene. — »Já také.« — »Je to možné?« — »Proč ne, mrzelo mne sice vaše jednání, ale nikdy jsem plně nevěřila, že jste mi to takovým způsobem vzkázal, jak bylo telefonováno.« — Gene se nezdržel, aby jí nepolíbil ruku, kterou svíral ve své levici. Singing boys znovu začali zpívat refrén... Gene a Grace se plně poddávali rytmu nejkrásnějšího a nej-elegantnějšího ze všech tanců. Grace šťastná, Gene sice velmi potěšen, ale jaksi nesvůj.

Jedna otázka ho strašně pálila na rtech, ale nemohl se odhodlati ji vysloviti. Konečně . . . »Grace, promiňte mi moji otázku, ale . . . já . . .« — »Ptejte se.« — »Čím je vám — ten pán, co s vámi sedí u stolu?« — Konečně to bylo vysloveno, ale nyní se chvěl úzkostí slyšeti odpověď. — »Přítelem — Gene.« — Na Genově tváři bylo znát veliké ulehčení, ale přece se ještě zeptal: »Není tedy — vašim manželem ani snoubencem?« — »Ne.« To »ne«, které bylo proneseno hlasem chvějícím se štěstím a radostí, znamenalo pro Gena nový život, novou naději . . .

Jazz skončil, světla se rozzářila v sále, ale orkán potlesku si vynutil třetí opakování. Kdo může zachytit lavinu otázek a odpovědí, tak naivních a přímo dětských, které si ta dvě šťastná srdce vyměňovala? — — — Znovu se rozzářila světla v sále a tanečníci uváděli své dámy ke stolům; také Gene odváděl Grace na její místo. Uklonil se, chtěl se vzdálit, ale Grace to nepřipustila a představila ho společnosti. Dr. Howard, otec Grace, mu přátelsky podal ruku, ale přitom si ho pozorně prohlédl. Dáma, jež u stolu seděla, byla sestra Dra Howarda a zastávala u Grace již po léta povinnosti jakési druhé matky. Gene jí políbil zdvořile ruku. Trochu nejistě pohlédl při představování do tváře Billy Newmanovi, ale když mu Billy upřímně stiskl pravici, uklidnil se. Po vzájemném představení nastala krátká pomlčka. Řeč hosta kromě Grace nikdo neovládal, a tak Billy navrhl, aby se mluvilo německy, ale tu se vmísil Gene velmi dobrou angličtinou: »Souhlasí-li společnost, byl bych velmi potěšen, kdyby se rozhovor vedl anglicky, jen velmi zřídka mám štěstí mluvit s rodilými Angličany.« — Grace překvapením a radostí chvíli vůbec nemohla promluvit a také na ostatních členech společnosti bylo viděti zřejmý obdiv a uspokojení. Zábava se brzy rozproudila, Gene mluvil o Praze a poměrech v Československu, také sportovní stránky se dotkl a jeho milý a skromný způsob vypravování mu získal brzy sympatie i jinak přísného Dr. Howarda.

Singing boys se zase chopili nástrojů a rázný fox způsobil, že parket se rychle naplnil. Billy byl velmi povděčen, že Gene zůstal s nimi ve společnosti, mohl nyní častěji tančiti s hezkou Italkou, s kterou se včera seznámil na kluzišti. Minuty prchaly a byla půlnoc. Táta Palouš shledával své chráněnce, aby je odvedl domů. Na jeden fox ho ještě uprosili, ale pak museli jít, vždyť hrají zítra dopoledne s Japonskem, není to sice příliš vážný soupeř, ale přesto musí býti čerství. Odjeli na saních, ale nikdo nemluvil, všichni byli zaujati svými myšlenkami a vzpomínkami. Ještě po dlouhé chodbě k ložnici kráčeli Lojza, Gene a Jiří vedle sebe beze slova, ale když na prahu pokoje rozsvítili, přemetl se Lojza velikým skokem na ustlanou postel, že ho její pérování vysoko vyhodilo. »Ty jsi, Lojzo, nějak roz dováděný?« — »Víš, Gene, je to přece jen pěkné být tak trochu zamilován.« — »A jak jsi se s tou dívkou vůbec domluvil?« — »Ona umí právě tolik německy jako já francouzsky.« — »Pak neumíte dohromady nic.« — »Oho — já se již přes půl roku učím v 1000 slovech francouzsky.« — »Jak tě to mohlo napadnout?« — »Víš to je tak. Při té pekařině se doma nepředělám.« — »Já vím, ty říkáš, že práce není zájím.« — »Nevysmívej se, vždyť je to docela vážné.« — »S tou prací?« smál se opět Gene. — »Ale ne, s tou francouzštinou. Mně totiž napadlo, že bychom mohli někdy hrátí hockey za hranicemi a protože je francouzština nóbl řeč, tak jsem se do toho pustil a teď . . .« — »Ti to přišlo nečekaně vhod, vid'« — »Myslím« — a Lojza jevil takový rozpačitý obličej, že se Gene s Jiřím přímo rozchechtali. — »A co jste dělali vy?« snažil se Lojza odvrátit útok. — »Já jsem tančil a našel přitom tři roky hledaný poklad.« — »No, to jsem blázen.« — »Teprve budeš, Lojziku, až se více zamiluješ.« — »A Jiří?« — »Ano, cos dělal ty, Jiří, pověz.« — »Já jsem také tančil,« odvětil poněkud rozpačitě Jiří. — »To je divné, že jsme se neviděli.« — »Patrně jste si příliš všímali svých tanečnic, já vás oba viděl.« — Gene s Lojzou k tomu nic nepodotýkali, výrok Jiřího se jim zdál býti velmi pravdivým — — —

Jiří nemohl dlouho usnout, nelhal hochům, když tvrdil, že také tančil, ale zamlčel jim, že mluvil s Ernou Veleckou. Spatřil ji ve dveřích, vedoucích k zimní zahradě a šel k ní. Přijala ho velmi přátelsky, ale Jiří si přece všiml jakési úzkosti v jejích očích. Chtěl si s ní zatančit, ale omluvila se zraněním kotníku, které utrpěla při lyžování a tak si sedli na lavičku v palmovém háji dobře vytápěném. »Znáš, Jiří, tu dívku, se kterou Gene tančí?« — »Myslím, že je to Grace Howardová, protože . . .« — »Správně, je to ona, ale pak také víš, jakou úlohu jsem hrála v jejich seznámení před třemi roky?« — »Vím,

Gene mi jednou vše vyprávěl.« — »Jsem velmi špatná dívka, že?« — »Nemyslím, Gene ti dávno odpustil a dnes, kdy se zdá zase vše býti v pořádku, ti jistě nikdo nic nebude vyčítat.« — Erna si povzdychla. — »Co tě trápí, což... miluješ Gena?« — »Ne, tenkrát to byl rozmar dívky, která si myslela, že každý hoch se musí do ní zamilovat, bude-li ona chtít. Gene však zůstal lhostejný, a to mne dráždilo. — Dnes jsem ráda, že se s tou dívkou zase sešel... ale nechme toho. Kdy zase hrajete?« — »Zítra dopoledne na kluzišti Palace Hotelu proti Japonsku.« — »Přijdu se podívat, vidím vás velmi ráda hrát. Vy jste všichni již od dětství kamarádi a z jedné ulice?« — »Ano, my jsme hoši z periferie.« — »Proč to říkáš takovým tónem?« — »Řekni, prosím tě, v tak zvané lepší společnosti, že jsi z periferie a všichni nad tebou ohrnou nos. Nebýt toho, že dovedeme hrát hockey lépe než mnoho jiných, zůstali jsme dále bezvýznamnými hochy, kterých by si zdejší společnost nikdy nevšimla. Připadá mi to směšným, když o nás píší v novinách jako o fenomenech, hýří superlativy na všech stranách a my zatím hrajeme jen pro zábavu a radost z pohybu. Mohli jsme si dáti zvučné jméno, mohli jsme přestoupiti k bohatým klubům, které by nás hmotně zajistily. Karel by nemusel chodit do továrny, já bych nepracoval od rána do večera za plat, který mne sotva uživí, Gene by nemusel dávat kondice, aby si přivydělal — ale nejsme profesionály a jakživi jimi nebudeme. Zůstaneme Perifejci a za čest toho jména se budeme právě tak bít jako nyní bojujeme za naši národní vlajku. Víme dobře, že to byly naše nohy a ruce, které nás tak rázem vznesly do výše. Dnes se pořádají bankety nám na počest, starostové měst nás vítají, ženy a dívky nejlepší společnosti se o nás zajímají. Nevítězí tedy člověk, jeho duch, jeho srdce, ale dobré bruslení a přesná střelba ve hře, která se dnes stala tak populární. — »Nemáš se dívat tak černě, lidé ovšem budou vždy stejní.« — »Bohužel — sám vlastně nevím, proč jsem nyní takový divný...«

Vtom přešel mimo ně elegantně oděný muž a vyzval slabým pokynem hlavy Ernu, aby ho následovala. Erna sevřela rty, ale zůstala. Muž se vrátil, jen nedbale se uklonil Jiřímu a odvedl ji. Užaslýma očima sledoval Jiří odcházející dvojici, pak ale zachytil kolem pospíchajícího malého boye a zeptal se ho na jméno Ernina průvodce. »Conte Lucchini-Rampoldi.« — Tedy hrabě... Jiří se smutně usmál a vkročil do sálu, aby si zatančil. Brzy toho nechal a dal se na toulku společenskými místnostmi hotelu. V herně se kolem hracího stolu tlačila spousta zvědavců. »Zase vyhrál!« — Muž, jenž zase vyhrál, zvedl hlavu. Snědé, hubené tváře, veliký nos, kudrnaté černé vlasy... Jiří v něm poznal conte Lucchini-Rampoldiho. Také Jiřího zájem o hazardní hru byl vzbuzen. Conte stále vyhrával velké sumy a prohrál-li, byla to maličkost. Jiřímu neušel trik štíhlých a velmi bystrých prstů hraběte při míchání a jeho náhodné pohledy s výstředně oděnou ženou a ji doprovázejícím mužem, kteří stáli těsně za zády protihráčů. — Po nové značné výhře opustili hráči stůl, také diváci se rozešli. Conte shrábl peníze ledabyly do kapsy a chystal se také opustiti hernu. Ve dveřích vyňal z kapsy šátek a čistil jím monokl, přitom mu vypadl složený lístek. Jiří nepozorovaně papírek zvedl a odešel do lóže za kamarády. Statečná naše obrana: Karel — Rolf — Pepa, které víno velmi chutnalo, jevila klímaující náladu a proto se Jiří klidně mohl věnovati prohlídce zvednutého lístku.

Proužek papíru byl popsán několika zřejmě italskými slovy, pak bylo několik pomlček, silně podtržené slovo »Forno« a písmena E. V. s číslicemi II. a. 137. Jiří, jenž neuměl italsky, opsal slova na jiný proužek papíru a zavolal kolem běžícího číšníka. »Poslyšte, našel jsem na lavičce v zimní zahradě tento lístek, mohl byste to přeložit, někdo to tam asi zapomněl a může to býti důležité.« — Číšník vzal proužek papíru Jiřím popsáný, četl, vrtěl chvíli hlavou a zase položil papírek na stůl. — »Nevím, co to má znamenat, slova jsou italská, ale dohromady nedávají smyslu, snad si někdo jen poznamenal pár slov. — »Asi se někdo učí italsky a ta slova si vypsál k naučení.« — »To bude správné vysvětlení, pane, zde se mnoho lidí prohlubuje svoje jazykové znalosti. Račte si ještě něco přát?« — »Ne — ale počkejte, co je to „Forno“?« — »Forno? To je lyžařská chata v terénu hory Corviglia. Podobných chat je tam mnoho, jako: Saluver, Surlej, Boval, Jürg, Diavolezza...« — »Děkuji vám.« — »Prosím, ale dovoluji si vás ještě upozornit, že Forno je jedna z chat, kde není hostinská živnost ani správce. Klíč k takovým chatám vydává Corviglia Timing Club.« — —

»Forno je tedy lyžařská, neobývaná chata — hm, snad pan conte Lucchini-Rampoldi lyžuje... ale proč by si s někým vyměňoval šifrované zprávy na proužku papíru? — — A co znamenají zkratky E. V. II. d. 137? — — E. V. — — E. V. — — ach, snad Erna Velecká!?» — Jiří kvapně opustil lóži a přímo běžel do vestibulu. Zastavil se u pultu, nad nímž se pyšnil nápis »Office« a vpadl na důležitě se tvářícího muže, jehož revery na kabátě byly zlatě lemovány. — »Prosím vás, kde je ubytována rodina Dra Veleckého?« — »Okamžik, prosím.« — Premovaný pán si nasadil brýle a začal se přehrabovat v silné knize v kůži vázané. — — —

»Je zde jen Madame Velecká s dcerou, obě z Prahy.« — »Souhlasí, ale které pokoje obývají?« — »II. d. 135—137, to znamená: druhé poschodí, pravý trakt, čísla dveří 135—137.« — »Děkuji vám.« — Jiří se pomalu a velmi zamyšlen vracel do sálu; nabyt přesvědčení, že jde přece o Ernu a obával se, že jí hrozí nebezpečí. — — — Gene s Lojzou již zhluboka oddychovali na postelích, což svědčilo o pevném spánku; jen Jiří se stále převaloval z boku na bok — podezření, jež pojal proti hraběti, ho olupovalo o spánek... (Pokračování.)

Věčně mladá

Podivuhodnou zkušeností církve jest, že ve všech stoletích se našli lidé, kteří církvi věstili zánik, vytýkali jí, že se nedovede přizpůsobiti mladým proudům a že proto musí ustoupiti... Druzí jí zase vytýkají, že zradila ryzost a prostotu prvotního křesťanství, že zavedla nálezky lidské... Jaká je naše matka? Jest na ní znáti rýhy a vrásky staletí? Matka církev pochovala již všechny, kteří jí věstili zánik. Všichni hrobaři církve jsou nakonec zachovávaní budoucnosti tím, že matka církev má mezi svými služebníky také lidi, kteří pěstují církevní dějiny a tam se zmiňují o těch, kteří proti ní vytáhli do pole. Se všech stran již ji napadali, ale jí nepřemohli. Spíše se otupily katanské meče, ale církev se neudusila v přívalech vlastní krve, nýbrž tou krví očistila a vykoupila své pronasledovatele. Tou krví se jen omladila a ustavičně se omlazuje... Kacířstva se rozrůstala již v prvých stoletích. Rozkoly již od prvých dob křesťanských se pokoušely ji uvnitř rozleptati, ona ale jenom tím více ztuhlila svou jednotu. Ona kacířstva poskytla jí jen příležitost jasněji a přesněji vyjádřiti svaté pravdy. Tak ani kacířstva církvi neškodila, nýbrž byla jí nakonec k užitku, protože těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému. Toto je velké umění naší matky, která také dovede i čertem orati, jak se vypravuje o svatém Prokopu. Přeučení její odpůrci se domnívají, že ji od-disputují, že si dokáží její neschopnost a neoprávněnost, ale tím jí jen dávají příležitost, aby poukázala na svou vnitřní i vnější životnost, aby tím více přesvědčila své odpůrce, že v ní koluje život Boží a proto že jsou marné všechny pokusy církev zničiti.

Nakonec je to církev, to jest katolíci, kteří zavčas varují před všemi výstřelky, před veškerým mravním nebezpečím. Smějí se tomu sice lidé, nazývají to přepjatostí, ale nakonec po delší době uznávají, že tady Někdo dobře viděl, dobře radil a dobře řešil. To ukazuje na skutečnost, že v církvi koluje život Boží. Ten život dává církvi věčnou svěžest, takže se dovede přiblížiti ke všem problémům, že dovede zachytiti a naplniti lidi dobré vůle všech dob a všech potřeb a všech otázek. Nic jí nezůstane cizím, žádná úzkost, žádná radost lidí. Každá lidská instituce jednou se unaví bolestmi a starostmi svých údů. Protože v církvi žije síla Boží, síla věčného a plného života, církev se nikdy nebojí žádné doby a žádných problémů; proto je také řeší mladistvě, beze strachu a bez ohledu napravo a nalevo. Jiní lidé řeší všechny problémy jaksi ustrašeně, aby byli moderní, aby se líbili, aby si nikoho proti sobě nepopudili. Církev ale katolická se málo stará o to, aby byla populární. Řekne svou pravdu otevřeně, ať se to komu líbí či nic. Proto

její řešení se uznávají obyčejně tehdy, až módní řešení a módní hesla pohasnou, a až se ukáží jako bludičky anebo mýdlové bublinky.

Budme hrdi na tuto věčnou mladost své církve a snažme se přivinouti se hodně životně k jejím řešením a principům, abychom také zůstali věčně mladí ve svých zásadách a ve svém životě. A abychom mohli býti dobrým obrodným kvasem stárnoucího světa.

P. Silv. M. Brait O. P.

Studenti a liturgie

Kamarádi, mám něco pro vás. Takovou myšlencečku. Vy máte rádi samé nové věci a pak si potrpíte na **p r ů b o j n o s t** a **p r ů k o p n o s t**. A ona ta průkopnost nemusí právě začínat před fotbalovou brankou. Ač sportu budiž všechna čest. Již se nikdy neodvážím říci ani slovíčka proti tomuto modernímu toreadorství hovězího býčka stočeného do klubíčka hovězí mičudy, za kterým se honí rytíři XX. věku. Vždyť všechno bylo na Olympiádě provázeno řádnou katolickou mší svatou a olympijský oheň světil sám athénský patriarcha. Tedy komu čest, tomu čest, i tomu černochovi, který před řádným skokem na metr padesát se požehnal svatým křížem... (viděli všichni účastníci berlínští — nemožno popřít...). Tak ať žije sport katolických borců. Následujte v čacké statečnosti českých sportovců. My jsme za svých mladých let museli za odznak Sparty být šeredně šikanováni od svých profesorů u katedry. Brrrrr, to byly časy. Tak tedy ta **p r ů k o p n o s t**.

Vy jste jistě všichni stoupenci **l i t u r g i c k é h o h n u t í**. Vy máte vůbec různé koníčky. Rozesílají se **m i s i j n í l e t á č k y** a pracuje se na průkopní činnosti **m ý š l e n k y m i s i j n í**. Bravo. Krásná věc. Hlavně aby z vás vyrostlo hodně misionářů, aby měli anthropofagové co dělat. Jinde zase je čilá průkopná činnost **s o c i á l n í c h k r o u ž k ů**... a v SSS prý se bude co nejdříve vyvařovat polévka pro nezaměstnané. To bude znamenité, až všichni předsedové SSS dostanou po bílé zástěře a měchačce a v nějaké vojenské kotlové kuchyni budou na náměstíčku rozdávat polévku. To máme v Praze již hodně praxe. Tak v břevnovském klášteře nebo u Voršilek... nebo v Konviktské ulici neb v Emauzích vám dají jistě bezpečné instrukce... Nic ve zlém, ono se musí začít. Třeba polívčičku a skončí to přepracováním Vaškovy Sociologie.

Ale tedy k té **p r ů b o j n o s t i v l i t u r g i i**.

Kamarádi, **s t u d e n t i**, všimli jste si již ministrantů u oltáře... Inu, tam vám někdy najdete sebranku (kdyby to tak slyšel zakladatel Legio Angelica, ten by mi zatrh autorství), kluci špinaví a otrhaní a uličníci podle práva a míry, výkvět osady farní a smetánka školy. Tím ovšem nechceme se nijak dotknouti cti a slávy pravých a puncovaných **l e g i o n i s t ů**, zvláště z řad studentské a akademické mládeže, jako můžeme za vzor postavit členy České Ligy Akademické. Ale někdy na malých městech a venkovských farních osadách je to hodně bědné... Tedy již vážně. Myslíme právě na tento důležitý apoštolát **l i t u r g i c k ý**, »o l t á ř n í m i n i s t r a n t s k o u s l u ž b u«. Právě jsme se dočetli, že studenti někde na Moravě pořádají **k u r s o v ý c h o v ě v d ě t s k ý c h b e s í d k á c h**..., kdo to jakživ slyšel, že by se studenti takhle hnali do práce... a musíme to v e l m i pochválit... Nebylo by tedy možno, aby se právě **s t u d e n t i** ujali takové krásné práce průbojné a dali do pořádku ministrantskou službu ve svých kostelích? Máme na mysli dvojí druh apoštolátu: Předně ten, že **s t u d e n t i** sami, hlavně ti m e n š í, se ministrování řádného s a m i u j m o u. To si katolický student musí pokládati za čest velikou a skutečnou liturgickou radost, že u m í ministrovat.

Za druhé: Že právě *s t u d e n t i* ministranti to budou, kteří v osadách farních takové ministrantské družinky L. A. sami si p o v e d o u. Jak je krásné být v ů d c e m. Každý nemůže být hned Hitler nebo Franco nebo Gandhi . . ., ale vůdcem menších ministrantů podle ideálů Legio Angelica může být každý . . . Viz poslední vánoční číslo jejich časopisu.

A za třetí: Že tyto ministrantské družinky, vedené a o b s a z e n é studenty, mohou být tou nejkrásnější školkou budoucího jakéhokoliv *s t u d e n t s k é h o s p o l k u*, zvláště tam, kde se žádným jiným způsobem studenti do kroužku nějakého nemohou dostat. Pozorujte práci L. A. v Praze, kde krásný studentský klub pražský v y r o s t l jedině z malých ministrantů.

Návod k práci podává *L i t u r g i c k á p ř í r u č k a* L. A. a časopis *L e g i o A n g e l i c a*, který každý člen dostává z d a r m a. Napište si o informace a sdělte své krásné studentské mínění o tomto povzbuzujícím průkopnickém článku, ale nedejte autorovi průkopný gól.

Leoš Mucha.

Běda malověrnému

Stojím na věži. Nade mnou se houpají provazy zvonů. Připomíná to tak trochu šibenici. Dostal jsem se sem náhodou. Zvoník vyplnil mé dávné přání. Od dětství jsem s hrůzou vzhlížel k této štíhlé gotické vížce, která jako jehla nabodává oblaky. Stojí jaksi nakřivo. Vypráví o ní pověst, kterou nikdo nevyvrací ani nepotvrzuje. Snad je jí třeba. Snad každá pamětihodnost musí býti obklopena něčím tajemným. Když byl dostavěn kostel a lešení bylo odstaveno, viděli lidé, že věž, dosud nedostavěná, stojí šikmo. Hanili stavitele a prorokovali, že věž musí spadnout. Stavitel, dosud věřící ve zdar své práce, byl zviklán v této víře. V návalu smutku nad zničenou vidinou skočil ze zahrady, vysoko na skále, do řeky. Malověrný si zoufal. Tvůrce padl, z díla zbylo torso. Vížka o málo přesahuje hřeben střechy velmi vysokého kostela, ač podle zvyklosti má býti dvakrát tak vysoká. Obviňuje stavitele, že neměl zbaběle utéci, že měl dojít do konce a vytvořit dílo, jemuž by se klaněla staletí.

Stojím na věži. Nade mnou září na klenbě nebes miliardy hvězd. Každá má svou přesně určenou dráhu. Kdo ji postavil na její silnici a kdo jí řekl: »Tudy musíš chodit! Jinudy nesmíš!« Náhle vylétl meteor, bludná hvězda. Mnoho světla najednou a hned nic. Snad na něj vzpomenu v hvězdářských listech a víc nic. Objevil se, zmizel. Nevydržel. Hledím dolů. Stovky žárovek jsou rozsety v přesných řadách v širokém okruhu. Obloha v kapesním vydání. Ve Vltavě, dosud mladé říčce, vinoucí se ve skvělých meandrech mezi skalami kolem tvrdého sídla mocných Rožmberků, kteří jako meteor jasně svítí a zhasli, se odráží v obrovském zrcadle, nadržéném monotonně hučícím jezem, monumentální gotický balvan svatého Víta s nedokončenou věží. Štíhlá, náhražková špička ukazuje dosud podvázaný vzlet do výše, k Neznámému.

Stojím na věži. Doznívá Anděl Páně. Věž duní v základech mohutným zvukem kovových obru. Ještě Otče náš za duše v očištění. Neuklidněné provazy budí stkvělou iluzi šibenice. Zvoník mne mírně běře za rameno. Na věži fouká. Touží po světlici s vytopenými kamny. Sestupuji po mnoha schodech a myslím na zbabělce stavitele, hrdinu. Proč opustil započaté dílo došed do poloviny? Snad tomu chtěl Bůh. Chtěl nám ukázat, jak pošetilé je prchnout před překážkou, tím spíše pomyslnou. Tuto hypotézu podpírá nejvíce obraz gotického torsa v zrcadle Vltavy za slunných dní a měsíčních nocí. Kousek výše se v témž zrcadle odráží prostý křížek na místě zoufání malověrného . . . Pepa Jakeš.

Vzpomínka na cesty do Rumunska,
Bulharska, Turecka s Českou Ligou
Akademickou, na Krym a do Itálie.

Fotografie a montáž Vláďa Vlček,
v studentském almanachu «Práce
a Smích».

Studentské snímky

Zápas 3:0

Vstupuji v pondělí do třídy, v níž pozoruji zvlášť povznesenou náladu. Zastavím se a táži se: »Co je vám, děcka?« — »Sím — Sparta to vyhrála!« vykřikne X. Y. — »Vím to — vím,« odvětim. Po zápisu do třídní knihy vyvolám toho »vykřičníka«. Vrtá to k nepoznání. Konečně pravím: »Kamaráde, musíš si jít sednout; a řekni tatínkovi, žes dostal v náboženství „gól“.« Ve třídě bylo haló. Vyvolám druhého — nebylo to lepší. Pravím mu: »Člověče, co to meleš? Vždyť jsi pořád „ofsajt“!« Zase smích a tleskot. Poněvadž to nebylo lepší ani potom, pravím rozhorleně: »Ale — honem syp do lavice — já se zlobit nebudu!« Volám třetího. Také ten »jel« brzo, neboť to pletl tak, že jsem byl nucen prohlásit: »Prosím tě, člověče, toto je hotová „skrumáž“, v níž není balon vůbec vidět — sedni si!« Třídě už moc do smíchu nebylo. Kdosi se mne tázal: »Vy umíte taky kopanou?« — »Však jsi viděl!« vzkřikl jsem. Zavírám pak černý notes a pravím: »Napište si, že dnešní zápas náboženství a tercia skončil 3:0.« Smích a kdosi nesměle zvolal: »Však my dáme revanš!« A skutečně to při revanši vyhráli!

Dr. Jos. Mouřinovský.

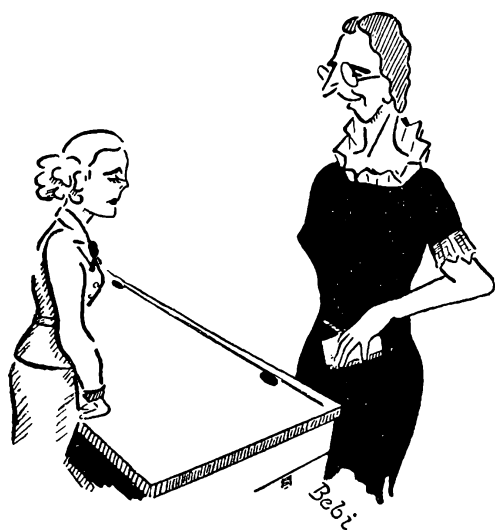
Naše septima

Naše septima: místnost nabitá šestačtyřiceti těly. Mechanismus, který se vyzná v počátcích analytické geometrie, v sociálních reformách Kateřiny II. a který umí nazpaměť život Alfreda de Musset. Přestávka... Na stupni se slepil chumáč studentů. Marně hledají na mapě Belgie a nesmyslně se tlačí. Pardouš rozčileně huláká na Sedláře, že by byl hloupý, aby se včera učil tolik dějepisu a že on není takový dřič, jako tamhle Kvíčala — přece však rozhořčeně a důvěrně vzkřikne, že si to aspoň přečte... Tonda Beer trenuje pilně bolení zubů a Joža Pulver (to je ten, který ukončil německou úlohu vtipnou pointou: Tramway überreitetete ihn) zabývá se paděláním krve, která se mu pak ve vyučování mohutně vyhrne z nosu... Ludva Pachtl si vzpomněl, že neumí partii o exaktních vědách. Podívá se na l'horloge pneumatique a radostí zajodluje, když pozná, že má ještě dvě minuty času... Konečný bezvadně přihraje papírovou koulí na hlavu Tondy Juráska (vulgo Čibuk), jenž smutně počítá stránky dějepisu, které má dohánět. Tonda vyskočí a zlostně vypoulí oči do rozšklebených tváří — hňupi! — Divoký šraml. Lojza Reichsfeld, který je pozoruhodný tím, že se holí teprve až na úpěnlivé prosby spolužáků, přesvědčuje Milana Páska, že si nechá růst knír. Zvuk zvonce se rozpustí v křiku. Hluk trochu zeslábné. Ludva Pachtl unylým zajodlováním dokončil studium... Po přestávce. Třída se zmateně uklidňuje. Pan profesor vstupuje do třídy. Třídní kniha, omluvy, vzdechy a napětí... Je vyvolán Pardouš. Jeho soused se už předem soustrastně ušklibne. Joža Pulver si sentimentálně pobrukuje: Pomalu šinu si to k tabuli, velikou naději mám na kuli... Zádá studentů jsou španělskými stěnami, které skrývají studentské hříchy. Profesori vidí rádi pozorné a nevinné obličej. Takový obličej dovedou s rafinovanou rutinou sestrojiti i žáci slabí v deskriptivě. Kučera, hoch nevinné tváře, dočítá právě pod lavicí nějakou tuze pěknou knížku. U tabule zatím Pardouš marně se snaží vysvětlit příčiny francouzské revoluce. Kdosi vzadu podbarvuje chatrné ticho soustavným hučením. Jarek Procházka mistrně vyrábí ze sešitového papíru zvláštní vrtulku, která se nabodne na špičku tužky; foukne se do ní — vrtulka se točí a tlumeně frčí. Z toho má velkou radost Tonda Beer, který si také neprodleně onu švandovní vrtulku udělá. Stačí dávat pozor očima. — Pardouš jde pomalu do lavice. Je právě zavedeno pět známek a on, chudák, dostal tu poslední. Sedne si do lavice a vítězně šeptá sousedovi: »Vidíš, seladóne, neříkal jsem ti, že dnes v dějepise ztvrdnu?!« Čtyřicet šest životů klíčí a vyrůstá v naší septimě: to je čtyřicet šest různých osudů. Je to taková krabička s lidským hemžením ta naše septima, takový živý úl: maličký a bezvýznamný ve světě. Prosím vás, má nějaký význam třeba to, že Konečný právě dostal suchým ohryzkem po hlavě a že Tonda Jurásek povyskočil radostí nad podářenou trefou...?

D. Zord.

Vzpomínka z kvarty

To nejsou čarovné tóny houslí, ba ani ne ubohý svist smyčce žáčka začátečníka, ale je to energický skřipot křídý, která tančí své podivuhodné »foxy« po tabuli pod rukou paní doktorky, dnes nějak rozezlené. Dusný vzduch, jako před bouří, obávaná hodina »matiky« plaší všechny přírodní ruměnce i smích s tváří vyjevených kvartánek. Právě dnes, právě dnes musila přijít »Správná definice« v takové náladě, kdopak ví, co jí »přelétlo přes nos«, ale to ona dělá vždy, jako když nic nevidí, ba přehlédla s klidem i tu krásně nastlanou, od zadu skopanou kupu barevných papírů, jedinou to viditelnou památku naší mikulášské zábavy, kterou jsme si uspořádaly před počátkem vyučování. Uklízet? Což byste chtěli od kvartánek, od »slečen« kvartánek, prosím, aby uklízely? Ba věru, kdyby se někdo na to ptal — žádná na to nevzpomněla, ani čas nezbyval, musely jsme běhat, povídat, křičet, prohlížet dárky, které se pak jen v největším spěchu házely »páté přes deváté« do lavic. »Ty, Hando, rozumíš tomu? Já jsem z toho jelen!« ozývá se tajemný šepot sousedky přede mnou v první lavici. Na neštěstí však naše doktorka má příliš dobré uši. »Kašparová, opakujte mi, prosím, výklad, buďte tak laskava.« Ubohá Božka, jen velmi váhavě vstává — »ťuk, ťuk... rrrr — cupy, cupy, cup, cup, cup...« — »Nešťastnice, cos to shodila?« — »Já... nic... nevím...« — »Tak, dobře, ano, áno, áno, tak vy jste nedávala pozor... a ještě si šeptáte, áno, řekněte mi alespoň definici... nu, děkuji vám, ta kompozice také nebyla tak nejlepší, snad, že vedle vás neseděla Chybová... nu, děkuji vám, děkuji, áno — velmi dobře.« — Profesorka se zastavila u otevřeného notýsku, něco si připsala s laskavým a milým úsměvem u jména Božky, chudáka, která tu stála jako zmoklá, za stálého doprovodu podezřelého cupkání. Paní doktorka přistoupila k lavicím, připravena k důkladnému kázáníčku, ale běda, jak šla a přešlapovala před lavicemi, něco rupalo a chrastilo —

a to už jsem také věděla, co se stalo, i komu. Jak Božka vstala, shodila zády krabici malých, barevných, cukrových kuliček, kterou mi předtím darovala v »Mikulášské« — a bylo jich mnoho, ó, mnoho; slečna doktorka se docela klidně podívala na zem a s tím vlídným úsměvem dále přešlapovala po kuličkách: »chrup, chrup, chrup«, teď bílá, teď červená, »chrup, chrup«. Žádná z nás nevěděla, co nám říká, to už se celá třída třásla utajovaným, užuž vybuchujícím smíchem.

»Tak, áno... áno... správná definice... královská věda matematika... áno...« Sladŕoučký, jako »přišitý« úsměv — a chrastící kuličky.

»Žáby, myslím, že to poznáme v konfeře«.

Spásonosný zvonek vysvobodil třídu z kritického napětí, to Liduška školníková nezapomněla zazvonit o deset minut dříve.

H. Č.

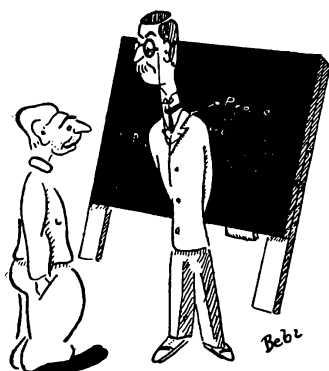
Osud dvacetníku

»Franto, dělej, vždyť šerif může každou chvíli vpadnout.« — »Člověče nešťastná, co si myslíš, že to jde tak hop, hop, jako se sám jmenuješ? To jsi tedy neuhodl. To se musí promyslit!« A Vašek studuje situaci dvacetníku na stolním footballe. »Koukej, udělá se takhle cvrnk!! a je tam góól!« — »Je, Vašku, ale kam zapa' šup? Ale vím, sem do té šterbiny zapadl. Zatrolený stupínek, bedna rozvrtná, to je pěkný pořádek. Pušť, já tam mrknu!« Franta si klekl ke stupínku a hledí do skuliny. Spas své pozůstatky, milý Franto, šerif je zde. Kostěnými okuláry hledí pan ředitel na klečícího Frantu Hopa, kterak se snaží vytáhnout zapadlý dvacetník. »Ale, studente, studentíku, co zas tropíte? Děláte, jako byste hledal včerejší večer, který jste promarnil planým chozením po korse... Já vím, vím, nic nezapírejte, vím, viděl jsem vás osobně. Je to pravda a teď zde klečíte, prose o milosrdenství. Ví, vím...« Tak promlouval pan ředitel, dlouze protahuje každé slovo. Franta Hop cele zmaten koktá a hledá, jak by zastřel

včerejší i dnešní provinění. »Ppprroo-símm . . . pppanne řřředitelli, jáá ztrrrratil dvacetník . . .« — »Ah, vy jste včera tedy ztratil dvacetník. A proto jste jej hledal. Vím, vím . . . Ale z toho si nic nedělejte. Tady máte jiný a po druhé si přijdete hned ke mně a nemařte dlouhým hledáním čas, nám tak drahý, drahocenný čas. Líbíte se mi, že jste tak šetrný, a teď si, chudáčku, již sedněte.« —ag—

Z Líbeznice do Anglie

Tato příhoda udála se, když jsem ještě chodil do tercie. Bylo před hodinou zeměpisu. Věděli jsme, že se bude zkoušet. A tak někteří s obavami, někteří se sebedůvěrou vcházel do třídy. Za chvíli vešel náš třídní profesor. Zapsal se do třídnice a začalo se zkoušet. Zkoušení měli střídavé štěstí i neštěstí. Konečně byl vyvolán Srb. Celá třída oživila. Tušili jsme, že zažijeme něco veselého. »Tak, co byste nám, Srbe, řekl?« otázal se ho pan profesor, jakmile přiběhl na stupínek. Srb ovšem nevěděl. »No, tak nám tedy řekněte o Belgii.« Srb se rozpovídal, něco řekl dobře, něco špatně, a bylo to tak asi na »cágru«. Když byl u konce se svými vědomostmi, poznamenal třídní, že zapomněl říci, že Belgie těží z provozního obchodu. Srb udělal nechápavý obličej. Z jeho tváře se dalo vyčísti, že vůbec neví, co provozní obchod je. Jal se mu to tedy pan profesor vysvětlovati: »Tak se, Srbe, koukněte. Tady máte Německo, tady Anglii, a mezi nimi Belgií.« Vše ovšem Srbovi nakreslil. »Má-li se vyvézt zboží z Německa do Anglie, tak se veze přímo přes Belgií. Nemusí se tak dělati okliky a zboží se dostane přímou cestou do Anglie. A právě z toho provozního obchodu Belgie velmi těží.« Ale Srb tomu nerozuměl. Avšak pan profesor se nedal odstrašit. Měl asi pevné předsevzetí, že to Srbovi

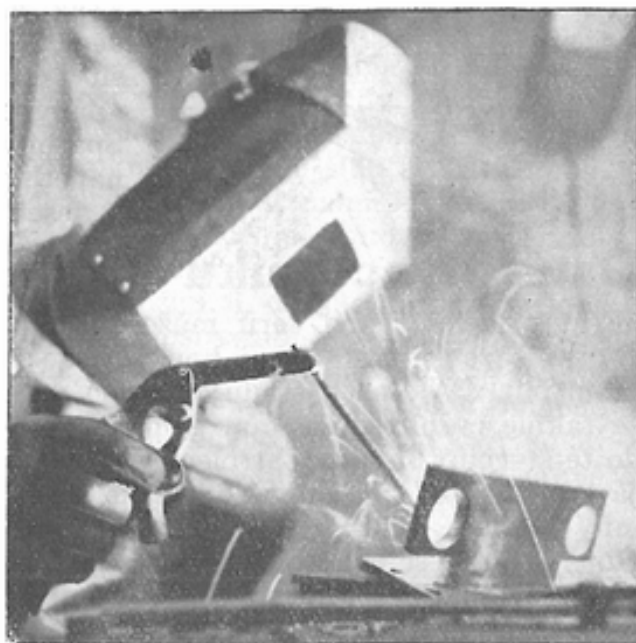
stůj co stůj vysvětlí. Zeptal se ho, zdali do školy dojíždí, a odkud. Srb odpověděl, že z Líbeznice. Ó, jak milé jest jméno jeho rodné vesnice! »No tak, já vám to objasním. Myslete si, že se má vézt zboží z Říčan do Prahy. To jest nejkratší cestou. A teď si myslete, že Líbeznice jest Belgie, Praha Anglie a Říčany jsou totožny s Německem. A tak mi nyní řekněte, přes který stát se veze zboží z Německa do Anglie a jaký ten stát z toho má užitek.« Srb odpověděl s klidem filosofa: »Z Německa se veze zboží do Anglie přes Líbeznice«. Rozhořčen mu dal »tříďas« kouli a hnal ho do lavice. To však ještě nebyl konec. Když Srb usedl, tázal se souseda: »Vrc, co jsem řekl vůbec špatně?« AXX. K.

Karel Klér

SVĚTLA VE TMĚ

S večerem vkradlo se do oken šero
a rozsvítilo bílé žárovky
aby alespoň částečně odumřelo
aby ještě nepřikvačil sen

Snad proto jen
plápolá na nebi tolik hvězd
okolo měsíce
— v ulicích lucerny . . .
i kočkám za šera blýskají oči
aby svět nepadl do nekonečné agonie
jak brouček do staré cisterny
abychom alespoň chvílemi viděli své stíny
abychom si dokázali jimi
že ještě žijeme a bdíme

Ing. Josef Voříšek: Sváření.

T E X T Y

Tělo církve

Skutečné těžkosti nemá církev s těmi, kdož jsou s Bohem a věčností hotovi, nýbrž s těmi, kdož jsou na cestě k Bohu, avšak na této cestě pokládají církev za překážku. Kdož touží po Bohu, kdož utvářejí svůj život v hluboké opravdovosti, kdož lačnější po milosti a povznesení, jimž však církev právě pro jejich touhu po Bohu jest kamenem úrazu. Ta církev se svými absolutními nároky. Se svou výlučností a neomylností. Ta církev se svou tuhou organizací a všude zřejmou viditelností. Se svou hierarchií a svým církevním zřízením. Ta církev se svou kázní a svým neúprosným právním systémem. Se svou nádherou a svými tradicemi. Ta církev se svými konkordáty a obsáhlými kulturními zájmy. Se svými klatbami a vyznamenáními. Zajisté, nemá-li se člověk dáti zmásti vnějším vzhledem církve a zblouditi ve své touze po Bohu, musí již mnoho věděti o vnitřní podstatě církve. Avšak i obráceně neměl by si nikdo dovolovati soud o vnějších formách církve, kdo se předtím nepoučil o duši církve. Neboť na duši církve naučí se oceniti tělo církve. »Krása dcery královské jest zevnitř.« (Ž. 44, 14.)

Robert Linhardt, Unser Glaube. Einführung in die Geisteswelt des katholischen Dogmas. 2. Aufl., Herder & Co., Freiburg im Br., 1936, S. 321.

Individuum a osobnost

U svatého Tomáše jsou dva texty, které ve svém kontrastu a vzájemném doplňování, jak se mi zdá, vystihují celý problém politiky: první z nich směřuje proti individualismu a krajnímu personalismu, druhý proti jakémukoliv totalitnímu pojetí státu. Každá jednotlivá osoba, praví nám svatý Tomáš, každá lidská osobnost má se ke společnosti jako část k celku a z toho důvodu jest podřízena celku: *quaelibet persona singularis comparatur ad totam communitatem sicut pars ad totum*. (Sum. theol. II—II, 64, 2.) To je tak proto, že člověk není čistou osobou, osobou božskou, nýbrž zaujímá nejnižší místo v řádu osobnosti i v řádu rozumu. Člověk není jen osobou, to jest bytostí duchovou, je také individuem, úlomkem celku. A proto jest členem společnosti jakožto její část a potřebuje nátlaku života společenského, aby byl přiveden k životu osobnostnímu a podporován v tomto životě. Avšak věc se stává ihned jasnou a přesnou, čteme-li nezbytný doplněk prvního textu: Člověk, praví také svatý Tomáš, má v sobě život a hodnoty, které se vymykají řádu politickému: *homo non ordinatur ad communitatem politicam secundum se totum et secundum omnia sua*. (Ibid., I—II, 21, 4, ad 3.) A proč? Protože jest osobností. Lidská osobnost jakožto úd společnosti jest částí společnosti jako celku většího — ale ne podle celé své podstaty a ne podle všech svých hodnot. Ohnisko jejího osobnostního života ji povznáší nad společnost pozemskou, již tento život přesto má potřeby.

Jacques Maritain, L'humanisme intégral. F. Aubier, Paris 1936, p. 146—8.

Platonická láska

Vyskytuje-li se platonická láska v tom smyslu, jak obecně se chápe ten výraz, zdá se býti pochybným. Zajisté jest myslitelné pravé přátelství mezi mužem a ženou bez příměsi erotických prvků; známe příklady z dějin. Avšak přátelství není láska, ani platonická ne; přátelství jest, abychom užili bohatší výrazové schopnosti řečtiny, *filia* a ne *eros*.

Také je možno, že oba přátelé nedbají příležitostně se objevivší erotické přitažlivosti neb ji přemáhají, poněvadž cítí, že taková přitažlivost nenáleží k podstatě jejich poměru. Kdyby »platonická láska« nebyla ničím jiným než láskou mezi dvěma přáteli, nepotřebovala by vůbec tohoto zvláštního výrazu. Jistě, že hranice jsou leckdy nezřetelné a je možno to, co jeden vtipný romanopisec označil jako »amitié amoureuse«; takové přátelství jest více než přátelství v jednom smyslu a méně než přátelství ve smyslu druhém. Kde se objevuje pohlavnost, není vůbec ryzí lásky, totiž lásky, kterou svatý Pavel nazývá agape a kterou theologové nazývají caritas; neboť láska pohlavní hledá, »což její jest«, totiž ukojení. Nevěříme, co nejednou se nám vnucuje, abychom věřili, totiž že »platonický« poměr umenšuje nebezpečnost pohlavnosti; nanejvýš vzniká zdání takového umenšení, a to tím, že tento poměr přece jen nezůstává tak »platonickým«, a to když ne ve skutečnosti, tedy jistě ve fantasii.

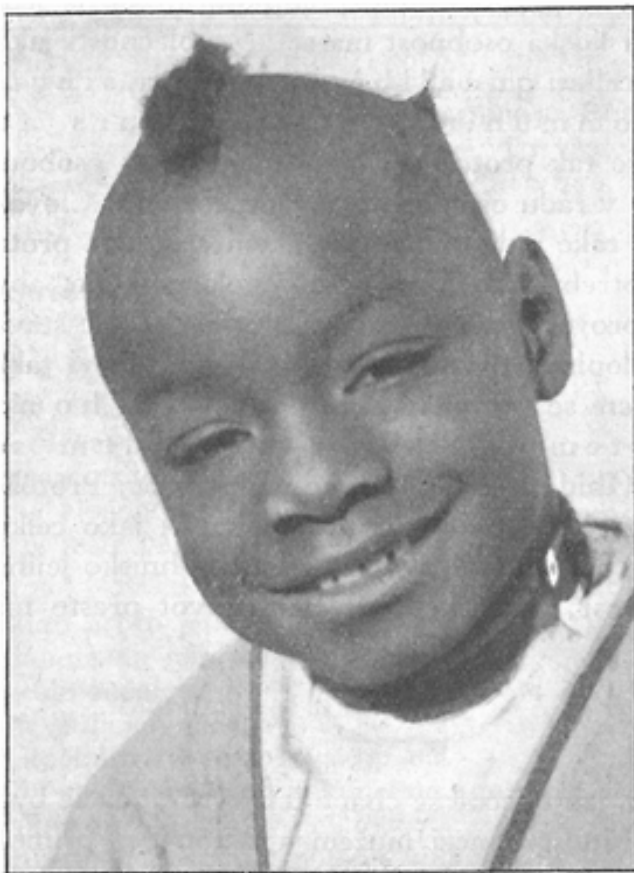
Dr. Rudolf Allers, Sexualpädagogik. Grundlagen und Grundlinien. A. Pustet, Salzburg-Leipzig 1935, S. 239-240.

MISIE

Dopis z Jižní Afriky

Mnoho je tu dní tvrdých, plných práce a obtíží, ano zklamání a hořkosti. Jindy pak se dostaví dny slunné, radostné, plné štěstí. O takovýchto slunných dnech v měsí Bloemfontein chci dnes něco sdělit.

Bylo to před vánočními svátky 1935. Vyvolil jsem

Můj malý habešský přítel (foto Šeba).

slušný počet dětí i dospělých pro první sv. přijímání. Tímto velikým dnem měla být první neděle po vánocích. Protože začátkem prosince započaly hlavní prázdniny, byl jsem nucen uložit jistou obět všem, kdož měli přistoupiti k prvnímu sv. přijímání. Měli se totiž dostaviti několikrát za prázdniny na vyučování náboženství. »Jen ten, kdo přinese tuto obět,« řekl jsem jim, »bude hoděn, aby přijal Spasitele.«

Tento 29. prosinec 1935 byl skutečně dnem slunným. Toho dne slunce vycházelo v plném jasu a jeho záře zalévala přírodu mořem zlatého světla. Kdož by se nebyl radoval, když toho krásného jitra šťastné děti se hrnuly do misie se všech stran? Věděly dobře, k čemu přistupují, proto radost zářila na jejich tvářích i hluboká úcta, se kterou vstupovaly do kostelíka, aby pozdravily Spasitele. Byly tu již hodnou chvíli před mší sv., neboť mnoho věcí muselo býti ještě uspořádáno. Sestra zavolala každé z nich do komůrky, kde je oděla pěkným rouchem pro nastávající hostinu Páně. Bylo tu mnoho rovnání, nežli se všechno řádně připravilo ke slavnému průvodu do kostela.

Konečně všechno bylo hotovo a děti byly vedeny misionářem do kostela. Největší zvon pak zvěstoval jasně a slavnostně do celého širokého kraje se 30.000 obyvateli, jako by chtěl donésti tuto zvěst i dobrodincům, že 58 domorodých dětí prožívá dnes svůj den plný slunce, den Páně, neboť přijmou Spasitele do svého srdce.

Každý zaujal své místo v kostele. Dívky měly bílé šaty, závoje a věnečky, chlapci byli oděni do světlých šatů; na rukávech měli bílé pásky. Byla to podivná plná útěchy, takže misionář při tom zapomněl na všechnu námahu, kterou ho stála doba přípravy. Napomenul znovu tyto nevinné děti, aby naplnily své srdce takovou láskou, jakou byli naplněni u jesliček Spasitelových pastýři betlemští i sv. Tři králové. Když pak všechny držely v rukou hořící svíce a obnovovaly svůj křestní slib, znělo to jemně a rázně: »Odřikáme se ďábla i všech skutků jeho i vši pýchy jeho!« V tom okamžiku věděl misionář, ba jedenkaždý z přítomných, že tento vyvolený zástup obětoval Spasiteli celé své srdce bez výhrady, ve svaté lásce a čistotě.

Pak započala mše svatá. Byly zpívány písně ke sv. přijímání, které zpívala všechna obec věřících. Byly střídány s přípravnými modlitbami ke sv. přijímání, všechno v nářečí domorodců. — Proměňování. Veliké, svaté ticho zavládlo v prostorách chrámu. Každý věděl: Spasitel sestupuje na oltář,

aby se obětoval v oběti nekrvavé za lidstvo, i aby připravil velikou, nebeskou hostinu svým miláčkům. Konečně veliká chvíle nadešla: Kněz se obrátil k věřícím, aby jim ukázal Spasitele ve způsobilé chleba: »Ejhle, Beránek Boží...«

Děti, řada za radou, přistupovaly k oltáři; přinášely Spasiteli svoji první oběť, nabízejíce mu svá čistá, nevinná srdce za přibyték. Vpravdě, Boží slunce vyšlo v té chvíli v srdcích dětí — kéž by tam zářilo věčně toto slunce velebnosti neskonale! To byla v té chvíli modlitba misionářova a zajiště i ostatních věřících. I mnoho dospělých přistoupilo ke stolu Páně, aby byli s dětmi spojeni ve svaté radosti a v tichém štěstí. Díkůčinění bylo vzdáno s nejhlubší zbožností.

Odpoledne pak se shromáždili před svatostánkem, aby poděkovali Spasiteli ještě jednou, aby si odnesli Jeho požehnání do svých domovů. Poklonili se pak i Matce Toho, kterého ráno přijali do svých srdcí, aby se utekli pod Její mocnou ochranu. — S pěknou upomínkou na tento den odcházeli všichni domů plni radosti a štěstí, aby donesli do svých domovů svým rodičům a sourozencům radostnou záři, kterou bylo zalito jejich čisté srdce.

Vidíte, že to byl krásný, slunný den v misii Věch svatých, který dal tak mnohým duším jejich Stvořitele i Udržovatele všeho života.

Brzy následoval další slunný den. Slunce se zase smálo s modrého, afrického nebe na veselý zástup, který za vedení učitele šel do lesíka. Byli to ti, kdož po prvé přistoupili ke stolu Páně. Konali výlet na útraty Otce-misionáře. Dostavili se v plném počtu. Byl by to také skoro zázrak, kdyby někdo chyběl při takové příležitosti! Necitili ú-

navy, ačkoliv slunce hřálo a cesta byla dosti daleká. Věděli, že v lesíku je čeká občerstvení. Když tam došli, rozdělili se v menší hloučky. Všude bylo plno jásotu a zpěvu. Někteří si hověli ve stínu stromů, jiní spěchali k potůčku, aby se tam osvěžili. Čerstvý vzduch a slunce jdou dětem velmi k duhu. A tyto ubohé děti neužijí těchto Božích darů ve svých zaprášených a dusných obydlích.

Voda vře v čajníku. Rozvazujeme vak, kde je připraven chléb pro všechny. Přesně o 4. hodině, na dané znamení, všechny děti se hrnou sem z celého lesíka. Každý chce být na řadě co nejdříve. »Pomalů, pomalů, děti,« napomíná misionář, »dostane se jistě na všechny.« Jeden po druhém jde si v pořádku pro chléb, i pro sladký čaj k čajníku. Každému se ho dostane, kolik si žádá.

Doba rozchodu se blížila rychle. Děti odcházely do svých domovů s veselým zpěvem, aby tam vyprávěly o krásném dni, který byly prožily.

Oběti nejsou věru přinášeny nadarmo. Obětujeme tudíž dále a modleme se za obrácení Afričanů. Naše modlitby buďtež plny horlivosti, aby moci temnoty nezastínily záři Božího slunka v srdcích, obrácených na víru.

P. Schmitz, Bloemfontein, Již. Afrika.

MILÁ MLÁDEŽI, podporujte misie a získávejte přátele misijní myšlenky tím, že budete odbírat a doporučovat naše misijní časopisy, kalendáře a brožurky. »Echo z Afriky«, misijní časopis pro dospělé, stojí ročně jen 8 Kč, »Černoušek«, misijní časopis pro mládež, stojí ročně jen 4 Kč, »Klaverský kalendář« stojí 5 Kč, »Kalendář pro mládež« jen Kč 1.25. Družina sv. Petra Klavera, Brno, Pekařská 4.

Škola v přírodě.

KULTURA

In margine

DOPISY ZE ŠPANĚLSKA. (Pro »Jitro« zaslal K. Malvald.) — Celý svět teď mluví a píše o Španělsku. Vždyť každý si je vědom, že se tam odehrává rozhodující boj křesťanství s ateisticko-komunistickou anarchií — jako kdysi křesťanství s rozpínavým islámem — a vítězství té či oné strany že bude mít dějinný význam, velký vliv na vývoj životních osudů nejen poloostrova pyrenejského, nýbrž i celé Evropy. — Španělští katolíci si nyní dobře uvědomili dálekosáhlý význam tohoto historického okamžiku a postavili se hrdinně v tuhý boj s ochotnou myslí obětovat vše, i časný život za nejvyšší ideály lidstva: Boha a vlast. — A tohoto nejnovějšího »křížového tažení« se čestně zúčastňují a bojují v něm čestně i katol. studenti španělské. — Hle, s jakým smýšlením bojují a umírají: Dr. Iglea z Valladolidu napsal příteli o smrti svých dvou synů v heroickém pluku na Alto de Leon: »Bůh je uvedl do takového postavení, že každý z nich dosloužil způsobem, jaký odpovídal jeho povaze. Tak Manuel zemřel neznám, uprostřed nepřátel, na místě vysunutém nejvíce do jejich řad, když mu došly náboje — smrtí jak tragickou, tak tichou a nenápadnou... Felix naopak padl s rozbitou hlavou ve chvíli, kdy s rozhaleným šatem na prsou útočil na četu rudých s pokřikem: „Viva España! Viva Christo Rey!“ (Ať žije Španělsko! Ať žije Kristus Král!) Neměl více života, padnuv k zemi, než že pozvedl medailku P. Marie a krucifix ke rtům a zaseptal druhu, který mu přispěchal na pomoc: „Pošli to rodičům!...“« — Připojme zde, co praví o pluku těchto mladých hrdinů z Valladolidu jesuita P. R.: »Je to radost vidět ohromné nadšení, jaké všude zavládlo. Hoši táhnou do boje v masách... Nevím, zda jste již slyšel mluvit o mučednickém pluku z Valladolidu. Odešel hned druhého dne po povstání. — Valladolid povstal k obraně první ze všech měst na pevnině poloostrova. — Šli všichni starší studenti z naší koleje, avšak — nemohouce se dočkat posily, šli bez dělostřelectva, bez letadel — a byli pobiti. — Důstojníci praví, že to byli právě oni, kteří zachránili povstání tím, že zadrželi

Soud

Umřel chudý člověk, jeden z těch tisíc sto čtyřiceti čtyř, kteří umírají v jednom dni. Duše vystupuje. Hlas volá: »Pane, jedna duše žádá, aby tato duše byla potrestána!« — »Ať mluví!« — Žena, kterou ten člověk svedl, polonevinou, slabou, nedovedoucí ani slyšeti slovo láska bez zachvění. Deset tisíc se jich postavilo proti této ženě. Nedbalí rodiče, kteří nedávali dobrého příkladu, učitelka, která nikdy nevyslovila Tvého jména a která v duchu proto trpěla, chodci na ulicích, mladí i starší, kteří po leta na ni hleděli, když byla učednicí, potom dělnicí, vyzývavým pohledem, potom ti, kteří s ní mluvili, majíce úmysl ji zkaziti, spisovatelé bídnych knih, které si kupovala, kusů, které viděla hráti, malíři návěstí, přilepených na zdích, obrazy v kině, písně, jež poslouchala — a konečně tento člověk, jehož se nyní děsí, poněvadž ji úplně zahubil a poněvadž jí lhal, když jí říkal: Mám tě rád.

Uplyne dvacet vteřin. Jiný člověk umřel! Sedm milionů duší na něho žaluje! »Mluv!« Všechny ty duše, kterým zabránil, aby Tě nepoznaly, Pane Bože! Zasedal v křeslech sněmovny, nemluvil, jen hlasoval dbaje své oblíbenosti, nenávistník duší a Tvého obrazu v nich! Zkazil malá nevinátka! Odloučil je od Tvůrce, zbavil je radosti, zatarasil jim cestu do Tvého ráje!

René Bazin, Fils de l'Église,
de Gigord, Paris 1927, p. 38.

S. J.

J e s u i t a! Co si tak většina lidí pod tímto slovem představí? Starší spisovatelé užili by zde asi rčení »nelze ústy vyjádřiti, nelze peru vypsati«, a to je snad jediné správná odpověď. Ne, že by snad tyto myšlenky byly tak rozmanité, naprosto ne, ale právě pro tu jejich, aby tak řekl, dobrodružnost. Nevím, volil-li jsem správný výraz, ale rozumíme-li pod slovem »dobrodružný« něco neslýchaného, fantastického a přitom zpravidla vymyšleného a nepravdivého — je to, co tím chci říci. Obyčejně se takováto dobrodružství dají pěkně vylicit jen při trošce fantasie, ale to neplatí o těch, o nichž mluvíme. Bylo by totiž velmi těžké zachytiti celý ten nános, kterým staletí pokryla jméno Tovaryšstva od jeho vzniku a šíření do sféry zaalpského protestantismu až po dnešní doby. Kolik černých barev a pekelné síry se vyplývalo k tomu účelu! Jaké však byla příčina? Co zavdalo podnět k tomu podivnému zjevu?

Lidé se nezměnili. Právě tak jako dnes, nebylo nikdy nikomu milé, mluvil-li či jednal-li někdo příliš horlivě proti jeho opačným zájmům; a právě ta zvýšená horlivost, to duchovní procitnutí z osudného renaissančního spánku se stalo záhy nepohodlným všem, kterým t. zv. reformace naplnila měšce. Dokud mnišské řády zůstávaly se svou činností ve zdech svých klášterů, byly třeba i tolerovány, ale běda, vyšly-li mezi lid, do škol, a počaly tam pracovat! A to byl právě řád jezuitský.

Nastává boj. Pokud není tolik moci, aby řád byl vypuzen, začínají se aranžovat »spontánní« lidové pouliční bouře spojené s vytloukáním oken v kolejích, objevují se anonymní pamflety, v knihovnách se nalézají pojednou spisy, které Tovaryšstvo kompromitují — a to vše utváří pozvolna atmosféru, pod jejímž vlivem se jeví ovšem každý čin jesuitů, byť byl objektivně sebe záslužnější, jako podvod, lest, chytráctví a úskok! Že zřizovali školy? Dábelské nástrahy nevinným duším! Že pěstovali vědy a umění? Vypočítavé zaslepování nezkušených lidí! Že konali velké misie? Všechno je jen balamucení — atd.

A v tom duchu rodí se i naše osvícené století. Nikoho nezaráží to líčení hyen v lidské podobě, jichž jméno jest — jesuité, těch supů a černých krkavců, kteří se slétli na ubohou českou zemi, jak to dojemně vystihují naše historické romány; ba naopak, stává se to přímo požadavkem takto mluvit a psát, a zle by se vedlo tomu, kdo by hlásal něco jiného. Můžeme se pak diviti, že se tento proud nezastavil ani před branami vědy? Nemluvím ani o těch různých dějepisích, třeba i vydaných s laskavým svolením samého ministerstva, ale mám na mysli i vážnou vědu (alespoň se za vážnou pokládá!). Kde tedy nalézt spolehlivé informace? Či bylo by snad skutečně pravdou vše to, co je dnes známo o řádu, na který může být církev hrda? Eug. Morbacher.

Hvězdné vichřice

(Zdeněk Army Lubočanský z Jelení: HVĚZDNÉ VICHŘICE. Verše. Vydal Maják, edice mladých básníků, Kroměříž.) Zbásnění základních problémů života silou protikladů světla a tmy — tedy způsobem, jehož optická hodnota upoutala vysokou měrou jak rozbolestněný romantismus Máchův, tak i výsostně zářící grandiositu Březinovu — je i Lubočanskému hlavním záměrem tvůrčím ve Hvězdných vichřicích. Nalezneme-li u Máchy beznaději: »Však ach, jen země zas, tma mě uchvátí, světla se stany jíti nedá —«, používá Lubočanský tmy a světla k prolovení podobných bolestí. Zaujímá tím tedy postoj zásadně optimističtější, ovšem jen ve vztahu k nezbadatelnému

na Alto de Leon (v pohoří Somosierra) pluky marxistů, kteří by se byli jinak vrhli hned na Avilu, Salamanku atd., a zdusili obranné povstání hned s počátku. — Tito hrdinové zachránili tedy povstání svými mladými životy...« — »Kdo by se byl nadál,« píše mladý lékař M. Aldaz ze Somosierry svému bratru jesuitovi, vylíživ dva podobné případy, »u této mládeže, považované vždy za lehkomyslnou, takové víry! ... Bůh, jenž doposud nechával ztajenu tuto sílu, již vlévá víru, nás v ní teď sílí! ... Možu Ti říci, že v mé „kompanii“ se od prvního okamžiku smrti ne bojíme, nelekáme!« — Podobně píše student J. L. Paz z La Coruña svému profesoru do jezuitské koleje v Kurii (v Portugalsku, kam se gymnasium po vypuzení jesuitů přestěhovalo z Valladolidu a Viga): »Jsem zařazen jako dobrovolník. Vyrazíme právě do Asturie, kde bojuje již můj bratr. Možná, že již padl... Avšak nyní padnu i já tam, kde on. Co záleží na tom, zemřeme-li, když víme, že je to pro Boha a vlast!...« — Jak světle se obráží tento klid a jasná odhodlanost k smrti u mladých hrdinů katolických od temného, děsného strachu před smrtí, jaký ukazují zástupy rudých, když v tužším boji odhazují pojednou zbraň a dávají se na zmatený, bezhlavý útěk! — A není divu! Materialistický a atheistický názor, stavící cíl člověka na tuto zemi a zatěžující svědomí proti Bohu, bližnímu i svému tělu a duši, vkládá do srdce onen strach a děs před koncem tohoto života a začátkem onoho, jenž vždy přece jen, aspoň podvědomě, vyvstává hrozivě před duševním zrakem takového člověka v rozhodné chvíli... , zatím co duše křesťana, očištěná a prozářená častým přijetím svátostí a denním obcováním s Bohem, tíhne jako magnet k místu svého určení: »... tam v jas nesmrtelného jitra«, jak zpívají »requetés« v jednom svém pochodu. — Dobyťím Madridu skončí se již velké drama novodobé »křížácké epopeje« španělské. Ostatní bude již jen epilog. Navždy však bude hlásati tato vítězná epopej světu, jak hrdinně dovedou bojovat a umírat pro nejvyšší ideály lidstva — pro Boha a vlast — katoličtí vojáci a katoličtí studenti!

JE VIDĚT POKROK? Americký spisovatel Walt Whitman napsal v letech sedmdesátých minulého století takovouhle kritiku Spojených států: »Bystrý a poctivý člověk z berního úřadu ve Washingtoně, jemuž povolání u-

kládá navštěvovat pravidelně města na severu, na jihu a na západě, aby vyšetřoval podvody, se mnou často hovořil o svých objevech. Zkaženost obchodních tříd u nás není menší než se myslelo, ale mnohem větší. Úřední služba v Americe, národní, státní, obecní, ve všech odvětvích a oborech, vyjímaje službu soudní, je nasáklá korupcí, úplatností, falší, špatnou správou; a soudnictví je nakaženo. Velká města páchnou ctiuhodným i nectiuhodným lupičstvím a darebáctvím. V módních kruzích nerozváznost, vlažné lásky, chabá nevěra, malé cíle, nebo vůbec žádné cíle, jen tak zabít čas. V obchodě jediným cílem je všemi prostředky získat peníze. V bajce pohltit čarodějův had všechny ostatní hady; a vydělávání peněz je had našeho čaroděje, a ten dnes sám opanoval pole. Naše nejlepší třída je smečka moderně oblečených spekulantů a vulgárních lidí.«

(Z knihy W. Whiteman: »Vyhledky demokracie«, vyd. J. Laichter.)
NĚMECKO A BOLŠEVISMUS. »K licoměrné propagandě Německa, že Československo je ohroženo bolševismem a tedy představuje nebezpečí pro střední Evropu, jsme už své řekli. Je to lež, za kterou jako za umělou mlhou skrývá Německo své expansivní plány na východ. V »Národní politice« připomíná však správně dr. Borský, že není dobře se jenom bránit a vyvracet tyto lži, ale ukázat fakty, že to bylo Německo, které má na bolševismu v Evropě lví podíl. — „Bylo to Německo, nikoliv levičácké, nýbrž císařské, Vilém II. i Hindenburg a spol., které dovezením bolševických vůdců ze Švýcar do Ruska je prvním a jediným vinníkem za ujetí se bolševické nákazy, jak říkají, v Evropě. — Nikdo nesmaže tuto dějinnou vinu Německa a je úkolem naší protipropagandy, aby vždy znovu připomínala světu vinu Berlína, když si on hraje na zachránce Evropy před bolševictvím. Bez Německa by vůbec nebylo tohoto nebezpečí pro Evropu, tak zní nevývratná skutečnost. — Naše protipropaganda má dále pracovat faktem, že to byly československé legie v Rusku, které první zavedly boj proti bolševictví, dovezenému tam Německem.“ — Český národ byl tedy prvním vojenským bojovníkem proti bolševismu v Evropě, a to jak na Rusi, tak za vpádu bolševických rudých hord z Maďarska na Slovensko r. 1919 — k čemuž tehdy mlčeli úplně i Poláci. To je nutno soustavně připomínat Maďarům i Němcům na jejich pokryteckou propagandu dnešní.«

tajemství věčnosti. Proto by bylo omylem uváděti tento optimismus v jakoukoli souvislost s reálným světem. —
Předtím, než vývoj obrazů: barev a tvarů, ale i zvuků a vůní poesie první knihy veršů mladého básníka prodělá své zrodné stadium, mohli bychom v nich viděti svět bílý a jasný. Avšak v nejbližší příštím zahledění už nás překvapí nečekaný kontrast tmy způsobem tak důrazným, že jeho ostrost zneklidní naše podvědomí pro celou dobu, potřebnou k podrobnějšímu poznání díla. Poznáme velikou, bezhraničnou čern. Hlubokost stínu rozloženého za svítící a zduhovělou krajinou básníkovy světa jako nehnuté pozadí. Temnou oponou, zavěšenou před dějstvím, jehož věčné mysterium nebude poznáno, neboť slovo neproniká hustotou toho závěsu. Ať už kryje novou věčnost. Anebo milosrdenství naprostého konce. Co brání Lubočanskému pohroužit se do nesmírnosti tohoto tajemna je právě život. A východiskem je mu uchýlení ke smrti, kterou si Lubočanský zosobňuje jako utěšující a laskavou bytost, nadanou jedinečnou mocí odejmouti člověku: »— života okovy, žalostnou sudbou skuteč.« Pochod, jímž je jíti individuu k zmíněnému odpoutání, je přetěžký. S bolestí, znovu a znovu povstávající a bodající do nejcitlivějších míst, ubírá se člověk k obzorům nového neznáma, neustále ošlehávan vanutím kladů a záporů. Nejřezavějšími kontrasty, šklebícími se ve lži a pravdě, ve zlu a dobru. Zmítání protiv. To jsou Hvězdné vichřice. Oslňující body na hladině tmy. V pohybu. Ženoucí se Znikad do Ničeho. Ale energie, která jim dává vznikat, je daleko důležitější. Třeba o ní básník neproněsl slova. Vytušíme přesto, že zapříčinila jeho trpělivá o č e k á v á n í vysvobození v kritické době, kdy málokdo by mu zazlíval, jestliže by se o ně pokusil sám. —
K tomu dochází vnitřní koncepce veršů mladého básníka. Vysledovati stopy procesu, jímž k uvedenému stanovisku dospěl, bylo by lakadlem daleko mocnějším, než zjišťovati, do jaké míry byl Lubočanský inspirován poesíí sklonku minulého století, respektive básnickým slovem kteréhokoli ze symboliků, Březinou počínaje. Jejich sugestivní síla živí ostatně valnou část mladé básnické generace. Určiti, jakým množstvím je účastna na tvorbě autora Hvězdných vichřic, bude opodstatněno a naléhavější v jeho příštích knihách. To nevyslovené a nevyslovitelné, lijící neklidným tepem z počátečního optimismu Blízkých melodií do závažnějších strof posledních skupin sbírky, bylo prozatím mou jedinou a nejnutečnější pohnutkou k této práci. Pozakrývaný boj proti tesknostám z nekonečnosti, které způsobuje touha fysické části člověka po netrvání. Slovem: boj duchovní o tělesno a současně proti němu.

Ernest Mach.

NOVÉ KNIHY

E. PSICHARI: SETNÍKOVA CESTA. (Olomouc, Edice Krystal, str. 112, cena Kč 8.50.) — Setníková cesta je jakýmsi svěživotopisem, popisem vývoje duchovního a cesta k Bohu Kenanova vnuka Psichariho. Byl vojínem, který se utekl k vojenské kázní pro zoufalství z prázdnoty civilního života ve Francii, života chudého na myšlenku i lásku. Hledá Boha ve vlastní duši v afrických pustinách. Toto hledání je provázeno vzrušeným líčením putování a bojů. V knize se odráží naše mladá generace, která teď právě nastupuje, hledá, tápá, probíjí se. Proto vydali olomoučtí dominikáni tuto knihu, aby pomáhala zápasit, aby vedla k pokoře před Bohem, a aby těm, kteří vedou mladé, dala poučení, jak mají se opatrně a pozorně sklánět k jízvám těchto mladých hledačů Cíle.

PAPICA: TÝDENNÍ KALENDAŘ POUTNÍCH MÍST. Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo nám. 16. Cena Kč 10. — Posvátná místa československá jsou vzácným darem lásky Boží i odkazem zbožnosti našich předků. Avšak přes všechn technický rozvoj dopravy málo je sami známe. Proto tím vděčněji přijmeme nové vydání útržkového kalendáře z Matice cyrilometodějské na r. 1937, jenž je věnován československým poutním místům. Každému poutnímu místu je věnován nejméně jeden týdenní list, text seznamuje čtenáře s dějinami a milostnými poklady poutního místa a vhodný obrázek doplňuje slovo, aby čtenář měl co nejdokonalejší představu.

JIŘÍ VESELÝ: BL. IMELDA LAMBERTINI. Olomouc, Vítězové III. r., čís. 9, cena Kč 3. — Bl. Imelda Lambertini byla mladá věkem, ale dovedla hluboce chápat tajemství Boží, zvláště Eucharistii. Ještě nedosáhla ani třináctého roku svého věku, když se zasnoubila Ježíši Kristu jako řeholnice II. řádu sester sv. Dominika. Tento její první soustavný český životopis je založen na historických pramenech. Je úžasné, jak rychle a plodně získává dnes tato mučednice lásky k Bohu v Eucharistii srdce mládeže nejen v Evropě, nýbrž ve všech dílech světa. Na veliký význam jejího eucharistického apoštolátu ukázal již Sv. Otec Benedikt XV. slovy: Schvaluje velice šíření jejího života...

SOLOVJEV: LEGENDA O ANTIKRISTU. Edice Krystal, Olomouc, cena Kč 3.50. — Je málo knih tak prudce visionářských, prorockých a přece střízlivých. Kniha nahlíží do budoucna, pod závoj dějin, které se právě splétají. Solovjev žhavě toužil po oně chvíli, kdy bude jeden ovčinec a jeden pastýř, a v této knize podal naději v onen krásný okamžik. I po stránce umělecké je to dílko neobyčejné ceny.

Dr. FRANTIŠEK CINEK: VELEHRAD VÍRY. Duchovní dějiny Velehradu. Lidové knihkupectví a nakladatelství v Olomouci 1936. Stran 745. Cena Kč 50. — Po grandiosní biografii arcibiskupa Stojana, jehož činnost byla nerozlučně spjata s Velehradem, pohřbil se Dr. Cínek do studia snah, jež po staletí křísila idea cyrilometodějská — obrodná a tvořivá síla víry, jejímž mocným symbolem byl monastýr i chrám velehradský jakožto památník díla i odkazu slovanských apoštolů. Třebáže bohaté nálezy z dob říše velkomoravské na Starém městě opravňují k závěru, že dnešní Velehrad souvisí i místně s polohou starého Velehradu, přesto autor správně usuzuje, že duchovní význam dnešního Velehradu je v podstatě nezávislý na hmotné lokalizaci: ponechává stranou řešení této spíše archeologické otázky, věnuje svoji pozornost svaté myšlence odkazu cyrilometodějského a

stopuje vývin a růst všeho, co po epochách výkyvů a zmatků bylo a je ústřední silou obrodných snah, jimiž se lid náš křísil k plnosti křesťanského života. I když velehradský chrám nebyl zbudován jako duchovní památník díla slovanských apoštolů, přece se stal nejmohutnějším jeho mluvčím podivuhodnou a jistě i prozřetelnou symbiosou východní tradice cyrilometodějské a západní reformy svatého Bernarda, jak ji k nám uvedli cisterciáci. Na základě všech dostupných pramenů k dějinám kláštera velehradského, žel, velmi kusých a spíše jen vnějších, hospodářských a politických, rýsuje autor duchovní kroniku Velehradu v prvních staletích po založení monastýru; kronika ta stává se stále podrobnější a barvitější od doby oslav tisícího výročí příchodu svatých bratří na Moravu: zde již byl autor podporován obsáhlými a spolehlivými zprávami současníků, protokoly, časopisy a novinami. Svoji látku rozvíjí pak až po dobu nejnovější a zahrnuje i události velehradské z roku 1936. Kniha Cinikova je dílem veliké píle a lásky: není pochyby, že zvroutí lásku nejen k Velehradu, ale i k dílu sjednocení Slovanů ve víře a stane se podnětem obrodné aktivity v soudobém našem katolictví.

Dr. OLDŘICH KARLÍK: MRAVNÍ ŽIVOT PODLE ŘÁDU NADPŘÍROZENÉHO. Lidové knihkupectví a nakladatelství v Olomouci 1936. Str. 201. Cena Kč 25. — V analytické části své knihy správně vidí autor příčinu vši dnešní bída v přerušení všech vyšších vazeb: člověk dnešní doby je člověk autonomní; v základu jeho myšlení je naprostý subjektivismus a anthropocentrismus. Není-li nic nad člověkem, ztrácí lidský život jakýkoliv smysl. Měl pravdu Berdajev, když napsal, že uderila hodina filosofické anthropologie. Více než kdy jindy je dnes třeba mluvit o pravém určení člověka. Není divu, že hlubší duchové volají na druhý břeh, k převozníku: stále více se projevuje ve světě touha po nadpřirozenu. V části syntetické vykládá autor s velikou přesností pojem nadpřirozena a jeho poměr k přirozenu a ukazuje, že jen v řádu nadpřirozeném najde člověk sebe celého, poněvadž nadpřirozeno neruší a neničí přirozeno, nýbrž je povznáší a zdokonaluje. Není jiné cesty: máme-li být lidmi, musíme se státi opět křesťany — nadpřirozeno se musí projevit v životě jednotlivce i společnosti, a to životem v milosti, obnovou řádu hodnot a účinným apoštolátem pravdy a lásky. Tato kniha je nezbytná všem, kdož chtějí mít jasnou v temnostech dnešních zmatků: budou ji čísti s užitkem a vděčností k spisovateli, který říká nejen co ví, ale říká, co potřebujeme a toužíme vědět.

WALT WHITMAN: VYHLÍDKY DEMOKRACIE. (S předmlouvou F. X. Šaldy, Jan Laichter, Praha 1936, 18 Kč). Laichtrovu nakladatelství vděčíme už za mnoho hlubokých knížek, které by možná jinak neuviděly světlo českého světa. Jsou to většinou knížky pro lidi, kteří chtějí přemýšlet. Těm doporučujeme i knížku Whitmanovu »Výhlídky demokracie«. Whitman nebyl katolík, ale je z těch myslitelů, kteří prostou rozumovou spekulací a důkladným rozpitváním sebe a svého prostředí došli až k poznání existence Boží a uvědomili si nutnost nějakého poměru mezi lidským tvorem a Bohem, kteří však buď pro pýchu rozumu či pro nedostatek toho, čemu říkáme milost, v poznávání Boha se už dál nedostali a nepochopili jedinečnost a božskost učení Kristova. V tomto nedostatku uvědomení si absolutní pravdy, která byla lidem jednou pro vždy zjevena, tkví všechny další omyly Whitmanovy. Proto postavil celé lidské snažení na labilní abstraktum lidstva, proto věří, že v budoucnosti přijde ukazovat cestu na místo kněze »božský spisovatel«, proto doufá, »že nová literatura, snad

nová metafysika, určitě nová poesie, musí se stát jediné bezpečnou a důstojnou oporou a výrazem americké demokracie.« Dnes už dovedeme chápat, proč takhle Whitman psal. »Vyhledky demokracie« byly napsány v sedmdesátých letech minulého století, v době, kdy lidé omámeni úspěchy technické civilizace, věřili ve všemohoucnost rozumu a doufali, že přijde i nový rozmach v oblasti duchovní a mravní. I Whitman věřil, že »demokracie je teprve v zárodku« a že »její oprávnění tkví v budoucnosti, především v hojně produkci dokonalých lidských charakterů a v příchodu zdravé a pronikavé náboženskosti.« Jsme vděční Whitmanovi, že tohle napsal před 70 lety a že katastrofa světové války a předtucha nových snad ještě strašnějších katastrof nám ukazují, v čem se tento velký básník mylil. Že totiž »Lid«, neskládá-li se z pevných, mravních a ve věčných hodnotách zakotvených osobností, není »kolektivem božským«, nýbrž kolektivem »opravdového rohatého ďábla s ostrým ocasem,« a že, je-li »demokracie v jádře nakonec živel náboženský« — že na ni nestačí náboženství, smíchané s poezií, uměním, filosofií a vědou, nýbrž, že jejím základem musí být náboženství universální, jediné a čisté, mající základ a původ ne v lidském rozumování, nýbrž v Bohu. — Ale ještě v něčem jiném tkví cena této knihy pro našeho čtenáře: aby si totiž uvědomil, kam se musí vrátet, až přijde do styku s někým, kdo je upřímný sám k sobě a hledá pravdu prozatím jen rozumem a aby si byl vědom, že v takovém hledání a bloudění není jen negace, nýbrž že v jeho pozadí je mnoho nevšímavosti a lhostejnosti samých katolíků. —cm—

EVGENIJ LJACKIJ-EMIL SMETÁNKA: PRAKTICKÁ UČEBNICE JAZYKA RUSKÉHO. Vydal »Vesmír«, Praha VII., Dobrovského 29. Stran 300. Cena 45 Kč. — Autor této znamenité učebnice jazyka největšího slovanského národa vychází z velmi správného stanoviska, že totiž ten, kdo se učí jakémukoliv jazyku, má před sebou živou, velmi rozmanitou a pružnou řeč a ne mrtvé schema mluvnických tvarů. Toto stanovisko znamená mu speciálně pro ruštinu nutnost, postavit do popředí učiva zvukovou povahu ruštiny, zejména vzhledem k jejímu nestálému a velmi měnlivému přízvuku. Snaží se tedy především vnuknouti žákovi intuici ruských zvuků a tvarů a připravit mechanicky počátečním cvičením jeho pozornost k správnému určení přízvuku, v dalších částech pak se snaží o dokonalé určení intonace. Důležitým prostředkem tohoto určování se jeví výběr básní a prosaických textů, který obsahuje hlavní stránky volného výkladu myšlenkového ve vypravování, v rozhovoru a v básnickém rytmu. Tak se stává tato kniha ne tak suchopárnou a nezáživnou gramatikou, ale zajímavou a radostnou čítankou, nanejvýš způsobilou k celkem snadnému vniknutí do jazyka široké ruské kultury. —i—

MIRVALD KAREL: CELÝM SVĚTEM. (Výbor z cestopisů. 388 str., 12 obr. příloh Kč 55, váz. Kč 70. Vydal Orbis v Praze.) — Sestavovatel této knihy vybral z padesáti cestopisů různých autorů českých i cizích (Amundsen, Arnesen, Běhouněk, Byrd, Čapek, Domin, Dorgelès, Havlasa, Hedin, Johnson, Kořenský, Londres, Nansen, Scott, Vráz a j.) nejhodnotnější partie. Tak seznamuje tento soubor cestopisných úryvků čtenáře s vrcholnými místy cestopisů všech známých cestovatelů. V cizině jsou takové cestopisné antologie běžné, u nás je to první svého druhu. Doufáme, že se dobře ujme.

EUGÈNE DABIT: HOTEL SEVER. (J. Albert v Praze za Kč 25.) Přístřeší Hotelu Severu používají lidé, kteří, soudíme-li podle charakteristiky Dabitovy, jsou na tom zle. Dabit nechce vidět jejich ušlechtilé srdce, vidí a vynáší jen vášně, které téměř

všemi nájemníky zmítají a konečně je přinutí ke kapitulaci. Je sice pravda, že Paříž má přemnoho baráčků, do nichž se všech stran vane vítr a zahání déšť a které nesou hrdé nápisy Hotel Evropa, Atlantik atd., a kde žijí lidé ztracení. Ty všechny však jsou na spadnutí; a mezi nimi je Hotel Sever. antoš.

LAICHTEROVO NAKLADATELSTVÍ zahajuje dvě vynikající sešitové edice: Pascalovy »Myšlenky« v překladu Dr. Ant. Uhlíře a Vergiliovy »Zpěvy rolnické a pastýřské« v překladu Otmara Vaňorného. — Pascalovy Myšlenky jsou skvělou ukázkou francouzského ducha — geniálního matematika, světského gentlemana a klášterního samotáře, který vedl krvavý zápas s pochybovačností novodobého člověka a který u nás silně zaujal T. G. Masaryka na samém začátku jeho myslitelské a politické činnosti. — Vergiliovy Zpěvy rolnické jsou dnes uznávány za nejdokonalejší a nejlidovější dílo Vergiliovo. Podávají krásné svědectví o básníkově lásce k rodné hroudě a o jeho úctě ku práci, jež jediná je zdrojem síly v jednotlivci i v národě. —š—

ALBERT VYSKOČIL: BÁSNÍK. Vydal Melantrich k vánocům 1936, cena Kč 25. — Podtitulem své knihy řekl sám Vyskočil, co zamýšlí tímto dílem: studii máchovské otázky. Tedy nikoliv jen rozbor Máchova díla, nýbrž především rozbor komplexu otázek, jež provázely zrození básníka v prostředí poesii nepříznivém a jež se nakupily kolem jeho díla. Vyskočil odmítá především se vši rozhodností názor, jako by zjev Máchův na české půdě byl něčím neorganickým, něčím, co nevyrůstá z kořenů této země. K tomuto mylnému názoru byli jsme přivedeni oním podivným paradoxem, že právě naopak celá česká literární společnost obrozená nemůže jaksí nalézt kontakt s oním rytmem, jímž bije po staletí srdce této země. Kdo je tu cizí — to je právě tato obrozená společnost, kdo je zde doma — to je Mácha se svým podivuhodným pocitem jistoty svého češství, k němuž ostatní společnost česká teprve tápe. Tento pocit jistoty pramení u Máchy podstatně z barokního cítění, jímž žil český venkov, z onoho pocitu závaznosti tradice, z pocitu kontinuity s tím, co zde bylo před věky. — V tomto citění leží i kořeny odmítnutí, jehož se Máchovi dostalo soudobou společností. Je to právě ta okolnost, že Mácha je mnohem na před před touto společností, že nosí pevně v srdci to, co tato společnost teprve hledá, co přispívá k tomuto odmítnutí. Dále jsou to ovšem i protidobové Máchovy názory umělecké: Máchova poesie nechce sloužit, nechce být nositelkou a propagátorkou určitých ideí, určité filosofie a právem ji proti Palackému odmítá. A to byl ovšem hřích ve společnosti obrozené. — Stejně důrazně staví se Vyskočil i proti zakořeněným domněnkám o byronském epigonství Máchově. Vychází tady z těch názorů, jež hlásal již ve svých dřívějších dílech, především v essay »O božské povaze krásy: Je směšnou otázka, kde a co básník »vzal«, od koho se »učil«. Tvůrčí básník není umělým konstruktérem z nahledaných prvků, jeho práce se nepodobá stavbě z nashromážděného staviva, ale růstu ze slunce, z vod, z větru a z půdy. Nemůže odnikud nic vzít, co mu nenáleží, nemůže říci jediné slovo o věcech, kterých sám neviděl svým duchovním patřením. Proto je planá i tato otázka po byronské závislosti Máchově: to, co Mácha poesii dal, bylo jeho, vskutku jeho vlastnictvím a vyrůstalo z kořenů plného češství, z kořenů této země. — A není nejmenší zásluhou Vyskočilovou, že právě na tyto věci poukázal. —jhl—

KE KRISTU BLÍŽ. (Kázání Jindřicha Šimona Baara.) Vydaly Společenské podniky v Přerově za Kč 12. I. díl. Doba adventní, vánoční a předvánoční.

Ocenila-li kritika dostatečně jeho literární dílo světského rázu, s tím větší radostí přijímáme jeho sbírky kázání, které jsou v rozsáhlé homiletické literatuře ostrovem nebývalé krásy a pokladem velikého bohatství myšlenkového.

A. S. PUŠKIN: LYRIKA. Vydal Melantrich k vánocům 1936 v překladu básníka Petra Kříčky, cena Kč 35. — Puškinova lyrika vychází jako 1. svazek čtyřdílného souboru sebraných básnickových spisů, vydávaných Melantrichem k 100. výročí Puškinova úmrtí. Do knihy byl pojat výbor asi 150 Puškinových básní, většinou po prvé přiložených, jenž má seznámit české čtenáře s vývojovou linií lyriky autora Eugena Oněgina. Jde většinou o drobnou krajinomalbu, reflexy pohnutlivé básnickovy životní pouti a jeho reakce na soudobý život veřejný i společenský. Verš Puškinův je typicky prostý, lahodně plynulý, že někdy až zazáří, jak lehce a téměř bez boje se reaguje na různé výkyvy života, a dokonale překlad ještě zvyšuje tento dojem. Až na několik hlubších básní (Již hasne den, Už tmí se obloha atd.) je tato lyrika mladého Puškina zprvu výtvozem většinou jen salonním, konvenčním a jen dokonalost formy vás s ní smiřuje. Postupem času se však zabírá stále do větších hloubek, takže takový »Zaklínání« z r. 1850 máme už před sebou ve vskutku mistrovské, hodné pera Puškinova. — Těšíme se na další svazky. j—

MISTREM KAMPANEM zahajuje nakladatelství Kvasnička a Hampl beletristický soubor Zikmunda Winttra. Můžeme říci, že Zikmunda Winttra, důkladného znalce období, jehož studiu a vykreslení se věnoval, výrazného mistra drobnokresby, životného křísitele dějů dávno minulých a zapadlých do nepaměti, teprve poznenáhlu poznáváme, přibližujeme se mu se svým vespíváním a teprve nyní plně chápající jeho vzácné umění i jeho kresebné umění rázu schwaigrovského i jeho drsný, dobromyslný humor. Celý soubor vyjde v osmi krásně výtiskových svazcích s hlubotiskovými přílohami, a je na ně vypsána výhodná subskripce. Mistr Kampanus je určen jako četba pro vyšší třídy, takže stejně všichni studenti mají možnost toto dílo si přečíst; a mnozí z nich si je zařadí do své studentské knihovny.

ALBERT SCHWEITZER: LIDÉ V PRALESÍCH. (II. vyd. v knihovně »V Evropě a za oceánem« vydal Orbis v Praze za Kč 50.) — Život německého lékaře A. Schweitzera je tak lidsky uchvacující, že skutečně byl toho hoden, aby byl zvětšen v této knize, která má své zcela zvláštní ojedinelé místo v literatuře cestopisné i autobiografické. Všechno opustil a odejel do Střední Afriky, do končin Konga, aby se tam mohl cele věnovati domorodcům, zachváceným tropickými nemocemi. Tak málo Evropanů pochopí, jak hrozný je život těchto ubohých lidí, kteří prožívají své dny v křečovitých bolestech a ve strachu před fetiši. Je nutno je vysvoboditi, dát jim nový světový, křesťanský názor. Vykoupení Ježíšem je pro ně dvojnásobným osvobozením. Neboť jakmile domorodci poznají vyšší mravní projevy náboženství Ježíšova, promluví v nich něco, co tu bylo již dříve, ale němé, a uvolní se něco, co bylo dosud spoutáno. V tom by se spřátelili s misii i největší skeptikové, jakmile by poznali věci na místě a mohli je vidět svými vlastníma očima. Je to však pro mnohé z nich příliš daleko. — š—
»ANDĚLE BOŽÍ« a »JEŽÍŠKOVO ŠTĚDROVEČERNÍ PUTOVÁNÍ« s verši K. B. Hrocha a velmi pěknými obrázky H. Zadíkové. První je názornou ilustrací jednotlivých proseb modlitby k Andělu Strážnému a doplňuje vhodně loňské obrázkové knížky »Otčenáš« a »Zdrávas Maria«. V druhé provázejí malí čtenáři i nečtenáři Ježíška v štědřečerní noci, jak prochází přírodou i lidskými příbytky a obšťastňuje všechno tvorstvo. Obě obrázkové knížky, tištěné na krásném křídovém papíře, stojí jen Kč 12. Jsou to nejkrásnější knížky »Vyšehradu« pro naše nejmladší čtenáře.

PRÁCE A SMÍCH. Je málo věcí, které tak šťastně vyjdou z rukou mladých a nadšených studentů, jako tento almanach studentského kroužku při gymnasiu ve Valašském Meziříčí. Rozmach, vkus a smysl pro estetiku vyzáruje z každé dvojstránky. Co chtěli tito studenti, když přemýšleli o tomto díle a sestavovali zrcadlo studentského středoškolského života? Čtli ukázat, že nová dorůstající generace, budoucí lékaři, profesori, právníci, není jednostranná, že tito mladí lidé sledují život v jeho celistvosti a že sami doplňují svůj obzor tam, kde tak nečiní profesori, kteří sami často ani nemohou, protože jejich rozhled je mnohdy zúžen vlivem vlastní výchovy realisticko-materialistické. Almanach »Práce a smích« je ukázkou nového ducha v nové době. —š—

J. RAMSAY MACDONALD: SOCIALISMUS. (Mazáčova knihovna »Politika«, 1936, str. 236, Kč 20.) — Po této knize sáhne s chutí čtenář, který se chce poučit o vývoji socialistických výhledů v Anglii a poznat politické a sociální názory vůdce britské Labour-Party v době kolem r. 1911. Méně vhodnou příručkou se stane tato kniha, má-li sloužit široké veřejnosti a ukazovati jí cestu politického myšlení v době, kdy »v-křečích současné hospodářské bída se rodí nová organizace lidské společnosti« a kdy »v chaosu zrodu narážejí na sebe nové myšlenky«. Odlíšenost poměrů našich a anglických i rozdílnost doby současné a předválečné berou knize její aktuálnost. Mazáčova knihovna »Politika« by potřebovala obratného překladatele z nové francouzské a italské sociální a politické literatury. Tím, že se budeme živit jen beefsteaky, se ještě englishmany nestaneme. —cm—

R. KIPLING. Po smrti slavného anglického spisovatele Rudyarda Kiplinga objevila se v Anglii různá tvrzení, k nimž za jeho života nebylo odvahy. Tak anglický kritik G. C. Beresford tvrdí na základě výpovědi jednoho z Kiplingových spolužáků, že Kipling nebyl ve škole takovým nezbedou, jak se sám popisuje v svém světoznámém románu »Stopka a spol.«. Uličníctví, která v něm provádí trojice chlapců, jsou opravdu pobuřující a při respektu, který máme ke Kiplingově osobnosti, až neuvěřitelná. Beresford by svým tvrzením nejvýše dokázal, že Kipling byl geniálním znalcem chlapeckých duší, do nichž se uměl zahledět tak hluboce, že se s nimi až ztotožnil. Je zajímavé, že román, ač pracuje tak drastickými prostředky, má veliký výchovný význam; v svém jádře je mužným eposem klukovské soudržnosti, podnikavosti a odvahy. Kniha vychází právě česky v novém překladu v naklad. Toužimský a Moravec v Praze s krásnými obrázky Zd. Buriana za Kč 28.

ANTONÍN ZISCHKA: JAPONSKO A JEHO SVĚTOVÝ VÝBOJ. Vydal Šolc a Šimáček, brož. Kč 60, váz. Kč 70.) — Dokumentární dílo o Japonsku, jež se jeví v pravém světle, dílo, v němž autor velmi výstižně zachytil mentalitu vůdců dnešní země Mikadovy a protiklady, jimiž je země zmítána, Japonsko totiž země, kde tradice je nejužší spjata s nejmodernější technikou, kde pocit zodpovědnosti vůči národu je vrozeným stejně jako vůle k reálnému a bezohlednému uskutečňování všech plánů. Nedostatek pracovní příležitosti pro příliš početné obyvatelstvo žene Japonsko do válečné expanse. V japonském zemědělském problému tkví právě největší nebezpečí expansivního imperialismu velmocí na Dalekém východě. Nepředstavitelná bída selského japonského oby-

vatelstva může snadno rozdmýchat světový požár, neboť tři čtvrtiny japonských vojáků sestávají ze sedláků tak, jako veškeré námořnictvo pochází z chudých obyvatelů pobřeží a skoro všichni důstojníci pocházejí z venkova. A toto pokrevní bratrství hladovějících pěstitelů rýže a armády vyvolává vření, které se neomezí na ostrovy říše vycházejícího slunce. Japonsko se stalo rychleji velkým než kterýkoliv jiný národ. Obohatilo se svým průmyslem rychleji než kterákoliv jiná země. A přece je každého dne chudším. Je otrokem surovin, které mu nepatří a trhů, které mu mohou jini uzavřít. Co z toho vzejde pro Japonsko? Snad krev a utrpení a z těchto utrpení nejtěžší otřesy, jež svět zažil od dob Čingis Chánových. vk.

AFRIČTÍ STŘELCI a Zuavové jsou hrdinové knihy L. Bousenarda: Junák od Zuavů, která vyšla v nakladat. Toužimský a Moravec v Praze za Kč 16. — Bousenardovy dobrodružné romány pro hochy jsou opravdu živé. To, co provádí bystrý a neohrožený Brise-Tout, je tak skvělé a zábavně veselé, že kniha si může být jista úspěchem, neboť v ní je ohnivost a odvaha mládí.

KAREL HADRBOLEC: KLID. Druhý svazek knihovny Nová česká próza 1937. Nákladem Sfinx v Praze. Stran 304. Cena Kč 35, váz. Kč 47. — Tento román mladého romanopisce, žijícího dnes na Moravě, byl poctěn doporučením české poroty světové soutěže. A je to vskutku dílo nevšední svěžesti vypravovatelské, radostné lyrčnosti, a je v něm též uložena nejedna hluboká zkušenost. Svůj pyrenejský román začal psát Hadrbolec za pobytu v osamělé citadele Mont Louis mezi lidmi, kteří z ulic i z pastvin, z hor i z údolí přicházeli rovnou na jeho stránku. Živil se tam obchodováním českým sklem a krajkami, poznal při tom důvěrně své postavy, vypověděl, co tížilo jeho pyrenejské přátele. Je tu životní román Františka Leblanca, jenž se uchýlil do ticha hor z vypleněné Belgie, a mnoho a mnoho příběhů, které v celku tvoří jeden jediný řetěz milosrdenství. Sk.

BEDŘICH FEUERSTEIN, vydal S. V. U. Mánes, cena Kč 55. — Mrtvý architekt, člen »Generace přejeté lafetou« a hrst vzpomínek na něho. Dobrý a veselý člověk, zneuznávaný umělec, v pravém slova smyslu se probíjející životem, to jsou dojmy z malé publikace, právě vydané v Mánesu. Mluví Viktor Reiman a mluví Josef Havlíček, Karel Dostál se střídá s Voskovcem, a všichni vyprávějí o vzácném člověku. Zdá se mi však, že byli vybráni více méně namátkou a mohl snad též promluvit Josef Šíma o Feuersteinovi malíři, nebo některý z architektů, s nimiž zesnulý spolupracoval. V druhém oddíle vystupuje Feuerstein sám. Vystupuje ve svých přednáškách, článcích a korespondenci. Prostý jak jeho architektury a stejně uslechlí. Je ironický a přece tak vážný, veliký umělec, u nás opomíjený a přehlížený. Pracuje ve Francii, v Tokiu, projíždí Čínou a Spojenými státy, zajímá ho sovětská architektura. Pracuje bez odpočinku, provázen zklamáním a neúspěchy, zatím co v soutěžích jsou vybírání umělci slabí a mocné protekci. Spojuje se tedy se šťastnějšími kolegy a pod jeho krásnými výtvary se objevují podpisy jiných. Ale »je mi milejší anonymní spolupráce a dobré věci, než oficiální čs. kýčarina«. K nezdarům se druží nemoc a Feuerstein poléhá. »Polámané nervy nelze dát do gipsu.« — Několik málo prací zesnulého kníždě doplňuje. Je to vzpomínka milá, jako on byl sám. ZMZ 36.

JAROSLAV KRATOCHVÍL: PRAMENY. Román. Dva díly brož. Kč 84. Čtvrté vydání. Nakladatelství Čin v Praze. — V legionářském románu Kratochvílově neproudí čas v závratném údesu zákopů, jak jsme si zvykli na vyprávění válečných románů. Autor se jemně zaposlouchal do výmluvného ticha

zajateckého tábora daleko od ohnivých obzorů fronty. V srdcích a myslích prostých českých vojáků-zajatců zde vytryskly tenounké pramínky uvědomení, silily ohlasem zpráv z bojišť a měst pravoslavné Rusi, s počátku nesměle podemílaly a odnášely do nenávratna dosavad pevnou půdu rakouské skutečnosti, až se slily v mohutný tok vzpoury. V bezejmenných dnech takového Josefa Beránka se rozroste překvapivý strom touhy po svobodě rodné země, jejíž kořeny vrostly do celé jeho bytosti, tak jako nevývratně je zakořeněn on v ní. Jako ve vichru jsou zajatci províváni událostmi, zrno od plev, zbabělci a nepřátelé od hrdinů. Jsou již zahleděni horečnatě do tušeného svítání, psychologická kresba zadržuje jako zpomalený film všechny unáhlené a prudké pohyby, tvárně vynucují si jednotlivé povahy prostor pro vášně a slabosti, takže na drobnohledně zaostřeném prostředí rozvíjejí se nezapomenutelně vyhraněné výjevy věčné platnosti. Celý ten proud událostí hrne se řečištěm krásného, umělecky plně zvládnutého výrazu, opatrného a básnicky plně vyváženého slova, že neváháme doporučit toto dílo, které je značným přínosem české literatury. —k.

T. SVATOPLUK: MRTVÁ ZEMĚ. První svazek knihovny Nová česká próza 1937. Nákladem SFINX v Praze. Stran 284. Cena Kč 32, váz. Kč 44. — Před třemi léty vzbudil T. Svatopluk svým průmyslovým románem »Botostroj« velký zájem veřejnosti. Jeho nové dílo »Mrtvá země« ukazuje autorův nejlidštější profil. Proti své soudně obstarané průmyslové skladbě, proklínající racionalisaci, staví obraz venkova, jako žalostný protějšek země umrtené rozmachem průmyslu. Bez naděje se potácí lid, tak vidí autor dnešní venkov, tak sleduje i hlavní hrdinku Rozinu, zápasící aspoň o právo na život. Svatoplukova řeč je baladicky chmurná, důsledně tvrdá, strohá a doplňuje tak dílo v ucelený dojem právě nefalšované inspirace. Sk.

NAKLADATELSTVÍ JOS. ELSTNERA v Praze, které vydává v měsíčních sešitech nejlepší soubor popularisovaných věd: Encyklopedii čsl. mládeže s překrásnými, celostránkovými obrázkovými přílohami a přihlížíme-li v tomto luxusním vypravení za velmi levnou cenu Kč 9 za jeden sešit, vydalo pro mladé čtenáře knihy pohádek Vlasty Salačové: »KURÁTKO HLEDÁ MAMINKU A JINÉ POVÍDKY«, »POHÁDKY« a velmi milou obrázkovou knížku pro děvčátka »ANDULKA A JEJÍ PANNY«.

KNIHY PRO MALÉ STUDENTY A STUDENTKY. Nakladatelství Gustava Voleského, Praha XII., Fochova 12, vydalo několik hodnotných a krásně upravených knih dětské literatury. Pro malé čtenáře: **DESET MALÝCH ČERNOUŠKŮ.** Veselá historie deseti malých darebáčků, jejichž neplechy, potrestání a náprava jsou tak vesele vykresleny, že děti se budou znovu ke knize s radostí vraceti. Originelní knížka obrázková, kde každý list je vyzdoben zvláště vyseknutou hlavičkou černouška a opatřen velkými číslicemi k počítání. Scheinerovy obrázky s verši M. Voleské. — **KDYŽ JSEM JÁ SLOUŽIL...** Veselá obrázková kniha pro nejmenší i malé čtenáře. Zvučný verš národní písně je doprovázen dobrými obrázky Artuše Scheinera. Kniha velké radosti dětské duše. — Pro pokročilejší čtenáře: **Z PRIMY DO SEKUNDY.** Napínavý a veselý dětský román. V ději filmového spádu je zachycen rušný život školní i prázdninový. Dobrodružství primánské čtveřice vedou i k zápletky vážnější, kde mladší studenti a studentky podají důkaz statečnosti, odvahy a lásky k vlasti. Napsala J. Hüttlová. — **IRČA VEDE JEDENÁCTKU.** Irča, devítileté děvčátko, uchovává si dětskou, čistou duši upro-

střed rušného prostředí a s kamarády prožívá mnoho napínavých dobrodružství. Je tu vtip, veselí i skutečný život mladých čtenářů. Napsala J. Hüttlová. — **VELÍ PRÁTELÉ MÍŠI KAREŠE.** Míša odjíždí na prázdniny na Šumavu, kde si získá řadu veselých a dobrých kamarádů, dětí všech společenských vrstev, s nimiž prožívá ty nejkrásnější prázdniny. Zvláštní úprava obrázků in margine neruší, ba je velmi pěkná. Napsala Sokolová-Podpěrová. — **GULLI-VEROVY CESTY.** Před dvěma sty lety napsal Irčan Janathan Swift knihu, která v krátké době pronikla do celého světa a kterou s potěšením čtou děti celého světa. Klasické dílo Swiftovo je jedním z pokladů světové literatury, která poskytuje mládeži nevyčerpatelný zdroj poučení, zábavy a veselí. Kniha je nádherně vypravená skvostnými šestibarevnými Scheinrovými obrazy. — **IVAN, LYŽÁŘ ZE ZBOJNICKÉ CHATY.** Kniha pro chlapce, milující hory a lyže. V ovzduší našich krásných Tater prožívá čtenář těžký život hrdiny knihy Ivana. Napsal F. Heinrich. Ilustrováno. — **Pro dívky: JINDRA, DĚVČE ZE ŠUMAVY.** Román moderního děvčete, které přes všechny překážky finanční chce studovat a dojít svého vytčeného cíle. Zdraví nemůže odolat těžkému životu chudé studentky a tak se Jindra vrací na Šumavu, kde si později založí rodinný krb. Napsala J. Hüttlová. — **BLAŽENČINO POŠETILÉ ZASNOUBENÍ.** Nejmladší dcera statkáře Tomana, Blaženka, pomáhá svým sourozencům, aby dosáhli svého štěstí, sama na sebe se neohlíží. Na konec, jak by také jinak, i ona dojde vytouženého štěstí. Jemný románek pro dívky napsala R. Morávková.

D O P I S Y

Slovo k diskusi

Politika do školy nepatří. To je heslo, které mají za rámečkem osnovy všech škol. Ale dnešní student se naléhavě zajímá nejen o sport, jak se stále tvrdí, ale i o všechny aktuální otázky. Čte celé noviny, nejen sportovní rubriku. Chce a musí být informován také o politice, protože politiku není možno odloučit od soudobého života.

Z úzkostlivé péče o dodržování hesla v rámečku utíká se ve škole od otázek, které jsou pro dnešního studenta z nejnáléhavějších. Vždyť za dva, tři, čtyři roky každý bude voličem, namnoze ještě dříve, než bude mít vůbec nějaké zaměstnání. — Školní řád zavírá násilně oči před skutečností. Dává nepřímo instrukce, jak se má studentům podat odbarvený a mlhavý obraz o světě. Říká se studentům, že střední škola je přípravou pro život a zapomíná se, že je to už život sám. Ve škole nejsou jen žáci, lapací vědomosti, ale odlišné individuality, které je nutno poučovat a vést, varovat a radit jim.

Škola nám dává jen matné pojmy o otázkách soudobého života, matné pojmy a neživá schemata. Víme, co to je zlatý řez a síň, ale uvedli by nás mnohé do rozpaků otázkou, co je to demokracie. Známe milenky Goetheovy, ale nedozvíme se nic o fašismu, hitlerismu, bolševismu, ač tyto směry nejsou učebnicové doktriny, ale střetnutí jich nás může stát život!

Co zbývá? Vedlejší studium, dvoji práce a vžitý názor, že vše, co jsme se dozvěděli ve škole, je nudné a protivné, oddestilované ze vši životní šťávy, — to druhé, mimo školu, teprve pravý život a pravé poznání.

O politice se také nedozvíme hezky jasně a po

pořádku, objektivně a se všech stran nejsou nám objasněny základní principy i přehled soudobé mezinárodní situace — ne, dovídáme se o tom z novin, v té pestré směsici a s tou ostrou, stranickou omáčkou. Kdo se může na př. vyznat v politice koalických stran, které spolu jdou v parlamentě a navzájem při tom v novinách se štvou? Kdo se může vyznat v důvodech oposice?

Není oč se opřít, není zde nikdo, kdo by nám jasně vyložil situaci a bez stranického zaujetí by nás poučil. Není se pak co divit, že student zcela propadá heslům svého žurnálu, že je stoupencem právě té strany a ne jiné, prostě proto, že ta a ne jiná přišla náhodou dříve než ta druhá.

Ale ovšem, jací by to musili být páni profesori nadstraníci, kdyby nás měli poučovat! D. M.

Milá slečno,

dovolte slovo především redaktoru. (Mimochodem: slečnou Vás nazývám především proto, že by Vás snad čtenáři pokládali za hochu.) Sama uznáváte nakonec, že by profesori musili býti náramnými nadstraníky, kdyby vás měli poučovat nestranně. Je snáze dělit a odlišovat školu od politiky než profesora od politika. Myslím, že je pro Vás a pro všechny lépe, vychováji-li vás pedagogové, než kdyby Vás vychovávali politikové. Neboť vězte, že politik se dívá na lidi jinak než pedagog. Politik vidí lidi, jací jsou; pedagog vidí lidi, jací mají býti. Politik je člověk mocenský a vladařský. A moc se zakládá na vědomí vlastní ceny, schopnosti a užitečnosti. Politik hledá a objevuje hodnoty v sobě. Pedagog je hledá a objevuje v druhých. Politik musí býti reálný; počítá s lidmi, jací jsou. Idealisovat lidi poněkud — to si může dovolit jen pedagog. Ryzí politik je člověk, uplatňující a zdůrazňující sebe. Zpravidla není lidumilem, nýbrž chladným pozorovatelem a ještě chladnějším opovrhovatelem lidí. Jsou možni i politikové typu sociálního, to jest politikové, kteří lidi milují. Ti říkají s Foerstem, že politika jest užitá láska. Správně: politika je péče o veřejné blaho. Politika není jen hlasování. Politika není jen schůzování a čtení politických žurnálů. Lišil bych: něco jiného je politika — a něco jiného je politicismus (nebo politikaření, jak chcete). Nevím, proč by se nemělo mluvit ve škole o politice jakožto péči o veřejné blaho. A ještě méně vím, proč by se mělo ve škole politikařiti. Ostatní body Vašeho dopisu nechávám nedotčeny pro další diskusi. Váš cele D. P.

O národní kulturu

Univ. prof. dr. F. X. Šalda měl dne 27. října v předvečer státního svátku přednášku na téma »28. říjen a kultura«. Byli jsme zvědaví a očekávali jsme vyřešení tohoto palčivého problému.

Šalda rozlišil, že není celonárodního umění a proč ho nebude a uzavřel, že proto musí zde tím pevněji stát projevy osobního přesvědčení jednotlivců. Věren svému životnímu růstu, klade proti brutalitě kolektivity diktatur — jemnou tendenci osobnostní, — která dnes má vrcholit ve věrném ideovém boji za osobní přesvědčení. — Vyslovil se proti surrealismu, o němž pravil, že je romantikou. To je do té míry pravda, pokud je romantismem dekadentní materialistický snobismus. — S jistou ironií promluvil také o »aktivismu«.

Dále hovořil o tom, že není literatury lidové. Náznakem jen přešel, že jí není proto, protože individualisticko-liberalistický a realistický román zá-

padní ocíl se v myšlenkové tísni a nouzi, a to takové, že nedovede již postavit totalitní a jednosměrnou osobnost, kterou román lidový naprosto vyžaduje. Těmto potřebám by mnohem lépe vyhověl román, vzniklý v diktatuře, speciálně ruský. Šalda nedoporučuje však aplikovat jeho metody na naše prostředí, které má jiné předpoklady, a proto usuzuje, že u nás již tedy jednotné národní (resp. lidové) literatury nebude, a že každý má hájit svoje vyznání až k bojovnosti.

Tak: napravo od nás se národy jednotí k nové svornosti, k novému pojetí totality národní. Na levo od nás jsou sjednoceni k jednomyslné nadšenosti nad nově a svorně postavenými cíli. Ale my: máme tolerantně mezi sebou štěkat a prát se! Ó humanisme! Ó liberalismu! Ó snášlivosti!

Prosím, aby se rozumělo — nejsme ani pro levou, ani pro pravou diktaturu, ale nejsme ani pro tu »prostřední«, doslovně a v uvozovkách. Jsme však třeba pro demokratickou, suverénní vládu Pravy a řádu. Tak, jak nám ji velí uskutečňovat naše církevní vrchnost v hospodářství, v politice i v kultuře. Jsme pro tu totalitu, které si svorně žádá lid všech dob a všech národů, pro totalitu mravního řádu, jak v životě jedince, tak v životě společnosti. Jsme pro vybudování personality pod vedením jediné platného a jediné normativního ideálu pravdy a příkazů Božích. Tento požadavek je jediné správný a nic nevadí, že cestu k jeho dosažení lidstvo marně nastupuje vždy znovu a znovu po dva tisíce let a po tak mnohých únavách, že se zdá, jako by všechno už bylo marné!!

Je jen strašlivou obžalobou literátů a inteligence vůbec, jestliže zdrazou, lidovou touhu po osobnostní totalitě musí lidu splňovati kýče s happy-endy! Tu mu ovšem nedává pijácky nesrozumitelný Nezval, k jehož všeobecné oblibě, to jest k tomu, aby skutečně posloužil lidem — nemůže přispěti ani opakovaná státní cena. Božena Němcová umřela hlady — a Smetana zešílel! To jsou ta mementa!

Lid je si velmi jasně vědom, že je v bídě. Ale lid je si také velmi jasně vědom toho, že se k němu nikdo neblíží s láskou a s touhou pokorné služby. Proto si raději zaplatí alespoň náhražku, nemůže-li dostat své dobré. Ale spokojen není! Nedomýšlejme se nic o hlouposti lidu! Je to vřící kotol, jehož žár dosud vždy spálil intelektuální rozmazlenec, když se do něj chtěli hloub podívat.

Myslíme, že nestačí prohlašovat, že nemůže být jednotné národní kultury u nás a dávat recepty na to, jak se prát. Ne. Jiného je potřeba! Mít schopnost slyšet touhy lidu, jít za ním a k němu. To však není dáno sluhům, to je dáno velkým duším králů, fysických i duchovních, takových, jako byl Karel IV. a jako byli Aleš a Smetana!

Moderně? Ano, moderně. Šalda uváděl, že Hynais a generace Národního divadla byla modernistická a že jí přece rozuměl celý národ! — Ano, z toho jednoduchého důvodu, že právě byla srozumitelná, že byla nesubjektivní a že chtěla sloužit, že se dovolávala posudku lidu. Toto přece naše současné umění, poctívané oficiálními státními cenami, nechce. Ono se samo zavřelo a nepřeje si styku s lidmi.

My usuzujeme jinak. Vyrostli jsme z živné půdy katolicismu a i Šalda, který zdůrazňuje u Mauriaca, že katolický názor na život je názor pesimistický (kdy tato nestvárnost přestane strašiti ve

hlavách lidí? Jak srovnají pesimismus s vírou ve věčný život individuální duše?) nese na sobě, ať chce nebo nechce znamení nesmazatelná svátostného křtu. Tedy boj pro nás znamená instaurovat neoptimističtější a nejlepši životní pravdu — pravdu nauky katolické, zvednout ji k aktivitě našim současným, nám odpovídajícím způsobem. To je boj za totalitu, který vede vlastně všechna mládež světa.

Doporučovat atomistický boj individualit a relativních pravd a doporučovat jej národu, který je tak ohrožen totalitními jevy — to musíme odmítnouti jako návod k národní sebevraždě. Ó, nebýti té pýchy generace, která si chtěla stoupnouti nad Boha a myslí si, že se postavila i nad kontrolu!

F. X. Šalda se domnívá, že dal národu moudrou radu, když prohlásil: »Pánové, vaše povinnost je prát se za své přesvědčení.« Co je to přesvědčení jednotlivce? Není-li i zločinec přesvědčen o své pravdě? Není nic horšího nad sebeklamy. Každá duchovní akce konečně má trvalejší hodnotu a účinek, i zla. Vždyť i ďábel je duch!

Ale my potřebujeme to, co chce lid, co chce »hlas Boží«: normu, objektivní řád, svobodu ducha, podřízeného jen Božským zákonům, a totalitu křesťanského myšlení.

Jinak — peroucí se mezi sebou — spolkně nás buď levý Satanáš anebo pravý Belzebub, kteří oba jižjiž chňapají po našem hrdle!! Boj, ano — ale na záchranu tohoto národa jen a jediné katolicismem národem učiněného!

Sestra Kateřina.

Emil

Emil nebyl na střední škole dost vyrovnaný.

Plnil sice své náboženské povinnosti, ale jeho nitro bylo zmitáno pochybnostmi. Účastnil se debat v nepovinném náboženství — namítal. Myslel jsem, že námitky jsou obrazem jeho ducha a proto mi ho bylo jednak líto — jednak jsem se obával, že bude brzo patřit k nábožensky vlažné »inteligenci«.

Po maturitě dal se zapsat na práva.

Málo jsme se vidali. Jednou mne však zastavil a pravil: »Pane doktore, rád bych vám něco řekl.«

»No — copak?«

»Škoda, že neumím ministrovat.«

»Tím se nemusíte znepokojoval, co neumíte, můžete umět.«

»A kdybych se naučil, mohl bych ministrovat?«

»Toť se ví — a jak bych byl tomu rád!«

»Tož dobře — já se naučím.«

A naučil se.

Nikdy jsem neměl tak dokonalého ministranta. Každé slovo pronášel tak zřetelně a jasně, že je zjevné, že tomu rozumí, co říká.

Ze začátku byl trochu »trémista«. Po prvé mi nechtěl nad kalichem polít prsty a po druhé mi polil celou ruku.

Nyní však už má praxi.

Můj mladý jurista se dvěma státníci nejen že mi ministruje, ale také mě obléká a často přijímá Tělo Páně.

Než i u něho platilo slovo Pisma: »Není dobré člověku býti samotnému.« Proto »svedl« asi o rok mladšího medika Leoše, že se naučil také ministrovat.

Jak je to krásné, když oba přisluhují u oltáře Páně a oba přijímají svého Pána!

Oba působí slovem i příkladem mezi mládeží.

Vivant — sequentes!! Dr. Jos. Mourínovský.

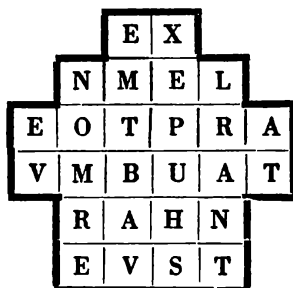
hádanky

Vojtěch Maňoušek, redaktor,
Svitávka u Boskovic, Morava

I. TURNAJ O 50 CEN. (Dokonč.)

Vylosování řešitelé I. turnaje, kteří dosáhnou nejvíce bodů a získají nové odběratele »Jitra«, obdrží za odměnu: 17. ročník »Jitra«, vázaný do celoplet. desek, a knihy Edice »Jitra«, zábavné a poučné knihy, plnicí pera, alba na známky a pohled., šachy a šach., razítka a pod., sborník »Vtip se!« a »Klíč k tajk«. — Řešení hádanek s kup. 1, 2, 8, 4 a dneš. oznámením nutno zaslati nejpozději do 5. února 1937. V č. 7. výsledky.

41. Královská procházka. — 8 bodů.
Latinařům: Semper.

42. Rozšiřovačka. — 3 body.
H. P., Brankovice.

Souhláska, zpět. zápor, časový úsek, anglický státník.

43. Rebus liturg. — 5 bodů.
Novoměstským X.Y., Nová Ves.
NA NA NA NA NA

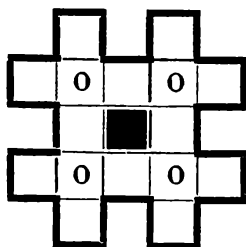
44. Přesmyčka časová. — 6 bodů.
F. Pěcha, Český Těšín.
Svár loví T Říkáte?

45. Boháček. — 4 body.
S. Neubauer, Hranice.

plavidlo
pochoutka
živočich
ploš. míra
souhláska

46. Záměnka. — 3 body.
P. Odehnal, Malhostovice.
S »p« je sečná zbraň,
s »s« horská chata.

47. Rámcečka. — 5 bodů.
E. Liška, Náklo.

1. strom
2. pták
3. ryba
4. stroj

48. Sloučenka. — 5 bodů.
J. Marhula, Ústí nad Labem.
Ruský car a mazadlo —
ke svícení je, Madlo!

49. Rebus. — 8 bodů.

A. Kábele, Chrudim.

»C« nevidí.

50. Doplně. s tajenkou. — 5 bodů.
J. K., Jilemnice.

X sloven. spis.
X zápalná látka
X české město
X vojen. rozkaz
X laciný kov
X voj. hodnost

51. Rodovka. — 4 body.
A. Klein, Příbor.

ON druh zeleniny
ONÁ průmysl. potřeba

52. Zvratka slabik. — 5 bodů.
O. Knessl, Praha.

Naše teta I. II. má mnoho
II I (na šaty).

53. Boháček. — 4 body.
A. Srnok, Kutná Hora.

ženské jméno
asijská řeka
alkohol. nápoj
člen národa
samohláska

54. Vsuvka. — 5 bodů.
M. Kant, Kostelec.

Jedna známá bez »c«
teče z »c« do moře.

55. Dvojbloška. — 6 bodů.
Erka, Řepčín.

Souhláska v samohláskách
dá muže jméno známé,
dáno do kanc. zkratky —
rostlinu uhlídáme!

56. Rebus botan. — 5 bodů.
P. K., Hodonín.

500 B

57. Předponka. — 3 body.
Všem hád. »Jota«.

S důvěrou v Beha v nový 123,
bez bázně číhne smělý 4123!

58. Přesmyčka liter. — 8 bodů.
Kroměřížským »Kájac«.

DUMAS SEDÁ . . . »KIR-KRYCH«

59. Rebus hudební. — 8 bodů.
M. Jokl, Sternberk.

t t

60. Souzvučka. — 3 body.
K. Jurák, Litoměřice.

Ve shonu a —
neztrať svoji —!

Řešení hádanek III. turnaje 17. roč.

106. Tomáš G. Masaryk. 107. Mnoho zduř v třetím hádankářském turnaji. 108. Kamaráde, nepij, chalupa ti letí! 109. Adam. 110. Rozšiřujte své Jitro! 111. Čáslav. 112. Svatý Hostýn. 113. Štěkot, luna, koupaliště, Nana, zloděj, přátelství, ce, vinobraní, Leo, vila. 114. Palava. 115. Zazvonilo na hodinu . . . abonentů několik. 116. Lán. 117. Baar. 118. Karel Havlíček. 119. Archa. 120. Prokop. 121. V práci . . . národa. Šmilovský. 122. Fidlavačka. 123. Mšeno. 124. Arsenik. 125. Čtete Jitro . . . Hano? 126. Komu se nelení, tomu se zelení. 127. Mla-

dá Boleslav. 128. Komín. 129. Sira, míra, míry, máry, Mars. 130. Semit. 131. Castaldo. 132. Morek. 133. Habeš. 134. Dobrý hádankář. 135. Přes-u-stolice. 136. Pór Otu. 137. Co nemůžeš . . . rebusem. 138. Baku. 139. Videň. 140. Ra. 141. Prokop. Pavel, Apolena, Anežka. 142. Král. 143. Za těch starých . . . našla cíl. 144. Šálek. 145. Sirotek. 146. Kořen. 147. Světová válka. 148. Náchod, Hořín, Tábor, Kolín. 149. Turek. 150. Jirásek. 151. H. car, Hades, rek, s. 152. Tokio. Tokaj. 153. Pisanka. 154. Tučňáci. 155. Aron. 156. Vláda Lenský. 157. Borovina. 158. Alah. 159. Tomu, kdo . . . nevěř! 160. Janko Král. 161. Kajetán Tyl. 162. Dominika Pecky: Tajemství života. 163. Li-dojed. 164. Goal, okov, a. Anglie, oho, má, Star, NS, elita, Amorek, večer, mé, so, BSA, los, ja, by, Henie, lyžaři, Osram, ba, půle, au, J. He, skokan, Soňa, Mucha. 165. Kruh. 166. Stále více, Levce. 167. Hradec Králové. 168. Alej. 169. Hořčík, hořčice. 170. Řek, řeka. 171. Rozmarné léto. 172. Kuželosečka. 173. Malá Dohoda. 174. Kras. 175. Hříby. 176. Arne Novák. 177. P-les. 178. Email. — Obšírnější řešení král. procházek a koničků není možno podat pro nedostatek místa. Většina řešitelů přijde sama věci na kloub. Také tisk. chyby si opravíte. — Hádanky s řešením pečlivě porovnejte, čímž se po-učíte!

LISTARNA.

Všechny odměněné za 17. ročník žádám, aby sdělili do konce ledna názvy odměn - knih a datum. — Akrostichon č. 39. doplňuji: náter, stupeň tepla, díl, kinoherec, míra, ticho. — Srdečně vítáme v náš kruh J. Pohanku (většinou dobré, pokračuj!) a Neznámého pod znač. »Semper« (zdařilý, adresa nutná). — Ambros (jen více z Prost.). Čichoň (těším se!), Bahenská (jen pošlete, věrných rubrika potřebuje), Knessl (díky, pošli zase), Říha (uveř.), Sečkař (není obtížné, má svůj důvod!), Smejkal (zařizeno). — Ostatním: Příspěvky v dalších číslech, noví přísp. a řešitelé vítáni! Ukažte početnou sílu v I. tur. s tolika odměnami! — V novém roce přeji všem hojnost Božího požehnání! »Jota«.

Vyplňte a zašlete do 5. února 1937
red. hádanek:

Získal jsem . . . nových odběratelů
»JITRA« 18. roč.

Jedich adresy

Jmenovaným pošlete vyšlá čísla
a slož. lístek na předplacení. . . .
(Jitro již dostávají a předplatili?)
Odměnu za hádanky jsem dostal

(kolikrát?) —
Dosud jsem neluštil a nepříspěval.

Zajímám se o tuto odměnu —
Jiná sdělení a přání k rubrice:

Podpis, přesná adresa, případně
potvrzení:

**Do každé školy, každé třídy
každému studentu a studentce**

J I T R O

**Napište si o propagační čísla, která
rozdáte a jež Vám zdarma zašleme.**

Administrace JITRA Praha III. - Strakova akademie.

A nos lecteurs étrangers

Česká Liga Akademická, la plus grande association des étudiants catholiques tchécoslovaques à Prague, a donné le 8 décembre une soirée de gala tchéco-bulgare, qui a contribué de nouveau à renforcer les relations entre ces deux nations. Le ton de la soirée fut très cordial. Au programme qui était très riche, figuraient les chansons nationales, ainsi que les oeuvres des grands compositeurs tchèques et bulgares. L'exécution de ce vaste programme fut impeccable. Le mérite en retombe en égale partie à tous ceux qui y prirent

part. Ce sont Mlle T. Tomanová, membre de l'opéra du Théâtre National de Prague, M. E. Kopecký qui déjà avant a gagné le mérite d'avoir propagé la chanson tchécoslovaque à l'étranger et eut un grand succès en Bulgarie cette année même, le chœur Křížkovský, M. Vachulka et M. Tvaroh. Les applaudissements prolongés récompensèrent tous les exécutants. Le programme fut suivi avec beaucoup d'intérêt par S. E. M. Ivan Popov, ministre plénipotentiaire de Bulgarie à Prague et par d'autres éminents représentants de la société de Prague, ainsi que par ceux de la vie musicale.

Hodan, rap. de la ČLA.

NA VELIKONOCE

pojede katolické studentstvo československé

DO ŘÍMA

**Cena s cestou a celým zaopatřením
ve dnech 20. - 31. března jest 1355 Kč.**

**Informace a prospekty na požádání zdarma zasilá Poutní
odbor Ústředí katolického studentstva československého
v Praze III. - Strakova akademie. • Telefon číslo 651-60.**

raport

organisační příloha, která
podává přehled naší činnosti

F. Kolman **Rozhodný krok vpřed**

Od převratu usilují katolíci v našem státu o organizační sjednocení katolického tábora českého a slovenského. Na různých úsecích byla rozvíjena snaha, aby ideová jednota československého katolicismu byla doplněna i o jednotu organizační. Úspěchů v tomto směru dosaženo zatím jen poskrovnu.

Sjednocovací působení nedařilo se dlouho ani studentstvu. Vždyť tolik pokusů o vytvoření jednotného orgánu katolického studentstva v Československé republice ztroskotalo. Nedostatek dobré vůle, nedůvěra na obou stranách, politické tendence a mnohdy i přílišné zdůrazňování zbytečných formalit vždy znovu oddalovaly zdárný výsledek akce. Myšlenka jednoty však žila a žije, jsouc pevně zakotvena ve studentských srdcích. Po výborné organizační kongresu Pax Romany na půdě československého státu, který byl prvním slibným květem spolupráce českého i slovenského ústředí, došlo k novému jednání. S důvěrou a čistými snahami bez postranních cílů. Nalezena především společná pracovní základna. Jednotné vystupování katolického studentstva v zahraničí, společně organizované zájezdy na Pax Romanu, jednotně uspořádaná pouta do Říma, a společná tisková a organizační akce poslouží jako základní kámen k jednotě. Čím více do větších šířek a hloubek poroste tato jednotná pracovní základna, tím užší a pevnější bude sjednocení organizace katolického studentstva všech zemí československé vlasti. Rozptýleny budou obavy, nebude nedůvěry. Vytvoření celostátního orgánu katolického studentstva čsl. vyplyne za těchto okolností jako naprostá nutnost, pro níž nutno na obou stranách učiniti všemožné ústupky a přinést žádoucí oběti.

Rozhodným krokem vpřed k součinnosti je dnešní číslo »Raportu«. První tiskový výraz ideové a organizační jednoty našeho studentstva. Čtyřikrát za rok rozletí se jako příloha »Jitra« a »Raportu« do čtenářských řad českých i slovenských, aby informoval o organizační agendě obou ústředí a jeho složek. Bude našemu studentstvu pojátkem, hlasatelem jednoty a jejím šířitelem do nejširších a nejhlubších úseků studentské katolické aktivity. Přijměte jej s radostí a současně i s projevem pýchy, že se nám podařilo dílo dobré, o něž mnozí marně usilovali a usilují. Sdílejte jeho úsilí na základě kladné práce budovat most, jenž by spojoval mladou studentskou generaci dvou bratrských národních větví československého státu.

Jednotný front mladých J. M. Kirschbaum

Ak dnes volá mladá generácia česká a slovenská po utvorení jednotného katolíckeho frontu mladých, deje sa to len v medziach sociologických zákonov. Každé ideové hnutie je totiž výslednicou skrytých túh širokej pospolitosti a vyrastá z kultúrnych a sociálnych nepolitických pomerov ako kontraakcia alebo reakcia.

Naše volanie po utvorení jednotného katolíckeho frontu mladých je predovšetkým reakciou na rozbitosť katolíkov v spoločnom našom štáte, ktorá sa neraz javí aj vo veciach eminentne zásadných. Stranícko-politické a osobné záujmy často sú nadradované spoločným záujmom katolíckym, národne-kultúrnym a sociálnym a osobnými nedorozumeniami niekoľkých ľudí prehľbuje sa priepasť medzi všetkými katolíkmi slovenskými a českými. Za osemnásť rokov nedošlo k rozriešeniu a rešpektovaniu ani zásadných otázok, ktoré rešpektovať diktuje zdravý rozum a na ktorých každý pokus o spoluprácu dosiaľ stroskotal. Stav, ktorý rozhodne, je symptómom choroby, vyžaduje-

júcej ostrého noža chirurga, lebo hazarduje sa s životom katolicizmu u nás a s hodnotami vysokostojácimi nad záujmami denného politikárčenia.

Ale vytvoriť jednotný front núti nás i náraz a prenikanie kresťanstvu neprajných ideových prúdov revolučných do širokých vrstiev nášho ľudu, proti ktorým, ak boj má byť úspešný, vyžaduje sa skoncentrovanie všetkých katolíckych síl k pozitívnej práci. To je spoločný nepriateľ, ktorého podceňovať, alebo koketovať s ním, bolo by osudné. Spoločnosť ľudská prežíva určitý prerod, to je nesporné, tento prerod však nesmie sa sošmyknúť u nás z bazy kresťanských zásad. Katolicizmu sa neprotiví vyrovnávať sa so zdravými prúdmi novej doby, najmä sociálnymi, pretože sociálna spravodlivosť je objektívnym znakom podstaty kresťanstva, ale prúdy tieto treba usmieriť v duchu katolicizmu. A tu je treba nie len spoločné úsilie, ale i ľudí nezaťažených minulosťou, skostnatelými názormi a spoločenským postavením. Týmto môžu byť iba mladé generácie.

A nie posledným dôvodom pre spoločné naše úsilie je vedomie mladých pokolení, že nie len nová doba, ale i ovzdušie tohto štátu určuje naše zvláštne poslanie a núti nás revidovať metódy práce i program. Vo výstavbe tohto štátu nebolo ešte všetko skončené. Fundamenty stoja síce pevne, ale pri ďalšej nadstavbe nieto dorozumenia v základných otázkach. Je mnoho problémov, ktoré hatia voľný vzrast duchovný či hmotný na oboch stranách, ale dosiaľ nenašlo sa spôsobu pre ich rozriešenie. Ideolog katolíckej strany slovenskej, Dr. Jozef Tiso, povedal, že uráža Slovákov každý, kto žiada od nich dokumentovať štátnosť. A tým viac to musí urážať nás mladých. I tá skutočnosť, že Slováci sa dožadujú svojich prirodzených práv, je len dôkazom, že tento štát pokladajú za útvar definitívny. Tým je teda jasne povedané, že musíme a chceme žiť pod jednou strechou. A logickým dôsledkom toho je, že musíme si svoje spolunažívanie upraviť tak, aby nám bolo vzájomne nie len príjemné, ale aby bolo i zdravou základnou pre rozvoj duchovných i materiálnych síl oboch národov.

Keď teda voláme dnes po utvorení takejto základne a prikladáme ruku k práci v jednotnom katolíckom fronte mladých, je to len dôsledok rozmyšľania zdravého rozumu a reálneho chápania skutočnosti. My mladí sme nezaťažení minulosťou, ani osobnými záujmami, preto môžeme najskôr najstť cesty k vzájomnému porozumeniu a dohodnutiu. Spája nás jeden svetonázor a jeden cieľ: vytvárať priaznivé podmienky pre uplatnenie sa tohto svetonázoru v živote nášho štátu a pre udelenie spravodlivosti každému a v každom smere. A keď pojdeme za heslom spravodlivosti dôsledne, nebude žiadnych prekážok, aby sme na zásade »suum cuique« jednotný katolícky front v boji za krajší osud tohto štátu a jeho obyvateľov vytvorili. Bude to možno nevítané úsilie pre mnohých, ktorí si osobujú vedenie katolíckej politiky v tomto štáte, ktorá však ponad ich osobné záujmy a vlastný prospech vybíja sa skôr v rozbiehaní katolíckych táborov, ako v sledovaní spoločného dobra katolíkov v republike. Hlas nás mladých, ktorí cítime prázdnotu okolo seba, hľad v žalúdku a škodlivý vývoj udalostí, zaznie im v ušiach zaiste nepríjemne. Nemožno však ďalej žiť z ilúzií, lebo život je ukrutne reálny. A reálne chápanie života núti nás zastať si na jednotnej platforme a postaviť svoje mladé sily do služieb ideálov smerujúcich k zlepšeniu životných podmienok ľudu tohoto štátu a k uplatneniu katolicizmu na každom úseku verejného nášho života. Skutočnosť táto posväcuje poslanie jednotného katolíckeho frontu mladých a pri úprimnom úsilí je zárukou jeho víťazstva v boji.

F. Valena 0 slovanské spolupráci

Vedomí potrebnosti slovanské spolupráce vyrústať snad i pod tlakem myšlenky unionistické, která byla zvláště letos zdůrazněna mohutnými oslavami 1050. výročí smrti apoštola Slovanů sv. Metoděje. Snad shodou okolností, spíše však bych řekl vůlí Prozřetelnosti se stalo, že cyrilometodějské oslavy, které měly být vlastně v r. 1935, byly přeloženy na r. 1936, kdy také vzpomínáme 100. výročí Kollárovy publikace o Slovanské vzájemnosti, aby tak byla zdůrazněna všem otázka slovanská a nutnost jejího řešení, jak bylo též velmi akcentováno na světovém unionistickém kongresu od Neslovanů.

Bylo by chybou přímo neodpustitelnou, kdyby sami Slované tyto otázky ignorovali a přehlíželi a především pak my, od nichž i sv. Otec Pius XI. očekává, že budeme mostem mezi Západem a slovanským Východem. Slovanská unionistická myšlenka nesnese již déle odkladu a bylo by jen k naší škodě, jestliže by ji řešili Germáni, kteří se již nyní velmi pečlivě k tomu připravují. Proto ona touha všech ušlechtilých srdcí slovanských po vzájemné spolupráci nesmí déle zůstat pouhým snem. Touha ta nemůže být jen planým idealisováním, světlou jiskerkou ve smutných časech, jako byla mnohým našim romantikům. Práce mezi Slovany a slovanská vzájemnost nesmí být pro nás mladé již otázkou, nýbrž musí to být skutečnost. Je pravda, že slovanská problematika má spoustu otázek neprozkoumaných, neúplně řešených. Je pravda, že tyto problémy nejsou lehké a snadné. A každého pracovníka v tomto ohledu čeká velká a těžká práce s malou nadějí nějakých velkých úspěchů. Proto však nesmíme této práci zanechat, nýbrž naopak s tím větším úsilím pracovat na odstranění všech překážek, které nahromadily předsudky a neznalost. To platí především o spolupráci nás Čechů a Slováků. Nesmíme se nechat zastrašit obtížemi, které se nám snad budou stavět do cesty, ani nedůvěrou mnohých, s níž se dívají na naše počínání. Toto všechno překonáme pevnou vůlí a upřímnou snahou spolupracovat.

Jsme studentstvem slovanským a naše sdružení mají být institucemi katolického studentstva slovanského, žijícího na území naší republiky. Z tohoto slovanského vědomí nutně plyne pro ně požadavek, aby skutečně připravovaly půdu pro všeslovanskou vzájemnost. Jedná se zejména o

1. spolupráci Slovanů ve všech složkách;
2. slovanskou kulturu a nový společenský řád;
3. slovanské idee unionistické.

Především naším úkolem je pracovat v prvním bodu, poněvadž zde se nám již jako studentům otvírá široké pole působnosti. Je sice pravda, že v tomto směru se pracovalo, nebylo to však prováděno dosti systematicky a proto se musí v tomto udělat větší krok kupředu. Musíme u studentstva vyvolat zase onen zájem, spojený ovšem s vytrvalou prací, jaký mělo o tyto otázky a slovanské řeči za doby Dobrovského, Šafaříka a Kollára. Bude tu třeba rozhojnit vzájemné výměny ve studijním roce, osobní korespondenci, zřizovat letní slovanské tábory, aby osobním stykem se dospělo k lepšímu poznání a vzájemnému chápání.

A na poli kulturním? Kolik tam možností práce, abychom více pronikli do nám skoro neznámých literárních pokladů a tím i do duše národa! A při výstavbě nového sociálního křesťanského řádu? Jak tam teprve by se mohl uplatnit prvek slovanský se svou opravdovostí a upřímností! Jestliže dovedl přispět k budování falešných ideí Marxových v Rusku, což až se dá plně do služeb vznešených ideí křesťanských? Není tedy možno, abychom svou netečností nehleděli přispět těmito hodnotami k dobru celého lidstva.

A poněvadž musí být naší zásadou slova žalmisty — Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificant eam — přicházíme k dalšímu požadavku, že všechno toto slovanské nadšení, nemá-li vyznít naprázdno, nutně musí budovat na obrodném katolicismu a na duchovním životě, na kterém právě katolicismus staví. Práce slovanská často proto se nedaří, že pracovníci nestojí na duchovním podkladě. Směrnici jim tu nedává opravdový vnitřní život, nýbrž osobní důvody a zájmy a proto tak často z malicherných důvodů nebo z bezpříkladné nevytrvalosti od práce utíkají. Proto nutným předpokladem každé práce je duchovní život pracovníka. Život založený na Kristu. Dovedeme o Kristu sice mluvit, dovedeme o Kristu číst, ale nedovedeme v Kristu a s Kristem žít. A to musí být nejdůležitějším úkolem našich sdružení, aby přispěla, seč budou, k povznesení náboženského života ve studentstvu. Heslo: Adveniat regnum Tuum inter Slavos, ke kterému musí směřovati veškerá naše činnost, nás nutně k tomu zavazuje. Jediné na tomto podkladě dojde k ušlechtilé spolupráci také mezi Čechy a Slováky a pomocí těchto mezi všemi Slovany.

PAX ROMANA

V tomto roce se konal XV. kongres mezinárodní organizace federací katol. studentstva »Pax Romana« v Rakousku.

Zvolení této země k oslavě patnáctiletého trvání této mezinárodní organizace ukázalo se býti šťastným. Katolické Rakousko se postaralo o to, aby své hosty přijalo pokud možno nejlépe. Velká účast významných osobností z řad tamějšího duchovenstva, tak i spolupráce samotné vlády a značný zájem veřejnosti působily na cizince příznivým dojmem. Kancléř Dr. Kurt von Schuschnigg mluvil ke shromáždění v Celovci, spolkový prezident se zúčastnil tamtéž bohoslužeb, ministr vyučování Dr. Pertner měl přednášku na hlavní téma kongresu »Poslání katol. akademika na poli soudobé kultury«.

Českoslovenští studenti se zúčastnili již déle než deset let kongresových prací a přijeli na kongres jako 40členná delegace. Zde opět navázali styky

se starými známými, nebo uzavírali nová přátelství a s radostí přijímali chválu loňského kongresu o naší republice. Kongresistů bylo celkem přes 500.

Na hlavní téma byla proslovena přednáška Jacquesa Maritaina »Křesťanství a kultura« a Dra R. Strohala »Současný stav kultury«. (O obsahu těchto přednášek budeme referovati v příštích číslech Raportu.) Dále zasedaly zvláštní sekce: tisková, lékařská, právnická, filosofická, farmaceutická a dívčí. Schůze těchto sekcí, které se konají při každém kongresu, vedou k seznamování a uzavírají se tu dohody o spolupráci a výměny. Sešli jsme se zde s jubilantem Abbé Gremaudem, který je skutečnou duší každého sjezdu, s členy výboru, s Čechoslovákem Ing. Horváthem, R. Salatem, Millotem, Abbé Boutinaudem, P. Riquetem a novým předsedou M. Legendrem a se všemi těmi, kteří se tak těžko loučili loni s Československem.

V Salzburku, městě Mozartově, bylo zahájení. Konaly se výlety do Solné komory a návštěvy slavnostních her.

V Celovci, kde se k nám přidal plzeňský P. J. Limpouch, jsme se zúčastnili účinné pracovní části kongresu.

Ve Vídni bylo slavnostní zakončení a recepce uspořádaná vládou v Schönbrunnu. Zde zasedala opět Slavia Catholica za účasti bratrů Poláků a Jihoslovánů. Jednání řídil Slovák Kašický. Pax Romana se zhostila velmi dobře svého úkolu, a zajisté, že s velkou radostí přijímáme vzrůst této organizace. S tím větší důvěrou jsme přijali zprávu, že příští kongres se bude konati v Paříži v roce 1937. Osobně jsme byli pozváni M. Legendrem a v poslední době Ing. Millotem. Stodvacetiletá delegace Francouzů na našem loňském kongrese nás konečně i zavazuje k oplacení návštěvy.

Hugo Tetzeli.

SLAVIA CATHOLICA

1. — 10. června navštívil J. Hodan, delegát ÚKSČs u slovinských katolických studentů v Ljubljani J. E. dra Jana Bon. Jegliče, arcibiskupa slovinského, ve Stičně. Delegát vyložil Jeho Excelenci úkol »Slaviae Catholicae«, jakož i směrnice, podle kterých se snaží katoličtí studenti slovanských národů navzájem pracovat k uskutečnění této veliké myšlenky.

2. — 14. června přijal delegáta v audienci dr. Ant. Korošec, ministr vnitra království Jugoslavijské. Delegát ujistil pana ministra o úzkých přátelských vztazích obou organizací a vyložil jejich společnou práci na poli duchovní obrody obou národů i na poli přátelství státního. V odpovědi pan ministr projevil potěšení nad tím, že jsou to právě akademikové katoličtí, kteří se snaží takovýmto styky pracovat ke sblížení na poli náboženském i pracovat ku pevnému přátelství obou států.

3. — 28. a 29. června bylo zastoupeno ÚKSČs delegátem na Slomškových oslavách v Mariboru. V akademickém shromáždění přednesl delegát pozdrav jménem katolických akademiků u nás a pronesl přání, aby prosba slovinského lidu za beatifikaci biskupa J. Mart. Slomška došla brzy ohlasu v nebesích.

4. — Ve dnech 13. až 20. července pořádala »Stra-

ža«, organizace katolických akademiků slovinských, první akademický tábor po vzoru našeho Dalečína v posvátném místě slovinském — Brezje v Kamniških Alpách. Na tábor byl pozván též delegát ÚKSČs a byv požádán, zúčastnil se debat ve věcech Katolické akce v ČSR, studentském katolickém hnutí, jakož i v sociálních věcech akademiků u nás.

5. — Ve dnech 22. až 25. července se zúčastnil delegát studentského prázdninového shromáždění Slovenske Dijaške Zveze ve Stičně. Při slavnostním zahájení pozdravil shromáždění a v krátké řeči ocenil význam katolických studentských táborů a přál všem účastníkům, aby si odtud odnesli nejen jasné odpovědi ve všech otázkách tam řešených, nýbrž i srdce plné zápalu pro hájení a šíření učení Kristova mezi svým národem.

6. — 28. září o 18. hodině uspořádalo ÚKSČs pomocí svého delegáta a za účinné spolupráce našich bohoslovců Salesiánů a přispění SDZ v lublaňském rozhlase Svatováclavské oslavy. Na pořadu byly: Chorál svatováclavský, kantáta — Matějů »Země České kníže...«, zpíval sbor čsl. bohoslovců, přednáška J. Hodana »Idea svatováclavská ve světle dějin českého státu«; recitace, básně — Vrchlický: Svatému Václavu... (přeložená do slovínštiny od dra Debeljaka). Program zakončen naší státní hymnou.

—n.

zprávy z ústredia

Smer tohoročnej činnosti Ústredia slovenského katolíckeho študentstva je udávaný mottom, ktoré vytýčil novozvolený predseda br. J. M. Kirschbaum se svojím výborom. Je to syntéza práce vnútornej, prehľbenej najmä na poli socialnej činnosti a podloženej zdravou duchovnou náplňou a živou aktivitou vonkajšou. Treba, aby verejnosť katolícka, ktorá právom očakáva veľa od mladej katolíckej generácie slovenskej a skládá bohaté nádeje v jej prácu, bola informovaná o živom ruchu v hnutí katolíckeho študentstva, aby výbojný nástup mladých bol príkladom bojazlivému kroku zastrčených duší.

Dvanásť pracovno-manifestačný sjazd ÚSKS chcel byť akýmsi medzníkom činnosti v Ústredí. Základná myšlienka novej práce je zapnutie sa do práce socialnej a do spoločenskej prestavby v duchu živého katolicizmu a Katolíckej akcie. Potreba záujmu o socialne problémy spolkovej činnosti zdôrazňujú sa vždy viac a viac. Ústredie vytýčilo si za cieľ vyrovnáť sa s týmito socialnými otázkami dneška v smysle kladnom, v smysle pápežských encyklik, preto aj do cyklu prednášok na sjazde vložilo témata o socialných prúdoch Katolíckej akcie. Nie menej dôležitý program je zrealizovanie dávneho hesla Hviezdoslavovho: K ľudu sa maj, mládež moja; práca na poli ľudovýchovnom, svedomitá činnosť na vidieku, ktorý v posledné časy je povážlivé zaplavovaný červeným nebezpečenstvom. Povinnosťou katolíckeho akademika je poučovať ľud o falošných snahách politických kortešov a prednáškami aj príkladom uvádzať ho na pravú cestu.

Tohoročný sjazd katolíckeho študentstva bol na východnom Slovensku v Spiš. Kapitule a Košiciach, lebo už ododávna pociťovala sa potreba rozvrieť stojaté vody kultúrneho života na východe republiky a urobiť manifestáciu za slovenské katolícke idey, najmä v radoch mladého dorastu slovenského.

Na tomto sjazde vyniesla sa rezolúcia, ktorej ideová čiastka znie:

1. Stavíme sa za čím skôršie dobudovanie organizácie Katolíckej akcie na Slovensku, aby nám čím skôr ako konštitutívnej složke bolo možné vynaložiť čo najviac úsilia na dosiahnutie cieľov, ktoré sú jej určené.

2. Hlásime sa do radu tých, ktorí úprimne a cieľu primerane všemožne usilujú sa o všestranné sociálne uplatnenie individuality pracujúcего človeka a záujmov pracujúcich vrstiev, pri čom zdôrazňujeme, že považujeme náboženstvo za najlepšieho súčiniteľa a prvotriedny podklad usilovania o socialnu prestavbu.

3. Hlásime sa k spolupráci s bratským katolíckym študentstvom českým i organizačne a želáme si, aby sa spolupráca katolíkov v ČSR. stala čím skôr skutočnosťou aj na poli politickom. Vo všeobecnej čiastke rezolúcie sa žiada dobudovanie univerzity Komenského v Bratislave a vybudovanie slovenskej techniky.

Podľa tejto rezolúcie treba teda najst' spoločnú platformu, na ktorej by bolo možné intenzívne pracovať za čulejší ruch v živote katolíckeho študentstva českého i slovenského. Konkrétne bol prijatý návrh na Radu katolíckeho študentstva československého, ktorá by bola akýmsi nadriadeným pojtkom medzi dvoma ústrediami.

V tom smysle má sa vydávať nový časopis organizačný, ktorý bude navonok referovať o činnosti oboch katolíckych organizácií.

Štyria delegáti Ústredia na čele s bratom predsedom zastupovali po sjazde ÚSKS slovenské katolícke študentstvo na snemovaní br. Ústredí na Hostýne, kde podobne brat predseda zdôraznil nutnosť spoločného postupu v boji za oživenie katolíckych ideí a za víťazstvo pravdy.

Spomenul som, že nový výbor hneď na valnom shromáždení vytýčil si za cieľ zapojiť sa do katolíckeho intelektuálneho kolektívu a skúmať súvislosť ideových hnutí so socialnými pomermi. Teda práca na poli socialnom, ktorá si dnes v organizačnom živote všade razí výbojnú cestu.

Prvá akcia nového výboru, letný tábor na Košarisku pri Spišských Hrabušiciach v dňoch od 29. júla do 15. augusta potvrdil, že myšlienka je správna. Umožniť aj socialne slabým študentom pobyt v krásnej prírode za sľnečných dní a vstépovať im nebadane do duše semienka zdravej katolíckej výchovy. Bol to počiatok, ale počiatok úspešný. Výchova telesná spája sa harmonicky s výchovou duševnou. Bolo nádherné započat' deň rannou polhodinkou uprostred sviežej prírody, pri voni ihličia a za prvých zábleskov sľnečných na zarosenej lúke Košariska. Študenti cítili sa naozaj plní síl, svieži, čerství, oduševnení mladistvým zápalom a nadšením pre velebnosť božích rúk. A potom výlety. K hučaniu vodopádov, k zrúcaninám starého kláštora, do nebotyčných výšav Tatier medzi ľadové stĺpy Dobšinskej jaskyne, za búrlivého spevu slovenských trávnic.

A po tomto osviežení žiadalo sa priam sadnúť na trávnik okolo stožiaru a počúvať dychtivo úprimné slová prednášateľov, ktorí účastníkom približovali takto pálčivé otázky a problémy dneška a udávali zdravé smernice katolíckeho postoja k nim. A čo povedať o večernej modlitbe pri svite mesiaca, ktorá sa predierala pomedzi koruny stromov, aby sa z čistých duší vzniesla k nebesiam, a nedeľná služba božia pri napochytre zhotovenom oltári zo zelenej čačiny a vrúcny spev z mladistvých duší, to všetko pôsobilo na účastníkov nezapomenutelným dojmom. Pochvalné hlasy zo všetkých strán o tábore svedčia o tom, že myšlienka je zdravá a potrebná a že sa takouto metódou činnosti najmä medzi stredoškólákmi môže získať veľa. Aj na tomto mieste treba nám poďakovať najmä vdp. J. Šuňavcovi, ktorý sa s takou láskou venoval našim študentom ako ich duchovný vodca, podobne bratom skautom zo Spiš. Novej Vsi, ktorí nám vystavili z holých stanov naozaj útulný domov. Vedenie tábora mali členovia výboru, br. Jano Holý, br. Laco Kiss a br. Jozef Grajciar. Zúčastnilo sa ho dohromady 30 katolíckych študentov.

Na kongrese Pax Romany v Rakúsku zúčastnilo sa za ÚSKS 5 delegátov, ktorí reprezentovali slovenské katolícke študentstvo na zasadaniach a konferenciách. Delegáciu viedol br. Mošat'.

Brat predseda zastupoval Ústredie v Prahe na akademickom týždni. Akademický týždeň mal zaiste veľký význam v hnutí študentskom, pretože zaujímavými prednáškami sa poukázalo na doterajšie chyby v snahách katolíckej mládeže a ukázaly sa nové cesty, po ktorých katolícka mládež dojde k pevnému cieľu.

Dňa 15. nov. Ústredie malo prvú výborovú schôdzu, na ktorej brat predseda v úvodnej reči načrtol program do budúcnosti. Ide hlavne o zintenzívnenie práce v jednotlivých komisiách, ktoré

si vypracovali samostatný plán, aby práca bola roztriedená a aby každý člen výboru mal možnosť samostatne postupovať. Netreba však zabúdať ani na svedomitú prácu vonkajšiu, ktorej úlohou je informovať katolícku verejnosť o činnosti mladých.

Len čo Ústredie dostalo nové miestnosti v prístavbe Svoradova, vyvinula sa pravidelná činnosť v každej komisii.

Ľudovýchovná komisia, aby splnila program, ktorý si vytýčila na valnom zhromaždení, vyslala do viacerých slovenských dedín z radov akademikov prednášateľov k oslavám štátneho sviatku 28. a 30. októbra. V budúcnosti bude usporiadať prednáškové extenzie na slovenskom vidieku, kde bude v duchu katolíckom informovať o potrebných otázkach dnešného života, bude približovať zabudnuté úseky zo slovenskej histórie, aby vedel oceniť význam našich národných buditeľov a aby poznal, že slovenský národ má svoje bohaté tradície kultúrne a svojich veľikášov. V minulých dňoch kultúrna a ľudovýchovná komisia vypísala súbeh na prednášku na tému: »Postoj Slováka-katolíka ku komunizmu.« Najlepšie práce budú odmenené cenami a rozmnožené, aby ich študenti mohli predniesť vo svojom rodnom okolí.

Stredoškolská komisia v ÚSKŠ má už peknú tradíciu. Jej styk s krúžkami stredoškolskými je zásluhou agilného brata predsedu tejto komisie Jozefa Grajciara z dňa na deň živší. Vzájomné dopisovanie členov komisie so slovenskými stredoškolákmi umožňuje zdravú výmenu názorov, informuje stredoškolských študentov o vysokoškolskom štúdiu, pomáha im vyriešiť mnohé pálčivé otázky, ktoré ich zaujímajú a v ktorých často bezradne tápu. Takto dáva možnosť stredoškolákovi, aby sa už odteraz interesovali čule o študentské otázky a aby sa pripravovali na budúcu činnosť. Jej zásluhou »Rozvoj«, jediný študentský časopis po zániknutí »Svojetei«, dobýja si vždy viac sympatie v radoch stredoškolákov.

Pozoruhodný program uviedla zahraničná komisia. Pracuje na obstaraní adries zahraničných študentov, ktorí by si chceli dopisovať s našimi a tak sa oboznamovať navzájom s pomerami v študentskom živote. Podáva tiež adresy zahraničných jazykových kurzov, ktorých sa môžu študenti zúčastniť počas prázdnin alebo aj v školskom roku. Hlavným programom do budúcnosti je propagovaný hromadný zájazd do Paríža z príležitosti Pax Romany a svetovej výstavy, spojený s návštevou rôznych francúzskych miest a výletom k moru. Vyjednáva o uskutočnení výmeny medzi francúzskymi i nemeckými vysokoškolákmi, ktorá by fungovala podobne ako výmena medzi slovanskými akademikmi. Jej program dopĺňujú kultúrne výmenné večierky s rakúskymi a maďarskými katolíckymi študentmi, ktorých jadrom by boli prednášky študentských pracovníkov.

Práca tlačovej komisie vedie sa v znamení informovania verejnosti o činnosti Ústredia a o hnutí katolíckeho študentstva v ČSR. Jej program súvisí s celkovou prácou Ústredia.

Kultúrna komisia hodlá usporiadať prednášky slovenských literátov a kultúrnych činiteľov vôbec. Pri jubilejných príležitostiach členovia komisie pôjdu prednášať na slovenský vidiek. V programe má veľkorysý katolícky deň, proponovaný na niektorú májovú nedeľu 1937, ktorý by

sdužil pod jednu zástavu Kristovho učenia všetkú katolícku mládež z Bratislavy a okolia bez rozdielu stavovského a národnostného. Bol by to manifest za oživotvorenia katolíckeho ducha bratislavskej mládeže v rámci Katolíckej akcie.

Socialna komisia v snahe zmierniť biedu mnohých študentov pripravuje sa na rozsiahlu akciu tzv. vianočný dar, ktorého heslom je: aspoň jeden obed katolíckemu akademikovi. Prichádza do styku so Spolkom pre podporovanie študentov, ktorý rozdeľuje a sľavuje obedové lístky pre chudobných študentov. Vymohla do všetkých kín a do národného divadla lístky s 50% sľavou.

Dievčenská komisia sduzuje slovenské katolícke akademičky ku náboženskej kultúrnej a sociálnej práci. Z jej programu doteraz uskutočnil sa bratislavský Kultúrny večierok slovenských dám, na ktorom účinkovali popredné osobnosti slovenského života umeleckého.

Konečne programom tohoto výboru Ústredia je výstavba letnej kolónie, kde by našli domácky útulok slovenskí katolícki akademici počas prázdnin v hornej prírode.

Toto je program terajšieho výboru ÚSKŠ, ktorý je zčiasťky uskutočnený. Ďalšia práca Ústredia bude sa diať v smerniciach tohoto programu.

Naše sdužení při práci

ČINNOST ČESKÉ LIGY AKADEMICKÉ V MĚSÍCÍCH — ŘÍJNU A LISTOPADU. Na počátku stud. roku účastnila se ČLA jako spolupředatelka Akademického týdne, konaného ve dnech 4.—10. října ve franc. institutu. — Vlastní poprázdninovou činnost zahájila Liga 12. října rekollekcí duchovního rádce P. dra Urbana O. F. M. v kapli u františkánů. V tomto studijním roce byly rozšířeny Studijní kursy ČLA na 4 hlavní oddíly: 1. Studijní kursy akademické. 2. Vyšší kurs náboženský. 3. Sociální škola. 4. Studium Katolické akce. Ve studijních kursech akademických jsou pak konány soustavné přednášky podle oboru studia: všeobecné, medické, právnické, přírodovědecké a filosofické. — Z těchto dosud byly konány: P. Dra Urbana: »Katolická mysteria ve své podstatě a souvislosti«, jež jsou povinné pro všechny členy a čekatele ČLA — 15. X., 29. X., 12. XI. a 26. XI. — P. Dra Urbana: »Vybrané kapitoly z katolické etiky a lékařství«, povinné pro členy medické sekce ČLA — 22. X. a 5. XI. — Odb. rady Dra Fuchse: »Křesťanská státověda«, povinné pro členy právnické sekce ČLA — 15. X., 29. X., 12. XI. a 26. XI., konané vždy po přednášce P. dra Urbana. — V přírodovědecké sekci přednášel prof. dr. A. Pavelka: »Úvod do teoretické logiky.« — 19. X., 2. XI., 16. XI., další přednáška v této sekci Dra Pavelky: »Nehypotetická část fyziky«, byla konána ve dnech 26. X., 9. XI. a 23. XI. — V den státního svátku účastnila se ČLA korporativně se svým členstvem uvítání rumunského krále Carola v Praze. — 4. listopadu se připojila ČLA k velkému veřejnému projevu katolíckého mládí o brannosti státu na Slovanském ostrově, kde kol. Kott přednesl resoluci tohoto večera. — 17. listopadu pořádal zahraniční odbor ČLA u příležitosti schůzky účastníků našich zájezdů do ciziny přátelský večer s tancem a programem ve velkém sále Městanské besedy. — 19. listopadu přednášel v medické sekci ČLA Dr. Mil. Ort, na téma »O léčbě radiem na klinikách lon-

dýnských a pražských. — 25. listopadu přednášel v rámci sociální školy St. K. prof. P. Dr. Habáň O. P.: »Buržoasie s hlediska liberalistického, marxistického a křesťanského« v Modrém sále A. D. Po přednášce se rozvinula debata. — V sociální činnosti snaží se Liga pomocí svým členům jednak získáváním kondic, jednak informuje a pomáhá svým členům k dosažení stipendií a stud. nadání a ve fakultních spolecích pomáhá obstarávat výhody členstvu. Hodan.

BRYNYCHOVA LITERÁRNÍ JEDNOTA BOHOSLOVCŮ V HRADCI KRÁLOVÉ oslavila 18. výročí prohlášení čsl. samostatnosti slavnostní akademií, již se zúčastnila i čtyřčlenná deputace německých bohoslovců. Předseda Jednoty ctp. Talacko vzpomněl v slavnostní řeči významu cyrilometodějské myšlenky pro náš stát v době nebezpečí, jež hrozí tomuto státu jak ze zahraničí, tak z rozkladné komunistické agitace. Věrnost cyrilometodějské myšlenky bude tomuto nebezpečí nejlepší hrází.

SSSm ČESKÉ BUDĚJOVICE má letos 69 členů, z nichž 50 odebírá »Jitro«. Kroužky: dramatický, hudební a sociální, knihovnu s 580 svazky. Uspořádá po vánocích sociální konferenci, vykoná pout do Říмова, uspořádá přednášku Jana Čepa, přednášku o protiletadlové obraně, ping-pongový a volleyballový turnaj a sehraje několik divadel. Prozatím to byla na oslavu 18. výročí naší samostatnosti hra Jiřího Baldy »Český voják«.

SSSd ČESKÉ BUDĚJOVICE 32 členek, vlastní knihovnu o 300 svazcích. Bude pokračovat ve vnitřní činnosti.

SSS HRADEC KRÁLOVÉ uspořádá 13. prosince sociální konferenci, ping-pongový turnaj, založí sociální kroužek, uspořádá svým členům veselou mikulášskou zábavu.

SSS PARDUBICE má se letos zásluhou obětavého jednatele velmi čile k světu, má (doutáme, že prozatím) 43 členů, knihovnu o 160 svazcích, kroužek německý, hádankářský a sociální, přednáší a debatuje o misiích, literatuře, sportu.

SSSm PLZEŇ uspořádalo exercicie za vedení P. Dr. Habáň O. P., přednášky vdp. arciděkana Havelky, p. dr. Bláhy a p. prof. Límpoucha o otázkách filosoficko-náboženských, vdp. Černého o umění a p. komerč. rady Chudáčka o národním hospodářství. Uspořádalo přednášku kol. J. Martinka »SSSR 1936« s plným úspěchem. Připravuje sociální konferenci 29. listopadu t. r. s referáty o liberalismu, kapitalismu, bolševismu, hlavních sociálních zásadách katolické církve a o stavovství.

SSSd PLZEŇ konalo společnou pout na Sv. Horu, uspořádalo cyklus přednášek svého duchovního rádce P. O. Korvase o socialismu, má misijní a řečnický (to věříme!) kroužek, pořádá bezplatné kursy těsnopisu, sehrálo 15. listopadu divadelní hru »Boží mlýny« od J. N. Skály.

SSSd PRAHA rozdělilo své členky na vyšší a nižší oddělení, koná pravidelné členské schůze s kulturními referáty.

STUDIJNÍ MISIJNÍ SDRUŽENÍ V BUBENČI nám píše: »Po první schůzi, která se konala ihned na počátku škol. roku, počaly pracovat Skupiny ve všech našich odborech: V odboru duchovní pomoci, v odboru známkovém a v odboru literárním. V odboru duchovní pomoci uspořádali jsme mimo

pravidelné obětování sv. přijímání, t. zv. »křížové tažení«. »Křížové tažení« bylo uspořádáno v misijním týdnu a přineslo mnoho duchovního užitku pro misie. — V odboru známkovém navázali jsme intensivnější styky se zahraničními kolegy za účelem výměny známek. — Odbor literární má široké pole působnosti: obstarává zahraniční časopisy a umožňuje jejich četbu všem žákům ústavu, rozmnožuje měsíční misijní úmysl a rozesílá jej četným Sdružením, organisovaným v Ústředí. Nyní připravuje k tisku další misijní povídku, jakožto čtvrté číslo Edice »Pán volá«, »Román misionářův«. Bude to praktický a hodnotný vánoční dárek našemu studentstvu. — O misijní neděli uspořádali jsme misijní akademii, na níž přednesl J. M. vdp. kanovník Dr. Kulač krásná slova o velkých úkolech misijních a povzbudil nás tak k další činnosti. Rovněž byla uspořádána misijní výstava, k níž nám laskavě zapůjčil P. Zeman, český misionář v Číně, všechn svý krásný a velmi cenný materiál, který přivezl z Číny do vlasti. Tato činnost směřuje k šíření zájmu o misie a k duchovní i hmotné podpoře našich misionářů. Kolegyně a kolegové, naším společným úkolem je pracovat pro onu miliardu duší, jež neznají Krista. Nuže k dílu, žeň je mnohá, dělníků málo!« Má 220 členů, věnovalo za 1. čtvrtletí t. r. 2.000 Kč na misie.

SSS JILEMNICE koná pravidelné schůzky, na nichž přednáší a promlouvá o otázkách náboženských, misijních a sociálních a snaží se o prohloubení víry a úcty k Bohu.

»KROUŽEK PŘÁTEL „JITRA“ V JINDŘICHOVĚ HRADCI má 51 členů, uspořádal 15. listopadu t. r. přednášku redaktora »Jitra«, vdp. prof. Dom. Pecky »O revoluci ducha«.

SSS LITOVEL. Mělo 2 schůze výborové a 5 členských. Na nich přednášeli: duchovní rádce vldp. prof. Preisler, ct. p. Kouřil, kol. Otava, Vaňak, Němec. Počátkem roku byl zřízen sociální a misijní kroužek, o které se členstvo horlivě zajímá. 8. listopadu byl uspořádán za pomoci ASS koncert Moravana. Na prosinec je proponována divadelní hra ze studentského života. Pracuje se na zřízení Studentského domova, jenž poskytne přespolním žákům útulek přes poledne.

ASS PROSTĚJOV konalo 19. září valnou hromadu, na níž za duchovního rádce zvolen Dr. P. V. Martinů. Zatímni činnost je nadějná. Kalendářů se prodalo téměř 200 kusů a Jiter se odebírá 90. Výborových schůzí bylo 5, členské 3. Přednášel dr. Cínek, děkan olomoucké fakulty, o cyrilometodějských oslavách na Velehradě a o arcibiskupovi dr. Stojanovi. Byla též pořádána Stojanova akademie. Na poslední výborovce byl založen sociální kroužek. Připravuje se »Studentská neděle« a mikulášská zábava.

ASS BOSKOVICE pořádalo 2 přednášky, určené pro studenty. Vldp. Švéda přednášel na téma: Víra a věda, kol. MUC. Valoušek o studentských problémech. Sdružení mělo samostatný pěvecký sbor a proto mohlo pořádati 4 cyrilometodějské akademie, jichž kulturní i náboženský význam byl velký. Slavnostní promluvy při nich měli Msgre Dr. K. Skoupý, Msgre Fr. Krchák, prof. Leop. Benáček. Sdružení vyslalo na svý náklad 12 studentů na exercicie. Spolkové věci projednávány na 9 výborových a 1 členské schůzi. Valná hromada konána 16. listopadu. Čtyři členové Sdružení byli vysvěceni na kněze.

ASS HLUČÍN zakládá knihovnu pro katolickou inteligenci. Některé knihy už jsou zaopatřeny, mezi nimi několik jako dar Ústředí. Mezi příznivci bude uspořádána akce o finanční podporu. Jitro bylo zavedeno na r. g. v Hlučíně a dosáhlo 28 odběratel.

ASS OPAVA má v programu akci pro získání většího počtu mladších členů.

SSSd ŘEPČÍN zahájilo svou činnost řádnou valnou hromadou 6. září; stav členstva se zvýšil o 11, takže nyní sdružení má 115 členek, z toho 100 odběratelek Jitra. Byly svolány 2 schůze výborové a 1 členská, jež byla věnována činnosti misijní. Přednášku kol. Švábenského »Misijní neděle« ještě prohloubil velezasloužilý duch. rádce Msgr. Tauber.

ASS HRANICE konalo 2 schůze dívčího odboru s přednáškami p. prof. P. Glose. Na dvou schůzích hochů přednášel p. prof. Jašek.

ACM OLOMOUC mělo 3 schůze členské, na nichž přednášel dp. dr. J. Holubníček o sv. Františku z Assisi a o Olomouci se světelnými obrazy. Dvě schůze výborové vyřizovaly spolkové věci.

SOO TŘEBÍČ zvětšil počet členstva zvláštní dopisovací akcí. Pravidelně každé soboty se cvičí. Čile se má k životu kroužek eucharistický a misijní. Recitační sbor (23členný) účinkoval při valné hromadě a vzpomínce na rakvické děti. Soutěž zdatnosti, v níž se po celý rok budou bodovati výkony členstva v životě náboženském, školním, spolkovém a tělocvičném a ke konci vítězům uděleny ceny, zvyšuje výkonnost členů.

ASS KYJOV pořádalo cyklus přednášek z historie a připravuje cyklus sociologický. Velkou péči věnuje spolupráci s ostatními katolickými organizacemi v kraji a osvětové činnosti mezi lidem. Spolupráce se prohlubuje ve společných poradách jednotlivých spolků. Později budou vydávány též oběžníky, určující směr a společný postup při práci.

SSSd PLZEŇ vykonalo dne 26. září t. r. svoji XIV. řádnou valnou hromadu, na níž promluvil vldp. prof. J. Límpouch, vldp. Dr. F. Suchomel CSsR., a duchovní rádce Sdružení vldp. P. O. Korvas CSsR. Po udělení absolutoria výboru starému byl zvolen výbor nový v čele s předsedkyní JUC. Annou Fremundovou. — Dne 28. září vykonalo Sdružení pout na Sv. Horu, aby se poklonilo Matičce Boží a vyprosilo si požehnání do nového školního roku. Zvláště mile působila účast studentek neorganizovaných v našem Sdružení. — Členky se scházejí každou sobotu na povinných a nepovinných schůzkách. Členky eucharistického kroužku přistupují měsíčně k sv. přijímání. Utěšeně se rozvíjí kroužek řečnický a misijní. Členky dramatického kroužku sehrály s úspěchem dne 15. listopadu divadelní hru od Jana Nep. Skály »Boží mlýny«. — Duchovní rádce P. O. Korvas uspořádal pro Sdružení cyklické přednášky o socialismu. — Dne 28. a 29. listopadu pořádáme spolu se zdejšími mužským Sdružením sociální konferenci. —

O. K., tisk. ref.

SSSd UH. BROD. Valná hromada SSSd se konala již před prázdninami minulého roku za účasti našeho duchovního rádce vdp. Drábka. Předsedkyní byla zvolena Frant. Petřivalská, místopředsedkyní Marie Čubíková, jednatelkou Marie Pochylá, knihovnicí Aug. Urbánková, zapisovatelkou Anna Dubravová. Tento výbor byl schválen i důst. duchovním rádcem. Nový výbor

Nejlevnější výchovný rodinný týdeník

Výtisk za 30 haléřů. • Žádejte všude!

se sešel po prázdninách po prvé na výborové schůzi 17. září 1936 a stanovil si program na I. čtvrtletí. Od začátku roku byly 3 schůze výborové, 2 členské; schůze přednáškové se konají společně s SSSm pro nedostatek přednášejících. Nejčastěji nám přednáší vdp. R. Drábek. Jak loni, tak i letos znovu začínáme zpívat písně, o jejichž nacvičování pro veřejné vystoupení v kostele má velikou zásluhu cth. sestra Kamila.

SSS DOMAŽLICE. Se svým duchovním rádcem dp. Antónym účastnilo se 17 členů od 27.—29. června »Dnů katol. mládeže« v Čes. Budějovicích a jistě načerpali všichni radostné zanícení pro Boha, církev a vlast. Odtud zajeli jsme všichni na pašijové hry do Hořic a pak navštívili jsme památná jihočeská místa: Hlubokou, Čes. Krumlov, Rožmberk, Vyšší Brod a vltavské Čertovy proudy. Šestidenní pobyt na českém jihu, tak pestrý a zajímavý bohatstvím krás přírody i památkami uměleckými, s nimiž takřka na každém kroku jsme se setkali, nevymizí z duší chodských studentů. S vděčností vzpomínáme i přátelské srdečnosti mladých i dospělých katolíků jihočeských. Přejeme všem kolegům z Čes. Krumlova, i všem ostatním katolíkům hojně Božího požehnání. — Mimo to tři členové našeho SSS byli vysláni jako delegáti na sněmování katol. studentstva na Velehradě. — Od začátku letošního školního roku byly pořádány: 1 valná hromada, na níž byli zvoleni: předsedou Jaromír Vochoc, I. místopředsedou Oldřich Kitzberger, II. místopředsedou Marie Nová, jednatel Jaroslav Kubovec, pokladníkem Vít Sloup. Členy výboru: Jiří Klečka a Jar. Váchal.

POJEĎTE S NÁMI DO ŘÍMA! ÚKSČs.

uspořádá ve dnech 20.—31. března 1937

VI. poutní zájezd do Říma. Navštívíme

Benátky, Florencii, Assisi, Řím (zde se

zdržíme několik dnů), dále Neapol, Janov,

Turin a Milán. Podrobné prospekty a bližší

informace zasílá zdarma Poutní odbor

ÚKSČs., Praha III., Strakova akademie.

Majitel, vydavatel a nakladatel: Ústředí katol. studentstva čl. v Praze. — Odpovědný redaktor JUC. Frant. Kolman. — Vytiskla Československá akc. tiskárna v Praze, jako přílohu »Jitra« a »Rozvoje« v prosinci 1936.

j i t r o

časopis katolického studentstva československého

6 XVIII

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille. Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova ulice číslo 28. Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. — Uzávěrka jest 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelům

Joe. Nevím, co by z toho mohlo zajímat čtenáře: snad, zdali potom skutečně přšelo? — J. K. Díky za informace; napsali jsme však již v předminulém čísle, že tábory E. H. se již nehodláme zabývat. Kdyby někteří jejich účastníci se nebyli pokoušeli vyvrátiti pravdivost našich poznámek, nebyli bychom se jimi snad vůbec obírali. I tak je Vaše zpráva cenným dokumentem který pro všechny případy uschováme. — K. E. Dřívější verše byly snad lepší. To máte z té kartárky. — Č. Nejasné symbolismy. Celkem nevalné. — Dežo. Redaktor může vyvoliti jen ty, kteří už jsou vyvoleni. Zatím zbývá jen naděje na vstup do skutečného života. Básník nemůže nic zeizit — ani v oblasti svého snění ne. — J. M. Generalisujete, peiorisujete, grobianisujete a já nevím, co ještě. Důvtipu pramálo. To není diskuse. Kdybych to uveřejnil, věřte, že ta slečna by Vás hračkou roztrhala na kusy. — A. K-á. Jsou prý to prvotiny a já se mám vyjádřit kriticky. Uveřejnění už samo je kritikou. Ale, když myslíte, že zde mohu také někdy něco chválit, proč ne? Tedy je to skvělé: vnitřní chvění, tajemné okouzlení, fluid nevýslovna, hudba čarovných kadencí. A ironie pro mne: kdo příliš mává mečem kritiky, musí nakonec presentovat růže galanterie.

Vyrovnejte nedoplatky: studentské předplatné 14 Kč, nestudentské 28 Kč a celoplátěné desky na XVII. ročník Kč 5-80 na účet administrace JITRA u poštovní spořitelny v Praze 206.271

zprávy účastníkům fotografické soutěže

J. K. Kroměříž — J. O. Praha — J. B. Nový Jičín. V tomto čísle uveřejňujeme Vaše obrázky a posíláme Vám poštou odměny. — J. K. Domažlice. Motivově Vaše obrázky nejsou nejhorší. Proti slunci máte však používat slunečních clon, protože reflexy světla velmi ruší náladu, která jest na obrázku »Západ«, jinak dobře vystižena. Neposílejte dva stejné obrázky; jak si máme vybrat my, když to sám nedovedete. — J. P. Nitra. Snažte se ke každé věci zaujmout svůj osobitý postoj. Kdybyste byl u hrajících si děti bral »spodní záběr«, mohl z toho být výstavní kousek. — F. S. Praha II. Předmět snímku musí být také nějak umístěn do formátu. U portretů je třeba, aby ve směru pohledu bylo více místa než za hlavou. Jak by Vám bylo, kdybyste měl mít nos na něčem přilepen. Mějte soucit s každým, koho fotografujete. — A. Z. Bystřice. Sportovní fotografie je krásná věc, ale nesmí býti rozmazána. — B. G. Šluknov. Toho moře už je moc. Mohli bychom se v něm utopit. — F. J. Plzeň. Těžko říci, co by Vám pomohlo. Chcete-li tříbit svůj vkus, musíte se ještě hodně učit a mnohé »odkukávat«. — Upozorňujeme všechny fotoamatéry na soutěž, kterou vypsala fma NEOBROM, o 60 cen v celkové výši 5.000 Kč. Obrazy nutno zaslat nejpozději do 31. března 1937. Podmínky na požádání zdarma zasílá továrna fotografických papírů NEOBROM, Brno, V Cípu 10.

Vyšlo 1. února 1937. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegraftů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25.

Jacques Maritain **Revoluce ducha**

»Sociální revoluce bude revoluce mravní nebo nebude vůbec.« Tento proslulý výrok Ch. Péguyho lze chápat v nesprávném smyslu. Neznamená: dříve než se přetvoří společenský řád, je třeba, aby se všichni lidé obrátili k ctnostnému životu. Kdyby se bral ten výrok v tomto smyslu, byl by jen farizejskou vytáčkou sloužící k tomu, abychom se vyhnuli jakémukoliv pokusu o přetvoření sociálního řádu. Revoluce jsou dílem poměrně nečetné skupiny lidí, kteří jim zasvěcují všechny své síly: a těmto lidem platí to slovo Péguyho. To slovo znamená: nemůžete přetvořit sociální řád moderního světa, nevykonáte-li zároveň a to především v sobě samých obnovu života duchovního a života mravního jdoucí až do hlubin a duchovních i mravních základů lidského života, obnovující mravní idey, jež jsou vůdčími ideami společenského útvaru jako takového, a probouzející v jeho hloubkách nový rozmach...

A což nejoprávněnější a nejdokonalejší hrdinství, hrdinství lásky, nemá zde co říci? I když křesťanské svědomí uzná, že oblast sociální se svými skutečnostmi, svými technikami, svou příznačnou »ontologií« je něčím samostatným, nemá křesťanská svatost za úkol pracovat zrovna tam, kde pracuje zvláštní hrdinství srpu a kladiva, prutů se sekerou nebo hákového kříže? Není-liž čas, aby svatost sestoupila s nebe posvátnosti, jež jí vyhrazovala čtyři století barokního slohu, k věcem profánního světa a kultury a usilovala přetvořit pozemský řád lidstva a konala dílo sociální a politické? Ano, zajisté, s podmínkou, že zůstane svatostí a že se neztratí cestou. V tom je celý problém.

V době, jako je naše, hrozí křesťanskému společenství dvě opačná nebezpečí: nebezpečí, že svatost se hledá jen na poušti, a nebezpečí, že se zapomíná na potřebnost pouště pro svatost, nebezpečí, že hrdinství, jež má svatost dávat světu, se uzavírá výhradně do kláštera vnitřního života a soukromých ctností, a nebezpečí, že toto hrdinství, když zasahuje do života společenského a snaží se přetvořit jej, se chápe po způsobu jeho materialistických odpůrců a to podle zcela vnější podoby, což znamená, že se převrací a rozptyluje. Hrdinství křesťanské nemá tytéž prameny jako jiná hrdinství; vychází ze srdce Boha zblácovaného a posmívaného, ukřižovaného za branami města.

Jest čas, aby křesťanské hrdinství vložilo ruku na věci řádu pozemského jako kdysi ve středověku, jsouc si však dobře vědomo, že jeho síla a jeho velikost jsou odjinud a z jiného řádu.

A tak životně křesťanská obnova sociální bude dílem svatosti nebo nebude vůbec; myslím dílem svatosti obrácené k věcem časným, pozemským, světským. Což nepoznal svět svatých vladařů? Povstane-li nové křesťanstvo v dějinách, bude dílem takové svatosti.

Z knihy HUMANISME INTÉGRAL. F. Aubier, Paris 1936, p. 132-3.

Ze zápisníku starého profesora A. P.

Tázal se mne jeden kolega, mají-li i profesori svého patrona mezi svatými. Mají, řekl jsem, je to sv. Tomáš Akvinský. Ovšem jsou mezi světci i jiní, kteří mají vztah k povolání profesorskému, na příklad sv. Justin, sv. Augustin, sv. Albert Veliký a jiní. Soukromě můžeme si zvoliti za svého patrona kteréhokoliv. Já sám bych volil svatého Justina: jednak proto, že nepodléhal tyranii vědy a neustal hledati, dokud nenašel pravdu celou, jednak proto, že byl pro pravdu křesťanství umučen. — Co myslíte tou tyranii vědy? ptal se pan kolega. — Povím vám to. Ten svatý Justin se učil napřed filosofii stoiků v Efesu. Ti stoikové učili, že ctností jest pohrdati světem. Justinovi se nelíbila jejich pýcha a plané bezbožectví. Potom se seznámil s peripatetikem a ten mu přednášel nauky Aristotelovy, ale hlavní důraz dával na honorář. I u pythagorejců se učil: ale ti ho odmítli pod záminkou, že by nevnikl do jejich filosofické soustavy, dokud by se nevyznal ve hvězdářství, měřictví a hudbě. Konečně studoval filosofii Platonovu, ale ani ta mu nedovedla dáti odpověď na nejdůležitější otázky: Co je má duše? Co bude po smrti? Teprve když se seznámil s jakýmsi starcem, který mu dal čísti Písmo svaté a povzbudil ho, aby se modlil za osvětlení, vnikl v poznání věcí, jež dlouho trápily jeho ducha. Vidíte, v tom je celá metoda: nepřisahat na slova učitele; nespoléhat na jediného filosofa; nepodrobovat se nekriticky; zkoumat nejen nauku in theoria, ale i důsledky její pro mravní život; zabývat se nejen filosofií, nýbrž i filosofy; hledat odpověď na otázky poslední; vzdát se vši pýchy a pokořit se před moudřejším. A mnoho jiného.

*

Na konci své konference o povolání vědce řekl Pierre Termier: Pokusil jsem se říci, jak krásná je věda, jak krásné jsou vědy a vysvětliti, co jest povolání vědce. Moji posluchači si snad odnesou z tohoto letmého přehledu větší úctu k velikému milovníku, jímž jest pravý vědec, vědec nezaujatý. Vědec má zde na zemi úkol vznešený; jako kněz, jako básník, jako umělec, mluví jménem Nekonečného; připomíná druhům své pouti jejich věčné určení, ukazuje jim cíl, jehož je třeba dojíti, a tím cílem je Pravda; rozněcuje v nich pocit jejich velikosti a hrdost, že jsou lidmi; způsob, jak žije a jak učí, leckdy děsí: a to je příčinou, že je často sám; podobá se poněkud onomu odvážnému poutníku, o němž mluví Léon Bloy, poutníku, jenž se vydal na cestu do země Absolutna a kolem něhož se krok za krokem rozevírá prázdnota: a tu, praví Bloy, tu kráčí v nesmírné temnosti, nesa před sebou své srdce jako pochodeň. (Pierre Termier, La vocation du savant, p. 77.)

*

Jeden misionář se tázal starého čínského mudrce: Co myslíš, proč jsi na světě? Po krátkém přemýšlení odpověděl Číňan: »Myslím, že jsem na světě k tomu, abych jedl rýži.« Podivuhodně prostá odpověď. A co do moudrosti si nijak nezadá vyhýbavým a viklavým výrokům moderních skeptiků. Nedospějeme-li k poznání posledního cíle, k čemu nám věda? Co pomůže znáti počet chromosomat v buňkách, dráhy hvězd, délku vln v ultrafialových paprscích, když nevíme, proč jsme na světě? Ovšem zapomíná se často na jednu důležitou věc. Pořád myslíme, že člověk hledá pravdu jen rozumem. Zapomíná se, že člověk nemá jen rozum: má i srdce. Pravdu nalezne jen ten, kdo ji hledá celou bytostí. Hledá-li ji jen rozumem, najde ovšem jen onu část pravdy, která je přímo dostupná rozumu. Vše ostatní mu zůstane skryto. Mluvívá se o lidech se srdcem věřícím a mozkiem nevěřícím. Hraje-li si mozek na schovávanou, nedivno, že vyhledává místa temná. Nedivno, že se tam spokojuje s částí pravdy, kterou zahlédl, když byl na světle. Ale nemá pravdu celou.

Kdo část pravdy vydává za pravdu celou, je bludař. I bludař může mít pravdu. Ale není to pravda celá. Představíme-li si plot, který po jedné straně je natřen černě, po druhé bíle, je možno, že někdo stoje před plotem tvrdí, že plot je bílý, kdežto druhý, stoje za plotem, může dokazovati, že plot je černý. Mají pravdu? Mají, ale ne celou. Mají, ale jen částkovou, perspektivní. Možná, že ti dva pozorovatelé se začnou hádati a vjedou si do vlasů. A nakonec přijde třetí člověk a ten je vyzve, aby se oba podívali na ten plot s obou stran. Celá pravda o tom plotě jest: plot jest po jedné straně bílý, po druhé černý. A pak už záleží jen na tom, uznají-li ti dva zastánci částkové pravdy, že se mýlili. Možná, že ten neb onen z nich pln uražené ješitnosti bude se i dále vzpírat celosti pravdy a dokonce sháněti důkazy, že jeho původní tvrzení jest jediné správné. Tu to vidíme: psychologické kořeny bludu jsou v pýše.

*

Blud se nazývá po řecku *hairesis*: to značí doslova vybírání. Bludař si vybírá z celosti pravdy ony části, jež se mu hodí. Na doklad svých tvrzení cituje Písmo svaté, ale svým způsobem, to je tak, že si vybírá ony výroky, jež se zdají svědčiti v jeho prospěch, ale úmyslně pomíjí jiné, které jeho stanovisku nejsou příznivy. To nesmí nikoho mýlit. I ďábel se dovolával Písma. (Luk. 4, 10—11.) Heretickou metodou dá se konečně z Písma dokázati vše, jak ukazuje příběh, jež Abraham a Santa Clara vypravuje v jednom svém kázání:

Šel chudý mnich lesem. Přepadli ho loupežníci. Vidouce, že nic nemá, co by mu mohli uloupiti, poručili mu, aby jim udělal kázání. »Střez se však, abys nám něco nevytýkal, nebo nás nějak nehaněl!« I vystoupil mnich na vyvýšené místo a kázal asi takto: »Bratři lupiči, vy jste věrní následovatelé Pána našeho Ježíše Krista. Jako Pán náš Ježíš Kristus byl chudý nemaje příbytku, tak že ve své vlasti s místa na místo chodil, tak ani vy nemáte bydliště a skrýváte se v lesích a skalách. Jako Pán náš Ježíš Kristus si stěžoval, že lišky mají doupata svá a ptáci nebeští svá hnízda, ale Syn člověka že nemá, kam by hlavy sklonil, tak i vy jste jako vyvrhelové lidí a žijete pod širým nebem daleko od příbytků lidských. A jako Pán náš Ježíš Kristus měl mnoho nepřátel a byl od nich pronásledován, tak i vás lidé pronásledují. A jako Kristus Pán byl od svých nepřátel zajat a odsouzen k smrti, tak i vy budete jednou chyceni a odsouzeni. A jako Krista Pána ukřižovali, tak i vás jednou pověsí na šibenici. A jako Kristus Pán, když umřel, sestoupil do pekel, tak i vy, až umřete, přijdete do pekla za své hříchy, neobráte-li se a nebudete-li činit pokání.«

Vše se dá dokázati tímto způsobem, i že lupič je následovníkem Kristovým. Vybrati ze života Spasitelova, co se hodí na lupiče, a zamlčeti, co se na ně nehodí — a heretický důkaz je hotov.

Význačné vlastnosti bludu jsou částkovost, jednostrannost a výstřednost. Herese je provinění proti celosti, harmonii a středu. Povaha lidská je nakloněna k bludu, a to nejen pro nedokonalost rozumu, nýbrž i pro nedokonalost vůle. Celý člověk je náchylen ke krajnostem, výstřednostem a jednostrannostem. Na tom se zakládá oprávněnost o rozumnost tělesných trestů. Celý člověk chybuje. Odjakživa, jak vykládá Rabelais, potřásali učitelé hlavami svých žáků (jako hrnec se potřásá za ucha) štipající je do uší a je natahující (ucho jest podle učení moudrých Egypťanů údem zasvěceným Paměti), aby do dobré a filosofické kázně zpět přivedli jejich smysly, náhodou zbloudilé do podivného přemýšlení a jakoby vyděšené hroznými pocity. Neboť to je způsob nezralého ducha: z krajnosti do krajnosti, z nekázně do nekázně. Řekneme-li studentovi, aby nepsal tak droboučká písmenka, můžeme být jisti, že začne hákat numera jak palce.

Řekneme-li mu, aby nechodil tak přihrble, rozumí se, že začne chodit ve ztrnulé vzpřímenosti, jako by polkl velký lineál. Napomeneme-li ho, aby neřval jako tur, co jiného začne dělat, než že bude mluvit hláskem jemnějším a méně slyšitelným, než je hlásek jednodenního koťátka? A my profesori musíme při tom zachovati klid a rozvahu: nesmíme chybovati ani přílišnou shovívavostí, ani přílišnou přísností, ani slíděním ani nevšímavostí, ani mentorováním ani lichocením, ani pedantstvím ani povrchností, ani chmurami ani úsměvy, ani elegancí ani nepořádností, ani vtipkováním ani nevrlostí, ani duchaplností ani těžkopádností, ani touhou po oblibě ani nevšímavostí, ani dochvilností ani nepřesností, ani důvěrností ani nepřístupností. Neboť to všechno jsou vychovatelské herese, jednostrannosti a krajnosti, jež jsou způsobilé vyvolat krajnosti opačné. A všichni, učitelé i žáci, musíme vzývati Ducha pravdy, aby nám dal poznati, co je správné, a dokonati, co je dobré.

Josef Revenda **PROTOŽE**

Protože bylas mi vonící balzaminou
na slova bez přístřeší
a něžná aloë za dnů pustých snů
kterým se chtělo zdát
o jedné blízké duši s rozjásanými křídly
nade mnou ...

a srdcem teplým a udýchaným
které si odnesu k nám ...
žeš byla balzaminou
přístřeším
a něžnou aloë
na poušti hledání
Ty a já ...

Maxim Gorkij

Na sklonku klasické epochy ruské literatury vzbudil značný rozruch mladý spisovatel M. Gorkij (vl. jm. Alexej Maksimovič Peškov) nejen tím, že psal o bídě ruského člověka, nýbrž že skutečně žil v tomto prostředí jako jeden z nich.

Vychovatelkou M. Gorkého byla tvrdá zkušenost, která z něho učinila člověka strážlivé reality, pevné vůle a činu. Nebyl inteligent, ani šlechtic, ale samouk. Proti Turgeněvu, Tolstému a Dostojevskému nespokojil se pouze líčením ponížení ruského člověka, nýbrž volal: »Zvedni se, ubohý človče, staň se hrdým, nechtěj soucitu, nýbrž žádej své právo a nebude-li ti dáno dobrovolně, vybojuj si je.« Cílem bylo mu pozvednouti malého ruského člověka. Bojoval proti bezzásadnosti měšťáctva, ideálem byl mu člověk silný, nebojící se obětovati. Myšlenkou svobody a volnosti stal se propagátorem revoluční demokracie. Avšak marxistické hnutí i jej proniklo a úplně se dal do jeho služeb. Ideálem mu bylo pozvednouti člověka nejen materiálně, nýbrž i duchovně. Jednotlivci ukládá povinnost spolupráce na velkolepé stavbě chrámu Humanity.

Přišla revoluce. Gorkij — ač revolucionář za éry carské — nepřijal ji nadšeně; naopak otevřeně proti ní bojoval v denním tisku, protestoval veřejně proti despotismu, stavěl se na obranu demokracie. Na tyto prudké útoky odpovídal vládní tisk velmi umírněně. Dělo se tak asi na zákrok Lenina, jenž jistě znal Gorkého z emigrace před válkou. A také se nezklamal. Zásadní obrat způsobil atentát na Lenina r. 1918. Gorkij změnil svůj názor. Třebas i jeho přesvědčení silně zakolísalo, takže po 7 let žil mimo Rusko, přece víra v bolševismus zvítězila. Od r. 1927, kdy byl přijat do Ruska s hlučnými ovacemi, až do své smrti nepřestal již bojovati za bolševismus, pěti chvalozpěvy na vládu a nový blahobyť. Na útoky se strany nepřátel odpovídal: »V roce 1917 jsem se mýlil, upřímně se obávaje, že diktatura proletariátu povede k záhubě vzdělaných dělníků-bolševiků.« Gorkij nedosáhl svého cíle; zbloudil, když se dal úplně do služeb bolševismu. Přesto vždy bude imponovati, jak se snažil podporovati národní sílu ruského člověka. M. Z.

J. Lesák

RAMPOUCHY STUDENÉ

blyštící odleskem zářného chvění
polibky paprsků v sobě jež máte
v tisíci vibracích stříbrných blesků
jak snadno se zdáte
pokladem být
tajemných snů i splněných tužeb.
Studený výkřik a plný jen slz
je pozdrav váš žití.
Studená láska, jež nesnese tepla
horoucí lásky.
Mámové světlo vedoucí k pádu
věřících srdcí —
Tak ráda odvrhnou polibek Slunce
i teplé úsměvy ode svých dveří
nechtějí slyšeti volání věčná —
Studených rampouchů falešná chvění
negací propasti i jejich změnění
studené duše
ve věnce slz.

Rychlý let v prachovém sněhu způsobuje nevýslovnou radost, dech se tají, studený vítr se opírá o zčervenalé tváře, sjíždíme kopce a za námi mizí krása zimní krajiny

M. D. Z římského zápisníku

Listuji dále ve svém římském zápisníčku s bílou sedmikrásou. Místo delších zápisků nacházím tu dále však jen útržky dojmů a suché záznamy: U hrobu Shelleyova: Slunečno, květiny, pavouk, hrdličky. Festa di San Giovanni: Vaření hlemýždi, selata, zvonky. Katakomby: Voskové svíčky, sestupujeme pod zem, františkán, socha sv. Cecilie atd. A dále čtu mnoho nesouvislých, drobných poznámek, které bych dnes shrnula pod název: Tisíc a jedna římská tvář a Lidová duše Italie. Kusé záznamy však ve mně vyvolávají zcela určité vzpomínky a podle nich píši.

VI. U hrobu Shelleyova

Před zubatým cimbuřím brány San Paolo, poblíže starořímské pyramidy náhrobku Cestiova, je malý hřbitov. Je tu hodně květin, vzduchu a slunce. Je tu hodně svěží, zelené trávy a břečťanu. Jsou tu černě zelené cypřiše. Voní to tu vlhkou zemí a drnem. Řekněte desítiletému dítěti, že Shelley byl slavný básník, že opěval dobro a krásu, že je tomu už dávno, kdy se utopil v moři a je zde pochován, vzdálen vlasti, ale v zemi, kterou miloval jako vlast. Zamyslí a zasmuší se na okamžik, ale za chvíli už bude pozorovat vonný kobereček rozkvetlých fialek, pavouka, který souká stříbrná očka své orosené sítě mezi sloupky náhrobku nebo párek hrdliček, které cukají mezi temným listím dubu. Zatím však přízrak Shelleyův se vznáší nad touto zahradou metafysického míru a nadzemské veselosti. Dotýká se vzdušnými, jemnými prsty rozpukaného povrchu náhrobků. Poslouchá se zalíbením vrzání vysokých kol venkovských vozíků, které jsou pestře pomalovány a mají zelenou okrouhlou stříšku. Jejich trpělivé muly, ozdobené červenými třapci, vozí každého rána do Říma soudky vína z Albánských hor branou San Paolo kolem hřbitova.

VII. Festa di San Giovanni

Bílé průčelí chrámu San Giovanni di Laterano je zatopeno paprsky zapadajícího slunce. Kamenné sochy apoštolů na horní balustrádě a obrovský Kristus ve středu dobrácky shlížejí na lidi, proudící po horké piazzě mezi stánky pouličních prodavačů. Vzduch je pln výparů lidských těl, vůně růží se záhonu před chrámem, zápachu česneku a horkých mastnot. Setmělo se. Gazolinové lampy u stánků čadí a zapáchají. Ve stáncích stojí pravidelné řádky hliněných zvonců. Zvonce jsou malé, velké, nepolévané, malované, zdobené barevnými ornamenty a nápisy. Jsou to zvonky sv. Jana. U jiných stánků se pekou na rožni selata — selata sv. Jana. Jsou vycpaná rozmarynou a česnekem s pepřem. Jsou leskle červenohnědá, omastek z nich kape do plamene a syčivě se tam škvaří. Matrona vážně a důležitě otáčí rožněm, krájí velkým nožem okrouhlé, silné řízky a balí do hnědého papíru. Mezitím převine vřestící dítě, otře si prsty o modrou kartounovou zástěru a klidně otáčí svým rožněm dále. Osterie jsou zvenčí osvětleny a ověněny věnci papírových růží. Dlouhé stoly jsou vystrčeny na ulici, na hrubých lavicích jsou namačkáni lidé. Hledí si tlustých sklenic s brunátným nebo zlatým vínem. Šlachovitý chlapík, do sněda vysmažený, pozoruje znalecky víno zpod přimhouřených víček a vyprázdní pak sklenici naráz. Postaví ji na stůl s tvrdým klepnutím. Od vedlejšího stolu zazněl sborový zpěv. U stolu sedí sami muži, drží se všichni kolem krku a stejnoměrně se pohybují podle melodie. S uspokojeným pokřikem vítají hostinskou a její dceru, které přinášejí hluboké, ohromné mísy vrchovatě plné vařených šneků. Jsou to šneci sv. Jana. Hovor i zpěv umlká, je slyšet jen mlaskavé srkání.

VIII. Katakomby

Přišli jsme ke vchodu do katakomb sv. Kalista. Dostali jsme dlouhé, tenké svíčky z bílého vosku. Sestupujeme po úzkých, temných schodech dolů, stále dolů. Vane na nás pach vlhké hlíny a tlení. Tenounký plamének svíčky nesměle proniká do temna, po stěnách se táhnou dlouhé třaslavé stíny s ostrými nosy a pavoučíma rukama. Zdá se mi, že jdeme už nesmírně dlouho a že sestupujeme někam do středu země. Náš průvodce, vysoký františkán v hnědé kutně, v tlustých kožených opáncích na boso a s černým růžencem u bílého cingula se zastavil. Vykládá o životě prvních křesťanů zde pod zemí, ukazuje oltář v podzemní kapli, hroby a primitivní fresky a mosaiky. Ukazuje bílou mramorovou sochu sv. Cecilie, kopii sochy Madernovy, jejíž originál je v chrámě sv. Cecilie v římské čtvrti Trastevere. Na místě, kde dnes stojí chrám, býval kdysi palác římské patricijky Cecilie, která byla pro křesťanskou víru ve vlastním domě umučena a pochována tajně v katakombách. Když byl v XVI. století otevřen její hrob, bylo nalezeno její tělo neporušené. Vztyčené tři prsty u jedné ruky a jeden prst u druhé symbolicky naznačovaly, že mučednice zemřela pro víru v trojjediného Boha.

Ptám se sama sebe: Dovedla bych trpět pro víru? Dovedla bych se smát a žertovat před popravou? Dovedla bych zpívat a modlit se? Jak to dokázalo tolik křesťanských mučedníků, nejen dávných, ale i dnešních?

Co je Řím v mých vzpomínkách?

IX. Tisíc a jedna tvář Říma

Řím — fialový západ slunce za Andělským hradem a liliový obraz kopule sv. Petra v plavé vodě Tibery —

Řím — šplouchání a hukot fontán i jemné šumění jejich vod, které se pění a jiskří a olizují slizké mechové polštářky kamenných nádrží —

Řím — hlahol zvonů při večerním klekání —
 Řím — žlutkový úplněk zalévá bílým světlem ploché střechy domů se zelenými okenníci a pokroucené sloupy barokních chrámů —
 Řím — smečky černých a pruhovaných koček sedí na úlomcích antických mramorů jako živé karyatidy —
 Řím — komtesy s brillanty a manžely ve fracích se sjíždějí v autech k osvětleným sálům Quirinálu —
 Řím — dělníci na novostavbě plné betonu a skla obědvají bílou sfilotinu a rajske jablíčko —
 Řím — v pomíjivých rozvalinách antických staveb se rozlézají věčné šípkové růže —
 Řím — »Aranci dolci« volá obšírná prodavačka od své kupy ryšavě zlatých pomerančů —
 Řím — kupy artyčoků, kudrnatých salátů, pampelišky, čerstvých fíků, mořských ryb, sekaných na porce sekyrkou jako telecí —
 Řím — smaženiny na oleji venku na malých kamínkách a drobní ptáčky pečení na rožni —
 Řím — balkony ve vodopádech fialových a bílých glycinií —
 A což chrámy, kostely a kostelíčky, obelisky a hradby, musea a obrazárny, parky a zahrady, uličky a zapadlé piazetty? A moderní Řím?
 Na Řím podle průvodce stačí 8 dní, možná že i 3 nebo 5, možná — ale k poznání všech jeho tváří je třeba v Římě žít, nebo se alespoň do něj vracet.

Tehdy snad se nám i zjeví

X. Lidová duše Italie

Má věnec z vinného listí a stříbrošedé olivy v tmavých rozpuštěných vlasech, které voní nahořkle jako nezralé mandle, má pestře pruhovanou suknici a rudé korály na osmahlém hrdle. Voní mimosou, růžemi a fialkami. V ruce má košíček s orosenými jahodami z albánských hor, pohrává si s lesklými snítkami oranžů s plody zlatě svítivými. Drtí v zubech zrnka granátového jablka, jasně rudého. Její oči se stále zapalují ohníčky nadšení, nenávisti, vášně i dětské radosti. A zpívá!

Sedí v koutku mezi rybáři, páchnoucími slanou mořskou vodou, a rozteskňuje se při táhlém nápěvu neapolských písní. Jde v hloučku žen, které, s kapesníky na hlavách a s hořícími svíčkami v ruce, putují v procesí kolem chrámu a zpívají mariánskou píseň o mnoha slokách. Pochoduje v řadách »černých košil« a hlaholí Giovinezzu, drží za rameno řidiče tramvaje, který si jaře prozpěvuje a místo nadávek volá »Grazie à Gesù«, když vidí, že se mu jen o vlasek vyhnul těžký vůz, naložený prkny. Postaví se vedle manželů, pouličních zpěváků, kteří jezdí s vysokým starožitným orchestrionem z ulice do ulice a zpívají s vervou »Tango delle Capinere«.

Rodan

O MNE

Som dnešný tulák bez kríža
 putujem v tmavom cintore
 pred mnou sa ľudia pokrížia
 vozím sa niekdy v hyntove.

Som taký človek ako ty
 a predsa bolesť pestujem
 som tulák snivej samoty
 a smútok v očiach milujem.

Som vd'ačný láske krasavíc
 v náručie šťastie uchopím
 z okvetia lesných borovic
 vyssajem sladkosť zlatých vín.

Som ľud'mi zo sna zbudený
 raz na pohreb si pôjdem sám
 na zemi chcem byť súdený
 anjelov z neba zavolám.

Eda Jitzovský

Studentský román

H.C. Perifa

DVA ZÁPASY.

Dopoledne o půl 11. hod. nastoupilo ČS na kluzišti Palace hotelu proti Japonci v sestavě: Karel — Rolf a Petraš — Hc Lojza, Vašek. Druhý útok: Rous, Kadl Šimon. Přes to, že to byl podradnější pas, v němž byl vítěz již předem zná sešlo se mnoho diváků, že malá tribuna nestačila. Soudcovali Reich a Mareg Ital dal puk do hry a Lojza se rozběhl ledě, ale Hort byl zastaven pro offsi Bully přenechali Češi Japoncům, kteří útočili kapitánem Simenuito. Lojza stř dvakrát vedle, Hort ho napodoboval, V kovu ránu chytil brankář. A zase úto

Japonci. Petraš špatně kryl pravé křídlo a Karel jen s námahou vyrazil. Puku ujal Rolf, jel napříč celým hřištěm a povedenou šikmou střelou získal ČSR. vedení 1 Nastoupil druhý útok ČSR, který si zdatně vedl a získal před koncem třetinky druhý úspěch. 2:0 pro ČSR. Hráči zůstali na ledě, jen Japonci si šli odpočinout. Gene, sedící na tribuně s Grace, volal na Lojzu. »Ty bys tak byl centreforwardem, ale někde v positionátě.« Lojza se zlobil, protože to děvče, s kterým Gene seděl, se hlasitě smálo. Lojzovi vrtalo chvilí hlavou, kde Gene našel českou dívku v St. Moritzu, když v Praze... vzpomněl si na jeho včerejší slova o pokladu a rozhodl se, že si ho dobere. »Lidi víš, on v tom japonském goalu není žádný tajný poklad, hé.« Ted' byla zase řada Genovi, aby se smál. »Máš pravdu, ale zapomínáš, že jsi z HCP.« — »Správně, začneš v druhé třetině jako proti Angličanům.« Gene se koukl na Grace, ale ta nechápala. Lojza se mezitím dostal řadami užaslých diváků, kteří ani slova nerozuměli, až Genovi a tam srdečně potřásl drobnou ručkou Grace.

Ve druhé třetině se Lojza činil, útok za útokem se řítí na goal Japonců. Pětikrát čtvrt hodiny vyškrabával brankář Japonců puk z goalu. Čtyřikrát scoroval Lojza jednou Hort. Synové Nipponu nehrali špatně, byli obětaví a značně rychlí, ale chyběl jim zápasová zkušenost. V poslední třetině se Češi omezili na exhibici a dopřáli Japoncům rozvinouti lépe útoky. V 6. minutě dal Simenuito čestný goal, proti němuž byl Karel, hrající i tento zápas jako vždy naprosto vážně, bezmocný. Po změně středy dobyli Češi osmého úspěchu a tím byl osud Japonců zpečetěn, do konce hry již nepřišel goal, ač Japonci bojovali s vypětím všech sil. ČSR.—Japonsko 8:1 (2:0, 5:0, 1:1). Proud diváků se rozděloval na skupiny směřující k svým hotelům. Také Jiří s Err kráčeli mezi rozcházejícími se diváky. »Erno, ty bydlíš v pokoji číslo 137?« — »Ale jak jsi na to přišel?« — »Jen tak náhodou...« — »Ach tak. Máme s matkou pokoj číslo 135—137, mezi našimi ložnicemi leží salon, bez kterého se matka neobejde. Stěží si musí nějaké naškrobené dámy aristokratické společnosti zvat k sobě na povídání.« — »Ale to tě nemůže rušit, méně se o tebe stará a ty máš, jak vím, velmi ráda s tebou.« — »Ano, ale dopřává mi jen jednostrannou svobodu. Když jsem s Luigim, je hrabě, je vše v pořádku, ale když ne, hned mi dělá přednášku o lesku hraběcí runky, erbu na autu a jiných zbytečnostech.« — »Conte Lucchini-Rampoldi... je to tvým snoubencem?« — »Ano.« — Jiří o odstín zbledl. Nastala trapná pomlčka, které se každý z bývalých spolužáků oddával vlastním myšlenkám. Jiřímu tanulo v mysli obraz herny a šifrovaný lístek, který se přece týkal Erny, ale mlčel. Jeden

však přece vypustil. »Odkud je conte?« — »V Tremezzo na jezeře Como prý má zámek. Znáš ho měsíc a matka ho přímo zbožňuje. To zasnoubení je jejím dílem.« — »Nejsi svým příštím manželem příliš nadšena...« — Erna jen vyhybavě odpovídala: »Konečně, každý má nějakou chybu.« — »Snad poker...?« Jiřímu neušlo silné vzrušení Erny. — »Co ty víš?« — »Nic. Zdá se mít jen d'ábelské štěstí ve hře.« — »Promiň, Jiří, tamhle mne čeká conte. Na shledanou.« Stisk ruky a Erna odběhla. Jiří dal ruce do kapes a zvolna kráčel ke Carltonu.

Proti Maďarsku chtěl táta Palouš také postavit kombinovaný team, ale Perifejci nepovolili, chtěli Maďarům osladit Budapešť. Maďaři nastoupili na hřiště při Kulm hotelu — na stadionu byl hrán důležitější zápas — ve svých typických červeno-zeleno-bílých dresech. Zato Čechoslováci byli nezvykle oblečeni; kalhotky a dlouhé punčochy byly černé z dresu HCP., jen swetr byl červený se lvem na hrudi. Nastupující ČSR. — kompletní HCP. — měl také modré čepičky proti slunci. Soudcové, Ward z Kanady a Polák Karpiel, zahájili hru. Češi rázem, jakoby na povel, naznačují plivnutí do dlaní a Lojza jde provádět bully. Písknutí — puk letí ke Genovi, ten se rozjíždí, puk má Jiří, potom Lojza, zase Gene, a už je v síti Maďarů. 1:0 pro ČSR. v první minutě hry! Diváci se ještě ani nevzpamatovali z překvapení, když Lojza scoruje po druhé. 2:0! Protiútoky Maďarů jsou zastavovány již v neutrální třetině, takže Karel, lehce opřen o branku, jen pozoruje hru, aniž by musel zasáhnouti. V 5. minutě je Lojza zezadu foulován goliášem Mókóte, který je na minutu vyloučen. Lojza provádí trestné bully před brankou Maďarů tak obratně, že puk je již po třetí v síti. 3:0! Útok ČSR. pracuje plnou parou. Gene a po něm dvakrát Jiří docilují úspěchů. Za stavu 6:0 opouští první útok ČSR. hřiště, a když se po třech minutách vrací, je stav hry již 8:0! Hort a Rous scorovali za druhý útok. Poslední dvě minuty hry vidí Čechy stále v útoku a Gene s Rolfem se dělí o další dvě branky. 10:0!! — Ve druhé třetině je tempo hry ještě prudší. Útok za útokem se valí na nešťastné Maďary, kteří se neodvažují sáhnout nyní před nestranným obecenstvem a cizími soudci k surové hře. Vrací-li se útočná řada ČSR. po útoku k vlastní třetině, již vyráží naše obrana k útoku. Pepa s Rolfem si krásně vedou a z několika rychlých výpadů docilují další dvě branky. 12:0. Útok, složený z Perifejců, provádí s Maďary hru kočky s myší. Bezvadná kombinace, přesná střelba a každou minutu téměř vstřelený goal, to je něco pro diváky, kteří tuhle »pomstu« považují za naprosto fair a spravedlivou. Za stavu 18:0 končí druhý poločas. — V poslední třetině již Maďarům vypověděly nervy a došlo k několika nepěkným foulům, které vyvolaly bouři odporu u diváků. Dva Maďaři vyloučení. Útok ČSR. se prochází doslovně po hřišti a puk maďarskému brankáři jen lehounce přihrává. Až zase nastoupili vyloučení hráči, dali se do hry a střely na goal jen pršely. Za stavu 21:0 jede Gene úplně sám proti brance Maďarů, hráči se mu doslovně vrhali pod nohy, ale Gene jen lehce se vyhybá a útočí dále. Oba obránci chtěli těsně před goalem vzítí Gena »do lisu«. Gene ještě proklouzl, ale oba o sebe prudce narazivší Maďaři padli na led, jen to bouchlo. Gene objel zatím goal soupeře a ze strany puk vsunul po 22 do branky. Tím byl hlad Čechů ukojen. ČSR.—Maďarsko 22:0 (10:0, 8:0, 4:0).

Po obědě sedl si Gene s Jiřím do čítárny hotelu, ostatní šli hrát kulečnick. »Jiří, tuším, že jsem zde viděl Ernu Veleckou.« — »Ano, a já již jsem s ní mluvil.« A když Gene mlčel, pokračoval: »Je zasnoubena s conte Luigi Lucchini-Rampoldi.« — »Zvučné jméno. Zdá se, že Erna udělá velkou kariéru.« — »Hm.« — Gene překvapeně pohlédl na Jiřího, jenž se slabě začervenál. »Jiří! Zdá se mi, že ti Erna není jen pouhou spolužačkou.« — »Gene!!« — »Neprotestuj, znám tě, nemusíš přesvědčivě lhát. Je to jen tvá záležitost, ale... snad ti nemusím nic opakovat.« — »Vím, co myslíš, ale mohla se změnit... ostatně, co je vše platné, je přece zasnoubena...« Gene smutně sklonil hlavu, dovedl pochopit, co se dělo v nitru jeho nejlepšího přítele. Snažil se proto dát rozhovoru jiný směr. »Hleď, jak se hoši rychle vpravili do pohodlného života, ale myslím, že nebudou příliš litovat, až se zase octnou u své práce.« — »Také myslím.« — »Nepřemýšlejí, jak se sem dostali, nestarají se o zdejší společnost. Místo na five o'clock zajdou si do nějaké boudy, tam mažou taroky, nebo zpívají za doprovodu Karlovy tahací harmoniky. Dostali jsme se na pár dnů z obvyklé životní dráhy, ale rádi se zase vrátíme k tomu, co nás v Praze čeká. Jsme jen na dovolené.« — »Ale mohli bychom si snadno udělat tuto do-

volenou zaměstnáním.« — »Ano! Jako profesionálové, ale nezapomeň, že nežijeme, abychom sportovali.« — »Tak jsem to nemyslel.« — »Vím, co myslíš; kdybys přijal nabídku některého z bohatých klubů, opatřili by ti skvělé místo a myslíš, že bys byl tím blíže Erně!« — »Gene!« — »Nezlob se, Jiří, nechtěl jsem tě zranit, ale zdá se mi, že zapomínáš na naše počátky. Víš, co nás přivedlo tak daleko, že nás ve dvou měsících zná celá Evropa? To bylo naše chlapecké nadšení, bratrská soudržnost, léta trvající tuhý training a spořivost, která nám nedovolila promarnit ani halěr. Všechno jsme vydrželi, vše překonali, a to jen proto, abychom mohli hrát jako klub. Mít svůj vlastní klub, to byl náš sen. Vyrostli jsme vedle sebe, spolu jsme také chtěli hrát, dokud nám to zdraví a věk dovolí. Tehdy jsme netušili, že budeme hrát na mistrovství světa, že o nás budou psát všechny noviny. Lhal bych, kdybych tvrdil, že jsem k tomu lhostejný. Mám z toho velkou radost, ale jen proto, že my, chudí Perifejci, jsme to svým upřímným kamarádstvím tak daleko přivedli. Náš úspěch je úspěchem všech, ne jedince. Ty víš, že bych já nikdy neopustil náš HCP., abych se stal profesionálem a zajistil si snadnější živobytí. Ode mne vyšel před roky návrh na uskutečnění HCP., ale jeho utvoření je dílem nás všech. Zvolili jste si mne kapitánem, ale víš, že jsme si všichni naprosto rovni. Chceš-li nás opustit a přestoupit do jiného klubu, nikdo ti nebude bránit, ale já sám o tom nerozhoduji.« — »Gene! - Gene, odpusť, že mne jen na chvíli mohla napadnout tak pošetilá myšlenka... ale když já Ernu...« Gene stiskl Jiřímu pevně ruku. »Věřím, že bys nás nebyl opustil. Je pravda, přestupem do bohatého klubu bys hmotně velmi získal, ale Erně by tě to nepřiblížilo. Už jednou rozumně uvažuj! — Miluje Erna toho Itala?« — »Myslím, že příliš ne. Povoluje spíše nátlaku své matky.« — »A ví Erna, že ji máš rád?« — »Ne. Nikdy jsem jí to nedal znát.« — »Poslyš, já jsem neměl o Erně nikdy příliš dobré mínění. Ty říkáš, že se změnila, snad, ale to nám musí teprve dokázat. Nemá-li hraběte ráda a svoluje-li k sňatku jen pro ten titul, pak na ní mnoho není a nikdy by si nezasloužila tvé lásky. Zatím nemáš nic ztraceno, pokus se sám o své štěstí přímo u ní. Jakým způsobem, to nevím, ale jsi přece Perifejec a ti nezahazují nikdy flintu do žita. Buď jen krajně rozumným, odvaha ti jistě nechybí.« — »Děkuji ti, Gene.« — — Do čítárny se vhrnuli ostatní hráči s velkým veselím a Lojza napřed. »To žasneš, Gene, vid'! Karel pověsí konzervy na hřebík a koupí Roztockou alej.« — »A co s ní?« — »Co s ní? Bude sadařem, k ničemu jinému se nehodí ten kluk. Takového sadaře jsem ještě na kulečníku neviděl, netrefí ani sedáka!«

JIRÍ PŘECHÁZÍ V ÚTOK.

Chantarella a její pokračování Corviglia — dráha chrlí stále nové proudy diváků. Tisíce lyžařů na svých prkénkách vroubí závodní dráhu, která má úžasný spád. U cíle je nutno ve sněhu si vyšlapati schůdky, aby se dalo pohodlněji stát. Saně-taxi, parkující v pěkných řadách za cílem, kde strmý sráz přechází v rovinku, zvyšují jen pestrost rámce, který je skvělý. Jede se »Kilometerlancé«. Start je značně výše než začátek dráhy, takže závodníci vjedou na vlastní trať, kde čas je měřen elektricky, již v plné rychlosti. Výstřel startovní pistole — první závodník je puštěn na trať. Podobá se černému bodu, jenž se úžasnou rychlostí blíží a roste, teď se bleskem kmitl kolem dech zatajujících diváků... Sotvaže první závodník projel cílem, hned vyjel druhý. Došlo jen k málo pádům, ale ty vypadají vždy velmi nebezpečně. Upadnuvší závodník se kutálí jako nemožná spleť údů a lyží a je téměř zahalen oblaky zvířeného sněhu. Teprve propočítáním časů se poznalo, jak úporný byl boj o rychlost na této tak krátké trati. Největší rychlosti docílil Walter Beggenz z Mürren, které je v celém světě známé svým klasickým sjezdovým závodem »Kandahar«. Beggenz projel trať průměrnou rychlostí 141.756 m, tedy rychlostí téměř 142 km. Je to přímo úžasná rychlost, možná ovšem jen na krátkém úseku. Tázán na své dojmy pravil Beggenz s úsměvem: »To není jízda, ale let. Celou trať s výjimkou prvních metrů po startu jsem projel bez dechu. A pocit? Nádherný. Viděl jsem po obou stranách černou zeď, to byli diváci, a velkou červenou plachtu za cílem, kde jsem začal brzdit.« Mnoho lidí závidělo prostému švýcarskému horalu ten smích, s kterým mluvil o šíleném letu závodu »Kilometerlancé«.

Dnešek byl ve sv. Mořici dnem rychlostních závodů — odpoledne byly dostihy. Derby na zamrzlém svatomořickém jezeře je největší společenská událost ve Sv. Mořici. Těch

několik tisíc diváků usazených pohodlně na tribunách byla nejlepší společnost světa. Diplomaté, průmyslníci, bankéři, stará šlechta, vynikající umělci a ovšem také mezinárodní dobrodruzi a darebáci, jimž právě jen lepší kruhy jsou vydatným zdrojem příjmů, obvykle nezákonných. Derby začalo několika podřadnějšími závody klusáků a vložkami skikjöringu. Hlavní závod o modrou stuhu Sv. Mořice byl dobře obeslán. Jedenáct koní čekalo na pokyn startéra. Mávnutí praporku, páska vylétla koním nad hlavy, a jedenáct koní vyrazilo. Hned od startu se strhl boj, který po celé trati nepovoloval. Hlavu na hlavě bojovala zvířata, poháněná jockeyi jim téměř na krk visícími. Pod ranami kopyt se v obláčkách zvedal upěchovaný sníh, jímž byla zamrzlá hladina jezera pokryta. Jezdci se blížili; objeli první kolo a rozdíl mezi prvním a posledním není větší než půldruhé délky koně. Obecenstvo, hlavně ti, co sázeli — a těch byla zde velká většina, neboť v St. Moritzu sázejí i pikolici — přicházelo do varu a začínalo vykřikovat jména koně, na kterého sázelo. »Arrow — Arrow vede . . . hip, hip Arrow.« Arrow skutečně vede při probíhání druhého kola téměř o celou délku před Alexandrem a Engadinem. Poslední kolo! Diváci zapomínají na svou povznešenost, vstávají rozčileně na tribunách a hlasitě povzbuzují jezdce. Arrow stále vede, ale zdá se, že Engadin získává půdu. Diváci, hlavně domácí Švýcaři, přijímají boj s ohromným jásotem a povzbuzují Engadina. »Engadin - Engadin - Engadin!« — »Tempo, Arrow — Arrow . . .« Rozčilení vyvrcholuje, boj mezi Arrowem a Engadinem je úporný. Koně letí šíleným tempem po jezeře, teď minuli poslední zatáčku a jsou v cílové rovině. »Arrow — Can — Engadin — Engadin!« Engadin vítězí o délku hlavy před vyčerpaným Arrowem, půl koně zpět outsider Coan a čtvrtým teprve Alexander.

Mezi těmi, kteří byli rozčarováni vítězstvím Engadina, byl nejmrzutější conte Luigi Lucchini-Rampoldi. Ztratil deset tisíc švýcarských franků. Jeho přítel Breto de Chiavenna kouřil nervosně cigaretu za cigaretou a zarytě mlčel. »Breto, musíme brzy přikročit k dílu, jsme téměř na mizině.« — »Také jsi musel sázet tolik peněz na tu herku?« »Arrow byl vyložený favorit — ty koním nerozumíš.« — »Také dobře, aspoň mne ne napadne sázet na ty vyložené favority.« — »Jak to se mnou mluvíš? Zakázal jsem ti jednou provždy posuzovat mé jednání.« — »Dobře — hm, ale když není peněz právě nazbyt?« — »To je má starost a já je co nejdříve opatřím.« — »Jen aby! Ten český hockeyista, který se zná s Ernou, má vítr.« — »Proč? Stalo se něco?« — »Ale ne, jen se mi nelíbí jeho zájem o nás. Sázím krk, že je tu někde na blízku.« — »Nesmysl! Jiní lidé se již o nás zajímali a . . . Hloupost! Pojď!«

Láska a hlavně starost o Ernu učinila z Jiřího detektiva. Všechny volné chvíle utíkal z Carltonu a hledal conte Luigi Lucchini-Rampoldiho. Ještě dvakrát ho našel v herně a nyní nabyl přesvědčení, že conte je podvodný hráč. Při hazardu byli vždy v jeho společnosti muž a žena. Jiří znal již i jejich jména; byli to Breto de Chiavenna a zpěvačka Coazzone, s níž se conte bez Ernina vědomí velmi často stýkal. Jiří si chtěl opatřit fotografii conteho, ale to nebylo možné. Conte nedovolil asi profesionálním fotografům, kteří denně běhají po celém Sv. Mořici, aby ho vyfotografovali. Odmítl to i v průvodu Erny. Jiří totiž měl již svůj plán. Je-li conte skutečně darebák velkého slohu — a na takového vypadal, uměl totiž několik jazyků — pak ho budou kriminální ústředny mít určitě ve svém albu, a tu by stačilo zaslání fotografie a dotaz.

Jiří byl také na derby, ale pak ztratil hraběte s očí. Nevyčkal konce programu a mrzutě se vracel do hotelu. Cestou se stavil v »Ohřívárně«, jakési, to cukrárně, na sklenici horkého čaje. Jiří marně hledal místo u stolků a proto šel k pultu, kde stála již řada mužů, a mezi nimi conte se svým přítelem. Jiří se vmísil mezi hosty, nečekal dlouho a conte opustil místnost. Hned zaujal jejich místo u pultu Jiří; z nudy si prohlížel sklenice . . . a tu upozoroval otisky prstů. A z téhle sklenice pil conte! Nádherný otisk palce a dvou prstů . . . »Mám štěstí! Podle téhle fotografie ho také poznají, když . . .« Jiří si vypůjčil bez dovolení sklenici; nešlo to jinak. Vyšel na ulici, uschoval opatrně nádobku v kapse velkého zimníku a uvažoval, co začne. V tu chvíli jel kolem něho luxusní autokar švýcarské pošty. Nápis na karoserii: St. Moritz—Maloja—Castasegua—Milano vnukl Jiřímu myšlenku. Hned se rozběhl za autobusem; dohonil jej u pošty. — — Za necelé dvě hodiny vystoupil Jiří u celní italské stanice. Cestující přestupovali do

Přestoupí slavný brankář Peka k H. C. P.?

italských autobusů. Po krátkém váhání vstoupil Jiří do místnosti, označené nápisem: Dogana Italiana. Přivítali ho italsky, ale pak se hovořilo německy. Byl přítomen také vyšší důstojník carabinieri, který jevil o Jiřího vypravování veliký zájem. »A co vás přivedlo na tuto myšlenku? Je tam tolik lidí, také hoteloví detektivové, a právě vy...« Jiří se rozpačit usmál. »Je to moje bývalá spolužačka.« Důstojník pochopil. »Dobře. Jsme zde na to zařízení, provedeme otisk a konservujeme také originál. Celníku, nedávejte autobusu svolení k odjezdu, dokud nebude vše připraveno. Pošleme to do Milána.« Pak udal Jiří svoji adresu a rozloučil se s velitelem stanice. V hotelu Carlton učinil táta Palouš Jiřímu vážné kázáníčko; přijel totiž značně pozdě a všichni byli dávno po večeři. »Hoši, na tohle si mně nezvykejte! Víte, proč jste zde, a já zodpovídám za vaši tělesnou kondici. Neptám se vás, co děláte ve volné chvíli, věřím vám, ale mých pokynů se musí přesně dbát. Máte před sebou veliký cíl. A teď jděte do pokojů. Do biografu se dnes nejde. Dobrou noc.« (Pokračování.)

Skauting

Co řekli poslední dva papežové o skautingu

Projevy svatého Otce k poutníkům, již přicházejí z celého světa do Věčného města, bývají velmi pozorně sledovány. Papež tu říká poutníkům, již zastupují jednotlivé národy, stavy, nebo hnutí, slova, jež se netýkají jen právě přítomných, nýbrž mívají význam daleko širší. Také skauti již několikrát se přišli poklonit zástupci Kristovu na zemi. Papež Benedikt XV. jim řekl tato významná slova: »Vy jste nejlepší z nejlepších,« a nynější svatý Otec Pius XI. řekl jiné skautské pouti: »Můžeme sotva dát mládeži něco lepšího než právě skautskou výchovu.« My, katoličtí skauti, jsme zvláště hrdi na tato slova dvou velikých papežů a budeme pečlivě dbáti, aby vždy o nás platila.

Naše Lesní škola

Byla skryta v tichém údolí vltavském při letním táboře příbramských katolických skautů. My všichni, již jsme ji absolvovali, na ni nezapomeneme. Psát o ní nelze. Tak půvabné chvíle lze jen prožít.

Účelem Lesních škol je především připravit na vše, co potřebuje znáti a uměti příští vůdce katolického oddílu. Návštěvníci se tam seznamují s podstatou katolického skautingu, otvírá se jim výhled do duší hochů, které mají vésti, učí se tam celé skautské vědě, a hlavně jsou prakticky školeni na tábořících tam oddílech, jak si počínati s oddílem doma v klubovně, venku na výletě, při hrách, při práci atd. Kdo má přístup do Lesní školy? Každý, kdo dovršil nejméně 16 let a má pevnou vůli státi se skautským vůdcem,

ať již byl předtím skautem či nikoliv. Mladí přátelé, zde naskýtá se vám vzácná příležitost, státi se nejen vzornými skauty, nýbrž i vůdci. A kdybyste věděli, kolik lačných dušiček mladších vašich kamarádů prosebně volá po vás, skautských vůdcích. Docházejí nás dopisy se všech stran jedním tónem psané: »Prosíme, porad'te nám, rádi bychom se stali skauty, jak to máme udělat?« A naše odpověď? »Musíte si, milí hoši, nejdříve najít vůdce.« A pak se dovídáme, že ho obyčejně nenajdou. Proč? Což není dost mladých obětavých lidí? To snad ano, ale není zkušených vůdců.

Také o příštích prázdninách v červenci otevřeme naši Lesní školu. Škola potrvá tři týdny a náklad nepřevyší 190 Kč. Bude-li dost přihlášek, vybudujeme podobnou školu též pro vůdkyně dívčích oddílů při táboru katolických skautek příbramských. Mladí kamarádi a kamarádky, což nenajde se také mezi vámi někdo? Pamatujte již nyní na to, a šetřte si. A toho názvu »škola« se nebojte! To je kus radostného života pod skautským stanem, na který se nezapomíná.

Vydáváme také pro vás

příručky pro vůdce katolických skautských oddílů a všechny, kdož se o skauting zajímají. Jsou to výtahy z přednášek z naší Lesní školy. V této edici vyjde celá skautská věda. Cena nepřestoupí 6 Kč. Příručky budou litografované se strojopisu. Lze si je objednat u Místního ochranného sdružení katolických skautů v Příbrami.

Prof. Josef Martinovský

Anna Krucká

ŠPANĚLSKU

Ó země, ty krvácíš
a tvých ran už nezakrývá mantil krajkoví
jen yperit jízlivým úskokem odpoví
na rozechvění tvých modrých polední
jen v dálce se dělo prudce zajíkne
jak dýmem se rozleptá světlo měsíčné
jen hlas těžce zraněných klesne o půl tónu níž
señoro, když měníte si pušku za vějíř.
Váš šáteček s červenou růží tu leží krví poskvrněn
kdo jej teď pozdvihne?
Galantní láska umírá s Quichotem.

z fotosoutěže

J. Kunderata: Tatry

Jan Oppl: Domažlice

čtenářů JITRA

Jan Bittmann: Mělník

● jednom spolku

Na podzim minulého roku jsem se dostala do Ligy čsl. akademiček, sdružující pražské vysokoškolačky. Kdo zná trochu spolkový život, ví, jak to v spolcích obyčejně chodí: schůze, přednášky, nějaký ten společenský podnik a nic víc. V Lize je té činnosti sice mnohem víc, ale já bych se dnes chtěla obírat jen jedním jejím úsekem, prací, která vás, lidé zlatí, umí tak zaneprázdnit, tak vyplnit váš volný čas, že večer usínáte se slovy: »Pane Bože, to byl dnes den jako na kolotoči, ale je mi tak dobře, když vím, že jeho středem jsi Ty a že všechno to točení a lítání se děje k Tvé větší cti a slávě.« Tak jsem tedy chodila do schůzí a vždycky jedna věc upoutala cele mou pozornost. Byl to rozhovor veselé Aničky a Gabi s místopředsedkyní Jitkou o něčem, o čem jsem doposud neměla dost jasné ponětí. O dětské besídce. Ale to byste musili vidět Aničku a Gabi, jak jim oči zářily, když o tom Jitce referovaly. Modlí se s dětmi různého vyznání i bez vyznání — to je radost, naučit je modlit se — hrají jim loutkové divadlo, vypravují pohádky, zpívají, odpovídají na otázky o věcech náboženství, poučují o nedělích a svátcích, vypravují statě z českých dějin, když je hezky, chodí si s dětmi hrát ven, přinášejí těm nejchudším něco na zub, někdy je zavedou do mlékárny. — A těch »Poslů pravdy« co už je po celé Michli! Nejdříve chodily dívky samy po domech a všude, kde se dalo, do poštovní schránky, pod dveře nebo lidem přímo do ruky dávaly »Posla pravdy«, teď si to vzaly na starost děti, rozlétnou se po Michli a rozdávají na potkání samy. No, poslouchala jsem to všechno s otevřenými ústy a hned nejbližší volnou sobotu jsem se tam vypravila. To se vám jede do Michle na konečnou stanici tříadvacítky. Přejede se přes koleje a přes silnici, vystoupí se po schůdkách na chodník, po chvilce zase sestoupí, přejde most, který vede přes vyschlý potok, a teď se ptáte po staré škole. Je sobota odpoledne a to už občané Michle vědí, kam uhodilo. »A, to vy dete mezi ty svatý, že jo? Tak děte porád rovně a pak napravo do těch železnejch vrátek přes ten dvůr!« Tak jdeme mezi »ty svatý«. Huronský řev nás uvítá na prahu školy. Octnete se pod schody, po kterých lítají rohože a kluci. Podaří se vám bez úrazu přijít do prvního poschodí do třídy, přeplněné stoosmdesáti dětmi od dvou do třinácti let. Za chvíli energická Gabi zjedná pořádek, pomodlíme se, děvčátka dáme do druhé třídy a besídka začíná. Je před vánocemi a před nadílkou, děti si ještě opakuji básničky, Hanička s nimi cvičí koledy, čtou se pohádky. Abych nezapomněla — každého dítěte se vyptáváme, musíme vědět přesně věk, jméno, počet dětí v rodině, zaměstnání rodičů — vždyť bude nadílka a podle toho musíme kupovat a rozdělovat dárky. No, hrozně to ubíhá tu poslední sobotu před nadílkou, kluci nás tak zlobí a dají nám tolik práce, zvláště ti největší. Filosofky se sice cvičí pro své budoucí kantorské povolání, ale přece jsme rády, že nám pomáhají obě SSS. Praha. A tak se nakonec modlíme a rozcházíme. Každá máme kolem sebe hrozen dětí, to je ještě otázek, sestřičko sem, sestřičko tam, člověk neví, nač dřív odpovídat. A tak konečně jedeme domů a jsme tak unaveny.

A pak nastává týden, jaký jsem snad v životě ještě neprožila. Nejdříve musí být ve všem pořádek a přehled, abychom mohly v práci pro nadílku správně postupovat. Nejdříve dívky a chlapce zvlášť, pak skupiny podle let, pak rozdělení na nejchudší, méně potřebné a na ty, které dostanou nadílku od obce. Člověk úzkostlivě vybírá a uvažuje, jen aby byl co nejspravedlnější. Pomalu každému bych chtěla dát všechno — tak přede mnou ty děti defilují — otec almužník, flašinetář, kočí bez práce, zedník bez práce, otec mrtev, matka švadlena, všude plno dětí. Tak děti by byly jakž takž roztríděny. A teď nákup. Zač budeme nakupovat? No, to byste neřekli, je nás dost málo ve spolku a budeme nakupovat za šest tisíc korun československých! A to je jen na hotovosti, ale

co máme ještě mimo to! Členky samy pletly dětské svetříky a šatečky a z domova přinesly všechny starší a přece pěkné věci, které nám a našim sourozencům už byly malé. Od jedné šlechetné paní přišla bedna hraček, no, kdybyste to všechno viděli, ty panenky a panny, šavle, pušky, bubny, šašky, hry s vojáčky, píšťaly, harmoniky a co já vím ještě co! A od jiné šlechetné paní přes 700 Kč na boty, své peníze jsme ještě přidaly — a teď máme 50 párů báječných nových bot, a ještě těch starších k tomu! A to nakupování — představte si ty účty — 800 Kč, 500 Kč, 700 Kč, 1200 Kč — tak to jde jedno po druhém, až je všechno nakoupeno. Kdybyste to, lidičky, všechno viděli! Pro kluky celé obleky z duvetinu, pro ty starší »pumpky«, pro děvčátka sametové šatečky, pak čepice, šály, punčochy, ponožky, rukavice, prádlo — a z tohoto bohatství jsme dělaly balíčky. Ke všemu ještě hračku, modlitební knížečku a ke každému balíčku v šátku uvázanou koledu — jablka, cukroví a perníky. Konečně je všechno hotovo a nákladní auto odváží dárky i s několika ligistkami do Michle.

A je sobota 19. prosince odpoledne. Je bláta jako už dávno nebylo, a tak se v potu tváře dostáváme do Orlovny, kde jsme si vypůjčily sál. Stromeček, vysoký až do stropu, stojí ozdobený a opatřený svíčkami, pod ním plno balíčků a vpředu připravený koš se slámou — budeme mít živé jesličky. Sál je naplněn dětmi, můžeme říci přeplněn, poněvadž jich přišlo mnoho ještě u nás nezapsaných, oči jim radostně září v očekávání věcí příštích. U dveří stojí strážníci, neboť se rozhlásilo, že k nám přijede anglický vyslanec a jeden pan kanovník, a skutečně, do nádvoří Orlovny přijíždí auto s panem kanovníkem dr. Bořkem-Dohálským a o něco později anglický vyslanec v Praze dr. Bentinck s chotí a za hlučného bubnování vstupují do sálu. Nadílka je zahájena naší místopředsedkyní, děti před živými jesličkami přednášejí básničky, pan kanovník vypravuje dětem krásnou pohádku o nezbedném andělíčkově, děti zpívají koledy a konečně se celé shromáždění modlí za všechny lidi dobrého srdce, kteří nám svými dary, svou osobní účastí a prací pomohli. A teď nastává rozdávání dárků. Ti maličcí ani všechno pobrat nemohou, do kapes jim ještě cpeme jablka, která nám zbyla, sál se pomalu vyprazdňuje, až tam sedí jen asi 30 dětí, které nám Ježíšek přinesl navíc. A tak je zapisujeme do naší besídky — už máme 210 dětí — a každý dostává ještě v šátku koledu, do kapes jablka, cukroví a nafukovací balonek. Konečně jsme samy, unaveny a šťastny — teprve teď nás napadá, že většina z nás vůbec neobědvala, máme hlad, rozjíždíme se

do svých domovů a jsme tolik, tolik šťastny...

A pak že nejsou spolky k ničemu? Přijďte k nám a uvidíte! Co nezmůže jedna, zможou dvě, co nezmohou dvě, zможou čtyři, co nezmohou čtyři, zможou osm — tomu se říká práce spolková a uskutečňování plánů! Ale to ještě nic není, to není všechna naše činnost. Přijdete-li k nám do apologetických kroužků, kroužků, vedených našim duchovním rádcem dp. Čulíkem, uvidíte, co se toho ještě dovíte, jak si doplníte své náboženské vědomosti, které po maturitě nejsou právě nejskvělejší, budete poznávat liturgii jak teoreticky, tak prakticky na naší recitované mši svaté, kterou máme každou první neděli v měsíci. A pak ještě činnost kulturní, přednášky a debaty. Kde jste kdo, přijďte po maturitě k nám, anebo máte-li už po ní, přihlaste se hned: Liga čsl. akademiček, Praha III., Strakova akademie.

J. Raisichová

Anna Smolíková

SMUTEK DNŮ

V modravých parách
blíží se stín smrti
holými větvemi
zvedá černý hled
Maria Panno
uchraň nás běd
jež v noci rodí se
a ráno vstávají

Dny moje halí se
jak voda v potoce

V modravých parách
blíží se stín smrti
holými větvemi
vane jeho dech
chráme ty posvátný
naděje přesmrtných
ukryj mne
ve svých zdech

H. S. (Mejrima)

VZPOMÍNKA LETNÍ NOCI

Večery zasněné
představou
nekonečných chvil
má píseň
šel krajem lásky boží sen
a měkce pohladil
zlaté plameny zrání
modré oči chrp
svěží červeň máků.

Tvé ruce bělostné
dva perleťové stíny
dvě plachá křídla motýlí
květ kopretiny
s bolestnou něhou hladily
a tiše ústa šeptala
má, nemá rád?

Jana Horková

PRO JEDEN ÚSMĚV

Pro jeden úsměv
pro jeden vonný květ
na chvíli zmizí
života šed'

Pro jeden pozdrav
z neznámé dálavy
pro šepot větru
který ti vypráví
tajemnou zvěst
znavené srdce dovede snést
hořký rmut žití

Pro jednu písničku smavou
již rukou dravou
čas v propast svál
pro jeden paprsek zlatý
ret touhou vzňatý
musíš žít dál!

Zázrak Církve

Celé trvání Církve můžeme plným právem nazvat jediným a stále trvajícím zázrakem, Jsou lidé, kteří se dívají na církevní dějiny čistě lidskýma očima. Ti buď oceňují Církev podle hmatatelných hospodářských a kulturních výsledků, anebo si usnadní a zjednoduší úlohu tím, že vytrhnou jak z dějinné souvislosti, tak z milionu osob a fakt několik úlomků, aby těmito kalnými, nevzhlednými střepy odsoudili celou skutečnost Církve. A my bychom mohli právě na toto poukázat, že, ačkoliv se Církev katolická skládá z lidí, přece se nikdy lidem nepodařilo udolati božské, nadpřirozené a duchovní v Církvi. To patří také k zázrakům, to je vnitřní, stále trvajícím zázrak Církve.

Mluvíme o zázraku tam, kde vidíme zásah vyšší síly mimo obvyklý běh přírody či skutečnosti. V životě a v dějinách Církve jeví se nám tento zásah, lidsky postižitelný, ale nevysvětlitelný, měrou neobvyklou.

Již se razila mince: *De le to no mi ne ch ri st i a no*, nesčíslněkrátě doufala tyranie hříchu a služebníků pekla, že Církev udolala, ale i z rozvalin a trosek vystupuje vždycky obrozená, obcerstvená vlastní krví, krví svých nejlepších údů. Nebudu zde mluvit ze široka o pronásledování Církve. A o tom, že sice tato pronásledování někde servou halouzku se stromu Církve, ale pněm nepohnou. Všimněme si jiné podrobnosti, že totiž Církev je stále, a to jediná stále někde nenáviděna, pomlouvána, pronásledována. Že proti ní se svorně vždycky sejdou liberální buržuové i marxističtí komunardi.

Pilát s Herodem si vždycky proti ní podají ruku. Není dosud účinnějšího posledního útočiště na prohraných schůzích a přednáškách všech front politických a náboženských než pomluva a útok na tu, která je věčným pohoršením všem vyznavačům jenom země a jenom těla a jenom hmoty. Ale, ačkoliv se tedy všichni nepřátelé tak dojemně přes všechny věky sdružují a spojují ve společné a chápavé nenávisti proti Církvi, ona prochází dále klidně jako kdysi její Zakladatel středem nepřátel.

A druhá stránka tohoto zázraku. Není lidem malodušným nic tak přiměřeného a blíz-

kého jako kompromis. Statisíce by se byly smířily jakžtakž s Církví, kdyby chtěla aspoň ona sestoupiti s kříže. Jen Kristus odolal tomuto lakadlu. Trpěl a dotrpěl, viděl dále za blýskavý slib uznání, jen když se zřekne onoho strašného pohoršení pro prostředního člověka — Kříže.

I největší charakterové vystačí jen krátce se svou silou. A to ještě je musí Bůh zvláštním způsobem sílit. Nevidíte proto zázračný zásah Boží síly v Církvi, když ona přes dva tisíce let visí na kříži, drží se pohoršení kříže a nesmlouvá, neustupuje, neslevuje ze strohosti a absolutnosti kříže a jeho požadavků? Zázračné je, že právě svými porážkami, oběťmi, svým ukřižováním vítězí.

Dnes nemůže Církev nikomu zaručiti hmotné výhody. Všichni jiní spíše než horlivě děti Církve se přiživují na tom, čemu se říká církevní majetek a moc a vliv. Všichni jiní nejenom slibují, nýbrž i dávají ochranu, pomoc a místa než ti, kteří mluví a jednají jménem Církve. Slabé je to, čemu se říká katolický tisk, kapka v moři papírové moderní potopy. Slabé je to, co se katolíci mimo oficiální církevní majetek pokoušeli postavit se slibem služby a pomoci duchovním potřebám a úkolům Církve.

A přece roste a přece si razí cestu k duším. Po všech zklamáních, po všech hmotných výhodách, které slibují a dávají druhí, vrací se ke své staré Matce, která jim nedá ani peněz, ani zaopatření, ale o které vědí, že má plný klín živné pravdy a hřejivé lásky, které jim nikdo jiný nedá.

Zázrak plnosti života, která se nerozdala, neopotřebovala, nevyčerpala. Jenom božská plnost života je tak bohatá a jenom Bůh v Církvi může působiti a působí tuto její věčnou svěžest. Lidská nesvornost všechno rozleptá. V Církvi se revoltující údy odloučily, aby udělaly místo novým větvím, když staré větve se učinily nehodné tohoto společenství života v Církvi. Desítky kacířstev hledaly na rostoucím teprve těle Církve a přece ji tito paraziti neudusili. Zázračný zásah Boží moci bděl nad touto Církví v jejím nejvnitřnějším, totiž v její pravdě. V každém století poslal Bůh zázračné světlo v hlasatelích této pravdy. Vždycky takové, kteří odkryli i nejmistrněji maskované bludy, kteří dovedli uchopiti nepřítele pevně jako býka za rohy a usmýkati jeho vliv.

Když se zdálo, že dohrála Církev svou úlohu, propuká lesk její síly a životné pravdy. V rozhodných okamžicích ona udává směr i potřebné řešení, ona odhaluje propasti. I. to je zázrak, ustavičný zázrak, že ona dovede na všechny otázky odpověděti, všem potřebám rozuměti.

Mohu klidně svěřiti své mládí, své otázky, své touhy a sny Té, ve které žije síla a světlo Boží, kterou si Bůh tak zázračně vede staletími, všemi nástrahami i nebezpečími!

Dr. Silv. M. Braitto

Jiří Rot

FANTASIE

Černý les nezpívá
hoří sen v pláči
najdeš svou rusálku
zakletý spáči?

Odzvoní smích v hudbě
čas v nočním ghettu
magický pták jenž sní
o písni v letu.

Svatá Hora u Příbramě, slavné mariánské poutní místo v Čechách

DO ŘÍMA

**na šestou pout o velikonocích
pojede katolické studentstvo
a inteligence 20.—31. března
Navštíví Benátky — Florencii
— Assisi — Neapol — Pompeje
Janov - Turin - Milán a Vídeň**

Pročtěte pozorně poslední stranu obálky

Obrázky z Itálie. Benát-
ky: Most vzdechů. Řím:
Forum Romanum. Flo-
rencie: Ponte Vecchio.
Benátky: Santa Maria
di Salute. (Foto Šeba.)

Studentské snímky

Co studenti nejlíp dovedou

Studentský večírek. Veselý program libivých scén a tělocvičných výstupů končí. Následuje ještě volná zábava a tanec. Kdožpak by si všímal, milí čtenáři, obecnstva? Všechných těch gardedám, milostpaní a tancechtivých kvintánek? Nás nejvíc zajímá hlouček divných osúbek, jenž se nazývá chlumně »cohors praetoria«. Zaujímá právě vratkou posici v koutě sálu a jakmile vidí, že bude třeba odklízet židle, ztrácí se jeden po druhém, jako by se do země propadávali. Podle návrhu Vojslava Mouchy míří celá »kohorta« do nejspodnějších útrob Besedního domu, pověstné »černé světničky«. Labyrintem chodeb a schůdků valí se jako lavina, sledováni pouze úslužným číšníkem. Je třeba, podle jednomyslného úsudku všech, »zostřit náladu«, aby se líp tancovalo. — »My přec nemůžeme odklízet židle, kluci!« volá Dušan Zástrčka, povoláním básník a redaktor třídních časopisů. V kouzelném šeru »černé světničky« usazují se i ostatní: Klement Zavřel, horlivý tanečník, Jirka Čech, mladík zasněných očí a hloubavé mysli, Tonda Burgr, footballista, Adík Hodinka, zamilovaný až po uši, Zdeněk Pometlík, nadějný syn svého otce atd. . . . S vyprazdňováním sklenic se zároveň nálada povážlivě »ostříla«. Dušan Zástrčka, jenž nejvíc miloval »ars bumbandi«, pobroukával si v koutě líbezný tango: »Až tě jednou ústa malá zmáámííí . . .« — »A já si dnes, kluci, zatančím s naší »čestínářkou«, uvidíte . . .!« volal Moucha, který právě postavil na stůl prázdnou sklenici. »Vojslave, no tohle, tohle nedokážeš!« — »Uvidíte, kluci! To mne ještě neznáte! Založme se!« Dušan plácl Mouchovi do nastavené pravice: »Založme se o všechny mé »šalabachy«! (Moucha neměl tištěný překlad do latiny a nemohl jej nikde koupit.) »Platí?« — »Platí!« zvolal rozjařený Moucha; »uvidíte, že vyhraji!« — Za dveřmi »černé světničky« stál zatím »starý pán«, který prohánívá studenty v umění matematickém, poslouchal všechny vtipy a rozmluvy, které »zmámená ústa« ze sebe vydávala. Vstoupil právě do dveří, když Jirka přetínal ruce oběma kamarádům. Shromáždění zbledlo . . . Duchapřítomný Tonda hmátl udatně po vypinaci a zhasl světlo. Bylo tma . . . »Kohorta« zmateně utíkala druhými dveřmi přes několik světniček bočním vchodem do sálu . . . V rachotu židlí a hrčení stolů hromově zněl hlas »starého pána«, jenž vybízel neznámé uličníky, aby se vzdálili, ať nemusí vyšetřovat, kdo to byl. (Že je všechny poznal, nemusím ani podotýkat.) Dobrodruzi z »černé světničky« udýchání a ulekání usadili se na galerii. Věděli dobře, že »starý pán« jim tenhle přestupek odpustí, poněvadž má studenty rád a zná všechny jejich zájmy, lásky a starosti, tedy i jejich »hříchy«. Vojslav Moucha dbal zatím o to, aby sázku neprohrál. Obrovský suk zelené kravaty pošinul elegantně kupředu, vykročil pravou nohou a už se ukláněl spanilé »čestínářce«, jež seděla po boku pana ředitele. Trošku se v něm tajil dech — — — na galerii vypukl tleskot a smích. Vítězoslavně díval se z kola na své kolegy, paní profesorka se v jeho náruči jen jen usmívala. Za chvíli si liboval v kruhu svých věrných, jak umí paní profesorka krásně tančit. Od té doby překládá Vojslav Moucha latinské hexametry poctivě ze »šastrů«, které získal za tak neobvyklých okolností. A na všech českých úlohách má »výborné«. Pamatujte si tedy, milí čtenáři, že odvážnému štěstí přeje, ale téhle historii doslova věřit nemusíte. Mohla by vzbudit dojem, že studenti holdují alkoholismu, to však není pravda. Potvrdí vám to i »starý pán«, jenž matematiku zkouší vždy stejně přísně, ale mladým letům dobře rozumí. Tato příhoda, skoro pravdivá, chce vám pouze ukázat, co studenti nejlíp dovedou bez práce a bez přípravy.

—u. b.—

Z šerého dávnověku

Poslední »matická kóna« a již nikdy v žití víc. — Škoda! O jedno rozčilení, o jedno napětí méně. Proč? Jen a jen proto, že pracně či velmi lehce jsme se dostaly k poslednímu stupni, k maturitě, různými strašidelnými příkrasami ozdobené. Již nikdy se nebudou sklánět ty černé, hnědé, či odbarvené hlavinky nad zelenými lavicemi, na nichž leží hrozné »matické« sešity. Jsou tak strašně velké a hlavy tak prázdné. Jen

se svou velikostí vysmívají těm hezkým, či méně hezkým obličejíčkům. Již nebude smolně černá tabule tak nemá, tak nesdílná, když mozek nechce vybavovat to, co tam není, když rty se kousají, tužka se hryže. Ať se myslí více či méně, v sešitě nic nepřibývá, jeho bílá jako křída plocha, místy jdoucí do modra, zůstává prázdná. Několik dívčích hlaviček inspirováno dobrým duchem, či vzpomínkou na opsaný úkol — několik ubohých číslic dopadá na papír. Hnědá či modrá očka hledí teskně a zadumaně na ty, které jsou tak šťastné a mohou vůbec něco psát. Uličnické sluníčko mlhavého, šedo-modrého jarního dne proniká do třídy. Laškovně pohrává si ve vlasech přemýšlejících děvčiček, klouzá vesele po sešitech svými ostrými zlatověčervenými paprsky, pátrá po indigově modrých číslicích, jako by chtělo vědět, zda je dobře počítáno. V sešitech je vše zmícháno: paraboly se bratří s hyperbolami, elipsy líbají kružnice jako sestry, kousek výše straší nějaká pravděpodobnost; ale vše dohromady dává nic, hrozné nic. Co je platno všem, že mají vypočítat, kdy zemrou, kdy se pravděpodobně vdají, když neví jak. Tváře jsou červené jako maliny, na rtech spočívají samé otazníky: jak?

Z naší fakulty

Z »naší« fakulty! Jaká to smělost a odvaha, od nás, od prvního semestru, říci »naše«. Neznáme ještě její záludnosti, pramálo jsme okusili hořkých pilulek prvního »vyhazovu«. A přec — jsme již s ní srostli za těch pár měsíců. Je tomu dávno, moc dávno. To bylo ještě tenkrát, kdy byl první nálet na Prahu. Nálet, to by bylo všechno v pořádku, ale všechno obyvatelstvo podle nařízení mělo sedět u starých památných rodinných krbů. Jen medicí a medicíky z I. semestru, cháska nepokojná, měla mít odpoledne přednášku z miologie. Ani ne tak z poslušnosti, či ze strachu, že by porušili zákaz mužů, dbalých pořádku, spíše proto, že se obávali toho, že by musili sedět na zemi, přišli na fakultu o $\frac{1}{2}2.$, (slovy o půl druhé) místo ve tři. To je jenom podobné prvnímu semestru, který za a) nemá formálně co dělat (ono by bylo co, ale zatím to nespěchá), za b) musí hledat pracně místo mezi čtyřmi sty vědychtivými kolegyněmi a kolegy. — Není nad dobrou vůli čerpat, dokud je člověk mlád, ze studnice moudrosti. — Avšak v tu dobu byla ještě posluchárna uzavřena. Vědychtivým nezbylo než držet dveře, nebo si sednout na schody anatomického ústavu. Když malá Zdenka, s vlásky kafe braun do zelena se přihnula na schody, spatřila své pilné kolegyně (inu, první semestr), sedět na schodech. Nejvýše si lebedila jakás děva z Českomoravské vysočiny, pod ní hned Jarka v modroučkém svetříku s obličejíčkem zeleným od zimy. Hned na přivítanou rozmrzele vykládala, že již hodinu sedí na novinách a ony ne a ne hrát. Zdenka beznadějně a zdrceně zaujala pósu vedle ní a položila pod svou sedací část jednu velmi učenou knihu, o které se domnívala, že ji zahřeje. Ó, jak přebídně se zklamala. Nic ta věda chladná a mrtvá nehřála. Pak se začali scházet i horliví páni kolegové (nyní páni, před půl rokem ještě Novákové, Frantové a Tondové). Každý s protáhlým obličejem, očima zklamanýma, zdrceně se ptal: »To už tam není místo?« A otazníky jeden vedle druhého se mu vtiskly do tváře. Vždyť se nejednalo o něj, copak on, sedl by si na zem, ale nějaké kučeravé hlavince slíbil dnes dopoledne, že jí bude držet místo. Hu, raději by se neviděl, než dívat se na dlouhý, nespokojený dívčí obličej. Milosrdné kolegyně netrápily jej dlouho, utěšily jej, že posluchárna je ještě zavřena. Přichází ještě Manka a Vlasta, které stojí v rohu jako bezmocné sfinx. A i zlatovlasá krasavice, pod jejímž pohledem panu asistentovi se klepou ruce a rudnou tváře, se vznáší jako obláček elegance po schodech k posluchárně. Ale brzy se vrací ve vědomí, že je dost času. Za chvíli jde signál, ale ne o útoku, nýbrž jen o tom, že přednáška je v hořejší posluchárně; let na život a na smrt, po třech, kdo umí, po čtyřech schodech, několikrát elegantní přeskočení lavic a již jsou obsazeny pro neznámé. Pak hluk jako v úle, rezervovaná místa se plní, i místa po zemi, po oknech docházejí uplatnění. Ještě nějaká spanilá dívčica se usmála, zda by nemohla být přijata na kousek místa. Proč ne, páni kolegové hezkou tvářinku vždy rádi pustí, horší však je, chce-li si ono místo vydobýt zhurta. Setká se jen s kyselými a uštěpačnými tvářemi. Konečně se otevřely dveře od kabinetu a bílá postava páně docentova vstoupila mezi hlučící posluchače. A již starou a šerou posluchárnou za zvuku letadel, útočících na Prahu a za hluku pánů kolegů zaznívá: »Musculus ponator teros začíná...«

Arcus

Zeměpis

Bývaly jiné časy, když jsem chodívali do kvinty. Nyní už nepotkáváme na chodbě vznešenou postavu »antické krásky«, která nám vlévala do mozků zeměpisné poznatky a spousty letopočtů. Jen vzpomínáme — — — Jarní sluníčko usmívá se do třídy, rozmanité skřeky, bouchání a brebentění vyplňuje krátkou přestávku před zeměpisem. Ještě ani školník za zvonec nezatahal, když s patřičnou vznešeností vchází do třídy naše »babička« s průvodem asistentů, nesoucích ve skleničkách různé zámořské koření, lodyhu třtiny cukrové v lihu, náručí map a zbrusu nové ukazovátko, které zpravidla mívá krátké trvání a bylo občas obnovováno ze zásob zeměpisného kabinetu. Umlkají výkřiky à la: »... piky, kára, trumf,« karbaníci sbírají čertovy obrázky s lavice, Šklubal rychle dopisuje »matickou«, Moros přestává hvízdát, nastává táhlé ticho, rušené jen šepotem dívčích rtů, přeřikávajících narychlo aspoň kousek dnešní lekce. »Thák, shédněte sí!« — »Babička« zahazuje vyučování, »támhle ténhle hošík přestane pískat, nebo bude opisováát... Toó jste kvintán, cožpak se může v přestávce hvízdát?« Vpředu sedí Hanzi Trubka, Jenda Lacek a Honza Padal, jenž se těší u »Babičky« zvláštní přízni. Před katedrou se tísni spousty »ulejváků«, kteří buď ještě nemají knihu, nebo byli nemocní a jdou se omlouvat. Lacek sahá obratně na stůl a nepozorovaně strká Hanzimu do lavice sklenici s cukrovou třtinou. Nikdo nic neví. Lacek má sice Hanzího rád, už pro tu jeho komickou tvář, ale nechce upustit od svého nápadu, třída se musí smát. Nevinnou obětí bude chudák Hanzi! »Babička« vstává od katedry, usmívá se a dí: »K tabuli půjde tadyhle ténhle Lacek a vy zatím rozdejte ty skleničky, ať si to všichni prohlédnou! Tak a vy povídejte, povídejte!« obrací se k Lackovi. Brada, obrostlá junáckým chmýřím, se mu počíná třást, ne strachem, ale tajeným smíchem, chvílku čeká... mlčí... stále nic. »No tak, Lacku, vyprávějte přec, stojíte zde jako třtina větrem se klátící!« Náhle se oči »antické krásky« zahleděly na sklenice, kolující v rukou žáků a dívaly se do prázdna... »Thák, kdepak máte tu třtinu cukrovou? Coó? Nikde ji tu nevidím. Kdopak ji má?« — »Prosím, nikdo!« volá třída. — »Já ji přece donesl!« upozorňuje Padal. — »A khámpak jste ji dáál?« — »Postavil jsem ji na stůl, prosím!« — »A kdežpak vězí, to si ji někdo vzal na památku, ano?« — Obličej »antické krásky« počíná rudnout. »Takovýhle žertý si nechťe!« — Ticho! — »Vy si zatím shédněte, Lacku, nepoctivý pracovníku na národa roli dědičné, tóhle se musí vyšetřit!« — Jenda se usmívá. »Thák se přece podívejte do lavic!« Hanzi sahá rukou do své přihrádky a loví hledanou sklenici: »Prosím, já ale nevím, kdo ji tam dal!« — »Ale nic, nic, Trubkoó, vy jste šibal, pojd'te k tabuli!« Hanzi nic. — »Thák si, Trubkó, shédněte, opišete si to a dáte podepsat otcí, rozumíte?« — »On, prosím, nemá otce!« vysvětluje hned Moros. — »Vy mlčte, nikdo se vás na to neptal; ostatně si vás pozývám k přátelské rozmluvě do kabinetu, pohovoříme si o společenské netaktnosti,; jste drzý!« — Třída se nemůže udržet smíchem. »Ticho bude! Vy to dáte tedy mamince!« — »Já, prosím, nemám rodiče!« — »No, dovoltéé, tak koho máte?!« — »Bydlím u babičky!« — »Shédněte si a dáte to tedy babičce!« — »Bravóóó, bravóóóó,« burácí všichni jakoby jedním dechem. — »Babička« se usmívá. —ub—

Mlhy

Zas vítr honí uschlé listí a podzimní melancholie rozezvučela všechny molově zladěné struny v duši člověka — a jejími okny vnikl nevýslovný chlad. Ranní i večerní mlhy objímají pevně všechny věci, už se neukrývají stydlivě a vyděšeně do lesů, ale natahují se až k příbytkům lidí — a kam jen mohou dosáhnout, vše pohltní svým vlhkým, nenasytým chvatem, na vše sáhnou studenou a vlhkou rukou, v náručí nesou ledovou smrt květům, vypovídají zlou, krutou vojnu všemu teplému, živoucímu. Ó jaro — slunce! Srdce člověka za tebou putuje — bílý květu plást, jak tvor nahý a bosý v dálku jde sinou, neznámou a nepřátelskou, zkřehlý, unavený a nemocný — přece si potichoučku zpívá písničku sladkou — písničku růžovou jak utržený lupínek do světa odváť, doufá, že budou jiné, lepší zítřky, až jiná nás překvapí rána a jiný den ruku podá udýchané noci.

H. Č.

T E X T Y

Organismus

V každém organismu lze pozorovati vnitřní soulad částí s celkem. Části nemají samostatné existence a vyvíjejí se jen v závislosti na celku. Zdá se, jako by každý organismus byl řízen zevnitř. »Každý organismus,« říkal již Cuvier, »tvoří soubor, jedinou a uzavřenou soustavu, jejíž části si vzájemně odpovídají a činností vzájemnou přispívají k téže činnosti konečné.« Novější badání ukázalo, že myšlenky Cuvierovy byly správné. Organismus je celek nedělitelný, a to jak ve své stavbě, tak ve své činnosti. Vyvíjí se podle plánu, který jest naznačen v jeho zárodku, který však mu nikterak není určován prostředím. »Vnější prostředí,« jak praví Gaullery ve své knize *Le problème de l'évolution*, p. 429, »jest nezbytno, aby se vývoj uskutečnil. Dovoluje jej, usnadňuje jej, znesnadňuje jej nebo překáží mu, ale neřídí ho.«

Émilie Fiszer, *Unité et Intelligibilité*. J. Vrin, Paris 1936, p. 125.

Pýcha jako problém metafysický

Metafysický problém pýchy, jež sluje řecky *h y b r i s*, je problém, který postřehli Řekové a který byl jedním ze základních temat křesťanské theologie. Zdá se mi, že ne-theologičtí filosofové nové doby tohoto problému vůbec neznají. Avšak se stanoviska, na které se stavím, je to otázka podstatná, a možná je to otázka životní. Stačí nahlédnouti, jak definuje Spinoza pýchu — *superbia* — v *Ethice* (III., def. 28.), a vidíme, kterak mu ten problém unikl: »Pýcha,« praví, »jest příliš dobré mínění, které o nás vytváří sebeláska.« Ve skutečnosti je tohle definice marnivosti. Pýcha záleží v tom, že člověk nalézá svou sílu jen v sobě, pýcha odlučuje člověka od určitého společenství bytostí, snaží se zároveň zmařiti toto společenství projevujíc se jako síla ničivá. Tato ničivá síla se může obrátiti i proti člověku; pýcha není nikterak neslučitelná s nenávistí sebe, může vésti k sebevraždě; a to, jak se mi zdá, Spinoza nepostřehl.

Gabriel Marcel, *Le monde cassé*. Desclée De Brouwer, Paris 1936, p. 284.

Pokora

Poznal jsem, že jak šťastní hedonisté, tak nešťastní pesimisté ztrnuli v pýše. Pesimista byl pyšný na pesimismus, poněvadž se domníval, že nic není dosti dobré pro něho; optimista byl pyšný na optimismus, poněvadž se domníval, že nic není dosti špatné, aby z toho nemohl vyzískati něco dobrého. Žili vážení mužové obou typů; žili mužové s mnohými ctnostmi; ale nejenže neměli ctnosti, na kterou jsem myslel, nýbrž nikdy na ni nepomysleli. Byli by rádi určovali, že život není dobrý nebo že je v něm mnoho dobrého; ale nechápali vůbec jednu věc: co to znamená býti velmi vděčen i za velmi malé dobro. A když jsem počínal více a více nabývati přesvědčení, že klíč je třeba hledati v takové nějaké zásadě, i kdyby byla paradoxní, byl jsem nakloněn čím dál více hledati ty, kdož vynikli v pokoře, třebaže pro ně to byla brána k nebi a pro mne brána k zemi.

G. K. Chesterton, *Autobiography*. Hutschinson & Co., London 1936, p. 334.

UNIONISMUS

Osobnost Leninova

Bez Lenina, zakladatele a ideového vůdce strany, je bolševismus v nynější své formě nemyslitelný. On je až dosud vzorem všem bolševikům. Ale třebas že jeho autorita je po jeho smrti neotřesena, přece by bylo nesprávným se domýšleti, že vládl straně jako neomezený diktátor; stále se musel obracet proti více méně opozičním proudům. Lenin-vychovatel — tak je nejlépe charakterisována jeho činnost ve straně. Jeho autorita stále vzrůstala, poněvadž praxe mu dávala skoro vždy za pravdu. Suchanov praví, jak až dosud nerozhodný Kameněv nakonec doznal: »Lenin měl v politických úsudcích vždy pravdu.« Radek to vyjádřil tím, že mluvil o »neomylnosti Starého«.

Zvláštnost Leninova záleží v tom, že dovedl přísně theoreticko-doktrinárské myšlení spojit s obratnou a ohebnou taktikou a propagandou. Svým myšlenkám dovedl dát takovou formu, aby jim masý co nejvíce rozuměly. Přitom ale své vlastní cíle dovedl obezřetně skrývati.

Nebylo by správné pohlížeti na Lenina jako na fanatika, který chce hned svou vůli prosaditi a očekává, že jeho návrhy budou bezpodmínečně přijaty. Naopak, Lenin miluje věcnou diskusi. Nechce své rozhodnutí vnucovati, ale chce, aby bylo přijato po dobrém uvážení. Známý jsou jeho lístky s kratičkými dotazy, návrhy a kritikami. Ale tato povolnost má své hranice. Lenin je taktik a vychovatel, ale jen v mezích přesné doktriny. Marxismus a význam, jež mu přikládá, jsou pro něho samozřejmé základy všeho jeho myšlení a jednání. Taktika, povolnost je jen metoda, která ale nevede ke změně názorů. Již pouhá představa nějakého nového učení, odvrácení se od marxismu je pro Lenina něco naprosto nemožného.

Je mužem činu. Zdůrazňuje důležitost jednání, přísné organisace marxistické strany. Odmítá všechny revoluční fráze: »Je daleko lepší z revoluce se učit, než o ní psát,« píše po uchvácení moci ve svém spise »Stát a revoluce«. Učit se a ještě jednou se učit je jeho životním heslem. Je třeba se učit vládnouti, zacházeti s lidmi, vybírat si lidi, nespokojovati se s krásnými frázemi a prázdnými hesly. »Socialismus je skládání účtů.« Žádá zkušené odborníky, nechce míti kolem sebe zástup nevědomých revolučních hrdinů. Toto učení o společenské a hospodářské praxi má ovlivňovati určitou třídu, která se má státi vůdkyní nové společnosti — totiž proletariát. Že proletariát je touto povolanou třídou, je pro Lenina právě tak samozřejmé, jako právo jeho strany na vládu. Víra v proletariát určovala, že neúspěch a nedostatky jsou jen přechodné a že třeba z nich se stále učit. Ve zdůrazňování souladu mezi teorií a praxí jeví se nejzřetelněji Leninova lidská nelidskost. Je naprosto nelidský ve víře, ve svoji nauku, v příchod socialistické společnosti a práva jedné strany, kterou nutno všemi prostředky posilovati. Padají všechny ohledy na etiku, přestávají všechna přátelství, osobní ohledy, sympatie, kde se jedná o jeho věc. Nikdy nestaví do popředí osobu, ale věc.

Jeho život je prost všech zvláštních romantických příhod. Jako syn školního inspektora stává se Lenin po skončení studií z povolání revolucionářem, jako jeden z prvních spolupracovníků marxisticko-dělnických kroužků v Petrohradě. Po obvyklém vypovězení na Sibiř, žije jako emigrant v cizině. Za revoluce 1905—6 vrací se nezákonně do Ruska. Druhý návrat 1917 je přípravou k uchvácení moci. Ve vyhnanství v cizině řídí bolševickou stranu, která 1903 jeho vlivem vznikla. Teprve po roce 1917 ukazují se jeho

velkorysé politické schopnosti. Šťastně se oženil, je laskavý ve styku s přáteli, velmi skromný, cizí všemu revolučnímu vystupování. Jeho miláčky jsou Zola a Jack London. Mohl býti zcela dobře profesorem. Miljukov, vůdce kadětů, se vyjádřil, že Lenin na něho učinil dojem profesora, zarytě hájícího svou nauku. Popírá vše nadpřirozené — marxismus se mu stal náboženstvím — Absolutnem.

Podle W. Gurian: Der Bolschewismus (Herder 1931).

K U L T U R A

»JITRO« ČTE KAŽDÝ STUDENT. VÝTISKY NA PROPAGACI ZASÍLÁME ZDARMA. ADM. »JITRA« Praha III., STRAKOVA AKADEMIE.

In m a r g i n e

TRAGIKA MLADÝCH.
»Ti nezaměstnaní mladí lidé, kteří poctivě hledají práci a naléztí nemohou a proto duševně bolestně trpí, se zármutkem pozorují dále, že na jejich účet hřeší značná část mladých lidí nehodných, štítících se práce, zakrývajících čestným a soucit vzbuzujícím pláštěm nezaměstnanosti svou lenost, povalečnost, žebravost, sociální příživnictví, zkrátka svůj mravní marasmus. Takoví lidé se arci vyskytovali, co existuje lidstvo; jenže nyní, v dobách rozšířené nezaměstnanosti, se může tato neřest rozvíjeti mnohem bujněji a beztravněji: kdopak může v každém jednotlivém případě ihned rozeznati, zda běží o morální spodinu nebo mladistvého poctivce, postiženého nezaměstnaností bez vlastní viny!« (Za tato slova, která napsal prof. dr. B. Vašek ve své nové knize »Doba úzkostí a varu«, (vydal Vesmír v Praze), jsme mu my, mladí katoličtí inteligenti, vděční. Takových knih je nám třeba.)

Tovaryšstvo Ježíšovo

Chceme-li si vysvětliti nějaké lidské jednání, je nutno vždy znáti především zásady, které motivují celou myšlenkovou oblast, zejména tu, jež bezprostředně předchází danému činu. Je-li u individuí možný snad náhlý impuls, způsobený vášní či vnějšími okolnostmi, pak je to téměř vyloučeno u společností a širších svazků, kde fysická osobnost ustupuje do pozadí a uplatňuje se v plné míře ideje — prvek všem společný. Je tu tedy těsná souvislost mezi myšlenkou a činem samým, který je již jenom vlastně její praktickou aplikací. Máme-li se zabývati »hříchy« řádu T. J., bylo by největší zpozdilostí vyvracet snad jednotlivá nařčení, když si můžeme býti již předem jisti, že na místě jednoho objeví se deset nových. Odkud to? Kde jsou prameny této lidské fantasmie? A tu vidíme, že je nutno upoutati pozornost hlavně a především k zásadám Soc. Jesu, jejichž nepochopením toto všechno vzniklo! Je to snad jejich chybou? A tak přicházíme k naukám »jesuitismu«; ne všechny ovšem byly určeny za vůdčí ideje řádu — většina jich vznikla ve formě filosofických úvah jednotlivců.

*

Tovaryšstvo Ježíšovo vzniklo v době, kdy celý svět stál ve znamení idejí a symbolů ještě plných života, které tvořily skutečnou osu života ať jednotlivců či společností a států. To nebyly jen pietní historické reminiscence, jak tomu často bývá dnes, nýbrž mementa mravních závazků, před nimiž vše ostatní nic neznamenal. A v té době se objevilo heslo *Omnia ad maiorem Dei gloriam* — Vše k větší slávě Boží! Co znamenají tato slova? Zdálo by se snad, že jsou až příliš známa; tak jest — a sice dokonce tou měrou, že bývají často jedinou věcí, kterou leckdo o jesuitech ví. A právě z toho můžeme posouditi tu obsahovou kvalitu. Bývá totiž vlastností stručných rčení, že se při trošce smyslu pro humor či zlomyslost mohou vy-

ložit také *in fraudem legis*: je to pak ovšem vtip a má to také cenu jen jako vtip!

Totěž stalo se při hesle O. A. M. D. G., jenže zde dospíváme k překvapujícímu závěru; žert se asi tak zalíbil (či snad nebylo tu také trochu zlého úmyslu a zájmu?), že se velmi rychle rozšířil a zdomácněl (jako každá pikantnost), takže dnes již málokdo vůbec pozoruje, že to vlastně měl být jen — žert! A tak se stalo, že je známa sice parodie, nikoli však originál! Co však působí nejgroteskněji je, že se dokonce tímto významem útočí na Tovaryšstvo!! Neboť, je něco hanebnějšího, než hlásati, že Bohu má sloužiti ke cti a chvále »vše«, t. j. nepochybně i zlé a špatné skutky? Skutečně, není nic podlejšího než toto, avšak není také nic podlejšího, než vkládat do těchto slov takový význam. Zač vlastně jsou zde jesuité pokládáni? Vždyť by potom každý žák i z obecné školy měl více theologického pochopení než ten nejchytřejší jesuita! Či snad se dokonce praesumuje jakási šílená zúmýslnost, která by tak jednala přes všechno vědomí nesprávnosti a špatnosti toho počínání? Snad; pak to však patří jen do říše sensačních románů! A že se tomu ještě dnes vážně věří?

Objektivnímu pozorovateli nemůže však nikdy stačiti, co si lidé myslí dnes, nýbrž jen to, jaký význam přikládali heslu jeho původci, t. j. jesuité sami. A jak tomu rozuměli oni, to nám vyloží nejlépe jejich život počínaje sv. Ignácem, Františkem Xav., Petrem Canisiem, Aloysem. Mohli se tito opíratí o jinou zásadu než tu, že k větší cti a slávě Boží jest obětovati »vše« — tedy i život? Tedy jen tento význam možno přikládat onomu heslu, poznáme-li úžasnou práci a obětavost, kterou vyvinul řád po ta necelá dvě a půl staletí své slavné existence! A to musí uznati každý, ať se již staví k jesuitům jakkoliv. Jiná posuzování mají vždy něco společného s úmyslným hanobením a tupením.

Eugen Mohrbacher

„Tak“

Kdybychom věřili v osud, nazvali bychom to jeho hříčkou: před padesáti lety vyšlo první číslo revue »Čas«, letos vyšlo první číslo revue »Tak«. Neměli jsme to štěstí či neštěstí žít v časích »Času«, v době, která svými hříchy nás uvrhla do současných zmatků a chaosu v řádu ducha i hmoty. Prolistujte několik ročníků bývalého »Času« a srovnejte to, zač bojoval, se skutečností. Chtěl humanitu a připravil cestu nenávisti mezi třídami a národy, klaněl se rozumu, aby po padesáti letech lidé opovrhli rozumem a věřili nejnesmyslnějším mythům, usiloval o svobodu a připravil cestu znásilňování duchovnímu i sociálnímu. Bojoval proti »církevnictví« a myslel tím Církev. Ztrosko-

O SMĚR V ÝCHOVY. »Po jedné stránce, po stránce rozumné, pokud jde o množství vědomostí, které naše škola ve všech stupních podává, sotva kdo může říci, že zde by se mělo konati více, spíše naopak převládá názor, že by látka měla býti spíše podávána usměrněněji, s menším množstvím detailů a podružností a s větším vyzvednutím věcí základních, protože jinak při šíři znalostí se zapomíná na důležitější věc, totiž učiti myslet, uvažovat, chápat poměr věcí, rozlišovat důležité a podstatné od podružností a detailů. To je totiž výchova rozumu, bystrosti a inteligence. Nebyla to rozhodně jen vtipná odpověď, která na otázku, co je to inteligence, byla dána: inteligence je to, co nám zbude, když jsme zapomněli všechno, co jsme se ve škole naučili. Ano, i když člověk, jenž prošel školami, zapomněl věty sinusů a tangent, nevyzná se už v logaritmech a vypadly mu z hlavy roky historických událostí, přece mu zbylo to nejdůležitější, totiž metoda myšlení, vidění věcí hlavních a vedlejších: skutečná schopnost inteligence. Toto, zdá se, naše škola ještě nedocenila. — A zde už jsme u věci další a přímo v ní. Tohle vyšší nazírání na souhrn detailních vědomostí je už pořádací síla, mohutnost rozumu a ducha, která z hromady písku drobných poznatků a znalostí vytváří pevný řád hodnot, řád životního poznání a pak životní praxe. A to už není jen věcí rozumu. Co dělat se všemi poznatky života, jak užití veškerých vymožeností techniky a pokroku hmotného, jak žít, to není už věc vědy, to je věc mravního vědomí, svědomí, životního názoru.« drjd

PSEUDONYM. »Zase nový pseudonym. V posledních letech máme úrodu pseudonymních pisatelů, kteří ze své anonymity vytloukají kapitál. Je to trapný zjev i tehdy, když bývá veden jinými důvody než čistě obchodními, které přiměly nejnovějšího anonyma »věčného studenta Roberta Davida« k napsání »52 hořkých balad«. Tento poslední případ je podvůdkem zvláště truchlivým, poněvadž zřejmě nebylo důvodů k tomu, aby rutinovaný literát a dávno už ne student vyhledával tímto způsobem popularitu, které má dost a dost. »52 hořkých balad« by nezasloužilo samo o sobě delšího posudku než každá jiná kniha slušné lyriky, ledaže by bylo nutno odmítnout nevhodný způsob, jakým zde autor dělá ze sociální tematiky ulízaný žánr za po-

moci špatně pochopeného překladu z Villona. Ale jde o věc, která se dotýká české kulturní veřejnosti s jiné stránky a proto je nutno si pohovořit o těch chytráckých pseudonymech i anonymech trochu déle. Případ »studenta Roberta Davida« a jeho 52 balad je o to trapnější, než dřívější případy reklamního pseudonymování, že tuto knížku eklektických a ideově falešných, ale formálně velmi slušných básní psal zřejmě rutinovaný literát, vycvičený na desítkách knih, který pseudonymní reklamy jistě nepotřeboval. Záludnost, s jakou svůj pseudonymní kousek zahrál, stojí za zvláštní zmínku, protože je sama o sobě mistrovským kouskem nevkusné reklamy, a hlavně, že je vážným nebezpečím pro vkus čtenářů.« Tak píše na str. 59. »Kultura doby«, a v tomtéž čísle na poslední straně obálky je celostránkový inserát, začínající »Klabzubovou jedenáctkou« a končící — ejhle — »52 baladami«. Inu ano, kultura — charakter doby a potom jak sami říkají »žádný nakladatel si knihu, kterou vydal, umlčet nedá, zvláště, jde-li o velkého nakladatele«.

KLENOT ČESKÉHO NOVINÁŘSTVÍ. Prvním papežem vůbec byl svatý Petr. Narodil se v Bethsaidě u jezera Genezaretského. Nazýval se původně Šimon, oženil se, přeložil své bydliště do Kafarnaum, kde se živil rybolovem. Jeho bratr Ondřej, který byl zákem Jana Křtitele, přivedl Petra ke Kristovi. Ten prý ho nazval kephas t. j. Petrus (skála). — Ostatní život Petrův je opředen pověstmi a legendami, o kterých se mluví v evangeliu. Jisto je pouze to, že Petr přišel roku 42 do Říma a založil zde církev, kterou řídil 25 let. Roku 67., týž den jako sv. Pavel, byl ukřižován, a to podle svého přání z pokory a na rozdíl od smrti Kristovy, nohama vzhůru. Petr byl prvním papežem. (V tomtéž čísle »Telegrafu« je Mussolini, Blum i Eden pod vlivem Slunce a Hitler podléhá Saturnovi. K tomu není třeba připomínat poznámku. Jenom se ptáme, čemu p o d l é h á »Telegraf«.

O UŽITEČNOSTI JAZZU. — Reuter. — Dr. Joshimasa Yagi, odborník v parasitologii, zachraňuje japonské bource morušové, vážně ohrožené zvláštním příživníkem, jazzovou hudbou z gramofonových desek. Parasit při jejích zvucích zaleze hluboko do těla bource a tam zahyne.

ČTENÁŘ PÍŠE. »A přece jen dva odebíráme S. Č. Od jednoho středoškola-gymnasisty

tala ostatní řešení, vyšel naprázdno i jeho boj proti Církvi. Ukázalo se, že jediným prostředkem k vybědnutí z myšlenkového labyrintu a sociálního chaosu, připravovaného před padesáti lety, je ta instituce, proti níž byl veden vyhazovací boj — Církev. Na vlastní kůži museli čeští mistři kultury poznat zvrácenost myšlenek humanitářských, laicisačních, liberalistických a husitských, aby začali revidovat ideje, násilně vtoukané národu do hlavy. Tak vznikl »Tak.« Autorovi skvělé programové knihy »Kříž nad Evropou«, R. I. Malému, řediteli nové revue, se podařilo shromáždit na tři desítky spisovatelů, publicistů, umělců a kulturních pracovníků, kteří se rozhodli věnovat své síly očistě našeho národního života od kalu, jímž jej zanesl liberalismus a marxismus. Základem k obrodě bude nekompromisní idea katolická — směr, který odpovídá nejen na otázky poměru člověka k cílům věčným, nýbrž i na všechny problémy sociální, hospodářské a kulturní. Nové hnutí vzniklo z živelné nutnosti. Nebylo možné už déle žít v duchovním vakuu, do něhož nás dovedly minulé generace svou polovičatostí a nedomýšlením. Doba, jako je naše, potřebuje lidi, kteří vědí, za čím jdou a mají dokonale vyřešen svůj poměr k věcem časným i věčným. Nelze budovat s úspěchem ve střední Evropě národní život bez jednotného světového názoru. Zapadne-li ve veřejném životě člověk bez názoru, nemá práva na samostatný život ani národ, který je bez zásad a neví, co chce. Hnutí kolem revue »Tak« přišlo v pravý čas. Vytкло československý úkol v Evropě: býti baštou latinské civilizace proti novopohanství i bezbožectví, rasismu i třídnímu boji. R. I. Malý vytyčuje v úvodním článku 1. čísla další program: »Naše češství je: idea svatováclavská a dějinný styl Karla IV. A naše slovanství: idea svatovojtěšská.« »Tak« vytkl i program, v němž se má díti obroda národa, kaženého liberalistickým a marxistickým naturalismem: Zavést kvalitativní demokracii a provádět obnovu a výchovu v duchu katolickém. Je zbytečné zdůrazňovat důležitost a závažnost hnutí kolem nové revue. Zkušenost učí, že budoucnost budou určovat ty národy a státy, které dovedly svým občanům dát nejen přesvědčení politické — t. j. taktiku — nýbrž i celý světový názor. Dva nejprůbojnější a nejnebezpečnější směry, které usilují o nadvládu nad světem — hitlerismus i bolševismus — dávají svým partizánům mravní i náboženský základ: jeden v pohanském mythu o Blut und Boden, druhý ve víře v ráj na zemi a zbožnění člověka. I státu demokratickému, nemá-li se stát třtinou větrem se klátící, musí jít o duchovní totalitu, která je základem pevnosti morální. Nemůže být pro naši demokracii jiné tota-

litní duchovní idey, než katolické. Jsme ve středu Evropy a v centru civilisace, již vytvořilo křesťanství. Je už věcí taktiky budovat mladý stát na týchž základech, na nichž je vybudována celá Evropa. Těmito základy je křesťanství. V tom je naše kolektivní bezpečnost. Budeme-li křesťanští, nemůžeme padnout jinak než s celou Evropou. Jsme za to odpovědní dějinám evropské civilisace, být křesťanskými. Křesťanskými orthodoxně, t. j. katolicky, ne sektářsky. Abychom těmi křesťany byli nejen sami u sebe, nýbrž i v národě a ve státě, za to bude bojovat »Tak«.

-cm-

Alexander Sergějevič Puškin

(K stému výročí jeho smrti.)

Rusko a celý literární svět chystá se k důstojné oslavě tohoto genia ruského národa. Literární dílo předčasně zemřelého umělce a jeho vliv na tvorbu domácí i světovou, jeho účast na vytváření nové ideologie v dusivé atmosféře samoděržaví a příklad srdce čistého a velkého opravňuje tento čin.

Narodil se r. 1799 ze zchudlé rodiny šlechtické. Teplé lásky rodičů nepoznal. S matčiny strany byl potomkem Abrama Hanibala, slavného mouřenína Petra Velikého. První perioda jeho života — petrohradská — je vyplněna ruchem velkoměsta. Tehdy vznikla první jeho rozsáhlejší epická báseň Ruslan a Ludmila. V Petrohradě to začínalo tenkrát vřít. Duší hnutí byl P. J. Čaadajev. Svobodomyslné básně Puškinovy způsobily, že byl přeložen do besarabského Kišiněva.

Jako rekonvalescent dostal se Puškin s rodinou generála Rajevského, s nímž ho poutalo dávné přátelství, na Kavkaz. Byronova poesie a kavkazská cesta inspirovaly ho ke »Kavkazskému zajatci« a řadě lyrických básní. Pobyt v Kišiněvě brzy vystřídán za službu v Oděse. Tam psal »Bachčisarajský fontán« a »Evžena Oněgina«. — Za Mikuláše I. dostal svolení k pobytu v hlavním městě. Ale přísná censura způsobila tesknou náladu; z větších prací vznikla v té době jediné »Poltava«, historická báseň z dob Petra Velikého.

Poslední období, od sňatku s proslulou krásavicí N. N. Gončarovovou až k tragické smrti, prožil většinou v Petrohradě. Výsledkem historických studií v této době jsou »Dějiny Pugačevovy vzpoury« a »Kapitánská dcera«. V proslulém »Pomníku« pokouší se shrnout svou básnickou činnost.

Poslední léta jeho života jsou vyplněna intrikami a nepřízní dvora. Ani ve své ženě nenalezl věrné opory. Střetnutí s gardovým důstojníkem, baronem d'Antesem, jenž se dvořil Puškinově ženě a provokoval četná podezření a kle-

jsem slyšel: „Takovou blbinu nebudu přece číst a odbírat.“
Z došlých dopisů »Studentského časopisu.«

Ž I V O T. Náš život je mnohemu jen tvrdým údělem, často ukládá břemeno, jež sotva můžeme unést. Fatalisté věří, že svému osudu nikdo neujde a proto, potkají-li je strasti, snášejí je celkem lhostejně, aniž by se snažili jim nějak čelit. Správné takové jednání naprosto není. Tak jako se střídá ustavičně den a noc a v přírodě nepohoda s krásným počasím, tak je tomu v životě každého s utrpením i radostí, a není nic horšího, než oddat se úplné resignaci, protože působí ochablost a omrzelost. — Je pravda, že své trampoty máme trpělivě snášet, ale to neznamená, sotvaže na nás dost málo dolehne, již složit ruce v klín a domnívat se, že už je všemu konec. — I když je sebe hůř, nesmíme zapomínat, že nejsme sami, kdož se octli ve špatné situaci neb neštěstí a že je ještě mnoho a mnoho těch, kterým je hůř než nám. Nikdy ještě nikomu nebylo tak zle, aby zase nebylo dobře, právě tak, jako je vždy něco zlého pro něco dobrého. — Když pak přejde naše utrpení a zase se můžeme spokojeně usmát, zamysleme se zpět na to, co jsme prožili; zdaž nemusíme si mnohdy říci: »Mohlo to být ještě horší. Přece to nebylo tak zlé.« — Utrpení musí být na světě. Ten, kdo všechno má, nač si vzpomene, a podle našeho názoru je vlastně šťasten, je obyčejně bytostí nejmrzutější, nejrozervanější a trápí nejen sebe, ale celé okolí, protože, jak říkáme, nic mu nechybí, nemá se vlastně nač těšit. — Ani v přírodě tomu není jinak. Jeden den plný slunce a jasu, a druhý den — nebe plné těžkých mraků. A přece nezůstane trvale ani krásně, ani ošklivo. Proto, dolehne-li na nás osud svojí celou tíží, neklesejme, nezoufejme, ale připomeňme si, že bolest je nám poslána a údělem, že je střídání radosti a bolesti.

Mck.

M O Ř E. Usnul sádek na lavičce a když procitl, byla tma jak v pytli a přšlo. V jeho rozespalém mozku vzbudily odlesky světla na mokřím dláždění dojem povrchu vodního. — »Pro Boha,« vykřikl, »moře!« — A učinil přemet a padl na asfalt. — S bouří na hlavě a potlučen se zase vzchopil a zabručel udiveně: »Zamrzlé.«

Přel. M.

KLASIFIKACE K. ČAPKA. Jsem vojenský lékař. Muži jsou pro mne rozděleni do tří skupin, A, B a C. Poznal jsem za dlouhá

léta, že každá z těch skupin má svou vlastní morálku, A, B a C. Nikde se o tom nedovíte, v žádném služebním předpise, ani v důvěrném, ani v tajném. Je to moje poznání vlastní. Jsou ovšem případy, kdy lidé s klasifikací A žijí podle morálky C a lidé s klasifikací C žijí podle morálky A, ale typ zhruba zůstává typem. Čtu tedy Karla Čapka nikoliv jako spisovatele, nýbrž jako vojenského lékaře. Poznávám jeho C a bojím se. Bojím se všeho, co jest C. Umím si představit, co by se stalo, kdyby se morálka C zalíbila povětší části národa. Před tím nás zachovej Bůh. Ať si raději Karel Čapek pláče, jak chce! J. Durych v »Akordu«.

Ant. Šeba: Sochy na Národním divadle v Praze. (Z výstavy Elektr. podniků »Ozářená Praha«.)

NOVÉ KNIHY

Dr. FRANTIŠEK CINEK: MŠE SVATÁ v bohoslužebném řádu církevního roku. (Vydalo Lidové knihkupectví a nakladatelství v Olomouci. I. díl (554 str.), 1931, II. díl (640 str.), 1932, III. díl (684 str.) 1934, IV. díl (1092 str.) 1935. — V pěti letech bylo vytvořeno a vydáno monumentální dílo liturgické: výklad mše svaté a všech mešních formulářů římského misálu v pořadí církevního roku. Modlitba křesťana je ovšem modlitba především individuální, v níž se obrací k Bohu lidské já, osamoceně, opuštěné a zrazené. Ale křesťanství není jen já a Bůh. Křesťanství je také my a Bůh. I naše my, totiž svaté spole-

py, vedlo k souboji. 27. ledna r. 1837 byl básník výstřelem d'Antesovým smrtelně zraněn, 29. ledna skonal.

Opravdovost a vážné pojmání uměleckého poslání pronikají tvorbu Puškinovu. »Přesnost a čistota jsou přední hodnoty prósy. Je jí potřebí myšlenek a zase myšlenek — okázalý výraz tu není k ničemu.« Toť umělecké kredo Puškinovo. Je srozumitelný a jasný; hluboké moře je průhledné až ke dnu. Přinášel do světa srdce čisté a velké, plné dobroty a důvěry k lidem. Radoval se nad zprávou o ztracení »Paměti Byronových«: »Dav čte dychtivě zpovědi, paměti atd., neb se ve své podlosti těší z ponížení vysokého, ze slabosti mocného« (v dopise knížeti Vjazemskému). Žel, neměl ani sám podlosti lidské, zemřev v boji za čest.

čtenství všech se všemi, se obrací k Bohu, a to je liturgie. Jejím středem je oběť Kristova i naše, mše svatá jakožto mystické znázornění a opakování smrti Kristovy na kříži. V díle Cinkově máme nyní moderní, opravdu spolehlivé a vědecky fundované vodítko k pochopení, jak mše svatá vůbec, tak k hlubšímu proniknutí posvátných textů mešních. V tom smyslu je kniha Cinkova nezbytným doprovodem a doplňkem Schallerova Římského misálu. Místo všelijakých pochybných, sentimentálních a plytkých knížek modlicích, obsahujících po většině jen to, co Němci nazývají »andächtiger Schmiererei«, patří do ruky vzdělaného katolíka misál a Cinkův výklad mše svaté. Příčina, proč mnozí studenti a vzdělanci vůbec vidí v liturgii jen prázdné obřadnictví a lichou pompu, je v tom, že nebyli liturgicky vychováni. Možná, že se učili liturgie na střední škole, ale neučili se liturgii, to znamená, učili se o liturgii, ale nežili v ní a s ní. Tedy: od liturgiky k liturgii, to je k živému a nikdy nevysychajícímu zdroji objektivní zbožnosti křesťanské. To ovšem není možno jinak než na základě studia liturgických symbolů, obřadů, tradic a textů. Ovšem v díle Cinkově najde čtenář mnohem více než pouhou liturgickou učebnici. Díl III.—IV. jsou přímo ideální knihou rozjímací. V cizině už dávno se ozvalo heslo: rozjímajme mši svatou! Tomu je rozuměti tak, že volíme k dennímu rozjímání vhodnou část mešního formuláře — podle času a potřeby. Tak se uschopňujeme k niternější účasti na vlastní liturgii příslušného dne. Kdo se dá vésti knihou jako je Cinkova, okusí ovoce nejen pravé zbožnosti křesťanské, ale i pravé křesťanské výchovy. Odučí se prázdnému duchovnímu individualismu, jalovému subjektivismu a lyrismu náboženskému; v prosté a velebné jednoduchosti církevních modliteb najde lék proti frázovitě rozbředlosti, v níž si libuje dnešní svět, zkažený novinami a literárním smetím všeho druhu, ve formulářích ke cti svatých najde živé vzory, jichž rozmanité duchovní podoby vyjadřují nejen plnost lidství, ale i plnost bytí v Bohu a pro Boha, a konečně v ustavičném plurálu kolekt, sekret a postcommunii bude slyšeti píseň jednoty všech se všemi v nejdražší krvi Kristově a vychová se tak k pravému citění sociálnímu a hluboké lásce k bratřím.

DR. ALFRED FUCHS: SVATÝ FRANTIŠEK XAVERSKÝ. Olomouc, Vítězové, roč. 3, číslo 10, cena 3 Kč. — Sbírka životů svatých Vítězové ukončila svůj 3. ročník svazkem životopisu velkého světce a misionáře sv. Františka Xaverského. Dr. Fuchs správně vystihuje tuto velikou osobnost, jakou

byl svatý František. Jen s úžasem musíme pohlížet na snahy a na dílo tohoto světce, v jehož srdci háral cele apoštolský žár, jenž neznal únavy v apoštolátě, nepočítal obětí, jež musel přinést k tomu, aby jméno Kristovo bylo hlášáno. Se vzrůstem misijní činnosti rozšířila se i úcta tohoto světce, jenž je právem patronem misii. Tento životopis ukazuje všem, jak je důležité dílo misijní, jak každý národ tím více získává na duchovních statcích, čím více se stara o rozšíření víry.

P. MARIN DE BOYLESVE S. J.: MYŠLENKA NADEN. (Vydal Gustav Franci v Praze za Kč 15.) — Tato knížka, očekávaná s nevšední nedočkavostí, je pravým zdrojem duchovního života a nevýčerpatelnou studnicí paprsků, jichž zář proniká každým dnem. Katolický inteligent by měl mít toto dílo a začínat nový den jeho četbou. —š—

ŠTEFÁNIK VO FOTOGRAFII. (Vydal Orbis za 75 Kč.) — Když vyšel Masaryk ve fotografii, bylo zřejmo, že byl položen základní kámen k vydávání biografií našich politiků a k vytvoření národní galerie. Po dr. E. Benešovi vyšel poněkud opožděně Milan Rastislav Štefánek s lyrickým (bohužel anonymním) úvodem a v úpravě E. Purgharta. Je to kniha stejně milá, jako její dvě předchůdkyně, které by neměly chybět v žádné školní žákovské knihovně, aby z nich bylo možno čerpat nových sil. —š—

FRANTIŠKA PECHÁČKOVÁ: ZEMĚ MILUJE ČLOVĚKA. (Vydala D. P. za 27 Kč.) — Doba neustálého ruchu, shonu a válečných nepokojů, vzrůstajícího se sobectví, je obsahem této knihy. Jako světlý, příjemně překvapující paprsek zdůrazňuje víru v Boha, lásku k půdě a lásku mateřskou. A tato víra způsobuje, že děj, který již spěje k neslavnému konci, nabyde nečekaného, šťastného obratu. Půda, z níž člověk vzešel a kterou tak nedbale opomíná, jest zde jeho druhou matkou, ke které se znovu uchyluje. Také tato matka je jako žena trpělivá a trpící, která chce svému dítěti připravit lepší život. Mateřská láska — jak svatý a ušlechtilý to cit. —mz—

H. SUTHERLAND: ZÁPISKY LÉKAŘOVY. (Vydal V. Petr v Praze za Kč 35.) — Skotský lékař dr. Sutherland, je nám znám ze své dřívější vzpomínkové knihy »Paměti lékařovy«. Jeho zápisky jsou jakýmsi druhým dílem nebo doplňkem k těmto pamětím, kde ještě nenapsal o tom, jak prožíval svou konversi. Zde ve svých zápiscích jsou kapitoly, které samy o sobě by mohly být románem, v nichž vidíme jeho náboženskou vroucnost, s níž rozmlouval se sv. Otcem, když přebýval v Římě brzo po svém významném vystoupení v Anglii proti omezování porodů, a s kterou byl svědkem lurdských zázraků. Tyto stránky tvoří ze »Zápisů« dílo velké hodnoty, které by měli číst všichni, kdož jsou na pochybách. —š—

OBRAZOVÝ PAMÁTNÍK I. sjezdu čl. katolíků v Praze. (Vydal Stálý výbor pro sjezdy katolíků v ČSR. za Kč 30.) — Monumentální dílo, uvádějící v obrazech průběh slavného I. sjezdu v Praze a triumfální cestu kardinála-legáta po ČSR. Slovní poznámky k jednotlivým fotografiím napsal prof. Jan Scheinost, fotografie od mnoha autorů vybral a sestavil arch. Ing. Rud. Mikuta. Obrazový památník je dílem pro povzbuzení nám a na paměť budoucím. —š—

52 HOŘKÝCH BALAD věčného studenta Roberta Davida. (Vydal Fr. Borový v Praze za 20 Kč.) Co říci k této knize »známého anonyma«, která z hlady a bídy nezaměstnaných tvoří lyrické verše. Snad český Villon? Nikoliv. Věčný student. Roberte Davide, uť se, ať z tebe jednou něco je, ať skončíš svá »krásná« studentská léta; nebo snad chceš věčně putovati jako věčný student? —š—

Pro duchovní četbu v eucharistických kroužcích, před schůzemi sdružení, k pobožnostem, kde není kněze a je třeba nějaké promluvy, hodí se dobře SERAFÍNSKÝ PRAPOR, časopis pro duchovní život. Objednejte v Praze II.-753. Předpl. roč. Kč 12.

JAN HERBEN: DOTŘETÍHO A ČTVRTÉHO POKOLENÍ. (Vydala dp v Praze dva díly za Kč 90.) — Herbenovo Pokolení je moravský Hostišov, značně rozšířený a obírající se nejen osobou autorovou a jeho úzkým rodinným kruhem, nýbrž více si všímající širší, drobné moravské veřejnosti. Herben tímto dílem ovlivňoval a skutečně se mu mnohdy podařilo ovlivnit naše vedoucí politiky, kteří pak zaujali stejný postoj k Římu, k otázce cyrilomethodějské, ke šlechtě a vůbec ke všem veřejným otázkám, jež za doby mladé tvůrčí éry Herbenovy byly právě aktuální, anebo se dělaly časovými. To bylo tehdy, dnes však, kdy Herben zemřel, nikdo z jeho bývalých, ani současných přátel neměl odvahy, aby v nekrolozích patřičně zdůraznil a po zásluze vyzdvihl jeho boj »o pokrok«. Nikdo to neřekl ani nenapsal tak, jak si to Herbenova činnost zasloužila. Sic transit gloria mundi. antoš

Dr. j. u. r. JAN KAPRAS m. l.: FAŠISMUS. (Mazáč, Praha, 306 stran, 25 Kč.) — Tato kniha chce být vědeckým rozbořem filosofického a politického vývoje fašismu. Nejzávažnější jsou partie, kde autor docela věcně popisuje ústavní, hospodářskou, kulturní a sociální situaci italského fašistického režimu. Takový popis fašistických řádů dosud v naší literatuře chyběl. Tam, kde se dr. Kapras snaží provádět rozbor, ukazuje, že je začátečníkem. Nejistota názoru, povrchní mísení věcí nejzákladnějších s nepodstatnými, neorganické začleňování myšlenek, nestylovost podání, studií velmi zatěžují. Na stránkách, v nichž se autor snaží vykládat své názory, polovina vět začíná slovy: »Nemůže býti sporu o tom, že...« — »Je pak více než pravděpodobné, že...« — »Tak se zdá, že...« atd. Ve svém ostychu projevit svůj vlastní názor, kryje si nejčastěji autor záda tím, že reprodukuje názory nejrůznějších spisovatelů. Je třeba si uvědomit, že objektivita za každou cenu, zvláště u mladého člověka, který se vzdal práva kritiky, nebezpečně hraničí s beznázorností. — Berou na sebe velké risiko mistři kultury, kteří schvalováním všech a neodsuzováním žádného z ideových řešení sociálního chaosu nechávají nemyslitelnou masu na pospas demagogům. —ta

MÓRICZ ZSIGMOND: BUĎ DOBRÝ AŽ DO SMRTI. Román z maďarštiny přeložený Ant. Strakou. Vyšel právě jako XI. svazek knihovny »Epocha« nákladem L. Mazáče v Praze. Stran 288, cena Kč 30, váz. Kč 41. — Autor sám nazývá svoji práci románovou trochu autobiografií, trochu sněním, ale především tragédií dětské duše. A je to skutečně tragédie tak úchvatná, že pevně zakotvila nejenom doma v Maďarsku, ale pomocí překladů již v několika evropských státech. Jenom budapeštským jevištěm ve formě dramatické prošla její fabule s úspěchem neméně nežli 150krát. Tedy věc jistě neobyčejná, která také v českém překladě se dočká značného úspěchu. Je vskutku zcela jiná, nežli všechno to, co jsme dosud měli příležitost v tomto románovém oboru čísti. To jí bude razití zvláštní dráhu i u nás.

EDUARD ROBINSON: PLUKOVNÍK LAWRENCE, »NEKORUNOVANÝ KRÁL ARABIE«. (Nákladem Ladislava Kuncíře v Praze. Cena brož. Kč 22, váz. Kč 32.) — Autor této knihy byl podle potvrzení samého Lawrence svědkem mnoha příhod, jež jsou tam líčena a čtou se jako nejdobrodružnější román. Jejich přednost však záleží v tom, že odpovídají skutečnosti. To vše s hrstkou

Arabů vykonal proti turecké přemoci za světové války ten typický představitel anglosaské rasy, Lawrence — tak málo voják podle představy vojáků z povolání, jimž dovedl na konec vnutit svou železnou vůli. Jen tato nadlidská energie spolu s velkou znalostí krajů a osob mohla vésti ke konečnému vítězství, které bylo korunováno dobytím Damašku. Lze se diviti pochybnostem lidí o tom, že tento dobrodruh v nejkrásnějším smyslu přes dosvědčené úmrtí své je stále považován za živého pro nové tajemné úkoly!?

ENRICO MOLNÁR-SELLI: REPUBLIKA BEZ ŽEN. (Vydala Unie v Praze za 24 Kč.) — Svatou horu Athos na poloostrově Chalkidike v Egejském moři nazval český cestovatel a autor této milé cestopisné knížky republikou bez žen, protože obyvatelé osamělých klášterů — pravoslavní mniši — vydali zákaz přístupu všemu ženskému stvoření. Žijí sami, odloučení od světa, vzývajíce své ikony a zabývajíce se prací hospodářskou. Do klášterů, z nichž je 17 řeckých, po jednom ruský, srbský a bulharský, začíná pomalu vnikat civilisace a zdá se, že jednou její přítomnost bude pro obyvatele nesnesitelná, tak jak jim byla protivná, když ještě nebyli mezi svými bratry v republice bez žen. —š—

THEODOR PISTORIUS: ŠVÉDSKÁ CESTA Z KRIZE. (Nákladem Orbisu v Praze, 1936.) — Pozornost kulturního světa obrací se v poslední době ke skandinávským státům. A není to jen literatura, již si severské národy získaly Evropu. Obecnému údivu i přízni se těší také politické a hospodářské poměry evropského severu. Zvláště švédský hospodářský život je se zájmem sledován. Švédsku podařilo se totiž překonat vlastními silami výrobní krizi a dosáhnout výroby, jaká nebyla ani v době největší konjunktury. Prostředky, jichž k tomu bylo použito, znamenají určitou revoluci ve formách, v nichž se až dosud pohyboval hospodář. a finanč. život světa. Jím a celému švédskému protikrisovému snažení věnuje autor pozornost. Píše tu o výhodnosti nebo nevýhodnosti zlatého standartu. Zabývá se otázkou vlivu exportu na umírněnou krizi. Objevuje se tu dnes i u nás diskutovaný problém operací na volném trhu. Je tu prostě v krátkosti rozvinut celý plán, jistě velmi zajímavý, jak jej připravili socialisté ve Švédsku k ozdravení poměrů. S mnohými nařízeními možno souhlasit i z našeho hlediska. Jedno je však jisto: přetvořovat poměry sociální bez předchozí obnovy mravní je akce, nevedoucí k cíli. Poměry švédské jasně mluví: Výrobní konjunktura roste, ale nezaměstnanost jen velmi málo a naprosto neúměrně klesá. Spoléhat pouze na prostředky fyzické nestačí. — Jinak je kniha Pistoriova velmi poučná.

ABCHODRŮV TROJJA ZYČNÝ SLOVNÍK (I. díl česko-německo-francouzský, vydala Unie v Praze za 28 Kč, váz. 34 Kč.) — Tyto nové trojja z yčné slovníky jsou novinkou v naší linguistické literatuře. Jsou velmi účelné, protože při hledání slova v jednom jazyce jsme nuceni mimoděk si všimnouti také překladu v jazyce třetím. Pro jejich praktičnost je doporučujeme studentům zvláště reálných gymnasií, kteří mají francouzštinu i němčinu a jimž tento slovník bude nepostradatelným průvodcem. —š—

Dr. WALTER HEERING: ZRCADLOVKA ROLLEIFLEX. (Vydal E. Beaufort v Praze, II. vydání za 30 Kč.) Mezi příručkami pro fotografy amatéry zaujímá čelné místo nová Heeringova kniha o Rolleiflexu, tomto »zázraku XX. věku«, která chce nejen zasnít do manipulace se zrcadlovkami Rolleiflex a Rolleicord ty, kteří je již mají, nýbrž hlavně upozorniti všechny ostatní amatéry, že tyto zrcadlovky jsou skutečně přesnější a ideální komory na

všechno. Kromě obvyklých kapitol jsou v knížce nové partie o fotografování »za roh«, o fotografii infračervené a barevné. Heeringova knížka je vydatným zdrojem poučení všech fotoamatérů. —š—

V Ý B Ě R. (Časopis pro nejzajímavější a nejlepší články současné doby; vychází každý první pátek v měsíci v nakladatelství »Tisk« ve Zlíně.) — Ve Zlíně se dnes vyrábějí nejen dobré boty a pneumatiky, nýbrž i dobré časopisy a knihy. Na sta vynikajících článků, poznámek a myšlenek z revuí a časopisů celého světa bylo už otištěno ve výborném časopisu »Výběr«. Kdyby se tomuto časopisu dostalo náležitého rozšíření, stal by se jistě vážným konkurentem našemu školství, jemuž stačí, aby produkovalo lidi napěchované vědomostmi. »Výběr« by byl ve výhodě, poněvadž přináší věci nové. — Doporučujeme tento živý časopis všem, kdož mají zájem o svět a chtějí vědět, co se děje kolem nás. —cm—

KNIHY REDAKCI ZASLANÉ: Ze Státního nakladatelství v Praze: Karel Engliš: Vybrané kapitoly z národního hospodářství (1925, Kč 7.50); Jan Čeněk: Reforma střední školy (1933, Kč 6); F. Trávníček: Spisovná řeč a nářečí na škole (1931, Kč 4.20); Jan Mauer: Výbor knih k základnímu studiu pedagogiky (1932, Kč 3.50); F. Štampach: Národopis a škola (1933, Kč 3.50); Dr. J. J. Tykač: Technika mikroskopická ve školské praxi (1934, Kč 7.50); Jiřina Popelová: O dívčím studiu (1932, Kč 2); Oldřich Rozum: Ptáci v Praze a okolí (1935, Kč 2.80); Prof. A. Dichtl: Zoologický slovníček (1935, Kč 4.50); H. Siebenschein: Deutsches Leben in Gesprächen (1933, Kč 12.50); MUDr. A. Trýb: O sexuální výchově (1931, Kč 4.50); Jan Hostáň a B. Pěkný: Co dovede radio (1936, Kč 4.50); V kruhu života I. (1936, Kč 10); Ant. Navrátil: Soupeři (1935, Kč 10); O. Tichý: Na manévrech (1936, Kč 4); Do života (1931, Kč 13).

Z nakladatelského družstva Máje: Ladislav Novák: Stella (1936).

D O P I S Y

Pluméný rozhovor.

Šumný večer ztichlé zahrady. Chlad večera uléhá v záhony a v dálce šumí řeka. Blesky červánků se zrcadlí v oknech chrámových věží a cymbál hodin odbíjí sedmou. Na cestičce potkávám se se svým přítelem několika hodin exercicií. Bylo jich tam mnoho. Rekruti. Chlapci jako sosny v záření jitra. Řemeslníci, dělníci, mladí sedláci, dva nádeníci, učitel a student po maturitě. Týž, který mne miji na bílé cestičce pěstěného parku klášterního. »Důstojný pane...« — »Prosím, co bys rád?« — »Pohovořit si.« — »Jsem zde k tomu, pojď.« A jdeme vedle sebe. »Smím se vás zeptat, podle které knihy nám přednášíte v exerciciích?« — »Jak to, proč se tak ptáš, chceš si to snad přečíst? Piš si poznámky.« — »To nemohu, jste příliš rychlý, nestačím ani stenograficky a pak bych ztratil souvislost. Chtěl bych si to přečíst dodatečně. Jsou to věci tak nové.« — »Nové? Proč nové? Vše je tak docela obyčejné. Ty nejobyčejnější pravdy.« — »O Bohu a duši nesmrtelné, o víře a spáse. O křestní smlouvě a smrti člověka. O Milosti a hříchu, o pekle a nebi. O Kristu Spasiteli. O kříži a utrpení. O Lásce. O odkazu Kristově, o pokání a odpuštění. O vzkříšení a věčném životě.« — »A o tom jsem dosud neslyšel.« Hlas štíhlého mladíka se trochu zachvěl jako by

nejistotou. »Jak to, žes neslyšel? Copak jsi byl nevěrcem, nebo mimo náboženství?« — »Ne já jsem katolický student a dokonce velmi horlivý ve spolcích. Kněz mezi nás ani nejde. Neslyšíme ani jedinou přednášku. Vedeme se tak sami.« — »Ale, což na gymnasiu jste neměli náboženství?« — »Ale, měli, velebný pane, ale jen do kvinty. A řeknu vám upřímně, že předně do té kvinty jsem tomu mnoho nerozuměl a snad také ani mnoho nedbal, ale také se nám mnoho neřeklo. Mohu vám říci, že jsme vlastně rok co rok se vždy připravovali jen na zpověď a musím vám přiznat, že se mi celé náboženství sesulo na pojem stálého rozpitvávání a hledání hříchů. Pak několik formulí katechismu. Na víc bych se nerozpo-mněl.« — »A co znáš z bible?« — »Ze Starého zákona jen to, co jsem pochytil z obecné školy a z Nového to, co jsem si sám vyčetl v příruč-ním Evangeliiu. Ale tomu dobře všemu nemohu rozumět.« — »Na kázání jsi nechodil...?« — »Chodil, ale to mne nemohlo duchovně nasýtit. Venkovské město a jen dvě mše svaté v neděli. Kázání vždycky jen lidové. Pochopte, že to je pro hladového středoškoláka málo.« — »Chápu.« — »A což časopisy, nečteš?« — »Čtu. Mám Jitro, ale to nám nedává základy víry, to je přirozeně předpokládá. A hlám Hlubinu, ale nemohu vše-mu rozumět. Zas chybějí základy. Víte, že jsem v těch exerciciích po prvé slyšel o Milosti... a na základě toho, že jsem teprve jasně pochopil, co je hřích...?« — »Ještě jsi nebyl na exerci-ciích?« — »Nikdy ještě. Letos po prvé. I osoba Kristova se mi teprve nyní jasně odráží od prázd-né všeobecnosti. To rozumějte, ze školy to má člověk všecko vedle sebe... Budhu, Zarathustru, Sokrata, Napoleona, Krista, Ramakrišnu... je to jako v panoramatu nebo panoptiku. Hlava vedle hlavy... O božství Kristově nikdo nemluví.« — »A viš něco, prosím tě, aspoň o Tajemství nej-světější Svatosti oltářní...?« — »Pater, až dnes mi bylo jasno... ach, tak jasno, zajiskřilo to jako blesk v logice Kristova odkazu, ale věřte mi, že jsem tomu dodneška nerozuměl. Věřil jsem, jak jsem byl naučen a přistupoval jako druží... A často dokonce. Ale jasno mi nebylo.« — »Jas-no ti nemůže být ani nyní. Je to tajemství. Ani svatý Tomáš Akvinský...« — »To já vím, Pa-ter, ale přece jen se musí pochopit vůle Páně... Vždyť ta doložka v rozkazu Kristově... to číňte na mou památku mi vůbec ušla dosud...« — »Ovšem... a což nemáš Misálek?« — »Mám, ale nerozumím mu. To je mi knížka zamčená sedme-rým apokalyptickým zámekem.« — »Jako mno-hým...« — »A víte, Pater, že jsem vám v dneš-ní poslední přednášce silně oponoval. Vykládal jste v nadšení o XIII. kapitole sv. Pavla ke Ko-rintským o lásce... a já jsem si v duchu řekl... jak máme milovat, co neznáme, a bylo mi při té myšlence smutno a to jsem vám chtěl říci, že byste takové exercicie měli vykřičet v radiu a ne jen je dělat pro 20 lidí v zapadlém koutě... Kdyby naši mladí věděli, co je křesťanství v ka-tolické Církvi, rvali by se o to jako lvi..., ale zde máte kořen zla... napravte to.« — Už se setmělo. Chlad byl ještě těžší, než před chvílí. Blesky světla zmizely z oken chrámu nad našimi hlavami. A dole hučel splav řeky. Z ticha zahra-dy se na mne dívalo dvě horečně planoucích mla-dých očí. Za plotem křičely v bezstarostné ho-ničce dvorské děti. Tlumený rozhovor otevřel ve-likou ránu. Pod nožem přiznání krvácela mladá katolická generace. P. Method Klement O. S. B.

Katolik, katolik, nesedej si za stolič!

Hodiny náboženství byly u nás vždycky, od pri-my do kvinty, hodinami oddechu. Před nimi ne-kroužili žáci po chodbě s nosy zaborenými do knížky, aby nalapali nahonem vědomostí. A jest-liže ano, bylo to neklamným znamením, že už to se známku hoří a že je před konferencí.

Jakápak také námaha s tímhle předmětem, kte-rý se mohl nejsnáze ošidit? Času přece nebylo ni-kdy nazbyt a práce nad hlavu. A bylo docela jas-né, jak to bude při náboženství. Katecheta — byl jen jeden pro celé přecpané gymnasium — vytá-hne notýsek a někoho vyvolá. Ten se postaví na stupínek a zůstane tam hezky tiše tak dlouho, až uslyší obvyklé: »Sedněte si,« které však přijme klidně jako samozřejmou věc. Před konferencí pak si o přestávce přečtl poslední lekci, podívá se ještě na začátek už na cestě ke stupínku a od-řiká tam pak, s katechetovou pomocí, co mu z toho utkvělo v paměti. S těmi dvěma nebo třemi, kteří se lekce náboženství učili pro sebe a ne pro známku, a kteří při výkladu nečtli pod lavicí, nepovídali nebo nepsali latinská slovíčka a dávali pozor, třída nesplynula a držela se od nich stra-nou. —

A pak ostatně přišla sexta a o náboženství se přestalo mluvit vůbec. Studenti, vychovaní sice v katolickém prostředí a katolické tradici, ale ne-majíce solidních vědomostí o víře, stáli tu, vydáni všanc všem zásadám laické vyšší střední školy. »Víte, náboženství je věc citu, to je soukromá záležitost každého z nás, to sem nepatří,« říkali jedni, a studenti, kteří už o těchhle otázkách dávno přestali přemýšlet, přitakávali dnes těm a zítra oněm. A náboženský liberalismus, který zapustil kořínky už dávno při hodinách nábožen-ství, utěšeně bujel. Přišla chemie s naukou o hmotě a elektronech, přišla geologie a přírodopis s naukou o vzniku země a s Darwinovou teorií, přišla filosofie s laickou morálkou a tolerancí a vzájemně si odporujícími systémy. A dějepis — český i světový — už ostatně odedávna leptal na náboženském přesvědčení.

Přišly školní debaty a rozdělení třídy podle poli-tických stran. Ano — byly to zuřivé rozpře mezi »pravici« a »levici«, ale když šlo o nějakou náboženskou otázku, jak svorně se všichni posta-vili proti těm dvěma nebo třem, kteří jediní há-jili své přesvědčení, zatím co ostatní katolíci — mlčeli! Ano, mlčeli a neuvědomili si ani, že jde o ně, o jejich světový názor, nepřemýšleli totiž o svém názoru a při přímé otázce nebo výtce jen řekli: »Já to tak přísně neberu!«

Tam, na školní levé frontě, byla vždy informo-vanost, pohotovost k diskusi a schopnost, točit věc do kolečka. Zatím ti druží shledali často, že narazili na vlastní nedostatečné vědomosti a že k mnohým otázkám nedovedou jasně odpovědět. Protože se musili sami prokousávat skepsí a po-chybnostmi, k nimž vychovává celý školský sy-stém, protože musili sami pracně shledávat své správné argumenty.

»Náboženství je záležitostí citu. Nemá co dělat s rozumem. Je soukromou věcí.« A není to sprá-vné? ptá se pak v duchu některý z těch, kdož poctivě uvažují a snaží se se všech stran si ověřit svůj světový názor. A není opravdu všechno re-lativní? A kam sahají meze objektivní pravdy? Nemá opravdu každý svou pravdu? Nevidíme opravdu každý jinak svět kolem sebe? A není hroznou záhadou pravá podstata věci? — Otázky

víří hlavou a kde je někdo, kdo by poradil, pomohl, vyložil katolickou nauku s těchto hledisek? Ten, kdo najde porozumění a pomoc doma, je šťasten a má mnoho vyřešeno. Ale kam se mají obrátit ti ostatní, kteří žijí v prostředí lhostejném nebo i nevěreckém, kteří žijí v internátech, nebo kteří žijí v prostředí stejně bezradném? Na konci jednotlivých kapitol oktavánské filosofie je uveden seznam vhodné literatury, jsou dány podněty k dalšímu uvažování — ale kdo poradí katolickému studentu?

A těm všem ostatním, kteří přestali dávno a dávno o svém náboženství uvažovat, řekl jim někdo, že katolické náboženství není mytus, že to není zapadlý, prázdný pojem, že nám dává odpověď na všechny problémy a palčivé, naléhavé otázky (materialističtí filosofové je ovšem pokládají za zbytečné, ale člověka jich nezabaví); že katolické náboženství je hluboce lidské, protože počítá se všemi stránkami lidské povahy a lidskými slabostmi; že je to náboženství moderní, protože je to východisko z pletenice dnešních poměrů? Vyprávěl jim někdo o vlivu katolického náboženství na kulturu, umění, literaturu? Upozornil je někdo na to, jaké poučení si mají vzít katolíci — a hlavně čeští katolíci — z událostí ve Španělsku? Zmínil se jim někdo o moderních katolických spisovatelích a jejich díle?

Ne, nezmínil, ne, neřekl a tak ke všem dávno vyvráceným nesprávnostem, jež se jim často vyloukají do hlav od primy do oktávy — katolíčtí studenti mlčí. Mlčí a sedí pohodlně za stolem tam, kde by měli mluvit a být pohotově na stráži!

D. M.

Upřímné slovo

Že není mládež dostatečně nábožensky vzdělána a připravena, je pravda. Každý tuto skutečnost jinak vysvětluje. Mládež velmi často obviňuje své kněze, kteří ji náboženským pravdám měli vyučovat. Omyl začíná už v tom, že mladí zaměňují náboženství s náboženskými pravdami. Dábel toho ví mnoho o Bohu, ale nezná ještě náboženství. Náboženství není jenom poznání rozumové, protože náboženské poznání je přiblížením k Bohu pouze podle jedné schopnosti. Náboženství je tehdy plné, jestliže proniká všemi schopnostmi. Když nepřoniká vůlí i citem a povinnostmi a svědomím, a zůstane jenom ve spekulativní části rozumové, anebo dokonce jenom v paměti, neuspokojí, zpovrchne, zvrhne se na několik hesel a slov, nanejdříve pouček.

Studenti, taďy je prvá příčina vaší náboženské chabosti. Když neotevřete své srdce, vůli a celé své studování náboženství, budou vám ty pravdy náboženské připadat exotickou baladou, činštinou. Pravdy se vám rozletí kolem uší. Neodnesejte si ničeho. Slyšel jsem o studentu, který prý až na exerciciích slyšel pořádný výklad o Milosti. Jistě o ní dříve slyšel. Nebo mohl slyšet. To druhé si hned vezmeme na mušku. Hoši, nelžete a řekněte přímo, že právě tak jako robíte pod lavicí vše možné, jenom ne to, o čem vás se snaží profesor zoufale přesvědčit v jiných předmětech, právě tak a snad ještě hůře jste poslouchali »náboženství«.

A i když jste aspoň jedním uchem poslouchali (všichni nikdy ne!) stalo se slovem Božím u vás to, co se zrnem rozsevačovým. Jedno padlo na skálu srdce uzavřeného, vysušeného, přišel sport s ostatními zájmy a ohlušil hlas Boží. Tak jste těch pět let přetrpěli, docela pasivně přetrpěli vy-

učování náboženství. Jestli jste si odnesli chabé vědomosti z dějepisu a jiných hodin po veškeré poctivé námaze svých profesorů, oč hubenější bude uzlíček náboženský, když si pravé náboženství vyžaduje činné součinnosti s pravdami a milostmi Božími.

A mluvím dále do vašeho svědomí: Církev vám nabízí možnost přednášek, kázání, exhort, náboženských knih a časopisů. Mám v této věci rovněž své smutné zkušenosti a musím také vytknouti našim studentům, že projevují pramalý zájem o náboženské přednášky. Konaží se na mnoha místech. Na mnoha místech za velké účasti, ale studentstva na nich vidíme mizivě málo a kolikrát katastrofálně málo organizovaných katolických studentů.

Víte dobře, že máte ve mně přítele oddaného, který vždycky přiskočí k pomoci, když zavoláte, ale, přijměte, prosím, tuto bolestnou výtku ode mne. Výtku, která vás ve vašem zájmu prosí, abyste použili všech příležitostí, které se vám nabízejí k nasycení duší, kterou ničím mimo Boha nenasytíte a jejíž volání po pravdě ji patřící ničím neohlušíte.

Studentské exercicie jsou pro vás další posilou a oživením vašeho náboženského života. Tam uvidíte pravdy v jejich ústředních bodech, tam se je naučíte prožívat a přelévati do konkrétního života. Na exerciciích se také naučíte vážiti si vyučování náboženství, náboženských knih a časopisů.

Čekáme na vás, že nám pomůžete v práci pro království Boží. Bez hlubokého náboženského vzdělání a života můžete nanejdříve otáčeti frázemi, budete »hájit« Církev a »chránit« Pána Boha, ale k duším se nedostanete. Protože také, co byste jim mohli dát? To by bylo pro vás náboženství osobním, stranickým zaujetím, ale ne jiskřivou, životadárnou silou.

Můžete se na mne zlobiti za tyto řádky, mne i ve svých kroužcích zkritizovati. To vám všechno dovoluji, jen když je vážně přečtete a nad nimi se upřímně zamyslete. Dr. Silv. M. Braitto O. P.

Ctění redakce!

Corumbá 3. prosince 1936.

Předně mnoho srdečných pozdravů z Brazílie. Co nás přimělo Vám napsat, bylo, že mnozí z vlasti nám doporučovali »Jitro«. Prosili bychom tedy o laskavé zaslání, je-li Vám to možno.

Sloužil by nám mnoho tento časopis, poněvadž bychom mohli uvést naše brasílské studenty v poznání s našimi českými, ukazující jim časopis našich českých katolických studentů, interpretující pozdravy atd.

Co se týče předplatného, jestli byste utrpěli škodu (neboť z Brazílie se nyní nemůže poslat ani 1 dolar), postarali bychom se, aby ji vyrovnali v Československu.

Doufáme, že nám laskavě vyhovíte.

Colégio Salesiano »Santa Teresa«
João Tomeš SS.

Corumbá (Matto Grosso) Brasil.

Hlas o »Jitře«

Prosím, abyste přijali moje blahopřání k odbornému a skutečně velmi pěkně, hodnotně a poutavě vybavenému časopisu »Jitro«. Byl jsem velmi mile překvapen a budu Vám jej při daných příležitostech ochotně propagovati. Bůh Vám žehnej do dalších let! P. Vojtěch Metelka CSSR.

**Velkým kulturním činem
je nový čtrnáctideník pro
kulturu a politiku**

TAK

V 1. čísle je zastoupeno svými příspěvky více než 20 nejvýznamnějších literátů, z nichž velká část je z tábora mladé generace publicistické a literární. — Do 1. čísla přispěli svými články, studiemi, polemikami, glosami, epigramy, karikaturami: R. I. Malý, dr. Václav Renč, Jan Scheinost, Josef Knap, Otto Ponc, Fr. Skácelík, Jan Karník, Josef Kliment, Ladislav Švejcar, Ctibor Mařan, Marco Weirich, J. B. Foerster, Rudolf Medek, Fr. Lazecký, Zdeněk Kalista, Bohumír Lífka, František Hrubín, Jan Čarek, Štěpán Jež, Fr. Kropáč, Jiří Holub, K. Svobinský. — Cena jednoho čísla 1.80 Kč. Možno obdržeti u každého knihkupce, prodejně novin nebo přímo v nakladatelství

„VYŠEHRAD“

Praha II., Václavská ul. 12

Revue pro kulturu a život

ŘÁD

vstoupí v těchto dnech do 4. ročníku

Přináší stati z teologie,
filosofie, umění, literatury, sociologie, historie, práva atd.

Autoři posledních čísel: Durych, Čep, Zahradníček, Lazecký, Renč, Vašica, Vodička, Voříšek, Bernanos, Belloc, Chesterton, Čadajev, Guardini, Haecker, Peguy, Tapié atd.

**ŘÁD otvírá obzory
po katolickém
světě celé Evropy**

**Do roka 8 čísel po 80 stranách,
roční předplatné 45.— Kč. Studentům sleva**

Praha VII., Na Rokosce 94

BUDUJEME NÁRODNÍ GALERII

Jsou to obrazová alba našich vůdčích osobností

T. G. Masaryk ve fotografii

s úvodem Karla Čapka (4. vyd.).

Dr. Edvard Beneš ve fotografii

s úvodem F. X. Šaldy.

M. R. Štefánik vo fotografii

V každé knihovně a v každé rodině by měla býti tato krásná alba. Každé dílo obsahuje 96 stran hlubotiskových příloh. Jednotlivé svazky v krásné celoplátěné vazbě pouze Kč 75.— • U všech knihkupců

O R B I S

Praha XII., Fochova 62

Katolická inteligence a studentstvo čsl. pojede o letošních velikonocích ve dnech 20. až 31. března 1937 NA ŠESTOU POUT DO ŘÍMA

Program

1. den 20. března, sobota. Odjezd z Prahy, Masarykova nádraží 13.50, Choceň 15.43, Brno 17.33, Břeclav 18.29. Příjezd Vídeň, Ostbhf. 20.25. Odjezd Südbhf. 22.00.
2. den 21. března, neděle. Příjezd Benátky, mše svatá, ubytování a oběd. Odpoledne prohlídka města pěšky. Chrám sv. Marka.
3. den 22. března, pondělí. Odjezd z Benátek v 8.50, příjezd do Florencie v 13.10, doprava do hotelů, oběd a poté prohlídka města.
4. den 23. března, úterý. Odjezd z Florencie v 7.12, příjezd do Assisi v 10.26, mše svatá a prohlídka basilik. Odjezd v 16.30, příjezd do Říma v 20.55. Doprava do hotelu, ubytování a večeře.
5. den 24. března, středa.
6. den 25. března, Zel. čtvrtek. Pobyt v Římě dle zvláštního programu.
7. den 26. března, Velký pátek. Účastníci zájezdu do Neapole pokračují
8. den 27. března, Bílá sobota. v jízdě po příjezdu do Říma v 0.25.
9. den 28. března, Hod Boží. Odjezd z Říma ve 23.35.
10. den 29. března, Pondělí. Příjezd do Janova v 8.44. Mše svatá, poté prohlídka města. Odj. z Janova v 16.05, příjezd do Turina v 18.36. Doprava do hotelů a ubytování.
11. den 30. března, úterý. Ráno mše sv. a poté prohlídka města pěšky. Odjezd ve 12.10. Příjezd do Milána ve 14.33. Prohlídka města, odjezd v 18.47.
12. den 31. března, středa. Příjezd Innsbruck 4.20, Mnichov 7.00. Odj. 8.00, Brod n. L. 11.44, Domažlice 12.52, Plzeň 13.50, Beroun 15.08, Praha Wilsonovo n. 15.53.

Ceny a) Pro studující: Z Prahy, Brna a Bratislavy III. tř. 1355.— Kč.
b) Pro nestudující: Z Prahy, Brna a Bratislavy III. tř. 1575.— Kč, II. tř. 2025.— Kč.
V ceně, v níž jest započten režijní příspěvek, jest zahrnuto: ubytování, stravování s nápoji, zpropitné a veškeré dopravní prostředky (dráha a autokary), jichž bude použito. Stravování a ubytování bude v dobrých občanských hotelích nebo pensíoních a jest pro obě třídy stejné. V ceně II. tř. jest započtena pouze jízda II. tř. Stravování se počíná prvním dnem v sobotu 20. března 1937 večeří a končí se obědem dne 30. března 1937. Zájezd do Neapole a Pompejí jest určen na středu 24. března 1937. Po příjezdu do Říma pokračují účastníci o 0.25 hod. v jízdě do Neapole. Neapol příjezd 6.13. Prohlídka města v tramvajích; odpoledne zájezd do Pompejí. Neapol odjezd ve 20.12, Řím příjezd 23.20, ubytování. Příplatek na tento zájezd jest pro studující 100 Kč, pro nestudující 120 Kč. Pobyt jejich v Římě bude přirozeně o ten den kratší.

Vyžádejte si informační prospekty, které zdarma zasílá

**Ústředí katol. studentstva čsl. Praha III.,
Strakova akademie Telefon číslo 651-60**

j i t r o
časopis katolického studentstva československého

7 XVIII

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille. Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova ulice číslo 28.
Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. — Uzávěrka jest 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelům

J. A. — Nehodí se, ale právě jen z důvodu, který jste sám naznačil. — Běda — Parnasistní a sentimentální. Vaše naděje jsou naše obavy. — Tik-tak — Reflexe jinak dobré, ale v té veršové výstroji dosti nevzhledné. — F. Ch. — Mnoho experimentujete. Sýr-realismus? Na sýr bych šel, na realismus také, ale na surrealismus nikdy. — Věra K. — Jenže život není jen snění a přelud vůbec ne. I básník musí pracovat, bojovat, růst. — Ať — Musila byste říci něco více, než co napadne skoro každému při takovém pohledu. A ovšem říci to tak, aby v tom bylo jakési nevýslovno. — J. H. — Kresby jsou velmi dobré. Avšak bez textů neuveřej. Spolčete se s nějakým slovesným satirikem a udělejte něco pěkného do »Snímků«. — J. Čáp — Vám se nelíbí má klíše. Mně se nelíbí Vaše verše. Nemáme si co závidět. Na rozbor po způsobu řemeslných grafologů nemám kdy. — K. Z. — Tomu Fischlovi vyřídte, že je drzák. Pana profesora ovšem lituji. — A. M. V. — Více byste se nám zavděčil námětem životnějším a méně pochmurným. — V. N. — Skoro jen suchý záznam. Aby zaujalo čtenáře, musilo by mít literární formu. — J. G. — Stranit se politiky, je také politika. Věci došly tak daleko, že o katolíku, který se ujímá chudáků, se tvrdí, že koketuje s komunismem. Povídat, co by se mělo dělat, je hezké; ale hezčí je dělat to. Tak ujdeme výtce frázovitosti. — P. J. — Ty liturgické nepřesnosti: kněz obcuje s Beránkem i na Veliký pátek, neboť přijímá pod způsobou chleba, ta rouška není černá, nýbrž fialová, klapačky neznázornují chřest hnátů kostlivcových, nýbrž připomínají křik židů, žádajících si smrti Ježíšovy. Básně jsou didaktické. A proto nejsou básně. — M. D. — Někdo se, dejme tomu, směje. To je, řekněme, věc mravně indiferentní, tedy ani dobrá ani zlá. To se rozumí, že škarohlíd hned přijde se svou troškou a prohlásí nevlídně, že je to věc škaredá. Máte to tak, jako s těmi módními nadmutými rukávy: nejsou ani dobré ani špatné, ale sluší i našim terciánkám právě tak, jako slušely našim babičkám. — K. A. M. — Příběh příliš všední. — M. Č. — Nevidím v tom nic zvláště vtipného. — R. L. — Celkem dobré. Má to švih. Jen trochu milosrdnější. — J. K. — Příliš intimní a osobní. — S. V. P. — Vzácné stránky »Jitra« musíme věnovati především věcem a zjevům nám nejbližším. Jinak dobře uděláno. — J. B. — Nejsou to improvisace chlapecké? — B. Č. a F. Ch. — Nemohu si pomoci, ale ty obrazy jsou kumulace násilné, neorganické, nerytmické a ovšem i nejasné. — J. T. — Zatím odkládám pro veliký nával látky.

zprávy účastníkům fotografické soutěže

J. M. Slaný — Věříme, že jste snímek sám fotografoval. Každý obrázek, než exponujete, zaostřete, aby jeho kontury nebyly rozmazané. A při fotografování z ruky (bez stativu), vyčkejte vždy chvíle, kdy se Vám ruce netřesou. Vaším heslem budiž: ostrost především. — J. F. Brno — Fotografie světové výstavy v Bruselu jsou dokumentární. Jistě sám také na nich vidíte, jak významným činitelem ve fotografii jest osobní vkus a záběr. Palác »Katolického života« jest nejlepší fotografie z celé zásilky. — J. F. Vysoké Mýto — Vaše snímky jsou technicky málo dokonalé a námětově nepřinášejí celkem nic nového. Nejlepší jsou obrázky z »Brandýského okruhu«. Pád motocyklového závodníka by zasloužil zvětšení, protože na kontaktním snímku zapadne do jednotvárného prostředí. Pokuste se zvětšiti tento výřez. — J. S. Brno — Také pro Vás zčásti platí to, co jsme již u ostatních našich amatérů řekli. Váš nejlepší snímek jest Dušičkové osvětlení, pro uveřejnění však již nemá aktuálnosti. Také pěkně působí fotografie průmyslové školy. Pro reprodukci se rovněž nehodí, neboť takových a podobných portálů jest velmi mnoho. — A. M. S. — Máte málo štěstí. Teď již se sotva dostane na zimní obrázky. Jaro je tady. — O. S. Praha — Již jednou jsme Vám napsali, abyste vypracoval své snímky s přesností a čistotou a hleděl zameziti rušivým skvrnám a tečkám, které jsou přímým důsledkem prachu, jímž jest patrně Váš aparát přeplněn. Jinak jste obratným amatérem a jeden obrázek z Vaší zásilky bude uveřejněn. Krabici kopírovacích papírů jsme Vám již zaslali.

Vyšlo 1. března 1937. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25.

Zdeněk Kalista O katolickém dějepisectví

Můj názor na dnešní československou katolickou historiografii je velmi pesimistický. Patrně, že by tento pesimismus nebyl dosti odůvodněn, pokud bychom přihlíželi k jednotlivcům z řad katolických, kteří se obírají u nás vědecky historií. Tu by bylo možno uvést řadu jmen, která jsou jistě důstojnými nástupci badatelů katolických z generací starších a požívají obecné úcty v našem vědeckém světě — ať už jde o takového Cibulku třeba v dějinách umění, nebo Vašicu v dějinách literárních, Dvorníka v dějinách náboženských a politických, Vraštila či jiné (s jistým oprávněním bych mohl v této souvislosti uvést, tuším, i profesora Weingarta, docenta Holinku a ještě snad několik, u nichž jejich náboženský základ nevystupuje tak do popředí, kteří však přeci jen zřejmě stojí na půdě katolické). Ale jde-li o katolickou historiografii u nás jako celek — charakterisovaný určitými jednotnými rysy, určitou jednotnou ideou či posláním — myslím, bohužel, že mám plně pravdu. Katolická historiografie jako taková nehraje dnes v našem národním i vědeckém životě téměř žádné role. Je to tím podivnější, že katolicismus dovedl si jinak od převratu získati tak znamenitý vliv v jiných oborech duchové činnosti: na poli myšlení náboženského, ve filosofii, v umění, a j. — a přeci je to nepopíratelná skutečnost. To, že několik katolických historiků napíše několik dobrých prací třeba z dějin umění, nedává ještě žádného podkladu k tomu, abychom mohli mluvit o katolické historiografii naší — stejně tak, jako když ten či onen katolík napíše dobrou práci třeba z oboru dějin hospodářských, sociálních či podobně. Ani ta témata, která zdají se úžeji souviseti s životem církevním — jako třeba vývoj různých institucí náboženského života, nebo vývoj určitých myšlenek náboženských — nemusí ještě zakládati životního titulu katolické historiografie. K tomuto dochází se teprve tam, kde je možno mluvit o určité, sjednocené, pevně k sobě semknuté práci, nesené v podstatě týmž úsilím, resp. týmž směrem. A toho u nás není.

Aby situace československé katolické historiografie vynikla jasněji, stačí, tuším, srovnám-li ji třeba s katolickou historiografií v sousedním Německu. Tam od roku 1876 existuje veliká »Görres-Gesellschaft«, založená »zur Pflege der Wissenschaft im katholischen Deutschland«, která od r. 1879 vydává velikou a velmi vlivnou historickou revui »Historisches Jahrbuch« (dnes řízenou Ph. Funkem) a pro odvětví příbuzná s historií »Literaturwissenschaftliches Jahrbuch« (od r. 1926), »Kunstwissenschaftliches Jahrbuch« (od r. 1928) a »Oriens christianus« (nová série od r. 1911). Tato společnost má svoje vlastní vědecké ústavy v Římě a v Jerusalemě, z nichž první má k dispozici publikace »Quellen und Forschungen aus dem Gebiete der Geschichte«, »Vatikanische Quellen zur Geschichte d. päpstlichen Hof- und Finanzverwaltung« a »Veröffentlichungen zur Kirchen und Papstgeschichte der Neuzeit«, druhý »Collectanea Hierosolymitana«. Kromě toho dává stipendia různým badatelům, z jejichž výtěžků vznikla na př. jiná publikační série její »Spanische Forschungen«. Vydává veliká, mnohasvazková díla, jako je její (v několika vydáních už vyšlý) »Staatslexicon«, nebo od r. 1901 vydávané »Concilium Tridentinum«. A nejen jako celek pracuje, nýbrž

i v sekcích, jež mají každé slovo svoje zvláštní »Veröffentlichungen«: pro historii všeobecně, pro dějiny starověku, dějiny věd právních a státních, věd sociálních a hospodářských atd.

Vy snad řeknete, že srovnávati naše poměry s poměry německými je poněkud pošetilé, že není možno takový kolos, jako je »Görres-Gesellschaft«, vytvořiti v tak nerozsáhlém prostředí, jako je naše prostředí československé. Mohl bych namítnouti, že »Görres-Gesellschaft« není jediné, co Němci mají, že jsou tu i menší a přeci záslužné podniky obdobné jako je novotná »Zeitschrift für Geistesgeschichte«, vydávaná V. Redlichem v Rakousku — z nichž by bylo možno vzíti si dobrý příklad. Ale abych se vyhnul vůbec výtce přenášení cizozemských poměrů k nám: Všimněte si, prosím, třeba naší katolické historiografie v době, kdy byla u nás opravdu v květu, v takové druhé polovici XVII. věku třeba (ač bych mohl citovati i věk XVIII.)! Oč bližší si byli vnitř i vně katoličtí historikové této doby, než jsou si dnes! Kdyby tehdy byly existovaly odborné revue, byli bychom dojista měli z těch časů hezkých pár ročníků velmi závažného katolického historického časopisu. Tehdy skutečně existovala u nás katolická historiografie, organizovaná vnitřně, spolupůsobící v úzké jednotě duchové, jejímž výrazem nejkrásnějším i nejpregnantnějším zůstává přátelství Balbínovo a Pešinovo (a ovšem i jiná: Balbínovo a Crugeriovo, Pešinovo a Dlouhoveského a j.). — Dnes nemohu než zcela stručně zaznamenati fakt, který sám považuji za historický: poslední katolický odborný historický časopis československý — »Sborník historického kroužku« — před nedávnem zanikl.

Situace, ve které katolická historiografie československá dnes je, není ovšem jen dílem přítomné doby v nejužším slova smyslu. Tento úpadek připravoval se a projevoval už celá desítiletí — ba celé generace. Příčiny jeho jsou různé a rozbíratí je podrobně není v rámci tohoto neobšírného listu možno. Hlavním však a nejdůležitějším kořenem všeho zla byl po mém soudu pustý diletantismus, který se rozmohl v katolických řadách. Je to cosi podobného, jako to v poesii vytkl Jaroslav Durych. Lidé začali psát nejen básně, ale i články a práce dějepisné z titulu svého katolictví a domnívali se, že tento titul jim stačí, aby dělali historii dobrou. Nové metody vědecké — a vůbec metody vědecké zůstávaly pro ně stranou. Podívejte se jen do našich katolických historických revuí, jak to vypadalo (a vlastně ještě vypadá): I dobré a důležité materiály byly podávány ve formě surovin a namnoze textově ne zcela spolehlivě. A publikace materiálů — beze snahy o nějaké zvládnutí jich — převládala. Na vyšší problémy — vlastní otázky vědecké — nedovedl po léta odpovídati nikdo. Není divu, že vědecky skutečně zodpovědný jednotlivec musil si hledati cesty mimo tuto vegetativní vědeckou spleť, že nemohl zůstat v žádném spojení s ní, hledati v ní opory. A to je právě ta dnešní situace, o které jsem byl hovořil shora: Československá katolická historiografie má dnes řadu velmi dobrých pracovníků, z nichž však každý pracuje především na svém, bez souvislosti s ostatními.

Vidím-li nějakou naději do budoucnosti? Je, myslím, možno takovou naději míti. Hmotné podmínky pro katolickou práci historickou by tu, nemýlím-li se, byly: jsou tu různá »dědictví«, která dosud mají určité publikační možnosti, jsou tu nová nakladatelství, jsou tu nakladatelské podniky různých řádů (po dominikánech dnes přicházejí i benediktni s čilejší činností) atd. Z toho všeho by se dalo jistě vybudovati něco, co by aspoň do jisté míry nahradilo československým katolíkům instituci, jakou mají Němci v »Görres-Gesellschaft« — zejména, kdyby se tyto prameny a praménky vhodným způsobem spojily k spolupráci. — Ale mám za to, že i ty hlavní podmínky, podmínky vnitřní, tu jsou: Za oněmi jednotlivci, kterým se podařilo vyběhnout z chaosu »katolického« diletantismu, u nás se rozmohšího, a kteří sami jsou nadějí dosti silnou v budoucnost, přibývá mladých lidí, kteří už nebudou musiti tolik bojovati o sebe samy a budou připravenější k jednotící spolupráci. I zvláštní, pozitivní úkol — pěstění dějin duchových, u nás tak zanedbávaných, by tu byl, který by se mohl státí věnem obrozené katolické historické práci u nás. Záleží jen na tom, jak bude všech těchto dobrých dispozic využito. Věřím však, že českoslovenští katoličtí historikové nedopustí, aby tam, kde existuje dobře a vědecky redigovaný evangelický »Reformační sborník«, zanikla katolická revue, jež sledovala podobné cíle, úplně beze stopy — a že dříve či později začne stavěti.

Ze zápisníku starého profesora A. P.

To pololetní vysvědčení nedopadlo zrovna dobře. To se rozumí, že jsou vinní profesori. Jak jinak má ospravedlnit své propadnutí líný student? Jak jinak mají si vysvětliti jeho neúspěch rodiče? Přiznati se k lenosti znamená přece postaviti se na stranu profesorů proti sobě samému. A to už je úkon vyšší dokonalosti. V náboženství se mu říká lítost. Zapomíná se, že i profesori mají odpovědnost; že to není jen tak lehké nasázet ve třídě pětěk pro nic za nic. Konferenční protokol se přece předkládá vyšším úřadům. Přílišné procento propadajících se musí zvláště odůvodnit. Jde-li o vyšší třídy, není to odůvodnění tak snadné. Napíše-li se, že ti propadající žáci nemají náležité píle, odpoví zemská školní rada, že bylo povinností profesorů, aby je k náležité pili přiměli. Napíše-li se, že nemají potřebného nadání, táže se zemská školní rada, kterak se tedy dostali do vyšších tříd, potřebného nadání nemajíce?

*

Tedy, milý studente, ruku na srdce! Vždy upřímně a podle pravdy! Říkáš ovšem: zítra začnu! Zítra. Proč ne dnes? Samé rozběhy, samé počáteční kapitoly. Čtenáři románů se dívají dozadu, jak to dopadlo. Což, jaká bude poslední kapitola tvého románu? Léon Bloy napsal: Do ráje se nevstupuje ani včera, ani zítra, nýbrž dnes. — Ne včera: čas promarněný není možno dohoniti. Ne zítra: zítra už může býti pozdě. Dnes! Co chceš začít zítra, začni dnes. Již dnes. A nejen začít: vytrvati. Studium je přece snaha, úsilí, píle, práce. Studium není jen nadání, důvtip a chytrost. Studium je vytrvalá práce. Student musí pracovati. Ty výrazy: práce, snaha, píle už samy ukazují do oblasti mravní. Tak jako poslání vědce, tak i úkol studenta je především úkol mravní. Objeví-li se na jednou neprospěch u studenta, který dosud vynikal, je možno s jistotou předpokládati, že závada je v jeho mravním životě.

*

— Má ten váš hoch vůbec o něco zájem? tázal se jeden pan kolega otce neprospívajícího studenta. — Ó ano, zajímá se o radio. — To je ovšem málo, řekl pan profesor.

*

Z geografie Palestiny. Je vyvolán Vondráček a má popsat horstva palestinská. — Na severu se vypíná Libanon — Libanon a — Libanon — — — Ukazovátko utkví na vrcholech Antilibanonu a Vondráček se ohlíží zoufale k lavicím a napíná sluch, co mu kdo napoví. Nikdo nic nenapovídá. Hrot ukazovátka ryje do mapy. Honzl, který má na starosti mapu a bojí se, aby ji Vondráček nepropíchl, volá na něho šeptem: Neryj! Vondráčkovi zazáří oči: Libanon a Neryj! — Co? Cože? táže se pan profesor. — Libanon a Neryj! — Cože? Kdo vám to napověděl? — Prosím, nikdo, vypíná se Vondráček, já jsem to věděl sám! — Tak já vám ji nenapíši, já vám ji vryji, odpovídá pan profesor a píše Vondráčkovi pětku.

*

Jiný příklad studentského charakteru. Sextán M., synek továrníka, vychrstl otevřeným oknem špinavou vodu z umyvadla. Kolem ústavu šel nějaký mladík a celého jej to polilo. Přišel si stěžovat do ředitelny, že má zkažený oblek. Ředitel dal zjistiti vinníka a přivésti do ředitelny. Vyzval M., aby se omluvil a škodu tomu pánovi nahradil. S impertinentním úsměvem vyňal sextán pětikorunu a podával ji tomu mladíkovi bez slova omluvy a bez dotazu, jakou škodu mu způsobil. Patrně byl doma vychováván v názoru, že lidé jsou stvořeni pro jeho zábavu.

*

Takových episod by se dalo zaznamenati mnoho. Nic není tak snadné jako moralisovati. K čemu bychom byli my, pedagogové, kdyby naši svěřenci již byli vzory vši dokonalosti? Nejsme sociologové ani statistikové. Ti pokládají za moudré zjišťovati a v číslicích vyjadřovati, jací lidé jsou. Naším úkolem jest poznati, jací býti mohou a ukázati jim, jací býti mají. Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní. Pranýřovati je pohodlné. Býti světlem těžké. Kdyby vychovatelským úkolem nebylo více než dolamovati třtiny naložené a zhasínati knoty doutnající, chtěl bych raději celý život tlouci štěrk.

*

Z pedagogiky evangelia. Dvanáctiletý Ježíš v chrámě. Ztratil se a způsobil rodičům zármutek. Po třech dnech ho našli v chrámě. Co mu říká matka Páně? Darebáku, uličníku, neposlušníku, tuláku, nevděčníku? Nikoli. Říká: Synu, proč jsi nám tak učinil? Pro ni nepřestává býti synem, i když zarmoutil. Příkrostí a hrubostí ztrácíme důvěru dětí. A lepšími je můžeme učiniti, jen když si uchováme jejich důvěru a neztratíme kontakt s jejich srdcem. Veliká moudrost: ukazovati dětem, že nevěříme, že by byly takové, jaké jest jejich chování.

*

Slyším od svých bývalých žáků, že na fakultách filosofických našich universit jsou dívky ve většině, zvláště v oborech filologických. To znamená, že není daleko doba, kdy vyučování na středních školách bude v rukou žen. Nic nelze namítati, vyučují-li ženy na vyšších školách dívčích. Ale nepřirozené a nepsychologické jest, vyučují-li na ústavech smíšených nebo dokonce čistě mužských. Velmi přísně se o tom vyslovuje Meyrick Booth v knize YOUTH AND SEX (Allen & Unwin Ltd, London 1933). »Úzký vztah mezi hochem a starší osobou téhož pohlaví jest životním činitelem ve vývoji ducha i těla. Raná léta prožil hoch pod mocí ženy a jest důležité, aby mužský prvek převládl, když hoch má opustiti domov. Jinak přilnutí k matce (mother-fixation) snadno může se změnit v náhradní přilnutí k matce ve styku s učitelkou. Období odporu proti ženskému prvku a přichylnost k mužství pod mužským vedením jest jedním ze stupňů, po nichž třeba vystupovati na cestě vývoje.« (110—111.)

»Mužský vliv přísluší procesu sebeutváření a sebeuskutečnění, jímž hoch překonává svoji netvárnou dětskou mentalitu a překračuje mezeru mezi dětstvím a světem skutečna. Praví-li se: Jak to, že mu učitelka nemůže pomoci? Odpověď jest, protože dítě nevyhnutelně (byť i zcela nevědomě) chce ztotožniti učitelku se svojí matkou a chovati se k ní stejně jako k matce. Jeho vlastní nezávislý vývoj může tedy býti podporován jen přiměřeným mužským vedením. Žena jest dárkyní života (the lifegiver), avšak muž jest dárce tvaru (the form-giver).« (111—112.)

»Ubíráme se cestou vedoucí k americkému systému, kde ženy téměř úplně převládají na poli primárního vyučování. V přítomné kritické chvíli — kdy hospodářské poměry zavinují, že je stále nesnadnější získati pravý typ muže — jest věcí životního významu, abychom hájili zásadu, že dívky mají býti vyučovány osobami téhož pohlaví.« (132.) V knize America Set Free, v oddílech věnovaných kultu dítěte a panství žen, praví nám Keyserling, jak úzký jest vztah mezi téměř úplnou nadvládou žen v americkém sociálním a výchovném systému a mezi tím, co nazývá infantilismem muže, obecnou převahou činného, sport milujícího, úspěšného typu muže zesměšněného Sinclairem Lewisem, Menckenem, Edithou Whartonovou a jinými.

Tak dobrá Američanka, jako jest Edna Ferberová, pravila nedávno: »Hoši a dívky, chodící na naše university, nemají nic, o čem by vážně hovořili: vše, o čem mluví, jest kopaná. Jsou to nejhezčí tvorové na světě, ale jest jim pořád jen dvanáct let.«

*

Sníh. Ano, konečně sníh! A ministerstvo dalo týden prázdnou, abyste užili sněhu. Budete lyžovat, sáňkovat, bruslit, pojedete na hory. Kdo by vám toho nepřál, kdo by nechtěl vidět vás zdravé, otužilé a silné? Užijte toho všeho v radosti. Smutek sluší jen ďáblu. Možná, že bude mezi vámi i básník, který utepe několik veršů na oslavu sněhu. A nade vše bych si přál, abyste byli trochu i mystiky a pocítili, že nejkrásnějším poselstvím sněhu jest jeho neposkvřněná bělost jako znak nevinnosti. Vše je bílé. Lyžaři velebí sníh. V kavárně za oknem je tabulka, oznamující stav sněhu na horách. Vysoký sníh. O trochu smyslu pro přírodní symboliku vás prosím, já, starý profesor.

*

Svět se vyhýbá symbolům, protože se vzpírá nadpřirozeně. Na příklad vodu chválí všichni hygienikové a doporučují ji ke koupání. Také ji chválí všichni abstinenci a doporučují ji k pití. Ale zvláštní jest, že jakmile je posvěcena, mají pro ni jen úsměšek.

Ernest Mach **KYTICE**

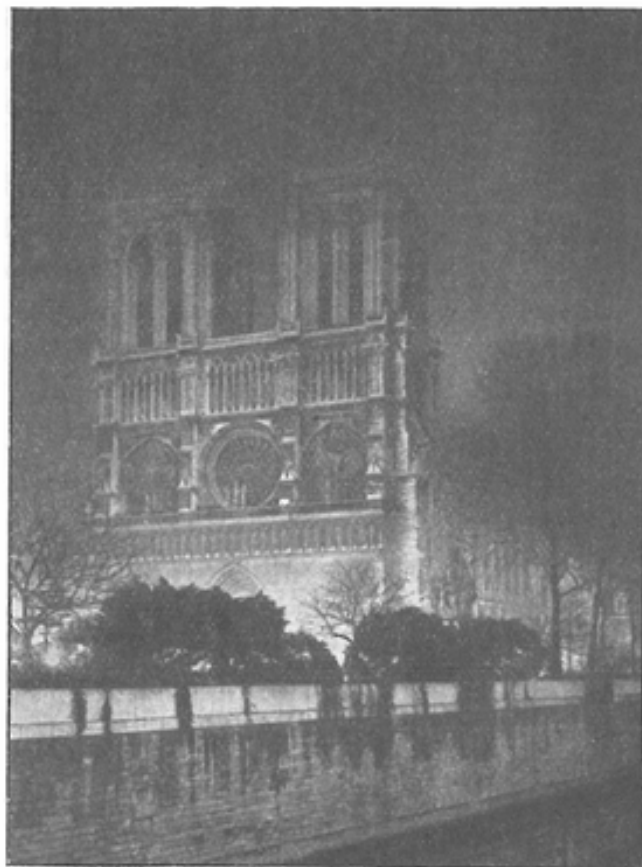
Jen květ a květ
A list a list
Šátek s červeným vyšíváním
v něm kotví
pestrá plachetnice
Má lodi

s divným ráhnovím
jsi
na co pomyslím
harfou
a šátkem
provlhlým
Třaslice na vrcholku
vlajky rozloučení

Ráno jsi stála
v okně otevřeném
vodními kapkami pokrytá
s tebou
závodil jsem
o sluneční lásku
těch ran bylo málo
v mém životě

XVI. kongres Pax Romany v Paříži

Současně s letošní světovou výstavou v Paříži se koná kongres mezinárodního Svazu katolického studentstva, XVI. kongres Pax Romany. Tyto kongresy mají dvojí účel: především se při nich sejdou studenti téměř všech národů, aby navázali přátelské styky a uvědomili si velkou skutečnost katolické pospolitosti. Myslím, že již tato okolnost je neobyčejně významná a ti, kdo se zúčastnili na př. kongresu v Československu, odnesli si nezapomenutelné dojmy krásného přátelského soužití. Za druhé se řeší na kongresech aktuální otázky, které se úzce dotýkají katolické inteligence celého světa a které mohou být náležitě řešeny jen na široké mezinárodní základně. Výsledky jednání tvoří direktivy pro práci jednotlivých federací. Pařížský kongres bude řešiti problém nezaměstnanosti katolické inteligence s ohledem k možností umístění v jiných dílech světa. Konečně po strán-

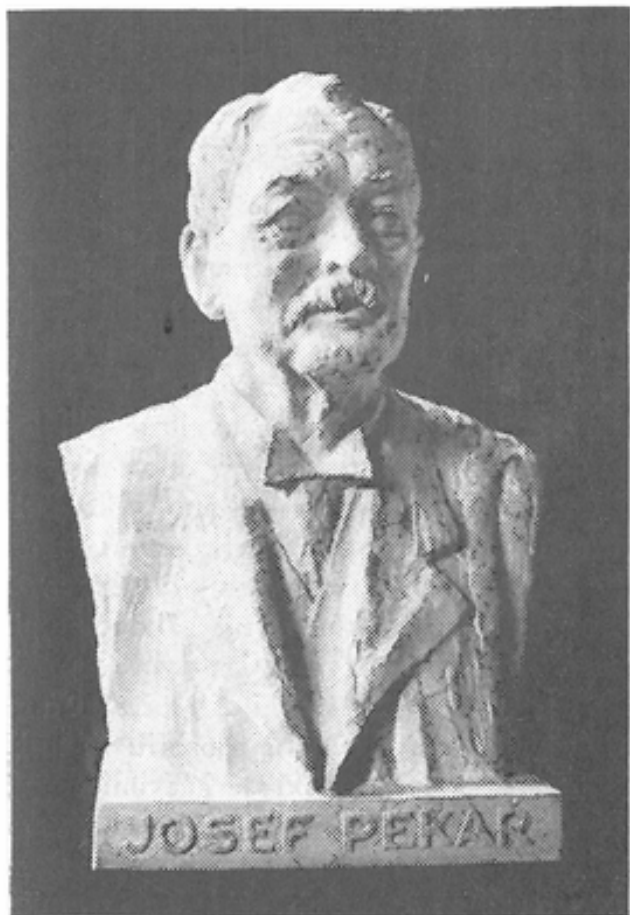

ce turistické doufáme, že vás kongres všechny uspokojí. Budete moci shlédnouti Paříž, středisko románské kultury a ještě stále ohnisko evropské vzdělanosti a město nezměrných uměleckých pokladů. V jejím srdci na ostrově sevřeném rameny Seiny se tyčí chrám Matky Boží; tam stála galská osada Lutecia, kolem níž vyrostlo světové velkoměsto. Krámky bouquinistů se dosud opírají o roubení Seiny ve stínu šedozelených jilmů. Za chvíli jste v Quartier Latin s renaissanční Sorbonou a nesčetnými studentskými kavárnami, kde od staletí proudí veselý studentský život. Masivní budova Louvru, bývalé sídlo francouzských králů, kam byly sneseny největší umělecké poklady světa, se hemží turisty a malíři. Za chvíli vás pohltí »Les Grands Boulevards«; obrovské obchody, tramvaje, autobusy, dnešní moderní Paříž, bouřlivá a hlučná. Za večerů planou tyto kilometry dlouhé třídy nesčetnými světly a nad nimi v dálce se tyčí osvětlená Eifelovka. Zahlédnete pařížskou operu na konci dlouhé ulice lemované stromy, a možná že dojdete také k triumfálnímu oblouku, jehož obrovská stavba, zdobená jedinečnou sochařskou prací, stojí na konci Elysejských polí. Nezničitelný pomník dobovatelské slávy Napoleonovy kryje pod velkým obloukem hrob »Neznámého vojína«; čtyři ohně planou okolo dnem i nocí. Montmartre s basilikou Nejsvětějšího Srdce stojí na malém návrší. Tam je středisko umělců a bohémů. Tam docházel Chitussi, Slavíček, Brunner a tolik jiných. Když jste unaveni, sednete si do nějakého »Caffé« na chodník pod plátenou střechu, pozorujete kameloty, prodavače burských oříšků, »pistaches salés«, hbité Pařížany a zvědavé turisty s »Kodaky«. A pak světová výstava, pečlivě připravovaná a propagovaná, která bude velkým dokumentárním a reprezentačním podnikem nejen Francie, ale i celé Evropy. Uvidíte také, jak intenzivně pracují francouzští katolíci na periferii, hostitelé vás zavedou na staveniště chrámů, jež buduje velký kardinál Verdier, seznámí vás s prací francouzské Katolické akce.

Kongres trvá od 28. července do 2. srpna inclusive. 3. srpna je fakultativní prohlídka Paříže, zájezd do Versailles atd. Přibližná cena s jízdou bude asi 900 až 1000 Kč. Po kongresu budou uspořádány nepovinné zájezdy do Lissieux, na bitevní pole (Remeš, Verdun), nebo na zámky na Loíře. Stručný program kongresu: 29. VII. slavnostní zahájení a první přednáška na základní téma kongresu. — 30. VII. Celý den prohlídka výstavy, slavnostní uvítání, večer iluminace a umělecký večer. — 31. VII. Den pařížských předměstí. Druhá přednáška, prohlídka předměstí, novostaveb chrámů, práce Katolické akce. — 1. VIII. Oficiální den. Slavnostní mše sv., celebrowaná J. Em. kardinálem Verdierem, recepce na radnici, pout ke hrobu Neznámého vojína. — 2. VIII. Závěrečný den. Přednáška se slavnostním zakončením, banket. Mezi programem budou ovšem exkurse po Paříži s odborným výkladem, jejichž datum a bližší dispozice nemůžeme dosud uvést, poněvadž nevyšly dosud podrobné programy.

Je naší povinností zúčastniti se v co největším počtu tohoto kongresu, zvláště, uvážíme-li, že na náš kongres předloni přijelo více než 100 francouzských studentů. Ten, kdo zažil nezapomenutelné chvíle ztrávené v jejich společnosti, nebude jistě váhat. Ten, kdo zná francouzské poměry, vidí, že taxa kongresu je poměrně nízká. Ostatně po stránce turistické se přičiníme, pokud bude v našich silách, abyste byli spokojeni, a jsme přesvědčeni, že se nám to podaří. Kdo se zajímá o podrobné informace, anebo si přeje nějaké zvláštní vysvětlení, nechť si o ně napíše do zahraničního odboru Ústředí katolického studentstva čsl., Praha III., Strakova akademie. Zašleme mu podrobný program, jakmile bude vydán. Budeme vás stále ostatně informovati v »Jitře« o postupu přípravných prací a oznámíme vám přesnou cenu, jakmile bude možno.

J. Rubáček

† Dr JOSEF PEKAŘ

Nesmí se zapomínati, že po zesnulém dějepisci Josefu Pekařovi zůstala nejen pověst dokonalého gentlemana a rytíře každým coulem, ale i řada knih, jež jsou na vahách české historie závažím z nejtěžších. Není zajisté šprým letmo pronesený mezi dvojím vypuštěním kouře z viržinky, věci méně důležitou než kniha o Žižkovi nebo o Bílé hoře; není totiž především jeho účelem hýbatí stojatými vodami, v nichž se tak dobře žije, nebo nutiti k revisi mínění a názorů vžitých a všeobecným hlasováním za pravé uznaných. Necht' tedy žije viržinka, nebude-li se mluvit o díle!

Pokud pak se vůbec mluvilo o názorech zesnulého, bylo uznáno za vhodné oceňovati především ony z nich, jež by hověly tomuto mínění obecnému, uznanému a schválenému. Pilně si pospíšil věhlasný kritik brněnský, aby ukázal v denním listě levé inteligence, jak cizí byla genu zesnulého,

tkvícího pevně v kořenech je n této země, každá myšlenka, nesoucí se za skutečnost, danou počtem dní, člověku na zemi určených — a toto svědectví přítele důvěrného bylo zajisté s to potěšiti duše mnohých, kdož ve zmatek byli uváděni dílem zesnulého. Ale necht' se těší touto kostí! Nevyzpytatelná jsou totiž srdce lidská. A kdo ví, neuzavírá-li se duše s věcmi hlubokými před přítelem milým sice, ale příliš žvanivým. — Byl tedy mrtvý historik v nekrolozích výmluvných obviňován zejména ze tří neřestí navzájem souvisících, totiž z liberalismu, realismu a pozitivismu. I nezbývá než podniknouti pátrání, děje-li se tak právem a především d o j a k é m í r y jsou tato tvrzení důvěry hodná. Jako většina sekularisovaných světových názorů nevznikly totiž ani tři jmenované ničím jiným než přílišným zdůrazněním a přeháněním zásady, jež sama o sobě a v rovnováze se zásadami jinými je zajisté oprávněná a platná. Liberalismem na př. lze rozuměti dvojí věc: jednak svobodný, neovlivňovaný a bezpředsudečný postoj ke všem názorům, heslům, společenským zřízením, filosofiím atd. tohoto světa, jednak však také naprosté zneuznání zákonů, jež poutají anebo zdánlivě poutají lidskou přirozenost. Právě tak realismem nebo pozitivismem můžeme nazývati snahu po věčnosti, snahu viděti věci tak, jak skutečně jsou, snahu, jež vidí v bezpečně zjištěných faktech východisko vši práce. Ve svých extrémních (a příznačných) důsledcích zavrhnou ovšem tyto směry jako neexistující všechno to, co nelze změřit, zvážit, ohmatat — co však přesto nepopíratelně existuje — a končí v čirém materialismu. Těm, kdož jsou poněkud obeznámeni s dílem Josefa Pekaře, jistě už je jasno, proč jsme právě toto vykládali a v jakém smyslu b y l zemřelý historik pozitivista, realista nebo liberál. — Snaha po objektivním zjištění skutečnosti, snaha budovati výlučně na faktech (snaha to, jež se u Pekaře nikdy nezvrhla v malicherné lpění na detailech, nýbrž naopak se podivuhodně snoubila s pronikavě jasným pohledem, schopným viděti dějinnou epochu především v její c e l i s t v o s t i) vynesla Josefu Pe-

kaři vedle nespočetných půtek o historická fakta sama především jeden z největších duchovních sporů naší doby — míním spor o smysl českých dějin. Všimneme si zde podrobněji právě tohoto sporu, poněvadž se o něm často debatovalo i mezi katolíky a částečně i u nich — proti Pekařovi. Podnětem k tomuto sporu byla Masarykova »Česká otázka«. Masaryk v ní formuloval svou českou dějinnou filosofii asi takto: úkolem historie je pátrati po stopách Prozřetelnosti v dějinách. Smysl českých dějin je odtud náboženský; nositelem jeho je česká reformace a v nové době ideály humanitní. Proti tomuto pojetí vystoupil Josef Pekař pojetím svým: smysl národních dějin českých je především v zachování existence tohoto národa a ve snaze po rozvoji těch hodnot, jež z lůna tohoto národa vyrostly. Úkol české reformace je pak v pojetí Pekařově značně skromnější: v průběhu českých dějin jest přece jenom episodický a zejména kvalitně nikoliv na té výši, kam jej kladl Masaryk. Ponechávám volnému uvážení, který z obou názorů je ve shodě nejen se skutečností, ale vůbec s vědou. Jen k vůli těm katolíkům, kdož byli okouzleni Masarykovým »hledáním stop Prozřetelnosti«, nutno připojiti alespoň jeden zajímavý detail tohoto sporu. Při oslavě Masarykových pětaosmdesátin vyložil totiž Pekař znovu názor T. G. Masaryka a konfrontoval s ním výklad svůj; zakončil pak větou, jež je kritikou celé Masarykovy náboženské filosofie: a dále (rozuměj za přirozenou mez, danou historickým faktem) může jíti jen věřící křesťan. Pekař tu vycítil dobře, na čem ztroskotál Masaryk nejen ve své dějinné filosofii: že totiž všechny výklady o náboženství mohou se díti jenom na reálném podkladě Zjevení; jinak se utopí v mlhovinách. Pekařův výklad českých dějin také jediný snese měřítko vědecké kritiky a jeho postup je jedině možný, máme-li ještě zůstat na půdě vědy. Je ovšem pravda, že na př. Hello, Berd'ajev nebo Haecken snaží se ve svých výkladech proniknouti za mez, určenou Pekařem; ale tu jde jednak o věřící křesťany, budující na Zjevení, jednak tam, kde se o to snaží, vybočují již z hranic pouhé historie.

Pekař se totiž vždy snažil, aby z dějinné filosofie ne dělal náboženství nebo náhražku; zračí se to i v té okolnosti, že spíše než »učitelkou života« byla mu historie pouhou reprodukcí paměti, přesnou konstrukcí dějů minulých. Bránil se také vždy přílišným výkladům o smyslu dějin a věnoval se jim jen z donucení. Přál si především stále míti pevnou půdu pod nohama. — Ze všech těch etiket, jež byly na něho nalepeny, případný je snad jedině název *tradicionalista*. To znamená konservativec. Pekař nebyl konservativec, byl naopak člověk moderní, a na výsost moderní, což ukáží příští dny. Byl tradicionalista, to jest člověk, jenž si je vědom kořenů, ale jenž si je také vědom růstu, jenž chce pokračovat v tom, co dobrého a krásného bylo vykonáno před ním. Z této jeho tradicionality pramenilo jeho vlastenectví a takto je nutno je chápat. Nebylo nekritické, nebylo slepé, obracelo se především k hodnotám a na hodnotách chtělo budovat. Nebylo by naprosto možno, aby Pekař pronesl výrok, jenž je připisován Arnoštu Denisovi: že by se totiž ani na minutu nerozpakoval zničení objevený dokument, byl-li by nepřítivý jeho národu. Pekař dovedl naopak kárati svůj národ a kárati jej důsledně. Nebylo nadarmo jeho zásadou nejen *ne quid falsi dicere audeat*, ale i *ne quid veri non audeat dicere historia*. Věren této zásadě prokázal katolictví v našich zemích služby, jež nebudou moci býti zapomenuty. Promluvil v dobách nejnepříznivějších a s důrazem, jehož se odvažoval málokterý z lidí k tomu povolaných. Ale to jsou věci známé. První z českých vědců upozornil na hodnoty českého baroka a probudil zájem o badání, jež je a teprve bude naší chloubou. Nebylo to náhodou: Pekařův jemný smysl historický velmi dobře vycítil v baroku něco, čehož si velmi vážil a co dosud bylo baroku upíráno: totiž skutečný, mnohotvárný a svérázný život. Není totiž Pekař, a to je příznačné pro jeho dílo, historikem mrtvé

minulosti, ale h i s t o r i k e m ž i v o t a, života, jehož plnost proudí mohutným tokem všemi jeho knihami, jejichž větší část ne náhodou je věnována právě tragickým epochám českých dějin.

Josef Pekař spí v lůně rodného kraje a žádným pozemským způsobem mu již nemůžeme projevit svoji lásku a vděčnost. Ale jeho dílo stojí připraveno v regálech knihoven, připraveno pro nás. A to je jediný způsob, jak můžeme býti právi velkému mrtvému: budeme-li znáti jeho dílo. Sapientibus sat!

Ladislav Jehlička

Miloš Krejza

TRISTIUM TERRAE

Nad ponor ztemnělých vln a šírost sítě rybářů,
nad apokalyptický hlas kosmické večerky
a nad zvon do prázdna zvonící
jak věštná holubice nad příboj oblak zdvižená
ty, země bulharská!

Země, ve které na bludné pouti našli jsme přítele,
země, kterou se stoupá a přece se nežízní,
země, kývající sladkými prsty přes okenní tabule,
země, která písni propukáš v srdce,
země, klečící na pokraji slavnostních dnů
tichá a silná!

Země, ve které rozžehli věčné světlo,
ukazující zdviženým plamenem na korunu bujných tyrkysů,
země, jako lampa roentgenová mou láskou prohlédající,
země vyzdobená guirlandou mých snů,
země z bratrské kolébky zdvižená,
zpíváš nad časem, kterým dnes svatebčané jdou
a zítra mrtví!

Jako bych měl zápasit o tvé věže a mysteriósní oblouky,
jako bych nad útlé plaménky rozchvělých úbočí
zvedal náruč své milé
a jako bych těžkou olovnicí měřil hloubku tvé poesie!

Díváš se do své krásy a myslíš na šírost moře,
díváš se do řady oken a vysutých balkonů
a líbáš zamlklost znějících zvonů,
díváš se na let hedvábných strání
a vidíš vracející se zemi protinožců,
a jdeš krásná nad hořkou únavou letních dnů.

Pod keřem růžových olejů a černých oček dětí
dočkám se příchodu nového léta a nových květů.
A pod vášnivými prsty tvé oblohy
chtěl bych se dočkat velikonoc a vzkříšení!

A kdyby snad nikdo tě nepochopil,
já tobě rozumím
a má země a píseň se k tobě nakloní
a nebude prázdno ve světě a v srdci básníka
a nebude hladové lásky
jen dvou zemí opojení!

(Předneseno na Česko-bulharském večeru, pořádaném
Českou Ligou Akademickou v Praze.)

Frontispice Zdeňka M.
Zengra z rozhlasové rap-
sodie Václava Kašpara
»Zpěvy jarních vod«, kte-
ré právě vychází v biblio-
filském vydání.

Eda Jitzovský

Studentský román

H.C. Perifa

DRUHÉ KOLO

Československo jako vítěz své skupiny postoupilo do druhého kola. Ve druhém kole mu byly vylosovány za soupeře Švédsko, Itálie a Francie. Zápas se Švédskem byl velké důležitosti, neboť Švédové, kteří loni dobyli mistrovství Evropy, byli vlastně obhájci titulu. Novináři typovali výsledek zápasu různě, ale diváci, kteří nevynechali žádný zápas Československa, byli skalopevně přesvědčeni o vítězství Čechů. Táta Palouš také věděl, že zápas se Švédy má velkou důležitost. Porazí-li jeho hoši Švédy, mají otevřenu cestu k finalovým zápasům. Případné hladké vítězství našich povzbudí hochy více, než těžce vybojovaný zápas. Proto věnoval přípravě a tělesné i duševní kondici mužstva co největší péči. Časně ráno nařídil lehký training, pak se mužstvo pořádně nasnídalo a ulehlo na terase hotelu »Carlton« do lehátek a tam se bavilo jen četbou a tichým hovorem. Oběd byl velmi skrovný, a to nejvíce mrzelo Karla, ale nic naplat. S plným žaludkem se těžko běhá. Mužstvo se obléklo do dresů již v hotelu a jen s kabátem přehozeným přes ramena a bruslemi s botami v rukou šli pěšky těch pár kroků k stadionu. Krátce po druhé hodině vjeli do ohrazeného hřiště na stadionu. Byli přivítáni sympatickým potleskem plně obsazených tribun. Soudce se dosud neobjevil a proto mužstva trenovala u svých branek střelbu. Lojza přihrál Genovi, ten propustil puk až na mantinel. Když si jel proň, hledal očima na tribuně Grace. Našel ji podle československého praporku, kterým mu vesele zamávala vstříc. Gene se jemně uklonil, usmál a vrátil se s pukem do středu hřiště, kde soudce svolával mužstva. Po zahrání státních hymen a losování zaujala mužstva svá místa. Soudce, Švýcar Suffers, dal znamení ke hře. Puk dopadl mezi připravené hole hráčů, ale bully muselo být opakováno, hole hráčů se vklínily a nikdo nechtěl ustoupit. Po druhé vyhrál Bolt, přihrál Amstutzovi, ten polovysokou ranou přes celé hřiště Svenssonovi, jehož velmi prudkou ranu však Karel chytil. Gene založil útok, projel, přihrál Jiřímu a prudká střela šla vedle. Útok Švédů zaražen obránci ČSR, kteří přešli do útoku. Pepa pronikl velmi nebezpečně, ale byl složen Indergandem. Bully na čáře třetinky, puk letěl ke Genovi a skákal, Gene jej takticky pustil na volného Jiřího, ten jej umrtvil a prudkou ranou do levého horního rohu střelil vedoucí goal. 1:0 pro Československo. Hrál se teprve čtyři minuty. Švédové přidávali a velmi pilně útočili, Češi opláceli stejně. V jedenácté minutě Švédové zaútočili, pěkně kombinovali, Rolf prudce vyrazil, ale nešťastně padl; toho využil Bolt a střelil bezmocnému Karlovi vyrovnávací branku. 1:1! Češi vyměnili útok. Druhý útok ve složení Vašek, Kadlec, Hort hrál se střídavým štěstím až do konce první třetinky.

Po přestávce nastoupil zase první útok. Švédové stupňovali tempo a naše obrana měla plno práce. Karel vyrazil několik velmi tvrdých ran švédských útočníků. V páté minutě vyměnili Švédové útok, který byl téměř rovnocenný s prvním, a vedl si výborně. Naši se zdáli nějak vyjevení a nic se jim nechtělo dařit. V 8. minutě nastoupil zase první útok soupeřů. Gene útočil, byl oloupen o puk Indergandem, který rychle vyrazil a podporován Svenssonem a Boltem střelil krásnou ranou vedoucí goal Švédska. Zdálo se, jako by ospalý team Čechů byl potřeboval tuto sprchu. Po zahraném bully vyrazil Gene a ostřeloval branku soupeře. Češi se usadili na třetince Švédů a puk nechce najít cestu do branky. Konečně ve třinácté minutě střelil Lojza ošemetnou ranou, při níž puk skákal po ledě, vyrovnávací branku ČSR. 2:2. Za neustálých útoků Československa skončila druhá třetinka.

V poslední třetince nastoupil k všeobecnému údivu za ČSR. druhý útok. Švédsko se snažilo využít zdánlivého handicapu soupeře a přešlo do ofensivy, která však nevedla k cíli. Náhradní náš útok hrál velmi pěkně a zdálo se, že si vzal za úkol jen unavit Švédy. Po pěti minutách hry nastoupil náš první útok. Lojza, Gene a Jiří ukazovali své

umění, ale ani jeden krok a obrat nebyl zbytečný; bylo viděti, že chtějí docílití goalu. Po kombinaci všech tří střelil Gene vedoucí goal, který však nebyl uznán pro offside Jiřího. Bully prováděl Gene, přihrál Lojzovi, ten střelil, Grossen vyrazil, ale Gene vrátil puk do sítě. 3:2. Obecenstvo jávalo, vítězství bylo dosaženo, ale nebylo ještě upevněno. Score bylo hubené a hoši nasazovali ostrý finish. Švédové vyčerpání předchozím bojem se bránili jen ochable. Nic nebyla platná sebevětší obětavost a umění švédského brankáře, v předposlední a poslední minutě zápasu střelil Gene ještě dva goaly. Zazněla sirena a oba soudcové odpískali konec zápasu. Československo porazilo Švédsko 5:2. Obě mužstva byla při odchodu do šaten bouřlivě aklamována spokojenými diváky. Zřízení umetali sníh pro druhý zápas; diváci se hlučně bavili a typovali Čechoslováky jako jisté mistry Evropy, jen Švýcaři odporovali.

Hned druhého dne ráno nastupovalo Československo zase proti Francii. Přestože nikdo nepochyboval o vítězství ČSR, bylo hlediště plně obsazeno. Zvláště ženský svět nevynechal jediný zápas Čechů. Kanadský hockey se stal nejoblíbenějším sportem a Čechoslováci byli sensací letošního světového mistrovství. Takový team již ČSR nemělo dlouhou řadu let, ale u dám padalo nejvíce na váhu, že mužstvo Čechů se skládalo ze samých hezkých hochů. Každý nástup Čechoslováků se dal za nadšeného potlesku. Veselost, nenucené pohybování se, skromnost, skvělá a naprosto fair hra našich hochů si získaly sympatie všech, bez rozdílu národnosti. Lojzovy veselé nápady při kličkování nebo odnímání puku, groteskní často pohyby a čipernost při srážkách mu vynesly příjmy »clown turnaje«. Lojza se za toho »šáška« nemusel hanbit, nebylo to myšleno urážlivě, protože každý vtipný zákrok jeho byl v zápětí odměněn salvou smíchu postiženému a bouří potlesku drobnému Lojzovi. — Francie musela nastoupiti bez většiny svých Kanadčanů a proto se stal zápas lehkou aférou Československa. Po prvních střídavých útocích, které se u ČSR mohly nazvat promenádní jízdou, podnikl Lojza v 5. minutě prudký útok. Dva Francouzi se mu hned vrhli vstříc, Lojza, ač sám značně malý, se ještě přikrčil a jako klubíčko mezi nimi prolétl a již se octl před brankářem; prudce zabrzdil a střelil, brankář se vrhl doprava, kde očekával podle Lojzových pohybů puk — Lojza však zatím těsně nad pukem mrskl holí do prázdna a když takto oklamal brankáře, vstřelil puk do opačného rohu branky. To vše bylo dílem vteřiny. Gene s Jiřím, kteří sledovali Lojzu až k brance, se vraceli nemohouce se zdržeti smíchu. Obecenstvo tleskalo a neustávalo se smát. Nejsměšnější na celé té brance byl ovšem groteskní postoj a pohyb Lojzův. Francouzům se však hned z rychlého protiútku podařilo vyrovnat vinou nepřipravené naší obrany. Rolfa a Pepu vstřelený goal velmi mrzel a proto hned po bully ve středu se vrhli vpřed. Gene s Jiřím ustoupili do obrany, ale mrzutý Rolf poslal i Lojzu zpět. Celý útok na čáře vlastní třetinky přihlížel, jak Rolf s Pepou svádějí hrdiný boj s přesilou Francouzů. Střední útočník Francouzů Gagnon vzal Pepovi puk, ale bleskem byl tu Rolf, vyškrábl mu puk, v prudké jízdě se stočil až na vlastní třetinku, projel mezi usmívajícím se Genem a Jiřím a znovu se vyřítil ku brance soupeře. Tentokrát se útok zdařil, podporován Pepou vstřelil Rolf prudkou ranou puk pod hoření břevno branky. 2:1 pro ČSR.

Ve druhé třetině nastoupil náš druhý útok a toho Francouzi využili k prudké ofenzivě, takže naše obrana měla dost práce, ale zhostila se skvěle svého úkolu. Třetinka končí 0:0. V poslední třetině Češi přidali a Lojza zvyšuje náskok na 3:1, pak scoruje Gene těsně před měněním stran po čtvrté. Posledních 7½ minuty uběhlo v zoufalých útocích Francouzů, kteří byli četnými krajany hlasitým »allez — allez« silně povzbuzováni. Karel však do své »bedýnky« nic nepustil. ČSR—Francie 4:1 (2:1, 0:0, 2:0). — Zbývalo porazit Italy a Češi měli otevřenou cestu k finalovým bojům.

Po zápase s Francouzi se Perifejci vrhli s vlčím hladem k obědu. Nejznamenitěji chutnalo, jako vždy, Karlovi. »Táto, dnes je sobota, do kdy máme volno?« — »Do večere a pak se teprve ukáže.« — »Dobrá, máme tedy času dost. Kdo souhlasí s partií taillingu?« — »Co je to, Lojzo?« — Lojza se ušklíbl. »Hm, víš, to je něco jako mariáš.« Gene zvedl hlavu od novin. »Nevěř, Karle, tailling je veselý sport. Několik saní se za sebou připojí a pár koníčků s nimi pěkně běží krajinou.« Hoši se rozesmáli, i dobrák Karel, ale slibovali Lojzovi pomstu. Všichni až na Gena a Jiřího opustili vestibul, jen Rolf běžel na pokoj pro Karlovu harmoniku, aby to bylo na těch saních veselejší. Netrvalo dlouho a do vestibulu vešel Lojza od hlavy až po paty pokrytý sněhem. Dva premovaní sluhové

hned se k němu rozběhli s malými metličkami, aby ho očistili. Rolf právě přicházel s harmonikou. »Co je, Lojzíku?« — »Ale nic. Karel mne chytil za límec a za kalhoty a hodil mne do nejbližšího příkopu plného sněhu. Prý za ten nový mariáš.« Gene a táta Palouš vrtěli hlavami, ale v očích jim plály jiskry smíchu. »Inu, naši kluci.« — — — Také Jiří brzy opustil hotel. Nastoupil u pošty do autokaru a odjel přes Campfèr do Silvaplana a tam vystoupil. Chtěl navštívit lyžařskou chatu Forno. V Corviglia Timing Clubu, jenž je majitelem chaty, mu včera řekli, že klíč má již zapůjčen na několik dní conte Lucchini-Rampoldi. Jiří nemohl nic podniknout, neměl dosud odpověď z Milána a proto se rozhodl prohlédnout si chatu Forno z blízka. V Silvaplana v malém hotelu Corvatsch si vypůjčil za malý poplatek lyže. Táta Palouš sice přísně zakázal hochům lyžovat, bál se totiž zranění, ale Jiří nemohl poslechnout, neboť bez lyží byla cesta k chatě nemožná.

Zabloudit nemohl. Cesta až k vrcholu Stella d'Italia byla značkováána tyčemi. Odtud se měl dáti do prava k třem vedle sebe ležícím malým pahorkům a pak od krajního na levé straně přímo dolů k lesu, projít lesem a pak již uvidí chatu. Pomocí lyží, které ho po svazích rychle dopravovaly do malých údolí, dostihl asi za hodinu chaty. Chata, spíše pevně stavěný srub, byla uzamčena a také okenice byly zavřeny. Jiří odepjal lyže, odhrnul sníh a usedl na práh. Dva dny nesněžilo a přece kolem chaty nebylo stop. To svědčilo o tom, že jen zřídka sem něko zavítá. »Je odtud kousek k italské hranici, hm! Chata obklopena lesy, nikdo sem nechodí... hm...« — — Jiří ještě chvíli uvažoval, pak si připjal lyže a vydal se na zpáteční cestu.

NEDELE

Zdálo by se, že ve Sv. Mořici je vlastně celý týden neděle, protože zde beztoho nikdo nic nedělá — sport není práce — ale není tomu tak. Rozdíl je už v tom, že se ani nesportuje. Neděle začíná jako všude na světě vyzváněním zvonů v kostelích. Návštěva svatomořických kostelů je také romantičtější než ve velkoměstě. Zde se přijede na krásných saních, tažených párem koní vyzdobených chocholy a rolničkami, až před kostelík. To patří jaksí k nepsanému zákonu neděle a proto se zde zúčastní bohoslužeb i lidé, kteří v ruchu velkých šedých měst na podobné věci nedbají. — V hlavním kostele byly bohoslužby trojí, francouzské, italské a německé, podle toho, v kterém jazyku bylo kázání. Perifejci byli na francouzských bohoslužbách. Na kůru zpívala operní pěvkyně, dlící na zotavené v Les Bains, nádherné Ave Maria, ale Karel, jemuž Gene cestou z kostela musel vykládat, co kázal ten francouzský kapucín, tím zpěvem tuze nadšen nebyl. — Přesně v jednu hodinu odpoledne dostavil se Gene do Engadines Kulmu pro Grace. Nečekal dlouho. Objevila se na schodišti v temné vlněné sukni, krátkém kožíšku a jen na temeni posazeným baretem, takže její nespoutané zlaté vlasy padaly v jemných vlnách až téměř na ramena. Nasedli do čekajících již saní, zabalili se do kožíšin a kočí práskl bičem nad koňmi. —

Gene a Grace seděli u velikého okna cukrárny hotelu Metropol a mlčeli. Hudba hrála jakousi směs z operet. Gene a Grace stále zasněně mlčeli a tak mýjely vteřiny tichého štěstí. Dívali se na sebe, usmívali, tušili, že je jim oběma naprosto stejně, ale... Číšník rozřešil jejich hloubání tím, že hlučně postavil na mramorovou desku stolku táč se sklenicemi vody. Film snů byl přetržen... »Grace, nepřipadá vám to někdy pošetilým, co dělám já a moji kamarádi?« — »Proč?« — »Vy se ptáte? Všiml jsem si, když jsme onoho večera přišli do Kulm hotelu na večírek, že nám přítomná společnost sice tleskala jako vítězům matche, ale cítil jsem, jak činí rozdíl mezi námi a jimi.« — »Můžete mít pravdu, ale tak jistě nesmyslel žádný pravý gentleman. A proč vůbec upadáte do takového tónu?« — »Protože i vy snad takto budete smýšlet.« — »Já...?« — »Ano, až vám něco více o nás povím. Karel je továrním dělníkem, Pepa s Rolfem stolaři nábytku, Lojza pekařem, Jiří malým úředníkem a já studentem probíjejícím se kondicemi. Jsme z chudé předměstské čtvrti „Na Perifě“. Mne mrzí, když se na nás lidé dívají jako na darmošlapy. Moji hoši z takových pohledů si nic nedělají, jejich hrdost a mladou životní sílu nedovede nic otrávit. Jsou přímí a kromě hranatosti jim na chování nikdo nic nemůže vytknouti. Odmítli všichni existenčně skvělé nabídky bohatých klubů a zůstali chudými amatéry a — Perifejci!« Grace, která tiše naslouchala se sklopenou hlavou, pozvedla své modré oči, v nichž se zračilo pohnutí, ale i obdiv ke Genovi — a když on stále mlčel, tiše pravila: »A vy...?« Genovy oči bloudily po zasněžených pláních sou-

mrakem již šednoucích ... — »A vy ...?« opakovala Grace ještě tišeji. — »Já bych nesl, kdyby mne měl za takového profesionálního darmošlapa také váš otec.« Grace mlčela, ale očka se jí jiskřila radostí. »Neřekl jsem tak proto, že dr. Howard je váš otec a já« — tu se Gene odmlčel — »já prostě poznal ve vašem otci gentlemana, jakým bych si sám vždy přál býti, a tu by mně bylo velmi trapným ...« — Jemný smích Grace ho přerušil. »Jak můžete mít tak nehezké myšlenky, Gene? Papa dr. Howard tvrdí, že pan Gene Marden je sympatický mladý muž, a přikázal své dcerušce Grace, aby toho sympatického mladého muže přivedla dnes do Kulmu na večeři. Stop.« To bylo tak dětsky mile vyřízeno, že se oba nezdrželi veselého smíchu. — —

Než se vydali na zpáteční cestu, prošli se Gene a Grace po pečlivě vyházených a osvětlených promenádních cestičkách, které je serpentinami vyvedly vysoko nad Sarnaden. Gene právě dokončil podrobné vypravování o svém dosavadním životě, matce, svých studiích, hrách a kamarádech. Došli k jakési terase, přistoupili k její kamenné ohradě a těšili se malebným pohledem, který se jim naskýtl. Hluboko pod nimi leží malá osada Samaden. »Vypadá to jako vzdálený, nestejnoměrný lampionový průvod, ta světla v hotelích a malých domech ...« — »Jak je to krásné.« — »Ano, život je krásný i v té nejubožejší a nejchudší chaloupce, když v ní vládne láska.« — »Vy byste i v chudobě dovedl býti šťasten, Gene?« — »Ano, neboť nejkrásnější bohatství je bohatství srdce.« — »Znáte takové srdce?« — »Ano, je to srdce mojí matky.« — »Chtěla bych ji znát ...« Gene tiše opakoval ... »ji znát — — ale proč?« — »Což nechápete, že po tom všem, co jste mi již o ní vyprávěl, že ji mám ráda? ...« — »Grace!« — »Gene ...« — — — Nebyl to sen. Z krásné tváře Grace hleděly na něho nádherné oči, orosené dvěma démanty štěstí. Jeho silná, věřící láska, na níž nepadl sebemenší stín jiné ženy, došla svého štěstí ... Myriady drobných hvězdiček se jiskřivě smály na temném nebi, čtyři páry nohou tepaly umrzlý sníh na silnici k Sv. Mořici. Kočí praskal vesele bičem, saně jen letěly a zanechávaly za sebou ozvěnu zvonivého cinkotu rolníček ... Saně zastavily u Eugadiner Kulmu; tam vystoupila Grace. »A nezapomeň, Gene, že ten sympatický mladý muž je pozván papa Howardem na večeři do Kulmu!« — »Nezapomenu. Nazdar!« — »Nazdar!« — Oba boyové, kteří uctivě otvírali Grace těžké skleněné dveře hotelu a kteří nebyli už zvyklí se něčemu divit, přece se jen divili, jak tahle anglická mladá dáma volá totéž, co ti zázrační hockeyisté z Československa. Kroutili nad tím hlavami. — — —

Gene se právě převlékal do smokingu, když vstoupil Jiří do pokoje. »Kam jdeš?« — »Do Eugadiner Kulmu. Jiří, dnes není šťastnějšího člověka nade mne.« — »Přeji ti to ze srdce. — Mohl bys něco pro mne udělat?« — »Všechno, co je v mých silách.« — »Bude tam v hotelu též Erna a já s ní musím mluvit.« — »Nic snazšího, oblec se a pojď se mnou.« — »Ne. Mne nesmí vidět ten conte Rampoldi.« — »Proč to?« — »Neptej se, nemohu ti to zatím říci. Nejlépe bude, když Ernu vyzveš k tanci a řekneš, že ji nutně prosím, aby přišla mezi devátou a půl desátou nepozorovaně do čítárny.« — »Zařídím se podle tvého přání.« — »Jsi příliš laskav, Gene.« — »Nemluv tak, Jiří, jen aby se ti podařilo, oč usiluješ.« — — —

Gene byl starým osobním sluhou Dr. Howarda uveden do salonku, kde mu Dr. Howard pokročil vstříc. »Příteli, Grace mně již vyprávěla a rád ji dávám svolení, abyste společně trávili ty dny dovolené a pak zůstali v písemném styku. Znam lidí a vy mne nezklamete. Ostatně opatřil jsem si o vás informace, to mně nesmíte jako otci zazlívát. Jste oba mladí, užívejte rozumně svého štěstí a ... ostatní přinese budoucnost.« — Silný stisk ruky potvrdil slova Dr. Howarda. Vběhla Grace, vrhnuvší se tatínkovi radostně okolo krku, a za ní vážná, ale dobromyslná teta, již Gene uctivě políbil ruku. Hotelový personál upravil v salonku stůl k intimní rodinné večeři. »A kam teď?« — »Ale, Johnny, že se ptáš? Kam by ty děti chtěly jít, než dolů tančit. Ach, Grace, ty svou starou tetu pranic nešetříš.« — — —

Když Billy Newman vyzval Grace k tanci, zvedl se Gene a šel pro Ernu. Napřed ovšem vysvětlil Grace, proč to dělá. Erna seděla s conte v malém boxu. »Sie nicht tanzen,« odpověděl na Genovu úklonu rychle lámanou němčinou conte. Erna však s úsměvem vstala a šla s Genem k parketu. »Toho bych se, Gene, nenadála, že mne vyzveš k tanci. Musíš odpustit Luigimu to odmítnutí, on ovšem nemůže vědět, že jsme byli po tolik let spolužáky.« — »Zdá se, že pan conte Lucchini-Rampoldi nějak nenávidí všechny tvé

známé.« — »Jak to myslíš a proč ta jemná ironie?« — »Nenávidí-li všechny, tedy jistě Jiřího.« — »Jiřího...?« — »Ano. Já jsem tě vyzval vlastně k tanci jen proto, abych ti vyřídil, že Jiří na tebe od devíti do půl desáté čeká v čítárně hotelu. Máš přijít, ale sama a tak, aby conte o tom nevěděl.« — »A co mi chce?« — »Nevím, ale prosil mne, abych ti to vyřídil a já tímto plním svůj slib.« — »Přijdu. — Ale nebylo od tebe příliš zdvořilé, že jen proto jsi mne vyzval k tanci.« — »Víš, že jsem byl vždy až drze upřímný... a potom, tvé jednání mne k tomu opravňuje.« — »Vzpomínáš na...« — »Nikoliv — to se šťastně vyřešilo, ale znám tě tolik let jako chytrou a energickou dívku a ty najednou projevuješ ducha a touhy nepatrné manekýnky nebo prodavačky.« — »Gene!« — »Nech, vím, co mluvím. Prodáváš svoji mladou krásu a inteligenci kdo ví jakému hejskovi za šlechtický erb. To dovede tebe upoutat? V tom hledáš štěstí a cíl života?« — »Proč jevíš takový zájem o mne?« — »Nevím, zda má být tvoje otázka zlomyslná... ale jen Jiřímu vděčíš, že s tebou tak upřímně mluvím.« — »Jiřímu...?« — »Ano! On tě považuje za hrdou a dokonale charakterní dívku, která není s to se zaprodati za vignetu na kočár.« — »Jiří... Jiří...« — »Ano, Jiří!« — Tanec skončil a Gene vrátil Ernu contemu. Ubíraje se ke své společnosti, Gene filosofoval: »Kdož ví, mezi — ano a ne — ženy není místa ani pro hrot jehly!« — — —

Erna, když prošla skleněnými dveřmi a spustila za sebou těžkou draperii u vchodu, ocitla se ve tmě, jen u okna bylo světlo, které sem vrhala záře obloukové lampy před hotelem. »Jdi k oknu, a pozor, ať nepřevrhneš nějakou židli.« Jiří stál ještě chvíli u dveří a sledoval ozářenou chodbu, pak přistoupil k Erně. »Co to má znamenat, Jiří?« — »Nic, díval jsem se, zda tě někdo nesleduje.« — »Proč by mne někdo sledoval, nerozumím ti.« — »Mám pro své počínání vážné důvody, které ti nemohu nyní prozradit. Prosím tě jen, abys mi odpovídala přesně a naprosto správně na otázky, které ti položím. Budou snad divné, ale prosím tě, nezastavuj se nad tím.« — »Učiním tak, taž se!« — »Máte s sebou hodně peněz a šperků?« Ernin obličej jevil zřejmý úžas, ale přece odpověděla: »Peněz málo, protože máme šekové konto u Crédit Suisse, která zde má exposituru a můžeme si kdykoliv peníze vybrati. Šperků zde máme dost, matka se jimi ráda ve společnosti chlubí a proto je vozí všude s sebou.« — »Jejich cena?« — »Je to starý rodinný náhrdelník s diamanty, pak perlová šňůra a několik prstenů a náramků... přes dvě stě tisíc jejich cena jistě bude.« — »To vše máte ovšem uschováno v safes hotelu.« — »Ano, a když je v hotelu společenský večer nebo ples, tak pošle matka služku s klíčkem k hotelovému detektivovi, který pak skříňku se šperky přinese.« — »Příští ples je v úterý večer... v kterou dobu asi tvoje matka posílá pro šperky?« — »Hned po svačině odpoledne.« — »To je dost neopatrné.« — »Proč? Má přece u sebe svoji komornou, a co by se zde v Eugadiner Kulmu mohlo stát? Hotel má také vlastního detektiva.« — Jiří se nepatrně usmál. »Zúčastníte se toho plesu v úterý večer?« — »Ano, ale já...« — »Ty jdeš v úterý ráno na lyžařskou turu s contem.« — »Odkud to víš?« — »V chatě Forno si uvaříte oběd a vrátíte se teprve se soumrakem.« — Na hezké tváři Ernině se neobjevil úžas, ale pravé zděšení. »Kdo ti tohle řekl, vždyť o tom kromě mne a Luigiho nikdo naprosto neví!« Jiří pokrčil rameny. Byl spokojen, mířil vlastně na slepo, ale jeho kombinace se ukázala správnou. Dostal se veliký kus kupředu, ba domníval se, že prohlédl plán svého soupeře. »Erno, svolila jsi ráda k tomu výletu na lyžích?« — »Vlastně ne... ale Luigi tolik naléhal...« — »Dobře, ale dej na sebe dobrý pozor a vezmi si s sebou nějakou zbraň.« — »Proč to? Několik let zde v horách se nic nestalo a ostatně by mne Luigi bránil.« — »Myslíš...?« Trpký úsměv pohrával Jiřímu na tváři. To již Erna nesnesla. »Jiří, nemuč mne! Ty víš daleko více než říkáš. Ty mi musíš říci vše! Koho se mám bát? Co vůbec znamenají všechny tvé otázky?« — »Nic nevím. — Ale bát se nemusíš, já tě dobře hlídám...« Jiří vtiskl rychle polibek na ruku zaražené Erny a zmizel za draperií. Erna se opřela o stůl, tepot srdce se jí zvýšil, byla vzrušena. Dívala se na ruku, na níž ji pálil Jiřího polibek... »Proč to udělal?... Dosud mně nikdy nepolíbil ruku ani po tanci...« Vzpomínala na rozmluvu s Genem. Jiří ji hájil, věří v ni... a dosud nepoznané blaho se rozlévalo kolem jejího, krunýřem »rozumnosti« obepnutého srdce. Cit a pravá ženskost se začala v Erně ozývat... Usměvavá vrátila se Erna do sálu. Černá toileta, kterou zaměnila za modrou, upokojila conteho, kterého nepřítomnost Erny již znepokojovala. Nyní se domníval, že se byla převléci. (Pokračování.)

Radost

Kde jen rozkvetla v nitru zelená ratolístka lidské radosti? Nad tmavou tůňkou lesního jezera, v jasných tónech chvějících se ptačích hrdélek, v jeskyních chladných a zadumaných skal, nebo v zlatých lánech horkého žita zaperlila jsi se drobnou jasnou krůpějí potu na čele žence? Nebo jsi sladká a tajuplná přilétla jako holubice z laskající Boží ruky? Kveť jen dále divokým mákem na luzích všech dobrých lidí, zelenou třásní pohlad' klobouk unaveného chodce ve stínu hájů . . . Čistá a vonná radosti modlitby na rozcestí se postav jako maják — záchrana tonoucím, jako lék pochybujícím a jako prostá, milá kytička bez poskvrny prachu — věřícímu vykveť u paty kříže. Hana Červinková

Š. B.

PIESEN'

Pre lásku kvetnatého orgována
opájam srdce vôňou tymiána.
Pre ľudí smutný bežím v návršia
kde slová bozkov vánky nerušia.

Dost' bolo plachých krokov v zápale
s ktorými lásky spaly v úvale
lež hlasy ozvien nahluchlých a nemých
začiatky veršov udusily k zemi.

Kde je snov nových žriedlo nekonečné
veď snenie býva v jemných uzletoch večné?
Nech vypadne hrst' z nežnej dlane
čo zhasí verše nedopovedané.

Potapěč, jenž v hlubinách moře viděl svět, který svou krásou nikterak nezadá krajině na povrchu.

Josef Pýcha: Stodoly (linoleum).

Marie Hartlová

STESK

Ruce, bílé ruce, kol přeludu spjaté —
O chiméru štěstí opřelo se srdce
jako větev stromu o smutnou šed' zdi —
Prázdné zůstaly jste, ruce, bílé ruce.

Nad propastí světlo, světlo duši zmate —
Vrať se, vrať se, srdce, cesta vede k muce
Stín prostoupí stíny, stínu nezachytíš —
Prázdné zůstaly jste, ruce, bílé ruce.

Holandsko

»Bouře, která mi z vůle Boží znenadání zničila druhou vlast, Polsko, vrhla mě na pobřeží tvé, ó Nizozemsko, dávno již pokládané za přístav sklíčených, a k tobě, ó Amsterdamě, město ze všech největší a perlo mezi nimi.« Tak oslovuje J. A. Komenský město a zemi, kde ztrávil posledních 14 let svého života. Tehdy byl Amsterdam největším městem v Evropě a snad také jedním z nejkrásnějších. Kdo jej vidí dnes, málo sice chápe Komenského, ale přece se nemůže zbavit zvláštního dojmu, ba téměř půvabu, kterým působí skromné, klidné, s určitého hlediska téměř venkovské velkoměsto. Platí-li o městech, že jsou skromná, lze to říci též o celé krajině. Před našima očima leží širošířá rovina, nikde ani kopečku ani doliny s výjimkou umělých náspů, které udržují na uzdě dravý mořský živel. Ale při své prostotě přece nepozbývá kraj určité rozmanitosti a pestrosti. Střídající se ráz Holandska zmírňuje jednotvárnost roviny a vykouzluje někde ze zádumčivého kraje dokonce kus zemského ráje. Nejhojnější jsou pastviny, které jsou někde skutečně propleteny sítí kanálů. Ve svěží zeleni se pasou černobílé kravky, hnědí koně, vlnaté ovce a bradaté kozy. Jednotliví majitelé mají své pastviny odděleny hlubokými vodními strouhami. Louky někde vystřídává pole s pšenicí, žitem, kukuřicí, zeleninou nebo vřesoviště, jinde zas nizoučké borové lesy. Nechybějí ani ovocné sady, jejichž plody nejsou takové jakosti jako naše, neboť holandské deště je činí příliš vodnatými. Zato zelenina, k jejímuž pěstění jsou v Holandsku příznivé podmínky, se těší veliké oblibě. Holandsko je země květin a vůbec domov zahradnictví. Tento typ lze pozorovati zvláště na venkově (Oostzaan, Heemstede). Není téměř domu bez zahrádky a ty jsou někdy i vzorně upraveny. Rozkošný jest asi pohled na pole kvetoucích tulipánů a hyacintů, ale žel, že prázdniny odklidily všechnu krásu pestrosti. Charakteristickým znakem krajiny jsou větrné mlýny, dnes již většinou stojící, protože síla větru byla nahrazena elektrickým pohonem. Dříve přecerpávaly přebytečnou vodu z vnitrozemí do moře.

Nemohu se nezmínit o vzorné čistotě jak v městech, tak i na venkově. Člověk může jít několik dní a má stále čisté boty. Široké silnice jsou krásně asfaltovány, prosté prachu. Nezřídka se kolem nich táhnou stromové aleje nebo i listnaté lesy. Půvab země doplňuje severní moře, jež v některých místech leží výš než pevnina a musí být zadržováno umělými hrázemi. Má šedo zelenou barvu, podobá se trochu holandským mrakům a zvláště když nesvítí slunce, je ponuré, zakaboněné, hrozivé. A právě jeho divokost vyrovnává klidnou rovinatost země. Podnebí je tak mírné, že kraj je i v zimě zelený, a naopak veliká vedra jsou vzácností. Po obloze se stále honí oblaka, o nichž lid říká, že nahrazují zemi hory.

Od moře vane celý rok západní vítr, přinášející hojnost deště, a proto není radno vydati se do Holandska bez nepromokavého pláště. Ráno v 6 hodin svítí slunce a jasná obloha slibuje krásný den a v 8 hodin může přijít silný déšť.

Jako je vyrovnaná, fádni holandská krajina, tak je i klidná, až lhostejná povaha lidu. Marně bychom hledali citlivost, citovost nebo dokonce sentimentálnost. Důkaz toho je, že se smějí lyrickým básním. Srdce značně ustupuje rozumu, praktičnosti, obchodnímu talentu. Holanďan má všechno propočítáno, nedělá nic bezúčelného, ani zbytečnou práci, ani zbytečné řeči. Chůze pěšky téměř neexistuje, neboť na každého třetího obyvatele připadá kolo. Praktičnost zabíhá do lakomství. Rovněž pohostinnost je na nízkém stupni, hosta uctí jen šálkem čaje a kouskem sucharu. Jedna vychválená stará vlastnost Holanďanů dnes již patří minulosti. Je to poctivost. Krádež byla dříve neslýchaná věc, podvodnictví možné snad jen u židů. Ale dnes nepoctivost dosáhla skoro takového stupně jako jinde. Přispěl k tomu pokles mravů v souvislosti s hospodářskou krizí. Nezamčené kolo může stejně zmizet z ulice jako u nás, kdo kupuje, musí v leckterých obchodech dávat pozor na váhy. Pro vysvětlení dalšího podotýkám, že v Holandsku je soudnictví trochu jinak zřízeno než u nás. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že žalobce je povinen soudní proces předem zaplatit. Toto zřízení umožňuje některým rodinám žít zdarma, ale přece slušně. Praktikuje se to takto: chodí se k obchodníkovi kupovat na dluh, až obnos činí asi 200—300 zlotých, a potom se bez placení jde k jinému a tam se historie opakuje. Obchodník peníze vymáhat nebude, protože soudní proces by stál o něco více než činí dluh, takže i kdyby peníze dostal, ještě by při tom prodělal. Proti tomu se obchodníci brání jediné tím, že si navzájem dávají t. zv. černé knihy, t. j. seznam zákazníků, kteří kupují zdarma. Ale lidé to obcházejí tak, že se často stěhují a při dalším nákupu udají jiné jméno a nové bydliště.

Společenský život není tak vyvinut jako u nás. Výhoda toho je v tom, že tam je velmi málo hostinců a muži se věnují více rodinám. Jaký je rodinný život jinak? Holandské ženy nejsou tak pracovité jako naše a nemají ani tolik smyslu pro pořádek a následkem toho domácnost není tak hřejivá. Na poli snad ani ženu neuvidíte, neboť všechny polní práce koná muž. V jedné české rodině v Amsterdamu se smáli tomu, jak kterýsi český časopis píše o holandských ženách pravý opak: že totiž jsou velmi přičinlivé a že by v tom našim matkám mohly sloužit za vzor. Pro tyto vlastnosti žen si Holanďané rádi berou za manželky cizinky. Charakteristická známka některých Holanďanů, zvláště protestantů, je kastovnictví. Jde tak daleko, že se paní urazí, když se její služka tituluje slečna, neboť ta podle zvyku nepatří k její rodině a je něco nižšího. K. Čapek se diví, že holandští psi běhají bez náhubků. To souvisí s velikou, ba až pověřčivou láskou, zvláště u šoférů, k zvířatům, zejména k psům a kočkám. Není hyperbolou, že Amsterdam je město psů a koček. Ale nemysleme si, že Holanďané mají jen špatné vlastnosti. Příkladná je jejich houževnatost. Boj s mořem, mořské bouře, časté větry je činí otužilými, statečnými a podnikavými. Malé Holandsko vede již staletý boj s velkým mořem a ubírá mu kus po kuse. V okolí nynějšího Haarlemu bylo kdysi jezero, nyní jsou tam nádherné zahrady a po jezeru leda jméno toho kraje. Na severu se vysušuje Zuiderské moře. Práce pokročila tak daleko, že již je odděleno pevnou hrází od moře a kus je již zasypán. Jeho vysušením získá Holandsko 7% nové půdy. Jak dlouho bude ta práce trvat, nemohl jsem zjistit, mluví se i o 100 letech, ale nezdolný Holanďan se neleká žádné obtíže.

Stojí za zmínku, jak se Holanďané dívají na cizince: na západní s respektem, na východní s despektem. To se týká zvláště Němců. Říci snad pozdrav, kterého se dnes v Německu hojně užívá, znamená zneprátnit si Holanďana. Nižší inteligence zná alespoň tři řeči:

holandsky, francouzsky, anglicky; německy méně, ač jsou Germány a jejich řeč tvoří přechod od němčiny k angličtině. Na doklad toho uvádím, že se můj přítel na mezinárodním porýnském luxusním rychlíku (zv. Rheingold) bezprostředně za německo-holandskými hranicemi nemohl s průvodčím německy dorozumět. Kdo chce něco poslat do Holandska, musí poštovní listiny vyplnit jedním ze tří jmenovaných jazyků, němčinou však ne. Zřetelně artikulovaná řeč je krásná, kdežto zpěv je méně příjemný, protože vzniká v hrdle. Značně odlišná od našich jsou holandská města. Domy jsou vesměs z tvrdých malých cihel, nehozené, lehké konstrukce se slabými stěnami, úzkými strmými schody, s háky v podkroví (ty slouží k zavěšení kladky, neboť se všechno do domu dopravuje oknem, a to i nábytek), vesměs jednoduchými velikými okny, vše je na pohled prosté a skromné. Stavby, jež jsou v blízkosti vody, stojí na dřevěných kůlech. Ty se strojem zatloukají do země, aby zachytily spodní tvrdou vrstvu půdy a dům stál na dobrých základech. Veliké budovy jich mají na tisíce. Ale kůly někdy povolí a následek toho je, že se dům nakloní napravo, nalevo, vpřed, vzad. Pěkný obraz po té stránce poskytuje stará část Amsterodamu. V některé ulici nelze najít dům, který by stál rovně, jeden se opírá o druhý. A stěny jejich se sbíhají do lichoběžníku. Ptáte se, zdali v tom domě bydlí lidé. Ale ano. Holanďané nemají strach, že se stavba zboří. Podlaha v pokojích je sice šikmá, ale to prý je už dlouhá léta a dlouhá léta to ještě vydrží. Konečně nebezpečí pádu není tak velké, jako by tomu bylo u nás. To platí o stavbách, které pocházejí ze 16.—18. století a jen o úzkých. Důkladnější stavby i z té doby jsou dodnes zachovalé, na př. amsterodamská konservatoř, kde bydlel Komenský. Nové domy jsou rozlehlé, jednotlivě stavěné, takže se jedna budova táhne tak daleko, dokud ji příčná ulice nepřetrhne. Staré amsterodamské ulice charakterisují grachty, nové zeleň stromů a záhony květin. Grachty jsou průplavy v severní části města; pro ně se říká Amsterodamu Benátky severu. Ale v Benátkách to jistě tak nevypadá. Po každé straně grachtu je totiž ještě chodník a ulice, vroubená alejemi stromů. Voda v grachtech stojí nebo líně teče, po ní se pohybuje tu a tam motorový člun, nebo stojí menší nákladní lodi. Hojnost zeleně pohlcuje špatný vzduch, od moře vanoucí vítr rozčechrává koruny štíhlých topolů a odnáší městský kouř, kterého ani mnoho není, protože se hojně topí plynem. Cizince zajímají věže s hracími zvonky a roje kol. Veliký chaos na ulicích regulují světelné signály nebo strážníci s velikou otáčivou tyčí s nápisem »stop«, kterou střídavě otáčejí. Někde si lidé řídí frekvenci sami. Daleko tak veliký ruch není na vodě. (Pokračování.)

V. Vondra

Jeka

NÁLADA

Zvuk

řítícího se kamene
v hlubokou černavou propast
zaplakal do tmy.

Výkřik

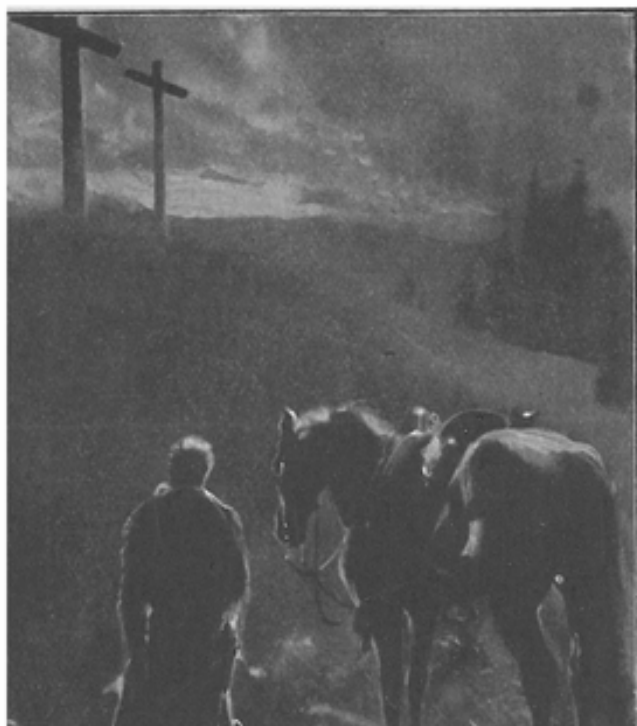
bouřícího vlaku
v mizející dáli hvězd
prorážl večerní klid.

Úsměv

padající hvězdy
rychlostí tříštivých jiskřících kaskád
zasvítit do noci rudě.

Víš, co zítra bude?

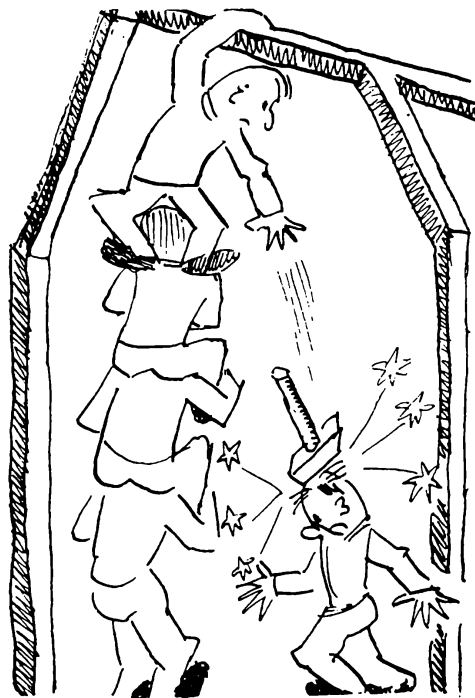
Zvuk — výkřik — úsměv ...

Stavíme jeviště pro studentské divadlo

Fotografie pochlebuje -
karikatura mluví pravdu

Foto Vlád'a Vlček
Kresba J. Růžička

Dežo Artman **MRÁZ**

Mrazivé šedomodré ráno.
Hvězdy již zhasly svůj lesk
diamantově chladný.
Iluze zbledly v čarokrásné noci,
nové teď na okna kouzlí mráz...

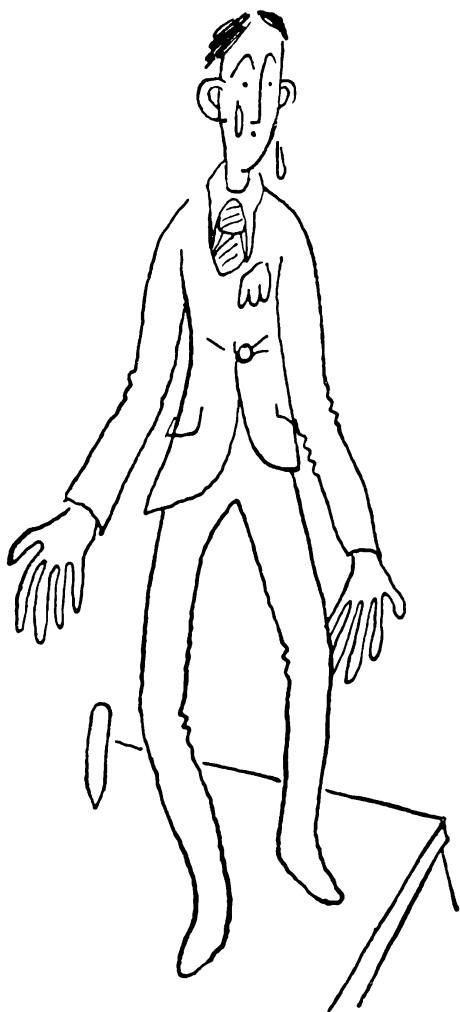
Vše kryje stříbrný samet jíní,
vidina křehká...
Zklamala vůně ohnivých růží,
vše zdrtil záludný mráz.
Země spí... jak v těžké agonii.
Tíha dne letí tichými kroky...

Bolest

Bolest. Co je to bolest? — To se nějaká droboučká baletka roztančí stříbrnými střevíčky po srdci lidském. To jen nepatrná sněhová vločka padne na jedno choulostivé místo v duši člověka a tam zastudí, ochladí — dříve než se rozplyne ve vlhrou slzu. Něco se v srdci rozdrolí na tisíce malých kousíčků, které bodají. Zdá se, že jsou to úlomky skla — ano, skutečně! Je to na kousíčky rozbité zrcadlo, které zvětšuje, skresluje a my v každém střípku vidíme svoji bolest zvětšenou, nestvůrně zdvojnásobenou — a přece hledíme do všech těch lesklých sklíčků, obracíme jedno po druhém s podivnou, nepochopitelnou, drásající vytrvalostí, ač každý pohled do toho malého zrcadélka působí úzkost. Hledíme, jak se v třpytné plošce roztahuje a nám do tváře strašidelně šklebí přízrak pohádkové nestvůry, která jako by vystupovala z plochy a po nás natahovala chapadla. A přece, není to nic více než naše vlastní bolest, naše vlastní utrpení, které musíme odvrhnout — nechceme-li zbloudit v jeho příšerných kasematech. Zahodit střípky! Jít a rozhodit sklíčka po širém světě, rozházet je po lese v čarokrásném jitru, kdy sluníčko svítí — a naše bolest pozlacená jeho úsměvem, už nikoho více nezabolí. Dítě, které si tu bude hrát, zaplesá radostí nad zářivým »pokladem« — i tulák půjde a zasměje se: »Cha, cha, někdo rozbil zrcadlo — —« a nebude tušit nic z naší tragedie, která byla na těch bezcenných úlomcích zapsána. Naše bolest už způsobí jen úsměv... Nechme roztát sněhovou vločku, zapadlou v duši ve vlhrou slzu — nechť jen malinká baletka tančí dál stříbrnými střevíčky po srdci lidském — — —

Hana Červinková

Studentské snímky

Rada otce synovi

Byla hodina fyziky. Pan profesor »Hanuman«, známý pod touto přezdívkou celé škole, seděl za katedrou zadumán, klátě z dlouhé chvíle nohama. Vedle něho ležel rozevřený zápisník, obrácený hřbetem nahoru. Opodál za jeho zády stál žák, který se pokoušel marně z několika napověděných slov utvořit delší souvislé vypravování. Plaval — o tom nebylo pochyby. Každou chvíli se netrpělivě díval na hodinky na ruce. Ale kdepak, na to se může nejméně spolehnout, že bude zvonit. Celých 10 minut! Hučelo mu v hlavě — 10 minut! — Všude, kam se podíval, stála ona zpropadená desítka. Žák mlčel. »No tak, člověče, bude to?« probudil náhle zkoušeného pan profesor. Pohnul sebou, zlomil nervosním pohybem křídou, jeden kousek položil na okraj katedry a snažil se něco zahlédnout za zády pana profesora v jeho knížce, která tu ležela — bohužel obráceně. Měl totiž pan profesor ve zvyku, dával-li nějakou otázku, příslušnou partii nalézt nejdrívě v knížce. Napověda v první lavici fungovala výborně, ale nemá-li člověk o věci ani ponětí, je to vždy zlé. »Tak nevíte, co je to ten Jouleův zákon?« — »Hm.« — »Tak, prosím vás, mně řekněte, co vůbec umíte. Tedy si volte otázku sám, jen mluvte, člověče, mluvte! Tak co, dovedete něco?« Žák klopil hlavu, maloval rozpačitě křídou po dlani — a nic. »Tak, čemu jste se učil?« otázal se zlostně pan profesor, kterého už přecházela trpělivost. »Prosím, já jsem se učil,« namítl nejistě žák. Profesor spráskl ruce. »Víte co? Já vám něco poradím. Když už jste tak hloupý — snad učíte nejlépe, když, až přijдете domů, řeknete tatínkovi: „Maminko, neposílejte mě už do školy!“«

R. R.

Philosophiae studiosi

Milý Arcu, psal jsi posledně o vaší — medicinské fakultě. Psal jsi nadšeně a s láskou o své Almě Mater, a věř, že ač ty jsi medik a já filosof, psal jsi mi z duše. Také já jsem první semestr a také já cítím, jak mi za těch pár měsíců přirostla naše fakulta k srdci. Milá, hodná, stará fakulta. Jsme s ní už tak obeznámeni. Je naše a my jsme její. Všichni v ní jsme jaksi příbuzní — my mezi sebou, kteří se známe i s těmi, které jen letem vidáme na chodbách. Ač se třeba neznáme, nejsme si cizí. My studujeme, oni též, my pospícháme na přednášky, bojíme se zkoušek, oni také. Běháme po celé budově, ze slovanského přízemí až do čtvrtého patra latiny, potkáváme se, křížujeme, voláme a zdravíme. Setkáváme se opět ve velké posluchárně, buď na prof. Jankovi nebo Weingartovi, nebo jiných, sledujeme vážně výklad, napínáme své prvosemestrovské mozečky, abychom chápali všechny ty záhady jako s'va sekundum, vokalisace atd., atd. Je po přednášce, a tu se opět rozptylujeme po celé budově. Je prázdná hodina? Jdeme si pohovořit do šatny se známými a pak se rozcházíme do studoven, slovanských, románských, germánských. Studovna slovanského semináře je v přízemí. Dlouhá jasná místnost se širokými stoly a rozsáhlými knihovnami podél zdí. Zde jsme spokojeni, všichni slavisté. My! Hrdě si říkáme »my slavisté«. Jsme sice jen první semestr, ale už jsme přece nakoukli za tu tajemnou roušku, zakrývající taje staroslavěnštiny. To jest jen nakoukli a bázlivě a pomalounku se teprve rozhlížíme. Vždyť jsme ještě do ní nestrčili ani nos a bude to trvat asi až k první státnici, až budeme moci říci, že v ní máme celou hlavu. Prozatím

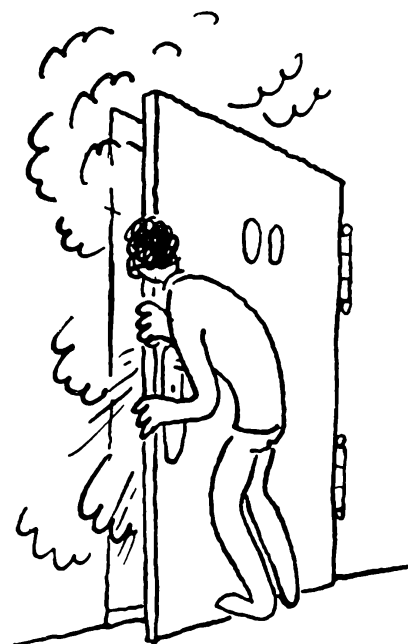
nám v nakukování pomáhají ony regály knih podél stěn. — Vidím, jak Ema je právě hluboce zabořena do foliantu hrozivé velikosti. S důstojností k tomu náležející si vyberu jiný, pokud možno ještě větší, a neméně horlivě se ponořím do zkoumání jeho starých často slepovaných stran. A čas ve vážném zaměstnání ubíhá. Zvoní, 2 hodiny, dost času, slovenčina začíná až o půl třetí, s akademickou půlhodinkou. — »Nazdar, Mileno, co zde děláš, ty frančinářko?« — »Víš, budu asi teď ze slovenčiny a nic neumím, drž mi palec!« — Je již čas a my bereme schody po dvou, vřítíme se do již plné učebny a sháníme se všech stran, kdo by nám mohl napovídat. Jsem ovšem vyvolána. Ale studentská kolegiální a gentlemanské kavalírství pánů nenechá přece kolegyni utonout. Zezadu mi napovídá Jiří, se strany zas Karel. Jak by asi stouplo sebevědomí p. t. kolegů, kdyby věděli, co si při tom o nich myslíme. Však jim to zas vynahradíme, až oni budou taženi! Je již i po imatrikulaci, jsme tedy skuteční philosophiae studiosi a důstojní onoho PhSt, stkvícího se před naším jménem na adrese. Jsme již opravdu přijati v lůno naší Almy Mater, máme společné bolesti i radosti. Znají nás již i vyšší semestry, které s počátku s úsměvem staršího sourozence se dívali na naše bezmocné hemžení a shánění se po přednáškách a přátelsky nám radili a pomáhali v naší bezradnosti. Znají nás již i profesori. Nejsme již jen neorientovanými cizinci. Jsme již součástí onoho davu očí a uší, které přijímají, co oni dávají ze svého ducha a rozumu. Jsme na slavné a krásné naší fakultě teprve krátce, ale máme ji velmi, velmi rádi. Máme ji rádi, ale — i v naší lásce děti ke společné duševní matce se skrývá neblahé slůvko »ale«. Máme a skrýváme v sobě strach a nepokoj před nedalekou budoucností. Jak se k nám zachová naše patronka? Jaký bude náš příští osud na ní? — Však »...lépe v mylné naději žítí, před sebou čirou temnotu, než budoucnost odhaliti, strašlivou poznat jistotu.« — Každá, milý Arcu, máme svou fakultu. Ty jsi medička, já filosofka, ty žačka Eskulapova, já Minervina. Každá žijeme ve svém světě a odděluje nás mnoho pražských ulic, naplněných ruchem a shonem pospíchajících lidí. Snad, až někdy natrvalo za námi zapadnou vrata našich fakult, snad se někde v některé z těch ulic sejdou doktorka Zdeňka s profesorkou Mirkou.

Athos

Jen klid

Chodba. Nenecháme se zlákat ani honosnými nápisy jako »Ředitelna«, »Sborovna« atd., ani vysokými čísly VI.—VIII. na řadě dveří vlevo, nýbrž zamíříme aparát na druhou stranu, na dveře s dvěma plus minus nejmenšími čísly vůbec. Pardon! Není třeba se horšit! Je libo něco se doučit? Básničku — vzorečky? Nebo napsat? Prosím, k dostání slovíčka všech řečí a přípravy všeho druhu. Pohovořit? Či dokonce — ale ano! Diskretnost zaručena. Sirky vám každý rád půjčí a třeba i nějakou tu retku, jste-li momentálně vyčerpán. Jen račte vstoupit! Universální místnost, jejíž existence nutně dokresluje studentský život o přestávce. Nač tedy šosácké opomíjení? Ale teď — pozor! Začínáme točit svou desetivteřinovku. Samo, starý známý portýr, s uctivým vzdechnutím právě propustil dveřmi seriousní postavu, zahalenou jemným oblakem vůně po zpopelnění jisté jedovaté rostliny. Kdo za to může, že v této budově a v ulici přilehlé je vůně této rostliny zakázána? Seriousní postava rozhodně ne a proto klidně pluje na svém oblaku ke dveřím s římskou osmičkou. Tu se těsně před objektivem rozšířilo úctyhodné chřípí na neméně úctyhodné hlavě a znalecky potěžkalo molekuly vzduchu. »Vlasty!« šeptl odborník. »Přečin!« zasupěl strážce pořádku a oba, uzavření v tělesné schránce dozírajícího profesora, přikročili k seriousní postavě tváří v tvář. Hlas jako bičik z záhavé buňky nezmara zeleného šlehl indiskretní otázkou, pronesenou takřka ve velkých písmenech: »STUDENTE, VY JSTE KOUŘIL?!« Úslužný úsměv seriousní postavy: »— sím ne, já jsem Číman.«

Rozeta

Nový Zámek v Jevišovicích u Znojma, který
byl značně poškozen velkým požárem...

T E X T Y

Buňka

Mnozí lidé, když slyší mluvit o buňce, domnívají se, že to jest jedno ze slov, jež mají moc obohacovati ducha a zjednávatí jasno. Buňka musí býti přístupna, tak se domýšlejí, vysvětlení fysikochemického; v ní se nepříjemná věru složitost celkového organismu stává jednoduchostí. Podivný klam! »Pojem protoplasmatu,« praví Carrel, »má právě tak málo objektivního významu, jako by měl pojem anthropoplasmatu, kdybychom chtěli tím pojmem vystihnouti to, co je v naší kůži.« Ve skutečnosti jest buňka složitější než celý organismus. Pascalův roztoč je překonán. Atom biologický předčí atom fysiků; fysický atom se stal hvězdným světem se svým sluncem a svými oběžnicemi. Buňka — ať se vyskytuje osamocena jako bakterie nebo kvasnice, ať je ztracena spolu s miliardami sobě podobných v těle slona — jeví se vždy jako živoucí svět, v němž zejí propasti neznáma.

C. Neyron de Méons, Quelques aperçus sur la chimie cellulaire. Études 1937, No. 1, p. 77.

Člověk jako mikrokosmos

Člověk, ač jest si ustavičným druhem, zůstává si v mnohém věčným cizincem. Nemluvíme ani o proudění citů, sympatií a antipatií, rozkoší a ideálů, jež si tak divně pohrávají s naším já, že sotva ještě můžeme říci, jsme-li to my. I v hodinách klidu jest nám dosti záhadným abstraktní člověk lékařů, filosofů, theologů a etiků. Člověk byl nazván mikrokosmem. Celým vesmírem v malém měřítku. Nebe andělů, nebe hvězd, voje bouří, zasněný růst a uvadání rostlin, hlad a žízeň, boje, vítězství a umírání zvířat, ba i zásvit vlastního života Božího, tedy vše, co dýchá v kosmu, jest v náznaku soustředěno v lidském tvorů. Stavba atomů, prazákony života a vůbec prazákony přírody a ducha — z toho všeho žije i člověk, to vše musí i člověk v sobě ovládnouti. A naše ubohost, že se nedovedeme vyrovnati se svými těžkostmi, jest v určitém ohledu naší velikostí, že totiž máme v malém universu svého já uskutečniti totéž dílo řádu, jaké uskutečňuje duch Boží ve všemíru.

Robert Linhardt, Unser Glaube. 2. Aufl. Herder & Co., Freiburg im Br., 1936, p. 145-6.

Souhlas

Největším neštěstím moderního člověka jest, že odpírá souhlas. Tolik mu byla vštěpována pýcha! Vše, co znamená hranici jeho moci, jeho rozkoše, toho, co pokládá za svoji

dokonalost, jest mu protivno. Každý se domnívá, že má svoji pravdu, poněvadž pravda již není to, co člověk získává, je-li toho hoden, po trpělivém čekání, nýbrž to, co má své kořeny v nejhorší ješitnosti. Takový postoj se může ku podivu objeviti ruku v ruce s nejhorším ze všech projevů souhlasu, totiž odevzdaností a vírou v osud, s ústupem člověka před silami, jež uvedl v činnost a jež jej ohrožují, poněvadž zasažen právě ve své pýše raději se vrhá do propasti než by uznal svoji porážku. Z téhož kořene vyrůstají i rozmáhající se stromy s ovocem smrti, stromy nesnášlivosti, násilí, nenávisti. Odboj pýchy uzavírá člověku království, jež bylo přislíbeno těm, kdož jsou srdce pokorného.

Daniel Rops, *Ce qui meurt et ce qui naît*. Plon, Paris 1937, p. 86.

MISIE

Chrám a školy v misiích

(K měsíčnímu úmyslu sv. Otce.)

Tato otázka je pro katolického inteligenta jistě zajímavá. Chrám a škola jsou po stránce náboženské nejdůležitější prostředky misionářů v jejich apoštolských pracích. Po stránce kulturní jsou to jediné prostředky, jimiž se šíří křesťanská kultura u národů často úplně zaostalých, jako na příklad u kmenů afrických, v nižších kastách indických a pod. V těchto misijních územích je tomu právě tak, jak tomu bylo u nás před tisíci lety. Svatý Cyril a Metoděj nás povznesli na čestné místo mezi vzdělanými národy tím, že k nám přinesli křesťanskou víru, která s sebou nutně nesla rozmach na poli kulturním. Kostely, v nichž se hlásá domorodcům radostná zvěst Vykoupení, jsou tedy největším požehnáním pro misie a jsou nutně spojeny se školou, s šířením křesťanské kultury.

Pozorujeme-li vývoj v misijních územích, jsme naplněni velkou radostí. Celé kraje, celé kmeny touží po Kristu. Zdá se nám, že Boží Prozřetelnost dala našemu století za úkol rozšířit pravou víru po celém okrsku zemském. Avšak velký rozmach křesťanství nese s sebou velké potřeby. Misie bez kostela je nemyslitelná. Kde bude misionář kázat, kde bude sloužit nejsvětější oběť, kde bude učit své ovečky modlitbě, nemá-li kostela? Pohané si dávají velice záležet na tom, aby jejich svatyně byly velkolepé. Čím krásnější pohanský chrám, tím jsou hrdější pohané na své náboženství. Pojem pravosti náboženství u nich často souvisí s mohutností a velebností chrámu. Odtud ty krásné pagody a mešity. Musí se tedy i misionář snažit, aby postavil pokud možno důstojný chrám, aby křesťanská víra nebyla s pohrdáním odmítána. Ale s jakými oběťmi misionář buduje toto velké, záslužné dílo! Jeho první ovečky bývají

z nejchudších vrstev a bývají v tak bolestném postavení, že sami potřebují hmotné podpory. Ale přesto čteme s dojetím zprávy misionářů, s jakou horlivostí budují novokřesťané svůj kostel. V Bokeye si vybudovali křesťané svatyni o rozměrech 60×80 m a pracovali na tomto »svém« kostele celkem 120.000 pracovních dní bezplatně. V Harasnioře (sev. Indie) budovali křesťané svatyni Dobrého Boha rovněž s velkým nadšením — ale v jak bídném postavení: Měli jen málo rýže, která nestačila ukojit hlad, a práce byla namáhavá. Avšak tím větší nadšení zářilo jim z očí, s radostí dopravovali ohromné bambusové trámy ke stanovišti a budovali zdi. Ve většině případů se ale neuskuteční takové dílo bez pomoci zámořských dobrodinců nebo různých misijních společností. Organizovaná spolupráce v misijních kroužcích a organizacích vykoná na tomto poli největší a nejzáslužnější úkol; i když příspěvky jednotlivců činí několik haléřů, společně se udělá velké dílo.

Nerozlučně s kostelem bývá spojena škola, ať již typu obecného, nebo gymnasia spojená s chlapeckými semináři. I školy mají dalekosáhlý význam. Má-li misionář nebo misijní sestra ve škole přímý a trvalý vliv na děti, přilnou od mládí k pravému náboženství a bývají také často příčinou konverse svých rodičů. Z těch horlivějších a nadanějších vychová si misionář laické katechisty, jejichž činnost předpokládá rovněž jistý stupeň vzdělání. Ještě větší důležitost mají školy střední, chlapecké semináře. Dokonalé a trvalé pokřesťanění misie mohou uskutečnit pouze kněží domorodí; je tedy nutné věnovat největší péči jejich výchově.

V pokročilých zemích, jako na př. v Japonsku, má katolické školství význam mimořádný. Sv. Otec Pius XI. zdůraznil všem misionářům, pracujícím v této zemi, že jejich úkolem je vybudovat co nejvíce škol středních i vysokých a získati pro svatou víru nejdříve inteligenci a vrstvy vyšší. Dobré pověsti se těší katolická universita v Tokiu, ale je to stále málo proti pětadvaceti universitám a akademiím nekatolickým.

Nikl

KULTURA

In m a r g i n e

Český biskup doktor Antonín Podlaha

JAROSLAV DURYCH
O Č E Š S T V Í. »Úkol češství
zajisté tkví doma a nevidí jej ten,
kdo viděti nechce. Především je
třeba býti člověkem. Živiti tělo,
živiti ducha a šetřiti spravedlnosti.
K tomu je třeba péci co nejlepší
chléb a učiti a ukazovati co nejdo-
konalejší. Napřed se tomu musíme
naučit sami, pak tomu co nejsvě-
domitěji naučíme druhé a až toho
bude dosaženo, musíme lidem ne-
schopným dáti zaměstnání přimě-
řenější, aby se již nemohl péci
špatný chléb, aby se neučilo vě-
cem nedokonalým, aby se neuka-
zovaly věci bezcenné. — Český
národ není podrobitelný; možno
ho porazit, spoutat, zničit, ne však
podrobit. Je něčím vyšším a
svrchovanějším než jakákoliv vlá-
da, neboť jen on má v sobě vše-
chny schopnosti a ctnosti, kterých
i nejlepší vláda má jen omezenou
část. Žije ze svého vlastního věna.
— Je tedy přirozeným pudem češ-
ství, aby si zjednálo svoji vlastní
mravní autonomii, aby vládlo tam,
kde se jakákoliv normativní vláda
končí, neboli aby bylo nejvyšším
stupněm pozemského života. Če-
chem může se státi jen člověk
s duchem svobodným. To zava-
zuje, neboť tuto svobodu musíme
hájit, i kdyby se na nás vrhlo
čtvrt miliardy nepřátel. — Je úko-
lem velkých národů, aby byly
divadlem a školou pošetilosti. My
máme úkol důstojnější. A příčina
je v tom, že, ať se to zdá sebe
paradoxněji, český duch je k při-
jetí zákona mravního způsobilý
téměř mimořádně.«

BERGSON O KŘESŤAN-
SKÉ MYSTICE. »Mysticis-
mem úplným je vskutku mysticis-
mus velkých mystiků křesťan-
ských. Nechme prozatím stranou
jejich křesťanství a zkoumejme
u nich formu bez látky. Není
pochyby, že většina z nich prošla
stavy, podobnými různým stavům,
jimž končil mysticismus středo-
věký. Ale oni jimi jen prošli: po-
hrouživše se do sebe, aby se na-
pjali ve zcela novém úsilí, pro-
lomili hráz; nesmírný proud ži-
vota je znovu uchvátil; z jejich
znásobené životnosti vypučela síla,
smělost a schopnost úmyslu, vskut-
ku neobyčejné. Vzpomeňme si na
to, co v říši činu vykonali třeba
svatý Pavel, svatá Tereza, svatá

Skromnost a pokora
jsou řády, zdobící
hrud' větší slávou než
odznaky hrdinnosti.
Viděli jste jistě muže
slynoucí činy odváž-
nými a viděli jste je-
jich slávu, ale leckdy
se vám zdálo, že mno-
hý z hrdinů se obklo-
puje září mohutnější,
než jaká jemu náleží.
Viděli jste v tomto
století mnoho pomní-
ků a reliefů, a když
jste se tázali, kým byl
oslavený, tu průvodčí
váš snad zaváhal a
odpověď nebyla vždy
s to, aby sdostatek
uspokojila vaše míně-
ní o hrdinovi. Zdálo

se vám, že hrdinství dob jiných bylo větší činu, jež vyko-
nal onen muž oslavený. Ale hrdinství i nepatrné provází
vždy sláva. Skromnost a pokora však nejsou stvořeny, aby
pro ně svítil v zelených parcích mramor soch. Skromnost
a pokora nejsou stvořeny pro slávu lidskou. Viděli jste mož-
ná více mužů ozdobených těmi ctnostmi, ale nikdy jste se
neodvážili vyjít na náměstí a vystoupit na stupně a volat
odtud slova k jejich chvále a oslavení, nevzali jste do rukou
dláto a nevrývali jste do obelisků slova o skromnosti. Zdálo
se vám, jako by to bylo pro ně pokoření a že byste spáchali
na nich ukrutnost. A přece skromnost a pokora zdobí hrud'
odznakem většího oslavení než hrdinství. Neboť ozdoby
hrdinnosti vycházejí z rukou lidí, ale za skromnost a po-
koru jsou udíleny řády od Boha.

14. únor je dnem smutečním. Roku třicátého druhého ze-
mřel biskup Antonín Podlaha. Vídali jsme, jak tichý krácel
od svého domu po kamení hradním ke stupňům katedrály.
Mnoho lidí cizích se za ním dívalo a tázalo se na jeho jméno.
A slyšíce je, žasli, neboť málokdo uměl pochopit, že skrom-
ná postava zacházející do brány na třetí nádvoří je vzne-
šený biskup. Oči bezděčně se zadívaly vzhůru do ochozu

katedrály, k lomeným obloukům, barevným oknům, gotickým ozdobám; je znal biskup do podrobností, na jejich růst pohlížel, nad dohotovenými bděl. A když se otevřela brána nového dómu, stál u jeho dveří se slovy vstupními. Neda-leko odtud je síň Vladislavova. A posvěcení jeho šlépějí nese se i tudy. Velkolepé dílo biskupovo, výstava v mileniu svatováclavském byla dílem jeho rukou. Skromnost a po-kora neopustily ho ani po vydechnutí posledním. Na zdi temné kaple v katedrále mezi bronzovými deskami na místě nejspodnějším lze čísti dnes jeho jméno. Čeká, aby přijal na hrud' řád Pokory.

ZMZ³⁷

Tovaryšstvo Ježíšovo

Stěžejní heslo řádu »Vše k větší slávě Boží« je východiskem a opěrným bodem pro všechny ostatní zásady jesuitů; nejužší však souvisí s tím zásada, která je známa pod jménem »účel světi prostředky«. Tato příbuznost vyplývá jednak z toho, že se dá lehce z hlavního hesla odvoditi (vyložíme-li si je lidovým způsobem), jednak že se mu přikládá nesprávný význam. Kdežto O. A. M. D. G. bylo, abych tak řekl, oficiálním programem Tovaryšstva, jest zásada o účelu obsažena jen v několika málo spisech, a to v d o c e l a j i n é m v ý z n a m u, než jak se jí obvykle rozumí, ve významu, který na základě Písma uznává celá církev. Jedná se totiž o křesťanskou nauku »o dobrém úmyslu«, vyjádřenou známými slovy: »Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit« (Math. 6, 22). Že tomu tak jest, poznáváme lehce, všimneme-li si pramenů, v kterých jsou obsaženy všechny nauky jesuitů. Je to především Institutum Societatis Jesu, obsahující buly, jimiž řád byl založen, pak konstituce a pravidla sepsaná sv. Ignácem, usnesení gener. kongregací a konečně nařízení generálů. Tedy je to jakýsi zákoník, který vymezuje obsah a rozsah činnosti řádu. A co se zde uvádí jako účel a prostředky? Je to zdokonalení a spása duší — účel jistě vznešený — a co se týče prostředků, ty jsou zde v y p o č t e n y t a x a t i v e, takže co z toho vyplývá? Je pak možno užiti k danému účelu jiného prostředku, než který je tu uveden? Vždyť tím se vlastně již vylučují všechny jiné, t. j. případně i špatné prostředky, jichž by bylo lze užiti; mezi těmi pak, které jsou vyjmenovány v Institutu, by bylo opravdu velmi těžko nalézti nějakou špatnost! (Jsou zde na př. kázání, misie, školy, zpověď atd.)

Je tedy jasno, že p o k u d s e t ý č e č i n n o s t i j e s u i t ů s a m ý c h, při známé jejich kázni a poslušnosti je vůbec vyloučena jakákoliv aplikace zásady účelové. To, co psali různí spisovatelé, týká se nikoliv jesuitů, nýbrž morálky vůbec, ale ani zde nemá nikdo příčinu se mravně roz-

Kateřina Sienská, svatý František, Panna Orleánská a tolik jiných. Téměř všichni dali svou překypující sílu do služeb šíření křesťanství. — Když si tak všimnete vnitřního vývoje velkých mystiků u jeho cíle, kladete si otázku, jak mohli být ztotožňováni s nemocnými. Žijeme ovšem ve stavu vratké rovnováhy a průměrné zdraví ducha, jako ostatně i těla, je větší těžko určitelnou. Ale existuje přece duševní zdraví pevně založené, výjimečné, které rozeznáš bez obětí. Projevuje se zálibou v činu, schopností opět a opět se přizpůsobiti okolnostem, pevností, spojenou s pružností, prorockým rozpoznáváním možnosti a nemožnosti, duchem prostoty, zdolávajícím složité nesnáze, zkrátka vyšším zdravým rozumem. A nesetkáváme se právě s tímhle vším u mystiků, o kterých mluvíme? Nemohli by sloužit přímo k definování rozumového zdraví a jadrnosti? (Z knihy Bergsonovy »Dvojí pramen mravnosti a náboženství«, jež vyšla u Laichtera. Posudek přístě.)

O D P O V Ě Ď. Thomas Mann, jenž byl zbaven čestného doktorátu rýnské university Bedřicha Viléma v Bonnu, odpovídá na dekret děkana filosofické fakulty této university dopisem, který v českém překladu O. Fischera vydal Melantrich v Praze a z něhož uvádíme několik vět, jež jsou obžalobou a statečným dokumentem dnešního Německa: »Za čtyři léta vyhnanství, jež si netroufám okrasně zváti dobrovolným — neboť kdybych byl zůstal v Německu, nebo se tam byl vrátil, pravděpodobně už bych nebyl mezi živoucími — zadumával jsem se bez přestání nad prazvláštní mýlkou ve svém osudu. — Zajisté vydráždil jsem zuřivost dnešních držitelů moci — a ne až za poslední čtyři léta — tím, že jsem se nevměšoval, tím, že jsem nedovedl potlačití jevy svého štítivého odporu. — Prostě pomyšlení na to, kdože jsou ti lidé, kterým je dána ta bídácky vnějšková nahodilá moc, že mně smějí od-pírat mé německé příslušenství, postačí, aby se tento akt obnažil ve vsí své směšnosti. — Kamže to za dobu ani ne čtyřletou dohnali Německo? Přiveďeno na mizinu, duševně a fyzicky vyssáto válečným zbrojením, jímž ohrozuje celou zeměkouli, jímž zdržuje celý svět a překáží mu v plnění jeho vlastních úkolů, těch ohromných a naléhavých úkolů míru; nikým nemilováno, zevšad pozorováno úzkostlivě a s chladným

odmítáním, stojí Německo na pokraji hospodářské katastrofy. — Že nebude mít jediného spojence, ani jediného na celé zeměkouli, to je to první, ale to nejmenší. Německo bylo by samotno, hrozné dojista i ve své opuštěnosti; ale ta samota by byla ještě hroznější, neboť Německo by bylo opuštěno také samo sebou. Duševně umenšeno a poníženo, mravně vykotláno, vnitřně rozbito, v hluboké nedůvěře ke svým vůdcům a ke všemu, co s ním po léta tropili... tak by šlo do té války. — Ne, tato válka je nemožná. — Nemůže-li však a nemá-li být válka — k čemu pak lupiče a vrahy? — Proč ne raději návrat Německa do Evropy, proč se s ní nesmířit, proč se svobodně — za jánotu celého světa a za zvonění všech zvonů — nevčlenit do evropské soustavy míru s veškerým jejím vnitřním příslušenstvím volnosti a práva, slušnosti a lidského důstojenství? Proč ne? Bůh kéž pomůže naší zatemněné, naší svedené zemi!»

STUDENTSKOU SOUTĚŽ NA NEJLEPŠÍ DIVADELNÍ HRU vypisuje Studentský časopis s Divadelním kolektivem mladých v Praze. Soutěže mohou se zúčastnit žáci všech středních a odborných škol v ČSR. Vítáme i slovenské příspěvky. Námět hry, jež nesmí trvat déle než tři čtvrti hodiny, je libovolný; přednost mají ty hry, které vycházejí z prostředí společensky nebo sociálně blízkého životu mladých lidí. Dvě nejlepší hry, které určí porota, složená z režiséra J. Frejky, O. Srbové, dr. A. Řeřábka, E. Erbana a O. Tigrida, budou otištěny ve Studentském časopise a provedeny Divadelním kolektivem mladých v Praze nejméně v pěti reprisách. Autorům připadne příslušný provozovací honorář. Práce pošlete nejpozději do 15. dubna 1937 na adresu: Dr. A. Řeřábek, Praha I., ulice Karolíny Světlé č. 41, s udáním adresy, jména školy a třídy autorovy.

S V. O T E C. Již po patnáct let papež Pius XI. s láskou přehlíží se svého trůnu mapu celého světa a jenom málokdy a málokde jeho oko i srdce může spočinout s uspokojením. Na myslí mu tane sjednocení všech křesťanů pod žezlem svatopetrským — a zatím i katolíci a právě ti jsou pronásledováni a hubeni nejenom v Číně a Mexiku, ale i v Rusku, ve Španělsku a v Německu. Bylo mu svěřeno pečovat o »Kristův mír v Kristově království« — a zatím svět kouří

hořčovati. Většina spisovatelů řádových přímo a jasně zavrhne jakékoliv posvěcování pochybných prostředků. Tak zejména P. Laymann, jeden z největších moralistů XVII. stol., píše: »Dobrý účel nemění skutek, který co do předmětu svého je zlý, v dobrý!« Edmund Voit (XVIII. stol.): »Kdo volí špatný prostředek, jedná špatně.« Z novějších je to na př. morální filosofie P. Cathreina, která přesně rozlišuje skutky indiferentní a dobré či špatné; přitom zlý úmysl činí tyto skutky špatnými, nikoli však naopak — vůle, která směřuje k předmětu mravně špatnému, nemůže se státi pod žádným účelem dobrou! Zde tedy vidíme, že jsou to vlastně sami jesuité, kteří tuto »jesuitskou« nauku tak přísně odsuzují. U jiných spisovatelů (uvádím Filliucia a Busenbauma) je tomu zrovna tak, jenže věc není zrovna tak průzračná na první pohled. Tak na př. Filliucius (Figliuci) napsal sice ve svém »Tractatus moralis«: »Honestantur media ex causa finali,« což je vlastně latinský originál našeho »účel světí prostředky«, ale nestačí přece vytrhnouti tento fragment, nýbrž je třeba uvažovati o jeho významu v souvislosti s celým textem! A tu vidíme, že v dalším pokračování žádá autor, aby nejen vůle chtěla dobro jakožto účel, nýbrž aby i předmět jednání byl dobrý! Neznamená tedy a nemůže znamenati onen passus »honestantur...« nic jiného, než že se oněmi prostředky míní jen ty, které samy o sobě jsou lhostejné či indiferentní (na př. jídlo, práce) a které se ovšem lehce mohou státi buď dobrými či špatnými podle různého účelu. Je to tedy úplná analogie se skutečným axiomatem jesuitů, které je však kupodivu tak málo známé a které zní: »Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu.« Jediné tak lze tedy rozuměti onomu účelovému heslu, chceme-li je již akceptovati v té formě, v jaké je!

Co tedy zbude z té celé obžaloby, když se po těchto všech faktech na věc podíváme? Může pak ještě tvrzení o nějakém »jesuitském« hesle: »Účel světí prostředek« obstát ve světle vědy a rozumu? Nejjasněji o tom vypráví skutečnost, že jesuité vypsali dokonce cenu 1000 zlatých tomu, kdo dokáže své tvrzení na universitě heidelberské, bonnské či hallské (nikoliv tedy před soudci-jesuity) — a výsledek byl ten, že nikomu ani nenapadlo tuto »pravdu« hájiti. Stalo se tak r. 1852 ve Frankfurtě, r. 1861 v Halle, r. 1863 v Brémách a konečně také r. 1896 v Lublani, kdy toto vyzvání učinili bohoslovci lublaňští učitelům.

Tvrditi pak, že jesuité hesla toho sice nehlásali, ale řídili se jím, lze sice velice snadno, avšak je otázka, zda to místy neodporuje zdravému rozumu. Pěkným dokladem o tom jsou Duhrovy B a j k y o j e s u i t e c h, při jejichž četbě

se čtenář přímo hrozí, z čeho byli kdy jesuité viněni. Nemínula nějaká vražda, povstání, atentát, aniž by se z toho nečinili odpovědní jesuité. Přitom se ovšem postupovalo takto: »Není sice dokázáno, že by jesuité to a to spáchali, ale je jisto, že tomu jinak býti nemůže« (na př. Bílek a jiní). Lidské fantasii se ovšem meze klásti nemohou, ale vždy se vyžaduje, aby nebyla v naprostém rozporu s logikou. Co však řekne čtenář, když přijde i na takové neomalené tvrzení, že francouzská revoluce je dílem jesuitů? Příčina je nasnadě: báje vznikla v době, kdy se ještě vidělo ve francouzské revoluci jen vraždění a ničení, což bylo podle názoru boдрých lidí jaksi vlastním oborem jesuitů. Jakmile ale přišli osvícenci, kteří nazírali na revoluci jako na spásu lidstva, hned se karta obrátila a od té doby nikomu ani nenapadlo tvrditi něco podobného. Eugen Morbacher

Vracíme se k starým knihám

Nebrala jsem Zeyerův román »Jan Maria Plojhar« po druhé do ruky příliš ráda — bála jsem se o vzpomínku a nadšení, s kterým jsem přečetla kdysi knihu po prvé. Myslím si, že silné dojmy z knih se zřídka opakují, i když jedním ze čtenářských, tak doporučených hesel je: nečíst mnoho knih, ale číst jednu mnohokrát. Byla jsem však překvapena: Můj dojem z knihy po přečtení byl ještě silnější než kdysi.

Z různých literárních historií, které charakterisují básnické dílo Zeyerovo, utkvívají nám tyto definice Zeyerova díla: že Zeyer s oblibou si volil náměty exotické, že jeho styl je romantický, že má lásku k tajemnu a náboženské sklony. Ku podivu však, když poučení těmito rozbory jeho díla přečteme si znovu Jana M. Plojhara, překvapí nás, jak mnoho realismu je v jeho románě. Zeyerův realismus není ovšem realismus Otců Kondelíků a Nanynek Kulichových. Zeyer a realismus — zní to paradoxně. A přece — při konfrontaci prostředí českého a italského, při vyličení vedlejších postav se nejedná jen o starou Chateaubriandovu »couleur locale«, ale o zachycení reality. Jak živě vidíme na př. před sebou Plojharovu chůvu, tu vysokou stařenu se suchou tváří Sibyly, která s tragickými posunky vyprávěla u krbu tichým, nadšeným hlasem o české minulosti! Jak odlišné jsou proti tomu typy italských starých žen, jako Plojharova bytná, překotně povídavá »Romana di Roma«, která sice nikdy nevykročila z římských bran, ale přece je nezvratně přesvědčena, že soudobý Řím je jediné a nejkrásnější město na světě. Nebo Suntarella, společnice a hospodyně Caterinina v campagni v San Cataldu, cholerická dobráčka, překypující gesty a nehorázně nadnesenými slovy při každé sebe menší události, ať již radostné nebo

krví a mravní řád katolický je pustošen zhoubnými hesly a podrýván nesvědčitými filosofiemi, aby tím snadněji lidé se mohli rvát mezi sebou jako vlci.

R. I. Malý

CO PROZRAZUJE PÍSMO? Papír je trpělivý. Leč jak mnoho se píše a co nepravdy přináší se na papír — v pocitu jistoty, že všemu napsanému musí se uvěřiti. Tak tomu dosud ponejvíce bylo, byť by se i někdy o obsahu pochybovalo, byl-li příliš strojený a umělkovaný. Při dnešním vývinu rozboru písma má se však věc docela jinak. Graphologu prozrazuje písmo přednosti i chyby člověka, že můžeme poznati jeho nevědomé neb nejtajnější myšlenky, nejsouce vázání na obsah dopisu. Tato možnost je velmi důležitá v soudním právu. Písmo nezjevuje však jen vlastnosti, souvisící se soudem, nýbrž také povšechné vlohy a zvláštní barvy, logické smýšlení, počtářské nadání, nadání básnické, organizační, vše to prozrazuje písmo. Vyznačuje ale také nejen různé vlastnosti povahy, jako dobromyslnosti, vzdělaní a pod., nýbrž i chvilkovou vědomou přetvářku, schopnost přizpůsobení a vcítění se k podnětu, bázeň, životní zdatnost, sebevědomí a mnohé jiné. Také zdravotní stav prozrazuje se písmem. Necítí-li se člověk zcela zdrav, mění se jeho písmo. Každé chronické ochuravení, každá těžká nemoc se zračí v písmu. Mnozí lidé málo o sebe dbají a uvěří nemoci teprve, vadí-li jim tělesně, pak bývá však někdy příliš pozdě, aby se správným léčením nemoci předešlo. Naproti tomu jiní lidé si nemoc pouze domýšlí. Pro tyto oba druhy lidí je důležité zjistiti jejich zdravotní stav. Poruchy nervů, sklíčenost, jakož i všechny druhy dojmů, které mysl lidskou tíží, jeví se v písmu zřetelně. Téměř každý člověk má libůstky, které se zdají předurčovati jej k nějakému povolání. Tu prozrazuje písmo, zda libůstka je pouze pomíjejícím rozmarem neb trvalou náklonností. Rozbor písma může zabrániti mnoha neštěstím v životě. Mck

O ŠTUDÁCÍCH A KANTORECH. Lid studentský je složen ze živlů nejrozličnějších. Jako kolektivum bývá kantory nazýván »miláckové, synkové, banda mizer-ná, skotáci, darebáci, „studenti, studenti“, papnhajmští, zvěř, klac-kové, milí přátelé, mládenci a dívky, ušatí, chytráci, hlupáci, zabe-dněnci, ignoranti, mládež, Václavové, holoubci, kosové, dětičky, holomci« atd. atd. Bývá mezi

nimi třídní básník, jinoch zachmuřený a venkoncem pesimista. Dále jeden světák neboli »Don Šajn«. Ve skutečnosti to bývá »polejvák«, který se toliko »vytahuje«. Veselost působí vážně zamilovaný mladý muž. — Přijde na příklad tercián Cafourek do třídy a se svraštělým čelem přechází sem a tam. »Co tě chytá mruk, Venco,« ptá se s účastí kamarád Vokurka, a mladý muž Cafourek dí: »Čéče, to je blbý. Jak ti známo, chodím s Vlastou Čulíkovou ze sekundy. Včera jsem se však doslechl, že její rodina žije nad poměry. A k manželství je třeba nejen lásky, nýbrž i peněz.« Načež se okolo stojící vrhnou na mladého muže Cafourka a dávají mu hobla za bujarého řevu. Tento případ se skutečně stal. Jinak, ač jsem pečlivě probídal život našich středoškolků, nezjistil jsem nikde erotické víry vášní, jak je s oblibou popisuje jeden p. kolega ve svých velmi čtených románech.

Jaroslav Žák

STATISTIKA. Státní úřad statistický v Praze vydal začátkem t. r. statistický přehled o Československé republice za rok 1936 a Statistickou ročenku ČSR, publikace skvěle připravené, které nám skýtají možnost učiniti si představu o celém životě Čsl. republiky. Nás hlavně zajímá číselné podání školství, hlavně středního, a proto pro informaci našich studentů uvádíme několik poučných čísel. Celkem máme 345 středních škol, z toho s vyučovací řečí československou 247, podkarpatorskou 8, německou 83, maďarskou 6 a polskou 1. V Čechách je 177 ústavů, v zemi Moravskoslezské 99, na Slovensku 60 a na Podkarpatské Rusi 9. Všechny střední školy mají úhrnem 3685 tříd, v nichž je žactva celkem 135.746, v tom dívek 47.768; podle národnosti jest: československé 96 tisíc 776, ruské (velkoruské, ukrajinské, podkarpatorské) 2201, německé 29.057, maďarské 5204, polské 644, židovské 1766 a jiné 98. O nadměrném přírůstku žactva si učiníme představu podle toho, že ve školním roce 1930—31 bylo žactva 93.608, kdežto v r. 1933—34 již 128.226, a v roce následujícím, 1934—35, 135.746, z toho bylo jen v primách 24.304. Zvýšené studium ve středních školách je dáno také rychle rostoucím počtem studujících dívek. Ze všeho středoškolského žactva bylo v r. 1921—22 jen 22.6 proc., toto procento stále stoupalo a činilo r. 1934—35 33.7 proc. Novost tohoto zjevu ukazuje silnější zastoupení děvčat

smutné. Ač je upřímně zbožná, dovede v mžiku zahrnout nejhroznějšími kletbami osobu, která ji třeba nepatrně urazila. Ale ve chvílce se zase uklidní. Je to pravý italský temperament ve svých věčně reálních rysech. Jeden malý příklad: »Suntarello,« řekla náhle Caterina, »stůjme, ztratili jsme Giggiho!« — »Signor Luigi!« vzkřikla Suntarella tak zoufajícím hlasem, jako by se pod ní země bořila, a pak dodala docela klidně: »vždyť ho najdeme.«

Zeyer ve svém románě zachytil mistrně Řím. Jak živě si můžeme představit již podle první scény, kdy v sychravém, lezavém lednovém počasí si Plojhar ohřívá prsty nad několika kousky řěravého dřevěného uhlí v plechovém »caldaju« — jak si můžeme představit ty, v římské zimě nevlídné vysoké pokoje s tapetovými stěnami, s mrazivými dlaždicovými podlahami a mramorovým obložení oken, těch jednoduchých oken, jichž skulinami fičí tramoutana. — S Plojharem se můžeme vydat na potulku římskými ulicemi, můžeme jít ze starobylé ulice Giulia s renesančními, Bramontem vytvořenými paláci, přes piazza Farnese s fontánou v podobě antické mramorové vany na piazza Navona, kde uprostřed pod obeliskem a pod Berniniho sochami hlavních řek šplouchá voda a nestará se o kamenné tritony, kteří foukají do lastur na menších fontánách na okraji náměstí. Ryk a shon na tomto náměstí v noci z 5. na 6. leden za pověstné slavnosti Beffany je Zeyerem vyličen téměř s naturalistickou přesností. A můžeme jít dále se společností Plojhara, Cateriny a Suntarely až na piazza di Spagna, kolem veselých fontán s ježatými sluníčky a vzhůru po pověstném schodišti pod obelisk před kostelem Trinità dei Monti a obdivovat se panoramatu Říma tak, jak jím byl nadšen Plojhar za měsíční noci.

Stejně tak je sugestivně vyličená římská campagna s rákosím šustícím u zbytků bažin, s osamělými piniemi a cypríši, se sinými pastvinami, na nichž se krvaví rudé máky a žlutají porosty trnitých kručinek, s polozbořenými anticými akvedukty, s osteriemi zarostlými vinnou révou, kde můžeme venku u hrubých stolů pít domácí, natrpklé víno a jíst kousek perného ovčího sýra, čerstvé fíky a pampešský salát. Každý kámen zde dýchá archeologickou latinsko-etruskou minulostí a každý pastýř, který táhlými zvuky své dlouhé, zahnuté píšťaly svolává stáda ovcí, je podoben Faustulovi, který našel Romula a Rema. Realistické prvky má však i ten pověstný, světobolný, nyvý a nespojený Plojhar, který od dětství žije ve vybájeném světě, v němž lidé mají herojské vlastnosti, a je na každém kroku zraňován a rozčarováván životem. Plojharův smutek však nevyplyvá z módního internacionálního světobolu, ale má kořeny v hořkosti Čecha, který živě pociťuje současnou ma-

lost politického života. Uvědomme si, že Plojhar byl napsán r. 1888 a že tedy nese v sobě ozvuky soudobé politiky české, která se začala smlouvat s Rakouskem, ustupovat pro drobné hmotné výhody od velkorysého státoprávního programu. I nárek Konstantina, přítele Plojharova, na charvat-ské poměry je žalobou nad bezbarvou politikou porobených národů v Rakousku. Když jsem sledovala realistický rys Zeyerův v Plojharovi, vzpomněla jsem si místy dokonce na velkého realistu Tolstého, na místech, kde Plojhar je unesen dálkami, prostorem a nekonečnem a kdy při chorob-ných halucinacích vidí obvyklé předměty kolem sebe ve zcela jiném světle. Připomíná mi to duševní stavy raněného knížete Andreje ve »Vojně a míru«. A stejně také na konci románu, místo, kde umírající Caterina si nejasně uvědomí hrůzu smrti a křivdu, kterou páše na životě, mi opět při-pomnělo Tolstého sebevražedné umírání Anny Kareniny. »Jan Maria Plojhar« je román, který nám vždy bude mítí co říci. Ne pro svůj děj, ale pro kresbu prostředí a postav a hlavně pro ideovou náplň, jejíž metafysika se tak liší od většiny moderních románů a je věčně lidská. Daňa Malá

v nižších třídách, zvláště v pri-mách, kde jich bylo v r. 1921—22 25.9 proc. (5496), v r. 1929—30 30.2 proc. (3923) a v r. 1934 až 1935 již 35.7 proc. (8478). — Základním typem střední školy je nyní reálné gymnasium (r. 1934 až 1935 151 ústavů, s vyššími reál-nými gymnasií 154, kdežto klasic-kých gymnasií bylo jen 29, reálek 49 a reformních reálných gymna-sií 52, učitelských ústavů je cel-kem 61).

Kopírujte na Neoduru

Zvětšujte na Sametinu

NOVÉ KNIHY

B. DLOUHÁ: EVA LAVALLIÈROVÁ, HEREČKA-KONVERTITKA. Olomouc, Vítězové roč. IV., č. 1. Život Evy Lavallièreové je něco, co působí velkým dojmem. Vždyť to byla slavná divadelní hvězda, jež byla známa daleko široko. Na jedno potřebné však zapomněla a ona sama se nenadála, že právě tehdy, když její sláva dostoupila vrcholu, bude Bohem povolána nejen ke křesťanskému životu, nýbrž k svatosti. A tak jako ve svém umění podávala vý-kony prvního řádu, tak po svém obrácení se stala upřímnou, opravdovou křesťankou. Z lásky k Bohu se pak zřekla svého divadelního zaměstnání a sloužila Bohu a bližnímu. Stala se nyní hvězdou, jež ukazuje cestu srdcím bloudícím a nepokojným, jako bylo její. **SV. FRANTIŠEK Z ASSISI: PÍSEŇ BRATRA SLUNCE.** (Vyšlo jako 1. svazek »Sešitků poesie a prósy« v Praze 1936, cena 6 Kč.) — Tato zářivá píseň vznikla dvě léta před smrtí světcovou, v době, kdy sv. František, sužován oční chorobou a nesmírným množstvím myší, prosil o mi-lost, aby mohl svá utrpení dobře snášeti. Když se mu pak dostalo potěchy a příslibu nebeské blaženosti, rozhodl se, že oslaví Pána za prokázaná dobrodiní. Tak vznikl tento zpěv, tak vroucně okouzující a tak sladce melodický, že ještě dnes, po sedmi stoletích, je schopen spojití a uzdravití neradostný svět našich dnů.

Msgre FRANTIŠEK BOLEK: KATOLIC-KÉ KOSTELY A KAPLE V OLOMOUCI. (Vydalo Lidové knihkupectví a nakladatelství v Olo-mouci 1937, cena 10 Kč.) — Zajímavý tento spis ob-sahuje stručné dějiny i poutavý popis a umělecké hod-nocení všech katolických kostelů a kaplí ve Velké Olomouci. Část dějinná má tím větší cenu, že k ní bylo použito jako pramenů nejen dosud vydaných knih a článků, uveřejněných v rozličných časopisech, ale

též farních a klášterních kronik, veřejnosti málo pří-stupných. Vzácné toto dílo bylo zpestřeno 53 pěkný-mi obrázky a doplněno popisem kostela na Svatém Kopečku a pořadem bohoslužeb ve vnitřním městě.

JOLANA GERELYOVÁ: DOSPÍVÁJÍ-CÍM DÍVKÁM. (Školské sestry O. S. F., Vino-hrady, Korunní třída 4, za 12 Kč.) — Knížka řeší ožehavé problémy dívčí výchovy, a ačkoliv je adreso-vána dívkám, chce být nápomocna i vychovateli, zvláště matce a škole. Ve formě drobných příběhů z denního života líčí život dospívající dívky, zdůrazňuje dobré, kárá špatné a připravuje pro budoucí povinnosti ženy. Dílo je dobrým protějškem ke spisům Tóthovým o výchově dospívajících jinochů.

BRÁNA nového Kuncířova nakladatelství se ote-vřela. Prohlížíme skromné řádky prvního čísla této literární revue, díváme se a radujeme. Dosti dlouho z výkladů knihkupeckých zubily se skládky potišťených archů s obsahem jakékoli ceny a dekorované skvostnou úpravou kýčarů a stesk náš po krásě knih Kuncířových byl neuhasitelný. Radost z návratu je tím větší, neboť Ladislav Kuncíř otevírá opět bránu krásné literatury, aby krácel po cestě mezi sloupovím umění. Nové knihy slibují sbírku moderní četby v hlubším smyslu slova, čerpající ze všech zřídél duchovní energie. Slibují to stejnou měrou díla autorů českých i světových, jme-nujeme namátkou Jaroslava Durycha, Karla Mirvalda, Břetislava Štorma, Lyttona Stracheye, Josepha Con-rada, Rebeku Westovou. První stránky »Brány« jsou věnovány dvěma dávným Kuncířovým autorům. Karel Mirvald v článku o padesátce Jaroslava Durycha vzpo-míná, jak Durych v dobách, kdy v zemích českých krčili se katolíci, se nebál a hrdě vztyčil svoji vlajku se znakem sekery, zaťaté do špaluku. Je pravda, dnešní situace se podobá velmi oné, ale zůstaly tu jasné stopy, které zanechal Jaroslav Durych a jeho »Rozmach«. Druhá vzpomínka v článkách B. Štorma a Fr. Lefèvre náleží velkému Angličanu G. K. Chestertonovi. Zemřel 14. července 1936. Byl spisovatelem, ačkoliv za-

čal jako malíř, ale nebyl jen spisovatelem pro zábavu kejklířům, nýbrž i bojovníkem pod korouhví Církve ve století dvacátém. Několik dalších článků odkrývá pohled do chystaných knih a z poznámek, připojených ke konci, vane nesmlouvavost, odvaha a přímost, kterou jsme vždy u Kuncíře potkávali. Z »Brány« roste obnovená bašta katolictví, ale odtud lze útokem vypadnout nejen proti nepřátelům Církve, nýbrž i kultury, neboť je politicky nezávislou. ZMZ-37

FRED BÉRENCE: RAFFAEL NEBOLI MOC DUCHA. (V překladu Václava Renče vydal F. Topič v Praze 1936, stran 310, cena 35 Kč.) — Bérencova kniha se ostře odlišuje od běžných životopisů mauroisovských svým opravdu vážným a hlubokým vztahem především k duchovnímu profilu renesančního mistra malířského umění. Bérence se také nespokojil s pouhým vyličením osudů italského mistra, nýbrž vsadil jej do širokého a barvitého líčení celého soudobého politického, společenského, kulturního a především duchového prostředí italského. A tento stálý zřetel k hodnotám věčným, hodnotám duchovním, nepodléhajícím změnám a zmatkům doby, činí knihu nanejvýš vzácnou a milou. S dokonalou jemností a porozuměním je tu vykreslen Raffael ve svém životě kontemplativním i aktivním; široké a mohutné vlnění doby v časech tolika převratů a bojů je zachyceno ve své plnosti; duchovní obrys renesance pak opravdu výrazně a plasticky. A pro tyto tři věci zajisté kniha zasluhuje, aby byla čtena. Dr. Václav Renč přeložil dílo se vzácným porozuměním pro jeho jemné odstíny. Doporučujeme. j—

AGNES SMEDLEY: ČÍNA BOJUJE. (Vydal Odeon, Praha II., brožované Kč 25.) — Kniha americké spisovatelky je psána tendenčně v duchu komunistickém. Líčí zápas čínského proletariátu s vládnoucí vrstvou Kuomintangu. Ve své ódě na hrdinnost Rudé armády dostává se k absurdnostem, kdy hrstka špatně ozbrojených dělníků zahání na útek velikou, nejmoderněji vyzbrojenou armádu generála Čankajška. Pro nás katolíky je zde poučné pouze to, jakými cestami se ubírá komunistická propaganda a jakých záludných metod používá. Třídni nenávist je zde heslem, které vede na smrt tisíce čínského lidu. Nesnaží se posuzovat člověka podle jeho kvalít, nýbrž podle počtu piculů a podle toho s ním také jedná. vk

LADISLAV STEHLÍK: ZPĚV K ZEMI. (Vydal Fr. Borový v Praze 1936, cena 15 Kč.) — Podstatnou vadou Stehlíkovy nové sbírky je, že v ní sice je řeč o zemi, ale že to bohužel není to, co říká autor v nadpise, totiž zpěv. Ta země jsou jižní Čechy, tedy krajina celkem jednotvárná a šedivá, a taková je i celá sbírka — bez síly, bez hloubky, ani stopy po skutečném básnickém vidění, slova, slova, slova... A co nás ještě více při této knížce zaráží, je jeden rys, jehož nebylo v »Kvetoucí trnce« — vpravdě učitelský pathos, jenž sice činí ze Stehlíkových veršů deklamovánky do čítanek, ale ničí v nich, bohužel — poesii. A to je škoda. j—

FRANTIŠEK KŘELINA: PUKLÝ CHRÁM. (Román, VIII. svazek knihovny »Hlasy země« v nakladatelství »Novina« v Praze, stran 379, cena 35 Kč.) — Nad městečkem Prosečí v Poještědí ční chrám, poznamenaný trhlinou od střechy až k základům, přetínající spustlý štít a osleplé okno nad portálem. A tento chrám je výstižným symbolem rozvráceného, rozbitého a zničeného života celého městečka. Lidé, vykojení z normálního života, naplněného láskou k Bohu a bližním, potácejí se tu jako v mátohách, k nicotě se hlásíce a do nicoty se propadající. To je případ prosečského starosty Tvrzníka, městského tajemníka-defraudanta Čiháka a jeho dcery Anny, jež

zapadne jako zlověstný živel do osudů selského chlapce Václava Antoši, aby mu rozvrátila mužný věk a přivedla jej a jeho rod na okraj propasti. Boj o únik z tohoto nebezpečí je pak závěrečným dramatickým aktem románu. — Jak vidno, jde o námět aktuální, každodenní, typický a je ctí Františka Křeliny, že se mu nezhroutil ve všední kýč, ale naopak vyrostl v jeho monumentálním pojetí v dílo vskutku mistrovské. Je to právě ona tragika »vykořeněných«, tragika všedního života, zbaveného cíle, protože zbaveného víry, již se Křelina zmocnil opravdu velmi šťastně. Je to vskutku silná kniha, psaná nadto pročištěnou, jasnou a krásnou řečí bez kazů a měl by ji číst každý. j—

JAN ČAREK: VŠECHNY CHALUPY. (Vydala »Novina«, nakladatelská společnost v Praze, jako IX. svazek knihovny »Hlasy země«, před vánočními 1936, cena 18 Kč.) — Čtete-li hned na první straně Čarkovy sbírky verše tohoto znění: »Země — mámo, já přijdu, já slyším tvůj hlas, na mez našeho pole se zhroutím, v plnou tě nahnru náruč, budu tě líbat a hýčkat, tisknout a rozrývat prsty, vášnivě shlížet se budu v lesku tvých brázd...«, řeknete si ihned, že tu jde o poesii opravdovou a plnou mohutnosti a síly, že tu není nic předstíraného, ale že všechno, o čem básník zpívá, je skutečně prožito a procítěno, že je to opravdu hlas jeho srdce. Čarek vskutku nemá obdoby mezi dnešními básníky. Jeho poesie není poesie navoněná, uhlazená, salonní, je to všechno drsné, hrnaté, vskutku selské — a odtud snad ono kouzlo něčeho, na co nejsme dnes už skoro ani dost zvyklí. A i tu lásku u Čarka, lásku k rodným chalupám, polím, lesům i lidem, již přetéká jeho srdce, můžete spíše jen tušit pod korou horkých slov, vycítíte ji ze zajímavého výrazu — a nikde v ní nenajdete nic nasládlého, rafinovaného nebo předstíraného. Je to vpravdě mužná poesie. j—

Mezi posledními soukromými tisky zasluhuje zmínky knížka, kterou vydal Zdeněk Bjaček. Přinesla tři ukázky VÁNOČNÍ LYRIKY ADAMA MICHNY Z OTRADOVIC. Dvě písně »Vánoční hospoda« a »Vítání narozeného Pána Krysta«, pocházejí z r. 1661 ze »Svatočasných Muzyk« a ve »Vánoční noci«, z »Českých Mariánských Muzyk«, 1647 objevuje se nám dokonce jedna z nejznámějších koled vánočních. Texty písní provází kritickým slovem Vilém Bitnar. Michna, ten velký básník baroka vkládá do písní svůj úžas nad divem Božím, Kristovým narozením. Podivuje se a volá tvorstvo, aby se divilo s ním. Ve svých slovech má tolik něhy a vděčnosti a Bitnar srovnává píseň Michnovu s rozkošnou ukolébavkou Lope de Vegy. Michna však snažil se radost svou vyjádřit i onopatopojicky a s nevšední brilantností daří se mu opsat vjemy jak zrakové, tak čichové a tělové. Tisk provázen je dvojicí dřevorytů umělce Arnošta Hrabala. ZMZ-37

JAROSLAV MARIA: ADVOKÁTI. (Vydal L. Mazáč v Praze za 20 Kč.) — Z ohlašované desítky nejlepších Mariových knih vyšel v těchto dnech v Mazáčově nakladatelství román »Advokáti«, dílo, které je odvážným a zdařilým pokusem vyličit rušné prostředí lidí a lidiček, dostavších se do sporu s paragrafy, i těch, kdo z této změti práva i bezprávi čerpají svou obživu a často se i obohacují na úkor svých klientů. Maria vykreslil ve svém románě dva typy: muže poctivého, který své advokátní poslání pokládá za čestný úřad, který se však přesto ocitá na scestí, a muže bezohledného, sobeckého, který umí proplouvat mezi úskalími zákonů. Opravdu skvěle se podařilo autorovi vyličit duševní krise svých hrdinů. Jaroslav Maria postavil svými »Advokáty« důstojný protějšek »Panstvu v taláru«.

RUDOLF MEDEK: NANKING. (Československý čtenář, Praha II., Václavské nám. č. 51.) — »Nanking« byla loď, která několikrát odvážela československé legionáře z Ruska domů. Při jedné cestě z Jokohamy přes Honolulu do San Franciska se na její palubě sešla pestrá mezinárodní společnost: Tři českoslovenští důstojníci, major Bukvice, kapitán Axamit a poručík Kočka-Katz, vracející se opožděně do vlasti, stařeček Sorokin — nahluchlý vědec, botanik se svými třemi dcerami, francouzská misionářka sestra Genevieva, dále Holanďané, Španělové, Mexikánci, Japonci, Malajci. Drsní vojáci si po slavné anabasi těžko zvykají na tuto romanci na moři. Své válečné řemeslo zaměňují za boj o myšlenky a o lásku tří ruských dívek emigrantek. Děj se končí v San Francisku rozchodem. — Pro milostnou historku a pro exotické prostředí hawajských ostrovů by si jistě Medkova kniha nezasloužila, aby byla uvedena mezi nejlepší kusy české beletristické tvorby posledního roku. Mezinárodní společnost, styk živlu českého s ruským, typ naturalisovaného žida — Čecha, přítomnost francouzské jeptišky — to všechno dalo Medkovi příležitost, aby se dokonale vyzpovídal ze své osobní myšlenkové a duchovní anabase, aby odkryl do nahoty problém židů v našem národě, aby prozkoumal duši ruského člověka i mužické massy, aby se jasným zrakem podíval do celého světa a aby se zahleděl i na náboženství očima člověka, který »prošel pravoslavím, poznal i staroobradce a různé jiné rozkolníky, žil mezi mohamedány, konfuciány, budhisty i šintoisty, střetl se s brahmány a také s 365 vyznavači protestantských vyznání, na každý den jedno, ale na konec uznal s Havlíčkem, že jeho bývalá církev je ze všech církví nej-církvovatější.« — Medek začíná nacházet hlubinu bezpečnosti a tou hlubinou je Církev katolická. S radostí klademe »Nanking« mezi knihy, o nichž víme, že jsou dány s velkou upřímností. —cm—

M. LULOFSOVÁ: KULI. (Vydal Jos. R. Vilímek v Praze za 18 Kč.) — Tento román je pln pohnutého života malajského otroka na gumovníkové plantáži Indonesie, který za hrst rýže a mědi získává blahobyť svým bílým pánům. Lulofsová nám tyto primitivy dovedla tak přiblížit, že ji můžeme nazvat objevitelkou života holandských kolonií, stejně jako Pearl Buchovou, jež vyličila dnešnímu evropskému čtenáři soudobou Čínu. A protože autorka nepodává tak naivně tendenci bolševistickou jako tomu je v knize »Čína bojuje«, která také chce být výkřikem na obranu žlutých otroků a o níž píšeme na jiném místě, uchvátla nás a dovedla získat naše sympatie malajským kulím. —š—

PLATON: PARMENIDES. (V překladu Fr. Novotného. Vydal Jan Laichter v Praze 1936, cena 20 Kč.) — Soubor českých překladů filosofických klasiků byl rozmnožen Platonovým Parmenidem, kritikou Ideí a problémem vztahu myšlení a jsoucna. Překlad vyniká všemi vlastnostmi, na které jsme u Novotného zvyklí. Je opatřen analytickým úvodem, dovolující zařadit Parmenida do celkové Platonovy tvorby a kritickými poznámkami. Rub.

HRA »U BRÁNY MILOSRDNÝCH«, kterou vydal Český ráj v Jičíně, za 7 Kč, osvětluje nesmírný význam klášterů v ohledu sociálním a jasně odhaluje podlé záměry těch, kdož proti klášterům bojují.

F. MAIXNER: SPORTOVNÍ ČÍTANKA. (Státní nakladatelství v Praze, za 9 Kč.) — Tato kniha chce upozornit studenty na teorii sportu a připomenouti, že sport se dnes přezírá a tak mnohý sportovec zanedbává své vzdělání duševní. To jsou ovšem špatní sportovci, neboť neuvádějí v soulad zdra-

ví tělesné s vyspělostí ducha. Podává přehled a teorii téměř všech druhů sportu a her a její klad se jeví právě v tomto upozornění špatným sportovcům. —š—

ELIAS CANETTI: ZASLEPENÍ. (Vydal L. Mazáč v Praze za 45 Kč.) — Je to drásavá kniha, v níž neuvěřitelné příhody získávají věrohodnost, ukazuje drasticky a přesvědčivě, jak daleko jsou opravdového života vzdáleni ti, kdo žijí výlučně na výšinách ducha, i ti, kdo se pohybují v jeho nížinách, protože ztratili Boha a nemohou nalézt cestu zpět.

R. F. LEHMANN: PETR PAVEL RUBENS, jeho život a doba. (Vydal Jos. R. Vilímek v Praze za 24 Kč.) — V poutavém vypravování ožívá nám před očima světové politické divadlo XVII. století. Uprostřed dobrodružných dějů hraje svoji významnou roli geniální malíř, znamenitý obchodník, vášnivý bojovník za evropský mír, oblíbený host dvorů v Paříži, Mantově, Madridu, Bruselu a Londýně Petr Pavel Rubens, sám rytíř, diplomat a ministr. nk

BENJAMIN KLIČKA: DO POSLEDNÍHO DECHU. (DP. v Praze za 38 Kč.) — Ředitel Viktor Hold obětuje všechno svému snu tvrdé, houževnaté práce pro rozkvět svého družstva. Chce vyhradit své rodině všechno, oč ji připravil; přichází však těžká nemoc, a Hold bojuje s ní, bojuje takřka se smrtí, aby urval co nejvíce sil pro své životní dílo, které se mu podaří. Hold pak umírá, usmířen jsa se svým okolím, jemuž svěruje výsledky své práce. nk

FRANSEEMIL SILLANPÄÄ: UMÍRALA MLADIČKA. (V Topičových Bílých knížkách za 34 Kč.) — Venkovská prostá dívka — Silja — je hrdinkou tohoto finského románu, jejíž utrpení i štěstí je s hlubokou legendární čistotou vetkáno v ono podivuhodné líčení lidského života ve spojitosti s přírodou, která tvoří neposlední příčinu kouzla severské literatury. V pozadí rysují se pohnuté dny občanské války ve Finsku a jako závěrečný akord symfonie vyznívají poslední řádky románu, jenž je výrazným dílem severu. —š—

KAREL ZACHOVAL: BÍLÝ PRAPOR. Vítáme tuto sbírku poesie Karla Zachovala. Je v ní mnoho tvrdých zrnek. Jen nabrat hodně hluboko ze studnice duchovní síly národa. Ne »od lidí dále, k bohům blíž«, nýbrž hodně blízko k Bohu a tím i k lidem blíž. — Proti otravě národa hmotářstvem dávat smysl pro mravnost a lásku. To potřebujeme. —cm—

JOSEF NOVÁK: KDO SE MNOU POLETÍ? (Vydala Unie v Praze za 12 Kč.) — Lectectví, které v celém světě k sobě vábí tak živý zájem mládeže, je novým oborem, jemuž patří budoucnost; zvláště u nás má nesmírně důležité poslání, neboť naše moře je vzduch. A proto vítáme tuto knížku, která chce podat naší mládeži ucelený obraz vyvíjející se aviatiky, abychom jednou této mládeži mohli připevnit křídla. —š—

JOSEF WECHSBERG: SVĚT NÁS VOLÁ. (V knihovně pralesních cestopisů »Kolem světa« vydal J. R. Vilímek v Praze za 38 Kč.) — Autor si nemusil vymýšlet zvláštních dobrodružství, aby učinil svou knihu zajímavou, neboť notnou dávku sensačnosti propůjčuje jeho cestování bez peněz, s houslemi v ruce, jako hudebníka lodního orchestru. Necestoval tedy jenom proto, aby o tom jednou psal. Proto tedy zaznamenával jenom to, co stálo vskutku za to, aby bylo napsáno. —š—

THOMAS FERRIS MILNE: ŽIVOT POTAPĚČE. (Orbis v Praze XII., Fochova 62, za 25 Kč.) — O této knize anglického námořníka jsme již referovali a aby čtenáři si mohli učinit před-

stavu o jeho potapěčském životě, a aby viděli aspoň kousek tohoto světa, skrytého pod vodou a který je pro nás tak úžasným zjevením, přinášíme na str. 207 obrázek, jenž představuje autora na dně moře, v tomto šerém světě hlubin, kde spatřil a prožil tolik dobrodružných chvil, jež nám s tak dobrodružným vzrušením vypravuje.

—š—
V ZEMI ČERNÝCH STANŮ. (Vydal Toužimský a Moravec v Praze za 28 Kč.) — Kočovníci nehostinných pouští Arabie, Persie i přilehlého Iraku nocují pod černými stany v příbytcích z kůží černých koz. Zde Evropan je ještě dnes vzácným, někdy i nepřítelstvím vítaným hostem. Karel May uvádí nás ve svém románu »V zemi černých stanů« z amerických prérí přímo do země těchto kočovníků, aby pátral po kmeni Haddediňů. Putování zemí černých stanů, kde dnes ještě panuje krevní msta, je přímo nabito překvapeními a náhlými dějovými obraty. »V zemi černých stanů« je kniha pravé mayovské romantiky, nepřekonatelné a poutavé, krásně ilustrovaná Zd. Burianem, jak možno vidět podle obrázku na str. 210.

PRŮVODCE ORBISU. (I. Část: Země Česká. 1. sv. Praha a severozápadní Čechy, 2. sv. Západní a jihozápadní Čechy, 3. sv. Jižní a jihovýchodní Čechy, 4. sv. Severovýchodní Čechy.) Každý svazek je vázan do pružných celoplátěných desek za 60 Kč. Dvoj-svazek 110 Kč, úplné dílo 240 Kč. III. zcela přepra-

cované vydání za vedoucí redakce Dra Bohuslava Láznovského je věrným obrazem Čech a spolehlivým rádcem každého občana, který touží po rychlé a přesné informaci. Mapy a plány, které doplňují toto mohutné dílo, jež vzbuzuje opravdovou úctu, vzorně provedl vojenský zeměpisný ústav v Praze.

—š—
DOMÁCÍ UČENÍ. (Vychází v Praze XII., Fochova 62.) — Pro ty, kdož chtějí stále vpřed a doplňují mnohé mezery svého školského vzdělání, je velkým osvětovým činem vydávání měsíčních sešitů Domácího učení, které v písemných kursech se snaží rozšířit duševní obzor. Tyto písemné kursy nejsou omezeny, záleží na tom, kolik času chce kdo věnovati. Lze se lehko učit řečem, praktickým kurzům obchodním, seznámiti se s teorií sportu (lyžařský kurs, autokurs) a pod. V poslední době vycházel kurs filatelie, jehož účelem je raditi všem zájemcům, kteří se chtějí věnovati této ušlechtilé zábavě a vésti začátečníky, aby hned spočátku upravovali své sbírky systematicky, kurs fotografický, a kurs společenské výchovy, jež chce býti rádcem a dobrým vůdcem ve všech společenských otázkách, neboť dobře víme, že lidé společensky obratní jsou každému sympatičtí a mají tak usnadněnu cestu k úspěchu. Informace o kursech, které vycházejí, nebo se připravují, a jež každému můžeme doporučiti, podává administrace D. U. v Praze XII., Fochova 62.

D O P I S Y

Milá kolegyně D. M.,

o tom Vašem problému debatuje se i v tak povolaných časopisech jako »Studentský časopis« a »Mladá kultura«. Ve Študáku mají hodně místa, proto tam přijímají všechny návrhy na řešení, v M. K. vylučují ty, které nepodávají řešení jediné spásné, totiž rudým inkoustem napsané. Já mám inkoust *The blue black* a píši do Jitra.

Píšete: školní řád zavírá násilně oči před skutečností. Já mám o škole tak trochu s tou nepolitickostí představu jako o vojně. Když nepolitickost, tak všichni, žáci i profesori. Každý z nás má nějaký politický směr, ať z domova, nebo podle svých názorů, a jak přijde středoškolák k tomu, aby případně p. profesor klidně mluvil s orientací politickou a on k tomu musel mlčet. Škola má jednu chybu, že nevychovává k určitému světovému názoru, myslím samozřejmě křesťanskému. Nepodává však ani souborný přehled světových názorů. Snad škola reformovaná podobně jak píše L. Švejcár v revue »Tak«, by mohla vychovávat účelněji.

Osobně bych byl pro dovolení veřejného politického projevu středoškoláka ve vyšších třídách. Kdo má k politice sklony a nějaké znalosti o ní, dělá ji i přes ten školní zákaz, protože v každém sekretariátě ho s otevřenou náručí přijmou. A také páni pedagogové by mohli vypožorovat, že ti studenti, kteří o politice něco vědí, nikdy se o ni nehádají ve škole. Máte úplnou pravdu, že nám nejsou objasněny základní principy mezinárodní situace. Ono by neškodilo, kdyby vždy aspoň jednou týdně byli žáci informováni soustavně o tom, co se událo za týden v kulturním a veřejném životě u nás i za hranicemi. Ovšem musel by se tomu někdo věnovat. Ale myslím, že

kdyby člověk na př. slyšel, jaké význačné knihy vyšly za týden v tom a v tom státě, učil by se více a raději cizím jazykům a četl by cizojazyčnou literaturu.

Ještě jak jste psala o těch Goethových milenkách a pod. On je to vůbec podařený rozdíl tohle nižší a vyšší gymnasium. Látka je stejná pro nižší i vyšší gymnasium, jenže na vyšším se dozvíte i dvorní klepy, na některých ústavech je to obráceně, tam v nižších třídách se učí klepům, prý aby to bylo zábavnější, co ve vyšším datům. O zeměpisu ani nechci mluvit, protože pro různé předlohy o návrzích na přípravu předvojenské výchovy dodnes, t. j. do septimy, neumíme kartografovat.

Ale vidíte, kam až jsem se od té politiky dostal; vyznal jsem se Vám, co všechno neumím a to jsem ještě z Prahy, kde prý je stůl hojnosti vědění.

P—už—k

Ctěná redakce!

.... Já se už také moc těším na Jitro. Vždycky jsem se těšila tak za sebe a za okruh svých známých, kterým jsem Jitro půjčovala. Ale teď se těším dvojnásob, poněvadž jsem dosáhla toho, že se Jitro odebírá v Slovanském semináři na naší fakultě. Tak si umíte představit, jakou mám radost, když je celé boží dni vystaveno mezi jinými časopisy. To by člověk ani neřek, jakých všelijakých prapodivných názorů mezi studentstvem existuje. Je tady tolik rozháraných lidí a jejich ideálem není člověk harmonický a kladný, ale člověk, v němž dřímou »běsové«, jak mi bylo řečeno. Po případě rádi. Pak si umíte představit, jak se na blahodárné působení Jitra těším, když tady žiji mezi prapodivnou směskou názorů »běsnících« lidí.

J. R.

Nečtete na dluh?

KUNCÍŘOVY NOVÉ KNIHY 1937

budou představovati pečlivý výběr děl českých i světových autorů. Tato knihovna bude sbírkou moderní četby v hlubším slova smyslu. Nebude se omezovati jen na literární aktuality, ale bude vyhledávati a přinášeti díla, která se jakkoliv důvěrně dotýkají duchovních snah a potřeb dnešního člověka, ať již proto, že vznikla z myšlenkového vření doby, nebo že jsou důležitým činitelem její kultury a že znamenají živou hodnotu a tvořivou sílu dneška. Nebude tedy naše sbírka jednostranně orientována, ale bude čerpati ze všech zřidel duchovní energie. Zvýšená pozornost bude věnována novelistickému umění a essayi, v nichž se zrcadlí současná světová literatura nejdokonaleji. **AUTOŘI** Jaroslav Durych, Karel Mirvald, Břetislav Storm, Igino Giordani, Robert Hugh Benson, Lytton Strachey, Joseph Conrad, Nikolaj Berďajev, Rebeka Westová, Sören Kierkegaard a j.

NAKLADATELSTVÍ LADISLAVA KUNCÍŘE, PRAHA II., VORŠILSKÁ 3

hádanky

Vojtěch Maňoušek, redaktor,
Svitávka u Boskovic, Morava

II. TURNAJ O CENY

knižní a věcné. — Sledujte pozorně
další čísla, jež přinesou podrobnosti.

1. **Darvinka.** — 7 bodů.
Olomuckým K. Jurák.

KRÁL přijede snad
příští měsíc do OSEKU.

2. **Doplňovačka s taj.** — 5 bodů.
J. H. Řepčín.

×	a jinak podnebí
×	a spojení břehů
×	a část těla
×	s latinsky konec
×	r dopravní prostředek
×	e tělesné ústrojí
×	a jinak hold
×	a ochrana zrní

3. **Přesmyčka zeměpisná.** — 6 bodů.
»Halo«, Olomouc.

P R Á C E B U D Í

4. **Záhadný nápis.** — 5 bodů.
K. Hejdušek, Prostějov.

Mekira sám! Sir Owoh.
M. L. Kenis. Maž ary! C. E. M.

5. **Vsuvka.** — 6 bodů.
Svatojanským Br. Cyr.

Jestli by syn pouště
v biografy zašel
a ty šel ho hledat,
snad i zbraň bys našel.

6. **Přesmyčka literární.** — 8 bodů.
Značce »Lola« V. Š., Vsetín.

CO HRABAL ZENO?

7. **Záměnka.** — 5 bodů.

V. Hejný, Radnice.

s »tisícovkou« okna vyzdobil,
s »pětkou« země prochodil.

8. **Královská procházka.** 6 bodů.
J. Dostál, Kroměříž.

Đ	U	E	V
V	N	B	A
Y	Ž	R	I
D	P	Ř	P

9. **Sloučenka.** — 5 bodů.
Alois Dohnal.

Popravčího sloka, jaká běda:
pohroma se na obzoru zvedá!

10. **Roháček.** — 4 body.
-uč-, Čelechovice.

budova
mužské jméno
časovič. výkon
časopis
nota zpětně
souhláska

11. **Řetězovka.** — 6 bodů.
+ »Šerif«, Jaroměřice.

1 — 2 slovenský básník
2 — 3 kukla hmyzu
3 — 4 přístroj k vaření
4 — 5 větší potok
5 — 6 zpěvavý pták
6 — 7 ruská řeka
7 — 8 ozdobná nádoba
8 — 1 společenský oblek

12. **Sloučenka.** — 5 bodů.
A. Blaha, Brno.

I. z břehu na břeh vede,
II. značí plošnou míru,
cele k město Jugoslavi.

13. **Přesmyčka časop.** — 6 bodů.
V. Stuchlíkovi T. B., Marešy.

PIJ ČASTO SIRO vodík!

14. **Číselka.** — 5 bodů.

J. Brhel, Vsetín.

1 2 3 4 5 1 asijské město
1 2 3 1 5 1 sibiřská řeka
1 2 6 4 5 1 evropský stát
1 2 3 4 7 1 africké území

15. **Obložka.** — 4 body.
J. Bukáček, Nové Město na Mor.
Český hrad když obložíš,
velkou zemi obdržíš.

16. **Záměnka.** — 5 bodů.
V. Bukva, Prostějov.
Se »spojkou« středověku památka,
s »výkřikem« na poli tluče matka.

17. **Rozšířovačka.** — 4 body.
O. Burán, Slezská Ostrava.

zkratka měny
výtvar zimy
část Moravy
půvab zjevu

18. **Vsuvka.** — 5 bodů.
Hana Č., Praha.

Řeka ruská v zpět, cenný papír
vniká; »hle, zvířátko«, Ema říká!

19. **Přesmyčka časová.** — 6 bodů.
Všem hád. »Jota«.

DUSOT PUM . ESA B

20. **Záměnka.** — 8 bodů.
Cid, Tišnov.

S »k« na statech člen čeládky.
s »t« název z větrů přihrádky.

LISTÁRNA. Příspěvky ostatních
přijdou na řadu příště. — Značce
»Deac« (Semper): Kdo chce mít
uvěř., musí sdělit adresu! — Ře-
šení I. turnaje pošlete všichni a
včas! — Mnohým: Přihlaste se
s příspěvky a řešením, čekáme.
Nač máme rubriku?

Rozpravy

jsou jediným českým katolickým časopisem, věnovaným výlučně otázkám sociálním a hospodářským, a jsou jedním z nejlépe vedených časopisů. Kdo chce být informován o katolické sociální nauce a jejím stanovisku

k problémům naší doby, racionalisaci, technologické nezaměstnanosti, třídní boji atd., objedná si ROZPRAVY, které vychází 2krát měsíčně v sešitech velkého formátu o 16 stranách a předplatné činí ročně Kč 35.—. Objednávky vyřizuje administrace časopisu ROZPRAVY, PRAHA III., Vítězná třída číslo 14

NA VELIKONOCE

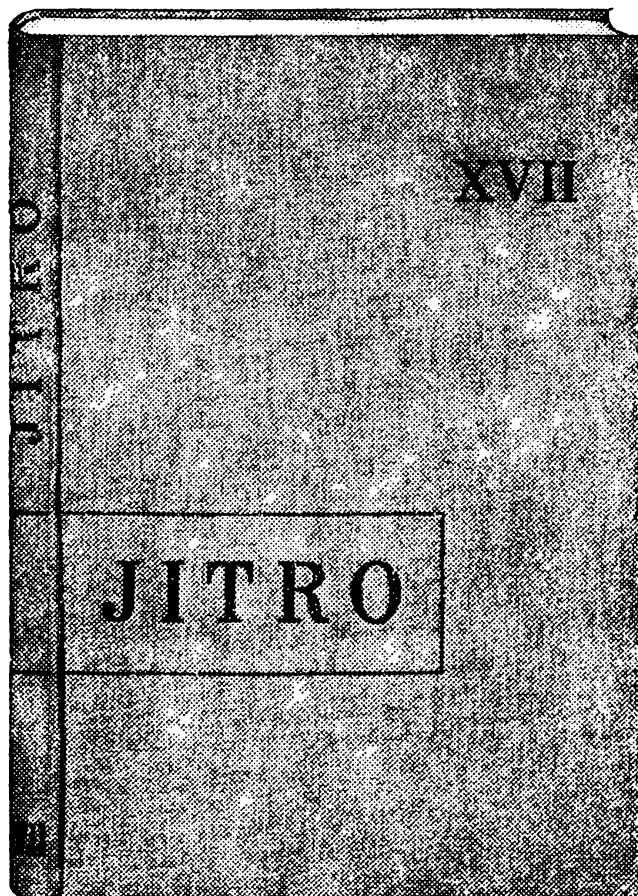
pojede katolické studentstvo československé

DO ŘÍMA

Cena s cestou a celým zaopatřením
ve dnech 20.-31. března jest 1355 Kč.

Informace a prospekty na požádání zdarma zasílá Poutní
odbor Ústředí katolického studentstva československého
v Praze III. - Strakova akademie. • Telefon číslo 651-60.

Tak krásné jsou desky na XVII. ročník J I T R A. Celoplátěné, vkusné a při tom velmi levné 5 Kč a poštovné. Na skladě máme již malý počet, proto objednejte ihned. Nemáte-li některé číslo, připište k objednávce těchto desek, pokud naše zásoba stačí, zašleme vám je zdarma. — Již svázaný, celý XVII. ročník stojí pouze 25 Kč. Kupte si tuto milou knihu, v níž najdete poučení a zábavu, a která vám bude nejlepším přítelem. - J I T R O, Praha III., Strakova akademie - Tel. 651-60

j i t r o

časopis katolického studentstva československého

8 XVIII

j i t r o časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille. Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova ulice číslo 28.
Jemu zasílejte příspěvky pro Jitro. — Uzávěrka jest 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelům

jété. Slovičkářská a makaronská transposice. Kroutit a bastardišovat slova není nic zvláště dovedného a vtipného. — L. K. Nedorůstá ještě nynější úrovně »Jitra«. — T. V. Sám jste to nazval »pokusem«. — Z. T. Celkem známé věci ze skautských táborů. Nic výrazného. (Příroda sama nevychovává.) — R. Q. Dřívější věci byly lepší. Tahle »histories« je ovšem málo útěšná a ve vztahu ke K., v nějž jste ji uvedl, by se nám mohla vykládati ve zlé. — M. D. Některá pěkná, neřku-li kouzelná místa. Získán nejsem. Ale zkoušejte dále. — M. B. No, »vyzov« vám zrovna dát nemohu, zvláště dokud jiní dovedou lepší věci. — A. M. Vycházíte z nitra, to je dobře. Promítáte vnitřní stavy do přírody, budiž. Pravá básnická zkušenost tu je. Ale poesie je také tvar, živé slovo, rytmus a hudba. To vám ještě zbývá nalézt. — Jeka. Forma básně není ničím samostatným: je organickým projevem vnitřního stavu a zároveň kouzlem, jež má navoditi podobný stav v nitru posluchače nebo čtenáře. Pouhá chemie slov, sebe subtilnější ciselování a sebe umělejší rytectví samo o sobě neuchvacuje. — J. B. V každé sloce mi vadí něco jiného. Tu parnasistní výraz, tu prosaická dutost. Nezařadují-li, není to odsouzení. — J. Hartl. Pregnantní metafory, značné úsilí tvárné, ale rebusovitá složitost. — J. V. Nic to není. — E. L. Začátek divně konfusní. Neuvěřitelně ubohá figura profesorská. — P. K. Příliš sentimentální. — A. H. »Snímky« musí být něco stále živého a nového. Tyhle kvintánské epizody jsme už měli mnohokrát. Vyneslo nám to podezření, že ty darebačiny pokládáme za příkladné a výchovné. — K. Z. Bude-li někdy zle, upotřebíme. — L. F. Musily by to být lepší věci. — Všem bezplatně prozrazuji recept, který sestavil K. Č. »Proti tomu, aby příběh nebyl příliš všední, našel jsem zázračné koření. Nepiši články ve všední den, ale v neděle a svátky jen.« — F. P. Tenhle genre zatím ještě nepěstujeme. Ale uschovávám.

zprávy účastníkům fotografické soutěže

A. Ch. Levoča. Nálad vašich snímků jest podána velmi pěkně, z čehož lze soudit, že i začátečníci, jsou-li schopné, mohou s úspěchem fotografovat. Přistě připište ke každému obrázku, kde byl fotografován, a podepište se dozadu. Monogram nestačí. Zásilku vám s přáním mnoha zdaru a s odměnou vracíme. — Jarosch. Cena pro útěchu podle záznamu byla expedována 4. listopadu 1936 na správnou adresu. Zimní fotografie jsme původně chtěli použít k ilustraci H. C. P., dostali jsme však originály přímo ze Švýcar. — J. O. Beroun. Češta po Labi jest dobrá, hlavně tím, že má každý snímek vhodné popředí. Zasíláme zpět se vzorky papíru, a děkujeme za ochotu propagovati »Jitro«. — J. F. Vys. Mýto. Nejlepší snímek jest přestávka před ústavem; k reprodukcí jest nevhodný pro příliš malé obličej. Buďte pečlivější. — A. H. Brno. Bledý osud, jež jste tak toužebně očekával, vás skutečně zastihl, poněvadž fotografujete zásadně neostře. Nejlepší jest nosorožec, kterého si necháme v redakci, ostatní s odměnou vrátíme.

Poněvadž mnozí čtenáři nám psali, že předplatné J I T R A již zaslali a obdrželi znovu složenku, upozorňujeme, že složní lístky vkládáme do celého nákladu z důvodů administrativních a expedičních. Zaplatí ovšem pouze ti, kteří dosud předplatné nevyrovnali (studenti Kč 14.-, nestudenti Kč 28.-)

Vyšlo 1. dubna 1937. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25.

R. Mäder **Bdělá stráž**

Je také spící katolictví. Církev mu věnuje během roku rozličné epištoly a evangelia. Katolictví, spí-li, není nadobro mrtvé, ale má se spácem to společné, že je slepé, hluché a chromé; zvláště, že ztratilo cit hrozícího nebezpečnosti. Bystrou schopnost poznávati falešné proroky, kteří přicházejí v rouše ovčím, ale uvnitř jsou vlci hltaví. Spící katolicismus nezná d'ábla. Není to vůbec už moderní mluvit o d'áblu. Kristus si vede docela jinak. On otevřeně a rozhodně zdůrazňuje od počátku antidémonický charakter, protidábelský ráz křesťanství. Varuje-li před falešným prorokem, před vlkem v rouše ovčím, má v první řadě na mysli Lucifera, Antikrista, falešného proroka od počátku, lháře a podvodníka. Když Lucifer zamýšlel záhubu lidského pokolení, neukázal se zjevně před našimi prarodiči tak, že by byl jim podal svou navštívenku a prohlásil: »Mé jméno je d'ábel. Můj program revoluce. Mé království bezbožnost.« Lucifer se ukázal spíš jako anděl světla; jako prorok svobody, osvěty a pokroku v »rámci« víry v Boha. Vůči novému Adamu, vůči Kristu, drží se Lucifer stejné taktiky. Na pohled mluví pravdu, mluví krásně, dokonce i zbožně. S velikou pohotovostí cituje i Písmo svaté. Vystupuje jako nevinátko, jako beránek, který na nic zlého nepomýšlí. Tak se nám dnes představuje v moderní theosofii. Jako princip osvěty a pokroku ve světových dějinách.

Spící katolictví nezná bludu. Vídeňský apoštol Klement Hofbauer mluví o katolickém nose. Mínil tím ostrý čich pro to, co je v bludu na pováženou, co v něm nebezpečného, revolučního. Spicímu katolicismu chybí hofbauerovský nos. Necítí blud a nepokládá jej za neštěstí. Nemůže pochopit, jak může Církev spatřovati v tom, kdo popírá Krista, nějakého svůdce, jež člověk katolík dle slov svatého Jana nesmí pustiti do domu. Spící katolictví neumí rozeznávati roucho od přirozenosti, dekoraci od podstaty, taktiku nauky od zásady její, rozdíl mezi ovčí a vlkem. Nemůžeme dosti zdůrazniti, že není falešných proroků, kteří by neříkali aspoň něco pravdivého, dobrého, krásného, dokonce snad i nábožného. Každý blud má do sebe dva živly: pozitivní, budující, poněvadž nic obstáti nemůže bez nějakého minimálního jádra pravdy; a druhý živel: negativní, bořící a revoluční. Faleš je podstatou falešného proroka, je takřka jeho duší. Přetvářka, maska, roucho ovčí je pouze prostředkem k upevnění a uspůsobení falše v boji proti pravdě. Tak tomu bylo na příklad s moderním liberalismem. Jeho jádrem je revoluce, jeho taktikou svoboda, humanita, práva lidská. Liberalismus by nikdy nebyl tak upevnil svou světovou vládu, kdyby býval jen vlkem, jenom podvodníkem. Jeho síla spočívala v jeho taktice, v jeho heslech, v jeho masce.

Spící katolicismus nezná člověka. Není jistě nijak správné: bezdůvodně ze zlého podezírati bližního. Falešné podezřívání a opovážlivé posuzování jsou křivdou i vůči protivníku. Uzanou zásadou morálky je: každého pokládati za dobrého, pokud se nedokáže, že je špatný. Je však možno, že člověk pokládá protivníka za příliš bezelstného. Pak platí druhá zásada, zásada opatrnosti. Protivníka dlužno tak dlouho pokládati za nebezpečného, pokud se ne-

dokáže, že nebezpečný není. Ve vojně nesmí býti člověk příliš důvěřivý. Jest velikou chybou spícího katolicismu, že moderního člověka nezná. Je naivní. Nechá se laskavostí, malými koncesemi, ústupky a diplomatickými, úskočnými výrazy a slovy oklamávat. Jako dítě důvěřivě se domnívá, že jeho protivník poctivě smýšlí o zájmech katolictví a že přes to může zůstat protivníkem katolicismu. Jen méně katolicky důvěřovat! Méně se bratříčkovat od zákopu k zákopu. Buď člověkem k člověku — ano! Ale v ostatním, je-li člověk vojákem a kryje se v zákopě, jediné moudré jest: nedůvěřovat!

Spící katolicismus je znetvořenina, karikatura skutečného katolictví. Pravý katolicismus nespí, protože Bůh nespí a ďábel nespí. Církev bdí. Bdí a varuje. Buďmež údy bdící Církve. Bdělou stráží. Nikoliv stráží hluchou, která neslyší. Nikoliv stráží slepou, která žádné nebezpečí nevidí. Nikoliv stráží němou, která nedovede volati na poplach!

Přel. Tom. Coufal

JUC. Otomar Smrčina: Stověžatá matička Praha.

Ernest Mach

SNAD PŘECE...

Už dávno písmo jinovatky
nemohu číst si na stromech
domova
Je těžko odolat své touze zpátky
ve smutně zešeřelých dnech

kdy mlhy dosud roztěkané
vrstvice se klesají na zem
Ať jedna
jediná hvězda se ničíc vzplane!
jediný požár zažhne mrazem!

To staré písmo jinovatky
změní se jako dětský sen
Snad přece
se dočkám sladké cesty zpátky
jak pára v sněhu zmizelém

Ze zápisníku starého profesora A. P.

Silná vůle se nevychová jinak než sebezáporem. Zapíratí se — to se zdá býti mládeži čímsi nepřírozeným. A přece není nic přirozenějšího. Vše živé v přírodě se udržuje a rozvíjí asimilací nižších látek. Rostlina žije tím, že rozrušuje nerost a vyssává z něho živiny. Živočich si hledá k své výživě látek nerostných i rostlinných. Člověk nejinak. Nižší slouží vyššímu. Nižší hyne, aby se vyšší zrodilo. Život je umírání a rození. Ustavičné přetvořování. Stále povyšování. Nerost se přetvořuje v rostlinu. Rostlina v živočicha. Živočich nižší v živočicha vyššího. A nakonec vše se přetvořuje v člověka. To je zákon přírodní. To je v pravém slova smyslu přirozené. A ten zákon platí i pro mravní a duchovní život člověka. Nižší stránka v člověku musí odumřít, aby se zrodila stránka vyšší. Sebezápor je zákon duchovního života. Je to vnitřní přetvořování. Člověk tělesný, smyslný, pudový se přetvořuje v člověka duchovního, sobě vládnoucího a svobodného. Nezemře-li zrno pšeničné, padši do země, zůstává samotno, zemře-li však, přináší mnoho užitku (Jan 12. 24—25).

Rozhovor matky s malým studentem

»Jiří, prosím tě, přines mi nůžky - jsou na stole v mém pokoji.« — »Ale já nevím, kde je máš!« — »Vždyť ti říkám, že jsou na stole.« — »Ale já nemám kdy, já si musím spravit letadlo.« — »Ty nejsi nic hodný, nikdy nechceš udělat, co ti říkám.« A maminka se poddává a s povzdechem si jde sama po schodech do pokoje pro nůžky. Dětem už se neporoučí. Vyjednávají se s nimi. A jsou vychovatelé, kteří myslí, že je to tak lépe. Říkají, že prý děti bývaly dříve příliš znásilňovány a obmezovány: povahy prý se nevyvíjely dosti svobodně. Poslušnost prý láme vůli a křiví charakter. Takováto pedagogie jest umění rozvinouti v dítěti všechny chyby, jež má od přírody, a přidati mu ještě ty, které příroda mu zapoměla dáti.

*

Krátké drama ve dvou jednáních

Jednání první. Osoby: Student, syn továrníka, a jeho domácí učitel: D o m á c í u č i t e l: Tak dávejte pozor, když vám něco vysvětluji, vy jeden . . . — S t u d e n t: Co jeden? Víte, kdo já jsem? Já jsem mladý Dubský! — D o m á c í u č i t e l: Nechcete-li poslouchat, budu nucen to oznámiti panu otci. — S t u d e n t: Hm!

Jednání druhé. Osoby: Továrník a jeho syn. O t e c: Pojď sem! Víš, kdo já jsem? — S y n zarytě mlčí. — O t e c: Já jsem starý Dubský! — Výprask. Opona padá. Obecenstvo tleská.

*

Dva telegramy

I. Peníze! Syn. — II. Hůl! Otec.

*

Dvě sentence

Chceme především, aby naši žáci byli hodní. Hodný je ten, kdo nekřičí, kdo se nesměje, kdo se nehýbe. Ale je-li na světě takové dítě, pohrběte je — je to dítě mrtvé. Výchovo — tvé jméno je trpělivost!

*

Už je tomu několik let: diskutovalo se hodně o Bendově knize »L a t r a h i s o n d e s c l e r c s«. V té knize obvinil Benda klerky, to jest vzdělance, lidi ducha, že se dopustili zrady dávše se do služeb tendencí politických, militaristických, nacionalistických a kapitalistických. Toto obvinění je možná správné, ale nejde na kořen věci. Nepochybně jest úkolem klerka býti člověkem svobodným a nezávislým. Klerk má býti učitelem a vůdcem. Ale Benda neřekl dosti jasně, že klerkové se stávají služebníky světa prostě proto, že nepřemohli svět v sobě. Duch světa jest podle Písma žádost těla, žádost očí a pýcha života (I. Jan 2, 16). Žádostí těla se rozumí nezřízená smyslnost. Žádostí očí nezřízená touha po statcích pozemských. Pýchou života nezřízená touha po lidské cti a slávě. Tyto tři nezřízené žádosti je třeba přemáhati. A kdo jich nepřemůže, člověkem duchovním se nestane, byť měl vzdělání sebe hlubší a vědomostmi byl sebe bohatší. Duchovní lidé moderní doby se neprojevíli jako nevědomci, nýbrž jako slaboši. Myslím, že to bylo zaviněno i nezdravým intelektualismem ve výchově.

*

Nikdo se nestane velikým jinak než výchovou vůle. Diskutuje se, je-li dnešní mládež horší nebo lepší než bývala mládež před třiceti roky. Je-li horší či lepší — těžko říci. Je prostě jiná. A měla-li dřívější mládež své chyby, má je i dnešní. Ale jako tehdy, tak i dnes příčina těchto chyb snad není ani tak ve zlé vůli, jako spíše ve vůli slabé.

*

Příklady

Jednoho večera jel František, syn kupce Bernardona, na koni po jednotvárné pískové cestě. Jeho kůň náhle uskočil stranou a zastavil se, jako by zarostl do země. František taktak že nevyletěl ze sedla. Před ním stál polonahý malomocný, opírající se o berlu a páchnoucí jako prašivý pes. Byl lysý a pln vředů. Bradu měl užranou a jeho nos byl krvavá díra. Z levého oka, vyboulého jako u žáby, vytékal černý proužek krve. Na pravé ruce měl již jenom jeden prst. Malomocný upíral na Františka nevýslovně smutný pohled. Františkovi vstávaly hrůzou vlasy. Vykřikl, strach před nákazou mu sevřel hrdlo, prudce pobodl koně ostruhami a tryskem ujížděl. Neodvažoval se ohlédnouti. Klobouk mu sletěl s hlavy. Nechal jej ležet, ale v tom trysku říkal sám sobě: Zbabělče, zbabělče! a pořád to v něm tiše znělo: »Opovrhovat vším, co jsi dříve miloval, a milovat všechno, čím jsi dříve opovrhoval. Komediant! Při evangeliu jsi dojmán k slzám a ze sobectví prcháš, když se setkáš s tím, který na zemi nejbolestněji pokračuje v utrpení Kristově. Ty šašku!« Styděl se skoro na smrt. Takové bylo jeho rytířství? Náhle se obrátil a jel nazpět. Malomocný tam ještě stál. »Tu máš,« řekl František a podal mu s koně peníz. Vložil jej do rozežrané, špinavé ruky. Hnusný zápach z ní k němu vztlétl, takže skoro omdlel, ale hned v něm vzplanul tak veliký soucit s tím nešťastníkem, že zapomněl na sebe a nezůstala v něm již ani úzkost, ani hnus, ani sobectví. Slezl s koně, uchopil mužovu ruku, a položil mu paži kolem ohyzdného krku. V tomto těžce zkoušeném muži viděl před sebou utrpení Kristovo. Všechny obavy o vlastní život zmizely. Byl již jenom samá láska a vtiskl na prasklé rty toho muže s páchnoucím dechem políbek plný úcty a bohabojnosti. Malomocný plakal a slzy se mu na tvářích mísily s proužkem krve. Ústa se mu chvěla. Zkoušel něco říci, ale nešlo to, protože již neměl jazyka. František se mu hluboce uklonil. Když odjížděl, duše mu hořela plamenem. Dřívější temnoty v něm uhnuly jasnému světlu. (Felix Timmermans, »Prostáček boží«. Symposion, Praha 1933, str. 30—31.)

*

Když svatý Ignác dlel na studiích v Paříži, stalo se, že jeden čas ošetřoval člověka onemocnělého morem. Vypravuje se, že po tomto skutku milosrdenství bolest v ruce vnukla jeho živé obrazivosti myšlenku, že se nakazil. Vzpouzeje se svému strachu, vložil si ruku do úst řka: »Máš-li mor v ruce, měj jej také v ústech!« (Francis Thompson, »Svatý Ignác z Loyoly«, Stará Říše na Moravě 1922, str. 66.)

*

Z dětství paní Svěčinové

Narodila se 1782 v Moskvě. Vychována byla u dvora Kateřiny II., neb otec její, hrabě Sojmonov, byl sekretářem carevniným. Malá Žofie již jako dítě jevila neobyčejnou bystrost a pevnost. povahy. Obydlí pana Sojmonova, zaujímající část paláce carského, bylo ozdobeno drahocennými obrazy a sochami. Žofie žila důvěrně s těmito báječnými a historickými osobnostmi: nerada jen chodívala do jisté komnaty, kde bylo umístěno několik mumii, jež v ní budily nepřemožitelnou hrůzu. Dítě se hanbilo za tuto svou slabost, i rozhodlo se, že ji přemůže. Odhodlaně otvírá dveře obávaného pokoje, běží přímo k nejbližší mumii, zdvihá ji, objímá ji, ale potom z přílišného sebezapření omdlévá a klesá. Otec zaslechne pád, přichvátá, bere dítě do náručí a ne bez námahy přiměje je, aby se přiznalo k zatajované dosud bázni před mumii. Ale vítězství dítěte bylo úplné: zmizela navždy všechna hrůza. (Anatole de Ségur, »Monsignore de Ségur«. Tiskové Družstvo v Hradci Králové 1927, str. 131.)

*

Když byl Garcia Moreno mlád, procházel se jednoho dne venku s knihou v ruce. Přišel k velikému skalisku, jež tvořilo přirozenou klenbu, takže pod ní bylo místo chráněné před paprsky slunečními. Moreno vešel do toho úkrytu a pokračoval v četbě. Po chvíli pozvedl oči a viděl, že ohromný balvan nad jeho hlavou drží jen nepatrně a že by stačilo, aby se poněkud pohnul a spadl a rozdrtil by vše pod sebou. Jakoby pudem hnán vyběhl Moreno ze svého úkrytu. Ale hned se zastyděl sám před sebou, že se poddal strachu, i vrátil se pod nejistý balvan a zůstal tam celou hodinu. Po několik následujících dní tam chodil čísti, aby úplně podrobil instinkt vůli. Takový člověk se ovšem nezalekl ničeho v životě a neustoupil ani hrozbám ani chválám davu. (P. Berthe, »Garcia Moreno«, t. I., p. 113—114.)

Anna Krucká

FATA MORGANA

Decentní úsměvy indických tanečnic
vykouzlí obrazy džunglí do slunce ztopených
kde v skvrnité záplavě kobra oběti hledajíc
smrtící křivky zanechá v stopách svých,
kde chrámové pagody nejsou než minulost
z níž ztracené božstvo mlhavě zazáří
někdy za obřadu nočního když stínů most
překlene zarostlou cestu jež vedla kdys k oltáři,
kde žíznivé ticho nádheru polední vypije
na zvířený výkřik mláděte tygřího nehledíc —
ó pravěká tajemství nesmírné Indie
ukrytá v usměvech decentních tanečnic!

Letecký pohled na Kahýru, starobylé africké město a bránu Egypta.

Eda Jitzovský

Studentský román

H. C. Perifa

ČSR—ITALIE A CRESTA RUN

V pondělí dopoledne na kluzišti Palace hotelu nastupovalo Československo k poslednímu zápasu ve své skupině proti Italii. Táta Palouš postavil kompletní team, ne snad proto, že by se bál Italů, ti nemohli jeho hochy nikterak ohrozit, ale chtěl mužstvo tímto zápasem podrobiti poslednímu tvrdému tréninku před finalovými zápasy. Team ČSR již byl na ledě, když jim táta Palouš dával poslední instrukce. »Hrajte klidně, vyhýbejte se všemu, co by vám mohlo způsobit zranění a zkoušejte všechny systémy kombinace.« Švýcarský a německý soudce zahájili hru. Italům neochladl jižní temperament ani na ledě a pustili se ihned v boj s ohromným nadšením. — »Italia avanti — Italia avanti,« znělo povzbuzování četných krajanů, ale ani to mnoho neprospeklo. Češi hráli klidně a čekali, až soupeřům dojde dech. První třetinka skončila bez branek 0:0. O přestávce bavil se Gene s Grace, jež se svým otcem přihlížela hře. »A proč jste ještě nedali goal?« — Gene se usmál. »Musíme hrát opatrně a tak, jak nařídil táta Palouš.« — »A proč?« — »Nu, proč,« — a Gene se zase nezdržel úsměvu — »máme vyhrát mistrovství Evropy a finalové boje budou kruté, proto nám bylo přikázáno hrát velmi opatrně.« Dr. Howard se vložil do rozhovoru. »Jste ale velmi sebevědomí.« — »Nikdy nepodceňujeme hráče, s kterými bojujeme, ale máme důvěru v sebe. Neumíme toho ani více než jiná mužstva, ale máme tu výhodu, že jeden hráč zná přesně druhého. Jsme jediný celek. Já vím, kdy a kam mně některý ze spoluhráčů přihraje puk, a to je veliká výhoda.« Pišťalka svolávala hráče k druhé třetině. Italové ještě jednou začali prudkou ofensivu a vystříleli svůj prach naslepo, bez úspěchu. Lehká, ale skvělá kombináční hra Čechoslováků počínala se projevovat ve score. Dvě branky dal Jiří a jednu Rolf z obrany. 3:0! Všechny branky byly docíleny v posledních minutách druhé třetinky. Třetí část hry vyhrálo ČSR 4:0, goaly vstřelenými dvakrát Lojzou, jednou Genem a Jiřím. 7:0 pro ČSR se skončil zápas s Italií a tím se Československo jako první mužstvo proboujalo do finalové skupiny. Zároveň byl hrán na stadionu zápas Švýcarska s Rakouskem. Nebyl dosud skončen, ale Švýcaři vedli 4:2, i dalo se očekávat, že budou vedle Kanady a Ameriky čtvrtým státem ve finalové skupině. — — —

Odpoledne byly závody skeletoňů na světoznámé závodní dráze Cresta Run. Bobsleighová dráha i Cresta Run probíhají stejným směrem ze Sv. Mořice do Cresta; bobsleighová je delší, měří 1600 m a jedna její část probíhá těsně kolem Stadionu a po pravé straně silnice. Cresta Run je kratší, 1200 metrů; dráha je upravena tak, že je úplně zledovatělá. To dovoluje závodníkům vyvinout značnou rychlost. Cresta Run má vlastně dva úseky, jeden od Stream Corner a druhý od Stable Iunction, probíhá však na opačné straně silnice. Obecenstva se sešlo velmi mnoho. Závodilo se o několik cen: Count Rossi Cup, Sealed Handicap, Coppa d'Italia a Curzon Cup. Dnešek byl posledním dnem velikých závodů na dráze Cresta Run a zítřejšími závody měl být ukončen závodní provoz také na bobsleighové dráze. Začátkem března již hřeje slunce tak intenzivně, že na těchto vyloženě »tvrdých« drahách není již možno pořádat rychlostní závody a proto se dráhy zpřístupní »obyčejným« sáňkařům. Závodí se na velmi nízkých ocelových saních, tak zvaných skeletoňech. Závodník musí být opatřen helmou a vůbec po celém těle musí být dobře chráněn. Celou dráhu projede leže na saních a jen nohama řídí směr. Ačkoliv je dráha vyhloubena ve tvaru »U« a zatáčky jsou přesně vybudovány a zvýšeny, přece není řídkým zjevem, když závodník v plné rychlosti vyletí z dráhy, nebo ztratí pod sebou saně — pak mu přijde přílba a dobrá výzbroj na zledovatělém sněhu velmi vhod! Megafonů, pečlivě rozestavené, hlásí jméno a národnost každého závodníka a obecenstvo doprovází každé kmitnutí jezdce po bílém hađu dráhy bouřlivým povzbuzováním. Mezi diváky je veselá nálada jako všude ve Sv. Mořici. Párkaři a prodavači čaje mají žeň, také »Gala Peter« jde na odbyt velmi

dobře; švýcarská čokoláda ovšem není »jarmareční«. Závodníci se kmitají po Gresta Run, telefony od startu k cíli drnčí, obecnost se baví a zapadající slunce vše zlatí svým úsměvem. — — —

Conte se bavil vybranou franštinou s madame Veleckou, která seděla uprostřed mezi »svými dětmi«, jak si navykla nazývat i conteho. Erna nevěnovala rozhovoru pozornost, ačkoliv by ji vzhledem k narážkám, které Jiří na conteho učinil, jistě velmi zajímal. Erna se však dívala někam do dálky na špičky lesů a hor... Jakási divná, ale při tom blahá tíseň se jí zmocnila a nemohla se jí zbavit. Nedovedla si také dobře vysvětliti příčinu toho... »Hlouposti, snad se teď nezamiluji jako terciánka!« — Erna se zasmála svému nápadu, ale nic jí to nepomohlo, stále myslela na Jiřího, ale omlouvala to včerejším rozhovorem s ním. »Jiří... hezký a jemný hoch... to je pravda — ale co pořád blázním, vždyť mi ničím není a s Luigim jsem zasnoubena!« Ač se Erna velmi bránila, přece v duchu musela srovnávat Jiřího s contem a... výsledek ji lekal, přece... Erna si sáhla do kapsy kožichu pro kousek čokolády, ale jaký byl její údiv, když s čokoládou vytáhla i proužek popsaneho papíru. — »Erno! Vrať se zítra bezpodmínečně s contem do čtyř hodin odpoledne. Musí to býti, neopozdí se o nic, je mnoho ve hře! J.« — Erna se obrátila na všechny strany, jako by chtěla vyhledat doručitele tohoto tajemného sdělení, ale viděla kolem sebe jen naprosto cizí a lhostejné tváře. Opatrně roztrhala papír na malé kousky a pak zašlapala nepozorovaně do sněhu. Byla rozhodnuta vyhověti přání Jiřího. — — —

Jiří stál s Karlem a Rolfem u první zatáčky dráhy, ale nesledoval závod; jeho myšlenky se zabývaly zítřkem. »Conte je asi dobře informován o skvostech Veleckých. Na zítřek připravil asi svůj plán. Chce s Ernou ráno se vydati na lyžařskou turu, aby měl alibi, a ti jeho společníci, Breto de Chiavenna a zpěvačka Coazzone, již „obchod uzavrou“, proto se jich conte poslední dobou ve společnosti nápadně stranil, aby snad nepadlo podezření i na něho, kdyby ti dva z hotelu najednou zmizeli. Podle toho tedy bude provedena krádež před večerem — ačkoliv by se dala snadněji provést v noci po plese, ale pak by conte nemusil podnikati lyžařský výlet s Ernou?« Jiří, ačkoliv dosud neměl z Milána odpověď, byl přece pevně přesvědčen, že conte je podvodník a darebák, který má spadeno na šperky Veleckých. Jeho dohad, jak ke krádeži dojde, se mu zdál býti správným, ale cítil, že má někde trhlínu, kterou nemohl najíti.

LOUPEŽ V ENGADINER KULMU

Finalové zápasy předcházely dva volné dny, úterý a středa. Tyto dny byly věnovány závodům ve sjezdu a skoku na lyžích a dostihům. Perifejci šli ihned odpoledne sáňkovat, také Gene a Grace byli na sánkařské dráze, jen Jiří zůstal v hotelu. Jiří byl pln nepokoje, dosud neměl odpověď z Milána a přece byl přesvědčen, že se dnes něco musí stát. Erna byla s contem již od rána mimo Sv. Mořic. Někdo zaklepal na dveře a nevyčkávaje ani odpovědi, vešel rychle do pokoje a podával Jiřímu ruku. »Maffaro — inspektor policejního ředitelství v Miláně. Velitel stanice v Castaregna mi poradil, abych se obrátil na vás; nuže, vyprávějte mi vše znovu podrobně.« Když Jiří skončil, vyňal detektiv několik fotografií z kapsy a podal je Jiřímu. »Je to on?« — »Ano.« — »Mám na něho zatykač z Říma, Palerma, Janova a od nás z Milána. Ach, nelekejte se! Conte není tak nebezpečný, sám zbraně dosud neužil, neboť hrubou práci vykonává za něho jeho druh Lazzo, zde vystupující pod jménem Breto de Chiavenna. Conte, můžeme ho tak dále jmenovat, neboť pod tímto jménem ho zná policie v celé Itálii, je vynikající sňatkový podvodník a sprostý zloděj. — Hm, říkal jste, že jel na lyžařskou turu... to ho již zde v Mořici neuvidíme; ale to nevadí, hlídky na hranicích jsou zesíleny celým oddílem, neproklouzne tedy ani myš.« — »Ale co se stane s dívkou, která jela s ním?« Detektiv se pátravě podíval na Jiřího a usmál se. »Conte není vrah a dívka se buď sama vrátí nebo ji najdeme. A nyní vykonáme poslední přípravy.« — — — — — »Anny, připravte koupel a zde máte klíček od safesu a jděte dolů pro kasetu,« poroučela madame Velecká. Netrvalo dlouho a Anny se vrátila s kasetou, doprovázena zřízencem tresoru. Komorná otevřela před svojí paní kasetu a zřízenec po štědrém zpropitném opustil salon. Ale po chvíli znovu zaklepal někdo na dveře a vstoupilo děvče s kufříkem v ruce. »Milostivá paní, já jsem kadeřnice od firmy Imst. Gerdě se stala nehoda, popálila se na ruce a proto poslal pan šéf mne.« — »Dobře, ale přišla jste trochu brzy,

musíte počkat.« Kadeřnice odložila kufřík a pak rychlým skokem vrhla se na madame Veleckou. Jednou rukou jí tiskla prudce hrdlo a druhou přiložila malou houbu na tvář. Madame jen přidušeně vykřikla a omdlevši, strhla v pádu židli. V tom okamžiku se však rozlétly dveře, vedoucí ze salonku do Ernina pokoje a na prahu se objevil detektiv Maffaro s Jiřím. »Stůjte, ani se nehýbejte!« Ústí revolveru se hrozivě obrátilo k falešné kadeřnici, která zuřivě vykřikla. Vtom se něco kmitlo vzduchem a bylo slyšeti pád těžkého předmětu na podlahu, doprovázený zaklením a zaúpěním. Maffaro se prudce obrátil a usmál se na bledého Jiřího. »Výborně pane... eh, spoutejte ženu.« Dvojí cvaknutí a kadeřnice, vlastně krásná zpěvačka Conzzone dostala na útlá zápěstí pár velmi pevných náramků, spojených řetízky. Maffaro se zatím přiblížil ke klnoucímu Lazzovi. »Aj, hleďme, můj přítel Lazzo. Hotely ti neprospívají, mimo ty, ve kterých jsi ubytován na státní útraty, vidíš, vidíš, v Neapoli jsem tě podobně chytil v hotelu Mirabeau. Tentokráte to však smrdí galejemi, už je toho příliš mnoho — loupeže, ublížení na těle a právě nedokonaný pokus vraždy. Tak, ale já tě nebudu soudit a teď sem ukaž paži.« Maffaro rozřízl zločinci rukáv a hledal něco, čím by mu zavázal ránu. Na blízké židli našel něco bílého a rázným trhnutím urval kus látky. Vtom se ozval hlasitý povzdech: »Tak, teď jste roztrhal můj divadelní přehoz.« — »Račte, madame, tisíckrát prominout, to víte, že se starými mládenci je kříž. — Dejte mi sem pouta, pane... eh...« — »Milevský.« — »Dobrá, a podívejte se vedle do pokoje, co se stalo s komornou. — Tak Lazzo, teď bychom byli hotovi; ještě je spojím řetízkem s tvou krásnou lazebnicí.« Detektiv dal pak madame Velecké přičichnout z malé lahvičky. »Madame, chloroform nevyrábí Coty, ale buďte ráda, že ještě vše tak dopadlo. Já mám dva darebáky, a toho třetího chytnou také, po kterých dávno pase naše královská milánská policie — a vy máte kasetu se šperky.« — »Tedy o šperky šlo...?« — »Ano, o šperky, a vaše, prý velmi krásná dceruška, jak tvrdí ten statečný mladík, který vám ty šperky zachránil, se stala k tomu cíli prostředkem.« — »Cože, Erna? Urážíte conte Lucchini Rampoldiho!« — »Já že urážím toho darebáka? Ten je dávno za horami a myslím, že v dobrých rukou...« — »Aaaach...« — »Hm, mají to ty ženy dobře zařízeno, ze všeho se vyzují omdlením,« — bručel Maffaro a lovil zase svoji lahvičku po kapsách. Vtom se vrátil Jiří do salonu. »Nuže?« — »Již je dobře, byla trochu silně uchopena za krk, ale myslím, že ztratila vědomí spíše velkým leknutím.« — »Zase ženská! Já vám, milý příteli, radím, abyste se všem sukním po celý život...« povzdech z mdloby se probravší madame přerušil moudrou životní radu detektiva, kterého nyní Jiří, vzpomínaje na dřívější jeho málomluvnost, nemohl ani poznati. — »Opravdu je... conte... podvodník?« — »Bohužel, madame, a první, kdo zde ve Sv. Mořici na to přišel, je tento pán.« Maffaro postavil před sebe Jiřího. »Myslím, že jsem vás již někde viděla.« — »Ano, milostivá paní, jsem Jiří Milevský, spolužák Erny z gymnasia.« — »Ach, již se pamatuji.« Madame Velecká podala Jiřímu ruku. Někdo klepal na dveře. Maffaro šel otevřít. »Dobře, slečno Gerdo, přijďte asi za půl hodiny, madame ještě není připravena.« A Maffaro zavřel dveře před užaslymi zraky kadeřnice Gerdy, která nechápala, jak tento cizí člověk ji může znáti. Usmívající se Maffaro pohlédl na své hodinky: »Čtvrt na pět! Přepadení bylo tedy skvěle připra...« — »Cože, již čtvrt na pět? Já musím...« tu se Jiří vyřítíl ze salonu. Dobrácký úsměv pohrával na tváři detektiva. »Ten hoch mi uteče, aniž bych mu mohl poděkovati za život, který mi svým rozhledem a šťastným vrhnutím nože zachoval.« — »On vám zachránil život?« — »Ano, mně zachránil život, vás uchránil před společenským skandálem a teď běží ten dobrý hoch, aby vám zpět přivedl vaši dceru.« — »Bože, vždyť já jsem jako ve snách - ničemu pořádně nerozumím.« — »Věc se má tak. Velitel celní stanice v Castaregna zaslal nám do Milána na policejní ředitelství daktyloskopické otisky prstů a žádal, abychom zjistili, komu patří. Nebylo třeba dlouhého hledání v zločinecké kartotéce, protože já jsem ihned poznal, o koho jde. Majitele těch krásných otisků již hledá téměř tucet italských měst zatykačem. Byl jsem již dávno pověřen případem Conte a spol. — a proto jsem se vypravil do Castaregny. Tam jsem se dověděl, že otisky přinesl jakýsi mladý muž, který se nechtěl obrátiti na švýcarskou policii; důvody neudal. Vyhledal jsem zde toho amatérského detektiva a ten mi pověděl překvapující věci. Správně poznal v conte Lucchini-Rampoldim, jak se zde ten darebák dal titulovat, muže, který nemá dobré úmysly. Co toho hoch na tu myšlenku přivedlo, jsem s počátku nevěděl; tušil jsem, že v tom bude žena a nyní to vím. Představil se vám jako spolužák vaší dcery, ale myslím, že v tom

bude více než pouhé gymnasiální kamarádství. Já jsem vlastně přišel již k hotové věci, on dokonce věděl, kdy asi bude loupež podniknuta. Zjistil jsem jen některá bližší fakta, poznal Breto de Chiavenu a zpěvačku Coazzone jako stálé společníky conteho, jichž pravá jména jsou ovšem daleko méně poetická. Otevřeli jsme si pokoj vaší dcery a čekali, abychom ptáčky chytli při zobu. Vše se nám podařilo, ale měli jsme štěstí. Já jsem totiž udělal chybu; počítal jsem, že Lazzo přijde týmiž dveřmi jako falešná kadeřnice, on však vstoupil dveřmi z chodby do vaší ložnice. S tím jsem nepočítal, protože jsem věděl, že tam bude někde vaše komorná a že by mohla křičet o pomoc. Lazzo měl štěstí, podařilo se mu dívku nečekaně překvapit a učinit neškodnou. To mne mohlo stát život a vás kasetu se šperky, kdyby ten bystrý hoch nebyl v nejvyšším okamžiku, kdy Lazzo se již chystal po mně střelit, nebyl tak obratně hodil dýkou, že Lazzovi úplně proklála paži a bolest ho přinutila pustit z ruky revolver. Jeho browning má tlumič a mohl střílet a nemusil se báti, že ohlas výstřelů někoho přivolá. Vidíte, že situace byla vlastně velmi zlá a že za velmi mnoho vděčíme hochu, který teď někde hledá vaši dceru.« — »Jen aby ji našel živou, Bože . . . já . . .« — »Ničeho se neobávejte, vaše dcera byla podle mého mínění jen vylákána, aby ten párek lupičů zde« - a detektiv ukázal na spoutanou dvojici, která seděla na pohovce - »měl usnadněnu práci.« — »A conte?« — »Conte bude již asi v rukou strážců italské bezpečnosti a pořádku. Nedivím se vám ani, že vás conte oklamal, má knížecí přímo vystupování, mluví všemi románskými jazyky, anglicky a trochu i německy. Stopy jeho činnosti bývají zjištěny teprve tehdy, až když je i se svými společníky za horami.« — »Je ten člověk tedy . . . jen docela . . . sprostý . . . podvodník?« — »Bohužel, ale můžete říci klidně „conte“, jinak v Itálii a jinde není znám. Jeho otec byl skutečně hrabětem, ale nikdy se ani k matce ani k dítěti neznal; je to jeden z těch případů, jakých je dnes hodně. Něco šlechtického tedy v jeho krvi je, ale jinak je conte drzý zloděj a sňatkový podvodník.« — »Ach . . . ten . . . skandál,« a madame Velecká se znovu chystala omdlít. Maffaro si rychle pospíšil ji uklidnit. »Buďte, madame, ráda, že to ještě tak dopadlo. Lazzo a zpěvačka budou odtud tajně vyvedeni; zde ve Švýcarsku nepodáte proti nim trestní oznámení a já již vše zařídím, aby se vaše jméno v procesu, který bude v Miláně, vůbec nevyskytlo. Mám při sobě žádost, aby mi švýcarská policie vydala lidi, které jsem právě zatkl, abych je mohl dopravit do Itálie před soud za činy, které jimi byly tam spáchány.« Maffaro zavolal vzpomínající se komornou, která měla na krku uvázaný hedvábný šátek, a poslal ji pro hotelového detektiva. — Paní Velecká srdečně děkovala detektivu a slíbila, že se mu odmění. Maffaro odpověděl s úsměvem: »Madame, já konal svou povinnost a jsem za ni dobře placen, ale bude-li vám dána možnost — hm — odměňte se tomu mladému muži i za mne.« — S hotelovým detektivem pak vyvedl Ital zločineckou dvojici k výtahu. Madame Velecká, kterou celá tato událost velmi rozčilila, musela ulehnout a rozkázala služce, aby odřekla kadeřnici a nikoho nepouštěla. Na ples dnes nepůjde.

— — — — —
Přesně v 7 hodin seděli všichni, kdož patřili pod vrchní velitelství táty Palouše, v jídelně Carltonu — jen Jiří chyběl! Gene vyběhl nahoru do pokoje, ale ten byl prázdný. Vrátil se tedy k večeři, ale nikomu nic neříkal. Během večeře přistoupil k němu malý boy a dal mu složený lístek, prý byl přinesen boyem z Engadiner Kulmu. Genovi napřed bleskla hlavou myšlenka na Grace, ale ihned ji zavrhl; vždyť byl ještě před půl hodinou s ní — a potom by nepsala na otevřeném lístku. Gene rozevřel složený papír a četl: »Gene, nevrátím-li se včas, omluv mne nějak u táty Palouše. Jde o Ernu!! — Jiří.«

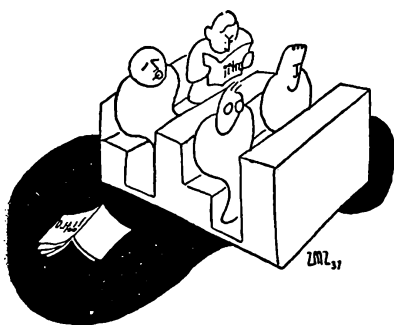
CHATA FORNO

Jiří vyběhl z hotelu právě včas, aby ostrým sprintem doběhl poštovní autobus, vyjíždějící od pošty. Značně se již stmívalo, když Jiří v Silvaplana žádal u vrátného hotelu Corwatsch lyže. »Kam se chcete nyní na noc vypravit? Nemožno!« — »Ale já musím ještě dnes dorazit k chatě Forno. Znáám cestu a jedu na vlastní odpovědnost.« Vrátný se však nedal tak lehce oblomit, ale několik franků to spravilo. Se silnou elektrickou lucernou a několika raketami pro světelné signály vydal se Jiří na cestu. Cesta byla hrozná, pot s Jiřího se jen lil, ale chvilky si nedopřál k odpočinku. Jen stále vpřed a rychle . . . rychleji . . . tak dostihl vrcholku Stella d'Italia. Bleskem sjel po svahu, setrvačností prolétl malé údolí a již zase stoupal do stráně. Lyže mu klouzaly, ale ocelové

svaly a tyče mu pomáhaly překonávat překážky. Temnoty přibývalo, konečně zdolal poslední výstup, ale kolena se mu podlamovala. S námahou rozpoznal před sebou černý pruh. To byl les a za ním již chata Forno. Jiří sjížděl po mírném svahu, prodral se lesem a stanul před temnou chatou. »Nedej Bůh, aby byla chata prázdná.« Klíč trčel zvenčí; dveře se rozlétly, žlutý kužel světla prohledával místnost — tam v koutě u postele ležela schoulená postava, obličej majíc zastřený temnými kadeřemi. Srdce dobrého hochy se ještě více rozbušilo, necítil únavy, jen blahý pocit štěstí se rozléval jeho nitrem; zapomněl na okolí a jen se díval a díval na bleďou krásu dívky, kterou z celého srdce miloval... Erna s námahou otevřela oči: »Jiří — pomoz — jsem svázána...« Jiří zvedl Ernu jako dítě a položil ji na jednoduché lože poblíž kamen. Jeho ruka se chvěla a zuby drtily rty, když přerézával provaz, jímž byla na rukou a nohou hrubě spoutána. V chatě byla citelná zima a první, co Jiří učinil, bylo, že v železných kamnech řádně zatopil; lampu pověsil na hřebík v nosném trámci a rozhlédl se, zda nenajde nějaké zavazadlo, patřící Erně nebo contemu. Na zemi pod stolem našel malou torbu, která obsahovala chléb, sýr, salám, konzervy a lahev koňaku. Dříví se v kamnech již zatím rozhořelo a sálavé teplo se šířilo dřevěným srubem. Několik kapek koňaku, které Jiří vpravil Erně do úst, působilo velmi blahodárně a dívka se rychle zotavovala. Jiří mezitím přinesl zvenku kbelík čistého sněhu, který roztavil na ohni a vařil nyní čaj. Na nízké stoličce u kamen měl již připraveny dva aluminiové hrnky, chléb, sýr a salám. Byl tak zaujat svou prací, že ani nezpozoroval, že se Erna již chvěla na něho dívá. Voda začala vřít a Jiří odtáhl hrnec na kraj malé plotny a trochu se přitom popálil, protože luskl prsty a chytil se za ucho. Jemný smích, který se za ním ozval, ho úplně zmátl. »Ty bys byl pěkným kuchtíkem! Ukaž, spálil jsi se hodně?« — »To nestojí za řeč, ale sedni si, teď poručím já — a trochu horkého čaje ti jistě prospěje.« Jiří se již měl zase v moci a přinutil své srdce, aby mlčelo. Nalil do hrnků čaje, přidal trochu koňaku a pak šel zhasnout elektrickou svítilnu. »Světlo od kamen nám musí stačiti.« — Erna němě přikývla hlavou na souhlas. Po skromné večeři, jež ku podivu oběma velmi chutnala, vyprávěl Jiří na dotaz Erny, jak se to stalo, že ji šel sem do chaty Forno hledat — vše přesně po řadě od okamžiku, kdy pojal proti contemu podezření, až po pokus loupeže, který s detektivem Maffarem překazili. Vyprávění Jiřího bylo stručné a skromné, ale Erna dobře vycítila, že ona i matka jsou mu velikými díky zavázány. »Neptáš se, Jiří, ani kde je conte?« — »Ne, Erno, chci ti ušetřiti vzpomínku na něho — ostatně dovedu si vše domysleti, když tě ten bídák svázel, prchl k italským hranicím, ale nemyslím, že by se mu podařilo proklouznouti; hranice jsou úplně uzavřeny.« — »Ano, svázel a uprchl — ale napřed mi odebral prsteny, platinové hodinky a naušnice s velkými perlami...« Jiří jen začal pěstě na kolenou a hleděl do praskajícího plamene, který mu zlatil jeho plavé vlasy. Erna hleděla na Jiřího očima zastřenýma jemnou mlhou slz a zatajovala dech, aby nebylo slyšeti prudký tepot jejího srdce... nyní pochopila, proč na toho hochy poslední dobou i proti své vůli musela tolik myslet. Krunýř obepínající její srdce úplně roztál — dosavadní její »lásky« byly jen prázdným flirtem, ale toho hochy, který zde vedle ní tak zamyšleně hledí do rudého plamene... toho hochy opravdu miluje... Ale on se neobrátil, nepohlédne jí do očí, aby vyčetl, poznal... Chvilé obapolného mlčení se prodlužovala, oheň uhasínal — konečně se Jiří zvedl. Upravil postel pro Ernu, snesl s ostatních postelí a pryč téměř všechny houně a pak jí přikázal ulehnout. »Nezapomeň si vyzouti boty a ponožky, na horách se to neprávem přehlíží, ale je to důležité, aby sis dobře odpočala. Zima ti zde nebude, přikrývek je dosti. Já se za chvíli vrátím.« Jiří opustil srub. Byla překrásná noc, nebe plno hvězd a měsíc, který se blížil úplňku, stříbřil svými paprsky krystalky bělostného sněhu. Jak lehce a radostně Jiří nyní dýchal! »Snad — snad přece se na mne štěstí usměje. Conte je vyřízen...« A veselý Jiří začal si hlasitě pohvizdovat. — Erna, zabalena do teplých přikrývek, naslouchala. Nikdy jí nebylo tak dobře ani v prachových peřinách luxusních hotelů. Erna již nesrovnávala Jiřího s uhlazeným contem ani s jinými dosavadními nápadníky, ne, Jiří byl nad všechny povznesen, byl přímý, prostý a odvážný hoch — nefalšovaný gentleman. Tu si vzpomněla na Gena — nyní je chápala, ty Perifejce, kteří s životem nehráli, ale také nesmlouvali; srdcem ještě hoši, ale v jednání pevní muži! — Jiří tiše vstoupil do srubu, opatrně uzamkl a zastrčil závoru, pak vzal se stoličky Erniny vlněné punčochy a ponožky a pověsil je nad kamna; když se vyzul, udělal totéž se svými a šel ulehnout.

Jiří se probudil za svítání; opatrně, aby zamezil jakémukoliv zbytečnému hluku, zatopil, pak vyšel ven a přinesl sníh v kbelíku k vaření snídaně. Když sníh roztál, odlil trochu vody do plechové misky, postavil ji na stoličku, ale sám se šel umýt ven sněhem. Den již značně pokročil a za horami se začala ukazovati červená sluneční koule. Byl to úchvatný pohled a Jiří již chtěl jít probudit Ernu, ale pak si to rozmyslil. »Nechám ji spát, beztoho bude unavena.« Mýlil se. Erna stála uprostřed chaty úplně oblečena a dívala se otevřenými dveřmi na Jiřího, jenž seděl na prahu. Přes něho viděla zasněžené pláně, modravé pásy lesů a ostré štíty hor, po nichž klouzaly první paprsky vycházejícího slunce. Byl to nádherný obraz v temném rámci dveří, k nimž Erna nyní přistoupila. »Dobré jitro, Jiří.« — Ten překvapeně vyskočil. »Dobré jitro, již jsi se vyspala?« — »Velmi dobře, jako snad nikdy dosud.« — »To je dobře, obával jsem se, že budeš postrádat pohodlí...« — »Ne... ty se tak pečlivě o mne staráš, že nevím, jak bych ti za vše, co jsi pro mne učinil, poděkovala, já...« Erna zmlkla a opřela se o dveře. — Vlna sladké úzkosti zachvátila Jiřímu hrud' a stáhla mu hrdlo. »Erno... Erno...!« Dívka obrátila k němu zvolna své nádherné temné oči, které se třpytily slzami — — — Erna a Jiří seděli na prahu chaty a mlčky pozorovali stoupající slunce na obzoru... »Erno, není to sen? Víš, já stále nedovedu věřit, že...« — »Mlč, Jiří, nepřipomínej mi ten můj dosavadní prázdňý život. Dnešní den přinesl nové, krásné jitro života, který nám má býti společným. Nikomu jsem dosud neřekla, že ho miluji, a říkám-li to tobě z celého srdce, pak nesmíš...« Přetékaající a syčící voda je vrátila skutečnosti. Snídaně volala. — Jen neradi se loučili s chatou. — —

Krátce před polednem vcházel Jiří čtyřdílnými dveřmi do Carltonu. (Pokračování.)

Ernest Mach

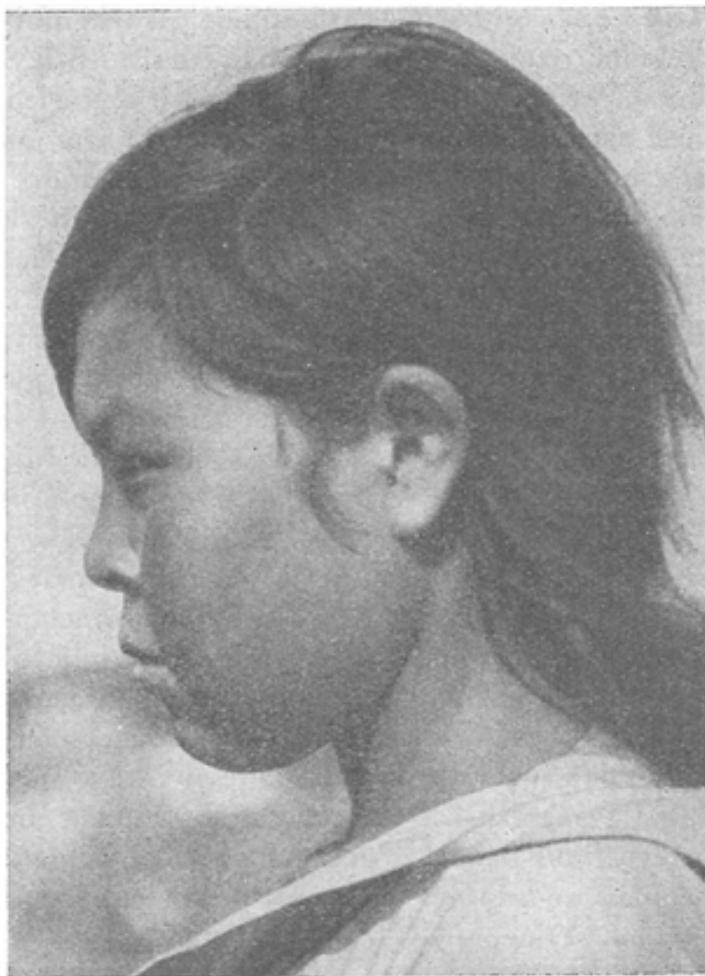
NOC PŘED OKNY

Rukama skel se dotýkaje
vidím
blýskání nad vzdáleným krajem
v můj suchý zrak
se promítající

a můj stín padá
na zed' protějšího domu
kde splývá s večerem

ruka co ukazuje čas
nabírá dlaní den i noc
vztažena jako úzký most

já přecházím jej samotén
Krajiny pode mnou mění tvář
jak bouře střídavě rozžihá
svá světla

Typ eskymácké dívky.

Čtou dnešní studenti?

Na všech stranách je možno slyšeti nářky, že dnešní studenti nečtou nebo jen velice málo. Je jisté, že se v dobách naší mladosti skutečně četlo hodně, ale musíme upřímně doznati, že to nebylo jen naší zásluhou. Co měl tehdy takový student dělat, když měl volno? Neuměl-li právě hráti maryláš nebo biliár, zbývala jen kniha; neboť slovesné umění skýtá především příjemnou zábavu, teprve na druhém místě pokročilejší čtenář zároveň se poučuje a zušlechťuje, třebas i mimoděk. Avšak dnes student má účinnější lakadla a ponoukadla, jež na něho číhají na všech stranách, křičí na něho z každé řádky novin, útočí na něho v hovorech mimojdoucích i spolucestujících. Mohli byste se mu diviti, že je strhován tou záplavou sportu, že o něm také mluví?

Chápete tedy, že dnešnímu studentu nemůže zbýti tolik volného času na četbu jako kdysi. Ale nezapomínejte, že ani tehdy všichni studenti nečetli! Měl jsem některé spolužáky, bydlil jsem s nimi, že ve svém životě nepřečetli ani jediné knížky; obsahy z povinné četby prostě opsali a naučili se jim zpaměti. Dnes ovšem to podnikají mnohem častěji, zejména když jim samotní profesori v Brně obsahy dali natisknout!! Koupí si knížku s obsahy a myslí si, že své povinnosti plně dostál. Jindy se také četlo více, poněvadž to byla nejlacinější zábava a životní úroveň tehdejšího studenta byla nízká, neměl prostě na jiné radovánky: z nouze ctnost. Dnešní studenti jsou většinou jedináčky, jimž rodičové dávají pravidelně jistou částku na útratu, mají na vstupné do biografů i na hřiště. Dostatek peněz je odvádí též od knihy.

A přece se čte! Na všechno jsou lidé, říkával můj otec, proto i dnes jsou ještě lidé, zapálení do knih, i studenti! Stále ještě najdete studentíky, kteří se pokoušejí o veršování, jež zajímá kniha. Věřili byste, že po každé mezi abiturienty naší reálky najdu jednoho nebo dva, kteří nebyli dosud v životě na Letné? Ti jistě jsou nejhodnější čtenáři nebo se dokonce už sami pokoušejí o slovesný čin. Někdo tudíž vždycky čte. Jako mnoholetý knihovník na různých ústavech seznal jsem, že čím je student menší, tím více čte, více pak čtou na venkově nežli v Praze, což je pochopitelné, více čtou děvčata nežli hoši; když v posledních třídách slyší v literatuře o spisovatelích, začínají zase více se zajímat o knihy. Na nižší střední škole čtou hodně hoši i dívky, na vyšším oddělení prvenství mají studentky. Realisté nikdy nemohou se v četbě měriti s gymnasisty, neboť jsou nešťastně přetíženi látkou učebnou, ve třech letech mají probrati skoro totéž, nač má gymnasista čtyři léta. Kromě toho rok v té době také velice rozhoduje pro chápání a rozhled!

Za takové nepříznivé situace záleží též mnoho na profesorovi a na knihovníkovi, po případě i na rodičích. Profesor musí uměti žáky pro četbu nadchnout. Musí je nabádat, že každý člověk potřebuje se baviti, nejen učiti a pracovati. O sportu dovede povídat i každý dělník a třebas lépe nežli student, neboť má jen tuto touhu. Avšak vzdělaný člověk má vědět i o ušlechtlejších potěšeních, a to je právě zájem o umění, z nichž slovesné je nejsnáze dosažitelné na každém místě. Studentovi je třeba zdůraznit ono potěšení z četby, jistě pak bude spíše čisti, nežli když se mu snad vyhrožuje, že nedostál povinnosti; kniha se mu pak snadno zprotiví. Profesor jistě je zaujme na př. pro spisovatele a básníky současné a nejmladší, o těch rád slyší i student jinak netečný. Bohužel, na velmi mnohých ústavech tak daleko se nedostanou, je tu už maturita, nebo profesor pohodlně nebo chytře prohlásí, že ostatně o těch mladých nemusí se učit, neboť mínění se o nich ještě neustálilo! Ovšem při nepatrných platech kde má každý profesor novinky poznat? Nezbývá mu mnohdy ani na časopis! Knihovník nesmí setrvačně půjčovati knihy podle dávného rozdělení knihovny na třídy. V primě začínají pohádky atd., Jirásek pak je předkládán zcela třídám nejvyšším. A zatím nikdo ho tady už nechce čísti a knihovník se diví. Nor-

mální primán je už s pohádkami dávno hotov na obecné, ještě tak ho dosud pohne Verne nebo May. Měli byste však vidět, když jim najednou přinesete Svenssona, jak se o něho derou. I oni stojí o novinky! Proto terciánovi a kvartánovi právem už můžete dáti Třebízského, Jiráska, Raise, a baví ho taková četba. Kvintán nejčastěji se už poptává po Baarovi, z Jiráska ho nejvíce zaujme Věk, noří se do romantiky Zeyerovy a do ještědských románů Světlé. Ovšem když se dovídají, že největší současný spisovatel je také jakýsi Durych, pouštějí se i do něho: Sedmikrásku shltnou jen tak mimochodem, pouštějí se však odvážně i do Bloudění a zahanbují tak leckterého profesora, jenž to dosud nečetl nebo nemůže čísti, prý je ta kniha příliš těžká! Jedna sextánka sáhne po Durychových essayích. Varuji ji, že snad je ta kniha na ni ještě těžká. Za týden přichází s rozzářeným obličejem: »Moc se mi to líbilo, pane profesore, docela si ji koupím do své knihovničky!« Nechcete věřit, tahle chudá dívka koupí si knihu! Však tam Durych na první místo dal: Tajemství dívčí krásy. Což když má knihovník kdy promluvit o předložené knize, čtou jako o závod! Jak by nečetly dívky největší spisovatelku dneška, Undsetovou? Přebírají si z ruky jednotlivé díly románové epopeje Kristiny Vavřincové, sahají i po Demlovi, když poznali jeho život z Bartošovy knížky.

Musí pomáhati i rodiče. Nestačí otevřít dvířka knihovny a říci: »Tady máš a čti!« Kluk už se na ty knihy díval z kolíbký, jsou už mu tak okoukané a všední, prostě po nich netouží, zvláště když už bývají celé zežloutlé a sloužily už třebas dědečkovi. Mám zkušenost, že právě ti žáci, kteří hlasně prohlašují, že mají doma velikou knihovnu a proto prý si nevypůjčují, obyčejně přečtou nejméně knížek! Podle předchozího je zapotřebí, aby otec nalákal synka něčím novým, novým vydáním starého autora, novou úpravou nebo novým autorem. Jistě také spíše sáhne po knize vázané nežli nevázané, zalíbí se mu knížka ozdobená knižní značkou nebo obrázkem. Více ho budou bavit knihy jen jemu darované nežli společné. Jakkak by si hoši nevšimli v novinách, když je řeč o státních cenách nebo městských, když už dávno v rukou mají Čepa, Hostovského a Zahradníčka. Všimají si pak vůbec všech kulturních událostí. Zemře profesor Pekař, největší historik po Palackém. Tu máš, v knihovně není od něho ani řádky! Rozběhne se knihovník po Praze a přináší antikvární Knihu o Kosti místo za dvě stě za sto třicet. Student se nadchne a zadarmo ji sváže, takže rázem mají v rukou Pekaře, ovšem i ostatní spisy. Hoši sami pamatují dary na knihovnu, přinášejí knížky, věnují výtěžek ze zábavy. Strhnou i rodiče: otec z radosti, že kluk prošel, dává na knihovnu dvě stovky!

Na konec za příklad, jak se čte na pražské reálce, uvedeme záznamy knihovnickovy ze dvou tříd za letošní prvý semestr: Praha a reálka — nejnepříznivější situace! V jedné sextě je třináct žáků a devět žacek. Pět žáků si dosud nevypůjčilo ani jedné knihy, tři jenom jednu, jeden dvě, jeden tři, dva žáci šest a toliko jeden žák čtrnáct knížek. Za to sedm děvčat si vypůjčilo po třinácti až sedmnácti knížkách, dvě docela už to dotáhly na čtyřiatřicet čísel! V sedmé třídě knihovník učí, třebas ne češtině, proto tam už si každý něco vypůjčil. Rekordu dosáhla zas dívka s osmadvaceti knihami; čtyřiadvacet žáků a žacek přečetlo po patnácti až sedmnácti knížkách, pět žáků se spokojilo osmi čísly. Daleko za ostatními ze všech šestatřiceti abiturientů a abiturientek zůstal pouze jeden žák, studující jinak s vyznamenáním: vypůjčil si teprve jednu knížku, ovšem knihovník nemůže tvrditi, že už ji snad také přečetl. Na omluvu mu může sloužit, že měl málo času — byl mezi prvními závodníky v table-tennisu, konaných nedávno v Badenu. Jak tedy vidíte, i za dnešní doby rozličných sportů, závodů a rekordů i v Praze a i na reálce dosti studenti čtou a jistě budou i napříště čísti, jen když se věc vezme za pravý konec! Jindy bychom mohli uvažovati o tom, jak by měla vypadati studentská knihovnička o minimálním počtu svazků.

Dr. Jan Bartoš

M. Korecký: Fez. (Z výstavy »Fotografie mladých«.)

K. Chlebovský

TY VÍŠ

Ty víš
oblaka těžká se jednou roztrhnou
Ty se mnou sníš
nad žití písní truchlivou

Ty víš
cesta jen skalisky vede
roklemi kde nadějí zníš
ticho kde dumu svou přede

Ty víš
proč někdy se zastavím
u Božích muk ke mně se skloníš
paprskem útěchy zlíbáš mé čelo
když žal svůj vypovím

Holandsko

V amsterodamském přístavě rezaví spousta lodí, skladiště zejí prázdnotou, nákladních lodí jezdí málo (nyní dopravují i pasažery), obchodní společnosti jsou v úpadku. Je to pravý opak belgického přístavu Antverp. Přístavy oživují rybáři v černých nebo žlutých dřevácích, jelikož ryb v moři neubývá. Zato komunikace je výborná: hojnost průplavů, železnic, elektrických drah, jakož i letadel, s nejdelší linkou světovou do Batavie, umožňují spojení mezi městy i ostatním světem. K folkloristickým zajímavostem náleží ostrov Marken v t. zv. Ysselmeer. Za slunného dne se snoubí smaragdová zeleň lučin s azurovou oblohou a akvamarinovou hladinou mořské tůně. Mezi těmito barvami se pohybují pestré druhy krojů mužů i žen i nejmenších capartů. K zástupům turistů přistupují prodavači a prodavačky a nabízejí památkové zboží a zvou k návštěvě svých domků, aby si vydělali chléb; vždyť hlavní zdroj příjmů jsou turisté, především Angličané, pak Francouzi a Němci. Podobný ráz má i město Volendam, ležící naproti ostrovu na pevnině. Před malými domky sedí staří rybáři v dřevácích, v jednoduchých černých krojích, s teplými čepicemi a s nezbytnou dýmkou v ústech. Na břehu plno krámů s památkovým zbožím, po cestách chodí ženy, avšak v krojích ne tak pestrých jako na Marken. Hlavní obživou lidu je rybolov a cizinecký ruch. Markenští jsou protestanté, Volendamští jsou katolíci.

Náboženská stránka Holandska je kapitola sama pro sebe. Všeobecně možno říci, že třetina je katolíků, třetina protestantů a třetina bez vyznání. Sever je protestantský, jih katolický. Katolíci jsou velmi horliví. De iure je sice odluka Církve od státu, ale de facto mají katolíci silný vliv ve státě, v politice i ve školství. Pozoruhodný je jejich tisk vysoké úrovně. Mezi protestanty je veliká roztržka. Tvoří asi 30 sekt od nejvlastnějších až k nejprísnejším. Přísné sekty na př. zakazují svým věřícím jezdit v neděli na kole a elektrickou tramvají (kdežto autem mohou).

V Holandsku žije značné množství Čechů, v Amsterdamu samotném je jich 150—200. Váš zájem o ně bude však zkalen zprávami ne příliš potěšitelnými. Jsou to ponejvíce krejčí a jiní řemeslníci a trochu intelligence. Společný styk není v poslední době takový, jak by se snad čekalo (mluvím o Česích amsterodamských). Nesoulad je částečně zaviněn konfliktem vědeckého rázu, vzniklým v nedávné době sporem o hrob Komenského. V Amsterdamu je totiž český klub Komenský, v kterém je většina tamních Čechů. V nedalekém Naardenu existuje podobný holandský spolek Comenius, jehož členy jsou i někteří Češi. Zájem Comenia byl, aby hrob Komenského byl slušně upraven. Československý stát chtěl ostatky převézt domů, ale Holandsko to nedovolilo. Někteří to vysvětlují prosaicky tím, že v tom jsou důvody finanční, protože tam cestují mnozí turisté a rovněž tak vykládají celou existenci Comenia, ač z úst správkyně Komenského musea mi byla potvrzena veliká úcta ke Komenskému u Holanďanů, že se jeho spisy hojně čtou a že i v holandské Indii jsou Komenského školy. Na základě vzájemné dohody obou států byl nákladem ČSR hrob Komenského renovován. Komenský byl totiž původně pochován na rohu vojenského hřbitova vedle jakéhosi francouzského protestantského kostela, který tam již není. Vedle jmenované budovy byl nyní postaven malý kostelík, do něhož byly přeneseny tělesné pozůstatky Komenského. Amsterodamský lékař Dr. Oosterhuis, který jeho hrob znal a napsal o Komenském literární dílo, byl pověřen dohledem při vykopávce. Ale hrob dal za jeho nepřítomnosti (snad neúmyslně) otevřítí univ. prof. Matiegka. Vznikl z toho menší konflikt, který měl i jiné pozadí a následek toho byla disharmonie dobrého tónu, který jakžtakž mezi Čechy ještě byl, a dnes říkají, že nový hrob Komenského nechová pravých ostatků, jelikož v původním hrobě byly asi čtyři vrstvy na sobě. Na novém hrobě Komenského je deska s nápisem. Jinak je kostelík úplně prázdný. Nedaleko něho je Komenského museum, kde mimo jiné zajímavosti jsou jeho dopisy baronu de Geerovi, v jehož domě Komenský v Amsterdamu bydlel. Zračí se v nich hluboká víra a důvěra v Boha a jeho sloh zní ohlasem žalmů. Za městem stojí dva pomníky. Jeden z nich, postavený u příležitosti jeho třístých narozenin (1892), nese lapidární nápis česky, holandsky a latinsky: »J. A. Komenský, učitel národů, rodem Moravan, jazykem Čech, povoláním bohoslovec.«

Vraťme se ještě k Čechům. Jak se jim líbí v Holandsku? Má to dvojí stránku. Ještě před 10 lety bylo tam možno vydělat značné peníze a poctivý živnostník si mohl získat slušný majetek, protože Češi jsou tam prý známí jako dobří odborníci. To tam i některé přitáhlo. Dnes je to již trochu jiné. Poměry jsou horší a na naše peníze se musí draho platit (i po nynější devalvaci zlatky). To jsou hmotné potíže, které ztěžují méně majetným cizincům pobyt v Holandsku. K tomu přistupují povahové rozdíly, a proto také poměry ve smíšených rodinách nejsou závidění hodné. Na tamní způsob si mnozí nemohou zvyknout: třikrát denně jíst, oběd až večer, chodit spat v 11 až 1 hodinu, vstávat v 8—9 hodin a přes den zívát, to není pro nás. Ale nejvíce se jim stýská po vzdálené vlasti. České hory a řeky, české lesy, lány vlnícího se obilí, české slunce, pestré jaro, vonný máj, českou veselost, hudbu a zpěv nenahradí ani stále zelené pastviny, ani bouřlivé mraky, ani příboj v mořských přístavech. Srdce Čechů touží tam, kde je otců země krásná, a kteří mohou, vracejí se po letech, a ti, jimž toho není dopřáno, jen neradi se smířují s myšlenkou, že jim bude práno aspoň se do své domoviny podívat.

Snad se bude zdát, že jsem trochu očernil vychválené Holandsko, ale naprosto jsem nesledoval toho cíle. Zprávy, které podávám, jsou vybrány z vlastního pozorování a vypravování mnohých Čechů, kteří již léta bydlí v Holandsku, a z vypravování některých Holanďanů. Chtěl jsem se vyvarovati chyby, které se dopouštějí mnozí návštěvníci ciziny, že třeba jen po několikadenním pobytu za hranicemi všechno cizí

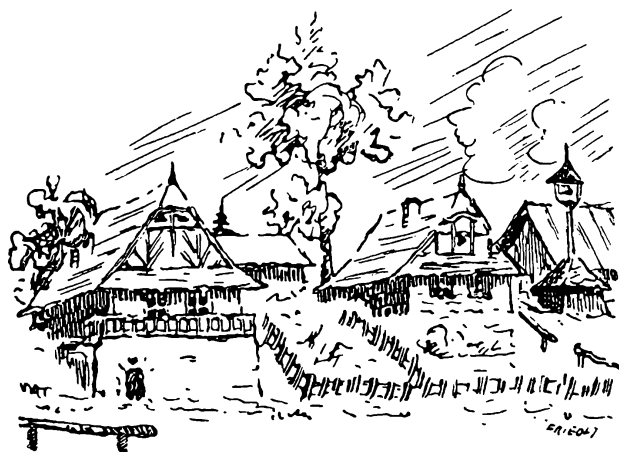
bez kritiky vychválí. Ačkoliv rád vzpomínám na zemi smaragdově zelených lučin a pestrobarevných květů, na zemi vod a mlh, na vévodící větrné mlýny, ač rád dlím tam, kde v klidných hladinách grachtů se zrcadlí staré patricijské domy, kde mořský vánek rozčechrává sehnuté větve smutečních vrb a láskovné listí vysokých topolů a často v duchu zalétám v zátíší přístavů, kde čeřivé vlny tmavého oceánu se snoubí s klidnou vyrovnanou pevninou, přece raději mám naše modré hory s jejich památnými hrady a zelené doliny s koberci lučního kvítí, stín českých lip a naše šumné lesy s bublajícími potůčky, slunečními paprsky ozářený český kraj, kde srdce Evropy věncí Krkonoše s Šumavou, kde Labe jásá s Vltavou a kde je naše vlast a domov můj. V. Vondra

Josef Barta

PÍSEŇ

Rty visí rozřaty a oči hoří
na stupních bílých cest.
Ani vítr nechce mou touhu nést

Po bílé pláni se mnou šla,
já zůstal němě stát.
A dodnes ty oči umí žalovat.

Valašské chalupy z Nového Hrozenkova.

Zo sveta vtákov

Rodina Vrabcova bola už dávno osídlená vo Vrabcove a známa v celom veľkom vtačom svete. On bol skvelým advokátom, ona skvelou advokátkou pri poobedňajšej kávičke paničiek z Vrabcova. Vrabčiatko malo zaistenú budúcnosť. Chôva už v perinke brala ohľad na jeho vznešený pôvod, pozdejšie, keď v nestreženej chvíli si zahral na námestí, snehová guľa malých priateľov ho nikdy netrafila na citlivejšie miesto; učiteľ v škole bol presvedčený, že tak vynikajúci človek, ako je pán Vrabec, nemôže mať než vynikajúceho syna. Ostatne, i on vyšiel z veľkej rodiny Vrabcov a bol hrdý na svoj pôvod. A potom — aké ohromné olovranť vedela vystrojiť pani Vrabcová! Maličká je, že ju sotva vidno od zeme, ale strčí do vrečka paničky celého Orlova, čo sa týka umenia kuchárskeho. A pán učiteľ bol v tomto ohľade veľkým znalcom. Tak nikdy neprestala sa jagať hviezda malého vrabčiatka. So zvláštnou úľubou a hrdosťou však spočinulo oko matky Vrabcovej viacej na jej už temer dospelej dcére, než na synovi. A veru mohla byť na čo hrdá. Mladá slečna Vrabcová bolo ozaj šumné dievčatko, s ligotavým perím a s dvoma živými očkami. Keď kráčala s elegantnou taškou pod jemne formovaným krídielkom zo školy, i to Božie slniečko milšie pozrelo na svet a spolužiaci presedeli po obede dve hodiny nad dejepisom, než dačo pochopili. Jej hviezda bola tiež jasná. Že tam z proletárskych lavíc sa kedy-tedy ozval syčiaci hlas a že cítila na sebe pálu dvoch bodavých očí, to ona skoro zabudla vo víru úspechov. I maturita sa vydarila. Pani Vrabcová obriadila svoju dcérušku, vyškubla jej zbytočné perie, aby bola pekná štíhla — nič to, keď to bolí, len nech je dojem — na hlave pripravila moderný chochlík, krásne pestované nehty vyleštila, chvostíku dala elegantný strih a konečne napustila zobáčik krásnou ružovou farbou. Obočie trhať nebolo treba, lebo slečna Vrabcova vám mala krásne obočie od prírody. Dojem bol skvelý — maturita sa vydarila. Bolo všeobecne známe, že pán

Vrabec sa chystá hľboko načrieť do vrecka, aby oslávil maturitu svojej dcéry. Tak slečna Vrabcová nechcela a ani nemohla sklamať očakávania svojich dobrých profesorov. Ako sa toto oslávenie vydarilo, to vidieť už z toho, že dva týždne chodily všetky paničky z Vrabcovia žlté ako kanárik, iba že zachrípnuté hrdlo a bol'avý jazyk nechcely vydať l'úbeznej piesne. Úbohé paničky! Čo si len chudinky počnú, až sa vráti pani Vrabcová z hlavného mesta, kde sa vypravila so svojou dcérkou za krásnymi toaletami. Ako dnes každé dievča, ktoré dá dačo na seba, chce byť emancipované, tak ani slečna Vrabcová nechcela zaostať. Chystala sa na vtačiu univerzitu. A tu bolo treba veľa vecí zaobstarať, aby sa preca videlo, že i vo Vrabcove sa žije vznešene a moderne. Veľké večerné, malé večerné šaty, iné do obedu, iné po obede a jednie zvlášť jemné a drahé, aby slečna vynikala medzi kolegynami. Ona sa už v nich videla, ako kráča so vztýčeným zobáčkom po mramorových chodbách vysokej školy. A tu stihla slečnu Vrabcovú prvá a najcitelnejšia bolesť v celom živote. Stalo sa to tak. Kvinta mala maškarný ples a malý Vrabčiak usúdil, že tie nové šaty sestrine mu budú akurát. Bude v nich predstavovať prvý rok po skončení sveta. Slečna bola z toho celá nešťastná, museli jej objednať nové, ale tie už neboli tak pekné. Zo zúfalstva nad tým dala sa zapísať na filozofickú fakultu.

Toto však nevedelo, aby slečna bola prijatá do tábora emancipovaných žien, ba aby bola hneď medzi vedúcimi. Stará pani Vrabcová zavše len pokrútila potajomky hlavou, kam tá jej dcéra tie peniaze kladie, ale ako emancipovaná mama nedala nič znať na sebe. Paničky v meste začaly však znovu brať na seba obyčajnú farbu, jazyky im ešte viac obol'avely a na pani Vrabcovú sa dívaly veľmi posmešne. Ba u mäsiara bola začula poznámku, nesmelú síce, ale preca len poznámku. To ju tak nahnevalo, že sa v najbližšom liste opýtala dcéry, čo ona o tom všetkom myslí. »Vieš, mamička,« znela odpoveď, »ako sú tie paničky u nás všetky zo starého sveta. Ty jediná hľadiš na svet tak, ako to dnešná doba žiada. Ony nepochopia, čo je to pravá emancipácia. My moderné ženy musíme všade držať krok s mužmi. Sme rovnoprávne s nimi, robíme to, čo oni. Keď oni pijú, pijeme i my, keď oni fajčia, fajčíme i my, keď sa oni baví, bavíme sa i my, a keď oni platia, platíme i my; ba niekedy oni neplatia a platíme len my. Tak ďaleko sme to dovedli, že sme akoby protektorkami. Preto, moja mamička, nerob si Ty z poznámok nič, ale teš sa, akú máš vydarenú dcéru.«

Slečna Vrabcová však bolo v podstate preca len jemné, dobre vychované dievčatko a pomaly sa začala v emancipovanom tábore cítiť trochu stiesnene. Čudno, čím ďalej tým viac sa jej zdalo mnoho vecí nevkusných. Začala sa ona rozhliadať, ako je to u ostatných. A tu videla, že existuje ešte iný emancipovaný tábor, ktorého si dosiaľ nevšimla. Muži horlili proti nemu, ale vycítila u nich, že im je nepohodlný, ba že sa ho trochu boja. Ženy z tohoto tábora chcely tiež rovnoprávnosť, ale povedaly: »Keď my nefajčíme, nefajčíte ani vy, keď my nepijeme a nebavíme sa, nepíte a nebavte sa ani vy, keď my nehráme v karty, nehrajte ani vy. Chceme rovnakú možnosť vzdelávať sa a rovnakú možnosť tvoriť, veď náš duch je rovnocenný s vašim, chceme rovnaké práva na existenciu a rovnaké výhody životné, veď my pracujeme a obetujeme sa ako vy a konečne chceme vašu úctu, veď vychovávame nové pokolenia k dobru ľudstva.«

Slečna Vrabcová pomaly chápala, že tu je pravý program, ktorý treba uskutočniť, aby bol život správny a šťastný, a preto sa začala zjavne kloniť k druhému táboru. Čím viac ho muži urážali, čím viac naň kydali smiešne výčitky, tým viac bola presvedčená o jeho spravodlivosti a tým viac tiahla k nemu. Než sa však mohla verejne prihlásiť k týmto bojovníciam za pravdu a spravodlivé práva, a než to mohlo pocítiť i vrecko mamičkino, prihlásil sa pán Vrabec, ktorý kedysi sedával dve hodiny nad dejepisom, kým sa horko ťažko naučil lekcim.

G—a

Nahoře

Táhlo se to už dlouho. Tak někdy před vánocemi začal si Jan Pánek uvědomovat nechuť k práci. Rozšířilo se to později i na odpor k lidem.

Jan se však přemohl. Dokázal se dívat znovu do tváří každodenních známých, kteří ho potkávali ráno na cestě do práce.

Díval se do těch obličejů a chtěl jim rozumět. Odhalovat jejich tajemství. Dešifrovat je. Když se cítil dokonalým analytikem lidské tváře, ztroskotál. A dvakrát za sebou.

První případ byl listonoš. Letitý člověk. Roznášel denně poštu do nesčetných pater. Ty jeho oči se něco nanaříkaly na spousty schodů. Ještě více nohy. Jan Pánek ho denně vídal a četl z jeho zevnějšku nenávist k tomu jednotvárnému povolání. Konečně jeden takový jako jsem já, říkal si Jan.

Pak dali pošťáka do pense. A kde zůstala jeho nenávist? Chodil shrben ulicemi, které proběhal s obtěžkanou brašnou. Na ramenou mu viselo něco těžšího než bývala váha dopisů. Na Janovu otázku odpověděl, že se mu stýská.

Druhým případem byl truhlář ze sousedství. Suchý, vytáhlý a nemluva. Zabraný do hoblíku a třísek. Zdálo se, že jeho největším ideálem bylo nespáliti klíh.

Občas k němu Jan zabloudil a díval se zticha, jak truhlář rozřezával prkna. Jak je hobluje a klíží k sobě. Věčně mlčící člověk.

V jedné sdílné chvíli ukázal Janovi zežloutlé psaní. Překvapenému, žasnoucímu Janovi, který nechápaje, četl písmo Eduarda Vojana.

Pořád jsem doufal, říká truhlář, že přijde má hodina. Tenkrát mě viděl Mistr na jevišti ochotnického divadla. Náš spolek ho pozval a on s námi hrál jako host, vysvětluje, neboť zpozoroval pochybnost v očích svého posluchače.

A proč jste ho neposlechl, ptá se mladý člověk starého, chtěl z vás udělat pravého herce. Proč? Měl jsem známost. Pak lidské řeči. Za mého mládí ještě platilo slovo, jímž jsme se zavázali. Myslil jsem, že to půjde, i když budu ženat.

Jan: Vy jste měl jít a neohlížet se.

Truhlář mávl rukou. Je pozdě —

Jenom chvílemi, ale málo, maloučko rozumí Jan Pánek truhláři, kterému psal Vojan.

Domnívá se, že by dokázal jít rovně a neohlížet se. Ale uprostřed nejkrásnějšího vzrušení vyvstane mu typické p r o č před očima. Otazník, který snad nikdy nestrašil truhláře, jenž měl být hercem.

Proč jít za svou myšlenkou, proč být věren sám sobě? Proč, proč, proč!

Jak se blížilo léto, upadal Jan stále více do pochybností o smyslu a účelu života. Zmítal se a revoltoval. Myslil to vážně, dopadalo to však komicky.

Po celý květen nosil černou kravatu jako protest proti jaru.

Řekl jsem něco o komickém výsledku. Byl snad směšný, ale nebyl směšný. Jan Pánek tím hledal cestu z bludiště.

Také ji chtěl najít u děvčat. Dvakrát či třikrát šel se studentkou navečer podle Labe. Jednou s malou Anežkou. Učila se u dámské krejčové. V jednom se všechny shodovaly. Nerozumíme mu. A už s ním nešly. Nechtěly poslouchat jeho »potrojené« řeči. S Anežkou to vydržel nejdéle. Ne snad proto, že měla plná ústa »lásky«. Sám nevěděl, proč před ní hrál komedii zamilovaného studenta. Ale přetvářka se mu brzy znechutila. Odešel jednou od ní a nechal ji stát na břehu plačící. — Utěšila se ostatně co nejdříve. — Měl ji rád, pravda, ale nějak obecně, neosobně. Rád jako všechno ostatní. Jako stromy, vodu,

svůj pokojík anebo prašpatnou reprodukcí jednoho z obrazů Vlaminckových nad svým psacím stolem. A v bludišti se zamotával stále.

Léto vrcholilo. Najednou bylo večer chladno. Mech a podhoubí zavánělo do města. Mlhy, dokonce mlhy vystupovaly po západu slunce. V ten čas našel Jan řešení. Na kopci za městem. Mezi borovicemi.

Tu neděli rozběhl se do těch míst, protože ho vábilo nějakým novým, divným a syrovým půvabem. Sluncem v mlze.

Jak pospíchal, aby tam už byl. Je odtud výhled. Krajina ubíhá někam k jihozápadu. Pole seřazena, krajíc vedle krajíce.

Bože, kde jsem to už viděl, přemýšlí Jan Pánek.

Vítr mu češe vlasy a opět zcuchává. Osušuje zvlhlý zrak. Jan se dívá na rovinu pod sebou. Na krvi a potem svlaženou domovinu. Stále svlažovanou. Chtěl by ji pohladit, ale cítí, že ona toho nepotřebuje. Sám je jí hlazen. Hněten.

To slovo zachytit, které vidím — můj Bože, lze viděti slova? Jene Pánku, lze viděti slova? Ten rozcuchaný na kopci mlčí. To jest, nemluví nic slyšitelného. Ale přece mluví. Nejde to, neříci si něco. To je cesta, kterou půjdu, povídá si.

Když sešel dolů, zas nevěděl nic. Spojitost mezi listonošem, truhlářem a dalekou krajinou a sebou samým, kterou by byl objevil na kopci — zmizela. Ale Jan Pánek o ní něco ví. Ví, že existuje. A poznat ji, odhalit ji, to už stojí za to, aby žil. Aby pracoval. Dokonce mnoho pracoval.

Potom, na chodníku před domem kde bydlil, povídal si jen tak pro sebe — největším úkolem bude dostat se tam nahoru častěji.

Ernest Mach

Mor, hrůza našich předků, překračující i nejlépe strážné hradby měst jako hněv Boží, byl druhou formou »náhlé smrti«, která křesťanskému člověku působila vždy bázeň, neboť nedovolovala hříšníkovi litovati hříchů, přijmouti svaté svátosti, ani dáti do pořádku věci pozemské. Již ranné středověký křesťan, nalézaje lékaře proti moru, vzýval některé světce jako svaté pomocníky lékařů a jako ochránce před morovou ranou. Byli to zvláště sv. Šebestián, sv. Roch, sv. Křištof, sv. Barbora, sv. Rosalie a jiní, jichž se brzy zmocnila modlitba, úcta, legenda pokorných vyznavačů Božích a poesie, štětec nebo dláto omilostněných umělců. Církevní litanie, a peste, fame et bello libera nos, Domine, se brzy změnila v pařížský nápis: Christophori faciem quaecumque tueris illa nempe die morte mala non morieris nebo v ono prosebné: O beate Sebastiane, oremus, Omnipotens sempiternus Deus, Qui precibus beati Sebastiani Martiris tui gloriosi quendam Generalem pestem periculo liberetur. Byl-li sv. Křištof (jehož kult nabyl obzvláštní proslulosti v zemích románských a jemuž byly takřka výhradně pod ochranu svěťovány nemocnice a špitály) uctíván jako ochránce před náhlou smrtí, způsobenou zákeřníky, utopením, v boji a pod., je sv. Šebestián vzýván vždy jako přímý ochránce proti moru. Umělec XIV. až XVII. věku zobrazoval sv. Křištofa jako poutníka nebo obra, přenášejícího na svých bedrech křesťana přes úklady smrti, a sv. Šebestiána jako mučedníka s mnoha šípů a kopími v těle, jež transkribovány mystickými vzněty představují morové šípů, jež, určeny křesťanům, jsou zachycovány svatým mučedníkem. Jindy býval sv. Šebestián zobrazován jako vojín, lukostřelec, který stojí na skále s napjatým lukem a s připravenými střelami jako obránce proti nepříteli moru. Stejně proti moru byli vzýváni sv. Roch a sv. Rosalie. Každé středověké město mělo své náboženské

bratrstvo, které konalo pobožnosti a pouti k těmto svatým Pomocníkům lékařů, aby vyprosili odvrácení zlé smrti člověku i městu. Jestliže přední sochaři a malíři světa postavili obrazy a sochy těchto svatých na oltáře nejkrásnějších katedrál, našla i poesie v každé době neméně strouf k jejich apostrofě a chvále. Lidová píseň

katalánská stejně jako bretaňská nebo umbrijská nesou mnoho příkladů, jaké úctě se těšili tito svatí. I stará česká literatura lékařská, theologická i populární připomíná na mnoha místech sv. Šebestiána, Křištofa a Rocha jako protektory českého lidu před morem nebo jinou náhlou smrtí.

M. K.

Studentské snímky

Osm

To není jen číslo, to je osm párů roz dováděných dívčích očí, dychtivých poznat svět: pět jich bylo modrých, chcete-li, kočičích, a jen tři páry hnědých, temných, neproniknutelných. Ty oči hledávaly na černou usmolenou tabuli po osm let, po osm let vídaly nové tváře kolem sebe a před sebou. A víte, komu ty oči patřily? — Ty hnědé Mance, Jiřce a Aimee — a modré: dvěma Zdeňkám, jedné Jarce, Vlastě a Máně. Nyní již několik měsíců chodí tyto dívky do starého, omšelého anatomického ústavu. Hm, medicíny (myslí si leckdo, a přitom prohne krapánek nosíček). Snad. Rozhodně připadaly si velmi důležité, když mohly se sešitem pod pažďí kráčet dlouhou chodbou anatomického ústavu a pak do prvního či druhého patra. Hned na začátku nechtěli v hlubokých chodbách tajemné fakulty vidět tolik čistých očí pohromadě a proto je rozdělili do dvou krabiček. Když ale oči byly těkavé, neposlušné (však znáte dívčí oči), a vzpurné, hned se přestěhovaly do krabičky jedné. Ale nemusilo to být ani úřední rozdělení, šestnáct očí se rozpadlo na několik částíček samo. Dvě modré Zdeňčiny číslo jedna utkvěly blízko Zdeňkových, také modrých, a zapomněly brzo na ty, s kterými trpěly, či lépe se radovaly po osm let. Čtyři modré Jarčiny a Zdeňčiny číslo dvě vytvořily nerozlučnou dvojici Adonis a Amil. Slyšte, dokonce velmi uváděly pány kolegy do rozpaků, když se na chodbě setkaly. Hnědooká dvojčata chodila zase jako srostlá, nevšímalá si světa, kategoricky pak pánského, kteréhož to nemálo hnětlo. Na chudáka Vlastenku zbyla z její krabičky Mincha, která však podezřele stála více o kolegy než o kolegyně. Sebevědomí modrých i hnědých očí stouplo, když oblékly čisté, bělounké pláště a dostaly se do pitevny. První sen splněn a splní se druhý: sklánět se v bílých pláštích nad lůžkem nemocných a uzdravovat svýma rozesmátýma očima? Arcus

V němčině

Druhé poschodí školní budovy se otrásá hlukem, který vychází ze 6. třídy. Není divu, vždyť sextáni mají mít němčinu, které je vyučuje profesor zvaný »Slanec«. Ani zvonek neutlumil jejich věčný hluk, až se teprve pan profesor ohlásil, že je již ve třídě, sextáni se částečně ztišili. Nácek Králů již stál u katedry a omlouval se, nešťastník omlouval se česky. Pan profesor svrástil čelo a s přísným gestem pravil: »Sagen Sie es deutsch!«. Žák s pomocí celé třídy sesmolil německou větu. Poklonil se a chtěl odejít, ale pan profesor již zapomněl, že se omlouval a dodal: »Khm — khm, sagen Sie es noch einmal, aber mit dem Konjunktiv.« Ubohý Nácek tápá ve všech koutech své paměti, ale marně, rozum mu právě vypověděl poslušnost. »Ale, Králi, setzen Sie sich, to si musím poznamenat, ještě ani to konjunktivné neovládáte, zdá se, že to musíme stále procvičovat.« Nácek se ubíral se sklopenou hlavou do lavice. Nenasytnost pana profesora však nebyla ukojena. Náhle si vzpomněl opět na Nácka, který se ještě nevzpamatoval z první pohromy a již na něho čekala druhá. Za malou chvíli jsme viděli Nácka za katedrou, jak se potí s německým překladem. Hodiny rychle ubíhaly a ztrápený Nácek se dosud skláněl nad čistým papírem. — Hájka napadla spasná myšlenka. Dovolil se ven; za chvíli se vrátil, využil situace a podstrčil Náckovi 'faira'. Když Nácek vyčerpал až do poslední písmeny důležitý pramen, hlásil se, že je již hotov. Pan profesor mu ještě poskytl čas ke zkorigování úkolu, ale rozjařený Nácek se o to již neprosil a drze prohlásil: »Sím, to již nestojí za to!« Profesor zrudl — »ale, Veličenstvo, když chcete být drzým, řekněte to aspoň německy!« — — Apak

Citový zeměpis septimy

P o l o h a: Septima měří asi 50m² a má 46 obyvatel. Na 1 m² připadá asi 1·1956 obyvatel. Leží v druhém poschodí 12 m nad hladinou školníkovy polévky. — H o r o p i s a v o d o p i s: Jedinou horou je t. zv. »stupínek« neboli Prokletije (30 cm), s meteorologickou stanicí, skládající se ze starého polorozbitého teploměru a nemožně naškra-

baného rozvrhu hodin. Tu dochází často k zemětřesení, zejména vystoupí-li sem noha korpulentní Mikové, což je, mimochodem řečeno, její největší turistický výkon, vyjímajíc nepodařený výlet na Vršatec. Z vodstev vyniká zánovní »kýbl«, avšak také kalamáře jsou z 99% naplněné vodou a různým neřádstvem, podle neomylné chemické analýsy, vyjímajíc kalamář profesorský, který není naplněn ničím. — P o d n e b í je celkem vnitrozemské. Zimy však tu nejsou dosti tuhé, léta nikdy tak žárná, aby odpadlo vyučování. Nepříjemné jsou větry vanoucí ze zadních lavic, proto se obyvatelstvo stěhuje na letní byt na dvůr. Časté jsou zde srážky a bouřky; někdy naprší tolik, že se až dělají na vysvědčení fleky! — O b y v a t e l s t v o se dělí na dvě skupiny. Na skupinu dřičů a skupinu flamendersko-ulejváckou, skládající se vesměs z lidí, pro septimu příliš zralých. Vláda tvrdí, že je tu možno zavést vývoz dobytka, hlavně volů a oslů, a to bez předchozího pěstění. — V z d ě l á n í je celkem dobré, ač i tu se mínění učenců rozcházejí. Páni profesori na př. tvrdí, že obyvatelstvo je většinou negramotné. Moderní literatura je pěstována v ústředním časopise »Komár«. Samovražednost je tu značná; asi $\frac{1}{47}$ obyvatel se pokusila o sebevraždu. — Z ř í z e n í: Za hymnu byla jednohlasně prohlášena arie ze Zapomenuté opery »Když Zdeněk můj...«, která byla zpívána do omrzení Járou Lakosilem při každé školní slavnosti. Ústava byla příslibena, ale naděje povstalců byly zmařeny porážkou v poslední konferenci. Pro trvalé různice ve vládě není možno dosáhnouti konstituce. Prozatím vládne kruté samoděržaví pánů profesorů. Ale vlivem básníků, bijících na strunu národní, částečně také zásluhou školníková zvonku, se národ budí a hledí s důvěrou vstříc lepšímu zítřku. H. R.

Hodina dějepisů

Již dávno vykonal zvonek svůj neúprosný úkol. Na chodbách pomalu přejímá vládu jindy uvězněné ticho. Jen ve kvintě se ještě čile »pracuje«. To se dohrává poslední kolo ligového zápasu v lavičném footballe. Je tu vůbec »povznášející« nálada. Právě kterýsi milovník zpěvu spustil na plné kolo: »Když hvězdy nad Prahou...« Všichni vědí, že nad nimi bdí mocná ruka v podobě »obsluhy« dveří. V čas potřeby snadno a rychle uvědomí své spolužáky, že se blíží vládkyně hodiny — profesorka dějepisů. Za chvíli vchází do dveří paní profesorka. Signo dato všichni příslušníci V. kasty povstanou s hlukem, způsobeným volným pádem dolních končetin. »Hoši, nejsem žádná Indiánka, abyste mne tak pozdravovali. Nemůžete pěkně potichu vstát? Kolikrát vám to mám říkat? A po zvonění máte být pěkně ticho v lavicích a neřvat, až to musím slyšet ve druhém poschodí. Já tam rozmlouvám s vašimi rodiči, těším je, že to není s vámi tak zlé a vy se mi potom takhle odměňujete...« Po této řeči vykoná »ouřední« zápis, který se ovšem neobejde bez ponaučení: »Nemůžete mi říci... Prosím, zde je pero... to mně jej přímo hodíte jako nějakému pacholkovi. Hoši, kolikrát vám to mám říkat: Buďte slušní. Já vám o tu slušnost nestojím (aha), ale jak to potom vypadá, když potom přijdete do společnosti...« A tak, když hodinky (k velké radosti bavících se) ukazovaly něco přes půl, vytáhnout jest hříšník veliký a dána mu otázka: »Tak mně řekněte... co víte o Českých bratrech«. Žák zřejmě nepřipraven (jako vždycky) přizpůsobuje uši přijímací anteně a z nesouvislých slov, která vycházejí z úst napovědy, »komponuje« věty. Zachrání ho však nová otázka, kterou tentokrát dala paní profesorka celé třídě: »Hoši, nemáte někdo doma kloboučky od Thymolinu? Víte, že já již je sbírám 5 roků? Až budu mít více kloboučků, pošle Thymolin některého žáka našeho ústavu k moři na prázdniny.« (Při tom ve třídě pohnuté výkřiky: Jé, to bude prima!) — »Sím, já mám doma 5 kloboučků,« uplatňuje se nyní znovuokrátký hlas našeho odsouzeného... A ty kloboučky ho zachránily.

C. G.

T E X T Y

Poznání

Podstata věcí není nepoznatelna. Není ve světě koutu, části nebo stránky, jež by nebyla zásadně, byť ne skutečně přístupna poznání. Agnosticismus jest nauka zhoubná. Je-li podstata věcí nepoznatelna, pak není poznání, jež by opravdu bylo poznáním. Může být nějaký vesmírný duch, buď dobrý nebo zlý; nebo může býti něco tak odlišného od všeho, co známe, že si o tom vůbec nedovedeme utvořiti pojem. Zříká-li se rozum vlády, uchvacuje jeho místo obraznost; a s obrazností přichází klam. Jest otevřena brána všem libovolným výmyslům a ty pak mají stejnou vážnost jako věda. K takovému výsledku dospějeme, pochybujeme-li o možnosti poznání. Domnívám se, že poznání proniká do nitra věcí; zjevujíc jejich obecné vztahy obyčejnému pozorování a jejich zvláštní vztahy vědě přírodní, psychologii pak i jejich povahu. Lidstvo potřebuje znáti pravdu o svízelném světě, v němž jest jeho úkolem žíti. Potřebuje pozorování, vědy a hlavně zdravého rozumu.

C. A. Strong, *A Creed for Sceptics*. Macmillan and Co., London 1936, p. 40.

Člověk a příroda

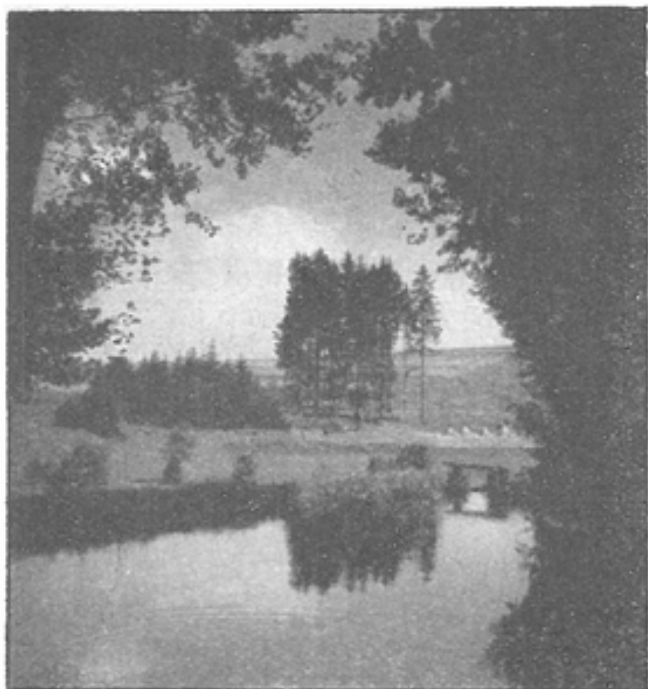
Vyšel-li člověk celý, jak jest, z přírody, jak to, že má potřeby, jichž příroda nemůže ukojiti? Zrodil-li se z přírody, jak to, že se proti ní tak bouří? Zrodil-li se z relativna, jak to, že si vymyslel absolutno? Člověk jest bytost vědomá; zrodil-li se z přírody a jen z přírody, znamenalo by to, že vědomí je v přírodě. Znamenalo by to, že příroda i na nejnižším stupni vývoje má schopnost, byť sebe nepatrnější, poznávati sebe samu. A proto, je-li člověk tvorem zvláštním, od Boha pocházejícím, má vědomí od Boha a vše je jasné. Avšak je-li člověk jen výsledkem dění hmotného, rozvíjejícího se v uzavřeném kruhu, musíme se tázati, kdy a jak v něm mohlo vzniknouti vědomí?

C. F. Ramuz, *Questions*. B. Grasset, Paris 1936, p. 193.

Jediná nenávist

Jediná věc, kterou můžeme opravdu nenáviděti, jest určitý stav ducha. Nikdo nemůže opravdu nenáviděti národy jako jsou Rusové nebo Židé; nikdo nemůže nenáviděti Mongoly proto, že mají ploché nosy nebo Semity proto, že mají nosy dlouhé. Činný ateismus mnohých bolševiků je stavem ducha, který jest mnohem nelidštější a odpornější než jakýkoliv stav společnosti jako vzbouření, stanné právo nebo i masakr. Nebudu se zde přiti o podrobnosti pronásledování, neboť nemám přímého názoru a jsem dokonale připraven slyšeti neomezené lži s obou stran. Avšak snaha potlačit všechny náboženské sklony v dítěti se na příklad připouští a s chloubou přiznává; a to je pro mne něco mnohem nepřirozenějšího než pouhé pronásledování. Kdybych měl voliti mezi dvěma zločiny, měl bych větší náklonnost k davu vzbouřenců, kteří zabíjejí starého biskupa, jehož možná pokládají opravdu za špatného starého biskupa, než k úředníku, který chladně usedá, aby vštěpoval dítěti filosofii smrti a zoufalství. Dovedu si představit, že bych sám za určitých okolností upadl v pokušení, abych praštil nějakého starého pána po hlavě, kdybych byl naplněn zuřivou jistotou, že je to pokrytecký a ohavný starý pán. Ale nedovedu si představit, že žádných okolností, že bych využil své případné převahy nad zcela nevinným dítětem, abych z něho vytloukal onu duchovní věřivost, jež jest krásou dětství.

G. K. Chesterton, *G. K. 's Miscellany*, Rich & Cowan, London 1936, p. 222.

JUC. Otomar Smrčina: Jaro v přírodě. — Na selském statku. (Fotografováno na zn. »Neobrom«.)

UNIONISMUS

Katolíci v Rusku

Když čteme v tisku o krutém pronásledování ruské katolické církve a jejích věřících, mimovolně se tážeme, kde se v Rusku katolíci vzali a kolik jich je, když přece Rusko od staletí se přiklonilo k schismatickému Východu. Koncem 19. století bylo v Rusku asi 12 milionů katolíků, kteří byli rozděleni na 12 diecésí. Ve skutečnosti byla většina těchto diecésí z bývalého království polského, jehož část připadla dělení Rusku. Vlastní Rusko tvořilo jedinou diecesi mohilevskou, největší na světě, ježto zabírala většinu evropského Ruska a celou Sibiř. Na tomto ohromném území žilo asi půldruhého milionu katolíků, většinou cizinců, které od úplné asimilace dělila jen různost náboženství. I když Rusko bylo strženo východním rozkoem, nepřerušilo hned styků se Západem. Katolíkům bylo dovoleno stavěti kostely v ruských městech, ba dokonce pravoslavné matky z Novgorodu nosily své děti žehnati latinským kněžím. Koncem 12. století arcibiskup bremský na výzvu pravoslavného knížete polockého poslal svého kanovníka Meinharda evangelisovat pohanské Litevce. Nově založený řád dominikánský se též na nějaký čas v Kijevě uplatnil — byl vypuzen r. 1233. Jižní Rus, popleněná vojsky mongolskými, přestává býti politickým těžištěm, které se přenáší na sever do Novgorodu, Vladiměře, Tveri... Rusko tím ztrácí všechn kontakt se Západem. Nastává rivalita mezi zkvétající Polskou a porobeným Kijevem. Pravoslaví je ztotožněno s národností. Člověk pravoslavný nesmí jísti z jedné mísy s katolíky, aby se neposkrnil. Tento lidový názor ovládá i panovníky nového moskevského státu. Navazují sice v záležitostech mezinárodních politické styky s Římem, jehož moci jsou si vědomi. V Římě nebyli dosti informováni o úmyslech Rusů a proto často doufali v možnost sjednocení, které vždy skončilo nezdarem. Moskva jednala se Svatou Stolicí jako s mocí politickou a nikdy neviděla a neuznávala v papeži

nástupce sv. Petra. Nedůvěřovali v upřímnost náboženských zájmů Sv. Stolce, stále se domnívali, že se za tím skrývají cíle mocenské. Každý katolický misionář byl a priori pokládán za nepřítele a špiona. Jen cizím vyslancům bylo dovoleno mít katolické kaplany. Nastal vpád Poláků do Ruska. Od té doby zájmy církve katolické jsou ztotožňovány s polskými výboji. Zatím Rusko se počíná otvírati cizincům a jsou to především nekatoličtí národové Němci, Holanďané, kteří jsou ochotně přijímáni. Když Rusko znovu dobylo části kdysi obsazených, našlo zde uniáty, které Rusové pokládali za zrádce a krutě je pronásledovali. Volnější život nastal za Petra Vel., který dovolil stavěti kostely, školy a příchod misionářům. Nové hlavní město Petrohrad bylo ozdobeno katolickým kostelem a jesuitskou školou v Moskvě navštěvovalo hodně žáků ze vznešených rodin. Při prvním dělení Polska r. 1772 připadla Rusku Bílá Rus, patřící pod pravomoc biskupa vilenského. Vláda chtěla úplně oddělit polské katolíky od katolíků ruských a proto zřídila r. 1783 samostatnou ruskou diecesi mohilevskou. Projevem nepřátelského chování Kateřiny II. vůči Svaté Stolicí byl zákaz čtení buly o zrušení řádu jesuitského na Rusi, který se mohl dále zdárně rozvíjeti. Pavel I. přijal titul i funkce velmistra řádu maltézského a stal se ochráncem katolicismu. Na jeho rozkaz byla v Petrohradě vystavěna řádová kaple (bolševici ji zničili). Francouzští emigranti, přijímaní s nadšením, pomáhali rozptylovati nespravedlivé předsudky proti katolické církvi. Četné konverse z kruhů aristokratických vzbudily nedůvěru vlády, třebaže Alexandr I. jinak katolické církvi přál. Po obnovení řádu jesuitského počali v jeho členech viděti nové agenty cizí velmoci. Po válkách napoleonských velkovévodství varšavské, utvořené Napoleonem, bylo přiděleno Rusku. Alexandr I. se dal korunovati za krále polského a zavázal se církev katolickou chrániti jako náboženství státní. A právě v této době vláda usilovala co nejvíce, aby byly přerušeny jakékoliv bližší styky mezi národní církví polskou, uniáty a katolíky diecese mohilevské.

Po potlačení polského povstání r. 1831 vláda postupovala neobyčejně přísně proti katolickým kněžím, které pokládala za podněcovatele vzpoury. Uniatská církev polská byla zrušena a o jejich věřících prohlášeno, že se vrátili zpět k »mateřské« církvi pravoslavné. Všechny protesty Říma zůstaly marny. Po tomto násilném vyřešení otázky uniátů ruská vláda se pokoušela navázati styky se Svatou Stolicí a konkordátem r. 1847 byla upravena situace latinských katolíků. Nové povstání r. 1863 zase nejvíce odnesl klerus katolický, jemuž byl zabaven všechen majetek. Když nastoupil Mikuláš II. r. 1894, byl jmenován ruský ministr u Svaté Stolice, ale Rusko nedovolilo papežskému nunciovi přístup do Petrohradu. Biskupové byli jmenováni carem a po dobrozdání papežově. Stát přispíval na udržování kněžstva, kostelů i škol. Vyučování katolického náboženství bylo nařízeno. Ruské zákony nepřipouštěly, aby někdo byl bez vyznání — každé dítě muselo dostati náboženskou výchovu ve svém vyznání. Řády směly mít své domy jen na území polském, v Rusku samém směli dlíti řeholníci jen jako osobní kaplani. Ještě lépe se dařilo katolické církvi po revolučním výbuchu r. 1905, kdy ediktem byla dána úplná svoboda. Celé masy uniátů dosud pokládaných úředně za pravoslavné, se počaly veřejně hlásiti k církvi katolické. To vzbudilo znova nedůvěru ke katolíkům východního obřadu a proto jim nedovolili v Petrohradě postaviti vlastní kostel. Jen v malé kapliče, kterou jim r. 1912 zavřeli, směli konati své bohoslužby.

Světová válka, osamostatnění Polska, revoluce r. 1917 — změnily úplně tvářnost ruských poměrů. V Rusku zbyli jen katolíci z diecese mohilevské a jejich počet se ještě zmenšil emigrací a přesídlením do Polska. Mnoho ruské inteligence se vrací do církve katolické. I církev uniatská se počíná znovu organisovat. Je řízena Msgrem Leonidem Fedorovem,

exarchou katolických uniátů ruských. Těžká rána dolehla na celou církev katolickou r. 1922: všechny kostely zavřeny, kněží uvěznění. Arcibiskup latinský Msgr Ciepliak, exarcha Fedorov a mnoho kleru odsouzeno k dlouholetému žaláři. Po několika měsících na základě provisorní smlouvy se Svatou Stolicí bylo několik latinských kostelů otevřeno. Uniáty pronásledovali dále a když žádali, aby se směli pomodlit v ruských kostelích, dostalo se jim od sovětů odpovědi, ať prý chodí do kostelů polských. Nyní již není v Rusku církev uniatské. Msgr Fedorov zemřel ve vyhnanství a několik kněží a věřících je v žalářích a v koncentračních táborech. Církev latinského obřadu živoří jako vyznání cizinců a její práva jsou zaručena jen ochranou cizích států. Je těžko určit počet katolíků v nynějším Rusku. Před více jak desíti lety arcidiecése mohilevská měla 171 farností, diecése kamenecká (Podolí) 100 farností, diecése tiraspolská na Kavkaze (arménští katolíci) 123 farností. Pronásledování zuří stále a doléhá těžce jak na věřící, tak i na pastýře, takže tyto farnosti existují nyní jen na papíře. Doba nového vzkříšení katolické církve v Rusku je ještě daleká. Ale nastane jednou den, kdy velké dílo unie tímto hrozným utrpením bude očištěno od národních nesvárů, které znetvořily jeho ideál a poskvřily jeho minulost!

F. V.

K U L T U R A

Tovaryšstvo Ježíšovo

Hlavní zhoubnost jesuitské morálky, jak praví L. de Wette, záležela v učení o p r o b a b i l i t ě mravního přesvědčení, v níž jiní vidí dokonce nestvůrnost, ohavnost, při nichž zvuky pekelné doznívají (Harnack a podobně též Herben). Při této otázce narážíme na jednu zvláštní a přitom význačnou vlastnost jesuitského učení zvláště v oboru mravouky. Jesuité neměli totiž ani vždycky v úmyslu zabývat se jen zcela abstraktními akademickými thesemi, které by zase mohly býti předmětem studia, nýbrž měli živé pochopení a smysl pro skutečný život a snažili se co nejvíce, aby jejich učení mohlo býti opravdovou oporou obyčejnému člověku, jemuž jsou všechny ty sebe krásnější a vznešenější abstraktní normy spekulativní ethiky na míle vzdáleny; a v tom tkví jistě jedna z nemalých zásluh řádu! — Co je tato probabilita? Při této úvaze musíme vycházeti ze základní zásady, že totiž každý je povinen činiti jen to, co mu velí jeho svědomí. (To je jistě zcela samozřejmé!) Abychom se však přesněji vyjadřovali, nutno především determinovati pojem svědomí jakožto určitý úsudek, který v daném případě vylučuje veškerou rozumnou pochybnost — tedy úsudek pevný, nezvratný. Nejspolehlivějším takovým úsudkem bude tudíž ten, který se opírá o nějakou mravní normu (na př. nezabiješ, nepokradeš atd.), neboť tu se vylučuje již a priori jakákoliv pochybnost. Ve všech případech však tento problém není tak jasný a jednoznačný; jednak proto, že tyto normy nemohou vždycky odpovědět tak

Jánuš Olišov

JUGOSLAVIA

jugoslavia
otevřená náruč
v ní křehkých ilusí
je sklo
a bledé stíny
rozbitého svitu
chudičká náruč
láska
dvě prázdné ruce
láska
dvě ruce
s kouzlem Splitu

I n m a r g i n e

O N Á S. Holandská revue katol. studentstva DE DYK, vycházející v Leidenu, přináší v posledním 5. čísle kritický článek C. Mařana o vývoji a současném stavu hnutí katolického studentstva v Československu. Zvláštní kapitola je věnována studentským časopisům, mezi nimiž zaujímá JITRO první místo. Nehledě k tomu, že tento důležitý a propagačně významný článek je psán vysoce objektivně a přehledně, překvapuje, že redakce DE DYKu připojila poznámku ke kapitole, v níž se jedná o ruchu kolem JITRA a o tom, že tento studentský časopis má

6.000 předplatitelů (což vlastně znamená, že čtenářů je daleko víc, poněvadž každý exemplář čtou průměrně nejméně 3 osoby), kterou otiskujeme doslovně: »Zde mají nizozemští studenti dobrý příklad«, a která zavazuje nejen vedoucí činitele v JITŘE, nýbrž celou tu rozvětvenou obec čtenářskou, aby se nedala tímto úspěchem zmásti a nesnížila tak svou aktivitu. Učiňte vše pro rozmach a rozšíření JITRA!

PERLY ZE SOVĚTSKÉHO TISKU. Po navázání »kulturních« styků čsl.-sovětských jsou moskevské noviny u nás k dispozici vždy čerstvé ve všech větších novinových prodejnách. Koupili jsme si na Václavském náměstí »Pravdu«, úřední moskevský orgán. Nejzajímavější ze všeho jsou inseráty. V těch se jeví život ruského lidu tak, jak je ve vši ubohé naivitě a bídě. — Prodej a koupě veteše je tu na prvním místě. Jakýsi muž hledá někoho, s kým by si koupil společně nový oblek. Jinde jakýsi Chaim Katzenfell oznamuje, že se od nynějška bude jmenovat Kuropatkin. Ve zprávách o narozeních čtete, že se narodil malý bolševik, jemuž bude dáno jméno Thälmann. (Na takové slaboduché projevy jsme ovšem zvyklí i u nás, kde se křtili Husové, Žižkové atd.) Konečně jsou tu letáčky sovětské morálky. Na to si ani nevzpomněl pan Ondřej Gide po svém slavném návratu ze SSSR. — Děti se zřikají svých rodičů, manželé manželky; pro nedostatek bolševického citění, pro nechuť ke kolektivním zařízením, pro buržoasní názory atd. — Až uvidíte nějaký sovětský žurnál, nezapomeňte si přečíst inseráty. Mile se zasmějete a budete si pak více vážit naší »reakcionářské« a »buržoasní« společnosti. SMUTEČNÍ ŘÁDKY. Chroust se nepokojně vrtí na větvičce. Řeka bublá. Ticho. V dáli rozsekl hluchotu pes, jediná kapka. Bůh sám ví, odkud se zrodila — nebe je panensky čisté — slavnostně letí do nenasytné náruče země. Nebe ještě nezáří všemi světélky, ačkoliv den již před drahou chvílí splynul s tajemstvím nekonečna. Ticho je opojné. V tom rušivý vjem. Poloslepota je znásilněna krvavým světlem. Na protějším břehu kmitá se bludička jasu. Krčím se na prkenné lavičce, schoulené ve stínu bezového keře a bezděčně sleduji pozemskou hvězdu trvale poskakující k hrajícím si vlnkám. Hvězdička poskakuje, poskakuje, teď — co to dělá? Mízí v propasti vod, ještě je vidět, snad se vynoří, teď, teď, poslední záblesk, konec. Před očima vy-

exaktně a jasně na všechny možné nuance životní, aby se tyto situace daly jen automaticky pod ně subsumovati, jednak proto, že se mohou vyskytnouti i částečné rozpory, byť i zdánlivé. Co teď? Je jisto, že normy jsou tu stále, jenže jsou obsahově širší, je nutno o nich déle uvažovati — tedy nejsou již tak přiléhavé na jednotlivé případy a není tu tudíž již onoho jednoznačného ukazatele správné cesty. Nelze již tak bezpečně jednati při vědomí naprosté správnosti, nýbrž objevují se zde pochybnosti, které jsou ovšem tím vážnější, čím se určitá povinnost těsněji dotýká svobody lidské, čím ji více omezuje.

A v takovém případě pak může se člověk řídit sice méně přísnějším (a je to také jistě chvályhodné), ale závaznosti k tomu není! Jedná tedy eticky i ten, kdo se v takovém konfliktu rozhodne pro řešení mírnější! Je to tedy již proto nějaká nauka padouchů? Myslím, že je to prosté respektování lidské povahy. Nalézám tu úplnou analogii na př. se zásadami našeho právního řádu, který jistě nikdo nebude podezřívát z nemravnosti a přílišné shovívavosti a v němž přesto nalézáme zásady jako »in dubiis pro reo, in dubiis mitius« atd., tedy že v případě pochybnosti má se dáti přednost výkladu pro obviněného příznivějšímu. — To však ještě není vše! Tyto pochybnosti mohou totiž býti jistě po stránce kvantitativní rozmanitého druhu, čili mohou býti takové, že téměř úplně přesvědčují, mohou býti však slabší, až jen p r a v d ě p o d o b n é (rationes vere probabiles — odtud p r o b a b i l i s m u s).

A zde jsme u kořene nepochopení této nauky! Mnozí si totiž řekli: »Stačí-li tedy pouhá pravděpodobnost pochybnosti o závaznosti určité normy, abychom se jí necítili vázání a po případě jednali i proti ní — pak se může lehce stát, že bude ospravedlněna i vražda, nalezne-li pachatel ve svém svědomí sebe menší pochybnost.« To by ovšem byla potom podlost nejvyššího stupně a jest se jenom diviti, že i mužové slavného jména, jako Pascal, nesnažili se proniknouti věci na kloub, nýbrž zůstali na povrchu a odtud pak vrhali své pamflety na jesuity. Jak jsem již na počátku řekl, jsou přece z této konstrukce vyloučeny a p r i o r i všechny ty normy, které nedopouštějí rozumných pochyb. Tak řeknu-li »nezabiješ«, nevím opravdu, byla-li by možná nějaká pochybnost o její závaznosti. Je ovšem jisto, že nemůže býti celá morálka obsažena v takových katalozích taxativních příkazů, nýbrž, jak jsem již uvedl, je třeba v četných případech nauku teprve interpretovati, a tu ovšem se může stát, že se budou leckdy leckomu zdáti alespoň některé části málo přesvědčující a že tudíž sáhne spíše k oné volnosti. Každému je však jasno, že se nebude n i k d y jednati o nějaké stěžejní zásady morálky, které jsou

vysloveny až příliš jednoznačně, nýbrž půjde tu jenom o činy, které bychom, zhruba řečeno, mohli nazvat indiferentními! (Indiferentní činy v pravém slova smyslu to ovšem být nemohou, neboť potom by celý probabilismus neměl vlastně smyslu!) Že se tu pak mluví o pouhé pravděpodobnosti, nesmí nikoho zarážet, neboť tato možnost se tu pouze připouští, nikoliv snad zdůrazňuje! A vzpomeňme si při této příležitosti opět na náš právní řád, kde vedle důkazu nalézáme i t. zv. osvědčení, což znamená, že v určitých případech stačí pouhá pravděpodobnost určitého tvrzení, aby nastoupily předepsané právní účinky. —

Když tedy celou věc takto rozvážíme a promyslíme, v jakém světle se nám pak jeví tato záhadná probabilita? Je možno ještě mluvit o nějaké »nestvůrnosti a ohavnosti, při níž zvuky pekelné doznívají«?

Eugen Morbacher

● katolické obraznosti v poesii

4. března 1937 pořádala Česká liga akademická literární večer ve Smetanově museu, na němž promluvil Albert Vyskočil o katolické obraznosti v poesii a Jan Čep a Jan Zahradníček přečetli ukázky svých prací. Poněvadž přednáška přinesla několik zásadních měřítek pro uměleckou tvorbu i kritiku, myslím, že naznačení některých Vyskočilových myšlenek může zajímat i všechny čtenáře »Jitra«: »Rozlišujeme básníky křesťanské a nekřesťanské, podobně jako často mluvíme o básnících různých politických směrů. Zdálo by se tedy, že i básníci křesťanští a nekřesťanští se liší pouze v šatě a ne v podstatě, že je u nich rozličná forma, avšak že jádro básnické musí být totéž. U básníků křesťanských a nekřesťanských je však rozlišení obou hlubší. Básník není katolický jen tehdy, když mluví o chrámu, oltáři, svatých. V tom nespočívá náboženská poesie. Mnohý nekatolický básník je katoličtější, než si myslí. Katolická poesie nespočívá tedy v šatě, ale v podstatě. Básník katolický totiž vidí jinak. Jeho obraz je širší. — Ve stupnici básnické není možno vylučovat, zavrňovat básníky nekřesťanské. Také oni vidí zrakem básnickým, ale vidí méně. Ti i oni jsou básníky, avšak básník katolický je svým dalekým obzorem nadřazen básníkům nekřesťanským. — Středověk nebyl popřením antiky; naopak, zachoval ji v jejích nejplodnějších myšlenkách; renesance byla vlastně zbytečná, nepřinesla nic nového, pouze rozmělnila staré.« — Básně Zahradníčkovy a próza Čepova mají mnoho společného. Oba znají a milují orosené cesty, vábení dalek, krásu všedních osudů lidských a všedních předmětů, viděných duchovním zrakem. Oba dívají se na svět ze zorného úhlu bolesti i radosti, hříchu i pokání, života pomíjivého i života věčného. Nemohlo být lepšího dokladu pro platnost Vy-

vstala krvavá písmena: ŽIVOT! Dívám se na nejpřesnější hodiny světa. Tak nevinně září, jako by líbat chtěly. Velký vůz křičí: Půl-noc. Světlo zhaslo. Kdo to asi umírá? Hvězdičko, pročs zmizela v propasti vod? — Co dělají v městě, jehož rohatá silueta se mi skrývá za zády? Bílá kostelní věž bila temnotu svítícími hodinami, široké, čtverhranné náměstí s výstražnými tabulkami na rozích zelo prázdnotou. Hostince, hospody vyvrhují z dusných stěn křiklavé šlágry, patero kasáren kolébá ve snu unavené děti. Dvojpatrový činžovní dům utonul ve tmě, jedině jedním oknem prolíná tlumenná záře. — »Konec!« Starší doktor, štíhlý, unavený, pustil bílou paži, kterou dosud starostlivě svíral ve svých rukou a lítostivě zíral na mrtvou tvář. Pečlivě učešané, jemně zvlněné vlasy brunetky tvořily ostrý protiklad k bílému obličej. Ruka bezvládně visela dolů a zdála se ukazovati do středu země. Pootevřené okno usnadnilo cestu k nebi uplakané duši a nezabránilo studenému vzduchu proniknouti do blízkosti mrtvé. — Snažím se soustřediti mysl a zhmotnit zážitky duše. Teprve nyní si uvědomuji v plném rozsahu hrůzy, jimiž mne straší podvědomí. Ne, ne, nedej, Bože, to by bylo příliš strašné! — Ve vodách zachvěl se poslední paprsek umrlé hvězdy, snažící se mi připomenouti nahou skutečnost. Ano, říkám si, je to pravda, ztratils, cos miloval. — Ve sklíčené náladě opouštím hvězdy, snažící se mi připomenouti nehostinnou lavičku a pomalu se ubírám do města. »Mrtva? Živa?« — Mrtva! Mrtva! Mrtva! Mrtva je! Celý svět se šklebí výsměšně mému bolu. — Ráno mi rozdrásal srdce přerývaný nárek umíráčku. Hvězdičko, pročs zmizela v propasti vod? —x—

MARIÁNSKÁ AKADEMICKÁ DRUŽINA. Víte, že v Praze žije Mariánská akademická družina — potomek družiny, založené roku 1575 mučedníkem Edmundem Kampiánem? Je nás 90 členů-sodálů v Praze i v okolí. Jeden náš sodál je až z Litvy, druhý z Polska. Lékaři, právníci, inženýři, vysokoškoláci, úředníci, muži s vzděláním středoškolským a vůbec všichni, kteří chtějí svým životem a členstvím v naší družině projevit svou úctu k P. Marii. Zdokonalujeme se ve víře v našich pravidelných pátečních schůzích v družinské kapli u sv. Ignáce (za sakristií I. posch.) nebo ve schůzích podle ohlášení. Konáme každý rok v postě duchovní obnovu, při zakončení tohoto týd-

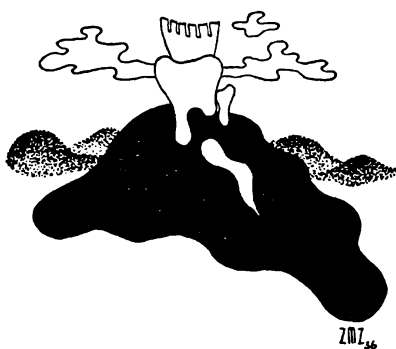
ne přijímáme nové sodály. V květnu navštěvujeme naše slavná mariánská poutní místa, Sv. Horu, St. Boleslav a j. — Vy všichni pražští čtenáři »Jitra«, přijďte se mezi nás podívat! A vy mladší studenti, nezapomeňte, až dorostete — být sodálem P. Marie je milost zvláštní, to není členství ve spolku! — Mariánská akademická družina u sv. Ignáce v Praze II., Ječná 2.

EXERCICIE VE STOJANOVĚ. 30. dubna až 4. května úřednice a dívky z měst. 15.—19. května obchodníci. 7. až 11. června terciárky. 14.—18. června mariánské sodálky a dívky a sodálky z měst. Poplatek za ubytování 50 Kč. Přihlášky zasílejte aspoň 3 dny před započítáním exercicií Papežské koleji T. J. na Velehradě.

DVA HRADY

Hrad Kokořín.

Hrad Jestřebí.

skočilových slov o nadřaděnosti katolických básníků a plnosti jejich výrazu, než ukázky tvorby dvou vynikajících reprezentantů české moderní katolické poesie. -dm-

Život je krásný

Někdy je život tak zářivě krásný. — Řeknete, že je banální to, co říkám, že je to chvilkové nestálé nadšení. Ale to není to pravé a také to není pravda. Jen ten opravdu pozná krásu života, kdo si uvědomí nejen v největším štěstí a na nejvyšším bodu radosti a plesání duše a srdce, ale i v zármutku, při sevřeném, zmučeném onom »instrumentu«, kterému říkáme srdce. I když se vše kolem nás zatáhne, vše je pošmourné, zachmuřené a jakoby deštivé, i když si připadáme jako úplně osamocení na pusté pláni v dešti a bouři a prudkém vichru, skučícím krutou písničku o našem neštěstí. A stává se to, a ty, jenž jsi člověkem, to víš. Jsi zmítán živly — a v dáli doznívá cosi, co tě ještě před chvílí naplňovalo tichou a radostnou nadějí, sladkým a oddaným klidem. A teď! — marně vztahuješ ruce za prchajícím přízrakem, marně jej zpět voláš zmírajícím hlasem. Tvé ruce ledovatí nemilosrdným deštěm a tvůj hlas je posměšně pohlcován bouřicím uragánem. Ubohý toužící, za přízrak bojující člověče! Ale ne, můj hrdino, ne, ty malý tvore Boží; ty zvedneš hlavu, klidně se rozhlédneš a poznáš, že i přes tvůj zármutek i přes tvou bolest je život krásný. Tvůj vlastní osud nemá tu co dělat. Je to vlastní a soukromá záležitost tvého nitra, která nemá nic společného s tvými smysly. — A kdo tohle pozná v bolesti a žalu, kdo se tak dalece přemůže, ten netrpí již tolik, ten snáší svou bolest s klidem a odevzdaně. — I když jsi zcela nepatrný, bezvýznamný človíček, úplně zapomenutý a nepotřebný v moři milionů všech človíčků, buď svůj, buď odvážný, snášej radost i žal a pamatuj vždy, že život je krásný. Co znamená ta tvá malicherná bolest proti celé přírodě, proti nekonečnosti vesmíru, proti těm všem ohromným, zázračným a krásným citům, těmto čistým fluidům, vznášejícím se ve vzdušném prostoru nad zeměkoulí a zahalujícím občas některého šťastného smrtelníka omamnou rouškou jakéhosi jiného světa. Rouškou sestávající z vůně, krásy a blaženství, z omamného kouře první lásky, rouškou, ke které se upínají lidské touhy, o jejíž jednotlivé složky se lidstvo bije, za nimiž se honí. Co vlastně znamená ta tvá »bolest« v tom šílenství světa? To se již stalo kolikrát ve světě, a jiným lidem nežli jsi ty. A ty křičíš do světa o svém neštěstí, o zmařeném životě, křičíš a děláš hluk, zrovna jako domýšlivé kuře, které sotva že se porozhlédlo a shledalo, že může křičet, křičí, křičí a křičí při první příležitosti, jak nejvíc může. A to se hodí, drahoušku, ano, jsi dosud hloupé, neopeřené kuře, a bylo by záhodno, aby sis to při nejmenším

uvědomil, abys věděl, čím dosud jsi. Řid' se Sokratovým »Poznej sama sebe« a bude ti dobře. Kolik z nás prodělává tyto zápasy, na kolik z nás platí ne-li totéž, aspoň podobná slova, kolik z nás si kolikrát za den řekne v hloubi duše totéž. Ale ty, jenž jsi člověkem, pamatuj si jedno: že život je za všech okolností krásný, i když je kolem tebe právě tma a pusto.

Athos

NOVÉ KNIHY

FRANCOIS MAURIAC: ŽIVOT JEŽÍŠ Ů V. (Podle 2. vyd. přel. M. Krejza a O. A. Tichý. Vyd. naklad. »Vyšehrad« jako 1. sv. »Katolického Literárního Klubu«, 272 str. Pouze váz. Kč 40, pro členy KLK Kč 26.70.) — Autor, který je členem Francouzské akademie, je našim čtenářům s dostatek známými romány, v nichž se ponořil až na dno ubohých lidských srdcí, zmítaných vášněmi. Jako skvělý psycholog, který se vyzná ve svých hrdinech, přistoupil k odvážnému úkolu podat nově lidskou osobnost Kristovu. Beze vši nasládlé sentimentality, obvyklé v životopisech Kristových, črtá na základě evangelií úžasné životný a výrazný portret Syna člověka. Jeho Ježíš heroický a přece tak hluboce lidský je postavou, jež vámi ze všech velikých postav historie nejmocněji otrásá, je nejméně logická, poněvadž je nejživotnější. Třebaže postup, který autor zvolil, je ryze umělecký (ne nadarmo bylo použito na obálce českého vydání kresby Rembrandta, jehož pojetí Ježíše je Mauriacovu pojetí hluboce příbuzné!), přiznává, že nemůže o Kristu mluvit, jako by mu na něm nezáleželo. Je šťasten, že jeho osobitě pojatá kniha znepokojila svědomí uspaná. Napsal ji především pro ty, kdož popírají nebo si neuvědomují ustavičnou realnost osobnosti, která se měla státí úhelným kamenem světa. V době, která si znovu tápavě řeší palčivé dilemna: »Ježíš nebo César«, přichází Mauriacova kniha se svým jasným přiznáním ke království ducha jako na zavolanou.

BL. JINDŘICH SUSO: KNIHA O VĚČNÉ MOUDROSTI. Edice Krystal, Olomouc, str. 176, cena Kč 9.50. — V Knize o věčné moudrosti je shrnuta celá mystická nauka Susonova. Jsou to jeho rozmluvy s Bohem. Rozmluvy dýchají něhou a jsou provanuty hloubkami opravdu katolickými. Je to theologie, ale ne papírová, nýbrž živá, čerpaná z důvěrného spojení s Bohem. Kniha přesných směrnic k Bohu, kniha dojemných rozhovorů, milující duše s tím, který nejlépe rozumí člověku, protože ho stvořil.

F. S. HORÁK: SVATÝ IGNÁC Z LOYOLY. Olomouc, Vítězové, r. IV., č. 2., cena 3 Kč. — Mezi největší bojovníky za ideály Kristovy patří sv. Ignác z Loyoly, jenž až dodnes pracuje v šíření víry Kristovy svým řádem, jež založil. Jeho životopis sepsal autor na podkladě přísně historickém, ale tak, že při tom vyniká duchovní velikost tohoto světce. Dílo sv. Ignáce je tu zhodnoceno velmi důkladně a věcně. Autor staví do popředí vynikající ctnosti tohoto bojovníka Kristova, zhodnocuje veliký význam duchovních cvičení, probírá jejich účel. Mimo to si dobře všimá jiných forem apoštolátu sv. Ignáce, kterému šlo jen o to, aby všechno konal k větší slávě Boží.

BEDŘICH BRIDEL: ŽIVOT SVATÉHO IVANA. Vyšlo jako 2. svazek edice »Opus Dei«, vydávané břevnovskými benediktiny, v úpravě

VYSOKOŠKOLÁCI — POLOVIČNÍ ANALFABETI. Moskevská »Pravda« upozornila nedávno na bídný stav ruského školství. Mezi vysokoškoláky je mnoho těch, jež možno označit za poloviční analfabety. Ze 100 studentů propadá nejméně 15. V Moskvě a Leningradě je prý 116.000 exstudentů, kteří při zkouškách propadli.

B. Štorma a se studií a poznámkami prof. J. Vašici. Stran 125, cena 18 Kč. — Břevnoští benediktini podjali se záslužného díla vydávání starých památek. Pod heslem »aby ve všem byl staven Bůh« vychází tak již druhá krásná knížka jejich edice — Bridelův Svatý Ivan. Tento svěže a poutavě psaný životopis »prvního v Čechách poustevníka a vyznavače«, protkaný několika veršovanými vložkami, již opět dokazují bohatost básnického umění Bridelova stává se tak opět jednou z knížek, jež hlásají slávu baroka i v oblasti umění slovesného. Prof. J. Vašica doprovodil knihu syntetickou studií o svatoivanské tradici, jež je novým dokladem jejího skvělého, literární-historického umění. Milovníkům krásných knížek vřele doporučujeme. j—

BRNĚNŠTÍ BOHOSLOVCI PO STOPÁCH SUŠILOVÝCH. Vydalo Museum, čas. slov. bohoslovců v Brně 1936. — Na paměť stého výročí příchodu Fr. Sušila do brněnského theologického ústavu vydávají brněnští bohoslovci ve zvláštním otisku několik článků z bohosloveckého časopisu Museum, jež vznikly z příprav na výstavu, jež měla ukázati přehled práce o národní probuzení na Moravě. Významnou složkou úsilí toho byla v minulém století činnost brněnských bohoslovců, kteří zakládali venkovské knihovny české a kteří stáli i ve středu probuzeneckého ruchu v Brně samém. Jejich časopisy Jaro, Concordia a Museum zůstanou vždy nejkrásnějším dokladem, jak vážně a opravdově se bohoslovci čeští připravovali na svůj budoucí úkol pastýřů duší. Úvodní slovo ke krásné této publikaci napsal nynější regens brněnského alumnátu Dr. K. Skoupý, heslo Sušilovo Církev a vlast vysvětluje Jos. Navrkal, historii alumnátních časopisů vylicuje Jan Slabý, bohužel jen do r. 1885, činnost odboru Brněnské Růže Sušilovy pro zakládání knihoven zhodnocuje Václav Kosiina, syntetickou retrospektivou sušilovskou uzavírá sborník Fr. Musil. Píle a zanícení, s jakým jsou psány tyto práce, přesvědčují, že tradice sušilovská není jen retrospektivou, nýbrž i nadějnou a žádoucí perspektivou.

VICTOR LUCIEN TAPIÉ: BÍLÁ HORA A FRANCOUZSKÁ POLITIKA. V překladu Zdeňka Kalisty vydal Melantrich, stran 500. cena 70 Kč. — Tato studie významného francouzského historika není, jak by se vzhledem k její obšířlosti zdálo, žádnou detailní studií; je také při vši své vědecké akribii, poctivé snaze po zdůraznění fakt a jemném smyslu pro historický detail spíše vším jiným, než umělým sestavováním jednotlivostí; je především směrlým a bystrým pokusem viděti celou skutečnost pohnutých let českého povstání v její celistvosti a s pozadím současných dějin evropských. Není to věc zrovna jednoduchá: kdo se skutečně začte do Tapiéovy knihy (a nebude to nikomu těžké pro jasnost, plynulost a lahodu vypravování), zpozoruje brzo, jakým bystrozrakem a historickou erudiicí musí býti vyzbrojen badatel v těchto otázkách, má-li si uchovati správnou orientaci v tak chaotické spleti událostí, vzájemně s prolínajících a křižujících, a má-li z této

spleti vyanalysovat něco, co lze nazvat skutečným celkovým obrazem, neopomíjejícím žádný z jednotlivých faktů a přece vysoko převyšujícím jejich výčet a součet. Tato okolnost je tím závažnější, že dvojletí 1618—1620 je skutečným mezníkem světové politiky téměř všech evropských států a byl zárodkem změn, jež určily tvářnost Evropy na více než několik desítek let. Nebyly to ovšem jen Čechy, resp. vzbouřená česká šlechta, jež daly podnět ke všem těmto změnám. Právě kniha Tapiérova šíří a důkladněji než všechny studie předchozí ukazuje, do jaké míry je nutno začlenit české události do širokého rámce současné evropské politiky, jak značný podíl nejen na trvání, ale přímo na vzniku povstání měly diplomatické plechty rozličných evropských dvorů a soukromé i státní ambice jednotlivých panovníků. Pouhé dorozumění s cizinou a vojenské i politické operace za její pomoci by ovšem nebyly závažnou překážkou úspěchu povstání, naopak, mohly mu býti vítanou posilou — avšak za jedné velmi důležité podmínky: že by si totiž strůjcové povstání stůj co stůj musili zachovati v tomto zápase politické vedení; místo toho se však stali (a kniha Tapiérova je toho důležitým dokladem) pouhými nástroji šalebné hry evropské a zejména falcké a savojské diplomacie. Odhaliti kořeny této falešné hry se s dokonalým zdarem pokouší právě Tapiérova kniha. Tomu, kdo chce mít jasno i v pohnutých událostech 1618—1620, bude pro studium této doby pomůckou nejvhodnější. —jhl—

JEAN GIONO: VYSOČINY. Přeložil Bohuslav Reynek. Vydal B. Durych v Olomouci, stran 150, cena 20 Kč. — »Jestliže se Giono ve svých románech snaží o vnější děj a epickou osnovu, ve »Vysočinách« se úplně soustředil na básnické zachycení duše a ducha kraje, na orchestraci živlů, na objevy v posvátných oblastech, jež unikají těm, kteří se nedovedou soustředit, k lásce ničeho nežádající a vše přijímající, odevzdané a plodné. Vzpomínky z dětství se tu střídají s doimy jinocha a s údivem muže, z hlubokého poznání kraje je zde vyváženo těžké bohatství vznětů, navazujících neomylným ohlasem na velebné rytmy hor, hvozdů a hvězd.« Těmito slovy doprovodil knihu její překladatel a myslíme, že by se nám nepodařilo vystihnouti lépe, v čem spočívá její krása. Sluší se jen dodat, že byla přeložena s uměním, hodným básníka »Setby samot«. —j—

Dr. J. V. NOVÁK — Dr. ARNE NOVÁK: PŘEHLEDNÉ DĚJINY LITERATURY ČESKÉ. Vychází v sešitech u nakladatele R. Prombergera v Olomouci. Dosud 26 sešitů po 2.60 Kč. Celkem vyjde asi 35 sešitů. — Hlavní autor těchto dějin, prof. Masarykovy university, Arne Novák, podal nedávno v německém i českém (Čsl. vlastivěda) zpracování synthetický a osobitý vývojový obraz českého písemnictví. V těchto dějinách podrobil pak důkladné revisi partie (stará a střední doba), pocházející od J. V. Nováka: prohloubil pojetí, rozšířil výklad, rozmnožil literární data a převzal vypracování celé látky od Bílé hory, takže zejména písemnictví barokní je od něho podáno nově a obsírně. Na ně navazuje rozsáhlý přehled, rozbor a výklad lidové slovesnosti se zvláštním zřetelem k jejím vztahům k písemnictví umělému. Také národní obrození je podáno podle nového badání. Autor klade zvláštní důraz na správnou a přesnou periodisaci, stejně jako na výraznou charakteristiku vůdčích osobností a doplňuje dějiny účelným a přehledným výběrem literárních pramenů. V historickém výkladu spojuje složku sociologickou s hlediskem psychologicko-uměleckým, aniž zanedbává slohovou stránku slovesných děl. Touto metodou postupuje až do našich dnů a též o osobnostech a kni-

hách poslední doby pojednává přehledně, historicky i kriticky zároveň. Neomezuje se při tom na písemnictví krásné, nýbrž přihlíží bedlivě k literatuře duchovně všech oborů, písemnictví filosofickému a pedagogickému, ke knihám pro mládež a k vývoji českého novinářství a časopisectví. Naši studenti, krmení odvary školských příruček, najdou v této knize pramen, jenž jim osvětlí vývoj i hodnoty české literatury v celé její šíři a hloubce. K jednotlivým partiím knihy se ještě vrátíme podrobnějšími referáty v oddíle »Kultura«.

—jhl—

JAN DOKULIL: TVÝM SLOVEM. Praha 1937. Vydal Melantrich v edici Poesie. Cena neudána. — Větrné stopy nové Dokulilovy lyriky znovu horoucně chvátají k rodnému kraji. (Záclonou jar a krajovým dni vonných — navrať se, srdce, v ticho kolébky. Let padesát.) Domov ukul kol básníkovu citu jasně znějící prsten, který se i přelétavou vzpomínkou rozechvívá do sladkého nápěvu. Je to příznačný obrys dětství a jeho krajiny, který neodolatelně svádí básníky těchto vterin, kypících úzkostí, aby se stále obdivovali jeho překvapivým tvarům a proměnám. Dokulil promluví a již se jeho slova řadí dávným pořádkem, poznaným na obrazech dětství. (Rybář v polích zdvihl oblouk duhy — na onu stranu, kde je zátiší. — Nokturu III.). Náručí pahorků je bezpečným hnízdem, odkud se odváží naslouchat vzdálené bouři, dunící za obzorem. (Žár ohně povadl — a tikot chvil je vyšší, — černí zaviječe v plodu pobádá. — Věk dozrál, ochladl, — a u jader svých slyší, — jak v kolébkách se rodí — smrti záhada. Žár ohně povadl.) Nebouřlivě, jaksí odlehčeně váží prudkost úderů, jež hrozí zálužností. Podněty dětství a domova navršují v něm milostná slova, jež »vzdouvají korouhve topolů«, vyznává se jimi »hlína vlhkem svým, když přilne na zrna«, mluví jimi »ústa tmy, jež vydechují hvězdnou noc«. Básník objevuje úsilně svou řeč, osobitou a tvořivou, oprostuje se od kouzla jiných mistrů slova, jeho srdci tak blízkých a stejného rodu. Někdy sice hluchá místa, jež byla vyřčena spíše setrvačností citu než pod tlakem ohnivého zjevení, rozleptávají celek na světelné záblesky a zešeření. Náhřeď duhy však rádi promíneme její neúplný oblouk. Přesto je tato básnická kniha v současné tvorbě jednou z nejlepších. —k

HLAS KRVE, román slavného romanopisce Felixe Nabora, líčí, jak věhlasná zpěvačka Tessa z Brionů, obklopená kdysi mocnými tohoto světa, mezi nimi nejbohatším mužem evropským, v prosinci roku 1936 v Monte Carlu zemřelým Řekem Basilem Zacharovem, ztratí to, co činilo ji slavnou a bohatou, svůj nádherný hlas, utíká se do Konnersreuthu ke stigmatizované Terezii Neumannové. Co jí řekne tato? Pomůže jí, jako pomohla mnohým? Vyléčí její nemocné srdce a hrdlo? Senačního, v ušlechtilém smyslu tohoto románu právě byl vydán první sešit o 32 stranách; celý vyjde v 10 sešitech po Kč 1.50. První sešit posílá se na ukázkou vyplaceně. Píšte si o něj na adresu: Český tiskový spolek v Českých Budějovicích, Kněžská ul. 7.

VSEVOLOD IVANOV: DOBRODRUŽSTVÍ FAKIRA. (Román. Nákladem Sfinx v Praze, cena 36 Kč, váz. 46 Kč.) — V široce založené fresce líčí nám autor barevný a pestrý sibiřský západ, kde se narodil, život v zapadlém sibiřském městečku, první dojmy z dětství, ze školy a četby, jakož i divoký rej zaměstnání, jimiž prošel. Žák hospodářské školy, kupecký učedník a typograf je zlákan příchodem cirkusu, exotickým světem stanů, manéží, provazolezců a zápasníků. Z malého hochy stává se fakir Ali-bej, jehož bizarní dobrodružství na cestě do Indie vykládají první dva svazky těchto beletrizovaných vzpomínek.

EMILIAN GLOCAR: OD JARA DO JARA. (Čtvrtý svazek knihovny Nová česká próza 1937. Nákladem Sfinx v Praze. Stran 256, 28 Kč, váz. 40 Kč.) — Národní porota světové románové soutěže objevila u nás nejdříve nového autora. Mezi šesti romány, doporučenými k vydání, upozornilo na sebe dílo neznámého spisovatele Emilianu Glocara nevšedně plastickým slovem, novým okruhem motivů a zemitostí citu. Hrdinkou této podivuhodné skladby je vlastně srbská dědina Vitojevce, kterou odplavila strašná povodeň — a její kroniku vypsál právě v této knize, citově srostlé se srbským lidem, a naplněné láskou k němu až po okraj.

Dr. R. DOMINIK: O AUTONOMII UNIVERSITY. (Vydal Šolc a Šimáček v Praze za Kč 15.) — Poslední dobou rozvířila se ve veřejnosti debata o samosprávě vysokých škol, zejména university, a ukázalo se, že není vždy zcela jasno v základních otázkách, co znamená samospráva, jaký má smysl a odůvodnění, jaká je její dnešní úprava a v čem má záležitosti případná reforma. V knize Dr. Dominika nalézáme zevrubný rozbor těchto otázek. Kapitola první zabývá se pojmem samosprávy a autonomie, druhá právní povahou dnešních vysokých škol a všemi jejich autonomními právy. Kapitola třetí je věnována kritickému hodnocení těchto dochovaných prvků universitní autonomie: majetkové samosprávy, práva na volbu akademických úřadů, práva návrhů na obsazení profesur, práva habilitace soukromých docentů, práva udílení doktorátů a j. Závěrečná kapitola jedná o budoucí možné úpravě vysokoškolské autonomie a žádá, aby vysoké školy vzhledem k svému poslání a funkci, svobodně hledali a hlásali vědeckou pravdu, byly nezávislé na státní správě aspoň po stránce pěstění vědy, ve výběru osob a věcných prostředků k tomu nutných. Tato tak zv. vědecká autonomie je nezbytnou podmínkou svobody vědeckého badání a vyučování na vysokých školách. Kniha je tedy cenným přínosem k diskusi velmi aktuální.

Dr. VALERIJ S. VILINSKIJ: RUSKÁ REVOLUCE 1825—1936. (Vydaly Společenské podniky v Přerově, Masarykovo n. 16 za Kč 30.) — Současně se slovenským vydáním vychází v českém rouše pozoruhodné dílo o všech událostech politických a sociálních, které hýbaly ruským životem v posledních 110 letech. Již po přečtení prvních stran možno říci, že svým kritickým zpracováním na základě původních pramenů tyčí se tato práce vysoko nad změř apologií a pamfletů, které se o ruské otázky vynořily téměř v nepřehledném množství. Autor vyhýbá se úzkostlivě vlivu tendenčních zpracování. Poněvadž však, jak sám praví, nestrannost k faktům nesmí znamenati nedostatek zásadního stanoviska, posuzuje jak carismus, tak komunismus se stanoviska světového názoru křesťanského, citění sociálního a vědomí vnitřní hodnoty lidské svobody. Dílo i při své obsahové a myšlenkové soustředěnosti je zevrubné, v detailech vyvážené, takže tvoří mistrovský celek a může být právem postaveno v čelo obsáhlé literatury naší o Rusku. Je si přání, aby se stalo pramenem kritického hodnocení spisů o tomtéž tématě a šířilo poznání a pochopení bratrského národa ruského.

Dr. AUG. NEUMANN: O ŽEHAVÉ KAPITOLY Z ČESKÝCH DĚJIN CÍRKVNÍCH. (Vydal »Vyšehrad« v Praze za 12 Kč.) — Universitní profesor, známý z řady namnoze průkopnických prací historických, podrobuje pronikavé revisi některé skreslené části českých náboženských dějin. Pojednává o kněžstvu v době předhusitské a Husově, o sv. Janu Nepomuckém, o procesu Husově a nemožnosti Husovy rehabilitace, o umlčovaných katolických

mučednických doby husitské, o tajné korunovační přísaze Jiříka z Poděbrad, o skutečných událostech v Broumově a Hrobech, o národnostních věcech před Bílou horou, o potrestání rebelů, o faktickém majetkovém odškodnění Církve po Bílé hoře, o počátcích národního obrození, o nepravdách o době tak zv. Temna, o poměru katolictví a probuzenství, o neudržitelnosti teorie o vlivu české reformace na naše národní probuzení a konečně o účasti katolictví v našem odboji doma i za hranicemi. Jsou to vesměs palčivé otázky, které bývají přetřásány v neprospěch katolictví. Tím vědeckěji uvítá nezaujatý čtenář klidný a přesvědčivý tón, jímž autor kreslí pravý obraz naší minulosti.

JOLÁN FÖLDESOVÁ: ULICE URYBARIČÍ KOČKY. (Z maďarštiny přeložil Arno Kraus. Vydala DP v Praze za 26 Kč.) — Velká londýnská agentura uspořádala světovou soutěž, které se zúčastnilo třináct národů. První cenu v soutěži maďarské a pak první cenu v soutěži světové dostala Jolána Földesová za tuto knihu. Dějištěm je pařížská ulička, jejíž jméno je uvedeno v titulu knihy. Tam žije rodina maďarského kožišnického dělníka Julia Barabáse, a osud jejich příslušníků je hlavním obsahem knihy. Barabásovi se nemohou v Paříži sblížit s Francouzi; jen dvě mladší děti se ve škole sblíží se svými druhy a později pak snad se včlení do nového společenství. Staří Barabásovi a nejstarší dcera žijí stále jen ve styku se životním okolím, jež tvoří opět cizinci, vystěhovalci dobrovolní i uprchlíci političtí. Ruský bankéř, uprchlý před bolševiky, finský socialistický ministr, italský ministr předfašistické éry, španělský anarchista, vystřídáný po pádu Alfonsova trůnu španělským vévodou, po Hitlerově převratu emigranti němečtí — to je prostředí, v němž žijí Barabásovi. Život v cizině smaže mezi nimi všechny rozdíly; politické vyznání je již jen předmětem ochablých stolních diskusí; političtí odpůrci se lidsky sblíží až k osobnímu přátelství, neboť mají stejně neblahý a bedný úděl. Ti lidé nezdomácní ve Francii. Ale mohou-li se vrátit domů, shledají, že i tam se stali cizinci. nk

R. F. VOJÍŘ: KOUZELNÍK NA DĚTSKÉ BESEDĚ. (Vydalo Ústřední nakladatelství a knihkupectví čsl. učitelstva v Praze VII. za Kč 7.50.) — Protože je mnohdy nesnadno sestavit pro besídky školních dětí zábavný program, byla vydána tato knížka, která chce poraditi, jak možno děti zabaviti radostným a snadným provedením kouzelnických triků, které se lze velmi lehce naučiti podle vyobrazení, jež doprovázejí slovní výklad.

VERŠE NA ZE Ď. (Sbírka satiry a vtipu na rok 1937. Soukromý tisk DP v Praze.) — Podle zdi pařížské (ARMES POUR ESPAGNE!), berlínského plotu (ROTFRONT LEBT NOCH!) a zdi pražské (CHCEME ŽÍT!) vynasazili se naši přední (i zadní) intelektuálové o vtip a satiru. Mnohým se to podařilo (Renč, Čapek, Seifert, Kalista, Čarek, Hrubín), u ostatních chválíme snahu. A tak nešťastná zeď, nemohouc udržeti na sobě tolik vtipu a »břitké« satiry, je na spadnutí, ačli ji nepodepřel Franta Bidlo, který ji opět tak dobře pomaloval. —š—

DIVY SVĚTA. Pod tímto názvem vychází v nakladatelství Toužimský a Moravec sešitové vydání obrazového díla, o přírodních a technických dívech světa, doplněné obsáhlým textovým výkladem, který sám o sobě je přehledným průvodcem po zeměkouli a zároveň si všímá všech současných zeměpisných světových otázek dneška (koloniálních, hospodářských atd.). Přinášíme v tomto čísle na straně 229 ukázkou ilustrace, která však nemůže býti dokonalým obrazem provedení tohoto díla, které je tištěno na papíře křídlovém.

ST. POLÁČEK: ROMÁN BANKOVKY. (Toužimský a Moravec v Praze za 24 Kč.) — Koli-krát už jsme měli v rukou bankovky, a nikdy jsme si je pořádně neprohlédli! Leží-li v každé bankovce mnoho odborné práce kreslířů, rytců, tiskařů i papíren, jakou námahu to dalo, než John Law, vlastní »vynálezce« bankovky, prosadil její zavedení ve Francii. Román bankovky, jejího vzniku a úžasných převratů, které způsobil tento barevný papírek v celém světě, je námětem jednoho z románů, které napsal život. F. S. BIBLIOFILIE. Pětileté výročí smrti biskupa Antonína Podlahy dalo pražskému bibliofilu Janu Lebedovi příležitost k vydání soukromého tisku, v němž reprodukuje slova, která pronesl ctihodný biskup v den tisícího výročí mučednické smrti svatého Václava, vévody a dědice země české, při slavném otevření pražského velechrámu. Je dojímavá pieta, s níž je tisk vypraven. V prostých větách biskupových plane velká láska ke katedrále, v smutku tichnou slova, když padla v zapomenutí a radost nová vykvetá, když smutné doby uplynuly a katedrála věřícímu může otevřít svoje brány. Biskup končí svou jásavou řeč krásnou modlitbou balbínovskou ke svatému Václavu. Je zajímavé, jak navazuje na tento konec v úvodním slově profesor Šimák, který v životě Podlahově a v životě Balbínově zjevuje mnoho podobností. Ještě jeden vzácný muž bere účast na krásné knížce. Arnošt Hrabal, umělec z Moravy, jenž nedávno slavil svoji padesátku, nakreslil dva dřevoryty. A ten jeho svatý Václav hledí na svatovítskou katedrálu se stejným dojetím a láskou, jako i biskup Podlaha se díval. ZMZ³⁷

D O P I S Y

Kolego P — už — ku!

Chci Vám ukázat, jak to s tou politikou vypadá u nás ve škole. Asi jednou týdně v dějepise probírá se důležité události v mezinárodní politice. Popřípadě přečte se něco z časopisu »Širým světem«, nebo nějakého sokolského věstníku. Za doby, kdy hýbala světem Habeš, četly jsme články z »Lidových novin«. Jedna dívka donesla »Národní politiku«, abychom si také z těchto novin přečetly něco zajímavého. Paní prof. se jen podívala na název novin a aniž by si ten článek přečetla, pravila: »To nemůžeme číst, to jsou politicky stranické noviny a politika nepatří do školy.« Obyčejně však paní prof. sama vykládá o té neb oné politické události a uvádí svoje názory. Nakonec se také až doposud tiše sedící žákyně ujmou slova. Ovšem souhlasí vždy s paní prof., neboť kdyby nesouhlasily, jistě by je po čtvrt hodinové přednášce přesvědčila, že to je tak, jako to ona říká. To je však ještě docela pěkné, poněvadž se paní prof. při tom usmívá a říká: »Jen řekněte své názory a zúčastněte se debaty!« Druhý předmět je němčina a německá konver- sace. Pan prof. začne o tom, jak se děláji Wie- nerschnitzel a skončí určitě v náboženství nebo v politice. O tom náboženství se nechci šířit, poněvadž by to byla kapitola sama pro sebe a da- leko obsáhlejší než tato o politice. (Mimochodem: »Umění nahradí úplně náboženství.«) Oblíbeným tématem pana prof. je Německo a Rusko. Při ře- či se pan prof. tak rozohní, že zapomene mluvit německy a vykládá nám česky, jak Německo překotně zbrojí, co Hitler mluví do radia. Svou přednášku končí řečnickou otázkou: »Bude vál- ka? Nebude. A jestli bude, pak celý svět bude stát proti Německu v čele s Ruskem, které pře-

ce má nejlepší letectvo a mnohem větší armádu než Německo. Rusko je země klidu a spokoje- nosti.« Pan prof. si oddychne. Potom se vítězo- slavně zeptá třídy: »Ist es so?« Několik jich poky- vuje hlavou, několik mlčí, některé čtou pod lavičí romány, jiné spolu potichu debatuji. Některé vy- skočí a křičí jedna přes druhou: »Ja, aber...« Jiné už stojí také a teď to začne. Pan prof. zesi- luje hlas. Vždyť jich mluví tolik najednou, tak by ho nebylo slyšet. Zazvoní. Pan prof. si ulehčí: »Teď mohu mluvit, jak chci, není to vyučovací hodina.« Ty, které mají chuť na debatu, seskupí se kolem něho a... to už raději neposlouchám. A tak se, milý kolego, dozvíme něco o hitlerismu, fašismu a bolševismu. A teď otázka: »Patří po- litika do školy?« — »Proč ne? Já jsem také pro to. Ale správně jste podotkl, že každý z nás má nějaký politický směr, ať už z domova, nebo po- dle svých názorů« a nesmíme zapomínat, že ten- to směr má i pan prof., a když mluví ve škole, nemůže jej najednou se sebe setrást a mluvit »nestranně«. A proč by to také dělal? Vždyť je přesvědčen, že je to směr nejsprávnější. A pro- tože on je pan prof. a my jen žákyně, musíme mlčet nebo přitakávat. A tak myslím, abychom tu politiku ve škole ne- chali stranou. A přidávám se k Vám a myslím, že by bylo lépe, kdyby nás páni profesori raději informovali o kulturním životě u nás a za hra- nicemi. Neznámá

Vážení!

»Tedy, milý studente, ruku na srdce! Vždy upřím- ně a podle pravdy! Říkáš ovšem: zítra začnu! Zítra. Proč ne dnes? ...« Vzala som si k srdcu tieto slová nášho milého pána »starého profesora« a rozhodla som sa Vám konečne napísať, ako nás teší Vaše Jitro. S veľ- kou netrpelivosťou očakávame každé číslo. Od- berateľky od polovice mesiaca, keď ma na cho- dbe stretnú, volajú: »Jitro?« — »Ešte nadošlo«. So sklamanou a zarmútenou tvárou idú ďalej. Ale keď príde! To by ste mali vidieť! S rozkošou dívam sa na tváre tých, ktorí už čítajú na prvom mieste »Ze zápisníku starého profesora«. A po- tom ďalej. Dozvedáš sa, že je XVI. kongres Pax Romany v Paríži. Chcelo by sa ti tak ísť, ale to je a snáď zostane našim snom. A potom čítaš ďalej. Zaujme ňa H C Perifa a keď si u konca, ľutuješ, že si už dočítal. A teší ňa, že sa tu najdú aj slovenské tvorby. Dozvedáš sa zaujímavé veci o Holandsku, čo sa ti hodí mož- no k maturite. A potom tie študentské snímky! To je podarené! Nuž sme si aj umienili, že Vám tam z tých našich »kúskov« tiež pošleme. Chcete? Zaujima nás vôbec všetko. Čítajúc Jitro, uvedo- mujeme si šťastie, že sme katolícke študentky. Nedávno dostaly sme Vaše listky — ako mi to- mu hovoríme »jitrovské«. Okrem tých dvacať, priobjednávame ešte 125. Prosíme, aby ste nám ich zaslali. Peniaze posielame zároveň s listom. Teda nezabúdajte, že v ďalekom od Vás Slove- nsku, v Levoči, čakajú netrpezlivo na nám tak mí- lé »Jitro«. A tomu starému pánovi profesorovi povedzte, že sa mu klaníme v úhlu 45°, hoci mnohé máme už pred maturitou. Srdečne zdravíme všetkých pracovníkov »Jitra« a vyprosujeme im hojnosť Božieho požehnania.

Melánia Böhmová,

za všetky chovanky ústavu Vojtaššákovho v Levoči.

hádanky

Vojtěch Maňoušek, redaktor,
Svitávka u Boskovic, Morava

II. TURNAJ O CENY.

Podrobnosti v dalších číslech!

21. Vsuvka. — 3 body.

Slávek A., Prešov.

Ke svícení užívá se bez »k«,
zárodky nemocí jsou ale s »k«.

22. Záhadný nápis. — 5 bodů.

J. Batusěk, Kroměříž.

BEZ DNA P.....HROBU TÝL
A..... PRÝ ROTU
SEZNÁ!

23. Křížovka. — 4 body.

J. Čichoň, Praha.

— předložka
— jehl. les
— sloven. básník
— místo blaha
— souhláska

24. Rebus popisný. — 6 bodů.

Hád. z Řepčína: M. Galušková, N.

Ruská řeka, ráčkem zvíře
a otázka dá vám světece.

25. Protivka. — 5 bodů.

Hád. z Olomouce: K. Jurák.

POSTÍ SE PATA?

26. Sloučenka. — 4 body.

»Je-Ka«, Nový Jičín.

K dýmu slabika solmis, zpětně
dána, vyjeví město Čech.

27. Rebus. — 8 bodů.

M. Joki, Šternberk.

P L E C.

28. Doplnovačka s taj. — 6 bodů.

Jilemnickým: »Jo-Ka«.

× a přispění v nouzi
× a strom již. krajín
× k obydlí šlechticů
× c malá část celku
× v anglický sport
× n zp. přímoř. město
× m výraz pro kvap

29. Skrývačka. — 3 body.

M. Kant, Kostelec.

Tento svět lásky čisté nezná.

30. Přesmyčka časová. — 5 bodů.

Všem ŠNJ, Hodonín.

NALET K VĚDĚ. E. N.

31. Čtvercovka. — 4 body.

L. Novotný, Hranice.

nádoba
elektr. pól
řemeslník
kniž. vydání
pytlík

32. Záměnka. — 3 body.

O. Nevrla, Brno.

S »k« mládež všude shromažďuje,
s »t« horníky zas ohrožuje.

33. Zrůda. — 5 bodů.

P. Odehnal, Malhostovice.

»Správný« člen opeřenců říše,
na »zrůdu« slétl v lese tiše.

34. Rebus. — 7 bodů.

Lok, Kyjov.

S 50

kov

35. Darvinka. — 8 bodů.

Všem čten. »Jitra«: XY, N. Ves.

Jest to jistě divná věc,
že atom, nejmenší hmoty část
ve rmen, bělavé kvítko
před námi se přemění zas.

36. Záměnka. — 3 body.

H. P., Brankovice.

S »m« rostlina v zahradě,
s »p« část bytu nasnadě!

37. Rebus botanický. — 8 bodů.

A. Říha, Čes. Budějovice.

2

8

38. Přesmyčka (lat. přísloví). — 6 b.

Zn. »Semper«: S. Skuhrovec, L.

O B O R A L A T E R A

39. Ráček. — 5 bodů.

J. Stehlík, Brno.

Zpětně si tu přečti šat,
zjeví se ti řeka snad!

40. Zdrobnělka. — 4 body.

F. Sečkař, Louka.

»Správná« zařízení ku předení,
»malá« plevel, není k vyhubení!

41. Přesmyčka zeměp. — 6 bodů.

J. Šedivý, Marefy.

DE. T. K. »VÁLKA HOŘÍ«.

42. Přesmyčka časová. — 5 bodů.

J. Šk, Fryšták.

V é n o, selce E v ě kilo! (ě/e).

43. Čárkovka. — 6 bodů.

Beatrice, Olomouc.

Máti šeptá: »Velká je má.
a synka svého mile.

44. Vsuvka. — 6 bodů.

Hradeckým hád.: J. T.

V rostlinu mi pouhou
hláska prostá vzešla,
z čehož, ku podivu,
krásná diva vzešla!

45. Rebus ráčkový. — 8 bodů.

»Semper«, Kyjov.

K

H

LISTARNA

Všem luštitelům a přispěvatelům:
Po řadě uveřejníme a upravíme
vhodné příspěvky, mějte strpení,
místa málo! Řešení přicházejí
vesměs dobrá, svědčící o doved-
nosti hádankářské; každé je za-
řazeno do slosování. — Přiveďte
nám nové zájemce o rubriku, vítá-
me každého a každou! A všechny
»staré«, zapomínající, voláme ke

spolupráci, sice ztratíme i to, co
máme v »Jitře«! — Radostné ve-
likonoce přeje všem ze srdce i
zdraví — redaktor hádanek.

Řešení hádanek I. turnaje.

1. Apač, oko, dopis, meč. 2. Nárt
dojmy, revolta. 3. Ts, elev, artikul
as. 5. M, oe, Ir, raz, D. 6. A, sv
ra, ps, e, a, i. 7. P, Aš, eh, Ria
s, M, s. 8. A, ki, Jan, oř, u, L. 9
Ach, to, buk, k, e. 10. Hc, Noe
báje, aparát. 11. Vřídlo, octan, ru-
báš. 12. Dora, že ee, asi, sto. — 2
Z, h, Irena, výpad, Otava, Talin
ježek, elita. Život je háda-
ka. — 3. Na koničky, jiné taj-
čeká stále redaktor, ať pocház-
z rovin kraje nebo z lesů, krásný
hor. Koš chce své, neboj se! — 4
V Jitře luštit, pilně skládat
budiž naší milou zábavou, to ne-
cháme i děvče, hochá stát, města
řeky atd. proudí jen hlavou! — 5
A, ar, rak, drak, ranka, arnika
nadílka, kardinál. — 6. Kněžka
Sněžka. — 7. Není všechno zlato, co
se třpytí! — 8. O-trava. — 9. Šifí
říši. 10. Nejen luštit, také skláda-
hádanek a rebusy patří k ctnostem
hádanekáře, který plane pro Musy
Nestydět se s prací svojí, Jitri
vždy ji přispěti, dvě stě by co nej-
dřív bylo nás, kdo chceme mu
prospěti. Vepsal Lola A. S. — 11
Jaspis, Ikaros, terasa, Rhodos
osmium. — 12. Učen i — m u-
čen i. — 13. Datel, datle. — 14. Jiř
z Poděbrad. — 15. Dvořák, Veleš
Olík, Řek, as, k. — 16. Karel Havlí-
ček. — 17. Lvik, úd, Ludvík. — 18
Kollár, kolárek. — 19. I pěkně
lháti je hrůž! — 20. Jelen, selen.
21. In cruce salutis nostra
A. K. — 22. Veselé vánoce! — 23.
Pater, domek, pašát, Egypt, Cilka
kniha, aroma. — 24. Kus, Rus
— 25. Orelská stráž od Sumavy
k Tatrám. — 26. Amur, menu,
únik, ruka. — 27. Světla na moři.
28. Umí si, u mýsy. — 29. Bosco,
vítěz, sluha, sídlo, fluor, pišák. —
30. Petr, klíče, petrkliče. — 31. Kdč
šetří, má za tří! — 32. Koran,
Oran, ras, an, n. — 33. Baar. — 34.
Šek, šejk, Švejk. — 35. Nerostná
příroda. — 36. Terezie, Terezín. —
37. La-za-ret. — 38. Stěp-an, Stě-
pán. — 39. V-lak, A-var, n-dsek,
o-pat, c-ar, e-mír. — 40. List opád,
listopád. — 41. Verba movent,
exempla trahunt. S. — 42. N, ne,
den, Eden. — 43. Patena, páté,
»na«. — 44. Svatí Tři králové. — 45.
Koráb, ovar, rak, ar, b. — 46. Pa-
laš, salaš. — 47. Topol, sokol,
losos, robot. — 48. Petr, olej, petro-
lej. — 49. Slepce, slepé »k«. — 50.
Smrek, troud, Plzeň, Povel, olovo,
major. Rozvoj. — 51. Kopr,
kopra. — 52. Tekla, láték. — 53.
Marie, Amur, rum, Ir, e. — 54.
Řeka, Řecka. — 55. Oto, l, s.,
lotos. — 56. Dub, D u »B«. — 57.
Rok, krok. — 58. Důrych: »Sedmi-
kráska«. — 59. Parte. — 60. Víru,
Malát — malá »k«, nebo.

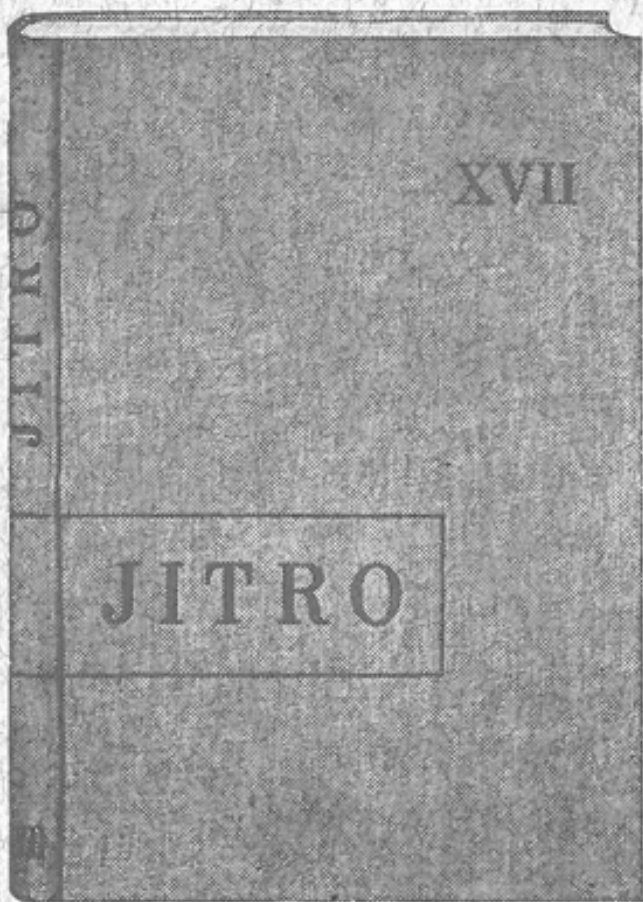
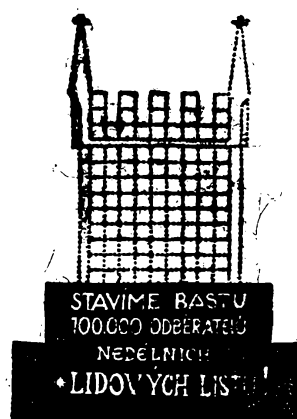
Uveřejněné hádanek si s řešením
porovnejte, čímž se učíte háda-
kám. Neopomeňte si objednat »Klíč
k tajk«, stručný návod o skládě a
luštění všech druhů hádanek, stojí
jen Kč 2.20. — Sborník »Vtip se-
poskytne vám totéž, mimo spousty
zajímavého čtení pro velké i malé
hádanekáře, se slev. obsažný spisek
jen Kč 6.—. Doporučte ve svém
okruhu, pospěšte si s objednávkou
u red. hádanek.

Další výsledky I. turnaje příště.

AKORD revue pro kulturní syntézu, vydává Moravan, spolek katolických akademiků v Brně. Klácelova 2. Předplatné Kč 25.— ročně, studenti Kč 15.—. Z obsahu 1. č.: Jan Čep: Netřeba víry v tvorbě. Jar. Durych: Pláč Karla Čapka, Dr. R. Wierer: Katolíci na pravici a levíci. Bedřich Fučík: K Durychovu jubileu. Nové verše Dokulillovy, Zahradníčkovy a Lazeckého

LIDOVÉ LISTY

jsou noviny kulturního čtenáře - katolíka. Všichni katoličtí studenti, kteří chtějí být informováni o svém hnutí, čtou **STUDENTSKOU HLÍDKU**

To jest svázaný XVII. ročník JITRA, který můžete obdržeti za Kč 25.—. Celo-plátěné desky stojí jen 5.80 Kč. Objednávky vyřizuje admin. J I T R A, Praha III., Strakova akademie, telefon číslo 651-60.

Benediktini opatství břevnovského vydávají a řídí knižnici

»O P U S D E I«

v níž vycházejí vynikající díla movastické, hagiografické a liturgické literatury.

1. Sv. Bruno z Qverfurtu, ŽIVOT A UTRPENÍ SV. VOJTĚCHA, BISKUPA A MUČEDNÍKA. Přeložil a poznámky napsal docent dr. Jan Vilikovský, úvod od doc. dra Rud. Holinky. Kč 15.—, na holandu a v pouzdře Kč 50.—.
2. Bedřich Bridel S. J., ŽIVOT SV. IVANA, PRVNÍHO V ČECHÁCH POUSTEVNÍKA A VYZNAVAČE. Nové vydání připravil a původní studii napsal univ. prof. dr. Josef Vašica. Kč 18.—, na holandu Kč 40.—.
3. ŽIVOT SVATÉHO VINTÍŘE. Ze středověkých legend přeložil a výkladem opatřil Josef Resl. P ř i p r a v u j e s e. Známý plzeňský vikář a farář v Touškově, odborník v dějinách západních Čech, přibližuje nám v této potřebné knize postavu tupeného šumavského poustevníka, zapomenutého velkého světce a divotvůrce.

Všechny knihy graficky upravuje Dr. inž. arch. Břetislav Štorm. Objednávky přijímá Nakladatelství »Vesmír«, Praha VII., Dobrovského 29 nebo Benediktinské opatství v Břevnově, Praha XVIII.-1 (Edice).

j i t r o
časopis katolického studentstva československého

9 XVIII

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIPUC) v Lille. Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka, Jihlava, Nerudova ulice číslo 28.
Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. — Uzávěrka jest 10. každého měsíce.

zprávy dopisovatelům

B. Ž. Jakýsi záchvň opravdovosti a prožití. Ale forma jen rozřádkovaná próza. — A. M. Díky za snahu. K diagnose to nestačí. I doktor zkoumá patelární reflex, reakci zorníček a kdovíco. — F. H. Nepřispělo by ani k pestrosti ani k zajímavosti. — A. O. Dostí dobré rýmováčky, víc sotva. — M. K. O tom psal již loni v »Jitru« A. Vyskočil. Analysou nevnikneme v podstatu básnického díla, ani pouhým studiem. Zkrátka, básníky nutno číst básnicky. — F. P. Ale my v »Jitru« musíme pracovat od nuly k desíti. — R. L. Trochu dlouhé pro nás. A pak není zcela jisto, nepostihl-li by čtenáře osud Tatara Studentobijce. — R. R. Nic než výlevy. — I. S. To dobré zní jako reminiscence z Nerudy. — J. K. I kdybyste celou dogmatiku zřymoval, nic naplat. Ostatně, my potřebujeme Boha, ale Bůh nás ne. — O. B. Tiskneme básně české i slovenské. Československé ne. Divné, co jste četl v »Rozvoji«. Já jsem tam četl opak v č. 7 na str. 164: že »Jitra« je vzorem. — T. S. Začátečnické. Neutopte se, prosím, v té tůni, neboť jsou ve světě různé náhody... — R. K. Typicky kvartánské, ale je tam moc toho řevu, dokonce i pekelného. — J. S. Velmi charakteristické, ale ani přímo se nemůžeme dotýkat pana B. Básně zaujímají. — Jina. Věříš mi? je slibný pokus. — V. P. Nedaří se Vám ani ten humor, ani ten surrealismus. Rým a metrum netvoří báseň, nemylte se. — -če- Přijímám Úzkost. — Rub. Když někdo běhá jako raněný tur a při tom řve jako rodilý Turek, je obava, že by se i čtenáři z toho potuřili a potuřili. — rg Levoča. Dobře procítěno, ale celkem vyznívá obvyklou sociálně-humanitní sentimentalitou. — J. V. To není báseň, to jsou dvě obyčejné věty. — J. F. Jen próza v řádcích.

zprávy účastníkům fotografické soutěže

R. O. Zábřeh. Fotografie jako takové nejsou nikterak nejhorší. Pro své náměty se však nehodí. Zkuste štěstí jinde. Pro útěchu vám zasíláme fotopapír a současně vracíme snímky. — Z. L. Kroměříž. K reprodukcí se reportážní snímky manifestačního průvodu Čsl. Orla nehodí. Zašlete je do archivu red. »Orla« v Brně, Běhounská 22. Obrázky vrátíme s odměnou a přejeme ve fotografování mnoho zdaru. — O. K. Praha. Jeden z nejlepších snímků, které jsme v soutěži měli, jest vaše fotografie vodopádu Černého jezera na Šumavě. Jako zvětšený obraz, by tento váš snímek velmi pěkně působil. Budete štědře odměněn. — V. H. Praha. Váš »čtenář« jest typickou ukázkou vyvinutého smyslu pro rodinná zátiší. — A. K. Plzeň. Osvědčená vývojka pro papíry kopírovací i zvětšovací jest: vody 1000 cm³, metholu 1 g, hydrochinonu 4 g, siřičitanu sodného kryst. 40 g, sody kryst. 40 g, bromidu draselného 1.5 g. Neředí se. Pak nám napište, jak jste s ní byl spokojen.

Naposledy [jsme vložili do tohoto čísla složní listky a prosíme onen zbytek čtenářů, kteří ještě nezaplatili, aby nám laskavě předplatné poukázali. — Studenti Kč 14.-, nestudenti Kč 28.-. Věříme, že tak všichni učiní a předem jim srdečně děkujeme. Redakce Jitra

Vyšlo 1. května 1937. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25.

Podivuhodná moc **Msgr prof. O. Gaube**

Je rozdíl mezi mocí světskou a duchovní: první je složitá, opírajíc se o násilí a hrozby, druhá je jednoduchá, operujíc silou ducha, pravdy a dobra. Moc duchovní nemá ke své podpoře bodáků a děl a přece vládne — klidně a jistě. Moc světská stále zbrojí a nikdy není jista. Právem praví Tolstoj ve »Vojně a míru«: »Jak hloupě zní velikášské gesto moderní moci světské o suverenitě státu! Hle, Ludvíka XVI. tato zlotřilá suverenita státní odpravila, protože ho pokládala za zločince, a za rok nato táž suverenita pobila zase ty, kteří byli jeho vrahy; za čas státní suverenita, ztělesněná v Napoleonovi, dělala z národů evropských otroky a brodila se potoky lidské krve. Jaké to směšné slovo — suverenita státní!«

Co by byl řekl Tolstoj o suverenitě státní, jež po léta hnala miliony mladých i starých mužů, synů a otců na jatky, na 20 milionů jich zločinně utratila a na sta milionů lidí ničemně ožebračila! Co by řekl dnes o své ubohé vlasti, o svém národu, kde hrstka usurpátorů o sobě tvrdí: my jsme ruský stát, a stát je suverenní. A ta státní suverenita vraždila a oloupila nejlepší syny vlasti a jiným brání do ní se vrátit a národu bere chléb a nechává jej hladem vymírat. I moc světská ve státě podléhá věčnému zákonu etickému právě tak jako jednotlivec. A jako jednotlivec odklonem od Dekalogu se stává zločincem, tak možno i moci státní zneužít k zločinům všeho druhu zdůrazňováním zásady, že stát jest suverenní. Jak jinak působí moc duchovní! Zdá se, že i to národové počali chápat, proto si utvořili »Svaz národů«, jenž hledí působit jenom svou autoritou, t. j. mocí duchovní, bez jakékoliv moci brachiální! Ale ani ta není ta pravá, ani ta nestačí! Tu čtu v londýnském časopise »Fortnightly Review« článek nekatolíka, Gordona Georga, o jiné podivuhodné moci, ztělesněné v papežství a o jeho morálním blahodárném vlivu nejen na věrné katolíky, nýbrž na všechny kulturní národy světa. Píše: »Papež jest povolaným prostředníkem v nastalých diplomatických mezinárodních sporech mezi všemi. On může dělati prostředníka všude, kde rozvážení národové nemohou nebo nechtějí mezi sebou přímo vyjednávat. V tomto směru vykonávalo papežství po dlouhou dobu ideální smírčí úkol, který četní idealisté měli na mysli zakládající nynější Svaz národů. Papežství však má daleko větší přednosti, nežli Svaz národů v Ženevě. Papežství neodvrátilo od sebe žádného velkého národa, jakými jsou Rusové a Němci, je ctěno jak Turky, tak i ohromnými národy Dálného východu. Papežství není ovládáno žádnou světskou mocí a není nikde straníkem politických frakcí. A má ještě i jinou přednost: majíc zajištěnu oddanost čtyř set milionů katolíků, kteří jsou příslušníky všech národů světa a majíc zároveň zkušenosti dvou tisíc let, jest Apoštolská Stolicе všude doma a je samostatnou institucí, hlásající jak jednotlivcům, tak celým národům zásady mravnosti a spravedlnosti. A právě na těchto zásadách spočívá ona podivuhodná síla a moc, která překonává všechno a ovládá svět. Tyto zásady byly a bývají zlehčovány a napadány, ale nedají se z lidské společnosti ani vykořeniti, ani vytlačiti, protože odpovídají cele přirozenosti lidské, byvše věčným zákonodárcem v ni vloženy.«

Kéž by si lidstvo tuto podivuhodnou moc uvědomilo a ji ocenivši používalo — ušetřilo by si mnoho, mnoho slz a krve.

Anna Krucká

MÁCHOVI

Půlnoční motýl usedl tiše
v lilie tvé zářivý květ;
noc k ránu umdlená slzami dýše
a plavně kráčí cestou, již zná už nazpaměť.

Ze vzdálených ozvěn melodie
ticho si upřádá svůj pevný hlas,
tma zívavě hvězdné vlhko pije
a usedá vlně na smutný zimostráz.

Modravé stíny tančí tu plaše,
jak hvězdy jim rytmicky dávají takt.
Líbám tvou lilii a retům mým zdá se,

že polibek vrací, vůněmi umocněn tisíckrát. JUC O. Smrčina: Večer ve Valdštýnské zahradě

Ze zápisníku starého profesora A. P.

Povídala kvartánka Lhotská: »Ani mne nenapadne chodit s kluky ze školy. To bych byla hloupá. Víš co, Máňo? Nejlepší je namluvit si nějakého doktora nebo inženýra. Nemusíš nic dělat a máš se dobře.« Jenže zatím se doktoři a inženýři o kvartánku Lhotskou nezajímají. Zajímá se jen jeden sextán. Čekává na ni za rohem, když jde večer z hodiny francouzské konversace. Sextán Vomáčka ovšem není žádná zajištěná existence a kvartánka Lhotská má na něho vztek. A nemůže se sextána zbavit. Svou nevoli vybíjí jednoho večera tím, že svého dvouletého bratříčka učí říkat: »Vomáčka je vůl!« A má ďábelskou radost, když malý Mireček po ní opakuje: »Vomácta je vůj!«

*

Daleko větší štěstí má sextán Mucha. Dokonce má i v sekundě množství tajných ctitelek, jak svědčí tato pohádka: »Byla zlá čarodějnice, která začarovala roztomilého sextána v mušku. Krásná sekundánka byla zamilována do sextána. Jmenovala se Miluška. Jednou seděla na paloučku a vzpomínala na svého miláčka. Vtom přiletěla muška a poletovala Milušce kolem hlavy. Sedala jí na ruce i na obličej, ona se rozzlobila a začala se ohán — —« to je, prosím, konec té pohádky, poněvadž to psala Marketa v zeměpise, dělajíc, jako by si dělala poznámky. Když byla v nejlepším, sebrala jí to paní profesorka a jako hrozný dokument mravní zkaženosti sekundánek přinesla do sborovny.

*

Ubohé kvartánky! Ubohé sekundánky! Neviním je. Líto jest mi jich. Erotisace dětí. Tato děvčátka poslouchají, o čem hovoří jejich maminky a jejich starší sestry. Čtou románky: Lidunčino štěstí, Světlo jeho očí, Sextánka. Prohlížíjí ukázky chystaných filmů. Kupují si Hvězdy a Moravanky. Co čtou, co vidí a co slyší — vše vyznívá v jedno: smysl života je v lásce, pohodlí a přepychu. Škola je nevychovává. Vychovává je ulice, literatura, film. Nerozčilujte se, paní profesorko — je to zbytečné. My všichni jsme vinni. My dospělí více než tyto děti. Kdybychom byli lepší než jsme, i tyto děti

by byly lepší než jsou. Nežádejte si trestu pro tuto sekundáňku. Jen nevinní mají právo souditi. Ale není zde na zemi nevinných. A i kdyby byli, jejich milosrdenství by bylo silnější než sama spravedlnost.

*

Joubert napsal pěknou myšlenku: »Vychováváš-li dítě, myslí na jeho stárí.« Ale to je trochu málo. Větu Joubertovu by bylo třeba doplniti: »Vychováváš-li dítě, myslí na jeho věčnost.«

*

Máme ministerstvo školství. V Číně se ten úřad jmenuje ministerstvo výchovy.

*

Veliké slovo: výchova. Málokdo mu rozumí. Většinou si myslíme, že vychovávatí znamená hlídati, dozíratí, napomínatí, káratí a trestatí. Ale to není výchova. To jsou jen některé prostředky výchovy a ne jediné a ne nejlepší. Těmi prostředky můžeme na příklad docílití, aby se student ve škole choval slušně. Stačí to? Je vychován? Ano, je vychován pro školu. Ne pro život. Podívejme se jen, co dělá mimo školu. Přesvědčme se, jak smýšlí a jak cítí. A uvidíme hned, je-li vychován. Vrchol výchovy: učiniti výchovu zbytečnou. Cože? Ano, učiniti výchovu zbytečnou. Ba, co více: učiniti i vychovatele zbytečným. Výchova musí směřovati k samostatnosti. Kdo je vychován, nepotřebuje již vychovatele. Je schopen správně mysliti a jednati i bez vychovatele. Dovede se vychovávatí sám. Výchova, která není zároveň návodem k sebevýchově, není výchovou.

*

V jedné věznici byl mladý trestanec — výborný kreslíř. Jeden návštěvník vyslovil podiv nad jeho dovedností. »Kreslit mne naučili, řekl mladý ten muž, ale jinému ničemu, proto jsem zde.«

*

Základní věc v sebevýchově: poznatí sebe. Zpytování svědomí! Co ti platno, když znáš posloupnost Babenberků, atomovou váhu prvků, rozdíl mezi kyselinami a zásadami, jména Goetheových milenek, když neznáš sám sebe? Čtyři body pro denní zpytování svědomí: 1. Jednal jsi v něčem proti svému svědomí? Když ano, co bylo toho příčinou? 2. Jak jsi konal své povinnosti? 3. Jak jsi se choval k svým bližním? 4. Jaké byly tvoje nálady a duševní stavy? (Často důležitější než bod 1., poněvadž nejčastější příčinou, proč se špatně chováme k lidem nebo špatně konáme své povinnosti, jsou různé špatné nálady. Naučit se tedy bdíti nad svými náladami — dbát, aby bylo vždy dobré počasí v duši!) Upřímná odpověď na tyto čtyři otázky je základem vši sebevýchovy.

*

Nezbytný předpoklad zdaru v sebevýchově: trpělivost. Trpělivost se sebou samým. Vychováti sebe možno jen soustavným zkoumáním sebe a důsledným přemáháním sebe v tisícerych maličkostech. *N a t u r a n o n f a c i t s a l t u s*. To platí i pro mravní život. Je to život. A život je růst a pohyb, ovšem, ale nenáhlý, často sotva pozorovatelný. Díváš se na strom. Nezdá se ti ani, že by byl větší a silnější než byl loni. A přece větší a silnější jest, jenže my to nepozorujeme.

*

Mladý člověk bývá s počátku pln dobré vůle a horlivosti, ale když nevidí hned výsledků, ochabne a vzdává se dalšího úsilí sebevýchovného. Jednoho krásného červencového rána vydali se dva studenti na cestu, aby vystoupili na Lomnický štít. Oba pocházeli z nížiny a nebyli zvyklí stoupati na hory. Se zpěvem na rtech vykročili a předběhli staršího turistu, který měl patrně týž cíl jako oni. Ale kráčel pomalým, rozvážným

krokem. Jako hlemýžď — myslel si jeden z hochů. Když se ohlédl po půl hodině, viděli, že turista je daleko za nimi. A hnali se ještě víc. Každou půl hodinu si dali pětiminutový odpočinek a pak zase rychle vzhůru. Později však usedali již každou čtvrt hodiny »na půl hodinky«. A když seděli v poledne u malého vodopádu, hle, najednou se objevil hlemýžďí muž a přešel kolem nich tímž pomalým a rozvázným krokem, jakým ráno vykročil, přešel a stoupal stále výš a výš — menšil se, až nakonec vypadal jako dítě. A studenti leželi na zemi vyčerpáni — — Přemýšlejte, mladí přátelé, o smyslu této příhody!

† F. X. Šalda

IN MEMORIAM

Já nespátřím již tvé oči teskné do světla přimhouřené,
v nichž chránila se krůpěj tmy,
ty oči neklidné a na rozvídkách, odkud se zas bouře žene,
tvář rozkvetlou rty lačnými.

Já vidím jedno jen: do nekonečna cesta pustá běží,
a na ní v mrazu uzlík těla složený.
Jej odvrh' kdos, jemuž byl těžký. Bílý, jak když sněží,
jen krví vyšity dvě na něm písmeny.

Šaldův o d k a z

Ve Františku Xaveru Šaldovi, básníku, dramatiky, romanopisci a největším českém kritiku všech dob odešel české zemi nepochybný člen trojice nejmohutnějších duchů Čech naší doby; druhý odešel nedávno před ním: Josef Pekař. Třetím je Josef Florián. Jaký úžasný pohled do hloubek lidského ducha, srovnáme-li tyto tři představitele duchovního úsilí dnešních Čech! Josef Florián — jeden z prvotních křesťanů, vsazený do dvacátého století, pevně zakotvený v božím řádu, žijící a tvořící v samém středu boží milosti; Josef Pekař — vtělený genius národa a jeho věrný strážce. A F. X. Šalda? Byl především *z á p a d n í k e m*, typickým západním *k l e r k e m*, českou resonanční deskou celé složité problematiky Západu, jehož všechny duchovní proudy znal, vnikaje v jejich podstatu a uváděje je do malé země uprostřed Evropy, ohrazené proti světu věncem hor. Nikdo nebyl u nás — po Jaroslavu Vrchlickém — větším *E v r o p a n e m* než F. X. Šalda; a slouží mu jen ke cti, můžeme-li říci, že málokdo byl při tom větším *Č e c h e m*. Byla to tedy především západní problematika, jež sváděla tak heroický zápas v jeho mnohostranném duchu, a zápasil s ní statečně, přemáhaje ji a utvářeje ji k podobě člověka bojujícího *s v ů j* zápas v klínu českých hor. Nevycházel zajisté vždy jako vítěz z tohoto západního příboje ideí; ale byli bychom přespříliš nespravedliví, kdybychom právě toto mu vykládali ve zlé. Nezbloudí ten, kdo se ubírá cestami vyšlapnými a povrchní rovinou lidského ducha; ale ten, kdo sestoupí do jeho hloubek. S Josefem Pekařem, jehož národním tradicionalismu byl záměrný universalismus Šaldův druhým pólem téhož duchovního světa, spojovala by Šaldu především touha po *h o d n o t ě*, touha po *p l n o s t i ž i v o t a*, váženého ze všech hloubek i výšek lidského ducha. Napsal nedlouho před smrtí do svého Zápisníku: »Byl jsem vždycky křesťanský a *k t i v i s t a*, to jest někdo, kdo chce uskutečňovat vůli boží na zemi. Mně evangelium má mnohem víc pravdy než Marx; a materialistickou t. zv. vědu moderní odmítám již dlouho jako divokou a nestvůrnou fantastiku bez rozumného základu. A *j d u - l i* za evangeliem a chtěl-li bych, aby jím lidé spravovali svůj život i veřejný, je

mi to akt rozumu a vůle, a ne nějaká mystická bezradnost nebo trpnost.« (Šaldův zápisník, IX., 2. str. 73.) Takto přistupoval i k umění a s tohoto hlediska životního kladu vycházel i ve své praxi literárně kritické: »Silná poesie a silné umění musí být dnes vědomě aktivistické; budou zpopularisované buď kladně nebo záporně. Pravý aktivismus literární musí mít pevnou vůli zasahovat do života veřejného, působit na něj, přetvářet jej k podobě svých snů a nadějí. Musíme žádat, aby spisovatel i politicky vyznával určitou víru. Pravím víru, a ne pověru. Být politicky populární není ovšem tolik, jako nosit barvy ulice a vykřikovat jejich jepicová hesla — na to stačí uličník, k tomu není třeba básníka. Básník nesmí býti demagog, protože demagogie je zabiják vší poesie a všeho umění, usoustavněná neúcta k lidství a svobodné duši lidské, může být propagátor ideí, ale musí být bojovník, a jako dobrý bojovník musí nejprve věřit v to, co píše. Nesmí hledat líbivost, pohodlí, pocty, musí hledat svůj úkol, své poslání, svou pravdu, a za ni dovést nasadit všechno.« (Tamtéž, str. 50.)

Bylo by ovšem velmi těžko řadit Šaldu do kterékoli z bojovných duchovních front dnešní doby; ale do jedné jej můžeme řadit jistě: do té fronty, kde by s ním stáli Julius Zeyer, Miloš Marten, Viktor Dyk a Jaroslav Durych; do fronty životního a básnického heroismu, duchovní aristokracie. Šalda celým svým duchovním ustrojením nebyl demokrat a bylo by marno shledávat citáty, jež by chtěly dokazovat opak. Byl aristokrat, aristokrat ducha a málo co se mu protivilo víc než filosofie průměru, filosofie prostřednosti, filosofie »malého českého člověka«, filosofie nájemnická; ne nadarmo pokládal podučitelství, tento typický český charakter, za dědičný hřích českého národa. Tento duchovní aristokratismus nevylučoval ovšem nijak jeho stále volání po křesťanském bratrství; ale to jsou konečně hodnoty těžké duchovní roviny. Heroický byl jeho život, heroické bylo jeho dílo a heroický byl způsob, jakým si přál ukončiti svoje dny. Znali jsme jeho názory, a přece jen jsme byli poněkud překvapeni tím důrazem, s jakým si přál zemřít jako pokorný křesťan, smířený s církví a posilněný Tělem Božím na věčnou pout; překvapeni proto, že víme dobře, jak právě přílišná kultivovanost sváděla mnohé duchy vskutku hluboké k jakémusi nenáboženskému, »necírkevnímu« náboženství, proti jehož mlhovinám chystal Šalda dílo, jež nedokončil. Šaldova smrt byla jeho posledním poučením těm, kdož tak dychtivě naslouchali jeho slovům; přál si zemřít a býti pohřben jako pravý křesťan, v pokoře dojemné a uchvacující. Chápeme dobře, proč si nepřál jakýchkoli projevů nad svým mrtvým tělem: pochopil marnost a prázdnotu všech dutých slov a chval, otevírá-li se brána nového života; pochopil dobře, že nebudeme souzeni jako básníci, žurnalisté, státníci, umělci, rolníci nebo kramáři, ale jediné jako křesťané a podle toho, jakými jsme byli křesťany. A v tomto světle a ve světle toho, co jsme řekli o jeho heroickém pojetí života, chápeme teprve znovu a plně význam slov, jež napsal nedlouho před smrtí a jež by zcela dobře mohla býti jeho závětí: »Moderní liberalismus zůstal záporný a nepochopil moc a sílu, kterou má idea nad lidmi. Goethe věděl naproti tomu, že nejen chránit se a požívat chce člověk, nýbrž i poslouchat. A já vidím v této poslušnosti ideje, velké myšlenky, stále víc a víc něco, co není k necti člověku. Tím nepravím, že se máme klanět modlám, byť byly celé pozlacené, nebo železnými krunýři opásané, nebo až do oblak sahající; ne: máme se klanět a máme být poslušni Boha, pravého Boha, nikoho a ničeho jiného. Říká se o nás, že jsme ostrov klidu a pořádku. A je to v jistém smyslu pravda. Ale pravda poněkud šedivá, vypelichaná a chudozubá; pravda, která nás rozhodně nespasí. Musíme chtít něco víc a něco většího. Je dobře, že se neklaníme modlám; ale máme a musíme se klanět Bohu.«

Ladislav Jehlička

Eda Jitzovský

Studentský román

H.C. Perifa

MISTŘI EVROPY

Všech sedm tisíc lůžek svatomořických hotelů bylo od středu do pondělka úplně zadáno. A ve čtvrtek od časných hodin ranních přijížděly zvláštní vlaky a autobusy ze všech končin Švýcar a z blízké Francie, Itálie i Německa. Také z Československa přijela výprava nadšenců, kteří chtěli vidět první vítězství Československa po dlouhé řadě let; ale což vyhraji naši? Veřejné mínění bylo rozděleno. Švýcaři pevně věřili ve svůj team, který v předběžných zápasech nebyl poražen, ač měl vlastně nebezpečnější soupeře než ČSR. Ale ti, kdo sledovali zápasy Čechoslováků a viděli, jak snadně, ba téměř »procházkovým stylem« vítězili, sázeli na sympatické mužstvo Čechů. Zájem o zápas byl ohromný, již od deváté hodiny proudily davy diváků ke stadionu. O půl 11. hodině začal zápas. Dva soudci, Kanadčan Wyss a Belgičan Leduc volali kapitány mužstev. Gene vyhrál los a volil stranu po slunci. Švýcaři v bílých dresech nastoupili v sestavě: Amiguet (Curych) — Zwyer a Cappellari (Sv. Mořic) — první útok: Kehrlí, Gerosi, Auredegg (všichni z Davosu), druhý útok, s prvním úplně rovnocenný, tvořili dva hráči Arosy: Barblau a Armstad, třetí, Jaggi, je z Pontresiny. Mužstvo bylo výtečně sehráno a sami Švýcaři je považovali za nejlepší, jaké kdy měli. — Československo nastoupilo v kompletní sestavě: celý HCP. a druhý útok ve složení: Hort, Kadlec, Šimon. — Soudce vhadzuje puk, Gene vyhrává bully a klidně přihrává touš Jiřímu, ten útočí, ale je brzy zastaven. Švýcaři postupují dopředu, Gerosi uniká Lojzovi, Rolf proti němu vyráží, ale k boji nedochází, neboť Švýcar ukvapeně střílí a Karel lehce chytá. Pepa se ujímá puku a řítí se vpřed, následován naším útokem. Pepa se sráží s obránci, všichni tři jsou na ledě a Amiguet rychle odstraňuje puk z blízkosti svého goalu. Puk má Lojza, střílí, Amiguet vyráží, ránu opakuje dojíždějící Jiří a brankář opět zachraňuje. Diváci jsou spokojeni a nadšeně tleskají, hlavně brankáři. ČSR. se vrací za střed a slavný davoský útok se pokouší zdolat českou hradbu. Marně! Gene odnímá skvělým trikem Kehrlimu puk a ... už střílí na goal soupeřův. Puk jde těsně vedle a duní o dřevěnou ohradu, kde se jej zmocnují obránci. Cappellani přihrává před čarou stojícímu Gerosimu. Soudce Wyss píská chybu. Gerosi v okamžiku podání měl býti za čarou. Přerušeni používá náš útok k výměně. Je 6. minuta a nastupují druhé útoky. Ale obraz hry je stále stejný, jen tempo je trochu pomalejší. Oba náhradní útoky si vedou znamenitě. V 10. minutě nastupují první útoky. Čechoslováci hrají »fair« a také soupeř hraje až na menší fouly obránců slušně; je to krásný boj a diváci jsou přesvědčeni o rovnocennosti obou teamů. Táta Palouš, sledující hru těsně za mantinely, slyší tyto hovory a usmívá se do vousů. Tu se k němu naklání jeden z českých reportérů: »Poslyšte, nezdá se vám, že naše mužstvo i při tomhle tempu je jaksi pomalé? Viděl jsem druhý jejich zápas s G. & S. v Praze, a tu hráli jako lvi.« — »Máte pravdu, ale což nejsme teprve v první třetině?« Reportér chtěl něco odpovédět, ale vtom siréna ohlásila konec první třetinky a táta Palouš spěchal za hochy do šaten. Tam pochválil výkon druhého útoku a připomenul prvnímu: »Nyní se vložte do hry, podaří-li se vám vstřelit brzy dva goly, můžete polevit. Neriskujte zranění, šetřte dechem, čekají vás ještě dva mnohem těžší zápasy.« — »Cožpak chcete, táto, vyhrát mistrovství světa?« divil se zvědavý Lojza. — »Chci změřit sílu evropského hockeye s americkým. V dnešním zápase nám stačí vítězství, ale pak jako novopečení mistři Evropy musíme ukázat, že stará Evropa má ještě ostrý spár a že dovede bojovat i s pyšnými novosvěťany s čestným výsledkem. Dnes musíte jen vyhrát, ale proti Americe a Kanadě vydáte ze sebe vše. Rozumíte?« — »Howgh - řekl by starý Winetou,« dodal Lojza s tak vážnou tváří, že se všichni rozesmáli. Elektrický zvonek volal hráče na hřiště.

Hned od soudcova zápisknutí se vložili Češi do hry. Útok za útokem se valil na branku

Švýcarů. Po střele, která šla vedle nebo skončila v ruku Amigueta, se útok ČSR. vrátil za střed a čekal protiútok Švýcarů. Než se ale domácí pořádně rozejeli, již byli oloupeni o puk a ČSR. se řítí do nepřátelské třetinky. Švýcaři se bránili zuby nehty, ale bezvadná kombinační hra Čechů musila mít úspěch; to viděli i diváci, kteří nyní mlčky přihlíželi se zoufalými tvářemi exhibicím Čechoslováků. Při pátém útoku ve 4. minutě, kdy puk se jen kmitl před nosem bezradných obránců, dostal uvolněný Jiří puk a... 1:0 pro Československo. Švýcarům se prodloužily obličej, ale cizinci bez rozdílu tleskali krásnému výkonu Čechoslováků. Po bully ve středu hřiště podnikli Švýcaři zoufalý útok, který naší obranou byl jen s námahou odvrácen. Útok Švýcarů, povzbuzován bouřlivým voláním domácích lidí, jichž bylo mezi 20.000 diváky dobré dvě třetiny, hrál nyní velmi dobře. Žádný puk nebyl pro ně ztracen, o každý metr postupu vášnivě bojovali a tak byli Češi skutečně zatlačeni do defenzivy. »Hop — Hop Hop...« křičeli nadšení diváci, ale co to vše pomůže! Perifejci hráli za vlast a slávu své chudé čtvrti. Hráli klidně, ba diváci tvrdili, že se při nejprudších útocích Švýcarů lehce usmívali. A bylo tomu tak, ale úsměv Čechů platil divákům a jejich rozčilenému »hop — hop«. Znali »válečné« pokřiky mnoha národů. Francouzské »allez — allez«, maďarské, znějící asi »huj huj hajáá«, vášnivé »avanti, Italia!«, také běžné »tempo — tempo« jiných národů, ale tohle švýcarské »hop — hop« se jim spočátku zdálo být trochu až moc veselé... — Prudký nápor Švýcarů trvá již několik minut. Češi již jednou vyměnili útok, ale domácí nikoliv; byli v ohni boje a chtěli za každou cenu vyrovnat. 10. minuta — 11. minuta. Švýcaři útočí a střelí, ale Karel vše chytá a Rolf s Pepou nepustí nikoho do těsné blízkosti branky. 12. minuta. Nový nepodařený útok domácích a Gene přejímá puk. Češi kombinují a ostřelují branku soupeře. Ofensiva bílých se nepodařila a nyní se usazují v třetině soupeře rudí. A zase je obraz hry jako v prvních minutách, puk má stále některý hráč v rudém dresu a bílí jen kolem nich běhají. Zase visí goal ve vzduchu! Konečně — ve 14. minutě vlétl puk, vstřelený Jirkou, do branky. 2:0 pro Československo. Jásot hrstky Čechů a těch, co přáli Československu, trvá po celou poslední minutu hry. Siréna ohlašuje přestávku.

Švýcaři odcházejí pod tribunu upocení, těžce oddychující a jeví se na nich již známky únavy. Naše mužstvo je svěží a usměvavé, jen Karel si utírá čelo, vždyť mu slunce pražilo do zad a pak, byl ze všech nejvíc vycpán! Na hřiště vbíhá asi tucet metařů, aby ostrými bruslemi rozškrabaný led zbavili sněhového poprašku. Reprodukovaná hudba pozvedává poněkud pokleslou náladu domácích fanoušků...

K poslední třetině nastupuje Československo s druhým útokem. Hort, Kadlec, Šimon hrají bezvadně a co jim chybí na technice, nahrazují obětavostí. Ve 4. minutě opět přichází na hřiště první útok ČSR. Hned po bully se rychle rozjíždí, kombinuje, střelí, vrací se, odnímá bílým puk a znovu útočí. Lojza, Gene, Jiří se na bruslích nadnášejí jako tanečnice; diváci žasnou; tak ještě Češi nehráli. Švýcaři ztrácejí hlavu. Útok a zase útok! Střely jen prší na goal soupeře. V 6. minutě uniká Gene a puk se třepetá v síti goalu jako lapený pták. 3:0! Diváci se ještě nevzpamatovali z překvapení a Češi střelí Jiřím čtvrtý goal. 4:0!! Švýcaři se zoufale brání, ale puk je stále u hole rudých. Sehnuti a s napjatou tváří se řítí Češi k brance nepřítel, ale vzpřímení a s úsměvem na rtech se vracejí za střed, aby vyčkali protiútok. Stříbrný lev na prsou odvážných hochů vyplazuje radostně jazyk a při útoku se zdá, že šlehá svým dvojítm ocasem... A nový útok ČSR. Tři útočníci kombinují až do těsné blízkosti branky, pak z nich někdo mrskne holí a puk je v síti. Tentokrát to byl Gene. 5:0!! Uplynulo sedm a půl minuty poslední třetinky a jsou rychle měněny strany. Dal tedy útok ČSR. v necelých třech minutách tři goaly. I domácí fanoušci žasnou a jako dobří sportovci uznávají, že našli svého mistra. To, co nyní Češi ukazují, je bezvadná souhra, jízda, ovládání těla v každé situaci, nedostižné vedení puku a střelba jako z pušky... Hromový potlesk provází každý útok Čechů, kteří se zdají býti spokojeni s pěti goaly a předvádějí pravou exhibici tohoto krásného sportu. Siréna... Konec! Švýcaři upřímně blahopřejí Čechům k vítězství. Obecenstvo jásá! — Jsme mistři Evropy...!!

Erna, vrátivší se právě ze zápasu do hotelu, vstoupila do pokoje své matky. — »Divím se ti, že můžeš mařit čas takovými hloupostmi, jako je sportovní zápas. Dělá to nějaká

distinguovaná dáma?« přivítala Ernu madame Velecká. — »A kolik tam těch distinguovaných dám bylo a pranic se nestyděly křičet gooó! Nevím, co bys dělala, kdybys viděla, jak naši hoši hráli a jak získali pro Československo hrdý titul mistra Evropy; celý svět jim dnes tleskal, neboť není národa, který by zde nebyl zastoupen. — Hm, maření času, já myslím, že zde není jediného člověka, který by měl důležitější práci než sportovat a bavit se.« — »Tak, nemáš co dělat, a kdopak bude přemýšlet, jak ututláme ten skandál s contem...« — »Ach, to mne naprosto nezajímá. Pan lupič a podvodník je někde za horami nebo švédskými záclonami, a nyní není šťastnějšího děvčete nade mne!« — »Ach, to je dnes mládež! Bože, proč mne trestáš na vlastním dítěti?« — Máti, prosím tě, nepřehánej! Víš dobře, že se mi conte nelíbil a že celá ta věc je vlastně tvým dílem. Kdo nebyl aristokrat, toho jsi neuznala za hodna pohledu, a proto to tak dopadlo. Nač bych si lámala hlavu contem? Byl-li někdo napálen, nebyly jsme to jen my, ale dokonce praví šlechtici, v jejich společnosti se conte též pohyboval. Poděkujme Jiřímu za jeho prozíravost, mohlo to vše dopadnout daleko hůře.« Madame Velecká chvíli mlčela a proti své vůli musela dceřiny důvody uznati za správné. Pak, aby se dostala na jiné pole, se otázala: »A kdo je ten člověk, kterému ... eh ...« — »Kterému vdčíme, že nám zachránil šperky a ušetřil velké ostudy?« — »Nu ... budiž.« — »Jiří Milevský, můj spolužák z gymnasia.« — »A čím je?« — »Úředníkem.« — »A jak to, že je ve Svatém Mořici? To musí být značně bohatý.« Erna se vesele zasmála. »Jiří hraje za Československo a je tu tedy zadarmo.« — »Tedy není bohatý?« — »Vůbec ne. Myslím, že nemá plat větší než sedm set.« — »To je dobře, můžeme mu tedy za jeho službu nabídnouti peníze.« — »Cože?!« Erna se prudce vymrštila z klubovky. »Peníze!!« A hořký smích vyrazil jí z hrdla. »Ach, máti, je vidět, že neznáš lidi. Jiří, i kdyby hlady umíral, nepřijal by ani haléř. Ty máš jen nadšení pro zevní pozlátko, aristokraty, ale pod pozlátkem bývá většinou prohnílé nitro; nevím, proč nedovedeš vidět ryzí zlato pod kabátem chudoby.« — »Nefilosofuj a raději přemýšlej, jak se mu odměníme, když peníze nevezme.« — »Jiří nepotřebuje odměny, je dosti bohat.« — »Nechápu, vždyť před chvílí jsi tvrdila, že nevydělá ani ...« — »Jiří má moje srdce a jsem přesvědčena, že již to mu naprosto stačí, aby byl šťasten ... ostatně, proč by musel mít peníze on, když je mám já?« — Hluboký vzdech se vydral z prsou madame Velecké. Erna k ní přistoupila a hladila jí po vlasech. Milovala svoji matku, která byla jinak výbornou ženou, jen ta nešťastná »šlechtická manie« ji zaslepila. Erna políbila matku a vytratila se z pokoje s úsměvem na rtech. Vždyť dobrá máti Ernušce nic neodepře, ani Jiřího, ale potřebuje napřed trochu klidu a pak již její dobrota vyhází všechny šlechtice oknem ... za contem Lucchini-Rampoldim!

ČSR.—USA.

Velké nástěnné hodiny v luxusně vybavené šatně pod tribunami »Eisstadion St. Moritz« ukazují přesně půl druhé. Hráči československého národního mužstva se oblékají. Táta Palouš pomáhá Karlovi obléci se do silných chránítek a přikazuje hochům: »Viděli jste zápas USA.—Kanada a znáte styl hry Američanů. Musíte se jejich hře přizpůsobiti, co se týče rychlosti a tvrdosti startu na puk. Ostatní, až jak se vyvine hra. Pilně útočte, nemůžete nic ztratit ... co se od nás očekávalo, jsme již splnili ...«

Amerika se představila soudcům v sestavě: Huggler — Beely, Jouns — Aubry, Sutter, White a druhý útok: Drefs, Gay, Niess. Hráči byli oblečeni v bílé kalhotky, bílý sweater s červenými hvězdičkami a modrými pruhy. Čechoslováci nastoupili v obvyklé kompletní sestavě. — Bully! Sutter má puk, ale Lojza mu ho špičkou hole vypichuje. Gene má puk, jede kupředu, tísněn přichystal si puk rychle ke střelbě, ale je od touše tak prudce odstrčen, že padá na koleno, a již Američané útočí. Aubry střílí, ale Pepa mu sráží hůl, puk jde přes mantinel. Bully vyhrává Rolf a přihrává Karlovi, ten jej posílá Jiřímu a ČSR. se prudce rozjíždí k brance USA. Již jsou v nepřátelské třetině; tu padá Lojza, zřejmě bez příčiny, ale nebylo tomu tak, Beely docela jen tak náhodou zavadil holí o jeho brusli. Útok zmařen. Diváci reptají a volají »foul«, ale soudce z Kanady netrestá. Hra je stále rušnější. Američané využívají své tělesné převahy a zvláště obrana není pranic vybíravá. V 5. minutě složen ve výhodné pozici Jiří, soudce trestá tím, že provádí bully blízko branky USA. Goal je vyplněn hráči, diváci se posmívají: »USA.

má vítr z ČSR.« — a právem! Gene byl při bully rychlejší než Sutter a puk, přesně mířený, šel do těl obránců stojících s goalkeeperem v brance. Další minuty přinášejí prudký nápor USA. Hra je celkem rozháraná, hlavně pro příliš ostrou hru Američanů. Technicky skvělý, ale trochu měkký útok Čechů nemá zatím příliš chuti seznamovati se blíže s drsnou, až surovou obrannou dvojicí Beely—Joungs. Ale útoku Ameriky se nedaří také nijak dobře v obranné třetině Čechů, kde jako kočka stále ve střehu sleduje Karel puk a hole hráčů a obránci jako dva sloupy ze žuly maří sebelépe založené útoky. Američané na své vlastní kůži okoušejí »bodychek« — tvrdou hru tělem obránců ČSR. Přišla kosa na kámen a Yankeeové odskakují mnohdy jako míče od Rolfa a Pepy. Minuty prchají a je tu konec první třetinky. 0:0. Dvacet tisíc diváků je naprosto spokojeno s tímto výsledkem nového mistra Evropy.

Druhá třetinka ukázala hned v prvních minutách, že nyní půjde o vítězství. Američané útočí čtyřmi hráči, stále bombardují goal ČSR. a nevracejí se na vlastní třetinku, nýbrž běhají stále za pukem, o který se přímo rvou. Příznivci ČSR. zakoušejí minuty úzkosti, ale Karel je nepřekonatelný. Gene utíká po špičkách bruslí s pukem, ale je hrubě sražen Aubrym. Druhý soudce, Evropan Leduc, píská foul a vylučuje Aubryho na minutu, kanadský soudce Wyss však protestuje. Delikt se stal v jeho polovině a on prý neuznává provinění za tak veliké, za velikou louží se hraje prý »mužněji«. Soudce Leduc, prezident LIHG., ze zdvořilosti ustupuje od vyloučení. To je voda na mlýn Američanů. Hra je jejich přičiněním ještě ostřejší. V 8. minutě je Lojza zraněn holí nad okem a krvácí. Diváci bouřlivě protestují a White je vyloučen na jednu minutu, neboť hráči nesmí zvednouti hůl výše než po pás. Také Lojza odchází z hřiště, obklopen všemi hochy svého mužstva. Ale soudcové již zase volají hráče k bully. Je-li někdo zraněn jakkoliv těžce, je odnesen nebo odejde z hřiště a hra pokračuje — nastoupí náhradník. Tentokrát odešel s Lojzou s hřiště celý první útok a nastoupil druhý. Hort, Kadlec a Šimon hrají takticky více na obranu, ale bojují urputně o každý puk a nezapomínají též útočit, neboť protiútok je nejlepší obranou. Další čtyři minuty uplynou a při přerušení přichází náš první útok. Také Lojza hraje, ač má nad levým okem velkou náplast. Nástup zraněného Lojzy je provázen bouřlivým potleskem tisíců. Pepa volá na Lojzu při tomhle potlesku: »Lojzíku, foukají ti na bebé.« Lojza se chtěl ušklibnout, ale dopadlo to bídne, po desinfekci rány mu na čas ztvrdlo půl obličeje. Hraje se dále a Češi útočí rozhořčeně. V rychlé jízdě se obratně vyhýbají tělům soupeřů a střílí, že Huggler má plné ruce práce. Hra se vyrovnává, ba mnohým divákům se zdá, že Českoslováci mají slabou převahu. Proběhla 15. minuta a siréna posílá hráče na odpočinek. V šatně našeho teamu je veselo, již po dvě třetinky udrželi čisté konto; všichni mají velkou chuť do hry, jen Lojza proklíná den, kdy Kolumbus objevil Ameriku...

»Nastoupí nyní druhý útok. Hort bude vypomáhat stále obraně a Kadlec se Šimonem zase stále útočit. Nezáleží, zda hra bude pěkná, jen hleďte uhonit útok Američanů, proto hrejte v nejostřejším tempu a... nedej Bůh, aby vám dali goal,« přikazuje svým hochům táta Palouš. Obecenstvo je poněkud zklamáno, když vidí nastupovati druhý útok ČSR. Soudce Leduc dává puk do hry a honba za ním začíná znovu. Hort, Kadlec a Šimon plní tak přesně svůj úkol, že když po třech minutách ustupují prvnímu útoku, jsou zpocení. Bully. Gene má puk a letí po ledě jako vítr, střílí a puk se odráží od brankové tyče mimo hřiště. Do potlesku diváků se mísí jejich lítostivé »aaách«. Nic naplat, goal to není. Útok Čechů hraje nyní bezvadně, kombinuje, uniká rychle soupeřům a střílí z každé posice. Diváci přicházejí do varu a povzbuzují Čechoslováky. Každý útok Čechů je doprovázen bouřlivým souhlasem tisíců. Těsně před měněním stran se opět řítí útok ČSR. k brance Hugglera, Gene vede puk a Lojza s Jiřím ho následují, Gene již přejíždí čáru soupeřovy třetinky a chystá se střílet, obrana USA. se pokouší Gena srazit, marně — Lojza je volný, Gene mu bleskurychle přihrává puk a prudká šikmá rána končí — v síti Ameriky. Československo vede 1:0... 20.000 lidí jásá, obrana ČSR. se usmívá a Karel zkouší, zda jeho goal pevně stojí, což znamená: teď nesmím nic pustit!! Gene s Jiřím zvedají směřícího se Lojzu, jenž po prudké střele se na ledě sesmekl a vletěl až do mantinelu.

Soudce přikazuje měnit strany. Ještě 7½ minuty do konce hry. Češi útočí dále, ale Američané zuří. Jiří je sražen holí a Sutter opouští hřiště na minutu, ale to nepomáhá.

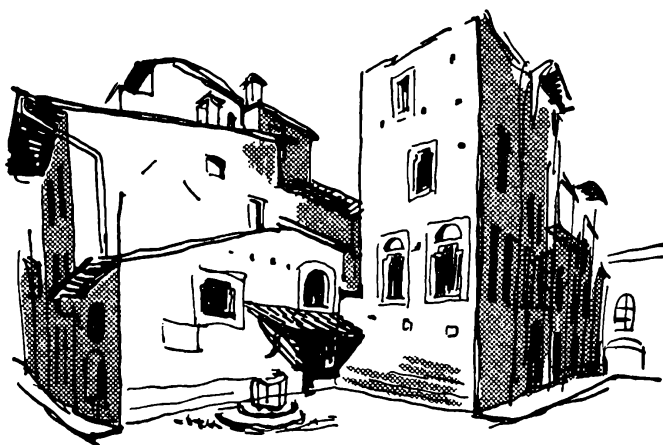
Aubry napadá v zápětí Karla v brance, ale Karel stojí pevně a rychle se zbavuje chybného puku. ČSR. útočí a Gene sám před brankou je sražen surově Jounsem. Soudce Leduc provádí trestné bully asi půl druhého metru od branky. Jiří praskne do hockeyky Beelyho a prudká střela se odráží od brusle brankáře Hugglera do goalu USA. 2:0 pro Československo! Radost diváků nezná mezí a tiché lesy hned těsně za hřištěm stojící rozmnožují radost ozvěnou. Ještě dvě minuty hry, diváci počítají vteřiny a na ledě vyvrcholuje boj, v němž Češi ještě daleko méně znaveni než Američané triumfují. Siréna a dvě píšťalky soudců ukončují zápas. Team USA uniká do šaten bez pozdravu a radostní Čechoslováci zdraví oslavující je obecenstvo voláním »Nazdar!«.

ČSR.—USA. 2:0 (0:0, 0:0, 2:0). Radio, telegrafy a telefony chrlí do celého světa tuto velikou sensaci letošního hockeyového championátu... (Příště dokončení.)

Vítr

Ten jarní stříbrný vítr se po stráni honí dolů a nahoru, dolů a nahoru — — — Stříbrný vítr volá podivná, jásavá a šumící slova do světa, točí se, točí v divokém kole, vesele rozhazuje lupínky blýskavého, daleko se drolicího smíchu — — — Jarní vítr! Nízko při zemi pohladí malinkou travičku tak, že povyskočí, bujně nespoutaně počechrá starou hlavu mrzuté, zamračené borovice. Zavolá člověku nesrozumitelným hlasem ptáky, aby se nebáli, teď že už zcela jistě nepříjde mráz, že nutno stavět hnízda — — — Do srdce nadýchne takovou nějakou úzkostlivou něhu spolu s nadějí, vírou ve štěstí, v dobro a krásu člověkovy duše — — — Všechno je dobré, čisté a ofoukané, nikde smítka, nikde prášku — je po velikonočním úklidu. Ne, není přece možné, aby do jasných dnů plných slunné pohody a lehoučkého vání vloudila se tma, zima a umírání? — — — Ne, není přece možné, aby náhle ustal všechen dech, všechen ten rušný život, do kterého se člověk zaposlouchá, jak do nádherné, ukolébávající hudby. Jen kousíček zachytit, na chvíli se zastavit s očima zavřenýma, se srdcem maličkým, dětským a blízkým vši kráse, vůni a zpěvu jarních větrů — s otevřenou, prázdnou dlaní, se srdcem plničkým a ochotným k rozdávání. Jarní vítr zachytit, zadržet, nepustit, ten může člověku dát mnoho krásy jen tehdy, dokud se nezmění v široký, ohlušující a ničivý, vše uchvacující uragan náhlých letních bouří, jen tehdy než počne časem — sluncem — uzrálý silný a vzrostlý trhat a rvát nelítostnou rukou v sobeckém, despotickém rozmachu... Proto ochotně a ráda nastavuje se dlaň slibnému, vonnému kouzlu jarního větru, ba, obě dlaně se mu vztahují žádostivě vstříc — volné čelo se vzdává jeho moci a dává se ukolébati sladkým příslibem jeho zpěvů — — —

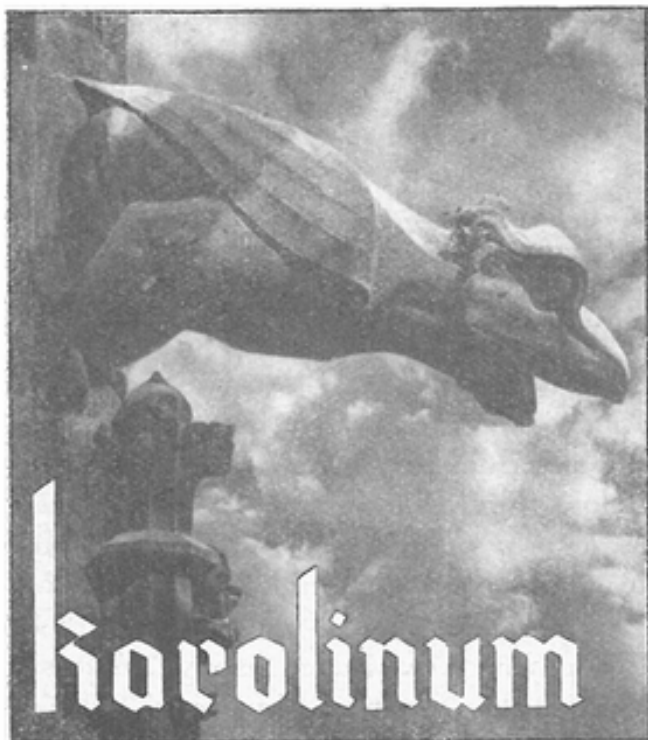
z pouti katolického studentstva a intelligence do Italie

Josef Pýcha: MILÁN

Basilika sv. Ambrože — FLORENCIE

Rodný dům Dantův

Od doby založení pražského biskupství (r. 973) byla při hlavní kapitule u sv. Víta latinská škola. Tato byla po výnosu sněmu Lateránského, r. 1215, znamenitě zreformována a stala se vyhledávanou středoevropskou školou partikulární (studia particularia), jak o tom svědčí hojné zprávy domácí i zahraniční. Leč vzrůstající potřeba vzdělání a přirozená dychtivost Čechů po poznání — která je z nejaktivnějších složek naší národní povahy, brzo počala toužiti po učilišti ještě vyšším. Tuto touhu splňoval tehdy v Čechách již značnou dobu let působící a plně rozkvétající řád dominikánů, který vytvořil při svém rozsáhlém klášteře u sv. Klimenta¹⁾ v Praze dokonalé, vysoké studium theologické, které opravňovalo k nabývání akademických gradů. Tyto dvě školy, kapitulní a dominikánská,

staly se jádrem, z něhož vyrostla první a nejstarší universita středoevropská, universita Karlova.

Když Karel IV., který nesl tehdy hodnosti krále říše německé a krále českého, dne 7. dubna r. 1348 vydal zakládací listinu pražské university, nečinil tak bez podkladu, nýbrž splňoval tak touhu všech vzdělaných Čechů. To byla první pohnutka. Univ. profesor Dr. V. Vojtíšek, nejlepší současný znalec dějin universitních, píše («Karolinum, statek národní», str. 43 a násl.) takto: »Když Beneš z Weitmile ve své kronice vypravuje o založení university pražské, udává příčinu toho, že Karel IV. chtěl „regnum suum Bohemiae laudabiliter exaltare“. To byla druhá pohnutka.

V letech právě minulých vybojovaný »b o j o K a r o l i n u m«, který nebyl ničím než konečným dobojováním práv Čechů na vzácný dar, kterého se dostalo jim, a jen jim, od Otce vlasti Karla IV., nejgeniálnějšího panovníka, který kdy Čechům vládl. — Cizinci, který nezná historii a psychologii našeho národa, musily by se tyto řádky zdáti paradoxními. Jak může ve své vlastní zemi, při úplné samostatnosti, nějaký národ bojovati o svá práva? — Ano západní národy těžko porozumí vnitřním problémům slovanským. Snad že se jimi nikdy důkladně neobírali, snad že jim nikdy nebyla lapidárně doložena útrapa, jakou pro Slovany nesporně je německá rozpínavost. Nechceme tím, co pravíme, vzbuzovati antipatie proti německému národu, jehož podivuhodných vlastností si vážíme snad až příliš mnoho. Víme totiž jako dobří křesťané, že jak povaha národů, tak evropská konstelace jest utvářena vůlí a p l á n e m B o ž í m,

¹⁾ Mohutnost tohoto učiliště zřejmě dodnes dosvědčuje Klementinum, komplex budov v blízkosti Karlova mostu, kde je umístěna celá Universitní knihovna a řada vědeckých ústavů. Když r. 1555 přišli, za vedení sv. P. Canisia, jesuité do Prahy, zamořené utrakvismem, byl i tento slavný klášter v naprostém úpadku. V celku byli zde jen tři kněží. Proto ho císař Ferdinand I. dal Tovaryšstvu Ježíšovu za obydlí a zbylí dominikáni převedeni později k sv. Jiljí. — Jesuité obnovili pak na tomto místě učiliště, které se stalo základem restituované a reformované university pod názvem Carlo-Ferdinandea, jak o tom bude níže pojednáno. Karolinum i Klementinum jsou tedy nepřetržitými sídly university od počátku až do doby současné. Touto okolností se nemůže pochlubit žádná universita!

že není na nás ji měniti, ale rozvážným účtováním dospěti ke konečné aktivní bilanci, i za okolností tak těžkých i s položkami tak svízelnými. Kdo, co a jací jsou Němci jako národní kolektiv, poznali jsme za tisíc let naší historie, my Čechové, vrazení do jejich moře jako klín, zajisté nejlépe. Tuto zkušenost nám upříti nikdo nemůže!

Už svědectví dvorního letopisce mluví jasnou řečí, že Karel IV. při velkém díle vystupoval jako král český, jen jako král český.

Avšak jsou i jiné důkazy, že Karel založil universitu v Praze z královské moci české a pro národ český, a že je chybné nebo úmyslně klamavé počínání, jestliže se chce se strany německých historiků tvrditi, že obecné učení pražské, první severně Alp, první ve střední Evropě, bylo zřízeno jako universita říšská, nebo dokonce jako první universita německá. České království bylo tehdy sice ve svazku říše římskoněmecké, avšak v posici výjimečné, jsouc jmenováno vždy „údem říše nad jiné vznešenějším“ — „tamquam caput et membrum nobilius omnium quae nobis a divina potestate collata cognoscimus“. Proto také sem položil Karel IV. své sídlo, do města Prahy, jehož „prospívání mu působilo takovou rozkoš, jako by pohleděl na kvetoucí sad“. Královská mocnost říše římsko-německé neomezovala přece nikterak královských práv českých, a co český král podnikl ze své moci a z prostředků komory tohoto království, to nemohlo být majetkem obecným. A zakládací listiny university pražské nic neříkají o tom, že by byl Karel IV. tento významný akt právní byl činil s účastenstvím královské moci říše německé, nebo dokonce s výhradností královské moci této říše, nýbrž naopak právě z nich je jasno, že pražská universita je jen dílo českého krále a českého království. Jestliže pak zakládací listina ze dne 7. dubna 1348 byla vydána pod zlatou bullou krále římského, je to jen proto, že Karel zachovával jednotnou formu svého titulu, ať vydával listiny z kterékoliv moci — bez státoprávních výhrad. Už v úvodu této památné listiny prohlašuje Karel IV., že je obzvláště toužebné přání jeho srdce a pravá starostlivost jeho mysli, »jak by naše království české, jež nad ostatní důstojenství a državy ať dědické, ať šťastně získané, v evětší náklonnosti mysli své chováme, o jehož povýšení s všemožnou pilností pečujeme... za našich časů příkazem naší prozíravosti uměle bylo ozdobeno velkým počtem moudrých mužů, aby naši věrní byvatelé tohoto království nemuseli se v cizině doprošovati almužny, ale aby nalézali v království stůl k hostině připravený, aby netoliko nebyli nuceni, ale aby i za zbytečné mohli pokládati, k vyhledávání věd kraj světa obcházet, k cizím národům putovati, nýbrž, aby sobě za slávu měli, že jiné z ciziny mohou zváti k účasti na hodech sladkosti« etc... Jestliže tato krásná, ozdobná slova částečně nejsou původní, ale převzata z formulářů Petra de Vineis — pak to nic neznamena pro pravý jich význam a smysl. Středověká psychologie spokojovala se schematem, typem pro vyjádření myšleného (proto právě existovaly formuláře), a nehledala subjektivní, originální formy. Toto schema, tento typ musil ovšem vyjadřovati myšlené. Ostatně to, co se praví o Praze a o českém království, není přejato odnikud, ten pasus je zcela originální.

Důkazem, že Karel IV. založil universitu v Praze jen jakožto král český jest okolnost, že viděl nutnost toto založení své potvrditi mocí nadřazenou své hodnosti, t. j. mocí krále německého. Stalo se tak listinou ze dne 14. ledna 1349. Nově založené universitě byla dána pečeť s obrazem sv. Václava, hlavního patrona Čechů. Tím je nadevše očitivně dokumentován úmysl zakladatelův. — Nadav ústav takto založený bohatými fundacemi, zřídil při něm zvláštní kolej, obydlí studentů i mistrů, nazývanou kolejí

Karlovou. R. 1383 soustředěna celá universita a kolej Karlova do domu Václavem IV. pro ni toho roku zakoupeného, prostorného, nákladně vystavěného, jehož místnosti a magna aula slouží účelům universitní reprezentace, s některými stavebními změnami, nepřetržitě až do dnešního dne. Vnitřní zřízení učiliště Karlova bylo uspořádáno podle vzoru pařížského. Jako tam i v Praze byli studenti a mistři seskupeni ve čtyři národy, z nichž voleni byli zástupcové pro poradní sbor, který se hlasováním usnášel o učebné látce, methodách, ideových směrech, podle nichž učení se mělo řídit a také o tom, jak se měla universita navenek, jakožto celek, reprezentovati při slavnostech a poradách. Kdežto v Paříži byli národ galský, picardský a normandský vlastně neustále jen Francouzové podle teritorií rozlišení a jen čtvrtý národ, Angličané, byli skutečnými cizinci — v Praze, rozdělení obdobné a v základě oprávněné, na Čechy, Poláky, Bavorý a Sasy,²⁾ t. j. na národy, které ku Praze jako k nejbližšímu centru mohou směřovat — stalo se zakrátko neudržitelné, nesnesitelnou rozpínavostí obou složek německých, které strhly k sobě i slabě obsazenou část polskou. — A tak připuštění cizinců na universitu pražskou hned v základech ohrozilo její klidný vývoj. Nelze nám podrobně líčiti, čím a jak se to projevovalo. Jisto však je, že němečtí mistři Václavem IV. na úkor Čechů podporováni, na konec vzepřeli se podpořiti výrokem svým jeho vlastní rozhodnutí. A tak jako již několikrát před tím se stalo, že Němci, které pro jejich kulturní nadřadenost čeští králové rádi zvali do své země — tito v zápětí pohostinství zneužili, takže vždy a znovu muselo být proti nim vystupováno nařízeními více nebo méně ostrými. Tak také tentokrát. R. 1409 vydal Václav IV. t. zv. »dekret kutnohorský«, jímž se rozdělení na čtyři národy rušilo, a ustanovovalo se, že při volbách a rozhodování o vnitřním uspořádání university mají míti vždy Čechové většinu.

Přičítá-li se Janu Husovi za zásluhu dekret Kutnohorský, kterým Čechové dostali vládu na universitě do svých rukou, dlužno mu ale přičísti všechny další následky jeho činnosti. Především úpadek, do něhož vysoké učení Karlovo kleslo v době následujících dvou století, kdy Čechové, propadlí utrakvismu, rozeštvaní typickou protestantskou nesnášlivostí, těžce si hájí svoji samostatnost státní, kterou nakonec přece neuhájí — a pak hlavně dodnes trvající vnitřní rozkol mezi obyvateli tohoto státu. Houževnaté lpění na názoru jednou přijatém, zvláště když se domníváme, že bylo někomu nespravedlivě ublíženo, nelze z nás vykořeniti! Ani všechny faktické a zcela nevyvratitelné důkazy pohrom, které tragickou vinou Husovou národ stihly, nebyly s to do dneška uvést klamně nadšení pro něj na pravou míru. Nejcharakterističtější je pro tento stav Českého království vláda t. zv. husitského krále Jiřího z Poděbrad (1458—1471), který v marném kompromisnictví na obě strany, vůči Římu i vůči domácím, utápí hřivny svého talentu, aniž by čehokoliv, kromě trochy hospodářských meliorací, dosáhl. Smutné jest čísti zprávy o utrakvistické universitě pražské po celou dobu jejího trvání. Studentů je málo, mistrů sotva pět, nejvýš deset. Vlastně je to všechno jen nepřetržitá řada hádek, rozbrojů, trpkostí, osočování mistrů mezi sebou, se šlechtou, s králem! Vědecky se neděje docela nic. Po studentech z ciziny ani slechu, ale i ti domácí jen trochu zámožnější, nebo dychtivější, odcházejí do Němec a nassávají tam do sebe německou, pozdně gotickou a posléze i bludařskou kulturu, a později melanchtonský a renesanční humanismus, svým hedonistickým a nábožensky povrchním rázem zcela cizí českému duchu.

(Pokračování.)

²⁾ Další doklad, že Pražská universita nebyla založena pro Říši! Nebo se skládala Říše jen z Bavorů a Sasů?

Václav Renč **NAD PRCHAJÍCÍ VŮHÍ**

Zachvěl se v květu vonný plamen bílý
a dřív, než jsme jej zachytili, zhas;
tisíce chvil se takto rozptýlily.
Kéž jenom jednou by se rozsvítily
ty dávné hloubky, které zasul čas!

Ty modré hloubky jako srdce Evy,
kam přilétaly rajky, chodili pít lvi,
ty ohně, z nichž své rdění ssají révy,
ty šachty, z kterých vybuchují zpěvy
a o kterých jen spánek cosi zví.

Je ovšem spánek smrti poznamenán
a ptáci světla prchnou přede dnem.
I hroužíme se za dne v oči ženám,
zda spíše v nich snad neobjeví se nám –
ale tam stejnou žízeň naleznem.

Stálosti žízeň, žízeň bez úkoje,
jež vyhnanstvím je nám i domovem.
Žízňit až na dno bezedného zdroje
a utráceti všechny síly svoje
v doufání věrném, a tak bláhovém,

že jednoho dne přece odhalíme
něco z těch hloubek srdce Evina,
ten plamen slávy, který v květu dříme
— a který, než jej okem zachytíme,
zhasíná.

Z nové sbírky »Sedmihradská zem«

Domov

V mohutné pětilampovce haraší celý svět. Starý Vachun sedí u okna a dívá se na syna, který vyladňuje jakousi stanici . . . Vzpomínky jsou jako skvostný kočár, který se rozjíždí do zavátých časů. Starý Vachun vzpomíná. — Eh, hrozný, veliký svět! Kdybych jen mohl — kdybych jen mohl — jak rád bych otočil zemí o sto stupňů na východ . . . Právě o sto stupňů — tam je Javořina. Milá, zelená Javořina . . . Pravda, běhals tam kdysi — běhal . . . Docela nízko nad tebou visela modrá obloha, jen natáhnout ruku; očima jsi mohl pásti beránky na nebi . . . Byl jsi tak sám — ba ne, s tebou byl Bůh, víš, ten dobrý přítel . . . Pak ses rozběhl očima po Moravě, která ležela pod tebou maličká jako bochník chleba . . . Otočil ses: to bylo zase Slovensko, mozolovité, hornaté . . . Potom sis to naměřil se stráně, přes louku — ani zastaviti ses nemohl jakou rychlostí jsi letěl! Přiběhl jsi domů; na stole jsi našel kus hrozně tvrdého chleba, který ti tak chutnal . . . Ach, proč jen, proč jsi opustil tu malou chaloupku, pokorně přikrčenou ke stráni Javořiny? Proč ti nestačil ten čtvereček jalového pole, který přece dovedl uživit tvé rodiče a kdo ví kolik sourozenců! Tvé touhy byly větší než kroužek země, který jsi viděl s Javořiny . . . Dovedl jsi odtud utéci. Staré, droboučké mamince jsi drsně řekl: Za lepším chlebem! Maminka neplakala; udělala ti jen křížek na čele a vydechla: Sbohem . . . Pravda, tehdy už maminka nedovedla plakat — a v tobě bylo tolik síly! — Evropu jsi měl brzy za zády a moře se ti zdálo uzoučké jako zurčící tok Velečky . . . V Americe jsi dovedl dobře zápasit se životem. Říkali: To je Slovák, otužilý, silný . . . Starý Vachun vzdychne těžce a smutně. Syn se udiveně podívá na otce a zase se baví s aparátem. Jak je svět zábavný a různý a krásný. Točí se jako vypínač u radia. A starý Vachun vzpomíná . . . V Americe ses dřel jako kůň. Viděli tvou výkonnost, vážili si tvých rukou — zbohatls. Pak jsi potkal Ellen. Vstoupila do tvého života ušlechtilá a čistá. Zase jsi měl štěstí . . . Potom sis koupil v Peru farmu. Při řece Ucayali, která se dovede rozbouřiti. Denně jsi projížděl nekonečnou rovinou a byl jsi rád, když od Cordiller foukal příznivý vítr. Jak ti bylo někdy smutno uprostřed nekonečných selvas. Tehdy ti však Ellen vložila do náruči maličkého tvora. Jak jsi byl pyšný, že máš syna!

Pamatuješ si, jak jsi o něm vyprávěl rozbouřené Ucayali a zapadlému údolí v Cordillérách, které se tolik podobá údolíčku pod Javořinou? Ach, tam na Javořině...

»Haló, haló — zde Praha, Brno, Bratislava, Moravská...« Starý Vachun vytřeští oči na syna, který zatím točí vypínačem dále... »Proč jen, proč jsi to nenechal?« starý Vachun zavzlyká. Syn se polekaně obrátí: »Co?« — Starý Vachun pláče: »Chci slyšet Prahu, Brno, vlast... Slyšíš? Chci... chci...« — Syn hledá. Marně, zbytečná námaha. Atmosférické vlivy, poruchy a tak dále. Praha je příliš vzdálená stanice. »To byla jen náhoda, tatínku...« — Starý Vachun vyjde ven. Od Cordiller táhne příjemný větřík. Bude pěkně. Starý Vachun si vyvede ze stáje svého koníka a pustí se na svou obvyklou projížďku do nekonečných selvas.

D. Zord

Josef Bárta

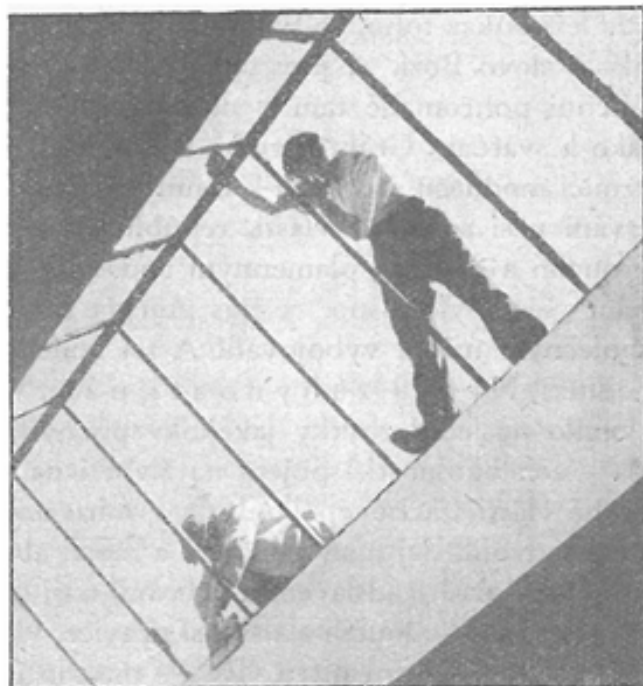
PRVNÍ KVĚT

Vyzáblé ruce, vyhublá ústa
jak černá krajina tichá a pustá —
Mrak stínu padl do čtyř stěn.
První trs sněženek krčí se v rukou dítěte
maličko zeleně a oči z bílých pěn,
vyzáblé ruce, vyhublá ústa — —
Pohled mu najednou bíle rozkvetě,
když sáhnu po kytičce něm.

Trhánek dávno už odešel, ve váze první
květ

Jaro — a almužna.

Marně se bráním na útlu krásu nehledět.
V květech se chvěje bída...

Ing. Josef Voříšek: Na stavbě

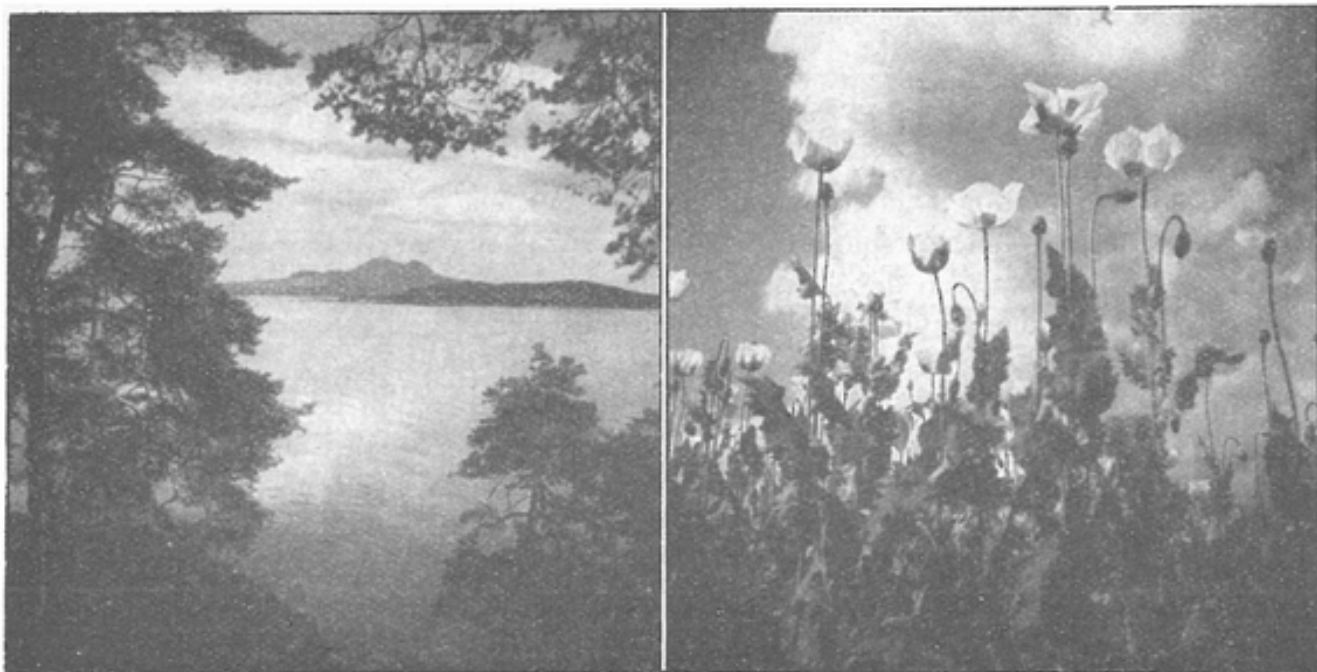
Češi v Bratislavě a Slováci v Praze

Čeští a slovenští katoličtí akademikové správně poznali, že jedině osobním poznáním jest možno dojít k těsnému sblížení a odstraniti různé ty spory, které buďto se tradují, anebo zde ještě jsou z těch dob, které jsou dílem minulosti.

Proto byly uspořádány výměnné zájezdy mezi Českou Ligou Akademickou do Bratislavy a Spolkem slovenských katolických akademiků »Moyses« do Prahy. Šli jsme všichni s velikými nadějemi do těchto věcí; přesto však nemohli jsme si uvědomit hned jejich význam bezprostřední a tím méně do budoucnosti. Poznali jsme se osobně, viděli jsme okolí, ve kterém žijí, měli možnost přesvědčit se, jak smýšlejí o nás, poznati všechny radosti i strasti, které navzájem prožíváme a shodli jsme se! Vždyť jsme katolíci! Široká a tak bezpečně jistá základna čistého katolicismu, očistěná všech příměsů politických, ta musí býti jednotící především. Všechny ostatní elementy zatím pryč! Jestliže tímto směrem půjde naše soužití v tomto státě, pak jsou nasnadě všechna ostatní řešení, která snad zdánlivě ruší naši jednotu a celistvost. My, katoličtí akademikové, musíme býti příkladem! Do všeho konání vnášet ducha čistého katolicismu a jestliže jenom takto

budeme jednati, nic není nemožného k rozřešení. Co jest nám platné ukazovat a snad oplakávat chyby, jichž se dopustila minulost. Ano, stalo se tak, je to smutné a bolí nás to. Ale my jsme tady dnes, my musíme dáti našemu okolí a naší době, přítomné a nám dosažitelné potřeby a nejenom připomínati onu minulost, která již není. A ještě více: my musíme připravit a upravit cestu do lepšího budoucna! Tam jest naše práce, a té jest mnoho. Dobře jsme si to řekli a porozuměli si. Jaká hradba předsudků, hlásaných každým, kdo nám chce škoditi, tím padla. Poznali a přesvědčili jsme se osobně, že oni nejsou takoví, a zase naopak, oni nás, jak nás jiní líčí. Když jsme byli se slovenskými kolegy na Děvině, bylo nám všem jasno, že již staletí trvající historie tam nás spájela — tam byla již řízením Božím zbudována pevnost, která nás oba chránila a odrážela útoky nepřátel na naši pospolitost a maně při tom vzpomínky zalétly na posvátný nám všem Velehrad, kde leží důkaz toho, co nás spojuje ve víře svaté — nám oběma přišli svatí věrozvěstové hlásat slovo Boží. A jiný takový světlý a při tom pohnutý okamžik. Když jsme klečeli všichni pohromadě tam v naší metropoli, na Hradě, kam vedou všechny naše cesty, jako k svatému Grálu národa, u hrobu sv. Václava a vysílali všichni, jako jedněmi ústy vroucí modlitbu a prosbu k tomuto našemu zastánci u Boha, za blaho, rozkvět a dlouhé trvání naší společné vlasti, republiky Československé, jistě všichni jsme byli naplněni vroucím a při tom plamenným nadšením ve víru pospolitě a jednotné naší vlasti. Tam nám všem bylo jasno, co nás pojí na život i na smrt — hájiti a brániti to, co jsme si společným úsilím vybojovali! A na konec pak ono mohutné a při tom úzkostlivě rozhodné: »N e d e j z a h y n o u t i n á m, n i b u d o u c í m, s v. V á c l a v e,« v nás zlomilo poslední zbytky jakékoliv pochybnosti o tom, zda k sobě patříme, či nikoliv. Za všech okolností, spojeni na život i na smrt, prosíme Tě, sv. Václave, patrone naší drahé vlasti, zachovej dlouho a v míru naši republiku a jestliže nepřítel se pokusí, aby nás rozdvojil, dej nám tolik síly a moci, abychom, vedeni Tebou, přemohli jej, jako Ty jsi zvítězil nad Radslavem a ochránil naši společnou domovinu. A když jsme se loučili a tiskli si pravice, vlak byl již v pohybu, měli jsme opět o jeden světlý bod ve svém nitru více — nastalo úplné vyjasnění . . .

J. Hodan

Zdeněk M. Zenger: Na Máchově jezeře v Doksech — Kvetoucí máky (Z fotografické soutěže JITRA)

H. S. (Mejrima)

VEČERNÍ MODLITBA

Mé oči jsou dvě ruce sepjaté
protože prosí
mé sny jsou krůpěje stříbrné rosy

Mé noci jsou plaché
jak něžné oči srn

jdou tiše alejí půlnočních stínů
dříve než políbíš bělostnou kopretinu
odejdou dohoří
ve spících zahradách mlčení

Ó sny mé marné
vidiny zoufalé žízně
vidiny marného léta
kdo mnoho miluje
zahyne před tváří světa

jen plachá pokora
v rubíny modliteb se mění
a z chladných mramorů vyrůstá
líbezná čistá snění
mé touhy bez hranic
tisíckrát zlomeny sražený
jsou příšeřím věčného světla
tišivě hlazeny

Mé oči jsou dvě ruce sepiaté
protože prosí

Bazar v Janovském přístavu

U přístavní ulice jest rybí trh. Po schodech vzhůru a dolů přichází se na rybí trh v Janově. Vysoko nad stoly rozličných stánků vlaje plátno. Slunce nemá péci ryby, které nejsou ještě prodány. Tlusté ženy stojí za stoly a jejich malí mužové a ještě titěrnější dcerky vyvolávají zboží mohutným hlasem. Odvažují a balí. Na konci ulice ční lodní stožáry do modrého nebe. Moře je zcela poblízku. Ryby právě se odnaučily šplouchání a plavání. Některé ještě dýchají. Nesčíslné množství malých rybiček září jako nejkrásnější sklo modře, zeleně, žlutě a červeně. Jejich oči se dosud nekalí. Čisté malé ženy, pěkně oblečeny, stojí s košíčkem neb sítkou u stánků s rybami. Prorazili řetěz neustálých povalečů a diváků a odnáší si svoji rybu domů. Mnohé si rybu jen vyhlédnou a objednají. Ta se ukládá hned stranou. Všechny ryby jsou tříděny ve velkých plochých koších. V každém koši nalézá se jiný druh nebo jiná velikost. Množství úhořů. Malé rybky k pečení jsou mnohem půvabnější. K rybímu trhu pojí se trh na mušle. Mušle se zdají býti tříděny v mušle bez perli a s perlami. Jsou zde lastury silně vyklenuté a zcela ploché. Mnohé na pohled nevzhledné, a jiné zase, které vábí. Hora domečků podobných hlemýždím, černobíle vzorkované a úplně černé, které mají tolik ostnů jako ježek. Prodavačky citronů stojí u ústřic. Mezi mořskými živočichy kvetou v plechových nádobách silné karafiáty. Ne severu vídáme tyto karafiáty jen mezi orchidejemi v drahých obchodech. Zde kvetou mezi ústřicemi a černými vlasy žen rybářů, v nichž se lesknou šupiny ryb.

Z přístavu zaznívají dunivě sirény a dělníci opouštějí kantinu. Veliký, lloydový parník leží v přístavě a přibírá uhlí. Jiný dýmá poblíže. Je to parní zábavní jachta z Norvéžska. Praporky vlají vzhůru ke stožáru. Jest národní svátek, námořníci jsou vyparáděni, ale musí pracovat. Loď přijela z Orientu a chce ve 24 hodinách odplouti ke Kanárským ostrovům. Mezi lesem stožárů prokmitá Janov, shlížející se v moři, se svojí katedrálou San Lorenzo a svými paláci. Moře vniká do přístavu a šplhá svými korálovými keři podél zdi k městu a u těchto korálů stojí muži, kteří nabízejí mramorové sošky a mušle
nápísem: G e n o v a.

Mockerová

Mizející pevnina

Pozdě odpoledne zastavil vlak na malém nádražičku a jediný cestující, který vystoupil, ani se neohlédl po skrovné řádce vagonů, jež ho přivezly ze vzdálené rychlíkové stanice. Jakub Rezek vykročil rázně cestou, proplétající se mezi borovicemi. Vzduch, nasáklý vůněmi podzimu, pryskyřic a západního větru, připadal mu sladce známý; vdechoval ty závany podivně překvapen. Nečekal, že ho vítr uvítá při samém vstupu mezi rozoraná pole domova. Že mu přinese hned na prvních krocích trpce vzpomínaný zápach lesů, které prochodil bos všemi směry. Kde pozoroval koruny stromů a ptáky, odrážející se na velkých, bílých oblacích, jaké už nikdy potom neviděl. Poselství lesů a polí jeho dětských let. Ovíván a pronikán příznačným větrem této krajiny, zastavil se Jakub na konci lesa, kde cesta klesala písečným srázem do města. Zde to bylo, pomyslně si a v duchu ležel na hrubé, vonící trávě, zatím co matka opodál trhala večeri králíkům a vítr letěl čechraje její vlasy. Tenkrát měla maminka modře pruhované šaty. Dobře se pamatuje i na kabelu z provázkové sítě, jejímiž oky prohlédaly paličky »kominiků« a blan-kytné květy podléšek. Jakub se až zachvěl živým pocitem matčiny blízkosti. Snad na mne odněkud zavolá, abych jí pomohl nésti tašku. Pozná mě? Rukou mimoděk přejel husté strnisko na bradě a podíval se na uprášené boty. Na kufr polepený nálepkami ostrých barev. To bych se musil svléci a zahodit všechno to haraburdí, kterým jsem se obklopil. Potom bychom spolu nesli tašku trávy až domů, veselí beze slov, zářících tváří. — Ale ty břízky u cesty, ty vyrostly. Překáží teď rozhledu po okolí. Jen sluneční západ je stejně krvavý. Skonávající světlo umocňuje červen věže kostela, jejíž kryt opravují klempíři. Jakub slyší ostrý ťukot kladiv, rozléhající se z té výšky až sem, k nádraží. A radost jeho, sotva narozená, je těmi ranami zvolna přibíjena na kříž: jsem už příliš hřmotným, příliš těžkým, abych mohl ještě jednou letět výš a výš na křídlech ptáka, nakresleného dětskou rukou do hlíny rozpukaných pěšin. A bych mohl, jako tenkrát, dotknouti se rukou pozlaceného křížku té věže a říci sebevědomě: »Podívej se, Pepíku, já jsem výš, ty jsi teprve u drátěných okének.« (Jakub se loni setkal s druhem svých dětských her v Teheranu. Pepík byl tehdy solidním mladým mužem bez vlasů, v bílém plášti potřísněném tuší. Už mám toho inženýrství dost, říkal. Vrátím se domů a budu dělat s otcem. O tři měsíce později dověděl se Jakub zcela náhodou a na kilometry daleko, že inženýr Josef Horák podlehl úrazu, utrpenému na staveništi tabákové továrny.)

Ještě několik minut mezi břízkami a poli. Nové domky na pokraji města viděly v Jakubovi nezvaného hosta. Ani on necítil se doma mezi nimi. Teprve na trojúhlém náměstí, skoro nezměněném, stiskl mu srdce pocit domova. Staré domy s klenutými průjezdy tlačily se k sobě jako před sedmi lety. Tam na nároží stojí dům, kde bydlí rodiče a je žlutý právě tak, jak jej viděl ve snách. Hrdlo se Jakubovi sevřelo při pomyšlení, že právě teď může vyjít matka nebo otec ze starých hnědých dveří. Co by jim řekl, mohl by ze sebe vůbec dostat slova? A vyčítá si, že jim tak málo psal, že nikdy nesdělil místa svého pobytu. Jaká to byla moc, která svírala jeho prsty tehdy, když se chystal psát domů? Proč ulehal v beznaději na hotelová lože otrásaje se pláčem bez slzí a jediného hlesnutí, strašným suchým pláčem, který stravuje vnitřnosti? Co způsobilo, že jeho srdce kornatělo nevyzpytatelným vzdorem? Snad marné a vysilující pokusy přitáhnouti k sobě onen zdroj světla, který plaval nedosažitelně jako polárka nad jeho touhou po cizích končinách. Bylo to světlo potlačené touhy po návratu?

Potom to přišlo. Znenadání. Jako zahřmění z nesmírných dálek. Jakub ztrnul, naslou-

chaje hukotu bolesti vycházejícímu z ložisek, jejichž polohy se nedohádal. Způsobilo to odjezd; nekonečnou cestu domů. Za plachou vůní palovce a šípku. Za matným zákmitem ve vlasech vzpomínané hlavy. Za modře kostkovanými šaty a sítěnou taškou. Za krvavým sluncem a těžkou vlhkostí mechu pod borovicemi. Za starými hnědými vraty seschlých náplní, které přikrývaly jeviště zapomenutých dějství dětských dnů. Teď prošel vraty do malého nádvoří domu, zarostlého divokým vínem a nepěstovaným trávnikem, vyhlížejícího stejně jako v onom dávno dohořelém dnu, kdy je opustil. A už vidí známou tabulku na dveřích. V srdci mu proskočil záblesk touhy viděti co nejdříve spleť drobných zákrtů, zdobících iniciály jména Martin Rezek. Jakub chtěl zaklepat, ale mrazivý dech úleku ovanul mu ukazováček, už ohnutý. Což se odstěhovali? S visitky hledí sebevědomě jméno neznámého soustružníka kovu. Na dvoře je ticho. Jenom klapot kladiv řemesníků doléhá s kostelní věže až sem. Sousedovo okno se otevřelo. Vyhlédla žena, ukazujíc kalný zrak a vráscitou tvář. Koho hledáte? Fialkovi nejsou doma. — Jakub si prohlíží stařenu jako zjevení — je to ona — Magda Krůšová. (Oh, bývala to kdysi žena; než si ji vzal starý lakomec Krůša, mohli jste slyšet její smích na druhém konci města. Dalo mu práce, odnaučit ji veselosti.) Najednou se oči Magdiny vypoulí, ústa zaklepou — i pro pána, Jakube! — — —

Skutečnost, jejíž tvar ležel již dlouho zakryt v prsou Jakubových, rozřala náhle svým spárem roušku dosud ji zahalující. Uměle tlumené zoufalství našlo své opodstatnění a opíjel se jím jako zakázanou drogou — — je pozdě — je pozdě — — věděl jsem, že je pozdě. —

Magda Krůšová se roztrásla dobromyslným pláčem a chtějíc nějak dokázat upřímnost přátelství, které bylo mezi jeho rodiči a jí, zve Jakuba Rezka, aby přespal u nich. A to vaše poslední psaní vám dám; už nedošlo na správnou adresu. Dopis je neotevřený s dvouletou špinou na obálce. Nějaké drobnosti, co zbyly, jsou na půdě. Ostatní bylo prodáno, aby mohl být zaplacen pohřeb. — — Tak s Bohem, paní Krůšová — — — Stará žena nemůže pochopiti, proč ten divný člověk odchází. Proč roztrhal svůj dopis a přitom hleděl někam nahoru na večerní nebe bez hvězd, začerněné náhlým příchodem mračen. Vyhlížela ještě chvíli za ním, jak mizel ve stmívání, ani se neohlédl a konečně zašel. Za chvíli dozněl i tvrdý hlas jeho kroků. Krůšová zavřela okno s povinným povzdechem, ale tušila dobře, že zarostlý muž, kterého vídávala kdysi běhati po dvorku bosa a s důkladně potrhanými kalhotkami, už nikdy nev kročí na prostranství, přihlížející jeho někdejším hrám.

Jakub Rezek došel na kopec před nádražím a cítil, že v jeho prsou byl právě zažehnut oheň, jehož palčivost bude ho provázeti až do posledního kroku na této zemi. Chtěl se rozhlédnout naposled po známém obzoru, ale setmělo se tak, že viděl jen několik sporých světél malého města. Jedno okno dnes nezáří. Okno světnice, jejíž stěny nemohl spatřiti, světnice, kterou zamkl cizí člověk, nový nájemce místa života a smrti Anny a Martina Rezkových. Ale Jakub se pamatuje na každou podrobnost těch čtyř stěn i jejich obyvatelů. Uprostřed největšího úsilí připomenouti si každý záhyb a vrásku tváří, ke kterým se chtěl navrátit, zatočila se mu hlava novou bolestnou závratí. Pochopil, že vzpomínky budou časem matnější a vybledlejší a posléze neschopny zachytit a zadržet to, co minulo. Bude se stále vzdalovati těm dnům a tvářím, až jejich obrysy se mu rozplynou a zmizí, jako plavci břeh spásné pevniny, již nemůže dospěti, protože vane opačný vítr.

Ernest Mach

Studentské snímky

Jen správně česky

»Tak, co jsme měli na dnešek... třebaáá... Hortík!« — »Sím, na dnešek jsme měli horopis Anglie.« — »Tak prosím.« — »Na jihu Anglie jsou hory Cornwalské, dále se tam nalézají hory...« — »Co nalézají? Befindet sich! Germanismus! Marš! Sednout!!! To je sextán, prosím! Ani mluvit to neumí. — Tak bych řekl: je zde pohoří... Pokračuje... třeba... Koníčková!« — »Dále pokračuje pohoří Cimbridcké a dále je zde...« — »Co, zde?! Kde zde?! Na stropě?! — To je nějaký zeměpisný určení?! Sednout. Marš!! Kulas!! — »Potom pokračují vrchy Pennivské a pak je tam...« — »Sednout! Dost. Budu vykládat horopis Rakouska. Dávejte pozor! Jak malejm dětem abych to říkal. Tak prosím. Na jihu se táhnou Alpy Raetské, pak je zde pohoří Raetikon, dále tam jsou Alpy Ötztalské... a konečně se tam nalézají Alpy Zillertalské. Tam je veliký tunel. Máte to?« — »Máme.« — »Tak prosím.« — — Takhle se to musí umět! —

U nás v chemii

Naše kvinta. 18 kulometů chrlí spousty slov, žertů a výrazů. Křik jedněch úst mizí a ztrácí se v burácení sedmnácti jiných. Ruce a nohy mají lví podíl na tomto hluku a povyku a těžko proniká tímto chaosem vysoký drnčivý hlas zvonku. Třída ještě nezmlkla, ale umlká — vchází pan profesor. Chvilkové skleníkové dusno vyplaší dva zlaté zuby páně profesorovy, které věští jeho dobrou náladu. Úhelný kámen naší chemie, F—k, to ihned zkonstatoval, jak o tom svědčí jeho spokojené pobroukávání. Vtom už slyší své jméno, vyletí, vypne svou bohatýrskou postavu a čeká. Profesor začíná: »Víte, vy člověče, vy jste takový odborník ve vědách chemických, a řekněte nám, kdo je otcem radioaktivních prvků?« Velký pan chemik lapá vzduch a po náležitém odkasání začíná: »Otcem radioaktivních prvků je universitní profesor dr. Křepelka!« Celá třída zaburácela hromovým smíchem. Celkem se nic nestalo, až na to, že si přehodil dra Křepelku s uranem. Profesor se pousmál a pan velký chemik u vítězoslávě vnášel kolos svého bohatýrského těla do lavice. Hned po něm následuje druhý. »Hleďte, člověče, vidíte, páč rozumíte, vy máte ohromné nápady, řekněte nám, kde tvrdne obyčejný cement?« — »— — sím, obyčejný cement tvrdne na zdi. — »Studente, řekněte nám ještě, kolikamocné jsou prvky He, Ne, A?« — »— — sím, tyto prvky jsou ne-mocné.« Mohutná salva smíchu otřese znovu třídou a profesor už přísně spustí: »Heleďte, člověče, vidíte, vy tomu vůbec nerozumíte, nemáte eventuelně žádné pojmy rozumové a jděte si sednout — — — páč rozumíte, vidíte, dneska jste se eventuelně vůbec nepřipravili, proto půjdeme dál.« —ák

Podivná je duše básníka...

Své básnické nadání pěstoval již od primy... Zde jeho jediná báseň, která se z tohoto údobí zachovala. Je to sice ještě báseň e n f a n t a, ale přece z ní již číší mladická vitálnost:

Já

Třebaže jsem ještě malý —
nechytávám lelky

Povinností svých jsem dbalý!
Ach, až budu velký

Abyste věděli: tuto báseň napsal pod pseudonymem Diabolo... Míjí období primy, které překonává přes všechny překážky, jež mu kladou páni profesori. Zároveň v jeho duši nastává přerod; jeho tvorba se stává hutnější, výbušnější. Diabolo si mění jméno. Hle, ukázka z tvorby Freda Nezmará:

Ztajená síla

Nevidíte mé svaly —
jsou v rukávech skryty!

A protože spím
nevidíte zrak můj lýtý

Z důvodů technických a národohospodářských snažím se předváděti pouze ukázky kratičké — avšak posvěcené žářem oslňující dynamiky a brachylogicky přiléhavé. Pseudonym Fred Nezmar můžeme sledovati po dva roky (básník totiž musil sekundu na všeobecnou žádost opakovati). Z této doby se zachovaly také básně něžně lyrické, familiérně dojmavé.

Večer

Zapadlo sluníčko —
nach červánků ti padl na líčko.

Na větvi zapípal ptáček...
Žel naposled... Je tich jeho zobáček.

Na počátku tercie zvolil si náš básník pseudonym Tichošlápek, který však brzy zaměnil za značku Ixypsilon. V jeho básních to začíná již bouřit jakousi novou tuchou, jakýmsi oparem slavného Neznáma.

Improvisace

Musa mi kýchla do tváře.
Je jaro. Je ráno.

Na řece vidím veslaře:
kam tíhne? Neznámo...

Konečně nastává revoluce v básnickově vnitřním nazírání. V jeho verších objevují se semo tamto slova o milování. To však již absolvuje kvartu.

Ach...

Včera byl u nás tarmak,
já byl jsem na kinu...

Lidé, co máte rádi?
Já miluji zmrzlinu.

A už je to tady! Náš básník (nyní pod pseudonymem Krasaněv) poznal, že existují dívky. Zde důkaz:

Události jednoho dne

I jedu v autu a troubím...
Co je to za nádivka,

která z cesty mi uhnout nechce??
Hanba! Je to dívka...!

Sledujme nyní vnějškově našeho hrdinného básníka. Rcete — nemá talent, nemá v sobě jiskru, jež zapaluje? Říkáte, že je jen epigon? Ba ne — stal se surrealistou. Zde ukázka, která subtilně typisuje přátelství:

Za zmizelým kamarádem

Život láska víno smetiště
za městem
Tam tříská služka do tepichů
Kamaráde proč jsi uprchl
Proč jen Proč Proč Proč Proč
Školník pojídá jelito a čte noviny

Auta troubí a trtače vzlykají tydýt
Vím že jsi byl v konferenci příteli
Dnes hraje Taylor s Gretou Garbo
Silnice šedivá se šedou únavou
Kamaráde jsi pryč ale já vím
Že máš solidní peřinu pod hlavou

Náš básník se vyvíjí, chodí již do sexty, a říká, že je na vrcholu své tvorby. Také se prořekl, že si pořídí tiskárnu, aby si mohl tisknout své básně. D. Zord

Z lidské duše

»Mosty jsou již spáleny, jen srdce ještě hoří« — teskná, táhlá melodie, koupáš se v jejím rytmu, opájíš se spádem a sentimentalitou. Šlágr jako mnoho jiných — snad obsahuje jiný smysl, než mu dává malá vysokoškolská studentka. Šedivá všednost a nepohodlí elektriky, nebo vážná důstojnost universitních poslucháren, jednotvárnost dlouhých chodeb a všude odevšad z nějakého tajemného místa zaznívá k ní tichá, táhlá melodie, celkem obyčejná, jako sta jiných, ale tak vtíravá, pronásleduje všude jako věrný stín mladou adeptku filosofie. A vlastně to není ona melodie, co pronásleduje, jak krásně by to mohla být i jiná. Je to jen jakási pomůcka, prostředek upozorňující a připomínající vnitřní chaos a nejistotu. Kde jsou tvá odhodlání, tvá sebejistota, kde je pevnina? Ostrov nebo snad »kra«, na které stojíš, se stále zmenšuje, poznenáhlu se ponořuje a krátí, právě jako Helgoland — ten prý je odsouzen k neodvratné zkáze. Což ty? Ty také i se svým ostrovem, se svou »krou«? »Mosty jsou již spáleny — —«

Děvče s kaštanovými vlasy a smutnými myšlenkami pomalu kráčí světlou kolovou chodbou prvního poschodí. — Dole na ulici je život, ruch. Co lidí, co různých románů, co rozličných tragedií. »... jen srdce ještě hoří« — jako žhavý plamen, jako pochodeň svítící do dalšího života. Děvče stojí u okna a nevnímajíc okolí, hledí dolů. Kolem chodí kolegyně a kolegové, veselí a smích, vtipy a zlobení druhých. Podivná je osobnost člověka, co různých citů může v sobě ukrývat. Děvče stojí zamyšleně, zcela lhostejně — patrně čeká na někoho a nudí se — a zatím to uvnitř bouří a hoří — mosty jsou již spáleny, teď jen odvážně kupředu, neohlížet se, to je ztráta a maření energie. A okolo veselí a smích. — Někdo jí klepe na rameno, mladá paže se ovine okolo krku a veselá přítelkyně se směje svému přepadení. »Jsi dnes jako kakabus —« — A srdce ještě hoří... někde docela nejspodněji v hlavě nebo v srdci to zní, ale na tváři je již úsměv a ústa propouštějí záplavu bezvýznamných, pošetilých slov. Nohy si poskočí, ruce se nepokojně hází, kdo co rozezná, je úplně stejná jako všechny okolní tváře. — Všechny tváře jsou stejné, veselí a bezstarostnost navrch a chaos, snad i zoufalství uvnitř — ale: mosty jsou již spáleny, jen vpřed a nepodléhat! Děvče s kaštanovými vlasy se mísí do zástupu kolegyně a kolegů. Slyšíte ještě veselý smích, rozpustilé slovo a na konci chodby mizí hnědé vlasy. — Tichou a táhlou melodií ovšem neslyšíte, melodii jakoukoli — melodii rozervaného nitra a trpícího srdce. A srdce ještě hoří — Athos

Dějepis u nás

Sotva vyšel profesor Lysina ze sborovny, dolehl k jeho uchu řev, který zdál se vycházeti z nějakého zvěřince. »To zas ta sexta,« pomyslně si, »ale počkejte, dnes vám rádně posvítím!« Rychle vrazil do říčící třídy a na čele jeho jsou mraky. Páni sextáni však jeho příchod nepozorují, neboť jsou právě v polovici nejlítějšího boje. Každý má plnou hrst křídý a buď se brání zoufale v zákopech (představují zadní lavice), nebo na ně plnou parou útočí. (Že je po takovém boji podlaha sněhobílá, nemusím snad ani podotýkat.) Konečně přece někdo zpozoroval přítomnost pana profesora, tlumeně cos vykřikl a již se všichni rychle rozprchlí na svá místa. Jakmile profesor Lysina zapsal, vytáhl z kapsy své »zkušadlo«, rozevřel — — — a již našel svou oběť. »Koukale, povězte nám něco o Janu Lucemburském!« Koukal líně vstal, udělal sousedům pár »žduchanců«, aby napovídali, a mlčel jak ryba — — — »Tož si tedy Koukale sedněte — a myslíte-li si tento, tak si nemyslete tento, nebo vám dám do konference nedostatečnou!« Ihned nato volán Musil. Dějepis rychle zmizel pod lavici a soused zuřivě napovídal. Konečný, kde máte dějepis?« — »— sím doma.« — »Řekněte, že otevřený v lavici! Marš ven!« V lavici našel pan profesor »corpus delicti« a na obou — Musilovi i Konečném — vyzkoušel svůj bezvadně fungující kulomet. »Kde jste nechal, Zahrádko, atlas?« — »Já jsem jej, prosím, zapomněl doma.« — »A to se ani nejdete omluvit? — Hleďme, vždyť on nemá atlas nikdo! Tož si tedy opišete všechno o Lucemburcích.« — »Prosím, teď se tresty dávat nesmějí.« — »Kdo pak vám, kloučku, povídal, že dávám trest? Já dávám jen cvi—če—ní!« — »Ale z dějepisu se, prosím, cvičení nedává!« — »Jelikož tam máte, kloučku, tolik řečí, tak nám něco povíte.« »Klouček« nepověděl nic, ale ostatní se začínají vesele bavit, neboť to ticho je tak nesnesitelné! Pan profesor přiskočil ke stolku, vytáhl ukazovátka, udeřil jím o stůl, že sebou žáci trhli, otevřel třídník a pravil: »Kdo teď promluví, otočí, usměje se et cetera, postavím ho do třídnice a zapíši do kouta!« K. A. Mreč

Teofil Chlebovský **SLEZSKO**

Panu dru J. Strakošovi

Má země od černé Ostravy k Beskydám
zapomenutá na paletě smutných dnů
ne tebe nevydám
pro radost šalebných hrdinů
má země Slezsko milované
tvůj čas se blíží

na Lysé už vatra plane
a dolů do rovin udatní jdou rytíři
jdou synové tvoji junáci
na lidská srdce na mozky buší
volají k práci
jdou osvobodit duši
má země Slezsko milované
země souručenství lidí
ty vstaneš tvá víra opět plane
neb Pán nad tebou bdí

T E X T Y

Příroda

Bůh se vám zdá býti prázdnou a marnou představou. A v témže okamžiku děláte boha z přírody. Co jest pro vás příroda? Vy, já, nekonečná řada smrtí a bolestí, všechna bída světa, všeobecné požívání, nekonečný okruh rození pro hnutí a hnutí pro rození, smrt pro život a život pro smrt: taková jest příroda, takový je tedy váš bůh: nestačí mi. Indové, ač pohřženi v přírodu více než jiní, nechtěli tohoto boha: hledali za velkým klamem přírody; zdála se jim býti tak krutou, že dali nicotě přednost před ní. Kdo si dělá boha z přírody, připravuje se na nicotu. Miluji divadlo přírody, poněvadž jsem básník. Je tkaninou vyšívanou všemi sny a já ji zavěšuji jako záclonu mezi děs ze všeho a vědomí. Jest nádherou lásky a ozdobou mého snu: tak Ježíš chystaje se na kříž ukazuje učedníkům hrající si děti a polní lilii. Tak se dívá Parsifal na lučinu zelenající se v úsměvu jara. Avšak pohled Parsifalův na lučinu jest zaměřen slzami jako ona. Duben a úsměv jsou v jeho srdci, ale ne v přírodě. Jeho jest láska, jedině jeho jest květ. Tolik krásy jest novým křížem, na němž se křížuje. Proto pláče. Krása přírody jest políbení, jež jí dává: ale dobře zná nekonečnou hrůzu, již se jeho duše něžně dotýká. A proto, ač se sklání před dětským úsměvem lučiny, myslí na Věčného; povstává, aby ho našel a kráčí na smrt.

André Suarès, »Valeurs«, B. Grasset, Paris 1936, p. 326.

Cena života

Není křesťanské podceňovati život. Věčnost nemá potřebí, aby byla vyvyšována na útraty časnosti. Křesťan nesmí svůj pozemský život odhodnocovati. Neboť v něm nosí život věčný. S tím není v rozporu, že svatí málo cenili tento svět, totiž pohrdali jím, pokus jest modlou, jež odvádí od Boha pravého a chce býti postavena na jeho místo. Avšak jako tvor Boží v pravém řádu a tudíž jako nositel života věčného neopovrhoval svým pozemským životem žádný světec. Ani tvrdý leckdy způsob askese nic proti tomu nedokazuje; neboť askese nemá jiného smyslu než osvoboditi vnitřního člověka pro to, co je podstatné a věčné a tedy obnoviti v rozvratu způsobeném hříchem pravý řád věcí. A křesťan je schopen heroické askese, poněvadž dovede správně hodnotiti věčno v poměru ke všemu pozemskému. Vždyť i Pán sám, ač jinak mírný a vši kráse přístupný, žádá, abychom si raději dali useknouti ruku a vyloupnouti oko než bychom propadli hříchu. A tak varujeme se jak přeceňovati tak podceňovati tento pozemský život, díváme se i na smrt, nedávajíc se strhovati opovážlivou hrdinností, avšak nepoddávajíc se ani křečovitému strachu, nýbrž díváme se na ni prostě a klidně, jak jest. Smrt je odlukou, a to odlukou těžší nebo lehčí, podle toho, jaké statky člověk opouští. Avšak lehkou ji činí víra v život věčný, k němuž jsme položili základy v této jednotě duše a těla a jež se zjeví, snad po nějaké době bolestné očisty, ve vši své nádheře. Poutník se raduje, dojde-li svého cíle; ale není slep pro krásy, jež spatřil cestou, právě tak jako si nenaříká na lijáky a žár slunce, jež se střídaly na cestě.

Dr. Matthias Laros, »Neue Zeit und alter Glaube«, Herder & Co., Freiburg im Br., 1936, S. 262—4.

● liberalismu, kapitalismu, socialismu a komunismu

Neštěstím moderního lidstva je jeho neúcta k pravdě. Vymstilo se mu už mnohokrát, že nemělo lásky k pravdě. Pravda příliš cítí svůj božský původ, proto nestrpí, aby byla uzavřena do špinavé společnosti polopravd. Moderní lidstvo si nehrálo s polopravdami jen na poli filosofickém, pedagogickém a náboženském, nýbrž i na poli sociálním a hospodářském. Jako každá doktrína, každý filosofický systém se ověří skutečným životem, podle něhož se ukáže ve svých důsledcích buď jako dobrý nebo špatný, tak i tyto systémy hospodářské byly přezkoušeny a jsou ověřovány dosud životem. A jsou-li nezdravé, musí nutně samy sebe zabít. A zde právě vidíme vznešenost a božský původ zjevené nauky Kristovy, jež snese i nejprísnejší důsledky svých thesís i po stránce sociální. Naproti tomu na své nepravdy, promítnuté do životní praxe, trpěly a chřadnou dosud světové hospodářské soustavy: liberalismus, kapitalismus a jejich stoprocentní odpůrce socialismus a komunismus.

Opakuji, v těchto systémech není vše špatné, ale dobro je v nich sloučeno se zlem, což ovšem málo kritický člověk nepozná. Jen tak si vysvětlíme, že tyto systémy (jako komunismus a socialismus) získaly tolik přívrženců. Lidé viděli jen dobro. V těchto směrech je ukryto mnoho pravdy a dobra. Tak myšlenka *v o l n é s o u t ě ž e* v dobách *l i b e r a l i s m u*, kdyby se jí vymezily určité hranice, mohla být pružinou hospodářského života a mohla tak být pro lidstvo dobrodiním. Neštěstím bylo, že se zapomnělo na zkaženou lidskou přirozenost a na ono částečně platící úsloví: *homo homini lucus*. I produkt liberalismu — *k a p i t a l i s m u s* přinesl do hospodářského snažení mnoho kladných prvků, ale i on byl pln polopravd. (Rozumíme kapitalismem především onu hospodářskou soustavu, jejíž hlavní činitelé jsou při výrobě vedeni ziskem.) I největší protivník kapitalismu musí uznati, že to byla především myšlenka *s v o b o d y*, jež v přiměřených mezích je zcela zdravá. Nevonná vázanost k půdě, zastaralé zřízení cechů odbouráno a tím byly silně omlazeny tepny hospodářského života. I touha po *z i s k u*, jež v kapitalismu hraje vlastně hlavní úlohu, není ve své podstatě špatná. Nemravnou se stala teprve přílišnou exkluzivností, úmyslným či neúmyslným ignorováním hodnot vyšších, náboženských, popřením posledního cíle nadpřirozeného, k němuž je každý člověk určen. I strojová výroba, již chtěl kapitalismus dosáhnouti co největších zisků, je v přiměřených mezích dobrá. Nejtěžší otroká práce byla přenesena na stroje. Příliš nezdravé a nebezpečné úkoly při výrobě tovární ponechány strojům. Člověku mohla tak být zachována jeho lidská důstojnost. Ale kapitalismus byl příliš hrabivý, nespokojil se se svými, už beztak velikými zisky. Jen větší zisk! Vyřad'te lidi a nahrad'te je stroji! Stroj pracuje laciněji a spolehlivěji. Vyřad'te drahé pracovní síly mužské a nahrad'te je lacinějšími silami ženskými a dětskými se stejnou výkonností! Nač vyráběti zboží, užitečné sice, ale málo výnosné? Nahrad'te tento výrobní artikl výnosnějším, třeba je nemravný a ohrožuje samé kořeny národního blaha! Mým cílem bylo dosáhnouti co největšího zisku, co mi po bližních! To je ukázka, jak mluví opravdový kapitalista, který v podstatě dobrou myšlenku zisku provedl až do krajnosti, ad absurdum . . . Rovněž *s o c i a l i s m u s*, který chce výrobní prostředky učiniti vlastnictvím společným a podle něhož společnost má organisovati veškeru výrobu i distribuci vyrobených hospodářských prostředků, má v sobě dobrá zrnka pravdy. Hřeší však socialismus tím, že některé zdravé motivy a principy hospodářského života *g e n e r a l i s u j e*. Není špatné, má-li společnost ve svém vlastnictví některé důležité a rozsáhlé podniky, jichž

by jedinec mohl zneužít ve svůj prospěch, k vykořisťování svých bližních (komunikace, nemocnice, doly, válečný průmysl atd.). Hlavní chybou však bylo, že socialismus prohlásil všechny výrobní prostředky za nebezpečné a nedovolené, pokud jsou v rukou jedince. Reformní snahy, obsažené v socialismu, pokud zachovávají určitá měřítka, mohou být velkým dobrodiním pro kulturní i hospodářský vzestup lidstva. Vybočí-li však tato dynamičnost ze svých hranic, projevuje se neúctou ke starým institucím, nenávist ke tradici je doprovázena nenávistí k náboženství, zvláště zjevenému, mizí nadpřirozená úcta k rodičům, k člověku, a na její místo nastoupí prázdné heslo humanity. Je nespornou zásluhou socialismu, že probudil v dělnické třídě sebevědomí a učinil ji tak schopnou odporu. Toto dělnické sebevědomí však vybičoval až do krajnosti fantastickými výmysly o blížícím se ráji na světě pod vládou soudruhů. Za této nálady je však dělnictvo neustále nakloněno k revolučním myšlenkám a tak je každá klidná práce znemožněna.

Ideálem, ovšem za našich složitých poměrů už nedosažitelným, by byl dobrovolný komunismus, jak jej vidíme v prvotní Církvi a v komunitách řeholních. Komunismus moderní ovšem zavádí společné vlastnictví nuceně a pokud se odvolává na Písmo, činí tak neprávem. Komunismus v prvotní Církvi byl dobrovolný. První křesťané, proniknutí Kristovou láskou k bližnímu, považují se spíše za správce svého majetku než za skutečné majitele a právě toto vědomí sociální funkce soukromého majetku je nutí, aby svůj majetek přinesli ve prospěch celku. Komunismus v prvotní Církvi byl posvěcen neustálou modlitbou, láskou, životem v přítomnosti Boží, zatím co náš komunismus je svou podstatou ateistický, ba kontratheistický. Těchto momentů však moderní komunisté nechtějí uznat, nepozorují, že zůstaly jen názvy, zatím co obsah je úplně diametrální. Vidět zase pravdu, vytrženou ze své souvislosti.

UNIONISMUS

»Slované jsou pro nás Orientálci,« říkají vám v Belgii. Věru, přiznání svérázu i posudek! Není s tím slovem vždy spojen příděch méněcennosti; nikdy však neoznačuje hodnotu vyšší. O správnosti toho označení lépe se nepřít. Těžko stavět pouhá slova proti zeměpisné a národopisné neznalosti. Více se vytěží z ukázek kulturní úrovně a umělecké tvorby, mimo důkaz z rovnocenné hmotné civilisace. Ze zkušeností v užším kruhu uvádím zájem o ukázkou z Čepa v pařížských »Études«, o překlad vybraných básní Brezinových, o zpěv a českou hudbu. Velmi přístupně však lze ukázat, co je v národě hodnotného, nejspíše na poli náboženském. Možno tu poukázat i na úkoly našeho národa a jiných Slovanů, zdůraznit pevné místo v církevní organizaci, iniciativu v katolickém výboji na východ — v unionismu. V tomto okruhu se snáze boří předsudky, nahlíží se hlouběji do našeho života a způsobu myšlení, počíná se chápat zápal, vyjádřený krátce ideou cyrilometodějskou. »Collège Philosophique«, oddělení velké lovaňské koleje T. J., nepodává jistě všeobecného obrazu poměrů, přece však je do jisté míry Belgií v malém, neboť svými posluchači je v něm zastoupena celá Belgie a poněkud i několik národností mimobelgických. Tak možno snad posuzovat poměrný úspěch unionistické výstavky, uskutečněné úsilím několika českých studujících koleje. Jejich snahou bylo přiblížit nepřístupný církevní Východ a odhalit hlavně slovanský náboženský svět v jeho práci o sjednocení. Již přípravy přivábily mnoho zájemců, kteří se ihned stali pomocníky. Ostatní pak měli projevit svůj zájem v době světové oktávy modlitební v lednu, do

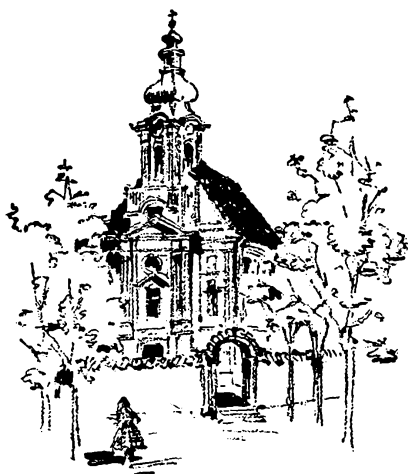
jejíhož rámce byla výstava vsunuta. Nebylo těžké spočítat v řadách návštěvníků z obou kolejí (theologická je v blízké Lovani — asi čtvrt hodiny odtud) opravdové odborníky, kteří ukazovali dokonalé porozumění. Našli se hlavně mezi profesory a theology, a ti dovedli ocenit práci a vzácnost shromážděné látky. Neodborníci, které měla výstava zachytit, dovedli však také velmi srdečně projevit účast a rostoucí zájem. Kdo vkročil do prostranného čtvercového sálu, byl upoután živými barvami nástěnných dokladů a poukazů a příjemným osvětlením, jak se jich několik spontánně vyjádřilo. A to byla přednost! S otevřenými očima přistupovali pak k detailům. Tři umělé stěny uprostřed sálu dovolovaly přehlédnout odevšad latinské nápisy kolem dokola, stejně jako vršek velkého byzantského kříže a protější obraz svatého Otce; zakrývaly však šikovně drobná překvapení a vnesly pěknou rozmanitost do celkových pohledů na výstavu. První kontrast lichotil Belgičanům. Velká mapa světa shlížela přes uličku na pestře ohraničenou mapu Belgie, vystrkující výrazně svá střediska ruských studujících a střediska unionistické činnosti, hlavně Lovaň a Amay-sur-Meuse s benediktinským převorstvím východního obřadu. Žlutý plakát vykřikuje, že na »Journée orientale« v jesuitském kostele v Bruselu mají oni hlavní podíl. — Co celému středu sálu dodává milé jednoty, jsou Hauskovy pastely Velehradu. Jako by »Cyrilka« patřila do Belgie, tak samozřejmě sousedí s jejími ukázkami. — Téměř každý se zahloubil v dějinné části nad přehledným nárysem vývoje dnešních odloučených církví, vskutku názorným. Přilákal již jeho velký ozdobný doplněk, sytě černé obrysy novgorodské katedrály. — Nová publikace P. Dumonta O. P. z Lille (»Centre Dominicain d'Études russes „Istina“«) podávala statistický přehled s jiného hlediska. — Pro celou výstavu shromáždili pořadatelé úctyhodnou řadu knižních dokladů. Obzvláště pěkně v tomto směru se jim podařilo vybavit ruskou část a vše, co se týkalo ikonografie. Uvádím pražské »Seminarium Kondakovianum«, z něhož předloženy skvostné sbírky historických, archeologických a náboženských studií. Že u nás existuje podobné středisko vědecké práce, objevili jsme až zde, v Belgii! — Uměleckým pokladem jsou velká díla G. K. Lukomského o Kijevu (1929), o Kremlu (1929) a hlavně »L'Architecture religieuse russe« (XI—XVII s.), Paříž, Leroux, 1929. — Podle mnohasvazkové soustavné studie »L'Art byzantin chez les Slaves«, věnované Theodoru Uspenskému (Paris, Librairie orientaliste Paul Guethner, 1930—32), lze již vskutku proniknout do bohatosti církevního umění. Německé knihy o byzantském výtvarném umění — H. Brockhaus, Fr. Spunda, L. Berg a j. — přiřadují se velmi čestně. Rovněž menší prameny uspokojují. — A ruské ikony! Měli jsme několik sbírek, jež posloužily i k výzdobě. Jedinečné je však obsáhlé album jejich reprodukcí, shromážděných N. P. Kondakovem a vydaných ještě před válkou v Anglii a v Rusku — dnes k nezaplacení. Jen kdyby ostrá silhueta Kremlu, olizovaného plameny, nesymbolisovala osud té krásy, vyhnané do ciziny nebo zničené! — Spolehlivá publikace Kongregace pro východní církev, vydaná 1936 v Římě, »Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientale«, dodala celou číselnou dokumentaci přítomného stavu pěti velkých oddělení východních obřadů. Malířská vynalézavost vdechla jim trochu života. O výběru cenných historických poznámek z téže knihy o rozvoji jednotlivých obřadů a církví, i o národech čítaných k nim, pracovalo mnoho hlav, a ty předem zajistily svým zájmem jejich úspěch. Výrazné tváře východních biskupů zastavují četné návštěvníky. Okružní listy a projevy posledních papežů vykládají o sympatii sv. Stolice k dílu; lze nahlédnouti i v dosah činnosti Kongregace pro východní církev. Několik dokonalých fotografií představuje zcela nenuceně život v římském »Collegium russicum«. Mnichovský časopis »Der christliche Orient« připomíná zase horlivost P. Chr. Baura O. S. B. a jeho ústav, podobný římskému.

Revue »Papyrus« z Kahýry a dopisy biskupa M. Theophila z Indie nejsou bez zajímavosti. Velký kříž, ovládající celou výstavu, poskytuje svými rameny záštitu postavám sv. Cyrila a Metoděje, kresleným podle reprodukcí Koehlerových mosaik v olomouckém bohosloveckém semináři. Do ochrany apoštolů Slovanů je ostatně doporučena celá výstava, k nim se soustřeďuje zájem a pozornost. Osudy svatých bratří a okolnosti pokřtění Slovanů zde nejsou známy. To bylo již dávno příčinou nevelkého úspěchu snahy uvést Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje do Belgie. Na výstavě samé se podařilo vnést důvěrnější vztah k sv. bratřím. Jejich ikonografie v staroslovanském zákoutí uprostřed sálu vytvořila s velehradskými snímky téměř posvátné ovzduší. Rozevřené liturgické knihy dojem jen zvyšovaly. Neviděl jsem ovšem nikoho, že by se pustil podle vyvěšených tabulek do čtení hlaholice; jen hudebníci zjišťovali podle not zpěvné části, souhlasné s římským misálem. Při cyrilici dovedli se již pobavit jejím slabikováním. V záplavě slovanských knih bylo možno se zachytit francouzského díla prof. dr. Dvorníka o cyrilometodějských legendách, německého překladu životopisu sv. Cyrila a Metoděje od dr. Grívce a několika snáze přístupných brožur o ideji cyrilometodějské — v ostatních alespoň probírat.

Pozornost vůči podrobnostem cyrilometodějského stánku prospěla ovšem i zájmu o Velehrad, o unionistické sjezdy a Československo vůbec. Horlivě jsme vysvětlovali, prozrazovali »důvěrné« vzpomínky na vlast — dávali vyslovit titul »Jitro«, jež vyslovovali ovšem »Žitro«. Modré hlubotisky »Katolických misí« nemíjely se účinkem, i letošní »Velehradské zprávy« se líbily. Z »Apoštolátu« posloužila mnohá vyobrazení. Fotografie p. presidenta Beneše, připojená k náboženské mapě Československa, dávala podnět k mnoha otázkám o poměrech u nás. Procento katolíků budilo úctu. V Belgii se totiž na vyznání oficiálně neptají a také není o tom přesných dat. — Doklady o unionistických sjezdech nebyly by úplné bez poukazu na arcibiskupa Stojana. Rádi jsme se rozhovořili před jeho podobiznou o jeho apoštolském srdci a aktivitě pro Velehrad, Apoštolát, unionistické sjezdy atd. Jistě jsme neupřílišovali, tvrdíce, že unionistické sjezdy se blíží kořenům problémů unie a že jejich vliv se počíná jevit vnikáním zájmu o unii do širších vrstev. Sjezdová »Acta« podala obraz příkladné mezinárodní katolické horlivosti, hledající cesty k uskutečnění j e d i n é i d e j e. — Podnět k modlitbě a zájem o unii se vzbudil snadno. Udržet jej však a pohnout k hlubšímu studiu — to překročuje dosah podobných podniků. Zájem může růst jen s rostoucím významem unionismu. Ten se bude odhadovat podle úsilí a horlivosti, jakou mu věnují národy přímo zúčastněné. Československo s celým laickým i duchovním světem není z nich jistě poslední. Alga

K U L T U R A

Opatský kostel v Močenoku na Slovensku. (Kreslila Libuše Semotánová, IV. tř. rg.)

I n m a r g i n e

OBNOVA. Spoluprací redakčních kruhů zaniklých časopisů »Rozmach« a »Život«, a dnešních, »Řádu«, »Akordu« a »Na hlubinu«, počal v těchto dnech vycházeti svěží kulturní a politický týdeník pro katolický lid »Obnova«. Jeho úkolem je ve srozumitelné a populární formě propagovati ty myšlenky, jež vědeckým způsobem vykládaly a vykládají jmenované časopisy, rozšiřovati mezi vzdělaným i prostým čtenářstvem myšlenky a zásady papežských encyklik, objektivně a nezaujatě referovati o všech soudobých otázkách politických, a to jak domácích tak i zahraničních, pracovati pro sociální reformy na křesťanském podkladě. Politicky je list naprosto nezávislý, jeho jediným přáním je sloužiti Katolické akci. Zejména si chce všimati i všech otázek kulturních a odborně referovati o literární, dramatické atd. tvorbě dnešní doby. Chce se státi českým katolíkům něčím, po čem bylo již dávno voláno a čím je francouzským katolíkům vynikající týdeník »Sept«: dokonalým informátorem o všech dobových otázkách a jejich soudcem s hlediska katolického, spolehlivým vůdcem uprostřed myšlenkového a názorového zmatku. Jeho stálými spolupracovníky jsou: Jaroslav Durych, dr. Silvestr Braito, redaktor revue »Na hlubinu«, dr. Leopold Peřich, dr. Josef Krlín, dr. Stan. Berounský, dr. M. Wei-

Tovaryšstvo Ježíšovo

Se živým pochopením nauk řádu pro skutečný a praktický život souvisí zásada velice známá, t. zv. výhrada čili reserve mentální. Obyčejně se rozumí tímto pojmem, že pravdivou se jeví určitá myšlenka toliko v mysli individua, na venek však vyjádří se jen část, takže dává ovšem jiný smysl a tím se přivádí okolí vlastně do omylu. Tak na př. táže-li se soudce obžalovaného, cítí-li se vinen, může mu obžalovaný říci, že nikoliv a při tom mysliti třebaš na docela jiný delikt, než z jakého je obžalován a který měl soudce na mysli. Ovšem poznáme, že tento výklad vystihuje snad podstatu výhrady vůbec, ale n a p r o s t o s e l i š í od toho smyslu, v jakém ji jesuité pokládali za přípustnou; ve významu právě zmíněném ji dokonce přísně zavrhovali, označující ji odborně jako »restrictio pure mentalis«. Jesuitské učení o rezervaci vychází z nauky o lži a dospívá k docela jasnému a samozřejmému názoru, že lež, t. j. vůle říci nepravdu a také skutečné vnější užití slov a znamení, jež tomu slouží, je vždy a všude naprosto zakázána (na rozdíl na př. od Luthera, jenž ve svém komentáři ke Genesi prohlašuje některé lži za dovolené, ba zbožné!). Totéž platí o pravé restrikcii (pure mentalis)! Jsou tedy tyto dvě možnosti absolutně vyloučeny, čímž jistě velká část obvinění eo ipso padá! Jsou ovšem možné případy, které bychom snad normálně ani lži nenazvali, ale které jsou přece s to uvést druhého v omyl, třebaš by ani jedno slůvko nebylo lživé; t. j. t. zv. d v o j í s m y s l, který může záležeti buď jen ve slovech, či ve spojení slov s vnějšími okolnostmi osob, času, místa a pod.

Pokud se týče subjektu samého, je sice jisto, že je tu situace stejná, jak při lži, tak při dvojím smyslu, neboť rozhoduje tu především jeho úmysl, nicméně i tu musíme uznati, že existují určité situace, kdy sebe pravdymilovnější člověk se nemůže obejít bez určité vyhýbavosti a opatrnosti (na př. při všetečných otázkách dětí). Zdůrazňuji přitom slova »vyhýbavost a opatrnost«, kterou přece jen nutno lišiti přes všechnu příbuznost od lži jako takové. Můžeme si snadno představit člověka, který nikdy nelhal, je však velice těžko si představit někoho, kdo by se nebyl nikdy uchýlil k takové vyhýbavosti. Leb. de Wette dokonce soudí, že rigorismus některých moralistů, kteří stanoví bezvýjimečný požadavek pravdy, vytváří úzkostlivé svědomí a dokonce se prý přiči zdravému rozumu; tak není nikdo

povinen dáti upřímnou odpověď lupičům, kteří mají úmysl někoho zavraždit. Jiný případ uvádí Fichte: měla-li by se těžce nemocné šestinedělce říci pravda, že její dítě umírá, když by jí to přivedilo zjevnou smrt? Autor na to sice odpovídá důsledně kladně, ale vidíme na tom hned, že by tento postup nenašel asi mnoho následovníků, ba že by jej většina odsoudila jako chladnou bezohlednost! Mohl by však někdo namítnouti, že v těchto extrémních příkladech bylo by s n a d možno uznat již nějakou tu dispensaci, ale jen v těchto — tedy ne snad obecně!! Zcela správně; ovšem toho si byli vědomi i jesuité, takže ten, kdo se alespoň trochu seznámil s jejich učením, musí přiznati, že Tovaryšstvo mělo na mysli hlavně a zvláště takové a jim podobné případy! Nemělo to tedy býti snad sankcionování »nejpotřebnějších lidí« (Rothe), jak se někomu tento dvojí smysl jeví, ani snad souhlas s všeobecným takovým jednáním! Již první podmínka omezuje silně tuto možnost, neboť váže užití dvojího smyslu na potřebu důležitého důvodu! Poněvadž důležitost je však jistě pojem velmi relativní a proti ní stojí v mnoha případech povinnost ať již vyjádřená zákonem nebo veřejným zájmem, což nám představuje nesporně objektivnější důležitost — je dále řečeno, že tato licence je jen tehdy na místě, není-li v daném případě projevení pravdy povinností!

Jak vidět, je již tu velmi úzké vymezení celé té volnosti, takže vyloučeny jsou tím všechny ty případy, které jistě ve fantasii vzbuzovaly největší sensace (jednání před soudy, výpovědi svědků atp.). Avšak touto povinností není snad myšlena jen povinnost zákonná; nýbrž povinnost vůbec, takže tento zákaz spadá na nejrůznější situace životní, t. j. všude tam, kde se dá mluvit vůbec o nějaké povinnosti. Vyřadí-li případy různých konfliktů, nezbývá nám potom nic jiného než omeziti možnost dvojího smyslu jen na okruh ryze soukromý, na okruh, kde nemůže být postížen nějaký důležitější zájem. Avšak ani to ještě nestačí, neboť i toto pole soukromého života je ještě příliš široké a je obava, že by požadavek důležitého důvodu sám o sobě nestačil k tomu, aby byla vyloučena možnost zneužití; a proto vymezili jesuité tuto přípustnost ještě přísněji a ostřeji: je třeba, aby netoliko byl zde důležitý důvod, nýbrž zastření pravdy musí být přímo příkazem!! Teď teprve je tato nauka úplná. N e tedy rezervace mentální, jak o ní slýcháme ve školách, n ý b r ž jenom t o t o, tak ochuzené o veškeru pikantnost a snad i zajímavost! Napadlo by ještě někomu pořádat o této věci přednášky, když by nakonec došel k tomuto závěru? Vždyť čím se liší t a t o r e s e r v a c e od zásad kterékoli morálky? Je-li tu nějaký rozdíl, pak záleží

rich, Boř. Benetka a Lad. Jehlička. Vychází týdně, vždy v sobotu. Jednotlivá čísla po 70 hal., roční předplatné 35 Kč. Administrace časopisu je v O p a v ě, D o l n í n á m ě s t í č í s l o 18. P. S. EUCHARISTICKÝ SJEZD v Hradci Králové připravuje se na dny 14. a 15. srpna 1937 za zvláštní péče J. Exc. njdp. biskupa dra M. Píchy. Sjezd bude mít náboženský ráz. Základní myšlenkou všech projevů bude heslo sjezdu: »Nejsvětější Svátost obnovou katolického života.« V sobotu dne 14. srpna budou odpoledne stavovská shromáždění. Slavnostní zahájení sjezdu bude 14. srpna o 18. hod. v katedrále sv. Ducha. Neděle 15. srpna bude hlavním sjezdovým dnem. Od časného rána budou účastníci přistupovati k sv. svátostem ve všech královéhradeckých kostelích. Slavné bohoslužby budou konány na Velkém náměstí. Odpoledne bude konán velký náboženský průvod s prosbami za upevnění míru a blaho vlasti a národa. Sjezd připravuje zvláštní výbor z předních katolických pracovníků, rozdělený na důležité sjezdové odbory.

ČESKO-NĚMECKÁ VÝMĚNA DĚTÍ. Svaz katol. charity v Praze za spolupráce Německého svazu katol. žen provádí výměnu mezi českými a německými katol. rodinami v zemi České přes prázdniny a na celý školní rok. Zprostředkuje se též umístění za plat do rodin a pensionátů. Vítány jsou i nabídky rodin, jež by přijaly nemajetné děti a studující bezplatně jako příležitost k naučení se druhému jazyku. — Přihlášky přijímají se nejpozději do 1. června 1937. Potřebné formuláře k přihláškám zašle Arcidiecéšní svaz katol. charity, Praha II., Jungmannovo náměstí č. 20, telefon č. 381-94.

»ŘÁD«. V těchto dnech zahájil »Řád«, revue pro kulturu a život, svůj IV. ročník. Bylo by, myslíme, zbytečno, zdůrazňovat jenom význam a hodnotu této revue; stačí k tomu nahlédnouti do tří dosud vyšlých ročníků vykonané práce. Ideálem »Řádu« bylo hned od počátku státi se revu úrovně evropské. Sledoval proto a sleduje stále bedlivě literární tvorbu nejslavnějších evropských katolických spisovatelů a seznamuje české čtenáře s jejich myšlením. Nezanedbal ani jedné z disciplin duchovních věd; přináší odborné stati z teologie, filosofie, historie, literární kritiky a historie, sociologie, práva atd. V poslední době všímá si otázek teoretické politiky a informuje odborně a ne-

zaujatě o nejspletitějších problémech. Zasloužil se o nové zhodnocení českého baroka a o porozumění a propagaci stavovské organizace společenské. Soustředil kolem sebe všechnu mladou katolickou spisovatelskou generaci a stal se jejím mluvčím, háje vždy neochvějně a nekompromisně katolický životní a světový názor. — Této linii bude sloužiti i nový ročník »Řádu«. Upozornujeme alespoň na obsah jeho 1. čísla, jež přináší v oddílu poesie úchvatnou báseň redaktora »Řádu« Františka Lazického, »Mělník«, dále verše R. M. Rilkeho v překladu Václava Renče a mystickou studii Paula Claudela o knize Esther; v oddílu vědy stat Romana Guardiniho o novém nebi a nové zemi, Timothea Vodičky »Pokus o filosofii kritiky«, Jana Hertla obsáhlou a aktuální studii o Stalinově cestě k principátu a Jindřicha Štředy článek o dohodě s našimi menšinami, zejména s Němci; ve variacích najdeme Jehličkův referát o Bílé hoře ve světle evropské politiky a Martínkův dopis českým komunistům. Tyto obsáhlejší stati doprovází několik recensí a řada bystrých a svěžích poznámek. — »Řád« vychází nyní osmkrát do roka, jedno číslo má rozsah 60 až 70 stránek a roční předplatné je 45 Kč. Studentům, odvolají-li se na »Jitro«, a zejména hromadným objednávkám ze sdružení budou poskytnuty slevy. Přihlášky na »Řád« přijímá a ukázková čísla zasílá knihkupectví Ladislava Kuncíře, Praha II., Vrštilská 3. P. S. EXERCICIE VE STOJANOVĚ o prázdninách 1937. — Červenec: 13.—17. inteligence (mužové) 60 Kč. 26.—30. a) studenti VI., VII. a VIII. tř. (40 Kč), b) v koleji: studenti nižších tříd (40 Kč). — Srpen: 2.—6. studující dívky (40 Kč). - 9.—13. akademičky (50 Kč), učitelky, profesorky (60 Kč). - 16. až 20. Mariánská družina učitelů (60 Kč). - 25.—29. profesori a učitelé (60 Kč). — Účastníci ze vzdálenějších míst, zvláště z Čech, upozorňujeme, aby si opatřili okružní jízdenku se 4 úseky a 30 proc. slevou (nemají-li turistickou legitimaci nebo jinou slevu), jeden směr přes Přerov a druhý přes Brno, Papežská kolej T. J. na Velehradě.

NEČTĚTE NA DLUH?

jen v tom, že jesuité dovedli být přímí a pochopili skutečnost lépe než ti, kteří se navenek ohánějí zásadami sebe rigorosnějšími, které ovšem zůstávají jen a jen na papíře. Tato mírnost (poměrná ovšem) vůči druhým může sloužit řádu jen ke cti. Osvědčil to sám Voltaire, když pravil: »Není většího odporu, není větší hanby pro lidstvo, nežli vinit z laxní morálky muže, kteří v Evropě velmi tuhý život vedou a kteří do dálné ciziny spěchají, aby tam hledali smrt.«

Eugen Morbacher

Regnum Christi

Regnum Christi — sekretariát mezinárodní katolické propagandy poslal po celém katolickém světě vyhlášení svého programu, a prosí každý stát a národ o včlenění do této organizace pro účinný boj proti vzrůstajícímu se bezbožnictví. Otiskujeme stručně jeho program:

Katolíci, kde jsme? Sotva kdy v dějinách církve bylo postavení říše Boží tak vážné a hrozivé, jako ve dnech našich. Zatím co staré pohanství podniká novou propagandu, zdvihá novopohanství stále drzeji svou hlavu, propaganda bezbožníků nezadržitelně postupuje do všech dílů světa, vyvinuje podivuhodnou činnost, čítá již veliké množství přívrženců a nesleduje nic jiného než úplné vymýcení víry v Boha v celém světě. Boj na život i na smrt vzplanul mezi říší satanovou a říší Boží. Člověk vyhlásil Stvořiteli a Pánu válku až do vyhubení. Co podnikáme, my katolíci, proti tomu strašnému útoku pekel? Zda nepřihlížíme tomuto nebezpečí příliš klidně?

Čeho si přeje sv. Otec? V encyklice Charitate Christi compulsi ze dne 3. V. 1932 volá sv. Otec po organizovaném odporu proti řádění nepřátel Božích. Jest nutné, abychom všechny své síly sdružily v jednotné a mocné vojsko, i za cenu těžkých obětí, aby byla zachráněna společnost lidská. Vždyť v tomto boji jde o největší rozhodnutí, před které může býti postavena svobodná lidská vůle: pro Boha nebo proti Bohu. Od té doby uplynuly čtyři roky. Zda bylo již vyhověno této slavnostní vážné výzvě sv. Otce? Jsme sice jednotni ve víře a církvi, jsme však státními hranicemi a rozličností jazyků příliš roztrženi. Chybí nám společný duch a společné jednání. V tom je naše slabost, pro kterou jsme skoro — přes náš veliký počet — bez vlivu na světové události a stojíme bezmocni proti organizovanému útoku na království Boží. Je věru nejvyšší čas, abychom se spojili a stvořili mocnou frontu proti frontě bezbožné internacionály. Proto se nám zdají nutné tyto tři věci: 1. společné schůze a porady — kongresy; 2. společný orgán — katolický světový časopis; 3. propagační ústředna. —n

NOVÉ KNIHY

ENCYKLIKY »DIVINI REDEMPTORIS« (O bezbožeckém komunismu) a **»S PALČIVOU STAROSTÍ«** (O postavení katolické církve v Německu.) Lidové knihupectví a nakladatelství, Olomouc. Cena 5 Kč. — Obě nové encykliky ostrým světlem ozařují dvě z nejtěžších otázek naší doby: komunismus a hitlerismus (tento po stránce náboženské). Je velikou výsadou katolíků, že jejich nejvyšší hlava v nejtěžších otázkách doby jim dává bezpečnou orientaci. Není tedy divu, že se o tyto projevy učitelského úřadu církve zajímal celý kulturní svět. — Český překlad vychází hned za několik dní po uveřejnění původního znění. Pořídil jej univ. profesor Msgr. dr. Bedřich Vašek, který je v této látce dobře zapracován. — Nekatolíci nám závidí, že máme v papežství takového spolehlivého a dobře informovaného vůdce. Katolická čest tedy toho žádá, aby nebylo vzdělaného katolíka, který by jich byl nepročel a nepromyslel. Co znamená i nejkrásnější a nejužitečnější myšlenka, je-li jen uvězněna v mozku a knize, když její myšlenky nepronikly do hlav a do srdcí?

PO CESTÁCH MYSTIKŮ K LÁSCĚ BOŽÍ. Edice Krystal, Olomouc, stran 190, cena Kč 10.50. — Pět nádherných drahých kamenů katolické mystiky. Pořadatelé této sbírky vybrali mystiky z nejrozumnějších století a duchovních škol a sestavili z nich mosaiku, hýřící duchovními krásami, které se však vlévají všechny do jednoho ústí Lásky Boží. Problém, který se týká všech opravdových křesťanů: Jak nás Bůh miluje a jak my můžeme a máme milovati jeho. Je to pět samostatných spisů sv. Bernarda, Neznámého mystika, bl. Ruysbroeck, Susona a Savonaroly. Doporučujeme vřele tyto poklady katolické mystiky.

SLUŽEBNÍK BOŽÍ P. VILÉM JANAUSCHEK. (Olomouc, »Vítězové«, roč. IV., čís. 3, cena 3 Kč.) — Veliký apoštol Vídne, redemptorista P. Vilém Janauschek, zanechal po sobě památku světce. Jeho život je dokladem, jak ideál svatosti je dosažitelný pro všechny lidi dobré vůle. Tento svazek časopisu »Vítězové« nám podává jeho život v celé jeho prostotě, půvabu i roztomilosti. Ukazuje nám vážnou povahu tohoto apoštola, ale též jeho veselost a stopy jeho slovanské dobrosrdečnosti, zděděné po rodičích. P. Janauschek se nám tu jeví jako vzorný, nadšený kněz, do úmoru pracující o spáse duší, jako řeholník, vyznačující se přesným zachováváním řehole a jako člověk, plný lásky, jemného vystupování a předobrého srdce. Proces jeho blahořečení byl zahájen.

DR. METODĚJ HABÁŇ: PSYCHOLOGIE. (Edice »Akordu« v Brně, Klácelova ul. č. 2. Cena 25 Kč, stran 252.) — Proti atomistickému a částkovému pojetí duševního života staví moderní psychologie útvarová pojetí celostní, zdůrazňující, že představy city a touhy lidské nabývají smyslu teprve v celku osobnostní výstavby. Výrazy celost, celkovost, organizačnost, tvar, se objevily v moderní psychologii hlavně jako reakce proti psychologii materialistické a znamenají tedy odpor proti všemu schematickému, nepodstatnému, bezbarvému a vnějškovému. I když mají své vědecké oprávnění a potvrzení, je třeba přiznat, že jimi není ještě dána poslední odpověď, po níž toužíme. Tím více je vítána kniha Habánova, která ve vědomém protikladu k psychologii přírodovědecké a příklonu k psychologii tvarové podává nárys psychologie duchovní na základě principů thomistických. Psychologie mu není přírodní vědou, nýbrž částí filosofie. A poněvadž podle pojetí aristotelsko-

thomistického je duše principem funkcí vegetativních, animálních i lidských, je mu předmětem psychologického zkoumání člověk celý, se všemi projevy života, tedy nikoliv jen s projevy vědomí. Tím je dáno rozdělení i stavba knihy, jejíž první část je věnována výkladu života vůbec, druhá výkladu života animálního a poslední dvě teprve výkladu myšlení a chtění. Práce tato, spočívající na důkladné znalosti thomismu a na jedinečném rozhledu po světové literatuře psychologické, zaslouží největší pozornosti studující mládeže, zvláště vysokoškolské, ať jest její studijní obor jakýkoliv.

Dr. R. W. HYNEK: KRISTOVA TVÁŘ A MUKA. (Lékařské odhalení nevýslovného utrpení golgotského na podkladě sv. rubáše turinského. S mnoha hlubotiskovými přílohami i obrázky v textu. Stran 304. 30 Kč, váz. 40 Kč. Nákladem »Vyšehradu« v Praze. Vyšlo jako 2. svazek Katolického literárního klubu.) — Nová lékařsko-náboženská kniha známého badatele přináší to, co dosud všem knihám tohoto druhu chybělo, totiž lékařskou stránku Umučení Páně. Na základě čistě přírodnického podává autor přesvědčivý důkaz o pravosti vzácné křesťanské relikvie, sv. rubáše turinského, na němž po devatenácti stoletích bylo vědeckou fotografií zachyceno tělo Kristovo a jeho skutečná Tvář. Rovněž nesporným autorovým objevem je dokumentární odhalení o původu byzantského jednotného zobrazování Krista. V závěru je pojednáno o mystice stigmatisace a smírných obětí, spjatých s obětí Kristovou na Golgotě. Kniha je nespornou událostí v literatuře christologické, o čemž výmluvně svědčí ta okolnost, že je překládána do dvanácti světových jazyků.

VÁCLAV RENČ: SEDMIHRADSKÁ ZEM. Verše. Vydal na jaře 1937 Ladislav Kuncíř v Praze II., Voršílská 1 jako 8. knihu »Řádu«. Cena 18 Kč, stran 60, 4 kresby J. Jašky. — Bylo-li kdysi řečeno, že nejvhodnějším prostředím a podmínkou pro básnickou tvorbu je stav duševní pohody, vyrovnanosti a klidu, pak se nám zdá, že toho všeho Václav Renč ve své třetí knize veršů dosáhl. Základní strunou jeho lyriky zůstává sice stále ono napětí, jež u Renče vyznívá především smutkem, steskem a touhou, ale tyto stavy jsou dnes u Renče spáleny, přetvořeny, mizí šířající neklid a nepokoj, stesk a touha po minulém se stále zřetelněji proměňuje ve stesk a touhu po budoucím a končí nadějí. Tak po několika tesklivých a zadumaných básních prvního oddílu (Nad prchající vůní, Už není slyšet, Ztracený čas atd.) rázu především osobního, dospějeme přes velmi dokonalý oddíl »Iluminací«, věnovaných umění, k oddílu »Tiché světlo« — a tam se nám najednou objeví řada básní, inspirovaných láskou a tak zjasněných, prozářených a čistých, pravých milostných písní, jakých najdete jen velmi málo v současné lyrice. Jmenuji jen takové »Písňe nevěsty« (Můj! Ve tvém pohledu se koupou jako dítě, smích zapomenutý jak vítr chvěje mnou. Zřím dálky na dosah a zemi tajemnou. Odlétla duše má, ó milý, uslyší tě, až s písní plnou hvězd se skloníš nade mnou?), »Píseň důvěry«, »Spící ženě« atd. A stejně je tomu i v druhém oddíle »Tichého světla«, vzniklého z inspirace náboženské. Je tam opravdu vroucí hymnika, bez jakéhokoliv pathosu a rétoričnosti, ale zato tím jímavější a úchvatnější. A tomuto vyrovnaní vnitřnímu odpovídá i vyrovnaní formy. Je dnes mnohem určitější než v obou předchozích sbírkách (»Jitření« a »Studánky«), zbavená mlhavosti, dokonale nenásilná a plynulá. Václav Renč dohl si iistě ve svých 25 letech zvůčného jména v mladé české poezii; a z jeho veršů můžeme tušit, že význam tohoto jména bude jen stoupat v jejím dalším vývoji. —jhl—

A. V. ŠMILOVSKÝ: STAROHORSKÝ FILOSOFOV. (Vydal Šolc a Šimáček v Praze za 25 Kč.) — Vzít do ruky knihu staršího českého autora a ponořit se na chvíli do světa starých, dobrých časů na naší vesnici, bude jistě mnohým čtenářům milým potěšením. — Starohorským filosofem je bodrý venkovský lékař, kterému leží na srdci nejen zdraví, ale i životní štěstí lidí, s nimiž tu přichází do styku. — K rozsáhlejší práci je připojena kratší, mistrovská povídka »Krupař Kleofáš«. — A. V. Šmilovský dovede krásně vypravovat o prostých lidech a ukazuje cestu k lidové neporušenosti. Z jeho spisů poznává dnešní generace život otců i matek a je připoutána k dobré tradici našeho venkova. L. K.

HENRI BERGSON: DVOJÍ PRAMEN MRAVNOSTI A NÁBOŽENSTVÍ. (Přeložil V. Černý, vydal J. Laichter, cena 45 Kč.) — Nedávno se psalo o Bergsonově konverzi. Byly to zprávy při nejmenším předčasné. Jediné, co je možno u Bergsona označit za obrát, je jeho cesta k lepšímu chápání křesťanství. Na této obrátce vzniklo dílo »Dvojí pramen mravnosti a náboženství«. Autor mluví tu o náboženství statickém, jež je »obránnou reakcí přírody proti rozkladné moci rozumu« a odpoví »na představu rozumu o nevyhnutelnosti smrti«. Náboženství statické vzniká »v důsledku fabulační funkce, již vytváří člověk kolem sebe fantastické bytosti, žijící podobným, ale vyšším životem, než jeho«. Do skupiny náboženství dynamických, jejichž hlavním zdrojem je mystika, řadí Bergson židovství a křesťanství. »Mystické křesťanství se stává původními, ale neúplnými napodobovateli a pokračovateli toho, čím byl úplně Kristus Evangelii. — Kristus může být pokládán za pokračovatele proroků izraelských.« Už proti rozdělení a definicím je nutné uvést námitky: Náboženství nevznikalo z fabulační funkce, nýbrž naopak. Nejprve bylo náboženství a pak teprve mythologická fantasie. Při posuzování náboženství dynamického je jasný omyl Bergsonův z této věty: »Se stanoviska, jež my zaujímáme a s něhož je patrné božství všech lidí, záleží málo na tom, nazývá-li se nebo nenazývá-li se Kristus člověkem.« Kromě pantheisticky pojetého člověka zavádí i jiné mlhavé pojmy, jež blíže nevymezuje. (»Obranná reakce přírody«, »obránná odpověď přírody« atd.) — Přes podstatné omyly v základu vykoná tato švihně psaná kniha svou službu tam, kde se příliš zarputile báji blud o vědecké organizaci mravnosti. Celou knihou se ozývá myšlenka: »Nemůže být ani řeči o tom, zakládati mravnost na uctívání rozumu.« —cm—

ČECH MEZI FRANCOUZI. (Sestavil dr. Vlad. Smolák, vydal Orbis ve sbírce »Brána jazyků« jako 4. svazek za 20 Kč.) — Nové sbírka učebnic jazyků, vydávaná Orbisem, je výrazným krokem v naší lingvistické literatuře, neboť to jsou odborně a přehledně sestavené kursy živých evropských jazyků. Dosud vyšly učebnice jazyka srbo-chorvatského, ruského a francouzského. Připraveny jsou kursy německé, bulharské, anglické, italské, španělské, české a maďarské a j. —š—

Dr. TIHAMÉR TÓTH: VLASTNOSTI BOŽÍ. (Nakladatelství »Vyšehrad«, Praha II., Václavská ulice čís. 12. Stran 264. Cena vázaného svazku 35 Kč.) — Jako třetí svazek knižního souboru nejlepšího současného homiletika vychází dvacet kázání o Stvořiteli světa. Původní název svazku, který byl již dříve oznámen a zněl »Veliký Bůh«, byl nahrazen výstižnějším názvem »Vlastnosti Boží«, jenž lépe vyjadřuje obsah. Slavný budapešťský kazatel promlouvá zde o Bohu-Otci, o Bohu Trojediném, o Bohu Stvořiteli, o Boží svatosti, dobrotě, pravdomluvnosti a věrnosti,

o Boží všudypřítomnosti, vševědouce, moudrosti, spravedlnosti, milosrdnosti, shovívavosti, nezměnitelnosti a věčnosti. — Připojena jsou tři skvělá kázání na téma »Eucharistie a výchova«: 1. Jaký je cíl výchovy. 2. Jak pomáhá Eucharistie ve výchově. 3. Jak možno dosáhnout, aby si dítě zamilovalo Eucharistii. — Zvláště vítaná jsou pro naše duchovenstvo tři závěrečná kázání o J. Svatosti papeži Piu XI., která jim poskytnou vhodně upravenou látku k blízkým se oslavám 80. narozenin svatého Otce.

D O P I S Y

Vážený pane redaktore!

Dostal jsem několik čísel »Jitra«, jež mi administrace počala laskavě zasílati letošního roku. Hned při přehlížení mi »Jitro« přirostlo k srdci a snad bych je nezměnil se žádným studentským časopisem sebekrásnějším. Co pak se mi zvláště líbí, je ta snaživá tendence studentů k vývoji a zlepšení své organizační práce.

Pak ty vaše prázdninové tábory jsou něco velkorysého! Býti vzdálen několik dnů od hluku města, vdechovati volný a čistý vzduch přírody a při tom napojiti svou duši v čistých studánkách lásky Boží, toť uskutečnění velkolepého ideálu.

Není dálky, abychom nemohli radostně konstatovati krásný postup katol. studentstva v ČSR. Ba i ta dálka přispívá k jeho většímu ocenění.

Jsem zarmoucen, vída zdejší studenty tak opustěné. Jaký je zdejší studující? Snad by měl být střejší postřeh, vrozený jeho rase, ale je mnohem slabší vůle než náš evropský. Snědá tvář, ožehnutá subtropickým sluncem, živé černé oči, které dodávají tváři zvláštní výraznosti. Jako naši, tak i zdejší studenti mají své ideály, zábvavy, horlivě pěstují sport, ač někdy poněkud odlišný od našeho.

První mezi všemi sporty je football, který se hraje, ať slunce praží jakkoliv. Kluci přijdou o hodinu dříve do školy, odloží knihy do koutů a již se honí za míčem, dokud není dáno znamení k ukončení.

Jinak, chce-li zde někdo býti dobrým sportovcem, je mu potřeba silnější vůle, neboť v nesmírně pražícím slunci zviklá se brzy záliba ve sportování. Zrána nebo večer líbí se jim projížďky na koních, veslování v uzoučké báře zvané »canôa«. Smělejší o prázdninách odváží se na delší výlety na nesmírně pláň, nebo do pralesa, spojené často s nebezpečím. Zimní sport zde neznají. Sníh, bruslení, lyžování zdá se jim pohádkou. Někdy jim předvádíme zimní evropské sportovní filmy. Kolik zájmu, radosti a pobavení v tom nacházejí! Nedávno ukázal jsem některým studentům »Jitro«, jako časopis katol. studentstva v ČSR. Vše se zřejmě líbil a počali se dokonce zajímati o Československo, které jim bylo doposud »um ponto negro« (černým bodem). Rád jim poskytnu příležitostně rozsáhlejšího vysvětlení, zvláště co je bude nejvíce zajímat, o životě naší mladé generace studentů. Doufáme!

Nech hlaholí nyní náš pozdrav Vám, katoličtí studenti, přes atlantické vlny, ze země »věčného jara« a stále modrého nebe a necht' je výrazem naší lásky k Vám.

Jan Tomeš S. S.

Corumbá 10. února 1937.
(Matto Grosso — Brasil.)

Ústředí katol. studentstva čsl. v Praze
svolává na dny 2.-5. července 1937 do Mladé Boleslavě

XXIV. VALNÝ SJEZD

**katolického studentstva čsl., který bude konán
v rámci sjezdu katolíků východ. Čech a Polabí,
pod protektorátem Nejdůstojnějšího Episkopátu**

Program

Pátek 2. července: Zasedání výkonného výboru Ústředí a schůze sekce sociální, organizační, duchovních rádčů a bohoslovců, Jitra a plenární schůze delegátek SSSd.

Sobota 3. července: Dopol. účast na manifestaci pro brannost národa, odpoledne pracovní konference ÚKSČs.

Neděle 4. července: Manifestační průvod od nádraží, pontifikální mše sv., odpoledne manifestace mladých katolíků a XXIV. VALNÁ HROMADA ÚKSČs.

Pondělí 5. července: Společná manifestace všech katolíků a eucharistický průvod k počtě Krista Krále.

*Voláme všechna naše sdružení a všechno katolické studentstvo
k účasti na této manifestaci!*

Za Ústředí katolického studentstva československého

František Kolman
předseda

P. Alfons Daňha CSsR
duchovní rádce ÚKSČs

Ladislav Jehlička
tajemník

Kalendář katol. studentstva
ročník XXI. právě vyšel
nákladem Moravana a za spolupráce Moravsko-
slezské sekce ÚKSČs. v Brně, Klácelova ul. 2

Z bohatého obsahu uvádíme: Univ. prof. dr. Josef Heger: Biblická radost. — Dr. Metoděj Habán O. P.: Výchova charakteru. — Plynové útoky a obrana proti nim (CPO.) — Krásné barevné přílohy. — Společenská výchova. — Řády. — Malá dohoda. — Úplný přehled zeměpisu ČSR. — Výsledky olympiady. — O lawn-tenisu. — Sociální informace. — Matematické vzorce, německá a francouzská slovesa. — Velké soutěže o ceny do 3.000 Kč.

Cena 5 Kč a porto, na 10 exemplářů 1 zdarma

Již řadu let vychází revue **Archy**, věnovaná informacím o kulturním životě a studiu umění i vědy. Její světová orientace se neomezuje toliko na okruh současného dění: aktuální nejsou pro ni toliko věci posledního data. Chápe všechny zjevy v živé souvislosti s jejich tradicemi domácími i evropskými, zůstává věrna původnímu heslu »NOVA et VETERA«, zabírajíc staré i nové, pokud je výrazem skutečného života. Vliv jejího výběru pořizovaného pod pevným hlediskem, jež nepodléhá proměnlivým sklonům a zálibám času, už po léta je patrný v naší literatuře domácí i přeložené. Zásadou **Archů** byla k nám uvedena četná jména velmi dobrého zvuku. Mezi spolupracovníky **Archů** nalézáme záslužná jména českého písemnictví. **Archy**, které obsahují množství obrazových příloh, reprodukcí i dřevorytů, čítají

celkem 4350 stran, a jsou i po vnější stránce něčím nadobro novým v našem časopisectví. Jejich název není jen pouhé jméno: jednotlivé články jsou tu tištěny jako samostatné celky na volných arších, což usnadňuje pořádání věcí podle oborů. Abychom rozšířili čtenářský a odběratelský okruh **Archů** a získali tím i podmínky k jejich vzrůstu a bohatší činnosti, rozhodli jsme se k propagační akci. Kdo ještě do konce června 1937 zašle 100 Kč najednou nebo ve třech měsíčních splátkách po 34 Kč, dostane všech 35 dosud vyšlých svazků **Archů**, jejichž původní cena je 295 Kč, a zároveň tím zaplatí předplatné na celý letošní ročník, k čemuž ročník »NEJMENŠÍ REVUE« dostane zdarma.

YDAVATELÉ DOBRÉHO DÍLA A
ARCHŮ VE STARÉ ŘÍŠI NA MORAVĚ.

**KNIHY časopisy všech oborů,
ve všech řečech, kdekoli
vydané a doporučené dodá
i na splátky knihkupectví
U ZLATÉHO KLASU, PRAHA II,**

STUDENTŮM SLEVA! Karlovo nám. 5. Filiálka České Budějovice

**Objednejte si desky na tento ročník JITRA
v admin. v Praze III-Strakova akademie za Kč 5.80**

5 zájezdů katol. studentstva

**do Paříže na světovou výstavu
a Pax Romanu 27. VII. až 10. VIII. za levnou cenu**

Informace a přihlášky: Ústředí katol. studentstva čsl., Praha III., Strakova akademie. — Telefon číslo 651-60.

Do Varny 5. VII.—29. VII. 980.— Kč studenti, 1190.— Kč nestudenti. K Černému moři 5. VII.—9. VIII. 1255.— Kč studenti, 1475.— Kč nestudenti. 16. VII.—9. VIII. 980.— Kč studenti, 1190.— Kč nestudenti. Do Svaté země, Syrie, Egypta v červenci, Řecka a Turecka v srpnu 3880.— Kč studenti, 3980.— Kč nestudenti. — Informace a přihlášky: Česká Liga Akademická, Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60.

V boji o sociálnu spravodlivosť

Vo vývoji eurupskej spoločnosti každé storočie sa nieslo v znamení boja o určitú hodnotu, zasahujúcu nielen do duchovnej, ale i materiálnej sféry ľudského života. Storočie, ktoré dožívame, nesie sa v znamení boja o sociálnu spravodlivosť, o prestavbu spoločnosti a vyrovnaním sociálnych rozdielov o novú duchovnú tvár Európy.

V tomto duchovnom zápase kresťanstvo hralo akiste rolu dosiaľ dostatočne nedocenenú. Najmä ak ide o sociálnu spravodlivosť, je neoddisputovateľným, že boj tento započalo kresťanstvo vychádzajúc z idey rovnosti všetkých ľudí pred Bohom a z idey absolútnej spravodlivosti, ktorej súčiastkou je aj spravodlivosť sociálna. Boj tento však prechádzal v jednotlivých fázach rôznou intenzitou a v rade pokolení ustupoval do pozadia zápasom o iné problémy. V storočí dnešnom dostal sa vývojom spoločnosti na stupeň akútности a hľadá sa riešenie. Je nesporné, že všetky riešenia a cesty, zakladajúce sa na triednej nenávisťi, nepovedú k náležitým výsledkom. Lebo sociálna spravodlivosť musí vyrastať z lásky k blížnému, a láska nepozná násilia, ktorým operujú všetky materialistické doktríny. Ak teda je povolaná niektorá z doktrín vyriešiť sociálne problémy — je to predovšetkým kresťanstvo a ideologie vyrastajúce z jeho zásad.

Táto skutočnosť ukladá kresťanstvu jeden z najťažších bojov, ktorý bude musieť vybojovať. Riešenie sociálnej otázky je problémom univerzálnym. Prichodí sa ním zaoberať pokoleniam všetkých národov a štátov. Tiažou svojou zavalil však najmä mladé pokolenia a núti ich, ako nikdy dosiaľ, k organizovaniu a koncentrácii všetkých síl.

V tomto boji o sociálnu prestavbu spoločnosti mladým pokoleniam nášho štátu uložená je povinnosť až dvojnásobná. Ako vyznávačom katolicizmu nutno sa nám zapnúť do univerzálného riešenia problému sociálnej spravodlivosti na celom svete a stať sa tu aktívnou složkou — ale akútnym je pre nás i parciálne riešenie sociálnych nesrovnalostí — špecifikované vnútornými pomermi nášho štátu. Metody prvého riešenia boli naznačené samou hlavou sv. Cirkvi v Encyklike „Quadragesimo anno“, podľa ktorej sociálna otázka musí sa riešiť na základe lásky a spravodlivosti. Z tejto bázy musí nesporne vyrastať i parciálne riešenie sociálnej otázky, aplikované na pomery u nás, ak v súladnom rangu majú mladé katolícke pokolenia české a slovenské vytvárať v tomto štáte priaznivé ovzdušie pre rozvoj katolicizmu a duchovného i politického života.

Keď sa dnes usilujeme o vytvorenie jednotného katolíckeho frontu mladých, nutno zdôrazniť i tento moment, — že totiž sú to predovšetkým i sociálne nesrovnalosti a nedostatok sociálnej spravodlivosti, popri skutočnostiach iných, ktoré bránily a bránia dosiaľ harmonickému spolužitiu Čechov a Slovákov v spoločnom štáte. Poslanec Sidor formuloval toto v poslednej svojej reči ku katolíckym akademikom slovenským veľmi výrazne, keď hovoril: „Treba vyhlásiť, že v otázke Čechov na Slovensku nejde o nijakú národnú nenávisť, alebo o boj proti českému národu. Otázka táto je vo veľkej miere sociálnym problémom.“

Mladé katolícke pokolenie české a slovenské čaká tu teda ťažký boj o rovnaké meranie sociálnej spravodlivosti každému jednotlivcovi i národným kolektívam. Boj o spravodlivú a úmernú odmenu práce, o ľudskejšie životné podmienky širokých pracujúcich vrstiev, o spravodlivé rozdelenie životných potrieb a splnenie národných požiadavôk.

Zapnúť sa do riešenia tohoto komplexu problémov aktívne, je predovšetkým našou mravnou povinnosťou ako vyznávačov katolíckeho učenia lásky a spravodlivosti, ale je i príkladom zdravého rozumu — a nás núti k tomu aj ohľad na budúcnosť tohto štátu a zdravý vývin oboch národov, v ňom žijúcich.

J. M. Kirschbaum.

Možnosti práce Rady

Máme-li mluvit o možnosti práce Rady, tu nutno hned zdůrazniti na začátku, že veškerá její činnost musí se nésti v duchu idee Cyrilometodějské, která se ovšem nesmí chápati v onom běžném mlhavém slova smyslu, nýbrž ve své opravdové vnitřní plnosti. Neboť ona má obsáhnouti celý život Slovanstva po všech jeho stránkách tak, aby vše bylo soustředěno v ústředí celého vesmíru — v Bohu. Tak jako naši sv. věrozvěstové touto svou jedinečnou a skvělou myšlenkou a snahou zasáhli jak náboženský, kulturní, tak i sociální život, tak i my musíme se snažiti zasáhnouti do všech výseků lidského života.

A věru je bolno patřiti, jak my katolíci jsme takřka hluší ke všemu naléhavému volání doby, která ve svém chaotickém zmatku přímo úpí po ozdravujícím léku, který jí nemůže nikdo jiný dát, než společnost vpravdě křesťanská. Arci ovšem ono je rozhodně lepší pohodlně seděti v zívětrí v lenošce se zavřenýma očima a jen občas se podívat na šíleně letící filmový pás života kolem a pronésti snad několik varovných neb uklidňujících slov, než ujmouti se svého lékařského poslání. Neboť to by vyžadovalo celého člověka, který by nemohl pěstovati kult své osoby a hnáti se ve své ješitnosti jen po funkcích, nýbrž který by s opravdovou láskou pracoval pro bližní, nežádaje za to okázalých uznání. A tak jako lékař musí se řádně na své povolání připravit a jím takřka žiti, — neboť jeho polovičatost by rozsávala smrt a nebyl by tedy hodným svého názvu —, tím spíše pak lékař společnosti, který má daleko zodpovědnější úkol — zachraňovati duše. To však může prováděti jen ten, kdo sám hoří opravdovou věrou, nadšením a láskou, která se nedá zviklati dočasným neúspěchem a zklamáním. Abychom toho dosáhli, je třeba vedle zdokonalení sebe sama, — což je nezbytnou podmínkou a základem veškeré další výstavby, — snažiti se o to, aby se všichni lidé dobré vůle spojili v bratrské spolupráci, která nesmí být rušena vzájemnou nedůvěrou, vznikající často z malicherných důvodů. Kde by musel být živel katolický v naší republice, kdyby se soustředil a svou křesťanskou opravdovostí bojoval proti svým nepřítelům. Věru zdá se, že ona nynější roztržičnost na spolky a společnosti a nejednotnost je jakýmsi trestem za to, že jsme se dosud nikterak nesnažili uplatňovati poctivě a nekompromisně všechny zásady učení Ježíše Krista bez výhrady jak v životě soukromém, tak i veřejném. A že všechny dosavadní pokusy mnohých o sjednocení tábora katolického neměly takřka žádného výsledku, to — zdá se — nutno přičísti oné tajemné ruce, která s vytrvalostí opravdu podivuhodnou pracuje po mnohé staletí k tomu, aby zvrátila dílo Boží a naší nečinnosti, takže se zdá, že protivník triumfuje.

V Radě katolického studentstva československého se spojily organizace studentů národů slovanských v republice, aby svorně pracovaly k dosažení svých společných cílů. Má-li býti ona spolupráce dobrá a stálá, je třeba, aby se oni spolupracovníci poznali, — nemyslí ovšem jen těch několik jedinců, kteří se občas sejdou, nýbrž kolektivně, — to znamená, aby pronikli do ducha toho kterého národa a s tímto porozuměním na vše patřili. Konkrétně řečeno: Propagovat navzájem hodnotnou literaturu, která jest právě oním okénkem, jímž možno nahlédnouti do duše národa. Dále pak osobním stykem a osobním poznáním hledět pochopiti všechny sociální podmínky a postavení, z nichž vyvěrají jejich činy. K tomu ovšem nám velmi vydatně poslouží vzájemná účast na našem podnikání, zvláště pak život v letních táborech. O podrobnostech práce v tomto směru netřeba se rozepisovati, neboť ten, kdo chce pracovati, vždy si najde možnost i způsob, jak by vše prováděl. To jest první základní etapa spolupráce. A což teprve, jaký svět možností se otevírá při další konstruktivní práci, na níž bylo již poukázáno v prvním čísle Raportu. Jak na poli kulturněnáboženském, tak osvětovém a sociálním je tolik úhorů, které se musí zúrodniti, neboť bylo by to opravdu hříchem, kdybychom i my mladí je nechali ležeti ladem. To však se nestane, neboť máme opravdovou vůli svorně pracovati. F. V.

Slavia Catholica

CONFERENCIA „SLAVIAE CATHOLICAE“
V BRATISLAVE.

Pracovní konference „Slaviae Catholicae“, která sa koná každoročne pri príležitosti Pokálovej slávnosti ÚSKŠ zasadala v Bratislave dňa 15. marca t. r.

Na konferencii sa zúčastnili zástupcovia študentstva slovanských štátov, za Juhosláviu Slavko Ložar, za Poľsko Witold Mileski, za české študentstvo František Valena, za slovenské katolícke študentstvo J. Kirschbaum, Laco Kiss, Vilo Kovár, Juro Kohút, Jozef Kašický, Jozef Ambruš atď. Delegáti

centrálnych organizácií rokovali o nadviazaní čo najužších stykov na poli študentskej práce, zhodnotili výmenu akademikov medzi jednotlivými štátmi a dohodli sa vytvárať v budúcnosti úzke bratské spolunažovanie.

Kongres Slavicae Catholicae ustálili na 17—20. júla

t. r. Za slovenské katolícke študentstvo organizované v Prahe v spolku Považan prítomní boli M. Choluj, L. Gašparovič, za Tatran, spolok slovenských kat. akademikov v Brne Vodnák, Predáč, za spolok slov. kat. akademických A. Pinčárová, A. Krasnová a mnoho iných študentských pracovníkov. — L. K.

Zasadnutie Širšieho výkon. výboru ÚSKŠ

V pondelok 15. t. m. zasadal v klubovej miestnosti Charity Širší výkonný výbor ÚSKŠ. Zúčastnili sa ho okrem členov výboru delegáti spolkov v Ústredí sdružených. — Zasadanie otvoril duchovný správca ÚSKŠ msgr. osv. p. prelát dr. E. Filkorn, ktorý vo svojej reči zdôraznil význam Ústredia v práci za slovenské katolícke študentstvo, načrtol vývoj tej roboty a pre budúcnosť zdôrazňoval *potrebu hlbokjej duchovnej náplne* v radoch katolíckeho študentstva. Toto „katolikum“, zdravá idea praktického katolicizmu, je ono plus, ktorým sa ÚSKŠ líši od iných spolkov.

Predseda ÚSKŠ Jožko Kirschbaum poďakoval p. duchovnému správcovi za jeho pomoc, ktorú vždycky Ústrediu a celému slovenskému študentstvu poskytoval, za rady a ponaučenia a za tú ochotu, s ktorou sledoval kroky Ústredia. Potom stručne zhodnotil doterajšiu činnosť, ktorej prednosťou je hlavne systematizácia a spravodlivá deľba a duch bratstva medzi členmi výboru. Nemôžeme si nariekať — chvalabohu — na nedostatok iniciatívy alebo chuti do práce. I naše široké plány do budúcnosti i úseky vykonanej práce, či už na poli sociálnom alebo kultúrnom, či ľudovýchovnom, alebo na poli upevňovania stykov medzi slovanskou mládežou hovoria o tom jasnou rečou. Bilancia je dobrá!

Pred zprávami jednotlivých funkcionárov mali prejavy hostia a delegáti spolkov. Treba spomenúť hlavne prejav kol. Ložara z Ľubľany, zástupcu slovinského študentstva, ktorý zdôrazňoval potrebu slovanskej spolupráce a priniesol slovenskému študentstvu pozdrav z Juhoslávie. Kol. Valena ako zástupca ÚKSČS s uspokojením konštatoval prehĺbovanie sa spolupráce medzi slovenským a českým študentstvom. Pozdejšie navštívil širší výkonný výbor i delegát z Poľska Witold Mileski, ktorý — odchádzajúc už do Poľska — prišiel sa rozlúčiť so slovenským študentstvom, s ktorým ho viažu dlhé roky úprimného porozumenia a spolupráce.

Nasledovali referáty členov výboru. Generálny tajomník Laco Kiss referuje podrobne o podnikoch Ústredia a potom členovia jednotlivých komisií hlavne o jednotlivých úsekoch práce. Treba spomenúť významný moment výmeny, ktorý má zaiste nielen význam kultúrny, ale i propagačný. Z účastníkov vý-

meny grupujú sa už dnes skvelí pracovníci. Vzájomné články uverejňované v časopisoch našich i zahraničných splňujú svoje poslanie. Výmenisti naši i cudzí pracujú na literárnom poli. Tak Viktor Smolej, Slovinec, je vynikajúcim prekladateľom zo slovenčiny.

Zahraničná komisia pripravuje horlivo zájazd na Pax Romanu do Paríža, kde bude vtedy i medzinárodná výstava tlače. Zájazd bude trvať asi 3 týždne a bude spojený s návštevou všetkých významných miest francúzskych. Okrem toho obstaráva zahraničná komisia informácie z Francúzska pre našich študentov hodlajúcich študovať v cudzine.

Komisia sociálna všemožne sa stará o zlepšenie hmotných pomerov slovenských akademikov, ktorí poväčšine sa grupujú z vrstiev roľníckych a mnoho ráz odkázaní sú iba na svoje sily v hmotných otázkach. Obedové akcie, vianočné dary snažia sa zmieriť ťažké postavenie študenta.

Ľudovýchovná činnosť pokračuje v započatých smerniciach. Na Veľkú noc budú akademici (podobne ako to robili na Vianoce) prednášať na slovenskom vidieku na tému: „Postoj Slováka katolíka ku komunizmu“. Na deň 4. mája budú akademici prednášať o bohatierovi Štefánikovi. Veľkolepý je i plán katolíckeho dňa v Bratislave, ktorý už organizuje kultúrna komisia.

Všetky referáty dokázali, že Ústredie je v aktivite. Že slovenskí študenti sú si vedomí svojho poslania. Čulé debaty hľadali nové cesty, ktorými sa treba uberať v boji za oživotvorenie slovenského katolicizmu. Počas zasadania navštívil širší výkonný výbor p. redaktor Štefan Pánis a zasadanie pretiahlo sa dlho do noci, takže muselo byť prerušené, aby potom zas v Svoradove sa pokračovalo až do 12. hodiny. Ale nepracovalo sa nadarmo. Ožilo nadšenie, zmohutnela chuť do práce, lebo bolo vidieť pekné výsledky. A úspech povzbudzuje. Nie úspech hmotný. Ale vedomie, že kráčame správnym smerom, v boji za slovenský ľud a za jeho lepšiu budúcnosť. Tento širší výkonný výbor bol dobrou prípravou pre sjazd ÚSKŠ, ktorý bude — podľa usnesenia výboru — tohto roku v Banskej Štiavnici, a ktorý vo všetkej miere bude znamenať mohutnú manifestáciu katolíckej mládeže. — J. S.

Organizačné zvesti slov. kat. spolkov

ZPRAVA O ČINNOSTI SPOLKU SLOV KAT AKADEMIKOV „MOYSES“

Na jubilejnom valnom shromaždení spolku slov. kat. akademikov „Moyses“, konanom dňa 4. decembra 1936, v miestnosti Charitasu, boly vytýčené smernice ideového a organizačného vývoja spolku, v ktorých dnes, vzhľadom na pomery a okolnosti, ktoré mnoho ráz determinujú náš postup, výbor pokračuje a dľa práce a systematického rozdelenia celej

spolkovej činnosti pre ďalšie dni dá sa očakávať, že ju aj úspešne skončí.

Na prvých výborových schôdkach spolku boly systematicky vypracované plány, ku ktorým výbor zaujal svoje stanovisko a dľa potreby ich doplnil, lebo zmenil, alebo škrtol. Tým mal byť hneď na začiatku pracovného obdobia utvorený jasný obraz o zamýšľaných prácach a počínaniach a zároveň prevedené prvé technické a časové rozdelenie práce.

Vzhľadom na to, že valné zhromaždenie spolku bolo zvolané dosť neskoro, museli členovia výboru, rešp. sociálna komisia a jej členovia venovať zvýšenú pozornosť každoročne poriadanej stravovacej akcii, ak chceli, aby dopadla úspešne. S uznaním musím konštatovať, že za daných okolností, menovite ťažkostí, spojených s rozposielaním sbieracích hárkov, vyniesla akcia 1581 Kč, ku ktorým výbor zo spolkovej základne priložil asi 500 Kč, a celá táto suma bola venovaná na zakúpenie stravných lístkov do Svoradova, Lafranconi a Charitasu, ktoré sociálna komisia rozdelila medzi uchádzajúce sa členstvo spolku.

Zábavná komisia usporiadala 4. februára 1937 jubilejný spoločenský večierok v kaviarni Zemeľského muzea, ktorý našiel prajný ohlas vo verejnosti, mal veľký morálny úspech a bol hojne navštevovaný. Brat-ská Česká Liga Akademická z tej príležitosti vyslala svojho delegáta. Čistý zisk zo zábavy bol venovaný na zakúpenie náradia do novej spolkovej miestnosti, ktorá nám z láskavosti správy Svoradova bola postúpená. Práve teraz uskutočňuje sa vzájomná výmena medzi kolegami z Českej Ligy Akademickéj a medzi členmi spolku „Moyses“, za účelom poznať naše hlavné mestá, ich umelecké a historické pamiatky, ba niektorí využijú tejto príležitosti aj k účelom študijným.

Z príležitosti súťaže vlastných prác stredoškôľakov, usporiadanej SSS, v UBS, usporiadal spolok exkurziu, aby si členovia prezreli vlastné, umelecky zhotovené práce našich stredoškôľakov. Tiež bola usporiadaná exkurzia do tabákovej továrne. Obidve výpravy viedol organizačný referent spolku.

Kultúrna komisia pripravuje literárno-umelecký večierok, ktorý bude usporiadaný v Charitase a budú na ňom účinkovať mladé vodčie osobnosti nášho literárneho a umeleckého sveta. Všetky prípravné práce sú už vykonané a len z taktických dôvodov bolo jeho usporiadanie odložené na 10. apríla.

Predseda oficiálne zastupoval spolok v delegácii slov. študentstva u predsedu vlády Dr. M. Hodžu a u Jeho Em. kardinála Dr. Kašpara. Pri tej príležitosti navštívil aj bratské spolky české. Spolok venuje toho roku zvýšenú pozornosť organizovaniu členov a snaží sa rozšíriť ich rady, kde je to len možné. Za tým účelom bola zriadená aj organizačná komisia.

Po vypršaní 15 rokov od založenia spolku, výbor chopí sa vďačnej práce a pripravuje vydať pamätnicu, ktorá by nášmu verejnému životu a hlavne našim katolíckym priaznivcom ukázala 15 ročnú prácu v spolku po každej stránke, dala možnosť revidovať účty celkovej činnosti a verejne posúdiť, či sa spolok pridrižoval zakladateľom spolku tak zdôrazneného programu — vychovať národu katolíckych vzdelancov — a či kráča v smerniciach svojho ideového a organizačného programu. Z tej príležitosti vykoná jubilárnu púť slov. kat. študentstva do Trnavy, k doske biskupa Štefana Moysesu, aby aj týmto činom vzdalo hold pamiatke obetavého národovca a horlivého apoštola, ktorého meno spolok nosí.

Spolu s ÚSKŠ usporiada spolok Moyses propagačný zájazd slov. kat. študentstva na Balkán v mesiaci júli. O zájazd je už teraz veľký záujem a dá sa očakávať, že úspešne splní svoje poslanie. Všetky prípravné práce sú už v plnom prúde. Vec táto bola postúpená zvlášťnej komisii, ktorá sa skladá z troch členov ÚSKŠ a troch členov Moysesu. Z naznačenej činnosti a z prípravných prác k ďalším podnikom spolku, dúfam, že dá sa vidieť, že spolok slov. kat. študentov Moyses úspešne plní svoje poslanie a ak všetky pripravované a zamýšľané podniky uskutoční, bude môcť na konci pracovného obdobia podať skvelú bilanciu spolkovej činnosti.

Imro Kružliak, tajomník.

LITERÁRNY KRÚŽOK BANSKOBYSTRICKÝCH BOHOSLOVCOV Literárny krúžok bansko-bystrických bohoslovcov drží si za heslo slova apoštola sv. Pavla „Caritas Christi urget nos“ a pod týmto rozvíja svoju činnosť. Vždy kráčať v šlapajách predkov, národovcov najzvučnejšieho mena, ktorí povzniesli náš krúžok na stupeň, aký je len za príslušných podmienok dosiahnuteľný. Smer prác v krúžku nesie sa duchom doby. Podstatou programu ostávajú práce teologické s námetom sociálnym. Členovia krúžku sú si vedomí svojej zodpovednosti v budúcom živote. Pomýlené náuky svetové tak náboženské ako sociálne zaľahly už i na naše Slovensko. Veľké prehrešenie proti láske k bližnému znamenalo by nevšímavosť terajších bludných smerov, vychádzajúcich z nepovolaných, pomýlených modzgov. Druhý smer tejto zásady, a to na poli čiste náboženskom, prevádza krúžok šírením myšlienky unionizmu a nadväzovaním stálych stykov s patričnými spolkami a korporáciami. Jednota a pokoj na poli náboženskom je nevyhnutelnou podmienkou k sociálnemu blahu. Výsledkov svojich prác sa snáď ani nemusíme dožiť. Postačí nám dodávať silu k práci a myšlienka, že záslužné skutky dojdú iste odmeny od Sudcu spravodlivého. — Jozef Valko, tajomník.

SLOVENSKÝ CIRKEVNO-LITERÁRNY SPOLOK BOHOSLOVCOV „BERNOLAK“ V NITRE.

Hneď od začiatku sme kládli dôraz na témy sociálne. Veď je kňaz aj soc. faktorom. A preto sme venovali soc. otázkam dve schôdze s témami „Cirkev a štát“ a „Kňaz-vychovávateľ v obore cudnosti“. Pre soc. odbor sme zakúpili knihy: Dreb: „Umírající Rusko“, Gide: „Návrat zo Soviet. svazu“, Sawicki: „Filozofia lásky“, Mađen: „Orientem sovětů“ a Vašek: „Doba úzkosti a varu“.

Nezabúdame na Kat. akciu, mše a unionizmus. Po-báda nás k tomu láska k bližnému a úcta k odkazu sv. Otca Pia XI. Misijným myšlienkam sme venovali akademiu v Kat. kultúr. dome pre verejnosť. Centrum akademie tvorila prednáška na tému „Misijný apoštolát v Cirkvi“. Na unionistickom krúžku sa prednášalo o konštitúcii Východnej cirkvi. — Mnohí z členov sú prispievateľmi časopisov či už literárnych a či náboženských. Tajomník.

ZPRAVA O ČINNOSTI OSVALDA.

Cieľom spolku je sdužovať bohoslovcov fakulty, sledovať potreby Cirkvi vôbec a zvlášť na Slovensku a vychovať kňazov na riešenie týchto otázok.

Prvá členská schôdza bola väčšinou rázu informatívneho. Členovia sa oboznamovali s prácou v krúžku a propagovali sa zájazd do Poľska. Jednu celú schôdzu sme venovali dnes tak praktickej otázke: organizácii skautingu. Členovia sa oboznamovali so spôsobom jeho zakladania a vedenia. Výbor sa rozhodol povolávať na zasadnutia ľudí skúsených v tejto veci. Prvým prednášateľom bol Msgr. Ján Pöstényi, správca Spolku Sv. Vojtecha. Vo svojej prednáške nás soznamoval s rôznymi druhmi náboženského indiferentizmu, ktorý dnes presiakuje smýšľanie národov (rasizmus), presiakuje dnešnú školu, tlač, ba násilne sa vdiere do duše zbožného dedinského ľudu, čomu čeliť je prirodzene predovšetkým povinnosťou kňazovou. Na oslávenie výročia tragickej smrti M. R. Štefánika sme usporiadali zvláštnu schôdzu. Slávnostný rečník nám predložil Štefánika ako vzor muža, ktorého premyslená práca urobila charakterom neúnavných skutkov.

Cez prázdniny nik z nás nezabudol na svoje povinnosti. Prednášky po rodných obciach ani teraz ne-

vystaly. S prevádzaním prázdninového programu súvisí tiež iniciatíva členov nášho spolku usporiadať kurz duchovných radcov pre skautské družiny. Návrh bol realizovaný táborom v Beluši pod vedením vdp. špirituála Jaloveckého a krajinského náčelníka vdp. Hlavatého. Jako každý rok i tieto prázdniny účastníci sa členovia velehradských slávností.

Po dlhších prázdninách prenesenie nášho trnavského seminára do Bratislavy využili sme nielen k tomu, aby sme sa tu dali s chuťou do novej práce, ale rozhodli sme sa obnoviť celý krúžok. Prvou povinnosťou bolo prepracovať stanovy a zriadiť krúžok v spolok, ktorý jedine má právo reprezentovať poslucháčov našej fakulty. Po prekonaní rôznych ťažkostí konečne môžeme povedať, že máme riadny fakultný spolok s novým názvom: „Osvald, spolok katolíckych bohoslovcov“. Spolok nevyklučuje poslucháčov ani jednej národnosti, ktorí by študovali na našej fakulte. Týmto azda dostatočne odôvodníme sami pred sebou, že sme neuskutočnili toľko vzdelávajúcich schôdzok, ako sme sľubovali hneď pri nastúpení. Témy schôdzok čerpali látku temer zo všetkých druhov práce, aké sa môžu vyskytnúť kňazovi v pastoračii. Chcejuť bližšie nahliadnuť do dnes tak aktuálnej otázky smutných španielskych udalostí, pozvali sme na schôdzu slovutného p. profesora dra Zlatoša, aby nám poukázal na príčiny dnešných španielskych zmätkov. Za hlavnú príčinu nám uviedol ohnivú povahu Španielov, ktorá je tak veľmi ná-

chylná k extrémom. Ako sa môže chlúbiť Španielko, že nám dalo sv. Ignáca, tak musí doznať, že dnešný jeho žalostný stav je tiež len dielom jeho extrémnej povahy.

Tu podané hlavnéjšie momenty z nášho spolkového života boli spetrované vystupovaním talentovaných prednášateľov básní a hudobníkov.

Odbory spolku sú: systematický, literárny, sociologický a spevácky.

Zo spolkového majetku sme prispeli na Bernolákov pomník v Nových Zámkoch. Pre informovanie členstva mali sme k dispozícii asi 40 časopisov slovenských a cudzojazyčných. Teraz práve, keď začal spolok právne jestvovať, oživily styky s Ústredím, s vysokoškolskými spolkami a bohosloveckými krúžkami. Spolok sdrúzuje v sebe 125 členov činných.

Pretože čestný predseda vdp. dr. Štefan Dubrovec pre svoju prílišnú zaujatosť nemôže sa ďalej venovať spolku a vzdal sa tejto funkcie, dovoľujem si na tomto mieste v mene odstupujúceho výboru a všetkých členov vysloviť mu srdečnú vďaku za to, že cez toľké roky ráčil venovať pozornosť našej krúžkovej práci a slúžiť mu radami a pokynmi na schôdzach aj mimo nich.

Novému výboru, ktorý nás vymení, v riadení spolku prajeme hojne dobrej vôle a Božie požehnanie.

F. Petráš,
odstupujúci tajomník.

Organizačné zvesti ÚKSČs.

Činnosť pražského ÚKSČs a jeho sdrúžených organizácií vyvíjala sa v tomto období trojím smerom: Predevším bola všem sdrúžením v oběžných ústředních zdůrazněna nutnost práce náboženské. Skutečně také celá řada SSS v období velikonočním připravuje pro své členstvo exercicie a do svého programu zařazuje přednášky náboženského rázu. V sociální činnosti nutno se zmínit o sociální konferenci, kterou uspořádalo ÚKSČs spolu se sdrúžením hradeckým ve dnech 13. a 14. února t. r. Konference tato byla čteně obleslá sdrúžením hradeckým, SSS Pardubice, SSS Jilemnice, Kutná Hora, a Kroužkem katolického studentstva v Chrudimi. Referát na téma „Náboženské předpoklady sociální práce“ přednesl vicerector semináře Msgre Buryšek. Msgre dr. Hrdý vytýčil základní zásady encykliky „Quadragesimo anno“. Kolega JUDr. Hořina seznámil účastníky s bludnými názory komunismu. Za Ústředí zúčastnil se konference předseda kol. Kolman, jenž vybídl k hojnější sociální práci ve východočeských sdrúženích a referoval o liberalismu. Velmi dobře působila četná účast bohoslovců z bohoslovecké Jednoty v Hradci Králové. Sociální konferenci uspořádali také studenti v Kolíně v neděli 21. února. O sociálních otázkách bylo tu referováno předsedou Ústředí. Po konferencích celá řada sdrúžení založila sociální kroužky, v nichž se probírají zásady liberalismu, komunismu a sociální principy katolické Církve. Kroužek takový mají, pokud nám došly zprávy: SSS Pardubice, SSS Hradec Králové, České Budějovice, SSS Praha, SSS Litovel, a jiné. Pěknou sociální práci vykazují obě dvě sdrúžení v Plzni, Kroužek studentský v Kolíně, Klatovech, SSS Domažlice. O prázdninách velikonočních bude uspořádána schůze studentská se sociálním tématem v Hořevě. Sociální konference bude uspořádána v Čes. Budějovicích, kde se studentstvo též zúčastní velkého sociálního projevu, který bude v metropoli jižních Čech za spolupráce katolických studentských organizací organizován začátkem měsíce dubna. Student-

stvu doporučujeme velmi vřele účast na sociálních projevech, které uspořádá Sdrúžení katolické mládeže, při nichž musí naše studentstvo spolupracovat. V sociální práci je nutno vždy vyzdvihnout princip spolupráce s mládeží všech vrstev. Takový projev bude uspořádán v neděli 11. dubna v Jilemnici. I naše studentstvo ze severních Čech zúčastní se ho v hojném počtu. Budeme na tyto projevy své složky vždy zvláštními dopisy upozorňovat.

Katolické studentstvo spolupracuje s ostatními organizacemi mládeže na poli branné akce. Po pražském projevu konají se ve všech větších městech veřejné manifestace, které zdůrazňují, že nestačí k brannosti národa jenom dobré zbraně, nýbrž že je potřebí dokonalých a mravně silných vojáků. S velkým zdarem se setkala a velmi živě byla komentována manifestace katolického mládí pro brannost v Hradci Králové. Naši studenti brali podíl na účasti a na zdárném výsledku tohoto projevu. Rovněž v Pardubicích a v Klatovech zúčastnilo se katolické studentstvo v hojném počtu těchto projevů. Za Ústředí referuje na těchto projevech předseda ÚKSČs Kolman, v Úpici referoval kol. Kott, předseda ČLA. Účastí na manifestacích o brannosti plní katolické studentstvo svoji povinnost, která vyplynula z národní ideje, jež se stala jedním ze základních kamenů našeho hnutí. a navazuje tak spolupráci s širšími kruhy katolického tábora.

20. ledna t. r. přijal p. prezident republiky Dr. Beneš zástupce organizací katolické mládeže, které se zúčastnily nahoře zmíněné branné akce. Audience se zúčastnil: dr. Václav Ryneš, předseda Svazu organizací katolické mládeže, bratr Marek, náčelník orelské župy Bedřicha Pospíšila, redaktor Vedral a Jandáček a za Ústředí katolického studentstva v Praze kol. Fr. Kolman. Po pozdravném projevu, který panu prezidentu republiky tlumočil člen delegace redaktor Vedral, odpověděl pan prezident velmi srdečným projevem a velmi významnými slovy. *Zdůraznil, že rád přijímá zástupce mládeže*

generace toho, či onoho směru a těch či oněch názorů nejen politických, nýbrž také kulturních a církevních. Rozhovor s nimi mu usnadňuje chápání, jak se náš duchovní vývoj vyvíjí. S velikým povděkem pozoruje pan prezident optimismus katolického mládí. Vidí, že duch mírumilovných, ale v boji udatných předků znovu žije i v naší mládeži. Máme jako národ a stát dobré svědomí. Nepotřebujeme, nechceme od nikoho nic, co jeho jest, ale nemůžeme a nechceme ze svého nic dáti. Jsme také zcela pány svého osudu, nejsme nikomu služební, dovedeme a budeme vždy jednat vždy podle svých státních zájmů a jsme si této odpovědnosti zcela vědomi. S velkou radostí kvitoval pan prezident, že naše katolické mládí zdůrazňuje slova Palackého o převaze ducha a mravní síly jako předpokladu všech našich úspěchů. Kdybychom dnes byli slabého ducha, kdybychom se neodvážili v tom myšlenkovém chaosu, který je v Evropě dnes tak veliký, pevně chránit svou vlastní myšlenkovou orientaci a osobitost, pozbyli bychom rásem svého významu pro ostatní široký svět. V závěru své řeči ocenil pan prezident úlohu katolicismu. Rekl: „Katolicismus prošel u nás mnohou zkouškou. Prošel po válce vývoj, který mu přišel velmi na prospěch. Neopírá se už o přežilé instituce bývalé monarchie, nýbrž o vlastní lid a demokratický vývoj. V republice náš katolicismus pochopil význam demokratického zřízení i pro své vlastní náboženské zájmy. Pochopil plně princip tolerance a rovnoprávnosti a vyvodil z toho všechny důsledky. Proto dnes je u nás katolické hnutí, vedle činitelů ostatních jednou ze silných opor naší demokracie. Vždyť i zkušenosti jiných států je poučují, že dnes náboženským hnutím se daří tam, kde platí princip dohody, diskuse, vyrovnání. Kde však platí jen hmotná síla a diktát, tam je i katolicství v obtížích. Zásadou mé politiky jako ministra a dnes jako presidenta je klid, mír, tolerance, žádný kulturní boj, respekt každého náboženství.“ Po těchto slovech strávil p. prezident republiky s delegací ve velmi přátelském rozhovoru. I po stránce organizační je život Ústředí a jeho složek bohatý. Dle ustanovení stanov Slavie Catholicae byla i letošního roku provedena výměna mezi Ústředím a mezi federací slovinského katolického studentstva. Slovinská federace vyslala do Prahy na studium kolegyni Elicu Koželjevu. ÚKSČs. v Praze vřele svého výměnistu do Lublaně později. Rovněž i Moravskoslezská sekce ÚKSČs. realizovala výměny se Slovinci. Bude o tom podána bližší zpráva v oběžníku. V měsíci červenci koná se v Paříži kongres Pax Romany. Československé studentstvo musí oplatit hojnou návštěvu francouzského katolického studentstva na kongresu Pax Romany co největší propagací kongresu francouzského a hojnou účastí na něm. Bližší zprávy v denním tisku a v oběžnících. O velikonočních svátcích Ústředí katolického studentstva organizovalo pout do Říma. Zúčastnilo se na 80 účastníků. Výprava měla zajištěnou audienci u sv. Otce a byla též přijata na Bílou sobotu odpoledne čl. vyslancem J. Ex ministrem dr. Radimským. Pout tato byla opět duchovní manifestací katolického studentstva a inteligence našeho státu. Vedl ji po stránce duchovní p. prof. Zimnoch. Po velikonočních svátcích budou konány kon-

ference katolického studentstva na Moravě. První z nich bude v Jihlavě koncem dubna a začátkem května. Pracovní konference a valná hromada Ústředí bude konána 3., 4. a 5. července v Mladé Boleslavi v rámci sjezdu katolického lidu a mládeže. Sjezd tento je připravován ve větším měřítku a proto bude povinností naší, abychom jej co nejpočetněji obeslali. Na tomto sjezdu bude též proklamována příprava 25letého jubilea ÚKSČs. V Ústředí se připravuje návrh nových stanov a jednacího řádu. Po velikonočních svátcích bude v této věci svolána komise stanovová, která by do stanov Ústředí vsunula po stránce právní dobře propracované usnesení o organizační a finanční stránce MSS. Rovněž bude svolána komise finanční, která bude zkoumat finanční stav Jitra a ÚKSČs. Pracuje se na nové organizační příručce, jejíž vydání se pozdrželo jednak proto, že bylo nutno čekat na nový školní řád a dále proto, že bude potřeba nejprve vypracovat nový organizační řád a podle něho zařídit i organizační pokyny v příručce. Bude však v hlavních rysech vypracována do příští valné hromady, kde bude předložena ke schválení komisi ze sdružení a upravena dle usnesení valné hromady a pracovní konference. Na schůzi Svazu organizací katolické mládeže s Ústředním radou Orla v neděli 7. března t. r. bylo zastoupeno ÚKSČs. místopředsedou ÚKSČs. kol. Valenou. Bylo tu jednání o organizačních otázkách katolické mládeže a o předvojenské výchově, jak je navrhována. Na zasedání Rady katolického studentstva v sobotu 27. a 28. února t. r. zastupoval Ústředí předseda kol. Kolman a místopředseda kol. Valena. Na této schůzi usneseno, vydat společné číslo Raportu a uspořádat společný zájezd na Pax Romanu, k němuž bude vydáno zvláštní provolání. Byl zaujat jednotný názor ke kongresu Slavie Catholicae, který má být tentokráte na půdě Jugoslaviie, a stanoveno, navrhnout nový jednací řád a stanov y této slovanské organizaci. Řešena i otázka finanční likvidace kongresu Pax Romany. Příští rada bude zasedat v dubnu v Bratislavě. Abychom zvýšili činnost našich SSSd, vyšle Ústředí do každé dívčí studentské organizace v Čechách delegátku Dívčí sekce. Tak bylo navštíveno SSSd v Čes. Budějovicích kol. Brejchovou. Rovněž i Chrušim, Kutná Hora a Pardubice (dívčí odbor) budou navštíveny. Při příležitosti těchto zájezdů chce Ústředí poskytnouti dívčím sdružením pokyny a materiál pro jejich intensivnější práci. Účelem bude též rozšíření naší organizační sítě. Při revisi jednatelských zpráv jsme zjistili, že některé naše složky vykazují úbytek členský. Víme, že je to proto, že nám nebyla zaslána všechna nacionálie. Přesto však již dnes znovu vybízíme předsedy i jednatele, aby se postarali o to, abychom v roce, kdy se budeme připravovat na svoje jubileum, nevykazovali úbytek, nýbrž naopak růst. Sdružením, která zvětší svůj počet členů a která vykáží pěknou náboženskou a sociální práci, budou poskytnuty odměny. Budeme se snažit, abychom dostali katolické studentské hnutí do varu co největší aktivity a prohloubení jejich práce.

Organizačné zvesti českých. kat. spolkov

ČINNOST LIGY ČSL. AKADEMIČEK.

Po vánočních svátcích byla zahájena naše činnost opět rekolekcí 13. ledna, vedenou duchovním rádcem. V sekcích Studijních kursů se pokračovalo do konce

zimního semestru a v novém letním a byly prosloveny tyto přednášky: v sekci bohoslovné — P. Dr. J. Urban, O. F. M. „Katolická mysteria ve své podstatě a souvislosti“, konané 21. ledna, 4. března,

18. března. V sekci medicke — P. Urban O. F. M.: „Vybrané kapitoly z katolické etiky a lékařství“, konané 14. a 28. ledna, 11. března. V sekci právnické Dr. A. Fuchs: „Křesťanská státověda“, konané 21. ledna a 11. března, 19. ledna se konal tradiční reprezentační ples ČLA v Obecním domě hl. města Prahy, za účasti členů diplomatického sboru a četných jiných významných hostů. 27. ledna přednášel v sociální škole ČLA ministr sociální péče Ing. Jar. Nečas na téma: „O úkolech sociální politiky v přítomné době“ Účast byla veliká a živá debata mezi posluchači a panem ministrem svědčila plně o významu přednášeného tématu. Denní tisk jak český, tak i německý přinesl dlouhé referáty o tomto podniku. První den měsíce února jsme věnovali opět duchovnímu cvičení rekolekcí v kapli u Františkánů. Další významnou přednáškou sociální školy byla pana ministra E. Zajíčka, proslovená 5. února na téma: „Národnostním dorozuměním ke konsolidaci čsl. státu“ Téma velmi zajímavé a aktuální právě sjednanou dohodou s aktivními Němci, vyvolalo živý ohlas a debatu. 14. února přednášel ve Studijních kursech ČLA známý holandský publicista a redaktor několika hol. časopisů pan Wim van Heughten na téma: „Erneuerung des Katholischen Lebens in Holland.“ Po přednášce se rozvinula čilá debata.

V sociální činnosti se snažil výbor z výtěžku plesu podpořiti své členy a v dohodě, s nimi konané, bylo stanoveno, že část obnosu k tomu účelu věnovaná, bude dána na uzavřené exercicie v Hájku, které budou v květnu a v červnu v několika turnusech pro všechny členy a čekatele. Část byla určena pro medicke sekci ku pomoci dětem na periferii, kde se snaží Liga spolu s Ligou čsl. akademické každotýdenními schůzkami seznamovati se s rodinami těchto ubohých a pomoci jim a hlavně je jim dětem jak hmotné, tak i a především, duchovně. Větší část peněz byla určena přímo ku podpoře nemajetného členstva ve formě různých potřeb (jako šatů, bot, prádla atd.). K oběžníku na únor bylo přiložena úvahu duchovního rádce: „Co myslíš o Kristu?“ — 3. března uspořádala ČLA Literární večer v síni Smetanova musea, kde promluvil Mistr Albert Vyskočil, „O katolické obraznosti v umění vůbec“ a zvláště se zřetelem k dílu Jana Čepa a Jana Zahradníčka; tito básníci pak přečetli ukázky ze svých prací. Hojná účast jak z řad členstva, tak i představitelů literárního světa a denní tisk svědčil o významu tématu večera.

Předvelikonoční období bylo zakončeno týdenními večerními exerciciemi, pořádanými v době od 8. do 13. března, zakončenými společnou mší svatou, slouženou Jeho Eminencí najdůstojnějším panem kardinálem dr. Kašparem v Emauzích, při níž přistoupili Ligisté k společnému svatému přijímání. Hodan.

LIGA ČSL. AKADEMIČEK začala svou poprázdňovou činnost loni začátkem října schůzí, na které předsedkyně Ing. M. Hartlová předala vedení Ligy úř. místopředsdkyni Phc. Jitce Hervertové. Pak měla Liga jako vždy dříve každý týden apologetické kroužky, vedené duchovním rádcem Ligy dp. Čulíkem. Byly to zároveň členské schůze a podle potřeby i výborové. Z veřejných podniků pořádala Liga koncert v Národní kavárně ve prospěch vánoční nadílky chudým dětem v Michli, o které sa staráme v dětské besídce každou sobotu. Nadílku v ceně 7000 Kč (šaty, prádlo, obuv, hračky, koledu) dostalo 200 dětí. Ještě před Vánocemi se Liga přestěhovala z dosavadního sídla z Vinohrad v Korunní třídě do Strakovy akademie, kde měl přednášku spis. Albert Vyskočil: „Vliv baroka na moderní českou poezii.“ Po Vánocích mimo pravidelné týdenní schůzky až do pololetí byla mimořádná valná hromada, na které byla zvolena úř. místopředsdkyní PhSt. J. Raisichová. 5. března byla jubilejní schůze, kterou jsme

oslavily čtyřleté trvání Ligy. Promluvila pí Birnbaumová na téma: „O účelu sdružování vysokoškolačků na podkladě náboženském“, pak učinilo projevy několik hostů, načež byla srdečná debata o záležitostech Ligy. 10. března zavítala do naší schůze PhC Elica Koželj, delegátka slovinských katolických studentek, která přijela do CSR studovat a které přejeme, aby se ji u nás líbilo.

SSS PRAHA pracuje opět odděleně ve dvou sekcích, v chlapecké a dívčí. Mimo to ustanovilo několik odborných sekcí (filosofickou, historickou, přírodovědeckou), ve všech těchto sekcích se pracuje pod vedením odborníků, ve filosofické se probírá úvod do křesťanské filosofie, v historické methodika historické práce a soustavné referáty o údobí barokním, v přírodovědecké zejména ony obory, jež jež se stýkají s křesťanským světovým názorem. Pro členstvo jsou pořádány čtrnáctidenní duchovní rekolekce.

STUDENTSKÉ MISIJNÍ SDRUŽENÍ V PRAZE-BUBENČI, oživilo opět sociální kroužek, do něhož se pro počátek přihlásilo 12 zájemců. Na schůzkách se probírají všechny důležité světové názory a společensko-hospodářské směry. Byl již probírá „Kapitalismus“, „Liberalismus“, „Marxismus“ a „Komunismus“. Nyní přistupují k „Fašismu“ a konečně ke studiu křesťanských sociálních zásad. Koncem listopadu byla edice sdružení rozmnožena o novou knihu P. Sagehomme „Do srdce Afriky“, vydanou v 5000 ex. Z výstavního materiálu sdružení byla utvořena putovní misijní výstavka, které už některá SSS úspěšně použila. Zájemci se mohou přihlásit o volné termíny na propůjčení. Na misie bylo od počátku roku věnováno téměř 5000 Kč. Literární odbor vydává každý druhý měsíc časopis „Pán volá“, psaný ovšem jen na stroji. Známkový odbor pěstuje čile styky s domácími i zahraničními filatelisty.

SSSm ČESKÉ BUDĚJOVICE, konalo v tomto roce 8 výborových a 7 členských schůzí. Členové se zúčastnili výstavy Národního odboje, vykonali exkursi do Československé akciové tiskárny a vyslechli přednášku profesora Muka o díle Josefa Pekaře, na kterou byli pozváni spolkem přátel československých legionářů. Do knihovny bylo koupeno za 200 Kč knih. Nově založený sociální kroužek pilně pracuje a čile si vede též kroužek hudební a dramatický, který sehrál 2 divadla.

SSS DOMAŽLICE, sdružuje letos 55 členů a 21 členek. Delegáti jeho se zúčastnili sociální konference v Plzni. Od prosince byly konány 4 schůze výborové, 3 členské. Z přednášek na členských schůzích upoutala zejména přednáška duchovního rádce sdružení dp. Antonyho o významu profesora Pekaře a o díle biskupa Podlahy. 28. února pořádalo sdružení veřejnou přednášku profesora Limpoucha z Plzně o zájezdech katolického studentstva do Říma. Přednáška byla doprovázena světelnými obrazy.

SSS HRADEC KRÁLOVÉ, sdružuje letos 87 členů. Konalo 9 výborových a 3 členské schůze, na nichž přednášeli Msgre V. Boháč, duchovní rádce sdružení o studentských otázkách a pan učitel Veselý o dru Josefu Pekařovi. Čile pracují kroužky divadelní, sportovní a sociální. SSS uspořádalo velmi zdařilou sociální konferenci za účasti delegátů všech východočeských sdružení.

SSSd CHRUDIM, sdružuje 86 členek. Činnost zahájilo členskou schůzí spojenou se svatováclavskou oslavou 28. září 1936. Mimo několik výborových schůzí konána Mikulášská zábava s živým programem. Velmi čile pracuje literární kroužek, jenž uspořádal přednášku spisovatelky dr. Sadvské o odkazu zemřelého ředitele chrudimského pedagogia P. Sobotky. Přednášky se zúčastnily všechny členky. V nejbližší době uspořádá SSS přednášku profesora P. Pecky.

SSSd KUTNÁ HORA, sdružuje letos 76 členek. Každý měsíc koná pravidelné členské schůze s přednáškami náboženského obsahu. V nejbližší době budou nebo už byly uspořádány přednášky o klerikalismu, o příčinách nevěry a antisemitismu a křesťanství atd. Čile pracuje též kroužek dramatický a sociální. SSS konalo peněžitou sbírku na výzvu a účely československého červeného kříže. Z vybraných peněz byla nakoupena obuv, prádlo a jiné potřeby, z nichž část byla poslána španělským dětem, část do útulku dětí Praha-Krč.

SSS PARDUBICE dále velmi dobře pracuje v programu, určeném na počátku školního roku. Fungují kroužky: lingvistický a konversační, hádankářský, sportovní a zejména velmi dobrá je práce kroužku sociálního.

SSS PLZEŇ uspořádalo velmi zdařilou přednášku spisovatele Jana Čepa o poesii a próse. Dobře funguje též kroužek sociální.

STUDENTSKÝ ODBOR SKM KLATOVY sdružuje letos 20 členů, konalo 7 členských schůzí s přednáškami o katolických studentech v ČSR, o úkolech mladých katolíků, o misích a o komunismu, o poměrech v SSSR a o sociálních úkolech dneška.

SSS KOSTELEČ NA HANÉ, uspořádalo na svátek jména Ježíš misijní výstavu se světelnými obrazy. Výstava měla skvělý úspěch zásluhou bohoslovců Tichého a Fučíka. Soutěž o ceny, vydaná za nejlepší činnost pro naše sdružení, zdárně pokračuje, první liší se jen malým počtem bodů. Každý měsíc se koná členská schůze, téměř každý člen odehrává Jitro.

SSS KYJOV vyvíjí činnost misijní a kulturní. Odebírá se 65 Jiter. Schůzí členských s přednáškami a debatami o otázkách dogmatických a sociálních bylo 20, výborových 10. Knihovna čítá 250 svazků. Sdružení má odbor exerciční a dramatický. Tento pořádal Vánoční besídku s nadílkou, onen připravuje divadlo. Spolu s ASS připravuje pro členy přednášku o studiu vysokoškolském. Letos oslavíme své pětileté trvání a vynasnažíme se i v budoucnu dokázat, že i kat. středoškoláci se sdružují k účinné práci pro Krista.

ASS UH. BROD, vykonalo dne 2. ledna svou valnou hromadu, čímž dokázalo své vzkříšení. Přípravná schůze očistila seznam členstva, jehož počet po škrtnutí starých nehlásících se členů a po zaplacení nových, zvl. čilých loňských abiturientů došlo prozatím na 56. Valná hromada zvolila nový správní výbor s předsedou kol. ThC Václavem a duchovním rádcem dp. Drábkem v čele. Plán činnosti usměrněn ve trojí akci: protektorát nad SSS, činnost na venek (přednášky, pracovní konference o svatočasných svátcích, koncert Moravana), budování letního tábořiště. O pololetí přednáška univ. prof. Dr. Procházky, atd. Celkem může se tedy konstatovat, že na poli Katolické akce je vzděláván nový lán — kraj pod Karpaty, moravský Orient.

ASS PROSTĚJOV Činnost sdružení se za poslední dobu značně rozrostla. Pravidelné schůze bývají četně navštěvovány, neboť na programu bývají zajímavé přednášky. Mimo tyto byla pořádána menší akademie ku počtě bl. Anežky České, na níž přednášela pí Běla Dlouhá z Prahy. Ostatní program vyplnili členové sdružení hudebními a zpěvními čísly. Byl totiž před časem založen při sdružení hudební kroužek. Z veřejných podniků byla uspořádána v poslední době misijní výstavka. Měla veliký úspěch a trvala plných 8 dnů. Velký zájem budily zejména předměty z Číny a Madagaskaru. Byla četně navštívena jak z města tak i z okolí.

ACM ZABŘEH. Konáno 5 schůzí. Průměrný počet zúčastněných 25. Ve schůzích byly tyto přednášky: Katolíci a sport (kol. Navrátil), o spalování mrtvol

(kol. Hanuš), školství v SSSR (dp. prof. Životek); jedna schůze věnována památce zakladatele ACM dp. Červíka. Dále konány světelné obrazy o východní Africe a o Číně. Výtěžek poslán na misie. Založena knihovna, zatím asi 20 svazků.

SOKA STRAŽNICE. Nemá na různých ustláno naše sdružení. Mnohá fázemi již přešlo, až konečně se nyní ustálilo na formě Studentského odboru katolické akce. V prostředí, jako je naše, je tato forma nejlepší. Sdružení úplně volné s častějšími schůzemi, které nemají nic jiného na zřeteli, než vychová si základnu pro působnost snad později ve větším měřítku. Duší celé činnosti je horlivý pan farář, konsistorní rada Vrtek. Pevnou osou našeho sdružení jsou měsíční rekolekce, pořádané péčí pana profesora P. Bureše. Jak docházejí síle, vidno z hojné návštěvy. Připravujeme na letošní velikonoční prázdniny sociologický kurs.

SSSd ŘEPČÍN. Rok 1937 byl zahájen členskou schůzí 10. ledna, na níž bylo vzpomenuť zemřelého básníka J. Herbeny. 17. ledna jsme uvítaly vzácnou návštěvu dra Alfreda Fuchse. Jeho přednáška o soudobých kulturních poměrech byla vyslechnuta s velkým zájmem; ve dnech 26. února—2. března jsme konaly exercicie, které měl Dr. R. Dacík O. P. 7. března byla členská schůze věnovaná sociální otázce. K pilné práci v tomto oboru nás povzbudil Msgr. Dr. Tauber. Také bylo jednáno o kursu Katolické akce v Litovli a byly stanoveny delegátky.

ACM OLOMOUC. Sdružení pořádalo Mikulášskou besídku za účasti dívčí sekce, s níž pilně nacvičovalo. Účast a úspěch dobré. Mělo jednu výborovou schůzi, na níž byl ujednaný program na dobu jednoho měsíce. Členské schůze nebyly pořádány, ježto se členstvo účastnilo střelení na vojenské střelnici ve vojenské předvýchově. Poslední členská schůze měla na programu dokončení přednášky Dra Holubníčka se světelnými obrazy o Olomouci.

ASS KYJOV. Po zdařilém zimním přednáškovém cyklu (přednášel Dr. Fuchs: Katolicismus mezi komunismem a fašismem, Dr. Hynek: Věda odhaluje život Kristův, Dr. Doležal: Zápas katolicismu za pontifikátu Pia X., universitní profesor Dr. Wierer: Církevně politické poměry u nás). Uspořádalo koncert Moravana u příležitosti narozenin presidenta Osvoboditele.

ASS TŘEBÍČ pořádalo čtyři veřejné přednášky se světelnými obrazy a to v Třebíči, Kožichovicích a Vladislavě o jednom z nejnovějších světců církve, který jako řádový fortnýr dosáhl koruny svatosti. Je to sv. Konrád z Parzhamu.

SO SLOVENSKÝM KATOLÍCKYM ŠTUDENTSTVOM NA BALKÁN A DO PARÍŽA!

ÚSKŠ a spolok „Moyses“ usporiadajú od 5. júla t. r. propagačný zájazd do Juhoslávie, Bulharska, Turecka a Rumunska — a v polovici júla t. r. zájazd na PAX ROMANU a na svetovú výstavu tlače do Paríža. Podrobné prospekty a bližšie informácie pošle zdarma Ústredie slov. kat. štud. Bratislava — Svoradov.

Majiteľ, vydavateľ a nakladateľ: Ústredie slovenského katol. študentstva v Bratislave. — Zodpovedný redaktor JUC. Jozef Ambroš. — Tlačila kníhtlačiareň „Unia“ v Bratislave ako prílohu „Rozvoja“ a „Jitra“.

j i i t r o

časopis **j** katolického studentstva československého

10 XVIII

jitra časopis katolických studentů

Člen Mezinárodního sekretariátu katolického universitního tisku (SIFUC) v Lille. Vychází jednou měsíčně kromě hlavních prázdnin. Technická redakce a administrace Praha III., Strakova akademie. Telefon 651-60. Číslo účtu u Poštovní spořitelny 206.271. Předplatné studenti do 1. ledna 13.— Kč, ostatní 27.— Kč. Po 1. lednu 1937 studenti 14.— Kč, ostatní 28.— Kč. — Cizina: Spojené státy severoamerické celoročně 1 dolar. — Kdo si ponechá dvě čísla, je považován za stálého odběratele Jitra a jest povinen včas předplatné zaplatiti.

redaktor profesor Dominik Pecka. Jihlava, Nerudova ulice číslo 28. Jemu zasílejte příspěvky pro Jitra. — Uzávěrka 1. čísla XIX. roč. je 1. srpna.

zprávy dopisovatelů

F. H. Pro nedostatek místa odkládáme do příštího ročníku. — J. K. Rovněž tak. Bude se lépe hodit do prvního čísla příštího ročníku. Jinak souhlasíme: úkoly sociální, boj o obnovu sociálního řádu musí se státi nejpřednějším ideálem našeho studentstva. — Well. Váš dopis nepřináší již mnoho nového k diskusi. Navrhovanou anketu nemůžeme ovšem začínati v posledním čísle. Chcete-li, připravte náměty do nového ročníku. — ČRPF. Řeč básníka má býti nevšední, ale nemusí býti strojená a umělkovaná. — J. H. Tohle už je přirozenější. Ale není místa. M. H. Řikankovitě: sluníčko, vlnky, ptáčci, vánkové. — Fís. Chybí tvar. Nepřípustná enjambements. — A. P. Jako M. H. — DK. Přijato Appenato, ale na řadu přijde až v příštím ročníku. — J. B. Do tohoto čísla už nemožno. — O. P. Těžko zvyknout těm neukázněným asociacím. — Z. V. Velmi dobrá je Noc. Vzpomeňte si v příštím školním roce. — ?! Báseň nemůže býti pouhým výčtem věcí, které se básniku líbí. Kreseb nemožno použítí. — M. N. Pěkná je Nad všemi slovy. Až po prázdninách. — A-k. Nestojí za mnoho. — F. K. Ta čeština je nedokonalá, místy i nesrozumitelná. Pište raději slovensky. — J. S. Tu a tam dobrý záběr, ale bylo by potřeba dalšího třibení.

Ústředí katolického studentstva čsl. v Praze děkuje všem dobrodincům, kteří přispěli na Mikulášský dar katolického studentstva a umožnili tak studentstvu splniti vytčený úkol náboženský, sociální a kulturní. Z darů, které věnovali obětaví přátelé katolické intelligence, byly financovány všechny organizační a tiskové podniky ÚKSČs. Děkuje všem „Zaplať Pán Bůh“ prosíme, aby nám zůstali věrni a neopouštěli nás ani v příštím školním roce.

Objednejte si v administraci JITRA v Praze III - Strakova akademie, celoplátěné desky na tento ročník za Kč 5.80 a současně oznamte každé přesídlení a změnu adresy, aby vám Jitra opět pravidelně docházelo!

Vyšlo 10. června 1937. — Majitel, vydavatel a nakladatel Ústředí katolického studentstva československého v Praze. — Vytiskla Československá akciová tiskárna v Praze. — Redaktor prof. Dominik Pecka. — Odpovědný redaktor JUC. Fr. Kolman. — Technická spolupráce MUC. Antonín Šeba. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze číslo 15.265/VII.-1935 ze dne 26. ledna 1935. — Podací poštovní úřad Praha 25.

R. I. Malý K osmdesátinám Pia XI.

Již po patnáct let papež Pius XI. s láskou přehlíží se svého trůnu mapu celého světa a jenom málokdy a málokde jeho oko i srdce může spočinout s uspokojením. Na mysl mu tane sjednocení všech křesťanů pod žezlem svatopetrským — a zatím i katolíci a právě ti jsou pronásledováni a hubeni nejenom v Číně a Mexiku, ale i v Rusku, ve Španělsku a v Německu. Bylo mu svěřeno pečovat o »Kristův mír v Kristově království« — a zatím svět kouří krví a mravní řád katolický je pustošen zhoubnými hesly a podrýván nesvědčitými filosofiemi, aby tím snadněji lidé se mohli rvát mezi sebou jako vlci. A přece nikdy neumdlél a neumdlévá. A přece právě on ukázal, co je to pravá velikost na pravém místě, i když je doba zlá a osobní úděl těžký. Na papežském trůně jen zřídka-kdy bývají pouzí Quidamové. Žádný trůn na světě nepředstavuje tak pevný a závazný řád mravní a myšlenkový, jako právě stolec papežský. A přesto téměř každý papež byl svérázná osobnost a velmi často osobnost mimořádné velikosti. Na žádném trůně světa a nikde v dějinách nebyla tak dlouhá řada výrazných a vzácně velikých individualit jako právě zde. A Jeho Svatost papež Pius XI. je příklad z nejnepornějších. Je osobnost v nejvyšším smyslu slova: je papežem, jakého právě Církev v tuto kritickou dobu, kdy se rozdělují věky, nezbytně potřebovala. Jeho Svatost Pius XI. je veliký jak svou vírou, tak i svým činem a věděním. Je velikým papežem počínající nové doby. Je nekompromisní strážce církevní orthodoxy, ale je zároveň i srdečný přítel moderních věd, umění, techniky a moudrý sociolog i politik. Přísně vyhlazuje ze ži-

života Církve právě tak planou pověřčivost a divadelnost, jako theologický liberalismus a defaitismus. Vede Církev dokonalým stylem nové doby, neboť nová doba bude zároveň moderní i klasická.

Je velikým papežem počínající nové doby, řekl jsem, a věřím, že nová doba již skutečně nastává. Ale ta nová doba se rodí ztěžka. Zlé síly, které jsou v otevřeném a urputném boji proti katolictví, mají širokou frontu a mají velmi mocné opory a zálohy. Nástup nové katolické doby je ohrožován nejenom opovředným nepřítelem jako je bolševismus, jenž je nejdůslednějším a nejčernějším zakončením bludů XIX. století. Ale nebezpečím a snad ještě větším jsou i jeho pomahači — a to jak vědomí, tak i nevědomí. Všecky články rozkladného vývoje, jenž po celé devatenácté století vedl k bolševismu i k německému nacismu — trvají zjevně i latentně dosud a jsou v celé nynější společnosti a civilisaci současně přítomny, tak jako tu dříve rostly postupně a tvoří ohromnou zásobárnu nových a nových sil úhlavního nepřítele. A jsou mezi těmito latentními pomahači i křesťané, ba katolíci.

Kdo této a právě této skutečnosti si je nejvíce vědom a kdo také v svém boji podle toho se zařizuje, je právě sv. Otec Pius XI. Nemůže být lepšího svědectví o tom, že Církev pro tuto mimořádnou dobu v něm skutečně našla svého nejvhodnějšího Pastýře! Všecky Jeho encykliky a projevy, a zvláště jeho nejvýznamnější encykliky, mezi nimiž jsou i poslední dvě: encyklika proti bolševismu a poselství proti hákovému kříži, to skvěle dokazují.

Nebylo náhodou, že již ve své první encyklice »Ubi arcano« 1922 Pius XI. s reálnou uvědomělostí těžkých úkolů, jež ho očekávají, trpce vypočítává množství bled, které nyní postihují jednotlivé lidi i celé národy a které ohrožují i světový mír, a správně soudí, že příčinou všech nynějších zmatků je především obecná povodeň sociálního záští, zuřivosti a egoismu osobního, třídního i národního, která zaplavila křesťanské dílo lásky a milosrdenství. Pius XI. se tu přihlašuje za neohroženého pokračovatele v díle svých předchůdců a většina jeho encyklik skutečně také tvoří zejména s encyklikami Lva XIII. vzornou paralelu. Jako Lev XIII. proti socialismu a zednářství, tak J. S. Pius XI. vystupuje proti bolševismu. Oba hájí význam rodiny a manželské nerozlučnosti. Oba povzbuzují k činorodému studiu Písma svatého i filosofie, zejména thomistické. Oba navrhuji, aby sociální spory byly rozřešeny křesťanskou solidaritou a korporativním zřízením. Oba bojují jak proti mezinárodní nenávisti třídní, tak proti záštitplnému sobectví nacionálnímu. Lev XIII. otevřel vatikánské archivy všem učencům a historikům bez rozdílu vyznání a národnosti. Pius XI. založil vatikánskou Akademii věd, jejímiž členy se mohou stát i zasloužilí vědci nekatolíci. Neboť jen malé a špatné vědění od Boha a od katolictví odvádí, nikoli věda skutečná...

Krásným příkladem katolického nacionalismu a zároveň výstražnou důtkou bludnému rasismu bylo památné poselství Pia XI. »velikému a ušlechtilému národu čínskému«, kterému Jeho Svatost předpovídá dobrou budoucnost, jestliže Čína se dá cestou spravedlnosti a pořádku (1. VIII. 1928). A vítězstvím dokonalé duchovní mezinárodnosti Církve byla smlouva Pia XI. s Mussolinim o nezávislosti Vatikánského Města na Itálii. Jestliže největší státnický úspěch Lva XIII.: vítězství nad kancléřem Bismarckem mělo význam především pro katolictví v Prusku, má lateránská smlouva Pia XI. s Mussolinim z r. 1929 význam pro celý katolický svět a pro všecku další budoucnost Církve. Neboť touto smlouvou italský stát slavnostně uznal a potvrdil nejenom papežovu nezávislost na Itálii, ale i jeho naprostou církevní svrchovanost světovou, do které žádný stát světa nemá co mluvit. Jaké tu bylo nebezpečí, že dvakrát sjednocený a dvakrát posílený italský stát násilně donutí »vatikánského vězně«, aby se stal italským národním papežem! O to šlo v »římské otázce«, nikoliv o světskou moc, ale o to, aby papež nesklusl na italského patriarchu italské národní církve! Poslední ze statečných »vězňů vatikánských«, Jeho Svatost Pius XI. s pomocí Boží Prozřetelnosti moudře Církev z tohoto nebezpečí vysvobodil.

Doba, kterou právě prožíváme a do níž přišel pontifikát Pia XI., je z nejvýznamnějších, jaké dějiny Církve i dějiny evropské civilisace pamatují. Bylo řečeno, že tato doba, která se začala vlastně již za francouzské revoluce, ale která plně dozrála teprve příchodem ruského bolševismu, může býti rovnocenně srovnávána jenom se dvěma

jinými dobami, které rovněž prosluly mimořádně nebezpečným útokem proti Církvi a křesťanské celistvosti: s dobou arianismu ve IV. století a s dobou Lutherovou i Calvinovou v XVI. století. Obecná duchovní i sociální krise, rozklad a zmatek všech mravních a duchovních hodnot, pronásledování katolíků a bratrovražedný boj v Rusku, Německu a Španělsku — toť obraz světa, který po neblahých omylech dědů a otců se dědictvím dostal době, která je svěřena nejvyšší péči Pia XI. Velikost panujícího sv. Otce pak je v tom, že uprostřed tohoto strašlivého dědictví neohroženě a s plným zdarem zla doby a všecku morovou nákazu nynější kulturní společnosti kus po kuse žárem své víry a světlem své moudrosti ozařuje i zneškodňuje a odzbrojuje. Papež Pius XI. se osvědčil v tuto osudnou dobu nejenom jako vzorná hlava své Církve, ale i jako skutečný patron a pravý duchovní vůdce veškeré inteligence světa. Mluví a jedná za všechny lidi, nejenom za katolíky, mluví a jedná za všechny, jimž dosud není lhostejná budoucnost světa, neboť záplavou ničivých sil všichni stejně jsme ohroženi. Pius XI. nejvyšší měrou se zasloužil o naši společnou duchovní vlast — o Církev a civilizaci!

A teď tedy tento veliký papež i jako soukromník zůstal na Kalvarii sám, připoután k lůžku tělesné bolesti. Šeptá si modlitbu a posiluje se vzpomínkou na utrpení Spasitele. Ale jak jenom poněkud bolesti dovolí — znovu se vzpřimuje a znovu pracuje, řídí, buduje bdí...

Hle moudrost a velikost, které by zejména náš národ měl dobře porozumět!

Z přednášky, která byla proslovena u příležitosti holdu pražských katolíků svatému Otci Piu XI. k jeho osmdesátinám.

Ze zápisníku starého profesora A. P.

Roku 1492 plul Kryštof Kolumbus přes Atlantik. Kryštof (Christoforos) je ten, jenž nese Krista. Kolumbus nesl Krista do Nového světa. Jiná loď. Roku 1936 plul plukovník Lindbergh opačným směrem. Opouštěl zemi, kterou učinil slavnou, ale ve které mu lupiči zabili dítě. Amerika je země detektivů. Ale detektivové nezachrání svět. Kde je mnoho detektivů a málo kněží, stává se lidské soužití nemožným a společnost se mění v džungli, kde veliký požírá malého a silný rdousí slabého. Bez pravdy a lásky Kristovy neobstojíme. Jeden primánek řekl mamince: Mami, já bych chtěl být velebným pánem. Zhrozila se: její jediné dítě! Nikdy! — Raději bych mu krkem zakroutila — řekla své přítelkyni. Ne tak, milá paní: svět pustne a mocnosti zla mohutní — budeme-li kroutiti krky dětem, které mají touhu po svatém kněžství Kristově, musíme se připravit, že zločinci budou jim je kroutiti dříve než my; že i my přijdeme k svému, je příliš zřejmo —

*

Zdá se, že heslo **V š e p r o d í t ě** vede některé rodiče příliš daleko. Je známo, že se učí se svými malými studenty a že je zkoušejí, a nejen to, nýbrž že jim pomáhají pracovati úkoly — a co nejhoršího — že ty úkoly dělají za ně — dobře nebo špatně — jak umějí. Přišel Toník ze školy. Maminka se ptá, byl-li vyvolán. — Byl. — Z čeho? — Z matematiky. — Uměls? — Trochu. — A co pan profesor? Byl spokojen? — Ne, říkal, že mám domácí úlohu špatně. — Vidíš, zas budeš mít horší známku. — Ale mami, copak já za to mohu, že tatínek neumí počítat?

*

Inspektor V. má tři děti: Vlád'u, Jeníka a Mařenku. Vlád'a je v sekundě, Jeník v primě, Mařenka v třetí třídě obecné školy. Dva hoši proti jedné dívce je ovšem přesila. Za nic by si s ní nehráli. Jdou-li na procházku, nechtějí, aby šla s nimi. Dávají jí nejhorší jména a tlukou ji, kde a jak mohou. Paní inspektorová je z toho celá nešťastná a pořád nařiká, že ti hoši nemají to děvče rádi. Sedím jednoho odpoledne doma. Kdosi nesměle

zazvoní. Jdu otevřít: Vláďa a Jeník. Oba uplakaní. — Co je? Stalo se něco tatínkovi? Ne, nic se nestalo tatínkovi. Mamince také ne. Tak co je? — Ma - ma - řen - ka je ne - ne - moc - ná! vzlyká Jeník. Co se jí stalo? Je, je v ne - moc - ni - ci! koktá Vláďa. A tak se dovídám, že onemocněla zánětem slepého střeva, že ji odvezli do nemocnice a že ji hned operovali. — No, to nic není, těším ty hochy, za čtrnáct dní bude Mařenka zase běhat. Těším je, těším, ale pořád se nehýbají a pořád vzlykají a posmrkují. Nakonec z nich vyleze, že by chtěli, abych tu Mařenku navštívil, a to hodně brzo. Říkám, že zítra se na ni podívám. Ne, oni by chtěli, kdyby to mohlo být ještě dnes. Je zřejmo: rádi by pro ni něco udělali a možná i svému svědomí ulehčili. Souvislost je příliš zřejmá: oni to všechno zavínili, oni jí nadávali a oni ji bili — teď jim onemocněla a může umřít! I myslím si, když je to tak, musím tam za ní jít ještě dnes večer. Tak ano! Dívají se na mě usazenými očima plnými vděčnosti — není pochyby, vidí ve mně zachránce Mařenčina života. — — Za tři neděle: zas ta ošklivá jména a zas ty žduchance, ut supra. Neboť Mařenka už je zase zdráva.

*

Stává se někdy, že sami rodiče říkají před svými dceruškami: Raději se nám měl narodit chlapec — a vůbec všelijak dávají najevo, že děvče je něco méněcenného: »jen« děvče. Přáli si chlapce, dědice, který by nesl jejich jméno a převzal jejich živnost. S děvčetem je kříž. Těžko je provdati děvče. Těžko je zajistiti je. Jsou i případy, že matky maskulinisují jména svých dcerek: Karličce říkají Karlíčku, Emilce Emilku — naznačujíce tak zřetelně, že dcerka jest jim jen nouzovou náhražkou za syna, který se nenarodil. Rudolf Allers správně upozorňuje, jaké nebezpečí tkví v tom »jen děvče«. Děvče takto podceňované vyrůstá od malička v pocitu méněcennosti a stává se neschopným vybojovati si své místo v životě. (Das Werden der sittlichen Person, Herder & Co., Freiburg im Br., 1930, S. 204.) Zejména však je třeba si uvědomovati, že toto podceňování děvčete je cosi naprosto nekřesťanského a barbarského. To se najde někde v Pendžabu, kde jat rajput oznamuje rodině narození děvčete slovy: Nic se nenarodilo. Nebo někde v Bengálsku, kde otec nikdy nevysloví jména své matky, ani před dětmi. Místo moje žena říká důsledně: Matka mého syna. Je v tom opovržení jak k manželce, tak k dcerám, neboť býti matkou dcery není nic, manželkou muže je málo, matkou syna vše. (Mariage et famille aux missions. Compte rendu de la douzième semaine de missiologie de Louvain. Éditions du Museum Lessianum, Louvain 1934, p. 104, 72.)

*

Z pedagogiky Evangelia. Po třech dnech bolesti a úzkosti nalézají Josef a Maria své dítě ve chrámě. »Synu, proč jsi nám tak učinil?« Ne výčitka: jen otázka. Ne rána, nýbrž výzva k dětskému srdci. Ne dráždění ke vzdoru, nýbrž náznak smíru. Ne zapuzení, nýbrž neuvěřitelně jemná, výchovně nabadavá otázka. »Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle, já i otec tvůj s bolestí jsme hledali tebe! Hned něco kladného. Hned poučení. Nejsi zde sám, jsou zde i jiní. Uč se vcítovati a vmýšleti v postavení jiných. Kdo tomu se nenaučí, pro toho bude příkaz lásky k bližnímu jen prázdným slovem. Tato slova Mariina by se měla státí úhelným kamenem vši výchovy.

*

Ve své studii *Les enfants d'aujourd'hui* ukazuje Jean Rimaud, že právě dnešním dětem nejvíce chybí schopnost vžívat se v postavení druhých a brát ohled na okolí. »Naše děti žijí, pohybují se a mluví, jako by byly samy, jako by se rozmachem ruky, natažením nohy, roztažením loktů do něčeho nemohlo vraziti, nic zahubiti, jako by křik nebylo slyšeti, jako by zápach nebylo cítiti. Nevědí, že ve světě nejsou prázdná místa a že vše, co se děje, na někoho působí. A trpí-li někdo jejich jednáním, prohlašují

vtipně, že to nechtěly udělat a že za to nemohou. Těžko věřit, že je v tom sobectví, neboť mají srdce a jsou schopny sloužit, a to i když je to obtížné. Snad z nedostatku zkušenosti chtějí sloučiti svoji touhu po zábavě a vyslovenou a navyklou nechuť k ovládnutí a přemáhání sebe. Neboť tato nechuť tu jest a nabývá podoby zřejmé nevědomosti. Nevědí, že plošina autobusu jest již plná, že o poschodí níže bydlí nájemník, že ve světnici jsou jen čtyři kouty, že bočník chleba má jen dvě patky, že jejich babička je starší než ony, že telefonem se dá oznámit, že nepřijdou, kam slíbily přijít, že jejich profesor, má-li opravit jejich úkol, musí jej číst, že příliš volné chování se blíží nestoudnosti, že jejich matka bude mít práci, aby udělala pořádek, kde ony nadělaly nepořádku, nebo prostě že mluví se svými rodiči. V příručkách filosofie se kdysi vykládalo vážně, že idealističtí filosofové popírali jouscnost vnějšího světa. Naše děti jsou možná takoví idealističtí filosofové. (Études, t. 231, No 8, avríl 1937.)

František Stuchlý: Regulace Otavy

Bohuslav Čálek

S BOHEM, ŠKOLO!

Bratřím oktavánům

Škoda, že upřímné oči máš
teprve při rozloučení,
kdy říkáš: Jdi, hochu, byl jsi náš,
víš však, že časy se mění.

Alespoň budeš tu věrně stát
jak pomník prvního mládí.
Tvůj dech byl poctivý kamarád,
přec jsme se měli snad rádi.

Prosím tě, odpusť a s Bohem dej.
ztrácíš zas jednoho syna,
na čelo křížek mu udělej.

Matky se nezapomíná.

Vzpomínka

Svíce dohořela! — Poslední rudý záblesk políbil stěnu, svezl se po dřevěném kříži a pak — tma a tma, nekonečná, hrozná ve své podivně tiché kráse. Svaté pole smutku, zahrado věčného shovnění! Nová zející rána v tvém boku otevřena, aby nové semeno zaseto bylo ve věčný tvůj mír. Dech smrti pláče v stínech bílých kalichů růží, poslední tón se chvívá vzduchem, naplněným rosou slz. Černá prst padá — duní — tichne. S ní splynuli ti, kteří žili kdysi s námi, radovali se z naší radosti a prožívali s námi náš bol. Ta černá prst objímá teď rakev té, jejíž život byl jako květ pomněnky, kráslicí svým nepatrným kalíškem vyprahlé luhy všednosti. Země voní zánikem a marností. A my, které jsme zde zbyly, vdechujeme tu vůni, opojeny nadzemskou její mocí. Duše, obklopena hrozným poznáním nicotnosti světa, letí vzhůru — prosíc. Vše kolem ní splývá v jedinou melodii, znějící z každé dunící hroudy země, z každého záchvěvu věnců a svíc, melodii, posvěcenou perlami lidských slz: »Smiluj se, smiluj se, Pane!« Věnováno M. J. K.

Eda Jitrovský

Studentský román

H.C. Perifa

PO BOJI

Cestou do svého hotelu byli Češi všude zdraveni nadšenými diváky, a což teprve ve vestibulu Carltonu, kde zaměstnanci i všichni hosté si skromné, veselé a sympatické hochy z Československa upřímně zamilovali. Grace a Erna, které se nyní staly dobrými přítelkyněmi, vypravily se do Carltonu blahopřáti hochům. Malý, premovaný boy se ohrazoval: »Nemožno, dámy, k členům hockeyového teamu ČSR nemá nikdo přístupu.« Dívky otvíraly své přepychové kabelky, ale ani to jim nepomohlo. Boy se usmál, ale nepovolil. »Bohužel, nemožno... ale obraťte se na jejich vůdce.« Boy zavedl dívky do salonku. Táta Palouš hned věděl, kolik uhodilo; poškrábal se v šedivých vlasech. Dva páry očí prosily tak mile, že táta jen něco zabručel a utekl z pokoje k veliké radosti dívek, které tušily své vítězství. — — »To není fair, hoši, posílat na starého mládence jako jsem já, dívky s takovými očima. Pro koho z vás přišly ty dívky? Už vidím, že z vás nic nebude! Ven všichni, ale ať jste do večere doma. A tisíc zlamaných hockeyek do vás, jestliže mně zítra...« Více hoši neslyšeli, rozprchli se jako hejno vrabců, když do nich střílí. — — Táta Palouš usedl s dobráckým úsměvem do pohodlné lenošky. »Tak jsem starý mládenec a přece mám půl tuctu dětí. To jsou hoši, to jsou hoši! A mně starému člověku pro radost. Kde jsou ti, s kterými jsem zakládal slávu českého hockeye? Většina je už na pravdě Boží... ach, ti by měli radost z mých hochů. Ta technika hole, ta kombinace, ta rychlost a hlavně ten bratrský duch mého mužstva! Hm, jsem zvědav na zítřek...« A táta Palouš se smál do vousů a zapaloval oblíbenou fajfku, aby vyvrcholila jeho nálada a spokojenost. — — —

Po sedmé hodině se hoši scházeli v hale svého hotelu. Lojza stále cinkal v kapse penězi, obehrál totiž celý druhý útok v mariáši o všechny desetihaléře. Gene s Jiřím se dívali trochu zasněně před sebe a vzpomínali na rozhovor s dívkami, s nimiž byli tančit v Metropolu na čaji o páté. Grace slíbila Genovi, že přijede o velikonočních s tetou do Prahy. Jiří byl zase rozhodnut po skončení hockeyové sezony odejeti na Ernin návrh na čas do Francie s doporučením jejího otce, aby nabyl zkušeností a mohl pak v železárnách zastávat vyšší místo. Karel vykládal, jak byli s Rolfem a Pepou přepadeni několika novináři a jak byli interviewováni. »Ten jeden se mne ptal, co dělám nejraději, a když jsem mu řekl, že konzervy, tak nevypadal právě moudře. Ano, konzervy, opakoval jsem, ty mne živí už několik let a dá-li Bůh, budou mne a Olenku živit po celý život. Musím mít tedy svou práci rád a já ji také rád dělám. A hokev, nu, to je moje jediná a nejmilejší zábava. Sport není práce a u nás doma Na Perifě je každý živ z práce

zdravých rukou.« — »Jo, a pak se Karla ptali, jak to, že je tak skvělý brankář, jak to dělá,« připomínal Pepa. »A co jsi jim, Karle, řekl?« tázali se ostatní. — »Nu, co jsem jim měl říci. Povídám, když se hraje zápas, tak nechytám lelký, sleduji pozorně puk a hůl útočícího hráče a podle úhlu, z jakého střílí, vím, kam asi půjde puk, no a pak už se to snáze chytá. A ovšem, cvičil jsem pilně několik let.« — »Ale měli jste vidět, jak Rolf doběhl americké reportéry.« — »Jak to? Tak vykládej, Pepo, nebo ty sám, Rolfe!« — »Ptali se mne na dojmy z mistrovství. Všechno moc pěkné, říkám, ale již se všichni těšíme do Prahy domů. Není krásnějšího města nad Prahu, to si pamatujte! Už se tu

Foto Arno Gruber

trochu nudíme, stýská se nám třem již po opravdové práci, které jsme uvykli. Chtěli jsme s Pepou již v Carltonu na dvoře štípat dříví, ale neměli žádné. A tak nám nezbývá, než v zítřejším zápase rozštípat kanadské útočníky.« Hoši se tak rozesmáli, že nakazili i ty, kteří ani nevěděli, oč se jedná. Táta Palouš měl radost, když viděl veselou náladu a šťastné tváře svých hochů. Duch, který vládl v jeho mužstvu, byl snad hlavním tajemstvím úspěchů Perifejců. Mladí hoši, jichž jedinou opravdovou vášní byl hockey, kterému věnovali již po léta všechny své volné chvíle a peníze, dopracovali se cíle, o němž si nedovolili ani snít — zítra hrají s Kanadany, mistry světa všech dob. Co přinese zítřek? Perifejci byli přímí a rázní hoši, zocelení sportem, k tomu se družila pevná vůle a veselá mysl — — — Z takových mladých mužů vyrůstají rekordmani a světoví mistři...

FINALE

Těsně před druhou hodinou odpolední vjíždějí do hřiště přeplněného stadia Kanadané. Devět atletických postav v úplně červených dresech s bílým javorovým listem na hrudi a nápisem Canada. Hráči jsou většinou starší, nedaleko třicítky a staří internacionálové; v celém jejich chování je poznati sebedůvěru a jistotu, snad i trochu pýchy championů světa. Nyní vběhlo devět Čechoslováků do hřiště. Jsou mladší, štíhlejší, neblazeovaní a jaksí ohebnější. Jako hříbata vedle dospělých koní. Ale co to? Dres obou mužstev je stejně červený. Někdo musí změnit dres, a proto Češi se vracejí pod tribunu. Po několika minutách znovu vbíhají na led v úplně černém dresu a s páskou v československých barvách na paži. Bouřlivým potleskem vítá obecenstvo — Perifejce!! Kanadané s jmény šikmo vyšitými na zádech zaujímají svá postavení: Joliat — Hainsworth, Morenz — Rivers, Larochelle, Mondon. Soudcůj Leduc z Belgie a Brown z Ameriky. Ostré písknutí — puk dopadl na led — bully — Jiří přihrává Genovi, ten se rozjíždí, sráží s Larochellem, oba jsou bez puku. Lojza se ho zmocňuje, uniká Mondonovi, přihrává do středu — Gene ho nyní vede holí... teď má Jiří puk, po něm Gene a opět Jiří, který prudce střílí a Joliat s námahou vyráží. Diváci tleskají. Kanada útočí, ale Pepa prudce zastavuje Riverse. Nový útok Kanady zneškodňuje Karel. Útok Čechů, při němž Lojza padá a chance je zmařena. S obou stran se po několik minut bezvýsledně útočí. Ručička, jediná na velikých stopkách, jdoucích jen 15 minut, se stále posunuje. V 7. minutě střílí Gene těsně vedle, pak ho napodobuje Lojza. Hra je zatím velmi rychlá, ale naprosto fair. Češi krásně kombinují, ale tvrdá obrana Kanady je vždy na místě a Joliat dělá v brance divy. Od 10. minuty nastává prudký útok Kanady, která chce mocí na sebe strhnouti vedení. Obrana ČSR nemá svoji kůži na prodej a hra se přiostruje. Ve 12. minutě je Karel vražen do branky, soudce píská a v zápětí nato je puk v brance. Kanadané se ani nesnaží reklamovat goal, neboť úmyslné sražení brankáře v půlkruhu se trestá vyloučením. Soudce Leduc jen Larochella napomíná, nechtěl hned vyloučit kapitána mužstva, a provádí bully na třetinkové čáře. Dva české útoky jsou zastaveny a opět nápor Kanady. Puk je jimi mistrně veden... Gene vyráží proti Larochellovi, ale puk již má Mondon, který se zbavil Lojzy. Rolf zaváhal vyjeti mu vstříc a to se stalo osudným. Mondon se s ním sráží v těsné blízkosti branky, oba padají a volný Larochelle střílí bezmocnému Karlovi první goal! Kanada vede 1:0. Spoluhráči gratulují šťastnému střelci, diváci tleskají — byl to opravdu krásný výkon. Tvář Čechů se nezměnila, není na nich znát ani mrzutost, ani skleslost. Po bully se útok ČSR rozejel ke kanadské brance a ostřeloval ji po celé poslední dvě minuty hry. 15 minut uplynulo, siréna zvučí...

Čechoslováci se neuchylují do kabin, zůstávají na ledě a přihrávají si lehce puk. Místní dechová hudba se činí. Karel stojí u branky, čepici drží v levé a pravou rukou si prohrabuje vlasy. Gene má právě puk, přimhuřuje oko, jakoby měřil vzdálenost, a pak mrskne holí... puk letí v mírném obločku, dopadá do Karlovy čepice, vytrhuje mu ji z ruky a padá i s čepicí do branky. »Góól.« Zavřiskl Lojza svým sopránem, Karel něco dobrácky bručí a diváci, kteří viděli tuto mistrnou střelu, nadšeně tleskají a ohýbají se smíchy, když Karel loví ze sítě svoji čepici a vyhazuje z ní puk. »Jo, do mé čepice, to se strefíte, ale do kanadské branky ne.« — »Nebruč, Karle, a kde jsou ty třísky, co sliboval Rolf nadělat z útočníků Kanady, hé?« — Soudcové svolávají hráče k druhé třetině. Čechoslováci nastupují vesele a Lojza, zavazující si tkaničku blízko branky, dostává od Karla hockeykou přes zadek. »Jed', ty třísko.« — Kanada začíná hru sebevědomě, klidně. Češi s elánem. Při trestném bully ve 2. minutě přihrává Gene

puk tam, kde nikdo není, ale než Kanadáné pochopili tento trik, Lojza se bleskem zmocní puku, stočí se s ním do leva... přeskočí hůl Hainsworthovu... a — nepopsatelný jásot se ozval se všech stran. Soudce za brankou Kanadánů zvedl bílý praporek... goal!! Vyrovnáno! — 1:1. — Potlesk ještě neustal a již se hraje dále. Tempo se stupňuje. Nyní Kanada předvádí typickou hru své země: bleskurychlé útoky. Jejich jízda je skvělá, vedení puku bezvadné, ale co to všechno pomůže — to dovedou Čechoslováci také a co jim snad ještě chybí na zkušenosti, to nahrazuje bezmezné nadšení a chuť ke hře, která je u všech stejná. Šest hochů hraje jako jeden muž, není mezi nimi nedorozumění, není kazu na jejich hře, každý hráč ví předem, co má druhý v úmyslu; jejich roky trvající, tuhý a přesný trénink nese nyní ovoce. Uplynulo již 6 minut prudkých útoků obou stran, ale vše končí u výtečné obrany, kde se tříští i ty nejlépe založené útoky. Diváci sledují horečně hru... jednou — jednou přece musí některý puk skončit v brance. Ve stadiu je jako v úle, hrstka českých diváků skanduje hlasitě: »PRAHA — TEMPO — — TEMPO — PRAHA!« A Perifejci reprezentující ČSR jedou a jejich černé postavy se po bílém ledě jen kmitají. Gene je sražen Riversem, ale s úsměvem přijímá podávanou ruku soupeře jako omluvu. Hned nato se válí Lojza s Mondonem. Tempo hry je úžasné. Goal na obou stranách takřka visí ve vzduchu a u Kanadánů už prý je podle názoru diváků dávno splatný, ale byla to Kanada, která se falšovanou ranou z krátké vzdálenosti ujala vedení. Goal vstřelil Rivers. — 2:1 pro Kanadu! — Hráči objímají střelce goalu — a Čechoslováci se usmívají. Považují tedy Kanadáné goal vstřelený Čechoslovákům za veliký úspěch! Kde jsou ty časy od 33:0!! Děti staré Evropy jsou učeliví, ani Kanada nejezdí do Evropy již na výlet, ale musí těžce bojovat. 11. minuta hry. ČSR kombinuje, puk klouže a skáče bleskurychle od hole k holi a rány jen prší na goal Joliatův. Gene uniká... diváci jižjiž vidí goal, ale puk odskakuje od tyče. »Aaách« — dvaceti tisíc zklamaných hrdel se ozvalo stadiem. »PRAHA — TEMPO — TEMPO — PRAHA...« Po nezdařeném útoku Kanady přejímá Gene u branky od Karla puk, klepe holí dvakrát o led a rozjíždí se... S ním ve stejné výši, ale těsně u mantinelů jedou Lojza a Jiří. Larochelle se snaží vzít Genovi puk, marně, ten mu docela obrácenou kličkou než soupeř tušil, unikl. Hondon a Rivers kryjí útočící křídla a váhají Genovi zastoupiti cestu... může to být trik a on přihrává křídům, která pak budou volná... dlouho nepřemýšleli. Nečekaným pohybem se Lojza a Jiří semkli ke Genovi... nyní jedou tři těsně vedle sebe s holemi před sebou na ledě ležícími. To vše bylo dílem několika vteřin. Útok Kanady je dva metry pozadu a marně se snaží dostihnout rychlé Čechy. Tu obrana Kanady prudce vyráží... Gene s Lojzou padají, s nimi Morenz... Jiří je čtyři metry od branky — — volný! Zahnutá hůl se kmitla vzduchem a puk zazvonil o drátěnou stěnu branky — — Goal!! Vyrovnáno 2:2! Nepopsatelný jásot se rozléhá stadionem. Všichni národové, kromě Angličanů, fandí pro skromné a nebojácné hochy z ČSR. Grace a Erna se radostí objímají. Dr. Howard se jen mile usmívá... Kanada je pouhé britské dominion a v teamu Čechů hraje ten dlouhý sympatický chlapec, který byl tajemstvím tak dlouhé zamlklosti jeho jediného dítěte. A nyní je Grace zase veselá jako ptáče...

Dvakrát se podařilo rychlým a přesným útočníkům ze země javorového listu dostat se až na tři kroky od naší branky, ale Karel vždy v posledním okamžiku vrhl se obětavě řítícím se Kanadánům pod nohy s nastavenou hockeykou a odkloněnou hlavou. Zabránil tak vyloženým brankám. Tisíce mu nadšeně tleskalo, ale Karel nic nevnímal, viděl jen puk a hole útočících soupeřů. Příkrčen vypadal jako dravec, chystající se ke skoku. Stejně s ním bojovali Pepa s Rolfem a před nimi útok. Minuty prchaly a Kanadáné útočili přímo zoufale. Dostali se občas přes první a také přes druhou řadu Čechoslováků, ale vždy ztroskotali na Karlovi. Ti, v jejich zemi byl lední hockey národním sportem a kde již roku 1860 byl po prvé hrán v přístavu Kingstonu členy klubu »Royal Canadian Rifles«, a kteří po desetiletí byli nepřetržitě mistry světa, přicházejí k trpkému poznání, že učeň dohonil mistra...

Vedle hrstky českých diváků, kteří nyní nepřestávali ve svém: »PRAHA — TEMPO — TEMPO — PRAHA,« — začala část cizinců povzbuzovati Čechoslováky, vyslovujíc zkratku: Če-eS-eR a brzy hřmělo celým stadionem volání: »ČSR — ČSR — ČSR — ČSR.« A Čechoslováci útočí... Po útoku zastaveném obranou, nebo zakončeném stře-

lou na branku Kanady vrací se Lojza—Gene—Jiří ihned zpět k vlastní třetině, v tom okamžiku ale vyráží Pepa s Rolfem k útoku. Tímto způsobem nabyla hra úžasného tempa. Perifejci útočí, střílí z každé posice, ale Kanada se mistrně brání. Už to je zadostičiněním pro reprezentanta Evropy, že pyšná Kanada je zatlačena do defensivy a jen se brání... Siréna se rozezvučuje a pomalu zmirá... Strany se naposled rychle mění, ještě 7½ minuty hry. Černé postavy s hrdým HCP na hrudi se vypínají k vrcholnému výkonu. Diváci nevycházejí z nadšení, jak skvěle pracuje útok ČSR. Gene mistrně přeskakuje hole soupeřů a má stále puk. Je 9. minuta. Z Kanadánů se pot jen řine a také Čechům se nevede o mnoho lépe. Vydávají ze sebe vše. Kanada se uchyluje k surové hře a je co chvíli rozhorlenými diváky vypískána. Lojza je co chvíli na zemi, ale zdá se, že je z gumy, hned je zase na nohou. ČSR je stále v útoku, jeho hráči se prolétají mezi soupeři, vracejí se i s pukem a znovu se vrhají kupředu. »ČSR — ČSR — ČSR — TEMPO — TEMPO.« Puk jde u Čechů s hole na hůl, jízda je hotovou akrobacií... Uplynulo již 12 z posledních 15 minut... »TEMPO — ČSR — TEMPO — ČSR — ČSR.« 20.000 diváků křičí a povzbuzuje Čechoslováky ze všech sil, vždyť je ČSR stále v útoku a možnost porazit po prvé v celé historii ledního hockeje Kanadu je na dosah ruky... »ČSR — ČSR — ČSR — ČSR.« Na tribuně již nikdo neseď, i ti blaseovaní jsou ostatními strženi, a pak to tempo hry! Ten strhující boj! Hlediště je hotovým peklem a černí hráči létajícími dábly. Veliké stopky na věži ukazují minutu hry. Češi útočí! Jiří vysílá dělovku na branku, ale Joliat chytá... Larochelle útočí, ale Gene ho olupuje o puk, vrací se s toušem až za Karlovu branku, svírá rty, rozjíždí se, krásnou kličkou uniká útočníkům Kanady a řítí se k brance Joliata... Hainsworth a Morenz se mu staví v cestu, ale Gene si mistrně nadhazuje puk na holi a skáče vysoko přes hockeyky soupeřů, je sám před brankářem... Zlomek vteřiny... Gene se naklání, prudce napřimuje a — puk sviští do goalu... Bílý praporek soudce stojícího za brankou vylétl do výše — goal!! Obecenstvo šílí nadšením — jásot a radost na všech stranách — frenetický potlesk a volání slávy bouří stadionem... Československo — reprezentant staré Evropy poráží Kanadu a s ní pyšný Nový svět... Poslední vteřiny vidí ČSR v útoku... Siréna! — Konec. — Československo je mistrem světa... Československo—Kanada = 3:2 (0:1, 2:1, 1:0). Stadion jásá... šest mladých mužů v dresech HCP se navzájem objímá... Poctivý a přísný trenér, obětavost, nadšení, kázeň, pevná vůle a upřímné kamarádství slaví své vítězství... Slzy radosti stékají po starých, vráscitých tvářích... toť táta Palouš! Vedle něho dvě dívky mávají radostně šátky — Grace a Erna. Dvacet tisíc lidí povstává... jásot umlká... obnažují své hlavy... hudba hraje hymny... »Kde domov můj?« — Šest mladých mužů stojí vedle sebe čelem k hlavní tribuně, slzy jim kanou po tvářích, ale se vztyčenou hlavou a prudce oddychující mladou hrudí sledují, jak v posvátném nyní tichu československá vlajka zlacená posledními paprsky zapadajícího slunce, stoupá na hlavní stožár vítězství... Ať žije krásné Československo...!

Ctibor Mařan: Letkyně

Anna Krucká

VARIACE

Zpívám si s ostatními a mezitím slyším nářek samoty
zhýčkána nocemi lunou a sněním
radosti

kolikrát odešlas vypitá úzkostí
v moři všednosti zlatilý delfín

v zpěvníku ticha bojácně obracím stránky
a hledám tóninu, jež k smutku náleží
stát na hranicích a nedívat se zpátky
ó, slunce,

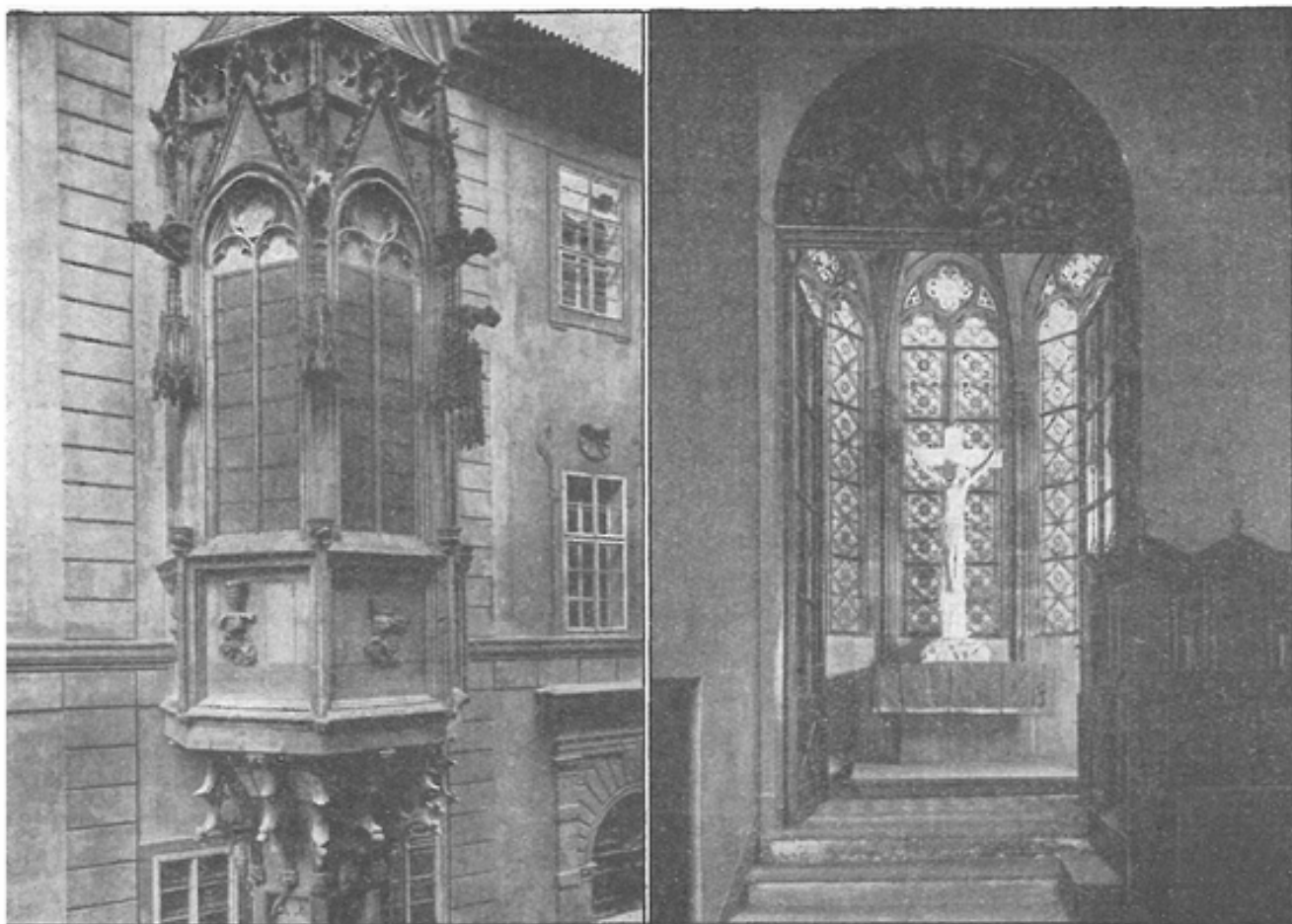
kéž život není nám přítěží

Alma Mater Carolina Dr. A. Birnbaumová

Neutěšený vnitropolitický stav, jehož ohlas na universitě tak silně bylo znáti, vedl posléze k volbě cizince za krále českého. Stalo se tak roku 1526 volbou Ferdinanda I. Habsburského. Čechové opět sami skočili do jámy lvové! První Habsburkové nevykonávaly špatně nebo nedostatečně svoje úkoly vladařské. Nikoliv, naopak! Byla mezi nimi řada státnicky prozíravých postav — a nebýti na př. Ferdinanda I., Ferdinanda III. a Marie Terezie, český stát by byl již dávno úplně utonul v německém moři. — Se strany našich protestantských historiků vytýká se Habsburkům násilná rekatolisace země. Především je faktem, že nebyla násilná! A za druhé právě tak jako kdysi přijetí křesťanství, tak nyní rekatolisace našich zemí byla činem státnické prozíravosti — byla tím, po čem rozumní Čechové sami tolik přece toužili — byla zábranou, aby německé, protestantské bludy nevnikaly do země. Avšak mezi Čechy a jejich novými panovníky byla psychologická různost a nedostatek lásky. Hned na počátku Čechové sami pokazí si svůj poměr k vladaři (vzpourou r. 1547), spojujíce se proti němu s jeho říšskými soky a ten na místo odpuštění a otcovského smíru počne těžce trestati. Tedy již za dvacet let po jejich nastoupení na trůn sv. Václava rozevře se mezi Čechy a Habsburky propast, která pro národ je zdrojem útrap a bolestí a není divu, že za tohoto stavu věci čím dále tím více bylo pro Habsburky jen těžkou povinností vládnouti nepoddajnému dítěti, kterému nikdy neporozuměli, a které nikdy nemilovali. První léta vlády Ferdinanda I. znamenají trochu čilejší ruch v Karolinu, ale po roce 1547 vše zase naprosto poklesá — rozpor mezi panovníkem katolíkem a universitou utrakvistickou vzrůstá. Neustálé šarvátky a boje, brzo proti českým bratrům, brzo proti konsistoři atd. byly panovníkovi nepochopitelné a nesnesitelné. Byliť to tehdy věci nepoměrně palčivější než jsou současně i ty nejožehavější otázky národohospodářské, a mistři byli jim oddáni s pravou vášnivostí puritánů. — Konečně jistě pod dojmem sněmu augšpurského — kde protestantskými stavy přijata zásada »cujus regio, ejus et religio« — odhodlal se Ferdinand neohlížeti se již na rozvaděné a roztrpčené mistry university a v r. 1553—5 povolal do Prahy — j e s u i t y, vykazav jim k užívání rozsáhlou kolej Klementinskou, aby tam založili vysokou školu královskou (schola regia), jako přístav klidu, a kde by vyučovali filosofii i theologii. — Zatím co universita Karlova upadala čím dále tím více v nemilost všech, učení jesuitské rostlo v přízni panovníkově, i v oblibě mezi obyvatelstvem. Škola brzo byla přeplněna, a to nejen katolickými studenty, ale i příslušníky protestantských rodin. A to pro svoji výbornou kázeň a vzornou metodu. Ale přes toto zřejmé nebezpečí konkurence, malicherné spory o morálku, pravověrnost, o procesí — kterými se vyčerpává těch několik mistrů na pokleslé universitě — nepřestávají. Výborně to vše líčí Z. Winter v »Mistru Kampanovi«. A zatím jesuité pod vedením opatrného a svatého Petra Canisia pracují vytrvale, věrně a pevně, zprvu jako cizinci pro své bližní v Kristu, později již Čechové pro Čechy.

Ale mezi stavy bouří odboj proti Habsburkům, který propukne r. 1619, — dochází k tragedii bělohorské, jejíž posledním důsledkem je »Obnovené zřízení zemské« r. 1627, které znamená přerušení české samostatnosti na dobu tří století, zrušení všech práv a výsad původního království a tím i výsad university Karlovy. Spojením jejích trosek s nově vzrostlým a zmohutnělým učelištěm jesuitským r. 1654, dochází ke zřízení university částečně nové, nazvané Karlo-Ferdinandovou. Dvěstěpadesátileté další trvání tohoto ústavu nevyznačuje se však přes veškeré úsilí jesuitů žádnými zvláštními kvalitami. Že Karlo-Ferdinandeum, až do doby svého rozdělení na universitu českou a německou (r. 1882), nevykazuje žádných pozoruhodných zjevů vědeckých, toho příčinou je, že Praha pře-

stala býti sídelním městem císaře — městem bohatým a živým. V XVII. a XVIII. stol. pomalu stávají se České země ztichlou provincií — a co se zde vyskytne vyššího, živějšího to je jen zachraňováním, to jest jen vypjaté úsilí jednotlivců, jejichž síly jsou ovšem proti celku chabé a slabé. Universita Karlo-Ferdinandova pod správou jezuitů zmítá se čím dále tím povážlivěji na vlnách podescartovského světového názoru. Zatím ale mění se celý vztah a smysl lidského vzdělání. Jestliže totiž středověk hleděl na vzdělání jako na jistou samoučelnost, jejíž praktický význam teprve v druhé řadě přicházel k platnosti v osvětě duchovní a později, v humanismu, i v osvětě kulturní — zcela rozlišné sociální složení novodobé vyžadovalo naproti tomu především praktického významu vzdělání. Původní čistě theologický a filosofický ráz universit mění se v ráz odborný, převážně určený vědami deduktivními. Humanismus a cartesianismus, ačkoliv nikdy nemůže zvítěziti ve filosofii — zvítězil přece v praktické konstelaci života — ovšem jen dočasně! Proto také jesuité, ulpívající na starém názoru, musili podlehnouti. Universita stávala se čím dále tím více ústavem pro praktické vzdělání státních úředníků, lékařů, advokátů, a tento svůj ráz částečně podržela dodnes. Nejen zmíněná provinciálnost — to lepší vždy pohltila Vídeň — ale i tento pozvolna nastupující a kol r. 1750 oficielně ustavený její ráz — je příčinou, že mezi profesory nevyskytují se jména učeností věhlasná. Byla-li tu některá — která v parciálních oborech mají svoji platnost, v tomto souhrnném pojednání vyjmenování jich by vyznělo naprázdno. Překotné, rozumářské reformy Josefa II. zabily pak naráz všechny složky tradiční a citové. Centralisačce panovnické moci jeho reformami dostoupila vrcholu — a projevila se i násilným zavedením němčiny všude, jakožto jedině platného jazyka státního. Proto až dosud latinská universita stává se ústavem ryze německým. Dověřiv vývoj centralistického úsilí habsburského — započatý kdysi Ferdi-

nandem I. — překročil vlastně Josef II. možnou hráz a mez trpělivosti národů. Jestliže totiž až dosud jen nejvyšší vrstva obyvatelstva, poměrně řídká a zvládnutelná, nabývala vzdělání a tím i německého nátěru,¹⁾ přichází nyní vlivem demokratického zaměření josefinských reforem k platnosti i živel selský a drobný člověk vůbec, který ovšem národnostně česky nikdy cítit nepřestal. U něho není národní obrození romantismem, u něho je živelní potřebou. Tedy dovršení germanisace Čech, zprvu nikoliv násilné, ale dobrovolně šlechtou a vyššími kruhy, jako móda přijímané — netrvá dlouho. Již kolem r. 1800 počíná se zvedati první odpor, který uvědomělými a hrdinnými silami vynikajících mužů živen (již r. 1791 zřízena stolice jazyka českého, obsazená prof. Martinem Pelclem), vyvrcholí — ovšem s velikým zpožděním, ve kterém se jeví také silný úpadek státnické schopnosti a prozíravosti Habsburků, za posledního císaře Frant. Josefa II., r. 1882 rozdělením university Karlo-Ferdinandovy na českou a německou. — Bylo by marno vykládati o hořkostech z tohoto rozdělení vzešlých. Bylo to dělení rukou macešskou. Budovy universitní rozděleny a částečně i statky — ale insignia, pečeti, archiv zůstávaly v bohatším podílu a v rukou německých.

Ale přes to vše — národ hrdý na tento svůj alespoň částečný úspěch a na svoje vysoké učení učinil z něho v krátkce kvetoucí instituci, která přese všechnu nepřízeň vídeňských dvorských kruhů, přes jejich bezhlavý, nepřátelský a bezduchý konservatismus a zbytečné štvání a podceňování národního živlu, rostla, sílila dnem ze dne jak počtem studentstva, tak vynikajícími profesory různých oborů, kteří důrazně a dobře obhajovali čest českého jména i za hranicemi. Když pak konečně vlastní silou vybojovali jsme si ve světové válce krvavě zpět to, co jsme kdysi vlastní, více méně tragickou vinou své povahy a mentality ztratili — bylo jedním z prvních činů naší vlády restituovati r. 1920 také starou universitu Karlovu, neboť dnem 28. října 1918 padla nejen vláda Habsburků nad zeměmi koruny České, ale padlo také Obnovené zřízení zemské z r. 1627, a všechna prastará, slavná práva naší vlasti byla v úplnosti restituována. Zatím však co by byli Němci v případě jejich konečného vítězství Čechy úplně zdrtili, ponechali jsme my jim, v zaslepení své dětinské radosti nad konečně střeseným jhem, a v naivní důvěře, že konečně pochopí, že si s námi pohrávati nelze — jejich universitu německou, vlastně teprve r. 1882 založenou, neboť jak bylo hned zprvu dokázáno, Karel IV. založil universitu jen jednu, která byla pojata do pozdějšího Carlo-Ferdinadea zase jen v jednotě. A když Němci v letech 1882, nechtějíce vlastním obyvatelům země ustoupiti z jejich práv, nedovedli se s nimi vyrovnati a připustili rozdělení, vzdali se vlastně sami jednotné souvislosti. Teprve v r. 1934 přešly do českého držení insignie, celé Karolineum, archiv a všechny universitní statky, o jejichž vydání veden byl spor a boj od doby rozdělení university. Proč to trvalo tak dlouho? Na to odpověď dá nám následující citace. (U Vojtíška 1. c. pg. 178.) R. 1910 tehdejší rektor německé university pražské, při příležitosti sporů, Dr. Sauer řekl: »Boj mezi oběma národními kmeny v České zemi sotva kdy bude dobojován. Ať však je jednou dobojován jakkoliv, přejeme si, aby průběh jeho byl nekrvavý, neboť vae victis!« — Načež mu s české strany univ. prof. Dr. O. Srdínko odpověděl: »Vítězové budou k vám, páni Sauerové, spravedliví!« — Tyto dvě věty jsou charakteristické! Německá, brutální metoda zastrašiti toho menšího a mladšího — a české bezmezné dobráctví, poněkud přezíravé a bezstarostné. Ano, byli jsme k nim spravedliví, je jich u nás asi 3 miliony, jsou to velmi pracovití a spořádaní občané — my si vždy vážíme a vážili jsme si vždy jejich spolupráce — nechali jsme jim tedy veškerá jejich práva a dokonce vycitňujeme, že je bolí naše vítězství, jednali jsme s nimi co nejšetrněji,

¹⁾ V době kolem r. 1800 je typickým zjevem patriot Čech, hovořící německy na př. i Dobrovský, Kašpar Fr. ze Šternberka, kníže Schwarzenberg a jiní a jiní.

a nebrali jsme si nic, ale žádali jsme je, prosili jsme o vydání našeho majetku. Avšak oni se vzpírali, křičeli na poplach, jako kdyby se jim děla křivda. A přece nikomu nebyl zkřiven vlas na hlavě a šlo jen o konečné odevzdání nám našeho majetku, které jednou, přes všechny ohledy, provedeno musilo být, ale takoví už oni jsou. Dnes to ví konečně i celá Evropa jací jsou! — I u nich je to tragická vina, organická vada jejich povahy! Novému státu ovšem nešlo jen o restituování staré Almae Matris Carolinae — nýbrž postaral se hned včas o dokonalé a luxusní její vybudování a vypravení. Moderní, rozběhlé a monumentální objekty budované s láskou a nákladem jsou dnes domovy našeho studentstva. Tísňena jest jen fakulta lékařská, která však trpěla v poslední době i přílišným návaem studentů. Mezi těmito novými mohutnými objekty, staroslavné Karolinum, jehož Magna Aula od počátku trvání university až dodnes vítá a vítati bude všechny nové doktory, děkany a rektory — jest už vlastně jen jako malý drobeček! Ale právě v jeho zdech jako by se vtělilo všechno duchovní materství našeho staroslavného učiliště a podle slov básníka my v této budově právě spatřujeme svoji matičku — »a byť by i byla svázána v uzlíčku« — přece bychom ji milovali, takovou jakou je, symbol naší kulturotvornosti, naší ochoty poučení přijímati a naší státní i národní svébytnosti, která zdolala a zdolá každý nápor.

Odpověď květů

Na stráni hoří záplava růžové rosy. Kolem se šíří nálada rozkvétajících květů, orosených poupat, která čekají na první ráno, slabé zašeptání větru a probuzení slunce. Vedle krvavých slziček rozkvetly veliké kopretiny. Velké a silné, bez krásy malých a slabých, bez obrazu něžnosti. Pod nimi na kousku drnu se krčí chudobka a to je vše. Mám rád to zákoutí, kde včera ještě běhalo dítě, od stráně k potoku přes lávku na druhou stranu. Každý den navštívilo slzičky, kopretiny i malé sedmikrásy, svou zahrádku a odneslo tam vždy celou svou duši. Dalo ji květinám, všem zlatým broučkům, rozhodilo ji po celé stráni a bylo rádo, že není samo. — Bylo to včera? Snad. Je to již dávno, dnes tudy nechodí nikdo. Zmizelo dítě, snad již nemá svou duši, aby ji dávalo slunci. Je to stráně moje, ale dnes již tam nejsou mé sny. Je příliš měkká a bezstarostná. Raději se dívám do očí horského obilí, do tváře těžkého života. Pole je hned nad strání. Kdybych nevěděl, že je to potok, který tak čile rozmlouvá s krajinou, řekl bych, že to hučí vlnící se žito. Vítr běhá od klasu na klas, z brázdy do brázdy, s pole na pole. Vlna utíká od meze k mezi. Pole, žito a klasy. Mezi nimi jsou květy. Velké, upřímné oči, zrcadlo blankytu, ještě jen hvězdy. Dnes jsem se přišel podívat na modravé dálky na poli přírody, přišel jsem se jich zeptat. Odpovědi? »Chrpy, víte, co je život, co je štěstí? Sníte snad také za noci, když hvězdy plují ve vašich korunách, o pohádkách, které vám vypravovala matka? Cítíte v srdci tajemné chvění, když první vítr rozčechrá vám vlasy? Přišel jsem se vás zeptat a čekám.« Dívám se na modré kotouče uprostřed zlata. Nasloučám každému šelestu a vidím všechny pohyby blankytných mráček. Doposud mlčí. Nevím proč. Vždyť jsou tak hezké a něžné, neví snad tedy, co je to život a štěstí? Nečekám však marně, kdosi již mluví. Snad je to vítr, který se točí na druhé mezi, snad jen hlas s nebe. Žito je velké a pod nárazy větru se shýbá k zemi. Ted' opět běží vlna po poli ode mne na druhý konec. Již přeskočila mez a malou kadeřavou hlavu. Objevuje se ruka a dítě trhá květy. Usedám na skryté místo a čekám. Předě mnou kloní se květy, kterých jsem se před chvílí ptal. Stále mlčí. Dítě obchází pole a blíží se ke mně. V ruce má ohně rudých kytic, mezi nimi bílé kopretiny a ted' trhá chrpy. Modré, blankytné

chrpy. Trhá mé květy, mou odpověď, snad se nedočkám. »Máš rádo chrpy,« ptám se živého jara. »Vždyť jsou tak hebké a radost jde s nimi. Umí tak měkce hladit a mluví tak sladce.« Odpověď květů. Tichý šelest jde polem, chrpy vydechují vůni dne a mluví z náruči dítěte. Poslouchám, dívám se přes modro oblohy do nových věků. »Slyšels, co o nás řeklo dítě? Radost jde s námi a stíráme slzy. Umíme měkce hladit, šeptati do srdce ticho, v němž mluví jen řeč času, jasná a bez mraků. Bud' chrpou a staneš se šťastným.« To byla odpověď květů, kterou jsem slyšel nad strání na poli s modrými chrpami. — Poslechnu je. Stanu se květem a budu utírat slzy. Vstoupím na pole života, budu rozdávat štěstí a nechám se trhat. Porostu na strání nad potokem, kde děti Boží běhají po lávce nad proudem věčnosti a honí se za blankytem. B. Čálek

CESTOVATELSKÁ PRAVIDLA

Každoročně spáchají českoslovenští turisté v cizině na tisíce ostud malých i velkých. Katoličtí studenti si, bohudík, uchovali dosud čistý štít a získali si svým chováním nejlepší pověst. K podpoře dobré tradice přinášíme pro ty, kteří snad pojedou o prázdninách za hranice, několik dobrých rad:

1.

Nebav se s portýry a jinými domestiky. Nejsou na takové projevy přízně zvyklí. Nesvěřuj se na první setkání zcela neznámým lidem. Dokaž, že švejkovská žvanivost není naší národní vlastností.

2.

Nebud' dotěrný, nechod' tam, kam nemáš, neotravuj průvodce zbytečnými a naivními dotazy.

3.

Nedej se posednout sběratelským rarachem. Nedělej si z kufru museum. Až přijedeš domů, poznáš neužitečnost »památek«, jež jsi za drahé peníze koupil a jimiž sis zbytečně zatížil zavazadlo. Pozor na horečku hotelových nálepek! Nechceš-li se stát směšný, neběhej od hotelu k hotelu pro »kufrctle«. Pravý cestovatel nikdy neškemrá u portýrů o nálepky a nelepí si je na zavazadlo sám. To jen snobové, než jedou do ciziny, si polepí kufr do posledního místa.

4.

Neposmívej se místním zvykům a způsobům a nebud' hlučný. Nemluv sprostě v domnění, že ti nikdo nerozumí. Zeptej se někoho, kdo hodně cestoval, kolik ostudy může vzniknout z takové klackovitosti. Jedeš-li s výpravou, jíž se na neštěstí účastní osoba hysterická nebo stížená exhibicionismem, snaž se, aby z jejích kousků bylo ostudy co nejméně.

5.

Jedeš-li na západ, připrav si vysvětlení, že nejsme cikáni (Bohémiens) a chovej se tak, abys svým chováním dokázal, že jde jen o zpropadenou shodu názorů.

6.

Pozor na jídlo! Zvláště v západních zemích je kultura stolu daleko vyšší. Jez vidličkou, abys vyvrátil pověst, že Čech se pozná v cizině podle toho, že jí nožem.

7.

Cestuješ-li v chudé zemi s nízkou valutou, nebud' držgrešle! Jsou země, kde máme pověst Skotů.

8.

Mluvíš-li s cizincem, vystříhej se zbytečné odsuzující kritiky. Nejvýš můžeš provést srovnání, ale nikdy tak, aby ses cizince nedotkl. Snaž se pochopit zvláštnosti cizí kultury.

9.

Neutrácej zbytečně! Nekupuj to, co můžeš třeba levněji koupit doma. Nevíš, nekoupíš-li nakonec zboží »Made in Czechoslovakia«.

10.

Uvědom si, že svou cestou do zahraničí poškozujes důchody svého státu. Proto se snaž, abys načerpal co nejvíce vědomostí a dokonale jich pak užil, abys svým bezvadným chováním dělal čest svému národu, abys prováděl rozumnou propagaci všude, kde jen můžeš a abys navazováním osobních známostí nám získal co nejvíce nových přátel a také turistů, kteří by navštívili naši vlast, jež je přece jenom nejkrásnější na světě! M

Jdeme za Bedřichem Ozanamem

Na mezinárodním kongresu katolických akademiků v Lucemburku v r. 1933 byl postaven před oči studentů celého světa vzor Bedřicha Ozanama. I letos v červenci na sjezdu Pax Romany v Paříži bude vzpomenu to průkopnického díla tohoto apoštola sociální činnosti katolíků. Nikdy nebylo tolik potřebí práce sociální, podložené plným životem náboženským, jako dnes. Bedřich Ozanam, žijící před sto lety, předstihl dobu. Viděl, kam se řítí svět bez pevného základu náboženského. Dnes, po stu letech, se společenské protivy přiostrily. Myšlenky a dílo Ozanamovy se staly ještě časovějšími. Jako na zavalanou přichází výborný životopis Bedřicha Ozanama od Miloše Krejzy, bývalého spolupracovníka »Jitra«. Knížka vyšla v olomoucké edici »Vítězové«. Jsme Krejzovi vděční za to, že nám napsal tak výstižný životopis studenta, právníka, později učeného profesora pařížské Sorbony, zakladatele konferencí sv. Vincence, spisovatele, organisátora a dokonalého křesťana Bedřicha Ozanama. Mládež dnešní doby, jež se rozhodla bojovat za nový, spravedlivější křesťanský řád, nepotřebuje tolik teoretických úvah jako příklady. Potřebuje příklady pro život i pro práci. Sv. Terezie Ježíšková, sv. Don Bosco, Frassatia Ozanam jsou vzory mladým katolíků. Ozanam je příkladem těm, kdož chtějí stát v šiku Církve bojující jako vědci, filosofové, spisovatelé, organisátoři, i jako sociální pracovníci mezi prostým lidem a chudinou.

Dílo Ozanamovo je rozsáhlé a všestranné. Začíná rozbořem společnosti. Kritisuje tehdejší mamonářskou buržoasii, jež zavinila mnoho sociálního zla. V jednom dopise z Lyonu Ozanam píše: »Každý zde má svého boha, své břicho, trpí hojností a je vycpán svou ohnivzdornou pokladnicí. Každý mluví o svobodě, ale nerozumí z toho ničemu, má svůj hmotářský řád, svou zvláštní svobodu, jídlo a peníze.« Ozanam je všude tam, kde jde o výchovu universitní mládeže ku práci sociální. Zakládá Konferencí sv. Vincence z Pauly, jež se starají o mládež, zvláště o sirotky, staví prázdninové ozdravovny, zakládají ústavy pro léčení plicních chorob, zřizují sociální poradny, budují starobince, pečují o vojáky, pomáhají nemocným a starají se o chudé. Dílo Ozanamovo se rozrostlo do obrovských rozměrů. V r. 1935 bylo ve Francii 18.000 Konferencí se 180.000 členy a bylo vydáno přes 200 milionů franků strádajícím spoluobčanům. Ozanam vede i tam, kde je potřebí nových formulací věčně živé pravdy křesťanské, ať jde o státní formu, činnost politickou, sociální, umění, filosofii, vědu. Bojuje proti pseudovědě a planému pokrokářství, poněvadž ví, že jediný možný a užitečný pokrok je ten, jenž se děje v duších jednotlivců. — Vzácným příkladem je Ozanam pokud jde o práci spolkovou. Nestěžoval si ani tolik na množství katolických spolků jako spíše na neúčinnost opozice v nich, na osobnostkářství, ješitnost funkcionářů, nesváry. I čeští a slovenští katolíčtí studenti mohou čerpat z bohatství myšlenek Ozanamových, učit se od tohoto velkého křesťana sociální práci. »Exempla trahunt.« — Není možno číst bohatý život Ozanamův a nenadchnout se pro činnost charitativní a studium sociální otázky.

Proto doporučujeme Krejzův spis k hromadné četbě ve sdruženích a ke studiu v sociálních kroužcích. Nemylme se, není to pouhá novinářská fráze, že doba je důležitá a nebezpečná. Studium sociální otázky se nesmí stát jen planým teorisováním a soukromou zálibou jednotlivců. Myšlenky nové sociální práce musí být vtěleny do nejširších vrstev mládeže. — Zdá-li se někomu studium sociální otázky příliš abstraktní, nereálné a teoretické, ať si vzpomene na Španělsko! Méně abstraktní, méně

nereální a méně teoretická je jistě smrt na barikádách v občanské válce. Kde by byla dnes Francie, kdyby neměla svých Ozanamů? Nechceme domyslit, co by se stalo s námi, kdyby nám nevyrostlo v budoucnu co nejvíce sociálních pracovníků podle vzoru Ozamova. cm

Marie Hartlová

JARNÍ VYZVÁNÍ

Podej mi ruku
a se mnou pojd' —
Půjdeme do dálek na svou pouť,
půjdeme spolu jen Bůh ví kam,
k dalekým mořím a zahradám,
půjdeme daleko za obzor,
staneme na vrcholcích hor,
půjdeme tam, kde usnul sen,
zázrakem jara unaven.

Podej mi ruku
a se mnou pojd' —
Půjdeme do dálek na svou pouť,
do modrých dálek až ke hvězdám,
půjdeme spolu jen Bůh ví kam,
staneme na pobřežích vod,
vyběhnem na nejvyšší schod —

Podej mi ruku
a se mnou pojd' —
Půjdeme do dálek na svou pouť.
Půjdeme tam, kde usnul sen,
zázrakem jara okouzlen.

Ze vzpomínek na I. tábor na Schwaigrovce

Byl jsem požádán, abych se účastnil I. tábora na Schwaigrovce v r. 1935 a rád jsem přání vyhověl, ovšem více ze zvědavosti, jak celá akce za nepříznivých tehdy podmínek dopadne. Znal jsem některé tábory, jež měly fiasko mravní, a znaje těžkost a odpovědnost akce táborové, chtěl jsem vidět, jaké štěstí mají katolické organizace. Předem říkám, že jsem byl překvapen výsledkem nadmíru. První mou starostí bylo, kde je Schwaigrovka. Na mapě není, hory hostýnské jsou rozlehlé, ale aťsi, nějak to najdu. V Bystřici pod Host. nechám kufr na nádraží a budu hledat. Ptám se v nádraží, v městě, po cestě k Hostýnu, ale nestihl jsem nikoho, kdo by věděl. Jediný člověk odhadl, že by to mohlo být u Chvalčova a ten mi udal stopu. Jak jsem byl překvapen krásnou polohou a rázovitostí dřevěného zámku, kde se měl tábor konat. Pod lipou u stodůlky vidím první život, jak několik chlapců nacpává prázdné slamníky zcela bez »odborných« znalostí, jak si chystají první nocleh na cizí půdě. Vojenské znalosti se tu osvědčují. Rovněž večer svědčil o ruchu: nosily se rekvisity z Hostýna. Mládencům se spalo výborně, ale mně nikoli, byla mi taková zima, že nepomohly ani dvě přikrývky, ani kabát — tak je »měšťák« otužilý. Teprve druhou noc jsem si trochu zvykl a další jsem odkládal kabát i druhou pokrývku a bez nachlazení jsem si zvykl. Chlapcům bylo veseleji, spalo jich více v jedné místnosti I. patra, sluncem přes den prohráté. Jak dobrý vzduch působí, bylo vidět na jídle. Škoda, že hospodář nevydal o žaludku tábora »statistiku«. Ještě dnes vidím údiv jedné maminky, která zjistila, že synáček vůbec ráno snídá a k tomu ještě si pochutná na kávě, že mu chutná chléb, že nebyl ještě u cukráře. Sám, ač nejsem žádný jedlík a těžkou práci jsem nekonal žádnou, vzal jsem si někdy ráno kávu repete — ovšem to byl vinen ten veliký »kafák«, že byla taková chuť, a z milosrdenství ke kuchaři, aby hrnec mohl upotřebit k uvaření oběda. A byl-li hrnec přes to ještě nevyprázdněn, repetovalo se i pětkrát, ale to už já při tom nebyl. Pěkné bylo pozorování přírody. Schwaigrovka leží uprostřed louky, obklopené kolem dokola lesem. Tu večer vycházeli srnci s laňkami na pastvu a nejevili plachost, ani když jsme se k nim blížili. Ba jedna laňka procházela se v poledne po louce krokem. Ptactva v lesích bylo dost, třeba o prázdninách zpěvu už mnoho není, ale sednout si na kraj lesa a tiše po-

zorovat je velmi poučné pro milovníka přírody. Ze začátku byla starost s opatřením vody, aby se nemusila z daleka nosit. Ve vzdálenosti asi 300 kroků byl vydatný pramen, ovšem neupravený, z něhož kolem domu odtékal značný proud. Hoši, zvyklí na domácí práce, vyčistili celý pramen i jeho odtok, a na místě, chatě nejbližším, udělali velkou nádrž, která byla výbornou umývárnu. Tím nebylo obav z vyšetřování, kdo při umývání postříkal stěny vodou, neboť stěnami zde byl pěkný les. — Když se rozdávala jména, přišlo i na mě. Nevím, který indiánský ferina přišel na mě »šerifa«. Jenže chudák neměl nástroje ani materiál, aby mi udělal nějaké viditelné znamení. Nejspíš nedostatek konzerv, vlastně plechu od sardinek, zmařil tak významný čin. Za to přezdívkou se tak vžily, že dnes ještě v synáčkovi se ozvou vzpomínky na tábor a zavolá »šerife«, ukazuje však na prázdno, abych si snad nemyslel, že volá mne. Náš malý »Miko« nejraději vzpomíná na tábor, který vídával též, bydlil s maminkou v blízkém hotelu Říka. Snad všechny písne umí z tábora, jména i přezdívkou účastníků a tolik se těší, že až bude velký student, nevynechá ani jeden. Ovšem, to si počká, od 6 let do velkého studenta leží ještě mnoho knedlíků.

Prof. Josef Troup

Vědecká výprava na cestě věčným sněhem k Severní točně

Chmuří se...

Šedivé mátohy zastřely sluneční zář, přihnál se veliký, neproniknutelný mrak, z něhož studeně fouká. Zima leze jako podivní, drobní a rezaví mravenci po celém těle — usazuje se v hlavě i kolem srdce a tuhne tam v ledový škraloup... Tlukot života se zastavuje v děsivém údivu, oči se ptají siného, neživého prázdna a marně se chytají maličností roztroušených kolem, nenalézajíce opěrného bodu: Co se může stát — — co se může stát? — — Snad v okamžiku se něco zřítí... nebo padne těžkým balvanem... Něco uniká — uniká — uniká. Něco prsty nezadržitelného, nezachytitelného sluchem ni očima, pochopitelného jen srdcem a vycítěného jen se zatajeným dechem... Nějaká natrpklá chuť zůstává v ústech, slaná chuť jako po slzách — — — Chmuří se, daleko a daleko je šedivo, pusto a nevlídno. To duše churaví, zalyká se smutkem jarních mlh a zalívá proudy kalných, běsných vod... Kam v hroživou zimní noc zas slunce odešlo? Chmuří se — — chmuří se — — Daleko — daleko a široko nevidět nic než šedé, jednotvárné čáry deště. Nezadržitelně odchází něco milého, milého — — —

H. Č.

Studentské snímky

O prázdninách

Fialová, červená a zelená — to jsou barvy kvetoucích borovic. Ještě také modrá, poněvadž dno oblohy, jež se zaklínila do zpívající lesní klenby, je oslnivě modré, tak čisté jako dětské oko. Jen sem tam běží v chvatu, podivném svou zdouhavostí, obláček, bělavý a baculatý jako barokní andělíček. Běží a vleče za sebou hravě jako hračku na provázku, svůj stín, stejně hebký ve svých beránčích záhybech jako on sám, leč nesoucí svým žlutavým šerem závan smrti. Jdou spolu, ruku v ruce, jako dva nerozluční přátelé, škádlivě; stín pobíhá jako bílé kozlátko údolím, smočí se v potoce, otře se bujně skokem přes kupku sena a vrhne se střemhlav do lesního dumajícího chrámu táhlým hukotem. Černovlasý přítel však houstne a ssaje šednouceho druha stále tížeji, až splynou v společném zániku. A krupěje dýmantů stekou přes skvrny slunečních pohledů a spojí se důvěrným a naivním mlaskáním drobného potůčku, který připomíná děcko, jež nalezne, že má nožky, a neví co s nimi. Pak se ale směle pustí tmavomodrým šerem lesní průrvy, jejíž šíře a hloubka se vysměje jeho žvatlavému útěku omšelostí svých balvanů a hněvem nahých kořenů, plazících se jako hadi z pohádky. Zastaví se udiveně až na břehu silnějšího druha a dětsky se zaraduje z půlměsíčků stříbra, které čmárají na písčitém dně tři stuhy slunce, sedícího na větvi. Les naslouchá otevřeným srdcem širokým akordům posvátné vůně, již vydává jeho tělo. Žasne nad fialovými stíny, které táhle usilují prchnouti od kořenů svých stromů. Obdivuje vzdušnou hrst borovic, vypínajících své zmrzačené údy na skalách nad propastí. Raduje se zástupy červených muchomůrek, které zahřívá teplá zeleň mechových polštářů. Les stojí a slunce se chvěje. — Čas se řítí drtivě jako tank a za úsměvy modrých zvonků vzrůstá každý den zřetelněji silueta povinnosti, šedivá jako město.

Poslechněte, co se stalo

Byla jednou jedna delegace, pověřená prozkoumáním podmínek jednoho z prázdninových táborů. Delegace se skládala ze tří členů, tož jednoho kolegy, dvou kolegyní, dvou aktovek, jednoho kufru a dvou deštníků. Odpolední sluníčko mile svítilo, když je vláček vysypal na příslušné stanici. Louky byly plné sasanek a žlutých blatouchů, rybníčky svítily, jak velké oči, dívající se jasně a radostně k obloze. Lesy byly ještě potměnělé, jen tu a tam se jich nesměle dotklo jaro. Ale žily už a oddychovaly, šeptaly a byly plny tajemství. Kamenitá, daleká cesta ubíhala a kufry se nezdály vůbec těžké. To barevné louky, modré hory a hovorné lesy je pomáhaly nést. Cesta doběhla

k cíli dřív, než se kào nadál. Vyšplhala se mezi zelenými balvany s trsy mladého kapradí a zastavila se pak před bílým kostelem a bílými budovami. Věc byla vyřízena brzy a šťastně. Slunce zapadalo a podkreslilo mraky rudě a zlatě. Lesy stékaly s hor a rozlévaly se široce do nesmírné dálky jak černá jezera. Z jejich hloubky stoupal zpěv kosů a za jejich černou hradbou se prostíral modrý kraj, zamlžený, zadýchaný, jak se na něj ukládal večer, vycházející od dalekých, dálkou průsvitných hor. Obloha byla zlatá, kraj k ní hleděl důvěřivě jasnýma očima rybníčků a jak se propadal do temna a šedého soumraku, vztahoval k ní modré, sluncem zkrvavené vrcholky hor. A pak i ty pobledly, jak slunce se propadlo do klína obzorů a krvavá zář naposled vystříkla a roztekla se po lesích. Lesy zčernaly a kraj se proměnil v modré jezero bez břehů. Vítr vstal z neznámého úkrytu a rozběhl se po lesích.

Slavná delegace, zpita krásou západu, vystřízlivěla prosaickými úvahami, totiž, kde sehnat večeři, ježto, jak známo, žaludek se nenasytí sebe krásnějším západem slunce. Tím také se končí poetická část této výpravy a začíná se romantická. O večeři, myslím, není třeba se šířit. Byla totiž pohlcena spíš, než by byla popsána. »Jen ráno nezaspal, abychom dorazili na vlak,« příkazovali si navzájem, jeden druhého nevidíce v egyptské tmě chodby. Pak se kolegyně vtáhly do své spárny, zakopávajíce o všechno, co tam vůbec bylo. Spasná sirka se rozzála právě v okamžiku, když kolegyně I. chystala se celou vahou zakopnout a pravděpodobně i spadnout do džberu s vodou, těžce donesenou a jedinou, prosím, vodou, kterou bylo lze se ráno umýt. Tma byla hluboká. Jenže měsíček nesvítil, jen hvězdy dívaly se zvědavě do opuštěné spárny s řadou prázdných lůžek, ve které se u dveří krčily dvě slavné delegátky, navlečené do všech svetřů, které s sebou měly, stočené pod čtrnácti příkrývkami, o něž se sestersky rozdělily. Vítr obíhal kolem, tloukl na okno, lomcoval dveřmi, třískal brankou venku a škubal jakýmsi plakátem. A příkrývky »žraly«. »Ty, zamklas', mně se zdá, že někdo jde.« Ne, nikdo nešel, jen spánek si přišel za chvíli pro ně a odvedl je daleko z černé, smutné noci. Nezaspali. Ještě nebylo ani ráno a už proběhli na rozloučenou lesy. Rosa svítila, kraj byl jasný a vyspalý a dálky něžně modré. Och, jak se nechtělo odtud. Ale ještě dva měsíce. Ještě na dva měsíce je nutno se vrátit ke knihám a do dusných poslucháren, než sem přijdou si odpočinout. Ach, paní hostinská, co jste dělala, že jste vařila kafe půl hodiny. Vy, jediné vy jste vše další zavinila. S hromu rachotem a větru letem se řítila delegace neschůdnou cestou, napínajíc nohy k nemožným výkonům. Tempo, tempo! Ať se ještě někdo chlubí turistickým rekordem v chůzi, jen ať se zeptá jich, ale oni jsou tuze skromní, oni se nepochlubí. Divý let vystupňoval se na silnici blíže k nádraží. »Tam za tím kopečkem je kouř, nestojí tam — něco?« (nikdo se v té chvíli neodvážil vyslovit slovo vlak). »Aby nám to tak...« Krky natažené, letěli, očima hypnotisující zrádný obláček kouře. »Lidi, už je to pryč!« Malá, černá mašinka poskočila, mrskla sebou a v zatáčce jen ukázala nešťastným delegátům zadeček. »Nejbližší vlak, jo, to musíte do Pelhřimova na rychlík, ale máte co dělat.« Silnice bílá, daleká, ach, daleká pro tři uštvané delegátky, schlíplé, vlekoucí kufry a deštníky. Sluníčko se smálo a kutálelo se samým smíchem po obloze jak vypečený bochníček chleba. Co říci dál? Ne, ten rychlík jim neujel, celkem by to tedy bylo dobré, ale víte, co jsou odřené paty? Tož kolegyně I. je měla ale důkladně odřené, že celou cestu snila o kravském potahu, který ji nakonec bude muset dopravit na nádraží. Nu, dolezla tam. Zatím co kolega tvrdil na nádražičku, čekaje na spojení k svému domovu, bavila se dívčí část delegace velmi příjemně. Kol. II. obvazovala opatrně kapesníky kol. I. pět puchýřů na každé patě, krásně podlitých, při čemž vlak s nimi uháněl k Brnu. Ještě něco. Kol. I. obětuje všechny puchýře na zdar táborů a doufá, že se všechny podaří. T. V.

Vzpomínka

Je to pár let, kdy vyšší mocnosti na začátku školního roku se odvážily spojit dvě rozdováděné biologické kolonie v IIIa a IIIb a spojit v jeden nerozlučný celek. Spojená tercie s napětím očekávala příchod nového či nové třídní. Při vstupu menší, slabé, starší, velmi hezké kantorky s prošedivělými vlasy, ideálu IIIa, se nekonečně protáhly obličejíčky IIIb, že to ty protivné »ačky« vyhrály. — Uplynulo pět let. Maličké tvářičky vyrostly v důležité obličejě slečen oktávánek, které dávno zapomněly na chvilkové zklamání a svou nespokojenost se svou třídní, která s nimi, respektive od nich šestý rok snášela strasti i radosti. Její milý úsměv tak dovedl pohladit, její milá slova tak dodávala odvahy. Děvčátka pochopila, že tato žena, která milovala své povolání, s láskou je opatrovala, když se octla na tolik let v jejích rukou. Ne, nebyla nijak kamarádká ke svým dětem, naopak ukazovala jim svou autoritu. Ale děcka ji měla ráda, jako malé sentimentální holčičky za ní chodívaly, vzdychávaly po jejích pohledech, eh, jak se to někdy dělává, a dvacáté století přece neztratí nic ze svého puncu pokroku a slečny oktávánky nelze při tom pokládat za staré panny z přežilých dob. Již je to rok, co se zavřely brány školy a děvčátka se rozprchla do světa. Přijdou-li někdy do staré školy, vše se jim zdá cizí, nic je nepoutá, ale za svou milou třídní chodívají rády. »Arcus«

Osudná otázka

Smutně pozorovali kvintáni, jak se »Šulda« blíží ke zvonci. Pokoušeli se všemožně zdržeti ho od jeho úmyslu, ale marně. Vymlouvaje se na »nezvratná« pravidla, odmítl je »Šulda« rozhodně řka, že na přípravu měli dosti času včera (kvintáni totiž snažili se jej oblomit tímto důvodem) a nedbaje prosebných pohledů, trhl rázně zvoncem. Prudký dusot »stráží«, následovaný váhavými kroky pánů profesorů, a pak ticho. Klid se uhostil v chodbách gymnasia. Ale pro kvintány jako by zvonění neplatilo. Z jejich »klasy« rozléhá se ještě mohutný »ryk«, následek to bujaré zábavy. Po chvíli naplněné toužebnými »vzdechy« (ale aby tam pan profesor ještě déle byl a netrpělivostí, bude-li tam skutečně ještě déle) vrazil do třídy, mávaje bojovně pravítkem »matický stratég«. Vzdech provázal jeho vstup. Po obvyklých ceremoniích (p. profesor byl totiž i třídním), t. j. vyšetřování, napomínání atd., počal pan profesor bezodkladně svou »ofensivu«. Udeřiv na slabiny třídy, vyzkoušev i zálohy, byl dnes celkem spokojen. Zavřev tedy konečně svůj »kulemi« obtížený notes, rozhlédl se po třídě. Bylo šero, že sotva rozeznal zatřepavší se ruku, provázenou intensivním »—sím!« »Co chcete?« zeptal se právě lahodně pan profesor. »—Sím, kam pojedeme letos na exkursi?« — »Ták, na exkursi chcete?« nechápal pan profesor, »to můžete jít hned!« Vytáhnuv tedy zvědavce »drzého«, patřícího mezi »firmy« klasy a patrně chtějícího odvrátiti ještě nebezpečí »výťahu« a dokázav mu svým promyšleným způsobem úplnou nepřipravenost, dal mu s klidem filosofa »fleka«. Vida pak zkroušený obličej »poškozence«, uznal za dobré promluvit k němu několik slov: »Doporučoval bych vám, abyste místo stálého přemýšlení o zábavě, což zvláště u vás věcí velmi oblíbenou jest, věnoval se raději studiu, neb mezery, které jsem u vás shledal, povedou pravděpodobně k postupné zkoušce!« Závěr tento zapůsobil mocně na »invalidu«, jak se dalo totiž soudit z jeho ztrápeného obličejce, a hnul mu silně svědomím. Uvědomiv si, že tak »mizerná« otázka připraví mu špatný červen, zavázal se, že na exkursi vůbec nepojede a ulehčiv takto svému svědomí, dovlekl se na místo své, jsa připraven čeliti dalším ranám osudu.

Al— Háj

Un accident, une bêtise . . .

Poslední hodina před svátky . . . Nikdo se v tu dobu nepřeučí, v celé třídě je sotva pět učebnic. Prof. Alpská přichází, má být franština. »Prosím, my nemáme knihy, včera bylo v oběžníku řečeno, že půjdeme do kina!« — »Tak co s vámi mám dělat? Naučíme se tedy aspoň francouzsky zpívat!« Vytáhla jakýsi notýsek a opisovala na tabuli refrain francouzského šlágru. Tužky se švižně kmitají po papírech, tu a tam se ozývá táhlé mručení. Konečně zazpívala prof. Alpská první sloku písničky, a tu počal celý ten sbor sopránů, altů a barytonů vydávat ze sebe zvuky téměř zvířecí. Aber, aller Anfang ist schwer! Z lavice se kdesi ozývá: »Jéda, kluci, kdyby tak teď přišel starý pán!« — »Zazpíval by si s námi!« odvětila profesorka. Za chvíli už stála za katedrou v úloze zkušeného dirigenta se zlámaným ukazovátkem v pravici. Celým tělem i celou duší svou řídila ten neukázněný sbor hovězích hlasů. Moderní francouzský šlágr pronikal zdmi našeho »kolumbaria«:

Ce n'est rien, Madame la Marquise,
Ce n'est rien, tout vas très bien . . .
Pourtant il faut, il faut, que l'ou
vous dise

Q'ou déplore un tout petit rien

Un accident, une bêtise,
La mort de votre jument grise.
Mais apart de ça, Madame la Marquise,
Tout vas très bien, tout vas très
bien . . . etc.

Svátky uprchly jako voda. Prof. Alpská byla první den po svátcích uvítána neobvyklým způsobem. Po estrádě si vyšlapovala za hromového zpěvu a řevu: »Un accident, une bêtise, nous n'avous pas des devoirs! Mais apart de ça, Madame le Marquise, tout vas très bien, tout vas très bieéééén!!! »I vy jedni, copak tohle! Puketo, máte úlohu?« — »Sím, nemám.« — »Sedněte si! Pět!!! Smůlo, vy máte úlohu?« — »Sím nemám«. Taký koule . . . Tak to pokračovalo až do posledních lavic — — — »Takováhle čeládka!« ulehčuje si paní profesorka, »... áále, tout n'ira pas très bien! Já vám povím!« Obrovská červená tužka, které paní profesorka používá při vši své maličkosti, rýsovala do notesu příšerné klikyháky. Druhého dne si vyřizoval Ervin Puketa se »šejkem« nějakou

záležitost pěstním právem, při čemž to odnesla i nevinná okenní tabule. Na neštěstí bylo to právě v přestávce před francouzštinou. Nezbyvalo nic jiného, než »tuto nepatrnou příhodu, tuto maličkost« oznámit paní profesorce. Tentokrát se paní profesorka usmála, ačkoliv viděla zakaboněná čela obou nepřátel a pravila, že bude třeba, aby rukou společnou a nerozdílnou, »viribus unitis« tu »maličkost« zaplatili. — — — Později se přihodilo ještě několik takových a podobných »maličkostí«. Ta nejlepší přišla až na konec, protože na konci obvykle bývá to nejlepší! — Paní profesorka Alpská rozdává vysvědčení. Ferdinand Smůla je poslední v abecedě. Netrpělivě čeká, až všichni odejdou; konečně se rtů paní profesorky splynulo i jeho jméno a on chvějící se rukou sahá po vysvědčení. »Tak, milý Smůlo, je potřeba, abych vám řekla, že jste se měl více učit! Nemohla jsem vám jinou známku dát. Nenařekujte se, ani nevěste hlavu, všechno půjde, vy i tuto maličkost napravíte, jenom je potřeba, abyste se učil! Vždyť vy jste přece muž...!« Ferda si vzpomíná na ten šlágr o markýze, rukou sahá do nečesaných vlasů a s resignací odchází. —u. b.—

Odpoledne na lukách

Znám to jen z vyprávění. Vezli mě tenkrát v kočárku. Alejí. Z Houšky do města. »Bude válka,« říkali lidé, kteří nás potkávali. Toho dne prý bylo velmi krásně. Potom přišlo několik let strachu. Matčina strachu, aby otce neodvedli. Otcova strachu o živobytí. Hlad. Doba špatné černé kávy a záhadného chleba s kyselými povidly. Tak mě to míjelo, a věděl jsem o tom jen málo. Jasně se pamatuji, že jsem býval často nemocen. Vlastně jsem měl nemoc rád. Těch knih, co jsem přečetl od doby, kdy jsem počal rozeznávat jednotlivá písmena. Za nemoci jsem jich přečetl nejvíc. Byl to čas princů a princezen a Honzů. — Nezáleží na tom, které léto přineslo ten den, ale obloha byla velmi jasná. Snad nebylo modřejšího nebe od toho času. Mraky volně odcházely k východu. Ojedinělé a bílé. Ostře se odrážející. Šli jsme po louce. Maminka, Pepík Lusků a já. Ještě dnes cítím těžkou vůni dosýchajícího sena, jímž jsme se brouzdali. Nesli jsme, Pepík a já, vrbové pruty, jako žerdi neviditelných praporů. Zpívali jsme. Co nás nutilo, abychom vyraželi ten nečleněný zpěv? Řvali jsme a pískali, ale maminka nás neokřikla. Smála se. Tak mírně. Očima a červeným šátkem co měla na hlavě. — — Dnes mi říkají pane Hlaváci, nosím bílý plášť a hodnost asistenta. Jsem kresličem a mívám ruce od tuše. Pepík Lusků je kdesi v cizině. Víc o něm nevím. — Dni přecházejí jako dříve. Žádný z nich není však naplněn tím vzduchem. Ani vůní sena, které tenkrát schlo na louce. Ani zvučením divné dětské písničky. Jsem přece velký, jaké tedy písničky. Ano, připadám si někdy velmi zručným rysovačem. Je třeba jít kupředu. Vydělat si. Časem se naučím dělat vtipy o ženách. Pít své tři plzeňské. Jako můj starší kolega. Opravdu, život je krásný. Je třeba umět žít. Budu mít také větší služné. Postoupím, udělají mne šéfem kanceláře. Možná, že budu v jistém směru i slavným. Vynalezu něco. Co to bude, dosud nevím. Ale něco jistě. Potom se ožením a založím vlastní domácnost. A připravím se na stárnutí. Na stárnutí — — kdybych jen včera nebyl šel na procházku v jinou stranu, než předtím. Byla to jakási louka. Překvapilo mě, že i zde jsou louky. Myslil jsem vždy, že louky jsou jen u nás doma. Dva malí hoši utíkají pěšinou proti mně. Vrbové pruty v rukou. Za nimi žena, mírně se usmívající. Mraky nad ní volně odplovají k východu. Ojedinělé a bílé.

Slyším divnou písničku těch malých kluků.

»S cesty, s cesty!« Ustupuji jim ochotně. Rychle miji dusot bosých nohou. I žena přešla. Zůstal jsem sám uprostřed louky. —

Dnes.

Můj psací stůl je otevřen. Vidím dopisní papír a známky. Napíše psaní domů. Komu však psát? O čem psát?

Chtěl jsem původně napsat matce. O chleba s povídky a o tom, jak jsme šli tenkrát po louce. Budu tedy psát matce.

Dlouhý dopis. Podpis — já. Na obálku: Matce.

Ale to divné psaní nedojde. Musím udat jména. Jména. Paní Hlaváčové Antonín Hlaváč.

Chtěl jsem přece psát matce? Proto jsem ten dopis neodeslal. —

Ó sladká bezejmennosti dětství! Předal jsem svou úlohu jiným. Neznámé děti nosí vrbové pruty po lukách.

Jaký den je dnes? Nevím, ale je velmi krásně. — — Škoda, znám to jen z vyprávění. — Vezli mě tenkrát v kočárku. Alejí. Z Houštky do města.

Ernest Mach

T E X T Y

Sport a práce

Máme-li přesně rozlišiti, je-li určitá činnost sportem nebo prací, ocitáme se bezděčně v oblasti dvojznačnosti. Něco však jest podstatným znakem práce, který ji určuje a odlišuje od sportu, a to je tvoření. Práce je tvoření. Od kusu chleba, který dostane člověk za tělesnou námahu, od peněz, které hospodář dává dělníku na konci týdne, až po ušití bot, po omítku na zdi, až po utepání verše nebo objevení pravdy. I sen může býti tvořením. Avšak sport jest neplodný, nebereme-li zřetel k jeho užitečnosti pro zdraví. Sport napodobuje nedokonalým způsobem svoji dokonalejší a plodnější sestru, totiž práci. Skončí-li se hra, přestává účinnost sportu, kdežto účinnost práce trvá v díle vytvořeném. A proto — ať si říká kdo chce co chce — jest sport, je-li jediným zájmem životním, údělem lidí méně cenných, kteří se věnují sportu, aby jim příroda odpustila onen těžký hřích, jenž sluje zahálka.

G. Maranon, *Le problème des sexes*. Éditions Denoël, Paris, 1937, 6e éd., p. 47—8.

Věda a filosofie

Duch nové doby nepřijal, jak známo, důsledky strohého materialismu a spojoval svůj vědecký determinismus s jakýmsi polofilosofickým, polotheologickým deismem. Fysický mechanismus světa není vše. Nad světem tedy existuje božský Inženýr, který sestavil kosmický stroj a který dosud dohlíží na jeho chod. Tak bylo možno chápati svět v duchu striktně vědeckého determinismu a při tom zachovati víru v konečnou účelnost. Deismus tedy připravil praktickou synthesisu, ale udržoval se ne nějakou legickou nebo metafyzickou potřebou, nýbrž vírou náboženskou. Správně řekl profesor Whitehead: »Středověk byl věkem víry založené na rozumu, kdežto století osmnácté bylo dobou rozumu založeného na víře.« Mnoho bylo napsáno v minulém století o rozporu náboženství a vědy, avšak rozpor vědy a filosofie byl ve skutečnosti daleko základnější. Je pravda, že Comte se pokoušel vytvořiti filosofii, která by byla naprosto pozitivní a vědecká, avšak k tomu cíli musil se nejen zřici vši metafysiky, nýbrž vymýtiti i z vědy samé

všechny její abstraktní a theoretické prvky a omeziti ji na ryze praktické cíle. A tak to nepřivedl k ničemu jinému než k synthese určité části vědy s určitým, ještě omezenějším druhem náboženství. Na druhé straně mohla věda snadno nalézt styčné body s náboženstvím, a to buď v podobě abstraktního deismu anebo tradičního křesťanství. Velmi mnoho, možná že většina velikých vědců nové doby byli mužové hluboce náboženští, jako Volta a Cauchy, Dalton a Faraday, Claude Bernard a Pasteur, Mendel a Wallace; kdežto z vědců od dob osmnáctého století sotva jeden byl filosofem.

Christopher Dawson, *Progress and Religion*, fifth ed., Sheed and Ward, London 1936, p. 220-1.

Josef Drábek: Z cesty po slovenských Vysokých Tatrách (Pohledy z okolí Ždiaru)

K U L T U R A

Tovaryšstvo Ježišovo

Počalo to r. 1594. Tehdy vystoupil advokát A. Arnauld v pařížském parlamentě ostře proti řádu s obviněním, že prý jesuité, kteří mají ve svém představeném spatřovati samého Krista, musí uposlechnouti i tehdy, když by byla nařízena vražda! (Mínil tím vraždu Jindřicha III. Clémentem, jenž sám neměl s jesuity nic společného!) Všeobecné obvinění, že poslušnost může Tovaryšstvo zavázati ke všem těžkým hříchům, jest však poněkud mladšího data. Pochází od historiků Wolfa, Langa i Philippsona, který dokonce »cituje« na důkaz svého tvrzení řádové konstituce. Práví totiž: »Konstituce předpisují výslovně, že je to povinnost dopustiti se jak lehkého, tak i těžkého hříchu, když jej představený ve jménu Pána našeho Ježíše Krista, nebo odvolávaje se k poslušnosti, přikáže; to se může státi ku prospěchu jednotlivců, či k dobru obecnému.« Jak patrně, není to vlastně nic jiného než: účel světi prostředky. Tvrzení tedy velmi odvážné, neboť kdyby tomu tak bylo, dalo by se ospravedlniti všechno — a to rozkazem! Podívejme se však na ty konstituce, odkud byl inkriminovaný citát vzat; jak je to v nich vlastně napsáno? A tu především vidíme, že bylo vynecháno důležité předvěti, nadepsané:

Ernest Mach

VÍM

Vím o tom nebi
o pavučinách jeseně
už naposledy louka
prosvítá zeleně

Vím o pouti mraků
o mdlém svícení poledne
opadals vlčí máku
čí ruka tě zvedne

Vím o řece jež kouří
o vzduchu skleněném
už nebe nezabouří
čekáním sprahla zem

Vím o vichřici
o papírových ptácích
ty ruko dětská hraj
hraj mi na oblacích

MLADÍ SV. OTCE PIA XI. — Když vystudoval kněžský seminář v Miláně a byl ve dvaceti dvou letech vysvěcen na jáhna, poslal ho jeho arcibiskup Mšgre de Calabiana v říjnu 1879 do Říma, aby tam dovršil studia; pro jeho předčasnou vážnost nazýval ho arcibiskup přátelsky »můj mladý stařec«. — Jeden z nedávno zvolených francouzských akademiků pravil ve svém zahajovacím proslovu v Institutu, že »příchod do Říma je novým zrozením pro každé ušlechtilé srdce«; a působí-li hlavní město křesťanského světa nevýslovným kouzlem na každou věřící duši, jaká asi hnutí tajemně procítil onen mladý levita, jehož Prozřetelnost určila k tomu, aby po čtyřech desítkách let vstoupil na stolec Petřův! Představujeme si jeho první dojmy ve Věčném městě; pout do Kolosea a do katakomb, oblažující pohled na vatikánskou basiliku, opojení z pocitu, že se ocitá v srdci Církve a že vidí její viditelnou Hlavu... Kdo by byl řekl, že milánský student, který právě přijel do Říma, sám jednoho dne ponese na své hlavě tiaru? Tehdy však šlo jen o neokázalou a všední práci v Lombarďské koleji a na Gregoriánské universitě. Šlo jen o přímou přípravu k vysvěcení na kněze, jehož se mu dostalo u Sv. Jana Lateránského v kvatembrovou sobotu před vánocemi, dne 20. prosince 1879. Otec a jeden bratr, Fermo, přišli, aby poklekli a přijali požehnání od novosvěcence. První mši sv. sloužil u Sv. Karla na Korsu, kde se chová srdce velkého arcibiskupa milánského, u Sv. Ondřeje na Kvirinálu, v cele andělského Stanislava Kostky, na hrobě Sv. Petra, na samých základech Církve. — Don Ratti se znovu dává horlivě do práce, kterou po třech letech zakončuje doktorátem z církevního práva na Gregoriánské universitě a theologickým doktorátem na Sapientii, Lev XIII. založil tehdy za thomistické obrody Akademii sv. Tomáše pro vyučování scholastické. Jeden ze studentů tam vzbudil obzvláštní pozornost; záznaky Akademie dosvědčují, že kandidát Achilles Ratti dosáhl při zkouškách na filosofický doktorát z dvaceti pěti možných bodů všech dvaceti pěti! A před jakou komisí! P. Liberatore představil mladého doktora Lvu XIII., který jakoby z vnuknutí položil mu na hlavu ruku a dlouho ji tam podržel. — Navrátil se v červenci 1882 do Milána, byl don Ratti určen pro

»Quod constitutiones peccati obligationem non inducunt« — což znamená, že konstituce nezavazují pod hříchem (a to dává celé větě jediný správný smysl!); v dalším pak se klade důraz na to, že přísné zachovávání řádových statut je sice přáním Tovaryšstva, avšak toto zachovávání nemá býti nijak příčinou znepokojování svědomí a obav, že by mohl býti přestoupením regulí spáchán snad hřích, a proto (jak stojí psáno) »visum est nobis in Domino...« »ustanovili jsme v Pánu, že žádná konstituce a deklarace (ovšem kromě oněch tří slibů) sama o sobě nezavazuje pod hříchem. Jen v tom případě, že by se takové zachovávání jevilo žádoucím pro zvláštní dobro jednotlivce či celku, může je představený naříditi, a to — pod hříchem.«

To je celý obsah V. hlavy, jednájící o této věci! Jaký to však má teď smysl? Kde že se nařizuje něco, co je hříchem? Vždyť přece Philippson, Lang a j. výslovně uvádějí, že je tu povinnost dopustiti se hříchu! Co tedy vlastně citují tito pánové? Porovnáme-li oba texty, poznáme ihned, kde je chyba: bylo tu především vynecháno, jak jsem již uvedl, celé předvětí a citována vlastně jen výjimka z dané zásady — a i ta výjimka má docela jiný smysl. V tom také vězí celý ten vtip. V originále je totiž passus — »obligationem ad peccatum mortale inducere«, což bylo školometsky doslova přeloženo jako »závazek ke hříchu smrtelnému«, zatím co to ve skutečnosti znamená »pod hříchem smrtelným«! Je sice jisto, že předložka — ad — znamená vlastně — k něčemu — jenže je opět známo, že v různých vazbách dlužno předložky překládati jinak než doslovně, jak by se na první pohled zdálo. Ani klasická latina neužívá rčení — obligace ad aliquid — tím méně pak latina středověká, které přece církev hlavně užívá. Máme různé doklady v regulích sv. Františka, sv. Dominika, ve spisech sv. Tomáše a j., kde vždy nalezneme - ad - ve smyslu - pod -: př. pod hříchem a pod. Tak u sv. Tomáše: ... ita nec in lege Ecclesiae omnes ordinationes vel publica statuta obligant ad mortale (sc. peccatum), sv. Frant.: ... qualiter in predictis nemo obligetur ad culpam mortalem atd. atd.

Rovněž tak u humanistů vyskytují se rčení v této formě; tak Erasmus z Rotterdamu: ... praecepta Dei obligant ad poenam gehemnae — což nemůže přece nikdy znamenati, že by přikázání boží zavazovala snad k trestu zatracení, nýbrž jediný možný výklad je — pod trestem zatracení. Je zajímavé, že dokonce v pražském vydání řečených Konstitucí z r. 1757 se již nevyskytuje ono - ad -, nýbrž normální - sub -: »constitutiones non obligant sub peccato« — doklad, že v té době se stávala ona vazba již poněkud archaickou, nesrozumitelnou a proto se ji snažili jesuité na-

hraditi, aby nevznikl takto dvojsmysl! — Není však ani třeba rozebírat to pouze po stránce filologické; stačí, všimneme-li si názorů čelných autorit řádových. Již sv. Ignác v pojednání o poslušnosti omezuje ji na ty skutky, v nichž není nic hříšného, které lze učiniti bez újmy lásky k Bohu a pod. Obdobně také Suarez dokazuje, že představený nemůže dáti poslušnosti libovolný obsah ani mimo hřích, jsa vázán účelem řádu, dokonalostí členů a bližního. Mluví-li se tudíž o »slepé poslušnosti«, o »holi v ruce starcové« či o poslušnosti »perinde ac cadaver« a pod., netýká se ničeho jiného než právě vyloučení rozpaků a úvah o rozumnosti, vhodnosti a účelnosti nějakého rozkazu, jenž ovšem sám o sobě hříšným není! Toto prohlašuje také výslovně sv. Ignác, když praví, že členové mají poslouchati tak, aby ve všech indiferentních věcech, v nichž nelze spatřovati nějaký hřích, byli ochotni daný příkaz splniti tak, jako kdyby pocházel od Krista samého! A konečně, pomíne-li i to faktum, že nutno přece u jezuitů předpokládati alespoň ten stupeň dokonalosti, který má průměrný člověk, potvrzuje tento závěr celé učení církve, která stíhala i menší chyby proti křesťanské nauce a bylo by opravdu nepochopitelné, že by byla dala placet regulím tohoto (t. j. připisovaného) obsahu!

Eugen Morbacher

Student a kniha

Budiž mi přáno, abych přispěl několika poznámkami k otázce, v kterou zde prvně udeřil dr. Jan Bartoš článkem »Čtou dnešní studenti?«. Je to přece pravda, že studenti mívají tolik zájmů o mnoho a mnoho věcí, ať už je to sport, biograf, fotografování nebo sbírání známek, ale pramálo zájmu o knihu. Velký počet lidí a mezi nimi bývají i profesori češtiny, se nad tímto truchlivým zjevem beznadějně rmoutí, a tento zármutek dohání je na konec k tomu, že nad studentem lámou hůl jako nad tvorem neužitečným, povrchním a ledabylým. Tu a tam mívají pravdu, ale ne vždy a ne cele. Je třeba uvažovati o velkém množství postranních otázek, které tuto věc hodně komplikují, o názorové nejasnosti mladého člověka, který není dosud sám se sebou hotov, který se dává strhnouti tím, co je kolem něho, i když při tom ztrácí to, co jest nad ním, a samozřejmě je nutno počítati s tím, že i k lásce ke knize musí býti mladý člověk vychován. Nic se zítra nenajde tam, kam dnes nic nebylo vloženo. Také lásce k dobré knize musí se učit, jako se musí učit lásce k dobru vůbec. A tu jsem u skrytého pudla bolestné otázky. Nosil jsem to už dlouho v sobě, už ve svých vlastních studentských letech jsem to dobře a jasně pociťoval, ale nebylo možno říci to nahlas. Snad se mi to podaří

vyučování. Byl nejprve zatímním vikářem v malé farnosti Barni-in-Valassina, ale pak začátkem školního roku byl jmenován profesorem homiletiky a theologie na kněžském semináři milánském. Po pět let zastával tento úřad, jímž se ještě více upevnily vůdčí vlastnosti jeho ducha. Však také konal své dílo jako pravý vědec! Všichni jeho bývalí žáci dosvědčují jeho pracovitost, přísnou metodičnost, úctu k textům, přesnost a rozvážnost. Také při vyučování theologii patřil již k oněm svědomitým pracovníkům, kteří vzpírajíce se povrchnímu zevšeobecnování, dovolí si několik hodin synthese teprve po celých letech trpělivé analýsy. Zkrátka, významenal se tak, že když se r. 1888 uprázdnilo místo mezi učiteli na Ambrosianě, byl vyzván, aby kandidoval. — Zakladatelem Ambrosiany, jedné z předních knihoven světa, byl kardinál Bedřich Borromejský, bratranec a nástupce sv. Karla na milánském stolci. Čerpáme tyto údaje z anonymního Průvodce (1907), jehož autorem však není nikdo jiný než Achilles Ratti. Na těchto několika stránkách, inspirovaných Manzoniem, jejichž rysy tak prozrazují svého pisatele, objevuje se nám postava Bedřicha Borromejského v historické zkratce, podivuhodné svou úplností a přesností. Vidíme ho, an zakládá svou knihovnu nikoli jako pouhé museum mrtvých věcí, nýbrž otvírá ji veřejnosti jako most k přítomnosti i budoucnosti. — »Vášeň ke knihám, píše, učinila z něho sběratele stejně vytrvalého jako obezřetného. Znalost řečtiny a latiny mu odhalovala klasický starověk; východní jazyky, jejichž znalost chtěl na Západě rozšířit, otvíraly nesmírnou neprobadanou oblast.« A vidíme před sebou ono horečné sbírání vzácných tisků a rukopisů, které na počátku XVII. století vytvořily Ambrosianu. Msgr. R. Fontanelle POJEM K A R A K T E R U. Charakter se liší od temperamentu tím, že není člověku vrozen, není dán jeho fyziologicko-psychickou stavbou, nýbrž se nabývá sebevýchovou. Charakter patří k vyššímu životu duševnímu rozumu a vůle. Rozum lidský — správně řízený — vede vždy k nejlepšímu. Rozum a vůle mají vliv i na smyslově dynamickou stránku života, na iracionálně, a to trojím způsobem. Rozum předvádí obrazivosti věci jinak, než jak jsou milé smyslovosti, objasňuje jinou stránku jako budící zálibu nebo odpor, radost nebo smutek. Rozumný pohled na věci je hlubší a správnější, má vztah k celému životu. Ačko-

liv je nějaká věc po jedné stránce přitažlivá pro smyslovost, pozbývá přitažlivosti, zasáhne-li rozum svou úvahou a objasní pravý opak. Tak se smyslovost může naučit jít za pravou radostí nebo za pravým smutkem, t. j. za radostí nebo za smutkem osvětlenými rozumem, a tím bývá uváděna do správných hranic ethických. Druhým způsobem má vliv vůle: Psychicko-dynamický život je tak zřízen, že jeden projev je závislý na druhém. Je-li jeden intenzivní, má vliv i na jiné projevy, poněvadž tvoří celek. Je-li intenzivní projev vůle, pak strhuje s sebou i žádost a vznětlivost. Vůle je řídicí hybná síla, může dokonaleji volit než smyslovost, proto v řádném životě vůle vede a určuje správný směr i dynamické a iracionální části nižší. To je cíl a výsledek výchovy vůle, aby převládla nad iracionálním chtěním a použila dynamické síly duše k životním činům. Třetím způsobem může být iracionálně uvedeno do životního řádu přímo rozkazem a určením rozumu, aby vůle uvedla vznětlivost a žádostivost do takového pořádku, že nepřekážejí, nýbrž podporují správnou činnost. Jako ve vojsku rozkazuje vůdce a vojsko postupuje řádně, tak v duši rozkazuje rozum a vůle vede, a tak si člověk vychovává charakter. Z nové Habáňovy Psychologie, která překvapila a stala se učebnicí všech katol. vysokoškoláků, zvláště mediků.

ŽIVOT č. 3—4. (Vydává Fr. Borový v Praze II., Národní tř.) Toto bohatě vypravené dvojčíslo uměleckého měsíčníku Život, které vyšlo jako samostatný svazek, je celé věnováno vývoji českého divadla od K. H. Hilara až po dnešek. Na 70 stranách je zde reprodukováno množství kreseb, skizz, návrhů a fotografií scén, z nichž mnohé barevně. Několik úvah od našich předních divadelních pracovníků o vývoji českého divadla, jeho bojích a cílech (ať už je to článek rež. Frejky, E. F. Buriana, či dopis K. H. Hilara Vlastislavu Hofmanovi, nebo problematický článek Honzlův) doplňují toto dvojčíslo, které vyplní značnou mezeru v tomto oboru umělecké literatury. — Doporučujeme zvláště studentským spolkům divadelně činným. B.

IDEÁLNÍ PROFESOR. Maďarský pedagog dr. Pavel Gáspár, který je ředitelem gymnasia, uspořádal mezi dvěma tisíci středoškoláky z Pešti a venkova jakousi písemnou anketu o tom, jak si studenti a studentky představují ideální typ profesora. — Co ti chlapci od svých profesorů žádali? Zde

nyní, kdy se na léta středoškolská dívám z určitého kritického odstupu. Myslím si, že právě střední škola, která by měla v studentovi probudit co možná nejživější a nejvroucnější lásku ke knize, ten přímý a útlý poměr k dílu básníkovu a spolu i hluboké, bytostné procítění básnické skutečnosti, neplní zde svého úkolu v dostatečné míře. Je tu příliš mnoho literární teorie, ale málo skutečného navazování laskavého příklonu k dobré a hlubší soustavné četbě nějakým praktickým pokynem. Je to přece velmi jasné: Kdyby na př. katecheta vzal do ruky katechismus a odříkal z něho určitou část, studeným hlasem rozebral, vyložil svým žákům a uložil pensum od otázky té a té až po otázku tu a tu, vytýkalo by se mu, že je to příliš málo. Neboť vyučování náboženství není toliko v nadšení několika stránek z katechismu, ale také v co největším vyzbrojení mladého člověka pro dobrý a statečný křesťanský život. Tato praxis, živé a přesvědčivé promítnutí křesťanských zásad a náboženského uvědomení do podstaty lidských skutků a lidského chápání života, musí být výsledkem školského vychovávání náboženského. Vždyť se přece říká právě na místech nejkompetentnějších, že se člověk nemá učit pro školu, ale pro život. Toto učení pro život však platí pro všechny předměty, tedy i pro hodiny češtiny. Vzpomínám rád na svého gymnasiálního profesora češtiny právě proto, že dovedl do nás vložit lásku k dobré knize, že nám soustavně přibližoval literární díla význačných hodnot důkladným rozбором jejich vnitřní struktury, poukazováním na básnický jazyk a vroucími slovy o způsobu, jakým se básník dopracoval plného tvaru své vnitřní vise. Byly to výklady proteplené láskou k básníkovu slovu a tato láska musila zapálit i nás, kteří jsme nemohli zůstat pouhými posluchači, ale sami jsme hledali v sobě cestičku ke knize, abychom se s ní v ústraní polaskali a pomilovali. Tak se vytvářela v nás láska k dílu básníkovu, která nám pod úderem profesorevých slov nedovolila dívat se na knihu jako na potištěný papír, ale vnucovala nám úctu k ní jako k někomu živému a drahému. A pak už se chodilo kolem knihkupeckých výkladů s oním třaslavým nepokojem duše a srdce, obdobným s neklidem milence, s dychtivou lačností v očích, které hladily drahé, pro svět mrtvé a přece pro nás tak výrazně živé bytosti, ukryté pod příkrovem tiskařské černě, a strádalo se po korunkách, místo parku a dvou housek za 1.50 Kč se kupovaly jen dvě housky za padesátník a korunka šla stranou — na dobrou knihu. Vím dobře, jak jsme se těšili na chvíle, kdy náš profesor silným a plným barytonem recitoval básně Březinovy a pak nám je v prosaické parafrázi tlumočil, aniž by setřel původní pel básníkových slova. Byly to hostiny Platonovy, na něž se nezapomíná. Utkvěly

v nás pro celý život. A přece jak u jiných učitelů češtiny bývají tyto hodiny všední a monotonní! Jak bývají odporné svou nudou, staletými frázemi »básník líčí nám své dojmy« nebo v »básni se vypravuje«, titěrným rozpitváváním slovíček, tím nesnesitelným škatulkováním směrů, proudů, věčným vyhledáváním četných vlivů, kdy básník sám vychází jaksi jen naprázdno a studenti mají dojem, že jsou kolem nich jen samá slova a slova a slova, nic víc a nic míň! Taková studenost vane z těch výkladů a taková přísloušná rovnoměrnost na všechno! A básník, chudák, kdesi v koutku pláče, choule se jen ve své rozedrané košili, protože z ostatního šatu jej vysvlékla pedagogická horlivost páně profesorova, jehož skřipci ani prášek neujde. Jak tu nemožno uprošovati profesory češtiny, aby především pamatovali na to, že v hodinách češtiny nutno také a hlavně učití lásce ke knize. Co je platný křesťan, který by dovedl z katechismu bezvadně odříkati stať o svátostech a přitom všechny odmítal, dovedl by přesně podle katechismu odříkati příkázání Boží a jejich detailní rozbor a přitom by podle nich nežil ani za mák! A zrovna tolik je platný student, který by dovedl vypočíst všechny možné básnické figury a tropy, věděl by docela bezúhonně, co je to aliterace, co je to eufemismus, co je to synekdocha — a přitom by nepřečetl za celý Boží rok pořádně, od začátku až do konce, ani jednu jedinou knihu. Což by nešlo vytvořiti také na střední škole jakýsi druh občasných seminářů, v nichž by studenti samostatně se učili chápati podstatu literárního díla a v nichž by se v nich vychovávala vroucí a živá láska ke knize, to *unum necessarium* v tomto případě? Stačilo by dáti každému studentovi občas jednu knihu, ať už staršího data nebo právě vyšlou, jednomu román, druhému sbírku básní, třetímu knihu essayí, vysvětliti jim, jak si mají počínat při četbě, čeho si mají zvláště povšimnouti, a uložit jim jako domácí úkol, aby každý napsal, jak na něho daná kniha působila, co se mu na ní nejvíce líbilo, na obsahu, na formě, na myšlenkovém uspořádání, s čím byl nespokojen, čemu nerozuměl, co na něho udělalo nejhlubší dojem atd. Tyto práce byly by pak studentem samým přečteny občas při volném oddechu na konci hodiny po probrané látce, jež je předepsána osnovami. Profesor by při tom mohl odpověděti studentovi na věci, jež se mu zdály nejasné, i jiní studenti by se mohli rozhovoru zúčastniti, zvláště přečetli-li sami privátně totožnou knihu a mají-li o ní jiné názory a dojmy než referující student. Bylo by to jistě zajímavé a hlavně studenti by se naučili čísti. A toho je třeba, tolik třeba: umět čísti, dobře a rozumně čísti. S láskou, s otevřenou duší, s pohledem do hlubokosti díla básníkovy. I bude kniha čtenáři životem a básník se mu zjeví v plnosti svého

několik vět ze dvou tisíc odpovědí: Nemá chodit do školy neudělaně oblečen. Své rodinné starosti ať nechá doma. — Nemá poroučet, nýbrž radit. A vstupuje na začátku hodiny do třídy, má se usmívat. — Přijde-li k němu o přestávce, chceme, abychom se mohli ptát i na věci, které nemají přímo vztahu ke škole. Chtěli bychom, aby také trpělivě vyslechl i naše soukromé věci a neodbyl nás: »Teď mám přestávku také já!« — Má být přísný, ale vždycky spravedlivý. Ovšem nesmí býti tyran. Je pravda, že my hoši dovedeme profesora rozběsnit, ale tím je viněn i on. Nemá být slaboch, protože slabými profesory opovrhujeme. — Profesor za katedrou nemá být uzavřený a vznešený úředník. Kéž by nám rozuměl! Jsme mladí a máme více temperamentu. Za to nás nemá trestat. — Ať nás raději profesor bije a políčkuje, jen ať se nám nevysmívá. Nikdy nás nemá zesměšňovat, neboť snášíme mnohem lehčeji pohlavky svých otců než výsměch profesorů. — Jeden žák první třídy gymnasia píše: Podle mého názoru je velmi snadné být dobrým profesorem. Ať je prostě milý a jemný. Pak už je všechno v pořádku. — Žák venkovského ústavu s koedukačním vyučováním píše: Dobrý profesor je ten, kdo nedává stále přednost děvčatům. Děvčata jsou totéž co my a nemá se jim nadřizovat. — Studentky středních škol si přejí téměř jednomyslně mladé profesorky. Starší učitelky, zvláště staré panny, nemají pro mladé dívky vůbec porozumění. Profesorka má být mladá, přísná a spravedlivá. Nemá nadřizovat žádnému děvčeti, protože má na ní něco ráda, oči, vlasy, obličej, nebo její šaty. — Jedna patnáctiletá dívka napsala tyto pesimistické věty: Víím, že nejsem žádná světová kráska a jsem připravena, že to zanechám stopy v mém vysvědčení. — »Lid. nov.« 4. IV. 37. NO V É F I L M Y. Čsl. továrny AKO a FOMA vyrobily nové druhy filmů, jež jsou velmi dobré jakosti. Ako-Brilant je film vysoce citlivý a orthochromatický. Má výraznou gradaci, dobré krytí a dává skutečně brilantní negativy; při zvětšení se neobjevuje prakticky žádné zrno i když je vyvoláno normálním metolhydrochinonem. — Foma-Panchro film je citlivostí vystupňován ke všem barvám, tedy také k barvě červené a nutno jej zpracovávat při úplné tmě. případně speciálním modrozeleným světlem. Je úplně izolární a tím vhodný k fotografování při světle umělém (blesk, žárovka a pod.).

— Foma-Ortopan tvoří přechod mezi filmem orthochromatickým a panchromatickým. Vlivem dvou různě citlivých emulsních vrstev má obsáhlou expoziční pružnost. Je určen v první řadě pro snímky krajinářské, zvláště na jaře a na podzim, kdy převládají paprsky barvy žlutozelené a oranžové. — Foma-Gradual má ze všech orthochromatických Foma-filmů nejměkčí gradaci a největší expoziční pružnost. Všecky tyto filmy jsou velmi dobré čsl. výrobky, které jistě budou vážnými konkurenty cizích fotografických značek.

NĚMECKÁ KONVERSA-CE. Konverzace je podivný druh vyučování, při němž profesor ustavičně něco pokřikuje cizí, žákům neznámou řečí, nutí je, aby vstávali a opakovali po něm konce vět a jeví dětinskou radost, když se někdo tváří, jako by rozuměl otázce. Podkladem konverzace je obyčejně ponurý článek skličujícího obsahu, který napsal ve své slabé chvíli uznávaný klasik cizího národa. Třeba o onom otci, jenž umírá, děl svým třem synům, že na vinici je zakopán poklad. — »Was haben wir gelesen, Breburda?« ptá se pan profesor, když byl pracně sesmolen překlad článku. — »Haben wir gelesen,« tvrdí Breburda, dívaje se na svého učitele měkkým, nevinným pohledem. — »Ich frage, wass wir gelesen haben, sie Ignorant, sie Pageivogel!« zuří němčinář. — Žák Breburda mlčí. — »Setzen sie sich! Was habe ich gefragt, Vomačková?« — »Bitte, Herr Professor, ich war gestern krank,« odpovídá promptně tázaná dívka. — »Schrecklich! Setzen! Also, Kubíček!« — »Ich auch,« prohlašuje Kubíček důstojně. — »Das ist abscheulich, v této třídě není možno pracovat, um Gotteswillen, jste líní jako vši,« burácí učitel, upadáje ve svůj hněvu do zvučné mateřštiny. »Also, was machte der Vater, Pasecký?« — »Ja« vece Pasecký, zkoušeje válečné štěstí. — »Was?« — »Nein,« opravuje se pohotový studentík. — »Verstehen sie der Frage?« — »Ja« míní Pasecký. — »Also, antworten sie.« — »Nein,« odpovídá tázaný, střídaje pečlivě zápor a klad. — »Warum denn?« ptá se němčinář hrozivě. — »Jawohl,« triumfuje vyslýchaný student, načež se učitel chytí za hlavu a spílá zkoušenému v jazyku státním i menšinovém. Každý pochopí, že po čtvrtroce nelidského týrání je třída duševně vyčerpána. Odtud všeobecná neoblíbenost jazyků moder. i mrtvých. Jaroslav Žal

tvůrčího rozzáření. A bude láska k dobré knize v srdci mladého člověka, který se teprve hledá na všelijakých křížovkách svého duchovního neujasnění a zápolení o celý tvar. To je třeba žádati od studentů: aby v sobě vytvářeli lásku k dobré knize. Budou-li ji míti, nebudou už hlátat škváry bezcenných dobrodružných brožur, ale zjeví se jim v plné kráse dílo, v němž o velkých věcech slavně a mnohohlase zpívá básník.

Václav Zima

Regnum Christi

1. **Kongresy Ježíše Krále:** Na těchto se musí projednávat všechny aktuální otázky, navrhovati plány a usnášeti se o jednotném postupu. Mají býti jakýmsi — světovými katolickými dny. Dosud se konaly čtyři tyto kongresy: v Leutesdorfu, Berlíně, Mohuči a Solnohradě. Tyto byly teprve předstupní k pravým mezinárodním kongresům Ježíše Krále. Všechny se konaly se schválením a požehnáním sv. Otce. Rovněž letošní, který má předčítati všechny ostatní svým rozsahem, bude konán v Poznani v Polsku ve dnech 25.—29. června*) pod protektorátem a příslibenou účastí J. E. nejdůst. pánů kardinálů T. Innitzera z Vídně, A. Hlonda z Poznaně, J. Verdiera z Paříže a účastí J. E. našeho pana kardinála K. Kašpara a početné výpravy z ČSR. Ústředním tématem kongresu je: Výstavba říše Boží — přemožení bezbožnictví.

2. **Katolický světový časopis:** Tímto časopisem nechť se pěstuje dohoda a sbratření mezi národy, jím ať udržují katolíci všech zemí a národů vzájemné přátelské styky, jím ať se učí a mobilisují k vzájemnému a energickému postupu proti novopohanství a všemu bezbožnictví. Časopis vychází pod jménem »Regnum Christi« v nejvíce rozšířených řečích světa. Má vyplniti velikou mezeru: býti spojující článek všech katolíků, který je nezbytně nutný pro organisovaný světový boj proti Církvi.

3. **Pracovní plán** — této mezinárodní propagandy v podrobnostech bude postupně vypracován na kongresích a ve společném orgánu. V hlavních obrysech je načrtnut v knize »Die Welt für Christus« od P. J. E. Kalána, která vyšla v němčině a připravuje se v jiných světových řečích.

4. **Propagační ústředna:** Na posledním kongresu Ježíše Krále (v Solnohradě v říjnu 1935) byl ustanoven sekretariát těchto kongresů v Lublani v Jugoslavii se společným jménem Regnum Christi a má býti současně katolickou propagační ústřednou. Odtud vlastně vyšla první myšlenka kongresů Ježíše Krále. Účelem propagandy je přede-

*) Podrobné informace v Ústředí katol. studentstva čsl. nebo v České lize akademické v Praze III., Strakova akademie.

vším organisovaný odpor proti propagandě bezbožníků, pak nejlepší možné uskutečnění programu načrtnutého ve spisu »Svět pro Krista«, rozšíření, utvrzení a prohloubení říše Boží a rozšíření Katolické akce ve všech zemích a u všech národů. —n

—š. Večerní slunce na Černém moři
K zájezdům České Ligy Akademické do Varny

NOVÉ KNIHY

K 80. NAROZENINÁM SV. OTCE PIA XI. vydá Katolický Literární Klub (nakladatelství »Vyšehrad« v Praze II., Václavská ul. 12) významnou literární novinku od kanovníka u sv. Petra v Římě Msgr. R. Fontenella: Pius XI. Kniha tato, psána bezprostředním pozorovatelem života a činnosti velikého papeže, je psána svrchovaně krásným a něžným stylem, takže se čte jako napínavý román, ale obsahuje i nejposlednější události ze života sv. Otce, ku př. i z jeho nemoci, a možno říci, že je nejlepší životopisnou knihou dosud o Piu XI. vydanou. Kniha vyjde v příštím měsíci jako třetí svazek Katolického Literárního Klubu. — Staňte se členy tohoto klubu, který vydává opravdu hodnotné knihy katolické literatury krásné i poučné.

Dr. F. M. WILLAM: ŽIVOT MARIE, MATKY JEŽÍŠOVY. (Vydal Ladislav Kuncíř v Praze. Cena neudána.) — Nová kniha světoznámého autora »Života Ježíše Krista«, podává nové vynikající dílo, duchovně i vědecky pečlivě zpracované. Spojuje výborně historické poznatky s duchovní životností, uváděje nás do prostředí, v němž Panna Maria žila a činí nám tak její osobnost velice blízkou. Je-li »Život Ježíše Krista« pozorováním Božského Spasitele, jest »Život Marii« pozorováním života Kristova jejíma očima. Při zachování historické metody zůstává líčení autorovo prosté, věrné a zbožné. Ačkoliv mnohde jsou staré představy odmítnuty, jsou nahrazeny jemně novými a historicky správnými. Dílo mocně působí svou

rozvážností, takže přemnoho bohoslovců, kněží i vynikajících věřících učenců vebí výbornost, zajímavost i duchovní účinky této knihy. Nakladatelství Ladislava Kuncíře prokázalo českému duchovnímu životu velkou službu.

BEDŘICH BRIDEL S. J.: ŽIVOT SVATÉHO IVANA, PRVNÍHO VČECHÁCH POUSTEVNÍKA A VYZNAVAČE (Opus Dei, svazek druhý). Edice břevnovských benediktinů, která si vytkla za úkol šířit učtu k českým světcům, uchystala právě pod dozorem profesora Josefa Vašici vydání životopisu prvního našeho poustevníka svatého Ivana. Je z pera známého barokního básníka Bedřicha Bridela, který posbíral tehdy známé legendy a pověsti svatoivanské a použil historických pramenů tehdy známých, sestavil tuto knížku, kterou dedikoval Matouši Ferdinandu Sobkovi z Bílenberku, opatu ve Svatém Janě. Bridel byl básník a proto si neodpustil, aby po prosaických pasážích nevložil též verše. Novým vydáním knihy byl dán lidu do rukou další příspěvek k poznání barokní poesie, o níž nedávno nastal veliký zájem. Kniha tak má splnit dvojí poslání: jednak proniknouti do širokých vrstev a seznámit je se životem našeho světce a jednak je její poslání literární. Její hodnota též ke splnění účelu podstatně přispívá.

ZMZ

Dr. EMIL ZAVADIL: MATT TALBOT, DĚLNÍK-APOŠTOL. (Olomouc, Vítězové, r. IV., č. 4., cena 3 Kč.) — Do dnešní doby, v níž se vede zápas hlavně o duši dělníka, přichází velmi vhod

ZÁJEZD NA KONGRES
»SLAVIA CATHOLICA«
v Lublaně dnech 19. až 22. července 1937. — Pořad kongresu: Dne 19. července příjezd delegátů, o 20. hod. pozdravný večer. — Dne 20. července dopoledne slavnostní zahájení kongresu a první přednáška. Odpoledne dne 20. a 21. července celý den pokračování v kongres. jednání. — Dne 22. července zakončení kongresu a výlet na Gorensko (Bled, Brezje), večer odjezd kongresistů. — Cena zájezdu včetně jízdenky III. třídy tam i zpět, ubytování a stravování v hotelu Union v Lublani, mimo zájezd na Gorensko, 780 Kč. Při větší účasti a v případě povolení slev bude cena přiměřeně snížena. — Odjezd z Prahy, Wilsonova nádraží dne 18. července ve 22.40 hod., příjezd do Lublaně dne 19. července v 17.01 hod. — Odjezd z Lublaně 22. července v 13.09 hod., příjezd do Prahy 23. července v 6.20 hod. ráno. — V ceně je zahrnuto jízdné III. třídy rychlovlakem tam i zpět, ubytování a stravování, počínaje večerí dne 19. července a konče obědem dne 22. července. — Přihlášky nejpozději do 15. června t. r. přijímá Český seniorát Slavie Catholicae (Svatováclavská liga), Praha IV., Hradčanské náměstí č. 8, telefon č. 617-70.

životopis M. Talbota. Tento dělník, dříve než se stal světlem a vzorem pro druhé, prošel temnotou a nízkostí života a nezřízených vášní. Ale poznal svou bídu a napjal všechny své síly, aby se vrátil k spořádanému životu. Tuto oporu našel právě v Bohu a v uskutečňování opravdového křesťanského života. Matt Talbot se stal velkým vzorem křesťanského dělníka.

MSGRE R. FONTENELLE: JEHO SVATOST PIUS XI. (S předmluvou J. Em. Karla kardinála Kašpara a s portretem svatého Otce. Pěči Jos. Papici vyd. nakladatelství »Výšehrad« v Praze. Stran 356. Váz. výtisk Kč 44.) — K 80. narozeninám papeže Pia XI. vychází podrobný životopis z pera znalce jeho díla i osobnosti, kanovníka u sv. Petra v Římě Msgre R. Fontenella. Současné dějiny mají málo postav tak velkorysých, jako je Achilles Ratti. Málomocný pontifikát je tak bohatý na události jako pontifikát Pia XI., předznamenáný prorockým heslem »Fides intrepida« — »Neochvějná víra«. Neopíratelný rozmach církve po válce, vnitřní obroda, vyvolaná dalekosáhlými reformami studia, zmodernisováním pastorační, nesmlouvavým utužením kázně, má svůj přirozený odraz též ve stoupení vážnosti papežského stolce, který se jeví očím celého světa v době všeobecné rozkolísanosti jako jediný pevný bod, jako opravdová skála Petrova. Nepřehledná je řada autoritativních projevů o palčivých otázkách naší doby, jako je manželství, rodina, výchova, stát, socialismus, rasismus a j., jimiž zasáhlo papežství do víru dneška. — Kniha vychází jako 3. svazek »Katolického literárního klubu«.

DOMINIK PECKA: SMYSL ČLOVĚKA. (Výšlo jako 3. kniha sbírky Duchovní orientace v edici Akord, Brno, Klácelova 2, cena 9 Kč.) — Není snadno psát referát o takových knihách, jako je toto poslední dílo Peckovo. Není to snadno z toho důvodu, že byste je musili opsati od první do poslední písmeny, kdybyste chtěli vystihnouti jeho skutečný význam. Je to kniha úžasně lapidární, dílo pronikavé a bezpečné analýsy, dosažené jak bystrostí rozumovou, tak dokonalým zvládnutím obsáhlého materiálu, a dospívající na konec k synthese zcela suverenní. Bylo nutno zvládnouti nesmírné množství problémů, závěrů i sofismat, nakupených rozmanitými vědami, fyzikou, chemií, biologií, psychoanalýsou, kdekerou školou filosofickou, aby mohlo být napsáno takovéto dílo, jež zcela jistě nelze měřiti jen počtem stran. Bylo nutno proniknouti až k dění přemnohých pravd, polopravd i pravidel, aby z trosek bludů a paradoxů pobloudil filosofie bez pravdy, psychologie bez duše a biologie bez života byl vyvážen a vykřesán a znovu vytvořen obraz člověka, znetvořovaného a ubíjeného staletými bludy, a aby se tento obraz zaskvěl znovu ve své přirozené velkoleposti stvoření, učiněného k podobě Boží. Není lehkou ta Peckova kniha; nestačí ji číst, je nutno ji studovat a bedlivě studovat. Ale odměna poznání nám dokonale vyvažuje všechnu námahu. Neboť jsme-li již zvyklí očekávat od Pecky jen dobré věci, pak za tuto knihu mu musíme býti zvláště vděční. — jhl—

UMĚNÍ DÁVATI SE. Kniha o darování sebe Bohu a duším. Napsal P. Josef Schrijvers, C. Ss. R., přeložil P. Stanislav Špůrek, C. Ss. R. 175 stran, cena Kč 18, váz. Kč 28. — Schrijversovo »Umění dávat se« je úchvatnou velepisní lásky mezi Ježíšem a duší. Není to planý lyrismus, roztékající se v unavující výlevy citu. Je to sytá strava duše odhodlané k důslednému, integritnímu křesťanskému životu. Stránky této knihy jsou jasnými a přesnými směrnicemi radostného duchovního života a jsou spolu perutemi, zvedajícími duši k rozletu za láskou Boží.

KSAVER MEŠKO: MÍR BOŽÍ. (Přeložil Antoš Horsák, vydaly Společenské podniky v Přerově za 12 Kč.) — Slovinský básník a spisovatel Ks. Meško

vzpomíná na radostné i smutné chvílky svého mládí. Nemluví ke všem; mluví jen k vyvoleným z tisíců a je si vědom, že ho nemůže chápati dnešní doba, prosycena materialismem a utilitarismem. Ve své ideové osamocенosti utíká i tu z tohoto rušného víru života do samoty. Buduje na starých troskách nový oltář, tyčí nové ideály, neklesá, jde s chutí kupředu, poněvadž cíle jeho touhy jsou ještě daleko. Ve všech těchto črtách je Meško dobrým znalcem lidí, mistrem slova, výborným malířem přírody, člověkem vždy soucivním a shovívavým k chybám bližních, odpouštějícím s láskou, jež dovede překlenouti i nejhlubší propasti. Česká literatura je tímto překladem obohacena o jednu knihu čisté poesie. Knihu působivě ilustroval známý slovinský grafik Rajko Šubic.

LIAM O'FLAHERTY: HOLLYWOODSKÝ HRBITOV. (Nakladatelství Jos. R. Vilímek, Praha.) — Román Liam O'Flahertyho »Hollywoodský hřbitov« je najgeniálnější jeho kniha. Na rozdíl od iných spisovatelův, uvádí nás do pravého světla hollywoodského života, hollywoodských filmových atelierů, kde podlé Flahertyho pohybuje sa tisíce filmových hviezd, bez radosti zo života, ktorý by dl'a mienky mnohých pod tiažou dolarových gáží mohol byť ideálny. — Flaherty objaví novú filmovú hviezdu, ktorá má svojím neobyčajným talentom spôsobiť úplný prevrat vo filmovom svete. Celý prípad bol úplný humbuk filmového magnáta Jacha Mortimera, ktorému kukal z úspechu ohromný príjem. — Plán ztroskotat. Spisovateľ práve v tejto chvíli cynicky odhaluje ohromnú duševnú biedu a povrchnosť celulóidového mesta.

ab
SINCLAIR LEWIS: U NÁS SE TO NEMŮŽE STÁT. (Vydalo nakladatelské družstvo »Máj« v Praze za 36 Kč.) — Nový sociální román Lewisův je vlastně rozborom duševního boje a tápání dnešních Američanů, kteří, jsouce tradičním individualismem vychováni v pokrokovém liberalismu, spějí podle Lewise do »záhuby« fašismu. Proletarisující se střední stav chystá revoluci, kdežto vládnoucí třída usiluje o režim pevné ruky. Přesto, že chtěl Lewis napsat román výstražný, zůstává jeho práce tendenční.

—š—
LANCKNECHTA BEDŘICHA SCHWARZENBERGA ŠPANĚLSKÝ DENÍK A ZROZENÍ REVOLUCÍ. (Vybral a přeložil Karel Schwarzenberg, předmluvu napsal Josef Pekař. Jako 9. knihu Řádu vydal Ladislav Kuncíř v Praze, cena 25 Kč.) — Kdo je tento »poslední lancknecht«, jenž 70 let po své smrti přichází burcovati naše humanitní a demokratické svědomí? Je to, podle slov Josefa Pekaře, »především aristokrat, naplněný pýchou nad vzestupem rodu na nejvyšší místa společnosti, ale upírající šlechtici význam, netkví-li svými kořeny v národě a nemá-li vlastnosti kavalíra, hrdinného rytíře, povinného bojovati za čest, třeba nekynulo vítězství.« Cele proniknut touto maximou, dává tento syn vítěze nad Napoleonem svůj meč k dispozici bojům za ochranu práva od Španěl, kde pod prapory legitimního krále a po boku statečných Basků (kteří tentokrát ovšem ještě nebyli zrádci) bojuje jako jeden z »requeté« proti usurpátorce koruny, až do Uher a Haliče, nikdy se nezpronevěřiv svému vznešenému pojetí rytíře. A při tom bystře a zajímavě glosuje ve svých zápiscích všechny současné události, stopuje jejich souvislosti a předvídaje jejich důsledky, které se dostavily po deseti letech. Tvrdšíjné a zarputile vystupuje vždy jakožto obránce práva proti pouhé moci, nešetře nikterak svého vlastního stavu tam, kde se tento stav prohřešuje proti úkolu, jenž byl na něj vložen. Jeho zápisky nejsou knihou jen historickou; je to kniha aktuální a velmi aktuální. A měli bychom se z ní — proti všem žva-

nivým Čapkům, Peroutkům, Suntherům, Ludwigům atd. — učít, co to je právo, čest a věrnost, tyto hodnoty nepomíjející. —jhl—

FRANTIŠEK BĚHOUNEK: V ŘÍŠI VĚČNÉHO LEDU A SNĚHU. (Vydala Unie v Praze za 13 Kč.) — V této zajímavé knize popisuje český vědec, účastník Nobilovy výpravy, několik etap z bojů lidstva o dobytí arktidy a anarktidy. Kniha je opatřena dvěma mapkami a množstvím přírodních fotografií.

VACLAV ZIMA: HLAS K DOMOVU. (Kniha lyriky, vydala Družina literární a umělecká v Olomouci.) — Radostni vítáme druhou knížku dlouholetého spolupracovníka Jitra. Není tomu dlouho, co vyšel jeho Raněný hlas, bylo to někdy na sklonku loňského roku a již opět Zima posílá do světa novou sbírku. Zatím co v Raněném hlase bylo pozorovat leckdy vliv Máchův, jindy opět Březinův, vydává se nyní na pout za svým rodným krajem básník sám, upouští od epigonství. Slova svých vzpomínek pronáší hlasem tichým, prostě, bez obřadnosti. Často vytryskne slza smutku a stesku z odloučení a ve vzpomínkách vyznívá touha po návratu domů, do rodné Plzně, »města ebenové krásy«, již přináší pozdrav v poslední básni: Pozdravuji tě, vějíři sta sirén / s dlouhými prsty, s ranou čela, / plačící tváří k oknům přitisknutá; / či hloubka se v nich rozezněla? Celý cyklus básní věnován je domovu, na který se dívá jak na založenou vybledlou pohlednici. Ve svých viděních prochází rodnou uličkou, vidí řeku i krajinu a pokleká před Plzeňskou Madonou s prosbou o ochranu a požehnání pro sebe i pro rodný kraj: Nad město, jež mne porodilo, / rozestří závoj hvězd, / dej srdci, by se nerozbilo, / své světlo v lůně cest. Jsme hrdí na Václava Zimu, který vyšel z našeho okruhu a svými knížkami vstoupil do řady oněch velikých básníků-kněží, a těšíme se z jeho úspěchů v naději, že, jako nezapomněl na rodný svůj kraj, nezapomene ani na Jitro a na generaci, s níž začínal.

ZMZ JAROSLAV DOSTÁL: PODKARPATSKÁ RUS. (II. vydání 6. svazku knižnice KČsT v Praze.) — Čestné místo mezi průvodci po východě republiky náleží této Dostálově knížce, zpracované na základě vlastních zkušeností, nabytých studiem Podkarpatské Rusi, jež předává všem, kdož chtějí také poznati tento romantický kraj naší vlasti. Příručka je zpracována především se zřetelem k pěší turistice. Východištěm je hlavní město Užhorod, začátek turistické magistrály »Jubilejní karpatské stezky«, jdoucí přes poloninu Rovnou, Žďěňovo, Volovec, chatu KČsT pod Plajem na polonině Boržavě, Volové, Jasiňu, Sedlo pod Hoverlou, na Rachovo, útulnu KČsT pod Pozem Ivanem do Trebušany (celkem 343 km). Na tuto magistrálu navazují odbočující turistické cesty, všechny pečl. Klubu čsl. turistů značené. — Jakého úsilí bylo třeba, aby bylo umožněno bezpečné cestování, vysvítá z toho, že podkarpatorská župa KČsT zřídila síť značených cest, 17 orientačních tabulek, zbudovala 50 nocleháren, 17 chat, útulen a turistický dům v Rachově. Dostálova průvodce doplňují kapitoly: horopis, vodopis, národopis, nástin dějin, přehled rusínské kulturního snažení, květeny, zvířena, statistické údaje o všech 487 obcích a osmibarevná přehledná mapa. Je to nezbytná kniha pro účelné sestavení programu cesty po Podkarpatské Rusi.

—š—
MISTR TŘEBOŇSKÝ. (V úpravě F. Muziky vydal a vytiskl Melantrich jako 13. svazek Pramenů, s předmluvou A. Matějčka, cena 15 Kč.) — Kdo viděl v Státní sbírce starého umění v Praze oboustranně malované oltářní desky od našeho největšího gotického malíře, ten ocení péči, s níž vydal Melantrich tento třináctý svazek Sbírek dobrého umění. 24 čer-

ných celostránkových reprodukcí na křídovém papíře a barevná reprodukce »Zmrtvýchvstání« mluví dostatečně o čistém umění velkého současníka Karla IV. a jednoho z největších evropských malířů XIV. století. Zvláště na fotografiích detailů můžeme pozorovati, jak tento mistr antcipoval metodu a techniku šerosvitu, který se stal vývojovou nutností až v dobách mnohem pozdějších, ve snaze vytvořit jednotný a celistvý obraz po všech složkách. V úvodu naznačil Matějček stručně umělecký vývoj a tvorbu XIV. století, doby v tomto směru velmi bouřlivé, kdy však mistr Třeboňský dovedl najít cestu ze zmatků a dovršit naše gotické malířství. Dovedl těžit jak z vlivů umění anglofrancouzského s citěním a nazíráním čistě gotickým, tak z přínosů vlašského malířství se snahou o vybudování prostoru, ač s jeho genialitou musíme počítati jako s činitelem základním. I vnější život malíře se podařilo Matějčkovi částečně odhaliti a zajímavá je jeho domněnka, že umělec tohoto formátu vyrostl a vyzrál v těsném společenství velkého panovníka, přímo v ohnisku českého umění — v Praze. — Vydáváním těchto monografií činí Melantrich velmi záslužné dílo, dává širší veřejnosti možnost shlédnouti aspoň v dobrých reprodukcích vynikající výtvarná díla, spolu s odborným a velmi přístupným pojednáním, které tento obrazový materiál vhodně doplňuje.

P.
IGOR STRAVINSKIJ: KRONIKA MÉHO ŽIVOTA. (Orbis, 35 Kč.) — Tato »zpověď« velkého umělce, a jednoho z hlavních pilířů současné tvorby hudební, hudebníka, který »skládá proto, že se k takové práci hodí a nemohl by se bez ní obejít«, nechce být deníkem, ani výkladem nějaké filosofie umění, či estetiky, a tím spíš ne romantickým popisem toho, »v jakých bolestech hudebník rodí své dílo, či v jaké zas tone blaženosti, když ho uvede múza v nadšení«. Je to kniha jednoduchá a prostá, ukazující umělce jako pokorného dělníka, který ne nějakou náhodou, či pouhou inspirací, ale poctivou a úpornou prací, právě tak, jako každý jiný řemeslník, dobývá ony hodnoty, které nás pak uvádějí tak často v úžas a nadšení. Je to kniha pokorného a úporného hledání pevného řádu, řádu, bez něhož není umění ani krásy, a jemuž je nutno se podrobiti a obětovati. Autor si v předmluvě knihy předsevzal, že chce podati pravdivý obraz své osoby, aby tak rozptýlil všechna nedorozumění, která se kolem něho a jeho díla nakupila. Podařilo se mu napsat knihu, kterou nečteme jen jednou, ale ke které se budeme vraceti častěji. Několik kreseb a karikatur P. Picassa, Stravinského a Jeana Coctana, které knihu zpestřují, činí to, co v ní bylo milé a upřímné, ještě bezprostřednějším.

B.
ČECH V BULHARSKU. (Učebnice bulharského jazyka. Vydal Orbis v Praze za 20 Kč.) — Nová učebnice moderní linguistické sbírky »Brána jazyků« je věnována bulharštině, tomuto nejpokročilejšímu slovanskému jazyku, a tak jako ostatní jazykové příručky je také tento kurs sestaven stejně prakticky a přehledně. Je to spolehlivý a věrný informátor o prostředí a životě bulharského národa a uvádí do jeho jazyka krátkým a účinným způsobem. A tak tato na pohled celkem nepatrná knížka vyplňuje ohromnou mezeru a stává se nepostradatelným průvodcem všech Čechoslováků, kteří cestují v létě do Bulharska a zvláště vřele ji doporučujeme účastníkům zájezdů, jež vypraví o letošních prázdninách Česká liga akademická do bulharských mořských lázní Varny.

—š—
FRANTIŠEK SKÁCELÍK: VENKOVSKÝ LÉKAŘ. Román. (Vydal »Vyšehrad« v Praze. Stran 320. Váz. 38 Kč.) — Nový román známého spisovatele, věnovaný památce jeho přítele Viktora Dyky, dotýká se mnoha otázek odborných a při tom hodnotí vybroušenou literární formou sociální a sta-

vovské poslání venkovského praktického lékaře. Autor, který sám prožil větší část svého života jako praktický lékař a veřejný národní pracovník na českém venkově, postavil titulní postavu svého beletristického díla do českého venkovského prostředí, zapojiv ji ve výjimečný děj, který svou složitostí zasahuje právě lékaře jako dokonalého představitele lidumilnosti a určuje i směr jeho osobní životní dráhy. — Drobné příhody lékařské praxe, denní kasuistika, přinášející často tajemná překvapení, soudní případy, úrazy i zápletky, v které lékař často mimoděk zapadá, projevy vědeckosti a nevědeckosti jeho činnosti střídavě provázející — to vše je v románě skupeno v poutavý celek. — Univ. prof. dr. Jirásek došel ve své nedávné přednášce k závěru, že krásné písemnictví se chovalo většinou nevlídně k těžkému povolání lékařově. Skácelíkův román poskytuje obraz opačný. Je v něm dokumentárně prokázáno, jak velký význam v životě společnosti i jednotlivců může mít venkovský lékař, plnící s pochopením povinnosti svého ušlechtilého povolání a jak může být nenahraditelným v kritických situacích. — Kniha vychází jako 4. svazek »Katolického literárního klubu«. **PAUL DE KRUIF: PROČ MAJÍ ŽÍT?** (Vydal Odeon v Praze za 24 Kč.) — Poslední dílo Kruifovo je zcela odlišné koncepce. Líčil-li v svých dřívějších pracích tak poutavým a strhujícím dějem životy lékařů-vědců, chce nyní odpovědět otázku, proč mají žít nově narození lidé. Ono proč s velkým otazníkem však zůstává až dokonce a nepodařilo se mu je nahradit vykřičníkem: musí žít! Tragika tkví právě v tom, že se Kruiif zbolševisoval a za jediné východiště z této nouze pokládá marxistický sociální řád. Jaký blud a jak houževnatě mu přitaká. —š—

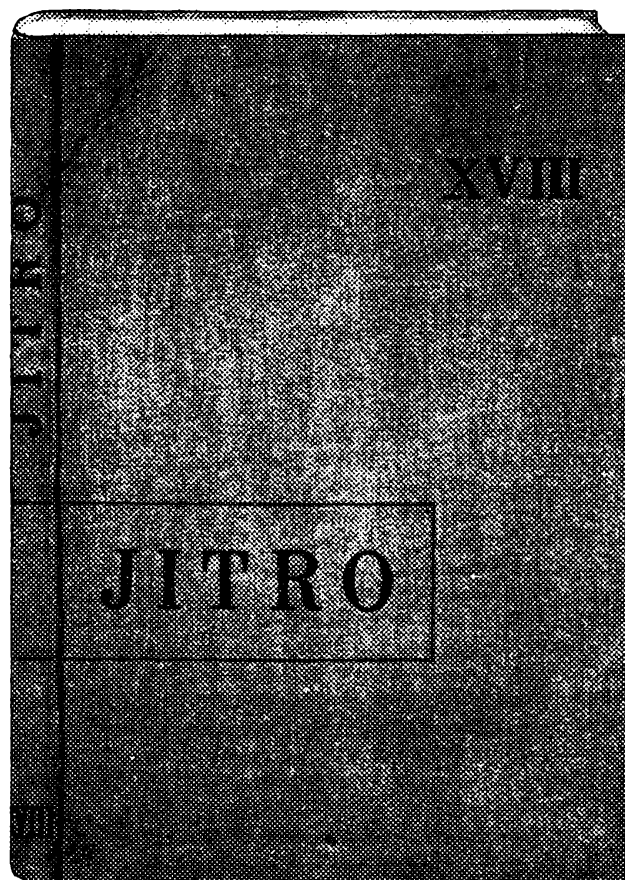
J. MÁDL: ORIENTEM SOVĚTŮ. (Vyšlo nákladem katol. spolků v Novém Bydžově.) — Tuto knihu známého řečníka a kazatele novobydžovského děkana lze charakterisovat jenom jako reportáž cesty katolického kněze po sovětském Rusku. Nedělá si nároku na vědecké či dokumentární dílo. Způsobem nejširším vrstvám lidovým přístupným líčí vše, co viděl kněz v zemi, kde bez Boha či naopak proti Bohu tvoří budoucnost socialistického Ruska. Mnoho zajímavého a jistě i dokumentárního přináší autor pouze na místech, kde líčí náboženské poměry, v nichž se vyvíjí ruský život. A pro tyto kapitoly zaslouží kniha, aby byla čtena i našim studentstvem.

FRANTIŠEK PEKAŘ: FOTOGRAFUJTE DĚTI! (Vydal Odeon v Praze v nové knihovně »Fotografie objevuje svět« za 15 Kč.) — Postrádali jsme v odborné literatuře hodnotnou knižnici, určenou fotografům-amatérům, a proto zahájením této nové knihovny »Fotografie objevuje svět« a prvním dílem Pekařovým o dětské fotografii se tato citelná mezera vyplňuje. Záleží nyní jen na tom, aby ji také fotografičtí pracovníci přijali s takovým porozuměním, jaké jí právem náleží. — Pekař podává nejprve základní přehled vhodného fotografického procesu (aparát, negativní materiál, expozice, vyvolávání, kopírování, zvěšování a pod.) a ve zvláštní části uvádí k účinnému zachycení dětských tváří a jejich výrazů radosti i bolesti a vůbec k režii dětských genrů. Kniha je ilustrována 25 autorovými obrazy, v nichž se znovu Pekař představuje tak, jak ho již známe z pražských fotografických výstav, jako nepřekonatelná »dětská« autorita. —š—

LINDSAY ROGERS: VLÁDY V DOBĚ KRISE. (Mazáč, Praha, 1937, 20 Kč.) — Je to obratná politická reportáž a snad by jí opravdu lépe hověl nadpis »Vlády pro dobu krise — model z r. 1934«. Její autor, universitní profesor z New Yorku, předvádí nám politický stav civilisovaného světa ve světle americké kritiky. Je tu mnoho nových a cenných

postřehů, ale proto je Rogers dokonalým Američanem, a dokonce bývalý žurnalista, aby mu unikla pravá podstata evropské přestavby myšlenkové a politické. Zůstává na povrchu tam, kde bychom čekali proniknutí na kořen věci; nechápe dost jasně, že před transformací politickou tu byla přeměna duchovní a naopak zase, že k novým, lepším formám politickým je cesta jen přes novou výstavbu pevných duchovních základů. — Československého čtenáře bude zajímat, jak čestné místo vyhradil autor Československu v politickém koncertu evropském a jak pochvalně se vyjadřuje o našich demokratických řádech. Neboť Rogers věří v budoucnost demokracie. — Ale nestačí být demokratickým optimistou a při tom nechápat, že demokracie může být institucí právě tak dobrou i špatnou podle toho, do jakých rukou se dostala. Nezdá se, že je činností nejužitečnější dělat dnes demokracii jen pro demokracii. Naplnit formu obsahem, to je práce pro demokraty, kteří nejsou formalisty. —cm—

PODROBNÉ INFORMACE o vysokoškolském studiu na všech fakultách a oborech, o otázkách stipendií, bydlení, slev a dobročinných akcí ve všech našich universitních městech najdete v brožurce »**Rádc e a b i t u r i e n t a**«. Vydal Moravan, SKA, Brno, Klácelova 2, Sušilova kolej. Cena 3.50 Kč. Zašlete předem ve známkách.

To jest XVIII. ročník svázaný do celoplátěných desek, které lze objednat za Kč 5.80 v administraci »JITRA«, Praha III., Strakova akademie.

hádanky

Vojtěch Maňoušek, redaktor,
Svitávka u Boskovic, Morava

II. TURNAJ O CENY.

Řešení hádanek z čís. 7., 8. a 10. zašlete nejpozději do konce srpna 1937, přiložte kupony, připojte své návrhy a příspěvky pro rubriku. Odměny: Knihy Edice Jitra, desky, album na známky, šach, razítka, knihy zábavné a poučné, Sborník »Vtip se!« a podobně.

46. Výpustka. — 5 bodů.

K. Zita, Praha.

Z potřeby své řezník ztratil předložku jen maličkou, a hle — domů pak se vrátil s roztomilou holčičkou.

47. Pascalův trojúhelník. — 8 bodů.

Koníček s jedním tahem krále. »Semper«, Kyjov.

				ro	ná				
				bu	sa				
			te	li	že	so			
		no	je	zde	je	ké	Pas		
	ve	ně	ve	ro	le	brou	bez	ne	
do	vlast	ně	stí	vymah	a	ně	ho	cal	je
de	váš	bře	zum	nic	sí	vů	dě	váš	se

48. Záhadný nápis. — 4 body.

C. Tichý, Krasonice.

PLYŠ I. ŽEM... A DUR IDY?

49. Roháček. — 5 bodů.

J. Zuska, Uherské Hradiště.

ruští vojáci
těžký kov
jinak »nazývá«
pozdrav
tázací částice
samohláska

50. Číseltka. — 4 body.

Skuhrovcovi: Toman, Praha.

1 2 3 2 4 2 stát je v Americe.

1 2 5 4 2 strom uzříš v Africe.

51. Křížovka. — 6 bodů.

J. Veselý, Hradec Králové.

A B C D E F

1
2
3
4
5
6

Vodorovně: 1. Souhláska. 2. Druh lodi. 3. Spolek. 4. Rostlina. 5. Vláška (zpět.). 6. Spojka. — Svisle: A: Souhláska. B: Zájmeno osobní. C: Hlodavec. D: Časopis. E: Německy otec (fonet.). F: Samohláska.

52. Rebus popisný. — 6 bodů.

Hádankářům z Hradce V. Lenský.

— »přítal mi jednou Němec.
— »v běhu řeky, když jsme stáli.
— »egyptský bůh známý prý je.
dotatkem pro ostrov v dáli.

53. Přesmyčka místopis. — Morava. 8 bodů. — F. Škopíková, Louka.

S ŽAR TEMNIC.

54. Král. procházka. — 8 bodů.

J. Šmídek, Fryšták.

E	U	Ž	J	T	O	M	E	M
N	D	A	E	S	R	E	J	Z
V	A	P	O	K	Ů	H	O	Z
T	Ö	Y	T	N	K	Á	È	V
E	S	V	Š	E	P	T	T	V
J	O	V	E	L	L	O	R	Í
Í	M	T	M	Š	O	Z	È	H
Í	S	È	O	Y	H	L	Á	S
C	U	O	H	M	A	L	H	E

Nikdo učený s nebe nespádl!

Z dopisů našich hádankářů, z příspěvků a luštění je zřejmo, že mnoho jich nezná pravé jádro tolika druhů hádanek. Je tu snadná pomoc: Napište redaktorovi hádank listek, pošle Vám hned spisek, kde naleznete vše potřebné. Sborník Vtip se! vás poučí a pobaví. Zvláštní sleva pro hád. JITRA — jen 4 Kč. — Doporučte známým!

61. Doplnovačka s taj. — 5 bodů.

F. Sečkař, Louka.

X v moravské město
X n francouz. město
X a slovenské město
X n italské město
X a turecké město
(bez »stovky«)

62. Obložka. — 5 bodů.

A. Kuls, Třebíč.

Zármutek dán-li v slabiky jisté, dá město Sibíře, na mapě vlezte!

63. Lištovka. — 3 body.

Všem hádankářům: Jota.

SE	V	CO	TI	RUB
CE	BÍ	RI	LÍ	PO
TEŽ	JI	VĚZ	RÁD	NÝM
TI	NÍ	CO	NE	VHOD
TO	JEN	SDĚL	VŽDY	NÁM

64. Obložka. — 4 body.

»Lok«, Kyjov.

Latinská předložka skryla se ve franc. člen:
vznikla ti Čech řeka jen.

65. Záměnka. — 5 bodů.

J. Stehlík, Brno.

S »p« ryba, s »k« droga.

66. Doplnovačka s taj. — 6 bodů.

J. Pávek, Praha.

X e . hosp. rostlina
X e cenné papíry
X y francouzské město
X p . africká země
X p mořské zvíře

67. Záhadný nápis. — 4 body.

J. Šnajdr.

ARCHY METEŠ?

68. Přesmyčka časová. — 8 bodů.

M. Reichová.

B. U P... DO BĀNY U ZDI N.

69. Roháček. — 5 bodů.

S. Skuhrovec, Libějovice.

budiva
mužské jméno
cenina
starý peníz
nota

70. Záměnka. — 5 bodů.

H. Pössl, Brankovice.

S »k« řeka Čech.

s »p« město Slezska.

55. Čárkovka. — 6 bodů.

J. Sedivý, Marefy.

Mnohý ví snad ze zkušenosti, že každý potok — — — — —, snad již z jakési zálibnosti tvořivá mnohou — — — — —

56. Rebus popisný. — 7 bodů.

B. Štefková, Olomouc.

« — (zpětně) tiskárenský stroj,
« — v každém kraji je jich roj,
« — knižní zkratka (bez hlavy).
« — odpor se tím projev,
« — věty lehce spojují,
« — se zájmem bojují,
aby v celku jméno znělo —
myslitele vyjevilo!

57. Roháček. — 5 bodů.

Luštitelům brněnským: Štol.

zbytek hoření
zpěvohra
psací potřeba
letadlo
franc. člen.

58. Sloučenka. — 5 bodů.

Kroměřížským: Srovnalík.

»První« — součást smyslu.

»druhá« — myšlená čára.

celek: nemoc přepracovaných.

59. Přesmyčka časová. — 6 bodů.

— ať —, Čes. Budějovice.

MÁVÁ JOB POSTONOŽ

60. Přesmyčka časopis. — 6 bodů.

»Ypsilon«, Nové Město.

R O D Á K

(á - a).

PRÁZDNINOVÉ ZÁJEZDY KATOL. STUDENTSTVA

1. Zájezd na XVI. kongres PAX ROMANY
v Paříži, spojený se zájezdem do Belgie a
prohlídkou výstavy 27. VII. — 9. VIII. 1370 Kč

Prospekty zasílá Ústředí katolického studentstva čsl.
v Praze III - Strakova akademie — Tel. 651-60

2. Zájezd k Černému moři do Varny a do
Cařihradu 5. VII.—29. VIII. 980 Kč
16. VII.—11. VIII.

3. Zájezd do Palestiny, Syrie, Egypta, Řecka,
Turecka, Bulharska a Rumunska 16. VII.—
11. VIII. 3690 Kč
-

Prospekty zasílá Česká Liga Akademická
v Praze III - Strakova akademie - Tel. 651-60

Řešení I. turnaje zaslali: Blecha, 163, 0, klíč — Čichoň, 240, 0, klíč — Galušková, 230, 0, klíč — Grünwald, 194, 0, klíč — Jurák, 290, 0, kniha — Klein, 190, 15, desky — Knessl, 289, 0, sborník — Komárková, 258, 0, sborník — Kratochvíl, 249, 5, kniha — Novotný, 272, 4, kniha — Odehnal, 272, 0, klíč — Pohanka, 205, 0, sborník — Polášek, 246, 1, sborník — Říha, 227, 5, kniha — Skuhrovec, 156, 0, klíč — Sluka, 202, 0, klíč — Svobodová, 223, 0, sborník — Urban, 236, 0, sborník. — Cífra první značí počet správně vyřešených bodů-hádanek, druhá počet získaných odběratelů, za nimi je určená odměna. — Odměněné žádám, aby příležitostně potvrdili příjem.

LISTÁBNA HÁDANEK.

Upozornění všem: V rebusu 37. je pod 2 »s«. — Kdosi poslal z Kroměříže příspěvky s podpisem D. N.? — Počet bodů u každé hádanky uváděný značí hodnotu hádanek, sečtením jich při řešení seznáme vyspělost hádankářů a můžeme je lépe odměňovat. — Nevrkla: Dobré, uveř, Liter. práce do Jihlavy! — Pohanka: Dík za zásobu pěkných příspěvků — Pospíšilová: Kde je vás více z Rep.? — Urban: Výborné, vytrvej. — Zita: Došlo oboje, uveř. Hádanky se střídají lehké i těžké. — Říha: Dobré, přijde na řadu. — Skuhrovec: Dík za vzpomínku. Příspěvky uveř. — Ostatním: V č. 1. a dalším příštím ročníku přijdou na řadu př-

spěvky všech, kdož měli málo uveřejněno. — Všem, kdož stojí opodál, neúčastní na rubrice a v zákulisí: Rubrika je pro vás a taková, jak do ní přispíváte a jak luštíte. S malým kroužkem redaktor nemůže dělat divy! Zaviňujete pak vynechávání rubriky, její omezení a chudou náplň. — Proto s novým ročníkem: Ven ze zákopů, přihlaste se řešením i příspěvkem; zreorganizujte rubriku tak, aby vyhovovala jak začátečníkům, tak pokročilým. — Nenechte rubriku upadnout! Všem děkuji za spolupráci, zdravím srdečně a těším se na Vaše další dopisy. Mnoho zdaru u zkoušek a pak - příjemné prázdniny! — Váš Vojtěch, Maňoušek, red., Svitávka u Boskovic, Morava.

raport organisační příloha, která podává přehled naší činnosti

Ústředí katolického studentstva čsl. svolává na dny 2.-5. července 1937 do Mladé Boleslavě XXIV. valný sjezd katolického studentstva, který bude konán v rámci sjezdu katolíků východních Čech a Polabí pod protektorátem Nejdůstojnějšího Episkopátu

Program

Pátek 2. července: V 9 hodin zasedání výkonného výboru Ústředí. V 11 hodin schůze stá-
novené komise, řídí kol. Valena. Zasedání sekce sociální, řídí kol. Láska. Odpoledne ve 2 hodiny
sekce organizační a programová, řídí kol. Jehlička. — V 7 hodin sekce duchovních rádců
a bohoslovců, vdp. A. Daňha CSsR. — Sekce »JITRA« a jeho Edice, vdp. D. Pecka a kol.
Šeba — a schůze delegátek SSSd, řídí kol. Plátová, ref. kol. Kolman a kolegyně Raisichová.
Schůze sekcí konají se v Konviktě.

Sobota 3. července: O 1/2 8. hod. mše sv. se společným sv. přijímáním a promluvou duchov-
ního rádce P. Daňhy. — Dopoledne účast na manifestaci pro brannost národa. — Odpoledne
ve 2 hod. PRACOVNÍ KONFERENCE katolického studentstva v hotelu »Věneček« s progra-
mem: Zahájení a projev předsedy ÚKSČs, kol. Kolmana, práce v Ústředí v uplynulém ob-
dobí, rozprava o zprávách funkcionářů, resoluce sekcí a volné návrhy. — Večer zahájení
sjezdu katolíků v děkanském chrámu Páně a adorace před nejsvětější Svátostí. — V 8 hod.
přátelský večer katolického studentstva.

Neděle 4. července: V 9 hod. manifestační průvod od nádraží. V 10 hod. pontifikální
mše sv. na Staroměstském náměstí. — Odpoledne ve 2 hod. Na náměstí manifestace mladých
katolíků. »Přijď Království Tvé nad mladou československou republikou.« — Ve 3 hodiny
XXIV. VALNÁ HROMADA ÚKSČs. v hotelu »Věneček« s programem: Zahájení, čtení zápisu
minulého valného shromáždění, projev duchovního rádce P. Alf. Daňhy, CSsR., »K čemu nás
zavazuje 25leté jubileum ÚKSČs«. Projevy hostů, zprávy funkcionářů, revisorů, absolutorium.
Volby výkonného výboru. Návrhy pracovní konference. Volné návrhy.

Nesejde-li se ve stanovenou dobu stanovami a jednáním řádem určený počet delegátů, koná se
valná hromada o hodinu později bez ohledu na počet účastníků.

Volné návrhy nutno zaslati Ústředí 8 dní před pořádáním valné hromady.

Večer slavnostní akademie v Městském divadle.

Pondělí 5. července: Ráno mše sv. podle řecko-katolického ritu. — V 10 hod. společná
manifestace všech katolíků na téma: »Omnia restaurare in Christo«. — Ve 2 hod. Eucharis-
tický průvod k počtě KRISTU KRÁLI a zakončení sjezdu.

Voláme všechna naše sdružení a všechno katolické studentstvo k účasti na této manifestaci. Pro-
pagujte tento projev katolické síly a přijďte sami v hojném počtu vdechnouti našemu sjezdu život!

Za

Ústředí katolického studentstva čsl.

František Kolman, v. r.
předseda

P. Alfons Daňha, CSsR., v. r.,
duchovní rádce

Lad. Jehlička, v. r.,
tajemník

President republiky dr. Edvard Beneš o práci katolického studentstva

V úterý 25. května t. r. přijal pan president republiky dr. Edvard Beneš delegaci pražského Ústředí a bratislavského Ústredia ve společné audienci na Hradě. Zúčastnili se jí: P. Alfons Daňha, CSsR, duchovní rádce Ústředí, JUC. František Kolman, předseda ÚKSČs, profesor S. Mikuš v zastoupení předsedy Ústredia, JUC. František Valena, předseda MSS, PhC. Laco Kiss, gen. tajemník Ústredia a PhC. Lad. Jehlička, tajemník pražského Ústředí. Delegaci uvedl pan vládní rada dr. Říha.

Pana presidenta pozdravil nejprve předseda Ústředí JUC. Kolman řečí, kterou reprodukuje:

P a n e p r e s i d e n t e r e p u b l i k y,

dovolte mi především, abych vám mohl co nejuctivěji vysloviti náš dík za vzácnou laskavost, s níž jste nám poskytl tuto audienci a tím i příležitost informovati vás o práci našeho hnutí.

Před rokem ráčil jste přijati naši nejagilnější složku, Českou Ligu Akademickou. Její delegáti tlumočili vám hold vysokoškolského katolického studentstva pražského. Dnes přicházíme jakožto zástupci obou ústředních organizací studentského katolického hnutí československého státu, abychom jejich jménem vyslovili vám hlubokou úctu, kterou k vám jako představiteli státu chováme. Jste mladé katolické generaci vzorem nezištného a pracovitého člověka, vědce, státníka a demokrata. Přicházíme společně Češi i Slováci, abychom dokumentovali ideovou i pracovní jednotu studentského katolického tábora celého státu. Snažili jsme se totiž vždy ve svých řadách utužovat československou vzájemnost. Naše Liga akademická spolu se spolkem katolických akademiků slovenských »Moysesem« organizovali výměnu svých členů mezi Prahou a Bratislavou a poznáním kulturního života obou středisk našich zemí posloužili myšlence celistvosti Československé republiky.

Při různých příležitostech zdůraznil jste, pane presidente, že spoléháte na katolický tábor jako na pilíř demokracie. Chceme vám říci, že i studentstvo naše a mladá inteligence katolická vždy bude strážcem demokratických práv a demokratické svobody. Bojujeme proti všem extrémům ideovým, ať zprava či zleva, které by chtěly československý stát o tento cenný poklad oloupit. Demokracie dává nám možnost uplatnit aktivitu našich řad. Proto demokratická forma našeho státu katolíkům vždy vyhovuje. Naznačil jste to sám skvělým způsobem při zájezdu do jižních Čech, když jste ve Vyšším Brodě prohlásil, že Československá republika zůstane státem náboženské tolerance. Za tato slova jsme vám, pane presidente, hluboce vděční. Současné Španělsko nás poučuje o tom, že v žádném státu nemůže posloužit ani náboženská, ani sociální ani národnostní revoluce. Přijměte proto naše ujištění, že budeme svojí oddaností k demokracii, která je současně pilířem a zárukou lidských práv, sloužit oddaně státu.

Chceme přispívat jeho síle prací sociální. Jsme jasně přesvědčeni, že zvláště dnes, kdy úkol obrany státu stal se středem zájmu celé veřejnosti, musí být věnována pozornost řešení otázky lidské bídy. Vždyť stát bude moci plně spolehnout na své občany v případě válečného konfliktu, jestliže v době míru po stránce hmotné zaručí jejich životy a chleba. Studujeme z tohoto důvodu otázky sociální, jak je přináší encyklika »Quadragesimo anno«, a spolu s ostatními kladnými činiteli chceme se připojit k táboru, jenž naší republice chce budovat řád sociální spravedlnosti.

Naše organizační složky pracují také kulturně. Kulturní práce patřila vždy studentským sdružením, jako vlastní pole jejich působnosti. Katolické studentstvo tuto svou kulturní a sociální práci opírá však také o snahy duchovní. Nutnost této duchovní opory sám jste, pane presidente, tak pěkným způsobem vyjádřil v Brně při příležitosti promoce na doktora technických věd. Prohlásil jste, že nepostačí jen věda, civilisace a technický pokrok, nýbrž že je potřebí směřovat i výš k hodnotám duchovním a mravním. A tyto hodnoty chceme my v první řadě rozvíjet. I takto sloužíme státu, jehož

smysl dějin byl vyjádřen pravdivými slovy tolik ctěného presidenta Osvoboditele: »Ježíš — ne César.«

Nutno se zmíniti i o naší práci v zahraničí. Měli jsme možnost informovat vás o ní ještě tehdy, když jste vedl ministerstvo zahraničí. Dnes pokládáme za svou povinnost informovat vás, pane presidente, o skvělém výsledku kongresu Pax Romany, který byl před dvěma roky pořádán na půdě našeho státu. Z mnohých stran byli jsme ujištěni, že to byl jeden z nejlepších sjezdů z té řady sněmování světové organizace katolických akademiků, které byly kdy konány v různých evropských státech. Všechny státní instituce přispěly nám tehdy na pomoc při kongresové organizaci. Za tuto podporu vyslovujeme vám, pane presidente, svůj upřímný a vřelý dík. Odměníme se za to tím, že celou svou zahraniční prací budeme se snažit propagovat za hranicemi dobré jméno našeho státu. Tento cíl sledujeme také i naší výpravou do Paříže na kongres Pax Romany, abychom oplatili francouzskému katolickému studentstvu jeho stočlennou delegaci, kterou vyslala francouzská federace na naši Pax Romanu. Propagace našeho státu jest sledována i při našich každoročních poutích do Říma, při zájezdech do Bulharska, do Palestiny a konečně i při naší účasti na Svazu slovanských katolických akademiků, jehož kongres v Jugoslavii bude obelán co nejpočetnější československou delegací.

A nejsme již jenom malou armádou ve studentském táboře. Organizujeme v Čechách i na Moravě dva velmi početné akademické spolky, řady krajinských sociálních studentských sdružení a několik kroužků studentských ve všech větších městech. Na Slovensku organizuje Ústredie své akademické formace. Tvoříme společně tábor 8000 organizovaných katolických studentů. V rámci obou Ústředí se velmi aktivně uplatňují i studentky. Mají své vlastní akademické spolky v Praze, v Bratislavě a svůj odbor při Moravanu v Brně. Vedle toho působí řada dívčích sdružení, která pracují samostatně. Tiskovým pojítkem je nám časopis »Jitro« a pro Slováky »Rozvoj«. Oba vedeny vzorně obsahově i technicky. Všechno naše úsilí je naplněno oddaností vůči národu, státu a vám, pane presidente. Na armádu katolického studentstva můžete spoléhat jako na vojáky ducha i činu.

Na slova kolegy předsedy odpověděl pan prezident projevem, který bude otisknut pro svoji důležitost v celém znění v 1. čísle příštího ročníku »Jitra«. V projevu byl zdůrazněn význam demokracie a náboženské tolerance pro náš stát, schválena snaha katolického studentstva po spolupráci Čechů se Slováky, neboť to je podle slov pana presidenta základna, na které musíme trvat, nikdy se jí nevzdat, a která je národně a státně jediná, jež je s to v budoucnosti proti sebe větší síle ochránit národ a stát. Rovněž s prací na poli mezinárodním, kterou obě dvě Ústředí vyvíjejí, projevil pan prezident plný souhlas. Právě doslova: »Vím, že to děláte dobře, a děkuji vám za to. Rád vás budu v této práci i nadále podporovat.«

Po svém projevu setrval pan prezident s delegací v přátelském rozhovoru. V něm znovu zdůraznil demokratickou orientaci našeho státu a náboženskou toleranci. Poukázal na to, že tam, kde ve státě vede se kulturní boj, není nikdy mnoho nadějí, že by tento boj byl vyhrán. Velmi živě se zajímal pan prezident o práci zahraniční, zvláště o Pax Romanu, Slaviu Catholicu a naše výměny se slovanskými státy. V závěru audience upozornil duchovní rádce Ústředí P. Alfons Daňha na nepřátelské prostředí, které mnohdy na našich středních školách snaží se utlumit život katolických studentských organizací. Pan prezident slíbil, že se bude o celé věci informovat a hlavně žádal, aby Ústředí oznámilo jeho kanceláři konkrétní případy útisku našeho nepolitického hnutí. Konečně odevzdali delegáti do rukou pana presidenta ročník »Jitra«, jeho edici a album fotografií z táborů katolického studentstva v zemi Moravskoslezské. Kolegové z Ústredia připojili svoji edici a duchovní rádce Ústředí nově vydanou knihu o sv. Otci Pius XI.

Studentské katolické hnutí bude vděčno panu presidentovi za laskavost, s níž přijal naši delegaci, která mu při této příležitosti projevila blahopřání k jeho 53. narozeninám. Naše mladá inteligence a studentstvo vidí v něm vzor obětavé práce pro stát a pro

- národ. Je mu vděčno i za jeho slova o náboženském klidu a toleranci v našem státě.

EXERCICIE

Exercicie jsou duchovní cvičení v odloučenosti, samotě a mlčení. Cílem duchovních cvičení jest napravit život, zvolit správný směr života budoucího, naučiti se modlitbě.

Duchovní cvičení nejsou přednášky ani kázání. Koná je vlastně každý účastník sám: poznává a prožívá několik málo pravd. Zamýšlí se nad minulostí a tvoří si obraz lepší budoucnosti. Učí se modlitbě individuální, samostatné, rozjímavé. Pochopuje, že modlitba není povinnost, nýbrž výsada, právo mluvit s Bohem jako s přítelem kdykoliv a o čemkoliv.

To je základ a počátek mravního obrození duše studentské. Má-li ta duše vytrvati v dobrém, musí se siliti Chlebem svátostným. Co tělo bez pokrmu tělesného, to duše bez pokrmu duchovního.

Má-li vytrvati, musí se stále zpytovat a častěji zpovídati. Zpověď nesmí student chápat jako školní povinnost, nýbrž jako duchovní výhodu: může přijíti kdykoliv s jakoukoliv nesnází a vždycky najde ve zpovědníci muže, který mu může a chce porozuměti a pomoci. A dále musí věděti, že do zpovědnice se nechodí jen pro rozhřešení, nýbrž také pro poučení a povzbuzení. Zpovědník nejen absolvuje, ale také ordinuje. Absolvuje, neboť je kněz. Ordinuje, neboť je lékař duší.

Dom. Pecka

Exercicie pro studující o prázdninách r. 1937.

1. Brno (seminář, Veveří 15): Pro studenty tř. 5.—8. od 7. července večer do 11. ráno (40 Kč).

Přihlášky přijímá Exerciční sekretariát v Brně, Antonínská 1, do 20. června.

2. Rajhrad, klášter ct. sester Těšitelek: Pro studentky od 7. do 11. července (40 Kč).

Přihlášky přijímá Exerciční sekretariát v Brně, Antonínská 1.

3. Velehrad:

- a) ve Stojanově pro studenty 6.—8. tř. (40 Kč),
- b) v koleji pro studenty nižších tříd (40 Kč), obojí od 26. do 30. července,
- c) pro studentky od 2. do 6. srpna (40 Kč),
- d) pro akademicky od 9. do 13. srpna (50 Kč),
- e) pro akademiky od 1. do 5. září (50 Kč).

Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J. na Velehradě aspoň tři dny před započatím exercicií.

4. Svatý Kopeček u Olomouce (dům dominikánů):

- a) pro studenty vyšších tříd od 28. června do 2. července,
 - b) pro studenty nižších tříd od 2.—5. července.
- Přihlášky přijímá Konvent dominikánů v Olomouci, Slovenská 14.

5. Nová Říše (klášter premonstrátů):

- a) pro studenty vyšších tříd od 1.—5. července,
 - b) pro studenty vyšších tříd od 23.—27. srpna.
- Přihlášky přijímá opatství premonstrátů v Nové Říši na Moravě.

6. Hlučín (Exerciční dům): pro studenty-maturanty od 21.—25. června, pro studenty nižších tříd od 26.—30. června, pro studenty vyšších tříd od 16.—20. července, pro studentky od 28. července do 1. srpna.

Mimo to se konají exercicie pro studující při všech letních táborech a při prázdninových konferencích

studentských v Dalečíně. Informace podává Ústředí katol. studentstva čl. v Praze III., Strakovská akademie (tel. 651-60) nebo Moravskoslezská sekce v Brně, Klácelova 2.

zprávy z ústředí

MIKULÁŠSKÝ DAR. Ústředí katolického studentstva čl. dovoluje si touto cestou vzdáti uctivý dík všem svým přátelům a dobrodincům, kteří tohoto roku podpořili jeho snahy a přispěli jakýmkoliv způsobem na Mikulášský dar katolického studentstva. Děkujeme zvláště nejdůstojnějšímu episkopátu, který sbírku naši laskavě doporučil v Ordinariátních listech. Naše díky patří veledůstojným pánům duchovním správcům, kteří sbírku naši doporučili a ve své farnosti realizovali. Stejně tak vděční jsme všem ostatním přátelům a příznivcům, kteří i letos na katolické studentstvo nezapomněli. Porozuměli hlasu našeho velkého nezapomenutelného přítele zemřelého arcibiskupa *Stojana*, který vždy při každé příležitosti zdůrazňoval katolíkům: »Mějte rádi své studenty, studentské katolické hnutí.« Upouštíme letos z důvodů finančních a praktických od veřejného vyúčtování sbírky v »Jitře«. Sbirka byla řádně vedena a každý dar je pečlivě zaznamenán. Každý se může písemně nebo osobně přesvědčit v Ústředí, že jeho příspěvek je veden. S naším upřímným »Zaplať Pán Bůh« za Ústředí katolického studentstva čl. JUC. Frant. Kolman, předseda, P. Alfons Daňha, CSsR, duchovní rádce, PhC. Lad. Jehlička, tajemník, a MUC. Vlasta Brejchová, referent Mik. daru.

POUT DO ŘÍMA. O velikonočních svátcích uspořádalo Ústředí VI. zájezd do Říma a jiných italských měst. Proti loňskému programu přibráno bylo Assisi a Torino. V Římě byla delegace Ústředí přijata ve státním sekretariátu Svaté Stolice Jeho Excelencí státním podtajemníkem *Msgrem Pizzardem*. *Msgre Pizzardo* zajímal se živě o studentské katolické hnutí našeho státu, o jeho tiskovou akci a o práci sociální. Vyzdvihl zvláště nutnost sociální aktivity a práce mezi dělnictvem, kterou lze nejlépe čelit nebezpečí komunismu a marxismu. Delegace odevzdala J. Ex. adresu pro Sv. Otce. Jako odpověď na tuto adresu byl odeslán předsedovi ÚKSČs JUC Fr. Kolmanovi ze státního sekretariátu přípis vlastnoručně podepsaný J. Em. státním tajemníkem *Pacellim*. Jeho text uveřejňujeme:

Slovutný pane! Svatému Otci byl velmi milý projev poslušnosti, který mu studentská katolická mládež československá, když podnikla pout do Říma, v ozdobné adrese oddané vyslovila. Jeho Svatost zaslouženou chválou provází předsevzetí, která milá mládež upevnila v městě, jež je hlavou katolického světa, statečně a horlivě bojovat pro Krista Krále a pro tento úkol ochranou a přípravou sebe vyzbrojit nevšední ctností a nemalými vědomostmi. Předobrotivý Bůh štědrostí Své milosti nechť je jim přízniv v jejich počínání a nechť milostivě přispěje, aby tam, kde dobré tužby planou, i úrodná setba dobrodiní zrála. S těmito přáními vznešený velekněz této studentské mládeži Tobě i ostatním, kteří ostražitě pečují o jejich pokrok, přelaskavě udílí apoštolské požehnání. « S projevem příslušné úcty se znamená Tobě oddaný E. Card. Pacelli. — Celá pout-

ní výprava byla také přijata na Československém vyslanectví Jeho Excelenci čsl. vyslancem ministrem drem Radimským. Jménem účastníků poděkoval panu ministroví za laskavé přijetí předseda UKSČs JUC. Frant. Kolman a duchovní vůdce pouti pan profesor Limpouch. Recepce na vyslanectví zúčastnili se zástupci federace italských katolických akademiků, kteří našemu studentstvu slíbili, že uspořádají do naší republiky svůj zájezd.

Výkonný výbor Ústředí pozve italské katolické studentstvo na návštěvu do Československa na začátek příštího školního roku. Účastníci pouti byli přítomni slavnostní mši sv. na Hod Boží velikonoční v basilice sv. Petra a slavného požehnání »Urbi et Orbi«. Při ukončení pouti z hranic Itálie poslal pan profesor Limpouch a předseda Ústředí Sv. Otce holdovací telegram. Prostřednictvím pražské nunciatury byl zaslán panu profesorovi Limpouchovi přepis, který uveřejňujeme: »Veledůstojný pane! Hold oddanosti a synovské úcty členů Ústředí katolického studentstva čsl., který při svém návratu do vlasti jsi telegraficky projevil Jeho Svatosti, naplnil velkou radostí srdce Svatého Otce. Přijmi Ty i předseda a všichni členové Ústředí katolického studentstva jménem Sv. Otce srdečné díky a současně i zvláštní apoštolské požehnání.« — S úctou oddaný Josef Burzio, zástupce nuncia.

SJEZD V MLADÉ BOLESLAVI. Na jiném místě uveřejňujeme podrobný program našeho sněmování v Ml. Boleslavě. Vyzýváme sdružení, aby tento sjezd propagovala co nejvíce. Začátkem června rozešleme soupis delegátů, kteří mají cestné na sjezd hrazeno. Žádné sdružení však se nespokojí jen s delegáty, nýbrž vedle nich pošle ještě další své členy. Jednání v Ml. Boleslavi bude velmi důležité. Připravuje se tu oslava jubilea UKSČs, rozhodnuto bude o otázce stanov UKSČs a řadě jiných otázek. Současně půjde též o manifestaci, na níž musí být studentstvo početně zastoupeno. Platí to zvláště pro sdružení východočeská. Na sjezd chceme dostat i ty studenty, kteří dosud nejsou v našich organizacích. Všechno studentstvo, ať organizované či neorganizované hlásí svoji účast na mladoboleslavský sjezd prostřednictvím našeho Ústředí. Připomínáme ještě, že Ústředí požádalo ministerstvo železnic o 50% slevu, kterou jiní účastníci mítí nebudou.

DÍVČÍ TÁBOR V ČERVENÉ ŘEČICI koná se ve dnech 7.—31. července 1937. Zúčastnit se ho mohou studentky středoškolské i vysokoškolské. Bude dobře postaráno o osvěžení tělesné i duchovní, neboť krajina jest krásná a zdravá. Po stránce duchovní budeme mít stálého duchovního vůdce v osobě P. Jeřábka CSsR z Čes. Budějovic. Mimo to zavítá do tábora několik řečníků z katolického veřejného života. Věříme, že se i v našich českých sdruženích najde dosti porozumění pro tento tábor.

práce našich sdružení

PRACOVNÍ KONFERENCE KATOL. STUDENTSTVA V JIHLAVĚ pod protektorátem J. E. ndp. biskupa dra J. Kupky. 1. května sjelo se do Jihlavy 76 delegátů z devíti západomoravských sdružení. Z Čech přišel na sesterskou Moravu zástupce Pardubic. Po zahájení kolegou předsedou MSS Valenou, uvítání hostů a přečtení pozdravných

přípisů ujal se slova dr. Habáň O. P. Ve své přednášce »Idea pokroku v socialismu a křesťanství« ukázal, jak křesťanství umožňuje lépe kritiku a vítězství ducha nad hmotou, vede jistější cestou od poznání sebe sama k poznání okolí a k uskutečnění pokroku v životě. Pak kolega Jaklič, který výměnou dle v Brně jako host MSS, tlumočil konferenci pozdrav z rodné Jugoslavie, jež poslal Slovinský studentský svaz, Lublaň. Odpoledne promluvil pan profesor Pecka, redaktor »Jitra«, a duchovní rádce ASS Jihlava o vnitřní práci ve sdruženích. Poukázal na jejich úlohu, vychovávat, ale nejenom tak, jak to provádí škola jež vzdělává jen stránku rozumovou, nýbrž zachytit studenta celého, zachytit jeho duši, vychovat ji a připravit. A jenom ze správné činnosti vnitřní může vyvěrat dobrá činnost vnější. Při tom nezáleží na kvantitě členů, nýbrž na jejich kvalitě. Po krásné přednášce pana profesora Pecky, naplněné hlubokými filosofickými myšlenkami a novými podněty vnitřní práce sdružení, nastínil kolega JUC Kolman, předseda UKSČs, k čemu nás zavazuje jubileum pětadvacetiletí Ústředí. Potom jednatel kolega Hakl podal organizační referát, jenž spolu s následujícími zprávami ze sdružení a debatou přinesl cenné náměty další práce. V neděli ráno po mši svaté, při níž měl exhortu profesor Pecka, přednášel básník J. Zahradníček na téma: Příroda a poesie. Svými slovy promítl poměr básníka k přírodě. Tento poměr je poměrem dítěte. Básník poznání zjednodušuje a obyčejným pozorováním se chce vypracovati k všeobecně platným zákonům. Věda odděluje naproti tomu vše podstatné od nepodstatného a jeho odstraněním se abstrakcí dostává k obecným zákonům. Na svou otázku po hodině smrti poznáváme odpověď přírody: Vše na světě je charakterisováno pádem. Od počátku světa se vše mění. Příroda vybízí proto básníka stále k novým a novým činům. Člověk se narodil a dostal směrnice, k čemu je, kam směřuje a co má činit. Není tedy na břehu neznáma. Nebude-li tedy hluchý, bude stále slyšet hlas, který mu jeho poslání připomíná. Křesťanský básník, vydávající se na cestu, aby stoupal, bude universální, katolický, osvobodí se od částečných zřetelů a bude se především ohlížeti na to, že svět je stvořen Bohem, k němuž vše spěje. Po zakončení byl poslán pozdravný telegram protektoru konference J. E. dru J. Kupkovi, biskupu brněnskému.

PRACOVNÍ KONFERENCE KATOL. STUDENTSTVA V UHERSKÉM BRODĚ pod protektorátem J. Ex. dra Leopolda Prečana, arcibiskupa olomouckého, metropolity moravského. Večer 15. května přednášel dr. Alfred Fuchs na téma: »Katolictví a demokracie«. 16. května po mši svaté zahajuje kolega Valena pracovní konferenci. Po uvítání hostů, zejména zástupce Ústředie slovenského katolického studentstva kolegy Kohúta a kolegy Krajcara, dále zástupkyně slovenských akademiček kolegyně Pinčarové a kolegyně Krásovové a zástupce Gavlovičova krúžku kolegy Komínka, dále duchovního rádce ASS Uherský Brod profesora Drábka a ostatních místních reprezentantů následují projevy hostů a čtení pozdravného přípisu protektora konference J. E. dra Leopolda Prečana, arcibiskupa olomouckého. Dr. F. Hrušovský, ředitel gymnasia, přednáší na téma »Společná cesta katolické mládeže«. Řečník se zmínil o překážkách spolupráce české a slovenské větve v minulosti i v přítomnosti a konstatoval,

že je v zájmu státu a katolicismu, aby tato spolupráce nastala. Byly to vesměs prvky nekatolické a protikatolické, které spolupráci znemožňovaly. Spolupráce je možná jen na pevném základě náboženském. Katolicismus má velké úkoly v ČSR. Nejdříve se musíme postarat o pokřesťanění národa a pak spolupráce bude nejen snadnější, ale i samozřejmou. A mladá katolická inteligence musí tuto ideu uskutečnit v zájmu svobodné vlasti a v zájmu křesťanství. Přednáška byla přijata s velkým nadšením. Odpoledne byl organizační referát, zprávy ze sdružení, debata a zasedání dívčí sekce. Ve 20 hodin Večer československé vzájemnosti s pestrým programem jak českým, tak i slovenským. 17. května po mši sv. přednášel dr. Habán O. P. na téma »Kritika dnešního sociálního řádu«. Pan referent probral bludy, kterých se dopustil kapitalistický řád, a upozornil na falešné cesty, kterými se berou směry, usilující o nápravu, socialismus, komunismus a fašismus. Toto bezpráví, dlouhá léta na společnosti páchané, již vrcholí a musí nastati brzy obrát. Proto je potřebí vyburcovat mladou katolickou inteligenci, aby každý přinesl hodnotu svého ducha a pomohl budovati nový křesťanský sociální řád. Dr. Kosatik přednášel na téma: »Výstavba křesťanského sociálního řádu«. Ukázal na cesty, kterými se musí bráti lidská společnost, na směrnice, obsažené v sociálních encyklikách *Rerum novarum*, *Quadragesimo anno* a *Divini Redemptoris*, které jediné mohou vyvésti bloudící lidstvo ze soudobého labyrintu. Poukázal na nebezpečí nepřátelských směrů a konstatoval stále ještě liknavost katolíků v sociálních otázkách. Odpoledne byl uspořádán zájezd do blízkých Luhačovic a večer přátelský večírek. Z konference byly poslány pozdravné telegramy protektoru J. Ex. dru Leopoldu Prečanovi, J. Em. dru Karlu kardinálu Kašparovi, J. E. P. Jantauschovi, biskupu trnavskému, a J. E. J. Stavělovi, světícímu biskupu olomouckému.

ČINNOST ČESKÉ LIGY AKADEMICKÉ V DUBNU A KVĚTNU. Před velikonočními svátky 24. března, na zakončení exercicií, přistoupili v Emauzích všichni členové a čekatelé při mši svaté, sloužené Jeho Eminencí ndp. kardinálem Kašparem, ke sv. přijímání, a poté bylo v Královské kapli opatství slavnostní přijímání dvanácti členů. Nepřítomného duchovního rádce zastupoval P. Alfons Daňha CSSR. Jednáním mezi spolkem katolických akademiků »Moyses« v Bratislavě a ČLA došlo k vzájemné návštěvě Čechů do Bratislavy a Slováků do Prahy. Před velikonočními svátky 17. března odjela 19členná delegace ČLA do Bratislavy. Delegace spolku »Moyses«, aby oplatila naši návštěvu, přijela do Prahy 1. dubna. Ve vzájemných debatách a rozpravách jsme si vytyčili společný program práce a výslednicí toho bylo: Není mezi námi žádných rozporů vnějších ani vnitřních, jestliže naše veškerá práce spočívá na základně čistého katolicismu, očištění všech příměsí politických, které by ji mohly rušit. Po celou dobu pobytu věnovala velká většina československého tisku významu této návštěvy mnoho pozornosti a také ČTK přinášela ve svých večerních relacích zprávy o průběhu pobytu slovenské delegace. Společná výslednice obou zájezdů a jejich účel byl splněn — vzájemným osobním poznáním, hledáním všeho, co nás spojuje. Padla řada předsudků a společnou prací duchovní nadále se budeme snažit pracovat pro

silný a vnitřně jednotný stát. V sekcích studijních kursů pokračováno v přednáškách. V sekci theologické konány přednášky P. dra J. Urbana: Katolická mysteria ve své podstatě a souvislosti, 1., 15., 29. dubna a 13. května; v sekci medicke: P. dr. J. Urban: Vybrané kapitoly z katolické etiky a lékařství, 8. a 22. dubna a 20. května; v sekci právnické: dr. Alfred Fuchs: Křesťanská státověda, 8. a 24. dubna a 20. května; v sekci přírodovědecké: dr. A. Pavelka: Úvod do teoretické logiky, 5. a 19. dubna a 3. a 31. května; přednáška dra A. Pavelky: Nehypotetická část fyziky, 12. a 26. dubna a 10. a 24. května; v sekci historické a filosofické přednášky P. Vyskočila: Otázky českých dějin náboženských, 20. dubna a 4. května; přednáška: Dějiny středověké filosofie s ohledem na vývoj českého smýšlení, 13. a 27. dubna, 11. a 25. května. 16. dubna přednášel profesor dr. Oesterreicher z Vídně ve Studijních kursech: Židovská otázka jako otázka království božského. Četná účast a živá debata svědčila o zajímavém tématu. 25. dubna se konala XXXI. řádná valná hromada spolku. Vedle přítomných hostů a čestných členů měl slavnostní proslov Msgre dr. Kudrnovský, v němž zdůraznil zvlášť důležitost katolické mládeže v dnešním světovém životě. 29. dubna pořádala ČLA ve velkém sále Městské knihovny slavnostní polsko-bulharský večer pod protektorátem pana J. Neikova, vyslance království bulharského, a dra K. Papého, vyslance republiky Polské. Účinkovali: paní Matoušková, operní pěvkyně, a dr. Em. Kopecký. Večer byl velmi čteně navštíven pražskou společností a zástupci ZAMINI, města Prahy a pánů protektorů zvýšili ještě lesk tohoto podniku. Ze sociálního fondu bylo vyplaceno hotově na podporách členům 2000 Kč. Náš duchovní rádce P. dr. Urban O. F. M., dostav vyšší funkci v řádu, byl nucen resignovati u nás a v rekolekci 5. května rozloučil se s námi, dav nám požehnání do další naší činnosti. Jsou připraveny uzavřené exercicie na začátku června. O prázdninách pořádá Liga II. pout do Svaté země a IV. propagační zájezd do Bulharska. J. Hodan

LIGA ČSL, AKADEMIČEK. O velikonočních prázdninách se zúčastnily dvě delegátky Ligy společně s koleg. PhC. Elicou Koželjevou z Lublaně zájezdu ČLA do Bratislavy, kde navázaly bližší styky se Spolkem katolických akademiček slovenských. Na ukončení pobytu Slováků v Praze spolupřádala naše Liga s ČLA večírek na rozloučenou. Dne 28. dubna byla přednáška dra Hořiny o komunismu, která nám velmi přispěla k naší nynější práci: sestavujeme totiž obsáhlé pojednání o komunismu v ČSR pro dívčí zasedání při Pax Romaně v Paříži. Kromě toho byly každotýdenní apologetické kroužky. Stále intenzivnější je činnost v dětské besídce v Michli. Dne 22. května byla vypravena pout dětí ke sv. Vítu s ostatními pražskými besídkami. V řádná valná hromada Ligy se konala 26. května t. r. J. R.

SKA MORAVAN. I v posledním čtvrtletí správního roku 36/37 se aktivita spolkové činnosti nejen udržela, ale i zvýšila; počet členstva dosáhl tří set, jednotlivé odbory vykazují úspěšnou činnost, zejména odbor pěvecký svými koncerty v různých moravských městech a svým veřejným IV koncertem brněnským, jehož ohlas a úspěch byl dosud úspěchem největším. Práce tiskového odboru se tak rozrostla, že se připravuje ustavení zvláštního družstva, které má převzít pod-

niky tohoto odboru. Nebývalý je úspěch odboru kalendářního zásluhou značné péče, která je kalendáři katolického studentstva věnována, a vlivem dobré propagace. Velmi se osvědčil odbor dívčí, jehož poslední taneční májový večer byl nejlepším tanečním večerem, Moravánem pořádaným. Sociální odbor zakoupil další studijní knihy, rozdělil vypsané stipendium ve výši 4000 Kč. Při tom ovšem nezapomíná Moravan na svou funkci výchovnou v oblasti náboženské a kulturní. Aktiva práce spolkové shrnuje výroční zpráva SKA Moravan, zhodnocená na valné hromadě spolku. Tato valná hromada, zahájená odstupujícím předsedou spolku JUC Aloisem Vykopalem, odvděčila se obětavému duchovnímu rádci Moravana dru Metoději Habánovi tím, že ho jednomyslně zvolila za čestného člena Moravana. Z ní vyšel též nový výbor (předseda JUC Pavel Pytlík, jednatel JUC Inocenc Loučka) jednomyslnou volbou, aby započal svůj správní rok velmi krásně: audiencí u pana presidenta republiky dne 25. května, zájezdem pěveckého sboru na Vsetín dne 27. května a poutí na Vranov dne 30. května společně s jinými spřátelenými spolky.

SSS seminář BRNO. Ve třetím čtvrtletí byly dvě schůze výborové a dvě členské. Na nich přednášel dr. Ferdinand Dokulil, duchovní rádce, o životě, díle a významu profesora Pekaře, a kolega Šmid o Temnu. Dramatický odbor provedl divadlo Strašidelný vlak, hudební kroužek účinkoval při členských schůzích, členové jeho jsou dnes jádrem gymnasijské kapely; pěvecký odbor účinkoval při bohoslužbách u sv. Jakuba.

SSSm ČESKÉ BUDĚJOVICE. Mělo letos 10 výborových a 8 členských schůzí. Fungoval kroužek hudební, dramatický, sociální a sportovní. Uspořádalo veřejný projev mladých katolíků, na němž na téma »Mravní obrodou k lepšímu společenskému řádu« promluvil univ. prof. dr. J. Krus S. J., tajemník Ústředí L. Jehlička, a zástupce SKM V. Hašek. Zúčastnilo se na 500 lidí. Dále uspořádalo sdružení exkursi do tiskárny, 2 divadla, volley ballový turnaj a pouto do Říma.

SSS DOMAŽLICE. 23. května uspořádalo sdružení přednášku člena České Ligy Akademické a předsedy jejího zahraničního odboru JUC Josefa Hodana »Palestina za revoluce«. Velmi zajímavá přednáška byla čteně navštívena katolickou veřejností.

SSS DVŮR KRÁLOVÉ N. LAB. Činnost v posledním čtvrtletí letošního roku směřovala většinou k prohloubení náboženského života. Členstvo se zúčastnilo duchovního tridua, přistoupilo společně k sv. zpovědi a sv. přijímání a účinkovalo při eucharistické akademii dne 6. června. Členové sdružení rozprodali 100 ex. kalendáře katolického studentstva.

SSS HOLEŠOV uspořádalo za účasti okolních sdružení pouto katolického studentstva na Svatý Hostýn. 6. května byla pak po mši sv. zahájena akademie v poutním domě. Slavnostní projev měl dr. Zavadiš, bývalý předseda ÚKSČs, proslovy měli P. Nesrovnal, P. Dreiseitl, kolega Zavřel z MSS, zpíval ženský a mužský sbor. Účast 200 studentů. O úspěch se zasloužil pan profesor Šráček z Holešova.

ASS JIHLAVA připravilo pracovní konferenci. Na týdenních schůzkách probírali studenti za vedení pana profesora Pecky encykliku Quadragesimo anno a cyklus pedagogicko-psychologický po-

dle Sprangla. Veřejné přednášky: Moderní názory na hmotu a Zajímavosti z astronomie přednesl profesor Vaněk; inženýr Janáček: Hygiena moderní domácnosti, dr. Ambrož: Obrázky z Jihlavska. Byla rozmnožena knihovna a čítárna. Z praktické sociální činnosti: dvěma studentům umožněn pobyt v Dalečíně, osmi na exerciciích v Nové Říši.

SSSd CHRUDIM. Sdružení bylo navštíveno Ústř. místopředsedkyní Dívčí sekce ÚKSČs kol. MUST. V. Břejchovou, která promluvila na členské schůzi o nových směrnicích pro práci ve sdružení. Velmi pěkně funguje kroužek literární.

KROUŽEK ČTENÁŘŮ »JITRA« V KOLÍNĚ. Za krátkou dobu svého trvání získal kroužek svou velmi pěknou činností již 18 členů. Koná každých 14 dní členské schůze, vedené duchovním rádcem dp. Šeborem. Na schůzích konány přednášky zejména o sociálních otázkách, o liberalismu, kapitalismu, komunismu, a o boji proti náboženství v současném Německu. Duchovní promluvy dp. Šebora byly konány na téma Kristus a mládež a Měsíc Královny máje. Kroužek uspořádal přednášku redaktora revue »Na hlubinu« dra S. Braita a předsedy ÚKSČs kolegy JUC Fr. Kolmana. **SSS KROMĚŘÍŽ** na třinácti členských schůzích mělo přednášky: dra Bureše Výklad katechismu, kolegy Kutnáka Socialismus a kapitalismus, dra Závadského Mendelismus a darwinismus, dra Danišoviče Papežská poválečná politika, B. Kutnáka J. Pekař, P. Zubra O mši svaté, dra Danišoviče O správném studiu atd.

SSSd KUTNÁ HORA. Sdružení konalo v posledním čtvrtletí 2 výborové a 3 členské schůze. Konány přednášky o klerikalismu, liberalismu, a antisemitismu. Po přednáškách bylo čile debatováno. Také toto sdružení bylo navštíveno delegátkou Dívčí sekce ÚKSČs. Dramatický kroužek sdružení sehrál s úspěchem 2 divadelní hry.

SSS KYJOV. Kromě čilé přednáškové činnosti na schůzích (na příklad Revoluce a kláštery, O právech vlastních, O komunismu, O knize André Gida, Sv. Vojtěch, Rerum novarum, Katolická akce, Student a dělník) byl po celý rok ve sdružení ruch sportovní, hrál se stolní tenis, na podzim a na jaře volleyball. Při vánoční besídce poděleno asi sto chudých dětí. Pomýšlí se na zřízení čítárny.

ASS LITOVEL. Krátký přehled činnosti za letošní školní rok: O prázdninách akademický týden na Svatém Kopečku, jenž byl vlastně sociologicko-kulturním seminářem, ideově vedeným drem Habáněm. Byl vyplněn přednáškami významných odborníků z kruhů vědeckých, politických a uměleckých. Účastnilo se 60 akademiků. V říjnu divadelní představení Mariánský sloup, v listopadu koncert Moravana, v prosinci kurs pro vedoucí besídek katolické mládeže (90 osob), přednášeli: redaktor Papica, P. Kunovský, P. Tomášek, dr. Šamšula, profesor Veselý, P. Kadlčík, profesorka Veselá. V březnu tohoto roku Misijsní výstava, ve Svatý týden tradiční rekollece se svatou zpovědí a sv. přijímáním (dr. Bedřich Vašek z Olomouce). 22. března přednáška universitního profesora dra B. Vaška: Co je podle Pia XI. nejnaléhavější potřebou, aby všechno bylo instaurováno v Kristu. 23. března denní kurs o Katolické akci (200 účastníků). Přednášeli: Msgre dr. Vašek, dr. A. Svobodová-Sadovská, P. J. Dolanský, JUC. H. Poles, kázání před mší svatou, celebřovanou Msgrem Horákem, měl jáhen J. Kouřil.

Dále byl pořádán společenský večer, připravuje se sociální kurs pro členy SSS z nejvyšších tříd a členy ASS, pak prázdninová rekolekce s výletem na památný hrad Bouzov.

ASS MÍSTEK konalo tři schůze členské a čtyři výborové. O prázdninách pořádalo první třídní konferenci pobeskydských katolických studentů na Gruni v Beskydách. Účastnilo se 35 akademiků a středoškoláků, k nimž promlouvali dr. J. Strakoš, Msgre dr. J. Vašica, J. Čep a redaktor R. Schikora CSsR. O velikonocích přednášel v Místku JUDr. Fr. Kosatik z Olomouce na téma: Encyklika Quadragesimo anno papeže Pia XI. V přednáškách sociálních bude pokračováno na letním tábořišti v Beskydách.

ACMá OLOMOUC. Na schůzkách přednášel dr. Col o Podkarpatské Rusi (s diapositivy), bylo uspořádáno Durychovo matinée, oslava jmenin duchovního rádce, třídní duchovní obnova, přednáška pana profesora Ditinoera Sv. Don Bosko, dra Holubníčka Svatí a dnešek.

SSS PARDUBICE. Sdružení bylo letošního roku jednou z neaktivnějších složek ÚKSČs. V posledním čtvrtletí se zdárně vyvíjela zejména činnost kroužku literárního. Konána přednáška o díle spisovatele Karla Čapka a malíře Josefa Čapka a moderním malířství. Konány dvě výborové a šest členských schůzí. Podrobně referováno o činnosti františkánských misí. Také sociologický kroužek aktivně pracoval. Probíral se podrobně liberalismus. Za vedení pana ředitele gymnasia V. Opatrného a duchovního rádce sdružení dp. profesora J. Havla se připravuje bohatá Mariánská akademie. Sdružení nezapomíná ani na činnost rekreační a sportovní, pořádá časté výlety do okolí s prohlídkou uměleckých pamětihodností. Dívčí odbor byl navštíven delegátkou Dívčí sekce ÚKSČs.

SSSd PLZEŇ. Sdružení konalo několik velmi četně navštívených členských schůzí, na nichž přednášeli pan rada Chudáček o Katolické akci (se světelnými obrazy), profesor Limpouch o letošním zájezdu katolického studentstva do Říma (pořádáno spolu s SSSm). Členky se zúčastnily přednášky spisovatele Jana Čepa, pořádané SSSm. O svatodušních svátcích se členky zúčastnily exercicií u ctihodných sester v Chotěšově. Členky eucharistického kroužku přistupují každou prvou neděli v měsíci k sv. přijímání. Dobře fungují také kroužek dramatický, sociální, těsnopisný, misijní a zejména řečnický.

SSSm PLZEŇ konalo v posledním období šest výborových a osm členských schůzí. Na členských schůzích přednášeli pan rada Chudáček o Katolické akci (se světelnými obrazy), členové sdružení o vývoji české literatury, o F. X. Šaldovi a o studentských záležitostech. Fungují kroužek přírodovědecký a hudební. Sdružení pořádalo také veřejnou přednášku profesora Limpoucha o pouti do Říma a italských měst. 1. května vykonalo studentskou pout na Svatou Horu, již se zúčastnilo přes 150 studentů.

SSSm PRAHA má nyní 25 členů. Fungují sekce historická, sociologická, přírodovědecká, rukopisná, nábožensko-filosofická, literární a umělecká, sportovní a zahraniční. Sekce se scházejí každý týden, kromě toho se koná dvakrát měsíčně schůze výborová a jednou měsíčně společná schůze členská. Duchovními rádci sdruž. jsou vdp. dr. J. Šafránek a P. Pavel Krivský, O. Praem. Sdružení

uspořádalo přednášku prof. J. Vrzalíka o dnešním stavu otázky rukopisů Královédvorského a Zelenohorského.

ASS PŘEROV koná pravidelně čtrnáctidenně schůze. Na nich bylo promluveno na příklad o sociální nauce církve, o encyklice proti komunismu, o křesťanství a válce, o unionismu, o španělské inkvizici, o pohřbívání. Sdružení sehrálo s velmi pěkným úspěchem veselohru Nižkovského »Pytel neštěstí« a zúčastnilo se jako spolupořadatel s městskou radou a osvětovým sborem Manifestace mobilisace mravních sil národa. Pouti na Sv. Hostýn se zúčastnilo 50 členů. Veliké oblíbenosti se těší knihovna, čítající téměř 1000 svazků. Sportovní odbor hrál v zimě table-tennis a v létě volleyball.

ASS PROSTĚJOV. O velikonočních svátcích uspořádalo ASS v rámci Katolické akce třídní rekolekci s přípravou na sv. zpověď a se sv. přijímáním. Promluvy měl vdp. dr. Brait O. P. Koncem měsíce dubna provedl dramatický a hudební kroužek hru Obětování. Návštěva byla hojná a finanční výtěžek bude věnován podpoře nemajetných studentů prostějovských, členů sdružení, na tábory. Koncem května hodlá sdružení uspořádati pout na Svatý Kopeček.

SUŠILOVA KOLEJ, Brno, Klácelova 2, přijímá katolické akademiky, jichž praktický život odpovídá katolickým zásadám. Žádosti jest podati na formuláři, jež zašle ředitelství koleje, nejpozději do 15. července.

Žádost jest doložiti takto:

1. Potvrzením o prospěchu,
2. Výkazem o majetkových poměrech na formuláři žádosti, úřadem potvrzeným,
3. Doporučením profesora náboženství,
4. Obálkou, opatřenou přesnou adresou a dostatečně frankovanou.

Ředitelství koleje

STUDENTI, STUDENTKY! Chcete prožít krásné prázdniny uprostřed lesů? Přihlaste se do prázdninových táborů katolického studentstva. — Pro středoškoláky nižších tříd: Nová Říše: I. turnus 1.—25. července, II. turnus 27. července až 20. srpna. — Pro středoškoláky vyšších tříd: Schwaigrovka: I. turnus 1.—25. července, II. turnus 27. července až 20. srpna. — Pro středoškoláky nižších tříd: Sv. Kopeček: 1.—21. července. — Pro středoškoláky vyšších tříd: Kostelní Vydří u Dačic (při větším počtu přihlášek též Provodov u Luhačovic): 1.—21. července. — Pro akademiky: Křemešník: 1.—23. července. Přihlášky přijímá Moravskoslezská sekce ÚKSČs, Brno, Klácelova 2. — Pro akademiky: Dalečín: I. turnus od 6. července, II. turnus od 3. srpna. Přihlášky přijímá Moravan, SKA Brno, Klácelova 2.
